

משניות

סדר מהרות

עם

אחת והמשים הוספות חדשות

שנוספו

על כל המפרשים וההנהגות שנדפסו בו עד כה.

ניו יארק
הוצאת
www.hebrewbooks.org
מ. פ. פרעס אינארק תשס"ח

שנת עת להנחיה בא מועד לפ"ק

Copyright 1982 by the Publisher

REPRODUCED FROM THE
GAS TUBE LABORATORY
LIBRARY

**Published and Manufactured in U.S.A. by
M P Press, Inc., New York City**

משנת יורת

סדר מהרות

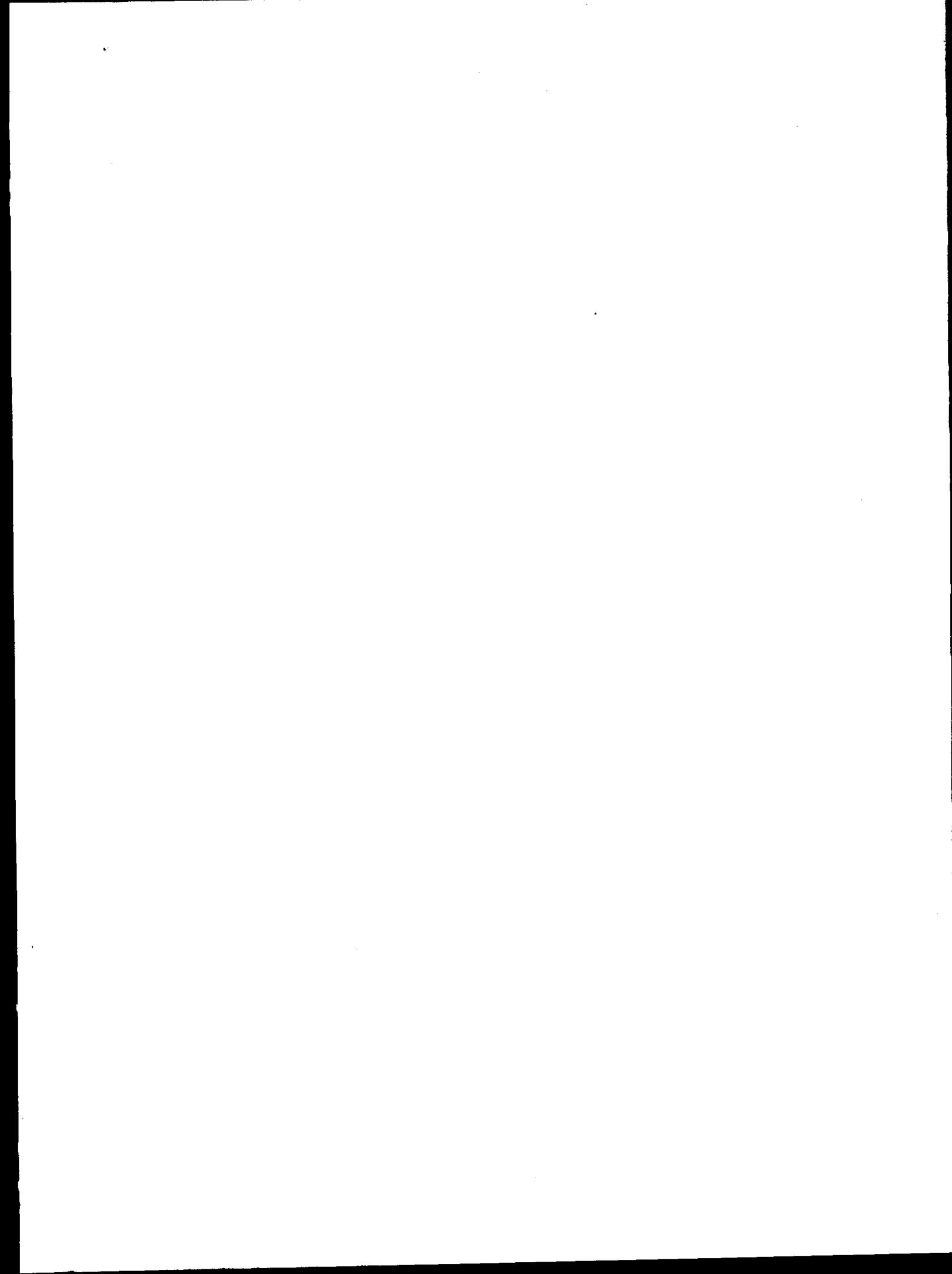
עם

כל המפרשים שנדפסו בו עד כה.

ועליהם הוספנו עתה

אחת וחמשים הוספות חדשות נכבדות.

חלק שלישי

ג נפלו: ט: ד נפל: ט: אחר סי גבאים. מ"ג ט"ז

הלופי גרסאות

נפלו מים טמאים ופלא סי גבאים ל"ג נפל: ו: ד פת גבאי המה

תוספות חדשים

משנה ד [במשנה] נפל לתוכן מת. הדיעות בזה הלכה שלא מי הגבאים לא יטמאו אלא לדעת ולכן אם נפל בהן אפי' כמה אשר אין דבר יותר טמא ממנו. או נא

אליהו רבא

ר' רשי"א בין שהיה בו טמא. דמיט' טמא כשהגבאים נפלו כל המים של הכבר ושהייתה אורה העפה וליטה בטל ומטמאת את הכבר:

הדושי מהר"ח

פ"א משנה א [הי"ם ד"ה] א"מ הדיח טמא ואם לא הדיח טמא. כתב הר"ב כי הדיחוק י' משום שיפה עצמה הדיח ויגירה מביטולי' כי עבלי' ג"כ ונראה דלא קשי' דהלא הא בהא תליא דלמה יגירה מביטולה ודיאלו ואחשבי' לכל המים א"כ הם אבטו האבת שאפילו כל המים שדריח נאמאו וטמאו את הכבר ופאי ג"ס אם תפפה סימאחו או כל המים ודיאלו יא בהא תליא דאי לא נחשבו המים או אפי' פפה כלה וכשנחשבו או הכל טמא וק"ל:

תוספות רע"ק

משקים טמאים שנפלו (טמאים) ודינו דמתני' זו נכלל בדינא דמתני' לעיל וצ"ע ל' ודרא"ש כתב במתני' דנפל לחובי מת ולא אמר' כשיצא הטמא וכן המים א"א שלא חזרה סימאה מטפו לתוך הגבא ויצאה ארס טהור ראי' חזרה לא נפמאת כיון דלא אחשבי' ע"כ וגם ע"ז קשה לי דאי' נפלו מים טמאים אמאי שתה הפהור טמא הוא לא אחשבי' רצ"ע [*] ברמב"ם פ"א מה' טוהרת איכילם שכתב בפירושו או שנפל לחובין משקין טמאים ברצון אבל ספירושו במה שאמר דתוך אחר מקבל בו עד אלה המים. משמע אפי' שלא לרצון:]

תום אנשי שם

כ"ז דל"ג. (רש"י): ב"ד' וב"מ ק"ל ב"ו. ק"מ למשל נס דעה ר"ס דעת מהר"ם כ"ז ב"ז ה"ו המים טמאים ויהיה הטמא מתבטל כן כ"ז שהן יומה ולילה לא חייב תה"ל בשמ' יתירי הטמא נחלוצה. (גמ"מ): ג' תיר"ם ד"ה רש"א בו וט"ם ט"ס לכו"ן. דב"ז אר"ם מפורשים

המים. וכשלא הדיח לא נחשבו והטפה בזכילה. ומה שאין כן בשתייה ובמליו כלי. דפשיטא שמחשבינן. ומ"מ קשיא לי למדבריהם משמע שרריך שיקבלו המים טומאה מהטפה כדי שיחזרו ויטמאו לכבר. דתיפוק לי משום טפה ענמה הוהיל ויעירה מזכילה וכדפי' לעיל שאין למשקים שיעור לטמא. והה לשון מהר"ם אם הדיח טמא. אם הדיח ידיו במים דגלי בדעתיה דניחא ליה במים שעליו. או לא בטלה הטפה הטומאה במים הטהורים שעל ידיו. וטמאתן וטמאה נמי הכבר. ואם לא הדיח. ללא ניחא ליה במים שעליו. בטלה טפה הטומאה ברוב עכ"ל. ודע שהראב"ד [ס"ס] התנה לומר דהא לאין מי גבא מקבלים טומאה עד שיחלשו. שהוא דוקא שיש בהם רביעית כדי להטביל בהן מחטין ולגרות: ג' [רש"א] בין בו'. כתב הר"ב שטפת מים טמאים [ו'ו]. וכן הוא בפי' הרמב"ם בשם התוספתא. ומ"ש ט"ס לטוף שטפת בו' גבאי' נמוק לכו"ן. וכן ראיתי בתוספתא דליתא. וקשיא לי תיבת טמאים שהל"ל טמאה. וגם ק"ל הלשון דלח"כ שכתב לכו"ף כשנפלו. ובהו כ"ל שג"ל כשנפלו: ד' אחד מי גבאים בו'. כתב הר"ב אחד מי זכרות מי שימין כולו

טומאה ע"י משקין טמאי' שנפלו בהן. לשון הר"ם ז"ל קשה ולמה לא קבלו טומאה לעיל מהטפה מפי הטמא דמ"ש זה מזה ורבינו שמעון ז"ל לא כתב כן והרמב"ם ז"ל כתב שיקבלו טומאה הוא הולך לפי שיטתו שאלו המים גבאים שזה דיים אם נפלה הטפה בהם או משקין טמאים או שנגע בהן טמא הכל אחד לענין שרריך שיהא לדעתו כל זה ופי' נפלו משקין טמאי' לדעתו שנפלו בטובה אבל אם הוא שלא בטובה אפי' נפל לתוכן מת טהורין כדקתני בסמוך עכ"ל: בסוף פי' רע"ז ל' לר"ך להיות לכו"ף כשנפלו כל המים מן הכבר נשתיירה

מלאכת שלמה

הטפה וכו': ד' בפי' רע"ז ל' עד שיחלשו כדאמרן לעיל. אמר המלקט ולא אמר' כשלא הטמא או לכבר שלא חזרה טומאה מטפו לתוך הגבא ושחאה טהור דאי נמי חזרה לא נפמאת כיון דלא אחשביה שתייה בטובה הר"ם ז"ל. עוד בפירושו ז"ל אע"פ שהמים הראשונים לא נפלום והכי תנן בפרק שני דמבשרין. אמר המלקט נלע"ד פי' לא היו בהן כדי לנפל כגון שרחו במים אנשים טמאים מרובים שהן כמו מי שפיות דמייתי ראיה מיניה. ובהוספתא מיהא פסקו נשמים הרי הן כמו שפיות שבזקים הולכים אחר הרוב ופי' הר"ם ז"ל

טמאין שנפלו בהן: רבי שמעון אומר בין שהדיח בין שלא הדיח. אפלו קאי ר"ש בין אטומאה שצאה מחמת אדם בין מחמת כלי בין מחמת משקין. ככולו סבירא ליה בין שהדיח בין שלא הדיח טמא הכבר. וטעמא דרבי שמעון שאני אומר שטיפת המים טמאים שנפלה מפי הטמא או מן הכלים או מן המשקין טמאין. לכו"ף כשנפלו כל המים נשתיירה הטיפה היא על הכבר וטמאתו. ואין הלכה כרבי שמעון: ד' או שהולך בהן הטבוא ושתה הפהור טהור. שאין מי גבאים עלולים לקבל טומאה עד שיחלשו כדאמרן לעיל: אחד מי גבאים (א) גבאי נשמים (ב) מי

כתב הר"ב שטפת מים טמאים [ו'ו]. וכן הוא בפי' הרמב"ם בשם התוספתא. ומ"ש ט"ס לטוף שטפת בו' גבאי' נמוק לכו"ן. וכן ראיתי בתוספתא דליתא. וקשיא לי תיבת טמאים שהל"ל טמאה. וגם ק"ל הלשון דלח"כ שכתב לכו"ף כשנפלו. ובהו כ"ל שג"ל כשנפלו: ד' אחד מי גבאים בו'. כתב הר"ב אחד מי זכרות מי שימין כולו

טומאה ע"י משקין טמאי' שנפלו בהן. לשון הר"ם ז"ל קשה ולמה לא קבלו טומאה לעיל מהטפה מפי הטמא דמ"ש זה מזה ורבינו שמעון ז"ל לא כתב כן והרמב"ם ז"ל כתב שיקבלו טומאה הוא הולך לפי שיטתו שאלו המים גבאים שזה דיים אם נפלה הטפה בהם או משקין טמאים או שנגע בהן טמא הכל אחד לענין שרריך שיהא לדעתו כל זה ופי' נפלו משקין טמאי' לדעתו שנפלו בטובה אבל אם הוא שלא בטובה אפי' נפל לתוכן מת טהורין כדקתני בסמוך עכ"ל: בסוף פי' רע"ז ל' לר"ך להיות לכו"ף כשנפלו כל המים מן הכבר נשתיירה

תפארת ישראל

שנפלה מכלי טמא. דינה כנפלה מגוף אדם טמא. מודס"א דוקא באדם דניח"ל לפעמים שיהקר גופו במים. לפיכך המים ששאלו על גופו כשאצלו מהמים אחר ששהה. הו"ל כהלגן ברטון וטמא. אבל גבי כלי. והוא לא ניח"ל שיתלחלה הכלי מבחוץ מהמים ששאלו מהן. ולפיכך המים שע"ג מבחוץ. כל שלא התכוון להדיחו כהלגן שלא לרצון דמי ולא נטמאו. קמ"ל דמדא"ל פ"ר כלרטין דמי [כפ"ח דמבשרין]: (א) ג"ל דתרת"י קמ"ל הך צבא. חדא. דאף דנפלו מעממן. אפ"ה כיון שכבר טמאים הן אם הדיח טמא. ותו קמ"ל מני. דאע"ג דודאי יש בהתעוררות הזה מים רבים טמאים. אפ"ה אם לא הדיח טהור: (ב) אפלו ג' משניות דלעיל פליג. וס"ל דבין ששהה טמא או מילא בכלי טמא. או נפלו לשם מים טמאים. וטמא הכבר שנפל לשם אע"ג שלא הדיח. דחייבין טמא כשהוא הכבר וכו' מעל גביו כל מי הגבא. וכשתיר ע"ג רק הטפה הטמאה. וא"כ לא נתבטלה בשאר המים. וטימאתה להכבר. כך פירשו רבותיו. ור"ם ה' ל"ל דרק אסיפ' פליג מדאיו כאן כבר מים טמאים בעין וכן רבים. אמר' דודאי נפלו לשם: (א) הכל לא נקט שאב בכלי או נפל שם ככר כלעיל. ה"ט משום דהבא דקתני דאפילו בשהה הטהור טהור. א"כ כ"ש בלא ה' שם רק נגיעה כגון

דכל שהמים בקרקע תרתי בעי. דבין לענין שיטמאו או לענין שיטמאו אחרים. לר"ך שיכוון שיגעו הטומאה והספירה אהדי. אמנם תמהני מאד. דהרי רבינו בעלמא פסק (בפ"ו דמקואות ה"ו) דשלושין שנפלו לים גדול. הסובל שם לא עלתה לו טבילה. וכבר תרומה שנפל לשם טמא. מדעמאור המים מהסובל. והיינו כרש"י (מכות ד' ד' א'). וקשה ואמאי נהי דשטמאו המים מהסובל מדהתכוון שיגע גופו הטמא במים. עכ"פ הרי לא התכוון שיגע המים שזב בהכבר. שמעמנו נפל להמים. וגם לשאר רבותיו ובראשם הראב"ד שחולקים על הרמב"ם דדיו הג"ל. קשה דהבא נפלו הכבר מעמנו לשם לנ"ע לא נטמא רק כשהדיח. ואין א"כ יפרנסו סוגיא דמכות הג"ל דאפי' לא הדיח אפי' תיכף כשנפל הכבר לשם נטמא. ומה חילוק יש נפלו לתוך המים שנתערבו בהן מים טמאין מרובין או מועטין. הרי כל עוד שלא הדיח בהן לא נטמאו. ואין שימאו הכבר. וצ"ר לכו"ף ולומר דהא דקאמר התם שהכבר טמא. היינו בהודו וכו' הכא. וי"ל דלרבותיו הכל

משנה אחרונה

ממא וס"ל שאין זה רצון. והדד מני נפלו מים טמאים עלפי שטמו היינו ששפך בטובה כדרך השופקין והא פשיטא שלא נחטון דוקא לשופקין למים אלו שנבגה שכן ה' יכול לשופקין לאשפס או לבזר. קמ"ל דכל שטתן להם בטובה מיקרי רצון: ג' נפלו מים טמאים. כתב הר"ב דקמ"ל דמי גבאים מקבלין טומאה ממים טמאים. ואינו כגון דהא איהו כ"ל דאין מי גבאים מקבלין טומאה. ואי לאחר שנחלשו קאמר מאי קמ"ל דהיינו שהם טמא טמאתו ג"כ משום מים טמאים של הטפה. אבל הר"ב הפסיק זה מלשון הרמב"ם ואיהו כ"כ לשעמו שמי הגבאים עממן מקבלין טומאה ולדידי' לריבי כולו גבי כתש"ל: רישא אומר בין שהדיח ובין שלא הדיח טמא. פי' הר"ב אטלטה פליג ועממא שאני אומר בו' נשתיירה הטפה על הכבר וטמאתו וכ"כ הר"ב. וקשה ת"ע דר"ש כיון שלא הדיח לא אחשביה והטפה אינה מטמאה לפי שעת הר"ב והר"ב. אבל תפי' הרמב"ם נראה דדוקא הכא במים טמאין פליג וטעמו כי היכי דלפטין הכבר אמר' גרים מחשבינן משקין טמאין מטמאין לרצון ושלא לרצון ה"ל לענין טומאה אפי' דמים המחשבינן אין טמאין אלא לרצון. אבל במשקין טמאין מטמאין אף כשנחשבו אפי' שלא לרצון. ודוקא בשהה אדם עתה בעיניו רצון דאילו לא ששה אלא כגון כהן נטרוץ אין מיטמאין דביי אדם לא שייך טומאתו משנבאו אלא במשקין אמר' מנו דחשיבי משקין לטומאה כת"ס הר"ם

שם לענין הכבר. ומכמים כברי דוקא לענין הכבר אמרו ולא לענין טומאה. וי"ל דפליגי בעמם הדבר דמשקין טמאין לא צנו רצון. דל"ס סבר העמם משום דשומאתן מושבתן וחשיבי כפי משקין טהורים וכ"כ הר"ם שם וס"ה לענין טומאה משום דחשיבי טעמו אף שלא ברצון והרי טמאין כל מימי הגבא וכולם משקין טמאין ומטמאין הכבר ג"כ אפי' שלא ברצון. ומכמים כברי דלא ילפי' טומאה מהכבר דכשכבר העמם משום שהטומאה והקשך באין כלהו ושם כתב הרמב"ם עמם זה. ובטומאה לא שייך עמם זה: אלא שרריך ליישב ל"ל לשון המוספתא דמי טעמא דר"ש שאני אומר שטפת המים טמאין טעמין בכבר פ"כ דהו' טעמא דחיישי' לטפה הפתחה. וי"ל להרמב"ם למים שצ"ג הכבר כולם קרי טפה המים הטמאים. א"כ אינו לשון טפה אלא שטיפה כלומר המים ששופקין על הכבר מטמאין הכבר ומשום שכולם נטמאו במים הפתחים. ומה סק"ם הר"ב לכו"ף כשנפלו כל המים נשתיירה הטפה אינו מלשון המוספתא אלא דמי טעמו הם: ד' או שהולך בהן הטמא. לשנת הר"ב וקשיטתו ניחא דהבא אפי' חזרה הטפה מן הטמא לתוך המים אין כהן טומאה שהטפה ענמה טהורה ללא אחשביה וכמתוכם לגבא דמיא. אבל להרמב"ם דמחשבינן נמי מטמאין כגון כהן ה"ל הכל ה"ל כהן נטרוץ כגון הכהן הראב"ד צוה. ומיכן הכ"מ אם ה"ל מים שהן לו דרך אחר לא חשיבי כהן כדאמר רפ"ה דמשקין פכד נבחר המים

ה' יסודות...
 ח' שבת...
 ג' חלופי גרסאות
 משנה אחרונה
 ע"י מטעם קצוב דפ"י
 והיוט נמי דלפטין לטער
 נזחלין בעל. דלזחלין
 הם הימים הכוללים ח'
 לניחא וזחלין והני נידע'
 ח' כלל באשכנז הוי קצוב
 והא דפטול נמי להוית
 מים מים נמי מה"ע
 שאין עבילתן בתוך
 הנזחל. וזד דאי הוינא
 לכו דין מים מים אלא
 לטער נמי נזחלין אלא
 ש"ע דלקמן דפ"ה דמי
 חזר והתבאר פסול לזכר
 ולחזירשים וכו' ואילו
 לטער דפ"ה לא חתן והתם
 מה ח' לניחא וזחלין דפ"ה
 ח' ח' מדברי הרמב"ם
 נתיי"ע. ובהב"י יש
 ליישב הא דהקט"ו. הכל
 בעבלי נוספין. וזחלין
 ברוב. ואילו במקום של
 ארבעים סאה אפילו ריבה
 לזכות אלף סאה שאינן
 לא מצטלין והביא הפ"ו
 קוביא זו בשם ח' ודחת
 בה. ולמח' דפ"י י"ל כיון
 דמעין לא בעל מדאורייתא
 מקום נמי דהא איהקב
 למעין כ"ה"כ פ"ב
 מ"ג מה מעין נידע שמים
 אף מקום דליקטוס
 אהדדי דכתיב אף מעין
 וטור מקום מים א"כ
 דדפ"י נמי לפטין עיקר
 הכשר העבילה הוי
 כמעין. מה מעין לא
 בעל אף מקום לא בעל
 דאין היקב למחל.
 אש"ג דלמתיקן או מה
 מעין מסהר כחולין וכלל
 שהוא אף מקום פ"ג מ"ל
 אף התם מתסבד למטוין
 זחלין כמ"ה המדריש ג'ון
 מקום דקוויקומי כדכתיב
 יקו המים ע"כ וגם כל
 שהוא אינו קרוי מקום
 דמקום סייע אסיפת
 המים המזכירין אכל
 לטאר מילי י"ל דליחקב
 ומה שבעל המעין לפטין
 דלא מסהר כחולין
 מצום דמידי ולאו קצוב
 הוו אכל מקום דמי לנזחל
 המעין וכלל"ה אשכנז
 ליישב קציות מ"ה לטעמין
 ודאי פסלי כגוב דהא
 מדאורייתא כל מילי כשר
 כובא זולני אכל שאינן
 דכגב יגורו עלי' השו
 גזיחתי יו סיני דלשם
 לוגין פוסלין כמה סאין
 ולא בעלי כגוב סאין להקל
 מקום לא בעל דפקלו תורה
 כגוב מלאן דלא ליקו להקל
 נ"ל לוגין. ח' למעלה
 מן מים מעין. וכל'

בפחות מארבעים סאה. והאי מיהר בכל שאר כמעין: ח' מים טובין. מים נזכרים שהן מלוחים או חמים. שהן מסהרים כחולין. ואילו מעין שמימו מיעשים לטעיל. אינו מסהר כחולין אלא באשכנז: מים חיים. נזכרים שאינן מוכין: שהן טבילה לזבים: דכתיב ביה (ויקרא טו) והתן את בשרו במים חיים: והזייה למצורעים. דכתיב ביה (שם יד) אל כלי חרש על מים חיים: (**בשרים לקדש בהן מי חטאת. דכתיב ביה (במדבר יט) מים חיים אל כלי: (**גז"ז מים נזכרים. **גז"ז ובערים.

ובצ"ע מהלכות מקואות [הל' ה'] העתיק מרים במקום חמים ובפירושו דהכא כתב מוכים ר"ל מלוחים או מרים או חמים או זולת זה מן העמים הרעים הנמלחים בקלת הנימוזת כמו [שנהבאל] בשמיני מפרה עכ"ל וס' בפרה לא כתב רק מלוחין או חמין [והיו מוכין כגשם הכ"ף]: בזורחלין. מלת זוחלין עברייית (א) מחמת זוחלי עפר (דברים לז כד) ר"ל הגחשים [הגורים] בארץ. הרמב"ם:

מלאכת שלמה

הרי דמי במקום ובמעין וכלל חד מכלל חברים השמע דמדתי רישא שיה למקום לטער באשכנז מכלל שאריו מקום ששבו בו למעין דקתני סופא אינו לר"ך אשכנז ומדקתני סופא ולמעין להטביל בו בכל שהוא מכלל דלאו מקום ששבו למקום דקתני רישא לר"ך שיעורא עכ"ל ז"ל. ונפ' כמה אשה דף קכ"ז גם בהלכות נדה לר"ב אלפס ז"ל בצד וכו' וידע שזה שאמרנו שהמעין מסהר כחולין והמקום באשכנז יטינו לומר שהמקום אינו מסהר אלא באשכנז אכל המעין מסהר בין כחולין בין באשכנז דאי אמרת דאין מעין מסהר אלא כחולין היכי עניד ליה אנוה דשמואל לנתיב מקואות ביומי יקסן ויהי ממשך לתוכן מי פרת וכמו שפירשו כל המפרשים ז"ל ה"ל לניחא שנה ירבו זחלין על הנופסים ואין מסהרין באשכנז אלא ודאי כדאמרן ועוד ראייה מדתני צפ' ראשון דמקואות למעלה מהן מעין שמימו מועטין שרבו עליו מים שאובין שיה למקום לטער באשכנז ולמעין להטביל בו בכל שהוא למעלה מהן מעין מוכין כלומר מלוחין או פושרין שהן מסהרין כחולין ובודאי היינו שהן מסהרין אפי' כחולין דאי לא מהי למעלה מהן הכל כחד גוונא מסהרי וככא כחד גוונא מסהרי ע"כ ושין כמה שכתבתי עוד ראייה בשמו מס"פ שם דפרה וממתי' דלקמן פ"ה סימן ד'. ועיין ג"כ בספר הלבוש יורה דעה ס' ר"א סוף ב': ח' שהן טבילה לזבים. זין דוקא אכל זכות אינם עמונת מים: שהן טבילה. כ"ל שבהם טבילה לזבים וכו':

יכין תפארת ישראל בועז

כשר מדאורייתא לטבילה. (מ) ואנן קיי"ל דהפילו מי מעין ומי גשמים שנהערבו. אפילו רק מחמת ע"מ. היין מסהרין כחולין רק באשכנז (ר"א א"ד פק"ו). והפילו כמעין בעין. דוקא לכלי בני בכ"ש. אכל לטבילה ארס גם כמעין לר"ך מ' סאה (י"ד ר"א ס"ה): (לה) ר"ל מי מעין אף שאינן מ' סאה. אכל הוכה עטמון. שהן מרים או מלוחים או חמין או אפילו פושרין: (לז) ר"ל גם כחולין וכו' באשכנז. דדיקן כשאר מעין. רק מדמטוים בטעמן. אינן נקראים מים חיים: (מ) מי מעין זכים ויפיים וצופעין כזרם [נ"י] פ"ה דגמ' מ"ן: (מא) לזכר זכר שהלזיכה לו הורה טבילה במים חיים דוקא: (מב) שהלזיכה הורה שיטחו הפור האחד מב' לפרים שיביא. אל מים חיים שבעלי חרש וכו' יעביל אח"כ האפור הרי עם האזוב וסני הולעת ועץ ארו ויזה עמקו על המטהר ז' פעמים: (מג) כשישאוים ממש ככלי. רשאי לקדש המים שבעלי באפר פרה. להזות מהן על הכטמא במת ביום ג' ח':

כמעין. אלא ל"מ ל"ל דדוקא לעיין שיעהרו ככ"ש דיו כדן מעין. כמו שהיה משקרא. דהרי גם השתא שחולו לתוכן מי גשמים מרובין. אפ"ה לא נשתנו ספי שהתפשטו מטהרין ככ"ש המי מעין שיש שם. אכל לעיין זחלין. הרי השתנו השתא המים משקרא. דע"י שחולו לתוכן מי גשמים מרובין התפשטו זחלין ע"י למרחוק. לפיכך גם במקום זחלין דמשקרא אין מטהרין רק באשכנז דאין זו החזילה שהיה לה תחלה (וע"י לקמן פ"ה מ"ג):

הלבנת גבירתא כללא דפרק א

משנה ד יורה נכפל לחובן בלי כונה אפילו מת. או אפילו עבר בתוכן כחונת אדם כסא דברכו. אבל ספי הוה נוחא ליה שלא חי' מים דברכו. אפי' אח"כ הוציא המת הפרים. או כבר עבר ויצא הפרים הפרים. אפי' נשארו המים בשרותן. כיון שכשניתן לא התכוון שיגע הסובאח הפרים. אולם שמוס דמסאין טצוין. והשני כל סמם מים כאלו שנמצאו בכל מקום. אינן מותרין רק בשעת הנשמים. שאין עוברים ויטבין מצוין. והרי יורה שר"ק ג' הנשמים נעשו. אבל כשפסקו הנשמים. דוקא הרוחקים טעיר ורדך כל כך. שיוכל לשער שמשנת שפסקו עזיין לא חי' שם אדם כסא פתורים:

כשגנה ה' וכשנמצאו המים תכל'. וירדו אח"כ לחובן מי גשמים מרובין שהתפאין. מחמת וכו' וכו' כג"כ ד"ל.

מקום מים מעין. וכל'
 ע"י

מקואות שש מעלות פרק א

זקי לקמן פ"ה ת"ד כל
המים דינס כן אפי' אין
מוזין אלא תמוס דלמיני
עליה תמוס הנה פנוסותא
לא חייכי :

נשתרו הכל . אבל רק לרבר הטבול לתרוסה או לחלה . ואפי' גלוש בתן עיסה
שגורם לתתרות הטבול לחלה . וגם כשרים לגמ' לתרוסה ;
משנה ו (ג) למעלה ממים הר"ל . שי נשמים פחות מ' פאה שירדו על קרקע
שוח . אבל שופסין להלאה בורם . בהנדה אפילו בנפל לשם פחה פחה
מהטמא ששתה בתן כפוי . או כירו ששאב בה . או סבלי פסא ששאב בה . או
שנפלו לשם פים פסאין כנין . דרי המים הטמאין שנפלו לשם שפסר והלכו לתן .
ולפיכך אפילו שהה בתן אח"כ אדם סודר . או ששאב שם אח"כ בכלי סודר . או
אפילו הניח שם בכונה ככר סודר . ואפילו ככר תרוסה . הכל סודר . והמים
עצמן כשרים אפילו לתרוסה . וכ"ש לגמ' לתרוסה . אבל לא לטבילת ידים לקדוש .
משום חוכרא דקודש :

ממי המעין . זה שוח למעלה ו' הר"ל שאינו ראוי לטבול בתן רק כשחן באשכדון .
אבל מוסרף על מעלה רג' שרשאי לטבול בתן אף שאינו יחד מ' פאה . [ונק'ל בשלמא
לפי מה דקדילין [יור' רס"י רמ"א] דבמעין רק לטבילת כלי מני כ"ש . אבל לאדם
אפילו הוא קמן דמני לכסת גופו פחות מ' פאה . אפי' צריך גם במעין לטבילתו
מ' פאה . שפיר נקם הוא רק מסבילין . דהיינו כלים . אבל לאורך מ"ד דס"ל דבמעין
אפילו לאדם מני רק בשטופו מ' פאה בתן . ואפילו אינן מ' פאה . אי"כ למת לא
נקם ה"נ וסובלין ומסבילין כלעיל . וי"ל דהכא דאיכא תתרות שאובין לב"ע לא
מני בפחות מ' פאה דתרי קילי לא מקלינן [בתום' גדה מ"ו ב' ד"ה משום] :
משנה ח (ו) למעלה סוף שי מעין כלי תתרות שאובין אבל סתמן סובלין בתן
שחן מים מלוחים או פוצים . חפין או פושרין . אפי' סובלין בתן
אפילו כשהן כ"ש . ואפילו כשהן וחולין . אבל פסולים לכל הצריך פים חיים .
(ו) למעלה סוף פים חיים . כשרים גם לטבילת זב וזכר . ולפדת סודר . ולקדוש
באפר הטמא . שלכילן צריך פים חיים . רק דלפילת זב צריך שיהיו ג"כ מ' פאה :

משנה ז (ג) למעלה סוף מי נשמים מ' פאה שדחכנסו כנומא . כשרים לכל
חנ"ל . וגם לטבול בתן אדם וכלים הטמאים . וכ"ש לחביל בתן ידים
לקודש . (ד) למעלה סוף . מעין פחות מ' פאה . ששפך לתוכן שאובין מרובים

ציונים תוספות יום טוב מקואות הטמא פרק ב ר' עובדיה מברטנורה

א. הסמא . גימטין לה ע"י
פ"י ס"ה ה"י פ"ג פ"ג ע"י
למח מ"ד פ"ג ע"י מ"ד מ"ד
לא ספ"ד פ"ג ב' ספ"ד .
קדושי פ"ג גימטין לה ע"י
יודגמי ספ"ג גימטין ונכ"ל
פ"ה פ"ה ע"י א"י ד"ן מ"ו
פ"ה פ"ה ע"י מ"ד ופ"ה ע"י
וגלגט ו"ל מ"ד פ"ה ע"י כ"ה
ופ"ה פ"ה ב"ד"א גימטין לה
מ"ו ע"י פ"ג ע"י פ"ה ע"י :

פרק ב א הטמא שירד לטבול . ספיקו טמא . ולחוקי
גבירא לחוקיה . ובחוקת טומאה הוא :
ב בין ברה"י בין ברה"ר טמאות . ח"ע"ג דספק טומאה ברה"ר
ספיקו טהור . האי ספק טהרה הוא ולא
ספק טומאה : בטומאה חמורה .
באב טמאה שטמאתו מן החורה :
טומאה

פרק ב ב למפרע ט' טמאות . עד שזודע שטבל כראוי .
הרמב"ם רפ"י מה"מ [הלכה ו] .
ולחוקי דלא תימא מהו למפרע מעת לעת . וכר"ל בן שמוע דבמשנה
ס"ג דגימטין כיוולא בזה . דמתני'
דהכא פליגא עליה . כדליתא התם
בגמ' [דף נ"א] : [בטומאה חמורה .
פ"י הר"ב באב טמאה שטמאתו מן
החורה . וכ"פ הר"ש . והני תמה דהא
תנן בפ"ד דטהרות משנה י"א דבר
שהוא אב טומאה והוא מר"ם ספיקו
טמא . וקס פ"י הר"ב דלפילו ספיקו
ליטמא טמא כ"ש ליתור כי הלא . ועיין
עוד

פרק ב א הטמא שירד לטבול . ספק
טבל לא טבל .
אפילו טבל א' ספק יש בו ארבעים טאה
ספק אין בו . שני מקואות אחד יש בו ארבעים טאה ואחד שאין בו . טבל
באחד מהם . ואינו יודע באי זה מהן טבל . ספיקו טמא : ב מקוה שנמדד
וגמצא חסר . כל מטרות שנעשו על גביו למפרע . בין ברשות היחיד בין
ברשות הרבים . טמאות . במה דברים אמורים . בטומאה חמורה . אב

פרק ב א ואפי' טבל . ל"מ אם ספק לו טמא לא טבל כלל אלא אפי' ידוע
לו טבל אלא ספק לו טמא במקוה חסר ספקו טמא : אין ידוע .
מ"מ . וכן נ"כ בס' ז' וס' ז' : ב מקוה שנמדד קטן וטמא פ"ה הגט פ"ו
רש"י ו"ל מקוה טהור שלם ומלא חסר ע"כ טמא טר"ל דמלת שנמדד
קאי אכשהיה שלם ומ"מ מנילא שמעת מינה דודאי טכשנמלא חסר היה ג"כ

מלאכת שלמה
ע"י מדידה שמה טמא"כ מהי"ן ידעו שהסר וקשה מה בא להשיעט רש"י ז"ל
ומי דחקו לפ' כן דלימא אספקא דמלת שנמדד קאי אכשנמלא חסר ומנילא
שמעת דודאי מדלוו כשהיה שלם ויחזק פ"ה ז"ל לא בא רק ליישב קושי
דהיכי אחרמי מילתא שמקוה גדול טמא טהור י' בו יותר מכשטור פ"ה
שלם נמלא חסר דהא מילתא דלא טכחא היא ויישב דהכא נמי אספר לומר
דמיי

תוספות יום טוב
פרק ב א ואפי' טבל . ל"מ אם ספק לו טמא לא טבל כלל אלא אפי' ידוע
לו טבל אלא ספק לו טמא במקוה חסר ספקו טמא : אין ידוע .
מ"מ . וכן נ"כ בס' ז' וס' ז' : ב מקוה שנמדד קטן וטמא פ"ה הגט פ"ו
רש"י ו"ל מקוה טהור שלם ומלא חסר ע"כ טמא טר"ל דמלת שנמדד
קאי אכשהיה שלם ומ"מ מנילא שמעת מינה דודאי טכשנמלא חסר היה ג"כ

יכין ישראל תפארת יכין

יכין
וגמדה מעיקרא והיתה שלימה . ודאי דמיא לסופה . דהיי גס להמקוה
היתה חוקת שלימה מעיקרא [ועמ"ס כ"ד גפ"ד דטהרות בבית הספק
פ"י יא וע"י הר"ש כאן] . להכי קמטמט ל' התם דלפילו הכי גס
ברשות הרבים טמא . אבל משנה"ט צנזעיתא מיירי שלא היה להמקוה
חוקת שלימה מעיקרא . וכ"כ בסופא בטבל בא' מב' מקואות שא'
מהן אין בה ארבעים טאה . אף על גב דהוה ליה ספק דרבנן .
דמלאויהתא משבא טוה חחת המים בני . אפילו הכי מדטמא
טומאה דלורייחא . אין ספק טבילה מוליאו מידי ודאי טומאה . מירז
כל זה צנזמא הארס באב הטומאה . אבל צנזמא בולד הטומאה .
דה"ל רק טומאה דרבנן . טהור [ונמש"ס ב] : (ה) ממ' טאה : (ו) עד השעה
שזודע בודאי שהיתה שלימה כשטבל : (ז) דרק ספק טומאה ברה"ר גמריין
מסופה דטהור . ולא ספק טהרה . מלאין ספק מוליאו מידי ודאי :
(ח) גס אמשחא א' קאי : (ט) צנזמא באב הטומאה . אפילו באב הטומאה
דרבנן

יכין
פ"ב א ר"ל ה' אפילו ודאי טבל . אבל ספק וכו' : (ב) ג"ל דלא מבני
בזרם צינזי שצריך מדלורייחא מ' טאה שכן שיערו צו חכמים .
שכן צריך לכסות בהן כל גופו צבת אחת [וימלא לה א'] . וא"כ ספיקא
דלורייחא . אלא לפילו בזרם קטן דאני ליה מדלורייחא כהרף כל גופו
מהכסה בהמים . ואפי' אין מ' טאה . ורק מדרבנן צריך גם לקטן .
ואפילו צמעין מ' טאה [כידר ר"ס ר"א] . וא"כ ה"ל הכא ספק דרבנן
אפ"ה כיון דודאי טמא ה' . לא מהמי ליה טבילה : (ג) ואפי' ודאי ה' ה'
בה כדי לכסות גוף הנטבל . וכל הג' צבי . לא זו אף זו קתני : (ד) הבא א"ל
הנא לפרס דלפילו ה' המקוה ברה"ר טמא [ולקמן מ"ז] . דהכא שאני שאירע
הספק בהטובל שיש לו חוקת טומאה . ואין חוקת מקוה כשירה כגדה .
להכי לא דמי לסופה . שיש לה חוקת טהרה . להכי ברה"ר טהור .
אלב זה שיש לו חוקת טומאה . ודאי מסתבר דאין ספק מוליאו מידי ודאי .
ופסוטה דטמא . משא"כ במשנה ב' שהספק במקוה . שפיר סד"ל כיון

משנה אחרונה פרק ב א ספק פל ספק לא טבל

פרק ב א ספק פל ספק לא טבל . נראה דמיידי שהטמא פלמו אומר
ספקין וכו' וכו' כפי' כה"ל אבל אם טמא ספקות והלך לו
ואין ידוע לנו אם טבל . אם חזר הוא ספקותיו ספקות . ועם הוא פ"ה גאט
למחוקת התנאים פ"י דטהרות מ"ג : אפי' טבל ספק יש בו מ' טאה .
כנומא הוא אפי' דתמוס מקוה כהכשר נפשה לא סמכין אהא כל שאין ידוע

משנה אחרונה
ודאי . והכר מני עני מקואות אפי' דליכא למימר לא ענין סתמא ואלא איכילא
כיון שאין ידוע העמד טמא על חוקתו . והכר מני מקוה שנמדד ומלא חסר .
דממט עששיו נמלא וקודם לכן היתה חוקת כשהיה אפי' לא חסר :
ב מקוה שנמדד . הא דמי לך גאפי נפשה ולא כליל לה כהדי הני דלפי
מקום דהכא צפי למיחסי כל הספקות עששיו פ"ג למפרע דלא שייך צפי
דלפי

תוס' אנשי שם
פ"ב ב בשנה אפי'
טבל . פ"י הר"ב ה"ע
אפי' ידע כדבור טבל אלא
שנספק וכו' ובמתני' דל'ן
פ"י אפי' נמלא טבל י' דין
ספק אהר ע"כ ונראה
שכוונתו כי הוה דחייב מתני'
כדרך אפי' וישתא ה"ק
מתני' דהכא ל"מ ה"כא
הספק בהטבילה עמיה
דמא לא טבל כלל אלא
אפי' ודאי טבל אלא יש ספק
אם במקוה יש בו שיעור .
ולא זו אף זו דליכא נמי
מקוה שלם לפינו אלא דספק
אם טבל זו או במקוה חסר
אפי' טמא . ובמתני' דל'ן
יכיה מ' הכי ל"מ ה"כא
דליכא אלא ספק א' והוא
אם טבל זו או לא אלא אפילו
איכא צו ספיקו להחמיר ספק
לא טבל ואפילו טבל טמא לא
היה בו כשיעור אפי' ספק
וכמ"ס הר"ב ע"י . ומ"מ כה
גלושה דמתני' דל'ן לא
מחוקתא ודאי אלא ע"ד זו
דכרישא ליכא אלא חזק
דסי' הורייחו כהדי חזיי דהא מלי דלמ"י
העמד טמא על חוקתו הוא מקוה
א"כ הוא פ"ה גאט
כנומא הוא אפי' דתמוס מקוה
כהכשר נפשה לא סמכין אהא כל
שאין ידוע

ה' חסיד . לומן הכר את הכזי . כפי שיחזיק מימיו ודרכו להביא הסיד לבור בענין . ולחזו צור היו בו מים כשרים . ונסקע הענין לתוך המים ונתמלא : אם היו המים צפים על גביו כל שהו ישבר . שלא נשאבו המים דכל שעה הן מעורבין . אבל אם היה מעלה הענין בידו היו נפסקים ונעשים תלושין : ואם לאו . שאין המים לפים על גביו : לא ישבר . ובשניה

לבור תשובי לחשוביהו . הר"ש : **ה' א** אם היו המים לפים ע"ג כל שהוא ישבר . פירש הר"ש שלא נשאבו המים דכל שעה הן מחוברים . ומכאן מהר"ם ישבר הענין שמה יתמעטו המים שלא יהיו לפים ע"ג והיו שאובים ואז יפלו ממנו לבור ויפסלוהו אם אין בו מ' סאה ואם לאו לא ישבר אם מי הענין הם הרוב . הרוב . הרוב בהמשכה לא . ע"כ : ורי"א

ח שיה נד"ג שהן ונפסקים

אלוהו רבא

ה' א אם היו המים לפים ע"ג כ"י . ולא נשאבו המים מעולם הוהיל ומחזרין הן לפי הכזי : ואם לאו לא ישבר . אפי"ן שיש בו מים כשרים וזו כמשת מים כשר מודה ר"א נקנקים ש"כבר . הכהם לאו חסידים ידי אדם הן דלא יתחילו להכלל במים שנקנקים ולנגנן הענין אבל הכה יתחיל לפי קצת וקבכר ר"א דהוי כשלושן כח"י כיש בו מים כזור שולטין וכ"י יחושע סבר דלא הוי כשלושן :

הדרושי בורה"ה

הרב תו"ם סבור שאח"כ ת"ש ת"כ צ"ל כן דאם הם נחשבים כשאובין גמורין לפי עשת התיקון בין התיחן בשעת פיזור עיבי א"י בשעת קישור עיבי דבשנתים לא יערה דוא אבחיביתו ונעשו שאובין כן כאן ואם יכפס א"י ישראלים ג"כ אפי"ן לפי דעת הרב תו"ם ס"א יש רוב במקוה מים כשרים לא יהא שאובין גמורין שפילאן משכ בבקף כשרים ברוב ואם א"י הית מים כלל במקוה אפי"ן התיחן בשעת פיזור עיבי וכאן כן כאן ששנתים לנגנן דהוי לשניהם דין א' צריך רוב לפי דעת הרב תו"ם והו אפילו בשאובין משכ כשר כולל ויששים בתיחן בשעת קישור עיבי שלא מילא משכ כהרגן אלא ע"כ שחחילוק הוא רק זה במפת הוהיל ואינם שאובין גמורין הן כאן שניהם לנגנן הן שם שנתיות בשעת פיזור עיבי אוי כשר בהמשכה אפי"ן כולה כולל ביון סאי . והש"י יאר יענינו ומחילה כהבתי זה מסברת ראשי ואח"כ ראיתי הש"ע י"ד סימן ר"א סוף ג' וז"ל שם בהדיא דבענין גרסאות ח"ע

תוס' אנשי שם

ה' במשנה בבור . היינו במקוה וכו' נחשבה על דעתו ולפיכך יש לתמוה על הר"ם והר"ב כד"ה י"א וכו' כהנהו דיכול להמשיך וכו' ועל לשון מהכ"מ נמי שנת"ס כד"ה אם היו בו מ' סאה בהמשכה לא דבכח לא שייכא המשכה כלל שהיו הענין בתוך המקוה הוא . וז"ל הר"ם בתוכו ס"ד הסיד ששכח ענין במקוה ותמלא מים אפי"ן שלא נשאבו המקוה אלא מעט והרי הענין יש בו רוב המקוה ה"ו ישבר את שני המקוה ומלא המקוה טלו כשר ע"כ ומכאן יתבאר לך ג"כ דסופק כ"י יחושע ודלא ככ"ס שפירשו ואפי"ן דעתי כל מ"ס ש"ס הוא ודעתו ד"י שמשן לא הוכח כהשגחתו כלל וגם בהשגחתו כ"י כמו בחגי"י . (כ"ד) :

ה' חסיד ששכח עציץ בבור . ונתמלא מים . אם היו המים צפים על גביו כל שהו יישבר . ואם לאו . דבריר אליעזר . רובי

מלאכת שלמה

למקוה וישבר את הענין . אבל אם הנביא ועירה המים למקוה יעשו שאובין ואם לא היו לפים נעשו שאובין ור' יהושע סבר אפי"ן אין המים לפים על גביו לא חשיבו שאובין וישבר אבל לא יכפה דחשיב תפיסת ידי אדם יותר ממניח קנקים

בועז ישראל

נריך המשכה על גבי קרקע הראוהו לבלוע מים (ר"א סמ"ה ומו"). א"כ מיירי שהקרקע שסביב לבור הוא של חצירו . ואין לו לבלוע הבור רק דריסת רגל דרך סס . ובעל הקרקע עמה בו מלאהסין מים על גבי קרקעו : (1) וכו' הרמב"ם מ"ד הל"ל משמע דאם בשעה שהעלה הקנקים לא היה עונה בשמים רק כביר בשחקים . ואח"כ התקדרו השמים צעבים . והמטיחו ותמלאו הקנקים גם ר"א מודה לר' יהושע . דס"ס מפורש ח"ב דר' יהושע דקיי"ל כותיה . דלפי כשעומת בשמים הוא שפי' ודעת בשעה שהניח הקנקים שאלפטר שירדו בשמים ותמלאו אפי"ן כשרים . א"כ אם ככה"ג פליגי . ש"מ דנלא היה עונה בשמים כ"ע מודו (ועי' שבה ס"ו ב'). ועוד ל"ל דהא דקתני ישברם או יכפס . והי דלא תקיף . הרי עבר משום כל תשמיח דלקי עלה מנת מרדות (כ"ב"ק ז"א ב' ורמב"ם הלכות מל"ג פ"ו ה"ו) ד"ל דכל שעושה לנודף אדם יכא כל תשמיח . ולא לבד לנודף נופו . דהא פסיחא דלמריקין כל תשמיח דנוש עדיף (כשנת קב"ס א' וס"ק ק"מ ע"כ) . אלא אפי"ן לנודף חזון גדול וכדומה ליכא נמיחש כמתקין ע"י קלקול דבר אחר משום כל תשמיח . הא למה זה דומה לקרע ע"מ לחפור . והכי אשכחן ביאליבי' דנפל ככתנא דר' חייל . ואל"כ רבי זיל נחור (כחולין פ"ה ב'). אע"ג דאסור לנחור או להסיריף שום כהמה (כר"ס ע"ו י"א א') משום כל תשמיח . אפי"ן דכל שעושה לנודף ליכא חשש כל תשמיח . ובה"מ שריקן הים לעקר הנהמות על השרים . אע"ג דלער בעל חיים דאורייתא (כח"ס ס' רע"ב ס"ס) אפי"ן כל שעושה לנודף מותר . דמה"ס מותר נמי מלד הדין למרות הנוטח מחזות חיות (כה"ש ססי' ה'). ולא ידענא למה הולכרו רבתינו בעלי החיים (בע"ו י"א א') להרץ . דמשום מותר לעקר על השרים ולא חיישין לנער בעל חיים . משום דלתי עשה דרבים דהיינו כבוד מלך כל ישראל ודתי איסור דלער בעל חיים . והרי בלא זה מותר לתשוח מלאכה כבירה עם בהמות ולגזוז ולשחטן אפי"ן דליכא יער בעל חיים . אלא ע"כ כל שגורך אדם לא חיישין לנער בעל חיים . אפ"ן כל שעושה לנודף חזון גדול וקשה כיון דלנודף אדם אין בו משום נער בעל חיים . אין לך לנודף אדם גדול יותר מזה . מדמסקין מכתה . ואפי"ן לרבותינו בעלי החיים ה"ל דרוקא עשה דכבוד השר דוחה לאיסור נער בעל חיים . הרי אין לך עשה גדולה מלאו דלא תשחית דמים בביתך . וכי נרע עדיניתא חזירא מכלב רע שאסור לנדרו כביתו מה"ס (כ"ב"ק ד' פ"ג) . וכי עדיף כבוד אדם לאחר מותו . שפסיחא שאין מחללין עליו את השבת . מסכנת נפשות דמותר בשבת . והרי קיי"ל דכל המיזקין ואפי"ן אין ר"ן אחריו מותר להרגן בשבת (כשנת קב"א) . ואפי"ן נחש שאיט ודאי נשך (כברכות ז"ב א') ואפי"ן הריגתו דוחה שבת דתמידי מ"כ"ס נער בעל חיים דקיל . וצריך לדחוק דלע"ג דר' פנחס בן יאיר קרא להבדילתא מאלף העות . וגם אמריקן החסד להכי נקראין א"מיים שאומקן מוטלת על הגביות . אפי"ן אין שייכות מניה כמו בשבת ועקרב וכדומה . ונחזור לענינינו . דעכ"פ ק"ל הכא . דלטו בשופטני עסקין לר' יהושע . דכיון דלדידיה סגי ל' כשיפה קנקיו ויכשיר מימיהן למקוה . ל"ל שיסבר כליו על מנן . ונ"ל דלרבותא נקט ר' יהושע דמותר לתקן ע"י שבירתן . דס"ד"ל דכיון דכל סיקר טעמא דלא מחשבו המים שבהקנקים שאובין . היינו מדהענין כבוונה לתקן כליו . והיינו שיתגנו . ולא כדי שירדו לתוכן גשמים . ואפי"ן כשישברן דגלי דעתא השתא דליתו חש לכלים הללו כלל . וכ"ס לתקון שיתגנו . ולינלא מלתא השתא נמשע . דכשהענין הוה יתחיל ליה שיתמלאו גשמים ספי משיגנו . והרי הענין בשעת קישור עיבי (כשנת ס"ו ב'). ולחשבו שאובין . קמ"ל דלפי"ן אם אינו חושש לכלים הללו מותר לשברן . ואפי"ן מותרים למקוה . והדר הו קמ"ל דמותר נמי לנפסן . ולא מחשב כאילו הגביה הכלים דלא ודאי הו מחשבו שאובין . א"כ נ"ל דקמ"ל לר' יהושע דמותר לשברן . אע"ג דלפטר ופי לתקן מימיהן ע"י כפיה . כיון דשפיר ג"כ הוא כדי לתקן מימיהן . אינו ככלל כל תשמיח . והרי סברא זו מוכרחת ח"ב דר' יהושע דר"א ק : (ד) כך פירשתי ע"ד כל רבותיו דלמקוה למתני' שכבר היו מי גשמים כשר כשהעמיד שם הענין . אולם לרבינו הס"ך (ר"א סק"ה) מיירי שנתמלא הענין ממי גשמים שירדו לחומו . ול"מ א"ל לומר כן . דל"כ אפי"ן היו המים לפין ע"כ לבי"ע לא הוה מוכי לה שזירה אפי"ן ג' לסיבותא כסי' כ"א . דהיינו שירדו מי הגשמים תחלה לבור ואח"כ לתוך הענין . וגם שהרוב ממ' סאה יחי' ממי הגשמים שירדו אח"כ . אפי"ן נפסלו לכ"ע . דעד כאן לא מקליקן ככה"ג לעיל במשנה ז' כ"י יהושע . רק החס לנגנן הענין . והס מתלחחו כפיסוף מכוונתו משא"כ

משנה אחרונה

הר"ש : **ה' חסיד** ששכח ענין בבור . לפי פי' הר"ב פלוגתייהו הכא בהמשכה כדלעיל לפי פירושו ס"ב וכו' הר"ם . וכן קשה יותר דל"כ אין שום חידוש במשנה זו אלא שאם המים לפין ע"ג ישבר ותמלאו דפסיחא הוא כיון שמתחברין אין כאן שאובין . אם לא שגמרו לדיוקא הני לה דרוקא אבל לא יכפה . וגם מ"ס הר"ב אם המים לפין ישבר שאם ה' מעלה הענין בידו נעשו תלושין וכ"כ הר"ם ור"ש . לא הנכתי למה לא הכא לפ"ס כן ה' אפי"ן אינו מפילה הענין בידו לא שרי ר"א אלא לשבר ולא לפסות . אבל העיקר שפירושא דמתני' כדפי' לעיל וגם כאן לא פליגי בהמשכה כלל אלא הכא המחבר ר"א יכפה . ש מים כזור והוא ג"כ שונה גשמים דהכא איכא תפיסת יד אדם עפי' דמייכתי שיש מים כזור וקמס כזר י"ז בו מים וכו' קתני אם המים לפין ע"ג . ואל"כ יש לומר

ח בין כך. מ"י שז' ה"א סוף
ה"ב ש' סוף כ"ג
ג' המסדר. ע"ב

אליהו רבא

מ' אע"פ שגלג הסור את
מימו כו'. סתמא כתיב
יהושע שפי' אין צבור כתיב
מיס ישבר ומתוקת ואח"כ
הס' סוף:

חדושי מהר"ח

לדעת הרמב"ם סוככא א"כ
דכ"י ובבבא בשביל זה
כתב ש' השנים בהריב
המניח קנקנים דהניח
לנגבן ויתבין בשעת פיוזר
נשמים כשבר לישלות כמנו
סקוה היינו מסעם הנ"ל
וכמ"ש ב"ה שובנתי האמת.
והנה הייתי יכול לצדד וכתב
על הרב ת"ם שהי' שלו
על ה' דאמר קמבר שאיבה
שהשיבכה כולה כשרה
והיה להם פלוס דהיינו
ז'קא כאן אבל מה שרצה
להרץ על הרמב"ם בחבורו
לדא יקשה שכתב אלו הרב'
דינים שלמד סתום מן
הספורש שכאן נ"ב אינו
כשר אלא א"כ יש רוב
דוקא ו"א כלל וכלל ובב'ו
שארואה שם לשון הרמב"ם
ובכו שאבק ב"ה ע"ב
ר"א תביל וכמו שפי' הפ"ז
והש"ך ע"ש כנ"ל פשוט
ואם שבמ"אן שלא
לדעת כגון הריב' דקנקנים
הריב' דהניח בשעת פיוזר
עכ"פ כשר בהמשכה כולה
רק שלא יגיבה ואו היה
נעשה שאובין ובב"ס
שאובין כמש' שמ"אן לדעת
או אפילו המשיכן אח"כ
אינו כשר אלא כשריה
בסקוה רוב מיס כשתינו
דוקא. והש"י יארע עינינו
בתורתו:

ובשאינה עונת גשמים איירי. דאם היה עונת גשמים. פון
דאיכה מיס צבור ישבר כדלחמן: רבי יהושע אומר בין כך
ובין כך ישבר. דיכול להמטיך. כדפרש"א לעיל: מ' המסדר
קנקנים כבור ונתמלאו אף
על פי שבלע הבור את מימיו. ואין
מיס צבור אלא אלו שבקנקנים:
הרי

ור"א בין כך ובין כך ישבר. אבל לא יכפש עליהם לקבל מעולם ללא העלם
ממניה קנקני לנגבן. דהתם לא חישב עליהם לקבל מעולם ללא העלם
אלא לנגבן. ב"י בשם הר"ש: מ' המסדר קנקני בתוך הבור. שהוא
מלא מיס כדי שיבלעו המיס בתוך דופני
הקנקני ולא יבלעו היין שנתן לתוכן
ונתמלאו מיס. שגבלעו המיס בדפנותיהם
וגם

ורבי יהושע אומר בין כך ובין כך ישבר (נ):
מ' המסדר קנקנים בתוך הבור (נ). ונתמלאו
מיס. אף על פי שבלע הבור את מימיו (נ)

מלאכת שלמה הרי

שב"ד ס' ר"א סוף מ"ג שהס קיור כל דברי בית יוסף וז"ל וכן הסייד
שקד את העור גמס והביא את הסוס בעיץ וטבח העיץ צבור ונתמלאו
העיץ מיס ומי הגשמים אם בארו כנר קאת מיס כשרים צבור אע"פ שהן
מועטים ובעיץ יס בו הרבה מיס עד שיהיו רוח המקוה הי' ישבור את העיץ
במקומו ונתמלא המקוה כולו כשר והא דהכא לא התירו לכפות את העיץ אלא
דוקא שצורה וגם לא התירו אלא כשיס מעט מיס כשרים צבור כדי שיתחברו
אלו המיס עם אותן המיס אבל אם אין שם שום מיס צבור לא התירו ואילו נבי
מניה קנקנים בראש הגג התירו אפי' כפיית הכלים ואפי' אין שום מיס צבור
אלא כולו מאלו המיס הכשרים היינו טעמא משום דהכא יס בו הפיסת ידי אדם
בעיץ יותר ממניח קנקנים בראש הגג דהתם לא הניח הקנקנים על הגג אלא
לנגבן ולא היתה מחשבתו כלל שיקבלו שום דבר לכך הקלו בו והתירו אפי' כפיית
אע"פ שיש בכפיית קאת חפיסת ידי אדם והתירו אפי' אין שם שום מיס צבור
אבל הכל נבי עיץ יס בה מתחלה תפיסה יד יותר שהרי הסייד הכניסו על
דעת קבלה שהרי היה בו הפיס הלך לא התירו אלא כשיס שם כנר מעט מיס
צבור שיתברו אלו עמיהם וגם לא התירו אלא שצורה כלי ולא כפיית כלי שיש
בו תפיסה יד יותר וכן המסדר קנקנים בתוך המקוה לחסות פי' שמניח קנקנים
של עץ או של חרס לתוך המקוה שהיא מלאה מיס כדי שיבלעו המיס בתוך
דופני הקנקנים שיהיו הדפנות בלוע" מלאים מיס ולא יוכלו אפי' לבלוע היין
שנתן לתוכן והניחה שם עד שנתמלאו דופני הכלים מיס בלוע" וגם בלא לתוך
חלל הכלים אפי' נכנסו כנ המיס שצבור לתוך חלל הכלים: ולא פתח שם מיס
כלל צבור אלא המיס שבתוך חלל הכלים היינו צבור אפי' ישבור את הקנקנים והמיס
הקנקנים מהם לא חשיבו שאובים והמקוה כשר שרי לא כוון שיכנסו המיס לתוך
חללן אלא שיבלעו לתוך דופנותם והכא נבי קנקנים התירו נ"ב אע"פ שלא
בארו שום מיס צבור מה שלא התירו כן נבי עיץ הסייד היינו נשעמיה
שכתבנו דהסייד הכניס העיץ מתחלה ע"ד שתקבל המיס ומסדר הקנקנים לא
הכניסו כלל ע"ד שיקבלו לתוך חללן רק שיבלעו בדפנותיהן מיהו הכל נבי
המסדר קנקנים נרע קאת ממניח קנקנים בראש הגג דהתם לא הניחן אלא
לנגבן ולא היתה שם דעת שאיבה כלל אלא מסדר קנקנים בתוך המקוה היתה
שם דעת שאיבה קאת שהרי מתחלה כמסדרין למקוה לדעת שישאבו ויבלעו ממי
המקוה סדרן לפיכך הקלו נבי מניח קנקנים בראש הגג פפי והתירו אפילו
כפיית כלים ביד והכא נבי מסדר קנקנים צבור לא התירו אלא שצורת כלים
ולא

קנקנים לנגבן דהתם לא חישב עליהם לקבלה מעולם ללא העלם אלא לנגבם
הר"ש ז"ל ועיין על זה בבית יוסף ז"ל סימן ר"א דף רמ"ד. הניח בתוספתא
ר' יהושע אומר בין כך ובין כך ישבר ר' יוסי אומר משום ר' יהושע אף יטה
ובלכד שלא יסוג ויערה ע"כ כפי מה שהגיה הר"ש ז"ל ונראה מהוך פירושו ז"ל
דהאי תוספתא קאי אמניה קנקנים דמתני' ללעיל שפירשה כך ישבר ולא יטה.
אף יטה היינו יכפה דמתני' ומתני' רבי יוסי ואלויבא דרבי יהושע ע"כ:
מ' המסדר קנקנים בתוך הבור. שהוא מלא מיס כדי שיבלעו המיס
בתוך דופני הקנקנים ולא יבלעו היין שנתן לתוכו ונתמלאו כי נבלעו המיס
בדפנותיהן וגם עברו לתוכן עד שנתמלאו מיס אע"פ שבלע הבור את מימיו
ישבר הקנקנים דמיס שנתוכן לא חשיבו שאובין שלא כוון שיכנסו המיס הר"ש
ז"ל. וכן משמע שפי' נ"ב הרמב"ם ז"ל שכתב שם בחבורו וכן המסדר קנקנים
בתוך המקוה כדי לחסות ונתמלאו מיס וכו'. אח"כ מלאה צבית יוסף ציורה
דעה סימן ר"א דף רמ"ב שכתב דברייה דת"כ מוכחא פסיר כפי' הרמב"ם
והר"ש ז"ל ורבינו שמשון ז"ל הפליג פי' משניות אלו לענין אחר וכתב עוד שם
ואיכא למידק אמסדר קנקנים צבור דמדקתני ליה סתמא איכא במשמע דמודי
בה ר' אליעזר דאע"ג לויכא מיס צבור שרי מתי אולמיה ממניח קנקנים בראש
הגג דהתם אסר והכא מודה לדרכה מסדר קנקנים בתוך הבור משמע דנרע
ספי שהרי מתחלה כמסדרין במקוה לדעת שישאבו ממי המקוה סדרן ואע"פ
שלא כוון שיכנסו המיס לתוכן מ"מ לא חשיבו כמניח קנקנים בראש הגג ולא
היה בדעתו שישאבו מיס כלל אדרבה כדי לנגבן העלן שם לכך נ"ל דהיי' סתמא
אליבא דר' יהושע הוא אבל ר' אליעזר פליג עליה בקל וחומר ממניח קנקנים
בראש הגג ואכתי איכא למידק דמסדר קנקנים בתוך הבור לא קתני או יכפה
כדקתני נבי מניח קנקנים בראש הגג וגם הרמב"ם ז"ל לא כתב במסדר קנקנים
צבור אלא ישבר ולא כתב או יכפה ונראה דטעמא כדפרש"א דע"כ ל"ק רבי
יהושע יכפה אלא כמניח קנקנים בראש הגג שלא היתה שם דעת שאיבה כלל
אלא במסדר קנקנים בתוך הבור שהיה שם דעת שאיבה קאת כמו שכתבתי
ישבר אבל לא יכפה ומ"מ כיון שלא כוון שיכנסו המיס לתוכן אע"פ שבלע
הבור את מימיו כוונתו שכל מי המקוה נבלעו בקנקנים ולא נשאר שם מיס כלל
ולת מי קנקנים ישבר ועיץ מהוך שכתבנו היה על דעת קבלה שהרי היה בו
סוס הלך כר"ך שיהיו מיס במקוה וולת מיס שבו וכמו שכתבנו ואפי' לא יכפה
אלא ישבר כך נ"ל ע"כ ז"ל. וראיתי להעתיק הנה כל דברי ספר הלבוש

יכין תפארת ישראל בועז

משא"כ הכא ואין לומר דהתם נקם שהענין לנגבן לרבותא דר"א. ליתא דהרי
גם בש"ע (ר"א סמ"ב) נקם שהענין לנגבן אע"פ דקיי"ל כר' יהושע ואע"ג
דהכא בשבחה העיץ מיירי. והרי בשבחה כשרים נ"ב (לקמן רפ"ד). עכ"פ
הרי סתמא משמע אפי' שכחו שם אפי' בשעת קיבור עביס. ובכ"ז נ"ב
מחשבו שאובין. וכיון שכן אם מיס לסיין על גבי העיץ נרע ספי. מדפסלו
המיס שצבור ע"ז משום דקודם שצבר העיץ כבר נחשבו מיס שצבור עם
השאובין שבעיץ. ורוו דאי מיירי הכא כלעיל שנתמלא העיץ מנשמים שירדו
לתוכו. למה לא מיריד ר"א כי התם שיהי' עונת גשמים. ושיהי' בהן כמעט
מיס צבור. ורוו אי מיירי הכא שירדו הגשמים לתוך העיץ אחר ששכחו בתוך
הבור. לא ידענו מה מהני ששפתא לפני יחדיו. והרי קודם שנתמלא העיץ
כנר נפסלו המיס שנתוכו. והשתקא שאח"כ לא מהני ליה. מדלחן כדבור מ'
האה

שאי שלל העמיד העיץ לנגבן: (נו) ר' יהושע נמי ס"ל דהכא שלא
העמיד העיץ לנגבן. דהיינו הסיפך מלחלוח המלוי. נרע טפי מלעיל.
ולכתי גם לדידיה לא מהני כפיו'. רק נלוי דעת אלימחא ע"י שיבור
העיץ [גו] מכשיין ס"ד מ"ח. רק התם יס בהמקוה מ' סאה ולא נעשו מיס שנקייר'
שאיין: (נח) כדי שיבלעו בדפנותיהן המיס שצבור. ולא יבלעו היין שישים
אח"כ לתוכן. מדיהו שבועים מלבלעו. ונבלע המיס בדפנות הכלי'.
ועברו נ"כ לתוך חללן. עד שנתמלאו מיס מנשם. ונ"ל דקמ"ל בהך
צבא דאף דהתסין שיבלעו המיס לתוך דפנות הכלי'. לא הו"ל כההכיוון
שיתמלא חללן. ולא מחשבו שאובין: (נש) ולא נשאר רק המיס שמתוך
חלל הקנקנים. והן איין מחזרין כלל דרך נקב הפליטה שדפנות.
להמיס משנה

זה פון שמתוכנין למקוה. וגם אין קבא כלל דאם מקיפין את הכלי מתי
חיבור איכה כיון שהמיס אינם מחזרין. וטוד דנקמון במסדר קנקנים צבור
קתני כדכיה אפי' שבלע הבור את מימיו אלא לא לריך כלל מיס צבור
והבי' כהג"ש בה ונלחנה בה. ולולי פה קודם היס נראה דהכא משום שיש מיס
צבור ממיר טפי כדפי' לגייל דמתיח כילווי לפת שיסתמלא העיץ ומת"ה לא שרי
לכפות ואילו לא ה' מיס צבור אפי' לכפות הוס שרי מדינה אי לא משום דלא
פלוג כבורות וכדפי' לקמן: מ' המסדר קנקנים. הר"ש מפריש שמסדר
בתוך הבור שהוא מלא מיס. וקשה דא"כ היינו מתני' ללעיל ששכתב עיץ צבור
מיס מ' ומתני' מתי לה התם כמלוגמא והכא סתמא כר' יהושע ה"ל למיקמיה

לשול ותשנה יתירא לתם לי. ולולי דכתי הר"ש נראה דהכא בלע הבור את
מימיו כבר בשעה שקיור לא ה' מיס צבור. ובשעת קי"ל נרבותא דכיון שאין
מיס צבור דמי לקנקנים שנתמלא הגג וכי היכי דהתם ס"ל לר"י ישבר או יכפה
ה"ס הכא קמ"ל דהכא ישבר דוקא אף לר"י כיון דקתם כבורות יס כהן מיס לא
פלוג כבורות. וכן משמע מדקתני ובלע הבור את מימיו היינו קודם שקיור
הקנקנים דאי אחר שקיור ונתמלאו הקנקנים לא ה"ל למתיח שבלע אלא שבלט
כל המיס לקנקנים ולא נשאר צבור. ופי' הרמב"ם במשנה זו מתוכיה שכתב
שקודם הקנקנים למלאותן לשמות המיס וכו' וזה דבר שא"ל. ובמסורת כנר
שקדן למסות יס לפת אפי' שאין שם מיס מתחתין מלמלומית הבור
שש

הרי זה ישבר . כר' יהושע דאין רביעית פוסל ומשבר את הקקנים וטעה מקוה בחמה : ר' רבי יהושע אומר בטיט ובמים . כשהמים נשים ע"ג הטיט ואפי' רגליו שוקעות בטיט מטבילין לר' יהושע מפני שהמים מקדמים . ור"ל לית ליה האי סברא . אבל אם היה מטביל כלי קטן במים הזפים על גבי הטיט . בהא מודה ר"א דלעילוי לו טבילה קיון שלא היה שוקע בטיט כלל ומלטרף להשלים ארבעים כאה . והלכה כרבי יהושע : שהקנה יורד טאליו . שהוא רך וגומח כל כך שאם ישימו בו קנה יסקע בטיט מאליו :

הרי זה ישבר (ס) : ר' מקוה שיש בו ארבעים טאה מים ומיט (ס) ר' אליעזר אומר מטבילין במים ואין מטבילין בטיט (ס) . רבי יהושע אומר במים ובטיט (ס) . באיזה מיט מטבילין (ס) . בטיט שהמים צפים על גביו (ס) . היו המים מצד אחד . מודה רבי יהושע דברי ר' מאיר (ס) . באיזה מיט אמרו (ס) . בטיט דברי ר' מאיר . רבי יהודה אומר

מקום

הרגלים קודם שישקעו בטיט ובמים הוטבלו . וק"ל דמאי מהט הא דהוטבלו במים קודם שישקעו בטיט . והרי אלו לא היחה המטה טולה במים . ואין טולה בבח אחת צעינן שחאה במים כמ"ט שם הר"ב . ח"ל הר"ט [ס] שהמים מקדמין לאותן הגומות של כרעי המטה ובמים הוטבלה ואין כאן חליה דאין חוץ אלא טיט היון וטיט היוזרים [כדתנן בפ"ט מ"ב] . ע"כ . וקשה לי דהיחך מקדמין המים לגומות . כלומר דכשתחב רגלי המטה בטיט כבר קדמו המים וגנשו ברגלי המטה קודם שהגיעו לטיט . ואותם המים מחוברים למקוה . היולך לא היו חליה . כדתנן [ספ"ח] האוחז באלס ובכלים ומטבילן טמאים ואם הדיו ידיו במים טהורים ע"כ : מודה ר' יהושע . שמטבילין במים ואין מטבילין בטיט . ומיהו אלטרופי מלטרף להשלים לארבעים כאה [כמו שכתב הר"ב אליבא דר"א] הר"ט . [ועיין רפ"ז] :

הרי הגומות אינן נעשות אלא ע"י הרגלים . אבל לשון הר"ט מפני שהמים מקדמין . כלומר דכשתחב רגלי המטה בטיט כבר קדמו המים וגנשו ברגלי המטה קודם שהגיעו לטיט . ואותם המים מחוברים למקוה . היולך לא היו חליה . כדתנן [ספ"ח] האוחז באלס ובכלים ומטבילן טמאים ואם הדיו ידיו במים טהורים ע"כ : מודה ר' יהושע . שמטבילין במים ואין מטבילין בטיט . ומיהו אלטרופי מלטרף להשלים לארבעים כאה [כמו שכתב הר"ב אליבא דר"א] הר"ט . [ועיין רפ"ז] :

מלאכת שלמה

ולא כפיית כלים ציד דהו תפיסת היד טפי ואע"ג דגבי מיה כלים החת הטור בשעת קשור עבים ותפסורו ומורו ונהקרו שריגן . אפי' כפיית כלי ציד אע"ג דע"ד שיקבטו מן הגור הניחם שם דשאיני התם דשעה שנתפסרו העצים בסלה לה המחשבה קמייחא לגמרי ואין כאן לדעה כלל וכ"ש בהניחם בשעת פוור עבים דמוכחא מילתא שלא היחה שם מחשבה כלל הלכך שרי אפי' נכפות ע"כ : ר' יהושע אומר במים ובטיט . מ"מ בטיט ובמים : מקום שהמשקולת יורדת . כך מ"מ : באיזה מיט אמרו בטיט שהקנה יורד מאליו דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר וכו' . הקשו חוס' דהה"ר וה"ר שמאן ז"ל דלמר ריש לקיש שם פ' קנלה כל המשלים למי מקוה משלים למי כוור לרביעית איש משלים ופרך למשויי מאי אלימא למשויי טיט הנרוק ה"ד אי

דפרה שוחה וזוחה ממט אפי' למקום נמי איש משלים והשאה אי איתא דמיט דפליגי ר' אליעזר ור' יהושע הוא סיט הגרוק כדכתבי לקמן רפ"ז ח"כ היכי שזיק כל הני שיטורי דר"מ ר' יהודה ואבא אלעזר וכולהו חנאי דמקואות וקצו שיטורא דפרה שוחה וזוחה ממנו דלא תנן ושמא כל הני שיטורי דהני חנאי בהך חלו טעמייהו דמר סבר דבהאי שוחה ובהאי אינה שוחה ואין שייך לומר נחויי אן דהא אין כל הפרות שוחה והא דמשמע פ' כל הבשר דמים שפסלו משחיית בהמה טובל בהן כל גופו לא נפסלו מחמת טיט איירי אלא ממאוס ומסריח ולא חזו לשחיית בהמה אבל אין טיט מעורב בהן ולכך כשרים לפטילה ע"כ : באיזה מיט אמרו . פי' באיזה מיט אמרו ששקמים לפין על גביו טובלין בו דהא חרתי (מפיוחא צע"י חדה שיהא רך למר כדלית ליה ולמר

יבין תפארת ישראל בועז

להמים הכשרים שבתוך הבור . דהרי אין מים צבור : (ס) מללא הנימן שיתמללו : סגי בשזירה (מ) : (ס) ששיהין יחד מ' טאה והטיט מירוק דמלטרף [פ"ז] : (ס) דס"ל דלע"ג דהטיט מלטרף להשלים המ' טאה דהרי מודה דע"כ רשאי להטביל בהמים . אפי' אין הטיט מחשב כמים ממט דהרי כשכולו טיט דק . ל"כ פסול לטבילה [בסוה י"ע ז'] לפיכך גם כשמקלה גופו הוה הטיט . לא מהני טבילה . והא דטובל עכ"פ בהמים . מייירי בשטובל כלי . או אדם קטן . שאין להן לודך מ' טאה לכסות גופן בבח אחת [ויחא לא ב'] : (ס) ר"ל מותר לטבול אף שקלה גופו וישקע בשעה טבילה בטיט . ר"ל דלע"ג דלאסור לטבול כל גופו בטיט . והרי ה"ג קנה מרגליו וישקעו בטיט . ומ"ט קלה גופו מטלה גופו . אפי' שאני הכא . דכיון שהמים לפין ע"ג טיט וכדמסיק . לפיכך צוהתה שעה שחוצה רגליו הוה הטיט . המים מקדימין ובאין לתוך מקום התחיבה . והמים ההם הרי מחוברים למן המקוה . וכפיר גם מקלה הגוף שחך התחיבה . במי מקוה טבול . והרי הטיט שסביבן מלטרף . ולחליה אין לחוש . דהרי רך הוא וכדמסיק והבי קי"ל [רא ס"ג] : (ס) כדקאמר ר' יהושע לעיל : (ס) דלא מקדימין המים לטיט וכדאמרן [ופי' ס"ז] : (ס) ואפי' מלטרף להשלים המ' טאה : (ס) שמלטרף להשלים שיעור המ' טאה . וגם דנימא גבייהו שאם המים לפין ע"ג מקדימין המים לרגלו כשיחבסם לתוך הטיט : (ס) ר"ל שהטיט רך כל כך . עד ששמימד בהקנה את המים . הקנה יסקע בצלמו

סאה וכו' : (מ) ונ"ל דהך צבא ד"ה היא [וללא כהר"ב] . ומשום דהכא עדיף מעיין . דהכא הנימן צפירות לכונתו אחרת . ולא על דעת שיתמללו . לפיכך הכא גם לר"א ח"כ שיהיו מים לפין ע"ג . ואח"כ עכ"פ מי עדיף ממשנה ז' דלעילן ג"כ שם לכונתו מיוחדת לגנבן . ואפי' לר"ך עכ"פ מעט מים צבור תחלה . ל"ל דשאני הכא שזו המים תחלה כהטר . וגם הכלים כבר הם בקרקע הבור . ומים שצבור דרך דפנותיהן נכנס . להבי אול"ז כאלו המים עדיין בקרקע הבור עומדין . ורק למד אי גרישי הכא טפי מהקקנים שצננו . שהעלן לגנבן . דהיינו הסיפוך ממש מהמשנה שיתמללו מים . משא"כ הכא דעכ"פ התכוון שיבטע המים הוה דפנותיהן ויתמללו . ולהכי הכא גם לר' יהושע לא סגי ליה בשיכסה אותן . כדי שלא יהא צפן תפיסת יד אדם כלל . ונריך גילו

ואם ס"ל כשיש במים מ' טאה מטבילין כשהיא דהתם . לא הי' נריך לכותבו דהיינו חנאי דהתם דמטבילין שהמים מקדמין . ועוד לא הי' לכתוב לר' יהושע דכח אף ר"א מודה שהמים מקדמין . ובעיקר פי' המים מקדמין כח הר"ט ספ"ט שהמים מקדמין לאותן גומות של כרעי המטה ויהי הטמא אף נשקע אלא במים הכללים פכ"ו וא"א שיטעה כ"כ דבזנים פשוטים אבל כונתו לא שהמים קודמין בזמן דהא לא אמר קודמין אלא מקדמין והיינו שמתכרין לכה עם הגומות בנה אחת וכענין שאלמדו גבי כלי חרס שהטמאם משכמת לפתחו ובמקרה בנה אקדם וגו' ובכחות דף מ"ה היא וזממ' מקדימין לבית הבקלים . פי' דש"י מקדימין כלומר יכניו בבקך בשאין להם גם והמלמס חרה . באיזה מיט אמרו . שמתבילין בו ל"ל ומלטרף לר"א דוקא בטיט רך ופליגי גם איזה מיקרי רך ובכפ"י הני סהם טיט הנירוק ופי' הר"ב רך ונרקק כמו רוק . ההם סביב אדכסא דלמדו בהי מיקרי רך ולמדו בהי . ומיהו בזכמים דף כ"ב אימא שיעור אחר אש הפרה שוחה וזוחה ממנו משלים למי מקוה ואם לאו איש משלים וכתב הכ"ט דקשה היכי שיעורא דלמדו חנאי דמנאי וקצו שיעור אחר . ושמא דמנאי דכח נמי פליגי איזהו הוי שיעור דפרה שוחה ולמדו בהי ואין לומר נחויי אן אש שוחה שאין כל הפרות שוחה פסול ודוק מירון אס דככל דומתא דרך חכמי התלמוד לפרש ספירות התפסה וכו' הוא כהפך דשיעור התלמוד א"ל לטמוד פליו שאין כל הפרות שוחה ותנאי דמנאי נחט שיעור . מטוכר . ולולי דנרי רבינו נראה דשיעור התלמוד איש פניו לדהבא . דטלה חנאי מייירי שהמים עומדין בפני עצמן ויהיו בפני המים והמים לפין ע"ג . וכן שהמים פן סלד . ובגמין זכ לא נסקלבו המים מחמת הטיט ורואיין לשחיית בהמה . והגמ' בזכמים איירי שהטיט ערוך ומעורב עם המים והמים מתקלקלן ורואיין אש לרואיין לשחיית בהמה אף בלא קולקול . והיינו דתנן נפ"ק דידים מ"ג מים שנפסלו משחיית בהמה כלים פאלין ובקרקע כשרין ומוקי לה כ"כ שם שנפסלו מחמת סרמון אבל מחמת טיט אפי' בקרקע פאלין וכ"ל הר"ט כאן והיינו שאהקלקלו המים שמתן ונפסלו מפשיים בהתם שאין הפרה שוחה כשהיא דבזנים . אלא שראיתי להכח"ס פי"ז חט' מקראות שלא העמיק שיעורים אלו דמנאי דמנאי ולא כחך דק שיעורא דמ' סאה

י מקוה שיש . מות' טיט
פי' ל"ל פסל הגורק ונחויי כה
ל"ה למטיט : בטיט ובמים .
מ"ה שם פ"ט מ"ה מנן פ"ז
ר"ז דמה . מור ורוא"י שם
פ"ט ג' :

חלופי גרסאות
מ' ישבר ג"ל ישבר אס
היה הבור טאה מ"ס .
ו' שהמים ט' דל"ג ג' טאה
שהקנה וכו' פד טוה הפסטה
ואח"כ מחלין שהמים וכו' פד
יורד טאליו והא ג' מוספס
ג"ס . דהו דל"ג ור"ל אס
היו . מצד ג"ל כבד .
שמשבילין ג"ל טסבילין .

תוספות חדשים
משנה י (בתוי"ט סד"ח)
מורה ר"ל כ"י כפ"ל . דע"כ
אפי' מוקו איש פוסל ומלטרף
למי טאה ועיין כה"ט :

משנה אחרונה
י שיש בו מ' טאה
מים וטיט . כולה מהני'
בטיט רך איירי והייט
טיט הנירוק דפ"ז דלמדו
התם שהוא משלים למי
טאה והייט דפליגי בה
חנאי דמנאי איזהו הוי
רך למדו בהי ולמדו בהי
וכ"כ הרמב"ם בחננו
פ"ה מהל' מקראות והטור
ס' ל"א דבטיט רך
איירי דל"ל טיט עכ"פ איש
גמור . ואינו מלטרף .
וכ"כ כחכ"ס ספ"ט
ומרדכי דטיט העצם יכסה
גמורס היא . וכן נראה
להדיא מדברי הטור'
בזכמים דף ל"ב דמנאי'
בטיט הנירוק איירי ור"ל
לפי מ"ט הר"ב שפמא
דכ"י הכא שהמים
מקדמין . מנאי איירי
דפליגי בטיט רך אפי'
בטיט עכ"פ אמר' ספ"ט
דמותר מפני שהמים
מקדמין . שאני ההם
דאיכה מ' טאה מים טיט
ומהני אפי' בטיט
עכ"פ שהמים מקדמין .
והכא לייבא מ' טאה
גוים אלא מלטרף טיט
ס"ל לר"י כיון דטיט רך
מלטרף משבי כמו יט
במים מ' טאה והנחא
המים מקדמין . ובח"ט
ספ"ט שגג במנאי' דהכא
וקצו דלף בטיט עכ
מטבילין לר"י חא איש
דכחא לא שרי ל' יהושע
אלא בטיט רך כדקאמי
בזכמי טיט אמרו וכו'

מקראות הגמרא פרק ב

שחשקלת נד"ג שמשקלת וכו' בפסוק ודג' שמשקלת. ויהי דג' יורדות. חבית נד' חבית ונד' חבית. ר"ש אומר דג' ודג' רבי אומר. ר' אליעזר נד' ודג' ר' אליעזר וכו' בפסוק.

תוספות חדשים (בר"ב סד"ח) בפי חבית כו' נר של חבית. ובר"ב פ"י כעין סילון החבית מן הקרקע. ופי

תוס' אנשי שם י בר"ב ד"ה שפופרת כו' ושיער הנקב כו'. ל"ד חזק שיעורו עם עובי דופטתיה כדלפי' לק' פ"י מ"ו. (הכ"ט):

משנה אהרונה

שפפה שוחה ושותה זה כדכתיב הכ"ס דלדוד ולידוד חד טיבורא הוא. וקשה קוביא הכ"ס דלחמאי שבין גמתי כל הי פשוטי דמחתי' והשאה לנדודים לנכא לתרתי כתיב הכ"ס דשיטורא דפרה אין יבולין לפמוד עליו. דל"כ לתם כתיב הכתובים לדינא. ונראה מה שהביאם לרבותיה לפסע דשיטורא דגמתי' ושיטורי דחנאי דהכא חד שיטורא הוא היינו למאי דפי' לפיל דטולבו שיטורי דמחתי' לפדושי אחו טיב הטיוב דרפ"ז ויזכו הכי טיוב ויזון דגמתי' אמר על טיב הטיוב שהי' מילתא דכשפפה שוחה ושותה משלים ואם לאו לא ממיילא דשיטורי דמחתי' דמי' כשפפה שוחה דמי דינא הוא. אבל פדיון אינו מוכרז להיכא לתימך דטיב הטיוב דרפ"ז כשפפין הפכה שוחה מתנו לא חשיב כמיס וכו' המיס שפסלנו מן הטיב הו כטיב. ונתמני' דהכא לא חייבי' בזה אלא שהמיס לאולין ושממדין כפטי כפמין ולא ישימו כלא אלא כטיב אזיהו הכי רך. ואפי"ל שאין בי כח לדבר נכד כדכתיב. אבל תמוך קרי' הכ"ס שאין ליישנה אלא לפי מה שפירשנו וגם הדכ נכון מלך עמנו לא מנמנו מלכתוב הנל"ד וי"ע דלפטר ללא חימה לאוקמי' קל דונתים בתמורדין מלקט כשאין הפכה שוחה לתקוה נמי אינו משלים ואי בתמורדין ח"ל דנתיב דמיפסל נמי פסלו כל המיס ומאי אזיהו דלדוד

מקום שאין קנה המדה עומד. קנה שמודדין בו אינו עומד מאליו כחובו וזה אינו רך וגומות כראשון: *משקלת. בדיל של הבגאים. וכל השיעורים הללו כל אחד מוסיף בקושי הטיב ועצמו. שהראשון רך מכלם והשני קשה הימנו. והשלישי קשה הימנו. וכן טולס: בפי חבית. שפיה רך וקטן. ואם הטיב רך כל כך שיכול לישפך ולהכנס צפה לר של חבית *נד"ג ודג' המסקלת.

מקום שאין קנה המדה עומד *אבא אלעזר בן דולעאי אומר מקום שהמשקלת יורדת *). ר' אליעזר אומר הוורד בפי חבית *א). ר' שמעון אומר הנכנס בשפופרת הנוד *ב). ר' אליעזר בר צדוק אומר הנממד בלוג *ג):

עלתה לו טבילה: *שפופרת הנוד. שפופרת של קנה שמימין פ"פ העד שפופרים לחוטו. ושיעור הקב של שפופרת האד שיהו חוזרות על שתי אלבעות ציטויות. שהן רוחב שתי אלבעות הראשונות של פס היד לא הגודל: הנממד בלוג. כל זמן שהוא רך כל כך שהוא נממד בלוג והוא כלי שמתוקן ו' צינים הוא נממד עם המקוה וטובלין בו והל' כרבי יהודה: *נד"ג בשפופרת.

מלאכת שלמה ונמר כדלית ליה וכו' ולכ"ע בעינן שיכו המיס לפני על גביו וכולהו הני תנאי ס"ל כר' יהושע ולפרש דנריו קלחו: ר' אליעזר אומר הוורד בפי חבית. כדן הוא הנורסא פירושי הר"ם והרא"ם והיינו פי חבית כפי פי' הר"ם אצל הר"ם וי"ל פי' כפי חבית כלי שפיה רך וה"ר משה פ"י כעין סלון החבית בתוך הקרקע ופי' הסילון דרכו להיות רך ואם יורד דרך שם הוא טיב שמטילין בו

ע"כ וכן משמע קלת שהיא הנורסא מתוך פי' הרמב"ם וי"ל שפירש כלי רך הפה אשר היה אצלם ויקראו חבית ע"כ ואי ס"ד דגרסי' חבית אין צריך לפרש מה היא חבית. ובערך פי' בערך חבית המקיים הצרות והביטין מולאים המיס והטיב בחבית ושמה חבית לחון ופיה רך ע"כ. ופשוט הוא דר' אלעזר גרסי' בלתי וי"ד וכן נ"כ ר' אלעזר ב"ר זדוק:

בצלמו בהטיב. מבלי שיטערך לחקו ככח לתוס: *א) אם הקנה כבר תחובה בהטיב. לא יהי' עומד אלא יטוה את עצמו למן האד. אם לא יתמכרו בידו. וכל השיעורים הללו. המאוחר עב טפי מקמא: *ב) ששעיטמיר על הטיב כלי המשקלת של בנאין. ולורחו כזה דהיינו טיב לו ב' רגלים מחבורים יחד בשפוט. וממולע בין שיהי' תלוי חוט ובקצרו כדור עפרת. וכשיראו לראות אם הרפה או נג החומה יטר. מעמידין כלי זה על המקום ההוא. ואם לא יהיה המקום שטומד עליו זה הכלי יטר. יטוה את עצמו הכדור שהלוי בהחוט שצמאמע. לכאן או לכאן. וקאמר הכא שאם יעמידו כלי זה ע"ג טיב זה יושקעו ב' רגליו בטיב. אז לא מחשב הטיב הזה כקרקע עולם. רק כמיס נחשב. אפי"ן שקנה המדה שאר עומד בחוט בלי תמיכה: *ג) החבית פיו רך פחות משפופרת הנוד. וקאמר הכא דאם הטיב רך כל כך. עד שלא יהי' אפשר לטפוח עמו פה החבית ששעיטמיר אותו על פה החבית. יוצב לתוך החבית. זה מחשב כמיס. אף שקנה המשקלת נשאר עומד עליו: *ד) הוא הקנה שצפה הנוד. ורחבו כבי' אלבעות שמתוך לגודל חוזרות בתוך פה הקנה כשיב. ואם הטיב רך כל כך ששעיטמיר על פה זה יוצב לתוס. אף ששעיטמיר על פה החבית שהוא פחות מזה לא יוצב לתוך החבית. אפי"ן דינו כמיס: *ה) שהוא רך כל כך עד שיהי' יכול למדוד בלוג שפיו רחב יותר משפופרת הנוד. ולא יהיה צריך לדחוק הטיב לתוך המדה. והוא שיעור הקל ביותר. דלפי' יהי' עב ולא יהי' ראוי לעשות עמו כל המעשים הר"ל. עכ"פ יהי' יכול למדוד בלוג *ו):

ישראל בועז

נילו דעת אלימחא. וכלפינן סי' נ"ז: *י) והקשה הר"ם הכא. ורבותי בעלי החוס' (סוכה י"ט ב') מדמארמין (זכחים כ"ב א') דשיער הטיב. ששכר למקום הוא כשהפכה שוחה ממנו. והיאך שכן הש"ס מלביבא הנך שיעורי דמחתי' ותרנו רבותי אחר מחילת כבודם בדוקא וע"כ. ול"מ היה נ"ל דכולה הנך שיעורי דמחתי' הפכה שוחה מהן. אלא דכמו דלין האמאון בחדם שוחה בכל פסע. כמו כן בצהמה. שכשצמאמא ציותר תשתה גם מה שלא היה שוחה בלמאון ציטוי. וכ"ע ס"ל דצמאון ציטוי משעריין רק פליגי איוהו אמאון ציטוי שלה. שכשצמאמא אותה שתשתה טיב זה או זה. י"ל שהוא מתמת אמאון ציטוי או גדול. אולם בתוס' שם תרנו טיב חילוק בין הפכות. ריש שוחה רק מהו ויש גם מזה. ופליגי בציורה פרה משעריין. ול"מ סי' נ"ל דרק ההם בצבויא דזכחים לעיני' צירוף אמריין דכשפפה שוחה ממנו מתערף לשיעור מ' סאה. אלא הכא לא לעיני' צירוף פליגי. דמרי' מלת צירוף לא מוכר במשנתיו כלל. אלא הכא מיירי בציין פרה שוחה מהם. וה"ל מקוה טיב שם ב' סאה מיס. וגם טיב יש בתוכן. פליגי ר' אבא ר' יהושע רך בלם המיס לפני ע"ג הטיב. לר"א אסור לעמוד על הטיב שתחת המיס ולעבול. ולר' יהושע מותר משום שהמיס מקדימין לתוך מקום חבית הרגלים קודם להרגלים. ועל זה שאל התנא בציורה טיב אמרו שאפי"ן שאין הפכה שוחה ממנו. עכ"פ המיס מקדימין לבוא תוך מקום החמיכה קודם להרגלים וקאמר. כל חד כדלית ליה. דאם הטיב עב יותר אין המיס מקדימין להרגלים. ואפי"ן דלקמן *פ"ח מ"ה) אמריין דכדלית את ידו ונולה קודם שחלו את הכעבל אמריין דהמיס קדמו ואינו חוץ. והרי פשוט דה"ה בדיח' גוף הנעבל תחלה במקום האחיזה. אמריין דהמיס קדמו. וא"כ הרי ה"ל הדיח' הרגלים תחלה בתמיס קודם שמתכוו בהטיב. וכי גרע טיב מוד האוחז. ודוחק לומר דהתם המיס מקדימין גם יד האוחז. משא"כ הכא אין המיס מקדימין כשיב הטיב. ליתא דאם אין מיס מקדימין צין גוף הנעבל ליד האוחז. מה מהי טיב שישנם טנא לרבותי שפירשו דהכא כטיב שפפה שוחה ממנו מיירי. צריך לתקן כן בין הכא לאוחז דהתם ודו"ק:

חץ ליד האוחז. אלא י"ל הכא בהטיב שדבק בגוף הנעבל שאני. שוב ראינו כן בין הכא לאוחז דהתם ודו"ק:

חץ ליד האוחז. אלא י"ל הכא בהטיב שדבק בגוף הנעבל שאני. שוב ראינו כן בין הכא לאוחז דהתם ודו"ק:

הלכתא גביחא כללא דפרק ב

משנה ד מיס שאובין שפוסלין למקוה חסירה. אפי' היו השאובין תחלה בנוסח הסוקה. אינן שפוסלין רק כשרן ב' לוגין: משנה ה ג' לוגין שאובין בג' מקומות. שנתערבו זה אחר זה במקוה חסירה. פסלה. ואפילו השליטה האחרונה הפ' סאה. ודוא שיהיו כולן תוך חלל הסוקה. ואפי' רישך הלוג רב' להסוקה חסירה. נפסל הכל. אבל בנפלו ב' לוגין בחסירה. ופלאה לר' סאה. אינ"ג שאין השאובין מצטרפין לב' סאה. ואח"כ נפל לתוכה לוג שאובין השלישי. כשרה: משנה ו טיב כשיריב שמובלעים בתים. אפי' נרף הטיב מתקום למקום. כל שלא תלש הטיב מהקרקע לא מחשבו מיס שבהמיס שאובין. אבל בתלשו מהקרקע אף שלא הניחו בכלי. מיס שבתוכו נעשו שאובין: משנה ז הניח כליים בחוץ שיתגבשו. ויורד לתוכן גשמים. דרי כשהגביו נעשו שאובין. אלא אפי' אם הניחו שם להדגבן ביום גשמים. וישבר הכלים. דגלי דעתיה דלא חש להכליבם ונתגבן. וניחא ליה ספי בהמי גשמים שירד לתוכן. דדרי

פרק ב משנה א טמא שנולד פסק צמ' יחו. ואפילו ברה"ר. בין שמשפסאם אם טבל כלל. או שמשפסאם רק בכשרות המקוה. או אפילו שיש כאן ודאי כשרים. וגם ודאי טבל. רק שמשפסאם אם טבל בהכשרה או באחרת הפסולה. טמא: משנה ב אפילו נולד פסול במקוה שהיה לה חוקת כשרות נפסא למפרע כל הטובל בה. וכל זה בנפסא באב חסומא. ואפי' דרבנן. אבל בנפסא בולד השיטאה. ואירע פסק א' בנ' פסיקות הג'ל בפבולתו. שיהא דרבנן כזו קילא. ואפי' ברה"ר פסיקתו פסול. וכ"ע בנפסאם אם נפסא פומא דרבנן סודר. ובנפסאם אם הנפסא בפומא דרבנן חזר ונגע בשהרות שחורות: משנה ג וכו' מיס שאובין שפוסלין טבא חסומא. בין שמשפסאם אם נפלו כלל להמקוה. או אפי' אם ודאי נפלו. אבל כסופם אם היתה שליטה או. או אפילו היתה ודאי חסירה. אבל כסופם אם נפלו לתוכה או לשליטה. תלינן לקילא. ורק בנפסאם לאוהו סב' חסירות נפלו. שניהן שפוסלין:

משלים: ר"א אומר הוורד בפי חבית. לקמן רפ"י בטיב הטיוב פ"י הר"ב רך ודקוק. וכפ"י צדקה דף י"ט פ"י שיהי' מכלי אכל כלי וכו' כהטור דף נ"א. ונמתי' דפי' ללפיל דחכילי דמתני' וזהו מירוק אמאי נקטי רש"י והטור שנידוק מכלי לבלוי ויהיו כשיעורי דל"א ונ"ש דהכא עפי' ה"ל למנקט שיעורא דרי' יהודה דלגמלא חותיה כתיב"ל הכ"כ: בפי חבית. ונחא דלין ז חבית כגולי תלמודא דהיא תשתע דפיה רחב יונק משפופרת הנוד דל"ר שמטון ולפי סדר פלוגתייהו הכא מתמע בהפך והכ"כ כתב לפי שהוא חבוי בקרקע נקלף המיס משמע נמי שאינה פתח חבית: הנממד בלוג. מללא אמר הנכנס כפי הלוג. משמע דיעי' הגב אינו נממד צמדה אלא תלם הסק ומלא הקופס. והסק והתשוב נממד:

משלים: ר"א אומר הוורד בפי חבית. לקמן רפ"י בטיב הטיוב פ"י הר"ב רך ודקוק. וכפ"י צדקה דף י"ט פ"י שיהי' מכלי אכל כלי וכו' כהטור דף נ"א. ונמתי' דפי' ללפיל דחכילי דמתני' וזהו מירוק אמאי נקטי רש"י והטור שנידוק מכלי לבלוי ויהיו כשיעורי דל"א ונ"ש דהכא עפי' ה"ל למנקט שיעורא דרי' יהודה דלגמלא חותיה כתיב"ל הכ"כ: בפי חבית. ונחא דלין ז חבית כגולי תלמודא דהיא תשתע דפיה רחב יונק משפופרת הנוד דל"ר שמטון ולפי סדר פלוגתייהו הכא מתמע בהפך והכ"כ כתב לפי שהוא חבוי בקרקע נקלף המיס משמע נמי שאינה פתח חבית: הנממד בלוג. מללא אמר הנכנס כפי הלוג. משמע דיעי' הגב אינו נממד צמדה אלא תלם הסק ומלא הקופס. והסק והתשוב נממד:

לעולם הוא נבחר...
פי' שיש בו כח...
ב הבור: ע

הלופי גרסאות
ב הבור נ"ט בור...
ד"ה וד"ה ב"ב ב"ב

תוספות חדשים
פ"ג משנה א [במשנה]
שחצרו לו ג' לוגין...
ר"ל שחצרו דמלוק ח"כ חכר
ג' לוגין ובשנתמלא ח"כ
הכר המקוה ועי' ג"כ

אלוהו רבא
ב"ג י"ג ביצד הטר
הכחזר ונפלו לו שלשה לוגין
והאזן נכנסת לו ויזאזה
ממנו לשלם הוא בפסול
עד שלא ממנו מלאו וטר
ר"ל ש"ל ממנו מלאו וטר
ר"ל ש"ל ממנו מלאו וטר
עד שימיר כחצר ארבעים
סאה ויטברו העלוזים מן
ההמשוים. בר שחא חלף
מיס שארין לעולם הוא
בפסול עד שימיר ש"ל
במקור מן הראשונים שלמה
לוגין. וגיבדא דקמן להחלף
והענין הדברים ראשונים
לאחרונים והאחרונים להראשונים.
וכי' סיוסא דמילתא ת"ק
סבר א"י לא ממנו מלאו
וטר ש"לן העלוזין בפסולין
שכסולים שגזרו יאז
והבבאים מחמת המים
בשארין בטר והל"כ סבר
אין ש"לן אלא דלמרי' א"מ
מחמת המים יאז כולל ובבבין
בשארין אלא ח"כ ספק האמת
המים והל"כ יאז מן הטר
מלאו וטר דורא יאז מן
הטר. או עד שימיר כחצר
ארבעים סאה הן דברי רב"כ
שפ"לן אלא ח"כ ספק או
עד שימיר כחצר ארבעים
סאה ויטברו העלוזים מן
ההמשוים. ובר קמי' בור
מלא מים שארין וי"ג נאמה
המים נכנסת ויזאזה ממנו
אלא דלף גיבא ל"ט למיתני
כחצ' דלמרי' א"י דקמי' י
נאמה המים שנכנסת ויזאזה
ממנו והכחזר א"מ מלא מים
שארין סאה בפסול מ'
שחצ"כ ש"ל שפ"לן מן
הראשונים ג' לוגין ושא"ל
רבוט ש"ל נבלה שארין
ימלאו לא מהני אלא
מתקין

תוספות רע"ק
פ"ג משנה א [את 1]
במשנה ור"כ א' לשלם
דא בפסול] ש"ן ברין
הלב שחצ"כ בסו"א דפ"ת
הלב שחצ"כ בש"א דרמ"ב
דפ"ת דר"י ור"כ
דע"ג. דרבנן ס"ל דה"ג
יבש"כ בולב שארין ע"ש

תוס' אנשי שם
ח"מ ר"ה ע"ד כ"ו ור"כ
ס' לנחורין בן הדברים
עמ"ש כ"כ נדבר דל"ט
והר"ה ג"כ דמ"ט כ"כ
וכי"ז ס' כ"ג ה"כ הר"כ
במשו"ש ור"כ לר"י
ה"כ הל"כ ור"כ ד"ק
ט' נמש"ס הכחזר לא י'
שלמה

כ"כ ברע"ה וכוף פ"ו [הלכה י'] מה' מקואות: עד שיטא ממנו
מלאו ועוד. פי' הר"ב כגון מקוה שהיה בו כ' סאה מים כשרים
ונפלו לתוכו ג' לוגין מים שארין ונתמלא ח"כ מי גשמים כ'. ור"כ
הרמב"ם בפרדוסו. ובהצדו פ"ה מהלכות מקואות [הלכה י']. והע"כ
דחכמים אינם סוברים שהג' לוגין
נהערת מהם בכל טפה וטפה כשברח
רבי יהושע. וח"כ אפי' כשיטא ממנו
מלאו ועוד עדיין יש לוט לומר שח"כ כל
הג' לוגין נשארין באלו הגשמים ולא
נלא מהם כלום איכא למימר דטולי האי
לא חשו אכל שיערו דכשיטא מלאו
ועוד. שח"כ שלא יחסר מקלת מהג'
לוגין עלמס. וכיזאזה בזה הרגיש הר"כ ד'

במשנתו [ד"ל' כ"מ"ט ס"ג כ"ד] וע' מ"ט בשמו ב"מ"ג [ד"ה עד שיחצ"כ]: [עד שיטא ממנו מלאו ועוד. והע"כ שהמים הלפים ויזאזין
מן הבור מעורבין הם יזאזין וכשיטאו (מ') [כ'] סאה [יש בהן] מן הראשונים שנפסלו ויש בהן מן הכשרים היורדים בסוף אפי' כשיטאו משם
(מ') [כ'] סאה ועוד כשר. האיל ולא נפסלו אלא מחמת שלשה לוגין מים שארין. ב"י בשם הר"כ]: [ב' שיעמיד כחצר כ'. ל'
הר"כ

מלאכת שלמה
ושי"ן נמה שכתבתי בפ"ב דמנחת סימן ד' בשם החו"ס: [ב' ונפלו לו שלשת לוגין. כן גי' הר"ה ז"ל: בפי' ר"ע ו"ל דלמרי' גוד חסוק. אמר המלקט
כ"ט

בפני שחצרו לו שלשה לוגין. י) יחבמים
אומרים לעולם הוא בפסולו. עד שיטא
ממנו מלאו ועוד (ה): [ב' כיצד (ה). הבור
שבהצד (ה) ונפלו לו שלשה לוגין לעולם הוא
בפסולו עד שיטא ממנו מלאו ועוד (ה). או
עד שיעמיד בחצר ארבעים סאה (ה).
ויטברו

בועז
אמנם תמורה מאד לפי רבותיו ה"ל. דמ"ט הכא מילין ה"י ב"ב כל"ס
בכל א' לוג ומחאה. ונפלו זה אחר זה במקוה החסירה ממ' סאה. ונפלתן ה"י
שפסק הראשון קודם שפסק האחרון וכשר (כעל"ה פרקן). וח"כ למה נפסל
הכא בשלל היו ב' המקואות יחד מ' סאה. ותו ובי לאו ק"ו הוא. ומה שהם
שהיו ב' המקואות החסירים יחד בשעת נפילת ב' הכלים שנכלל א' לוג ומחאה.
אפי' כשרים. מדנפלו מכלי ה' אחר שפסק הראשון. כ"ש הכא שנכלל
לזה לוג ומחאה ולזה לוג ומחאה. שמתחלה לא נזרו יחד א' לוגין. ובשנתמלאו
בשאריות נחצרו. מ"כ"ט דהול"ל ששכר. ודגני עומד כעדרער בערבה.
דולא ומעטער לינק משדי הורת ל'. ואיבני שגשמים ברחמי יאזיר ש"י
במקו

תפארת ישראל
מזה (ז) דכיון דבלת בלח יש בילה [כ"ט י"ג י'] והרי לא ה' כאן מהחלה
רק ג' לוגין מלוממים וח"כ כבר היה טפה מהג' לוגין בהקורטוב שלקח
ולא נשארין ג' לוגין בהתערבות: (ח) דל"ל דלא לבר שצריך שיטא קלת
מלאו לוגין. אלא גם המים הנפסלים מהג' לוגין צריך שיטאו. והמים
דכשיטא ופסול ח"כ על המים הנפסולים מים כשרים כשיעור המים
הפסולים שה' ברגומא תחלה. ועוד קלת יותר מים כשרים נגד קלת
מהג' לוגין שארין. וכשיטא משם כשיעור זה. או אמרינן שהמים
האחרונים דוחין הראשונים לאלת. מיהו זהו דוקא כשגומא המקוה היתה
מלאה ממים הראשונים. דל"כ הרי יש לחוש ששאר קלת מהמים
הראשונים [ש"ך ר"א קמ"ג]. ואם היו מים הראשונים כולן שארין או אפי'
הראשונים [במשנה ג']. ונ"ל דה"ט דכיון דכיון לטובין או רובן שארין קי"ל
[כ"ט י"ג]: (ט) כ"ל משום דכיון כשנפלו המים הכשרים שצבור ע"י
שיהין ויכשרו כשיטא מלאו. אלא שיש חלוק ביניהם כילד משערין. יליאת
מלאו בזה או בזה. להכי שאלה ההגל כילד משערין כשצבור שארין
בשארין. והח"כ במשנה ג' דבר שאל כילד משערין יליאת מלאו בשטלן
שארין. אלא ח"כ שיטא מלאו. אלא כיון שיטא קלת מהג'. יומא דשם היו
הג' לוגין וכשנפלה ע"י או חסירה הראשונה להתכבד שנתערבה ברוז.
דבגם כשנפלה יבש. אבל הכא בלח בלח יש בילה [כ"ט י"ג י'] והרי
[יא] ר"ל עד שימיר כחצר סמוך לצור הזה עוד מ' סאה מים כשרים. וישקם
להמים הפסולים שצבור ע"י המים שיוצו מהכשרים להך הפסולים
או

אחרונה
דכ"ה גופה תומרת נבגלמא הוא. ומ"מ פדיון ז"ש דלפטר דאף דלא נפסלו
המים הנאים אחר הנפילה היבא דהיו שם מים בשעת נפילה ודי בזה שגזרו
שהמים ההם נפסלו להחיות גזרת שארין. אבל בשלש לוגין בתחלה שלל היו
מים כלל בשעת נפילה אפשר דנכח"ג גזרו גם על הבאים אח"כ שנפסלו:
[ב' כיצד הבור שנחצר. לשון כילד כהן ח"כ מיוצב דמשמע שבה לפרש כך
לפעיל וזונו תפרש כלום אלא כופל את הדבר כיוצא דלעיל. ולא עוד אלא
שה"כ כחב בנתיב' דלפיל גבי מילואו ועוד כנבא שח"ל תפרש כילד פ"כ והדבר
תמוה. ואין לומר משום קיפא דקמני או שיעמיד כחצר ובי' הני כילד וכלומר
כילד יש עוד הקבא. דמ"מ נבא דרש"א מיוהר. ואשכחן פ"מ דהלכות מ"ב כילד
דלא חמי לפרובי אלא דינא נבגלמא. ואפשר דכחא חמי לאשמועי' דכחא לא חמי
בום בימול אפי' אחר נפילת שלשה לוגין כזו מי נבגלמא למקוה אפי' ח"כ אלא
לא ימיר דקמני בשלו כדבוא דלא בעלי עד שיטא מילואו ושמיטין לא הכא
דקמני לפגום הוא בפסולו דלא ה"ל למיתני הכל לטולם דבנתיב' לפיל משום
דל"כ יהושע דחצר קרעוב כשר שפיר הני למתנים לטולם הוא בפסולו ולא
ביבש"א בקרעוב דלא מודינא דלפ"י יאזי הכנה לטולם פסול. אבל הכא דלא
חייבי ביטא כלל מלא לטולם. וה"ל למיתני ה"ל בפסולו. אלא קמ"ל דרובא
נמי לא מהני ובינו דקמני או עד שימיר ארבעים סאה. והדיוקין למקוה
הכא לטולם חמי לאשמועי' בין שפלו ג' לוגין לצור שיש בו מים ובין כשהיה
שלא היו בו מים כלל דנפסלו המים הנאים אח"כ ע"י שיטא ובי' משמע דסתתה
קמני הטר שנחצר בין יש בו מים ובין אין בו וכפי הקבא ככתבנו לפיל דל"ט
ה"ה

משנה
ס כדי לנכסן שפימן אמרי חזק ויטעור. חבל הכא פחות משלשה לוגין אין פליקין
שם חיבור כלל דלא גזרו אלא בשלשה לוגין ונפילה ראשונה סוי סתמ לטוב יתיר
הלכך לא שייך כאן חזק ויטעור לביבא חיבור כלל והייט שלא נקרא עליהם שם פסול:
וח"כ"א לטולם הוא בפסולו עד שיטא ממנו מלאו ועוד. ולר"ך להבין מ"כ דחכמי' הא
קי"ל יש בילה בלח לב"מ כ"מ"ט הפוסקים נכמה דוכתי ונמ"ל סוף הל' משפחות
ואפי' שפיר קמ"ל יהושע א"ס נחצר קרעוב חסרו להם משלשה לוגין. ואפי'
זי היו מתפקא לן עמא חסרו הכ ספק מים שארין כשר. ובכתיב"ם נחצרו
פ"ה כחב בשלשה לוגין שארין פוקלין את המקוה והרי הוא כמו כולו שאר
פ"ה ובה ח"כ דלא כני מה שחסרו להם שלשה לוגין שצריך שיטא מילואו שנפסל
כמו כולו שארין. ומ"מ הוא גופא עממא כפי מה דלא להחמיר כל"כ. ואפשר
מחמת שגרו הכס מונבין בשארין לגמרי אפי' הר"ב הג"כ ב"שק דשנת ג"ה דבר
דלא נלמד מלחא להחמיר כ"כ ובלא"ה אין להשוות גזירת חכמים דנכמה מקומות
החמירו אפי' בתקום ספק ספקא כמ"ס החו"ס נבדה דף ל"ג: מ"לר"א ועוד.
פי' הר"ב המים שהיו שם בשעת שנפלו לטובין ג' לוגין נפסלו אבל המים שצאו
אח"כ לא נפסלו מ"ש ולפ"י הא דלמרי' לטובין כפ"ב בין בשלמה ובין בסוף שיעורו
ג' לוגין. היינו לפנין שפוקלין בעוד שלא ילאו כולם. אבל לפנין הכשרין
כשיטאו כל ספק כשר דכחא לא שייך מילואו שלא היו שם מים כלל בשעת נפילת
ג' לוגין והבאים אח"כ לא נפסלו. ואלו מחמת שמתכניין כשיטאו כל ספק. דהא
מדינא לטולם כשר כשחצר אפי' קרעוב כ' יהושע דהא קי"ל יש בילה בלח
אלא דלמרי' כשנלמא חמרי עד שיטא מילואו כדפי' לפיל. ותדע דלפילי יא'
מילואו שפוקלין כן יזאזין ויזאו גם מן השמים כמ"ס הר"כ ד' ולא החמירו כיון

אלתר כ"ג אליתור - פקק
פ"ג פסק

אליתור רבא

מתקני המים כמלויני ומי
הלמה שנתנה לזכה יפה
למי ערך המים ילוי מן
הבור עד שלא נשתיר
מן המלויני שלש לזיק:

חדושי בוריה

פ"ג משנה ב (ה"ט ד"ח)
ויפטרן העליונים
וכו' עד סוף. והנה
לאורה וזה ג"ל דלא קשה
כלל דהבא שאבת דרבנן
ולכן מקילין בוד אחית
ועם נבי סקה ארבעים
סאה ודא דאורייתא ולכן
לא אמרין גוד אחית דלא
כ"ד רק אח"כ ראיתי
שה"כ שם ב"ב מ"ז כ"ב
מהלוק במעלה דרבנן וכו'
ע"ש א"ל דהתקשה לאורה
לשם לא נפסק ג"כ כ"ד
למעלות דרבנן ודמיו לחלק
דבשלמא שם חיישנן פני
הרואים שטובלין בפקח
חסר רק ע"י גוד אחית ולא
ידעו שהיא מובל למעלות
דרבנן ויבטרו שאפילו
מפוטאת לפורה מועיל
אבל כאן נבי מ"ז שאובין
ממ"ז כי שרע שנפלו
מים שאובין או הוא ידע
דחשבה אינה אלא
מרבנן ואחרים שראויין
שטובלין בזה הפקח לא
ידעו שהיא כן מ"ז
שאובין והיה נראה לי
דדוק. אח"כ מצאנו בב"י
כ"ד ס' ר"א שכתב כשה
תראב"ד ז"ל שכתב בספר
בעל הנפש כו' אבל מפוטאת
למורה ד"ה סמא דלא
אמר' גוד אחית. ובתוספת'
דפקוחות תנא כל וכן
שרגליו של ראשון נגזרת
במים אחד ממלא בבקת
ונתן לחובה ופטר
וספסר דבב"ב א"ל
מפוטאת למורה ד"ה ל"ה
וכו'. ואת כיון דרבנן
לית לזע נוד אחית כי מפלא
בבקת ונתן לחובו אמאי
אינו נפטר שאובין והלא
פקח חסר הוא. התם
משום דשאיבה דרבנן היא
והש"ס אמרין גוד אחית
וחשבנן ל"י פקח שלש
אבל לענין הפסולה הא
ק"ל דארבעים סאה מן
התורה הם הלכך אפילו
למעלות דרבנן אמרי רבנן
דלא אמרי' גוד אחית זכ"ל
וב"ה שבונוני לרעת רבתי
הקדושים ולא ידעתי א"ל
נעלם זה מדרב תמי' והלא
בדבר זה מביא דברי ב"י
ב"ש קד"ם לזה כמה שורות
קדם ל"ז וכן לדתי
שגלש טעם ל"ז דברי
הר"ב שכתב שם ב"י
תיבא אחר זה שהם כוללים
כל דברי רוב תי"ס:

ר"ב ופחוק. פירשתיו במ"ז פ"ה דתרומו: וימדרו העליונים מן התחתונים. פי' הר"ב דאמרין גוד חסיק וכו'. ופ"ה הר"ש. ומדכח
הר"ב שאין הלכה כר"ב. ע"מ דכ"ק הוא הלכה. ותמיהא לי טובא דבפ"ו מ"ו פסק ללא כר"י דס"ל אמרין גוד אחית. ור"כ כ"ס
דגוד חסיק לא אמרין ור"חיו ב"מ פ"ה [הלכה ו'] דייק מדרמב"ם העתיק המסנה הזו בלי אחרת. ולא כתב בה שפילו הוא עליון או
החתון. דס"מ דלא ס"ל דאמרין גוד אחית. וקשה לי על זה דפירושו לא משמע כן ומהאי דיוקא דייקין בדברי הר"ב דהכי איכא נמי
ר"ע מברטנורה

אא"כ פסק. שפסקו מימיו וילאו ממט
מלאו ועוד דלמחר. ויס (" גורס'
אא"כ פקק כלומר אא"כ סתם על
המקוה אשר עשה עד שלא יגע [אחד] באלה המים. וגירס' ראשונה
ג"ל
(" דר"י שגריה

באר עליון ותחתון אבל כ' דמלשוטו שבפ"ח [ה"ח] משמע כן גבי ג' גומות כו' ואני אומר דגם משם אין הכרע שהרי כתב טעם הדבר
שאין המים הגזולין מערבין אא"כ עמדו ואין בל' הזה משמעות דלא ס"ל גוד אחית וכבר גם הכ"מ עלמו כ"כ סס. ולפיכך אומר אני דרמב"ם
פוסק למהני' דהכא כמות שהיא וכמו שפוסק להיא דפ"ו. ותרווייהו עעמא דאית לן אפילו גוד חסיק ומקפידים לא קשיא כמו שאפרש בס"ד.
והא דבהיא דמהני' ו פ"ו אס' היו רגליו של ראשון נגועות במים פסק דלא כר"י דס"ל דאף השני טהור הסם טעמא משום שאין המים הטל
האדם מחוכרים. שבמקלו נגז. ומלא שמינו חבור. ומה"ט פסק בצגום עבה דמהכר. וכמו שהעלה סס הכ"מ בספ"ח מה"מ [הלכה ו']
ועוד ראיתי להטור דפסק בזהיא דלא היו רגליו של ראשון כו' דאף הב' טהור כר' יהודה. ונהלכט מחוד הב' למלא לו טעם ול"ג דטעמו
כפשוטו משום דכל הגי מתני' ס"ל דלמרי' גוד חסיק וכו"ס גוד אחית. להכי פסק כר' יהודה. ולא היה סתם ולא"כ מחלוקת. דהא בזה הכי
סתים לן תנא בצגום עבה כר"י. ובהא פליג הטור עם הרמב"ם דלהרמב"ם היה צגום עבה [כ"ע ה"ח] דלא [כ"מ"ה הר"ב] שס שהיא [א'
כר' יהודה ומפני כן נריך לחלק בין אדם לצגום ודאדם לא עייך ביה גוד אחית מהטעם שכתבתי אבל להטור בזהא גם כן גוד אחית.
והא"כ דאמרין ומכשירין ביה. וכן נמי בצגום מכשירין מטעם גוד אחית והיא סתם שאחר מחלוקת. ולפיכך הלכה כר"י וכת"ק דהכא
וכסתם דפ"ו. כך ג"ל בדעת הרמב"ם והטור ומחייבים כל המשניות הסתומות אליבא דהלכתא: אא"כ פסק. [וכתב הר"ב כלומר אא"כ
כו' עד שלא יגע אחד באלה המים. אלא [באלמעות] הבור ואז יהיה הבור טהור. קל לשון הרמב"ם] וכו' פסק. וכתב הר"ב שהיא ג"ל עיקר.

מלאכת שלמה

כר"מ ס"פ שני דתניגור' יהודה גוד אחית ס"ל לקמן בפ"ו ס' ו' ולא גוד
חסיק וכמ"ס: וימדרו העליונים את התחתונים. היא גירסת הרמב"ם
ז"ל בפירושו אבל הר"ש והר"מ ז"ל ויטהרו העליונים מן התחתונים וכמו
שפי' ר"ע ז"ל: ר' אלעזר בן עזריה פוסל. דלית ליה גוד חסיק ולפטר

מלאכת שלמה

דאפי' גוד אחית נמי לית ליה כרבנן דאמרי בתוספתא אין מטבילין לא
בעליונה ולא בתחתונה: אא"כ פסק. היא גרסת הרמב"ם ז"ל כלומר אא"כ
סתם על המקוה העליון אשר עשה עד שלא יגע אחד באלה המים אלא מהטור
ואז יהיה טהור שאם לא סתם היו כמו שני מקואות זה בלד זה אחד כשר
ואחד

יבין תפארת ישראל

או איכא מהפסולים להכשרים: (יב) ר"ל אפי' כשהפסולין למעלה
בשפוע הבר שבחצר יוכשרו בהסקה מהשברים שלמטה. משום גוד חסיק
וכ"ס כשהכשרים למעלה. דאמרין גוד אחית (ב) (יג) אפי' בוד
אחית. ונ"ל דטעמא דס"ל דיון דהסקה לא מהני רק מטעם זריעה.
לפיכך כני דלהני לסלק טומאת המים. דהרי גם זריעה טמאין זורעין
נטהרו [בתרומוה ספ"ט]. אבל מהיכא תיתי להני לסלק דין שאובין.
א"כ ל"ל דאף דגם לסלק דין שאובין מהני השקה. הני מילי כשב'
המימות עומדין על קרקע שיה. אבל לא במרחוקים. דלענין ג"כ לומר
בהן גוד חסיק או גוד אחית (ג). ופליג נמי אה"ק דמכשיר בשילא
ממנו מלאו ועוד. ואיזה ס"ל דיון שנקרא שם פסול על המים. אפי'
רק ע"י שנתערב בו ג'. ונזין לריך שילא הכל: (יד) וי"ג פסק. ונ"ל
דיון להך או להך גרס'. פירושו א' הוא. דר"ל דלא מתכשרי המים
הפסולין. עד שפסקו ויסתם מקום קלוח המים שיוזב מהעליון להתחתון
ועי"ז יפסוק הקלוח הזה. וילאו כל המים הפסולין שבבור התחתון או
שבבור העליון. והא ח"כ יוזבו מזה לזה. שניה כשרים. ואין חוששין
להלחוח של מים הפסולים שנשאר דבוק בטהלי המקוה הפסולה. והלכה

דכל עיקר החילוק שנהלק בין דאורייתא לדרבנן. היינו בדאורייתא מהמרינן. וכן הכי גם נקולא אמרין בדאורייתא דיעוק אינו חיבור (כמכשירין פ"ה מ"ט).
ואפי' יג' מים על שרן. וקלט הקלוח מהאור טהור (כרמב"ם רס"ו מלובלין). ונ"ל דהתם ס"ס. דהרי אפי' עומדין משקין על קרקע שיה. ונגעט טומאה
צקאה האחת מהמשקין. לא נחשב מדאורייתא קאה האחר חיבור רק משום דטפה נוגעת בהבירחה. דבכ"ה כן געשין ראשון [בטהרות פ"א מ"ט]. והרי טפה
שנוגעת בהבירחה שגזרה. לא סימאה אותה רק מדרבנן (כפסחים י"ח א'). וגם הא טפה הנוגעת בשום טומאה. תהווה ראשון. הוא ג"כ רק מדרבנן.
להכי לא התמירו נגע טהי' האי לומר נגע יטוק וקפסרום חיבור. וזויה' כל היטוק ממא' (וכמ"ס בפ"ד דטהרות מ"ט). משא"כ בהסקת משקין. הרי
בפירושו גלי לן קרא שיעיל השקה אפי' במשק מים סמאים מרובים למ' סאה טהורים. דלא אינן חיבור. השקה היכי משתכח לה. הרי לא נעשו מהמים
הטמאים רק ברוחב שעה נהמים הטהורים. ואין יסארו המים הטמאים הגשורים ע"י השקה. אלא ע"כ שלענין השקה נחשבו כל המים שבכלי כעוף אחד.
וא"כ גם כשהי' כעוף נטוק או קפסרום נטהר כולו. ודו"ק: (ג) ואין להקשות דהכא קי"ל כת"ק. דאמרין גוד חסיק. וכ"ס גוד אחית. וכרי נא"כ

אחרונה משנה

נימא כי היכי דאם יש בו מים בשעת נפילה לא נפסלו אלא אותם המים ולא
הנאים אח"כ וה"ה כשאין בו מים כלל ונפלו ג' ונזין בתחלה לא נענין וילאו
מילוך שאלו אמר הנפילה קמ"ל דדוקא כשיש בו מים איכא היכא בזה כנפסלו

תוס' אנשי שם
מחוסם משמו וז"ל מ"ט
בשמו נמ"ז כ"ד עד כ"ה
(ש"ס)

פוסקין. מיהו עס הא"ל מלך
והוא עס סוף חו' ד' סבלי
א"י. מיהו עס הא"ל כו' וכו'
עס: בעל קרי חולה. גיטן
או: ויחזיקו לדבריו ע"כ
בדיעה קדומה לנחן מעשה:
והסודר. עס י' מיהו ע"כ
מלכות פ"א ה"א:

תוספות חדשים
[בא"ר] בפ' הענין.
ופ"ט כחוס' ד"ה ללא נשקול:

אליהו רבא
ג צד צדור. הוא פלי
ש"ס לה דרין הכנה והוא
מלאה מים ומן הדין
דמדין הקיים נעשו מעט:
ד' בבבלי אחד. אהילו
מקומות הרבה כמו מן
ההרצו וממילא משנים ובלשה
מזכרין מד' חין מזכרין:

ראשון לציון
פ"ג משנה ד [בשמה]
והוא עסלו ע"כ
חלו טו'. עין חיים סוף
מ"א זכ"ס:

תום אנשי שם
ק"ך לוגין ונכחו בו מ' לוגין
לא יצאו ממנו לשום אלא מ'
לוגין כמו כן אכל סיכוס
מ' ואלו פ' כמו שהיה הוא
א"ל מזהות כלל. (ב"ה):
בא"ר ומארי' עד יבנו טו'.
לכא' כומר א"ע דעס פי'
מ"ה ד"ה ממלא ככף העתק
דברי הר"ב דמקוה: ש"ס בו
מ"ס כל מים שאובין שנעלים
אין פוסקין לתו' והב"א עס
דברי הר"ב והיה' ולדבריהם
אל דבמות דלמתי' עד רובו
מיירי בניו סיוות ודכחב
האל"ס כפי' דב"ק ס"ג וברי'ש
ס' מקורות וכו' מהש"א
ב"ב ס"ז ע"ב. (הש"ס):
ד' חיים ד"ה בע"ק כו'
ומה' ק"ל מי שמתו כו'.
ק"ל לאניו דלמתי' עס חולה
המרגיל כנריא המרגיל לענין
מ"ס וחולה לאנשו כנריא
לאנשו לענין ט"ק א"כ מהתי'
דכא ע"כ לאנשו מיירי מתי'
אריא חולה הל"ל הסם דב"ק
לאנשו. מיהו לוס י"ל דב"ק
חולה דמסתמא לאנשו הוא
אכל לרעה עס דלמתי' הלכתא
כנריא המרגיל וחולה המרגיל
מ"ס ובריא לאנשו ט"ק וחולה
לאנשו פטור מכלום קשיא
מתי' יתיר מיירי מהתי' או
בחולה המרגיל הוא בני מים
ואי בחולה לאנשו הוא פטור
מכלום. ואל' דריבא מיירי
לעגמו ומתי' לאחרי' כתי'
עס כתי' הכי' למד מ"ד דהא
רבה סתמא קאמר משמע כן
לעגמו כן לאחרי' ותי' ס"ל
לחלק ה"ל לפרש דאמורא
נרי' לפרש דנרי' ותי'
מחזק"ס דספק כרעה ולא
חילק כ"ל וזהו דלא ע"ל
א"כ סתם מהני דלא
כתייבי. ותי' (ש"ס):

ואי ס"ד ללא נקי כי הדדי. או האו פסול או האו פסול. שהרי כנתן
סאה ועל סאה דמי. והמדר' עד רובו. אלמא ש"מ דכי הדדי נפקי.
וש"מ דלא קפדינן כה"ג. אלא דלא נשקול רובו דמקוה. כתייבי' ל'
דחזין בפי' הערל [דף ק"ז ע"ב]. ומש"ס תרזויהו מהכשרי. וז"ל ונזאי

שנה הכא דתשבי' למוס הלפים ויולאים
לפי תשבו. ובמתני' דלעיל תשבי' לכל
הפוסלי' שהם לפני ויולאים תחלה.
הסם כולו כשרים ובג' לוגין שאובין
הוא חלפסלו להו. אכל הכא טוליה
פסולים. ומש"ס אולי' זהו לפי תשבו.
ב"ג בשם הרשב"ד ועין בסוף מ"א
דפ"ה [ועוד עס מ"ה ב"ה] וטופסין
טו': [הסודר] את כסותו. עין פ"ו
מ"ו: ודכב"מ פוסלים. פי' הר"ב
דכברי ג' כלים מזכרין. דתתן לקמן
וכן פי' הר"ס. וכ' דג' מחלוקת בדבר.
דלכא נמי רבנן דלמתי' חפ' בל'
וה' כלים פוסלים [וכמ"ס הר"ב ב"ד'
פ"ק דתמורה] ע"כ. ומשום דהכי תנינן
לקמן מג' מזכרין מד' חין מזכרין.
ניחא להו למוקים רבנן דלכא כי מהתי'

ולא כרבנן דברייתא [וכבר כתב הר"ב בריש מהתי' דלקמן
סיומא דמלתיהו דרבנן הוא. ומ"ס הר"ב לקמן ב"ה ל"ך כך כו'
מכלים הרבה. לאו דוקא. אלא לג' קורא הרבה]. ומ"מ לריבין

ה"ג ממקומות הרבה שמכלי א' נמי מזכרין דכך לי מקומות הרבה מכלי א'.
דמורה מ"ד כתבו הר"ב והמנו"ס בנ"א וחמרו חממים כו' איך שהיה נפילתו ואפי' מקומות רבים: ד' ומד' חין מזכרין. ובפ"ק
דמורה מ"ד כתבו הר"ב והמנו"ס דאין קן הלכה ושם הארבעה בזה בס"ד: [בעל קרי. החולה שנפלו עליו ט' קבים מים טהור.
ואמרינן הסם [ספ"ג דברכות] בתינה אכל לא בטבילה. הר"ס. והע"ג דבביתא ליחא חולה מ"מ הכי מפרשא הסם בצונגית וכן בפ"ב
דגיטין דף טו'. אמר רב פפא הרי אמרו בעל קרי חולה טו'. והא דבספ"ג דברכות תנן דבעל קרי לריב טבילה וטבילה במ' סאה היא
ועין רפ"ח דמכילתין. הריא בתקנת עזרא כדפי' הר"ב עס ומסקין בפ' מי שמתו [דף ק"ב] לעזרא תיקן טבילה לכריא המרגיל [ממשך את

הקרי
לפסול את המקוה ושלם מחלוקת בדבר: בעל קרי החולה שנפלו
עליו תשעה קבין. קד הגיה ה"ר יהוסף ז"ל: ושהור שגפלו על
ראשו ורובו וכו'. קן הגיה ה"ר יהוסף ז"ל:

הסוחט את כמותו. והמים שהיו נבלעים בו תשבי מים שאובים
וכשהוא כוחטן לתוך הבור. הן בלחן ממקומות הרבה שמכלן ומכאן
לכגד: והמערה מן הצרצור. כלי מים שעושין על פיו שצבה כמין
מכבר מעשה רשת. והמערה ממוט מיל המים ממקומות הרבה:

הסוחט את כמותו ומטיל (א) ממקומות
הרבה. (בא) והמערה מן הצרצור (ב)
ומטיל (ג) ממקומות הרבה. רבי עקיבא
מבשיר. ודכב"מ פוסלין. אמר ר' עקיבא
לא אמרו מטילין אלא מטיל (ג). אמרו לו
לא כך ולא כך אמרו (ה). אלא שנפלו לו
שלשה לוגין (ה): ד' מכלי אחד. משנים.
ומשלישה. מצטרפין (ו). ומארבעה אין
מצטרפין (ז). בעל קרי החולה (ח) שנפלו
עליו תשעה קבין מים (ח). ושהור שנפלו
על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים
שואבין (ט) מכלי אחד. משנים. ומשלישה.
מצטרפין. מארבעה אין מצטרפין.
ח"ג. ד' ומארבעה דל"ג מ"ד.

לוגין מים שאובין. דפוסל את התרומה. כדאמרינן פ"ק דשבת
דף י"ג] הני ג' לוגין מב' או ג' כלים מזכרין מד' חין מזכרין:

לדחוק ולומר דה"ק רבנן דכמו שמנו' כלים מזכרין. ה"ג ממקומות הרבה שמכלי א' נמי מזכרין דכך לי מקומות הרבה מכלי א'.
כמו ג' כלים לחדייהו. ו' הרמב"ם בנ"א וחמרו חממים כו' איך שהיה נפילתו ואפי' מקומות רבים: ד' ומד' חין מזכרין. ובפ"ק
דמורה מ"ד כתבו הר"ב והמנו"ס דאין קן הלכה ושם הארבעה בזה בס"ד: [בעל קרי. החולה שנפלו עליו ט' קבים מים טהור.
ואמרינן הסם [ספ"ג דברכות] בתינה אכל לא בטבילה. הר"ס. והע"ג דבביתא ליחא חולה מ"מ הכי מפרשא הסם בצונגית וכן בפ"ב
דגיטין דף טו'. אמר רב פפא הרי אמרו בעל קרי חולה טו'. והא דבספ"ג דברכות תנן דבעל קרי לריב טבילה וטבילה במ' סאה היא
ועין רפ"ח דמכילתין. הריא בתקנת עזרא כדפי' הר"ב עס ומסקין בפ' מי שמתו [דף ק"ב] לעזרא תיקן טבילה לכריא המרגיל [ממשך את

מלאכת שלמה
ד' מכלי אחד משנים וכו'. סיומא דמילתא דרבנן היה והני רבנן
יוסי בן חוני הריא דבספ"ק דתמורה וכתבו רע"ל הסם כסיומ' ד'
אכל רבנן פליגי עליה הסם וכו' וכו' דלפי' מד' או חמש כלים מזכרין

י ב י נ ת פ א ר ת י ש ר א ל ב ו ע ז

היה או חסין. אכל הכא הרי מחזרין יחד העליון והתחתון ע"י הקלות.
א"ג הסם שנעמד עומד ע"י גוד יתשב כמחיה. הא לא אמרינן. דהרי
ליכא

ה"ג לוגין: (בא) וטוליה או חתמי: (בב) הוא כלי שעשו בראשו
ענין מחרק סביב לשפת פיו. כדי לסגן המים בהסדקין שבין שני המחרק
[כפ"ג דלויס]: (בג) בלשון זה קבל מרבותיו. דמשמע רק מחלס א'
ובפעם א': (בר) ג"ל דלהכי קאמרו לא כך ולא כך. דקמ"ל דלפי' לא מטילין לא אמרו. מדהוה השמע דהטילו בידים. אלא אפי' נפלו מעגמן.
ובכל אופן שנפלו פוסלין [וראיהו מעגמן פוסלין]. וגם לרעון [ר"א סק"ד ונש"ך עס סקמ"ז] דדוקא בבלו בידי חרס
הג' לוגין פוסלין גם שנפלו טלה בצונגה. י"ל למטה נקט ולא מטילין. משום דמטיל משמע בידי חרס בצונגה. מיהו בלה נפלו רק נעשו. לכ"ע
לא נפסלו הכשרים [כפ"ד מ"ד ופ"ו ספ"ג ו' וי"ד ס' ר"א ס"ז]: (בה) אפי' מטיל מנקבים הרבה: (בו) דדוקא כתי' לוג בכל כלי [ש"ך ר"א סקמ"ז]:
(בז) אפי' שנפלו ביחד מדאין לוג בכל א' [ש"ך עס סקמ"ח]. ולא דמי לרצור וסוחט כמותו לעיל שאין בכל נקב לוג ואפי"ה מזכרין. הסם כל
השאובין מזכרין תוך הרצור והכמות: (בח) שא"ל לעבול לקרוי מחולשתו. והרי קודם שטבל אסור בכל דבר שבקדושה כבדרות וק"ש וכדומה:
(בט) קד היחה תקנת עזרא. דכשה"ל לו לעבול במקוה הסג' לו להחירו לדבר שבקדושה כשמטילי עליו ט' קבין שאובין [כפ"ג דברכות]. מיהו אח"כ
רצו חממים לבטל חיוב הטבילה הכ"ל לגמרי [כא"ס ס' י"ח]. וטע"ג דאין ב"ד יכול לבטל תקנת ב"ד הקדוש [כגיטין ל"ז ב']. י"ל כך התנו
ב"ד הקדוש שכשראו חממים אחרונים שראוי לבטל התקנה יבעלו [כמ"ד ד"ג ב'] והשתח חלם עלמא. גם ה' ביטול תורה ע"י. א"נ משום שגם בימי עזרא
לא ספקה תקנה זו בכל ישראל. ובהק"ב ג' גוטי רשאין האחרונים לבטל תקנת הראשונים [מ"ד ד"ג ב' וע"ז ל"ז ח' והאל"ס ס"ט מרובס]: (ל) דנעשה ע"י

אחרונה
מזכרו כולה כצונגה. וחממים הטילו דנפלו חתן אפי' טלה בצונגה ואין לחלק:
ד' בעל קרי החולה שנפלו עליו. ובגמ' איתא שמתו עליו ולא דוקא שמתו
עליו כצונגה דהא טבילה לא בני כונס אלא לתרומה וקדשים אלא נקט נפס
עליו לאפוקי ככל בתשע קבין דלא מהני כדאמר הסם בצונגה ולא בטבילה
והיינו דקמתי שנפלו: תשעה קבין. כתב מו"מ נשם הראב"ד ספ' קבין
ראוין להחיל על הט"ף. ובפ"ק דעדיות כתב נשם הראב"ד דלשנה לוגין ראוין
בדש"ט

דמסתמא משני כלים מטילין. וי"ל דלא זו אף זו קמתי. א"כ שנים מטילין
זה אח"י ומכלי אחד: א"ר עקיבא לא איתנו מטילין. כראה דר"ס ס"ל דלא
פסלי ג' לוגין אפי"כ שהארס מטילין כצונגה לברכות מן המקוה והשתח יע לחלק
דשנים המטילין לא שכיח כיון שאפשר. כדאמר חין דרך לפשוטו בצננים וכן ע"י
כמות ונצטרך חין דרך לברכות מים במקוה מכלים כאלו ובמתלח דלא שכיח לא
צנר. וסייעו דנקט ר"ע שנים עסיו מטילין דכצונגה תתמע וכן קוחט כמות ומעטה

מקואות המנוח פרק ד

וכשחקו ולבסוף קבעו איירי. האיל והיה עליו תורת כלי כשהיה חלום. הרי המים העזברים צו שאובים הן. ופוסלים את המקוה: ובשל חרם. לא תשיב כלי הא"כ יש לו בית קבול של רביעית: לא אמרו רביעית אלא בשברי החרם. דוקא כלי חרם לאחר שנסבר בעין שיהא הסבר מחזיק רביעית.

אבל מתחלתו אפי' כל שהוא חשוב כלי. ואין הלכה כר"י: מתחלחלים. מתגלגלים בחוק בית קבול שאינם מהדקים בו. אע"פ שמתמלא מהם. אלא מתגשעים אילך ואילך. לטון ותחלחלה המלכה (אסתר ד): פוסלין את המקוה. דלא נתבטל קבולו: ירד לתוכו. לתוך בית קבולו: עפר ונבבש. שהעפר נקבע. ונעשה מהדק יפה והמים עזברים עליו. ארגוס במסלה נעלה (גמדר כ) בלחה

כדי שתקבלו עם העפר והארורות אצל אפי' המטה כתב בית יוסף ב"ד סי' ר"א דף רמ"ב עמוד ג' שגראה מפרסו למטה שדעתו לומר דחקקו דקאמי היינו שחקק בעין לעשות לטר וגם הר"ן ז"ל סי' כ"ט הר"ם והרא"ש ז"ל ודעה סי' רנ"ב ז"ל שגראה מפרסו ז"ל דהאי לטר פרוק הוא כעין חלון ואין עשוי לקבלה ולא מחזור דכל כה"ל אינו פוסל את המקוה דהנך פ"ד דמקואות סילון שהוא לר מלאך ומחזק ורחב באמצע אינו פוסל מפני שלא נעשה לקבלה אלא דל שאינו עשוי לקבלה אינו פוסל אלא דהאי לטר כגון שהוא חקוק לקבל צו לרורות וכו' ע"כ. ועיין במ"ש ב"ש שני דללים סי' ב': ובשל

לקבל צדורות (א). בשל עץ כל שהוא. ובשל חרם רביעית (י). רבי יוסי אומר אף בשל חרם כל שהוא. לא אמרו רביעית אלא בשברי כלי חרם (י). היו צדורות מתחלחלים בחוכו (י). פוסלים את המקוה (ז). ירד לתוכו עפר ונבבש (א)

שלמה חרם רביעית. סמ"ק פסק דין של עץ בן של חרם נאמר בכל שהוא. וכבר כתב עליו בהנחה של"ט למה פסק בשל חרם הפך המטה. ופי' שערך ערך לר לקבל לרורות פי' חסר בלטר שיהא רחב שאם יעלו עם לרורות ילכו להם ולא יסחמו האטר ע"כ: ירד לתוכו עפר ונבבש. הרמב"ם והרא"ב ז"ל גורסין ונפסם [הנחה נראה ונבבש ז"ל וכן מלאהו מונה]. כלומר שאעשה חוק וקשה כגבסין כן כתב הר"ם ז"ל ב"ש חינוך והר"ן ז"ל כתב בהלכות נדה לרב אלפס ז"ל דנפ"ש שני דשבוט דף ע"ד וז"ל ונבבש כשר כלומר אפי' נבבש מאליו ונדחק עם עד שאין המים יכולין לנטוף העפר כשר לטוב אינו בר קבלה

בשברי כלי חרם ירד בשברי החרם.

אליהו רבא

לא אמרו רביעית אלא בשברי כלי חרם. פי' הא דהנך כליים (פי' ב) מלוג ועד סוף רביעית:

תום' אנשי שם

ג' תי"א ד"ה ונבבש ט' נמשל ליה מתורת כלי טי'. בתת"ס חות סי' פ"ט ד"ה עוד נקפשה חסו כפול אהל גרע נמשל כלי ז"ל: סוטה ט' יראים דשאני בלטר געשה מתחלה לקבל לרורות וזה ששם כלי לך ערך כבישה אצל בית חסו געשה הכיח לקבל עפר (ק"ס): בא"ד ב"דני נראה ט'. עיין בתת"ס שם ששני על התי"א דשאני בלטר דלא מהי כפול ע"ד דשאני להשקן פי' וס' מים כבישה אהל יעברו על הגר אצל שאני מקומות מהני כפול אפי' לא נבבש כלל דלא לא יבא דבר אחר ופסול (אסור בגבול. ולא היה הקבוצה רק על ס' היראים דלא מהני נבבש מאליו רק הדוק כגל וקשה שפיר מפי' חלון ואין לרין דשאני כלי מתירין ע"ש (ק"ס): בא"ד דרד"מב"ה ורא"ב"ה הרמב"ם בחבורו כתב ונבבש ונבבש"ס אין רמז מזה וכוונתו על רמב"ם פי' כלי כה"ל וע"כ סי' י' דביב"ש כי ז"ל אמרו ונבבש ונבבש ע"ש (ש"ע):

משנה אחרונה

נו חקק לקבל לרורות אינו מקבל שפתוח משני צדדיו ואינו פוסל את המקוה ע"כ וזה דעת רמב"ם שאינו פוסל את המקוה ונבבש חקוק. איירי נמי חקוק לקבל לרורות דאי חקוק על הטר עמנו כיון שפתוח משני צדדיו אינו פוסל אפי' חקוק ולבסוף קבעו וזה דעת רמב"ם ב"ש

בועז

(ב) אמנם ק"ל מ"ש מלקמן (רפ"ט) בהענין מים כשירים ע"כ שפת שוקת. מותר לטבול חוץ לשוקת. וע"ש. ומ"ש הכא דאסור לטבול חוץ לסיילון. אף שלא ירדו ממוכו רק ג' לוגין למקוה החסירה. ואמאי. ונראה הוא רווח שנתוך הסיילון מזה ומזה להגומא שנתוך הסיילון. כשפת השוקת דהתם. והול"ל דאפי' כל המקוה נעשת מהמים שנסילון כשר. מדיח למימי הסיילון השקה עם המים הכשרים שבאו מימי הסיילון משם. י"ל דע"כ הכא מיירי שמהם הכשרים שמתחלקין מימי הסיילון אינן מ' שאלו אינן מסהרין המים שמהם ומזה להגומא. למימי הגומא שהן שאובין. בהשקת אהל

תפארת ישראל

גומא באמצעית שטח הסיילון וחקקו ולבסוף קבעו. הו"ל כל הסיילון כלי. דבר המקבל טומאה (ב). מירו בלון גומא בסילון אין המים שבתוכה נחשבו שאובין. דהנורו עלמו לא חשוב בית קבול מדברא כקנה חלון מפולס [כנ"ס פי' מ"ג]: (יד) לענין כלי חרם שנסבר שפתו סביב. אם מקבל עדיין רביעית מחשב כלי [כנ"ס דל"ס מ"ג]. וקיי"ל כה"ק [רא' ב"ד]: (יש) מלה חלחלו לטון רסוי הוא כמו מגופת החצית שהיא מתחלחלת [כנ"ס מ"ג]. וה"ל ר"ל אם היו הלרורות מונחי' רפויין בתוך הגומא שבסילון הנ"ל. אפי' שכל הגומא מלאה מהלרורות: (כ) ר"ל המים שירדו מהלטר. אפי' פסילון המקוה החסירה. דהרי יש בהלטר בית קבול והנך הלרורות רפויים לא מהבשו סתימה: (א) עתה נבבש בגומא

יבין

שזו טעמה לומר כדי להחיל בהוכי מו גשמים שבתוך. לתוך גומא המקוה. וקודם שקבע הלטר בלרין. חטט גומא באמצעית שטחה בתחתיה בפנים. כדי שיפלו לתוכה הלרורות שיבולו עם המים ועי"ז יבולו המים מהלטר נקיים לתוך המקוה: (ז) ר"ל מחשב בית קבול. ולפיכך אפי' ירדו רק ג' לוגין ורק הם למקוה חסירה נפסלו. דאפי' גומא זו אינה מחזקה ג' לוגין. ע"כ כל מימי הסיילון ע"כ הגומא שברין ונעשו כולן שאובין. ואי"ל הרי גם השאובין נעברו בהמטה ע"כ הרווח שם בהסילון בין הגומא שבסילון לגומא המקוה ופי' דהמטה לרין שמהי' ע"כ מקום הראוי לבלוע המים. הרי זה רק לתתלה [כ"ד ר"א ע"ג]. י"ל כיון שטעה גומא באמצעית שטח הסיילון וחקקו ולבסוף קבעו. הו"ל כל הסיילון כלי. ותו הרי בלו המים למקוה ע"כ דבר המקבל טומאה (ב). מירו בלון גומא בסילון אין המים שבתוכה נחשבו שאובין. דהנורו עלמו לא חשוב בית קבול מדברא כקנה חלון מפולס [כנ"ס דל"ס מ"ג]. וקיי"ל כה"ק [רא' ב"ד]: (יש) מלה חלחלו לטון רסוי הוא כמו מגופת החצית שהיא מתחלחלת [כנ"ס מ"ג]. וה"ל ר"ל אם היו הלרורות מונחי' רפויין בתוך הגומא שבסילון הנ"ל. אפי' שכל הגומא מלאה מהלרורות: (כ) ר"ל המים שירדו מהלטר. אפי' פסילון המקוה החסירה. דהרי יש בהלטר בית קבול והנך הלרורות רפויים לא מהבשו סתימה: (א) עתה נבבש בגומא

ולבסוף חקקו או חקקו ולבסוף קבעו. המתע נהיה דאיירי כסחם לטר עדין לקבעו בגומא. וקשה מכאן לשעת הרמב"ם שפירסו פי"א דללים מ"ב שכל מה שנעשה לקרקע ועמיד לקבעו אינו מקבל טומאה אפי' קודם שקבעו ויחי אמרי' חקקו ולבסוף קבעו פוסל: את המקוה הא כל שצמיד לקבעו מיד תשי' כחמוכר. ואין לומר דאפי' אינו מקבל טומאה פוסל דאין זה חלו גזס דללי גללים פוסלין אפי' דלא מקבלי טומאה. לכפון ממוכר אין לחקק כן ובהדיא אמרי' בגמ' ז"ב ד' קו ל"א דמתהר דף שקבעו בכולם בפ"ו דללים אפי' חקקו ולבסוף קבעו. גבי לטר אינו פוסל את המקוה. אלא לטון ממוכר כי הוכי דנבבש למקבל טומאה פי' אינו פוסל משום שאינה. דבגמרא כלי שייך לחלק כשים זו קיבול תשי' שאינה אפי' דלא תקבל טומאה. אבל לענין ממוכר אין שאינה בממוכר דהוי כהרין שבקרקע. וזה פשוט דממוכר נגד הוי כממוכר לקרקע כמו דף שקבעו בכולם. וה"ל קשה להרמב"ם שיכי ממוכר לך קבול דחקקו ולבסוף קבעו אמאי פוסל. והנלפ"ל דזה דהא דפ"ל להרמב"ם מה שצמיד לקבעו מיד אינו מקבל טומאה לא חתרה אלא כגלים פשוטין ולא ככלי קבול. דלוחתה חסנה דפי"א דללים בפשוטי כלי מתכת איירי דפשוטיין עמא"ם ובפשוטיין עמא"ם דעיקר חשיבותה שיש פליה עם כלי וכשהן עשויין לקרקע קרקע דמו ובפל עם כלי. אבל כלי קבול חשיבותו משום קיבולו ואפי' ממוכר לקרקע ולא ככל קבולו מקבל טומאה כדכח ונפרקין דהכא נמי נקטן מ"ה יוחסם כלי וחכמה זו כמאה. ובפרקין דהכא נמי נקטן מ"ה יוחסם כלי וחכמה זו כמאה. ובפרקין דהכא נמי נקטן מ"ה יוחסם כלי וחכמה זו כמאה. ובפרקין דהכא נמי נקטן מ"ה יוחסם כלי וחכמה זו כמאה. ובפרקין דהכא נמי נקטן מ"ה יוחסם כלי וחכמה זו כמאה.

ולבסוף חקקו או חקקו ולבסוף קבעו. המתע נהיה דאיירי כסחם לטר עדין לקבעו בגומא. וקשה מכאן לשעת הרמב"ם שפירסו פי"א דללים מ"ב שכל מה שנעשה לקרקע ועמיד לקבעו אינו מקבל טומאה אפי' קודם שקבעו ויחי אמרי' חקקו ולבסוף קבעו פוסל: את המקוה הא כל שצמיד לקבעו מיד תשי' כחמוכר. ואין לומר דאפי' אינו מקבל טומאה פוסל דאין זה חלו גזס דללי גללים פוסלין אפי' דלא מקבלי טומאה. לכפון ממוכר אין לחקק כן ובהדיא אמרי' בגמ' ז"ב ד' קו ל"א דמתהר דף שקבעו בכולם בפ"ו דללים אפי' חקקו ולבסוף קבעו. גבי לטר אינו פוסל את המקוה. אלא לטון ממוכר כי הוכי דנבבש למקבל טומאה פי' אינו פוסל משום שאינה. דבגמרא כלי שייך לחלק כשים זו קיבול תשי' שאינה אפי' דלא תקבל טומאה. אבל לענין ממוכר אין שאינה בממוכר דהוי כהרין שבקרקע. וזה פשוט דממוכר נגד הוי כממוכר לקרקע כמו דף שקבעו בכולם. וה"ל קשה להרמב"ם שיכי ממוכר לך קבול דחקקו ולבסוף קבעו אמאי פוסל. והנלפ"ל דזה דהא דפ"ל להרמב"ם מה שצמיד לקבעו מיד אינו מקבל טומאה לא חתרה אלא כגלים פשוטין ולא ככלי קבול. דלוחתה חסנה דפי"א דללים בפשוטי כלי מתכת איירי דפשוטיין עמא"ם ובפשוטיין עמא"ם דעיקר חשיבותה שיש פליה עם כלי וכשהן עשויין לקרקע קרקע דמו ובפל עם כלי. אבל כלי קבול חשיבותו משום קיבולו ואפי' ממוכר לקרקע ולא ככל קבולו מקבל טומאה כדכח ונפרקין דהכא נמי נקטן מ"ה יוחסם כלי וחכמה זו כמאה. ובפרקין דהכא נמי נקטן מ"ה יוחסם כלי וחכמה זו כמאה. ובפרקין דהכא נמי נקטן מ"ה יוחסם כלי וחכמה זו כמאה. ובפרקין דהכא נמי נקטן מ"ה יוחסם כלי וחכמה זו כמאה.

ה' השוקת. מה פ"ה פ"ה
והי' ש' פ"ה ופ"ה מ"ה

חלופי גרסאות
ה' פ"ה פ"ה

תוספות חדשים

בכני מעליה משנה ג שכל
המקוים שכללי הים
הסולמות כסופין אף על פי
שקבלין (הרמב"ם):
משנה ד (ב"ר"ש ד"ה) וא"ל
לאו כו' ופ"ה ב"ה הענינו
נמי. וכל"ה פ"ה וז"ל וכן
לכמה שאלות ובהם
ב"ר"ש ובהשגחה. ה"ש
שלא תעברו מן המקוה *

אליהו רבא

שלא נעשה לקבלה הא
היה בקרקותה לקבל
פוסל ולא דמי לזה התנן
בבב"ב (פ"ג ד) ה' ה' וכן
שכל"ה סולמות ח"ש שכללין
כלומר שיהיו לקבל ק"ה
בקרקותה ובהם נעשה
המ"ס אבל הכא שש"ס ב"ר
לק"ה. מהו הוא דלא חשיב
קבלה הא היה בקרקותה
חשיב קבלה ופ"ה:

חדושי מהר"ח

פ"ד משנה ד (ב"ר"ב ד"ה)
וא"ל לא פסול. כו'
עד שיהיו הרוב ט"ס
שאין כו' ע"כ. ג"כ נראה
דנפק ליהן המשנה ואם
רוב מן הפוסל פסול דהא
באמת אפילו בחצה דהא
מצד פסול. ופ"ה ד"ב
על מה שפ"ה כגון מקוה
שש בו כ"ה פ"ה כו'
וק"ל:

משנה אחרונה

ומ"ס הר"ב אבל בהשגחה
אין פוסלין עד שיהו רוב
שאינן. א"כ שיעפ"י כ"כ
דנמחה נמי פסול:
ה' השוקת ששק"ט
פ"ה הר"ב דמייירי בשלש
מחזיקין אפי' חסדי שגדו
ולבסוף חקקו איט כני
כיון שלא ה"ו עליו שם כלי
בתוכו וכ"כ הר"ב והרא"ל

שלא תעברו בכשרים אין פוסלין דרך המשכה אלא ברוב. וכ"כ
הרמב"ם. והקשה הר"ב [פ"ד מה"מ הלכה ח'] מדקמיני רישא לומיה
בזמן שמהעברין עד שלא יגיעו למקוה. דמשמע שמפני שנתעברו
מקודם הוא דמקשרין. הא לאו הכי לא. וכל"ה דהא דקמיני שמהעברין
היינו לאשקוי סיבא דלא נפלו רוב כשרים
ברישא. דהיכא דהיה במקוה פחות מכל
האה ומשהו מים כשרים. הוא נפסל
בג' לוגין מים שאובים אע"פ שגפלו בו
בהמשכה. אבל כשהם מתעברים קודם
סידרו והם נמשכים ויורדים. אע"פ שאין רוב הכשרים ניכר ועומד
לעצמו. כיון שגם השאובים אינם יורדים למקוה בפני עצמם. אלא
משורבין עם הכשרים וכדרך המשכה. כשרים. והכי משמע מדבריו
ז"ל שכתב אין המים שאובים פוסלים וכו'. ע"כ. ואני מלאתי בתוס'
פ"ק דתמורה ד"ב [ס"ה ואין המ"ס]. שהרגישו בקושיא זו וכתבו.

וגר"ה דקמיני נתעברו [עד שיגיעו למקוה]. לאשקוי. היכא שהגיעו
דוקא ואפילו בלא נתעברו נמי. ולא אחא אלא לאשקוי בלא המשכה. [ואף דברי הר"ב
למקוה ע"י המשכה כו' אלא מן הכלים עצמן. ולא כתב כלשון הר"ש שכתב שלא נתעברו
בזמן שמהעברין כו' אלא מהלכין בפני עצמן [למקוה השאובים וכן המי
השמים עצמן]. ע"כ. אלא דהר"ב ס"ל דרישא גופה אף בלא נתעברו. אלא מהלכים וכו'.
ולפיכך הוכרח לפרש בספ"ה שלא ירדו ע"י המשכה
כו'. אלא כו' ומ"ס הר"ב וכו' ה"ל. כבר הקיטוי לשאלו ע"ז פ"ד מ"ז ד"ה ר"ה]. ה' אין ממלאין ממנה. וכן העתיק הר"ב. אבל במס'
שרה פ"ה מ"ז גרסין אין ממלאין זה. והיא גירסא נכונה [כדתנן בספ"ה] וכן הוא בטובס' מהר"ם בכאן ז"ל: [ואינה לריכה למיד פתיל

מלאכת שלמה
אמר המלך פ"י שלא תעברו קודם כניסתם למקוה ואח"כ תעברו כרא"ב ואע"ז דרא"ב
בתוספתא

המשכה. אבל דרך המשכה אין פוסלין עד שיהיו הרוב מים שאובים.
(" אפי' המים שאובין בפני עצמן שלא נתעברו בכשרים. אין פוסלין
דרך המשכה אלא ברוב. כגון מקוה שיש בו כ"ה טאה מים גשמיים.
ממלא בקתף וממשיך לתוכו ו"ט טאה מים שאובים וכבר. הואיל
והרוב מים כשרים. וכן הלכה:
ה' השוקת. אכן חלולה שעל שפה
המעין. והמים נכנסין לה דרך חור
שדופנה. ומשקין בה הבהמות: אין
ממלאים ממנה. מים למי תפוח:

ואין מקדשין בה. אין נוחים אפי' פרה על המים שבתוכה. דאינה
תשובה כלי. והכא מיירי בשלש מחזיקי שחקקו ואפילו תלוש שחזרו
ולבסוף חקקו. הואיל ולא היה עליו שם כלי בתלוש. אינו חסוב כלי:
וא"צ צמיד פתיל. אם היה באהל המת. מלגת על מה שבתוכה
בכסוי
(* ד"ז ואפי')

המיושט כשרים אפי' ומשכו טולן לתוך המקוה. והם יחד מ' טאה
פוסלין. ואפי' ריבה ח"כ כשרים על הפסולים לא מהני. דלירך
שיהיו הכשרים תלוש בתמקוה (ג"ה אמ"ד וז"ל שם פ"ג ושם כ"ה) [ד] :
לה) טריטק רענע טעמי להשקות בתוכה בהמות. ומיירי שהשקות
הזה בטלע. וכוא טר המחובר משפת ימי בראשית. והפן לתוכו מי
מעין הסמוך לו. בין שהשוקת עומד קרוב מאלד להמעין או מופסק ממנו
הרבה. וכבר שטי קלה ממשנה זו במסכת פרה [פ"ה מ"ז]. והני לה התם משום
האריט נפוחה כס"ד]. מיהו ה"ה בקצת אבן על שפת המעין ואח"כ חקקו דמי כזור דהכא
הואו קרקע עולם [כ"ג ס"ז א']. רק אורחא דמלתא נקט:
לו) אי גרסינן אין ממלאין ממנה. ע"כ ר"ל שאסור לשאוב מהוכה בכלי למי
המעין. דאי הקלות יורד לתוך השוקת. למה לא ישאבו מהוכה כלי לתפוח.
מקרי [כס"ה פ"ז מ"ס]. אע"פ דבמפסק ממעין מיירי. ובכ"ה מלבד שסביל
מדאיתו כלי. ג"כ פסול מדאיתו מים חיים. וא"כ קשה למה לא הני נמי
דפסול לטבילת זבים. אע"פ דגרסו' הכא אין ממלאין זה. ור"ל אינה נחשבת
ככלי למלא איתה מהמעין. ולבאוב מתוכה כלי אחר ולקדש בכלי
ההוא. ואע"פ דמועד לשאוב בכלי ממעין. ולחזור לשפכו בכלי אחר ולקדש
בכלי זה אינו כלי. והו"ל כאילו נשפכו מהמעין לארץ וחזר ושאב מהארץ בכלי דפסול.
ולפ"ז י"ל דמיירי הכא בין במחזיקי השוקת עם קלות המעין או
לא. ושפיר לא הני הכא דפסול לטבילת זבין. דהרי במועד לקלות המעין נמי מיירי.
ובכ"ה בזהוהו כשר דלמלא כשר לעבולה זבין מולת הפסק מהמעין.
ואפ"ה פסול למלו ולקידוש וכו'. מדאיתו כלי (לו) אם שאב ומילת מי מעין
בכלי ושפכו מהכלי להשוקת. אסור לשום על מים שבשוקת אחר פרה.
דאף שהמלי מהמעין בכלי. והם ע"כ גם הקידוש לירך שיהי' בכלי (לו) ר"ל
ואפי' שאב וקידוש בכלי. לא ישפוך המים המקודשים לתוך השוקת כדי
להוות מנוטט דגם ההוא לירך שיהי' מנוח כלי (לו) אם שוקת כזאת קבוע
באהל המת. מלגת על מה שבתוכה בכסוי לבד. ואפי' אין הכסוי

גם נפ"ה דפרה ומסימני דלמחזיקין בפ' המוכר את הבית ד' ס"ו. וז"ל דמסקנא דהתם אפי' הוא דקבע ולבסוף חקקו הו' כלי לכל מילי דר לענין שאינה קבע ולבסוף חקקו אינו פוסל
את המקוה דשאינה דכגון והכא חשיב מקדשין ומזין והלכה ל"פ דכולהו דלמחזיקין אפי' קבע ולבסוף חקקו הו' כלי. ואין לומר דהא דלמחזיקין דהתם דלמחזיקין הו' כלי. לחומרא
דוקא כהיה דפ"ה דכלים דף שקבעו כותל דהממים מתמלאין דבדאורייתא מהמרינו. אבל להקל לא חשיב כלי והלכך אין ממלאין בה ואין מקדשין. דלמחזיקין קשיא הא דלמינה לריכה למיד
פתיל דקולא הוא דמילי בכסוי לבד ובזמן דכלי הו' לריכה למיד פתיל. ואפשר דמסיפא דמחזיקין דיקוי לה דקמיני היתה כלי והצדד וכו' דתכתב דוקא שם כלי בתלוש כפיין מדלג קמיני
היתה תלושה והצדד. ולאו דוקא הו' דמשום דחשיב נמי התם דפוסל את המקוה לירך למימני היתה כלי דלענין שאינה קבע ולבסוף חקקו אינו פוסל דלמחזיקין. וכל"ה נמי לא יתחא ל'י
למימני היתה תלושה והצדד: דהא נגמ' אמר התם ל"ה דמטהר בדף אפי' חקקו ולבסוף קבעו כלו וחקמיים אפי' קבעו ולבסוף חקקו הו' כלי. ולעיל בת"ג ככתבו דיש חילוק
הו' בין כלי ששום לכלי קבול דכלי קבול אין חזירו ל'קרקע מטהר כל שאפי' לקבלה במחזיקין אבל פשוט שמתוך כול מחזיקין כלי. ור"ל מקשה דף שמתוך משום שפוח פסוח. ודאיטור
נמי דלמחזיקין חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל. וז"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל. וז"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל. וז"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל.
היינו מחזיקי חקקו לכ"ה לאו כלי הוא וקשיא היתה כלי בתלוש ל"ה הו' כלי חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל. וז"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל. וז"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל.
ובל סתנע וכן פירש הרמב"ם פ"ה דפרה דשוקת. שכללם היינו כנו חשיבם כחצין. וז"ל דמסקנא דהתם אפי' קבעו ולבסוף חקקו הו' כלי. ואין לומר דהא דלמחזיקין דהתם דלמחזיקין הו' כלי. לחומרא
כ"ה והכא התם לריכה למיד פתיל. ור"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל. וז"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל. וז"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל.
ג"כ מקוה שהיה גסון אבן שחקקו ולבסוף קבעו פסולה והוא תשובה כש"כ. ומשמע מדכרייה דלמחזיקין קבעו ולבסוף חקקו הו' כלי. ואין לומר דהא דלמחזיקין דהתם דלמחזיקין הו' כלי. לחומרא
כ"ה והכא התם לריכה למיד פתיל. ור"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל. וז"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל. וז"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל.
הרא"ל גני שוקת האמורה דלפי' סלע המחזיקי חקקו וכו' קבעו ולבסוף חקקו הו' כלי. ואין לומר דהא דלמחזיקין דהתם דלמחזיקין הו' כלי. לחומרא
דל"ה והכא התם לריכה למיד פתיל. ור"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל. וז"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל. וז"ל חקקו ולבסוף קבעו אינו פוסל לריכה למיד פתיל.
מיס מן המעין לשוקת לשם ואח"כ תלוש ותלוש או מילת מן שוקת לכלי אחר אין מקדשין בלאו היתם' שלא תמלאו מן המעין לכלי. ואין מקדשין בה אם מילת מן המעין לכלי כשר כדש

העבירו ע"ג בריכה. חת' כמות כ"ג ע"ג שפ"א יתב' מי" ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג

תוספות חדשים יסוף פיהם קצוה כפס"ג והר"ם גופא מפרש לה ע"ס הנמנה דימות לעין ערוכ' מקואות

אלהיו רבא כל המים שבבית המקדש במקוה שיש בו להכניסם כהה דמטין כ"ס הוא המקוה שיש בו להכניסם כהה:

תוספות רע"ק

ס"ד לשל"ה דבשל שם כלי מינה שיק בבי: [אות] ת"ת ר"ה ע"ג בריכה. והיא מלאה מי גשמים] וכו' דב'.

משנה אחרונה כמו חולה לה. ואין הלשון משמע בן חולה לה קמתי משמע חולה לכל השוקת ואי על שפחה כשר ה"ל חוק לחובה. ועוד על שפחה דמי למטביל פ"ג הפסל דתמן לקמן דלשון. ומת"ם מפרש דמורה לה דוקא ולא על שפחה ונטין: והפסיקין.

כשר חולה לה. כל שהוא שחך לשוקת ע"ג שפחה. כשר להטביל בו מחטין ולטרוח עד כאן. כלומר דחולה לה היינו כל מה שאיך שוקת. בין שהוא חולה לה ממש או ע"ג שפחה. מקרי חולה לה. ומאוס דע"ג שפחה אין טעור שהעלה עבילה לאדם. נקט מחטין ולטרוח. ובטעמא דמהניטין דכשר חולה לה כהה הרא"ש וז"ל כשרים המים היוצאים מן השוקת אע"פ שאסור להטביל בחומו. לפי שהמטין שטפל על שפת השוקת מטער כל המים בכ"ס. אע"פ שמי השוקת מרובין מן. מ"מ כל המים מחוברים למטין ע"י המים ר"ע מברבנורה

שהוא: והפסיקין. שאין מי הבריכה שהוא ה. העבירו ו) על גבי בריכה: אע"פ שכבר נפסלו בשליכה כשעברו מחוברים למטין: הרי הוא במקוה. והפסיקין ה) הרי הוא ב) במקוה י). דרך השוקת. ע"כ. אבל מאר"ס כתב וז"ל כשר חולה לה דדוקא חולה לה ואין

כשר. אבל ע"ג שפה לא דכתיב מטין וכו' מקוה מים יהיה טהור. דהיינו בקרקע דלא חוו לקבולי טומאה. אבל ע"ג כלים לא. ע"כ: על גבי בריכה. והיא מלאה מי גשמים. שאין מטערין אלא באשבורן וכו' סאה. ב"י: והפסיקין. עיין מ"ש צמ"ז: הרי הוא במקוה.

מלאכת שלמה

היו מימיו ומשכין לתוך בריכה שהיא מלאה מים ונקוין שם הרי אורה בריכה במקוה היה יוצא חוץ לבריכה ה"ז פסול לזבין ולמטרעם וכו' וכתב מהרי"ק ז"ל וראה שנו' רבינו דמתני' בבריכה מלאה מי מקוה עסיקין והא דקמתי והפסיקו היינו לומר שמי המטין היו יורדין לבריכה ולא היו יוצאים חולה לה ולפיכך הרי הוא במקוה דכיון דאין מי המטין ומשכין ויוצאין מן הבריכה אע"פ שגדין קלוה מי המטין יורדין לתוכה אינם מעלין את המים שבהן הבריכה מדון מקוה והא דה"ל המטין כלומר שטפה שימטין ויאלו מהלך האחר פסול לזבין וכו' עד שידע שאלו ממי המים הראשונים שירדו מן המטין לבריכה דכיון שנקו בבריכה פסק מוייבוי שם מים חיים ולפיכך פסולין לזבין וכו' ומ"מ דיום כמטין לעיני עבילה שמתער שמי המטין נכנסין לה ויוצאין ממנה מעלין הם את המים שבבריכה להיות כמטין עכ"ל ז"ל וה"ל פי הרמב"ם ז"ל במתני' העבירו ששם המים של המטין ירדו לתוך הבריכה ויתקבלו בה ולא יאלו ממנה הנה דין זאת ה"ל ומהמקוה שזה הוא יסו מי המטין המניעין לבריכה נכנסין מ"מ

יכין

ללחך טעמו על השוקת נעשו שאובין. א"פ מעט המים שהלכין על שפת השוקת מי מטין הן ולא נעשו שאובין וכן נוגעין להמים היוצאין מהשוקת ומטערין אותן בהשקה. א"פ שהמים שבשוקת מרובין ממי המטין [רא רש"י קמ"ז]. ומה"ע גם המים היוצאין מהשוקת מטערין גם בחולטין כמטין ממש [רא ש"ך שם אק"ג וסק"ג]. ולא דמי לדעיל [פ"א מ"ז] דהכא שאני דגם השאובין ממי המטין נהאו. א"פ בשלמא תהא כל המים מעורבין. אבל הכא על שפת השוקת אין טום תערובות שאובין. והוא מהפך הכל להיות דיו כמותו (א). אמנם א"פ"ה גרע על שפת השוקת מהמקום שהמים יצאו מהשוקת. שט"פ על שפת השוקת אסור לטבול כשהשוקת שלם. ולא גרע מט"פ הפסל דאסור לטבול [משנה ג'] ורק אם השוקת הוא של אבן אין לחוש [ק"ה ב"ה]. אבל תוך השוקת עומה א"פ"ה היא של אבן. אם היא שלמה אסור לטבול בתוכה. אע"פ שקלות המטין עובר עליה וגם על שפחה. ומחובר המי מטין עם המים שבשוקת כשפופרת הטד. א"פ"ה אסור דלא עדיף מהיבזה שבים [פ"ז מ"א]. ולא דמי למטבילין כלי תוך כלי דא"פ"ה כשהכלי החילין טהור. וגם לא השקיע כל שפת החילין תוך המקוה. א"פ"ה הכלי הפנימי טהור. אם המים שהן החילין מעורב עם מי המקוה כשפופרת הטד [כ"ז מ"ג]. ו"ל תהא מי המקוה מקופין לכלי החילין. להכי כגי במעורבין למעלה כשפופרת הטד. ותו תהא מטביל בכלי תלוש. להכי אין לחוש שיעביל בו כשאינו מחובר למקוה. אבל הכא השוקת עומד על שפת המטין ואין מי המטין מקיפו. ועוד שגם הוא קבוע ומחובר לארץ. איבא למיחש שפיר שמא יטעה להטביל בנ"י סאה גם כשלא יהי' מחובר למטין: ה) ר"ל וכו' שמהם היוצאים על שפת השוקת רק מעט הם והשאובין שיתרו מהן בהשקה מרובין מאד א"פ"ה הוכשרו כל השאובין. מיהו מהניקע עבילה מהני' מטין משמע הו' אמת המים מי גשמים שהן מ' סאה שהעבירו ע"ג השוקת הוא וגם על שפחו. לא הוכשרו המים המרובים שחך לשוקת ממים המקלחין על שפת השוקת עד שיהיו משקין יחד כשפופרת הטד. דדוקא כשהשוקת שאובין למטין או שהשוקת מ' סאה מי גשמים למקוה פחותה מנ"י סאה מי גשמים שאובין כלי דפסול מדאורייתא. והמטיק אינו מטין רק מ' סאה מי גשמים לריד שישקין יחד כשפופרת הטד [ע"י רש"י ר"א ס"ק ס"ג ופ"ד שם ס"ק ק"י]. והא דתמן לקמן [פ"ז מ"ח] דכגי בהשקה כשער' מיירי ממי גשמים בהפסול רק איסור דרבנן ולא בשכילו שאובין דפסול מדאורייתא [ש"ך שם] (ב). (ו) להמטין: (ז) היא גומא מרובעת ריקה (ג). (ח) שהפסיק המטין מהבריכה: (ט) הבריכה: (י) לרידן שיהי' בה מ' סאה ומטער רק באשבורן. וקמ"ל דחך שקוים שהפסיקו יהי' דיו כמטין. ויהי' כשר חף לזבין [כ"ה פ"ז מ"א]. א"פ"ה

תפארת

ישראל (א) ואין להשקות עכ"פ היאך יהי' ראוי לטבול במים אחר שיאלו מהשוקת מדוהטין למי המטין שעל שפת השוקת. הרי הווייתן ע"י סהרה צעין. ומ"ש שפת שוקת מטבול שיש לה לזבין (לעיל פ"ד מ"ב). והרי שיהיו מקבלין טומאה. ו"ל הרי כבר כתבנו שם (ס' ט"ו) דבמטין או בשם במים שהובאו מ"מ מים כשרים. א"פ"ה שיהיו הווייתן ע"י כלי שאין מקבל טומאה. וה"ל מדבאין המים הללו ממטין. וע"י השקה גם הן דכיון כמטין אין חוששין להווייתן כשטרה. וגם להו' חולקין כשטרה שם. שאין מחלקין בכך. ו"ל דהכא בשוקת של אבן מיירי שאין מקבל טומאה. א"פ דמיירי שהשוקת מחובר בקרקע. שגם בכ"ל א"פ הכשירו בהוויית המקוה. וכמ"ס שם: (ב) ולהרמב"ם והשיימה דכולה שאובין רק מדרבנן פסול. קשה א"כ מה זה נתינת טעם דקאמר תנא שהמטין מטער בכ"ס. הרי גם מי גשמים מ' סאה היו מטערין בהשקה כשטרה להשאובין. דהא לזכ"ב מקואות חסירי'. דשייחן פסולין מדאורייתא. א"פ"ה מהני בהשקה כשטרה (כשרמב"ם מקואות פ"ה ה"ו). מ"מ דמהני השקה כשטרה בין מ' סאה מי גשמים למ' סאה שאובין דפסולין להרמב"ם רק מדרבנן. ותו א"כ למה נקט תנא דוקא מטין שהעבירו. ולא מ' סאה כשרין שהעבירו. ולא עוד אלא שגם הרמב"ם בעלמא (מקואות פ"ה ה"ט) נקט וזאתו כלפון הגשמה ממש. וצ"ל דלהרמב"ם נקט תנא מטין דוקא. רק משום סיפא בהעבירו ע"ג בריכה וכו'. לאשמטין דא"פ"ה פסול לטבילת מים חיים. והג"ס דקאמר תנא שהמטין מטער בכ"ס. ר"ל א"פ"ה אין שם ממי המטין רק אורו כ"ס שהעבירו ע"ג השפה. והשאר העביר כולו ע"ג השוקת שפסול. א"פ"ה הוכשרו היוצאים משא"כ כ"ס סאה מי גשמים בכ"ג. לא היתה ההשקה שט"פ שפה כ"ס מהני. רק אם בשעת ההשקה היו נשארם ממעל להשוקת קודם שירדו להשוקת. מ' סאה מים כשרים. א"כ ו"ל דבגמתי בנ"י סאה מים כשרים נמי מהני השקה כשטרה. כהשקה שבמטין. והא דנקט בה"מ שהמטין מטער היינו רק מדחיירי מתני' צעין. דנקט כך משום סיפא וכלאמרן: (ג) ולרבינו ב"י (טור י"ד ר"א) מיירי בגמלה כבר מי גשמים שאין מטערין רק כשהמ' סאה שלה על באשבורן. ואין להשקות לדבריו א"כ ל"ל דנקט בסיפא דפסול לזבין. דהיינו אחר שהפסיקו וחומו והמטין. הרי מיד

בוטו

פ"ה (א) ואין להשקות עכ"פ היאך יהי' ראוי לטבול במים אחר שיאלו מהשוקת מדוהטין למי המטין שעל שפת השוקת. הרי הווייתן ע"י סהרה צעין. ומ"ש שפת שוקת מטבול שיש לה לזבין (לעיל פ"ד מ"ב). והרי שיהיו מקבלין טומאה. ו"ל הרי כבר כתבנו שם (ס' ט"ו) דבמטין או בשם במים שהובאו מ"מ מים כשרים. א"פ"ה שיהיו הווייתן ע"י כלי שאין מקבל טומאה. וה"ל מדבאין המים הללו ממטין. וע"י השקה גם הן דכיון כמטין אין חוששין להווייתן כשטרה. וגם להו' חולקין כשטרה שם. שאין מחלקין בכך. ו"ל דהכא בשוקת של אבן מיירי שאין מקבל טומאה. א"פ דמיירי שהשוקת מחובר בקרקע. שגם בכ"ל א"פ הכשירו בהוויית המקוה. וכמ"ס שם: (ב) ולהרמב"ם והשיימה דכולה שאובין רק מדרבנן פסול. קשה א"כ מה זה נתינת טעם דקאמר תנא שהמטין מטער בכ"ס. הרי גם מי גשמים מ' סאה היו מטערין בהשקה כשטרה להשאובין. דהא לזכ"ב מקואות חסירי'. דשייחן פסולין מדאורייתא. א"פ"ה מהני בהשקה כשטרה (כשרמב"ם מקואות פ"ה ה"ו). מ"מ דמהני השקה כשטרה בין מ' סאה מי גשמים למ' סאה שאובין דפסולין להרמב"ם רק מדרבנן. ותו א"כ למה נקט תנא דוקא מטין שהעבירו. ולא מ' סאה כשרין שהעבירו. ולא עוד אלא שגם הרמב"ם בעלמא (מקואות פ"ה ה"ט) נקט וזאתו כלפון הגשמה ממש. וצ"ל דלהרמב"ם נקט תנא מטין דוקא. רק משום סיפא בהעבירו ע"ג בריכה וכו'. לאשמטין דא"פ"ה פסול לטבילת מים חיים. והג"ס דקאמר תנא שהמטין מטער בכ"ס. ר"ל א"פ"ה אין שם ממי המטין רק אורו כ"ס שהעבירו ע"ג השפה. והשאר העביר כולו ע"ג השוקת שפסול. א"פ"ה הוכשרו היוצאים משא"כ כ"ס סאה מי גשמים בכ"ג. לא היתה ההשקה שט"פ שפה כ"ס מהני. רק אם בשעת ההשקה היו נשארם ממעל להשוקת קודם שירדו להשוקת. מ' סאה מים כשרים. א"כ ו"ל דבגמתי בנ"י סאה מים כשרים נמי מהני השקה כשטרה. כהשקה שבמטין. והא דנקט בה"מ שהמטין מטער היינו רק מדחיירי מתני' צעין. דנקט כך משום סיפא וכלאמרן: (ג) ולרבינו ב"י (טור י"ד ר"א) מיירי בגמלה כבר מי גשמים שאין מטערין רק כשהמ' סאה שלה על באשבורן. ואין להשקות לדבריו א"כ ל"ל דנקט בסיפא דפסול לזבין. דהיינו אחר שהפסיקו וחומו והמטין. הרי מיד

ב העבירה. מי הראש כלל לא
 סימן ג' והמטעם הכתוב סימן
 פסוק והוא ג' שם הראש
 נזיר סימן קמ"א : במקרה
 מי שם ה' ש' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
 מעין ג' :

חלופי גרסאות
 ב במקוה ג' כמ"ב המקוה
 יסביל ג' יסביל :

תוספות חדשים
 מקואות עכ"ל. אבל בני
 סימן ר"א כתב (דהסת) לדעת
 הראש והוא שזקק הוא
 שתי ע"ש. וכל בני :
 משנה ב (בהר"ב ס"ה)
 העבירו ט' מנחון. וכל
 המטעם כתי' אבל נתינו
 פ"ט הלכה י' כמ"ב דאורי
 שאין לו בית היכול כלל :
 (תי"ט ד"ה) עד שידע כו'
 דמתחשבין לפי השטן. ולי
 להסד דאין מתחשבין כלל דהא
 כה"כ"ד כתב שם דמקלין
 דבוי מדנקט אבל כאן הוי
 בחלופי' להיות מים חיים הם
 הכתוב' כדחזרו פ"ט מס"מ
 דייק עד שידע שילא כל מי
 המתקן שיהי מתוך הכריכה.
 (מתהר"ש ט"ז) :

ראשון לציון
 פ"ה משנה ב (תי"ט ס"ה)
 העבירו ע"ג כלים
 כו' ומי"ט בשם הראש' כפי'
 דלעיל מ"ב גבי זקסא לידות.
 וע"י ש"י יד' כ"ה כ"ה ס"ק
 לו :

אליהו רבא
 ב ובלבד שלא יטביל ע"ג
 הספסל. רבי יוסי קאמר לה
 וטעמא קאמר כתי' הוא
 כמקום האילן וע"ג ספסל
 האיל להטביל הוי דבר ספסל
 מפקסין בינו לבין המעין
 וזבז אע"י משוג' כהמטען :

חדוש מהרי"ה
 פ"ה משנה א (תי"ט ס"ה)
 עד שידע שיצא
 הראשונים. איבא למירק
 כו' דמתחשבין לפי השטן
 כו' עכ"ל. ולפי' להוסיף עוד
 על דבריו דאי דבריו רוב
 ה"ט היל"ל דמתחשבין לפי
 השטן דהוי עיקר הדברות.
 אבל נראה דכאן נראה
 מחשבין אפילו לפי השטן
 רק שצריך לידע שיצא כל
 הראשונים דוקא ולא
 דבי' לדלעיל ע"ש ששם
 פ"ב שאיבה הוא
 מדרבנן וכמ"ד אפילו
 כולו :

תוספות רע"ק
 הב"י ופי' דבריהם אם היה
 דבריה ויקנת המטען
 לרובי ב' אהמטען אע"פ
 שהמטען הקלוח דומשך
 שדמעין אפשר שהמים הללו
 הנקיים בבדיה דין מעין
 להם רע"ק עכ"ל. ופי' שפרקין
 ס"ו ברי"ם בשם מהרי"ק :
 משנה ב (אות ט) תו"ם
 ס"ה דעבירו. גבי זקסא
 (לידוח) ופי"ט ש' תו"ם
 לקמן פ"ה מ"ה בשם הרי"ם
 לדעת הראש' ש"ה בכל ענין
 כשר דמתבשר ע"י השקט :

ל' הר"ב ואין מטערים ככ"ש עד שיהא שם מ' סאה. וכן ל' הר"ש.
 והטור מטערים ונאשכזרן. וכ"כ הראש"ם : פסול. עדיין הם פסולים
 כו'. ז"ל : עד שידע שילאו הראשונים. איכא למדק אחזי לא קהני
 עד שילאו כו' דקדקתי במשנה א"כ דפ"ג. ונראה לי דלישנא דשידע
 שילאו הוה כמו הלסון דעד שיחשב
 שלא נשתיר טו' דההס' במ"ג שכתבתי
 שם בשם הראש"ד דמתחשבין לפי
 השטן. וה"ל דכוחה דטעמא דההס'
 שייך נמי הכא. ורו"ק : ב העבירו
 ע"ג כלים. פי' הר"ב על דפני הכלים
 מנחון. וכן פי' הראש"ם. וכחך דטעמא
 דר' יוסי דגזר אטו תוך כלי. לעמין זה
 דלא הוי מעין. אבל לא גזר כולי האי
 לעשותן מים שאובים. ע"כ. וכל דה"כ
 דהו"ו ע"י טהרה בעינן. וכמו שכתבתי בשם
 הראש"ם דפרק דלעיל מ"ג. ג"כ זקסא לידוח :
 ובלבד שלא יטביל ע"ג ספסל. פי' הר"ב
 גיורה

מלאכת שלמה
 מ"ד זה וילאו מזד אחר הנה מקום הכריכה פסול עתה לזבים וכו'. וכתוב צ"ל
 וי"ד סימן ר"א דף ר"ל"ח ע"ג ומיהו מדברי הרמב"ם ז"ל בפי' המשנה משמע
 דכלל הוי צבריה מים קודם שהעביר המעין עליה אלא היינו לומר שכל ידו
 הכשרת המעין עליה היא מלאה מים וז"ל והראש"ד ז"ל מירשה בספר בעלי
 הגפס' להא דהעבירו ע"ג צריכה צבריה ריקנית שמלאה מים המעין והאפ"ה
 קאמר דאם הפסוק הרי הוא כמקום ע"כ : ב העבירו ע"ג כלים. שהעביר
 המעין ע"ג דופני הכלים מנחון ואפ"ה קאמר ר' יוסי דהרי הן כמקום כלומר

יבין
 לאחר שהפסוק דיו במקוה : (א) שהמטען המעין להכריכה : (ב) לטבילה
 זכר : (ג) לזכרי מנורט : (ד) כלול בזה קידוש וזו"ו (נכ"פ סי' ל"ו ל"ח).
 וגם לטביל משם כלי למי חטאת אסור. עד שישעור שילאו כולן (לעיל פ"ג
 סי' מ'). והיינו משום דכל הק' לריך מים חיים. והרי מעורב שם מים
 שפסק חזו"ת [ועי' ספ"ו דפ"ה] : (טו) דהיינו שמתחשבין המים היוצאים
 מהצריכה לפי חשבון המים שהי' בהצריכה כשהוספק. ולפי המים שירדו
 אח"כ לרובה. שכתבתי מחלה על מחלה מחשבין היוצאין ג"כ מחלה על
 מחלה וכשא' מכן מרובה מחבירו מחשבין היוצאין ג"כ כך בשיעור זה
 לפי רביי הא' על חבירו (לעיל פ"ג סי' י"ח). סדרה (כלל הראש' לטבול בהן
 א"כ אשכזרן ולא מ' סאה כיון שזבז נחבירו [ר"א סי' : (טו) ר"ל ע"ג
 אחורי כלים. דלא אע"ג שיש להכילי בית קבול לא נעשה עי"ג שאובין :
 בית קבול לרבותא דר' יהודה. ונקט ספסל שאין לה בית קבול כלל
 שעבר. ולהכי כל שלא פסק מנוף המעין. נס לאחר שעבר דיו במעין לטבר
 (כ) דאף שלא פסק מנוף המעין לריך לאחר שעבר על הכלי מ' סאה ואשכזרן. ובע"ג
 שאין המעין יכול לבוא למקום האשכזרן דק ע"י הכלי.
 וא"כ הרי הוויית המקוה ע"י טהרה בעינן (לעיל פ"ג סי' ט"ז). ו"ל ההס' במי
 משא"כ הכא במעין וכמ"ל. ויש כאן מחלקין צדק. ופי' דהכא
 מיירי בשאפשר להמעין לבוא למקום האשכזרן גם אם לא היו מנוחים הכלים
 כאן [ר"א מה"ט וע"י שם סק"ז] (ד) : (כא) וכל"ש ע"ג אחורי
 כלים

משנה אחרונה
 לריך טעם במאי קמפלגי. וטוד עיקר מילמיה דר' יוסי קשה כיון דפסל בחלופי
 הכלים מדיו מעין אחזי לא פליגי לטביל בשוקת שהעבירו על השפה דהני סתמא
 דכשר ולר' יוסי משמע דההס' נמי פסול דשפה הייט כאחורי הכלים. ונראה
 לפרש דפלוגמיה דתנאי הכא בהא דפליגי נבוחא דבין דתנאי' הוימו פ"י
 עברה בעינן כהנו הראש"ם וסטוד דדוקא דמתמין מי נשמיס לתקוף לריך הוימו
 פ"י טהרה. אבל במתמין למקוה או מתקוה למקוה לא לריך שדו"ח התקוה
 שמתמין לתיבו כתיבו מחובר למעין או התקוה שמתוך מחוסה. וכחך ב"י בפי'
 ר"א שטרש"ל לא ס"ל חילוק זה. וצטריך דין הוימו נטהרה יש ג"כ מחלוקת
 שנתה גדולים מהראשונים סבירים דמתקוה לא בעינן כלל הוימו נטהרה אלא
 דוקא במעין אט"ג דקדק תקוה מים יהיה טהור במקוה כתיבו חזי עינין למקוה
 אלא במעין וכל המרדכי בשם הראש"ם וגם הרמב"ם לא הזכיר דין זה גבי מקוה
 אלא במעין. והש"ח יש לפרש דכלים דמתמין המקבלי טומאה וספסל נמי חזי
 למדקס. ור"י דמכשר דבין מעין ס"ל כסדרת הראש"ם כיון דמתמין מעין
 אפי' פ"ג דבר המקבלי טומאה לית לן בה. ור' יוסי דשפסלו מדיו מעין ס"ל
 כסדרת הרשב"ל דאין חילוק ואפי' מתמין תן המעין בשני הוימו נטהרה.
 והא דתנאי' הוי סוף המקוה דכחך ס"ל כסדרת המרדכי ור"א למקוה לא בעינן
 כלל הוימו נטהרה והיינו דלא פליגי בשוקת שהעבירו על השפה דההס' נטהרה
 הוא דכלי אבנים סבוכין. ותו"ם כמ"ב דהכא מיירי בעינן שיטביל המים לבא
 למקוה

ואין מטערי כלל שהוא עד שיהא שם מ' סאה : חזר והמשיכו.
 שהיבר מי המעין לצריכה : פסול לזבים. דכשר פסק חזו"ת. וזבים
 ומנורטים [ומי חטאת] כתיבו בהו מים חיים : ב העבירו ע"ג כלים.
 שהעביר המעין על דפני הכלים מנחון : הרי הוא כמו שהיה.
 לטבר צוחלים וכלל שהוא : הרי הוא
 כמקוה. דכתיב מ' סאה. ונאשכזרן :
 ובלבד שלא יטביל ע"ג ספסל. גזרה
 שמה יטביל בכלים. והלכה כר' יוסי :
 שהוא

חזר והמשיכו (א). פסול לזבים יב'
ולמנורטים (ב). ולקדש מהן מי חטאת יב'.
עד שידע שיצאו הראשונים (ג) :
ב העבירו על גבי כלים (ד). או על גבי
ספסל (ה). ר' יהודה אומר הרי הוא (ה) כמו שהיה (ו). ר' יוסי אומר
 הרי הוא כמקוה (ז). ובלבד שלא יטביל על גבי הספסל (ח) :

ישראל
 גרי"א כשהעבירו וקודם שהפסוק. נמי הוה מני למקט דפסול לזבים.
 ודו"ל למקט כלל והפסוק. הרי גם בלא הפסוק פסול לזבים. מדמטורב
 במי נשמים שצבריה. ו"ל כנר פי' רבינו ז"ל (בספרו כ"מ מקואות פ"ה ס"ה)
 להרמב"ם דס"ל כן. ס"ל נמי דמ"ט והפסוק. אין ר"ל שהפסוק המעין
 מהצריכה. אלא ר"ל שעיבד המי מעין שלא ילאו חוץ לצריכה. ולהכי דין
 הצריכה כמקוה לטבר רק באשכזרן. ובחזר והמשיכו נהנה גם מן המעין.
 ואז מטבר נס צוחלין. ואפ"ה פסול לזבים. מדמטורב עם מי נשמים.
 ואעפ"כ מלת שהפסוק וחר והמשיכו בכל לשון זכר. משמע שפי' דאין מעין
 לשוקת קאי : (ד) ואין להקשות מ"ס מלעיל (מ"א) שהעבירו ע"ג שפס' כ"ט
 דכשר חוזה לה לטהר נס צוחלין (ולעיל סי' ד'). ומ"ס הכא. ובי גרע
 אחורי

אחרונה
 לריך טעם במאי קמפלגי. וטוד עיקר מילמיה דר' יוסי קשה כיון דפסל בחלופי
 הכלים מדיו מעין אחזי לא פליגי לטביל בשוקת שהעבירו על השפה דהני סתמא
 דכשר ולר' יוסי משמע דההס' נמי פסול דשפה הייט כאחורי הכלים. ונראה
 לפרש דפלוגמיה דתנאי הכא בהא דפליגי נבוחא דבין דתנאי' הוימו פ"י
 עברה בעינן כהנו הראש"ם וסטוד דדוקא דמתמין מי נשמיס לתקוף לריך הוימו
 פ"י טהרה. אבל במתמין למקוה או מתקוה למקוה לא לריך שדו"ח התקוה
 שמתמין לתיבו כתיבו מחובר למעין או התקוה שמתוך מחוסה. וכחך ב"י בפי'
 ר"א שטרש"ל לא ס"ל חילוק זה. וצטריך דין הוימו נטהרה יש ג"כ מחלוקת
 שנתה גדולים מהראשונים סבירים דמתקוה לא בעינן כלל הוימו נטהרה אלא
 דוקא במעין אט"ג דקדק תקוה מים יהיה טהור במקוה כתיבו חזי עינין למקוה
 אלא במעין וכל המרדכי בשם הראש"ם וגם הרמב"ם לא הזכיר דין זה גבי מקוה
 אלא במעין. והש"ח יש לפרש דכלים דמתמין המקבלי טומאה וספסל נמי חזי
 למדקס. ור"י דמכשר דבין מעין ס"ל כסדרת הראש"ם כיון דמתמין מעין
 אפי' פ"ג דבר המקבלי טומאה לית לן בה. ור' יוסי דשפסלו מדיו מעין ס"ל
 כסדרת הרשב"ל דאין חילוק ואפי' מתמין תן המעין בשני הוימו נטהרה.
 והא דתנאי' הוי סוף המקוה דכחך ס"ל כסדרת המרדכי ור"א למקוה לא בעינן
 כלל הוימו נטהרה והיינו דלא פליגי בשוקת שהעבירו על השפה דההס' נטהרה
 הוא דכלי אבנים סבוכין. ותו"ם כמ"ב דהכא מיירי בעינן שיטביל המים לבא
 למקוה

ואין מטערי כלל שהוא עד שיהא שם מ' סאה : חזר והמשיכו.
 שהיבר מי המעין לצריכה : פסול לזבים. דכשר פסק חזו"ת. וזבים
 ומנורטים [ומי חטאת] כתיבו בהו מים חיים : ב העבירו ע"ג כלים.
 שהעביר המעין על דפני הכלים מנחון : הרי הוא כמו שהיה.
 לטבר צוחלים וכלל שהוא : הרי הוא
 כמקוה. דכתיב מ' סאה. ונאשכזרן :
 ובלבד שלא יטביל ע"ג ספסל. גזרה
 שמה יטביל בכלים. והלכה כר' יוסי :
 שהוא

יבין
 לאחר שהפסוק דיו במקוה : (א) שהמטען המעין להכריכה : (ב) לטבילה
 זכר : (ג) לזכרי מנורט : (ד) כלול בזה קידוש וזו"ו (נכ"פ סי' ל"ו ל"ח).
 וגם לטביל משם כלי למי חטאת אסור. עד שישעור שילאו כולן (לעיל פ"ג
 סי' מ'). והיינו משום דכל הק' לריך מים חיים. והרי מעורב שם מים
 שפסק חזו"ת [ועי' ספ"ו דפ"ה] : (טו) דהיינו שמתחשבין המים היוצאים
 מהצריכה לפי חשבון המים שהי' בהצריכה כשהוספק. ולפי המים שירדו
 אח"כ לרובה. שכתבתי מחלה על מחלה מחשבין היוצאין ג"כ מחלה על
 מחלה וכשא' מכן מרובה מחבירו מחשבין היוצאין ג"כ כך בשיעור זה
 לפי רביי הא' על חבירו (לעיל פ"ג סי' י"ח). סדרה (כלל הראש' לטבול בהן
 א"כ אשכזרן ולא מ' סאה כיון שזבז נחבירו [ר"א סי' : (טו) ר"ל ע"ג
 אחורי כלים. דלא אע"ג שיש להכילי בית קבול לא נעשה עי"ג שאובין :
 בית קבול לרבותא דר' יהודה. ונקט ספסל שאין לה בית קבול כלל
 שעבר. ולהכי כל שלא פסק מנוף המעין. נס לאחר שעבר דיו במעין לטבר
 (כ) דאף שלא פסק מנוף המעין לריך לאחר שעבר על הכלי מ' סאה ואשכזרן. ובע"ג
 שאין המעין יכול לבוא למקום האשכזרן דק ע"י הכלי.
 וא"כ הרי הוויית המקוה ע"י טהרה בעינן (לעיל פ"ג סי' ט"ז). ו"ל ההס' במי
 משא"כ הכא במעין וכמ"ל. ויש כאן מחלקין צדק. ופי' דהכא
 מיירי בשאפשר להמעין לבוא למקום האשכזרן גם אם לא היו מנוחים הכלים
 כאן [ר"א מה"ט וע"י שם סק"ז] (ד) : (כא) וכל"ש ע"ג אחורי
 כלים

משנה אחרונה
 לריך טעם במאי קמפלגי. וטוד עיקר מילמיה דר' יוסי קשה כיון דפסל בחלופי
 הכלים מדיו מעין אחזי לא פליגי לטביל בשוקת שהעבירו על השפה דהני סתמא
 דכשר ולר' יוסי משמע דההס' נמי פסול דשפה הייט כאחורי הכלים. ונראה
 לפרש דפלוגמיה דתנאי הכא בהא דפליגי נבוחא דבין דתנאי' הוימו פ"י
 עברה בעינן כהנו הראש"ם וסטוד דדוקא דמתמין מי נשמיס לתקוף לריך הוימו
 פ"י טהרה. אבל במתמין למקוה או מתקוה למקוה לא לריך שדו"ח התקוה
 שמתמין לתיבו כתיבו מחובר למעין או התקוה שמתוך מחוסה. וכחך ב"י בפי'
 ר"א שטרש"ל לא ס"ל חילוק זה. וצטריך דין הוימו נטהרה יש ג"כ מחלוקת
 שנתה גדולים מהראשונים סבירים דמתקוה לא בעינן כלל הוימו נטהרה אלא
 דוקא במעין אט"ג דקדק תקוה מים יהיה טהור במקוה כתיבו חזי עינין למקוה
 אלא במעין וכל המרדכי בשם הראש"ם וגם הרמב"ם לא הזכיר דין זה גבי מקוה
 אלא במעין. והש"ח יש לפרש דכלים דמתמין המקבלי טומאה וספסל נמי חזי
 למדקס. ור"י דמכשר דבין מעין ס"ל כסדרת הראש"ם כיון דמתמין מעין
 אפי' פ"ג דבר המקבלי טומאה לית לן בה. ור' יוסי דשפסלו מדיו מעין ס"ל
 כסדרת הרשב"ל דאין חילוק ואפי' מתמין תן המעין בשני הוימו נטהרה.
 והא דתנאי' הוי סוף המקוה דכחך ס"ל כסדרת המרדכי ור"א למקוה לא בעינן
 כלל הוימו נטהרה והיינו דלא פליגי בשוקת שהעבירו על השפה דההס' נטהרה
 הוא דכלי אבנים סבוכין. ותו"ם כמ"ב דהכא מיירי בעינן שיטביל המים לבא
 למקוה

ג מעין . מ"י . ע"כ

חלופי גרסאות

ג עליו גרסי עליון וז"ל
צ"ב וז"ל כחצ"ב

תוספות חרשים

משנה ג [בר"ב ס"ח]
ריבה כו' זוחלים פס.
מזקק סתמא סתמא חסילו
לא נתן גזמות המעין
עמין. אלא שנתנו למוך המים
הנגרים מן המעין. ופ"ט
בכ"מ פ"ט מה' מקראות:
[בת"מ ד"ה] מעין ט' כמו
שפי' הרמב"ם. ודעת הר"א
פ"ט הלכה י"א אינו כן אלא
דאע"ז מטהר כוחלים אלא עד
מקום שיהי יכול להך
בחתולו. וזכ"ה ר"ח
מהחוספסא. וז"ל הר"ן
לדעת הרמב"ם אף דלא
מליגי בימייהו כדא"ל דכח
סתמא י"ה כמעין. מ"מ
אפשר לומר דקמ"ל אף דידיה
עליו מים שאובין אפי"ה לא
מבעט המעין שהי סתמא
זוחלים והרי הוא כמו
שהי סתמא וע"כ בכ"מ:

ראשון לציון

ל"ז משמע על זה. ועין
במסורה שדפסה סוף מנחת
יעקב סימן ג' וסי' מ"ה
שהתולו נגד הס"ע
בפולגולא אריבא:

אליהו רבא

ג מעין שהוא חוץ כגדל.
שנתיב המעין במקומות
הרבה נהגו והן ספקי
ספקי במקומות הנמוכים:
רי"ב עליו והמשיבו. ש"כ
עליו מים שאובין עד שהשיבו
לכל הפלגים על פניכל החוק
ועשין אחר: דריי הוא כמו
שהי. האיל והמעין היי
מוזק משגמו. כמה שריבה
והמשיבו לא בעלו מנה שהי
ומטהר בזוחלין וכלל שא"ל:

חרושי בוהרי"ח

כחיו שאוב כשר מן הבורה
לאפוקי הבא לזבין וכו' הא
מן התורה בעיני מים חיים
או צריך לשער דיקא
שיצאו כל הראשונים:

גזירה שמה יטביל בכלים. וז"ל הר"ש גזירה אטו חוץ כלי. ע"כ. ולרבותא לא מהדר אלא ספסל דאע"ג דאין לו חוץ אפי"ה גזרינן. מאוס
דדמי לכלי האיל וראוי למדרס. כדתנן במ"ג פכ"ב דכלים. ויש לכ"מ פ"ח מהלכות מקראות. וכן בב"ב ס' קל"ח שני פירושים אחרים
בדקדוק זה דלא קתני דבר' יסי אלא ע"ג ספסל. אבל הנה הגם לשעת הרמב"ם דמוקי למתני' בכלים שאין להן בית קבול. ולא זוהי שעת
הר"ש והר"ב. ולכן לא העמקתי: ג מעין שהוא משוך כגדל ריבה עליו והמשיבו. כחב הר"ב צפ"א שהרמב"ם הכריעו שהיו מוססות
ר"ע מברטנורא

ג שהוא מושך כגדל. שמימו ג מעין שהוא משוך כגדל כ"ב. ריבה עליו עליו לא שריבה לו מים שאובים. וזה לשון הר"ש ריבה
זוחלים במקומות הרבה. כשרן זה והמשיבו כ"ב. הרי הוא כ"ב כמו שהיה כ"ב. דא"כ לא היה מטהר בזוחלין. כדתנן
שמרבה רגלים וקורין לו בלע"ז

(א) לנטופיד"י: ריבה עליו. מים שאובים עד שנמשכו ונתגדלו המקומות
שמימו זוחלים ס"ס: הרי הוא כמו שהיה. המקומות הללו מטהרים
(ב) (במדברע"פ) איין אפסל . בזוחלים

ומפרש דכ"פ ה"ה עומד וכו' היא המעלה הרביעית [משך] שבמקוה דכ"פ. ובכ"ז כחב בשם הר"ש כמו שפירש הרמב"ם.
[שנתן טעם לדבר שכיין דבלאו הכי היו זוחלין בלאתן המקומות. אלא שעתה נחמדה זוחלין]. ודמסיים אפי"ה דהיינו הא דתנן
כפ"ק. למעלה מהן מעין שמימו מועטין שרבו עליו מים שאובין וכו': בגדל. ל' הר"ב כשרן זה שמרבה רגלים דקיס. הרמב"ם:

מלאכת שלמה

מלבול אפי' במים שנמשכין מן הכלי ולחוץ וכדתנן מעין שהעבירו ע"ג האוקת
פסול ושעמא מאוס דהווי מים שאובים והשתא כלי זה אין לו בית קבול אינו
נפסל ומ"מ גזור רבנן שלא יפבלו על הכלי עמא אפי"ה שאין לו בית קבול גזרה
אטו כלי שיש לו בית קבול אבל אם לא היו כל מני המעין שוברין על הספסל ליכא
למיגור כלל דהא אפי' היה כלי שיש לו בית קבול כיון שקצת המים יזאלים חוץ
לספסל לא נחבטל דין מעין מן המים הנמשכין מן הכלים ולחוץ מפני שהן
מחזרין למעין כשר מן הגדל וכדתנן גבי מעין שהעבירו ע"ג האוקת העבירו
ע"ג טפה כל שהוא כשר הלכך כשהוא כלי שאין לו בית קבול כספסל וכיוצא בו א"כ
כלי שיש לו בית קבול אלא שאין המים שוברים מחוכו כי אם מאחוריו כגון
שהוא כפוי על פיו מותר לטבול אפי' על גביו ועוד י"ל דהא דתנן שלא יטביל
ע"ג ספסל דוקא הוא לומר דע"ג כלים שאין להם בית קבול איין מסבילים גזרה
אטו כלים שיש להם בית קבול שיזאלו להעביל בתוכם דלא יתלקו בין כלים
לכלים אבל ע"ג אחורי כלים שיש להן בית קבול לא גזרי' דכיון שהכלים איין להן
בית קבול דרך להעמידן ופיסה למעלה ואלו כסויין על פיהן מידע ידיע לרואים
שגיטו להיתן כך מפני שהם היו מוחכים כדרכן היה אכור לטבול כסו ומתני'
דייקא כשיורה זו דקתני ריבא ע"ג כלים או ע"ג ספסל ובסיפא קתני ובלבד שלא
יטביל ע"ג ספסל ושבקינה לכלים לומר דע"ג כלים שיש להם בית קבול מותר
להעביל דלא גזרינן בגבן אטו חוץ משעמא דפרישית א"כ י"ל דע"ג ספסל דסיפא
אטוה מילתא דר' יוסי קאי לומר דהא דקאמר ר' יוסי הרי הוא כמקוה וכן מילי
דקאמר שלא יטביל על גבן היינו דוקא ע"ג ספסל וכיוצא בו כלים שאין להם בית

תפארת ישראל יבין

כלים שיש להן בית קבול בעבר השני עכ"פ. וז"ל דבבא זו ד"ה הוא.
דאע"ג שהמים שזבדו עליה לא נעשו שאובין. ולר' יהודה משעבדו
עליו דין מעין להן. אפי"ה על גבה גזרינן אטו יש להן בית קבול.
סידרו כל טעבל על אחורי כלים דזיעבד יש להקל [ר"א ט"ז סקילה]: (בב) גלל הוא שרץ שיש לו רגלים רבים דקין כל סביבו. אטעטל בל"א.
כך מעין זה היו נמשכות מכל שפיהוהו נחלים דקיס סביבו. ונקט הכא גלל דהיינו שהי' נמשך קודם שריבה עליו שאובין. והיינו להיפך מסיפא
שהי' מתחלה עומד וע"י ששך לחוכו שאובין נמשך כגדל: (בג) שריבה מני המעין ע"י ששך לחוכו שאובין. ועי"ו התפשטו רגלי הגדל טפי
להלן: (בר) המעין לאחר שהמושך להלן עם כל ההפשטותיו סביבו: (כה) ומטהר טולו גם בזוחלין. שהרי הוטרדו האובין כשהושקו להמעין.
וכ"ס

משנה אחרונה

למקוה גלא הכלים דא"כ בל"א פסולין דהיינון פל ידי טהרה געין
ע"כ ולא ראה דברי הר"ש והטור דבממשך מן המעין לא לריך הויהו כשהיה
וכ"ס למילי דפי' לטיל דפגותה דתנאי דהכא כדך תלמא גופה. ועיין מ"ס דזה
פ"ד מ"ב גבי זקשה ליתח: ג ריבה עליו והמשיבו. פי' ראשון שכתב הר"ב
שריבה עליו מים שאובין הוא פי' הרמב"ם והר"ש ז"ל והרי הוא כמו שהי' דקתני
היינו לגמרי כמו שהי' שמשך בזוחלין בכל מקום שנתחכס ותפשט אף במקום
שלא הי' זוחל מתחלה מדלל הלקין כזה כדמתלק בתוספתא וכו' למתני' פליגא
אחוספתא דהרי הוא כמו שהי' שמשך טולו כדפי' וכ"כ הבי"ט שפ"ד הרמב"ם
והר"ש. וכדך פירושא דמתני' דהיינו עליו מים שאובין הסביבו כל המפשיס.
אבל הר"ש כחב דמתני' לאו כריבה שאובין דא"כ לא הי' מטהר בזוחלין כדתנן
לפיל ספ"ק אלא שמשך כריכות וכו' כח"ש הר"ב כפי' השני ומשמש דס"ל להר"ש
דכריבה שאובין אינו מטהר בזוחלין אפי' הי' המעין זוחל מתחלה נפסל כדבז
שאובין דל"כ מה דלוי' מהיהו דספ"ק דלמא ההם מייבי שהמעין הי' עומד
מתחלה וכסיפא דמתני' דהכא. אלא מדפני ההם סתמא ולא קתני שמה
שמשך דאפי' זוחל נפסל. כך כהנא דעת הר"ש ז"ל. אבל קשה לומר דשאובין
הנשלין את המעין דפי' היי דאין יטבול למקום שיש בו מ' פאה דכל מים

ד' כל הדינים פה פ"ח ב"ה
סג סק :

הלופי גרסאות

עליו גרסי דרין ג"כ וכו'
במש"ג כל המש"ג בכל
וכ"ל גר"ה ד' ה"ס ב"ה
יס. לא סג ולא .

אליהו רבא

ד"ה עומד . שמר המעין
כלל מלהשין ולין ועומד
במקום א' : וריבה עליו
והמשיכו . ריבה עליו שאובין
עד שהגדל המעין ומימו
נחלין ומתעין : שוה למקוה
למטה בלשונן . הו"ל
ועיקר המעין עומד וא"ע
מתיל אלא בלשונן הומיני :

משנה אחרונה

איתו מקום שה' עומד
מתחלה כמעין חסוב
למטה כ"ס וה' לפניה
בזולתין עכ"ל והביאו
ג"כ . אלא שהוא כ"כ
לפי פירושו דקב"ה ליה
כפי' התמלים והרא"ה
דבשאוין מיירי וס"ל כמי
לא"ו כפי' אלא במקום
שה' זוחל בתחלה וללא
כמס"ל בשם הב"י . אבל
לשפת הר"ס אין לפשט
כן : ד' כל הימים
כמקוה . משנה זו שנו'
כפ"ח דפיה החס חתי לה
לענין מים חיים והכא
לענין למטה ביה כחנני סג :

בזוחלים ובכל שהו כמו שהיו בתחלה : היה המעין עומד . ולא היו מימיו זוחלים ורבה עליו מים שאובים ונתגדל המעין עד שמימיו נחלים אילך ואילך מחמת המים שאובין : שוה למעין . המקומות הללו שהמים נחלים בהם . שוין למעין שמטהרים בכל שהו . ושויים למקוה שאין מטהרים בזוחלין אלא בלשונן . פ"א רבה עליו והמשיכו . שהרחיב הבריכות שהיו מושכות מים מן המעין ההוא והגדילן . הרי הוא כמות שהיה . דבמקום שהיו מימיו זוחלים קודם שריבה עליהן והרחיבן סג מטהר

היה (כ) עומד (כ) וריבה עליו והמשיכו . שוה למקוה . לטהר באשונות (כ) . ולמעין . להמביל בו כל שהוא (כ) . ד' כ' הימים (כ) במקוה (כ) . שנאמר (בראשית ה) ולב זה המים קרא ימים . דברי ר' מאיר . ר' יהודי אומר הים הגדול כמקוה (כ) . לא נאמר ימים (כ) . אלא שיש בו

בזוחלים . ומן הגדלין אין מטהר אלא בלשונן . אבל אם לא היו מימיו זוחלים אלא עומדים . ורבה עליו שהרחיב מקום עמידתו . והמשיכו שגשה מקום עמידתו זוחלין . שוה למקוה לטהר בלשונן . ואין מטהר בזוחלין מאחר דעיקר מקום המעין אינו זוחלין : ד' הים הגדול כמקוה . לא קרא הכתוב מקוה אלא לים הגדול דביה משתעי קרא במעשה בראשית . שסג נקוו כל מימי בראשית : ולא נאמר ימים . בלשון רבים אלא משני שמעורבין בו מימי ימים הרבה . שכל הנחלים הולכים אליו :

שלושים מיירי מחני' דא"כ לא היה מטהר בזוחלין כדתנן בפ"ק וע"י גב"י יו"ד סי' ר"א דף רנ"ט ע"ג שפירש סג פי' לפירוש הרמב"ם ז"ל דלחמתי' : היה עומד וריבה עליו והמשיכו . כך ז"ל . ופי' ריבה עליו מים שאובין לדעת הרמב"ם והרא"ה ז"ל שכחתי וגם הר"ן ז"ל ח"ו הר"ן ז"ל כפי' כמה אשה דף קכ"ח דה"ס משי שהיא מושך מעט כנדל וזה שרץ קטן מרובה רגלים דקום ועכשיו המשיכו בשפק אלו אינו נמשך אלא במקום שהיה מהלך בו מתחלתו הרי הוא כמות שהוא וסיפא דקתני וא"ס היה עומד כלומר שלא היה נמשך כלל וריבה עליו והמשיכו שני דייים י"ס בו דבמקום שלא היה מהלך מתחלתו שוה למקוה שארץ אשונות וס"ל שאין מסבילין בו ככל שהוא ובמקום שהיה עומד

מחלה שוה למעין להטביל בו ככל שהוא ומינה שהוא מטהר בזוחלין ע"כ וכך כתבתי בשמו ז"ל ג"כ לעיל ספ"ק : ד' כל הימים במקוה . כפי' הרמב"ם ז"ל כתיבת יד גם כפי' הר"ס והרא"ה ז"ל בבא להזוחלין כמעין קודמת לנו דכל הימים גם ה"ר יוסף ז"ל הגיה כן . ונשנית זו בבבא דכל הימים בפ"ח דמסכת פרה ושם כתבתי מה שפירשו תוס' ז"ל בשבת פ' ח' שר"ס דף ק"ס ותוס' דפ' מעשר נחמה דל"ה . וכתב הר"ן ז"ל כפי' כמה אשה דף קכ"ו מדקתני ר' יוסי אומר כל הימים מטהרין בזוחלין ולא קתני אין מטהרין אלא בזוחלין משני' דאף בזוחלין קאמר דס"ל דייים דיייהו כמעין למטהרין בכל ענין אפי' בלשונן ע"כ וכן כתב ג"כ על הלכות גדה לרב אלפס ז"ל דכפ' שני דשנועות 97

יבין

וכ"ס בירודי מי נשמים להוך המעין . ועי"ו הומשכו ענפיו להלן וההרחבו ג"כ כך דיוק (ה) : בו המעין : בו) שלא הי' נמשך כדל . ואיחל"ק היאך אפשר שהי' כן . והרי המעין משפיע והולך מים תמיד . ואיך לא יתפשטו בקצתו להלאה . והזקק לומר דמיירי בזה עמוק . דהרי קאמר והמשיכו . אין זה קושיא שיש הר"ב אגמי' וענין בל"ה דהע"ג שיש להן מעיינו רבות בקרקעיות . והע"כ לא יתפשטו להלאה מנדוהו . וכמו דמעיילא איה ברו בקרקעית . כן מפקיה איה ליה סג וכמסחו [לנכוחות י"ה ג] הנהו סולמי דפרה נינהו שממקום שצאו סג הן שבין ללכת : (בח) ולא בזוחלין מדהזוחל רק ע"י השאובין . ולהר"ן [גריס מ"א א'] ה"ק משנהיניו במקום שהתפשט מטהר בזוחלין ובכ"ס . ובמקום שעתה בתחלה גם השהה מטהר רק בלשונן ואין מטהר בכ"ס . והני הנה ב' דיוק במקוה ובמעין . ובכל חד מכלל הדברים משהתמנו : (בט) אף שאין בו מ' סאה : (ג) כל מים כווסין שיש מעיינות בתחתית . ולא נמשך להלאה בזרם כנהר . ואפי' מקום הכינים קטן כגון אגמים וענין בל"ה . נקרא בלשון חכמים יס : (א) זרין מ' סאה ולאשבורין אף שיש מעיינות בתחתית . ופסולין לכל הזרין מים חיים זוקא : (ב) ר"ל רק יס זוקיטוס דביה משתעי קרא הג"ל דיו כמקוה : (ג) ר"ל

תפארת ישראל

כלי : (ד) ואין להקשות הרי לעיל (פ"א מ") אמרינן דכנה"ג שוה למקוה לטהר בלשונן . ו"ל החס מיירי שמי המעין לא הי' נמשך כלל בתחלה . והיינו מימיו מועטין דקאמר החס . ר"ל עומדין . והיינו סיפא דהכא . אך קשה דקאמר הכא דנריבה עליו והמשיכו הרי הוא כמעין . והרי בנוספין שרבו על הזוחלין אמרי' (שבת סה"ג) דמטהרין רק בלשונן . ויש מרובותי חירלו אלא ריבה קאמר החס דנכשרו הנוספין על הזוחלין זרין דקאמר הייט כשירדו במקום שהתפשט זרם המעין . או טולו דיו כווסין . והא דקאמר הכא דנריבה עליו והמשיכו דיו כמעין . היינו כשירדו הנוספין במקום נומח המעין . ואלו רבותיו לכוון פי' זה דנכשרי הרמב"ם כפי' פירושו כאן . ובחבורו (מקואות פ"ט הי"א) . ולבאור' הי' ג"ל לנכוחות כן ממשנתיו . מדקאמר ריבה עליו ולא קאמר ריבה עליהן משמע דמיירי זוקא בשפק השאובין על גוף המעין בשלמו . שסג הוא חשיבות המעין . ומנסלין לכל מים שנאו עליהן סג . אבל אם ריבה במקום רגלי הגלגל . דהיינו במקום שהתפשטו זרמי המעין . אף דגם שאובין שהושכו למעין הוסיירו . עכ"פ כיון שרבו מים אחרים על הזוחלין נפסל כל מי המעין ואינו מטהרין רק בלשונן . אבל אחר הדיוק היפך אין כאן גם לצד ראייה . דאם נדדיק כן . א"כ עי"פ הו"ל והמשיכו . דהרי זרמי מהתמנה העגפים מיירי תנא אלא ודאי אין חילוק בין ששפק השאובין או שירדו הגשמים לתוך נומח המעין . ובין ששפקו במקום העגפים

בויע

משום הרגלי דקום . ובסולו לגבי המעין וכולן נקראין על שמו . וכן לענין דינא . בין ששפק השאובין כאן או כאן עכ"פ כיון שגם מקורם כבר התפשטו והומשכו להלן רגלי הגלגל . אע"פ שפי' ששפקו לשם השאובין . התפשטו והתרחבו ספי' אפי' דין טולס כמעין . וכן רבינו כ"מ (מקואות פ"ט הי"א) מהו זה אמוחא לדברי האומרים שכונת הרמב"ם לחלק בין כשירדו במקום עיקר המעין . או במקום התפשטות מי המעין . והקשה על זה . דמ"ס ממקום מ' סאה ששפק לחוכה כל שאובין שבעולם . דכולן כשירים במקוה . אף שהתפשטו עי"ז ספי' ממעיקרא . א"כ ה"ל יומא כמעין . דכששפק בכותב שאובין ככל מקום טולס כשירין כמעין . ואנו נענינו לא הבנתי דברי רבינו . דנהי דשאובין שמוחברין לכשירין . הוכשרו גם הם . היינו רק מעטם זריעה . והו"ל עי"ז כהלות שנטעו דמתחב כמחומר . הי"ג נחבטל מהמים שם שאובין . והו"ל כאלו לא נשאלו מעולם . אבל מנ"ל לאבוקי להשאובין תרי רגלי דנימא דזהאשקו שאובין למעין הי' דיון כמי מעין ממש . והרי הנוספין לא היו מי מעין מעולם . ודרי ע"כ גם רבינו כ"מ זרין בעלמו לחלק כך כפי' שהסביר הוא דברי הרמב"ם . ועי"ז דוק . אולם רבינו כ"י (בסור ז"ד סו' ר"א ד' קט"ט ע"ג) שול בשם הר"ן לתרץ קושיא זו שמתמנהימו אשודלא דשמואל כשיניא דשנת הג"ל . דהא דקאמר הכא הרי הוא כמו שהי' . היינו בלא התמשך זרם המעין ספי' ממעיקרא ע"י ששפק השאובין לחוכו . או דיו כמעין . והא דקאמר החס בשבת דנכשרו הנוספין על הזוחלין זרין דקאמר החס בשבת דנכשרו הנוספין . ספי' ממעיקרא . והיינו נמי דקאמר לעיל (פ"א מ") דשום למעין ולמקוה . ר"ל י"ס בו במקום ששוה למקוה (ועמ"ס כפ"ד פ"א סו' ל"ז) . וגם בזה אנו בעד ולא אדע היאך אפשר לומר כן . והרי משנתנו כפירוש אמרה ריבה עליו והמשיכו . ואיך נקמה דמיירי בשלא הומשך ע"י שריבה . ותו לענין מה נקם תנא שפי' למעין זה רגלי גלגל . וכי במעין שאין לו עגפים לא אפשר התפשטות או בלתי התפשטות . ותו בין לתירוק קמח או בחרת שהבטנו . קשה כיון שנתערבו כל המים . ובזהתערבות י"ס רוב שאובין . א"כ מה לי ששפק השאובין במקום מולא המעין או במקום התפשטותו . ומה לי ששפל במקומו שבתחלה או במקום שהתרחב השתא ספי' ממעיקרא . בין כך ובין כך ניוול בחר רובא . ועובל רק בנוספין שארין אשבורין . והגם שנתוספתא מחלק בין שטובל במקום זה או זה . אפשר דס"ל לחוספתא דאף בלא חילוק בין ביה . אבל אף הרי קו"ל (ר"ה י"ג ב') דלנה בלא י"ס ביה . להכי סתם תנא בלחמ ולא חילוק בך . ולולא יראתי שירוצו רבותיו העגפים את מוח ננס כמוני . הוה אמינא דהאי ריבה עליו והמשיכו דקאמר תנא . לא שהיו השאובין מרובין מהמעין . וכסוגי' דשבת הג"ל . אלא ע"י שריבה המים . הוושבו ספי' להלאה . והיינו עדות דר' לזוק כפרקין (מ"ה) . אחר כתבי כן . ששתי כמותא של רב כאשר הראוי ד' גסג רבינו מהר"ק ס' כן משנתנו . אלא שבינו כ"י (סג) דחה דבריו . והם לאפמרוח כר דקא כמוני תולעת ולא איש . לפנות סה לענין דינא . מה שאינו מסכים עם דעת רבותיו נותני לחמת ופת שחירתו יוס יוס . ורק אנו לפרש השמנה הקדושה עתה בלתי .

פי' הרמב"ם זלה"ה ושטבחהו הרא"ש זלה"ה: אפי' זכ וזבה יורד וטובל. והר"ב העתיק יורד [הטמא] וטובל. וכ"כ הרא"ש. אבל הרמב"ם העתיק יורד וטובל. ומפרש למשתחויה בענין אחר. שפירש לטעמין הן טעין טעין ממעין היורד מן ההר. אע"פ שאותן טעין יורדן במזולה תיכף זו אחר זו. כיון שאין זוחל אלא יורדן בהספק יש להם דין מקוה וכו'. והטעם רבי לרוב כו'. והל"כ אמר שאם יוכל להתחבל שיהיה משיב הטעמים זוחלים. הגה זה מותר. ואופני התחבולה כשיש"ו בה במקום אשר יטפו אלה הטפות קנה או מקל להזיל עליהם אלה הטפות וישבו זוחלין. ויהיו המים המקובלים כמי המעין. וכתבתי שיהיו הגזלים נשארים על

[גב] אלה הקנים [או] המקל [פי' בלי הפסק] ולומרנו אפי' זבה. אין כוונתו שהזבה תלמדך ביאת מים חיים. ולאמנם כוונתו הוא שהיא טבילה שלמה וזכר הזבה מפני הזב. וכבר התבאר בראש מגילה. שהזבה לא תלמדך מים חיים. אלא מי מקוה יספיקו אליה. ואולם השמיטנו ר' [יהודה שלא] לכוונת יורד וטובל (פ). טומאה וסדרה לבד נשים [אלה המים דברי כשרים]. אלא אפי' לענין איסור. לפי שהזבה אשר היא ערוה [עד] שפגרה. הטבול זו וזוהיה מותרת לבעלה. וכבר ידעת אהיה שהמקל מקבל טומאה מדרבנן. לפי שהוא מפשוטי כלי עץ. וחלק ר"י וכו' ע"כ. וכתב [הרא"ש] שהוא פי' נאה ומקובל [אל מ"מ דין פשוטי כלי עץ לא ס"ל הרא"ש כוונתו]. אלא

מלאכת שלמה

שנתחדרו בבנין עם הקרקע או שטמונים כולם בתוך הקרקע נתבטלו עם הקרקע טהורים וכן דעת הרשב"א שכתב בסוף תשובה הנזכרת בד"ל שאין הסלון מחובר לקרקע אבל אם היה מחובר לקרקע בפל הוא לגבי קרקע ואינו מקבל טומאה ולא עוד אלא אפי' מחובר לדבר המחובר לקרקע כגון טענת שדלת אינו מקבל טומאה וכדפי' דהיינו לא נפר' כמה אשה ותמן כמסתכלים פ"א כל כלי מתכות שיש לו סם בפניו טמא טמא חוץ וכו' ע"כ ומדלא מפליג בין טמונים כולם לשאינם טמונים כולם משמע דבכל שהן מחוברין לקרקע מכשר בין טמונים בין שאינם טמונים וכדברי הרא"ש ז"ל ע"כ ז"ל. עוד כתוב שם ומה שכתב רבינו יעקב ז"ל בנמוסין מי נשמים בעלמא אבל אם ממשיך מים ממעיין או ממקוה שרי אפי' ע"י דבר המקבל טומאה ג"י מדברי הרא"ש ז"ל בסוף גדה ז"ל ועוד אני אומר אם הסלון של מתכת מביא את המים ממעיין או ממקוה אחר למקוה זה אפי' דהיינו ע"י טומאה כשר כיון דמי מקוה מחוברין למעיין או למקוה אחר שהוא כשר דמקוה שבוטו שאוב נשאר בהסקה אם השיקו לחברו למקוה כשר כדעתן בפ' ששי דמקואות מסהרין את המקוה העליון וכו' כיצד מביא סלון של חרס או של אבן וכו' ע"כ ואח"כ הביא סוף תשובה הנזכרת להרשב"א ז"ל דמשמע מינה שאינו מתקן בין ממשיך מי נשמים בעלמא לממשיך מי מעיין או מי מקוה שהוא הרשב"א ז"ל פי' בהדיא בזה"ה תשובה להביא לסלון של אבן דוקא במחובר לקרקע ולא כדמשמע מדברי הרא"ש ז"ל דמי' דבסלון חלוט איירי וכו' מוטל. עוד כתב שם רבינו יעקב ז"ל סתם של מקוה שנסדק אם בלא לטהר הסדק כדי שיטארו בו מ' שאים לפירוש הרב רבינו שמעון ז"ל לא יתום ארוה בידו ולא בכל דבר המקבל טומאה ואדוני אבי הרא"ש ז"ל כתב שיטול לטהרו בדבר המקבל טומאה דודאי הנחת המים למקוה לר"י שיהא ע"י סדרה לפיכך נקב העשוי להזיף בו המים מהמקוה יבולין לטהרם במטליות שיש בהן שלש על שלש ע"כ וכתב שם ב"י ז"ל שדברי הרא"ש הם נהגוהו ע"כ. אחר הטעם מכל הני שמעיין דמותר לכתולה לעשות מקוה סדרה ע"י עוד של מתכת קבוע ובניו בקרקעית המקוה כדי להתחמם המקוה מתחתיו או שחפוג נגתו דהא לדעת הרמב"ם ז"ל אין כאן בית מיהוש כלל שהוא ז"ל סובר שלא אמרו דבעיני הוייתם ע"י סדרה רק לענין זכ ומותרע וקדוש מי' חטאת כיון דמחירי דבטו מים חיים ולדידיה אפי' בסילון שגזלין המים ממנו למקוה כל שאין לו בית קבול מותר ואפי' הוא של מתכת ואפי' אינו מחובר וכדמפורש בדבריו ז"ל ואפי' לדעת הרשב"א ז"ל והרא"ש ז"ל דפסלי בסלון של מתכת דוקא בשאינו מחובר לקרקע הוא דפסל אבל אם מחובר אין כאן מיהוש כלל דכל המחובר לקרקע הרי הוא בקרקע אבל בתוך המקוה אפי' בקעריהו יכול לטהרם לכתולה אפי' בדבר המקבל טומאה אפי' אינו מחובר ללא בעי' הוייתם ע"י סדרה אלא הנחת המים למקוה אבל מניעת המים שלא ילאו ממנו אין לר"י ע"י סדרה כדכתב הרא"ש ז"ל בהדיא ומשמע דהרשב"א ז"ל נמי מודה בזה מדעת דבריו ואפי' אם ת"ל דפליג וס"ל דאף מניעת המים שלא ילאו בעיני ע"י סדרה וכדעת רבינו שמעון ז"ל מ"מ במחובר לקרקע מודה ואפשר דאפי' כלי של מתכת שיש לו בית קבול אם הפכו וקבעו בבנין חזק בין בקרקעית המקוה בין מן הגר שפיר דמי. ומ"מ ל"ע קת' לע"ד מ"מ מדף של מחזמין של מתכת דבפס'ו דמכת כלים שהממים מסמאין אע"פ שקבעוהו

בבנין כמותל ואפשר לומר דיש לחלק דהתם הדף עושה בו עדיין מלאכתו הראשונה דהיינו לערוך בו הלחם ולקרן בו הככרות וכדומה וכן כ"ש נמי קדרה של מתכת שקבעה בקרקע ובה במקום שהיא קבועה משהמשם זה כדרך שהיה משתמש בה מתולה ודאי שבטומאתה עומדת ומקבלת טומאה נמי אם בקרקע עד שיטפה מפניה כלשהו הרמב"ם ז"ל בספ"א להכות כלים פי' שיזכרנה חבור שאינה ראויה עוד למלאכתה הראשונה אבל סלון של מתכת דשיקר השמיטנו עם הקרקע הוא פסור והיינו להק' בפ"א דכלים חוץ מן הדלת ומן הגדר ומן המגנול והספות שחתך הירד והליר והקורה והגזר שנטשו לקרקע וכו' נמה שכתבתי שם בשם הרמב"ם ז"ל שכתב בהכות כלים רפ"ס דכל אלו הכלים פי' גזר והצרינו אפי' קודם שיקבעו בקרקע אינם מקבלים טומאה דודאי ל"ד אלא דמשמע לע"ד דהרשב"א והרא"ש ז"ל פליגי אהרמב"ם ז"ל בזהו פירושא שכתב אפי' קודם שיקבעו בקרקע וכו' מדאיריכו לענין מקוה שיהיה הסלון מחובר אבל אין לומר דהרמב"ם ז"ל שספר המקוה שמשכו מימיו ע"י סלון של מתכת שאינו מחובר לקרקע משום דאזיל לטעמיה דס"ל דסלון היינו למר דמתני' דפי"א דכלים אפי' קודם שיקבעו בקרקע פסור דאי הכי יקשה למה שכתבתי לעיל שכתב מהר"ק ז"ל דמשמע שסובר הרמב"ם ז"ל אע"פ שמקבל טומאה כיון שאין לו בית קבול כשר וטעמו וכו' תיסקו לי משום דלא משכחת טומאה בסלון כלל אם אין לו בית קבול ודוחק לומר דיש לחלק בין למר לסלון וגם דוחק להניח מהר"ק קארו ז"ל עוקשה ועומד ולומר דה"ל דהרמב"ם ז"ל מודה דדרשי' מקוה מים יהיה פסור אפי' לשאר טמאים ושאינו סלון דמשיקרא אינו מקבל טומאה כל עיקר כך נלפ"ד. ודע דאשכחן נמי דבר אחר דיומא דדף של מחזמין דמקבל טומאה אפי' חבורו לקרקע והיינו מה שכתב הרמב"ם ז"ל ספ"ח להכות כלים וכו' ז"ל וזו של בהמה שטעמו דלנת אפי' חבורו בקרקע ואפי' קבעו במסמר מקבל טומאה כשהיה עד שיטפה בו מעשה גבוטו פ"כ אלא ללא דמו לגמרי בפעמייהו דף לזו. והשתא נראה לי עוד דהאי פבלא של מתכת דלחתי' בי מדרשא הלכה למעשה וחזיתה צעני דחבורה בבנין חזק בקרקעית המקוה נראה לומר דמשיקרא לא הוי בכלל פשוטי כלי מתכות דמקבלי טומאה רק בכלל גולמי כלי מתכות וזה שמו אשר יקראו עם של מתכת דסבור דמשיקרא הוא וכדעתן בפ"א דכלים העושה כלים מן הססין טהורים וכו' שמתחלה הוציאה לדעתה דליקבעוהו בקרקע ולא נרעה מכל הנאה דתנן בפ"א דכלים שכתבנו לעיל בשם הרמב"ם ז"ל דטוהרים אפילו קודם שיקבעו בקרקע ואע"פ שכתבנו לומר ששמהמו בה סוס השמים בני בני לאו כלום הוא ולעולם לא מולכו עליה מלקובעה בקרקע כך נלפ"ד וכל זה הוא למאן דלא חיים לגזרת מרחצאות אמנם למאן דחיים לגזרת מרחצאות ונראה שפסק כן מהר"ק ז"ל בספר שלהן ערוך בטור יו"ד סימן קל"ח סעיף ל"א [הגהה וגם בספר הגוש שם סעי' ל"א] אע"ג דנראה דהתם ארכנה אחרי כשי' וגם שם בסוף סימן ר"א הביא דברי מי שאוסר להפיל יורה מלאה מים חמין ששעמו ג"כ משום גזרת מרחצאות ודאי דלמאן דחיים להאי גזרה ראויה להחמיר ונראה שהרב הגדול מהר"ק ז"ל הנ"ל היה חוכך להחמיר ולכן לא הכריע אבל מהר"ר משה ארסלן ז"ל הגיה עליו וכתב ויש מקילין ומחירין להפיל חמין למקוה כדי לתממה ומ"מ יש להחמיר אם לא במקום שנהגו להקל או

משנה ה [חרי"ם ד"ה] אפי' זכ כו' להתחבל : פי' לטון תפילה : תוס' אנשי שם דשאי כהם שלעולם יש מים כבוד שמדין כהשבור תה"כ כהא דהמים של המ"ם גרמ"י קאמין. (כ"ד): ד"ה אפי' זכ כו' בראש מגילה. ר"י נשוכפחה. (ה"ש)

ישראל תפארת יכין

השאנין כשי' הטור אפי' שהאמה זוחל והלך לתפלה מהגזר וכו' דמיידי בשבטא למטה מזים האמה מ' פאה ויט' : מב) ויורד וטובל נרסיק . ור"ל אפי' זכ וזבה רשאין לסמוך במקל אלא הנקב כדי לטהרו ואחר יורד וטובל. דלילו זכ גופי' א"ל שיטבול שם דברי לר"י מים חיים לטבילתו. וקמ"ל זכ וזבה דאע"ג שטומאתן חמורה שמתמאין הכל בהיסט. אפי' מותרים לחבוז מקל או קנה [אפי' שיש צמין קנה טומאה הקבז מקום מולת המים. ועי"י] טוב יתבטו מי המקוה כאלבזרן ויורד

הוספות יום טוב מקראות מעין פרק ה ר עובדיה מברטנורה

כל דבר... ש"ס ע"ג ע"ד

חלופי גרסאות דברי ר' יהודה... ב' משנ' א"ל

תוספת הרשים [במשנה] אין מחילין בו... ש"ס ע"ג ע"ד

כל דבר שהוא מקבל טומאה... לא מביעיה וזו וזה ש'ק'מאין

אלו דלף מדרבנן אינן מקבלים טומאה... ומש"ה הכשיר בפירושו

ויסוי אומר כל דבר... ר' יוסי אומר כל דבר

כל הכ"ב ועשמה דרבי יוסי דלומר קרא... מקוה מים כו'

או רגלו או עלי יקוה כדו... שיעברו המים לחצית פסולים

וכתב הר"ם דיהקן דאפי' רבי יהודה דפליג... מודה הס"ס

מלאכת שלמה

אלו אינן למחות צידם ונבחימו... הכשירו כמה הכמים מהכמי

אלו אינן למחות צידם ונבחימו... הכשירו כמה הכמים מהכמי

יבין תפארת ישראל

הטמא ועובל בצחות שעה... דבר המקבל טומאה

יבין תפארת ישראל

הטמא ועובל בצחות שעה... דבר המקבל טומאה

מקואות מעין פרק ה

וכי כנסו קודם שגדל... ומתא מני מה שהקשו... תמי מהני גרד הכוים... הו און מוחילין כדכד... המקבל עומתא וליקין... יתא גלה חיייה הכא... בתפסיה חמילה. ופי... זה נראה כעון במשנה... אלא דהתוספתא לא... משנה ק:

עומדין. ופי' השאבין או אפי' ע"י הנוספין שירדו לתוכן. הויטברו ונעשו וחלקן אינן מסדרין רק באשבורן. יורק לענין כיש דיען כמסין. משנה ד' כל הימים פסדירין בווחלין. אבל פסולין לכל הצריך סים חיים:

משנה ה' ורש שהתפסים מפיין למקום שאין מעין. דיעו גם שם כמים חיים. מי נשמים או מים שנמשפו מפיין. הרי כיון שרופסין סרמפין. דיען כמקוה לפרה דוקא באשבורן ובמ' סאה. בעין המשוך ואין בו כדי לבטל כל הרף הנסבל. רק ע"י צירוף טיפוס נוספין שנכפפו לתוכן. כשרים לכל הצריך סים חיים. וגם כסדרין גם בווחלין. הא מחצה על מחצה דיען כמקוה. מעין הכספספ סוף סוף. מותר להטבד סוף או קנה שאין מקבל סומאם כלל. במקום שהפסות יורדות. כדי שישבו הפסות להיות נוזלים בקלות א' על המקל. ופי' יתחבר וישק המים שלפניהם שדיין כנוספין. אל המעין שלפניה. ואו לא די שהמים דנתחננה יחשבו גם הם כמעין לפרה בווחלין לכל הפמאים. אלא יתכשרו כמים חיים למבילת זב ולכל הצריך סים חיים. אבל אם טיפה השקה זו ע"י דבר המקבל סומאם. אפי' שאינו אלא סמך פסולין. דהיינו כדי שלא יפספו. ויפסל מלהיות כמעין וכמים חיים. אפי' פסול לשנייה. לא לבר לוב. כי אם גם לזבה ודכוותה. [א"כ י' דנקב ובה ברישא. כדי לאשטעין ברותא אליבא דר' יוס' במיפא ודוק]:

משנה ו' גל שנתלש מהם. יש בו ג' חולקין דיען. (ה) בעוד הגל כולו באויר. אפי' כנוספין לא מחשו. להכי אפי' יש בו מ' סאה אסור להסביל בו.

סדאין באשבורן. (ג) ובנה ראש א' סתגל בארץ. אף שנתלש כולו מהים. דיעו לזרפן כמעין שורה עומד וחבשכו [לעיל ס"ג]. דרתם שיה למען לפרה בב"ש. ושה למקוה לפרה באשבורן. והכא בנל שנתלש רגבי ראשו א' לארץ. דיען בהיפך. שיה למען לפרה בווחליה כששופף ויחלל על השמא שומד בריבשה. ושה למקוה דצריך מ' סאה. (ז) אבל אחר שנה כל דגל בארץ. שיה למקוה בכל דבר. שצריך מ' סאה ואינו מסדר רק באשבורן. כל הכוזא בארץ ישראל מ' סאה שירדע שאינן שאובין. סובל בהן ארס וכלים. אפי' שאין המ' סאה פנוטין בכקבא א'. רק מחוברין כולן יחד זה עם זה כשפורת הערד. וכטנן שיש נוסית קמנות רבות בכקבא. וכולן כלאין מי נשמים. וכל א' מחובר עם הכירו כשפורת הערד. וכשצופן יהיה כבולן יחד מ' סאה. או מותר להסביל כלי בנוסא קמנה א' סוף. אף דגם לכלי צריך מ' סאה במים נוספין. קלוח נשמים שירד על מדרון הדי. ויש בו מ' סאה אפי' שטיפו לנוח תחת אשדות הפסנה. אפי' מחשבו ויחלין. ואסור לסבול בהן במקום המדרון. עד סוף טינתו וינישו אשבורן. אבל אם העמיד אפילו דבר המקבל סומאם באמצע המדרון. כדי לעכב הורס הוורד. אפי' שביטין ובשפאל הכלי שהעמיד. המים נותלין ואינן אשבורן. אפי' מותר להסביל במקום עיכוב הורס. דהיינו סוף להדבר שמקבל סומאם. כי שם הקלוח נה ונעשה אשבורן. אפי' שחובר לגולין סבל הנדודים. אבל הדבר שהמיוז בעצמו. אם סמא דוא לא מהני ליה פבילה זו משום דביטונו ובשפאל. ובאחריו נגד תחתית הדי. שם המים אינן אשבורן:

תוספות יום טוב מקואות כל המעורב פרק ו' עובדיה במרסנורה

ציונים
א כל המעורב. מ"ח פ"ח
מהלכה מקואות האל כ"ב
ענין כח טור וכו' וכו' י"ד כ"ח
הא סוף מ' : הור"י מ"ח ע"ג
כ"ח טור וכו' ע"ג סוף מ' :
עוקת המערה. מ"ח ע"ג פ"ד
טור וכו' ע"ג סוף מ' :
הלופי גרסאות
א הור"י ג"ח הור"י וכו'
בבב"ב. משביל גדול
וה"ל מבוטלין. עוקת נכ"ח
עוקת.

פרק ו' א כמה שהם. לפי שהן תאובים כמו המערה עגמיה. וכה"ג אמר"ג גבי שבת צפ"ק דשבת חורי ר"ה כרה"י דמו. מהר"ם : עוקת המערה. לשון הר"ב גומא שבוטלי המקוה בקבו. הרמז"ס [והוא לשון קבה והאל האעשה כשיפוע כמו פרק ו' א כל המעורב למקוה. כמקוה א'. חורי המערה. וסדקי המערה. משביל בהם כמה שהם. עוקת המערה. אין משבילין בה אלא משביל שלמה

פרק ו' א כל המעורב. חורי המערה. מורין שבתוך המקוה ומאוס שרוב טבילות שלהן במערות. קרי למקוה מערה : כמה שהן. אפי' שאין נקובין כשפורת הערד : עוקת המערה. גומא שבוטלי המקוה [אין מיימה נחשבין עם מימי המקוה שלמלה מהן לזיוח כשרים לטבול בן. א"כ י' שנייהן כשפורת הערד לחבן

תוס' אנשי שם
פ"א מ"ב ד"ה עוקת
המערה גומא מ' ע'
נפי' הר"ש והר"ל (הוא)
נפי' מ"ח ו"ג ד"ה ס'
מפרשים הא דפ"ד מ"ה דמה
יכ"ה ענין כשפורת הערד
דק"ה חומש לענין עירוב
מקואה ולא לענין שהיה כלי
ע"ש ובכ"ז ע"ה וכו' כ"ה ת"א
ל"ה לעיל ו"ל לחמהו ו'
כ"ח ומה זה באמרו דלעיל
הן דלא כלי הוא. ג'
ס"ל למימי ההם דכ"ה
י"י דתלן. (ל"ח):

פרק ו' א כל המעורב למקוה דיעו כמקוה. ושישור מעורבתו כמו שפסרה ש' ככל שהיא ויש כשפורת הערד. וגומות הסמוכות לפי המקוה וכן מקומות שזורים שם דגלי פסות נהמה אם היו צפן מים מעורבין עם מי המקוה כשפורת הערד מטבילין בתוך אותן גומות או בתוך אותן הפסות : חורי. הר"ש ו"ל גרים חוררי והכל אחד : מערה. היינו מקוה ולפעמים מנהו בשם נור ופעמים בשם שוח או מערה וכולן שם מקוה עליהם וחורים וכדק"ס שבו אפי' אינם מעורבין כשפורת הערד מטבילין צפן.

ומלחתי מונה מטבילין צפן כמה שהן : עוקת המערה. היינו טוקת שסלע שעומד אלל המקוה דתנן לעיל שאינה פסולת את המקוה כיון שהקנה כסלע או שקבעה ולבסוף חקקה ונהי ללאו כלי הוא מ"מ אינו נחשב כמקוה להטביל בתוכו א"כ מימיו מתערבין למקוה כשפורת הערד. וכדכ"ה בבית יוסף י"ד ס' ר"ל דף ר"מ ע"ג דלמדתו ממשנה זו שיש הפרש בין חורי המערה לעוקת שגלגלה דכחורין לא בעי' כשפורת הערד ועוקת שגלגלה בעינן ומסתברא דכחורי המערה לא בעינן נמי רביעית מ"מ חד מקוה הוא אבל עוקת בעינן רביעית

תפארת ישראל יכין

משנה אחרונה
פ"א עוקת המערה.
לפי פ' הר"ב
מתעב להחילוק שצין
עוקת למורין דעוקת היא
כעין הדי לפנמה. מתחת
למקוה ואינה מעורבת
עם המקוה הלכך כפי
כפס"ה. אבל מורין הם
פחוין ומפולטין למי
המקוה כלא הפסק והכי
הם חבורין כמקוה פלמה
וכפי ככל שהוא וכה"ג
אמרי' לקמן דעוקת
שכחול המפסיק בין
המקואות עמי כפס"ה
ובנוספין הטהול פ"ג
מלמטה מעבר ככל שהוא
מתעב שהוא פסות
ומפולט כלא הפסק והא דכפי ההם נכפזן שיהא נדמנו כפס"ה. ההם מעוש גיפופין הנשאר בטהל מן החדדן דמי קנת כמו הפסק. ובכ"פ דלעיל נפרסת החמוד המעורבת שרין כפס"ה. ל"ל דתתם מני אינה מפולטת אלא מעורבת דרך נקב שנקרקת התפסקה מתקב. אלא שרין עמי דגבי כוקב בעינן מעמדת עלמה ובכל עירוב מקואות לא לאתקן. ונראה דהיינו גמי מתן עירובת שיהי חדר לעמדה וכלייה מפסקת ובשעול בתקוה וסבולין טופלת כחון לזיוח דמיא וחשיבא כמפולטת וא"כ כפס"ה. מתא"כ בשאר כל עירוב מקואות הן זה חלל זה מן הדי ואין הכוונת מיק לחמילה. וכ"כ לפי פ' הר"ב שהוא מפ' הכמ"ס. אלא הר"ש והר"ל מפסקים דעוקת זו היא ג"כ מן הדי והמעמדת פלמה היינו שהחילוק מיהי' מן התקוה אפסותים שיש בתקוה מ' סאה ואין המעורבין עם הכוקב ה"ו כמקוה מן התקוה ופי' כפס"ה ואלו חייבה מעמדת פלמה שכל זמן שיש בתקוה מ' סאה לפולטת המעורבת ומיניש לתוך הכוקב כמקוה פלמה ונראה מדברייהם דוקא שמתערבין לטולם אלא אם לפסותין אין מתערבין. ה' ג' נשעה שמתערבין בטו כפס"ה. והשאר תתעב דמי' ל"מ לזיוח בין השיעורים דל"ה הכמ"ס כ"ה

פ"א א) ר"ל כל מים מועטים כשרים שהן בלד מ' סאה כשרים שבמקוה ומתערבין עמהן. הרי הן כהמקוה. ומותר לטבול בהן כלים חף שהן עלמין אינן מ' סאה. ומדיש חילוק צפן כשהמים המועטין הן חוף חלל גומת המקוה. או כשהמים המועטים הן בלד גומת המקוה. להכי תני והדר מפרש חורי המקוה וכו' : (ב) ר"ל חורים וסדקים שבטתלים חוף חלל גומת המקוה שמעט המים שבתוכן מעורב עם המ' סאה שבמקוה. וקרי למקוה מערה מכוס דרוז מקואות שלהן מבוס למעשה במערות היו. ונ"ל דנקב סדקים לרבותא. דאפי' דלקמן [מ"ט] אמרינן דסדק שצין צ' מקואות חסירים לא מהני לרפרן זה לזה. קמ"ל הכא דהיינו דוקא לרפרן ע"י הסדק מים שבמקוה זו למים שבמקוה אחרת. דכשהסדק לרוח צ' מקואות הטהול סוף הסדק לרבותא. ומרינן קודם שססה אטו אחר גומתם. אבל לענין אלעטרופי מים שבמקוה נוסיה. אפי' כשהסדק לרוח הטהול. והמקוה מ' סאה מלכ' מים שבסדק. המים שבסדק הוה כהמקוה וטובלין בו. דהרי ליכא למגזר מדי. דהרי כשיסתום הסדק לא יהי' שם מים להטביל בהסדק. ובמקוה הרי יש מ' סאה : (ג) ר"ל אפי' שאין בהם רק מים מועטים. וגם אין

מעורבין עם המ' סאה שבמקוה רק כרוחב שעה. אפי' מותר להטביל בהן כלים. ואפי' דלעיל [פ"א מ"ז] בחריטין ועלמין אינן נחשבין יחד כמקוה. רק במעורבין יחד כשפורת הערד [ולר"ש ולר"ב שם צ"ד שו"ק ע"י קלוח שעיניו כשפס"ה הערד]. י"ל ההם שלמי שכל הגומות זה בלד זה. ודמי טפי לטוקה שבסופא במשנתו. משא"כ הכל שמייהן חוף חלל גומת המקוה הגומ' מלרפן. א"כ ההם שלמי שכל הגומות תחת המים ואין הקרה על גבן לרפרן. משא"כ הכל שטלן הם תחת הקרת המערה. מחשבו כולן כמי מקוה חף שאינן מתערבין רק כשעה [ואפשר נמי דמ"ט נקט מערה. הא במקום תחת חורי הקוה אין מטרפין]. ונ"ל עוד דהא דנקט מטבילין צפן. היינו לרבותא. דאפי' כהן עלמין מותר להטביל כלים. וכ"כ שמים שבתוכן מלרפין להשלים המ' סאה חסר מעט שבגומת המקוה. דלא גרע מפרסת החמוד לעיל [פ"א מ"ז]. ואפי' דהתם בעינן שיתחברו כשפורת הערד. הכל בני כשערה מדליכא למגזר מדי וכמ"ל ס' ז'. והוה אם יסתם הנקב והסדק הרי יוצבו המים שבו ושבו למטה לתוך המקוה : (ד) עוקת היינו גומא. ור"ל אם חסר גומא בקרקע עולם במערה בלד המקוה. ויש בהעוקה מים כשרים

תוספות יום טוב מקואות כל המעורב פרק ו' ר' עובדיה מברטנורה

בן שלשה סקאות. ה"ח"ט
בפניו פ"ו דנין מיין ג'
ובשבתו כולו לא מיין ג'
ר' מ"ו שפ"ו ח"ד סתם שם
פירוש שם סת"פ ה' :

חלפי גרסאות

ב סאה ג"ג וז"ל י"ג ובו
כ" סאה ובה. כ"ג י"ג סאה
פ"ה וז"ל י"ג חלופ וזה כ'
פ"ה וז"ל י"ג :

תוספות חדשים

ובטבולו לא עולה לכן
טבילה עד שיהיה פניו רחב
כשפופרת סוד. המע"ט
פ"ג מה"ט בשם תוספתא :

אליהו רבא

פ"ו ג' המקואות טהורין.
ואל חיישי' שמה המע"ט
האלמני לשלוב קודם שמתחבר
לכר ומפסי' האלמני
מכשאו. וכן בשלוב בלמנו
דסיפא לא מפסי' הדרין
מהלוב. דבאר דהרי"ל כ"ח
לזכותיה סוד לנשים ע"פ
מלמכריה והמס' שאלין
חזו"ן

הדושי מדרו"ח

אבל ק"ל דלמאי איצטרך
כו' ע"כ. ג"כ לפי הני'
שלו בפ"ח פ"ו לא נזכר עד
שיבא כשפופרת הגור ר'ק
עורמב"ם בפ"ה המשה
מביא בשם הרמב"ם הגור
שצריך כשפופרת הגור
תב לפי ג' ה"ש טיבה
שלא היה כשפופרת הגור
וא"ל דר"ב מביא שם
כשפופרת הגור הוא לפי
האמת שצריך או פן השג"ו
היה או פן התוספתא כ"ל
א"כ לא קשה כלל קושית
הרב תיר"ם מאי ארי
לאשמועינן חובא אית
לאשמועינן דשם לא נזכר
בבבא ע"ד להיות מעורבין
ונפר לה עד הכא ומביא
על שני דרין הן שחבלי
ששבוכל בו את הדלי אין
צריך טבילה. הן שיה
המעורבין צריך שיהיה
כשפופרת הגור והן התרויח
של הרב תיר"ם אין עולה
כי תלי תניא : בדלא תניא
כי עדין לא חזיק שצריך
לחיות בבית שמעורבין
כשפופרת הגור אם לא
שתי' היה לפני הרב תיר"ם
שם בפ" כשפופרת הגור
אבל אינו נראה שאין זאת
דתי' בשם סת"פ כ"ל :

תוס' אנשי שם

דאין כפ"ג דהגיה מטבילין
כלים נהוך כלים לתומה
אבל לא לקדש בכלים טהורים
מיידי דהילי נעמתי' אפילו
לקדש גמי ש"ד נעמתי' דמגו
דסקא עבילה לכלי כו' כמ"ס
שם וז"כ בתנוד כפ"ג מה'
שאי' הלך הכא לירידה
ירשא אפי' לקדש גמי מיידי
אבל לה"כ דפי' שם מהי'
דמטבילין כלים נהוך כלים
וסי' ואם לו נעמתי' איתא
גמי אירשא והוא"ט קו"ר
בבבא יזכר מילי ועיי'
פ"ט כמ"ס. (כ"ד) : ח"ים

לכקעה עד שיהיו מעורבים כשפופרת הגור. ע"כ. ומרתו קמי'.
והכי איתא הג' בפ"ג דחגיגה דף כב. וחמרי' עלה דה"ק ואם
א"ל לטבילו ומים המעורבים עד שיהיו כו'. אבל ק"ל דלמאי
איצטרך לאשמועי' הך דמים המעורבים דהא כבר הנא ליה

בפירקין דלעיל. וז"ל דהכי קאמר
ואם אינו צריך לטבילו. נעשה כמים
המעורבים. כלומר כיון דליכא מגו
דסקא ליה טבילה כו' נעשה כטובל
בשאר מים המעורבים דלרבים עד
שיהא כו'. ג' בזה עשרים סאה וזוה
עשרים סאה. והר"ב העתיק בזה

עד שיהיו מעורבין כשפופרת הגור יב' :
ג' שלשה מקואות בזה כ' סאה וזוה כ'
סאה יב' וזוה כ' סאה מים שאובין
והשואב מן הצד. וירדו שלשה ומבלו
בהן. ונתערבו יב'. המקואות מדרו"ח יב'.

המובלים

כ' וזוה כ' כו' וכן ה"ל במשנה שבגמ' דפוס יבן : המקואות טהורין. פי' הר"ב ורש"י השלוב שהרי שני הכשרים מהעורבים יחד ורש"י
נתחבר האלמני לשלוב קודם שנתחבר לכשר לא היו כו' לוגים מים שלובים שפוסלים את המקוה חסר. דהכא נתחבר לכשר קודם שבאו
השלושים לחוכו [כלומר הג' לוגים]. ועוד דלפילו שלוב בלמנו אין כסל בכך. כדלקמן. הר"ש. [ושנהבטלו כרוב נראה לפי שהשלוב
עם שנים מהערב. ומסתמא נעשה התערובות עם שניהן צבת אחת ולשונו של הר"ב שכזה ומה שירדו מנומו לכל א' הנה לשונו של
הר"ש

מלאכת שלמה

הג"ה פי' דלגמטת זיל
מלגין מן המשנה ד'
מלות ואם לא טבל אין. ומלת
המים הם גורמים במים צב"ח אף
בדשם אחד מאלתי לפי גמטתם
שלא

פי' במים המעורבין לנו אין מטבילין במים המעורבין כי הויה דמתן בפירקין
לעיל חרי"ן ועיי'ן ופרסת המעורבין המעורבין לכקעה עד שיהיו מעורבין
כשפופרת הגור. והר"ש ז"ל פי' במים המעורבין פי' בכל תערובות מים צריך
כשפופרת הגור ונפתחת מכלן לא עולה טבילה לנשים שבתוך הדלי והכי מפ'

תפארת ישראל

יבין

כששטו. ואם ה' הדלי טהור. אבל אהא לאשמועינן. דלפ"ה ה' הדלי
עומד רק הוא לא ראה לטבילו. דהיינו שלא הכינס כל הדלי תוך המים
נמי יונה הג' יב' שיהי' צפה החיטין כשפופרת הגור (א). שירדו כשהטה
פה הכלי למן הג' אע"ג שכלי חיטין טמ' וגם ודלו ונכנסו מני המקוה
לחוכו. אפי"ה כיון שדופן כלי החיטין מפסיק בין עליונות מני המקוה
למים שג"ג כלי הפנימי. אין המים שבתוך הכלי החיטין חשובין
כמקוה עלמה. רק כמעורבין לה. ודי לן לטור ע"ז כלי החיטין עלמה
מדעכ"ס נכנסו לשם מים. אבל לא מהני לכלים הפנימיים לטורן. דלא
עדיפי מים שבתוך החיטין. ממים שבתוך העוקא לעיל. שאין חשבים
כמקוה רק כמעורב עם המקוה כשפופרת הגור. וה"ל אף שהדלי עומד
לא מהני טבילה לכלים הפנימיים. עד שיהי' פה חיטין כשפופרת
הגור (ב). יג' מים כשרים יד' דע"י טבילו לפי המים והשיקו זה
לזה : פו' אפי' השלוב דהרי הוא צ' הכשירות הסמוכות והתורה יחד
מ' סאה. וגמלא כששטוקו השלובין להן. הסיקו למ' סאה והיכשרו
גם הם. ולפיכך כששטמו השלובין הללו ע"י שמים שירדו עליהן
וגמלא מ' סאה מותר לטבול גם בהן. ואי"ל דלמא נתערב השלוב
להלמני קודם שנתחברו יחד הכשרים ופסל הלמני. וכשהסק אפי"כ
הלמני והמקוה החסירה שמן הג' נפסלה גם היא. י"ל דלפ"ה ה' כן
הן הרוב גור מים השלובין שהמסכו לשם. וה"ל להשלובין שנתערבו
קשה מיידי. דהרי אינו אלא ספק אם נפלו השלובין למ' או לכ' סאה.

משנה אחרונה

וזכיר טבילה אלא שנמלא עליו דבר החיטין או שפסלו לחומה ולא נחפזו לשם
וחומה דלא עולה טבילה לחיטין. מי אמרי' כיון דלא פסק החיטין גם מה
שבתוכו לא עבר דליכא מגו. או דלמא כיון שהכלי עומד עבילה אפי"כ
שמאל חסר לא עולה לו מ"מ שייך ג' מנו דאיהו נחפזו לטהר כולן. ולמאי
דפי' נטיל דעמתי' דנמתי' מהני עפי' משום שצריך לטבילו ולקדשו כולו נמים
וכיון שכולו שקוט בני כ"ל א"כ נראה דכל שהכלי עומד וצריך לטבולו מותר
בכ"ל אפי' דלא סלקא ליה טבילה משום הנייה או משום דבר אחר מ"מ איהו
מיהא נחפזו לטבילה ומשקטו. ומינשך בזה הא דקתני סיפא וז"ל לא טבל והמים
המעורבין. ומה ענין מים מעורבין לכאן. אלא ה"ל כל שהחיטין א"כ טבילה
ואינו משקטו אף כאל חינוך ואינם אלא כמים המעורבין : ע"ד שיהיו מעורבין
כשפופרת. לקמן ת"ה פליג ל"י בשא : ג' ונתערבו. פי' הר"ב ע"י טבילתן
לפי המים ונתחברו וכו' מכל"ל. נראה דלאו דוקא ע"י טבילתן אלא מיד צירייתן
למים נתחברו דאי פי' טבילתן א"ל לכוון שאל אחר טבילתן בא המטר וענלו
במקוה חסר אלא צירייתן עלו המים. וז"ל דהיינו דמתי מרתי המקואות מעורבין

בועז

פ"ו (א) ואין להקשות אפי' אין ציביון כשפופרת הגור. הרי מין צמינו
אינו חוץ. והי"ך תהוץ הכא כלי צמד כלי. י"ל הרי כתבו כבר
רבותינו בעלי החום (סוכה ל"ו א') דכל דלאו אורחא הכי גם מין צמינו
חוץ. ולפי מ"ס כ"ד (זבחים פ"ג ס' ל') דכל מין צמינו אינו חוץ.
היינו דחשבינן להחזיק כליה. א"כ טבילה ליכא למימר הכי. דער"פ נחשב
הטבול כמזרחק ממי המקוה. הדע דוכי ס"ד דבסי' כלי עץ עומד תוך חובת
עץ מחומרת בחמור וגופת. נכחא דלהני טבילה לכלי הפנימי דמין צמינו
אינו חוץ. ועי' מ"ס כ"ד לקמן (פ"ה מ"ו) : (ב) כך כ"ל פי' התוספתא.
ועי' רבינו סו"ו ורבינו ש"ך דפ"ד (פ"ו מ"ג). ועוד שם (ר"ב ס"ו).
ואין להקשות עכ"פ מ"ס מהך דר"ב (פ"ו מ"ג). דהקדוים שבתוק צמינו
גם להמים שנטפיו. אטע"כ שפיו נר. ולא מתלקין בין שפה הטפי לזר מעלה
או למן הג' י"ל התם המים שנטפיו ע"י שמחורבין דרך פה הטפי להמים
שבתוך. להכי נחשבין בלילי הן בחוץ. לדעינן המועם בחר הרוב. והתקדש
עמו. משא"כ הכא לא עדין המים שבתוך שהן מרובין למחשבתו בלילי הן
כפטים. עד שיהא החיבור שצניתין כשפופרת הגור ודוק : (ג) כך כתב
רד"א וזוק"ל. אבל מה ישנו רבינו. הרי לא מנר נמשתינו שהי' בין
השלובין להכשרים ג' ספחים שוא שיעור המשכה (כ"ד ר"א סמ"ה).
ילפט"ד

אפי' מדירדו השלובין להאלעיה דרך המשכה. והרי הכשרים שבהלמני
בהלמני. רבינו והמשכה דכשר [כפ"ו מ"ד] (ג). ולפענ"ד בלא זה לא
והרי כל ספק מים שלובין כשר [כפ"ו מ"ג]. וכיון שלא נפסלו הכשרים.
גם

המעורבין עהוין ולא סני ליה למיחמי המקואות טהורין לחוד וממילא ודעיין
דמעורבין טהורין. אלא דאי אהי טבילה נחשברו הטבילין וממילא גם המעורבין
טהורין קמ"ל דצירייתן מיד נתכרבו והמקואות מיד עהוין וממילא גם המעורבין
טהורין. וקשה למ"ד נטיל בפ"ה מ"ה דנמתי' צמינו הויתו ט"ו סהרה הכא
שהמתי' העלו המים צירייתן ומלא שאין הויתו כשהרה ואתאי המקואות כהוין
ואפילו זכ וזה סומבין התקל לטעמיד המים להיות שטוקו פסלי ההם וב"ל
הכא שהמטר בא ע"י עמא להשלים השיעור. ומכאן ראי' לדעת הרמב"ם וסיעדו
שכתבו בפ"ה דנמתי' לא צמי' הויתו כשהרה אלא נמתי' : הבקואות טהורין.
אפי' השלוב חוכבר שנתחבר לכשר כמ"ס הר"ב ורש"י אין נחמור כשפופרת דבחינה
לא צמינו כשפופרת כמ"ס הר"ב לקמן ת"ח. ואפי' להפסיקים התחמירים גם
בשאר הכא כבר כיון שהשיעור הוא מלמעלה ולא דרך נקב בני נכ"ל כמו
נפצר מלמעלה לקמן ת"ח. ומיירא אם הפסקו זה מזה אפי' החקרים מתי' סאה
שפיעא דפסלין והשלובים הם יב' מ' סאה והוכשר ע"י חיטור. כשפופרת אפי"כ
נחמסקו זה המפרידים הם גמאר כהכשרו. כ"ל ר' יוחנן ע"י טבילה
המקואות

דואה כשפ"ג. (כ"ט) : ר"ה המקואות פסוחת כו' ונתבטלו כחז כו'. עמ"ל
עד סוף הדטר שייך ג"ה המקואות כמות שהיו פי' דלן במשך. (כ"ד) :

היה שאוב באמצע. מחמת שהאוב מפסיק בין שני החלונים... והשארוב

הר"ם נ"ל מחוקן יותר שכתב ומה שנתערב ממנו עם כל ח"ן: המקראות כמות שהיו.

המובלים מהורים... וירדו שלשה וטבלו בהם. ונתערבו. המקראות כמות שהיו.

המובלים כמות שהיו... ונתערבו. המקראות כמות שהיו. ונתערבו.

אחר בדלי. שמשרשים לוי וכו' ג' לוגין מים שחזבים ונפל למקוה ולא ילאו כל המים

אין לוגין מים שחזבים ונפל למקוה ולא ילאו כל המים שחזבו אלא נתערבו עם מי המקוה:

המובלים כמו שהיו. פמאוס: ד' הספוג והדלי. כשאין בהם שלשה לוגין אלא אם

אין לוגין מים שחזבים ונפל למקוה ולא ילאו כל המים שחזבו אלא נתערבו עם מי המקוה

יבין

תפארת ישראל

בועז

גם השאובין שהשקו להכשירים ממילא (הכשרו: שז) דהרי מדהשקו טבלו כל א' צמקוה מחזקה מ' סאה כשרים (ד': יו) דמללה וכלו

לשע"ד פירושו לא קשה מידי: (ד') וכתב הש"ך (ר"א ס"ק ק"כ) בשם הריב"ש. דהא להסובלין פהרין.

לשע"ד פירושו לא קשה מידי: (ד') וכתב הש"ך (ר"א ס"ק ק"כ) בשם הריב"ש. דהא להסובלין פהרין.

ההר שלא היו עם המים חתלה כסוף פרקו דלעיל. אבל אחר שנה ועומד והכה. גם זה לא מחשב וזולתו

ההר שלא היו עם המים חתלה כסוף פרקו דלעיל. אבל אחר שנה ועומד והכה. גם זה לא מחשב וזולתו

ההר שלא היו עם המים חתלה כסוף פרקו דלעיל. אבל אחר שנה ועומד והכה. גם זה לא מחשב וזולתו

משנה אחרונה

משה

אחרונה

המקראות כמות שהיו. והכשרים כשארוב בהשקן ולא נפסלו מן השאובין כמ"ט

המקראות כמות שהיו. והכשרים כשארוב בהשקן ולא נפסלו מן השאובין כמ"ט

המקראות כמות שהיו. והכשרים כשארוב בהשקן ולא נפסלו מן השאובין כמ"ט

דף ה' ע"ב... דף ה' ע"ב...

חלופי גרמאות

המובלים כמות שהיו... ונתערבו.

תוספות חדשים

מ"ג [במשנה] המקראות כמות שהיו... ונתערבו.

אליהו רבא

מורין לעצמן יותר ממה שזולתו... ונתערבו.

תוס' אנשי שם

בר"ב דההבקותא כמות שהיו... ונתערבו.

הלכות

דאפי' בשני מקראות אחד כשר ואחד לא... ונתערבו.

שק או קופה. מ"י ע"ג ע"ג
 יסודי ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג
 היו נתינים. מ"י ע"ג ע"ג
 וסודי ע"ג ע"ג ע"ג ע"ג
 ארון. מ"י ע"ג ע"ג ע"ג
 ו גסטרט. מ"י ע"ג ע"ג ע"ג
 כמ"ג ע"ג

הלופי גרסאות
 אלא מטבילין דלי"ג ד"ק
 דל"ג גרין מלחתי וטבילין
 ו גסטרט גמ"י גסטרט

אלוהו רבא
 ה ובטבילין איתן
 ומעלין איתן כדרכן
 גרמין. ולא גרמין אלא:

תוס' אנשי שם
 ו במשנה גסטרט כו'.
 הרמב"ם כ' גסטרט טמאה
 ולעדי"ג דלפניו היתה טמאה
 רק דשיירי דכלים שנתקן בה
 ה"ו אה"ט וטמאה שנתקן
 לאיירה וכן כסיפא כהנור
 טמאה האדם הטמא בידידות
 לחיוב וכו' מל"ג ה"ו דמתי
 שה"ו טמאים. (רש"י):

משנה אחרונה
 גמי כשפ"ג: אין
 מטבילין כן אלא"כ יש
 כן כשפ"ג. ג"ש הא
 כנר תני ל"ג כמ"ג דל"ג
 החיוב וטמאה לר"ך כשפ"ג.
 וטוד כיון דר"י פליגי
 לתומרי ל"ג כני כשפ"ג
 לא ה"ל ליתיה לתי"ק
 אין מטבילין אלא"כ יש
 וס"ל ליתיה א"כ יש כן
 כשפ"ג מטבילין כן.
 וטוד אמאי לא פליגי ר"י
 לעיל מ"י. ונראה
 דלכ"ג נקט טודה ותיבס
 שדרכי שם גדולים
 ומחזיקים ארבעים סאה
 בלא כדחנן רש"י דכלים
 ואולי מנ"ה כה"ל אשמימי
 עיקר דיקא שאין מטבילין
 בכלים אפי"ו יש כן מ'
 סאה שיטור מקום אלא"כ
 נקובין דל"ג טבילין בכלים
 דמקוה דומיא דמטין
 בידי שמים בעינן כמ"ג
 ה"ג פ"ג מ"ג. והיינו
 נמי דפ"ג ר"י הכ"ה כנ"י
 גדולים כאלו דל"ג
 כשפ"ג לא כני אלא
 כהרבעה טפחים ואידי
 דגדולים מני מתי הקמני
 כדרכו: ר"י ואמר
 בגדולים ארבעה טפחים.
 וה"ל פליגי ר"י כ"ה
 דכלים ושם פ"י הר"ב
 דס"ל ארבעה טפ"ג דליכא
 דוני. ודוני נקטן אפי"ו
 דליכא ארבעה. וכן
 דפ"ג דמוליך פליגי ר"י
 ואמר בגדולה טפח
 והקמנה כדוכה. וכך
 ה"ל"ג כ"ה דל"ג דל"ג
 הקמני כדוכה וכו'

הואיל ומפרש ומונחין בתוך מקוה אבל בסמוך מטבילין כהן כמו
 שהן [כ"ה] אם הם צי"ס. ומסיק נמי במקוה. גם הרמב"ם צפ"ו
 מה"מ העתיק שבי"ס. וכ"כ לעיל רפ"ה בשם הרא"ש: אלא"כ היו
 נקובים וכו'. ומיירי שמוקפין בתוך הים כמ"ש ברפ"ה בשם הרא"ש:
 ר"י א בכלי גדול. פ"י הר"ב כגון בר ט'
 וכו'. ויש חלוק לר' יהודה בין כלים
 לעוקה אבל רבנן משוו להו אהדדי.
 הר"ש: [או קופה. פ"י הר"ב כל וכו']
 ולא ידעתי למה לא פ"י שהוא כעין שק
 דהיינו מין בגד גם. וכדמשמע בספ"ד
 דכלים וסוף מ"ס כלאים]: אלא
 מטבילין איתן. מלחתי כנ"י מוגה
 ומטבילין איתן. אבל ל"ל שאל"ה דה"פ
 אלא אפי' מטבילין איתן: ומעלין איתן
 כדרכן כו'. כתב הר"ב דלחמרי' לקמן.
 פ"ו מ"ו: ו גסטרט שנמקיה. פ"י גסטרט כלי חרס שנחלק לשנים ונעשה גיסי תרי. כן לשון הר"ב במ"ב פ"ד דכלים. ולשון הרמב"ם
 צפ"ו

כשר: אלא א"כ היו נקובים בשופרת הגור. דומיא לעוקה
 דלחמרי' לעיל שלר"ך שהיא נקובה כשופרת הגור: בכלי גדול.
 כגון בר תשעה טפחים או יותר. דמישעו הו"ד טפחים. סגי
 בנקיבת ד' טפחים. ואין הלכה כרבי יהודה: שק או קופה. סל
 עשוי מגללים של ערבה קלופין:
 מטבילין כהן כמו שהן. אם הן צי"ס.
 ולא צעו נקיבה כשופרת הגור ככל
 מלאים נקבים וצטלים מים שבתוך לגבי
 מי מקוה: אינן פוסלין את המקוה.
 משום מים שאובין: ומעלין אותן
 כדרכן. כגון במקוה שי"ס בו מ' סאה
 מלוממנות. דלחמרי' לקמן דכר וכסה
 של עור כיון שהגביה שפתותיה מן
 המים. המים שבתוך שאובין. כ"ל
 יעשה

מלאכת
 א"כ הוא דפליגי ב"ש וצ"ה לעיל ספ"ד ולעיל גמי עוקת המערה דהיינו שוקת
 שכלה משמע דמורה ר' יהודה כשפופרת אלמא כ"ה ס"ל ומיהו מלין למימר
 דכבר לה כ"כ כ"ה כדל"ה וכו"ה כדל"ה ע"כ: אם היה שק או קופה מטבילין
 בהן במה שהן. ק"י מ"מ: אלא מטבילין. אית דלא גרמי מלת אלא רק
 ומטבילין אותם וכו': ו גסטרט שבמקוה. פ"י גסטרט כנר כלי והיא
 עמאה

מלאכת

הר"ב רבותיו שיחזרו המים למקומן וצ"ט: (ה) ובוה יוכן מימרא דר"י
 א"ר (מסות ד' ד' א') דקאמר תבית שאובין שנפל לים הגדול הטובל עם לא
 עלתה לו טבילה. דחיישינן שמא תארו שג' גונין במקום א'. וקשה ממ"א
 ה"י א"י. אי בשפך החצית לתוך הים. קשה מי גרע י"ס הגדול ממקוה
 קטנה שמחוקת רק מ' סאה. דאפי' נפלו לתוכה כל שאובין שבעולם לא נפסלה
 (כ"ד ר"א ספ"ו). ואי שהצבה החצית המלאה שאובין באמצע הים. ומי
 הים עוברים על גדות החצית. מ"א אר"י מלאה שאובין. אפי' הושבה לשם
 ריקה. והתמלאה ממי הים. נמי פסולה לטובל ע"ה. משום טובל ע"ג כלי.
 וכשירה במשנתיו (ו"ד סי' ר"א ס"ח). וא"א לנו לומר אלא דקוביא דהתם
 מייירי שהצבת יוקב כשפופרת הגור דמהני בסיפא מדחיתה השירה ריקה.
 אבל התם שהצבת מלאה שאובין חיישינן ששאר ג' גונין מהן תוך חלול
 החצית. ואחר שטבל ב"ו עליו. ואע"ג שהשקו. אין השקה מהני למים שבכלי
 להשקיין לעצילה (כרפ"ה). ואי"ל דלכתי קשה למאי דקאמר התם. וה"ל
 צי"ס הגדול דקו וקיימו. אבל בשאר נהרות לא חיישינן. ואמאי ורבי עכ"פ
 דופני החצית מקפין השאובין. ורבי ברפ"ה דרדפי מי המעין ואפי"ה פסול
 גמטול בתוס'. י"ל התם השוקת שלם ואין טובלין תוך כלי (וש' ספ"ו פ"ב
 מ"ו): (ו) וצ"ל דמדקאמר מעלין כדרכו. משמע דלף אם אחר שניחא כל
 הכלי מהמקוה. יאלו ממש מים בשעת ההעלאה ונעטרבו במקוה לא נפסלה
 המקוה מהן. דלא דמי לפגום (פ"ו מ"ו ו"ד ר"א ס"ג) דלחמרי' דלאחר
 שניחא כולו מהמקוה. המים שבתוך שאובין. ד"ל דהתם אין נקבי הסגום
 מוסלשין בשוה. והמים נחים על המוך שנלמנע הסגום. לפיכך הו"ל שאובין.
 משא"כ הכ"ה צ"ס וקופה. המים שבתלן אין נחין על שום דבר. והן מוסלשין
 למים שמקלחין ויולאין ונענין להמקוה. כשירין (עש"ד ר"א ס"ק מ"ו).
 וכדברינו

כשירדו מהגור לתוך הכלים הללו שמלאים נקבים. לא נעשו בתוכן שאובין.
 לטובל בהן כשמלאו מהן המקוה. הרי הוויית המקוה ע"י טהרה צעין.
 לית לן בה [בגמ"ס פ"ה סי' ג']: (ד) דבשאר כלי שיש לו בית קבול.
 כדי שהמים שבתוכו שהן שאובין לא יחזרו ליפול להמקוה ויפסלוה [כפ"ו
 מ"ו]. אבל האך מומלחין נקבים. המים שבתוכן לא נעשו שאובין. לפיכך
 ראשי העלותהן כדרכן (ו) (לה) גסטרט הוא כ"ה שנשבר וצולטין כמה
 עוקפין בשפתו [ככלים פ"ד מ"ג]. והוא עוקפין גיסי תרי. ור"ל ע"י שניתי. נעשה
 מהכלי שתי חתיכות. וכ"כ רש"י מוליך כ"ה צ"ו. והוא עומד במקוה. ומשפתו
 ממש

יבין

(ב) כלעיל רפ"ה. רק קמ"ל הו הכ"ה אף שהים מקוף השירה מכל האדמים.
 אפי"ה אין מטבילין בו. והע"ז דמטבילין בכלי תוך כלי. אפי' כשהכלי החיולין
 א"ל טבילה. אם רק מעורב מים שחיולין עם מי הטבילה כשפופרת הגור
 [בגמ"ס מ"ב]. היינו כשמטלטל הכלי החיולין. אבל הכ"ה שהשירה עומד
 במקומו. איכ"ה למיחש טפי שמא יעזוב כחוט גס כשלה יהיה מחובר
 למעין [כ"ד י"ל]: (בד) בשוליו או סמוך לשוליו. שאינו מחויק לים מהקב
 ולמטה [צ"ד סי' כ"ב]. והא דלא כני ליה בכמותא זית. שהרי
 ע"י נקב כזה בטל מהרות כלי [בספ"ה דגלים]. היינו רק כמ"ה דמדנטר
 נעוממאתו בנקב כזה. הו אינו כלי. משא"כ הכ"ה שהוא כלי עץ. דלר"ך
 לטהרתו כמותא רמון [וכמנ"ס רפ"ו מל"ס]. להכי החמירו גביה לענין
 מקואות. שהי' לר"ך עכ"פ נקב כשיעור עירוב מקואות [ר"מ פ"ו
 מהקואות סי' (ה)]: (ה) שרוב גברו הוא יותר מ' טפחים: (ו) או
 סגי כשהנקב גדול כשיעור ד' טפחים. אף שאינו רוב גובה הדוקן:
 (ז) שרוב גברו הוא פחותה מ' טפחים: (ח) ע"י סופ"ד לעיל וד"ק].
 נמלא שר' יהודה מחמיר. דלת"ק בין בגדול או בקטון סגי כשניקב
 כשפופרת הגור [ונשק' לעיל מ"א]. דהיינו כשיעור צ' אצבעות שמסוכות
 ולהכי בגדול לר"ך כדי ד' טפחים ובקטן סגי כרובו. והלכה כות"ק
 [ר"א מ"ו]: (ט) כמ"ה נחירם צי"ס. ואפילו הם טהורים: (י) היינו אפי"ו הן
 שלמים: (יא) מדמלאין נקבים. עדיף טפי משפופרת הגור [ר"א סי' ע]:
 (לב) שהעמיד השק והקופה הנקובים תחת הים: (ל) קודם שירדו להמקוה: (לג) שהמי
 שהמים שירדו מהגור למקוה יסגנו בו קודם שירדו להמקוה: (לד) שהמי
 גשמים שירדו להגור שאין לו בית קבול לא נעשו שאובין [כרפ"ה]. וגם
 ולא פסלו למקוה החסירה כשנפלו בהוכה. ואי"ל עכ"פ היחך יהיו כשרים
 והרי הכלים הללו מקבלין טומאה. י"ל כיון דגם בלגדן היו יורדין מהגור להמקוה.
 כשטובלו נעוממאתו במקוה מלוממנות. לר"ך להעלותו מהמקוה דרך שוליו.
 מ"ו]. אבל האך מומלחין נקבים. המים שבתוכן לא נעשו שאובין. לפיכך
 ראשי העלותהן כדרכן (ו) (לה) גסטרט הוא כ"ה שנשבר וצולטין כמה
 עוקפין בשפתו [ככלים פ"ד מ"ג]. והוא עוקפין גיסי תרי. ור"ל ע"י שניתי. נעשה
 מהכלי שתי חתיכות. וכ"כ רש"י מוליך כ"ה צ"ו. והוא עומד במקוה. ומשפתו
 ממש

הואיל ומפרש ומונחין בתוך מקוה אבל בסמוך מטבילין כהן כמו
 שהן [כ"ה] אם הם צי"ס. ומסיק נמי במקוה. גם הרמב"ם צפ"ו
 מה"מ העתיק שבי"ס. וכ"כ לעיל רפ"ה בשם הרא"ש: אלא"כ היו
 נקובים וכו'. ומיירי שמוקפין בתוך הים כמ"ש ברפ"ה בשם הרא"ש:
 ר"י א בכלי גדול. פ"י הר"ב כגון בר ט'
 וכו'. ויש חלוק לר' יהודה בין כלים
 לעוקה אבל רבנן משוו להו אהדדי.
 הר"ש: [או קופה. פ"י הר"ב כל וכו']
 ולא ידעתי למה לא פ"י שהוא כעין שק
 דהיינו מין בגד גם. וכדמשמע בספ"ד
 דכלים וסוף מ"ס כלאים]: אלא
 מטבילין איתן. מלחתי כנ"י מוגה
 ומטבילין איתן. אבל ל"ל שאל"ה דה"פ
 אלא אפי' מטבילין איתן: ומעלין איתן
 כדרכן כו'. כתב הר"ב דלחמרי' לקמן.
 פ"ו מ"ו: ו גסטרט שנמקיה. פ"י גסטרט כלי חרס שנחלק לשנים ונעשה גיסי תרי. כן לשון הר"ב במ"ב פ"ד דכלים. ולשון הרמב"ם
 צפ"ו

שלמה

כש"ה הוא דפליגי ב"ש וצ"ה לעיל ספ"ד ולעיל גמי עוקת המערה דהיינו שוקת
 שכלה משמע דמורה ר' יהודה כשפופרת אלמא כ"ה ס"ל ומיהו מלין למימר
 דכבר לה כ"כ כ"ה כדל"ה וכו"ה כדל"ה ע"כ: אם היה שק או קופה מטבילין
 בהן במה שהן. ק"י מ"מ: אלא מטבילין. אית דלא גרמי מלת אלא רק
 ומטבילין אותם וכו': ו גסטרט שבמקוה. פ"י גסטרט כנר כלי והיא
 עמאה

בועז

הר"ב רבותיו שיחזרו המים למקומן וצ"ט: (ה) ובוה יוכן מימרא דר"י
 א"ר (מסות ד' ד' א') דקאמר תבית שאובין שנפל לים הגדול הטובל עם לא
 עלתה לו טבילה. דחיישינן שמא תארו שג' גונין במקום א'. וקשה ממ"א
 ה"י א"י. אי בשפך החצית לתוך הים. קשה מי גרע י"ס הגדול ממקוה
 קטנה שמחוקת רק מ' סאה. דאפי' נפלו לתוכה כל שאובין שבעולם לא נפסלה
 (כ"ד ר"א ספ"ו). ואי שהצבה החצית המלאה שאובין באמצע הים. ומי
 הים עוברים על גדות החצית. מ"א אר"י מלאה שאובין. אפי' הושבה לשם
 ריקה. והתמלאה ממי הים. נמי פסולה לטובל ע"ה. משום טובל ע"ג כלי.
 וכשירה במשנתיו (ו"ד סי' ר"א ס"ח). וא"א לנו לומר אלא דקוביא דהתם
 מייירי שהצבת יוקב כשפופרת הגור דמהני בסיפא מדחיתה השירה ריקה.
 אבל התם שהצבת מלאה שאובין חיישינן ששאר ג' גונין מהן תוך חלול
 החצית. ואחר שטבל ב"ו עליו. ואע"ג שהשקו. אין השקה מהני למים שבכלי
 להשקיין לעצילה (כרפ"ה). ואי"ל דלכתי קשה למאי דקאמר התם. וה"ל
 צי"ס הגדול דקו וקיימו. אבל בשאר נהרות לא חיישינן. ואמאי ורבי עכ"פ
 דופני החצית מקפין השאובין. ורבי ברפ"ה דרדפי מי המעין ואפי"ה פסול
 גמטול בתוס'. י"ל התם השוקת שלם ואין טובלין תוך כלי (וש' ספ"ו פ"ב
 מ"ו): (ו) וצ"ל דמדקאמר מעלין כדרכו. משמע דלף אם אחר שניחא כל
 הכלי מהמקוה. יאלו ממש מים בשעת ההעלאה ונעטרבו במקוה לא נפסלה
 המקוה מהן. דלא דמי לפגום (פ"ו מ"ו ו"ד ר"א ס"ג) דלחמרי' דלאחר
 שניחא כולו מהמקוה. המים שבתוך שאובין. ד"ל דהתם אין נקבי הסגום
 מוסלשין בשוה. והמים נחים על המוך שנלמנע הסגום. לפיכך הו"ל שאובין.
 משא"כ הכ"ה צ"ס וקופה. המים שבתלן אין נחין על שום דבר. והן מוסלשין
 למים שמקלחין ויולאין ונענין להמקוה. כשירין (עש"ד ר"א ס"ק מ"ו).
 וכדברינו

כשירדו מהגור לתוך הכלים הללו שמלאים נקבים. לא נעשו בתוכן שאובין.
 לטובל בהן כשמלאו מהן המקוה. הרי הוויית המקוה ע"י טהרה צעין.
 לית לן בה [בגמ"ס פ"ה סי' ג']: (ד) דבשאר כלי שיש לו בית קבול.
 כדי שהמים שבתוכו שהן שאובין לא יחזרו ליפול להמקוה ויפסלוה [כפ"ו
 מ"ו]. אבל האך מומלחין נקבים. המים שבתוכן לא נעשו שאובין. לפיכך
 ראשי העלותהן כדרכן (ו) (לה) גסטרט הוא כ"ה שנשבר וצולטין כמה
 עוקפין בשפתו [ככלים פ"ד מ"ג]. והוא עוקפין גיסי תרי. ור"ל ע"י שניתי. נעשה
 מהכלי שתי חתיכות. וכ"כ רש"י מוליך כ"ה צ"ו. והוא עומד במקוה. ומשפתו
 ממש

מלאכת

הואיל ומפרש ומונחין בתוך מקוה אבל בסמוך מטבילין כהן כמו
 שהן [כ"ה] אם הם צי"ס. ומסיק נמי במקוה. גם הרמב"ם צפ"ו
 מה"מ העתיק שבי"ס. וכ"כ לעיל רפ"ה בשם הרא"ש: אלא"כ היו
 נקובים וכו'. ומיירי שמוקפין בתוך הים כמ"ש ברפ"ה בשם הרא"ש:
 ר"י א בכלי גדול. פ"י הר"ב כגון בר ט'
 וכו'. ויש חלוק לר' יהודה בין כלים
 לעוקה אבל רבנן משוו להו אהדדי.
 הר"ש: [או קופה. פ"י הר"ב כל וכו']
 ולא ידעתי למה לא פ"י שהוא כעין שק
 דהיינו מין בגד גם. וכדמשמע בספ"ד
 דכלים וסוף מ"ס כלאים]: אלא
 מטבילין איתן. מלחתי כנ"י מוגה
 ומטבילין איתן. אבל ל"ל שאל"ה דה"פ
 אלא אפי' מטבילין איתן: ומעלין איתן
 כדרכן כו'. כתב הר"ב דלחמרי' לקמן.
 פ"ו מ"ו: ו גסטרט שנמקיה. פ"י גסטרט כלי חרס שנחלק לשנים ונעשה גיסי תרי. כן לשון הר"ב במ"ב פ"ד דכלים. ולשון הרמב"ם
 צפ"ו

מקואות כל המעורב פרקו

ז ערוב מקואות. מקוה חסר שכלד מקוה שלם. חי נמו בזה ל' סאה. וזוה ל' סאה. ומתערבין המים דרך חריץ או נקב. שעורו לרפין ולהכשירן. כאילו יש בכל אחד ארבעים סאה: כשפופרת הנוד בעובייה ובחללה. של קנה שותנין צפי הגוד. והייט כשתי אלבעות. חוזרות למקוין. מהפכות בריוח בחלל הנקב. ושתי אלבעות שאמרו הם שתי אלבעות הסמוכות לגודל. הראשונות שבפס היד דהיינו אלבעת תוספות יום טוב

ז ערוב מקואות. הניח כלל ימות קו. מים גיטין מו. בעובייה ובחללה. וביני ד'ה' עם פ"ח י"ח. ו סמך עם סוף ו'ש' עם סוף פ' נ: ספק. מ"י עם סוף ו'ש' עם סוף נ: ו'ש' עם סוף נ:

חלופי גרסאות

ז כעובייה ובחללה בימות בעובייה ובחללה. וביני כעובייה בחללה. שאינה כשפופרת הנוד. כל' נ' י' סמך. מ"י עם סוף ו'ש' עם סוף נ: ו'ש' עם סוף נ:

תוס' אנשי שם

ז בר"ב ד"ה מפני כו' מיון טבילה. משום דשעור שפ"ז נקרא ד"ס כמ"ט המב"ט: (הוא נמ"ט כאן). (ב"ב): במשנה ובן כוית. הכונה מפורשת בדשלוטא בספק דריבא איכא עמי' דה לחמי מ"ט דהעמ' עמ"ל על מקוה אל' הכא סד"א אשכח בעמד טבור על מקוה ואימא לא נטמא ק"י. (א"ט):

משנה אחרונה

הטביל ב' את המט' א"פ שנגלי' עוקות ב"ט הטבה טערה מפני שהמים מקלמין. ופי' הכ"ש שהמים כבד נדבדו צדנלי המטע קודם שהגיעו ליעין ורואן המי' מתערבין למקוה הלבך לא היו חלילה ע"ל וא"כ ה"נ למה לי רוס ידו אפי' לא העניין על ידו מוץ למים. הוי חסור למקוה ע"י מים הנופלין שבידו כאילו הם חסור למי הנוקוה י"ח הם שמים שניעט הטבה שהוא אין ראו לטבילה הוי חסור למי המקוה שהמטה צמטו. והנאה דבחה דהמים מקדמין לא שרי אלף דביטבד דקדמין לקמן הטביל בו את המטה והלחמלה וכן שיהא כולו במקוה וכן כראה שהר"ש הביא ראי' לזה מדלקתן ספ"ח וחס הדוח ידיו בנים והחס נתי דויבד דוקא וכ"כ שה"ך עם כהדיא והכל בחד ידיו מוחב לכחמלה דהא דנקב צמתי' נתי דויבד משום רישא דידיו עמאות לא שכינן ליה לכחמלה לטבול וידיו וישארו צממאח אכל גיש ס"ג רוס ידיו שרי אף לכחמלה: ז עירוב מקואות. פי' הר"ב מקוה חסר כלל השלם. מקוה שאוב כלל פס הכשר לא בני

ז ערוב מקואות כשפופרת הנוד. ועיין מ"ט בזה בספ"ח דטהרות ד"ה ומסק']: וכן כוית מן המט' כו'. דשעורין כולן הל"מ מסיני. הרמב"ם: **ז ערוב מקואות (מ).** כשפופרת הנוד. בעובייה. ובחללה. בשתי אלבעות חוזרות למקוין. ספק כשפופרת הנוד. ספק שאינה כשפופרת הנוד (נ). פסולה (נ). מפני שהיא מן התורה (נ). וכן כוית מן המט'. וכעודה מן השרץ (י).

מלאכת שלמה כל

נדה פי' עירוב מקואות שאוב כלל מקוה כשר או חסר כלל שלם או שנים חסרין להכשירן לריך שיהיה הנקב רחב כשפ"ז ע"כ אכל בשער המים שסבוק חורח הבית כחוב דהא דבעינן כשפופרת הנוד היינו דוקא להכשיר מקוה חסר מן השלם אכל להכשיר מקוה שאוב ממקוה שלם שאינו שאוב אפי' שמינו משיקן אלף כשערה כשר לפי ששאוב אינו פוסל אלף מדגריסא הם הקלו בו בכך שפ"ז שמי ההסקה אינם רואין פני האויר ואל"ס שאין משיקו אלף כשערה ע"כ. וקרוב לזה כתב רצונו עובדיה ז"ל צמתי' דכסמון: וכן כוית מן הכות וכו'. ספק עמא דשעורין דלוריי' הן הרא"ש ז"ל. והרמב"ם ז"ל פירש ו'ל' האוספסח כוית מן הגבלה וכעדה מן השרץ ספק יש בהן כשעור ספק אין בהן ספק עמא של דבר שעיקרו מן התורה ושעורו מד"ס ספקו עמא וכל אבר אין לו פסוק מן התורה

יבין תפארת ישראל בועז

למקוה. מדיש עוקין ורווחים רבים. ודמי קאת לשק וקופה לעיל: (ך) ורומה מאלד אבו בשופטני עסקין שיעמיד התער במקום שיכסוה המים. והלא ימוק (כרענית י"ט א'). ואת"ל שהעמוד שם ואח"כ יא ונקב לתוכו מעין. והיה עומד התער בעמק נר. ולכן כשרבו מי המעין. נתכסה במים אשר לפו על ראשו. עב"פ קסה. כיון שהמים לפו על גביו אל"כ גם סביבו המים עמוקים יותר מקומת איש. והי' יכול לטבול בהמים שסביב ולהטור מבחוץ. ומי פתי יסור הנה לחול תחת המים לתוך התער דרך הפה שבכותל התער כדי לטבול חוץ התער. ולא יטבול מתוך להתער. והו' למה לריך שיעור המים מנמל להתער כשעור רוס ידיו. הרי אפי' אם רק שוין עם גגו של חסר בני. דהרי כשהטבול יא מהתער. מיד יבוא לתוך המים שסביב התער. ושם יהי' טבילה גם להידים. וב"ל דמיררי שהחנור הועמד תחת שפת הבר ואח"כ נבקע מעין צדלש הבר. וספך וירדו המים לתוך החנור דרך פה החנור. ונתמלא החנור המים. ומת"ס ירד לטבול צמטו. ולא סביבו מבחוץ. מדהיו המים שחוץ לתער מרודדין: (ט) והוא דלמדין (גיטין ס"ו א') דטופח ע"מ להטפוח הוה חיבור היינו דרך חיבור מחשב. כיון מ' כלה שאובין שמתערבין לכשירין ע"י טופח ע"מ להטפוח. והכשר השאוב ע"י השקה זו. אכל שיחצו מורפין. בני כשפופרת הנוד (הר"ש). והוא לריך תנא לסמן הנקב צב' סומנים. כשפופרת וצב' אלבעות. ג"ל דלא הוה כני ליה לתנא למקבט שיעור של צ' אלבעות לחוד. משום דלע"ל דשעור אלבע דנקט תנא בכל דוכתא היינו האגודל של ארס בינוי. שהוא ד' דשעור (כמנחות מ"א א'). אפי"ה כאן אינו כך רק צ' אלבעות אסמך לאגודל. כמנזרח בתוספת'. להכי אצטרך תנא למקבט מני שפופרת. מיהו מדיש שפופרת

והר"ש בחסר גומא כלל נהר. או כלל מקוה שלם. ונתמלא הגומא חסר ככדי שיעור לטבול בו. אפי"ה שאין בהגומא מ' סאה. רשאי לטבול בה. דארע' מתחלולי מתחללה. והו"ל כמלאה נקבים (ר"א ס"ג). ורק צב' מקואות חסירות שסמוכות זו לזו. אפי"ה שראוי שנתרבו קאת זמ"י. אכור לטבול בטיהן (ר"א ס"ד ס"ח ק"א). ורק בשים נקב שפ"ה צין צ' החסירות מלערפות. וכדלמנן: (נא) ר"ל אם עבד כשר במקוה חסירה. ומסופק אם ה' כשפופרת הנוד צונה למקוה אחרת שפ"ה עמא. ור"ל ההתא לצדוק אם ה' י"ך: (גב) הטבילה פסילה: (גב) ר"ל אפי' ודאי נתכסה מן כל גופו. אפי"ה פסילה. משום דשיקר חיוב טבילה הוה מן התורה. וב"ל דאפי' ה' עמא עומאה דרבנן. או אשה שטבלה בה לכתם שזמאה. דאסורה לטבול רק מדרבנן (כיו"ד רס" ק"א). אפי"ה הרי חובינה מדרבנן לטבול במקוה שהיא שלימה מן התורה. ועי' גא"ח פי' ס"ד ס"ג. ופי' ס"ז נגמ"ט עם וז"ל: (גד) וספק אם היה בהן כשעור. צרה"י ספיקו עמא. דשעורין הלכה למטה מסיני (באוסה דה"ב

כשפ"ה מ"ה ר"ל לקמן מ"ה. ולפעמים נזיל דקבר כולו שאוב נמי כשר מן התורה כדשירי ס"ב. אכל להכריסם כולו שאוב דלורייא גם שאוב בני כשפ"ז והיינו כשכולו שאוב או רובו אכל מיעוטו לכ"כ מדרבנן וכ"כ שה"ך פי' ר"א ס"ג. ומ"ה הר"ב ומתערבין דרך חריץ או נקב. לאפוקי אם מתחננין למעלה ע"כ השפה סני ככ"כ כדלקמן מ"ט: ב'שרתי אלבעות. אפי"ה דכלל דוכתא קתם אכנע היינו האגודל והכל פירושו שם הסמוכות לאגודל כמנטו מזה פי"ח דלגיש מ"ה. ועיין רפ"ג דאסלות: ספק כשפ"ה ספק שאינו. אין לפשר שהנקב לפניו שיכול לתודו צאנע ומאי ספק הוה ואם אינו בקי למאדו זהו הוי ספק חסרון ידיעה ומאי איכתיא מפני שהוא מן התורה אפי' בדבנן כפ"ג אכור כדאיתא ב"ד ס' ל"ח. אלא סכ"ו מתחלתי כשפ"ה וסכסח מקמנו ואין ידוע אימתו כל מה שטבול לתפרע עמא כמו במקוה שמתד ומתא חקר רפ"ב וקת"ל דשעור כשפ"ה הוי מן התורה כמו מקוה שספק ומיידי צממאה חסורה דומיא דהסם: דלורייא מן התורה. כתב הר"ב חיוב טבילה במקוה. כלומר שיעור מ' סאה הוה מן התורה כדלמנן ירחן במים כלל גופו עולה בהן ושעורו מ' סאה. וה"ל דה"ל לשער שפ"ה גופו אלא מן התורה דלהכה למטה מסיני הוי כמו מן התורה וכל"ה הרא"ש: וכן ספק כוית מן המט' וכו'. ה"ל עומא מיידי נענע כהיות ואת"ל נאבדה העומא' ואין ידוע אם היה כשעור כדפי' לפי'לומ"ה הר"ב דמיידי צרה"י דספקו עמא אכל כה"ל ספקו עמא לא ידעתי מנין לו זה דהא דלמנן ר"ה עמא היינו ספק נגע והעומאה ודאי.

ל שיעמוד . עס :
ח משהרין . י"ח עס ט"ז
טו וז"ל עס סוף מח :

חלופי גרסאות
ח המקואות ד"ר הסקד
ז"ל נמצא :

תוספות חדשים

משנה ו [בתוי"ט ד"ה]
רשב"ג כו' וזה כנגד
הסברא כו' . והפ"ה לומר
דהרמב"ם עמו הגוי'ם בזה
כ' שהמא' לענין מיעוט בזה
ואפי' דברים שהן מבריייה
של מים וגבי הכשר מקוה
דקדק וכתב כל שהלה ברייתו
מן המים דמשמע דוקא מה
שהמלה מן המים הוא
דמשמע . אלא וה"ל דע"כ
א"י ש"ן תתלו מן המים
כגון עשוי המים או שאר
דברים שא"ן עק"ל ומהלן
מן המים נבר . וה"ל דע"כ
מיניא דה"ן מטבילין בהן
אלא אפילו לענין מיעוט
שפ"ת הטד נמי לא הו'
כמים . מש"כ אם מהלן מן
המים כגון יבוסין וע"כ
דג וה"ל למטבילין בהן כ"ש
דמשמעון בשפ"ת הטד :

הדורשי ביה"ח

משנה ז [תוי"ט ד"ה ר']
שש"ן ב"ג וכו' וזה כנגד
הסברא שיהא כשר לשבול
בו ואפי"ה ימט"ס כו' ע"כ .
י"ב במ"א בא"ח מי"ן קב
ס"ק י"ז שכתב דעת הר"י
דה"י מילי שטובלי' או
נופ"ל ל"ה י"ה י"ה כשרין
אבל כשלא רסקו אוי אפי'
מפ"ס וגם אם נמצא על
ד"ה שאינן מוסקין הוצעין
ע"כ המ"א ונדאם שלוח
כ"ן רש"י ב"בחים דף כב
ד"ה אפי' בעיניהו נמי אם
כל המקוה נעשה מהם כשר
ע"כ ד"ה ר"י ק"ה תיבה
נעשה דהיה די אם היה
כתב אם כל המקוה מן
אלא כונתו דצ"ח עשייה
דהיינו ארסקו וא"כ לא
קשא על הרמב"ם ועל הר"י
כלל :

תוס' אנשי שם

וי"ט ד"ה ר"ב משמע
כן נמא"ל טו' ולק"י כ"ה
מקום טו' כ"ז . (לה"ע) :

רשב"ג אומר כל שהוא מבריייה המים טהור . וכה"ג תנן נמי לענין נטילת ידים במ"ב פ"ב דמ"ב י"ד . ופירשו הר"ב והרמב"ם דהיינו שאינו חוץ אל הר"ס פ"י שם דטהור לטובל בהן הידים . והביא ראה מפ"ב דבבחים דף כב . דתניא רשב"ג אומר כל שחלת ברייתו מן המים מטבילין בו ע"כ . ולפיכך נראה צ"ע דגם הכא מפרש כן . וכך הראה מקום בכלן על פ"ב דבבחים . ולפיכך דמאיר שייך שפיר בהכשר מקוה . כלאשכחן בפירקין ממתינת ג המקואות טהורים . וה"ג ברפ"ד וב"ה מטבילין טו' ומודים בשוכה שהוא טהור . וכן עוד ברפ"ח . והא"ל ל"ק חמאי ר"ע מברטנורא

טמא . מ"מ הכא אילו הו' שיעורים דרבנן . היינו מטבילין אותו : כל שיעמוד . בין עפר בין לרורות בין יבחושים ארומים הגלילין במים . אם עומדין ע"פ הנקב ממעטין בשפ"ת הטד ואין המקואות מתערבין : כל שהוא מבריייה המים . כגון יבחושים ארומים . ואין הלכה כרשב"ג :

בל שיעמוד כשפ"ת הנודת) במעטמה"רבין שמעון בן גמליאל אומר כל שהוא מבריייה המים . מזהיר : () ק מזהירים את המקואות העליון

פסק בפ"ת מה"ל מקואות [הלכה י"א] . ולא העיר על זה הר"מ אך בספרו ב"י בצו"ד [ס' ר"ח] כתב חמתיו דהכא וז"ל כתב הרמב"ם דאין הלכה כרשב"ג . וכן פסק בפ"ח מה"מ [הל' ו'] והט"ג דלמרי' דאין צ"ל צפרק הנזכר . משמע דס"ל דל"ק דרשב"ג . אע"פ שכל שחלת ברייתו מן המים מטבילין בו . מ"מ ממעט בקב כשפ"ת ובסק כמותו . וכן נראה שפוסק הרא"ש דממעט שלא הביא אלא דברי ה"ק בלבד . ע"כ [וזה כנגד הסברא שיהיה כשר לטבול בו . ואפי"ה ימט"ס שלא יוכשרו המקואות] אבל לי נראה דאף במטבילין פוסק הרא"ש [ד"ל דרשב"ג] . וגם הטור לא הביא כלל . ועוד משמע דעת הטור כן בענין ידים . כמו שאכתוב במקומו בס"ד . ולפיכך ג"ל כפי' הר"ס דרשב"ג דהכא במה"א קאלמר במלתיה דמטבילין בו . ומשמע דבהא נמי פליג ת"ק בדייה . ות"ק אשמועי' רבותא דאפי' ממעט וכ"ש דאין טובילין בו ורשב"ג אשמועי'ן רבותא דטהור לטבול בו וכ"ש דאיתו ממעט . ומנא"ל לפי זה אי' איכא למפסק כרשב"ג בזה דמטבילין . שיש לפסוק כרשב"ג ג"כ לענין מיעוט שאינו ממעט . אע"פ ש"ל דרשב"ג ה"ק דמהדר לת"ק היכי אמרת דממעט והרי כל שחלת ברייתו מן המים טהור ומטבילין בו . ובהא ג"כ איה מודה בכך . וא"כ למה יאה ממעט . מ"מ מאן מטייל לן בהך דוחקא . וכ"ש דהא דמטבילין בו רשב"ג קאלמיה ולא שמעיהו מתא אחר . וגם הסברא עונת דהא בזה תליא . דמאן דמטיר לטבול . ס"ל דאיתו ממעט . ומאן דס"ל דממעט . קסבר נמי דאין טובילין בו . ולכן כ"ל דכיון דיש לפסוק כרשב"ג בזה"ל דטובילין . מהטעם שכתבתי . דכמו כן יש לפסוק כמותו שאינו ממעט ואפי' אה"ל דת"ק אע"כ דמורה בטובילין פליג בממעט . אפי"ה כ"ל שיש לפסוק כרשב"ג ג"כ בענין המיעוט . לפי מה שכתבתי במ"ה פ"ד דפסחים . שכתב הרא"ש בשם הרי"ף דכלל דכל מקום שנה רשב"ג במשנתיו הלכה כמותו לאו דוקא אלא עד דאיכא טעמא . ש"מ דכי איכא טעמא פסקין כמותו והכא טעמא רבא איכא שאם הוא טהור לטבול בו . כ"ש שלא יאה מנוטע ג"כ . כלל דמלתא דהרמב"ם דפוסק מטבילין נראה שיש לפסוק ג"כ דאיתו ממעט וכ"ש בנטילת ידים . וקשיין דברי הרמב"ם מדוידה אדידיה . אבל להרא"ש והטור נראה דממעט וכן אין טובילין ואין

מלאכת שלמה
החורש יקראו חמשים דברי סופרים אמנם שיעורין הלכה למשה מסיני הם כדלמרי' בפ"ק דעירובין ובסוכה ובפ"ק דיומא . וכן פ"י ג"כ הר"ס ז"ל

תפארת ישראל

ד"ה צ"ג . תל הלכה למשה מסיני כדלמרי' דמי [כרמ"ה ס"א מ"אז"ח ה"צ] . ואע"כ דאפי' ספק טומאה דרבנן ברה"י ספיקו טמא [כשהיה ס"ד מ"ה] . אפי"ה אי' הוא שיעורין דרבנן . היינו מטבילין אותו (ד) : (נה) ר"ל כל מה שמונה בהקב שהוא בשפ"ת הטד בין ב' מקואות חקרים : (נו) השיעור של שפ"ת הטד . ואין מוטבילין . ואפילו הן בריות המים . וז"ל דכ"ש ע"ט אירוק ואיך דרפ"ז . דס"ל דממעטין :

אחרונה

לח : רשב"ג אומר כל שהוא מבריייה המים טהור . ולת"ק משמע דאף ממעט וכ"ש שאין מטבילין בו . והרמב"ם פוסק דמטבילין ואין פסק בת"ק דממעט ותנן חו"ש שהוא נגד הסברא . וז"ל שאינו נגד הסברא דהא דמטבילין בהן דחשבו חכמים ומ"מ ממעט דמים נוטילין אהם עומדין בקב ואין טובילין מהם לזה כגון מים הנקדשים מאן לימא לן דלא ממעט דכל עומד ואינו תמלה הו' מיעוט והיינו דקמ"י כל עומד ומה שלא הביא הטור דין דמטבילין ביבחושין משום דלא שכיח לטבול ביבחושין ומש"ה נמי לא הביא דמטבילין בשיטת של דג שהוא פשוט בנת' משום דלא שכיח . ובוד יש לפסק דאפי' כעובדין וילאין מזה לזה ס"ל לת"ק ביבחושין ממעטין דס"ל לת"ק דשיעור שפ"ה ל"ך דהמים העובדין יאה בהן שיעור זה שיהא תמלה את הנקב כולו וביבחושין שהן גושין חלוקין א"ל שלא יאה מטב ריח כ"ש בין זה לזה ואשהכח דלא מלי ליי' שיעורא . ורשב"ג ס"ל דמים לא בני שיעור שפ"ה"ג אלא בקב . ובכך הוצרכו שתי הסברות אלו נדבדבו הר"ס ספ"ח דטהרות : ק"י ב"ב ה"ר"ן את המקואות . אבל לפ"י דשלאוב מייני ולהכי הקילו נחבד כשערה ע"כ וכן מקשת הר"ס . אבל לפ"י לא ח"ש מה שפ"י הרמק מן הקרוב ולא חיישי' שמה בה אדם והפסקי' הפק' לעון או תמט דלחך שהשקו הופסקה ההשקא פקול לטבילה . וזה אינו דלמנ"ס שלאוב אה נחבד רבג אחד כבאר [טולם בהכשרו אפי' הופסק אה"כ וכ"כ הרא"ש והטור נדידו ואפי' למ"ס רבינו ירוחם שנתפסקו הפסחים בזה ועוב לסחמיר לכתובת עכ"ל משמע מ"מ מקפס שמה הופסק לא אצטריך לאשמועי'ן דשכר . וקובד אני שרשב"ג נמשך אחר פ"י הר"ס עכ"ל לפום מאי דקד"ל לפ"ת תמני' דאיירי מתקופ' חסן ובה"ל דלי' את הופסק פטול שכי' חסן לפ"תו וזה פ"שוי' אצל התקפ"ק

מקואות כל המעורב פרק ו

השני ח (במשנה) סלון . וזה יבוא חס הסלונים עליו שאזינו לה שאין מקבל טעם אפילו היה מקבל כפי מה שדעת סבורה לא יעשה לקבל [המנצח] וכל נחמור ס"ח כ"ו וע"ש בכלל הסבה ר"ח ממ"א פ"ד גבי סלון שהיה לו כ"ו ונכ"א קושיא כנ"י ס' ר"ח והיה התי"ט ק"י ד"ס הניח : [בתור"ש ד"ה] מביא ס' ולי קשה ממנה ידיו ס' עכ"ל . ואפשר לומר כיון ומדלורייחא כולו טעם כשר ואם היה מ' סאה אין זריזין שום חיקון וטריה אלא להבין למקוה כשר מדרבנן . כדי להשיק . וכנ"ל אפילו ר' יוסי מודה לכינוי ידו תחתיו כיון דעיקר כוונתו היינו מ' סאה היא פ"י טריה ואפי' לנ"ד כולו טעם מדלורייחא . והוא דבשר ע"י השקה וכנ"ל התי"ט פ"ד משנה ו' וביטול לקמן ד"ס אפי' .

ואין טעמין . ועוד אכתוב בזה במסכת ידים בס"ד : **ח העליון מן התחתון** . פי' הר"ב כגון שהיה העליון מים שאזובים וס' . וכ"ס איפכא . כלעיל פ"ג מ"ב ועיין מ"ס שם בס"ד : **מביא סלון של חרס או של אבר** . ואע"ג דשל אבר מקבל טעמה דכלי מהות פשוטיהן מקבלין טעמה . כדתנן ברפ"א דכלים ואין הויתן ע"י טעמה בעינין . כמבואר במ"ה פ"ה . כבר כתב הרא"ש דה"מ בממשך מ' גשמים בעלמא אכל הכא דמתכרה למקוה אחר שהוא כשר . לא מפסל משום דמתכשר ע"י השקה . וכתב ר"ב דאע"ג דמתכשר מים מן המעין לכלים . נפסלו אפי' המים היוצאים מן הגלי משום שאזובים . ולא מהניא להו חבורם למעין . כמו שכתבאר לעיל רפ"ה . שאני חרס דהוי כלי שיש לו בית קבול ונפסלו משום שאזובים . אבל הכא דאין בו בית קבול אע"ג שהוא מקבל טעמה . שפיר הו"ל השקה אע"פ שהמים נמשכים עליו . וכתב עוד הר"ב שהרשב"א והרמב"ן פירשו למהניחין דהכא כשהסלון מחובר לקרקע דווקא דהשתא אינו מקבל טעמה כלל . כדתנן בפ"א דכלים מ"ב . ועיין בפירוש הר"ב דמשנה ד פ"כ דכלים . ולי קשיא ממנה ידיו תחתיו . דהא פוסל ליה ר' יוסי [ואלכחא בוותיה] בפ"ה מ"ה אפי' בדבר שאינו מקבל טעמה . כמ"ס שם בב"מ הרא"ש : **של חרס או של אבר** . כתב הר"ב וה"ה של עץ וכו' . דהכי תניא בתוספתא והביאה הר"ש . וכתב מהר"ם ושמו גררררר משום דזמנין אין המקואות מכוונים זה כנגד זה ושל חרס ושל אבר . בקל יכולים לעשותם עקומים . או פשוטים .

מלאכת שלמה

מ"ט : מביא סלון של חרס או של אבר . מדברי הרא"ש ז"ל משמע דכסלון תלום מיירי אבל הרשב"א ז"ל וגם בתשובות להרמב"ן ז"ל מפורש דכסלון מכוון

תוס' אנשי שם

ח תור"ש ר"ה מביא כ"ו ולי קשה ס' . ולי דוקא דהא אינו מניח ידיו שם אלא עד שימלא הסלון ואח"כ קודם ההשקה חסר חוקן וכמו שפירש בהגות ובין שפירש ידיו בשעה שהיה אף זה שהוא ע"י דבר פסול . (כ"ד) :

בישנה אחרונה

הכ"ס מייבש בשבוב פשימי' דלא חייבי' בתוספתא אחר"כ . ושמו כוונת הר"ב דלא חייבי' שפסקין קודם שנתכחו . אבל זה דוחק דמישטע ומיטעו קמי' דמשמע שיש בו כשר אפי' דהא שבוטלו . והרא"ש כ' ג"כ הרחוק מן הקרוב ולא חייבי' שמה כל אדם והפסיק ההשקה בטעם שהוא טעם עכ"ל ונראה שהוא מפרש דבחסר מיירי ולא כשפסקה הר"ש וכן משמע מה דתפסק מינה ידו תחתיו פ"ד שסמאלה כתיב כשפוסרת כבוד רגע אחר וכשירדו אחר"כ למטה ונשארו מושקין כשפסקה דיו ס"כ . והנזכר לזה משום קושיא הר"ש דהו' כחשך מיירי ע"כ לא כפי' כשפסקה לכן פי' דאפי' כחשך מיירי ומתחלה נתכנסה כשפסקה ולכפוף שנתאר כשפסקה דיו . אבל דבר תימה הוא לומר דכחשך כפי' מוכר כשפסקה רגע אחד ולא נמאל' דבר זה בשום פוסק . ונראה דמפרש לה בשבוב כדמתיק הר"ש והחמיר גם שצ"ב דעני רגע אחד כשפסקה ו"מ"מ גם שצ"ב לא מיניח מלן

יבין

[ר"א ס"ב] (יא) : **כשר ב' מקואות זה למעלה מזה בשפוע הבר** . והעליון שאזובין . מותר להשיקו מהתחתון שהוא מ' סאה כשרים . אע"ג דכש"ג לא הושיקו גוף השאזובין בהכשרים . דרק הקלות הו"ל מלן יורד ומתערב בהכשר . וכ"ס בדרהו איפכא . שהעליון כשר והתחתון פסול . דאין קלות הכשר יורד ומתערב בתחתון הפסול . אפי"ה מכשירו . ואע"ג דכשר שומעין קן מלעיל [פ"ג מ"ב] . כר"א דווקא ההם . דנ' לזנין שפסולין הוא רק מדרבנן מהני השקה גם במדרון . אבל הכא להכשיר שאזובין לרוב הפוסקים פסולין מדלורייחא לא קמ"ל . ואין להקשות דעכ"פ קטפרום אינו חבור [כשהוא ס"ח מ"ט] . י"ל דהיינו דלחשוב העליון והתחתון כמחוברין . אבל עכ"פ מהשבו שפיר כטעמין . דהרי במקום הגיעה אין שם קטפרום : (ג) ולא עלתה לו טבילה (יב) . וללא"כ הו' הנוצק"ל הני פירושה שכתב ב' מקואות שאזובין . וכל אי מ' סאה . ואחת מהן קרובה למקוה שלימה כשירה . ואחת מהן רחוקה ממנה . מותר להשיק הרחוקה ממקוה הכשירה להקרובה שהושקה להכשירה . ואע"ג דה"ל רק השקה למזיקת . לא חייבא ר' לה לקרוב להפקיע א"ע . שיעיל לה השקה כשערה להכשיר א"ע . ולא להכשיר גם לאורך שחור והושק גם לה כשערה : (ס) ג"ל דרק ארישא שאל' בי"ד . דהיאך אפשר שישיק עליון מתחתון . דא"ל שיעשה חריץ בקרקע מעליון לתחתון כדי שיזוב קלות המים מעליון לתחתון וישיקו ע"י . הרי לפעמים עי"ז יתמעטו מימי העליון ע"י המים שיילאו ממנו להתחתון . עד שע"ז לא יהיו ראויים לטבילה כל הגוף . כשלא ישאר מתחת שולי החריץ בהעליון מ' סאה . ואפילו נימא שלא יעניק החריץ כל כך בהקרקע . כדי שלא יזוב מעליון לתחתון רק קלות דק ולא יחסרו על ידו שיעור מ' סאה בהעליון . וליהא . דקלות דק כזה יזבלע בקרקע קודם שיגיע להמקוה התחתון הכשר . ולא יהיו מושקים כלל : (א) אבר בפתח . הוא עופרת . והתנא מיעלו שיקח סלון של עופרת או חרס . דהני אין קלות דק כשער כבלע בהן ברגע השקתו . דלולא כן . גם בסלון עץ ע"ש חסרית וכדומה מותר להשיק . וסלון אין מקבל טעמה . מדפתוח ב' ראשו ואין לו בית קבול . ואע"ג דעכ"פ גם פשוטי כלי מהותה מקבלין טעמה . והרי הויתן המקוה ע"י טעמה בעינין . היינו ששירדו על דבר המקבל טעמה למקוה נפסלו המי מקוה . אבל השקה אפילו ע"י דבר המקבל טעמה מהני [ועי' תו"ש] .

בועז

טומאה דלורייחא . אבל בנגע בשר דמשמתי . ומסופק אם כי' בזה כשישיר . אי אמרת דשיעורין דרבנן . א"כ מדלורייחא לא הי' סמא רק בנגע צמת שלם . או צעם שלם ממת . או צבילה ושרץ מת שלמין . ורק רבנן גזרו דגם בנגע בשישיר טומאה מהן שיטמא . א"כ בנגע בספק שיעור . אין כאן חשש טומאה דלורייחא כלל : (יא) ואל תחמה הרי בזה עמון מותר לטבול (כ"ד ר"א ס"ג) . והיאך ימעטו שיעור שפוסרת הגזר . והיא חבובים כמים י"ל פחות כוח ממת יוכיח . דהוא ממין הנטמא בזה . ואפי"ה י"ל ממש הפחת טפה שבין בית לבית ע"י רובע עומתו (כאלהו פ"ג מ"ה) . הרי דאפי' לקולא אמרין דאע"ג דשיטין ממין הטמא בזה . עכ"ס מדאיט מינו ממש ממשע פל ידו . מ"ס הכא דנימא לחומרא . דאע"ג דשיטין מן מים הכשירים לטבילה . עכ"פ מדאיך מין אי' ממש ממשעין זה על זה . ואשכחנן נמי מיני דהא עמון פסול . ואפי"ה אשורפי מטרף (כסוכה י"ט ב) . ועוד י"ל דאע"ג דרשאי לטבול בהן . היינו רק אחר שרסקו . ולא גרע משג' ואיך דחשי' ההם (ר"א ס"ג) דכשירין לטבול בהן . ואפי"ה י"ל דהו' רק אחר שרסקו . ולהכי הך הכא שלא רסקו עדיין . לא מחשבו כמים וממעטין השפוסרת הגזר : (יב) כך כתבו רבותינו הר"ש והרא"ש והר"ב . ונ"ל טעם רבותיו . דמחשבו שהושקו פעם אי' . הרי יש כאן חוקה דמטיקרא ומתיבא חית' מתיק רישותא . ולא גרע ממקוה שהחוקה שיש בה מ' סאה . דלא חיישינן שמה נתמעטו בטעם טעובל . ורק במדד השתא ומלאה חסירה (כפ"ג מ"ב) . ורק לא הכנתי עה ניהו קרוב ומה ניהו רחוק . ופשי הוה מושב בלשון בשיאמר משיקין הקרוב מהרחוק . דהיינו כשש מים פסולי' קרובים לחובב אדם הטובל . והכשרים רחוקים ממנו . ועריחא ליה מלחא למיזל כל עת שיטמא לטבול במקוה הרחוק . משיק הקרוב הפסול . מהרחוק הכשר . ולפי שיטת רבותיו דס"ל דלרץ שלא חוספס ההשקה . הו' כ"ל לפי מ"ס לעיל (פ"א מ"ד) דהרחוקים מעיר ודרך עהורים . והקרובים טמאין . א"כ י"ל דהכי קאמר הכא . שאם יש לו מקוה פתוחה ממ' סאה שהיא רחוקה מעיר ודרך . מותר להשיק מקרובה שהיא מ' סאה . שא"כ שטמאת אע"ג שהיא קרובה . דהרי מחוקה מ' סאה . ולא חיישינן שמה בטעם טבילה חוספס ההשקה . דהרי אפי' חוספס . אפי"ה ישאר הרחוק כשהרתו . וא"כ אין כאן חשש רק שמה כשיופסק לא יהי' מ' סאה בשעת טבילה בהרחוק . והרי נגד זה יש חוקה דמטיקרא . שהי' ככר מ' סאה כשהושקו יחד . דדוקא במקוה שמדד ומלאה חסירה לפיטו . שמתאין כל הנטבלין בה למשע (כלעיל פ"ב מ"ב) . משא"כ הכא . הרי אין רישותא לפיטו דמי יודע אם חוספס ההשקה . אבל אין משיקין קרובה מרחוקה . ר"ל אם יש כאן מקוה פתוחה ממ' סאה שקרובה לעיר ודרך . שיש בה חוקת טעמה . אסור להשיק ממקוה שלימה רחוקה . דאע"ג דאחר שהושקו . ליכא למיחש שהוספס והרי אינה מ' סאה . מדאיכא כנסק

דכבר דכרנג אחד סגי והסוד כ' בין בחשך ובין בשבוב כפי' כשפסקה ולא הזכיר דכרנג אחד סגי . והרא"ש עמנו כה"מ שלו בס"פ חיוטק כ' ג"כ עירוב מקואות כשפסקה בין לשאובין ובין למקוה הכר פ"ב : ודרהרוק מן הקרוב . פי' הר"ב ולא חייבי' שמה כל אדם והפסיק כו' . אע"ג דכשפ"ה דפרש הני ונלכד שיטמנה שלא יפסיק . החס נמי חטאה דלורייחא והכא בשאיבה דכרנג ואפי' מלן דמפרש מהני' נמי כחשך . י"ל דהתם מומאל דמי מאלא דמדינא אוקמה לחוקה כה"ס שם : כ"ב ד . קשה למה לי' נמימי כי"ד הוא עושה דלא ה"ל נמימי אלא עיקר דינא דשקן

מקואות כל המעורב פרק ו

יד נ"ד ידו וכו' נגז'.

תום' אגשי שם

תום' ד"ה ובניה כו'
 ח"ל ה"ל' וכו' . ועי'
 מיהם כתב העליון מן
 כתבתו כגון ב' מקואות
 בשמועו של כל העליון אין זו
 מ"ס ובתחתון י' זו מ"ס או
 יתיר מניה סילון כו' ומ"ס
 עד שירדו למטה שיהיו
 מושקין כו' ז"ל דלא הוא סוגל
 מיד קודם שיפסק הקולות דהא
 ודאי למחי' דמפסקי הכתוב
 העליון חסר הוא ח"ל לטובל
 אחר השפיקי' הקולות ודבר
 פשוט הוא דכיון שהמים בלוי'
 מלמעלה בדרך זה יפסקו
 הקולות מהרה ומיחו בחר
 כפי' מסוק דלא איירי בכלל
 אלא בשלם ולא בחדר ובמו
 שפי' כר"ב וק"ק על המי' ש'
 אלא כ"כ . (ד"ד) :
 בא"ד גבוה יותר מאלו
 העליון. ויהיה דכיון שהמקוא'
 בשפופו של הכר יניח א"ך
 יתכן שיהי' רחשו של כלון
 דלמטה גבוה מאלו העליון
 וגם מ"ס ולשון תחתיו ז"ל
 לפ' וכו' לא הירא ודאי
 נמו לפרש דברי הר"ם בדרך
 זו שהיה הוא ז"ל כתב
 ולפעמים מלמעלה מעליון
 המים עד שפת הסלון
 ונכרכו כל שפת המי' ש'
 כחות בשערה ולכך נק'
 מניה ידיו תחתיו כדי שלא
 ילאו המים לה' : כשמתמלא
 עד שפה שפוק ע"ז ומשמש
 דתחתיו יהיו לז' בתקופה
 הסתיון וקאמר דלפי'
 אלפעמים בראשו של מטה
 מועטים כחות השערה
 כדאמין לרי' שיית' ידיו
 שם עד שמתמלא ודאי'
 יסירם והא דתנן אפילו
 בשערה דיו דוקא בתקופה
 ההשק' דהיינו מנהיגה הוא
 דדיו שגוע אפי' בשערה
 והכי דייקא מתני' דתני'
 ומשקו אפי' בשערה אבל
 במשך הסלון לרי' שיהיו
 המים רבים כדי שלא יפסקו
 הקולות ולפיכך מניה ידיו שם
 עד שמתמלא מים ודאי'
 מסיר ידיו ומניה לירד המים
 ומשקו והיינו מני' דתני'
 מתני' ומניה ידיו תחתיו עד
 שכות מתמלא מים ודאי'
 כשהוא מלא ומסיר ידו
 ומניחו לימשך טרדו לא
 יפסיקו הקולות חב' בזכר
 ונטון כ"כ . (ד"ד) :
 בפרד' אלא מני' ומני' כו'
 כל' בדיק ור"ל שמתלבד
 שפחות מל' שהמים נכנסים
 בו ומל' שהם יוצאין ממני'
 הוא פחות גם מלמעלה בכל
 משך רחבו ולפיכך אם רחשו
 התחתון גבוה מאלו העליון
 אם לא היה מניה ידיו על
 כל משך האורך היו המים
 שופכים ויוצאין שלם הסלון
 ולא היו בלוי' למטה . ואל'
 שמוקף מני' דדיים הייט
 בשוליו ובשני לרי' האורך
 ופתחו מני' הייט מלמעלה
 ומאסו . וכדאי'
 הים אלא מני' ומני' הוא
 פחות ודאי' ומשכו בכל
 כדאמרי' ולא נקט וכו' :
 כדאמרי' ולא נקט וכו' :

כמו שירלו . להכי נקט של חרס ושל חרס . ע"כ : ובניה ידו תחתיו . פי' הר"ב כדי שלא ילאו מים לחוץ כו' . וז"ל הר"ם מניה סילון וכוון
 דאש' אחד בעליון וראשו אחד בתחתון . ולרי' להעמיק ראשו העליון בחוק המקוה החסר עד שירדו למטה . שיהו מושקים למטה למקוה השלם
 נחות השערה ליתשב כמקוה אחד . וטובל אפי' בעליון . ולפעמים שלמעלה מגיעים המים עד שפת הסילון ובראשו של מטה מועטים כחות
 השערה . ומסיים מהר"ם כגון שראש הסילון של מטה טובב גבוה יותר מאלו העליון ע"כ . ולהכי נקט מניה ידיו תחתיו שלא ילאו מים לחוץ
 ר"ע מברשגורה

ובניה ידו תחתיו . של הסלון כדי ובניה ידו תחתיו (=) עד שהוא מתמלא . שלם לא ילאו מים לחוץ כשהוא מתמלא .

שאלם לא היה מניה ידו על הסילון בראשו שלמעלה : היו המים שופכים ויוצאים שם מן הסילון . ולא היו המים בלוי' למטה אפילו כחות
 השערה . לה"ק מניה ידיו תחתיו . פי' בתחתיו של הסילון בראשו הגמון מניה ידיו עליו שלא יפסקו חוץ לסילון וילכו תחת ידו עד
 למטה שיצאו המים למטה לכל הפחות כחות השערה . עכ"ל . [*הסילון איש מוקף מד' לדיים אלא מני' . ומני' הוא פחות] :

מלאכת שלמה

מחזיר לקרקע דוקא מיירי : ובניה ידיו תחתיו . פי' הרמב"ם ז"ל אם הוסיף
 קנה הסלון במקוה התחתון בכשר ולחון המים בזדיו עד שיגיע קצהו האחרון
 למקוה השני הנה מטה שיפגוש קנה הסלון במים אשר צו למים אשר במקוה
 העליון נתחברו המים במים והשעור . ופירשו הר"ם והרא"ש ז"ל העליון
 מן התחתון ענין שני מקואות שעמדין בשפופו הכר מניה סילון וטוחן ראשו אחד

יבין תפארת ישראל בוע

בספק ספיקא לא מפקינן לדיא עמא בפבילתו מחוקק דמטיקרא (כפ"ב מ"ב) .
 אבל אי"ל דה"ק אין חוששין שמה בשעה שמשקים הספק השקתו רחוק
 ממעמדו . ולא הוסיף כלל . ליתא דאם אפשר לתוס כן . מטיקא תיחי' באת
 לא נישא . הכי י' ש' כן חוקק פסול . מחסרון מ' סאה . או משאובין . דאף
 דספק מים שאובין כשר (וכלש"ל פ"ב מ"ג) . וכ"כ שם מניה ה' . התם שאמי
 דהי' חוקק כשרות להמים . משא"כ הכא דהמים ודאי' שאובין היו מה"ט
 נכשירים מספק . והכי רק להרמב"ם כולה שאובין כשר מדאורייתא (כ"ד
 ר"א ס"ג) אבל אין קי"ל כרוב הסופקים שחולקין עליו . ואל"כ ספיקא
 לאורייתא היא ולאומרא . וס"ל אדרבה דגם בשאובין שחולקין . דלמירו שלא
 מופסק בהשקתו . אבל מלבד שכל זה אין הדעת מתעבה בפירושו ה"ל
 במשנה . קאיא נמי בלא זה דמטיקרא דלינא פירכא . דהכי טלה מתני' רק
 בשאובין מ' סאה שהשקו לכשירים מיירי . דלמי' גנייחו בהשקתו כשערה .

אבל בהשקתו שנין חרס שלם . הי' לרי' השקתו כשפופרת הטוד (ש"ך ר"א ס"ק ק"ד) . ואל"כ אם בהשקתו שנין חסר למלא דחמיר לרי' כשפופרת הטוד .
 אפי' כשהשקו פעם א' . אף שאח"כ הוספק השקתו הי' ס"ד להכשיר שניהן לולא העשם שהרי חסר לפיכך השתא (כרבינו סו"ד וז"ל ר"א ס"ק ק"א) . מ"כ
 בשאובין מ' סאה שהשקו לכשירים . דקילת השקתו דלמי' לכו בהשקתו כשערה . אף שהוספק היתק אפי' הו"ל להכשיר . וכן פסקינן באתמ' (ו"ד ר"א ס"ב) .
 דשאובין אחר שהשקו . אף שהוספק השקתו שארו בכשרות . ואי"ל דרבותיו המפרטים ה"ל פלגי' אכור . וס"ל אדרבה דגם בשאובין שחולקין . די לן כשערה
 בן שיהי' בני' בהשקתו כשערה כל זמן שהן מושקין . אבל לא כשנספק השקתו כשערה . ליתא דכיון דכיון שחולקין מהן שם שאובין כשהשקו . אף ע"י
 שזוספק ההשקתו שלהן . יחזור לחול עליהן שם שאובין . הרי פנים חדשות צלו לכאן . וכלא גשאו מעולם נחשבו כשהשקו . גם אי"ל דבאתמ' קד טונה
 רבותיו . דמה"ע אין חוששין שהוספקו . משום שגם אם באתמ' אירע כך שהוספקו . אפי' כשירים . ליתא דל"ל א"כ דנקטו כלל רחוק וקרוב . דליכא
 רק ספק הוספק . טפי הו"ל לנקט דלפי' ודאי' הוספק השקתו אפי' שארו בכשרות . ומשעמא דלמנין . והו' ק"ל למה נקט דמטיק רחוק מקרוב . דהיינו
 שהשאוב רחוק מאלו העליון . איפכא הו"ל הקרוב מהרחוק . דהרי מסתמא טובל בהשאוב הקרוב לו . או טפי' הו"ל שמשקים ב' מקואות שרחוקות זה מזה .
 והגם שלפי' פירושו ה"ל במלת רחוק וקרוב מלש"ל (פ"א מ"ד) הי' אפשר ליב' קת' קוטיא זו . אפי' אלו ילאו מן הדוחק מכל וכל . ולכן אמרתי
 אענין עטרת לי דברי עטרת ראשי אא"ו הנאון זוק"ל . כפי' שהבאתי בפנים . ועטרת גנים אנוחה : (ל"ג) ויאמר הכרמים הן אכל יבש . כי כל
 דברי רבותיו הר"ם והרא"ש והר"ב במשנה ח' בבבא זו הם כדברי ספר החתום לפני . וגם דברי מהר"ם שהביא רבינו תוי"ט . הם כולם לעני' דעת
 כמותי אפרוח שלא נפתחו עיניו כולס כאנתרא דלא מפרשא . ולמה לי להאריך למנות א' לא' ולהראות כל הגמגומים שבהם באצבע . והם כולם דברים
 הגראים לעין לכל מאן דבטי' סמא דחיי' . דלא להיו משנתו בפומיה כנמרד גמור ומורתא חסא . ונפרע מ"ס רבינו הו"מ בשם מהר"ם . כלשון מטיקא
 ומבולבל מאד עד שלא יובן כלל . וכפי' הגרלה ה"ק . משום דלפעמים ראש העליון של הסילון מונח גמון מאד . דהיינו תוך מי המקוה העליון . ועי' ישפופו
 מי מקוה הסליונה ממעל להסילון . ולא יושקו למקוה התחתונה . לכן מיעטו התנא שיניח ידו תחת העליון של הסילון . כדי שלא יוצו מימי מקוה העליונה רק
 לחוץ פה העליון של הסילון . ולא ממעל להסילון . עד כאן תוכן דבריו . ואין אלו אלא דברי חומה . דלשם גם ישפופו המים ממעל לראש הסילון . אל"כ יהי'
 ודאי' פה הסילון מונח כנגד המים שצמקוה העליונה ממש . וודאי' ישפופו נ"ב לחוץ פה הסילון . וירדו ויושקו במים התחתונים . והו' אי"ל למה נקט מניה
 ידו . הו"ל מניה ראש העליון של סילון . ויהי' הגבוה זו ע"י מה שיראה . ע"י אבן או צולע' או גוש עפר וכדומה . והו' וכו' פשוט כל כך שיהי' לשלם
 ראש העליון של סילון מונח גמון מאד תוך המים . עד שרי' תנא יעטו מסתמא אפי' יעשה שלא ישפופו המים ממעל להסילון להלאה . וזה יהי' ע"י שגיבה
 פה העליון של הסילון ע"י שיניח ידו תחת ראש הסילון . והכי בלי' ליימד התנא כל ערוב יעשה דעתה פשוט לידע זה מעגמו . ודבר"ב בפירושו כאן
 גראה . דמה דקאמר תנא כאן מניה ידו תחתיו . הי"ס מניה ידו על פה התחתון של הסילון . עד שיתמלא כל הסילון מים מהשאובין . שבאין בתוכו ממקוה
 העליונה . ואח"כ מסיר ידו ויושקו . עד כאן תוכן דבריו . ומאחר כוונתו . דלהכי צ"ל הר"ב שיתמלא כל הלול הסילון מים קודם השקתו . דמלמדין
 שיושקו כשפופרת הטוד . וכן כתב הרא"ש כאן בפירושו בפירוש . ואני' צבר ולא ארע אל"כ כמה נפרתה מה דמסיים במשנתו ומשקו כשערה דדיו . והן אמת
 דלכאורה נראה מפי' הרא"ש . דבתמלה לרי' שיושקו כשפופרת הטוד . ואח"כ בני' כששארו מושקים יחד כשערה . אבל פשוטו ליתנא דמתני' לא משמע כן .

משנה אחרונה

דמשקו ומטיקו זה לזה ויפכה בלוי' פניו שיפכה זה לזה . ולפי' מלי' דפייש הרא"ש דמתמלאו בני' מני' כשהפ"ל ונבוקף בני' כשערה
 כמש"ל . י"ל דלפי' קמי' מניה סלון ומניה ידו תחתיו כדי שימתמלא דמניולאו
 ודאי' י' שם כשהפ"ל . אלא דלמיל' כתבנו שאין מי שפוקר כן . וי"ל דלפי' קמי'
 כיצד הוא עושה דקמ"ל דלפי' דק"ל שרי' כוונתו כשערה והכא שרי' ע"י סלון
 של חרס שמקבל טומאה וכן במניה ידו שמקבל טומאה ליש' ב' כמ"ס הרא"ש
 ודאי'

כשערה. מ"י ע"ש סוף ו' וז"ל
ע"ש פ"ג ע"ב

תוספות חדשים

[בר"ב דר"ה] ומניח כ"ו
המקוה האחר. וז"ל ע"ש
המקוה נכספים א"כ מ"מ
באר עליון כבשלו כיון
שהבשלה בעה א"י ע"י ככ"י
יורה דע"ש סימן ר"א

תוס' אנשי שם

ח"ו"ס ד"ה אפי' כ"ו אבל
כבר כתבתי כ"ו. תמוה דמ"מ
ע"י חבור שעה לא תהי
א"י הו"מ ה"ט. (כ"ש) :

משנה אחרונה

והטור דהא דמתקין מים
למקוה לר"ד שלא יא
בדבר המקבל עומאה הני
מילי נמתקין מי גממים
הקוים בלר"ג אבל המתקין
למקוה למקוה או מתקין
למקוה אפי' במקבל
עומאה כשר שהמקואות
מתקנין זה לזה בהשקה
פ"כ והיינו דקמ"י כ"ד
הוא עושה דלפ"י כדבר
המקבל עומאה שבי
בבב"ג. ולפ"י משמע
דס"ל נמתקין המקוה נמי
בעיני הו"מ כשהיה לר"ג
כדעת הרמב"ם וקיימתו
וזמל מ"מ משמע כדעת
הרמב"ם כמ"ש ע"ש וז"ל :

אפי' כשערה ל"ו. וכן העתיק הר"ב. גם הרמב"ם בחיבורו פ"ח
מ"מ [הלכה ז]. אבל מלשון הר"ש נראה דגרס כחוט השערה.
וכן הוא בטוסחת מהר"ם ז"ל. ומה שפי' הר"ב דהקלו בשאיבה
שהוא דרבנן. וכ"כ הר"ש. וכתב עוד
ושמא מטעם זה לא חיישינן בסילון אפי'
יהא קטפרס. ע"כ. כלומר דתקן בספ"ח
דטהרות דקטפרס אינו חבור כו'. ול"ל דמייירי הכא דווקא כשנשאבו ע"י
כפ"ב מ"ג [ד"ה ט"ז]. אבל כבר כתבתי שם מ"ו בשם הר"ש דהשקה מטערת אפי'
מזדברי תוס' פ"ב דגיטין דף ע"ו. דכשהמים סופן לירד ודאי וליפול למקוה הוו קטפרס חבור. ומה"ט אפי' גוד אסיק נמי איכא
למימר במקום שהוא בבב"ג. כיון שהעליון ראוי ודאי לירד. אמרינן גוד אסיק ודו"ק. [ג"ס עיין [מ"ט] במ"ב פ"ג ד"ה ויטהרו] :

מלאכת שלמה

עד שעה ששיק ויתחברו עם המקוה האחר: אפי' [בשערה]. דהקלו
בשאיבה שהיא דרבנן. אבל אם היה העליון חסר מכשיעור. וכל
להכשירו ע"י השקה להשלימו לכשיעור. אין די בהשקה כשערה.
דלשילו רבי יהודה דמיקל טפי בפ"ב
מים (ט) ומושבו ומשיקו אפילו בשערה (ס). דגיטין [דף ע"ו] צעי טופח על מנת
דיו להעפית
ע"י כלי נללים ודומיו. דל"כ הוי מדאורייתא. וכמ"ס בשם הר"ש
ולענין קטפרס משמע
מזדברי תוס' פ"ב דגיטין דף ע"ו. דכשהמים סופן לירד ודאי וליפול למקוה הוו קטפרס חבור. ומה"ט אפי' גוד אסיק נמי איכא
למימר במקום שהוא בבב"ג. כיון שהעליון ראוי ודאי לירד. אמרינן גוד אסיק ודו"ק. [ג"ס עיין [מ"ט] במ"ב פ"ג ד"ה ויטהרו] :
ממלא

מלאכת שלמה

דיו ע"כ: כשערה. לר"ד להיות כבב"ג. וכתוב בספר הלכות כמפרש טוד דברי
כ"י בס' ר"א עקיף מ"ו וז"ל ואע"ג דגבי ממשד מים מן המעין לכלי קו"ל
דנפסלו המים בכלי ואפילו כשזולא"ם מן הכלי עדיין פסולין הן ולא מהני להו
חבור למעין ל"ד לזה דלאני התם דהו כלל שיש לו בית קבול ונפסלו משום
שאיבוס וכיון שנפסלו משום שאיבוס אין שייך לומר שוב תורין להכשר ליתבש

תפארת יבין

וכן בשולחן העהור (ר"א כ"ג) אמרינן צפירות דכני צפויסק בתחלה כשערה.
אף שיופסק א"כ לגמרי כני. ולבאורה ה' ל"ל דה"פ. דלע"ז דמתני'
ודאי איירי שהעליונה שירצה להכשירה היא מקוה של מ' סאה שאובין.
דלילו היתה חסירה. היאך אפשר שחוכשר העליונה כשהתוסק כשערה.
ובדמסיק. הרי לריבה השקה כשפורת הדוד. אע"כ שהעליונה מ' סאה שאובין.
ולפי כ"י לה בהשקה כשערה. דבשאיבוס שהן רק מדרבנן (ככ"ז ד' ס"ו א')
הקילו. מה שלא הקילו בן צירוף חסירה. ואפי"ה לענין קטפרוס שאיבוס
חיבור בין להקל בין לתומא כלל מילי (ככפ"ח דספרות). להכי גם בשאיבוס
ראו חכמים להחמיר שלא הועיל השקה בקטפרוס. והשתא הרי הלא שמתקו
א' למטה וא' למעלה. ורצה להשיקו ע"י הסילון. ע"כ שיהי' ההשקה
בקטפרוס. להכי קאמר התנא שניח ידו תחת ראש התחתון של הסילון. אי
כני ברהי שלא יזוב עוד המים בקטפרוס. וכגון שאין המדרון הכר שבין מקוה
העליונה להתחתונה. בשפוע מאלד. וע"י הנחת היד תחת ראש התחתון של
הסילון. ישתוו המדרון. וה"ס אם המדרון שבין מקוה העליונה להתחתונה
רב. עד שלא יהי' די כהנחה היד תחת ראש התחתון של הסילון עד כדי
להשוות השפוע. יגביה ראש התחתון של הסילון ע"י אבן או בול עץ נטוה.
עד שיהי' ע"י הנחת הסילון צבוס. רק נקט מניח ידו. דקמ"ל דאם כני
להשוות הנחת הסילון. ע"י שיגביה ראש התחתון של הסילון כשיניח ידו תחתיו.
נמי שרי. אף שטוף האדם מקבל עומאה. לא אמרינן הוויית מקוה ע"כ
פורה צעינן (כזכחים כ"ה ב'). דהכא בהשקה. לא חיישינן דכחי. ועוד
דהכא שאלי. דאיש אלא מוגע פסולו שלא ירדו בקטפרוס (וע"י מ"ש בס"ד
לעיל פ"ה מ"ה). אלא דק"ל הרי צ"ב מקואות הללו. יהי' פני העליון של
מי מקוה התחתונה. על כרחך הם נמוכים מפני העליון של מי מקוה
העליונה. וא"כ מה יועיל שיגביה ראש התחתון של הסילון כדי שיהא הסילון
לחך מי מקוה התחתונה. ועל כרחך סוף כל סוף יזוב המים מפה התחתון של הסילון
בחסדיו הרבים : (דף) ואע"ג שרבינו ב"י (ר"א סמ"ד) הביא בשם הרמב"ם בחומל נים למקוה ע"י דף. לר"ד להסיר ידו מהדף בשעה שזוחלין המים עליו למקוה.
ומ"ש הכא בלוח הסילון מהאם בלוח הדף. י"ל התם הרי כבר כתב הש"ך שם דמייירי צאי אפשר שירדו המים למקוה. אם לא ע"י הדף. אז אסור שיהי'
ע"י דבר המקבל עומאה. אבל הכא שב' המקואות במדרון הכר. שגם בלי הסילון וגם בלי הנחת ידו תחת קצה התחתון שלו. ירדו המים למטה. כשיחילו ע"כ
קרקע. רק שירא שעי"ו ירדו בשפוע למטה. ויתחברו שיעור מ' סאה בהעליונה. ואם יזחול ע"ג קרקע רק כשערה. יבלע בקרקע ולא יגיעו למטה בהשקה.
לכן הוצרך ליקח סילון ממין שלא יבלע צו ההשקה. ומדהוצרך ליקח סילון צריך נמי לתומכו צידו שלא יטה למן האד. ויהי' ע"י התקנתו בסילון קלקלתו.
להכי כל כה"ג לא מחשב תמיכת ידו כמכשיר צה המקוה [אף אם לא נתקן בין השקה להשלמת המקוה]. כיון דגם בלי הסילון ותמיכת ידו החתיים היה
אפשר שיוכשרו המים השאובין שבמקוה העליונה. רק שהיו נחמדים או מכשיעור. כל כה"ג לא גרע מגודר מים שנתדלית לעיל (ספ"ה) דשרינן מה"ס.
מדאיתו רק מעכב הוהילא. ומינה למדנו שם בשמנה ה'. דגם הוב וצנה מותרים לתכוס הקבץ במקל. שלא יהיו הנוספין זוחלין. אע"ג דבהנך תרתי דיני
מעכב הפסול שרי. מ"ש הכא שגם הפסול אינו מעכב. שהרי גם בלא זה ה"ו יורד למטה. וה"ו העליונה כשירה. ובזה מתורץ קושיות רבות ב"י כשיחילו
על הסוד (ר"א ד' קפ"ס ב'). שהשקה דברי הסוד אהדדי. דהכא כתב כדעת הרמב"ם שלא יחלו הדף בידו בשעה שמתחיל עליו למקוה. ולעיל (ד' קפ"ג
א') כ' כדעת הרמב"ם. בדיו נוספין שעשאן זוחלין ע"י קנה או מקל שיעמיד כדי שיחילו ולא יטפו. והרי מוחלין ע"י דבר המקבל עומאה. ולפע"ד לא קנה
מידי. דהרי בלא זה הו' נוספין למטה והיו כשירים. רק שעי' המקל יהיו זוחלין. ויהי' כשירים עפי'. ולהכי לא הו"ל כהוויית המקוה ע"י דבר המקבל
עומאה. א"כ ל"ל דמ"ס הנמנה ומניח ידו תחתיו. אין הכוונה שיחלו הסילון. אלא ר"ל משום דלפעמים אף שיניח ראש סילון א' על פני העליונה. ורצה
השיי על פני מים התחתונים. אעפ"כ לא יזסק התחתונים מהעליונים. והיינו משום שלא ירדו המים מהעליונים לתוך הסילון כששפעה. ויזלו רק סוף סוף.
והרי אף השקה ע"י קנה צעינן. להכי קאמר מניח ידו תחתיו. ר"ל מניח ידו על פה התחתון של הסילון עד שיתכנסו בתוך הסילון מים הרבה כשיעור שיתחברו
ויוסקו יחד עליונים ותחתונים בקלות. ואפשר לדחוק דזה כוונת הר"ב : (מ"ג) ולפ"י גם קטפרוס אינו חיבור בין מקוה חסירה לשלימה. כשהחסירה למטה
מדאיתו פסול דאורייתא. וכן מוכח מלקמן (פ"ו מ"י) דקיי"ל כחכמים התם (ר"א ספ"ב). ואע"ג דיש לתקן. דלוקא ב' מקואות חסירות לא מהני בכו קטפרוס

מונח צבוס. הרי ע"י יגביה פה התחתון של הסילון. וירחיקנה ממני העליון של מי מקוה התחתונה. ועל כרחך סוף כל סוף יזוב המים מפה התחתון של הסילון
לחך מי מקוה התחתונה ע"י נילוק לאיתו חיבור. וגרע טפי וטפי מקטפרוס (כתובים ניעין פ"ו א' ד"ה הנילוק). ולכן פירשתי בפנים כפי אשר חנני ד'
בחסדיו הרבים : (דף) ואע"ג שרבינו ב"י (ר"א סמ"ד) הביא בשם הרמב"ם בחומל נים למקוה ע"י דף. לר"ד להסיר ידו מהדף בשעה שזוחלין המים עליו למקוה.
ומ"ש הכא בלוח הסילון מהאם בלוח הדף. י"ל התם הרי כבר כתב הש"ך שם דמייירי צאי אפשר שירדו המים למקוה. אם לא ע"י הדף. אז אסור שיהי'
ע"י דבר המקבל עומאה. אבל הכא שב' המקואות במדרון הכר. שגם בלי הסילון וגם בלי הנחת ידו תחת קצה התחתון שלו. ירדו המים למטה. כשיחילו ע"כ
קרקע. רק שירא שעי"ו ירדו בשפוע למטה. ויתחברו שיעור מ' סאה בהעליונה. ואם יזחול ע"ג קרקע רק כשערה. יבלע בקרקע ולא יגיעו למטה בהשקה.
לכן הוצרך ליקח סילון ממין שלא יבלע צו ההשקה. ומדהוצרך ליקח סילון צריך נמי לתומכו צידו שלא יטה למן האד. ויהי' ע"י התקנתו בסילון קלקלתו.
להכי כל כה"ג לא מחשב תמיכת ידו כמכשיר צה המקוה [אף אם לא נתקן בין השקה להשלמת המקוה]. כיון דגם בלי הסילון ותמיכת ידו החתיים היה
אפשר שיוכשרו המים השאובין שבמקוה העליונה. רק שהיו נחמדים או מכשיעור. כל כה"ג לא גרע מגודר מים שנתדלית לעיל (ספ"ה) דשרינן מה"ס.
מדאיתו רק מעכב הוהילא. ומינה למדנו שם בשמנה ה'. דגם הוב וצנה מותרים לתכוס הקבץ במקל. שלא יהיו הנוספין זוחלין. אע"ג דבהנך תרתי דיני
מעכב הפסול שרי. מ"ש הכא שגם הפסול אינו מעכב. שהרי גם בלא זה ה"ו יורד למטה. וה"ו העליונה כשירה. ובזה מתורץ קושיות רבות ב"י כשיחילו
על הסוד (ר"א ד' קפ"ס ב'). שהשקה דברי הסוד אהדדי. דהכא כתב כדעת הרמב"ם שלא יחלו הדף בידו בשעה שמתחיל עליו למקוה. ולעיל (ד' קפ"ג
א') כ' כדעת הרמב"ם. בדיו נוספין שעשאן זוחלין ע"י קנה או מקל שיעמיד כדי שיחילו ולא יטפו. והרי מוחלין ע"י דבר המקבל עומאה. ולפע"ד לא קנה
מידי. דהרי בלא זה הו' נוספין למטה והיו כשירים. רק שעי' המקל יהיו זוחלין. ויהי' כשירים עפי'. ולהכי לא הו"ל כהוויית המקוה ע"י דבר המקבל
עומאה. א"כ ל"ל דמ"ס הנמנה ומניח ידו תחתיו. אין הכוונה שיחלו הסילון. אלא ר"ל משום דלפעמים אף שיניח ראש סילון א' על פני העליונה. ורצה
השיי על פני מים התחתונים. אעפ"כ לא יזסק התחתונים מהעליונים. והיינו משום שלא ירדו המים מהעליונים לתוך הסילון כששפעה. ויזלו רק סוף סוף.
והרי אף השקה ע"י קנה צעינן. להכי קאמר מניח ידו תחתיו. ר"ל מניח ידו על פה התחתון של הסילון עד שיתכנסו בתוך הסילון מים הרבה כשיעור שיתחברו
ויוסקו יחד עליונים ותחתונים בקלות. ואפשר לדחוק דזה כוונת הר"ב : (מ"ג) ולפ"י גם קטפרוס אינו חיבור בין מקוה חסירה לשלימה. כשהחסירה למטה
מדאיתו פסול דאורייתא. וכן מוכח מלקמן (פ"ו מ"י) דקיי"ל כחכמים התם (ר"א ספ"ב). ואע"ג דיש לתקן. דלוקא ב' מקואות חסירות לא מהני בכו קטפרוס

מונח צבוס. הרי ע"י יגביה פה התחתון של הסילון. וירחיקנה ממני העליון של מי מקוה התחתונה. ועל כרחך סוף כל סוף יזוב המים מפה התחתון של הסילון
לחך מי מקוה התחתונה ע"י נילוק לאיתו חיבור. וגרע טפי וטפי מקטפרוס (כתובים ניעין פ"ו א' ד"ה הנילוק). ולכן פירשתי בפנים כפי אשר חנני ד'
בחסדיו הרבים : (דף) ואע"ג שרבינו ב"י (ר"א סמ"ד) הביא בשם הרמב"ם בחומל נים למקוה ע"י דף. לר"ד להסיר ידו מהדף בשעה שזוחלין המים עליו למקוה.
ומ"ש הכא בלוח הסילון מהאם בלוח הדף. י"ל התם הרי כבר כתב הש"ך שם דמייירי צאי אפשר שירדו המים למקוה. אם לא ע"י הדף. אז אסור שיהי'
ע"י דבר המקבל עומאה. אבל הכא שב' המקואות במדרון הכר. שגם בלי הסילון וגם בלי הנחת ידו תחת קצה התחתון שלו. ירדו המים למטה. כשיחילו ע"כ
קרקע. רק שירא שעי"ו ירדו בשפוע למטה. ויתחברו שיעור מ' סאה בהעליונה. ואם יזחול ע"ג קרקע רק כשערה. יבלע בקרקע ולא יגיעו למטה בהשקה.
לכן הוצרך ליקח סילון ממין שלא יבלע צו ההשקה. ומדהוצרך ליקח סילון צריך נמי לתומכו צידו שלא יטה למן האד. ויהי' ע"י התקנתו בסילון קלקלתו.
להכי כל כה"ג לא מחשב תמיכת ידו כמכשיר צה המקוה [אף אם לא נתקן בין השקה להשלמת המקוה]. כיון דגם בלי הסילון ותמיכת ידו החתיים היה
אפשר שיוכשרו המים השאובין שבמקוה העליונה. רק שהיו נחמדים או מכשיעור. כל כה"ג לא גרע מגודר מים שנתדלית לעיל (ספ"ה) דשרינן מה"ס.
מדאיתו רק מעכב הוהילא. ומינה למדנו שם בשמנה ה'. דגם הוב וצנה מותרים לתכוס הקבץ במקל. שלא יהיו הנוספין זוחלין. אע"ג דבהנך תרתי דיני
מעכב הפסול שרי. מ"ש הכא שגם הפסול אינו מעכב. שהרי גם בלא זה ה"ו יורד למטה. וה"ו העליונה כשירה. ובזה מתורץ קושיות רבות ב"י כשיחילו
על הסוד (ר"א ד' קפ"ס ב'). שהשקה דברי הסוד אהדדי. דהכא כתב כדעת הרמב"ם שלא יחלו הדף בידו בשעה שמתחיל עליו למקוה. ולעיל (ד' קפ"ג
א') כ' כדעת הרמב"ם. בדיו נוספין שעשאן זוחלין ע"י קנה או מקל שיעמיד כדי שיחילו ולא יטפו. והרי מוחלין ע"י דבר המקבל עומאה. ולפע"ד לא קנה
מידי. דהרי בלא זה הו' נוספין למטה והיו כשירים. רק שעי' המקל יהיו זוחלין. ויהי' כשירים עפי'. ולהכי לא הו"ל כהוויית המקוה ע"י דבר המקבל
עומאה. א"כ ל"ל דמ"ס הנמנה ומניח ידו תחתיו. אין הכוונה שיחלו הסילון. אלא ר"ל משום דלפעמים אף שיניח ראש סילון א' על פני העליונה. ורצה
השיי על פני מים התחתונים. אעפ"כ לא יזסק התחתונים מהעליונים. והיינו משום שלא ירדו המים מהעליונים לתוך הסילון כששפעה. ויזלו רק סוף סוף.
והרי אף השקה ע"י קנה צעינן. להכי קאמר מניח ידו תחתיו. ר"ל מניח ידו על פה התחתון של הסילון עד שיתכנסו בתוך הסילון מים הרבה כשיעור שיתחברו
ויוסקו יחד עליונים ותחתונים בקלות. ואפשר לדחוק דזה כוונת הר"ב : (מ"ג) ולפ"י גם קטפרוס אינו חיבור בין מקוה חסירה לשלימה. כשהחסירה למטה
מדאיתו פסול דאורייתא. וכן מוכח מלקמן (פ"ו מ"י) דקיי"ל כחכמים התם (ר"א ספ"ב). ואע"ג דיש לתקן. דלוקא ב' מקואות חסירות לא מהני בכו קטפרוס

ר' עובדיה מברטנורה מקראות כל המעורב פרק ו תוספות יום שיב ל ציונים

להספיק : סמלא בבתך . דמאחר שיש במקוה מ' סאה מים כשרים
אפילו כל מים שאובין שבעולם אין פוסלין אותו : **ה** לשתי .
מלמעלה למטה : לערב . מימין לשמאל : חלוף הדברים . מלמעלה
למטה אין מצטרף . מימין לשמאל
מצטרף . ואין הלכה כרבי יהודה : **ו** היה בעליון ארבעים סאה (ה) .
ובתחתון אין כלום . ממלא בכרף .
ונותן לעליון (ט) . עד שירדו לתחתון ארבעים סאה (ס) : **ז** כותל שבין שתי
מקואות (ס) שנסדק לשתי (ס) מצטרף . ולערב (ט) אין מצטרף עד שיהא
במקום אחד כשופרת הגוד (ע) . ר' יהודה אומר חלוף הדברים (ע) .
מימין לשמאל . וכ"כ הרמב"ם . ויש לתע טעם בדבר . דלהכי בלערב אין מצטרף משום דמחשבין למה שעל הסדק כאלו סוחמו : מצטרף .
ואם היה בשניה ארבעים סאה מוטבלין בכל אחת מהן . הרמב"ם פ"ח מהלכות מקואות [הלכה ה] : ר"א חלוף הדברים .
טעמו

היה בעליון . הא"ש מ' ר"ב
מימין ר' וס"ב ר"ב כו' ר"ב
מכלל . ונחמיהו יב' כו' וז"ל
מ"ו ע"ש פ"ד מ"ו : **ח** כותל .
חוב' תגינה כל' ל"ה כעוביה .
יבמות טו' . ל"ה עוב' . גיעין
סו' . ל"ה הלוק . מ"ו ע"ש פ"ט
ה"פ חבב ע"ש מ"ו ור"ש ע"ש
פ"ט ד' :

חלופי גרסאות
ח שתי כ"ג ר"ג ר"ב ור"ב
בבבב' . ר"א ט' כ"ג ר"ב
מחלן עד סוף המשנה .

תוספות חדשים
מ"ס [מ"ס ה"ה] שנסדק
ט' וז"ל הרמב"ם פ"ו ור"א
ט' כהנף וז"ל הלא"ה גנליון :

משנה אחרונה
ממלא כמק' ונתן .
אפי' נתן יותר מארבעים
סאה שאובין מקוה שלם
איתו נפסק למעלה כמ"ס
וכתבו התוס' והרא"ש
דכה"פ פ"ב ז"ר ל"ח
לחוק יותר מ' סאה
פ"ב וכח' תו"ט ע"ה

מלאכת שלמה
זה נלד זה ערב מלמעלה למטה . פי' הרמב"ם ז"ל וכוז' מצטרף שלטעמו השני
מקואות וישלם השיעור יחד אכן רבינו ירוחם ז"ל פי' מצטרף כל הסדק לשפופרת
הגוד ע"כ הר"ם ז"ל . וראיתי להעתיק בהה ל'סון ספר הלגום דבי"ד סו' ר"א
סעף

י כ"ו תפארת ישראל בועז

לרף . אבל מ"מ מהני בין שלימה לחסירה . והייט משום דל"ל לרפן רק
לחצרן . אפי' ל"ל בין דמי' סאה דמקוה דלורייתא היא . אין לחלק כה"ה
(ועי' לעיל פ"ג מ"ב ורבינו הו"ט ע"ס) . וז"ל עוד דהא דנקב תנא הק' ב'
מלוח עד ד שיתמלאו ו ד יו . לא קאי מלח דיו אשיעור ההסקה . ולומר שא"י
שח"י ההסקה רחבה יותר משערה . ליתא . דהרי זה מפורש ואלא מפי התנא
שכ"י בשערה אלף תנא לאשמועינן במלח ודיו אהמשך זמן ההסקה . דל"ל
שישאר בהסקתן נעלום . רק אחר שהשקו רגע כשערה דיו . ואפי' יסיר
אח"כ הסלון והוספק ההסקה . כבר הוכשר' . וחילי דלאם בהסקה שבין חסר
למלא שהוא דלורייתא . אפי' ס"ד דמחי ההסקה אפי' הוספק אח"כ . לולא
הטעם שהרי חסר לפניך . והו"ל מקוה שלימה שנהקרה (כרביט ס"ז וז"ל
ס"ק ק"ב) . א"כ כ"ס הכא שהאובין מ' סאה כבר הוכשרו ע"י הסקה .
והרי נתבטל מהמים שם פסול . ולפיכך אפי' הוספק ההסקה אח"כ . מהיכא
יייתי להן השתא שם פסול שאובין בעולם : (ה) וז"ל דמהכא מוכח דלא
כדעת חכמי מערב . שהביא הרמב"ם דברייה (פ"ד דמקואות ס"ט) . למקוה
שהיא מ' סאה שהושקו כולן כשרים . ואם כדבריהם ל"ל הכא המקוה
שלמעלה שפוחק לשם האובין . הרי בלא זה יכול להמשיך המ' סאה שאובין
כשפסד למעלה ע"ג מדרון הדר עד שירדו למקוה התחתונה ודוחק לומר
דמירי שהקרקע שכל מדרון הדר היא אבנית . וס"ל כ"הא שהביא הרמ"א
(ר"א ס"ו) . דהמשכה זריכה שתה"ו ע"ג קרקע שראוי לזנוע . דמה עיט
רעויות ביום שידובר צם (פ"ד מ"ד) . והרי סחם חדר הוא קרקע הראוי
לזנוע . ואפי' בהרוב מהפסול פסול . אלא ודאי דוקא כשיש רוב כשרים
מוחר להשלים השיעור ע"י המשכת שאובין (כ"ד ר"א סמ"ז) . והא דקאמר
ר' יוחנן (תמורה י"ב ב') שאובה שהמשיכה כולה כשריה . ג"ל דמלת כולה
ר"ל דוקא כשהאובין עשום להמקוה כולה . דהיינו שהאובין השלימו השיעור
לכסוף . שגבר היו רוב כשרים בצור . הא בריר רוב הכשרים לכסוף לתוך
מיטעו האובין שקדמו בצור . אפי' הושמו האובין נפסל המקוה (כרמ"א
ר"א סמ"ד) . סודו ראייתי ה"ל יש לדחות קתא . ד"ל דלהכי נקט שחי' מקוה
למעלה . לאשמועינן דלפ"ה גב המקוה העליונה כשריה . ולא אמרינן שמים
האחרונים דחו את הראשונים . ונמנא שהעליונה כולה שאובין (כ"ד ר"א
סמ"ז) : (י) כך נלפע"ד כוונת פלוגתתם לפי פי' הרמב"ם דשתי היינו
גובה הכותל . וערב היינו רוחב הכותל מימין לשמאל . ואין להקשות א"כ
היאך פסק הרמב"ם לעיל כר"י (מקואות פ"ה ה"ד) . והכא פסק כחכמים
(מקואות פ"ח ה"ה) . והרי לפי דבריו ר"י דהכא לפי שיטתו לעיל אולי
י' .

מ"ס [מ"ס ה"ה] שנסדק
ט' וז"ל הרמב"ם פ"ו ור"א
ט' כהנף וז"ל הלא"ה גנליון :

פי' יצחק וכ"כ הר"ב פי' זה בשם ר"י וז"ל איירי הכל נעזבו מקואות חסר או שאוב גדל השלם והכשר כלעיל . אבל הרמב"ם מפרש דמירי ומקוה חסרים ויירוף למחני'
שהמקואות מפורשים ע"י הסדק כשהמים במקוה אחד ונשלם השיעור . וכ"כ מדגביו נחברו שלא העתיק מצטרף כלשון המשנה אלף מצטרפין דלמקואות קאי ותשמע לפי' זה לא איכפת לן
הכא בשיעור שפס"ל דלשתי מצטרף ח"ש שאין לרף כשפס"ל . ולענין אינם מצטרפין אפי' שיש לרף כשפס"ל . וכדכא דיש עוד ל"ל לריבין בין הפירושין .
דלפי' ר"י דלריך כאן שיעור שפס"ל . לריך שיהא כל אורך הסדק מלא מים כדעת רוב הפוסקים דלריך שיהא שיעור שפס"ל מלא כל הללו מים . ואילו לפי' הרמב"ם לא לריך דלא איכפת לן כהא

ר' עובדיה מברסגורה מקואות כל המעורב פרק ו חוספות יום טוב לא

ציונים

החב"א . רמ"ב יור' נח' ד"ל
והיחב"א מקוה נגמל' המל"ט :

תוספות חדשים

כתמים אכל בחמור פ"ז
מ"ה"ל ה"ל' חור' נו' ופסק
כח"ק ע"ג כח"מ רכ' דלא הש
לדבריהם משום דס"ל כח"ק
ע"ל' ותמיה' על' למה שנק
הכמים ופסק' בחימיה' גס' על
הר"ב יקשה דהס' הלכה
לגמרי' והח"מ' לא העיר כלל
ו"ז'ע . (מהר"ב מסו' דז' כנע
בן הסחמ"ג מהר"ש"ח ז"ל) :
(ח"י"ם סר"ה' בוב"ן פ"ו'
עם הקרקע טור' , וחי"פ'
עדין אינו משמש לקרקע .
אלא היעשה לשמש עם
הקרקע . טור' , וכבר הקשה
בן כללי' פ"ח מ"ט . אכל
לפטר' לומר דיש' להלך בין
שאר' לטומאה דרוק' לטון
עומאם דכתיב' ביה' ויחז'
דמשמע' כל היכא שבי'ך
נתיא . וזה אינו אלא בתלש
לגמרי' . משאיכ' אס' חכ"ס
לקרקע ח"ק ששים' ממהלחו
תלש . כיון' דשקשו' מחוברת'
היא לקרקע . אכל' גבי' שאובין
דכתיב' ביה' כלי' . ובז'ן דהל'
עליה' שם' כלי' בתלש . לא
מיבעל' חו' שם' כלי' מיה' .
וכי"מ' גר"ש' והרמב"ם' נעיל'
רפ"ד' גבי' נתיב' שחקו' ולכפוף'
משום' קצטו' דהוי' שאובים' . משום'
דכתיב' בתלש . וכי"מ' הר"ב'
שם' מ"ב' וכי"מ' בחוספת'
שבת' הר"ב' כאן' כ"ג . עיין'
ברש"ש' גבי' דס"ה' ע"ב :

שלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע . הרמב"ם בנח"א . וז"ל ע"מ
פ"ח דכלים . עוד שם פ"כ משנה ד שש פ"ה הר"ב והרמב"ם דמשמש
עם הקרקע טור' : האמבטי . הוא רהט המרחץ . הרמב"ם
ובמ"ד פ"ד דגדרים כתב כוור המרחץ :

רביעית . פי' הר"ב שהוא שיעור
מקוה דאורייתא . לטבילת טומאה .
אכל טבילת הכשר כלי עובדי כוכבים .
צני ואם

מה שכתוב . וקאר המים הו' לאו מקוה כשר סמוך לשאוב .
ומים שאובין בלד מים כשרים לא פסלי . ואף על פי שנועשים
זה בזה : אם מקבלת האמבטי רביעית . מים כשרים .

מפני שהוא כמקוה סמוך למקוה דברי ר'
מאיר (נ"ח) . וחב"א אם מקבלת האמבטי (ט)
רביעית עד שלא יגיעו לאביקס . בישר (א) .
אם

מלאכת שלמה
אוטרים אם מקבלת וכו' . וחמיה שפסק הרמב"ם בחמור שם פ' ששי' י"א
כ"מ עסק רבנן ומדברי מהר"ק ז"ל משמע דס"ל דלא הוה נמים דברי ר"מ
רק

יבין תפארת ישראל בועז

שולי המקוה . או המים הכשרים שממשיך לתוך חלול גומת המקוה . עובדים
על רצפת המקוה מלד ללד ע"ג האביק . וה"ל הויית המקוה ע"ג כלים .
וה"ל כמחשך בלינור שיש לו בית קיבו . דנפסלו כל המים (כעל"פ מ"ב) .
אבל ח"א לומר כן . דהתם בגמשיך בלינור רוב מי המקוה או כולל נמשכו
ע"ג כלים . אכל העל נהי דקא' מי המקוה עברו רוב נשאי המקוה מלד ללד
שנגדו דרך האביק . עכ"פ גם כניב האביק עברו רוב המים הכשרים מלד
זה לזה שנגדו ולנעלו שאובין ברובא (כפ"ד מ"ד) . והטע"ל דעכ"פ המים
שכאביק נעשו שאובין הן . נהי דהשקה לא מהני לשאובין שכאביק . דהשקה
לא מהני לשאובין שכלי . רק לטבר עומאתן (כנייה י"ז ב') . אכל להכשירן
לפסול בעודן בחוך כלי לא . וכדומה ממים שבעירו ע"ג השוקת (לעיל
רפ"ה) ומתיבה שבים (לעיל פ"ו מ"ה) . עכ"פ קשה דהו"ל כי ההס דכשר
הוה לה . וה"ל הו"ל דעכ"פ חוץ להאביק מותר לטבול . והטע"ל ד"ל רק
במעין מכשרין הוי . ליהא דהא דקא' התי' מעין . היינו רק לאשמעינן
רבותא . דאפ"ה אין השקוה מטהרת למים שבהכלי . אכל לעמן לטבר חוניה
לה מה לי מעין או שאר מים כשרים של מ' סאה . וגם אין לומר דלהכי
מחבב הכא כהויית מקוה ע"ג כלי דפסול (כונחים כ"ה ב') . משום
ששפחתו הנקב שכאביק . יאלו משם כל המים שנקמוה . והיינו דקאמרו
ברוחיהו של המים עגרים ע"ג האביק . ר"ל נסמכים עליו . גם הו' ליהא
דא"כ גם כניבא כשהאביק מן האד על רצפת המקוה . נמי הו"ל למכיל
מה"ס . אע"כ דרוקא כשהומשך המים ע"ג כלי למקוה נפסול . משאיכ'ן
כשהכלי רק מעכב שלא יאלו המים לחוץ . דהרי גדולה מזו מלינו . דאפי'
בשים בתמים כבר פסול . שהן ואלוין . וע"י שיעמיד כלי נגד הורס יתעכב
הורס ויהווו אשבוין . אפ"ה כבר . וכדתיקין לעיל (פס"ה) ושיון שגודר
בכלי . מכ"ס הכא שאין כאן עדיין פסול בתמים שנקמוה . אלא מעכב שלא
יאלו . א"כ גם כשהאביק בחמלע נמי הו"ל להכשיר המי מקוה שסניב להאביק
עכ"פ . ומה"ט הוכרחתי לפרש דעת רבותיהו בפסול המקוה כמ"ל לפניס שמה
כס"ד : (י"ג) וזה דלא כרבינו כ"מ (במקוואות פ"ו ה"א) שכתב שמה
שכתב הרמב"ם שם דשאובין בחמלע פסולין . מן האד אין פסולין . היינו
דלמד הרמב"ם כן ממשנתיהו . וכפי הגרסא ס"ל לרבינו כ"מ דמשנתיהו
בשלין בנקמוה מ' סאה מיירי . דהרי הרמב"ם שם גם הוא ע"כ בשלין
בהנקוה מ' סאה מיירי . והרי לפי פירושינו שמשנה . אפי' הוי מ' סאה במי
המקוה שסניב להאביק . אפ"ה נפסלו . אבל אין להקשות להרמב"ם שם
שכתב ששאובין בחמלע נפסול הכשר . ומ"ש מלעיל בפרקן (מ"ג) . דכשהשאוב
בחמלע והשוק יחד . לא נפסלו הכשרים . ו"ל דהרמב"ם מיירי שהמים
הכשרים החסירים מנמ' סאה מקופין השאובין מכל לז' . והיינו בחמלע
דקאמר . דמשורבין ממש כולן . א"כ לעיל (מ"ג) מיירי בשים ביניהן שיעור
המשכה ג' ספחים . וכדמשמע מהר"ב שם . נמלח שמה שנתערב מהשאובין
בהכשרים . הוכשר גם הוא . משאיכ' להרמב"ם ע"כ מיירי בשלין שיעור
המשכה בנייהן : (ב) אבל ח"כ דמה דקאמר תלמ' מן האד אינו פסול .
היינו שבהאביק קצוע בכוהל גומת המקוה . ולהכי אינו פסול . משום דבכ"ז
אין המים שכאביק שאובין . מדהו"ל כיוקפה להדיח (לעיל פ"ד מ"ב) . ליהא .
דא"כ :

ור"ל דמה"ע נפסל כל המקוה . משום דכשהאביק בחמלע . תיכף כשהושכו
המים לתוך גומת המקוה . הם נגדרים וטולים מעל רצפת שולי המקוה
לתוך האביק . מזהו"ל עמוק טפי משאר שולי המקוה . ונעשו המים שאובין
בתו' . וא"כ היו השאובין תחלה בגומת המקוה . וככה"ג אע"כ שאח"כ
בלו לש יותר מנמ' סאה כשרים . אפ"ה קמא קמא דמני ממים הכשרים
למטה מהכעלו בהשאובין . ותו דאפילו היו בראים המ' סאה כשרים אח"כ
בשפע בפעם אחת . דככה"ג לא אמריין קמי קמי דמני בטל [כשר' שהניח
הש"ך יוד' רס"י קנ"ד] אפ"ה כיון שהיו השאובין תחלה בהמקוה נפסלו הכל
[כ"א סמ"ד בהג"ה . וראה לדבריו מלעיל [פ"ב מ"ח] דא"כ ל"ל לעבר . סיה לו
למשיכן למקוה . דהרי עומת גממים היא וירדו כוז כשרים לנסוף . אפ"כ דרוב
כשרים בתמלה לריך . ועם לא היה רק רביעים בכו"ל] . ומה"ט לא דמי הכא
לכשרה שבמקוה . שכל זמן שהמים שבתוכה מחוברין למי המקוה אין
המים שבתוכה שאובין . ומותר לטבול כלים בתוכה [לעיל מ"ז] . וכ"כ בר
וכסת שבתוך המקוה ופיהו למעלה . שכל זמן ששפתותיהן תחת המים .
לא מהשכו מים שבתוכה שאובין [לקמן פ"ו מ"ז] . וכ"כ עובדין כלי תוך
כלי . ולא מהשכו מים שבתוך החלון כשאובין . משום דמי המקוה מכסין
שפת פה הכלי החלון תחת המים [גמריה כ"ז א' יוד' ר"א ס"ע] . וא"כ הו"ל
ה"ז דאין המים שכאביק מהשכו כשאובין . משום דמי המקוה מכסין את
האביק כולו . אלא י"ל דהך כולו כשבאו המים לתוך הכלי . כבר מחוברים
למקוה כשרה . ולהכי לא היו חסכים בהכלי שאובין משולם . אכל הכא
המים שבהם שכלו גם המים הכשרים שכלו אח"כ לשם (י"ג) . א"כ
הגשטורא והכלים משולטלים . ואין לגזור שיטביל תוך כלי משולטל . משאיכ'
הכא הרי האביק מחובר . שפיר יש לחוש שיטבול תוך כלי מחובר :
(ע"ה) דס"ל דרוקא כשהאביק בחמלע . והכשרים מקופין האביק מכל לז' .
נקרא על המקוה שם הערובות . וכיון שקדמו האשובין נפסל הכל . אכל
כשהאביק מן האד . אף שקדמו מים שבתוכו למים הכשרים שירדו אח"כ
בלו . עכ"פ מהשאובין מן האד הו"ל המים הכשרים שכלו אח"כ בלון
כעושה מקוה כשירה סמוך למקוה שאובין . והרי ככה"ג אפילו היו המים
הכשרים פחות מנמ' סאה לא נפסלו [יוד' ר"א ס"ח] . והכא שהמים הכשרים
הם מ' סאה . אפי' השאובין שכאביק הו"ל למכשריהו . מדושהקו עם מ'
סאה . רק מדאין השקה מהני כשהשוקו בתוך כלי . לטבילה רק לעתין
[מ"מ כס"ד לעיל פ"ה ס"י ב'] . ועכ"פ לא נפסלו הכשרים שנגעו בהשאובין
שבהאביק (ב) : (ע"ה) היינו חלול המקוה שסניב להאביק : (פ) ר"ל אם
שפת האביק גבוה קלת מרצפת שולי המקוה סניב . ועי"ז המים הכשרים
שירדו ממעל לרצפת המקוה . לא יחילו משם מיד להאביק . רק יתחספו
תחלה מים כשרים כשיעור רביעית על הרצפה . ואח"כ יתמלא גם האביק
[ש"י פ"ז מ"ד] : (א) בין שהאביק בחמלע או מן האד . משום דככה"ג
הו"ל שפיר כמקוה כשר שסמוכה למקוה פסול . דלא פסלו האדדי . ועעמייהו
משום דרביעית מים כשרים הוה מקוה דאורייתא לכלים . ואפילו אינו מי
בטלוה לרביעית . והגריים גם לכלים מ' סאה . כשהינו מי מעין [מאיר כ"ח

תו"ם אנשי שם
ח"י"ם סר"ה' בוב"ן פ"ו'
ז"ל וכו' . ט"ס י"ג כס"י
הרמב"ם והח"י"ט גימרי' ולא
כוון יפס' ומשם תקשה כו'
אלא כ"ל לפי שהאביק כלי
[ואע"פ שאמ"ק] להיות
בין לחין וכו' חמ"ס ממש'
בחוסיפא' שלא נעשה וכו'
ע"כ וזכורה הוה להגיב כן
דאח' בתוספתא הכי איהא
התם בענין וכו' רש"י הנוגע
כאביק טור' שלא נעשה אלא
לשמש עם הקרקע ע"כ ומה
שמתק' הרמב"ם בין מקוה
למקוה ס"מ משום דכל
שחקו' ולכפוף' קצטו פוסל
אף על פי שאמ"ק עוד
עומאם וה"ג חנינו בר"ש
דלעיל דהך ע"ג דהשוקת
קצושה היא פוסלת . (כ"ד) :

מעין . רק לריך שיתכסה כל גוף הכלי במים [כפח"ס י"ז ב'] . ורק מד"ס
א' וחס' סס] . ורק לטבילת אדם לריך גם במעין מ' סאה מדאורייתא כדי
לכבות
אחרונה
הקשה דאדרבה הנעשה לשמש עם הקרקע טור' ע"כ . ולא עיין בחוספתא עתמה .
דהתם נמי לטהרה אימתר דמני התם תחלה נגמל' באביק טור' שלא נעשה
אלא לשמש עם הקרקע ע"כ והרמב"ם לא הכי' לטון זה אלא לקרקע שנעשה כלי
קדס

משנה
לענין שאובה כלי שקצוה ואח"כ חקו' אינו פוסל וחקו' ואח"כ קצוה פוסל . ואביק
דהכא נמי שחקו' ולכפוף' קצוה . וזהו סכ' הרמב"ם כאן' שהאביק נעשה כלי קודם
שיזו קצוה כדאמר בתוספתא שלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע ע"כ . וקו"י

גבי שאובין דכתיב' בהו' כלי .
לכא' מלא בקרא' הלא לברכה
פוסקים אפילו כולו שאוב
דרכן . (רש"י) . ועיין בשו"ט
התם טור' ח"י"ד ס"י ק"ח
ובסו"ט ר"ה ובספר' בינה
אדם היק' ס"ה . (ס"א) :

מקואות כל המעורב פרק ו

אם מקבל האביק. כלומר כיון דלביק הוא (" העשוי לקבלה כל שהוא. פסול בכל ענין. סוהיה. צין בלחמט. צין מן האד. צין מקבלת האמבטי רביעית קודם שיגיעו לביק. צין אינה מקבלת : וא המטהרת שבמרחץ. שקתות המים העשויות במרחץ שנמשכים להם מים לוגנים להשתקף בהן כדי לטאר עלמן לאחר שרחטו בחמין. ופעמים שהן שתי שקתות תוספות יום טוב

בני מ' סאה. כדכתיב הר"צ צנוף ואם לאו. פסול (ב). ר' אלעזר בר' צדוק מוכת ע"ז כך כתבו התוספות אומר. אם מקבל האביק כל שהוא. פסול (ג) : וא המטהרת שבמרחץ (ד) רהס. ועיין עוד מ"ס ס"פ דלקמן : פסול (ג) : וא המטהרת שבמרחץ (ד) התחמנה

מלאכת שלמה רק סתמא שכתב שם דסבירא ליה דהלכה כהנא קמא ומשום הכי לא הוה רבינו לדברי חכמים ע"כ בקיבור :

התחמנה

מלאכת שלמה

רק סתמא שכתב שם דסבירא ליה דהלכה כהנא קמא ומשום הכי לא הוה רבינו לדברי חכמים ע"כ בקיבור :

התחמנה

מלאכת שלמה

רק סתמא שכתב שם דסבירא ליה דהלכה כהנא קמא ומשום הכי לא הוה רבינו לדברי חכמים ע"כ בקיבור :

התחמנה

מלאכת שלמה

רק סתמא שכתב שם דסבירא ליה דהלכה כהנא קמא ומשום הכי לא הוה רבינו לדברי חכמים ע"כ בקיבור :

התחמנה

מלאכת שלמה

רק סתמא שכתב שם דסבירא ליה דהלכה כהנא קמא ומשום הכי לא הוה רבינו לדברי חכמים ע"כ בקיבור :

התחמנה

מלאכת שלמה

רק סתמא שכתב שם דסבירא ליה דהלכה כהנא קמא ומשום הכי לא הוה רבינו לדברי חכמים ע"כ בקיבור :

יבין

תפארת

ישראל

בועז

לכסית כל הנוף [כתיבה י"א ח' ו"ד ר"ס ר"ל]. וכו"כ לטבילת כלי הנקטה מושגד ככיסים. אפי' במעין לריך מ"ס. מדכתיב בה בני מדה יתחטא. מים שהדה טובלת בהן. והרי לנהו שהיא נוף ארס. לריך לטבילתה מ' סאה מדאורייתא אפילו במעין [במס' פ"ו ד' פ"ח ב'. מידרו י"ל לפס"ד דלכאבריהם שטבילה כלי הנקט מסובד טובים. הוא רק מדכתיב [כ"ב ו"ח"מ פ"ו ממאכלות ה"ה] לא עדיפא כך עבילה מעבילת כלי לטמאה דאורייתא. דכתיב לה מדאורייתא רביעית למבילתו אפילו בשני מי מעין. וגם מדכתיב ע"כ במעין סני לה בריעית]. ולפיכך מדאשכחן רביעית דהו"ל מקיה. חביון להרביעיה מים כשירים שסביב להאביק. במקוה כשירה הסמוך להאביק שהוא מקוה פסולה. שלא נפסל הכשר ע"י געיתן זה בזה [לעיל ס"ו ע"ח : פב] אפי' כשהאביק מן האד. [ואע"פ שק"ב לוגין פוסקין המקי' צין מחלה צין צנוף [כ"ב מ"ד]. ב"ל דס"ל דאפי' המים שפ"ג פה האביק רוס קומה. כאלו הן בטובי דמי. וכשאזינו חסוב [כעט"ו פ"ב מ"ו]. תרע דהרי במעין שהעבירו ע"ג טוקא [ר"פ"ה] לא כני ליה כשהעבירו ע"ג חלל השקת גבוה כ"ס. רק לריך שהעבירו ע"ג טובי השפה של השוק. ש"מ דכל סכנג חלו הלוי הו"ל שאזינו. ולמ"ק הכא האם שחיי שאין המים שלמטה מהחול מסובד ומעורב עם מים כשירים כי הכא. אבל במערבין זה בזה דוקא בהמים שמתן סכנג החול שלמטה חסור לעבול. וכחיות שפ"ל לים. דהטובל עם לא תהיי [מכתיב ד"ר ח']. וכו"מ כס"ד פ"ה דמילתין בועז סי' ב' : פב] אפילו כשהאביק מן האד. והמים הכשירים סביב האביק מוזיקין רביעית קודם שיגיע להאביק. אפי' פסול. דס"ד דכיון שהמים שחלו מתחלה להמקוה נמשכו מן הרפסה להאביק. הרי רוב המים שבאו ח"כ לגומה המקוה. קדמו להן השאזוין שבאביק. ולפיכך קמא קמא דמטי להם מהכשירים. נהפצל הוך השאזוין שקדמו ונעשו צינן פסולין :

(ב) (כא) ג"ל למטהרה הוא סדן של עץ ארוך קלאטין בל"ח. שהקוים בו צ"י טלנות לחרט. זו תחת זו ממש. כזה. וצטילון העליון מקלחין מים כשירים להמקוה ממקום סילון העליון רוחק מהמקוה. שהקוים שם כשירדו גשמים. וצ"ל פסם סילון התחתון מקלחין רק פחות ממ' סאה צטילון העליון. ורק אפי"כ כשירדו גשמים פעמים הרבה. יתאספו אחת לאחת בהמקוה עד למ' סאה. שצטילון שצ"דו. היו ג"כ נשירים בהשקה כשערה דרך הנקב שבין להכשירים. והליון מהתחתון. ואי משום שהשקה לא מהי להשאזוין שבתוך האביק שהוא כלי. וכגון שיש צטילון בית קבול לרירות [כ"ב מ"ו]. ליתא. דהרי על כרחך באין צטילון בית קבול מיירי. דאל"כ גם בלי השאזוין נפסלו הכשירים מדעשו שאזוין צטילון. אלא ע"כ דבאיטו כלי מיירי ואפי"ה אפשר שיפסלו הכשירים מהשאזוין. מדמיירי שאין במים הכשירים מ' סאה. וכן הדין רביעי ב"י [בסוגר י"ד ר"א דקפ"ה ע"ד]. ועכ"פ קשה עדיין. דהרי ב"ש מודו שאזוין שנעשו בכשירים. לא פסלו. ודקאמר מה"ע ר"ש לעיל [פ"ב מ"ה]. דגם כשהכשירים למטה מהגומא צבה השאזוין. ונעשו זה לזה. אינן נפסלין. מדל"ל מקוה הסמוך למקוה. ורק חכמים פליגי עליה ההם. אי משום שנתערבו כולן יחד. וכמ"ס כס"ד ס"ס [ס' ל"ח]. אי משום שהשאזוין הפחותים ממ' סאה הן למעלה מהכשירים. אבל צנועין זה בזה בלחמה גם רבנן מודו. דלא נפסלו הכשירים. וכן פסקין בלחמה [ב"ד ר"א ס"ו]. דכשירים הפחותים ממ' סאה שגטו בשאזוין על קרקע שיה. ולא נפסלו. ולא עוד אלא שבמטהר ללילי שהשאזוין שבאביק משרבין לגמרי עם הכשירים שצטילון המקוה. אפי"כ כהה כבר נעשו בהן הכשירים הצטילון בכל ד. אפי"כ לא נפסלו הכשירים. ואפי"כ מאחיה טעם נפסלו הכשירים שצטילון שלמעלה מהשאזוין שצטילון שלמטה. מדעשו רק אהרדי. ומ"ס געיה זו מנגיעת כשירים בשאזוין באביק שבמקוה. ואפי"כ לחלק החם באביק המים שומדין. ולהכי לא השבין להו כשעורבין. מאפי"כ הכא המים השאזוין שוטפין צטילון צד הכשירים. וקרין עליהו עם תערובות. ליתא. דהרי מניע גדולה מוז [לעיל פ"ו מ"ג] צ"י מקואות שכל א' כ' סאה והשאזוין בלחמט. וע"י שירדו הטובלין לחוכן כשעור וגשו כל א' בתערבה. אפי"ה לא נפסלו הכשירים. א"כ מה ההם ששטפו זו לחוך זו לא נפסלו. מכ"ס הכא שרק שוטפין והולכין השאזוין צד הכשירים. כ"ס דהל"ל סאה נפסלו הכשירים. וביחוד יש לתמוה שצ"ע [ר"ח] הביא צ"י הדין שמוכין זה לזה. דבסוף י"ו הביא הדין שאזוין שנעשו בכשירים לא פסלו. ומיד בסמוך לשם הביא צ"י הדין דמשתינו. דב' צריכות הסמכות. וקבץ שבדופן המפסיק צינן בהחיק ג' לוגין דנפסלו הכשירים. וע"כ לא משום דרק מוספק יאם ילאו השאזוין דרך הנקב. ד"כ הרי קי"צ ספק מים שאזוין פסול [כ"ב מ"ג]. אלא ע"כ דטעם הפסול דמדעשו זה בזה. וד א' התערבו ג' לוגין צין הכשירים. א"כ כ"ס שהי' לנו לחוס כן בשודלי השאזוין שבאביק נהערבו עם הכשירים שבמקוה. וכ"כ ה' ראו לפסול במטהר דג' מקואות ושאזוין שבלחמט. שבדולחי כשעור זה לזה. ואפי"ה בזה ובזה אמרין דכשירים. ואין לדחוק ולומר דהך דשטף י"ו מיירי שאין במקום געיה צ"י מים המים כדי ג' לוגין. משא"כ כשעור י"ח.

שצטילון שצ"דו. היו ג"כ נשירים בהשקה כשערה דרך הנקב שבין להכשירים. והליון מהתחתון. ואי משום שהשקה לא מהי להשאזוין שבתוך האביק שהוא כלי. וכגון שיש צטילון בית קבול לרירות [כ"ב מ"ו]. ליתא. דהרי על כרחך באין צטילון בית קבול מיירי. דאל"כ גם בלי השאזוין נפסלו הכשירים מדעשו שאזוין צטילון. אלא ע"כ דבאיטו כלי מיירי ואפי"ה אפשר שיפסלו הכשירים מהשאזוין. מדמיירי שאין במים הכשירים מ' סאה. וכן הדין רביעי ב"י [בסוגר י"ד ר"א דקפ"ה ע"ד]. ועכ"פ קשה עדיין. דהרי ב"ש מודו שאזוין שנעשו בכשירים. לא פסלו. ודקאמר מה"ע ר"ש לעיל [פ"ב מ"ה]. דגם כשהכשירים למטה מהגומא צבה השאזוין. ונעשו זה לזה. אינן נפסלין. מדל"ל מקוה הסמוך למקוה. ורק חכמים פליגי עליה ההם. אי משום שנתערבו כולן יחד. וכמ"ס כס"ד ס"ס [ס' ל"ח]. אי משום שהשאזוין הפחותים ממ' סאה הן למעלה מהכשירים. אבל צנועין זה בזה בלחמה גם רבנן מודו. דלא נפסלו הכשירים. וכן פסקין בלחמה [ב"ד ר"א ס"ו]. דכשירים הפחותים ממ' סאה שגטו בשאזוין על קרקע שיה. ולא נפסלו. ולא עוד אלא שבמטהר ללילי שהשאזוין שבאביק משרבין לגמרי עם הכשירים שצטילון המקוה. אפי"כ כהה כבר נעשו בהן הכשירים הצטילון בכל ד. אפי"כ לא נפסלו הכשירים. ואפי"כ מאחיה טעם נפסלו הכשירים שצטילון שלמעלה מהשאזוין שצטילון שלמטה. מדעשו רק אהרדי. ומ"ס געיה זו מנגיעת כשירים בשאזוין באביק שבמקוה. ואפי"כ לחלק החם באביק המים שומדין. ולהכי לא השבין להו כשעורבין. מאפי"כ הכא המים השאזוין שוטפין צטילון צד הכשירים. וקרין עליהו עם תערובות. ליתא. דהרי מניע גדולה מוז [לעיל פ"ו מ"ג] צ"י מקואות שכל א' כ' סאה והשאזוין בלחמט. וע"י שירדו הטובלין לחוכן כשעור וגשו כל א' בתערבה. אפי"ה לא נפסלו הכשירים. א"כ מה ההם ששטפו זו לחוך זו לא נפסלו. מכ"ס הכא שרק שוטפין והולכין השאזוין צד הכשירים. כ"ס דהל"ל סאה נפסלו הכשירים. וביחוד יש לתמוה שצ"ע [ר"ח] הביא צ"י הדין שמוכין זה לזה. דבסוף י"ו הביא הדין שאזוין שנעשו בכשירים לא פסלו. ומיד בסמוך לשם הביא צ"י הדין דמשתינו. דב' צריכות הסמכות. וקבץ שבדופן המפסיק צינן בהחיק ג' לוגין דנפסלו הכשירים. וע"כ לא משום דרק מוספק יאם ילאו השאזוין דרך הנקב. ד"כ הרי קי"צ ספק מים שאזוין פסול [כ"ב מ"ג]. אלא ע"כ דטעם הפסול דמדעשו זה בזה. וד א' התערבו ג' לוגין צין הכשירים. א"כ כ"ס שהי' לנו לחוס כן בשודלי השאזוין שבאביק נהערבו עם הכשירים שבמקוה. וכ"כ ה' ראו לפסול במטהר דג' מקואות ושאזוין שבלחמט. שבדולחי כשעור זה לזה. ואפי"ה בזה ובזה אמרין דכשירים. ואין לדחוק ולומר דהך דשטף י"ו מיירי שאין במקום געיה צ"י מים המים כדי ג' לוגין. משא"כ כשעור י"ח.

וק

יא המטרת כו' כח
יה נקב כו' (ש' המטרת כו' כח
קרא תהא מאי כח יהא
נקב ובי לא ידעין שיטור
לנ . וימיה ידעין שיטור
שלה לוגין . ועוד גמא

אם יש כנגד הנקב שלשת לוגין . שהנקב רחב וארוך כשיעור שיכנסו בו שלשת לוגין . נפסלה העלוונה מחמת המים שאובין
שבתחונה . דחשיב כאלו המים כנגד חלל הנקב שאובין הן באמצע העלוונה . לא מן הגד . וג' לוגין מים שאובין פוסלים כשהן
באמצע אע"פ שאין פוסלין מן הגד ורבותא נקט שהתחונה מים שאובין והעלוונה מים כשרים שדרך המים לרדת ואין דרכן לעלות .
ואע"פ נפסל העלוון . וכ"ס שיפסל
כשיהיה הכשר לגד התחון: במה
יהא בנקב . השתא תהא לאשמועי'
כמה שיעורו של נקב שיאלו ממנו ג' לוגין
בבת

התרתונה מליאה שאובין . והעלוונה
מלאה כשרין (י) . אם יש כנגד הנקב
שלישה לוגין (ט) פסול (י) . כמה יהא
בנקב
ב

תום אנשי שם
יא בר"ב דיה בבת כו'
שיליו ממנו ג' לוגין כו' .
כ' הכ"ד לא דק דלכל חזק
חללו ג' וכן מנורא כו'
המכ"ס וה"ל לא דק לן
מ"ג והמכ"ס כ' שאם וכו'
דפול"ל וכו' הרמב"ם וכו' דהא
אין כאן פלוגתא ולא מן שיכול
לחוק על הרמב"ם בזה וכו'
פ"כ ואיכא לא דק דלשו משום
הרמב"ם כ' ג' לאחד מוכתה
ה"ל לכתוב בלשו כו' וכו' וכו'
והלא הענין אי דמ"ס שהנקב
מחוק ג' לוגין ר"ל שיאלו
משם כדאי ולא עוד אלא
דהר"ב דייק שפי' דנקב לא
שיך ל' מחוק שיהי מיד
זיאלו המים מן הנקב ומ"ס
הר"ב והמכ"ס כ' מ"ג מ"ג
דייק שפי' דתתלה מ' ל' ל' ל' ל'
לכריכה כו' ח"ק אי מ"ד
למקום כבר של מ"ס משערי'
ופ"י השער השני במשנהו
לא יתירה לעולו דלא כהר"ב
כריכה משערי' אלא בכריכה
עלמלל כו' מקום השלש וכו'
זה כ"ל מ"ס הר"ב . אלל
הרמב"ם פ"י דנקב כריכה כו'
שיטורא דמ"ג ומיירי דאיכא
כא

תפארת ישראל

בועז
וכן בכל הס' משניות דמקלין בנגעו מים במים . זה דוחק מאד . דבשפי' י"ו
ובכל דוכתי דמקלין בנגעו זה בזה . סתמא קתני . ותו דהרי במשנה י' בפרקין
הכשרים מקלין את האבנים מג' לדדים . ואש"ל כשהאבנים מן הגד כשר .
וכבר אמרנו שאין לחלק בין שהמים נחין וזוקפין כל א' במקומו . או שהמים
זוטפין והולכין . כדמוכח מג' מקואות לעיל . ששטפו זו לתוך זו ואש"ל כשרות .
והרי בש"ע ס"ח הל"ל נקט ג' בריכות . וכן נקט הרמב"ם (פ"ו הל"ב מקואות ת)
והמים שבבריכות קצוין ועומדין . ואש"ל מופסלין להו . ואין לנו לחלק בין
העניינים . אלא בלתימא . דדוקא כשב' מיני המים מעורבים דרך נקב
שבדופן . כשב' בריכות לעיל . או דרך נקב שבדופן שבין ג' הסילומת .
חשיבו שפי' כמעורבים . מאילו מעורבים כ' מיני המים בגלוי . כגון מקואות
ובאבין שבמרחץ וכדומה . דנכח"ג חשיבו להו רק כנגעין ולא כמעורבין
זה בזה . אבל גם הא ליחא . לדבריה מנינו דבנגעין זה בזה בגלוי חשיבו
כמעורבין שפי' מאילו נגעין זה בזה דרך נקב . דהרי במקום נוגעת במקום
דרך נקב שבדופן . מלטרפין רק כמעורבין דרך הנקב בקלות מים עב
כשפי"ל . וכשמערבין ממעל לכתל בגלוי . די במעורבין ע"י ל' מים שרבת
כשפוסרת הבוד על גובה קליפת השום . (ד) ותו קשה לי אפי' תגרבו ג'
לוגין מהשאובין . הרי תתערבו ברוב כשירים ששילין בשני קודם שירדו לגומת
המקום . והומשו חוך הסילון להמקום . והרי לעיל (פ"ד מ"ד כו' ל"ב)
אמרין בפירוש דנתערבו הפסולין ברוב כשירים . והומשו אח"כ למקום .
הוכשר כל התערבות . והרי הרמב"ם (פ"ד ממקואות ה"ח) פסק דגם המשכה
חוך סילון מהי . ורק בש"ע (ר"א ס"ו) פסקין דלכתחילה ראו לומר להשחך
ע"ז קרקע דראוי לנגוע המים . וא"כ הכא אמאי פסלין המים הכשירים שנסילון
שנלדו. הרי אהר שנתערבו שאובין בהכשירים . חזרו והומשו כשילין קודם שנגלו
להמקום והוכשרו . (ה) הר"ב פ"י (ו) שאלת המשנה כ מה י א ש ב נ ק ב .
דר"ל כמה שיעורו של נקב שיאלו ממנו ג' לוגין בבת אחת עכ"ל . ולכאורה
ה' מוכתה הר"ב לפרש כך . דלכ"כ מה זו שאלה כמה יהא נקב שיאלו
ממנו ג' לוגין . הרי בכל נקב ונקב . ויהי' גם קצוין מאד . יכלו ללאת ממנו
ג' לוגין . ואין חילוק בזה בין נקב קטן לגדול רק בהמשך זמן יליאו . להכי פי'
הר"ב דה"ק תהא . כמה שיעורו של נקב שיאלו ממנו ג' לוגין בבת אחת . אמנם

יבין
שמקלין בהסילון להמקום . א"כ אפילו אינן מ' סאה לא היו נפסלין
מהשאובין שנתערבו בהן (כס"ר ר"א ט"ו) ורק לכתחלה נהגו להחמיר (ש
ס"ט) . אולם בסילון התחון מקלין שאובין . שהשמשו בכן בנרחץ
ונתמאסו . לכן כדי לנקות המרחץ שופכין לוג בפה הסילון בפנים . כדי
שיקלחו וילאו לחוך . ואלו סילון העלוון הן ג' הסילון התחון . דשתי
עשוין בצול א' של עץ ומלאמין . והסילון הללו נקובים . כדי שיפלו לשם
העפרוריות שבמים הכשרים שיצילו בסילון העלוון . דרך הנקבים לחוך
סילון התחון . וכן היו גרילים כדי לנקות המים שיצילו למקום . וכדאשכחן
[גיל פ"ד מ"ג] שטפו מה"ט בלטר בית קבול לרורות . אלא דההם מיירי
שטפו המים שמקלין בלטר אינו בא בשטפו רב . ומדמזלים לאט . להכי
אין עושין בשולו הלטר נקבים מעבר לעבר כי הא . כדי שילא דרך שם
כל העפרוריות המים . מדהשבו ששינישו המים לשם ילאו גם הם דרך הנקב .
אלל הכא מיירי שהמים שבסילון העלוון מקלין בשטפו רב וחזק . וכגון
שנקב העלוון שבסילון הוא בשטפו . ועי"י ירמו המים ממעל להנקב . ולא
יאלו בו . רק יקלחו לתוך המקום . ורק העפרוריות שבקלות הוא מפני כבדותו
יד וילא דרך הנקב מהסילון העלוון לתחון שבו השאובין . וילא עמיהן
לחוך . ועל שם זה נקרא כלי שיש בו ג' סילומת בשם מ ט ה ר ת . משום
שבסילון העלוון מתטהרים המים העלוונים הכנגסים להמקום . ע"י הנקב
שיש בשולו שמשם יאלו העפרוריות שבהמים . וגם ע"י סילון התחון יתטהר
בית המרחץ ממני המטופסים שרחצו בכן כשמוחלין אותן לחוך (בב"ק
פ"ה) שפוט דאריי שקלין עולין עם המים שמוחזרין להקלות
בב' ראשו . כולן ביחד אינן מ' סאה . דלכ"כ לא היו נפסלין מכל שאובין
שבבולם (כ"י ר"א ט"ו) : (ו) ר"ל אם הוא באופן . שבאו ג' לוגין בסילון
התחון נגד הנקב . חוך הזמן שירדו מ' סאה כשרים בסילון העלוון למקום .
בין שיהיה זה ע"י שהנקב שבין הסילומת גדול . או ע"י שהשאובין שבסילון
התחון מקלין במהירות בשטפו חזק יותר מקלות העלוון : (ז) דכל

במחלת כבוד רבנו אין מקום לדבריו . דהרי פירוש אמרין לעיל (כפ"ג) דבין
אלל אפי' בנפלו בב' וג' פעמים . והמהני גם על רבינו חו"ט . שרגיל לכפס בדברי הר"ב . כגני יהודה לדייק בלישוייהו כרחבא דפומבדיתא . והיכלא שתיק
ליה לרבינו בזה . (ו) גם הגאון רב"א זוק"ל כלביא יקום . ומשך בקשתו על פי' רשותיו . ויקרא ארי' על מפסה דמה שאלת המשנה כמה יהא נקב
ויהא בזה ג' לוגין . וכי לא ידעין מדה ג' לוגין כמה הוא . ומה משני תו המשנה . אי מ"ש"ל לבריכה . אכתי קראי כמה יהא נקב שיהי' בו א' מ"ש"ל
לבריכה . דעדיין לא ידעין כמה יהא גדול הנקב שיכנס בו ג' לוגין בבת אחת . (ז) ובה מאד נפשי החלטה נבדלה בתחלה . ותהם בקליפת השום בלכס
לנה לנה . ה"ל רבינו מאור עיניו הרמב"ם ז"ל . אשר מימיו אנו שותים (בפ"ד דמקואות ה"ב) . שפי' משנתו שם בזה"ל . ב' בריכות זו למעלה מו .
וכתל ביניהן . ובעלוונה מים כשירים . והתחונה מלאה שאובין . ויש נקב בכותל שבין העלוונה לתחונה . אם יש כנגד הנקב ג' לוגין שאובין נפסלה העלוונה .
מפני שהנקב הוא כאלו השאובין הם באמצע ולא בלטה . עכתד"ק . ומה עבר ואפס תחת כפות רגלי ארוננו ורבינו . אי הנה שמעתי ד"ק . ולא איכנס כלל
וכלל . דהא דשמעין לעיל בפרקין (מ"ג) לחלק בין שהשאובין באמצע או מן הגד . היינו רק לענין לנרף הכשירים שבב' לדדי השאובין . אמרין שבהשאובין
באמצע . אינן מטרפין לתשן יחד כמ' סאה . ולא הושרו השאובין בהשקה להן . וא"כ לרמב"ם היכי מיירי משנתו . אי בשלל היתה הבריכה הכשירה
מ' סאה (וכמ"ל בשם רבינו ב"י) . א"כ מה לי שהי' הנקב באמצע הבריכה או בקצה . בין כך וכך כשהכשירים פחותים ממ' סאה . לא הועיל השקה
להשאובין . ואדרבה פסלו להכשירים . ואי בשם בני הבריכה מ' סאה כשירים . היחך ע"י הנקב הקטן שמתו בו טעין הג' לוגין שאובין כמ' סאה כשירים .
והנקב באמצע הכותל . יתשב כאלו השאובין מסקיין באמצע הכשירים שמת' זה ומלך זה להנקב . והרי המ' סאה כשירים מחוברין יחד . ורק מעט השאובין נוגע
בגדן בפה הנקב . ואין יתבטל עי"י ירופן . ופטי הונ"ל דמדוהקו דרך הנקב להשאובין . לא די שלא נפסלו הכשירים שבסילון העלוון . אלא גם כל השאובין
שבסילון התחון הוכשרו . ואני אפרוה ערום . אשא עמי אל ההרים . ואומר מאין יצוא עזרי . לך אבי שבשמים מעיד מרי . אלך נשתי עמי כות
ולואו . כי אהה תאיר נרי . ותושיעו בימין עורך לפרש משה הקדושה זו כפי המובא בפנים : (ב"ב) ומתורין בזה קו' . א' ובי' . ואין להקשות היכי
ס"ד לומר דעלוונה ותחונה דנקט תנא . ר"ל זו למעלה מו ממנו . א"כ מהיכל תיתי נחוש שיפסלו העלוונים הכשירים מהתחונים הפסולים . הרי בכל
שגעו השאובין בהכשירים ולא התערבו בהן . לא פסלו אהרדי (כ"ד ר"א ס"ו) . ואם כך שגעו בהן מן הגד . כ"ס כשהכשירים למעלה מ השאובין ממנו .
שאין כאן חשש שהשאובין יהיו מטפסין ועולין לתוך הכשירים . י"ל דוקא נגישה מן הגד לא פסל . ולא בשקן זה למעלה מוה ממנו . בין שיקשא ויבן למטה או
למעלה מהכשירים . מהשבו כמעורבין . וראייה ברורה לדברי . ממ"ס רבינו ב"י (בטור י"ד ר"א ד' ק"פ י"ד עמוד ה"ב) . ו"ל בפסקא המתלתא עור
תנן

משנה אחרונה
וכו' : יא אם יש כנגד
הנקב שלשה לוגין פסול .
למאי דקתני ממנו שמיין
מלאות וא"ל לא אלו ולא
אלו זיון ממקומן ואין
יולאין תמו לזו וה"ל ממש
מקום גדל מקום ואמאי
פסול והכ"ל כתב שואבין
כאלו הן באמצע ואמאי
ואין וגיני מקום גדל
מקום אין וואין . וגם
מ"ס הר"ב דלכתיבא נקב
מתחונה מלאה שאובין
שמהים דכתיב ללדה ולא
עלוונה מלאה שאובין אין
שעם לפסול כיון שנתחנת
א"ל לכן לרדת . ואם יש
חשש שירדו למטה לי כנגד
הנקב שלשה לוגין אפי'
נקב קטן כל שירדים
שלשה לוגין פוסלין כמו
מעלה מן הלטר לעיל
פ"ג . ו"ל דפסולא דכתיב
לאו מים דחשבי' לנשפה
לוגין כאלו פסלו למקום .
אלא שיעורו כל שפוחין
זה לזה כשיעור שלשה
לוגין הרי הן במקום אחת
כמו ששיטור שפוסרת
הבוד עושה שהי המקואות
אחת להכשירן ה"ל שיטור

זה עושה אותן אחת לפסול והכי הן במקום מעורב כס שאובין ו"ל למקום סמוך למקום שאינם פתוחים זה לזה וכל"ל יש מקומה המיוחד לה ואפי' נוגעין ליה לן בה . אבל נקב שיעור
ג' לוגין עושה אותן כמסורב אלל מדברי התפסחים משמע דמכא ג' לוגין נכשלו לחיוב ענה מדכחש שדרכן לרדת וכו' ואיט מוכן . ואפשר לכוון דברייהם ג"כ לפי' זה שכתבנו משום
דבעלתא חסדתי יוחר לומר גוד אחת מלומר גוד אביק מתך עממא שדך העלוון ליכד ואין דרך התחון לעלות . וא"ל תיחא שפי' לומר דחשיבו כמעורב בשאובין וירדו ודוקא ו"ל
חומר משמע כן מדברי הרמב"ם כהא דתני שיעור הנקב אחד מש"ן לבריכה ופי' הרמב"ם ז"ל דלפי ערך הבריכה התחונה משערין בשלל אין עס אלא כ' סאה שיעורו אחד מק"ס ע"י משמע
כדליל דמשום פסול ג' לוגין נפסלו לחיוב ענה והלכך משערין מתחונה עהם הסולין בגיפלהם . לכל למאי דפי' דנקב הוה עושה אופן אחד יש לנער בפלוגי כתיב בתורה :

וא' ועשרים ג' ו' וששים
כבר לבריכה ג' ו' בבריכה
דברי ג' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
ה' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'

תוספות חדשים

יטבה יא [ברב סר"]
אחת ט' עק' ו' ו' ו' ו' ו'
כרמ'ם שלפניו יט עשות
סופר ע"ט:

אליהו רבא

מיהלא אחד משלו מאות
ועשרים לבריכה אחת קפוא
כמה יחז' בנקב ויהיה ט'
הוא ימ'ץ לבריכה . דלכתי
לא ידעין נודל נקב שיכנס
בו גנה אחת שלוש לוגין .
היה בריכה לנלי קתי לה
ליהי אחד מ'ץ נקוס .
והו מאז ט' דקנא מסכסח
ליהי מקוה של שאובין סמוך
לכסה פתוחה מ'ץ סה
ונקב בסתל שבניהם . אלא
הכל כדן העבו נכרות
והיא חקיקה בה שט סולות
זה כלל זה להמשך מים מ'ץ
לשאוב מהן אחת חקיקה
עמוקה וחתא אינה עמוקה
בגלל העמוקה היא תחתונה
שמים שבה נמוכים וחתונה
שאנה עמוקה כל כך היא
עליונה שמים שיואלים בה
גדוהים ממים שיואלים
בתחתונה וסתל מפסיק בין
השתי סולות ובהחלת נקב
מנו לו ומים מנכסים אל
סלילנות הלווה מהני מקומה
אחרים להתחתונה נכסבים
מים שאובים והעליונה
מנכסים מים כשרים
ומהסלילנות יואים המוחה
מהעליונה יואים המים אל
בריכה וממי העליונה נעשה
כל הבריכה והתחתונה
יואלים המים לנקב אחד
ואינם מניעים לבריכה .
ואמה הדימה הלוו נכסבים
אל הסלילנות ויואלים מהם
תמיד . ומשעה עשיתן היה
הנקב שנין ו' לוג' ושה כל
דון הבריכה המ'ץ לה המים
הכשרים מהעליונה אם היא
כשרה לתקוה מים שחשיבים
שמה דק' הנקב שנין
העליונה נכסבים מים שאובים
מתחתונה להעליונה ויואלים
מהעליונה לבריכה וסולתם
אח

תוס' אנשי שם

בין דבי' דשאובין מ'ם כח'
ג' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
דודי דר'ל דשישור משהם
פטי גדול הבריכה וכדמסיים
כה היו דליכא שינויה כפי'
משתנוי בין מ' קנא לפי'
בתרא יוסה בתה רב' ר'
הרבנ'ם כסב אע"ג דלדיא
הכל עין א' . (ש"ל) :
במשנה א' מ'ץ לבריכה .
עי' א"ר וק"ל דלתי' אם לא
יהיה רק ג' ו' חקיקה תקי'
שהכריעו ג' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
דלתי' ואלו להבריכה התק'ם'
לוג ייהי כהן מהשאובין ג'
ומהכשרים יהיה רק מ' סאה
היה לוג ו' ו' כיון דב' ג'
שפולין אה"ל ל' כ' אע"ג
אלא מ' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
למשה כ"ל . (ש"ל) :

בן דבי' דשאובין מ'ם כח'
ג' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
דודי דר'ל דשישור משהם
פטי גדול הבריכה וכדמסיים
כה היו דליכא שינויה כפי'
משתנוי בין מ' קנא לפי'
בתרא יוסה בתה רב' ר'
הרבנ'ם כסב אע"ג דלדיא
הכל עין א' . (ש"ל) :
במשנה א' מ'ץ לבריכה .
עי' א"ר וק"ל דלתי' אם לא
יהיה רק ג' ו' חקיקה תקי'
שהכריעו ג' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
דלתי' ואלו להבריכה התק'ם'
לוג ייהי כהן מהשאובין ג'
ומהכשרים יהיה רק מ' סאה
היה לוג ו' ו' כיון דב' ג'
שפולין אה"ל ל' כ' אע"ג
אלא מ' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
למשה כ"ל . (ש"ל) :

בו ארבעים סאה . הר"ש : אחד מש"ך . כחצ הר"ש כחצ
הרמב"ם אם היתה הבריכה עשרים סאה כו' . ואם יש בו
שמיים לריך שיהיה בו אחד מתר"ם צבירה . קן לשונו בנא"י :
שלא אמרו אלא ג' לוגין שנפלו . ור"י אומר בהיות [זאת] הגניעה
באלמג המים הגה הם מים שאובין
שנפלו סוך המקוה . הרמב"ם :

ר' יוסי . ור' אלעזר אומר אפילו התחתונה מליאה כשרים . והעליונה
מליאה שאובין (ז) ויש בצד הנקב שלשה לוגין . כשר . שלא אמרו
אלא שלשה לוגין שנפלו :

הנקב בפחות וביתר לפי תשובו זה . כגון אם היה צבירה כ' סאה לריך להיות הנקב א' מק' וכו' : אפילו התחתונה מליאה כשרים
והעליונה מליאה שאובין . שדך מים לירד . אפילו הכי אין ג' לוגין שאובין שבנקב פוסלין את התחתונה : שלא אמרו אלא ג' לוגין
שנפלו . ואין השאובין פוסלין את המקוה עד שיפלו לחומו . והלכה כרבי יוסי :

מלאכת שלמה

י"א ור' אלעזר אומר וכו' עד שלא אמרו אלא ג' לוגין שנפלו . ור'
אלעזר לטעמיה דמכשר כמו כן צבירייהא שהנתיא לעיל כפ' שני בס' ד'
גבי גיסטרא וכו' . ושמעת מינה דנרסי' ר' אליעזר ביו"ד אה"ג דר'

צבת אחת : אחד מג' מאות ועשרים בבריכה . דג' לוגין אחד מג'
מאות וכו' (*) מכאה כילד הכאה ו' קבין והקב ד' לוגין . כמלאו מ'
סאה [הן] תשעה מאות וששים לוג' הרי ג' לוגין חלק אחד משלש
מאות ועשרים צבירה . כלומר במקוה כשר של מ' סאה . ושיערו

הכמים שיעור מקוה שמחזיק מ' סאה .
אמה על אמה ברום ג' אמות . הרי
שיעור הנקב המחזיק ג' לוגין . הוא
אחד מג' מאות ועשרים מאמה על
אמה ברום ג' אמות המחזיק מ' סאה .
ורמב"ם כחצ שחם היתה הבריכה
פחות או יותר מארבעים סאה . מתשבין

הנקב בפחות וביתר לפי תשובו זה . כגון אם היה צבירה כ' סאה לריך להיות הנקב א' מק' וכו' : אפילו התחתונה מליאה כשרים
והעליונה מליאה שאובין . שדך מים לירד . אפילו הכי אין ג' לוגין שאובין שבנקב פוסלין את התחתונה : שלא אמרו אלא ג' לוגין
שנפלו . ואין השאובין פוסלין את המקוה עד שיפלו לחומו . והלכה כרבי יוסי :

מלאכת שלמה

י"א ור' אלעזר אומר וכו' עד שלא אמרו אלא ג' לוגין שנפלו . ור'
אלעזר לטעמיה דמכשר כמו כן צבירייהא שהנתיא לעיל כפ' שני בס' ד'
גבי גיסטרא וכו' . ושמעת מינה דנרסי' ר' אליעזר ביו"ד אה"ג דר'

בועז

הן כל המעורב למקוה מקוה . חורי ודקי המערה מסבלין בהן כמו שהן
וכו' ולמדנו מכאן שיש הפרש בין חורי המערה [שהן למעלה מהמקוה] . לעוקה
שגלדה . דבחורין [שהן למעלה מהמקוה] . לא צעיק כשפופרת . והעוקה
מדיחא גלדה . צעיק . ומשגברא . דבחורי המערה . לא צעיקו נמי רביעית . מ"ט .
חד מקוה הוא . אבל צעוקה צעיק רביעית . מדכיה מקוה גדל מקוה . ואין
מקוה פחות מרביעית . עכ"ל רבינו צ"י . ואמ"ב וכויו לדון . דכספי זה למעלה
מום . אפי' לקבלא דייעין להו כמעורבין . וכחד מקוה למי . ולפי"כ כ"ס סאה
דלחומרא . דכשהכשרים והספולים זו למעלה מזה . דייעין להו כמעורבין . ומתורן
וכמקרא א' ממש שמעורבת . והספולים העליונים משאובין שחתתיהן . ומתורן
בזה גם קו' ג' : (ב"ב) ונ"ל דפסולה דנקט תנא . לאו אמקוה קאי . דמקוה
מאן דכר שמייה במשנה עד השתא . אלא אמשברתה קאי . דהיינו שהמים
שבסילון סעלין . נידונין כמים כשרים שהעורב בהן פסולין . ונפסלו כמו
שהן . אבל פסיוחא שיש להן הכשר צבירי' והמשנה . ככל הערבות כשרים
ופסולין [לעיל פ"ד מ"ז] . ולפיכך כשהו התערבות אומשך מהנקב ולהלן
צבירי' להתקוה . הוכשרו . ורק ל"א לדין המשנה מועלת רק ע"ג קרקע
הדרי' לצלות המים (כ"ד ר"א כמ"ו) . אינו מועיל מה שמקליין צבירי' ומהקב
מהקב ולהלן לתוך המקוה . ונ"ל עוד . דהרמב"ם דס"ל דהמשנה בסילון
מהני . לפיכך נשמר מלפרש משנתנו לומר דמייירי צב' סילנות . דל"א היאך
קמא כהא פסול . דהרי לשיטתו הנקב באמצע הסילון . מנאל ששל כרחק הוכשר
התערבות בשותלו וירדו צבירי' להמקוה צבירי' והמשנה . להכי אוקמה
דמייירי צב' צריכות . דהיינו צ' חפירות . שבהת מים כשרים . ובחנתתה
פסולין . ומדלי אפטר שיהיו צ' חפירות כאלה זו למעלה מזה ממש . להכי
אשרין נמי לאוקמה שהן זו גדל זו . רק שפני העליון של מים הכשרים הן
למעלה מפני העליון של מים השאובין שבצבירה שלמטה צמדון ההר . ומתורן
בזה גם קו' ג' וד' : (ב"ב) דמלת צבירה בכל מקוה לשון כיום הוא .
כדאמרין (גי'ה ד"י ע"א) מחלוקת צבירה ראשונה . והיינו כיום ילדי
עופות . וכו"כ (בר"ה ד' ס"ו צ') צבילין שעושה צ' צריכות . והיינו כיום
גידול פירות (וכתום סס וד"ק) . וכן ליטא דקרא (שה"ש ז') עיני צריכות .
ר"ל מלאות דמע . וכן פי' רש"י (שע"י ז') . וכן משמע נמי בש"ס (מ"ק ד'
ד' א') צבירה שנספה . וע"ש . וה"ל צבילת צבירה ר"ל מקוה שמכוסין
שם מים : (ב"ב) ומדלא הודיענו תנא כמה לריך שיהי' כל חלק של הש"ך .
ש"מ דמאי דקאמר תנא חלק ש"ך לאו משום דג' לוגין שאובין הן חלק ש"ך
מתחלקים לוגין . אלא דבתערבות זה שבשמינו . איין חילוק בין רב למעט
חלק

הן כל המעורב למקוה מקוה . חורי ודקי המערה מסבלין בהן כמו שהן
וכו' ולמדנו מכאן שיש הפרש בין חורי המערה [שהן למעלה מהמקוה] . לעוקה
שגלדה . דבחורין [שהן למעלה מהמקוה] . לא צעיק כשפופרת . והעוקה
מדיחא גלדה . צעיק . ומשגברא . דבחורי המערה . לא צעיקו נמי רביעית . מ"ט .
חד מקוה הוא . אבל צעוקה צעיק רביעית . מדכיה מקוה גדל מקוה . ואין
מקוה פחות מרביעית . עכ"ל רבינו צ"י . ואמ"ב וכויו לדון . דכספי זה למעלה
מום . אפי' לקבלא דייעין להו כמעורבין . וכחד מקוה למי . ולפי"כ כ"ס סאה
דלחומרא . דכשהכשרים והספולים זו למעלה מזה . דייעין להו כמעורבין . ומתורן
וכמקרא א' ממש שמעורבת . והספולים העליונים משאובין שחתתיהן . ומתורן
בזה גם קו' ג' : (ב"ב) ונ"ל דפסולה דנקט תנא . לאו אמקוה קאי . דמקוה
מאן דכר שמייה במשנה עד השתא . אלא אמשברתה קאי . דהיינו שהמים
שבסילון סעלין . נידונין כמים כשרים שהעורב בהן פסולין . ונפסלו כמו
שהן . אבל פסיוחא שיש להן הכשר צבירי' והמשנה . ככל הערבות כשרים
ופסולין [לעיל פ"ד מ"ז] . ולפיכך כשהו התערבות אומשך מהנקב ולהלן
צבירי' להתקוה . הוכשרו . ורק ל"א לדין המשנה מועלת רק ע"ג קרקע
הדרי' לצלות המים (כ"ד ר"א כמ"ו) . אינו מועיל מה שמקליין צבירי' ומהקב
מהקב ולהלן לתוך המקוה . ונ"ל עוד . דהרמב"ם דס"ל דהמשנה בסילון
מהני . לפיכך נשמר מלפרש משנתנו לומר דמייירי צב' סילנות . דל"א היאך
קמא כהא פסול . דהרי לשיטתו הנקב באמצע הסילון . מנאל ששל כרחק הוכשר
התערבות בשותלו וירדו צבירי' להמקוה צבירי' והמשנה . להכי אוקמה
דמייירי צב' צריכות . דהיינו צ' חפירות . שבהת מים כשרים . ובחנתתה
פסולין . ומדלי אפטר שיהיו צ' חפירות כאלה זו למעלה מזה ממש . להכי
אשרין נמי לאוקמה שהן זו גדל זו . רק שפני העליון של מים הכשרים הן
למעלה מפני העליון של מים השאובין שבצבירה שלמטה צמדון ההר . ומתורן
בזה גם קו' ג' וד' : (ב"ב) דמלת צבירה בכל מקוה לשון כיום הוא .
כדאמרין (גי'ה ד"י ע"א) מחלוקת צבירה ראשונה . והיינו כיום ילדי
עופות . וכו"כ (בר"ה ד' ס"ו צ') צבילין שעושה צ' צריכות . והיינו כיום
גידול פירות (וכתום סס וד"ק) . וכן ליטא דקרא (שה"ש ז') עיני צריכות .
ר"ל מלאות דמע . וכן פי' רש"י (שע"י ז') . וכן משמע נמי בש"ס (מ"ק ד'
ד' א') צבירה שנספה . וע"ש . וה"ל צבילת צבירה ר"ל מקוה שמכוסין
שם מים : (ב"ב) ומדלא הודיענו תנא כמה לריך שיהי' כל חלק של הש"ך .
ש"מ דמאי דקאמר תנא חלק ש"ך לאו משום דג' לוגין שאובין הן חלק ש"ך
מתחלקים לוגין . אלא דבתערבות זה שבשמינו . איין חילוק בין רב למעט
חלק

צבת אחת : אחד מג' מאות ועשרים בבריכה . דג' לוגין אחד מג'
מאות וכו' (*) מכאה כילד הכאה ו' קבין והקב ד' לוגין . כמלאו מ'
סאה [הן] תשעה מאות וששים לוג' הרי ג' לוגין חלק אחד משלש
מאות ועשרים צבירה . כלומר במקוה כשר של מ' סאה . ושיערו

הכמים שיעור מקוה שמחזיק מ' סאה .
אמה על אמה ברום ג' אמות . הרי
שיעור הנקב המחזיק ג' לוגין . הוא
אחד מג' מאות ועשרים מאמה על
אמה ברום ג' אמות המחזיק מ' סאה .
ורמב"ם כחצ שחם היתה הבריכה
פחות או יותר מארבעים סאה . מתשבין

הנקב בפחות וביתר לפי תשובו זה . כגון אם היה צבירה כ' סאה לריך להיות הנקב א' מק' וכו' : אפילו התחתונה מליאה כשרים
והעליונה מליאה שאובין . שדך מים לירד . אפילו הכי אין ג' לוגין שאובין שבנקב פוסלין את התחתונה : שלא אמרו אלא ג' לוגין
שנפלו . ואין השאובין פוסלין את המקוה עד שיפלו לחומו . והלכה כרבי יוסי :

מלאכת שלמה

י"א ור' אלעזר אומר וכו' עד שלא אמרו אלא ג' לוגין שנפלו . ור'
אלעזר לטעמיה דמכשר כמו כן צבירייהא שהנתיא לעיל כפ' שני בס' ד'
גבי גיסטרא וכו' . ושמעת מינה דנרסי' ר' אליעזר ביו"ד אה"ג דר'

בועז

הן כל המעורב למקוה מקוה . חורי ודקי המערה מסבלין בהן כמו שהן
וכו' ולמדנו מכאן שיש הפרש בין חורי המערה [שהן למעלה מהמקוה] . לעוקה
שגלדה . דבחורין [שהן למעלה מהמקוה] . לא צעיק כשפופרת . והעוקה
מדיחא גלדה . צעיק . ומשגברא . דבחורי המערה . לא צעיקו נמי רביעית . מ"ט .
חד מקוה הוא . אבל צעוקה צעיק רביעית . מדכיה מקוה גדל מקוה . ואין
מקוה פחות מרביעית . עכ"ל רבינו צ"י . ואמ"ב וכויו לדון . דכספי זה למעלה
מום . אפי' לקבלא דייעין להו כמעורבין . וכחד מקוה למי . ולפי"כ כ"ס סאה
דלחומרא . דכשהכשרים והספולים זו למעלה מזה . דייעין להו כמעורבין . ומתורן
וכמקרא א' ממש שמעורבת . והספולים העליונים משאובין שחתתיהן . ומתורן
בזה גם קו' ג' : (ב"ב) ונ"ל דפסולה דנקט תנא . לאו אמקוה קאי . דמקוה
מאן דכר שמייה במשנה עד השתא . אלא אמשברתה קאי . דהיינו שהמים
שבסילון סעלין . נידונין כמים כשרים שהעורב בהן פסולין . ונפסלו כמו
שהן . אבל פסיוחא שיש להן הכשר צבירי' והמשנה . ככל הערבות כשרים
ופסולין [לעיל פ"ד מ"ז] . ולפיכך כשהו התערבות אומשך מהנקב ולהלן
צבירי' להתקוה . הוכשרו . ורק ל"א לדין המשנה מועלת רק ע"ג קרקע
הדרי' לצלות המים (כ"ד ר"א כמ"ו) . אינו מועיל מה שמקליין צבירי' ומהקב
מהקב ולהלן לתוך המקוה . ונ"ל עוד . דהרמב"ם דס"ל דהמשנה בסילון
מהני . לפיכך נשמר מלפרש משנתנו לומר דמייירי צב' סילנות . דל"א היאך
קמא כהא פסול . דהרי לשיטתו הנקב באמצע הסילון . מנאל ששל כרחק הוכשר
התערבות בשותלו וירדו צבירי' להמקוה צבירי' והמשנה . להכי אוקמה
דמייירי צב' צריכות . דהיינו צ' חפירות . שבהת מים כשרים . ובחנתתה
פסולין . ומדלי אפטר שיהיו צ' חפירות כאלה זו למעלה מזה ממש . להכי
אשרין נמי לאוקמה שהן זו גדל זו . רק שפני העליון של מים הכשרים הן
למעלה מפני העליון של מים השאובין שבצבירה שלמטה צמדון ההר . ומתורן
בזה גם קו' ג' וד' : (ב"ב) דמלת צבירה בכל מקוה לשון כיום הוא .
כדאמרין (גי'ה ד"י ע"א) מחלוקת צבירה ראשונה . והיינו כיום ילדי
עופות . וכו"כ (בר"ה ד' ס"ו צ') צבילין שעושה צ' צריכות . והיינו כיום
גידול פירות (וכתום סס וד"ק) . וכן ליטא דקרא (שה"ש ז') עיני צריכות .
ר"ל מלאות דמע . וכן פי' רש"י (שע"י ז') . וכן משמע נמי בש"ס (מ"ק ד'
ד' א') צבירה שנספה . וע"ש . וה"ל צבילת צבירה ר"ל מקוה שמכוסין
שם מים : (ב"ב) ומדלא הודיענו תנא כמה לריך שיהי' כל חלק של הש"ך .
ש"מ דמאי דקאמר תנא חלק ש"ך לאו משום דג' לוגין שאובין הן חלק ש"ך
מתחלקים לוגין . אלא דבתערבות זה שבשמינו . איין חילוק בין רב למעט
חלק

הן כל המעורב למקוה מקוה . חורי ודקי המערה מסבלין בהן כמו שהן
וכו' ולמדנו מכאן שיש הפרש בין חורי המערה [שהן למעלה מהמקוה] . לעוקה
שגלדה . דבחורין [שהן למעלה מהמקוה] . לא צעיק כשפופרת . והעוקה
מדיחא גלדה . צעיק . ומשגברא . דבחורי המערה . לא צעיקו נמי רביעית . מ"ט .
חד מקוה הוא . אבל צעוקה צעיק רביעית . מדכיה מקוה גדל מקוה . ואין
מקוה פחות מרביעית . עכ"ל רבינו צ"י . ואמ"ב וכויו לדון . דכספי זה למעלה
מום . אפי' לקבלא דייעין להו כמעורבין . וכחד מקוה למי . ולפי"כ כ"ס סאה
דלחומרא . דכשהכשרים והספולים זו למעלה מזה . דייעין להו כמעורבין . ומתורן
וכמקרא א' ממש שמעורבת . והספולים העליונים משאובין שחתתיהן . ומתורן
בזה גם קו' ג' : (ב"ב) ונ"ל דפסולה דנקט תנא . לאו אמקוה קאי . דמקוה
מאן דכר שמייה במשנה עד השתא . אלא אמשברתה קאי . דהיינו שהמים
שבסילון סעלין . נידונין כמים כשרים שהעורב בהן פסולין . ונפסלו כמו
שהן . אבל פסיוחא שיש להן הכשר צבירי' והמשנה . ככל הערבות כשרים
ופסולין [לעיל פ"ד מ"ז] . ולפיכך כשהו התערבות אומשך מהנקב ולהלן
צבירי' להתקוה . הוכשרו . ורק ל"א לדין המשנה מועלת רק ע"ג קרקע
הדרי' לצלות המים (כ"ד ר"א כמ"ו) . אינו מועיל מה שמקליין צבירי' ומהקב
מהקב ולהלן לתוך המקוה . ונ"ל עוד . דהרמב"ם דס"ל דהמשנה בסילון
מהני . לפיכך נשמר מלפרש משנתנו לומר דמייירי צב' סילנות . דל"א היאך
קמא כהא פסול . דהרי לשיטתו הנקב באמצע הסילון . מנאל ששל כרחק הוכשר
התערבות בשותלו וירדו צבירי' להמקוה צבירי' והמשנה . להכי אוקמה
דמייירי צב' צריכות . דהיינו צ' חפירות . שבהת מים כשרים . ובחנתתה
פסולין . ומדלי אפטר שיהיו צ' חפירות כאלה זו למעלה מזה ממש . להכי
אשרין נמי לאוקמה שהן זו גדל זו . רק שפני העליון של מים הכשרים הן
למעלה מפני העליון של מים השאובין שבצבירה שלמטה צמדון ההר . ומתורן
בזה גם קו' ג' וד' : (ב"ב) דמלת צבירה בכל מקוה לשון כיום הוא .
כדאמרין (גי'ה ד"י ע"א) מחלוקת צבירה ראשונה . והיינו כיום ילדי
עופות . וכו"כ (בר"ה ד' ס"ו צ') צבילין שעושה צ' צריכות . והיינו כיום
גידול פירות (וכתום סס וד"ק) . וכן ליטא דקרא (שה"ש ז') עיני צריכות .
ר"ל מלאות דמע . וכן פי' רש"י (שע"י ז') . וכן משמע נמי בש"ס (מ"ק ד'
ד' א') צבירה שנספה . וע"ש . וה"ל צבילת צבירה ר"ל מקוה שמכוסין
שם מים : (ב"ב) ומדלא הודיענו תנא כמה לריך שיהי' כל חלק של הש"ך .
ש"מ דמאי דקאמר תנא חלק ש"ך לאו משום דג' לוגין שאובין הן חלק ש"ך
מתחלקים לוגין . אלא דבתערבות זה שבשמינו . איין חילוק בין רב למעט
חלק

מקואות כל המעורב פרק ו

נלקח הדין . לכל גומא מלמדין האובין שירדו והתערבו בכל קלות וקלות . להיות ג' לוגין בתי' סאה חסר משאו . וכוונת שהי' הקלות שבזבירה מחזיק ת"ס לוגין . שהן תתי' מתק"ס . לריד שיחזיק מול הקנה לוג נגד ומתי שאובין . שהוא חלק ש"ך מת"ס לוגין . ומלא שבז' קלוחין כאלו . שיהיו מ' סאה במקוה . יהיה ש' ג' לוגין שאובין . ואפי' בשמחיק הקלות שבסילון העליון רק ר"מ לוגין . שהן חלק הד' מהמ' סאה . בני בשחזיק סילון התחתון נגד הקנה $\frac{3}{4}$ לוג . שהוא חלק הש"ך מר"מ לוגין . והש"ך דכסה"ג לא יאסרו בו . לוגין שאובין עד שירדו בהסילוטת ד' קלוחין . והוא כלילי נפלו בה' לוגין שאובין מד' כלים שאין מנעירין (לשילוב ספ"ג) . ככה שאני . כיון שהתחלה הי' ירדו שיפסק האובין בהסתיון התחתון כמנה קלוחין מנעירין (ע"י ס' ר"א סס"ו) . אבל כשהקנה מחזיק פחות מחלק ש"ך של קלות הכשירים שבסילון העליון . לא נפסל המקוה . משום דלא קודם שיתערב ג' לוגין שאובין . כבר יהיו ממוסין בהמקוה מ' סאה . ואינו נפסלין משאובין . ואין להקשות הרי ע"כ כהא מיידי שכל קלות של מים כשירים שבסילון העליון איש מחזיק מ' סאה . דלא"כ הרי לא היו נפסלין אפי' נפלו לתוך שאובין להדיא . מ"כ"ש שאובין שנמד הקנה . ור"כ ע"כ שהמקוה נתהוו ממנה קלוחין . ובכל קלות מתערב פחות מ' לוגין . וכיון שכן . יהי קלוחין הבה כשישפירי בו ר"מ לוגין . בהמקוה יספלו המים . ואמאי . מ"כ"ש מני' מקואות שאין בכל א' מ' סאה . ונתערב בכל א' לוג ומחלה שאובין . וה"כ"ש נתערבו ב' המקואות . דכשירים (כרפ"ג) . והרי הבה נמי כל קלות לא נתערב בו רק מקאת מה' לוגין . ואף ר"כ כשישפירי אח"כ כל הקלוחין בהמקוה . והיו מנעירין בה' לוגין תפסל המקוה . י"ל הים מיידי דשנתחברו ב' המקואות . היו מ' סאה כשירים . ומלא שלא נקרא על המים הללו שם פסול משולם . לא נתחלה ולא כנסוף . דנתחלה קודם שנתחברו ב' המקואות . לא היו בכל א' לוגין שאובין . ולכנסוף שנתחברו בה' לוגין . כבר נתחברו ג' מ' סאה כשירים . שאין נפסלין משאובין . משא"כ הלא גם כנסוף שנתחברו כל הקלוחין לא היו יחד מ' סאה . ורק בה' לוגין שאובין כבר היו כנסופין שם . ונפסל הכל . והן אמת שבש"ע (ר"א ס"ט) אין הכרע אם משנה דרפ"ג מיידי ששנתחברו ב' המקואות היו מ' סאה יחד . או לא . אבל כך י"ל ברור . וגם הגאון רב"א זוק"א וזק"א שתפיו ברור מללו מפרש הים ברפ"ג מיידי ששנתחברו ב' המקואות היו יחד מ' סאה . והכי מסתבר לע"ד . דכיון דשקדמה מ' סאה שבו אין נפסלין כשיפלו לתוכן בה' לוגין . לפיכך גם כשיצאו ביחד לתוך גומת המקוה אין נפסלין . דכל שאינו בזה אחר זה אפי' צבת אחת אינו (בקרדושין כ"א ח') . ואין להקשות מדקאמרין לעיל (פ"ב מ"ה) ור"כ לעיל (פ"ד מ"ד) . אם ידוע שירדו לתוך המקוה מ' סאה עד שלא ירדו לתוכה ג' לוגין שאובין . כשירה . משמע דהא אי בלו וירדו צבת אחת לתוך גומת המקוה המ' סאה וג' לוגין . פסולה . ואמאי . ומ"כ"ש מני' מקואות הג"ל (רפ"ג) י"ל שאני . שמה' מקואות שכבר נתבטלו האובין בכל מקוה . קודם שנתחברו בה' סאה . ואמנם ק"ל להגאון ז"ל שלא הכשיר ברפ"ג רק ששנתחברו ב' המקואות היו יחד מ"ס . ולהכי נמי ר"כ שוקדמו חיבור המ"ס קודם לחיבור הג' לוגין . מדאין בה' לוגין באין בשני' לתוך גומת המקוה . וקשה לפ"ו ר"כ גם כשהתחברו ב' המקואות לא היו יחד מ"ס הו"ל להכשיר . דמ"ס מסופו שנבטלו בו ג' לוגין ונפסל המקוה הסורה לא פסלה (כפ"ו מ"ד) . והרי ק"ו הוא אם מים בסופו מתחבו כליחא . מ"כ"ש מים כשירים שנתבטלו מין כמיו ברוב . וי"ל דאפי' דאפי' ספוג עדין . דגוס שספוגי מ"ס מצדיל בין מים למים . והו"ל כאלו כל שיש בו ג' לוגין שאובין והוא סתום סביב ונפסל למקוה הסורה ודולת לא פסלה . מיהו גם אי נימא דהך דב' מקואות רפ"ג מיידי שאחר שנתחברו ב' המקואות לא היו יחד מ' סאה . אפי"ה לא קשה מהכא בסילון . ד"ל דשאני הבה שבשם שנתערבו מקאת השאובין בקלוחים האחרונים . כבר היו הקלוחים הללו מחזירין להמים שבגומת המקוה שכבר מעורב בהן מקאת שאובין מקלוחים האחרונים . ולפיכך הו"ל כל הקלוחין במקוה א' שנפלו לתוכה ג' לוגין שאובין מעש מעט שמנעירין (ככספ"ג) . ובהא יתורף התימה של רבנו הי"ח לעיל ספ"ג על המור ורבינו ירוחם ומהר"ם . דמדנבירה למדת דהא דקאמר הים אם נחווין לרבות מנעירי האובין . היינו שהתחווין מתחלה להסיל ג' לוגין . או אפי' הסילין יותר מנ"ס מנעירין . והמה רבינו תויו"ט . אף הוליו המנהג מפשטותה . דהרי מלת שהתחווין לרבות שצמטתה . ספי משמע שהתחווין להרבות והמקוה ע"י האובין ששך לתוכן . ולפי דכרינו ה"ל משתמי' שצפרקין דוחקתן לפרש כן משנה דהתם . דהרי משתמי' ע"כ דמיידי שהמ' סאה ירדו כמנה קלוחין . ובכל קלות וקלות נפסלה קאת מה' לוגין . ומדלח פ' ל' תנא . כמה פעמים ש"ך . דהיינו כמה קלוחין לריד שירדו מהכריכה להמקוה עד שפסל ע"י הג' לוגין שאובין שמתערב בהן . ש"מ דאפי' נתהוות המקוה ע"י קלוחין הרבה . ובכל קלות וקלות מוערב קאת מה' לוגין שאובין . נפסלה

כללא דפרקו א הריהו וסדקס שיש בטובה בחלי המקוה שיש בהן משום מים . ומשקין כתיבם השערה אל כי דהבחה השלימה . שובלין כלים בעמם המים הרם . למדוך חוך גומת המקוה . וכן עסקן תחת תקרה א' מצופיה כמקוה א' . אבל שוקת שבבד המקוה . דוקא כשנפסק דק כותל רעוב בנייהן סני במחורין כשערה . אבל כנריחא זריד שיתחברו ע"י קלות מים כשופרת הנד דרך תנבך שבבטל :
משנה ב' המביל כלי תוך כלי . אם הבלי החיצון צריך פבילה . מני בשיכנס המים לתוך החיצון . אפי' אינן מוחרין כשופרת הנד . דוקא כשה כלי החיצון לצד מעלה . אבל כשפירו מן הנד . או שהבלי החיצון א"צ פבילה . צריך שיהיו מחזירין כשופרת הנד :
משנה ג' ב' מקואות החסרים סמ' סאה . ומקוה א' שאובין . שמתוכן זה לוח . וירדו ג' ופלו . א' ככל א' . וע"י הפבילה דישקן סילין יחד . אם השאוב מן הנד . והפטר הרובלין והמקואות . ואם השאוב כאמצע . כולן הן כמו שהיו :
משנה ד' ג' לוגין שאובין דוקא נפסלי בעין או כיוון כלי ותחברו עם המקוה דרך פה הרוב כשופרת הנד . פסילין למקוה חסירה סמ' סאה . ולא כיוון כלי שפיו צד . וכ"ש כשכעירין כנסוף :
משנה ה' א' המבבילין כלי . אפילו בתוך כלי שיהיה כשה החיצון כשופרת הנד . זה דוקא כשסמלל כלי החיצון . אבל כשעומד במקומו [ואפשר דכשגורל גם כתי פבילת אים אפילו מפסלל] אמור לפבולו בתוכו . הנרינן ספי שיכביל בשאובין . מדעמד הבלי בספוס . ואפילו פה המקוה ששפ"ו ע"ג . מיהו כשיצאו כלי עץ בני כשנקב בשוליו כשופרת הנד . אבל בכלי ארוב . אפי' הוא שלם סובלין בתוכו כלים . אפילו דהא סתור ופיו צד ועומד במקומו . סדמלא נקבים . ומת"ש כשירדו נשמים לתוכו אינן נעשין שאובין . ומת"ש אף שהמבביל שאר כלי המקוה מצומצמת . צריך שיעלה אותה מחמקה דרך שוליו . כדי שלא יתערבו שאובין שבתוכה בהמקוה שנחסרה . אפי"ה בכלי ארוב שאין חשש זה . מעלה אותה כדרכה :
משנה ו' מיהו דוקא כלי שערב בתוכה . אבל נספא ששופרת במקוה . ומים שבתוכה מחזירין דרך פנס שבשפתה לפי המקוה . מיהו להמביל בתוכה . דאע"י שפס"ו אינה כלי . ואע"כ אם הנספא או הנספא . דרי כשהוליה הנסבל . חיזו נספא מחמקה ופוח שוליו . שנספא סמירי הנספא . ולהכי צריך לחזור ולסבול הכלי בתוך המקוה . אפי"ה הריח שא"צ הערב שמש לפבילה דרך מיהו כשכל שפת הנספא סמוכה כפי המקוה . סתור הנסבל . דהרי הישק רק סתופה שע"ג הישק בים התוריים שע"ג השפח . אבל ברישא הרי לא הישק רק ע"י משק פוחה שריח קספוס ע"ג קמת הכלי . ורפספס אינו חיבור . תנור סמא שיש בקרקעיות סעין או סקה . אף כששגבל כלי שם נספא ממקוה שע"ג נספא סמירי הנדור . אפי"ה אים שסבל בהמעין או בהמקה סתור . מראין אים נספא ממקוה סמא . אבל דיו נספא . אפי' מי המקוה שסופין למעלה ממעל לשפתו . והישק המשקין חספאין שע"ג הרים . ממים שע"ג שפת הנדור . עכ"פ חרז גם בלי משק נספא הרים סמירי הנדור . וצריך לפבול הרים . ואין פבילה לתוצאן . ולפיכך כשהמים צפין ע"ג הנדור כשיער גובה הוד הנספא . דהיינו כשיער שמראש האצבעת עד סוף קישור האצבעת בפי הוד הרא"ש . או עד קנה הורף הרי"ף . כי כך שיעור פבילתן למד ולמד . סני דיו סתורות :
משנה ז' [השקתה ז' מיני השקה הן . א' ב' ב' מקואות חסירות . כשצופין למ' סאה . כד שמשקין דרך נקב שבבטל שבנייהן . כשנפלו מים שעברו בכל אצבעת שפתן לאנורל . כשחזרת בהקב ברוח . ג' וב' משקין ע"ג קרקע שיה . סני בשחקה מופח ע"ג לחסיה . ד' ובאם שיהין תוך גומת המקוה . סני במשקין כרוכה שערה [וכמ"א] . ז' וב' משקין ע"ג כותל צריך שיהיה ההשקה כרוכה שופרת הנד . ובגובה קליפת השם . מיהו להכשיר שאובין . סני במשקין למקוה כרוכה שערה אפילו כשופרת דרך נקב שבבטל . נקבים קסמין רבים עדיף משופרת הנד . ובמספיק בשיער ששופרת הנד . אולגין לחומרא . וכן במספיק בשיער סומא ברה"י . ספיקו סמא . דשיעוריה הולכה למשה סמיו . וכדאור"י דמי . כל דבר שאינו מים . כמש . אף כשמעפר לשיער מקוה . אפי"ה ממש השיער של שופרת הנד שבנקב :
משנה ח' כשהרין גם מקוה שאובין עליונה מתחנתנה הכשירה . ואפילו משיך הרקוב מן מושקת ששקעה כבר . ואפי' הישק רק כשערה . ואפילו משיך כסילון שמתננע ממקוה למקוה וצריך לתפלו בירו . אפי"ה לא היה כמשקין בדבר המקבל סומאה . כיון דגם בלא סילון דיו המים יורדין למטה . גם א"צ שישקין למשקין לעולם . מ"כ"ש מים כשירים אינן נפסלין . מכל שאובין שבטול שנתערבו בתן . ואפי' אם ע"י חסירות השאובין בהמ' סאה . תפסלו מקוה אחרת חדשה לא אמרינן שהשאובין שספד ובאו להם :
משנה ט' כותל שתיב ב' מקואות שא' מתן חסירה . וכ"ש כששניהם חסירים . אינן מצטרפין כשמעורבין דרך סדק . בין שהסדק בחמשך גובה הבטל . או בחמשך הרבו . עד שיהא בנייהן נקב כששופרת הנד . והכלול . מיהו כשמעורבין על גב הכותל . סני כשמעורבין שם ברוחב ששופרת הנד בגובה קליפת השם . ובג"ל [משנה ז'] :
משנה י' ג' לוגין שאובין שננוע בתוך כשירים אפי' פחותים סמ' סאה לא פסלה . והיא שיהיו בהכשירים לכל הפחות רביעית . ולפיכך כלי שקבוע בקרקעית גומת מקוה ריקה . כיון שהוליו לשם מים כשירים . כיון שהבלי יהיו קבוע באמצעית קרקעית המקוה . או סמוך לכותל המקוה . אפי"ה שהמים התולין לתוך חלי ההוא נחשבין שאובין . אפי"ה אם מקבלת גומת המקוה רביעית מים כשירים . קודם שיליו המים לתוך חלי הג"ל שבקרקעית המקוה . ד"ל המים שבאו אח"כ לתוך חלי המקוה ששופרת המקוה . כג' לוגין שאובין שננוע למים כשירים . ונשאר הכשירים שבשופרת . ונ"ל דאע"כ לא יסתבל אפי' למעלה מהבלי [וע"י דימב לעיל פ"ב מ"ה ומ"י ס"ה ובגמרא ב"בוע"ט] :
משנה יא' אע"ג דמים כשירים החסרים סמ' סאה . לא נפסלי בנגוה שאובין . וזה דוקא כשננוע זה בזה בקרקע שיה . אבל כשא' מתן למעלה ממ"ס פחות סמ' סאה מנה ספעל סמס לסילון אחר שבו מקלחין שאובין . יש נקב אם קלות שבסילון אינו רק ש"כ פעמים כהשאובין שבקלות התחתון שלמטה ממנו . דהיי

מחבור . כמזורב דמי . ולפיכך ב' סיונות שהעליון שבו קלות הכשירים בשוליו עליון לסילון התחתון . והרי תוך חלל הרקב נוגעין הכשירים בשאובין . או

מחבור . כמזורב דמי . ולפיכך ב' סיונות שהעליון שבו קלות הכשירים בשוליו עליון לסילון התחתון . והרי תוך חלל הרקב נוגעין הכשירים בשאובין . או

מקואות כל המעורב פרק ו

ודרי בתר' אבא שטרך וכן שקלח בלחן העלין בקלח'ם רבי'ם מ' פאה חזר משור . יציר
 מצח סל תבב' ג' לוגין שאובין . שח' ג'כ חלק ש"ך סמ' סאה . הרי נבטלו ארבעים סאה
 שבטק'ה שהתקבצו כן ע"י בנת קלחין שרדו בסלחן העלין להטק'ה :

להמקוה נכמה קלחין מ"ס' . להרי ידע מתחלה שיפלו לשם כל הג' לוגין שאובין . אבל אי ימא להטק'ה לרבות הי'ם שה' טונת השופך השאובין להמקוה . כדי לרבות מי המקוה על
 ידן . קס' . דובי ס"ל הכא שהנניח ב' סילוטת . והשאובין למס' מסילון העלין . מהיכל חתיו אפשר שיתכוון כשהניח הסילוטת שעושה כן כדי שיתרבו הכשרים העליונים משאובין
 בתחתונים לחמסה . ואפשר דלפי ע' זה מוקמינן למשתמיט דמיידי בלמנת שנגע'ה המקוה רק מנ' קלחין . דלא אפי' לא נתכוון לרבות מאטרפי הג' לוגין . ואע"ג דלא ס' לט התג' לט התג'
 ק . סמך ח"ע על המפורס' לעיל רס"ג . ובין ק' ובין ק' מותר' נכל זה ק' ד' ה' ו' שהאכרס' לעיל :

ציננים

א' אלו מעלין . ש"ס' טוס
 י' דל' פוס' וזמ'ס כג' . ל'
 ג' פוס' וזמ'ס כג' . ל'
 פ' סמך עין רכח סל וזמ'ס
 ז' פוס' וזמ'ס כג' . ל' :

ראשון לציון

פ"ז משנה א' (במשנה)
 והמיט' הגרוק טו' .
 בזמ'ס כג' . איה' גמ'לה
 וזמ'ס י' וזמ'ס י' טי' כדוק טו'
 וזמ'ס י' דוק דק שרתי
 להריק' מלני אל' לני מני
 בטוכ' י' . איה' גמ'לה
 וזמ'ס י' וזמ'ס י' טי' כדוק
 כרי'ס וזמ'ס פ'ס' י' ט' כדוק
 שרתי להריק' פלני אל' לני
 כיון סהא ד' טו' . אכן
 הרי'ס כפירשו נמך דלמי
 לשן כמ'ס' כפירשו :

תוספות רע"ק

פ"ז ס"א (אח"כ) תרי"ט
 ד"ה ו"ל מעלין . אבל שר'
 משקן לא ארקש' כיון
 דאין עושין סמך מקוה רק
 אצמירי' כפירשי' לרוב
 מי' משה' אין שאובים
 פוסל בה' והיא דאנשי
 סירבא משור ר"י ס"ל
 דעושי' מה' מקוה בתחלה
 גמ'לה נבנה' ברי'ס כשר
 דמי' כשתפטר דמלא'ה
 אחרית' הוא ופסילא קא
 וזי' המקוה לש' . אולם
 דעת הר"ש דעושי' פכל
 וכן מקוה וזמ'ס הביא בב"י
 ועשה מה' מקוה כשר
 דלא שר' פסל שאובים
 אלא במי' רק במי' הגרוק
 אין כשר' לפקד' רק
 להשלים :

תוס' אנשי שם
 פ"א ה"ם ד"ה והמיט'
 הגרוק אפי' כו' . אפשר
 דל' כהני' דברי' כמור
 כג' דפוס' דהמשנה דוקא
 מקוה נרוק דליל עכ' אי'ס
 פסלה כדלמי' פ"ב (ה"ס) :

תוספות יום טוב מקואות יש מעלין פרק ז

פרק ז א יש מעלין ולא פסלין . ה"ק אל"ל שאין פוסלים .
ב"ג בשם הראב"ד . וכו' עוד בשם הראב"ד . וה"ל
כיון דחשיב לה מיא דמעלין . מ"ס לא פסלי בשאובין (ה"ט דמקוה
מי'ס הוא דליהקש' למעין מה מעין
בידי שמים . אף מקוה בידי שמים .
אבל שאר משקים לא ליהקש' :
והמי'ס הגרוק . אפילו גרוק [אינו
פוסל] . טור . [ועיין סוף פרק ז:]
והעידו אנשי מידבא משמו וכו' .

פרק ז א יש מעלין את המקוה (א) ולא
פוסלין (ב) . פוסלין ולא מעלין .
לא מעלין ולא פוסלין . אלו מעלין ולא פוסלין . השלג והברד . והכפור (ג)
והגליד (ד) . והמלח . והמי'ס הגרוק (ה) . אמר ר' עקיבא היה ר' ישמעאל הן כנגדי
לומר השלג (ו) אינו מעלה את המקוה . והעידו אנשי מידבא

מלאכת שלמה
 להשלים מ"מ אין מעבלין בו וכדחתן לעיל ס"ס שני מקוה שיש בו מ' סאה מי'ס
 ועי' ר' אליעזר אומר מעבלין במי'ס ואין מעבלין בפי'ס ר' יהושע אומר
 במי'ס ובפי'ס בלח' מי'ס אומר בפי'ס שמי'ס לפני' על גביו ואם היו במי'ס מל'ד
 ב' :

יבין תפארת ישראל

[כך היא הגי' בטוכ' ד' י"ט ז'] וזמ'ס [כ"ב ח'] גרסין פ"ס הגזוק . ופ"ס
 רש"י שם שח' דק' . מיהו דוקא כשפרה יכולה לשתות ממנו [ועי' לעיל פ"ב] .
 דבדחן הפרה יכולה לשתות ממנו אילו מנטרף להשלים המ' סאה [סנח'ס
 כ"ב ח'] . וכל הכך שבמשה . אפי' עשה כל המקוה מה'ס . כיון שכיום
 השלג או חד מהק' לתוך כלי והריקו לגומא ריקה של המקוה . וריסקו
 עד שנשעה מי'ס . והן עכשו מ' סאה מותר לעבול בה לכתלה . דכל עוד
 שלא נחרסק אינו נשעה שאובין בכלי [ע"פ ר"א קט"ג] . לבר מפי'ס הגרוק .
 אע"ג שפרה שותה ממנו . רק אלתרופי' מנטרף להשלים שיעור המ'
 סאה . אבל לעבול בהן עמ'ן לא . אפי' לא נשאב בכלי [כטוכ' י"ט ז' .
 וזה"ש גס רכ"י ב"ד שם לא זכר בשע"ס כל המקוה מי'ס הגרוק . רק משגג ואיך
 שנמשך] . מיהו לנבו' לאכילה . מדאין חיוב כט"ו' רק מדרבנן . להבי
 כל שיש מ' סאה שלג על פני כל ארץ . וזמ'ס מרוד' מחובר רבן . מותר
 לעבול בהן די'ו לאכילה . אע"ג שלא ריסק השלג [וגי' דה"ה דשרי לעבול
 בו כלי אכילה דש' שקט' משובד כוכבים . להרמב"ם דכ"ה דעבילתן רק מדרבנן
 [כפ"ו ממאכלות] . אמנם מנחר הגולם [י"ד ק"ב אות ז' משמע] שפנילונן
 מלחוריתא] . אבל כשכיום השלג וכדומה בכלי ובפקן על היד לנבו' . דוקא
 בריסקו מהני [מג"א או"ס כס"ח קט"ו] : (ו) ג"ל דנקט שלג לרבותא .
 אף

משנה
פרק ז א יש מעלין . פי' הרי"ב מעלין משלימין למ' סאה . ומשמע דוקא
להשלים כשרין אבל לא לעשות מהן מקוה בתחלה וע"ג' דבשג' דבשג' דבשג'
לכפס' ולהיות כמים . ומדע דהא הרי"ב עי' הרי"ב ופסול בתחלה כדחתן
כדח' ספ"ב סו' המי'ס מל' אחד מעבלין במי'ס ואין מעבלין בפי'ס . וזמ'ס
דנקט מעלין אפי' דשג' כשר אף בתחלה כיון דרובא דחשיב דוקא מעלין ולא
לעשות בתחלה להכי נקט מעלין . אבל אי ימא דעבול נמי כשרין אף בתחלה
כג'ג' טב משי' הרי"ב . ה"ל למיתני דלמי' לכתלה עושין כיון דרובא כשרין
אף בתחלה . משום טי'ס הרי"ב למי'ס לא ה"ל למיתני מעלין . אבל הכי'
כחב דעבולו כג'ג'ג'ג'ג' אף בתחלה ופסקן כן בש"ס . וע"ד י"ט גס ה"ב
וה"ש' השינו פ"ו ודעה' לפסול אף בשג' בתחלה . אבל מדברי רש"י בשג' דבשג'
בפ' חתיה דק' קמ"ד משמע כ"י ס' דכ' שאין עושין ממה' מקוה לכתלה שאינו
מי'ס או שלג וכד' פ"ב : ולא פוסלין . כמב' הראב"ד העמ' דשאר משקין
לא ליהקש' להשין לשתות בידי שמים דוקא . ועדיין לר'י' טעם אי' לא חשיב
במי'ס לפסול למה מעלין והא שאר משקין אין מעלין . ואפשר לומר לפי מ"ס
ס"ג לעיל פ"ב דלמ"ד כולו שאוב נמי מדלוריתא כשר גזרו לפסול בשע"ס

אבן הברד כמים. כמים שאינם דלמרי לקמן פוסלים ונח מעלים. ואין הלכה כרבי יוחנן בן גוריון. והלכה כעדותן של אנשי מידבא שטושין מקוה מן השלג אפי' לכתחלה: נמצאו מעלין. שהשלימיהו. ולא פוסלין. בג' לוגין שאובין. שהרי כחה היא הידה יותר מג' לוגין ולא

ואמנם מה שהיה חולק על ר"ע. הוא במשאל ומהן של הדין על לד הויכות. לא שהיה יסבור כך. הרמב"ם כנ"ל: ב' וב' כבשים ומי שלקות. והא דמתן במס' תרומות [סוף פ"ג] מי כבשים ומי שלקות של תרומה אסורים לזרים בירושלמי פריך עלה ממנהי' דהכל. הכל

נפסל המקוה בכך: ב' המים שאובין בין עומדין בין טורחים: כיו כבשים. מיס [גבשגן] בהן זיסיס. או מיני ירקות: ומי שלקית. מיס ששלוק בהן שלקות: ודחמד. חרלטים וזיסיס או שמרים שקתן עליהן מיס: עד שלא החמיץ. דלחם

משמו שאמר להם צאו והביאו שלג ועשו מקוה בתחלה. ר' יוחנן בן גוריון אומר אבן הברד כמים. כיצד מעלין ולא פוסלין. מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר אחת. נפל מהם סאה לתוכו והעלהו. נמצאו

מעלין ולא פוסלין. ב' אלו פוסלין ולא מעלין. המים בין טמאים. בין טהורים. ומי כבשים. והתמד. עד שלא החמיץ. עמ"ש בזה בסוף פ"ק דהולין. והרמב"ם בפ"ו מה"מ [ה"ד] כתב ג"כ והשכר. ולא הראה לנו הכ"מ מקומו היה. ואני מנאתי בפרק ג דעירובין דף כט. אמר ר' זירא אמר שמואל שכר מערב בו ופוסל את המקוה בשלשה לוגין:

את עבד ליה אוכל. והכל את עבד ליה משקה. ומשני דתרומה תלויה בנתנית טעם דלוסר באבילה. אבל מ"ה לל נפקי מתורת מיס לענין מקוה. הר"ם: [וב' שלקות. פי' הר"ב ששלוק בהן שלקות. והוא לשון הרמב"ם. ועדין לא פירשו לנו מהו שלקות עומן. ולשון הר"ם מי כבשים ומי שלקות שנכבשו בהן פירות וירקות. או שלקין. ע"כ:]

מלאכת שלמה

הסדר

א' מידה ר' יוחנן עמ' עובדין כמים ואין מעבדין כמים באיזה טעם אמרו וכו'. משמו שאמר להם. מ"מ שהיה אומר להם לאו: נפל כחה סאה לתוכו העלוהו. כך ז"ל. וי"ס העלתו. בה"ו ונראה נכונה היא. וכתב הרמב"ם ז"ל אפי' הביא מ' סאה שלג בתחלה והגיון בעוקף ורסקן ט"ס ה"ו מקוה שלג וכשר ע"כ ונע"ד דונפל מהס סאה לתוכו דקתני במתני' להשלים המקוה לאו דוקא דהא בעי' ב' סאים שלג או יותר כדי שיהא מהס סאה מיס וכן זה שכתבתי בשם הרמב"ם ז"ל מ' סאה שלג נע"ד דלא דוקא הלא דמתני' נקט סאה משום כסול דודאי דנפסא אחת שלג איכא עפי משלשה לוגין וסרכא דלישנא דנקט במתני' נקט ג"כ הרמב"ם ז"ל גם בדן זה שכתב ז"ל. והילך כל הלשון אשר שם בב"י בדף רמ"א עמוד ד' וה"ה הבך כולו דקאמר מעלין ולא פוסלין כיון דתשיב להו מיהא לאשמועי' מ"ס לא פסלי בשאובין ההס משום דהוו דבר שאין עושין ממנו מקוה לכתחלה הלא אשכחתי בזה הוד דלמטרפי לרובא דכשרים ומ"ס אין פוסלין בשאובה מ"מ מקוה מיס הוא דלאקט למעין מה מעין בידים מים אף מקוה צוירי שמים אבל אחר משקים לא אקטוס הלכך שאר

משקין בשמי מראה הוא דפסלי משום דמתחו במקוה של שאר משקים אבל משום שאובין לא והך כולו כיון דליכא בהו שמי נראה פיסול שאובה גמי ליכא וא"ה לאשמי מידבה משום ר' שמעאל הרי עושין מן השלג מקוה לכתחלה ואש"ה די מותו בידים כשר ההס לכשתפסר קאמר וכשתפסר מילהא אחריתא הוא וממילא קא' הוה מקוה ע"כ. והר"ם ז"ל כתב על זה את התעורר מהיכן למד שנמדירה עשו אשמי מידבא את המקוה או שהביאו את השלג בכלים שמה בידיהם משום והוליתו עס הקרקע עכ"ל ולכסוף דנדרו כתב הלכך אין לנו מאותו מעשה שום ראיה לומר שאין השאובה פוסלת בשלג וגרסי' שדינו כדין המים בין לפסול בין להכשיר ע"כ ורבינו יעקב ז"ל הסמיך גיד המסו למדן בדר וכתבו הוא נלמד אבל מלח אינו יודע למה הסמיכו ע"כ: ב' ומי כבשים ומי שלקות. מאי דקסא אמתני' מההיא דהגיון ס"פ עשירי דמסכת תרומות מי שלקות ומי כבשים של תרומה אסורים לזרים נכתב שם: ודחמד. עיין במשנה בפ"ק דהולין. וז"ל הר"ם ז"ל והתמד עד שלא החמיץ כבש"ק דהולין מני תניין הכי ואמר' בגמ' מני מתני' לא ר' יוחנן ולא רבנן דתני

יבין תפארת ישראל

בועז

אף שמוח מיד צבורו למים. אפי' אינו מעלים. וכ"כ בדר גליל ומלח (א) ז' ר"ל אפי' לא ה' שם בהנמלה עדיין מים כלל כשר. אלמלא שחזר בו. או שבתחלה לא אמר כן לר"ע רק דרך פלפול בעלמא. דמסתבר דלמי כמים אפי' להשלים שיעור המ' סאה. אבל לדינא מודה לר"ע. דאפי' באין שם מים ממש הו"ל הוא עומן כמים (ב) ח' ג"ל דר"ל אפי' אבן הברד שחזר גוש גש. וכ"כ שלג וכשר וגליל גמי כשר היו מים. טילה אף שמעלין ואין פוסלין. עכ"פ כיון שטלין דין כמים ממש. לפיכך אם טלטלו בידו או בכלי. נעשו שאובין: ט' ד"ה הוא: י' משלג או מלויק: יא' דע"י נפילתן לכס נהמלה המ' סאה: יב' ר"ל המקוה כשירה לטבילה. דאפי' כנסן בכלי לא נעשו שאובין [י"א ס"ג]. אמנם ז"ל דלכתי נקט חמא והעלו עו"ו המינור. מדקך בבה גס ריב"ג (יג) ולדידה דק כשהטלה דהייט טלה היו שאובין אז אינו פוסל: יד' פוסלין כשהן ג' לוגין. ולא מעלין אפי' כשהן פחות מג' לוגין [י"א ס"ד]: יו' שאובין: יז' ג"ל דקמ"ל דאפי' דלענין החילוק שיש בין שאובין למחברין. שיה מקוה להכשר. דכמו דבמקוה רק שאובין פוסלין כמו כן בהכשר. רק שאובין מכשירין [כמחשירין פ"ד מ"ז]. אפי' לענין לרעון מכשירין. משא"כ עומאים מכשירין אפי' שלא לרעון [כמחשירין פ"א]. אבל לענין לפסול המקוה. אין חילוק בין טמאים לטהורים: יח' כבש בהן פירות וירקות בכלי: יט' כבש בהן מאכלים. דכיון אף שנתנה עומן. אפי' מדהו בכלי. הרי הם נחשבים גם שהתא שאובין. ואע"ג דלענין תרומה גם כבש בהן דין כמאכל ולא כמים [כספ' דתרומות] והרי אין מאכל פוסל למקוה. ההס בעטמא הילא מלהא. אבל הכא במקוה. הרי עוקרן מים. וגם נקראים בשם מים. והרי נעשו שאובין בכלי: יח' מיס שנתנו ע"ג חרלטים וזנין או ע"ג שמרים: יט' דלא ודאי לא מלא יוהר ממדת המים שנתן עליהן. ולפיכך מיס בעלמא מינה. וכך שמש. מיהו בהחמיץ התמד. אפי' מלא פחות ממדת המים שנתן

פ"ז (א) ואין להקשות כיון שהשלג הוא רק עפת המסר שנקרש באויר הקור. וכי נרע שלג מוטפין שהקרישו בקור על הארץ. דודאי לא ס"ד שכתבו הקרה וימנה מיה' פסול לטבילה. והרי אפי' שאובין שהגלידן וחזרו וגמחו. כשירים לטבילה (כ"ד ר"א בל"א). וי"ל דר' שמעאל ס"ל דכיון דלא ירד בתמונת מיס אע"ג שנתהוו ממים. אפי' הו"ל ככריות מיס (לטול פ"ו מ"ז). דאע"ג דגם הם חשויים כמים. אפי' המעט בשפופרת הטוד. וה"ל ככל לר' ישמעאל אינן משלימין מדהן מין מים אחר. וז"ל עוד מדלא קאמר פוסל. והוה מביילא שמעינן דלמי מעלה. ש"ל דמורה ר' ישמעאל דאינו פוסל אפי' כשמוח אחר: (ב) כך פירשתי על דרך הרמב"ם כאן בפירושו. ור"מ ה' ז"ל ללא דחור בו קאמר. הלא פירושא קופרש דהא דקאמר ר' ישמעאל השלג אינו מעלה. לאו משום דס"ל דלמי כמים כלל. דא"כ הילך הורה לעשות ממנו מקוה. הלא ודאי מחשב כמים. ומשמעאל דלמחרן לעיל ס' ו'. רק דס"ל דאינו מעלים למ' סאה מים ממהן מין מים אחר. ועוד ז"ל דלהכי קאמר הביאו שלג. ולא אמר כנסו שלג. הלא דקמ"ל דגם כהא מודה לר"ע דאפי' מטלטלו דרך הגבה. דהיינו בכלי. אפי' אינו נעשה שאובין

משנה אחרונה

אחרונה

הכרד כמים לומר שאין דיו בשלג דכתי ריבוק ואבן הנכר כשר כמים בלא ריבוק שאינו פחות ומלוג לאו הוא כלאו ויטויו דקרי ל' אבן הנכר: נפל מהס סאה לתוכו והעלוהו. ונראה דאפי' לכתחלה שנתן למוט ומעלהו ומכוס דכתי למיהו לקמן בני

פוסלין נפל מני הכל לשון דיעבד. ולפי מ"ל שהאחרונים פוסלין לעטול בשלג אפשר דה"ל לפסול לכתחלה לא: ב' בין עומאין בין טהורין. לרין למיהו בין עומאין בין פתורין דסד"ה כיון דנזתה שגסה לוגין היסה שלא יכא לפסול בכלי ובטמאים

ב' אלו פוסלין. מ"מ ט"ס ה"ל
ה' כנס סאה לתוכו ויטויו ע"כ פ"ק
פ"י כ"כ כ"כ ד"ל. והתמד. מלוגין כה

חלופי גרסאות
ב' עד ג"ל ז"ל.

תוספות לדברים
פ"ג טענה א [במשנה]
נפל מהס סאה. כתב
הש"ך צו"ד סימן ר"ל ס"ק
כ"א דה"ס הכר קובעט אין
מעלימין הלא קמ"ל דלמי
כבשה אין פוסלין ע"כ:
[בהר"ב פ"ד] אבן הנכר
כ"ו אפילו לכתחלה. ועיין
בכ"מ פ"ו מה"מ ס"ב דלרש"י
אין כן. ודו"ק מהקמי
מעלין דמשמע דוקא אשמו
מטבילין. אבל בפני עומן לא:
משנה ב [תי"ס ד"ה]
והתמד כו' שכר מעירבו
ופוסל כו'. אפי' דשכר אקרי
ולא מיס שאני שכר דכל
עיקרו אינו אלא מיס. ולקמ
מין מוג דפיך דמכות [ה"ס]
[ה"ס] ונראה דפיך כ"ב שבת
והביאו המו"ק לקמן ד"ה
ומה"ל כו' דה"ר ד"ר שאין
עובש הימנו מקוה פוסל
בשמי מראה. ז"ל דשכר
עושין ממנו מקוה. והל"ה
לא אשכחין ג' לוגין דהא
מיפסול מהמת שמי מראה
כיון דמראה שנתה ע"כ
מיפסול אף בלא ג' לוגין
כדמכתה ממנה ג':

תוס' אנשי שם
בר"ב ד"ה אבן הנכר
כמים
שאובין כו'. ז"ל בשו"ט
דודאי לא פוסל בג' לוגין הלא
אם היה בכלי דוקא. [ה"ס]:
ח"ה ר"ה במשנה נפל כו'
כ' הש"ך ס' מלויין בשבת
ובין לר"ב כבשפא הלא שאר
המשקין ומיפ"ט ע"כ הש"ך
וע"י ש"ך ולא הכא. [פ"ג]:
ת"ה ר"ה בהר"ב פ"ד
אבן כו' דלרש"י כו'. לא
ידעא ליה מקום כבודו של
רש"י שכ"ס והכ"מ לא הראה
מקומו והדורה מרש"י שנת
קמו: מוזכר דס"ל דשלו
עושין ממנו מקוה לכתחלה
לכן נלע"ד דר"ם הוא בב"מ
ז"ל הר"ם וע"ש. [ה"מ]:
ב' תי"ס ד"ה אבן הנכר
כו' הנה כ"ס כו'. וה"ה לענין
כרסה דמרכיני כפס"א
ובמזכר ד"ה כו' ר"ה ההס
נמי כשעמ' הלי' מילת. [פ"ג]

ד נפל . שנת קמ"ב . פ"ט . פ"ח
 ד שנת קמ"ב . פ"ט . פ"ח
 ד שנת קמ"ב . פ"ט . פ"ח
 ד שנת קמ"ב . פ"ט . פ"ח

הלווי גרמאות

ד או מוחל גרמאות
 ד או מוחל גרמאות
 ד או מוחל גרמאות
 ד או מוחל גרמאות

תוספות חדשים

משנה ד [בר"ב דה]
 א"ן כ"י וחס עגל א"ל
 הוא דעת הרא"ש . א"ל
 דעת הרמב"ם פ"ז מה"מ
 ה"ט א"ן כ"י . פ"ט . פ"ט
 הרא"ש השג עליו מה"מ

תוספות רע"ב

משנה ה [א"ת יב]
 ד"ה ונפלו למקוה הואיל
 והן נראין כיון קשה לי
 הא בבבבב ד"ה מסק'
 דרבא פשיטא ליה דגרסינן
 ה"א חסר קרמיו דל"ק
 לא א"ל בלל ב"ב הו"מ
 א"ל בשיטתו [ה"א דק"נ]
 כ"ל הרישא כיון דא"ל
 נפל חלב דמראתו כמי
 לא פ"ט מ"ש ב"שג
 מראה צ"ל דנקט לריבוא
 דא"ל בנשתנה מראה
 פ"ט

משנה אחרונה

נחלו הכהן מ' סאה פסול
 הכהן נמקס נמקס ששני
 דלקמן : ד' ה"ז לא
 יעטול בו . ולא קמי
 פסול אלא לא יעטול ט
 למירק מניח דא"ש יס
 נמקס המים מ' סאה
 יעטול בו ולא נמקס ט
 יעטול נמקס השיט'
 ואל"ת דהבא אמר א"ן
 נמקס מים מ' סאה לא
 יעטול ומ"ש מה"א דפ"ג
 דהיינו תלכך למים
 להשלים מ' סאה ועולין
 כמים חב"ג דהיינו א"ן
 נמקס מים . ו"ל דשני
 פ"ט דהו"ו כשנתנה מחמת
 עומד דכ"ש : ד' והרי
 מראיהן כמראה היין .
 ה"ה א"ן כיצ"ל מראה יין
 אלא שאינם מראה מים
 כדלש"ל בפסול המקוה
 כל שנשתנה מראה המים
 פסול וכו' לפני טעם
 לוגין שנשתנו ממראה מים
 לא תשיבו כמים . וה"ה
 כשנתנו מממת עמ"ן
 דמקוה כה"ג כש"ס
 נג' לוגין פסולין :

ד' אין בו מראה מים ארבעים סאה . אם אין נמקוה ארבעים סאה שיש בה מראה מים לא יעטול בלוחו מקוה אפי' בלוחו
 נד שיש בו מראה מים . ואם עטול לא עלתה לו עטילה : ד' ונפלו למקוה לא פסלוהו . והואיל והן נראין כיון . ומי פירוש
 אין פוסלין בשלשה לוגין : אבל הולך אחר המראה . אף על פי שאין החלב פוסל המקוה ואין במים שיטור שלשה לוגין לפסול .
 מכל מקום כיון שיש כאן שלשה
 לוגין שנראין כמים . השביעין ד' נפל לחובו (ט) יין . או מוחל . ושנו
 להו כאלו טולן מים . ופוסלין . מקצת מראוי (ט) . אם אין בו מראה מים
 ואין הלכה כרבי יוחנן בן ערי : ארבעים סאה הרי זה לא יטבול בו (ה) :
 (א) נפול לחובן קרטוב
 (ב) שלשה לוגין מים ונפל לחובן קרטוב
 (ג) לא פסלוהו (ט) . שלשה לוגין מים חסר קרטוב (א) . ונפל לחובן קרטוב
 (ד) כמראה המים . ונפלו למקוה . לא פסלוהו (ט) . ר' יוחנן בן גוריון אומר . הכל הולך אחר
 המראה

סימן ה' : ד' שלשה לוגין מים ונפל לחובן . וכח דר"י ו"ל שם נמכות חסר
 קרטוב גרס' ברש"א ודסיפא . עוד כתב ר"מ למיתני כה"ג ברש"א ויתנינו
 בחלב צבא הכי שלשה לוגין מים חסר קרטוב שפסל לחובן קרטוב יין או חלב
 צבא שמראיהן כמראה מים צבא שמראיהן כמראה יין לא פסלוהו אלא כי אורחא
 דמילתא קמי' להו שהיין שהוא אדום אפ"ך את המים מראיהו אכל החלב
 אין לרבו הפסול את מראיהו ע"כ ודאמרי' התם נמכות דרנ"ב הוא דפשיטא
 ליה דרבו גרסו ברש"א ג"כ חסר קרטוב דלא בני ח"ק אלא שיעורא ורב
 לקפיד גמי אחותא כר' יוחנן בן גוריון כ"ל ור"ב פסל לא פשיטא ליה ומסקין
 ליה א"ר רב תני נס ברש"א חסר קרטוב אי דוקא כפסול דרנ"ב תרוי"ו צבו
 שיעורא וחוחא ורב דאמר דשלשה לוגין של נים שפסל לחובן קרטוב יין
 ומראיהן כמראה היין ונפלו למקוה לא פסלוהו כדברי הכל דלכ"ע מוחל דמיה

מלאכת שלמה
 ר"מ ור' יהודה ור' יוסי כדפי' שם ספר קרבן אהרן : ד' נפל לחובו יין
 וכו' . שנת ר"ס חבית דף קמ"ד מייית לבבא דלש"ל נפל לחובו יין או מוחל ושינו
 את מראיו וא"ו העתקתי הסוגיא על צבא זו שהכל יואל לרין אחד דבני התם
 עלה מאן חנא דמולח משקה הוא ד"ס דמטיקרא דלא פסיל ליה למקוה אלא
 משקה כדפי' רש"י ו"ל התם ועוקי לה אבי' דר' יעקב היא דתיבא ר' יעקב
 אומר מוחל הרי הוא כמשקה ומפני מה אמרו מוחל היולא מתחלה סבור לפי
 שאינו יואל בקיומו ר"ס אומר מוחל אינו כמשקה ומה ע"ס אמרו מוחל היולא
 מעקל בית הכד סמא לפי שאי אפשר לו בלא לחלוטו שמן והתם מפ' מאי
 בינייהו ורבא מוקי לה ככולי עלמא וטעם דמולח פוסל משום דהו' דבר שאין
 עושין ממנו מקוה ופוסל את המקוה בשני מראה ודברי הכל . ומילתיה דר"ס
 איתה גמי במתא' דפ"ט דטהרות ס' ג' . ועיין במ"ש גפ' בחרא דמכשירין

מלאכת שלמה
 סימן ה' : ד' שלשה לוגין מים ונפל לחובן . וכח דר"י ו"ל שם נמכות חסר
 קרטוב גרס' ברש"א ודסיפא . עוד כתב ר"מ למיתני כה"ג ברש"א ויתנינו
 בחלב צבא הכי שלשה לוגין מים חסר קרטוב שפסל לחובן קרטוב יין או חלב
 צבא שמראיהן כמראה מים צבא שמראיהן כמראה יין לא פסלוהו אלא כי אורחא
 דמילתא קמי' להו שהיין שהוא אדום אפ"ך את המים מראיהו אכל החלב
 אין לרבו הפסול את מראיהו ע"כ ודאמרי' התם נמכות דרנ"ב הוא דפשיטא
 ליה דרבו גרסו ברש"א ג"כ חסר קרטוב דלא בני ח"ק אלא שיעורא ורב
 לקפיד גמי אחותא כר' יוחנן בן גוריון כ"ל ור"ב פסל לא פשיטא ליה ומסקין
 ליה א"ר רב תני נס ברש"א חסר קרטוב אי דוקא כפסול דרנ"ב תרוי"ו צבו
 שיעורא וחוחא ורב דאמר דשלשה לוגין של נים שפסל לחובן קרטוב יין
 ומראיהן כמראה היין ונפלו למקוה לא פסלוהו כדברי הכל דלכ"ע מוחל דמיה

ישראל תפארת יכין

ר"ל סם כ"כ"ב דלמרינן מקוה חסירה שפסל לחוכה ג' לוגין שאובין . אפי' ירדו
 אר"כ לחוכה גשמים רבים . או יעמד לחוכה שאובין . נשאתה בפסולה . עד
 ששער שנגלו לשם כמלאין ועוד . שהמים הנופלין דוחין את המים הרשאים .
 ע"כ הש"ע . אשר עליה רמו רבינו במלת נלשיל . ובמחבר'ד
 לא דמי כלל וכלל לדהתם . דהתם כנר נפסלו המים מקוה מהנפלו לחוכה ג'
 לוגין שאובין שלא בהמשכה . אבל הכא שיש רוב כשירים נהפך . רק שאין
 מתקנין . מדשנתנה מראיהן . למה לא יתי' רשאי להמשיך לחוכה שאובין כדי
 לתקן מראיהן . דאפי' יה' לרין להמשיך לחובן שאובין יותר ויותר מ' סאה .
 אפי' אין כאן פסול . משני שהשולמו המ' סאה הוכשרה כולה . ואפי' יפסוק
 אר"כ לחוכה כל השאובין שנעלם בלי המשכה . וידחו אר"כ ע"כ כל הכשרים
 שנחוכה ויאלו לחון . וישאלו צבוכה רק השאובין . אפי' נשאתה כשערותה
 (כר"א סכ"ד) . ואין להקשות א"כ ל"ל להמתין לגשמים . ה"ל צלמת
 לעשות כן לתקנה בהמשכת שאובין לחוכה עד שתחזור למראה מים . ו"ל הרי
 צלח זה קשה . דלמה ימחין על ירידת הגשמים . ה"ל להמשיך לחוכה משני .
 דהרי ע"כ קשה . דלמה ימחין על ירידת הגשמים . ה"ל להמשיך לחוכה משני .
 מראיהן אפי' הוכשרו המים מקוה (כ"ד ר"א סכ"ה) . אפי' דהתם שואל כיצד יעשה כשהקרקע
 שאל"ל לו בהמשכה . וכגון שאין בהמקוה רק י"ט סאה מים כשירים שנשתנה מראיהן . והרי רובן בהמשכה פסול (כר"א סכ"ד) . ולי"א (ר"א סכ"ו) דאין
 המשכה מועלת רק ע"ל קרקע שראוי לבלוע . ו"ל דהתם שואל כיצד יעשה כשהקרקע סביב להמקוה היא ארבעית סאה או להמשיך כמו שחלטנו לשל צ"ס (פ"ג
 מ"ז) . לכוני יהא ליה להתגל למקוה מלתא דפשיטא ליה . דההמתנה לגשמים בכל גוונא מהני . אמב"ט ק"ל למאי דמסקין (סוכה ג"ג ז') בחמרות שהשיררו
 בהדם ולקמן . דדוקא דהיינו מעיקרא לא הוה דמיו . אבל צנראה ונדהה לא תפסוט . וקשה ותפסוט ממשנתיו . דהרי מעיקרא הוה חזו הך מיה . וכשנתנו
 מראיהן נדהו . וכשירדו גשמים חזרו ונראה . אלמא לגם נראה ונדהה חזרו ונראה . ואת"ל דכיון דלא היו מ' סאה נשתנה מראיהן . ה"ל כדחוי מעיקרא .
 דונמא דהתם כשהשחור התמרות מש"ס דשביעין לכו התם כדחוי מעיקרא . ואע"ג שנתחילתו ירוקים היו . אוליין בדר זמן דחזו למנוח . והכא גמי אזלין
 בדר זמן דחזו לטבילה . וכל שדחוי קודם זמן זה חשבינן להו כדחוי מעיקרא . עכ"פ קשה סופא דהכא . בשהיו מ' סאה ונשתנה מראיהו ממלא כחף
 וכו' . ואמאי והרי הא ודאי נראה ונדהה הוא . וי"ל מדאמרין בזהנים (ד' ג"ד ב') דכל שבידו לתקן לא מחשב דחוי . א"כ ה"ל בסופא כיון שבידו למלאות
 כחף לא הוה דחוי . ולפ"ו לפמ"ש לעיל דמהני המשכה . ודלא כרבינו סו"ו . א"כ אפי' נמא דבלא היו המים מ' סאה . ונשתנו מראיהן . מחשב כנראה
 ונדהו . אפי' מדכידו לתקן עכ"פ ע"י המשכה לא מחשב דחוי . ואי נמא דלם היו המים הכשרים פחות ממ' סאה אף דלא מהני לכו להשלימן למ' סאה
 משאובין ע"י המשכה . אפי' אין פוסלין אותן . אלא לכשושולמו אר"כ ממים כשירים כפי מה שחסר תחלה . וכששרו . א"כ י"ל גמי דלם היו מים כשירים
 פחות מרוב מ' סאה . ונשתנו מראיהן . גמי מחשב בידו לתקן פסול המראה שבתן . ד' כ"ב ג' וד' ג' וד' ג' כ"ד א' ד' כ"ד א' ד' כ"ד א' ד' כ"ד א' ד' כ"ד א'
 מראה (ושמרתו כעל כל הון שמאלתי אר"כ בשער המים להראב"ד דפוס בערלין (ד' כ"ב ג' וד' ג' וד' ג' כ"ד א' ד' כ"ד א' ד' כ"ד א' ד' כ"ד א' ד' כ"ד א'
 שאובין אין פוסלין ואין מעלין . וכתב עוד שנס רבינו אחא והרי"ו ס"ל כן . אלא דק"ת קשה לדבריו . דא"כ למה לא מני לה לקמן רפ"ז באין פוסלין ולא
 מעלין . וי"ל . ואין להקשות דע"כ סדרו ב' הסוגיות אהרדי . דבזהנים אמרינן דכל שבידו לתקן לא מחשב דחוי . ובסוכה ה"ל חשבינן לתמרות שהשחרו
 כדחוי . ואמאי הרי בידו לתקן בשליקוט העגבים מההדס . ו"ל דכבר הקפו כן רבותיו בעלי התוס' (בזהנים שם ע"ג) והניחו בקושי . ולפע"ל דכיון דבליקוט
 התמרות נעשה שניו גנוף הדיבר ה"ל אחר ליקוית התמרות שניו גנוף הדיבר . ופניו חשבות צלו לכאן . ולהכי לא ה"ל כבידו לתקן הגוף הנדהה . משא"כ
 בזהנים בנתן הכשר הדס להפסול הרי יכול להחזיר הדס להכשר מצלי שיטערך לעשות שום שינוי בזהנים . אלא דלפ"ו דר' קשייתו לזכותא . דאף כבידו
 לתקן מראית המים ע"י שיבה לתוכן מים . הרי ע"י שיחה אורת המים ולא יתכן כבידו לתקן . דמיה חשבות צלו לכאן . וי"ל דכיון שאינו נוגע כלל בזהנים .
 רק שופך מרחוק והם יורדין לתוך המקוה . והרי כל הוספה לא מחשב שיש (כמובט ב"ב ז') . ולהכי שפיר מחשב כבידו לתקן גוף הדיבר היחיד . ודו"ק .

מקואות יש מעלין פרק ז

פסלוהו. והוא שלח שיש מראה המקוה. הר"ש: ן מכוונות. ן והשני טמא. דודאי חסר ביעור המקוה בטובלתו של ראשון: לא פחות ולא יותר. רש"י פ"ב גיטין דף כז: אף השני טהור. אף השני טהור. דלמתיקן גוד אחיה והוי כאלו המים שהענה הראשון בגופו. הן ממוכרין למי מקוה. ולא נחסר משיעורו כלום. ופירשו בגמרא [דמגילה דף י"ט] דלא טיביר רבי יהודה אלא במעלות דרבנן. כגון שהיה טהור לחולין וטבל להיות טהור למעשר. או שהיה טהור למעשר. וטבל להיות טהור להרומה. אכל לעלות מצומאה גמורה לטהרה. דברי הכל טמא. ואין הלכה כר' יהודה:

לשאל במשנה ב פ"ג. דהתם פסק דלמתיקן גוד אחיה וכחתי שם שכן דעת הרמב"ם. אלא דהכא פסק דלא כר"י. מנעם אחר. וכחתי ג"כ שהטור פוסק גם כן דהכא כר' יהודה: המביל בו [אח] הסגום כו'. כתב הר"ב דר"י הוא דס"ל דלמתיקן גוד אחיה

המראה (ה): ן מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות. ירדו שנים וטבלו זה אחר זה. הראשון טהור. והשני טמא (ה). רבי יהודה אומר. אם היו רג' י"ו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור (ה). המביל בו (ה) את

מלאכת שלמה המראה מלאכה מיהא בעינן לפסול. ואזני אמר שלמדו רב יוסף קורס ששנה תלמודו דרב לא הני חסר קורטוב ברשא וכדברי הכל פ"ב. גם שם בחולין הגירסא חסר קורטוב גם ברשא לטען שני דפי' רש"י ז"ל וז"ל אכל שלשה לוגין שלימים אפי' מראשין כמראה יין פסלי דרבנן לא קפדו אחותה כלל ות"ק לא זו אף זו קאמר ל"מ ברשא לדיכא תרתי לטיבותא דלא פסלוהו הדא דהכא קורטוב הן ועוד דחומתייהו מוחא דמראה הוא אלא אפי' בסופא לדיכא אלא דלא לטיבותא דהייט דחסר קורטוב הן אכל חומתייהו מוחא דמראה דמיהא דהוי אפי' הכי לא פסלוהו ורבי"ז ארישא נמי פליג ואחא למומר דאפי' שלשה לוגין שלימין ומראשין כמראה יין לא פסלי ובסיפא אפי' לדיכא שלשה לוגין שלימין מים הואיל דליכא מראה מים פסלי עכ"ל ז"ל אכל הראש"ם ז"ל פ"י ח"ל הכל הולך אחר המראה אסיפא דוקא פליגי ורבנן בעו שיטורא וחומתא הלך לא פסלוהו בין ברשא בין בסופא עכ"ל ז"ל עוד פ"י הראש"ם ז"ל דהא דהתם שלשה

הבראה ג"ל הבראה. ן שיש תנינה שנמדדו ויש ירדו כהנינה וננישו וירדו וטבלו זה גיטין וטבלו שניהם בבת אחת שהורים ביה. ן יהודה אומר תנינה אפר ר' יהודה.

תוספות חדשים סטנה ו [הר"ב דר"ח] אף השני כו' אלא במעלות דרבנן טו. זכ"ל הכתובים ומתן מוכח דלא לומר דהכא דהיום עשה התקן בקר הכי ויהייה הוא גני סגול לא שייך מעלות דרבנן ולי ר"י הוי לומר מהתקן במעלות דרבנן כו'. ואפי' כיון נתלשב הכי על הטור כפי' ר"א דהתם כפי' כה"ס הסו"ט פ"ב ז"ל דלא כההגללותו של הטור"ש על ועוד דאפי' לפי דרכו הטעמה של הטור מבוס דהוי מחלוקת ואח"כ סתם דלין הכתם שאל"ס סמוך למחלוקת מיד הטור סתם כו' עכ"ל הניח דוד. ואשתמוטיהו משנה ערוכה כפי' חומר קודם דתנן גבי מעלות דרבנן כגדי כו' וספקא בהמי"ס רפי"ג טו' ורבי"ז ורש"י עוד דלא חשב כה"ס סתם כו' לאו כללא הוא כגל גווא כה"ס כשק דמנחת גבי ותכ"א ואפי' דברי הוי"ט נעטם (שטסס לזו):

ביני תפארת ישראל בועז

עוד י"ל דדוקא במטה דלחוריתא מספקין אם נראה וקדחה חוזר ונראה. משא"כ שני מראית המקוה פסול רק מדרבנן. מדמחזי כטובל בני פירות. דלע"ג דבת"כ יליף לה מקרא דתיב מקוה מים פרט לכשמעורב בהן אחר משקין. כתב הראש"ד בשער המים (דפוס בעלין ד' כ"ב ע"א וע"ג). דלמסקינא בעלמא הוא. וא"ל דרבנן י"ל גם נראה וקדחה חוזר ונראה: (ו) ואין להקשות תחבול ספת החלב ברוב. ויהי' כאלו כולו שאובין. ואי"ל דבר שנתבטל הו"ל כאלו אינו בעולם. א"כ חסר ליה שיעורא. ליתא. דהרי רבינו פ"מ' (ב"ד ד' ק"ח א') ד"ה והנה) הוכיח דכל שנתבטל מהספק כמבטל. וע"ש. גם אי"ל דכל שאפשר שהמבטל יהי' כהנהבטל. לא בטל (כבכורות כ"ג א'). וזה לא לבד לענין טומאה וטהרה. כי אם גם לענין איסורין (כגביה ל"ח א'). וא"כ ה"ל אפשר להשאובין טהור כהחלב לבלי לפסול המקוה. דקייט כשימושכו. ולהכי לא בטל החלב בחוקן. ליהא (ש"ס מלכ"ה ה"ו). אלא כ"ל דכיון דכל עיקר טעם פסול ג' לוגין שאובין. חסר דחוי לחימה (בהר"ש כ"ק ד' ס"ו). לפיכך כל שאינן ג' לוגין שלימין שיערב משעו חלב במים לרחימה. ומתא' ללא שפוחא לא גזרו בה רבנן כגביה הכא נמי המים שעל גבי הנוף. אפי' שאין מעלין. לא אמרינן דכיון דהשאובין אלא גם המקוה נפסלה. מדאפשר שהמים שעל הנוף היו ג' לוגין. קמ"ל דלא חישיבין להכי. מדו"ל ספק שחזרו ג' לוגין מהנוף לתוך המקוה (כפ"ב מ"ג): (ד) ואין להקשות הרי גבי סוכה כ"ע מודו דלמתיקן גוד אסיק

ביין [רמ"ז ר"א ס"ה ל"ג] (י): (ג) דלע"ג דלין כאן ג' לוגין מים. וגם הלכך שנתערב בהן אינו פוסל המקוה. אפי"ה כיון שכן יחד ג' לוגין ומראשין כמים. פוסלין המקוה: (ס) מהדמסרו המים ע"י עובלת הראשון: (ז) דלמתיקן גוד אחיה מים שפי' הראשון (ז). מיהו דוקא בשטבל השני רק לחומרם בעלמא. כגון שהורו לחולין טעבל כדי לאכול מע"ש. או טעבל ממע"ש לתרומה. או מהרומה לקודש. או מקודש לחטאת. דסיקן א"ל טבילה רק ממים מעלה בעלמא מדרבנן. אכל בכל חיובי טבילה מזה הדין כה"ב מודה ר"י דהמים שפי' הראשון אין מולטריין [תנינה י"ט א']. ולה"ק גם בטבל לנמלה בעלמא לא אמרינן גוד אחיה. והכי קו"ל [ר"א ס"ס] (י): (ז) במוקד מ' סאה מזומלמת: כגד

משנה אחרונה ן והשני טמא. ולא דמי להא דהקטלו בו את המטה דמתני' דלקטו דלמתיקן אפי"ה שכליה נוגעת במים העבה עבודה מפני שהמים מקדמין שהמים השופטין נרגלי' ממוכרין עם מי המקוה. והכי נגלי' שם כפי' המטה שאין ראוי לטבילה הכי כאלו הם חוץ למים ואפי"ה עבודה שהמים מקדמין וה"ל המים השופטין נרגלי' הראשון ונוגעת במים הוי חסר ואחתי השני טמא. ואי היה למתיקן דהכא מאוס קאפסר אינו חסור הוי טמא. אלא שהסו"ט כתבו בגיטין ד' כ"ז דהכא הוי קאפסר חסור. ז"ל כמו שמתקן הריב"ז בין אדם לטבול שפחדס אין המים בעלין בעלם תלקיו אלא תנחון ומקלטו נגזר ולאו סופחין חשיבו וכ"כ בה"ש ומ"ו לעיל פ"ב מ"ב. אכל נגלי' המטה כשקטין בעיני כולם מלאין מים וגם העיני עלתו מופת והכל חסור. וכפי"ק דינא דמתני' דמותר לטעול במקוה של מ' סאה מכוונות. ז"ל דמתני' כ"ו נגלי' דלמתיקן אפסר לנמלה דמי ככגון כיון דלי"ל לנמלה חסור לטעול בו לנמלה ליתא שיעורא ושיעור מ' סאה הוא מדאוריית'. וכבר הורינו הסו"ט כהיות בטורות ד' י"ח דהלכה כ"ו נגלי' אכל לא הוינו סך דהכא: דהפביל בו את הסגום. פי' הר"ב דלמתיקן כ"ו וסגום דינו כמו נמלה דרישא. והיינו מושב דל"ל למתיקן כ"ל כן דסגום דל"ל הוא דעדיף מהאס דסגום גופי' ב' מיהא עובא ונזונון כבולו דהפי' לעיל. ולכן מוקי הרמב"ם בחזרו הך דסגום אחיה ככ"ל דל"ל נמי מודה סגום דנפישו מיהא. וה"ל גם הוא אינו מחלק בין אדם לטבול אכל מפרש הך דסגום לא איירי לענין

הטובל אחר שהפסלה כסגום. אלא מלמא אחייהא היא ובעינין אס המים שסגום חשיבו שאובין לפסול המקוה במים הוירדו ממנו למקוה ואחר שכל זמן שמקלטו במים לא חשיבו שאובין ואם הפסול כולו מן המים חשיבו שאובין כדלמתיקן פ"ב מ"ו גבי טעם. וזה דהני מקלטו נוגע במים טהור המקוה קרי' שלא נפסל בשאובין וכן פירשו בה"ש והטור. והשתא לפי פירוטם זה לענין אדם הטובל אחר שהפסלה כסגום לה"ק אפי' מקלטו כסגום נוגע במים טמא כמו שדלס. ולענין שפינה שפיר מהני מקלטו נוגע מאוס דלמתיקן דרבנן והכי מהני בתוספתא שדרכו במים ממלא ככתף וטוחו לחיבו וכתיב בה"ש דלמתיקן הקילו ולא להכריזו כחסר השיעור שהוא מן החסרה. ואפי' תמה צוה על הכ"ל גבי הטביל בו כגד עבה שהטיא עליו פי' הרמב"ם שאם מקלטו במים הטובל עם עבוד שהמים שבו כמחזיקין למקוה וכו' וכתב בן פי' הר"ש והטור שאם מקלטו במים אין המים נחשבו כשאובין וטהור המקוה וכן הם דברי הר"ש וכ"כ רבי' יוחנן עכ"ל. ובתמא ה"ל והר"ש והר"ב וקייביתו מלוקים לדינא עם הנמלים. דלמתיקן מקלטו נוגע במים הטובל עם טהור אפי' לה"ק דפוסל כדלמתיקן כסגום ממש סה"ש דנפישו ב' מיהא ונזונון. ואילו לה"ל והר"ש כסגום הטובל עם ממש ככנתה מ"ק גבי אדם דלית לה חיובין בין אדם לטבול לענין טבילה וכן דלמתיקן לפי'ן שאובין אוחתה כדפי'. ובי"ע ס"י ר"ל ספי' ס"ב דמתיקן הך דסגום לענין שאובין כשיעור כה"ל והטור. ובתני' ספי' ס"ב דמתיקן הך דסגום

מיהא בעינן לפסול. ואזני אמר שלמדו רב יוסף קורס ששנה תלמודו דרב לא הני חסר קורטוב ברשא וכדברי הכל פ"ב. גם שם בחולין הגירסא חסר קורטוב גם ברשא לטען שני דפי' רש"י ז"ל וז"ל אכל שלשה לוגין שלימים אפי' מראשין כמראה יין פסלי דרבנן לא קפדו אחותה כלל ות"ק לא זו אף זו קאמר ל"מ ברשא לדיכא תרתי לטיבותא דלא פסלוהו הדא דהכא קורטוב הן ועוד דחומתייהו מוחא דמראה הוא אלא אפי' בסופא לדיכא אלא דלא לטיבותא דהייט דחסר קורטוב הן אכל חומתייהו מוחא דמראה דמיהא דהוי אפי' הכי לא פסלוהו ורבי"ז ארישא נמי פליג ואחא למומר דאפי' שלשה לוגין שלימין ומראשין כמראה יין לא פסלי ובסיפא אפי' לדיכא שלשה לוגין שלימין מים הואיל דליכא מראה מים פסלי עכ"ל ז"ל אכל הראש"ם ז"ל פ"י ח"ל הכל הולך אחר המראה אסיפא דוקא פליגי ורבנן בעו שיטורא וחומתא הלך לא פסלוהו בין ברשא בין בסופא עכ"ל ז"ל עוד פ"י הראש"ם ז"ל דהא דהתם שלשה

תוספת רע"ק מ"ס דוקא חסר קורטוב יריב"ז ס"ל דחל"י הכל בחיותא. אדא דר"ס כספקא ליה דישמא קורטוב גזיטין הריב"ז פליג רק אסיפא וא"כ אסיפא כתב הר"ש והריב"ז בפשיטות דלתיקן תליא ג"ב בחיותא כיון דר"ס כספקא ויראא שמי"ס הו"ל לנמסק כרמא. ובפרס דל"ש הריב"ז אפי' שם דל"פ ז"כ לא שביע ליה ברייתא דר"ח אמר וירידו את הבקיה אבל רבא שביע ליה ומשי"ה פשיטא

תום אנשי שם ן חיי"ש פ"ה אף השני כו' שטור פוסק כו' ופשי"ה שטור ס"ל כליקן מ"ד דמהותקן מוטומאה לטקסה אכל במעלות דרבנן ד"ס אף השני עקיד דלי כפי' הר"ב לענין מה פסק הירוש' כר"י. (תנמי"א) ה"ח ד"ה הר"ב ר"ה אף השני כו' דגני טמא לא שייך לא לו בגמתי כוונתו למא לא שייך גביה מעלות דרבנן למה כוונתו האינו וגם כה"ב כן הוא. (ל"א):

ציונים

הכר והכפת. מ"י ע"פ פ"ג
ה"ב כול וכו' ע"פ פ"ג ע"פ פ"ג
ה"ג כול וכו' ע"פ פ"ג ע"פ פ"ג
ה"ד כול וכו' ע"פ פ"ג ע"פ פ"ג
ה"ה כול וכו' ע"פ פ"ג ע"פ פ"ג
ה"ו כול וכו' ע"פ פ"ג ע"פ פ"ג
ה"ז כול וכו' ע"פ פ"ג ע"פ פ"ג
ה"ח כול וכו' ע"פ פ"ג ע"פ פ"ג
ה"ט כול וכו' ע"פ פ"ג ע"פ פ"ג
ה"י כול וכו' ע"פ פ"ג ע"פ פ"ג

חלופי גרסאות

הפסוק נ"ג הפסוק. והגלו
הפסוק נ"ג הפסוק. והגלו
הפסוק נ"ג הפסוק. והגלו

אליהו רבא

ז בפני שמיים מקדמין.
כמוהו את הגלים בעיני
כשהמלך לנעון עד שלא
יבא וקדמין המים את כל
הקבץ העשוי מן הגלים
קודם שיהיו הגלים כבוקב
שדך הטיט שמיים כמקוץ
זו מקל וקנה כשהמלך לנעון
עד שלא יתחבר המלך בים
המים להקבץ שמיים העשוי
ממקל וממלך הגלים
נעלים נמים שמיים העשוי
ונעלה המטה כולה כחת
נמי כמקוץ:

חדושי מהרי"ח

ה"ח ד"ה [ה"ח] א"י ע"פ שג"ל
שוקנות בשם העדה לשון
ה"ב כול וכו' הר"ש
ובלומר שמיים לבדו אין
מפבילין בו כול ע"פ ג"כ
לדעתו אין זה מדברי הרב
תור"ם דשם איירי בשם
הגורן וה"ח א"י ע"פ שג"ל
שיעור מקוה אבל כאן
שמיים אינו נרוק אף
שאם היו מים צפים על
גביו לא היה מצטרף
להשלים רק ע"פ מ"י
שיש מ' סאה מים לא ס'ס
רק משום חציצה ומהורה
פני שמיים מקדמין.
ה"ח

תוספות ר"ק

פ"ש פ"ה ליה דחבר קרוב
ג"ס דאל"כ ר"ח דלא
כמאן. וכו' בריא ה"ח
למקום כרובא וכו'. וכו'
לדינא י"ל דק"ל דלא פ"ל
בחדא לביבתא. או מחמת
שוותא או מחמת רבד
שיעורא. היינו דרב פ"ק
רב' לנין שלימים כשר
בחוותא דפסק כריב"ג.
י"ל במה דפסק להרי"א
כריב"ג אבל לענין בדר
ליה שיעורא ק"ל בת"ק
דכ"ש:

תוס' אנשי שם

ת"י"ם ד"ה ובעלה
אותו ט' לא מקרי מים
שאינן שאין מתקבלין
ביתו כ"ל. (לה"פ):
משנה אחרונה
בין אדם לטעם. וה"ה
לכך דמילוק זה לא אחרת
אלא לטעם המים אל
לגיטת הרא"ש והסודר אין
חילוק אלא דבשארין וקילו
כדאמרי: הכר והכפת

המים וכלו והיו הלכה כמוהו. ולעיל פ"ג כחצוי דהסודר והך
הרמב"ם פסקו לך דהגוס: דמים שבתוך שאובין. שהרי לר"ך
שיצאו בהם המים. כדמק"פ פ"ג משנה ז: ובעלה אותם דרך
שוליים. לטון הר"ב כדו שלא יפלו המים שבתוך למקוה ט'. דהשתא
כשמעלה אותן דרך שוליים. המים
שצאו לחוץ לא נמשלו מים שאובין
כשעפלים למקוה. לפי ששעדיין הכלי
במקוה לא נשאו וכשמעלה ונתהפך
דרך שוליו. הו לא מקרו מים שבתוך
שאובין מתקבלין בחוץ: ז אף ע"פ
שרגליה שוקטות צטיט העבה. לטון
הר"ב ש"ה"ו נרוק ואין מטבילין בו. וכ"כ
הר"ש. וכלו שצטיט לבדו אין מטבילין
בו. אבל כשהמים צפים על גביו
מטבילין בו כר' יהושע בספ"ב דהלכה

כמוהו: כפני שהמים מקדמים. לטון הר"ב שהמים מקדמים להטביל
הרגלים כו'. כבר פירשתי בס"ד סוף פ"ב: שמימי מרודין. פי'
הר"ב שאין המים עמוקים כו'. וה"פ שיש בו מ' סאה אין כל גופו
מתכסה [צ"מ] צבה אחת. ואין צעין שיהא כל גופו מתכסה
צבה אחת כדילפינן בספ"ה דקבוץ (ויקרא כב) כי אם רתך צברו
המים. וה"פ: מרודין. תרגום ויקרא ורודיו. הרמב"ם
והר"ש

שלמה
ומ"ם מרגליו של ראשון נעטות מים חירץ הריב"ם ז"ל בתשובה שהגוס ענה
הוא בולע את המים ואינו כמו הלכה שאין המים בלועים בעמם הלךו אלא
בשפה גופו וכיון שפופה להספיח שעל גופו אינו חבור הרי נחטרו המים אבל
הגוס העבה הוא בולע הרבה מן המים ולזה נשקלתו הוא צמים הרי הוא
כחלו

ישראל

וגוד אחיה (בסוכה ד"ד ב' וד' י"ח ז'). אט"ל שמוסק הרבה. כ"ש הכא
שהלכות מחובר להמים. י"ל התם רק בדופן ששאר עומד במקומו.
משא"כ הכא שאין העומד רק לה. הרי גילוף וקטפרם אלו חבור (כפ"ה
דשכרות מ"ה). ודוק לענין להכסיר שאובין. שסבילן מדרבנן אמרינן גם
ניזוק וקטפרם הוא חבור (לעיל פ"ג מ"ב). אבל הכא להטיל מ' סאה.
דעיקרו דאורייתא (כתב"ה י"א א'). אט"ל דהבא עובל רק מדרבנן משום
מעלה בעימא. אפ"ה כל דחיקין רבנן בעין דאורייתא תיקון (ביומא ד' ז"ל
א'). ולהכי גם נבה אמרינן דניזוק וקטפרם אינו חבור. ולר"ל הא דניזוק
וקטפרם אינו חבור. זהו דוקא בקלות משופע ליתא למימר גביה גוד אחיה
או חסיק. אבל בקלות וקוף. אט"ל דמלך קטפרם אינו חבור. עכ"פ משום
גוד אחיה הו"ל עשיר חבור. ודו"ק. עוד י"ל דר"ס ס"ל דהא דניזוק וקטפרם
אינו חבור. היינו צ"ה מקואות שכל א' כ' סאה וניזוק מתבטן. לא חשבינן
לעלויה כחלו הוא צבתחמוה. אבל הליזוק בעלמא שפיר הו"ל חבור (ועי'
תוס' גיעין ד' ס"ו פ"א ד"ה ט"ז) כך כתב הרב"ם. ואין להקשות
עכ"פ ניזוק וקטפרם אינו חבור. ב"ל דכ"ל דהו דוקא כשהמים שנקלות
מהגדלים והולכין. משא"כ הכא בגוס עב. כל משהו ומשהו שגלוש בהגוס
מונה במקומו על המון של הגוס. ואינו מתגדל ממקומו. מיהו הא דבעלהו
כילו נעשים מים שבלועים בו שאובין. היינו בסתם ג' לוגין מתוך למקוה חסירה
נפסלה. אבל בחור ועל הסגום למקוה חסירה. לא נפסלה מדדמי לספוג לעיל
(פ"ו מ"ד): (י) ואע"ב דש"ם (ג"ה ס"ו א') אמרינן דלא תטבול צמל.

של עור. וה"ה כל שאר בליט יודת וקומקומין והא דנקט הני תשום דבאו דוקא על עור אבל על גב
ק"ל להטילו תפסול שצדין כח"ש הר"ב וכן כתב הרמב"ם אבל לענין חסר שיעור המקוה לא איירי דאפי'
כ"כ יש לו תקנה וירדו נעשים ויתמלא ויבא ויפסקו שאינה אין לו תקנה עד שלא יתלואו ויעד
שוקטות צטיט הפס. פי' הכ"כ שאין מטבילין בו. כלומר אפי' המים נפין ע"פ אין
כשהמים נפין ע"פ מטבילין בו החס צטיט רך והיינו עיט כניזוק ופגיו גם מלא
מקדמין הכא ה' העיט מוץ. ובהכ"ה דפ"ב לא צי"ך המים מקדמין דליכא שיעור טבילה
וגם כריב"ג כפ"ב ע"פ ג"ה כח"ש ע"פ: שרובים מקדמין. הר"ש מפרש שהמים נכנסין לגומות
על כדפי' המטה ונמים וטבולו ואין כל מליט שאין חוץ אלא עיט הו"ל חסירה

מגוס. בגד למד עב. וקורין לו בערבי אלבורנו"ם. ובלע מים
הרבה: מקצתו נוגע במים שהור. במקוה שיש בו מ' סאה
מוזמלמות איירי. וטבול בו אדם לאחר שהטבול בו את הגוס
טהור האיש הטובל. אט"פ שחסר שיעור מקוה בטבילה הגוס.
מאחר שמקלה הגוס נוגע צמים.

הגוס (ה) והעלהו. מקצתו נוגע במים.
שהור (ה). הכר והבסת של עור (ו). ביון
שהגביה שפתותיהם מן המים. המים
שבחוכן שאובין. ביצד יעשה. ממבילין
ומעלה אותם דרך שוליים (ה): ז הטביל
בו (ה) את המטה. אף על פי שרגליה
שוקעות במיט העבה (ה). שהורה. מפני
שהמים מקדמין (ה). מקוה שמימי מרודין (ה)

כובש
מקוה: כפני שהמים מקדמים. לטון הר"ב שהמים מקדמים להטביל
הרגלים כו'. כבר פירשתי בס"ד סוף פ"ב: שמימי מרודין. פי'
הר"ב שאין המים עמוקים כו'. וה"פ שיש בו מ' סאה אין כל גופו
מתכסה [צ"מ] צבה אחת. ואין צעין שיהא כל גופו מתכסה
צבה אחת כדילפינן בספ"ה דקבוץ (ויקרא כב) כי אם רתך צברו
המים. וה"פ: מרודין. תרגום ויקרא ורודיו. הרמב"ם
והר"ש

תפארת

מ"ה בגד עב: (מ) הטובל שם צעור קלה הגוס מחובר למים.
ואפי' לרבנן לעיל דס"ל דלא אמרינן גוד אחיה. התם שאני שאין מי
המקוה מחוברין ללחלוחית שעל גוף הנטבול רק כעשוי קליפת השום.
והרי טופח ע"מ להספיח אפי' ע"פ שטח שיה אינו חבור. כ"ש הכא
דליכא נמי קטפרם (כפ"ה דשירות). אבל הכא בגוס עב. המים
שבתוך מחוברין למי המקוה במקום רחב (מ): (ג) שהטבילין במקוה
מוזמלמות: (נא) ר"ל ציפין למטה. דלא אף כשיעילן. ויהי קנת מהן
למעלה מהמים. לא יהיו המים שעליהן ובהחוכן שאובין. מהלוקן מתקבלין
בהיכו. ומש"ה הטובל במקוה מוזמלמות לעיל. לא נפלה כשעונה משם.
ממים שזכו מעלו ליתוך המקוה. דלא נעשו שאובין ע"פ. מיהו במטביל
דבר ארוג שיש נקבים הרבה בהאריג. אט"ל להעלוהו דרך שוליו. כלעיל
[פ"ו מ"א]: (גב) שאינו נרוק. דלא אפי' אטפרופי אינו מתבטן להטיל
שיעור המקוה (כמנ"ס כ"ז א'). רק מיירי שהי' מ' סאה מלבד העיט.
אלא מדרגלי המטה גבוהים. והמים מרודים לא הי' יכול טבילה כולה
חתה המים. להכי הו"ל לך לקע רגליה בהטיט שחתה המים כדי שיטטפו
המים ע"פ: (ג) ר"ל לחלוח המים שע"פ הרגלים מקדמין לבה ליתוך
החורים שיצבו בהטיט ע"פ תחיבת הרגלים. קודם שיהחבם. והרי לחלוח
מים הזה מחובר למי המקוה. ולהכי הו"ל כטובל כל המטה חוץ המקוה.
[ואין להקשות דכ"ל הלכות ההוא שפ"ג רגלי עומד בקטפרם. ואיך
ישב כמחובר למקוה. ומ"ם מלכות שפ"ג ראשון [לעיל מ"ח] דלא חסר בקטפרם. ואיך
גוד חסיק. י"ל התם שאני שבלחלוח תגלה לחי. ונראה הפלדח מהמים.
המים הו"ל כשאר גומות שצבולי במקוה. שהמים שבתוך כנוף המקוה דמן].
דאל"כ אין המים מקדמין במקום התחיבה (י): (ג) שהמים שבה כרחידי פחים ואין עמוקים כדי לכסות כל הגוף. אבל יש בהן מ' סאה:

של עור. וה"ה כל שאר בליט יודת וקומקומין והא דנקט הני תשום דבאו דוקא על עור אבל על גב
ק"ל להטילו תפסול שצדין כח"ש הר"ב וכן כתב הרמב"ם אבל לענין חסר שיעור המקוה לא איירי דאפי'
כ"כ יש לו תקנה וירדו נעשים ויתמלא ויבא ויפסקו שאינה אין לו תקנה עד שלא יתלואו ויעד
שוקטות צטיט הפס. פי' הכ"כ שאין מטבילין בו. כלומר אפי' המים נפין ע"פ אין
כשהמים נפין ע"פ מטבילין בו החס צטיט רך והיינו עיט כניזוק ופגיו גם מלא
מקדמין הכא ה' העיט מוץ. ובהכ"ה דפ"ב לא צי"ך המים מקדמין דליכא שיעור טבילה
וגם כריב"ג כפ"ב ע"פ ג"ה כח"ש ע"פ: שרובים מקדמין. הר"ש מפרש שהמים נכנסין לגומות
על כדפי' המטה ונמים וטבולו ואין כל מליט שאין חוץ אלא עיט הו"ל חסירה

כחמ"ג ע"ג ח"ג כור ז"ג
קור מ"ק ר"ל :

הדרוש בהרי"ח

הוא שבתונו שם שאל
ביום השנים למלאה מן
המים א"כ מה זה לה'
יהיו לביע אפילו לה"א
בר פלוגתי וכמו שכתב
שם רמ"ב שאלך שובלין
ס :

משנה אחרונה

כותין פ"ט מ"ג ט"ב
והנמשך דבשני היום ומים
היוכל לא מהני מים
מקדמין שהוא נקבץ ומכ
מיעוט הפסס וכו' כ"ג
ס" ק"מ גבי לא העביל
בגמל כ"ט ואינו מנין
לדפי' בטיב היום והיוכל'
ל"א של ה"א גומה
מהוך כרבי המסס וכבי'כ
גומות נכנסין המים
ובמים סוללו ובי המים
בנפקי מהני המים
מליבנס לגומות. ואפי
פי' הכל"מ בה"א דהמים
מקדמין שהמים השופטין
בסס המוכרים למי
המקוא. אימא נמי להך
עממה נטיב היום ומים
היוצרים ש"א"ל של ה"א
שם משע' תלומות וכו'
סכ"ו. ולפי' כתיב לא כתבו
שהמים נמשךין לא מהני
הלא כשולו בתוך המקוא
כי הנה שטיב בתוך
המקוא אבל מקואו מן
למקוא לא מהני המים
מקדמין : **בובש אפי'**
הבני כלים. פי' כ"ב"ג ולא
היי המקוא שאלקו דואיל
והמים נכנסין בייטוק לא
היי מילוק פ"כ ואינו נטון
דל"כ מהי אפילו כתיב
ס"ו. וכוד המקוא
שאלקו נבא ונכנסו לא
עלמה לו עבילה אפי'
מים נכנסין בייטוק דרך
קניי הכל. אבל הר"ם
לא כתב ל"א אי מילוק
כשהמים נכנסין בייטוק
אלא ל"א הווי הפסק
ומצטרפין למי' סאה
ובלנד של ה"א יתקו זה
כל המקוא פכ"ו ונאזר
דכתיב דבשן דמתני'
היינו שנתון עלים וקניס
בלד כותל המקוא מ"ד
אחד המים מ"ד האחר
ואכ"פ שהמים נכנסין
בתוך העלים והקניס
מחסיין המקוא הנכסיו
נתון מקוא של מי' סאה
מבואות כפי' שהמים
שנין העלים מצטרפין
לכשיעור דהיי כמותו
מפ"א דהעלים כפי'כ
הטובל חסותין כמו טובל
למקוא והקניס היי
כפרקיי המטהר והיינו
דמס' י"ב ובלנד של ה"א יתקו
לם כל המקוא כלומר

יבין

נה"ל מניח החבלים תוך המים בשפתן סביב. וכונן החבלים בדבר
כזר למעלה. כדי שלא יפשו החבלים על המים אלה והנה. אבל כשיושקעו
החבלים בשפת המים סביב. יאונתם התפשטות המים כחלוצ החבלים.
עד שיסו עמוקים כרתי לכותה כל גוף הטובל (י"א) : (ג) והמחט
עומא. ורובה לצב"ו. ואי"ל דמיירי שאינו יכול לטבלה במקוא להדיא.
מחושש בכביחור ועלמה. יהזור ועמא אותה בידיו שניות ע"י המים
שע"ג המחט. ליהא. דהרי מקוא לפינו. ויכול להטבילם בשעה טובל
המחט. ועמא של ה"א יעמא המחט בשעה שיעלה אותה מטבילה. אלא
מיירי שהמחט עומא' במת. וחושש מליגע בה ולהטבילה. שהרי העמא.
וארך יטבילה אכ"כ והוא עומא. א"כ מיירי שהאדם בחמה כבר הוא א"כ
הטומאה. וא"ל להטבילה. א"כ שיהיה אינו מטביל המחט להדיא
בהמקוא. דירא שמה בקטנותה הפול מידו והאכזב במי מקוא העמוקים :

והר"ס : אפי' חבילו עמים חבילו קניס. לשון הר"ב ואע"ג דנראה במקוא שחלקו חפ"ה הואיל והמים נכנסים צניעה לא הוי חילוק.
וקיאל לי דא"כ דוקא חבילו עמים וחבילו קניס והוא דקמי אפי' חבילו עמים וקניס. כלומר לא מיבעיא
לכניס אלא חבילו חבילו עמים וקניס שהמים צניעה. לא חביב הפסק. ומצטרפין לחרבשים סאה. ובלנד של ה"א יתקו כל המקוא. דא"כ
ה"ל במקוא שחלקו בסל וגורוהי. דהטובל שם לא עלתה לו עבילה כדאימא בריש חומר בקדש [דף כב ופירש"י ששאן כב] מקואות
ואין שיעור לא בזה ולא בזה אע"פ
שהמים מחבדן בין חויר הנגרים. אין
זה חבור. דהא ארעא טלה מחלחלא
והמים הנובעים כאן באין מנהר גדול
ולא חבדין כמחובר. ובעינין מ' סאה
במקוא אחד] ע"כ. [ומ"ס שהמים צניעה. כלומר ולהו כליו
נפסק ממקוא ועמא מקוא חסר. ומ"ס ובלנד של ה"א יתקו כל
המקוא כו' וכ"ס בחבנים ל"א יתקו כל המקוא דחבילו חלחול
ליכא]. ועיין בסוף פ"ה [ד"ה וכו' מ"ס] : כדי שיפאחו המים. כלומר שיעלו כמון תפוח. ויהיו עמוקים נולד אחד ועובל כפן. הר"ס :

כאילו כל המים הצולעין בבגד בקצתו שלמלה גושטין במים בקצתו שבהך
המים והרי כל המים מטרדיין למקוא ע"כ : ז אפי' חבילו עמים. כלומר
לא מיבעיא אכניס אלא אפי' עמים או קניס כיוון שהמים נכנסין בתן לא חביב
הפסק ומצטרפים למי' סאה ובלנד של ה"א יתקו א"כ כל המקוא דל"כ כמקוא
שחלקו בסל וגורוהי דהטובל שם לא עלתה לו עבילה כדאימא בריש חומר
בקדש הר"ם והר"ס ז' ע"ד כתב הר"ם ז' ו"מ מרודדין שמימו קרקטותיו
שאין לו קרקע אחר עון במקוא נעשים שהיורד זו פונע בצוק ואין אדם יכול

מלאכת

לעבול שם הא"כ מביא חבילו עמים ומצטרפין אותם על המים ועומד עליהם
ועובל ואין לשון המטהר נכנסת כן ע"כ והנה ר"י שמתן ב"ר למה בתשובה
דוקא צניעה או חבנים אבל ככלים פסול כדאימא כפי' חומר בקדש ע"כ :
בדי' ש"י ק"ר"ו. ולע"ד שיקוד דתי"ו והפ"א בטיב שאין אחד נח ואחד נע או
התי"ו בנקוד קמץ שהיה שחור ובר"מ כו' בצור סוף ס' ר"א דירא דעה פירש כון
שעבר עליה בגל והוא : : : : : ישיא' ד' אחד של הגל מחובר למי המקוא דלא לא
כן לא היה בגל מפרס א"כ אין בו מי' סאה ע"כ והוא פי' הר"א ז' בסוף דנה :

שלמה

לעבול שם הא"כ מביא חבילו עמים ומצטרפין אותם על המים ועומד עליהם
ועובל ואין לשון המטהר נכנסת כן ע"כ והנה ר"י שמתן ב"ר למה בתשובה
דוקא צניעה או חבנים אבל ככלים פסול כדאימא כפי' חומר בקדש ע"כ :

וכי' רש"י הסס משום העיס שמעלות הספיות משמין הים. ופסקין בש"ע
(ק"ל ס"ג) ד"ל דלפי' דרישנד לא עלתה לה עבילה. הוי רביו צ"י
בשם הר"י. דהתם רק בלדס דתייטוק ביה טפי שידקב צו טיב בין אצבעותיו.
ולפע"ל וודאי מסבדר כו' ק"ת. מדנקט התם בלדס והכל צמחה דוקא.
אולם ל"מ ה' ג"ל דהתם לאו משום טיטו שצדקתיה המים חייטין. דא"כ
ג"ל דנקט נחל. הו"ל לא הטובל במקוא שיש השם טיטו בתחתיו. אלא
דלא' דנכנס טיטו שצדקתיה המים ודאי אין נחום. ומשום דהמים מקדמין
במקוא התמיכה. אלא להכי לא הטובל נחום. משום דרביילין הספיות לחוק
העיסו שצמנוקי המים לחון על שפת המים. ומאז שכתולך על המים ההוא
לחוך המים יתלכלכו רגליה בטיטו. קודם שהכנס לחוך המים. והרי טיטו הוין
וביש היוצרים אפי' לח חוץ (כלקמן פ"ט מ"ב). והרי בשפת הנהר מני
טיטו היוצרים (כבינה ז"ב ז') : (י"א) והוא דנקט אפי' חבילו. היינו דר"ל
דלע"ג דבחבילין המים נכנסין בין הרבצותין. והרי הוי מקוא מומלמים רק
מי' סאה. אפי"כ מצטרפין. ומכ"ס דמותר להניח חבנים תוך שפת המים

מחלק המים בחבילין דמחלחלי. אין המים שצין הרבצותין מרף המים שמהו ומה.
וב"ל דל"ל דדוקא המים עמין שצין הנלרים שכל מרף המים שמהו ומה. והכל
רפ"י). משא"כ מים מוכנסין שצד ח' מהחבילין אינן מצטרפין להמים המוכנסין שצד האחר. דדמי לשוקת או עוקה שצד המקוא לחין המים שבתוכה מלעקו למי
המקוא. עד שיסו מחוברין כשפרכת הטד. וכדקאמר התם. ולא דמי לעק או קובה שנתנה תוך המקוא. דלמולתם נקבים. לא די שהמים שבתוכן מצטרפין
להשלים מי' סאה שבמקוא. אלא גם בתוך עמין מותר לעבול כלי (כנליש פ"ו מ"ה). אלא דכשהדופן הנפסוק מלא נקבים. לא חביב הפסק. ומ"ס מצטרפין
בין מים למים ע"י חבילה. שג"כ מלאה נקבים. ואפי"ה חביב הפסק. ו"ל התם שאני שחך הקופס מוקפין ממים היוצנים מכל זד. להכי פירש נחשבין מצטרפין
ממי כשהחברין המים שמה ומה שצדוקן המפסיקין. אבל בחולק המים מלא ל"ל בליעט. לא מצטרפו חבור ע"י הקני' שצדוקן המפסיקין. ופיעוש דהבתי
עמוד הב'. בפקא' המתחלת עוד תקו וכו'. ש' חילוק אחר בין חורין לטוקה. וע"ס]. אבנם מדלא נקט הגא' רבותא טפי דלפי' כלים מותר להניח בשפתו
סביב דייק הרשב"ן בחבונה דלא עשה כן בכלים נפסלה המקוא שבהמ"ש. ואיסי דקראמר כפי' חומר בקדש. וכתב העש"ל דעמנו משום דהוייה המקוא ע"י
ערה בעינין (כזכחוס כ"ה ב') והרי כלים מקבלין עומאה. וכן כתב רביו צ"י בשולתו הסבור כרשב"ץ (ר"ל סס"ו). ואין להקשות לפ"ו מלשיל (ספ"ה) דשרי
לגזור הוחלין בכלי. ולאו כל דקי הוא. ומה התם שהמים פסולי' לטבילה מדין זולתין. וכן ע"י הכלים יכסורין לטבילה. מצטרפין על ידן השבוק. ואפי"ס
השטרות. מדאינו רק מלשיל פסולין (וע"ס). כ"ס התם שהמים כשירים לכל נוק קפן. כמחסיין וזיטורות וגם לחדס קפן. ואין כאן עיבוב לעבול כפן
מלא המים צמנוקי. רק מלא הטביל שגופו גדול. והמים שחלקן בסל ונכנסו. אע"ג שיש בהםל נקבים הרבה בעבילה. מכ"ס דהול"ל דלא מחשב מחסור מקוא
ע"י דבר המקבל עומאה. ג"ל דהיא הנותנת דזה גרע וגרע מצטרפין הכסול. דמדל"א להם זה לפעול כפן בלתי העמדת הכלים. אע"ג דקודם שהעמוד
הכלים היו המים כשירים. אפי"ה כשהעמוד הכלים פניט הדשות צאו לכהן. ומקוא אחתה היא שנתהוות ע"י דבר המקבל עומאה. ופסול. דהא למה זה
דומה. למי שפי' לו מקוא שלימה. ורובה להמשיך מים שבתוכה לגומת מקוא אחרת ע"י כלים. שודל"ו נפסלה המקוא השניה. אע"ג שהן הן המים שממקוא
הרשונה כשירים היתה. ה"י הנה אע"ג שהמקוא הרשונה המרודדת כשירה היתה. אפי"ה זו המקוא העמוקה טפי מהראשונה. שעשהיה כך ע"י כלים.
פסולה. ורבינו ה"ך (ר"א ס"ק ק"מ) ר"ה להסב דברי התשב"ן. דעמיה דדוקא המים שצין הרבצותין של הקניס מצטרפין. מדיס נקבים שציופין
כשפרכת הטד. אבל כשיעמיד שם כלים כסלים וכדומה. מסתמא אין נכנסים שצין כשפרכת הטד. דלא יש צדן של כלים עליו. והיינו דמית' הרשב"ן
ר"ה מספק חומר בקדש (הניגה כ"ב א') דקאמרין התם. דמקוא שחלקן בסל ונכנסו. אע"ג שיש בהםל נקבים הרבה דקים. אפי"ה אין המים שמהו
ומה להסל מצטרפין למי' סאה. וכתיב עוד שלפ"ו לשון רביו צ"י מומנם. וע"ס. ואני בער ולא חרע. וכותא דמרתא ה"ך לא יעמא. דמ"ס דהכלי שחלקן
כשפרכת הטד אין שם כלי עליו. נמחלת כבוד רביו זהו דוקא בכלי שיש שניקב אח"כ. אבל כלי שפי' נחמה מוקב. אפי' מלא נקבים כמותא רישון

בועז

לעבול שם הא"כ מביא חבילו עמים ומצטרפין אותם על המים ועומד עליהם
ועובל ואין לשון המטהר נכנסת כן ע"כ והנה ר"י שמתן ב"ר למה בתשובה
דוקא צניעה או חבנים אבל ככלים פסול כדאימא כפי' חומר בקדש ע"כ :

מקואות יש מעלין פרק ז

במסין אין טי כמשה. הריהו מי צבע. מיהו שניק ואפילו מי הצבע שנצבעו בכונה. אפי' כמים חשוי. ומסלין המקוה בני' לונג. בקב"ה שלימה שנשפלה ע"י שנשתנה מראיתה. ישן קד לחוכה שאובין עד שתחזור למראה כמים. וכשרה. אבל מקוה חסירה שנשתנה מראיתה. אם א"א להכשירה ע"י רבי' והמשכה. ימתיק עד שירדו כל כך גשמים לתוכה עד שתחזור למראה כמים: כשנשתנה ד מקוה שלימה נשפלה לתוכה משקין. ונשתנה ע"י מראיתה כמזד א'. אפי' שיש שם בצד הארז מ' סאה שלא נשתנה מראיתו. אפי' אסור לטבול עכ"ל. בוצר שנשתנה מראיתו. ובאין שם מ' סאה שלא נשתנה מראיתו אסור לטבול בכלה: **משנה ה'** ג' לונג שאובין שנשתנו מראיתן משקין שנתערבו בהן. תו אין פוסלין מקוה חסירה בהן. תו אין פוסלין מקוה חסירה בהן. אפי' אין פוסלין מקוה חסירה: יש באן ג' לונג במראה כמים. אפי' אין פוסלין מקוה חסירה: **משנה ו'** מ' סאה מצומצמין. וטבולו בהן ב' זה אחר זה. אפי' שנשתנה שטבול בה' היו תלי הראשון עדיין תוך המים. אפי' חשבינו שנחסרו המ' סאה מהלחלוחית שגל נוף הראשון. ולפיכך אפילו לא טבול בהני אלא למעלה בלבטא טמא. ולא אמרין נוד אחית המים שגל הגוף הראשון. מדהוא רק לחלוות דק. אבל הטבול תחלה בני עב. ובשפול בה' עדיין היה קצת מראשון תוך המים. מצטרפין המים שבגוד הא' להשלים המ' סאה. מדבקין דבוקין במים עב. ומרור הטבול השני. מ' סאה מצומצמין שטבול בתוכן כלי. שיש בו תוך. ואפי' הוא רך. שלכמה יצברו המים שבתוכו טבול לעבר. אפי' צריך להר להעלותו מהמים דרך עולו. דאל"כ תכנס בשיעלה שפתותיו מים מהמים דרי המים שבתוכו שאובין. וכשפול ג' לונג מותר להסקוה שנשתנה. ופסולה. מיהו כלי ארז. מרמלא נקבי ארז. מחשב כאין לו תוך. ומים שבתוכו מבורין למקוה ולא מחשבו שאובין: **משנה ז'** מ' סאה מצומצמין שבדקיקתן טיב שאינו מצטרף. וטבול שם כלי גדול. והוצרך לשקע תחתיתו במים. אפי' סהר. דהמים מקיימין בהתקע שנשתנה במים. דוקא בשאינו מים היין שנדבק פאר בנף הנפול. מ' סאה מצומצמין כרודין. מותר להניח כשפרו סביב דבר שאינו טבול מוסאה. כדי לצמצם התשפכות המים. עד שיתעמק בקומת הנפול. ואפילו חבילי קש וקנים מותר להניח סביב. את המים כנגס בין השרביטין. ויחד ע"י המ' סאה. אפי' המים הם מצטרפין. וכחורי המערה ומדקי המערה. מחם סמאה שבוטח סמך למ' סאה מים אפי' מצומצמין. ואינו רוצה לתע במהם דמסאה. עושה גל בירו שישפוק על המחס. ותפטר. רק יורד שלא יתלוש הגל. דאי דוקא בני' לטבולא שהמקוה מי פניו. ובהגל יש מ' סאה. חסור:

תוספות יום טוב מקואות ארץ ישראל פרק ה' עובדיה מברטנורה

ציונים

פרק ה' א' ארץ ישראל עטורה. פי' הר"ב ואפי' עיריות של כותיים שבטובה. וכ"כ הר"ם. ומיייתי חוספתא דקתני ארץ הכותיים עטורה. ופי' להייט שפ"ה' ולא דוקא הכותיים. דלפילו לעובדי סוכים נמי שפ"ה' עטורה. אלא נקט כותים משום סיפא וכו' ומיהו יתכן לפרש דלויי צבותיהם והכרותיה ואשקילן והכרותיה דלין בהם משום ארץ העמים. כדתיבא בהוספתא דרובי הלולות. ובמקום העובדי סוכים גזור. במקום הכותיים לא גזור. ע"כ. והא דבמ"ג פ"ג דמגילה דקתני שביהודה גלמנים ומפרש הר"ב לפי שרעוה של ארץ כותיים היתה מפסקת כו' פירשו שם התוספות דהבא קידם שקלקלו למות יונה. כמ"ס הר"ב ברפ"ו דברכות וריש פ"ד דנדה. והכי משמע בירושלמי דמסכת ע"ג פ"ב. צעי כותאי קומי רבי אבהו אבהותיהם היו מסתפקין מבלגו. מפני מה אין אחס מסתפקין מבלגו. א"ל אבהותיהם לא קלקלו מעשיהם. אחס קלקלהם מעשיהם. דהניקן תמן א"י עטורה וכו': ומקואותיה עטורים. ויש בו הבדל וזכרו עדיין. הרמב"ם: מהוריים. מלאנו דנקט טהורים במקום כשרים. כמו שהזכרתי במ"ג פ"ו. והבא חמ"ג דכסיף תני כשרים. יחא ליה למנקט הכא עטורים. איידי דקתני א"י עטורה: אפי' נתמלאו בקילון. פי' **פרק ה' א' ארץ ישראל עטורה.** וכו'. וכתוב בגיט יוסף וירח דעה סוף ס"ו ר"א ומיהו משמע דהאי חילוק דבין ארץ ישראל לארץ העמים אינו אלא בזמן שסיו ישראל שרוין על אדמתן אבל האידנה דין ארץ ישראל שם

פרק ה' א' ארץ ישראל עטורה. וכו'. וכתוב בגיט יוסף וירח דעה סוף ס"ו ר"א ומיהו משמע דהאי חילוק דבין ארץ ישראל לארץ העמים אינו אלא בזמן שסיו ישראל שרוין על אדמתן אבל האידנה דין ארץ ישראל שם

פרק ה' א' ארץ ישראל עטורה. וכו'. וכתוב בגיט יוסף וירח דעה סוף ס"ו ר"א ומיהו משמע דהאי חילוק דבין ארץ ישראל לארץ העמים אינו אלא בזמן שסיו ישראל שרוין על אדמתן אבל האידנה דין ארץ ישראל שם

פרק ה' א' ארץ ישראל עטורה. וכו'. וכתוב בגיט יוסף וירח דעה סוף ס"ו ר"א ומיהו משמע דהאי חילוק דבין ארץ ישראל לארץ העמים אינו אלא בזמן שסיו ישראל שרוין על אדמתן אבל האידנה דין ארץ ישראל שם

פרק ה' א' ארץ ישראל עטורה. וכו'. וכתוב בגיט יוסף וירח דעה סוף ס"ו ר"א ומיהו משמע דהאי חילוק דבין ארץ ישראל לארץ העמים אינו אלא בזמן שסיו ישראל שרוין על אדמתן אבל האידנה דין ארץ ישראל שם

פרק ה' א' ארץ ישראל עטורה. וכו'. וכתוב בגיט יוסף וירח דעה סוף ס"ו ר"א ומיהו משמע דהאי חילוק דבין ארץ ישראל לארץ העמים אינו אלא בזמן שסיו ישראל שרוין על אדמתן אבל האידנה דין ארץ ישראל שם

ר עובדיה מברשורה מקואות ארץ ישראל פרקה חוספות יום טוב לט

ציונים

ב ארץ מי פלג סלמס
שליש פלג :

חלופי גרסאות

שחין נפגש חיה לפתח
רץ לפתח סלמס נרץ
לפנים ובי גרסא רז"ל .
הפתח י"א רפתח .
אליעזר נרץ אלעזר .
ב קורין נרץ ור"ו קרין
וכ"ה נבשג .

משנה אחרונה

ר"א אומר הקבוצין לפיר
ולדך עמחין אש"ג דרך
כנה סתמה הן נפ"ק
קבוצים לפיר ולדך
עמחין וליכא מאן דפליג
וכהא אמאי פליג ה"ק
כ"ה . הכה דכתבש הוא
גמא פסא עמח או מילא
כנלי עמח הו ודלי עמח
נשנדי דרביש ב"א"ל כ"ה
עמ"י . וכהא כינוס ורמיה
לא עמח עשנדי דרביש .
ור"א דתייש כהא אשפר
ל"קסמ"י חיל דתמחור
נשנדי כפ"ב מ"ד :
ב אלו כנלי קרין
עמחין עבילה . כלומר
אלו אש"פ עמחין וואן
כד"ה . והנחין כדרכן
פשיקתא ולא נרין למחייני
וכ"ה אמ"י כר"ה ח"ו
נעמח . ח"ל כ"ק אלו
ליכין עבילה לעד ולא
הכ"ה שמש
עמחין הכ"ה כה"ה וכה"ה
דיק נבמ' בנמ' חגי' כ"ה
הנמחין בעמחין לרין
עבילה עבילה ח"ו כה"ה
שמש לא . ור"ל דלתי לא
כ"ה הכ"ה שמש דעמחין
נשנדי כדמח עמחין
נמח' נס' ד' מ"ב כל כ"ה
שחין כל נופו נמחין נס'
ליכא עמחין וכה"ה דכ"ה
מי נגליש עמחין ה"ה לא
אנשי וקמחין מדכנן
אש"ג דלא אשכח דמח
נכ"ה כ"ה ארניש . ח"ו
ה"ה דנלא מי נגליש ולא
אנשי עמחין אש"ג מדכנן
אלא כ"ה כ"ה אש"ג
לתיחש דאנשי וקמחין
הכ"ה מי נגליש הוא
כדמח"י נני נדה ר"ה
המח' והו ספק ונח' .
נ"ה רכ"ה . וכו' דמדכנן
הוא לא כ"ה הכ"ה שמש
דכל עמחין דנכנן לא כ"ה
הכ"ה שמש כמ"ה כ"ה
פ"ה אפרה מ"ה ונפ"ק
דספרות וכ"ה י"ה נישב
מה שיקסא כ"ה דקסא
מח"י . לשמח' דמח
דנלא הכ"ה כ"ה . ד"ל
הך דמח"י מדאורייתא
והכ"ה מדכנן דמח"י
למח' ארניש וקמחין
הכ"ה מי נגליש הוא
כדמח"י :

פי' הר"ב שמלא מים בכתף וששבו לחוך גומא ומאשו גומא י"ה דרך
וה"ו . וכ"כ הר"ש . ועס איתו דרך קילון . כדפי' הר"ב והר"ש כמ"ט
פ"ד דמכשירין ואש"ג דהו דרך המשכה . ה"ה פסק הר"ב כמ"ד
פ"ד . דאין המשכה כשהא אלא כרבייה . והכ"ה אש"ג כ"ה . ומיאו
נ"ל דלא דברו חכמים אלא בהווה .
שכן דרך למלוח בקילון . () ואש"ג ח"ה
נשאו טילן בלא דרך המשכה כלל . דהו
כשרים לבעלי קרין . ואש"ג נמי כשרים
הפסק שפסק הר"ב כפ"ב מ"ד דאש"ג
שהמשיט טולה כשהה . דהכ"ה אש"ג בלא
המשכה כלל כשהה . וכן משמע בגמרא
פ"ג דברכות דף כב . דתניא ר"ה מ'
סאה מ"מ ואמר' מ"מ לחתי מים שאובין ומשמע אש"ג . וכן נראה מל'
ס"ה פ"ח שכתב דהי מ' סאה אש"ג טילן מים שאובין כשרים והביא ראיה ממשנה זו . ועוד נראה שכן הוא ממ"ש בשם הראב"ד כמ"ג פ"ק

שאלכים המים למקוה שחין למפתח . חוץ לפתח המדינה : כשרים
אף לגדות . להחין לבעליהן ואש"ג דליכא חיבור כהה . ולא חיישין
שחין חסרים היו ונפלו עליהם מים שאובים ונתמלאו . דחון לפתח
המדינה חין רגל בני אדם מליהם : לפנין מן המפתח . לפנין
מפתח המדינה : ופסולים לכל
הטמאים . שני אדם מליין עם הרבה .
וממלאים בכתף מים ונחמיהם עם לכבם
ולרחוק : מפני הכבישה . שיש לומר
חסרים היו ונפלו מן הכלים שמכבשים
עם : והרחוקים מהורים . שאין
מכבשים בהן וליכא למיחש להי . ואין
הלכה

שבארץ ישראל . שחין למפתח : כשרים
אף לגדות . מלפניהם מן המפתח כשרים
לבעלי קרין ופסולים לכל הטמאים . ר'
אליעזר אומר הקרובים לעיר ולדרך טמאים
מפני הכבישה . והרחוקים מהורים :
ב אלו בעלי קרין שהם צריכין בבילה .

מלאכה
מים שאובין כשרים כדפי' ר"ע ז"ל : ושבארץ ישראל שחין למפתח
כשרים אף לגדות שלפניהם מן המפתח כשרים לבעלי קרין ופסולין
לכל הטמאין . סתמה כ"ה יאודה אלו ר"ה פליג עליהם בהוספתא וקאמר
שלפניהם מן המפתח פסולין לבעלי קרין ואין צריך לומר לכל הפמחין ורש"ג

שלמה
א"י ענדא לסייע לדברי ר' יודה ונס' ר' יודה הביא מעשה אחד לסייע
לפסיה ומעשה אחר לסייע לר"מ . ואית דגרסי שחון לפתח הרים אף
לגדות שלפניהם מן המפתח כשרים לבעלי קרין וכו' : ר' אליעזר אומר .
י"ה ר' אלעזר נ"י יו"ד : מפני הכבישה . פירש בערוך גמרא כ"ה מפני המסלול

ידיים
מלאכה
מים שאובין כשרים כדפי' ר"ע ז"ל : ושבארץ ישראל שחין למפתח
כשרים אף לגדות שלפניהם מן המפתח כשרים לבעלי קרין ופסולין
לכל הטמאין . סתמה כ"ה יאודה אלו ר"ה פליג עליהם בהוספתא וקאמר
שלפניהם מן המפתח פסולין לבעלי קרין ואין צריך לומר לכל הפמחין ורש"ג

י בין תפארת ישראל בועז

מלאה . דלאו כה קבלת סומאה הא . להכי לא מחוקקין לה סומאה למפרע
כשהיתה הסירה ממ' סאה . דכל המקואות כשעת מליאתן (כספרות ספ"ט) .
ולא ילפינן מינה להשא שאובין דחיישינן נס ככה"ה . אש"ג דשאובין קילא ספי
מספרות . דאש"ג הכה כספרות דזירי כהו ספי משאובין . והו נשאובין
איכא חוקק סומאה להסול . מלכד דשאי סככות סומאה דרבי נמרי לא .
ולא ילפינן מינה (וכסביה י"ח א') . וסייעו דקקט לפולה ככה"ה . לאשמעינן
דאש"ג לענין סומאה : סאה שש דלורייתא לא חיישינן . אש"ג לענין
שאובין דרבנן חיישינן : (ב) אמנם ק"ל לפ"ו למ"ד (כרבות ד' כ"ב ב')
דמ"ה שגבעל קרי נס כנלי כשרים . ח"כ מה אשכחין לאשמעינן כנולה
מח"י דכשרים לבעל קרי . ה"ה כנלי דודאי שאובין כשרים . מ"ה כקרקע
דסן רק ספק שאובין . וי"ל דל"ה דכשהשאובין כקרקע נרע עפי . מדאחא
לאחלופי בשאר חיבי עבילות . קמ"ל : (ג) ואי"ל דנהי לשאובין לא חיישינן
יחש לסומאה . דהרי עיל (פ"ה א"ד) כ"ה ס"ל דהקבוצים לעיר ולדרך
סמחין מספק . וכו' דמחוקקין להו שנסמחו . אש"ג שאח"כ רבו עליהם
גמחים חין סהורין רק להסול להלה (כמ"ה כ"ה ס"ה א' כ"ו) . ומשום
דכל ספק סומאה עמיר לגרום סומאה לחולין הסול לתרומה ולחלה . והיך
נמיר הכה הסול עם אף לתרומה ולקודש עמ"ן . ואש"ג דהרמב"ם (ספ"ו
מאכלין) כהו אמתי' דהכ"ה סתם דספרות . למשמע לכאורה דספרות
לנמרי . ע"כ לא דוקא קאמר . דהרי רבינו עמנו (ב"ס מ"ה מ"ה) דעת
שפחז נכור מלנו דספרות רק להסול להלה . וכן דרך רבינו לכתוב במקום
ה' . ולקמח' אח' עמנו על מה שפירש במקום אחר . וא"כ למה נפטר הכה
לנמרי . י"ל ה"ה כשהוא חסירי מנ' סאה . וכנר הוחוקק עוממה .
והיינו דכתב הרמב"ם (ספ"ו מאכלין א"ב) ונפמלו . וכמו שפי' רבינו כ"ה
עס דנרין . משא"כ הכה שאלא מקוה שלימה מחוקק מ' סאה שאמק"ו .
להכי לא חיישינן שקבל סומאה נכור שלא נתמלאו למ' סאה . שהרי כל
הסומאות כשעת מליאתן (כפ"ד דספרות מ"ב ו"ב וס"ה פ"ה מ"ז) : (ד) והן
אמה ד"ל דכיון דכל עיקר תקנת עבילה נד"ה ה' רק כדי שלא יא' מליין
אלל נשחיהו כהרנונין (כרבות כ"ב ב' ורמב"ם פ"ד מתפלה ה"ד) . וא"כ
ה' מסתבר לומר . דדוקא כמול"ה ש"ה כקשוי אבר . דוגמת עבילה . משא"כ
ה"ה . וכן משמע קל"ה כ"ה (ב"ק ד' פ"ב ב') . אדקאמר מדאורייתא דריך
עבילה רק לתרומה וקדשים . ואחא עורא ותיקן אף לדברי תורה . משמע
דתקנת עורא נד"ה . ה' רק למי ששכח עבילה מדאורייתא לתרומה וקדשים .
וכן רבינו מנ"ה (ה"ה ס"ה פ"ח) כתב דלמים הלוקים א"ה עבילה לדברי תורה .
אש"ה חין בכל אלה כנדי להכריע הראיה שהבאנו ממשנתי דאף כהן
דמשנתי דריך עבילה לדברי תורה . וגם דברי רבינו מנ"ה ה"ה שכתב
להיפך . לכאורה י"ל דמירי גרמה מים מלוקים כלי העלמ' מי רגלים . והיינו

חין שאובין לא מתיי לא עבילה בחון לארץ . דכל מי שבו"ל עמח
הוא . ורין הויה ג' ח' . חוץ משנמחא באיירה ח"ה הויה . אבל עכ"פ
צריך עבילה (כשנת ע"ז ו' ומיר נד' ב' : 1) ר"ל מקואה שלימה הנמלאה
בא"י ואינו יודע אם הן שאובין או לא : (2) ר"ל אם המקואה שאלא .
הן חוץ מפתח העיר . דעס חין רגילין למלוח בכתף ולעשות מקוה
ממים שאובין להשמיש בני העיר לרחילה ויבוס . מדחין בני עיר מליין
עם . להכי אמרינן דודאי נתקבצו עם המ' סאה מאילינן מנשמים שירדו
לשם . להכי כשרים וכו' : (ח) אף דיש חיבור כרת לבעלה : (ט) דמדין
הוך העיר . ודאי בני העיר עשאו כמורה . ומלאו בכתף שאובין לדרך
השמיש לרחילה וכבישה . ואש"ג דשאובין מד"ם . וספיקן שמה (לעיל
פ"ה מ"ג) . זהו רק כמסופק אם נפלו ג' ענין מכן למקוה חסירה . אבל
לעבול כהו עמ"ן . הרי סלה שאובין פסול מדאורייתא . ואש"ג דהרמב"ם
דגם כולה שאובין מד"ם . אש"ה י"ה חלק . דמסופק אם נפלו ג' ענין
שאובין למקוה חסירה מנ' סאה . י"ה להמים שבהמקוה חוקק כשרות .
משא"כ הכה חין להמים הללו חוקק כשרות . ואדרבה מסתמח נששו
משאובין להשמיש בני עיר (2) : (י) נ"ל דס"ל דאש"ג דכשהן חוץ
לעיר שוב חין לחוש שבני העיר עשאו משאובין להשמיש . רק ודאי
מאילינן נתקבצו המ' סאה ממי גמחים . עכ"פ כל סהן קבוצים לעיר
ולדרך . הרי רגל בני אדם מליהם . וחיישינן שבעוד שלא מלאו המ'
סאה נפלו משאובין ע"י העוברים עם . וקקט כבישה . משום דעמ'י
שיהו שאובין ע"י כבישה . ודרך המכבשים לנחוט הענדים אחר
הכבישה . ושמה כבשו עם העוברים בנדין . ואחר שכבשו סחטום
לחוך המים . ונפלו בני ענין שנסחטו לשם (לעיל פ"ה מ"ג) . ואש"ג
שאח"כ ירדו שוב גמחים ונתמלאו למ' סאה . הרי מקוה חסירה
שנספלה מנ' ענין שאובין שנסלו לתוכה . חין לה תקנה אש"י ירדו
לתוכה אח"כ מים רבים כשרים עד שיא' ממנה מלאה ועוד (לעיל פ"ה מ"ג) .
ות"ק ס"ל . דכיון דמחוקקין שמתלה ה' עם מים כשרים . ח"כ לא
ה"ל רק ספק נפלו לשם ג' ענין שאובין . וכבר (לעיל פ"ה מ"ג) (2) :
(א) וכשהן מ' סאה כשרים לעבילה מה . דלא מחוקקין להו כשאובין (2) :
(ב) ג"ל דמלא קאמר חלו הן הבעלי קרין העמאים . וכדמסיק עמיר
ועמא . ור"ל דקאמר האריכים עבילה . וכי לא ידעין דמחין לרין
עבילה . אלא ש"מ דאשכחיל בעל קרי דמטה ח' קאי . דהיינו בשטובל
ח"ע לר"ה קאי . דאש"ג דק' השרה ח"ה עבילה לעמיר . רק כשהוא
ב"ה מד' אופנים . דהיינו (ה) בשמול"ה ש"ה כקשוי אבר . (ב) אשה
הנעלה ש"ה (ג) אשה שפלתה ש"ה . (ד) מי שנטע ש"ה . וכו' חין
במשנתי שאין יואין כקשוי אבר . ח"ה עבילה מן השרה אש"י

רק ראשון לסומאה (נמנ"ה ס"ה מאכ"ה ח"ה) . אבל כל הך דקאשיב
לתרומה . אש"ה כיון דתיקן רבין עבילה לתרומה להכ"ה ה"ה לר"ה (ד) :

דידים . והתם בלא המעשה מיירי . דבהמשכה חף להרמב"ם כשר . הלכה כר"א : ב חלוקים . שמעוף טיפים חלוקים כמין שלשלת : כדדייק הר"מ צפ"ו מהלכות זרקות [ה' ס"ו] : ב חלוקים . פי' הר"ב שמעוף טיפים חלוקים כמין שלשלת . ואפי' עבות ללא כר"א חכמה דמתני' דלקמן [ועיין עוד לקמן] ובפי' הרמב"ם בנח"י חלוקים שלשלת הזולה . ובגליון כתוב

לבנים . ט"ז . ג המטיל . ט"ז
ודף כ"ה : ח המורה . נ"ט
מנו ט"ז ס"ה :

חלופי גרסאות

ובמשכים גדלי' וי"ז במשכים
וכ"ה במשכ' . ג המורה
נגה היה המורה .

תוספות חדשים

ט"ב [במשנה] ובמשכ' .
מדקום קאתה נקאתה כמו
לפני . [הרמב"ם והר"א] :
[תי"ט ד"ה] באמצע כו'
לחולין טהורים . פירוש שם
נגעו כהן לא טמאו או מי
הרגעו לחולין טהורים :
משנה ג [במשנה] בלשרו
הם . ההר ולא הם . הם
ולא כהר טהור הוסיפה
הביאו הר"ם וכתב
הרמב"ם צפ"ה מהלכ' :

משנה אחרונה

ראה מים חלוקים
או עכורים . דקרי נמוך
הוא כל שהו' לנשים
ומשכין כמ"ס הר"ב בריע
מק' זכיס שהיו קטורה
לחולין זכיס . וקטורה זכיס
נמשכת וכתוב ביה קטורה
ג"כ לנשים וחס' הם חלוקי'
ואינה נמשכת אפי' ש
שלבה . או עכורים שאינה
לכה אפי' שנמשכת
אזנה קרי גמורה ומן
הזין אפי' בחמטע ובסוף
טהור אלא מדרבנן גזרו
דלמא אחי לעלך חף
נקיי גמור . ובמחלה
לא גזרו כיון דלון דרך
קרי לבח' בחמטע קודם
השתן כמ"ס מהר"ם לא
אחו למיטעי נקיי גמור .
אזנ לנכים ונמשכין דזהו
קרי גמורה קתי סיפא
דלנוטע עמא . ומ"מ חין
טומאתו אלא מדרבנן
כדקמי' בחמטע . ול"ל
הכעס תשום שילא של
כהרגש אלא דלחיישי'
דלמא ארניש ובספור
הרגשה מי רגלים הוא
כדפי' לעיל : ר"י אמר
לנשים כעכורים . ופי'
הרמב"ם דלחיי ק"ל לנני'
ונתתק' טהור ע"כ ולישת
לא משמע הכי דא"כ ה"ל
למיהמי ר"י אמר הכי הן
בעכורים . או ר"י משה
ינו לא . ואפשר לפעם
זכ"ל חייקד סימן לקרי
זכ"ל דח"ק קבר דהתי'
כיון לנכים ונמשכין
אחי ר"י למימך דלון
גיט סימן וכל שנמשכין
כי גמורה הוא ועולם
הוא וכיונו דקאמר לנני'
צבויים ללא קפדין
לגייס ואפי' נמשכין
עד עמא . וכו"ה דפליג
י"ה דח"ק המכיר
נזקין או עכורים .
ל' חלוקין דוקא עכור
ל' עכורים כלגיטס ומשום סיפא נקב לנכים כעכורים
כגייס דמחוק קאתי ולא מתוך מי רגלים . וקסבר ר"א הסתם דעפין כעור
א ומלוקין טהור לא חילק דככל ענין שמלוקין בין עבות וזין חין עבות טהור . ונמשכין היינו קטורין
הנה כששלשלת . והלכך חין הלכה כר"א חמא : ובצ"א בשמו חס עמא . פי'

ראה מים חלוקים (י) או עכורים (י) בתחלה (י) טהור (י) באמצע ובסוף (י) טמא (י) . מתחלה ועד סוף (י) טהור (י) . לבנים ונמשכים (י) טמא (י) . ר' יוסי אומר לבנים כעכורים (י) : ג המטיל טיפין עבות מתוך האמה . טמא (י) . דברי ר' אלעזר הסבא . המהדרר בלילה (י) ועמד ומצא בשרו חם (י) טמא (י) הפולטת

דבאמצע ובסוף . מהר"ם : נמשכים . וכן העתיקו הר"ב והרמב"ם בפירושו . ובס"ח וגמשיכיס וכן העתיקו הר"ם גם הרמב"ם בפיבורו פי"ה מהלכ' [ה"ו] וכן העתיק מהר"ם : ג המטיל טיפין עבות כו' טמא דברי ר"א [חמא] . ופליגי אהנה' דלעיל דסתיס וקאתי דראה מים חלוקים בתחלה טהור . ולא מפליגי בין חין עבות לכשתן עבות . ולפי' טיפין עבות בחמטע ובסוף טמא לרדרי הכל . אלא שראיתי להרמב"ם דסתם ובתב' צפ"ה מהלכ' המטיל טיפין עבות מיהוך האמה טהור משמע דלעולם טהור . ובתב' עליו הר"מ מדקתני דברי ר"א משמע [דרבס] פליגי עליו והמרי טהור ע"כ : המהדרר בלילה . פי' הר"ב וראה שבה על האמה . דא"כ לשמש בלא הרגשה . [דלכ"ה] האמר שמואל כל ש"י שאין כל גופו מרגיש בה אינה מטמאה . מ"מ ש"י אמר רחמנא בראויה להורי' גמ' פי"ה דגדה דף מג . ול' הרמב"ם בפירושו המהדרר בלילה כו' בתנאי שיראה בשנתו שהוא בעל חשה בעילה גמורה ע"כ . וכ' הר"ם במשנה דלקמן שדריך לדקוק שלא יקשה לשמואל מהך דלעיל דמים עכורים או חלוקין [ועמ"ס לעיל] : בשרו . אצרו . רש"י : שם : טמא מדבריהם . וכמ"ס בתנאי' דלעיל : הפולטת

של בני חס . הרגום נדר במסלחו ילכו נדר בכבשים אולי . במסלה ברח כנישה : בתחלה ועד סוף . נמראה אחד חינו מחמת קרי וטהור . הרמב"ם ז"ל והר"א ז"ל : לבנים ונמשכין . מי רגלים

מלאכת שלמה

מדובקים קאתם עם קאתם כמו ליחה : ג טיפין עבות טמא . דודאי מחמת קרי חס באים : ר' אלעזר הסבא . בני יו"ד ז"ל : ובצ"א בשרו חם טמא . בשרו אצרו . תניא חס ולא ההר ההר ולא חס טהור :

תפארת ישראל

יבין יג) ר"ל העיף מים זכיס . דחין דומין לזרע . אבל העיפן חלוקים . דהיינו טיפין טיפין חלוקים . דע"י כך יש הוכחה קאת שאין מי רגלים דרגילין לבוא בקלות : יד) ר"ל או שילאו ממנו בקלות כעין מי רגלים . אבל היו מים עכורים . כעין ש"י . ועי"ז יש הוכחה קאת שאין מי רגלים שרגילין להיות זכיס בשעה שיוזאין : טו) ר"ל חס ראה קד או כך בהחלת העלת מי רגלים : טז) דחין דחין אוחן כקרי רק כשים תרתי לרשותא . או בצוף המים . שילאו טיפין טיפין . או עכורים . והב' בזמן ציאתן שלא צלו בתחלה קודם המי רגלים אלא שיקדם המי רגלים להם . מרחין רגיל שילאו הקרי קודם המי רגלים : ז) ר"ל אכל חס צלו כך או כך באמצע העלת מי רגלים . או בסוף דהיינו אחר העלת מי רגלים : יח) לתרומה דמין קרי הוא מד"ס . אבל חולין כעשאו על שיראת תרומה או קודם . חין נעמאין על ידו [ה'] : יט) ר"ל וחס לא הטיל מי רגלים כלל . רק מתחלה ועד סוף הטיל טיפין טיפין . או קלות מים עכורים [ממ"ס פ"ה מהלכ' ט"ז] : כ) היינו נמי מטעם הג"ל . דאמרין חילו לתאחי ארע הן . וכו' אבי צדקס להוליך צלי קלות המי רגלים הדחת אוחן . כבר היו מקדימין ויוזאין מיד כשהוליה הזרע [ה'] : כא) ר"ל חס ילך מלאמהו להחיות כמראה לובן בילה . וכו' ג"כ קאור ונמשך כלובן בילה : כב) ואפי' לא ירד טיפין טיפין או עכורים . וגם לא צלו מי רגלים אחריהם . אפי"ה מדרוא משום כרמות קרי . אמרינן דקרי הוא ועמא : כג) דחס צלו המים לנכים . דין כעכורים לעיל . דצלו בתח"ל או צלי העלת מי רגלים אחריהם . דחף שכן דומין טפ' לזרע . עכ"פ מדיחאו צלי רגלים אחריהם . אפי"ה מדהו עבות . דומות קאת לכו' ועמא . ולה"ק דהתם במ"א וקאמר דחלוקין לטיפות טהור . משמע בין שחלוקין לטיפות עבות או דקות . כזולין דוקא צלו באמצע או בסוף טמא : כד) ר"ל שמישם משהו בחלום : כו) ר"ל כשהקין ראה שאצרו חס ויהי מהמורגל : כז) חף כפי' מהר"ם . לזקן מתחלה ועד סוף משמע טפ' . דמתחלה ועד סוף לא ראה רק כראות הג"ל . וחזו חף שהעלת הדשאגוס ממכה ה' . וכי לא אסער שהעלות שאח"כ מקרי צאו . ואי משום דחלין גם ההמורגל כהמ"ס :

כך נראה דהכא לא אייתי בשעת העלת רגלים דמחוק קאתי ולא מתוך מי רגלים . וקסבר ר"א הסתם דעפין כעור
א ומלוקין טהור לא חילק דככל ענין שמלוקין בין עבות וזין חין עבות טהור . ונמשכין היינו קטורין
הנה כששלשלת . והלכך חין הלכה כר"א חמא : ובצ"א בשמו חס עמא . פי' הר"ב

תוספות יום טוב מקואות אלו חוצצין פרק ט' עובדיה מברטנורה

ולא יטבול... ומה שכתבנו... ומה שכתבנו...

חלופי גרסאות

לא יטבול... ומה שכתבנו... ומה שכתבנו...

תוספות חדשים

הר"ם... ומה שכתבנו... ומה שכתבנו...

הרשב"א דבדיני כ"י: כשהוא לח. כלומר כשיש שנתו זו... ומה שכתבנו...

הוא בתוספתא פ"ח והר"ם בפ' דלקמן... ומה שכתבנו...

השמי פעמים מנציה זרעו ונראה לא חשיב בית הסתרים קמ"ל... ומה שכתבנו...

הרמב"ם... ומה שכתבנו... ומה שכתבנו...

המ"ט: הקומקום. כלי נחשת שמחמים בו תמים ומחמת הפסן... ומה שכתבנו...

מטבילין בו כשהוא לח ולא יטבול באבק... ומה שכתבנו...

שעל רגליו י. לא יטבול את הקומקום... ומה שכתבנו...

הרמב"ם... ומה שכתבנו... ומה שכתבנו...

מלאכת שלמה

המייסדים הללו ורואה למה המים במקוה ע"י הסקה לא עלתה לו אותה הסקה... ומה שכתבנו...

חלופי מוזרי"ח

פ"ט משנה ג' [ה"ט ד"ה] ובית השמי בתום... ומה שכתבנו...

יבין תפארת ישראל יבין

הזרוע: יח) שאינו מקפיד וה"ה פנויי. וקאלטנים אינן חולצין [שם... ומה שכתבנו...

אחרונה

ופשוט הוא וכו' כל הפוסקים אלא שה"ש כתב כאן בית השמי בנחם תניי... ומה שכתבנו...

תוספות יום טוב מקואות כל ידות פרק י ר' עובדיה מברסגותה

המבילו מ"א: על כלי שיהיה
ה"ל: על ה"ל: על כלי שיהיה
יש"ל: על כלי שיהיה
מ"א: על כלי שיהיה
ע"ל: על כלי שיהיה

חלופי גרסאות
א הדיוסות ג"ל ג"ל וכו'
נ"ט

תוספות הודשים
פ"י משנה א [במשנה]
זבורית. הוא וזה
כלי הוא ארוך כמו ששני
לכלי זבורית. והן המים
כנכסין זו עד שיטע על
לדו. הראשון [הראשון]
[במשנה] קלברין. וזו
עין כנכסין וה"ל:

אליהו רבא
פ"א צלוחית שפיה
שוקע. שפיה שחמלה
שסניג פיה היא שוקע
שחכה והן המים בלא כין
ששם לזרזי הלוחות עד
שעקבה מלה ויבוא המים
דרך האקב כין ששם ולוחין:

תוס' אנשי שם
פ"א ת"מ ד"ה בלא
כ"ו זנח"י הדג
הסל כ"ו כ"ל. (ה"ל):
ב"ד מוקרא רבא פיה
פ"ו וכתב עלו כ"ל ו"ל
ומתני' כ"ו כ"ל. (ה"ל):
ב"ד ת"מ ד"ה הכר כ"ו
הכל הרמזים מ"ו. וכתב
עגולה דתנין מ"ו הוא ז'
שע"ס אוחה הסומים בעלי
הרביעה תחת מרכבם שנת
שחם ליתו ולהכיר וס"א
הסורה מל ד' ו"ל פ"ה
לא מתנה המילוי. ו"ל דלפי'
כ"ו ורבי' נמי ז"ל דכספ'
עגולה היה דרז' (שבתו)
שחם והסור מכל הדיו
מש"ל כ"ו וכתב דב"ל
לא היו תפרין. (ש"ל):

משנה אחרונה
דלפי' כל דבר המונע
כש"ל מקפיד עליו בתל'
אבז הכלי וז"ל מונע'
כ"ל ידות שתיך לכן
ובכוננו עימם. אבל
הרמב"ם צפוינו כתב
דמתני' בידות הלולות

אם לא יהיה פיו רחב ביותר: בלא הזבורית. פי' הר"ב בית ידו
או דבר הטוסף. וכן פי' הרמב"ם וכזה ד' זבורית הוא הדבר החסר
ובנ"ל הדבר האשל והגל והשמות ע"כ. ועיין ברפ"ה דגיטין.

והראב"ד בפ"ג מה"מ [הלכה יב] גורם
זרבות. ומפרש שהכלי שיש לו שתי
פיות נקרא זרבות ומביא ראיה
מיוקרא רבה ומתני' ה"ל כלי שהטבילו
כדרבו שוליו למטה והן לו זרבות
הוא פה שני לא עלתה לו טבילה עד
שיטע על לזו שהכלי שאין לו אלא נקב
א' אין המים נכנסים בזולו נופני הרוח
ואילו היה לו פה שני בזולו אפי' לא יטעו
על לזו יכנסו בו המים ע"י אוחה
הנקב ע"כ. וז"ל מהר"ם בלא זרבות
הה"ר * שמעון פי' כעין קנישקין
כלי שקיים יולאים ממנו כדלמדין

זיוקרא רבה בפסוק והוא יקוט השותים בזמורקי יין (עמוס י'
טוסית שיש להן זרבות. וז"ל הל' דבר המוסף ומתברר מל' קדושין
מט' אחרת צ"ב אחר צ"ב דיוין ושי"ן מחלפים כמו מנעל של זר
דסוף מט' כלאים מל' טרז. ובלשון מקרא יזרבו נלמתו [איוב ו'] כמו טרז ושמש ע"כ: קלברין. כתב הר"ב ואם הטבילו כדרבו כו'. קשה
דל"כ במטהו על לזו כגי ולמה בעינין שיעקבו ולכן לריד לפרש שאפילו אם יטעו על לזו אין המים נכנסים בו: ב' הבר והכסת. פי'
הר"ב הכר הוא ששוכב עליו והכסת הוא שמשים תחת מראשותיו. וכך משמע במשנה דספ"ך וספ"ג דשבת דבר הוא ששוכב עליו. וכן פי'
הערוך ערך כר. גם בתוספתא דכלים הביאה הר"ם שם פט"ו במ"ד מוכח נמי הכי אבל הר"ב מפרש שם בהפך וכן עוד שם ריש פ"ך. וכן
בספ"ד דשבת. אבל הרמב"ם מפרש שם דשניה מניחין תחת הראש אלא דכסת הוא גדול. והתוס' פ"ז דמ"ד דף ע"ט [ד"ה כסות] כתבו כסת
הוא הקטן. וכתב הוא הגדול כדתיקן במס' (טהור') [כלים פ"ח משנה ה'] כר שעשאו סדין וכסת שעשאו מטפחת. וכן כתוב בפסקי תוספות דמדות:
ההפלה

מלאכת שלמה
יעבדו דרך שוליו ע"י הנקב שצדו יכנס המים בזולו כן פי' שם מהר"ם
קראו ז"ל לפי פי' הראב"ד ז"ל וינרסחו וז"ל דגרי' זבורית וי"ם זבורית ופי'
הרא"ם ז"ל שהוא ארוך של הכלי כמו ששנין לכלי זבורית. ובערוך פי'
בלא זבורית פי' שכלו ולא הטבילו בית ידו ויש אומרים ולא זבורית פי' לא עלתה
לו נקיות ושהיה ע"כ והניאו בשמו כספר הרוקח ס' תפ"א: צלוחית
שפיה שוקע אינה מהורה עד שיעקבה מצדה. ס"א עד שיהיה אוחה
על לזו וקשה לי עלה דהאי גירסא דמ"ם מקלמדין שפיה ג"כ שוקע לחוק
דלא כגי בהש"ה על לזו. וז"ל הרמב"ם ז"ל ש בחבורו ללוחית שפיה שוקע
אינה מהורה עד שיעשה על לזו. קלמדין אינה מהורה עד שיעקבה מצדה
כדי

שבתחלת הכנסתו במים טופהו על פיו אין המים נכנסין לחוכו לשלם
אפילו מכניסו כולו עד שיטע: בלא הזבורית. שלא הטבילו בית ידו.
או דבר טוסף שיש בכלי בלחם מקלותיו. ולהכי קרו ליה זבורית.
שאינו עיקרו של כלי. והן המים
באין בהן עד שיטע על לזו. וכל
האי דמתני' כולו טעמא * שיבואו המי'
בכולן: קלמדין. כלי שמניחין בו את
הדיו. וכן קורין אוחה בלשון רומ"י
קלמדין. ** וששין מהן שפיהן שוקע
לחוק כדי שלא ישפך הדיו אפילו אם
יהפך על פיו. ואם הטבילו כדרבו אין
המים נכנסים בחלל השקוע שהביב
פיו מצפנים. לפיכך לריד לנקב מן
האד: ב' הכר. הוא ששוכב עליו:
הכסת. הוא שמשים תחת מראשותיו:
שיבואו בהן המים. לחוק. שדרך

המבילו כדרבו בלא זבורית ה'. עד
שימנו על צדו ה'. כלי שהוא צד מבאין
ימבאין ורחב מן האמצע אינו מהור.
עד שימנו על צדו. צלוחית שפיה
שוקע ה'. אינה מהורה עד שיעקבה מצדה.
קלמדין ה' (הדיומות) אינה מהורה. עד
שיעקבה מצדה. וקלמדין של יוסף הבתן.
היה נקובה בצדה: ב' הכר ה' והכסת ה'
של עוד. הרי אלו צריכין שיבואו בהם
המים ה'. כסת עגולה ה'. והכדור י'.
והאבות

כר וכסת של טור להכניס ולהניח מה שבתוכן: כסת עגולה.
וקטנה שעושים השרים תחת מראשותיהן: הכדור. פלוס"א:
* גד"ז כדי שיבואו ** ד"ה ו"ס.

כר וכסת של טור להכניס ולהניח מה שבתוכן: כסת עגולה.
וקטנה שעושים השרים תחת מראשותיהן: הכדור. פלוס"א:
* גד"ז כדי שיבואו ** ד"ה ו"ס.

כר וכסת של טור להכניס ולהניח מה שבתוכן: כסת עגולה.
וקטנה שעושים השרים תחת מראשותיהן: הכדור. פלוס"א:
* גד"ז כדי שיבואו ** ד"ה ו"ס.

תפארת ישראל

יבין
יבין
יבין

כלי למטה. לא יכנסו מים לכלי: ה) אחר ארוך שלכלי. ומדלוחי
משער הכלי. נקרא זבורי: ו) כדי שיכנסו המים: ז) והפי'
כשיטה לא יכנסו המים: ח) דיעשנפלאם: ט) פיהן שוקע שלא
דמתי' בידות הלולות

יבין

כלי למטה. לא יכנסו מים לכלי: ה) אחר ארוך שלכלי. ומדלוחי
משער הכלי. נקרא זבורי: ו) כדי שיכנסו המים: ז) והפי'
כשיטה לא יכנסו המים: ח) דיעשנפלאם: ט) פיהן שוקע שלא
דמתי' בידות הלולות

כדי

כדי

כל האוכלי... חלופי גרסאות

תוספות חדשים... חלופי גרסאות

אלהיו רבא... חלופי גרסאות

חדושי מהרי"ח... חלופי גרסאות

ת"ס' אנשי שם... חלופי גרסאות

ת"ס' אנשי שם... חלופי גרסאות

רואים אותן כאילו הם מ'... חלופי גרסאות

כאילו לא שבל... חלופי גרסאות

לרש"י ובינה ומתנה לרברי... חלופי גרסאות

כאן עד שירבו המים של מקוה... חלופי גרסאות

פירות (כל משקן חוץ ממים)... חלופי גרסאות

שבל... חלופי גרסאות

מלאכת... חלופי גרסאות

כאן עד שירבו המים של מקוה... חלופי גרסאות

יבין תפארת ישראל יבין

מה דמין מים הם והושקו למקוה... חלופי גרסאות

משנה אחרונה

ולג"ד נראה שיקר כפי' הרמב"ם... חלופי גרסאות

ח' אכל. חיי' ע"פ פ"ה ס"ה בלע. חיי' חלמי' פ"ה מהלכה פ"ה ונב"ל פ"ה ס"ה ח"ה ס"ה ח"ה

חלופי גרסאות

ח' נבנב' בחי' ונבנב' . הוה נהינו ויהוה . כמות נהינו כמה . בתרומה נהינו בתרומה . כמותו נבנב' בתרומה :

אליהו רבא

עומא' וטור' טפלו על רחשו וכו' ג' לניס מים בלוינס קני' זה חומר נבנב' של המסקין חלופי' ונבנב' עליו חין שלק יבנב' עומא' חתו' חל' מים נבנב' :

הדושי סהרי"ח

שאר מסקין משליטין שיעור מקור כו' עכ"ל. יש להקשות איך טרי חומר בשותה כו' במסקין הוא לפי' בשניהם חומרין הן בשותה שמשפטים והן במסקין שאינו מצטרפין ואינו משליטין במקרה זה כל חומר אבל נראה שלא בדקדוק כתב זה ח"ב דפי' ראשון הוא סהרי"ח ופי' השני נראה לו להר"ב שזה פי' הרמב"ם אבל הנראה בפי' הרמב"ם ותבין שהוא כתב זה על הירושא והיינו כל המסקין מצטרפין לפי' את הדין כו' ע"ז פי' הרמב"ם משא"כ במקרה דמקור אין שאר מסקין מצטרפין להשלים את המקרה נמצא בזה חומר בשניהן הן שמשפטים ושאר הן במקרה שאין מצטרפין ואינו משליט שיעורו של מקור וע"ז שפיר טיב המשנה זה חומר כו' פי' אף שברישא בשניהם הוא חומר כו' בזה חומר בשותה כו' במסקין כו' ונפי' הדי"ש ודוק ורבי ת"ש לא העיד בזה :

תוספות רע"ק

פ"ה ח"ה אית י"ט במשנה בלע' כמות מביאה טובל ואוכל בתרומה) לפי שנבנב' בגניעתה קודם שבלעו רש"י בחולין ד"ב ובתום' שם צריך חו"י' ג' ח' ואח"כ טובל (והיינו כבשבת שנבנב' בבת הדרב ח"ה בחל' חו"י נבנב' בבת סמס) אבל דעת הר"ה שם דא"צ חו"י :

ועיין מ"ס שם : ח' בלע' טבעת טהרה טו' בלע' טבעת עומא' וכו'. בפ"ד דחולין דף ע"א. אמר רבה כסם שטומאה בלועה אינה מטמאה . כך טהרה בלועה אינה מטמאה . טומאה בלועה מנלן . דכתיב (ויקרא י"א) והאוכל מנבלתה יכבס בגדיו . מי לא עסקין לחלל סמוך לשקיעת החמה [ועדיין לא נכעלה . ואל"ל דמסוס דטומאה צבית הסתרים היא שאינה מטמאה כדאי' הסם במ"ג . דאי"ל לעומא' במשנא . כדפירש"י שם בפרק יולא דופן [דף מג] ועיין בפ"ז דלחלוף [מ"ה] וקאמר רחמנא דטור וכו' טהרה בלועה מק"ו . ומה כלי חרס המוקף למיד פתיל שליט מניל על טומאה שכתבו מלמא אחרים *כדכחז הר"ב במ"ו פ"ה דלנים [וכו' : ונבנב' . אבל באוכלים ומסקים עומא' לא שייך למחני הכי לחין אוכלים ומסקין מטמאין אדם . חלף מ"ח דבר ע"י אכילה ושתייה :

שיעור מקור למ' סאה כמים . דכתיב מקור מים . ולא מקור של שאר משקין : ח' שחה משקין טמאין . שאר משקין חוץ ממים : שאינו טהורים בגוף . לא עלתה להן טבילה בטבילת הגוף דאובלן ומסקין עין ממים חין להם טהרה במקור : אבל שחה מים טמאין וטבל טהורים בגוף . שיש להן טהרה במקור ע"י השקה : הרי היא כמות שותיה . טהרה כמות שותיה שהוא מניל עליה בטורה בלועה שלא טמא : טובל ואוכל בתרומה . דטומאה בלועה אינה מטמאה אחרים : בזמן שהוא נראה . על גופו מבחוץ : טובל ואוכל בתרומה . לא שגא חן טמא ולא שגא חן טהור . איש חוץ בטבילה כל זמן שאינו נראה : סליק מס' מקואות

ח' אכל אוכלים טמאים (ג). ושתה משקים טמאים טבל והקיאן טמאים (ג). מפני שאינו טהורים בגוף . שחה מים טמאים . טבל והקיאם . טהורים (ג). מפני שהם טהורים בגוף . בלע טבעת טהורה . נבנב' לאהל הכות . הוה ושגה וטבל והקיאה . הרי היא כמות שותיה (ג). בלע טבעת טמאה . טובל ואוכל בתרומה (ג). הקיאה טמאה . וטמאתו . חין' שהוא תחוב באדם . בזמן שהוא נראה (ג) . חוצין . ואם אינו נראה (א) .

סליק מסבת מקואות

ואם אינו נראה טובל . ולא דמי לבית הסתרים דבעינן רחי' לביאת מים . אר"ס : ואוכל בתרומתו . לערב . הרמב"ם פרק ב מהלכות מקואות [הלכה ח] : סליק מסבת מקואות

מלאכת שלמה

ס"ג : בזמן שהוא נראה חוצין . דאי אפשר שלא יהא מקלמו על הכשר מבחוץ וחוצין הרא"ש ז"ל . ומפ' רבינו יתכן שהחן הוא הקוץ שמדברת בו הכרייתא . וז"ל התוספתא הנכנס לו חן בירכו רבי אומר אינו חוץ והכמים אומרים ה"ו חוץ כד"ל בשל מתכת אבל בשל עץ ה"ו חוץ ואם קרס עליו העור למעלה הכל מודי' שאינו חוץ שכל הבלועים באדם ובנבנב' בחיה ובטופות טהורים ע"כ ופי' הרא"ש ז"ל פ"י בשל מתכת עיילי ליה מיה ספי בשל עץ שאינו נדבק כ"כ עם הכשר א"כ בשל מתכת אינו חוץ : כשנוטלו ודבר שאינו מקפיד אינו חוץ : סליק פירקא וסליקא לה מסבת מקואות

בעוה"י אשר את יעקב פדה . ונתן לנו תורה ארוכה מארץ מדה . נתחיל מסבת נדה .

יכין תפארת ישראל יכין

מסקין רק בשני מראה סלסין : (ג) ר"ל ואלע"פ י"ס נס בשותה חילוק בין מים לשאר משקין . אבל חמורים טפי ממים . אבל במקור מים חמירי טפי משאר משקין : (ג) דאין מועיל לכן השקה . מיהו האדם משנה

אלא מים זי"ל דסמין אמתי' דלקמן . ואיכא נמי במסקין מה שאין במים שהמסקין מטרבין כסן ונקטין ככסף מעשר משא"כ במים : ח' ענל והקיאן עמאין . דוקא אם לא שטו כדי טיבול . ודוקא הקיאן אבל הולין דרך בית הכסוי לפי' שבוזין הכי אומא' כנוספתא : מפני' שהן טהורין בגוף . פ"ה השקה כמ"ס הר"ב אבל יש לתמוה דמי' כיון דלא עיילי מי המקור לחוץ הגוף מאי הטקס איכא . ודומק לומר דקיס להו לרבנן דעיילי פורחא דרך הנקבים ונגפי' . ונראה דעמא' הוי כהא דאמרי' בפ' כפרל ד' ע"ה טבירות שנתבירה בנה א"כ טבילה דלקא' ליה טבילה דאמי' . ופריך עלם נסי דכוכו שאיט מקפיד אינו חוץ הא כולו חוץ מן התורה ומשני שאני כהא דהייט דביט' . והיינו נתי עמא' דמחני' כיון שפריך לשמות והיינו רביעי' חין' הגוף חוץ והגוף טובע נאלו ונאלו והוי כעמי' אהדדי ודכותה אמרי' נמי גני קומקום בפ"ס מ"ב : בלע טבעת טהרה . ס"ג ס"מ למיני' באוכלין ומסקין שאלבן וכן פהרין ואח"כ נעמא' האדם

אחרונה וסיקאן פהרין דטהרה בלועה אינה מטמאה ואפי"ן דלפנין טבילה אמרי' לפי' דגופו לא הוי חליטה והשקה מעליה הוי . מ"ח לפנין טומאה לא מטמא מגזרת הכתוב דבניס אינו מטמא . אלא נקט טבעת מים סופא' דטבעת עמא' טובל ואוכל בתרומה ובאובלן ומסקין אינם מטמאין האדם לפי' הקא' . ומני טבעת שהקיאה עמא' וטמאתו : נבנב' לאהל האדם . אבל נגע בשחן או נשא נבלה אפי' טבעת בידו ואינה בלועה לא מטמאין מחמת האדם שהוא ראשון וחיו מטמא כלים . אבל כנס לאהל האדם נעשה אכ' . וכן סופא' טבעת עמא' נעמא' מת איירי . דאל"כ לא נעמא' האדם חן הטבעת שהקפסא' ראשון אבל נעמא' מת הטבעת אכ' משום חרב כהלל . והא דקתיי טובל ולא קתיי מזה . דק' עמא' מת שאינו מנופו חין' כסן דין האה' כדמתן פ"ו דניזיר : בזמן' שהוא נראה חוץ . ואם קרס עליו פור מנעמא' נבל ענין איש חוץ . אפי' נראה שהוא מתה הקדום . מוספתא :

ברבות והוראות לעושה נפלאות . שגמר בערי במס' מקואות . ואליו אוחילה בחיל ורעדה . להאיר עיני בסס' נדה .

גשלמה מסבת מקואות

תוספות יום טוב נדה שמאי אומר פרק א ר' עובדיה מברסעווה

ז' אע"פ. דמי יל. צריכה...
הוא שיש להם ז' אע"פ...
הוא שיש להם ז' אע"פ...

חלוףי גרסאות
הראשונה
הראשונה נ"ל...
הראשונה נ"ל...
הראשונה נ"ל...

תוספות חדשים

במחנה המלחמה (וי"ו):
משנה ז' (בר"ב ד"ה)
א"י"פ כי ש"ל וכת כ"ו...
והתוספת הנהו דקאי א"ה...

אליהו רבא

ואם רבא הלאה...
מלאכה...
מלאכה...
מלאכה...

תוספות רע"ק

משנה ז' [את ה] בבשנה
רו"ץ מן הגדה) אף דגם
קטנה שלא היתה זמנה
לראות א"צ בדיקה, וכן...

עליה. ור"י חלוק בדבר. ולא חייב לה מסולקת דמים.
מדם ועבדו עליה ג' טעות. ע"כ: ז' רו"ץ מן הגדה.
ואם קמ"ל לחין
אשה קובעת לה וסת בחוך ימי נדהה. גמ': והיושבת על דם
טוהר. מהו דתימא תדוק דלמא קבעה לה וסת. קמ"ל. דמימי
טוהרה לימי טומאה לא קבעה. גמ':
ומשמשות בעדים. פי' הר"ב אע"פ
שיש לה וסת וכו'. אבל אשה שאינה
עסוקה כו' ואפילו אין לה וסת לפירש"י.

ועיין בר"פ דלקמן: ובתולה שומיה
טוהרים. כתב הר"ב ד' לילות לב"ש
וכו'. כדמגן בר"פ בתרא. ומ"ש הר"ב
אבל שחיות וערבית לריכה בדיקה
היכא דלא שמשא כו' מסיים רש"י ולכפי
השמים הייט טעמא דלא בעי בדיקה דכיון דלאחר השמים לא בעי
בדיקה. לפני השמים גמי לא ארכוה רבנן. דכל לבעלה לא בעי

שעתן כל ימי מניקוח דלמיהן מסולקים ואפי' לא נסתלקו מחלה מסולקין
והולכין הן הדיר: אף השנייה רייה שעתה. נ"ל אף בשניה וכו':
ז' חוץ מן הגדה. גמ' פריך לר' יוחנן דלאחר דמנו דאשה קובעת לה וסת
בחוך ימי זיבתה ה"נ קובעת לה וסת בחוך ימי נדהה א"כ מדקוק בימי נדהה
לדעת אם חשפה וסת שלשה פעמים ליום אחר שאינה למודה מד עכשו חקבע
לה וסת ומשני אמר לך ר' יוחנן כי אמיתא אלא היכא דחוייה ממשיך סתום
אבל היכא דחוייה ממשיך סתום לא אמרינן פירש"י ו"ל בלשון שני מעיין
סתום שרחה הייט ופסקה וטוהרה ורחה ד' או בחמישי לנדחה אבל ממשיך
סתום כגון שלא פסקה ורחה אכנ"ל למדש ורחה פעם שניה ד' בחמש
וכן שלשי' לא מהייל רבא דרביעי' בחמש דנדחות קמא ומתניחין דמשיך
סתום ע' כהדיושבת על דם טוהר. גמ' ק"ד מנקבה לישב כשכלין ימי לילה
ז' לזכר וי"ד לנקבה לא בעי בדיקה הניחא לרב דאמר מעיין אחד הוא התורה
עמאלו והתורה טערתו שפיר אלא ללוי דלאחר שני מעינות הם ולסוף ז'
לזכר וי"ד לנקבה נסתם טעמא ונפתח התורה וס' ללוי דלפי' בשמיני לזכר
לעולם הוא עמאה עד שחפסוק דהא לא נסתם טעמא תדוק בשני דילמא
ספח לא פסק הוה מעיין עמא ומסיק מי קתיי מנקבת לישב יושבת קתיי
שכבר נכנסו ימי טוהר ופרכין אי יושבת מאי למימרא ומשני מ"ד תדוק
דילמא קבעה לה וסת חוץ שמונים לנקבה שלשה ראיות מעשרים לעשרים
שכבילו ימי טוהר הנה לה וסת לעשרים קמ"ל דמעיין טוהר למעין עמא
לא קבעה והדר פריך איפכא הניחא ללוי דלאחר שני מעינות הם אלא לרב דלאחר
מעין אחד הוא התורה עמאלו בחוך ז' לזכר וי"ד לנקבה והתורה טערתו
אח"כ תדוק דילמא קבעה לה וסת ומשני אפי' מימי טוהרה לימי טומאה
לא קבעה. ובתנן תוס' ז' חוץ מן הגדה ויושבת על דם טוהר לא מפ'
בתנאי' אלא הנהו דאינה לריכין בדיקה מהמת לחין קפידא בראייתם נדהה
בלאו הכי עמאה ויושבת על דם טוהר אפי' אם תראה לעולם טוהר אבל איכא
גמי הא דקתיי בצרייתא תינקת שלא הניע זמנה לראות שהיא בחזקת טוהרה
ואין הנשים בודקות אות' וההיא דסוף פ' צנות כותים דכל י"א יום

שהיא חורה לקדמותה להיות דמיה מלווין בה: מאונס. כגון דקפלה
ורחשה. או מחמת פחד. או שאלה דבר המגיר הדם: ז' אע"פ
שאמרו. אשה שיש לה וסת. דיה שעתה: צריכה להיות בודקת.
בכל יום שחיות וערבית כשאר נשים: חוץ מן הגדה. משראהה
יום א' טומאה שבעה. ואינה לריכה
בדיקה כל שבעה שהיא בלא ראייה.
היא טומאה כל שבעה: והיושבת על
דם טוהר. למה לה בדיקה. אפילו
תראה. דס' (" טוהר הוא: ומשמשות
בעדים. אע"פ שיש לה וסת. לריכה
לבדוק לפני השמים. ולאחר השמש.
ודוקא כשהיא עסוקה בטוהרות. דמנו
דבעי בדיקה לטוהרות. בעיז גמי
בדיקה לבעלה. אבל אשה שאינה עסוקה בטוהרות. לבעלה לא
בעיז בדיקה: ובתולה שדמיה מפורים. ארכבע לילות לביה שמואי.

ואם ראתה הראשונה מאונס (א). אף
השניה ריה שעתה (ז): ז' אע"פ שאמרו
דיה שעתה (ח): צריכה להיות בודקת (א).
חוץ מן הגדה (ב): והיושבת על דם טוהר (ג).
ומשמשות בעדים (ד). חוץ מיושבת על דם
טוהר ובתולה (ה): שדמיה מפורים (ו). ופעמים
צריכה

שעתן כל ימי מניקוח דלמיהן מסולקים ואפי' לא נסתלקו מחלה מסולקין
והולכין הן הדיר: אף השנייה רייה שעתה. נ"ל אף בשניה וכו':
ז' חוץ מן הגדה. גמ' פריך לר' יוחנן דלאחר דמנו דאשה קובעת לה וסת
בחוך ימי זיבתה ה"נ קובעת לה וסת בחוך ימי נדהה א"כ מדקוק בימי נדהה
לדעת אם חשפה וסת שלשה פעמים ליום אחר שאינה למודה מד עכשו חקבע
לה וסת ומשני אמר לך ר' יוחנן כי אמיתא אלא היכא דחוייה ממשיך סתום
אבל היכא דחוייה ממשיך סתום לא אמרינן פירש"י ו"ל בלשון שני מעיין
סתום שרחה הייט ופסקה וטוהרה ורחה ד' או בחמישי לנדחה אבל ממשיך
סתום כגון שלא פסקה ורחה אכנ"ל למדש ורחה פעם שניה ד' בחמש
וכן שלשי' לא מהייל רבא דרביעי' בחמש דנדחות קמא ומתניחין דמשיך
סתום ע' כהדיושבת על דם טוהר. גמ' ק"ד מנקבה לישב כשכלין ימי לילה
ז' לזכר וי"ד לנקבה לא בעי בדיקה הניחא לרב דאמר מעיין אחד הוא התורה
עמאלו והתורה טערתו שפיר אלא ללוי דלאחר שני מעינות הם ולסוף ז'
לזכר וי"ד לנקבה נסתם טעמא ונפתח התורה וס' ללוי דלפי' בשמיני לזכר
לעולם הוא עמאה עד שחפסוק דהא לא נסתם טעמא תדוק בשני דילמא
ספח לא פסק הוה מעיין עמא ומסיק מי קתיי מנקבת לישב יושבת קתיי
שכבר נכנסו ימי טוהר ופרכין אי יושבת מאי למימרא ומשני מ"ד תדוק
דילמא קבעה לה וסת חוץ שמונים לנקבה שלשה ראיות מעשרים לעשרים
שכבילו ימי טוהר הנה לה וסת לעשרים קמ"ל דמעיין טוהר למעין עמא
לא קבעה והדר פריך איפכא הניחא ללוי דלאחר שני מעינות הם אלא לרב דלאחר
מעין אחד הוא התורה עמאלו בחוך ז' לזכר וי"ד לנקבה והתורה טערתו
אח"כ תדוק דילמא קבעה לה וסת ומשני אפי' מימי טוהרה לימי טומאה
לא קבעה. ובתנן תוס' ז' חוץ מן הגדה ויושבת על דם טוהר לא מפ'
בתנאי' אלא הנהו דאינה לריכין בדיקה מהמת לחין קפידא בראייתם נדהה
בלאו הכי עמאה ויושבת על דם טוהר אפי' אם תראה לעולם טוהר אבל איכא
גמי הא דקתיי בצרייתא תינקת שלא הניע זמנה לראות שהיא בחזקת טוהרה
ואין הנשים בודקות אות' וההיא דסוף פ' צנות כותים דכל י"א יום

שלמה

בזחוק טוהרה ואינה לריכה בדיקה ולא מסיק להו הכא משום דמסולקים
דממים לא קמי וז"ל מ"ש דלא הניע זמנה לראות דלא בעיז בדיקה ומעוברת
ומניקה בעיז בדיקה דקתיי לריכה להיות בודקת אכולו וי"ל דכל זמן
שלא הוחזקה היא מסולקת בדמים יותר מכוון עכ"ל תוס' ז' בפיירק' ד'
י. ועוד כתבו בסוף פרק צנות כותים אמתני' דתנן ההם כל י"א יום
בזחוק טוהרה דמפ"ר רב יהודה ההם בזחוק טוהרה לומר שאינה לריכה
בדיקה אע"פ דהגיה ההם דגם זנה או שומרת יום כגד יום משתאה מעל"ע
ונפ"ק אמרינן דאשה שיש לה וסת וד' נשים ואשה שעברו עליה ג' עוות
דיין שעתן ותנן ההם אפי' שאמרו דיין שעתן לריכה להיות בודקת וי"ל
דים לה וסת איכא למימר כיון דלאחר בזמנו צא לריכה בדיקה בשעת וסתה
ואהך גמי איכא למימר דלריכה בדיקה שלא תשתכח תורת בדיקה מהן:
בחולת דמים כשתראה ומעוברת ומניקה לכשיעברו ימי טוהרה ומניקוחה לפי
שערבגלו זמן מרובה בלא בדיקה וחקקת אע"פ דלא איתיה חו לרי בדיקה וליכא
למיגור בה מידי מ"מ גור לה אפ"ו אחריני אבל חוץ י"א יום אינה לריכה
בדיקה דזמן מועט הוא ולא תשתכח תורת בדיקה דלאחר י"א יום תדוק וגם
זמן מועט יש מאבדקה עכ"ל ז' לזכר נכתב זה לעיל בראש הפרק: ומשמשות
בעדים. ארכבע נשים ואשה שיש לה וסת קאי. תוס' ז' חוץ מיושבת
על דם טוהר. כ"ל ז': ובתולה שדמיה מפורים. פי' נמי"ש לקמן
ר"פ בתרא: ופ"ק"ם גרסי' פי' שני פעמים וכו'. מוכח בירושלמי דגרסי'
ההם א"ר יוסי בר' בון פעמים כגד שני פעמים שהיו משתנה על הבריות
ע"כ. ובבבלי במימרת שמואל"ל חכמים חקקו להם לננות ישראל שיהו בודקות
עלפ"ס שהריות וערבית בפירקין ופירש"י ז' מתניחין היא ופעמים לריכה להיות
בודקת וכו' ע"כ. ובהגיה הרמב"ם ז' ב"ד דהלכות ממתי משכב ומשכב
סימן וי"ן. וכן משמע ג"כ מהי' רש"י דמתניחין דריש פירקין ובתנאי דוכתי
וכן הוא בסוד י"ד סי' קצ"ו בשם סמך וכן הוא בסמ"ק ובספר התרומה
והמדרכי בשם הרקוב. וכן בס"ע ובספר הלכות שם סי' קצ"ו סוף ד' אמת
מוהר פי' הרמב"ם ז' משמע קאת דגרסינן ופעמים שכתב שלש פעמים וכו':
נשאר

ישראל

בבן: (לד' אפי' ים לה וסת. ודוקא בעוסקת בטוהרות. דל"כ אפי' אין
לה וסת א"כ לזדק לבעלה: לה) צבעילות רחשות: (ז') דתולים צבעולים
לכ"כ עד ד' לילות. ולב"ה עד שתחי המכה. ואפי' משונה מראיתו
מדם בעילה. הליגן השטיי בתשמים. ובלא שמשא בזמן הג"ל. לריכה בדיקה
בקר

אחרונה

הא דכתב אשה שיש לה וסת לאו ללפוקי ארכבע נשים. אלא דלא היתא גמי
לשמיא דלאחר כל הכשים דיין שעתן ג"כ טלן לריכה בדיקה. קמ"ל דלא לריך
לשמיא בדיקה כלל לטוהרות דלוייה הא אחר לבו טוקפו ופירש. אלא לחכמים
דלית להו ד' שעתה אלא בלשה שיש לה וסת וסי' בארכבע נשים אלא משום
דחכמים לא חיירי בארכבע נשים אלא ביש לה וסת: חוץ מן הגדה והיושבת על
דם טוהר. הא דלא גמי חוץ מ"א יום עיני נדה לנדה לחין לריך בדיקה
כדאמר ספ"ר. כתבו הטוס' ד' יו"ד דההיא לא לריך למימי כיון שהיא
מסולקת דמים ע"כ ואם תאמר אשה שיש לה וסת וארכבע נשים גמי הא כן
מסולקת דמיה. כגד כתבו הטוס' ד' ל"ג לחקק נוס' ופעמים
צריכה

תפארת

נשים: (כט) ע"י פעולה או אכילה המגיר דם: (ל) ונ"ל דאיפכא לא.
מדארענה ברא"י רחשונה לא הליגן ראייה בדבר אחר: (לא) ערב ובוקר
בעוסקת בטוהרות: (לב) דגם בלא הראה טומאה ז' מדרחשה יום א'.
וגם אינה קובעת לוסת ע"י ראי' שבהן: (לג) דנ"כ אינה קובעת וסת

משנה

בפחות משלשה פעמים. ואם ראתה שלישית ומתווח ד' שעתה שקבעה וסת:
ואם ראתה הרשונה מלונס אף השנייה ד' שעתה. ואם אף השנייה הייתה
מלונס בשלישית ד' שעתה. ופשוט הוא. אלא שהתוס' ד' ל"ט כתבו שם
לראש השנייה המתה לונס לידם ממאה מעטלי' ולא פירשו שם צד. ונראה
לדיטו לפי שעתה לסיל מהן דלתיחת הקצר שאני לעולם ממאה מעטלי'.
ונ"ל דכל הכשים משמאות מעטלי' דוקא בנזואות כדרכן אבל ראתה מלונס
אין שייך טומאה מעטלי': ז' אע"פ שאמרו ד' שעתה. פי' הר"ב אשה שיש
לה וסת וכן פירש"י. והי"ל לפירש גמי בארכבע נשים דלוקי מנייחיה והתוס'
ג"ל גמי משמאש בפרים כחט כהפך דכח לא חיירי אלא בארכבע נשים. וי"ל

ופטורים... מה"פ מהלכות... נבנות ה"ל... וכו'...

הלופי גרסאות

ג' אחר ג"ל לאחר וכו'... ג' אחר ג"ל לאחר וכו'...

התוספות החדשים

פ"ב [תרי"ג דר] נכצא... פ"ב [תרי"ג דר] נכצא...

אליהו רבא

פ"ב ג' איזה חכמי זמן... פ"ב ג' איזה חכמי זמן...

התוספות החדשים

כיון דמיהר לטעמי... כיון דמיהר לטעמי...

תוס' אנשי שם

הם דעאורו מולוי מבי... הם דעאורו מולוי מבי...

זומתא ספק היא לתלות אבל לא לשרוף: ופטורים מן הקרבן... זומתא ספק היא לתלות אבל לא לשרוף: ופטורים מן הקרבן...

הר"ב צ"ל דע"ל מ"ב] וכיון דעשה משכב ומושב לטמא חס... הר"ב צ"ל דע"ל מ"ב] וכיון דעשה משכב ומושב לטמא חס...

מלאכת שלמה... מלאכת שלמה...

וה"ל ר"ש ז"ל צ"ל דף י"ב לקומה מנחין אם בקומה מלאה... וה"ל ר"ש ז"ל צ"ל דף י"ב לקומה מנחין אם בקומה מלאה...

יכין תפארת ישראל יכין

לשרפה יד) מחטאת אבל חייבים באשם תלוי: (שו) ר"ל כבדי שחויש... לשרפה יד) מחטאת אבל חייבים באשם תלוי: (שו) ר"ל כבדי שחויש...

משנה... משנה...

דאשי לא רתה משמש נופה העמאה מדלוקייהא דכתיב ונאש... דאשי לא רתה משמש נופה העמאה מדלוקייהא דכתיב ונאש...

ן חמשה יק מיי פיש פיש מיי
 חיי כהן בני יקל טור
 ורבי יוד קמן קח כהני א
 וחי כהן וכו' אלפי טעות
 פ"ג דף רפח: ובי"ח מ"י טע
 כהן טור וכו' י"ד טע
 הירוק: פירוש פו עמוד
 פ"ט מ"י: כשהרין מ"י
 ופ"ה ופ"ד מהיות מ"י
 פ"ח כהן טור וכו' טע:

חלופי גרסאות
 הירוק ומהרין דם הירוק
 פסחא וחכמים פסחא
 פ"ט מ"י: כשהרין וחכמים
 פסחא ויהי כשהרין פסחא
 נ"ט מ"י: כשהרין פ"ט

תוספות חדשים
 פשנה ר [במשנה] ה' דמים
 כ"ג נ"ג מ"ל דליכא דם טבור
 נאשה כ"ג אמר קרא כי יפלא
 ממך דבר למשפט בין דם לדם
 בין דם טבור לדם עמא כ"ג
 [בה"ב ד"ה] ובקראן כרובים
 כמראה זו כ"ג. הוא פ"י
 הכרובים אל כל רטי דלא פ"י
 מוחות גן שבעות גדל ט:

אמור רבא
 ר א"א אינו טבור כ"ג עמא
 משום שפך. כלומר משום
 שטיות הנה כמו רוקה
 ומיני דגליה:

משנה אחרונה
 פ"י בחוס' ד"ה תן הלול
 ופשיטין ר' חמישה דמים
 עמאים באשה. בנמ' מ"ל
 דליכא דם טבור דלמח
 כל דמים דלחו עמאים
 א"ל עמא כ"ג יוכף א"ל
 אישעיא אמר קרא כי
 יפלא ממך דבר למשפט
 בין דם לדם וא"י ליכא
 דם טבור במאי פליגי.
 ופשטא דמלתא משמע
 דבין דם לדם משפט שם
 מיני דם עמא ועבור ולא
 בדם לחמ דפליגי אש הוא
 עמא או טבור. וז"ל
 דפרי ענה אלף משפט
 בין נגע לנגע ה"ג וכו'
 ומתקן דבין נגע לנגע
 איכא למימר דפליגי בא'
 דפליגי ר' ישועה וחכמים
 כשפך בהרמ קדם לשבר
 לנן או שטר לנן קדם
 דר"ל העבר וחכמים
 מתמחין וכו' בנגעו כחם
 וכן בנגעו בגדים אכתן
 פלוגתא כה"פ כדמייחיי

הוא דם מותרות ודם שבעלייה אינו מן המותרות. אבל הוא כמו רעיצת הנחורים או דם הטחורים: ך בית שמאי אומרים אף כמימי תלתן כו'. והע"ג דכתיב דמיה דמיה מ"י לא אמרינן שחור ארום הוא אלא שלקה ה"ג מל"ה הוא דלקי. גמ': הירוק. פ"י הר"ב דהיינו כמראה אחרוג ולא כמראה כרתי וכו'. וחסם ירוק כן הוא. כדאמר בלולב הגזול [פ"ג מ"ו] ירוק ככרתי. מכלל דחסם ירוק לאו הכי הוא. וחספה [ד"ה והירוק]: כמטמא משום משקה. פירש הר"ב להכשיר את הזרעים דליף ליה בג"ש. כתיב הכא (שיר ד) שלחך פרדס רמונים פירש"י [שלחך דם נדה השלוח מן האשה. פרדס רמונים] כפרדם זה שהוא נעול להשחמר כך בנות ישראל ועולות פתחיהן בימי נדוהן מהזקק לבעליהן. עם פרי מגדים היינו בניס וזבנות וכתוב (איוב ה) ושילח מים על פני חולות. מה מים מכשירים אף דם נדות מכשירים. ורבנן ארם דן ק"ו מעלמו. ואין ארם דן ג"ש מעלמו. וכתבו התוס' וז"ל ה"מ דם שהאשה עמאה בו כדמשמע קרא. כפרדם שהוא נעול כך בנות ישראל ועולות פתחיהן מלהזקק לבעליהן בימי נדוהן. אבל דם ירוק שהוא טבור לא. וכו' דמשמע דלא פליגי אלא בדם ירוק. אבל בדם נדה מודו כ"ע דמכשיר. וכיון דרבנן ליח להו ג"ש. דם נדה מנא להו. וי"ל דדם נדה. נפקא בתוספתא דשבת פ' האורק. דקחמי מניין לדם שהוא משקה. נאמר כאן (ויקרא יב) וטהרה ממקור דמיה. ונאמר להלן.

ן חמשה דמים שבאים באשה. הארום. והשחור. ובקראן (ב) ר' יבום. ובמימי אדמה. ובמוזג (ג): בית שם. וי אומרים אף כמימי תלתן (ד) ובמימי בשוי צלי (ה). ובית הלל מטהרין (ו). הירוק (ז). עקביא בן מהללאל מטמא: וחכמים מטהרים (ח): אמר רבי מאיר אם אינו מטמא משום בתם (ט) מטמא משום משקה (י).

רבי וכו' לא. ס"ל דמימי תלתן. ומימי בשר ללי. תולין. לא חובלין ולא שורפין. וב"ש מטמאין. ושורפין עליהן תרומה וקדשים. וב"ה מטהרין לגמרי. והלכה כה"ק דתולין: עקביא בן מהללאל מטמא דם"ל האי ירוק כקין כרובס הוא. אלא שלקה. וירוק דמטמא עקביא בן מהללאל. (** דהיינו כמראה אחרוג. ולא כמראה כרתי. שאינו טובה לאדמימות כלל: וחכמים מטהרין. וג' מחלוקות נמי בירוק. ת"ק סבר תולין לא חובלין ולא שורפים. ועקביא בן מהללאל מטמא ושורפים וחכמים מטהרים ואוכלים והל' כה"ק: אם אינו מטמא משום בתם. להיותו חשוב מן הדמים המטמאין באשה: מטמא משום משקה. וחשוב הוא דם להכשיר הזרעים לקבל טומא' ככל שאר דם. שהוא אחד מן השבעה

(*) גד"ל להו. (ה) פינקריק'ו כה"ה (איינע שאשפּרובס). (** גד"ל היינו. השבעה

למקן ר"פ המפלת: ך חמשה דמים שבאים יש באשה. כך מלאחי מונה. ועיין בספר קרבן אהרן פרשת כי תוריש פרק שלישי ובפרשה ד' דפ' זבים. לכן ספר לקח טוב והיא גלתה את מקור דמיה מלמד שהרבה דמים עמאים באשה שהן חמם הארום והשחור וכו' ונרמזו כתיבת דמיה דמי ה' עכ"ה. ובנמ' נצי מנלן דליכא דם טבור נאשה דילמא כל דם דלחתי מינה עמא ומשני א"ר אושעיא אמר קרא כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דם עמא לדם טבור וא"י דם טבור ליכא במאי פליגי: בפ"י ר"ע ז"ל האי טבור ארום הוא אלא שלקה ע"כ. אמר המלקט ומפרש בנמ' בצריחא משל לדם מכה לכשנעקר מן הגוף וקרא ומשחיר: ך בקראן כרובס. פ"י הרמב"ם ז"ל קין כרובס הוה צברכוס נגור מן קרן עור פשו וכן פ"י רש"י ז"ל בלשון קין כמו שהתיק ר"ע ז"ל. ובלשון רשון פ"י רש"י ז"ל קין כרובס ארן זוית שכרובס גדל בו ובגמרא תנא קרן כרובס לח ולא יבש: בש"א ארן

ולא ידעינן מהי אחא: ך ה' דמים שבאים. דב' פעמים כתיב דמיה בקרא צטומאת דמים שבאשה. (ויקרא כ) והיא גלתה את מקור דמיה. (סס יב) וטהרה ממקור דמיה. ומשעו דמיה ב'. הרי ד' דמים. ארום. וקין כרובס. ומימי אדמה. ומוזג. והשחור בכלל ארום הוא. והכי אמרינן בגמרא.

האי שחור ארום הוא אלא שלקה: ובקראן כרובס. כמראה זו הכרובס. לשון כי קרן עור פשו (שמות לד): ובמימי אדמה. לשון מפרש (לקח לקמן צמתיטין: ובמוזג. כיון ארום המוזג צמיס: כמימי תלתן: מים ששורין בהן תלתן. פינקריק'ו (ה) בלע"ז: ובמימי בשר צלי. מוחל היו"ל מבשר ללוי: וב"ה מטהרין. וג' מחלוקות צדבר. ת"ק דאמר ה' דמים עמאים

ותו לא. ס"ל דמימי תלתן. ומימי בשר ללי. תולין. לא חובלין ולא שורפין. וב"ש מטמאין. ושורפין עליהן תרומה וקדשים. וב"ה מטהרין לגמרי. והלכה כה"ק דתולין: עקביא בן מהללאל מטמא דם"ל האי ירוק כקין כרובס הוא. אלא שלקה. וירוק דמטמא עקביא בן מהללאל. (** דהיינו כמראה אחרוג. ולא כמראה כרתי. שאינו טובה לאדמימות כלל: וחכמים מטהרין. וג' מחלוקות נמי בירוק. ת"ק סבר תולין לא חובלין ולא שורפים. ועקביא בן מהללאל מטמא ושורפים וחכמים מטהרים ואוכלים והל' כה"ק: אם אינו מטמא משום בתם. להיותו חשוב מן הדמים המטמאין באשה: מטמא משום משקה. וחשוב הוא דם להכשיר הזרעים לקבל טומא' ככל שאר דם. שהוא אחד מן השבעה

כמימי תלתן וכו' דלית להו דמיה דמיה א"ג אית להו כמו דשחור ארום הוא אלא שלקה ה"ג מילקא הוא דלקי. וכן נמי משני בנמ' אירוק דעקביא בן מהללאל ומפרש הרמב"ם ז"ל דה"פ דירוק כקין כרובס הוה אלא שלקה: בן מהללאל מטמא. אע"ג דעקביא מחמיר זימנין דהויא קולא כגון שרואה דם ארום ומטמאיהן לדם ירוק חוס' ז"ל כשקאדרין פרק הגזקין דף פ"ו. וע"י צפי' ר"ע ז"ל למקן ר"פ בנות כותים וג"כ במה שכתבתי שם ותנין דברייה ז"ל. וח"ל הר"ן ז"ל בהלכות נדה' לרב אלפס ז"ל דכפ' טי דמס' שבעות דף ט"ד וכתבו בחוס' דירוק היינו נגלתי ולא ירטי שהוא ככרתי דההוא אינו טובה לאדמימות כלל וטבור אפי' לעקביא בן מהללאל דלא אסרה תורה אלא דם שהוא ארום והכי מוכח בב"ר דירוק סבס כדאמתיך דלמרי' בתם וירק את חמיכו שוריקין צובה וכו' הוא אומר צירקק קרוץ אלמא דירוק היינו מראה הוהב שהוא נגלתי וירוק ככרתי טבור זנבים

תפארת ישראל
 יבין
 תולין: (זו) כאלתרוג ככל סחם ירוק אש לא סיים ככרתי [בחוס' מיה ד"ט]: (ח) לטמא האשה: (לש) עכ"פ הו"ל דם להכשיר זרעים לק"ט: דהרי

ואשחט דבין נגע לנגע מוקי לה אפי' בנגע אחד דפליגי אש הוא עמא או טבור כההיא דקפך בהרת. וא"כ מתי קאמר אי ליכא דם טבור במאי פליגי ודלמא פליגי או שופי תפת לכת בני בולדת צוב או לילה ויום כדפליגי בה רבני אליעזר ורבי ישועה ורבי יהושע בפרק ד שם תפנה ד. א"כ בלוגתא דר"ל וחכמים שם מ"ל במקשה כהן שמנים וכו'. וישור יש לתמוה דמ"ל בין דם לדם נדות מכתשי ודלמא לעיני חובל דם ופליגי בצנוגתא דר"ל וחכמים רפ"ה דכריות דר"ל מחייב בדם התמלית וחכמים פוערין בהרת וי"ל למאי דאמר בסקהדרין דכשיק צוקן ממרח כרת או להאי ניכא או להאי ניכא א"כ גבי דם אכילה או זקן ממרח ממחיר בדם התמלית כר"ל לא פגע בכתת ומ"מ היינו לר"מ דבעי חיוב כרת צוקן ממרח אלף ל"ג דאמר הסם אפי' דקדוק ח' מד"ם לדודי' קשה דלמא בין דם לדם לעיני אכילה ומנ"ל דליכא דם עמא. ועוד בדם נדה נופ' איכא פלוגתא דשמאי והלל כר"ש מביניתי או דיה שפחה או עממאה מנ"ל וחס"ג דהויא גזרה דרבנן היא וליכא כרת קשה לר"ש דאמר אפי' דקדוק מד"ם. ולר"מ נמי משכחת לה כרת דאי קידש אשש בתרומה זו דאי זקן ממרח משכר או קידושין לוח' כס"פ וכקידשה אחר קידושי' כמנא לאו כלום ופגע בכתת לחכמים. ואי זקן ממרח איכא הוי זבין כך ובין כך איכא כרת כה"פ הסוס' שם. ולענין קוביא קמייתא נמי משמע הסם בין דם לדם דכלל מין דם בין דם נדה ובין דם לידה או זביה בכל חד פליגי והיינו דלמח הכא אי ליכא דם עמא במאי פליגי דפלוגתא דקושי ושופי בויהי הוא ואין בדם נדות גופי' בעי': ה' האדום והשחור. פ"י הכ"ז דכתיב דמי' דמי'. אע"ג דכתיב נמי דם יחי' זבס. כי מוזג זכ דמה. הני דלל כתיב בכו מקור לא קתשיב: א"ר מאיר אש אינו מטמא משום כהן מטמא משום משקה. הא דתלי לה באש אינו מטמא משום כהן ולא קאמר כהן כ"מ תעמא משום משקה. ועוד דמטמא קתח' הוי עוממא משם ותניינא הוי להכשר. אלא משום שתעמאין מכשיין דעוממאין שישבת ומנו דהוי משקה לעוממא הוי משקה להכשר מן התורה ושם הארבעו להכותי סבנא זו. וא"כ דם ירוק שאין בו עוממא נדה ממילא אינו מכשיר דדם על שבעה משקין היינו דם מליים חוקא. וקמ"ל ר"מ דה מכשיר אע"ג שאינו תעמא משום כהן. והשתא יש לפגש דמטמא קתח' נמי להכשר קאמר כלומר אש אינו מכשיר מחמת עוממאיו מכשיר הוא משום משקה דליף תקרא דליחסק לנים. ובכתי יוחא מה שקשו התוס' מנ"ל לר"מ בדם ירוק דלמא בדם נדות. דקרא בדם נדות משמעי. ולכאורה אינו מוכן כתי דבדם נדות משמעי תחיי מתי למתק לבטין הכשר בין עמא לעכור: וכן אמר דפ"י יוחא דבעמא עוממאיו משמעי. ומ"ש התוס' דבתוספתא דליף דם נדה מדכתיב מקור משקה פ"י ע"ג עוה שם פ"ו דמכשיין: ב'שום בהס. הא דקמי' לדם נדות כהן. המש דדם נדה מטמא אף יבש להכי קאמר הכא משום כהן כשהוא יבש ומשום משקה כשהוא לח. ובפ' בשרא

גדה המפלת חתיכה פרק ג

א המפלת חתיכה. כל יום
 ב המפלת חתיכה. כל יום
 ג המפלת חתיכה. כל יום
 ד המפלת חתיכה. כל יום
 ה המפלת חתיכה. כל יום
 ו המפלת חתיכה. כל יום
 ז המפלת חתיכה. כל יום
 ח המפלת חתיכה. כל יום
 ט המפלת חתיכה. כל יום
 י המפלת חתיכה. כל יום

פרק ג א המפלת. אם יש עמה דם טמאה. נדה:
 ואם לאו טהורה. דכבר ת"ק אפשר
 לפתיחת הקבר בלא דם. ואפילו נמלא דם בתוך החתיכה. טהורה.
 דם חתיכה הוא לא דם נדה: רבי יהודה אומר בין כך ובין
 כך טמאה. דכבר רבי יהודה ח"א
 לפתיחת הקבר בלא דם. וזוין שפילה
 חתיכה. ודאי דם היה שם. אלא שאבד
 בזמיוטו ולא נראה. ואין הלכה כר'
 יהודה: ב כמין שערה. שיער:
 יבחושיין. יחושין: תטיל למים. פותרין
 וישאף אותם במים הפורחין כ"ד שעות:
 אם נמחו טמאה. משום נדה דלד
 הוא: אם יש עמחן דם טמאה ואם
 לאו טהורה. מתני כרבנן דפלגי עליה
 דרבי יהודה לעיל. וסבירי דאפשר

פרק ג א המפלת חתיכה. אם יש עמה
 דם טמאה (א). ואם
 לאו. טהורה (ב). רבי יהודה אומר. בין כך
 ובין כך. טמאה (ג). ב המפלת כמין קליפה
 כמין שערה (ד). כמין עפר. כמין יבחושיים (ה)
 אדומים. תטיל למים (ו). אם נמחו.
 טמאה. ואם לאו. טהורה (ז). המפלת כמין
 דגים. חגבים. שקצים ורמשים (ח). אם יש
 עמהם דם. טמאה. ואם לאו. טהורה.

הקבר בלאו לידה היא. דאי לדה
 היא. בלא דם נמי טמאה. דכתיב
 [ויקרא יב] כימי נדה דוהה טמאה.
 רש"י: ב המפלת כמין קליפה כמין
 שערה כו'. עין מ"ש ברפ"ו "וכל"
 דקתני כמין שערה דומיא דכמין קליפה.
 שהיא קליפה אחת אף שערה אחת
 במשמע. וסייעתא לפירושו של בעל
 מקנה אדרס. שכתבתי ברפ"ד דמסכת
 נגעים דקדוק לשון שער ושערה:
 אם נמחו טמאה ואם לאו טהורה.
 (" וכל"א ל"ג ואם לאו טהורה ולכאורה
 נראה דאף הר"ב ל"ג ליה מקלה פירש

הקבר בלאו לידה היא. דאי לדה
 היא. בלא דם נמי טמאה. דכתיב
 [ויקרא יב] כימי נדה דוהה טמאה.
 רש"י: ב המפלת כמין קליפה כמין
 שערה כו'. עין מ"ש ברפ"ו "וכל"
 דקתני כמין שערה דומיא דכמין קליפה.
 שהיא קליפה אחת אף שערה אחת
 במשמע. וסייעתא לפירושו של בעל
 מקנה אדרס. שכתבתי ברפ"ד דמסכת
 נגעים דקדוק לשון שער ושערה:
 אם נמחו טמאה ואם לאו טהורה.
 (" וכל"א ל"ג ואם לאו טהורה ולכאורה
 נראה דאף הר"ב ל"ג ליה מקלה פירש

עלה דהכא דכרבנן היא כמ"ש דחלקמן אלא שראיתי להחוס' [דף כב ד"ה יפגנו] דלדמקמי בגמרא
 המפלת לפתיחה
 דהא

עלה דהכא דכרבנן היא כמ"ש דחלקמן אלא שראיתי להחוס' [דף כב ד"ה יפגנו] דלדמקמי בגמרא
 המפלת לפתיחה
 דהא

שלמה
 טמאה ואם לאו טהורה דס"ל כרבנן דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם ועדיפא
 מדרבנן להחמיר יותר דרבנן ס"ל עמה דם טמאה אבל בתוכה טהורה וסומכוס
 ס"ל דאפי' אם אין עמה דם הואיל ויש בתוכה אמו טמאה נדה. ונגמ' דרף
 כ"ה אמר רבי דר' יוסי נמי ס"ל כסומכוס ור' אחא פליג ומתמר עטי
 מסומכוס דלא בעי דם ממש בתוכה אלא אפי' אם חוכה מאדים טמאה ור"ש
 נן יומי מקלמר' אחא ונס מסומכוס וס"ל דדוקא אפי' דם אגור בתוכה
 טמאה ואם לאו טהורה ומתמר עטי מת"ק דמתני: ב המפלת כמין
 קליפה וכו'. וכתיב שם בית יוסף בשם הרשב"א ז"ל הא דתמן טהורה בשלא
 נימוחו ל"ש מעוברת שהפילה כמין אלו ור"ש שפיה מעוברת כל שלא נימוחו
 טהורה ומפלת דקתני ולא קתני רואה לפי שאין שותחין ויורדין אלא חסלין
 כעין גרים מש"ה קתני המפלת ור"ת כי לא נימוחו נמי חיפוק ל"י משום דאי
 אפשר לפתיחת הקבר וי"ל דהכא דבר מועט הוא דכ"ע לית ליה פתיחה
 הקבר וכל"א דאם לא נימוחו טהורה בזמן שהם יבשים נמורים שאין עמהם
 דם כלל הא בלחיים שיש עליהם שום הלחוח דם טמאה נדה אפי' בכחול
 ובפחיה מכן ע"כ. ונגמ' מפרש אפי' נימוחו טמאה אפי' דכי חיותיה יבש
 הוא משקרא כעפר ור"ש דקרא כתיב כי ייוב וזב דמה דמשמע לח קרא
 ארחה דמלחא נקט ופרכי' אי הכי כי לא נימוחו נמי ונשני רבא כי לא נימוחו
 ברי' צפני עמיה הוא ולא דם. והו מפרש. נגמ' מפלת כמין קליפה בא לה
 משום דם לה מכה בתוך מעיה וממנה מפלת כמין קליפה נלדי המכה.
 ואשה שיש לה שומא בתוך מעיה דדרך שומא להיות בה שער מפלת כמין
 שערות ובדיקהם במים פותרין דאי בדיק בזיון ולא נימוח לא מטהרין לה
 נכהי דלימחא אי הוה בפותרין הוה נימוח אבל אם לריד למעכו ללא דם הוא
 ורשב"ג ס"ל דאפי' נימוח ע"י מיעוד נמי דם הוא. ועי' מ"ש לקמן ר"ס דם
 הגדה: אם נמחו. הניה ה"ד יוסף ז"ל אפי' נמחו נגמ' מלוח ואם לאו
 טהורה: אם יש עמהם דם טמאה וכו'. נגמ' פריך ופגנו נמי
 ר' יהודה נהא דהא טמאה דר' יהודה אומקין דאי אפשר לפתיחת הקבר
 בלא

שלמה
 טמאה ואם לאו טהורה דס"ל כרבנן דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם ועדיפא
 מדרבנן להחמיר יותר דרבנן ס"ל עמה דם טמאה אבל בתוכה טהורה וסומכוס
 ס"ל דאפי' אם אין עמה דם הואיל ויש בתוכה אמו טמאה נדה. ונגמ' דרף
 כ"ה אמר רבי דר' יוסי נמי ס"ל כסומכוס ור' אחא פליג ומתמר עטי
 מסומכוס דלא בעי דם ממש בתוכה אלא אפי' אם חוכה מאדים טמאה ור"ש
 נן יומי מקלמר' אחא ונס מסומכוס וס"ל דדוקא אפי' דם אגור בתוכה
 טמאה ואם לאו טהורה ומתמר עטי מת"ק דמתני: ב המפלת כמין
 קליפה וכו'. וכתיב שם בית יוסף בשם הרשב"א ז"ל הא דתמן טהורה בשלא
 נימוחו ל"ש מעוברת שהפילה כמין אלו ור"ש שפיה מעוברת כל שלא נימוחו
 טהורה ומפלת דקתני ולא קתני רואה לפי שאין שותחין ויורדין אלא חסלין
 כעין גרים מש"ה קתני המפלת ור"ת כי לא נימוחו נמי חיפוק ל"י משום דאי
 אפשר לפתיחת הקבר וי"ל דהכא דבר מועט הוא דכ"ע לית ליה פתיחה
 הקבר וכל"א דאם לא נימוחו טהורה בזמן שהם יבשים נמורים שאין עמהם
 דם כלל הא בלחיים שיש עליהם שום הלחוח דם טמאה נדה אפי' בכחול
 ובפחיה מכן ע"כ. ונגמ' מפרש אפי' נימוחו טמאה אפי' דכי חיותיה יבש
 הוא משקרא כעפר ור"ש דקרא כתיב כי ייוב וזב דמה דמשמע לח קרא
 ארחה דמלחא נקט ופרכי' אי הכי כי לא נימוחו נמי ונשני רבא כי לא נימוחו
 ברי' צפני עמיה הוא ולא דם. והו מפרש. נגמ' מפלת כמין קליפה בא לה
 משום דם לה מכה בתוך מעיה וממנה מפלת כמין קליפה נלדי המכה.
 ואשה שיש לה שומא בתוך מעיה דדרך שומא להיות בה שער מפלת כמין
 שערות ובדיקהם במים פותרין דאי בדיק בזיון ולא נימוח לא מטהרין לה
 נכהי דלימחא אי הוה בפותרין הוה נימוח אבל אם לריד למעכו ללא דם הוא
 ורשב"ג ס"ל דאפי' נימוח ע"י מיעוד נמי דם הוא. ועי' מ"ש לקמן ר"ס דם
 הגדה: אם נמחו. הניה ה"ד יוסף ז"ל אפי' נמחו נגמ' מלוח ואם לאו
 טהורה: אם יש עמהם דם טמאה וכו'. נגמ' פריך ופגנו נמי
 ר' יהודה נהא דהא טמאה דר' יהודה אומקין דאי אפשר לפתיחת הקבר
 בלא

תוספות רע"ק
 פ"ג א (א) נדה: (ב) ואפי' דם חתיכה. דם חתיכה הוא ולא ממקור:
 (ג) ס"ל ח"א לפתיחת קבר בלא דם מעט וגאבד: (ד) שער:

תוספות רע"ק
 פ"ג א (א) נדה: (ב) ואפי' דם חתיכה. דם חתיכה הוא ולא ממקור:
 (ג) ס"ל ח"א לפתיחת קבר בלא דם מעט וגאבד: (ד) שער:

אחרונה
 וכתב הר"ב דאין הלכה כר"י. ונראה דהא דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם.
 היינו כמפלת חתיכה או שום דבר. אבל נראה דהא דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם
 ח"א שלא ילא מתנה דם על שהוא וגאבד במיעוטו. והיינו שכתב בתה"ד.
 והובא בש"ע ר"ס ק"ן אשה שנפחה מקורה ולא מלאה דבר עמאה דודאי
 היא דם אלא שגאבד: ב כמין קליפה כמין שערה כמין עפר. כוללו
 כסין אדומים ואדומים דמתני קאי כוללו וכן שערות נגמ' דתטיל
 למים. ובחתיכה דר"פ לא שייך תטיל למים. דהתם ידוע דלאו דם הוא
 שאין דרכו ליקרב כמין חתיכה אלא כדכריס קאטוס. ובהני דמתני' לא שייך
 פתיחת הקבר כתי"ש התם: אם נימוחו טמאה. לאו אדאיט מעמיה יבש דהא
 קי"ל כפ"ו דמתמא יבש. אלא שאם לא נימוחו אינו דם אלא כתי"ש שכלמא:
 המפלת כמין דגים וחגבים. כגון הר"ב דחתיכה כרבנן דפלגי ארז"י וכו'
 וס"ל

אחרונה
 וכתב הר"ב דאין הלכה כר"י. ונראה דהא דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם.
 היינו כמפלת חתיכה או שום דבר. אבל נראה דהא דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם
 ח"א שלא ילא מתנה דם על שהוא וגאבד במיעוטו. והיינו שכתב בתה"ד.
 והובא בש"ע ר"ס ק"ן אשה שנפחה מקורה ולא מלאה דבר עמאה דודאי
 היא דם אלא שגאבד: ב כמין קליפה כמין שערה כמין עפר. כוללו
 כסין אדומים ואדומים דמתני קאי כוללו וכן שערות נגמ' דתטיל
 למים. ובחתיכה דר"פ לא שייך תטיל למים. דהתם ידוע דלאו דם הוא
 שאין דרכו ליקרב כמין חתיכה אלא כדכריס קאטוס. ובהני דמתני' לא שייך
 פתיחת הקבר כתי"ש התם: אם נימוחו טמאה. לאו אדאיט מעמיה יבש דהא
 קי"ל כפ"ו דמתמא יבש. אלא שאם לא נימוחו אינו דם אלא כתי"ש שכלמא:
 המפלת כמין דגים וחגבים. כגון הר"ב דחתיכה כרבנן דפלגי ארז"י וכו'
 וס"ל

ר' עובדיה מברסגורה נדה המפלת חתיכה פרק ג תוספות יום טוב נז ציונים

ן המפלת. נ. מ"י ע"פ ח"פ... מ"פ ונ"ו ח"פ... מ"פ ונ"ו ח"פ... מ"פ ונ"ו ח"פ...

חלופי גרסאות ה' המפלת נירושמי... מ"פ ונ"ו ח"פ... מ"פ ונ"ו ח"פ...

תוספות חדשים

מ"ז [במשנה] המפלת... מ"ז כשי' שלי' וקשה טובא... מ"ז כשי' שלי' וקשה טובא...

חדושי מהרי"ח

כמו כן בבית שני שקאמת... מ"ז אפילו לת"ק כפי... מ"ז אפילו לת"ק כפי...

נקבה: הן המפלת יום ארבעים למבילתה אינה חוששת לולד. נקבה שאם תראה יום ט"ד ותחזור ותראה יום פ"א. תהא מקולקלת... נקבה שאם תראה יום ט"ד ותחזור ותראה יום פ"א.

המפלת ליום ארבעים (ה). אינה חוששת לולד. ליום ארבעים ואחד. תשב לזכר. ולנקבה. ולגדה (ה). ר' ישמעאל אומר. יום ארבעים ואחד (ה). תשב לזכר (ט).

זו אף כשטימא וטיהר בנקבה. יצירתה כיוצא בה. ח"ל. אין למדין יצירה מטומאה ור"י אחר קרא חלד [ואם נקבה חלד ומני למכתב ואם נקבה וטומאה שטועים דהא כתיב לעיל וילדה זכר] אסוף לה הכתוב לידה אחרת בנקבה. [ועיין רפ"ה]:

מלאכת שלמה

דאי הוה פסיקא לן לולא ולד הוה טוה' סבלה למחר ביום פ"ב דרביא פ"א נאחד עשר יום שבין גדה לגדה היא ומסוה דמספיק לן דלמא ולד הוה ורביא דיום ט"ד דס פוהר הוה והשאה הוה חללה דהא לא סבלה עד פ"ח. ועיין בפ"י רש"ב ו"ל כפ' ים נוהלין דף קכ"ז: והנקבה לשבמנים ואחד. מיימי ראי' נגמ' מדאמר קרא חלד כו' ורנן הביאו ראי' לדנריסה ממעשה בשתי שפחות שנתחייבו הרינה לנלכות ומחוד שטומדות ליהרר יטו צבס ויחדוס לביאה וקדשו שתינו לטוף מ' יום ומנא ח' זכר וא' נקבה ור' ישמעאל הביא נס הוה ראי' לדנריו ממעשה אחר כיוצא בה ודקדק זכר למ"א ונקבה למ"א וכל אחד מאל דחייב לדברי חכרו כדליתא בגמ':

יבין

תפארת ישראל

יבין

חזקא בלל האוקמה מעוברת דל"כ רוב נשים ולד מעליא ילדו: בה) לעבילתה: (בו) שבעה ימי טומאה אפי' היא לידה יבשתה: (בז) דלון לה ימי טוהר: (בח) חמשים כת"ק. רק הגא קמשמע לן

משינה לעיתות הקבר בלא דס רובא ליכא בלא דס ומידי ספק לא נפקא: הן ליום ארבעים ואחד חשב לזכר ולנקבה ולגדה. היינו שהפילה לנסר ואיכס זדפת אל ולד כ"י כדלפי' דבימים מוטעים כאלו מתפתח לא האוקמה פונסה. ומתוס דפונתא דר' ישמעאל לא שייך אלל כס"ג שאין ידוע אם זכר ול נקבה אלל כשנאזד פליגי דאי הוה קמ' מתבכר פ"י בדיקה וכשנאזד מתיבא בלכרעיס יום לא האוקמה פונסה ואין ידוע אם ולד ה' וקס"ג פ"י בתמני' דנתפלת

בסיפא דקאמר ר' יום שבתים ואחד תשב לזכר ולנקבה ולגדה אסאי תשב לנקבה הא ה"י ס"ס ספק זכר ואח"ל נקבה דלמא לא נקלה הודע עד יום ג' וה"י ס"א רבנה לעיל בתריש) דר"ג תאמר ס"ס בהפוך דהא רכא ל"ש בהפוך דהא תראה בהם ל"א וביום ס"א ליכא להקי' פמ"ס דאם היא זכר כדראי אינו נפל:

ר' עובדיה מברסגורה נדה בנות כותים פרק ד תוספות יום טוב ציונים

א' בנות. הלו. ע"פ ח"פ... מ"פ ונ"ו ח"פ... מ"פ ונ"ו ח"פ...

משנה אחרונה

פ"ד אגדות מעריסות. פ"י ככ"ב דלל דכשי ואשה וכו' פ"ב והא דלא גזרו כוה נתי טומאה יזכה לביבסו ספירת נקיים דכ"ז נמי מדבין חינוקת מואסה לקמן פ"ט מ"ג. ודוק לומר דלון ס"ג דגזרו נמי כוה זיבות ונקב נדות דלפי' נתי יום אלד חזינה איכה אלל כשפרס ימים כדלקמן פ"ט. דלל אשתימס בשום מוקד לל כבמ' כר"מ דמיי

פרק ד א בנות כותים נדות מעריסות. כשון מונקות בעריסה גזרו כוה רבנן דליטמו משום נדה. דכתיב (ויקרא טו) ואשה כי תהיה זבה ותניא אין לי אלל אשה שהיא גדולה. היטקת בת יום ח' לגדה מנין. ח"ל ואשה. וכותים לא דטהרות] לא הוה נדות מעריסות. ובפ"ק דשבת [דף ע"ו] מניין לבטח כותים ב"ח דבר. וי"ל דלרבנן גזרו עליהן טומאה כדי שלא יטמשו בהן.

יבין

תפארת ישראל

יבין

פ"ד א) ר"ל מקטנות. דכותים לא דרשי וי' דלשה לרבות קטנה שראתה דס שטמא ומתני' ר"מ היא דחייב למיעוט קטנות הראיות: דוכתא לאשמושי' דגזרו כוה זיבות. אלל נראה דנגזרו איכה מיטוס דחייב אלל זיבות לא שכיח כלל כדלחרי' הח"פ כל י"א יום בחוקם פכרס: מעריסות. ומוקד לל כבמ' כר"מ דמיי

והכותים נ"ל הכותים ודם נ"ל ג' וכל כות'.

תוספות חדשים פ"ד משנה א (הרי"ם ד"ח) בנות כותים כו' ומשום טימוע. פ"י ד"מ נמי אית ליה טעמא דטימוע כ"ק דף ל"ח:

אלוהו רבא פ"ד א מטמאין משכב תחתון עליון. אפי' עבד המעשר ו' על גבי א מטמאין המשכב תחתון עליון שא"כ עליו: בפ"ג שהן בעלי דעות. ונשואים שני: והן יושבות על כל דם. ולא קמי שני. דתרי קמי שני שהן בעלי דעות משום שיש שפוסקין בו ויבא מנה למנין שבעה דכתיב קמח היום ככולו ואין שבעה קיים שלמים בעין ועוד שהן יושבות על כל דם ודם ומצולמות דם ארום לים ירוק שאם רואה דם ירוק מתחיל למנות שבעה ימי נדה ולא רואה באופן טימוע דם ארום חלומים לים ירוק ומרס ארום לכת"ו:

תום אנשי שם פ"ד א ה"ש ד"ה בנות כו' מיעוט דמיעוטא וליכא לאקשוי אחי א"מ. דשמע ל"ע נדה מיעוטא במיעוטא דמיעוטא פ"י שמע ליה ד"ל דמיעוטא לית למחלוקת כיון דנדה מיעוטא דכתיב חיים מדאורייתא לן לנמייר במיעוטא דמיעוטא כיון דכתיב הוא לתום מיהא מדרבנן וכו' (מכרס"א): פ"ה בעליון כו' אמר קרא יטמא כו'. לא ידענא בעניי מאי משמעותא דמה יזמני כתיב יטמא ומיירי נמי בלחם כדכתיב קראי בלחם פשה ונשאר זוככי כ"ס הכה דכתיב וכל הנוגע וכו'. והיה י"ל משום דלא כתיב ונשא דמכיים כהוה קרא גופיה והנשא כו' ועמא וכו' מיכו הא חזין דקרא וכו' קמי כהה דה"ל כתיב שם וכל המרכב כו' יטמא וכו' דמייירי נמי בלחם וכו' טעמא איכא ולא ידענא אחי לא העירו כוהמפ"י ל. (ע"ל): כ"ב ד"ה והן יושבות כו' לפי שהן יושבות כו'. מימם מה לר"ך לך הא חלילי לא רחמי אלא דם טמא מ"מ נשואים היו בטומאתה וכו' דא עינא נדה לית לכו דלא כמיעוטא לחוק. (לח"ט):

וא"ת א"כ אחי מוקי לה כר"מ ומשום דחייש למיעוטא. לוקמיה ככ"ע ומשום טימוע. וי"ל משום דע"כ מחי' לית ליה טעמא דטימוע. אלא משום חשש רחיה. כדקמיה לפי שישבות על כל דם ודם. וא"ת לר"מ דחייש למיעוטא וקסבר דכותים גירי אחיהן. [כמ"ש הר"ב במ"ג דפ"ג] א"כ הוה נדות מעריסותן מן האורה. ולמה מני לכו ב"ח דבר. וי"ל דמסחמא לא רחמי מיד אחר ההולדה רגע אחד. א"כ אוקמה בחוקת שלא רחמי. וסומך רובא דלא חוו. לחוקת שלא רחמי. והוה הכך דחו מיעוטא דמיעוטא. ולא מטמאה מדאורייתא. אלא מדרבנן הוא דגזרו עליהם מ"ח דבר. ע"כ: **משכב תחתון עליון.** פ"י הר"ב החתום של בועל נדה כו'. עיין בפ"י מ"ג פ"ק דכלים. ומ"ש שם: **בעליון.** פ"י הר"ב עליון של זכ הוא הדבר הגשא ע"ג הזכ כו' דכתיב והנוגע בכל אשר יהיה תחתיו מאי תחתיו כו'. גמרא [דף נ"ג]. ועיין מ"ש ברפ"י דפרה. והקשו התוספות [ד"ה עליון]. היכי מוקים לה דעליון של זכ דאינו מטמא אלא לזכרין ומסקין. הלך אין להם טהרה בחוקה. וקרא כתיב יטמא עד הערב. ותירלו דעיקר קרא במרכב כתיב. לדעיל מיניה כתיב וכל המרכב וגו' וחיבה דתחתיו לא איירי במרכב אלא בתחתיו. דאמר בת"כ [ו'ס זה שם במשנה] וכחצו הר"ב במ"ג פ"ק דכלים [האוקף טמא מושב והתפוס טמא מרכב. אלמא מה שתחתיו לא אקרי מרכב אלא מושב. ולהכי קאמר מאי תחתיו וכו' ומפרש אלא שהזכ תחתיו כו' וטומאה ערב דכתיב בקרא משום מרכב דמרכב מטמא ארום או בגדים ע"כ. ומ"ש הר"ב אילומא תחתיו דזכ מכל אשר יגע במשכבו נפקא גמ'. וכחצו התום [שם] דה"מ למפרך דבמשכב כתיב כבוש בגדים. והכא לא כתיב אלא דעריפא מיני' פריך. א"כ מש"ה לא כתיב כבוש בגדים. משום דעיקר קרא במרכב כתיב. ללא בעי כבוש בגדים. ע"כ. ומ"ש הר"ב ואפסקינהו ביטמא כו' אלא בזבולות וביטמא ארום כו' אלו כולו בועלי נדות. גמרא [דף נ"ג]. והן יושבות על כל דם. לשון הר"ב כלומר לפיכך הכותים הם בועלי נדות כו'. וכ"כ רש"י. ולריך לומר דו"ו דהן במקום ש"ן היא. וכאילו תני שהן. והרי מיליני ש"ן במקום וי"ו בפ"ק דבילה. ועוד בספ"ו דעירובין. ובפ"ב דהוריות [משנה ב]. וחולקן. וכחצו התוספות וא"ת וחיפוק ליה שהן נדות מעריסותן. וי"ל דהיינו חוקא בקטנות דלא דרשי ואשה. אבל גדולת דמפרשי להו ועבלי. לא מטמו אלא משום דישבות על כל דם ודם. ע"כ: **על כל דם ודם.** והר"ב השמיט תיבת ודם. וכן בס"א ל"ג ליה. ואף במשנה דגמ' ירושלמי ל"ג ליה. אבל רש"י וחס' העתיקו כגירסת הספר. וכן בבבליה גמרא [שם] איתא נמי

דרשי אשה ואשה. וכי חזין קטנה לא מפרשי להו הלך גזרו בה רבנן דלעמו טולה: מטמאין משכב תחתון עליון. החסו של בועל נדה טמא כעליון של זכ. מה עליון של זכ אינו מטמא אלא לזכרין ומסקין. אף תחתיו של בועל נדה אינו מטמא אלא לזכרין ומסקין. ועליון של זכ הוא הדבר הגשא ע"ג הזכ. נפקא לן מקרא דאינו מטמא ארום וכלים אלא לזכרין ומסקים. דכתיב (ויקרא טו) והנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא. מאי תחתיו אילומא תחתיו דזכ מכל אשר יגע במשכבו נפקא. אלא הנוגע בכל אשר יהיה הזכ תחתיו יטמא ומחלף ערביניהו ונכחז. וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו והנשא אותה יבכס בגדיו. ואפסקינהו ביטמא. מכלל דהאי יטמא לאו בלחם וכלים איירי אלא בזבולות ומסקים. וכותים שהן בעלי נדות. מטמאים משכב תחתון עליון ומסקין אכל לא ארום וכלים. כעליון של זכ. שגם הוא מטמא לזכרין ומסקים ולא ארום וכלים. וכל הדברים האלו לא נאמרו אלא בזמן שהיו הכותים מחזיקים בתורה ומדקדקים בהרבה מלות כשראל. אבל לאחר שדקרו ומלאו להם דמויותיה בראש הר גריז' (שעבודים אותה. עשאו כעובדי כוכבים גמורים לכל דבריהם. בין לענין טומאה וטהרה. בין לשאר דיעים שבהורה. אין הפרש בינם לבין העובדי כוכבים כלל: והן יושבות על כל דם. כלומר לפיכך הכותים הם בעלי נדות לפי שהן יושבות על כל דם. וכל דם שרואה בין ארום בין ירוק. יושבות עליו ימי נדות. וזו תקלה היא להם. שאם רואה דם ירוק היום. מתחלת למנות מהיום ז' ימי נדה. ואם תראה בלילה ימי נדות דם ארום. אינה מונה אלא מיום רחיה ראשונה. ואחרו דם טהור היה. ומראה שניה היא גריפה למוות: **ואין** (א"ג) ש"ו ע"ג

שלא תראה אלא אחד או שנים שומרת יום כנגד יום ומובלת אבל אם תראה שלשה רעפים לריכה לשמור ז' נקיים כנגדם ואלו הכותים בימי הנדות כשרואה שנית דם ארום שהיא טמאה ממנו הן לריכות להתחיל למנות ז' ימי הנדות ולא להשלים ז' ימים על רחיה הראשונה של דם ירוק שאותו הוא דם טהור. ועיין עוד במה שכתב שם הר"ף ו"ל כה"ל נדה ובפ"י שני דשבוט דף ס"ה ובמה שכתב מגיד משנה בשם הרמב"ן ו"ל ברפ"א דהלכות איסורי ביאה. ועוד מפ' גמ' שם בעלי נדות מפני שיש שפוסקת בו שפירוהו למנין ז' פ"י רש"י ו"ל יום שפוסקת בו כשהיא רואה שלשה רעפים לאחר ז' ימי הנדה והוא זבה ופוסקת באמנת היום סופרת אותו קלת היום שעד הערב למנין ז' נקיים וזע"ז נקיים שלמים בעינין לזנה: **על כל דם ודם.** מהך הר"ב יוסף ז' **אין**

מלאכת **פרק ד** א תחתון עליון. העלו תום ו"ל דעליון של זכ היינו בנד שמקמיה על הזכ ומקמיה נכרי-בחרן ולא היינו היסם אלא כשמיסו כולו כדאמר' איסור מגשו שהוא ככולו הוי אומר זה היסום ע"כ: בפ"י ר"ע ו"ל שאם רואה דם ירוק היום מתחלת למנות מהיום ז' ימי נדה ואם תראה וכו'. אמר המלקט זה יוצן בעיקר שיש לנו ותמאלכו באריות בהלכות נדה לכה"ף ו"ל ובפ"י שני דשבוט דף ס"ה ע"א וזכו קיטרו שאם תראה האשה בימי נדה לא יבטיח שאם לא תראה אלא יום אחד שדי לה שחספור ששה אחרים והוא וכן אם תראה שנים שחספור חמשה והוא וכן כולם אלא אפי' תראה ששה ימים ושחספור אחד של סהרה שהן ז' בין הכל ואפי' תראה כל ז' ופסקה לערב סובלת ומותרת לבעול וכו' ויבא קיימא לן שאם לא

יבין ישראל תפארת **יבין** (ב) ר"ל משכבן טמא כעליון של זכ דאמ"ט ארום וכלים דדינו ככל בועל נדה: (ג) דאף דגדולות שלהן נהרות בדינו נדה. עכ"פ מדמנין יום משנה

דחייש למיעוט ולרבנן דלא חיישי גזרו כשו שלח יעמשו בן ומיאו הנא דמחוי' לית ליה טעמא דטימוע אלא משום חשש רחי' דקמיה שהן יושבות על כל דם. כל זה מדברי התום. ולא איבין מאי רחי' מדקמיה שהן יושבות על כל דם. דהא הוה גדולות איירי דודאי חוו כדלקמן ושפיר ניחא למיתני משש רחי' מדאורייתא ועימוש אינו אלא מדרבנן. עוד קטנו התום לר"ת דחייש למיעוטא הוי נדות מדאורייתא ואחרי תני לה ב"ה דבר פ"י והתום' לעעמייהו דקפך דלזכרין לא לתורה דמלכותה אכל להמכ"ס התום'

ואין חייבין עליהן. הלובש או מהבסה בלוחם בגדים ונכנס למקדש פטור מקרבן. או אם נגעו אותן בגדים של משכב שלהן בתרומה. הולין: מפני שמומאתן ספק. דלא ידעינן או נדה (א) אי לא. ובגמ' פריך אמתיטין מהא דתנן במס' טהרות פ"ד (משנה ה) על ששה ספיקות שורפין את התרומה על ספק בגדי ע"ה. כלומר על בגדי ע"ה

אם נגעו זה נשרפה. משום שמא טמא היה. והאי כותי נמי חיפוק ליה אם נגע משכבו בתרומה תהא נשרפה.

משום דע"ה הוא והוא לי' בגדי ע"ה. והמשני דמתני' איירי בטומאת סטבל בפנינו ועלה ודרם על בגדיו של חבר כשהוא ערום. או שצבש בגדי חבר. או שהטביל את בגדיו בפניו. בלוחם דבגדיו של כותי כשפן מדרם לא נגעו בבגדיו של חבר כשדרם עליהן. והל"כ נגעו בגדיו של חבר שדרם כותי עליהן בתרומה. ג"ה שרפין תרומה עליהן. דאי משום טומאת ע"ה. הא טביל ליה. ואי משום בוטל נדה. שמא לא בעל בקרוב. וכבר עברו ימי טומאתו וסלקא ליה טבילה. והא תמלא לומר בעל בקרוב. שמא לא היתה אשתו יושבת על דם טמא אלא על דם טהור. והוי ספק ספיקא. והספק ספיקא לא שרפין תרומה (א) ד"ו דה"ה ה"ה.

נמי: ואין חייבין עליהן. לשון הר"ב הלובש בו בלוחם בגדים בו פטור מקרבן. וכן לשון רש"י. ותמידי דהיינו בגדים כיון דלחין מטמאין לאדם. א"כ ליכא לחיוביה משום כניסה ידיה. אלא משום דמכניס בגדים עמא"ס למקדש. ובהא לא שייך סוס קרבן. דכפ' אחרי צפוסוק ואם לא יכנס וגו' פירש"י

דעל כבוד בגדים במלקות. ובריימא דת"כ היא. ועוד שנינו כך בספרי פרשת נשא. וכיון שאין כאן אלא מלקות ולא כרת. מאי קרבן איכא דלא מחייב שנהנין

קרבן על שגגה לכו אה"כ שזודו בברת. בדתן צריכ' כרייתו. והרמב"ם בפ"ג מהל' ביאת מקדש [הגכה י] פסק ג"כ להא דת"כ. דעל כבוד בגדים לוקא מ' ואין זו כרת. ורואיני להראב"ד שם שפני שאין חיוב קרבן בהכנסת בגדים טמאים. לכך מפרש הא דאמר שמואל בסוף עירובין דף קד המכניס טמא שרץ למקדש חייב דחייב מלקות קאמר. ואי הכי גם במשנתנו נפרש ואין חייבין שר"ל מלקות. אבל הרמב"ם כתב שם דאף מלקות לא שייך בבגדים שאין אב הטומאה. ומפרש טמא שרץ. אדם הנטמא בשרץ ומייב כרת קאמר. א"כ לדידיה קשיא ודאי. מאי אין חייבין דהכא כיון דלחין בהן כרת ומלקות אפי' בודאן. וי"ל דמ"מ בודאי טמאין מחייבין מכות מדרות. כמ"ס

ומיהו לרש"י ודאי דקשיא. ועוד מפרש כן בהא דסוף עירובין המכניס טמא שרץ. דהיינו כלי שנטמא בשרץ. חייב חטאת בשוגג וכו' והרי אין בבגדים אלא מלקות. כדפי' איהו גופיה בפ' אחרי. ורואיני בת"כ פ' אחרי. דאחרים אומרים ושאינו ענו [דבכבוד בגדים] ונשא עוט לג"ש. מה נשיאת עון האמור להלן בברת. אף כאן בברת. ובריש מהני' כתבתי דמתני' ר"מ היא. והיינו אחרים שהוא רבי מאיר. כדאיתא בהוריות (דף יג ע"ב). והלכך אימטרין לאשמועינן דבכותים אין חייבין. כך נראה לי לתרץ דהכא חייבין דרש"י. אבל הא דפירש רש"י בעירובין אכתי בתמימהו. ולריך עיון: מפני שמומאתן ספק. כתב הר"ב דבגמרא מפרש דמתני' איירי בכותי שטבל וכו' ודרם על בגדיו של חבר וכו' והל"כ נגעו בגדיו בו. לשון הסוספות (ד"ה שדרס) והא דלא לוקי כגון שנגע הכותי לתרומה. משום דמתני' אין לא איירי בהכי. ע"כ. וכלומר דאמשכב תחתון קאי. וזה מחזיק לדברי רש"י והר"ב דלעיל. ומ"ה הר"ב כשהוא ערום. כתבו התוספות וז"ל והא דלא לוקי כגון שדרם בגדיו יחף. משום דאי היה לבוש בגדיו שישבה עליהו אשתו נדה אע"ג דטביל הוא אב הטומאה. כדאמר בת"כ. והטעם אה המדרס הרי הוא מטמא שנים ופוסל אחד [ובמשנה נמי שנינו במתניתין ו פ"ה דזבים] לך מוקי בערום. דכשפירש מן המדרס לא היה אלא ראשון דאמרינן בתורת כהנים. ואינו מטמא כלים. ע"כ:

פרש"י

הרמב"ם שם. וקמ"ל מהני' דבכותים אין חייבין אפילו מכות מדרות. ומיהו לרש"י ודאי דקשיא. ועוד מפרש כן בהא דסוף עירובין המכניס טמא שרץ. דהיינו כלי שנטמא בשרץ. חייב חטאת בשוגג וכו' והרי אין בבגדים אלא מלקות. כדפי' איהו גופיה בפ' אחרי. ורואיני בת"כ פ' אחרי. דאחרים אומרים ושאינו ענו [דבכבוד בגדים] ונשא עוט לג"ש. מה נשיאת עון האמור להלן בברת. אף כאן בברת. ובריש מהני' כתבתי דמתני' ר"מ היא. והיינו אחרים שהוא רבי מאיר. כדאיתא בהוריות (דף יג ע"ב). והלכך אימטרין לאשמועינן דבכותים אין חייבין. כך נראה לי לתרץ דהכא חייבין דרש"י. אבל הא דפירש רש"י בעירובין אכתי בתמימהו. ולריך עיון: מפני שמומאתן ספק. כתב הר"ב דבגמרא מפרש דמתני' איירי בכותי שטבל וכו' ודרם על בגדיו של חבר וכו' והל"כ נגעו בגדיו בו. לשון הסוספות (ד"ה שדרס) והא דלא לוקי כגון שנגע הכותי לתרומה. משום דמתני' אין לא איירי בהכי. ע"כ. וכלומר דאמשכב תחתון קאי. וזה מחזיק לדברי רש"י והר"ב דלעיל. ומ"ה הר"ב כשהוא ערום. כתבו התוספות וז"ל והא דלא לוקי כגון שדרם בגדיו יחף. משום דאי היה לבוש בגדיו שישבה עליהו אשתו נדה אע"ג דטביל הוא אב הטומאה. כדאמר בת"כ. והטעם אה המדרס הרי הוא מטמא שנים ופוסל אחד [ובמשנה נמי שנינו במתניתין ו פ"ה דזבים] לך מוקי בערום. דכשפירש מן המדרס לא היה אלא ראשון דאמרינן בתורת כהנים. ואינו מטמא כלים. ע"כ:

מלאכת שלמה

ז"ל מלה ודם. פ"כ: לשון ר"ע ז"ל הלובש וכו' בלוחם בגדים וכו' פטור מקרבן. וז"ל המכס הר"ם ז"ל כן פי' רש"י ז"ל. וז"ל מה הוא כוננו במה שפי' הלובש או מהכסה בלוחם בגדים ולא פי' המכניס אותן למקדש דמה לי מכניס או יתכסה הכל יקרא מכניס ועוד מאי איריא של כותי אפי' ישראל בוטל נדה ישראליה משכבו אינו אלא ראשון ופטור עליו על ביאת מקדש ואפי' אם אוחז הכלי אב הטומאה פטור עליו על ביאת מקדש דכתיב ואם לא יכנס

ובשרו לא ירחץ וכו' על רחל'ה טפו שמש כרת ועל כבוד בגדיו לוקא מ'. והיה אפשר לפרש שנתנו דקמאי ואין חייבין עליהם על ביאת מקדש לא קאי אבגדים אלא אבנות כותים כגון הבעול כותי ונכנס למקדש עד כאן: ואין שורפין עליהם את התרומה מפני שמומאתן ספק. בפ"ק דשבת דף י"ו כתב הטור' ז"ל דמשנת דקאי אף חקנות דרישא ע"כ: בפ"ו ר"ע ז"ל. נראה שכן ז"ל בלוחם בגדיו של כותי כשהן מדרס לא נגעו בבגדיו על

תוספות חדשים

תוספות חדשים [תוס' ד"ה] ואין חייבין בו' ותמידי בו'. ולמ"ה ה"ה ד"ה נכתיב ערום בו'. והכ"ה ה"ה י"ט לכתן ד"ה עמי בו' ל"קמ'. כיון דאחיבי ככותי ע"ה. והסם ע"ה אינו נוגע מטומאת אשתו. ונדבדבד הר"ב פ"ה פ"ה פ"ה דטהרות ומישי' שמו י"בנה עליהן אשתו נדה. כ"שלושן אף הוא אב הטומאה הוא ולא כיון החיוב משום נגדים אלא משום נכנס הוא למקדש בטומאה כשצבש בגדיו או לא טומאתן כספק. וע"ה נמשל למ"ג פ"ה מהל' ט"ו:

תוספות חדשים

תוספות חדשים [תוס' ד"ה] ואין חייבין בו' ותמידי בו'. ולמ"ה ה"ה ד"ה נכתיב ערום בו'. והכ"ה ה"ה י"ט לכתן ד"ה עמי בו' ל"קמ'. כיון דאחיבי ככותי ע"ה. והסם ע"ה אינו נוגע מטומאת אשתו. ונדבדבד הר"ב פ"ה פ"ה פ"ה דטהרות ומישי' שמו י"בנה עליהן אשתו נדה. כ"שלושן אף הוא אב הטומאה הוא ולא כיון החיוב משום נגדים אלא משום נכנס הוא למקדש בטומאה כשצבש בגדיו או לא טומאתן כספק. וע"ה נמשל למ"ג פ"ה מהל' ט"ו:

תוספות חדשים

תוספות חדשים [תוס' ד"ה] ואין חייבין עליהן. ול' הר"ב הלובש בו' באותן בגדים בו' פטור מקרבן וכן לשון רש"י וכו'. אבל הא דפי' רש"י בעירובין אכתי בתמימהו דפי' עכ"ל ואפשר דעת רש"י דהתם קאמר שמואל דמכניס פטור שרץ למקדש חייב שרץ עמו פטור וע"ה נמשל למה דהוה פלוגתא דתנאי אליבא דשמואל והגמרא דתנאי דכ"ה שרץ עמו פטור חייב בו' ע"ש וא"כ פי' שמואל נראה דחייב כרת במיד וחסות בשוגג דאת קדש בו' פטור ע"ש דהלא בבגדים

תוספות רע"ה

תוספות רע"ה [תוס' ד"ה] ואין חייבין עליהן. ול' הר"ב הלובש בו' באותן בגדים בו' פטור מקרבן וכן לשון רש"י וכו'. אבל הא דפי' רש"י בעירובין אכתי בתמימהו דפי' עכ"ל ואפשר דעת רש"י דהתם קאמר שמואל דמכניס פטור שרץ למקדש חייב שרץ עמו פטור וע"ה נמשל למה דהוה פלוגתא דתנאי אליבא דשמואל והגמרא דתנאי דכ"ה שרץ עמו פטור חייב בו' ע"ש וא"כ פי' שמואל נראה דחייב כרת במיד וחסות בשוגג דאת קדש בו' פטור ע"ש דהלא בבגדים

תוספות רע"ה

תוספות רע"ה [תוס' ד"ה] ואין חייבין בו' ותמידי בו'. ולמ"ה ה"ה ד"ה נכתיב ערום בו'. והכ"ה ה"ה י"ט לכתן ד"ה עמי בו' ל"קמ'. כיון דאחיבי ככותי ע"ה. והסם ע"ה אינו נוגע מטומאת אשתו. ונדבדבד הר"ב פ"ה פ"ה פ"ה דטהרות ומישי' שמו י"בנה עליהן אשתו נדה. כ"שלושן אף הוא אב הטומאה הוא ולא כיון החיוב משום נגדים אלא משום נכנס הוא למקדש בטומאה כשצבש בגדיו או לא טומאתן כספק. וע"ה נמשל למ"ג פ"ה מהל' ט"ו:

ישראל תפארת יכין

לא תחוש למנות ימי נדה. מראיית דם ארום שתרצה תוך ז"י מראיית הרוק. וכשהטבול תוך ז"י מראיית הרוק יבעל נדה (ו) בגמרא נשכח דאמשכבות דלעיל קאי. דבהבתינן למקדש פטור (א) (ז) דבנגע המשכב בתרומה הולין. ואילנה"ק הרי טהי כע"ה דבגדיו אה"ט שמא ישבה עליהן אשתו נדה. והל"ל דמייירי דהמשכב ה' של חבר. עכ"פ הרי הטהי שדרם עליו. ה' לבוש בגדיו. והל"ל כוונת מדרס דמטמא למשכב במגע בעורו כחצורין למדרס. והל"ל לשרוף לתרומה שנגעה במשכב כפ"ד דטהרות מ"ה. וי"ל דמייירי כשטבל הכותי הוא ובגדיו. ודרם אה"כ למשכב של חבר. או שדרם עליו ערום אחר שטבל דאלו מני' טומאת טמא בגדי ע"ה דהרי טבל. וליכא רק חשש שמא תוך ז"י קודם טבילה.

הטור' דבגדולות איירי: ואין שורפין. עממא דאי ס"ס כמ"ה הר"ב. ואי לאו עממא דס"ס היו שורפין כוון אף בנד"כ שנגעה התרומה דלא היו כספק טומאה כד"ל דדוקא כספק מגע סבור כד"ל אבל ודאי מנג כספק טומאה חזן פ"ד דטהרות מ"ה שורפין אף כד"ל וטס פירשטו עמם כזו. אבל מדכתי הטור' כאן נראה דלאו ככל ספק טומאה שורפין. והא דהשתם התם דכ"ס אין שורפין אלא תולין ובפ"ו דטהרות מ"ה כל ששתה יטל להכנות ספקים וס"ס כד"ל עמ"ה. מילקי הטור' והר"ם שם דבכסף דאורייתא כגון שדה שאבד בו קבר שורפין אף כ"ס ולא נגמרת בו קבר למדכנת. והכא דמספקין

ס"ה כפני טי' דכשישט טי'. ליתשתא כהני כן דלפי' אם אחר שעלה לנש בגדיו או

משנה אחרונה

השלימותו יבוק דהוי ספק דאורייתא. לא דמי לאבד דאמחזק שם טומאה ודאי והכא לא אמחזק. ומ"ה הר"ב כאן אפי' בעל בקרוב שמא יטעה על דם פוהר. לא יבין דאי השלימה יבוק נמלא עטבלה חזן ימי טומאה ואין לכתן דם פוהר כלל. אלא ספק הוא שמא לא השלימותו יבוק וכו' גמ': ב בנות זדוקין. משום דהיינו ככותי לנכנס לנכנס הם נדום אפי' קמס שלא ידפטו אם נוסבות נדכתי אנוהן קמ"ל דכדזוקין פליגי ר' יוסי דסתמן סן כישראלית ואמר בנת פשוט שכלזוקין ממירליו מן הפשוט ומראות דם נדה לחמית. ומ"ק סבב דחיישי' למיטופ. וי"ל דמ"ק דהכא הוא ר"ת דחיישי' למיטופ כקמס ממני' דלעיל והא

נגע כהם כיון דהשתא הוא ערום ופי' מן המדרס אינו אלא ראשון וכל איריות ככ"ד כהם אף לוחתי ע"ה. (ר"ש): (ג"ל):

נדה בנות כותים פרק ד

ציונים

ג דם. לה מדינת פ"ס פ"א :
ברוקה. מ"ו פ"ג מסכת
שמיני מ"ו פ"ג מסכת
ד"ם. כותים פ"ג פ"ג :

ה'לוי גרסאות

אבותיהן. ג"ל אבותיהן
בישראליות ג"ל בישראל
כ"ל ניהולו ונ"ל ונ"ל
בישראליות וכן מספר .
בישראל נמ"ל בישראליות.
אבותיהן ג"ל אבותיהן
בישראליות. ג' שורה ג"ל
ד"ל נ"ל ג"ל פ"ל. וילדה
במסג' הילדה .

תוספות חדשים

משנה ג (בת"ש ד"ה)
וה"ל בר"מ ברקת כ"ו ומפני
כך קשה ל"ו כ"ו. ואפשר ל"ג
דמה המ"מ ונ"ל ונ"ל דמ"ו
שם ו"ל כ"ו כ"ו ר"ל ר"ל
השונה על זה קטן מהו כ"ו
ופי"ס רב"ל מקל"ה דמ"ו
שורה כ"ו כ"ו קטן וכן גדול
ומק"ס קטן לגדול וה"ל ר"ל
ד"ל דוק. ונ"ל נ"ל נ"ל
לגמרי ר"ל. ונ"ל נ"ל נ"ל
ה"ו רב"ל כ"ל ופ"ס פ"ס
במסג' כ"ל כ"ל כ"ל :

אליהו רבא

ג' ב"ש אומרים ברקת
והמ"מ רג"ל. ג' דגול א"ו
יולתה כ"ו וכו"ו יולתה
ס"ל וכו"ו יולתה כ"ו
מ"ו נ"ל וכו"ו יולתה כ"ו
כ"ל א"ל ס"ל וכו"ו יולתה
וכ"ו ד"ל דמ"ו ברקת
וכמ"ו רג"ל מ"ס ג"ל
דילתה כ"ו ומ"מ ל"ל
וא"ש מ"מ י"ג דמ"ו
כ"ו כ"ל :

חדושי מהר"ח

בבב"ם מ"ע הכתוב תשא
עני אב"ל לא כרת אבל
ש"ך עצמו ל"כ מ"מ
למ"ן דמ"ח ו"א
למ"ל דמ"ח ש"ך
עצמו מ"ח ר"ח וכו"ו
מ"ח כ"ח כ"ח וכו"ו
ב"ש ד"מ ד"ח וכו"ו
מ"ס ש"ך ח"ב ג"ל כ"ח
דמ"ח וכו"ו ל"ל ל"ל
כ"ל כ"ו ש"ך ד"ל
לא נראה לר"ש לפרש
כ"ח כ"ח וכו"ו ש"ך
ח"ב א"ו ד"ל ר"ל
ל"ל ל"ל א"ו ש"מ
דמ"ח ש"ך ע"כ
מ"ח כ"ך א"ש ל"ל
פ"ל (ת"י"ס ד"ה) ובר"מ
ברקת וכו"ו רג"ל. כ"ו
ד"ל כ"ו ופ"ס כ"ו ק"ש
ל"ל על ד"ל וד"מ כ"ו :

תוספות רע"ק

משנה ג (אות מ"ו) ב"ב
ד"ה ברקת. מוכר נפק
א"ך וריבא ל"מ"ך דמ"ו
ל"כ ש"שן מ"ח וכו"ו
א"ך בתש"ש מ"א"כ
ב"ק. פ"ס כ"ח ר"ך

תוס' אנשי שם

ג' במשנה ב"ל מסכת
ל"ל דמ"ח ל"ל גמ"ו
מ"מ א"ל וכו"ו
מ"ס ד"ג ד"ל כ"ל
כ"ל כ"ל כ"ל כ"ל
כ"ל כ"ל כ"ל כ"ל
כ"ל כ"ל כ"ל כ"ל

ב פירשו לכת בדרכי ישראל. פי' הר"ב אבל סתמא הרי הן כמותיות. מדאמר רבי יוסי לעולם הן בישראל. מכלל דת"ק סבר. סתמא הרי הן כמותיות. גמרא: **ג** דם עובדת כוכבים כו' בית שמאי מטהרין. דבר תורה אין העובדי כוכבים מממאים שנאמר (ויקרא טו) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש כי יהיה זב. בני ישראל מממאין בזיבה. ואין העובדי כוכבים מממאין בזיבה. גמרא. ומ"ס הר"ב דרבנן גזרו עליהן שיהיו כזבין לכל דבריהן. פי' רש"י משום שלא יהא תיעוק ישראל רגיל אללו במשכב זכור. ומ"ס הר"ב דשיירו ביה רבנן למימאי היכרא. וליעבר היכרא ברקת ומימי רגליה. ולטמוי לדמה. רוקה ומימי רגליה דשמי גזרו בהו רבנן. דמה ללא שכיח לא גזרו ביה רבנן. גמ': ודם טהרה של מלוערע. פי' הר"ב ללא מעין הוא דומיא דרוק בעינן שמחטבגל ויולא. שמתסקה תחילה ויולא יולא לאפוקי דם בין טמא בין טהור. כשהוא בא טטף ויולא ראשון ראשון. רש"י פ"ב דף י"ט: וב"ה אומרים כרוקה וכמימי רגליה. כתב הר"ב דחילו ישראל מממא דם לה ויבש. כדתנן ברפ"א. ומ"ס הר"ב ודם טהור של מלוערע כו' דחמנא רבייה מקרא וכו' מוכר נפקא. וב"ה ה"ל לוכר מיבעי ליה. לוכר כל שהוא זכר. בין גדול בין קטן. וב"ה נפקא להו מאלה תורת הזב בין גדול בין קטן. גמרא. ועיין [מ"ס] ב"מ פ"ה דזבים. ופלוגתא זו דב"ש לקולא וב"ה לחומרא. ר"י אמר עבדיות רפ"ה. ומכיון דר"י אמר. ש"מ דחכמים נחלקו עליו. ויש בזה שני פנים. או שנאמר שחולקים ומפכי להו וב"ה לקולא. וכי הא דכתב הר"ב ברפ"ג דיבמות. או שנאמר דעקרינן לה לגמרי. וכדוכחתי ברפ"ח דחולין. ומפני כך קשיא לי על הר"ב והרמב"ם. שסתמו ולא פירשו להלכה. ומשמע שסוברים דהלכה כב"ה כמו שא"ל בכל מקום. ובהדיא העתיק הרמב"ם לדברי ב"ה דהבא. בכתבו פ"ה מהל' משכב ומשוש [הלכה ה]. ונ"ל "לויכא למימר דעקרי וכו"ו לא נשנית ופסקו לחומרא. דהיכא דליכא הנא דקמי צמלחא כמו בחולין. וכן באהלות פ' בתרא דליכא סתמא דמ"ר עקרינן וקמי ליה חידך

שנהגו ללכת בדרכי אבותיהן. ה. הרי הן כמותיות. פירשו ללכת בדרכי ישראל. הרי הן בישראל. עד שיפירשו ללכת בדרכי אבותיהן. ג. דם עובדת כוכבים. ודם מלוערע. של מצורעת. בית שמאי ממדריים. ובית הלל אומרים כרוקה. וכמימי רגליה. דם וילדת שלא טבלה. בית שמאי אומרים

ברקת. ודם טהרה של מלוערע. פי' הר"ב ללא מעין הוא דומיא דרוק בעינן שמחטבגל ויולא. שמתסקה תחילה ויולא יולא לאפוקי דם בין טמא בין טהור. כשהוא בא טטף ויולא ראשון ראשון. רש"י פ"ב דף י"ט: וב"ה אומרים כרוקה וכמימי רגליה. כתב הר"ב דחילו ישראל מממא דם לה ויבש. כדתנן ברפ"א. ומ"ס הר"ב ודם טהור של מלוערע כו' דחמנא רבייה מקרא וכו' מוכר נפקא. וב"ה ה"ל לוכר מיבעי ליה. לוכר כל שהוא זכר. בין גדול בין קטן. וב"ה נפקא להו מאלה תורת הזב בין גדול בין קטן. גמרא. ועיין [מ"ס] ב"מ פ"ה דזבים. ופלוגתא זו דב"ש לקולא וב"ה לחומרא. ר"י אמר עבדיות רפ"ה. ומכיון דר"י אמר. ש"מ דחכמים נחלקו עליו. ויש בזה שני פנים. או שנאמר שחולקים ומפכי להו וב"ה לקולא. וכי הא דכתב הר"ב ברפ"ג דיבמות. או שנאמר דעקרינן לה לגמרי. וכדוכחתי ברפ"ח דחולין. ומפני כך קשיא לי על הר"ב והרמב"ם. שסתמו ולא פירשו להלכה. ומשמע שסוברים דהלכה כב"ה כמו שא"ל בכל מקום. ובהדיא העתיק הרמב"ם לדברי ב"ה דהבא. בכתבו פ"ה מהל' משכב ומשוש [הלכה ה]. ונ"ל "לויכא למימר דעקרי וכו"ו לא נשנית ופסקו לחומרא. דהיכא דליכא הנא דקמי צמלחא כמו בחולין. וכן באהלות פ' בתרא דליכא סתמא דמ"ר עקרינן וקמי ליה חידך

של חצר ואח"כ נעש גדוליו של חצר שדרם כותי עליהן בתרומה לא שרפי' תרומה וכו': **ב** בדרכי אבותיהן. מלמתי מונע בדרכי אבותיהן וכן נ"ס כן בספ"א: פירשו ללכת בדרכי ישראל הרי הן בישראל ר' יוסי אומר לעולם הן בישראל. כך מלמתי מונע וכן הגיה ג"כ ה"י יהוסף ז"ל: ר' יוסי אומר לעולם הן בישראליות וכו'. אבל סתמא בישראל מכלל דת"ק סבר סתמא כמותיות מניה אבל ממילתיה דת"ק לויכא למישמע מידי

יבין ישראל תפארת

וב' לא לירך דם ירוק. ולהכי אין שורפין לתרומה שנעשה במשכב: (ח) ה"ה בסתמא: (ט) ובסתמא בישראלית: (י) דמה כדס בהמה. רק מעייטתיה טמאים מד"ם. דכזבים הם. רק דם שאיט מעין. דלויט מחטבגל ומחאסק תחלה קודם שילא כרוק ומי רגליס. רק טטף ויולא ראשון ראשון. להכי לב"ש טהור לגמרי דעבדו בה רבנן היכר' דמ"ל' הוא. ולא

משנה

והא דלמך בזמן שנתנו בדרכי אבותיהן. אפי"ן דסתמא נמי הן כמותיות. היינו משום דסתמא טהרות בדרכי אבותיהן. **ג** ב"ש מסכתין וכו"ל כרוקה וכו'. ומכיון שיהיה דמ"ו דמ"ו היכרא לידעו דסתמא מדרבנן כי יהיו ללא ליכדפו טהר וכו' כמ"ס כ"ב כלאיתא בנ"מ. ומשמע הכא דכל טומאה דרבנן אין שורפין עליו וכן ת"ו שט"ו אסור לאנד מרומה וקדשים מן הטובה וכוין פעמיה מן הטובה לא מלא חכמים להמיר. ויש לדקדק דלמכאן כבמה ספקות שטורפין כתי שש ספקות דפ"י דטהרות מ"ס ובפ"ק דשבת ב"ל דבר אמרו ידים פתלת גזרתן לפרס. ונראה דוקא בתרומה כהנ"ל להכילה אסור לאנד מן הטובה כל אמר ר' יואשע בנמ"ו בטורם דף ג"ד משמעת סתמא כהנ"ל לך

תרומה: **ב** פירשו ללכת בדרכי ישראל הרי הן בישראל. אבל סתמא הרי הן כמותיות: ר"י אומר לעולם הן בישראל. וסתמא הן בישראליות. ואין הלכה כר' יוסי: **ג** דם עובדת כוכבים. ב"ש מטהרין. ואע"ג דברוקה וכמימי רגליה מודו ב"ש דרבנן גזרו עליהן להיות כזבין לכל דבריהן. אפי"ה דמה טהור. דשיירו בה רבנן למימאי היכרא דטומאתן דרבנן. כי יהי ללא גשרפו עלייהו תרומה וקדשים: ודם טהור של מצורעת. ואע"ג דמעייטת של מלוערע כגון רוקה ומימי רגליה הוה אב הטומא' כשל זכ. אפי"ה דם טהור שלה טהור. ללא מעין הוא. דומיא דרוק בעינן שמחטבגל ויולא: כרוקה וכמימי רגליה. דמטמאין לחין ואין מטמאין יבשין. והך היכרא הוא דעבוד גבי דם עובדת כוכבים דמטמא מדרבנן. שגזרו עליהם שיהו כזבים לכל דבריהן לחילו דישראליות מטמא דם לה ויבש. ודעובדת כוכבים לה ולא יבש. כרוק וכמימי רגליס דאין מטמאין יבשין. ודם טהור של מלוערע נמי. אע"ג דדם לאו מעין הוא. דין מעין איז ליה. דחמנא רבייה מקרא. דכתב * לוכר לרבות (מעייטתיו) [מלוערע למעייטתיו]. ולקניבה לרבות (מעייטתיה) [מלוערע למעייטתיה]. ואמרין מעייטתיה דמי. חילמא שאר מעייטתיה כגון רוקה ומימי רגליה דלחו מזב דכתב ביה וכי ירוק הזב. ומימיה נפקי שאר מעייטת. מוכר נפקא. דכיון דלחריבי מלוערע למעייטתיו לחריבי מלוערע לכל מעייטתיה. דליכא דכווסייהו זכור. אלא לדמה דליתיה בזכר. וכיון דרבייה רחמנא לדמה שיהא כרוקה וכמימי רגליה. א"כ מה רוקה ומימי רגליה מטמאין לחין ואין מטמאין יבשים. חף דמה כן: דם היולדת. שעברו ימי טומאת לידה ולא טבלה: בש"א ברקתה וכמימי רגליה. מטמא לה ואינו מטמא יבש. ואע"ג דדם טהור הוא. דכיומי חלא רחמנא והא מלו. וליכא לטמוייה נמי משום מעין דהא אין מחטבגל ויולא. אפילו הכי רבנן גזרו טומאה עליה. הואיל ולא טבלה. וטמאה היא. גזירה אחר * ג"ו לוכר ולקניסה לוכר.

ברקת. ודם טהרה של מלוערע. פי' הר"ב ללא מעין הוא דומיא דרוק בעינן שמחטבגל ויולא. שמתסקה תחילה ויולא יולא לאפוקי דם בין טמא בין טהור. כשהוא בא טטף ויולא ראשון ראשון. רש"י פ"ב דף י"ט: וב"ה אומרים כרוקה וכמימי רגליה. כתב הר"ב דחילו ישראל מממא דם לה ויבש. כדתנן ברפ"א. ומ"ס הר"ב ודם טהור של מלוערע כו' דחמנא רבייה מקרא וכו' מוכר נפקא. וב"ה ה"ל לוכר מיבעי ליה. לוכר כל שהוא זכר. בין גדול בין קטן. וב"ה נפקא להו מאלה תורת הזב בין גדול בין קטן. גמרא. ועיין [מ"ס] ב"מ פ"ה דזבים. ופלוגתא זו דב"ש לקולא וב"ה לחומרא. ר"י אמר עבדיות רפ"ה. ומכיון דר"י אמר. ש"מ דחכמים נחלקו עליו. ויש בזה שני פנים. או שנאמר שחולקים ומפכי להו וב"ה לקולא. וכי הא דכתב הר"ב ברפ"ג דיבמות. או שנאמר דעקרינן לה לגמרי. וכדוכחתי ברפ"ח דחולין. ומפני כך קשיא לי על הר"ב והרמב"ם. שסתמו ולא פירשו להלכה. ומשמע שסוברים דהלכה כב"ה כמו שא"ל בכל מקום. ובהדיא העתיק הרמב"ם לדברי ב"ה דהבא. בכתבו פ"ה מהל' משכב ומשוש [הלכה ה]. ונ"ל "לויכא למימר דעקרי וכו"ו לא נשנית ופסקו לחומרא. דהיכא דליכא הנא דקמי צמלחא כמו בחולין. וכן באהלות פ' בתרא דליכא סתמא דמ"ר עקרינן וקמי ליה חידך

שנהגו ללכת בדרכי אבותיהן. ה. הרי הן כמותיות. פירשו ללכת בדרכי ישראל. הרי הן בישראל. עד שיפירשו ללכת בדרכי אבותיהן. ג. דם עובדת כוכבים. ודם מלוערע. של מצורעת. בית שמאי ממדריים. ובית הלל אומרים כרוקה. וכמימי רגליה. דם וילדת שלא טבלה. בית שמאי אומרים

אבל הכא שאין חנא. טפי עדיף להפכה מלעקרה לגמרי: בש"א

שלאה

משום דקשה דיוקא דרישא דליוקא דסיפא: עד שיפירשו. גמ"ל ספ"א כמק"ו שהוא לשון פירוש: **ג** בפי ר"ע ז"ל מוכר נפקא דכיון דלחריבי מלוערע למעייטתיו לחריבי מלוערע לכל מעייטתיה דליכא דכווסייהו זכור ע"כ אמר המחנא וב"ש נקבה מוכר לא אחיה דליכא למפרך מה לוכר עבן טעון סריעה ופרימיה ואסור בחשמים כמסע חמנא בנקבה דלא וב"ה וכו'. ואיבעית אימא אמרי לך ב"ש האי לוכר מיבעי ליה לוכר כל שהוא זכר בין גדול בין קטן

יבין ישראל

שרוף על שאר מעייטתיה תרומה וקדשים: (יא) דם טהור דמ"ל טהור הוא: (יב) אע"ג דמעייטתיה טמאין. דם לאו מעין הוא: (יג) דממאים ואפי"ה יש היכר בדם עובדת כוכבים דמ"ס הוא. דממטמא לה ולא יבש. ללא כשאר דם נדה דמטמא לה ויבש. ודם טהור דמלוערע ס"ל טמא מדלורייתא דרבי' קרא דלחי כשאר מעין לטמא לה ולא יבש: (יד) אחר עשברו

אחרונה

שמיר ומה שאינו ראוי להכילה גם הזכיר פלו' וא"כ אפי"ה צוממא דרבנן אין ליכדפו לטורפין עליו וכן ת"ו שט"ו אסור לאנד מרומה וקדשים מן הטובה וכוין פעמיה מן הטובה לא מלא חכמים להמיר. ויש לדקדק דלמכאן כבמה ספקות שטורפין כתי שש ספקות דפ"י דטהרות מ"ס ובפ"ק דשבת ב"ל דבר אמרו ידים פתלת גזרתן לפרס. ונראה דוקא בתרומה כהנ"ל להכילה אסור לאנד מן הטובה כל אמר ר' יואשע בנמ"ו בטורם דף ג"ד משמעת סתמא כהנ"ל לך

נדה בנות כותים פרק ד

צינים

מטמאה... שפחה... חלופי גרמאות...

חלופי גרמאות

וביה... חלופי גרמאות... חלופי גרמאות...

תוספות חדשים

חלופי גרמאות... תוספות חדשים... חלופי גרמאות...

חלופי גרמאות

חלופי גרמאות... חלופי גרמאות... חלופי גרמאות...

חלופי גרמאות

חלופי גרמאות... חלופי גרמאות... חלופי גרמאות...

חלופי גרמאות

חלופי גרמאות... חלופי גרמאות... חלופי גרמאות...

ז' אטו תוך ז' ומיהו לא גזור שיטמא לח ויבש כלפני ז' כי היכי... חלופי גרמאות...

ברוקה. וכמימי רגליה... חלופי גרמאות... חלופי גרמאות...

בה להיכרא. לדיכא למיחש דלמחא חמי לחוקי בשל תורה... חלופי גרמאות...

נדה נמי נימא זובה [דס יהיה זובה ובגדה משתעי דפ' ראשונה נאמרה בגדה... חלופי גרמאות...

קקן וכו' נקא לכו מוזת תורה הזב בין גדול בין קטן: שהיא מטמאה... חלופי גרמאות...

יבין תפארת ישראל יבין... חלופי גרמאות... חלופי גרמאות...

יבוס אמרה בחסכת פדיות ש"מ דחמיתם נחלקו ומפני לה דהוי ב"ה נקולא... חלופי גרמאות...

ה' כמת. ימות. פ. ויבטלמי
פ' החול. ד' ורפ"ק דמסילין.
דמיה. ה' כמ"ב. פ"ה דמ"י
דנין. א"ן. מ"י. ע"ס :

חלוף גרסאות

ה' כמה טיפולמי. ובמת.
דרא. כד"ל. ה"א. וכו'. כמס"ג.
ויבטלמי. ויבטלמי. ידא.
ארבעים וחמשים כד"ל. כג'
ויבטלמי. א"ן. מ"י. ע"ס :

תוספות חדשים

ט'. והפ"י הפסיק שופי בין
קט"ו ללדה. ומה טעורס
הואל דם נקוטי בא (ר"ס')
משנה ה' (בר"ב ד"ה)
ד"ה מהא ש"ו אכל קשה
טו'. ו"ה קשה ל' נהדס
ה' מ"י ד"ה כ"ג. כ"ו. ד"ב
ז"ב. כ"ו. כ"ג. כ"ד. כ"ה.
וע"ן יבמות דף פ"ג :
[הר"ם ד"ה] אין קשוי כו'
שהתחיל בו יזבה. והע"ס
שאין ימי זיבה אלא י"א יום
וכנ"ר

חדושי מרז"ח

פ"ה מ"א בד"ה ר"א כו'
כשנכנס לברך ביבנה
והיחיד כל אחד על אחר
שבידו העיד ר"י ג"כ כן
כתב רש"י לפרש"י
פשיטא דלא קשה שנוכל
לומר דלא פליג שום אדם
ואף לדברי הראב"ד
שהביא

תוספות רע"ק

אבל לדה נפל אין קשוי
לפליג. וכן אם ירא
העיר דרך דופן לרבנן
דר"ם ולקמן דלא הוי ליה
לענין פוסא ופוסא ה"ג לא
הוי קשוי ול"ש ה"י קשוי:
משנה ה' אות [ו] הר"ב
ד"ה ד"ה חדשה. דהיינו
חדש ט' ושפוריא גרס
גמ'

תוס' אנשי שם

הרי דם טוהר שלה טמא
פדוקה ומימי גרלה וכו'
כמשקין טמאין של הטמאין
המשקין סוואלן מהן כמשקין
שמן טעין כהן חזק
וכי"כ שהרי ג' משקין סוואלן
ממנו הן אבות הטומאה ע"כ
הרי בהדיא כ"ל דהטוהר
ומאורעט אין להם מעינות
כלל. וכ"כ עוד שם בפ"א
הט"ו דדוקא ז"ו זיבה ויולדת
וגדה אית להו מעינות וכן
כפ"י ו"ה דהט"ו דקמשיב
לטומאה מאורעט לא חביב
כלל דאית להו מעינות
ובדאי דבני הכהנים זע"ג
דגמ' משמע דלכ"ע מאורעט
אית ליה מעינות ו"ס ד"ס
ז"כ אלא גרס טוהר א"ך
דברי הכ"מ והי"ט תוהים
ביות. שלא הכריזו
בזה הכהנים פסק
דלא כהמ"ן. (הגמ' ט')
ד"ה ח"ט ד"ה אין קשוי ט'
וכתב המגיד ט'. לא לדעת
אח"כ כוונתו ל"ש דה"ה אפי'
ה"ו יום לתודיה ה"ה ק"ל
כותיה כ"ג ל"ג כ"י מאיר
ובין לגבי ר"י ואע"ן שם
דאיכא ר"ס נמי דסב"ג
כוותיה מ"ר גע. (ט"ז) :

ל"י דאם לא שפחה לילה ויום אע"פ שפחה מעה לעת. מחמת
ולד היה. תוספות [ד"ה לנין] : ה' אפילו מ' ו' יום. גמרא
השאל ל' מקשה מ' מיבעי. אמר ר"ח ל"ק כאן לחולה כאן לבריאה
[ארבעים]. ומ"ש הר"ב ולא היא יולדת בזוב כלומר אבל בימי נדתה
[שמאה] נדה. כדאי' בגמרא [דף נה].
ופירש"י וה"ק ר"מ כמה הוא קשוי
שלא תבא להתחייב בקרבן ולספירת
נקיים מ' ו' יום. ומיהו בכל הגי' מ'
כי שלמי ימי זוב ומטו ימי נדות. טמאה
נדה. וכי הדרי שלמי ז' ימי נדות ומטו
ימי זוב טהורה : אין קשוי יותר משתי שבתות. ומפרש בגמרא
דטעמייהו דכתיב וטמאה שבועים כדעתה ולא כזיבתה. מכלל
דזיבתה טהורה. וכמה שבועים. וכתב המגיד ריש פ"ו מהא"כ
דמייירי שהתחילה בימי זיבה. ומ"ש הר"ב דהלכה כמותה. ומפרש בגמרא
אמר שמואל פלייגיה מאי טעמייהו דרבנן כו'. מדקרי להו רבנן. ולא קאמר מ"ט דר"י ור"ס. שמע"י דס"ד דהלכה כמותה [וכהד"ה אמר
שמואל בפרק הערל ד פ"ג דהלכה כותיהו. ואע"ג דלרב קאי הסם בתיקו אי פסק כותיהו א"ס לא. כיון דשמואל פסק בהדיא כותיהו.
ולא

כלומר ושפחה זו שאמרנו א"ס שפחה מן הער אע"פ שלא שפחה מן
הדם אי שופי : ה' כמה הוא קשוי. דלא אחיה ל"י זיבה בכל
דמים שפחה : אפילו מ' ו' יום. א"ס לא שפחה יום אי סמוך
ללידה לא אחיה ל"י זיבה. ולא הוי יולדת בזוב : דיה חדשה. דיה
א"ס נעטר את הקושי חדש א'. * דהיינו
[חדש] ט'. אבל קשה ג' כבוד י"א
ימי זיבה כדמ"ס ח'. ואפילו מקשה
והולכת כל ט'. ה"ו יולדת בזוב מחמת
ג' ימים של שמיני : אין קשוי יותר
מב' שבתות. ש"ס קשה ור"ה ג'
ימים קודם כ' שבתות והיתה מקשה ואולכת * כל השבתות אחרי כן.
הרי זו יולדת בזוב מחמת ג' ימים שהיו קודם [הב'] שבתות והלכה
* ד"ו כל ה"ב שבתות.

ומ"ש הר"ב דהלכה כמותה. ומפרש בגמרא
אמר שמואל פלייגיה מאי טעמייהו דרבנן כו'. מדקרי להו רבנן. ולא קאמר מ"ט דר"י ור"ס. שמע"י דס"ד דהלכה כמותה [וכהד"ה אמר
שמואל בפרק הערל ד פ"ג דהלכה כותיהו. ואע"ג דלרב קאי הסם בתיקו אי פסק כותיהו א"ס לא. כיון דשמואל פסק בהדיא כותיהו.
ולא

ומ"ש הר"ב דהלכה כמותה. ומפרש בגמרא
אמר שמואל פלייגיה מאי טעמייהו דרבנן כו'. מדקרי להו רבנן. ולא קאמר מ"ט דר"י ור"ס. שמע"י דס"ד דהלכה כמותה [וכהד"ה אמר
שמואל בפרק הערל ד פ"ג דהלכה כותיהו. ואע"ג דלרב קאי הסם בתיקו אי פסק כותיהו א"ס לא. כיון דשמואל פסק בהדיא כותיהו.
ולא

מלאכת

שפחה מזה ומזה רצ חסדא אמר טמאה דהא איכא שופי ר' תנינא אמר
טהורה דכיון דשפחה א"ף מן הדם אינלא מילתא דלס הקושי מחמת
ולד אחא אבל כי שפחה מן הער ורואה דם אינלא מילתא דמקמי הכי הואי
חויא נמי בלא קושי ולרצ חסדא מהני' דקמי שפחה מן הער ולא
מן הדם לא מיבעיא קאמר ל"מ דשפחה מזה ומזה דמאה דפסקו להו לגמרי
דשפחה ודאי קמאי לאו מתמתיה דולד אהו דאי מתמתיה כ"ש דמשי"ס דם
השתא בשעת לידה אבל מן הער ולא מן הדם איכא כי היכא דמדס לא
פסקה מקושי נמי לא פסקה והא חונכא בעלמא הוא דנקיט לה פירוש
שחמתה טעונית הוהי אינה מרגשת כעברה קמ"ל ופריקין ל"ר הנינא ממתי'
דקמי רישא קשה שלשה ימים כבוד י"א יום ושפחה מע"ל וילדה ה"ו
יולדת בזוב ה"ד אינלא כדקמי שלשה ימים ואחד בשופי וכוונתו
ר"ה למה ל"י כולי האי וכדרי בשופי טמי כדקמי לעיל
בברייתא דגמ' אלא לאו ה"ק קשה שלשה ושפחה מזה ומזה או שקשה טמי
ושפחה מע"ל בשלישי מן הער ה"ו יולדת בזוב ותויבתא דר' הנינא ומשיי אמר
לך ר' הנינא לא לעולם כדקמי שלשה נקוטי ומקשה שלשים ומקשה
רביעי בשופי והא קמ"ל דאע"ג דקשה בק"ה שלשים ולא שפחה לילה ויום
כלני שבת ויומו אלא לילה ושני תנאי יום טמאה ולא פוקי מדמתיה כן אחי ר'
ליושב דאמר לעיל בברייתא דגמ' כל שקשה בשלישי אפי' שש אחת כללי
כיהיב שלשים אפי' כל היום כולי בשופי ושפחה מלול רביעי ששה אחת להשלמת
מע"ל אין זו יולדת בזוב דבעי' שופי כל יום שלשים המניאה ל"י זיבה ע"כ :
ד"ה ר"ם אומר אפי' מ' וחמשים יום. ובגמ' דייק מללא קמי ר"מ אומר
אפי' מ' או ל' יום טהורה בטלן ט"מ ללאו לגמרי מחמת לה ר"מ מוזב ומנדות
אלא ה"ק ר"ש כמה היא קשוייה שלא תבא להתחייב קרבן ולספירת נקיים

מ' או ל' יום ומיכו בימי נדתה נדה בימי זיבתה טהורה ט' בכל מ' יום כי
שלמי ימי זוב ומטו ימי נדות טמאה נדה וכי הדרי שלמי ז' ימי נדות ומטו ימי
זוב טהורה ואפי' בימי זיבה איכא מ"ד נגמ' דאין סולד מספר אלא ימים
הראוין להיות כהן זבה גדולה כגון א"ס ראיה ג' ימים לרופים טהורים מספיקת
ז' ימים נקיים ומקרבן אבל לא ר"ה אלא יום אחד לריבה לשמור ויס כנגד
יום דכי כתי' דמה דדרשוין ולא מחמת ולד בזבה גדולה כתי' דכתיב כההוא
קרא ימים רבים. ואיכא מ"ד דאפי' ימים הראוין להיות כהן זבה קשה הולד
מספר מלשמור ויס כנגד יום דהתם נמי כתיב כל ימי זוב שומאחה דמימי
נפקא לן זבה קטנה : ר' יהודה אומר דייח חדשה. הניח ר' יהודה
אומר משום ר' טרפון דייח חדשה ויש בדבר להקל ולהחמיר כ"ד קשה שנים
בסוף שמיני ואחד בתחלת תשיעי ואפי' בתחלת תשיעי ילדה דס"ל לר' יאודה
ד"יולדת טמי' יולדת למקושטין אפי' הרי זו יולדת בזוב האיל רובו זיבה
בשמיני הואי שאין הולד מספר שדין מד יומא בהר תרין יומין והרי היא א"ס
אבל קשה יום א' בסוף שמיני ושתיים בתחלת תשיעי ואפי' בסוף ט' ילדה
אין זו יולדת בזוב דקסבר ר' יהודה שפורא גריס כלומר החדש של תשיעי
שכ"ד חוקשין לקודם החדש גורמת לידה הולד דמי עייל הוי זמן לידה.
הקשו תוס' ז"ל ואל"ה איכא מוכח דהדש לבנה גריס דלימא חדש ט' שלאחר
ח' חדשים של שלשים יום להריונה גריס ואפי' הוא מתחיל באמצע חודש
הלבנה וי"ל דא"כ הל"ל דייח חדש אחרון אבל החדש משמע חדש המבורר
דהיינו חדש הלבנה ע"כ ועוד דקדקו ג"כ מן הברייתא שכתבתי ע"כ : ר'
יוסי ור"ש אומרים וכו'. גמ' אמר שמואל מאי טעמייהו דרבנן דכתיב
ומתלה שבועים כדעתה ולא כזיבתה מכלל דזיבתה טהורה ואיזה זם קושי
בימי זיבה דכתיב ביה דמה מחמת עממה ולא מחמת ולד וכמה שבועים :
כל

תפארת ישראל יבין

טהור דם קושי בימי זיבה : (ל' שסמוך ללידה. וזכרתה ג' קודם לכן
בי"א ימי זיבה. אפי' מקשה והולכת עד לידה. ה"ו יולדת בזוב :
שנתעבר

אחרונה

לחולס ומתעב ליותר מחמשים לא מספר וכ"כ תוס'. ולא אפרש בגמ' מ"ט
ד"מ. דטעמי' דל"י מפרש בגמ' דס"ל שיפורא גרס. וז"ל ו"ש מפרש טעמייהו
כדעתה ולא כזיבתה וטעמייהו דל"י לא אפרש. ואפשר דדריש נמי כ"כ ור"ש
כדעתה ולא כזיבתה. אלא דקשי' ל"ס דבי' זכר נמי כתיב ועתה שפחה ימים
בימי נדת דוחה קמחא ותויתא נמי בימי נדת ולא כזיבתה ומכלל דשפחה טהורה
בייבה וכוין דשפחה טהורה למה ליה לתעב שפחה ולהכי דריש הך כדעתה
בייבו כמו שאלמר בזכר בימי נדת דוחה כאלו נשתב כהן בני כקנה וטמאה שבועים
בימי נדת דוחה טמאה ודריש בימי היינו שבועים אחרים הרי ארבע שבועות.
נדת היינו שבעה. דוחה שבעה. חמשה עשר. הרי שבעה שבועות חוץ מייום
הלידה והם חמשים. ובהכי ניחא דס"ל לגריאה ארבעים דשנים דדוחה איתו
אלא בחולה כפי' כ"ט בחמות דוחה לשון מדוה ואע"ג דלכתיב פשו להו מ"ג יום
קמ' ארבעים ולא דק ולחומה : א"ר ב"ע ימים וחמשים יום. אש"ג דכלל הכי
יומי איכא ימי נדות שאין ראוין לזיבה. פליגי רב ולוי בגמ' דלרב כי אחתה
בימי זיבה מספר לעולם א"ף בימי נדות שגוין ראוין לספירת זיבה ולסמירת
ספירתה וכי אחרי' בימי נדות נדה היינו שהחמיל הקושי בימי נדות. ולוי סבר
לאין פלטק מתי' החמיל אלא כי מעט ימי נדות נדה. וה"ל לדידן דק"ל כ"כ ור"ס
שיכא

ו' המקשה - לה' ק"י פ"א
המקשה פ"א פ"א :

הלכות גרסאות

ו' של נקבה כל דמי נקי
לנקבה כל הדמים. ור"א
ג"ל ר"א. ובה ג"ל מה
אם וז"ל גיטות ונ"ל וז"ל
ובה א"ס. מנפאת ובה
כ"ל מ"ס הד"ה. פ"א
כ"ל מנפאת היא וז"ל גיטות
נדה גיטות לידה.

תוספות חדשים

וכנר מנפאת המקשה כימי
נדה. ד"ס ע"ן מתי"ל
כדיבור הקדום) וזה כשמתחיל
כימי מות. אבל התחיל כימי
זיבה. הולך מותר כל י"ד יום
שש ימים הראשון לפיכך
זיבה. או לפיכך סמיה
זיבה וכנר גנמ' (מ"מ ס"ג)
משנה ו' (ת"י"ט ס"ה)
המקשה ג' נמנעו כ"ו.
וכשתי"ן שם תחלה סמיה
ג"כ ד"ס דמנפאת יהו' ומקשה
(ת"י"ט ס"ה) א"ל
לכ"ל כ"ו אפילו כמי מ"ס
נדה ד"ל א"י נדה:
(בא"ד) דיונו לפיכך
כ"ו. ע"ן מנפאת:

חדושי מהרי"ח

שחביא שם הרב תי"ט
הכנסה פליגי על הני
יודאי א"ה כתב לכתוף
הנדר דמשבח ביה. תחלה
הכלכה ניהו ע"ל וז"ל
פשוט כוונתו דהיבא דלא
משבחין בהדיא דתי"ט
או סתם רבי כהני יודיאה
למפסק הכלה כמותו ולא
לדמות להדיא דש"ס
דיבמות שמביא כאן הרב
תי"ט ששם בפי' מהפ"ק
בנפרא ודלא דמי להדיא
דהילין שמביא הרב תי"ט
השם ג"כ אם נאמר שבי"ה
שם לחוסרא א"ל לא דיי
הכלכה כן דהיי סתם ואח"כ
בחלוקת ובאמת הת"ק
סובר שם לחוסרא ע"ש
א"כ ע"כ צ"ל דעקינין
כמו שכתב שם הרב תי"ט
אבל בכל המקומות שלא
נמצא איוה הובחל ליהו"כ
אוי נאמר או כסברת רש"י
או אפילו כסברת הראב"ד
וכנ"ל ולא רציתי להאריך
ולהביא כמה מקומות
שהיה נכון ע"פ זה דו"ק:

תוספות רע"ק

נפרא. וכל מה שזואית
בחדש תשיעי בקושי מפרך
ד"ס קישי אף בקשה
תחלת חרש ג' ימים ואח"כ
שפתה עד טוף חרש מ"ט
מפרך דם קישי (כ"ט נראה
דצ"ל אף בקשה בחדש
ח' יום א' ובחרש מ' ב'
ימים וכן מבורר בנפרא):

תוס' אנשי שם

ו' תי"ח ד"ה תי"ט ד"ה
המקשה כ"ו ובשתי"ן שם
כ"ו. כמוזע שבוזע
אמ"ג הכמ"ס אפילו היו
האומים אכל און ז"ס ע"ן
ד"ל"ס ק"ל ליכא לאומי משום
דמ"ט

ולא ידעין אי לא פסק רב שותייהו אע"ג דמלתא דאיכורא הוא
אולקן בתר שמואל דפסק בהדיא: ו' המקשה בתוך שמונים
של נקבה. פי' הר"ב כגון ששמה לאחר י"ד כו'. א"ל ששמה
ולד אחר חבירו ב' חדשים וחלי. אחד נגמרה לורתו בחלמט שביעי
ואחד נגמרה לורתו לטוף חשיעי כמעשה

דיהודה ומקשה בני רבי חייל (כ"ג)
דלעיל דף כ"ו] רש"י. והיינו דכתב הר"ב
כגון. לומר דליכא נמי גזונא אחרינא.
ולי נראה דמהני' לא מיירי בגזונא
אחרינא שכתב רש"י. דא"כ מאי איריא
למתי בתוך פ' של נקבה. ליתני סתמא
המקשה בתוך ימי טוהר אלא ודאי
בחידוש לא קמיירי. ואף הרמב"ם
בפירושו ובחבורו פ"ו מה"ב. [הלכה
פ"ו] לא חסברה לה אלא בששמה
לאחר י"ד כו': עד שיא' הולך. ולא
כל

הולך עמאה לידה. רש"י בגמ' : ורבי אליעזר מטמא. פי' הר"ב ג"ג
הדמים שהיא רואה טהורה ועלה קאמר ר"א דטמאה ולא מפליג [שמשע] דאף כימי זיבה דטמאה ודיו דקאמר ר"א לדבריהם דרבנן קאמר
לכו. והתוספות [ד"ה אימא] פירשו בשם הר"ר מה"ס. דר"א לא מטמא אלא כימי נדה כדקאמר דיו ועיין לקמן : אמרו לו ל"א ומה
במקום שהחמיר בדם השופי וכו'. [וכתבו התוספות [ד"ה דיו]] ואל"ת וכלא ק"ו נמי אמאי מטמא טיפוף ליה דקושי לא גרע משופי. ולמה
בשביל קושי יש לה להיות טמאה. וי"ל דטעמא דר"א כדאמר רבא בגמרא. בהא זכנהו [תשובה נלחת יכול להשיבן] ר"א לרבנן לאו
אמריהו דמה דמה מחמת טמאה ולא מחמת וד' ה"ג וטהרה ממקור דמיה. דמיה מחמת טמאה ולא מחמת וד'. ולכך תריך להו לרבנן ק"ו
ומחמת ק"ו אית לן למדרש קרא דמיה למלתא אחרינא וליכא לאוקמי קרא אפילו כימי נדה דליכא ק"ו [דרבנן נמי דרשי] דתשב [על דמי
טהרה. דה"ל למכתב וששים יום וששת ימים דמי טהרה. רש"י דף לו] ושיבה אחת לכוון [או כולן טהורים או כולן טמאים]. ור"א סבר
דכיון דליכא לאוקמי קרא כימי נדה אפי' אי נימא ק"ו. משום דיו און כך לטוהר אלא כימי זיבה. אבל כימי נדה. ולדידיה אף
כימי זיבה טמאה משום תשב ושיבה א' לכוון. כדאמר בגמ'. ע"כ. והא דמסקי' ולדידיה אף כימי זיבה כו' היינו לפירוש רש"י. דס"ל דר"א
אף כימי זיבה מטמא. אבל להר"ר מה"ס [ד"ה אימא] אה"ג דלא מטמא ר"א אלא כימי נדה. ולית ליה לר"א דרש' דתשב ושיבה אחת לכוון.
ולא איתמר בגמרא אלא לרבנן. כדמסקי' בדבר שאחר זה : אמר להן דיו כו'. ואף רבנן אית להו דיו. אלא דרש'י תשב ושיבה אחת לכוון.
כדפרי'

מלאכת שלמה
ע"כ ומשני בגמ' דאפי' אם רואה ב"א של ימי זיבה ס"ל דהויא טמאה דאמר
קרא תשב ושיבה אחת לכוון או כולן טהורין או כולן טמאים והיינו דקתי
סתמא ור' אליעזר מטמא ולא מפליג שמשע דאף כימי זיבה מטמאה מרבוייה
דקרא כדכתבין דיו דקאמר ר' אליעזר לדבריהם דרבנן קאמר להו כן כתבו
הוס' ז"ל לפי פי' רש"י ז"ל אכל ס' מה"ס ז"ל מפרש דר' אליעזר לא מטמא
אלא כימי נדה כדקאמר דיו וישב סוגית הגמ' דכתבינא כפי פירושו ז"ל ע"כ
בגמ' ועיין בפ' הרמב"ם ז"ל שכתב ויהיה סבא מן הדון לפי סברת ר'
אליעזר שאומר שהיא נדה אם קשה בתוך י"א יום יחויב שתהא טמאה טמאה
נדה אם קשה בתוך פ' של נקבה כמו שזכר פה ע"כ. ולע"ד ליכא למפרד
הכא ורבנן לית להו דיו כדפרי' בגמ' ס"ס שני דצ"ק דהכא עיקר ראיית
רבנן

יבין תפארת ישראל
כל קשו דטמאה זיבה : (א) צרחה ג"י בקשו טהורה :
(ב) כימי טוהר דברחה בן. אפי' כימי מדה כל קשו טהורה :
(ג) אף בילדה בדה : (ד) דהיינו קושי דתוך מלאת : (ה) ר"ל
בקושי דעלמא :

משנה אחרונה
מדמי' שיהיה עד פקשו עמאה ממנו. וא"כ כי דכ"ה מחמת טמאה ולא
מחמת וד' משמע איפסא דמחמת ולד היתה טהורה נמי עד פקשו וזה א"ל דכ"ה
כתב כימי נדה זוהי טמאה. וי"ל דדייק מדכתוב וטהרה ממקור דמי' ואתאי
כתב דמי' הא ביולדת טמאה אף בלא דם אלא בא לומר ע"ש כך אשה עמאי'
טהורים מחמת טמאה ולא מחמת וד'. ואע"ג דדכ"ה דמי' דמיה לומר ארבע
דמים טמאים אשה כלעיל פ"ב אי להיא' לחוד אחי ליכתוב דמים ומדכתוב
דמי' משמע מחמת טמאה. עד שיא' הולך. לא הוה לריך למימיה הא. דשפיעא
משאל הולך טמאה אף בלא דם. ואפשר דלא יתא' מדכתוב ביולדת כימי נדה
זוהי טמאה אקשה רחמנא לגדה ומה נדה יש לה ימי טוהר אף ז' כו'. קמ"ל
וספד

נדה דיודא ומקשה פ"ט בגמ'. (ה"ט) : תי"ט ד"ה א"ל כ' אפילו כימי נדה כו' כו' ל"מ דליכא לפרש הדיא דמיה וכו' כימי זיבה משום דליכא ק"ו כו' אלא אפילו כימי נדה אע"ג

כ"ו יום ור"ט : ו' המקשה בתוך פ' של נקבה. כגון ששמה
לאחר י"ד של ימי לידה. ונתעברה והפילה בתוך שמונים : כל
דמים שהיא רואה טהורים. דכל תוך מלאת היו דם טוהר : ור"א
מטמא. נדה. דכיון דבקושי כל לאו דם טוהר הוא. אלא מחמת
ולד שבמטיה. ומזיבה הוא דטהרי'

ו' המקשה בתוך שמונים של נקבה (א) כל
דמים שהיא רואה טהורים (ב) עד שיצא
הולד (ג). ור' אליעזר מטמא (ד). אמרו לו
ל' אליעזר ומה במקום שהחמיר
בדם השופי (ה). הקל בדם הקישי (ו).
מקום שהקל בדם השופי (ז). אינו דין
שנקל בדם הקישי (ח). אמר להן דיו לבא
מן הדין (ט) להיות כגדון (י) ממה הקל עליה
ממזמאת זיבה אבל טמאה טומאת נדה :

הולך עמאה לידה. רש"י בגמ' : ורבי אליעזר מטמא. פי' הר"ב ג"ג
הדמים שהיא רואה טהורה ועלה קאמר ר"א דטמאה ולא מפליג [שמשע] דאף כימי זיבה דטמאה ודיו דקאמר ר"א לדבריהם דרבנן קאמר
לכו. והתוספות [ד"ה אימא] פירשו בשם הר"ר מה"ס. דר"א לא מטמא אלא כימי נדה כדקאמר דיו ועיין לקמן : אמרו לו ל"א ומה
במקום שהחמיר בדם השופי וכו'. [וכתבו התוספות [ד"ה דיו]] ואל"ת וכלא ק"ו נמי אמאי מטמא טיפוף ליה דקושי לא גרע משופי. ולמה
בשביל קושי יש לה להיות טמאה. וי"ל דטעמא דר"א כדאמר רבא בגמרא. בהא זכנהו [תשובה נלחת יכול להשיבן] ר"א לרבנן לאו
אמריהו דמה דמה מחמת טמאה ולא מחמת וד' ה"ג וטהרה ממקור דמיה. דמיה מחמת טמאה ולא מחמת וד'. ולכך תריך להו לרבנן ק"ו
ומחמת ק"ו אית לן למדרש קרא דמיה למלתא אחרינא וליכא לאוקמי קרא אפילו כימי נדה דליכא ק"ו [דרבנן נמי דרשי] דתשב [על דמי
טהרה. דה"ל למכתב וששים יום וששת ימים דמי טהרה. רש"י דף לו] ושיבה אחת לכוון [או כולן טהורים או כולן טמאים]. ור"א סבר
דכיון דליכא לאוקמי קרא כימי נדה אפי' אי נימא ק"ו. משום דיו און כך לטוהר אלא כימי זיבה. אבל כימי נדה. ולדידיה אף
כימי זיבה טמאה משום תשב ושיבה א' לכוון. כדאמר בגמ'. ע"כ. והא דמסקי' ולדידיה אף כימי זיבה כו' היינו לפירוש רש"י. דס"ל דר"א
אף כימי זיבה מטמא. אבל להר"ר מה"ס [ד"ה אימא] אה"ג דלא מטמא ר"א אלא כימי נדה. ולית ליה לר"א דרש' דתשב ושיבה אחת לכוון.
ולא איתמר בגמרא אלא לרבנן. כדמסקי' בדבר שאחר זה : אמר להן דיו כו'. ואף רבנן אית להו דיו. אלא דרש'י תשב ושיבה אחת לכוון.
כדפרי'

יבין תפארת ישראל
לא) שנתעברה אחר י"ד ימי טומאה והפילה : (ב) דכל דם שנתך
ימי טוהר דם טוהר הוא : (ג) דלאו טמאה לידה אפי' בלא ראיית
דם : (ד) צרחה ה"ך מלאת כימי נדה טמאה דמדבא בקושי.
לאו דם טוהר הוא : (ה) ר"ל בשאר יולדת דצרחה ג"י כימי זיב

שייכא נמי פלוגמיייהו ולמאי דקיי"ל הלכתא כרב אחי מילתא דר"א כפסטה דכל
הרבעים מטהר בקושי אפי' כימי נדה כיון שהתחיל כימי זיבה וכו' וכו' נמי
מטהר כל י"ד יום אפי' שאין ימי זיבה אלא י"א כיון שהתחיל כימי זיבה. והתו"ס
שכתב דמילתא דר"מ כליו. ובמילתיה דר"י ור"ש העתיק דברי ה"ה דמילת
בהמיל כימי זיבה והיינו כרב אחי נכון : ו' בתוך שהמים על נקבה. פי'
הר"ב שנתעברה והפילה וכו' הרמב"ם. אבל כש"ל לא כתב והפילה. והדון פמו
דאי בגל סיכי אמר ר"א הויקל בטומאת זיבה ובגל אף בזיבה לא הויקל דהא
קיי"ל און קושי נפלים כדאי' בגמ' : (ר"א מטמא. מפרש בגמ' דוטהרה ממקור
דמי' דמיה מחמת טמאה ולא מחמת וד'. ור"א הא פסקי' דקרא משמע שטהרה

נדה דיודא ומקשה פ"ט בגמ'. (ה"ט) : תי"ט ד"ה א"ל כ' אפילו כימי נדה כו' כו' ל"מ דליכא לפרש הדיא דמיה וכו' כימי זיבה משום דליכא ק"ו כו' אלא אפילו כימי נדה אע"ג

ליכא חרדה והישיב פת וסתה ולא נדקה טמאה אלמא ס"ל לר"מ וסתת דלורייתא פירש"י ו"ל אותה נדיקה שהנריטה להשם להנדיק בשעת וסתה דבר תורה סלכה למטה מסיגי דלורת בומנו כל ואם בא יום וסתה ולא נדקה מחזיקין לה טמאה ופירשו תוס' ו"ל ס"ס ד"ק לדיק מדקתני מסלקת דממיה משמע הידועים והמנוכרים לגוף אלמא וסתת דלורייתא ע"כ (ועיין במ"ש בסוטה פ' היה סטל ס' ד'). ומוקד רב חסדא מחגי אליבא דר"מ דלמך אהש שאין לה

בראתה סמא מלילי נמי. וכתיב תוס' הקשה ח"ד יעקב סאורלייש דהבא אסרוך דמסמא מלילי האש"כ אמר רב יהודה דא"צ בדיקה ובפ"ק אמר' דאשה שיש לה וסת ד' נשים [אשה שעובר עליה ג' עונות. לשון זה מוקשה

דא עבר עליה ג' עונות היא בכלל הד' נשים] דתנא הוה אפ"י שאמרו ריין שתתן דצריכיה בדיקה. וי"ל דיש לה וסת איכא לסימך כיון דאורח בומנו בא צריכה בדיקה בשעת וסתה ואורח נמי איכא לסימך דצריכיה בדיקה שלא תשתנה תורת בדיקה וכו' ע"ל. ולשון זה דיש לה וסת וכו' צריכה בדיקה בשעת וסתה לי תנא אינו סובן הפשיטא דבשעת וסת צריכה בדיקה. אבל הקשיא היה סבה דצריכה בדיקה שלא בשעת וסת ולענין שיש לה וסת ליכא קשיא דהא באסת באין לה וסת סמא מלילי כדמסקי' בפ"ק דף ה' ריש ע"א. וא"כ י"ל ד"א ימי ויבה מסלקת יוהר דתם שלא בשעת וסתה. והא דבשעת וסתה דיה שעתה היינו כיון דשתה ראיה ראיה כקדם ודאי כמו דשתה שלא בשעת וסתה וס"מ א"צ בדיקה דמסלקת יוהר משלא בשעת וסתה (ואף למה דהיה ס"ד לעיל ד"ה ד' דא דאמרי שלא בשעת וסתה דיה שעתה א"כ הוי קילא מ"א יום י"ל דלדך צד באסת גם בתוך י"א צורך בדיקה וסתת' דקתני בחוקת פתיה היינו באוקימתא דר"ה דלא נצרכה אלא לר"מ וכו') והקשיא רק מד' נשים דריה שעתן ובסלקת יוהר מ"א ימי ויבה ואפ"ה צריכה בדיקה אבל משלא בשעת וסתה ליכא קשיא כלל ואולי יש פ"מ וכונתם בדרותם לדברינו הנ"ל דר"ק;

ר' עובדיה מברטנורא גדה יוצא דופן פרק ה תוספות יום טוב ציונים

פרק ה א יוצא דופן. אשה שפתחו (*[מעיה] ע"כ סס והולילו העובר לחץ ונתפלה: אין יושבין עליו ימי טומאה. ז' לזכר. ושבעים לנקבה: וימי טהרה. ואין לה דם טוהר: ואין חיובין עליו קרבן. של יולדת. דכתיב (ויקרא יב) אשה כי תזרע וילדה.

פרק ה א רבי שמעון אומר הרי זה כילוד. פירש הר"ב שנאמר ואם נקבה הולד. וה"ל למכתב ואם נקבה היא. אלא ריבה כו'. כך לשונו בפ"י מ"ה פ"ק דכריתות. [וע' מ"ט ספ"ג]: כל הגשים משמאות. פירש הר"ב בגדה. משמע דלילו בזיבה לא. ואילו בספ"א לא תני אלא הזכר וכן לא מייטה הר"ב קרא אלא דגבי זכר. ובגמרא דף מא ע"ב. פ"ר

פרק ה א יוצא דופן (*). אין יושבין עליו ימי טומאה (ג) וימי טהרה (ג). ואין חיובין עליו קרבן (ד). ר' שמעון אומר הרי זה כילוד. כל הגשים משמאות * בבית החיצון (ה). שנאמר דם יהיה זובה בבשרה (ו). אבל הזב ובעל קרי. אינן מטמאים עד שתצא מומאתן לחוץ: היה

בבשרה מלמד שמטמאת בפנים כבתוך. ואין לי אלא נדה זנה מניין ס"ל זובה בבשרה. פירש רש"י ודע' דבגדה כתיב מדאפקי' כל זובה ילפינן זיבה ע"כ. פולטת ש"מ מניין ס"ל יהיה פירש רש"י יהיה זובה בבשרה: בבית החיצון. לשון הר"ב בית החיצון מקרי האז בבשרה. וזית החיצון מקרי. מ"קס שהאבר דש צו בשעת ביאה. [לאו למימרא] (א) שכל המקום שדש צו האבר הכל מקרי בית החיצון ואפילו במקום שראש האבר מגיע (ג) ס"ל הרמב"ם [המקום אשר יולא מלאך הרחם] והוא המקום שיכנס דש האמה בעת המשגל אם ילא דם מן המקום אשר יוצא דם האמה בבית החיצון מקום שהשמש דש ע"כ. ומ"ש הר"ב בשעת ביאה אינו אלא כחבורו פ' ה' מהא"ב [סלכה ג'] [הואיל וילא מבין השינים כו' ובין השינים הוא] (ד) מקום שגיגע אליו האבר בשעת גמר ביאה (ה) [ובין השינים [טמא] כלפנים. הגה מוציא שכל מה שהחן ממקום שהאבר מגיע אליו בשעת גמר ביאה. והשתא י"ל ש"מ הר"ב בשעת ביאה. אפ"פ שכבר כתב שהאבר דש צו. היינו שכל לפנים צבעת גמר ביאה]. וה"ל ובי זיבה שיעור נתנו לנו חכמים במקום שגיגע אליו האבר. ודלוי דאין כל האלצעות שוות. ועוד בחולה ולא ירעה איש מה: תא עליה לדעת מה ירעה לה כשעקר ממנה דם וילא. אם ילא כשיעור אלו. ותרין דכבר נתנו חכמים עוד שיעור אחר. כדא תא בגמ' [סס] דתני רבי זכאי עד בין השינים [מין שינים יש בתוך הרחם לחולי בשר] בין השינים עממן כלפנים. והוה שדקדק הרמב"ם בחבורו לכתוב לתרתייהו שכתב הואיל וילא מבין השינים כו'. ועד היכן הוא בין השינים עד מקום שגיגע אליו האבר וכו' [ועל דרמינו חז"ל בלמרום מקום שהאבר

הוא בבשרה. וזית החיצון מקרי. מ"קס שהאבר דש צו בשעת ביאה: אין מטמאים עד שתצא מומאתן לחוץ. דכתיב צוז (ויקרא טו) איש צו מבערו צוז מבערו עד שתלא וצוז מבערו וצבעל

יגע ראש האמה הגה אשה כו' והוא אמרם בגדה בית החיצון מקום שהשמש דש ע"כ. ומ"ש הר"ב בשעת ביאה אינו אלא כחבורו פ' ה' מהא"ב [סלכה ג'] [הואיל וילא מבין השינים כו' ובין השינים הוא] (ד) מקום שגיגע אליו האבר בשעת גמר ביאה (ה) [ובין השינים [טמא] כלפנים. הגה מוציא שכל מה שהחן ממקום שהאבר מגיע אליו בשעת גמר ביאה. והשתא י"ל ש"מ הר"ב בשעת ביאה. אפ"פ שכבר כתב שהאבר דש צו. היינו שכל לפנים צבעת גמר ביאה]. וה"ל ובי זיבה שיעור נתנו לנו חכמים במקום שגיגע אליו האבר. ודלוי דאין כל האלצעות שוות. ועוד בחולה ולא ירעה איש מה: תא עליה לדעת מה ירעה לה כשעקר ממנה דם וילא. אם ילא כשיעור אלו. ותרין דכבר נתנו חכמים עוד שיעור אחר. כדא תא בגמ' [סס] דתני רבי זכאי עד בין השינים [מין שינים יש בתוך הרחם לחולי בשר] בין השינים עממן כלפנים. והוה שדקדק הרמב"ם בחבורו לכתוב לתרתייהו שכתב הואיל וילא מבין השינים כו'. ועד היכן הוא בין השינים עד מקום שגיגע אליו האבר וכו' [ועל דרמינו חז"ל בלמרום מקום שהאבר

(ב) דר"מ נתיב נתיב (ג) דר"מ ור"א (ד) דר"מ א"ל (ה) דר"מ והגמיה נ"ל דר"ב (ו) לא הפסיד א"ל חכמי צדקיהו פסוקים ק"מ כשנשן פירשו על הכתובים (וכן לא נשתנו יד הכתיב) ד"ס

פרק ה א ואין חיובין עליו קרבן. דכתיב אשה כי תזרע עד שה'ד ממקום שמזרעת ור"ש דר"ש להאי קרא לדרשא שכתבתי לעיל פ' המפלה סוף ס' ד'. ור"ש יליף לרבות וילא דופן בת"כ ר"ש כי תזרע מקרא דכתיב ואם נקבה הולד ומ"ל למכתב ואם נקבה וסתתה שבעים ורובן דרשי ליה לרבות שוממוס ואלכרוניס דלא תימא זכר ונקבה כתיבי בפרשה עד שיהא זכר ודלוי

מלאכת שלמה

ונקבה ודלוי קמ"ל. ור"ש נפקא ליה מדכתיב לכן או לבת בן מכל מקום נת מ"מ. ורובן דרשי לכן לחייב על כל בן ובן קרבן אחד לבת לחייב על כל בת ונת קרבן אחד. ור"ש דר"ש להאי דרשא מואח תורת כילודת כמו שמוכרס בפ"ק דכריתות. ורובן אש"כ דכתיב ונת איזמריך לכן או לבת סל"ה ה"מ בתרי עבדתי כנון שילדה ומוחה ומתעברה בכוך ימי טוהר וילדה לאחר שמיניס אלל

י כ"ן תפארת ישראל י כ"ן

פ"ה א) וגל שילא על ידי חתך שצדיקן האשה וגהרפאל: ושליש לזכר ששה ושמונים לנקיבה: (ד) קרבן לידה: (ה) משיאלה דם מהמקור. אף שנתעבב מטחלי פרוזדר: (ו) אף שעדיין הים

דך עומה וליף יה מקרא. ומייה דהם עממו עמא למ"ד מקור מקומו עמא וכ"כ הר"ב פ"י מ"ה: ר"ש אמר ס"ל כילוד. ומודה לפניו קדשים למצתה שפסול להיו ללא פליג בפ"ט יבטוח מ"ל. נב: ע"ד עמלא שומאמן לחון. פ"י ס"ב דכתיב מבערו. וא"ל קרא הוה ילפי' מנדה דלויקטו אכדדי דכתיב נכדסו וסוג אש וזו. וז"ל המוס' דף ל"ג ובסל ק"י נמי תיקון

כ היינו. ע"ה. ג. ו. תפ"ג. נפ"ג.
 דברים יב' וי' וי"א. פ"ג. פ"ד.
 תוספת יום טוב. פ"ג. פ"ד.
 פ"ג. פ"ד. פ"ה. פ"ו. פ"ז. פ"ח.
 פ"ט. פ"י. פ"יא. פ"יב. פ"יג.
 פ"יד. פ"טו. פ"טז. פ"יז. פ"יח.
 פ"יט. פ"כ. פ"כא. פ"כב. פ"כג.
 פ"כד. פ"כה. פ"כז. פ"כח. פ"כט.
 פ"ל. פ"מ. פ"מא. פ"מב. פ"מג.
 פ"מד. פ"מה. פ"מו. פ"מז. פ"מח.
 פ"מט. פ"נ. פ"נא. פ"נב. פ"נג.
 פ"נד. פ"נה. פ"נו. פ"נז. פ"נח.
 פ"נט. פ"ס. פ"סא. פ"סב. פ"סג.
 פ"סד. פ"סה. פ"סז. פ"סח. פ"סט.

דס בחים ביטוי וזכאה ביטוי אמרו (וכן) [וכס"ג] כחצו התוספות
 דר"ה [ופג"ר] ר"ש ט' ואל"כ קלת קשה הכרייתא שלא הזכירה לבין
 האינים. וקמתי מקום שהאבר דס צו. שהא דוקא צביטוי וביטוי
 אמאי לא שנאה כדכרי זכאי. שהא שיעור השוא לכל: **ב אורחו**
 בחמה. ככז הר"ב ואל"כ דכל האוחז
 בחמה ומשפין כאילו מביא מבול לעולם.
 גמ' ופירש"י שמחמם את איברו ומביא
 יודי קרי. והוא קלוקל דור המבול שנאמר
 כי השחית כל בשר. ועיין עוד מה
 שכתבתי בריש פ"ב: **ומשמאין בכל**
שהוא. פי' הר"ב וזכ"ס וכו'. בגמרא
 משמע דמחמא כל שהוא. דמאן
 דבעי שיעור מפיך ליה מקרא דמינייהו

ב היה אוכל בתרומה והרגיש שנודעו
אבריו. (אוחז באמה ה). **ובולע את**
התרומה. (ומשמאים ט) **בכל שהוא**
אפילו בעין החדל. ובפחות מבין י:
ג תנוקת בת יום אחד (י) **מישמאה בנדה** (י)
בת עשרה ימים מישמאה בויבה (י)
 תנוק

ובבעל קרי כתיב (סס כב) אשר תלא ממנו שכבת זרע: **ב שנודעו**
איבריו. שנעקרה שכבת זרע מגופו: **אוחז באמה.** ואל"כ דכל
 האוחז בחמה ומשפין כאילו מביא מבול לעולם. הכא כיון דנעקרה
 שכבת זרע שוב אינו חוזר ומחמאם לעקור עוד מיד בזאתה שעה:
 ומשמאין. וזכ"ס שכבת זרע בכל שהן
 לאדם היולא ממט. אבל הטוגע אינו
 קמא עד שיגע בכעדה: **ג מישמאה**
בנדה. אם רחלה דס: בת י' ימים
 מישמאה בויבה. אם רחלה ג' ימים
 רטופים (לאחר ז') דכל דס שרואה בתוך
 ז' דס גדה הוא היולך א"ל"ל לה לטמא
 בזיבה דהייט להיות זבה גדולה עד ז'
 ימים

חלופי גרמאות
ב שנודעו דג"ל שנודעו.
 באמה ג"ל יג. באמת. -
 שרוא ד"ל שרן וזכ"ס כ"ג
 וד"ל. ובפחות ג"ל ופחות.
 ג מישמאה ג"ל משמאה
 ד"ל. מישמאה ג"ל
 ג' וזכ"ס ג"ל וזכ"ס.

תוספות לדשים
 [בדר"ב ד"ה] **אין וט'**
 ובנע"ק וכו'. הוא
 לשון המכ"ס ובגמ' הביא
 קנה דל"ש כי פלג גוי:
 משנה ב [בדר"ב ס"ה]
 וכתבמאין וכו' כעדה.
 וכו' המכ"ס רש"י
 מהכ"ס. וע"ש צ"מ:
 (ותי"ס ד"ה) **ומשמאין**
 וכו' בגמ' כו'. פי' דמשמע
 בגמרא דלנח דין ד"ל
 משמאין בכל שהן א"ל"ל להאיה
 אלא דהתמא אמרי' דנ"ל
 אפילו בלא רחיה כלל והיינו
 מדמיין דמאן דבעי שיעור
 הוצ"ק לנחיה מקרא ש"מ הא
 לוא קרא מכתמה כו' כ"ג
 א"ל"ל לתא דיון ד"ל דכ"ו
 הוא הלקח דכ"ל אין צ"ק
 לנחיה דקרא מינעו לכו' ג'
 ראיות כו' ומתי"ס הווי"ט
 אבל המכ"ס הביא ראיה
 דכ"ו כ"ל ט'. ובכתי דוד
 מותקן הי"ט דהתמא כל
 שהא ואל"כ שני (ט'):

נפיק לתתא דיקן זכ בעל שתי ראיות לעומתה. שהא מדכתיב או החמים בשרו מוזבו קמא *מקלת זוכו טמא דהייט כשראה רק שתי ראיות].
 וקשי' לי שהר"ב והרמב"ם בריש פ"ק דזבים מפרשים דזכ בעל שתי ראיות. מדמנה הכתוב שתיים וכו' ובגמרא דרשה זו למאן דבעי
 שיעור דלריך להכי קרא דבשרו מוזבו. אבל הרמב"ם ב"ק פ"ק מ"ד כתב רחיה אין לה שיעור אפילו כל שהוא. והוא אמרו החמים
 בשרו ואפ"י כל שהוא ע"כ. וז"ל בחיבורו פ"ב [הגה"ט] מה' מחוסרי כפרה שנאמר או החמים בשרו. כל שהוא ניכר בבשרו מטמא
 ע"כ והוא בתורת כהנים. תהיה כל שהוא. החמים כל שהוא. בשרו כל שהוא כמ"ס הרמב"ם סס כמ"ה. והתם מהיין מוזבו מקלת זוכו
 לומר על בעל ז' ראיות. כדדרש בגמ' למאן דאמר [אין] לריך שיעור. [ומה שככת הר"ב] אבל הטוגע אינו טמא עד שיגע בכעדה.
 וקשי' מפירושו דמ"פ פ"ק דכלים וכמו שהארכתי סס כס"ד: **ג תנוקת בת יום אחד** (י) **מישמאה בנדה** (י) **מישמאה בויבה** (י)
ברי' פקין דלעיל: בת עשרה ימים מישמאה בזיבה. גמ' דח"ר אשה [ואשה כי תזכר זכר דמה קא דריש] אין לי אלא אשה. בת עשרה
 ימים

מלאכת שלכה

אכל נדה עבורא כנון יהודה וחזקיה אימא בחד קרבן סני ליה קמ"ל לכן
 או לנת. א"ר יוחנן ומודה ר"ש ביו"א דופן בקדשים שאינו קדוש קדוש הגוף
 אלא כשאר קדשים שקדם מומן להקדשן ללא קדשי אלא כע"מ ואפ"י דלמיין
 ויולאים לחולין להגזו ולהעבד מ"ס גמר לידה לידה מנכור מה התם פטר רחם
 אף כלן פטר רחם. ובפ' בתרא דבטרות אמריין דר' אלעזר בר' יהודה ס"ל
 כר' שמעון דיו"א דופן ולד מעליא הוא ועדיפא מדר"ש דאפי' בקדשים קאמר
 קדוש: **ב שנודעו.** כך ז"ל: **ומשמאין בכל שהוא.** דס גדה ויבה
 וקרי: אפי' בבטן החדל. מ"מ: ובפחות מבין. יס טרוסין ופחות
 מאלן. ובגמ' גס בפסחים פ' אלו דברים דף ס"ו ר' נתן משום ר' ישמעאל

ס"ל דזכ ובעל קרי צנו שיעורא כחתימת פי האמה שנאמר או החמים בשרו
 מוזבו ומוכח שס בפסחים דלחתימת פי האמה לא היו פחות מכריס כמו
 שכתבו תוס' ז"ל המונחים ע"י הרב בללאל אשכנזי ז"ל ופרכי' בגמ' ודבנן ההוא
 מינעו ליה לח משמא ואינו מטמא יבש שחיבב אינו חותם דכ"ל ור' ישמעאל
 הסווא מרר בשרו נפקא דרר משמע לח כמו ויורד ריוו ודבנן ההוא למניינא הוא
 דלאה זוכו חד רר בשרו חרי את זוכו תלת לימד על זכ על שלש ראיות שחיבב
 בקרבן ור' ישמעאל נפקא ליה מיניינא מדמנה הכתוב שתיים וקרא טמא כמו
 שפי' ר"ע ז"ל בריש זבין: **ג תנוקת בת יום אחד** וכו'. ובגמ' כדרייתא
 מפיך לה מקרא דכתיב גבי גדה ואשה ווי יתירה וכן אפי' דתן בת עשרה
 ימים

תוספות רע"ק

מהו מבשרו ולא מחמת
 אונסו עיין זכ"ס פרק ב'
 ס"ב צ"ל דרתיי שמינין
 מינע. ותוספת בסמית
 ס"ג ד"ה עד שיצא
 ששנה ג [אות ב'] תי"ט
 ד"ה תנוקת. דילישין
 מקרא) באמת לצי"ק א"ל"ל
 כיון דילישין מקרא דואשה
 כי תזכר דמשמאה בויבה
 סמילא סממאה בנדה דאין
 ובה בלא גדה והכי
 אמריין להדיא בסוגיא
 דריש שירקין דלעיל וסוקין
 לקרא דואשה כי תהיה
 ובה לדרשא מחזיקת:

תפארת ישראל

לריך כעדה: (יא) שראהה דס: (יב) ז"ל ראשית שלה: (יג) ר"ל בראחה
 ג' רטופים אחר ז"ל משוללה. והוקא בראחה ככר ראוי' ראבונה ביום
 הראשון שמימי גדה. דל"ל"כ זיבה בלא מדה החילה לא משכ"ל. ולרמב"ם
 מיי'י

אחרונה

ליל אחרון של שנת שלש מיקרי בן שלש מאי פריך בגמ' ריש חב' גרכות אמאי
 נקא שבתא כתיבא ליתמי שתיים כתיבא. ומיפוק ל' דשבתא חיל פלוי כתיבא
 כתיבא ליל אחרון שנת י"ג חל היא שעתא פלי' חובת דק"ס מדלוריי' ומתחייב
 בכל המצות. אבל גבי כתיבא ק"ס דהוי מדרכנן שפיר הוי שתיים כתיבא דחובת
 דכתיב ככר חיל עלי' קודם הזמן משפט חוץ. ומיחו י"ל דנל"ס משני לה
 שפיר. ודע' שזה שכתבנו דלפוס סבבא ללא צעיקן שלמים מיד כתיבא ליל יום
 אחרון הוי הניצח לכלל שנתא אפי' דהתוס' דמכילתין כתבו כהנן התמה הוא
 לאו דוקא וז"ל ש"ך בת"מ ס' ג"ס וכו' כתיבא למלך. ומתקן קשה על בעל תוי"ט
 פ"ח דבשבות מ"ד גבי מת בתוך שלשים האב פטור וכו' תוי"ט טוך שלשים לאו דוקא
 אלא טוך שלשים יום אחד פ"ה. ואינו נכון דלא ודא אחת היא דודאי טוך שלשים
 דוקא דכסוף יום שלשים מיד מיקרי יום אחד לכ"ע כדפי'. ומיחו מהא דמתי ההם
 מת דיום שלשים כיום שלפניו לכאורה קשה להכנת התוס' דהכא דאפי' שלמים
 לא צעיקן וז"ל ככר שלמו שלשים אחתוב כתיבא הלילה ואחתי הוי כיום שלפניו.
 גדה. מקרא ילפי' לה כדפי' הר"ב ר"פ דלשיל ומשמע דדרשה גמורה היא
 מדלוריייתא וז"ל הרמב"ם רפ"ט מהכ"ס דחייב כוונתא כתיבא ליל יום אחד משמאה
 וז"ל למאי דקי"ל כשמואל לקמן ר"פ הנוחה כהם דמדלוריייתא אינה עמאה
 אלא ככתיבא. והכא בת יום אחד מנא ליעיקן דלכתיב וכו' קשה בחדשת ופוס'.
 והלכך ליכא ליתמר דנזרת הכתוב היא כתיבא דלכתי קשיא חדשת ובוסה ואי
 לפיין לכו מקטנה ג"ל לא יתכן דקטנה ומרשח להחמיר בןן יותר מגדולה
 פקתה. וז"ל דהטעם בזה דלא ספק הוא שרובן נזרות הכתובה וכוונת דלוריי'
 וז"ל בתוס' פ"ק דף ג' ד"ה מנצת. ולקמן ר"פ הנוחה דכתיב ההם מדרכנן
 עמאה אפי' לא חרשה. ופי' כש"ל דלמתי' ארנשה ולאו ארנשה. והתוס'
 כהני דאין נכחה דאפי' ודאי לא כתיבא עמאה כיון שראתה דס פכ"ד
 ונל"ס

יכין יכין תפארת ישראל יכין יכין
 הרם כעדה: (ז) ונעקר ש"ז מגופו: (ח) כדי שלא ילא הש"ז לחזן עד
 שיבעל התרומה. ולף דבאשמי הקזן כרפ"ב הכא ככר נעקר. ואינו
 חוזר ומתחמם מיד: (ט) זכ וז"ס: (י) הייט לאדם שילאו ממש ולטוגע
 משנה
 אומקש לזכ זאת תורה הזכ ואשר תלא ממנו ש"ז כמ"ס הר"ב פ"ק דזכ"ס מ"ב:
ב אורח נאמה ובעל. שאם יעמא בקרי ילא לריך לפגוע התרומה בשפוי כר'
 יהושע פ"ח דתומת' מ"ב ואכור להפסיד את התרומה. וז"ל הר"ב א"כ"ג דכל האוחז
 בחמה ט' וז"ל בגמ'. ואיכא למידק לפו' מ"ס הרמב"ם סוף הל' תרומות דלכ"ל
 תרומה מלאת עשה ומכריין פלי' ואל"כ מאי מקשי הא מהא שאכור לאחזי נאמה
 כוי לזכא איסורא חמי עשה דלכ"ל תרומה ודחי. דאפי' לא תפורס קוי"ל
 דעשה דוחה לית וזלמא ככר נפתח רחמנא חסדי' כהדיא אבל אחיהי נאמה
 דאכור שיעב אח"כ לודי קרי אמאי לא יעמא דלחי עשה ודחי ל'. ובמת עשה
 דלכ"ל תרומה שאינה שוב בכל לא דחי לאו השוא בכל ואל"כ דהכא לא כתיב
 לאו כהדיא כיון דחמיר כ"כ עמיהא מבול לעולם דכתיב כי השחית כל בשר
 הוי כדכתיב כהדיא דקי"ל לא כנס אל"כ חזקיה ואחיות אחיה גמי כיון דנע"כ
 מינא לודי קרי מיחשב כלאו גופי' וב"ל דוקא אוכל תרומה אבל אוכל חולין
 שנטעו ט"ס תרומה לכ"ע יפגוע דהכא מודה גמי ר"ל דפ"ח דתומות. ופוס'
 כוא: **ג תנוקת בת יום אחד.** ומיד שטגדה נקראת בת יום אחד דהא
 מקרא ילפי' ומידי יום אחד כתיב. וכן לזיבה בת עשרה ימים מיד כתיבא
 ליל עשויי הוי בת עשרה וכן כל הוי דפקין בת ג' ויום אחד וכן תש"ב ויום
 אחד מיד שכלו לטן שנת ג' ושנת משע מיקרו יום אחד וז"ל הר"ב בסמוך
 גבי פוטן מן היטוס וכו' כמ"ס בח"מ ס' ג"ס. וגדולה תזו משעת בנות'
 דמכילתין דף מ"ד דאפי' שלמים לא צעיקן אלא כתיבא יום אחרון של ג' או
 של שש הוי כשלמים שאם לולדה כתיב ניסן גמלי הוי משכנב ליל ר"ח ניסן
 כשנה שלישה הוי הוא בת שלש ויום אחד. אבל יפ"ק ד"ה דף י"ד כתבו
 דדוקא מעלי' כתיב. והכתיב הרב משנה למלך פ"ב מהל' אישות כדכתיב:
 דהכא דאפי' מעלי' לא כתיבן. וכן משמע פ"ק דפרה מ"ג כמ"ס שם. אבל
 כתיבא לנחיה ראי' דדוקא מעלי' כתיבן דאי ס"ל דלא כתיבן שלמים ומיד כתיבא

הדד. כמו נעלה פטמתו [סוכה פ"ג מ"ו]: על העוקץ. חודו של דד שחיתוק וזקן ופיתומה היינו סביבות העוקץ. וכל הסימנים הללו כשנראו באשה הרי היא בוגרת. למד כדאית ליה. ולמד כדאית ליה ושוב אין לאציה רשות בה. והלכה כדברי כולם להחמיר.

הלך אס נראה בה אחד מן הסימנים הללו. דייקנה בה דין בוגרת לחומרה. אבל לא לקולא. שאם קדשה אח עלמה. לריכה גמ שמא בוגרת היא. ואם אציה קדשה לריכה גמי גט. דשמא עדיין [נפרה] היא עד שיהיו בה כל הסימנים הללו כולם ולא תחשב בוגרת. בין לקולא בין לחומרה: **ב** והיא אילונית. כלומר ולריך שיראו בה גמי סימני

אילונית שאם לא נראו בה סימני אילונית אע"פ שהיא בת כ' ולא הביאה שתי שערות. עדיין קטנה היא עד שתהיה בת ל"ה שנה ויום אחד. ואם לא הביאה ב' שערות אז אע"פ שלא נראו בה סימני אילונית. הרי זו אילונית. וסימני אילונית פירשטו [רי"ף] פ' קמ"א דיבמות: לא חולצת ולא מתיבמת. ומותרת לנשא לשוק דרחמנא

פסלה מלאכת

א' מן הסימנים הללו יראה לה במקלה מרשות אציה דליכא למימר בוגרת היא ואין לה בקדושי אציה להפקיע קדושיה שלה וגם זה אין לה להפקיע קדושי אציה עד שתביא את כולן. וכן היה ר' שמעון בן יוחי אומר שלם סימנים נתנו תמיים באשה מלמטה וכנגדן מלמעלה פנה מלמעלה בידוע שלא הביאה ב' שערות וכול מלמעלה בידוע שהביאה שתי שערות אמל מלמעלה בידוע שהתמקד הקף. והקפו תוס' ז"ל על פירש"י ז"ל שפי' דלחיה סימניה קאי אסימני בוגרות וכו'. ויסי' דלמר בגמ' שהתקף העפרה היינו גמי דקאמר הכא במתניתין פשיטין ידו על העוקץ דאי כו שיעורא הוא למת שיהי ר' ויסי' נאטו וכו' דכל תנאי דגמ' שום אחד מהם אינו מזכיר שיעורא דמתני' ועוד דא"כ בזהל לא מתו שום סימן ובגמ' קאמר בזהל מלמעלה בידוע שהביאה

קדשה כו'. וכן כל שיתראה אחד מאלה הסימנים. שאציה [אע"י] מפר נדריה לחומרה. ולא תנשא לכ"ג. [כת"ק במ"ד פ"ו דיבמות] הרמב"ם. וכתיב רש"י דלמיוזן וחלילה ליכא לפרושי דלפילו לא הביאה אחד מהן גדולה היא. ואינה ממאנת וחולצת שהרי כל

הסימנים הללו בבגרות נאמרו. ומימי נערות היא גדולה למיוזן וחלילה שהרי הביאה ב' שערות: **ב** בת כ' שנה. דייקנה בגמ' מדכילה פרקין תני ויום אחד והכא לא קמני ש"מ כדדבי יוסי בן כיפר. דלמר משום ר"א שנת עשרים שילא ממנו שלשים יום הרי היא כשנת עשרים לכל דבריה. והרמב"ם בפירושו כתב בני כ' שנה פחות שלשים יום וכ"כ

ר יוסי אומר כדו שיהא נותן ידו על העוקץ. והוא שוקע. וישוהאלחזור: **ב** בת עשרים שנה **ג** שלא הביאה שתי שערות. **ה** תביא ראיה שהיא בת עשרים שנה **ו**. והיא אילונית **ה**. לא חולצת ולא מתיבמת. **בן עשרים שנה** שלא הביא שתי שערות. **יב"א**

בחבורו פ"ב מהל' אישות [הלכות ד] וכבר נחלקו עליו כל המפרשים ז"ל. אבל מה שנראה להסור א"ה סי' קנ"ה דטעות סופר הוא בדברי הרמב"ם. אין גיל. מדגם בפירושו כתב כמו בחבורו. אין תלות בטעות סופר בשני ספרים שונים: והיא אילונית. כתב הר"ב כלומר ולריך שיראו כו' שאם לא נראו כו' עד שתהיה בת ל"ה

שלמה

שתי שערות הוא לא שמשין סימנים דבזהל. לך פי' ר"ת ז"ל דלחיה סימניה דקא' אבחה קאי עכ"ל פ"ו לפירושו ז"ל דברייתא מיירי בסימני בוגרות דסימני אמל כדמוכח מרישא דברייתא דקמני אלו הן סימני בוגרות ומתני' פנירי מסימני בוחל דהיינו ימי נערות: **ב** בת עשרים שנה שלא הביאה וכו'. ובגמ' דייק עולה מדכונה סירקין קמני ויום אחד והכא לא קמני ש"מ לא בשני' עשרים שלימות אלא כיון שילאו משנת עשרים שלשים יום הרי היא כשנת עשרים לכל דבריה ואיכא כתי' תנאי דס"ל כותיב לבן עשרים או בתי עשרים או למד' דבני' לא בשני' מיום ליום והרמב"ם ז"ל פי' או כהם בני עשרים שנה פחות שלשים יום הנה דין בהן כאלו הם בני עשרים שלימות ויהיה סרים או אילונית ע"כ אבל רב ס"ל דאפי' הכא ללא קמני ויום א' בעינין שלימות

שנה

שלימות

יבין

הכפתר שהיטק וזקן צו. ופיסוס סביב לו: נא) וצ"ל מסי' הללו ה"ל גדולה לחומרה ולא לקולא. עד שיהיו בה כל הסימנים הללו: **ג** ר"ל בר י"ט שנה וז' יום. דמקמי הכא אפילו הביאו סימני אילונית וסרים לאו כלום הוא: **ג** לפטרה מחלילה ויבוס: **ג** ר"ל ולריכה גמי סימני אילונית. והן [דק שק"י] אין לה דרים. מהקשה בשעת תשמיש. אין לה שפולי געיים כגשים. קולה עב כהשה וסימני סרים

תפארת ישראל

יבין

שלא נתמלא זקנו. ושערות לקוי [ר"ל קדוה] וכשרו מחליק. ואינו עושה כפה במר"ב. ושכבת זרעו דיהה. ומי רגלים שלו אין מחמיצין. ואין בשרו מעלה הבל כשרותן ביה"צ וקולו דק כהשה. ובאילונית לריך כל הסימנים. [ו"א דנדח סג]. מיהו כשרים לא בקיון צוה"ז דשמא נצרו לו ב' שערות. כהשה קמ"ב ובאין סימני אילונית וסרים. ה"ל כקטנה עד שיעברו רוב שעותיה. דהיינו ל"ה שנים ויום א' בלי ב' שערות [כהשה קמ"ב]:

משנה

אז אסתל קאי ונחל לא תפטרם והלכך אין בידנו טום טוען: **ב** בת כ' שלא הביאה וכו'. שלשה תנאים חוכרו כהן שחשה בת כ' ושלש הביאה שערות ונצרו בה סימני אילונית ומשמע שאם חקר אחד אינה אילונית שאם אינה בת כ' אע"פ שבראו סימני אילונית ולא הביאה שערות עדיין קטנה היא ואינה אילונית. וכן אם לא נראו סימני אילונית. אע"פ שהיא בת כ' ולא הביאה שערות אינה אילונית אלא קטנה. ותשמע דאם הביאה שערות אע"פ שהיא בת כ' ונראו סימני אילונית ג"כ אינה אילונית אלא קטנה וכו"ל התוס' בדריה בנימין דף פ' מדקמני בת כ' שלא הביאה ה"ל הביאה קודם עשרים לא תשיב סרים ודאי אע"פ שיש בו סימני סרים פ"כ ודמתי קלרה התיבן דהתקבל נראה איפכא שאם הביא שערות בזמנה הרי הוא גדול וכשנראו בו אה"כ סימני סרים הרי גדול ודאי ומתני' דקמני לא הביאה משום בת עשרים חיי' לה דלילי הביאה שערות אף קודם עשרים הרי סרים ודאי אלא אם לא הביאה שערות עד עשרים עדיין קטנה היא וכשהיא בת עשרים אע"פ שלא הביאה שערות הרי גדולה ואילונית אבל כשהביאה שערות בזמנה הרי הוא גדול מיום הבאת השערות כ"ל הביא אילונית אמאי מישוק מחמת גדולה ודאי' ואילונית ודאי'. ירחמי כתיב עמאל ק"י קמ"ב ק"ק ז' שכתב לל דייס אלו מתקנות הריב"ש כתב אם הוא בת כ' ולא הביאה שערות הוא קטן עד רוב שנותיו ואם קודם רוב שנותיו הביא שערות ואה"כ סימני סרים הרי הוא גדול מיום הבאת השערות כ"ל הביא אילונית ודאי' דלילי מוק עשרים דין כן. אלא שכתבתי כתב בני בן עשרים ולא הביא אילונית סרים יש לו שערות אע"פ שהביא אה"כ סימני סרים לא דייקנין ליה כסרים כיון שהביא שערות קודם סימני סרים פ"כ וזה משמע כדברי התוס' מדכתב כיון שהביא שערות קודם סימני סרים ולא כתב משום דלמר פקדים כו'. משמע דאפי' קודם עשרים כל שהשערות קדמו לסימני סרים אינו סרים ודאי כדברי

אחרונה

התוס'. ומתי' אינו יודע מהיכן למדו כן. ונראה הפסס הוא דהשערות מוכיחין עליון סרים דקרים אין לו שערות לטולס וכן אילונית אבל אציה קשה דלא בת כ' ונולד בה סימני אילונית אמתי' דהוי אילונית ודאי אע"פ שהביאה שערות כדלקמן. ואין לומר דקים לכו לח"ל דשנת כ' הוא זמן אחרון להבאת שערות ונראה הביאה אז אע"פ שאה"כ הביאה כמאל' דלימנאו הוי ואינה אלא שומא דאי"כ היאך כתב הריב"ש בת כ' ולא הביאה שערות הוא קטן עד רוב שנותיו ואם קודם רוב שנותיו הביא שערות ואה"כ סימני סרים הוא גדול מיום הבאת שערות אלא שערות אחר כ' משוי' ל' גדול. ובגמ' שם דפי' השכל א"ל אציה סימני סרים ואילונית אין טוענין בהן משעה עד שיהיו בני עשרים. ולכאורה יש לתמוה מה חידש ר' אבנא ה"ל משנה מפורשת היא בת כ' שלא הביאה וכו'. ופי' דבריו ו"ל דאי ממתני' לא שמשין אלא כעלה הביאה שערות אין סימני סרים מושלין עד שיהיו בני כ' אבל הכיור שערות מוכחאל דנדוליס כן מיד וכשהביאו סימני אילונית וסרים אה"כ הוי סרים ודאי. דאפי' דמאל דמאל משיק לה מחמת גדלות. וקמ"ל ז' אבנא דלמפשה יפ להחמיר אפי' הכיור שערות אין דין נכון דין סרים ודאי עד שיהיו בני עשרים. ה"ל דלמר פקדים הוי סרים אפי' שערות שערות לסימני סרים ודלא כדברי התוס': שר"א בת כ' שנה ויום א' אילונית. ואפי' שהביאה שערות אה"כ הרי היא כאלונית לכל דבריה. מרתא שם. ומתי' הר"ב ויהי אילונית שגרין שיראו בה סימני אילונית. לשון בגמ' ויהי שטלנדו בה סימני אילונית. וכתיב התוס' בגמ' ר"ם ל"ה שאם נולדו בה סימני אילונית אה"כ הוי גדולה למפרע משנת י"ב וכ"כ מתי' בה"ש אפי' סי' קנ"ה סי"ב. ואם נולדו קודם כ' אינה גדולה למפרע אלא משעת צ פ"כ וכן נראה מתי' רש"י בהל' דאפי' אבנא סימני סרים ואילונית אין שערות כן משמע נדה עד שיהיו בני כ'. ופי' רש"י מנן י"ב עד כ' מתפנין להם אם יביאו הרי

כדי. שם: **ב** בת כ' שנה ויום א' ויבוס: **ג** ר"ל בר י"ט שנה וז' יום. דמקמי הכא אפילו הביאו סימני אילונית וסרים לאו כלום הוא: **ג** לפטרה מחלילה ויבוס: **ג** ר"ל ולריכה גמי סימני אילונית. והן [דק שק"י] אין לה דרים. מהקשה בשעת תשמיש. אין לה שפולי געיים כגשים. קולה עב כהשה וסימני סרים

הלופי גרסאות
ב בת כ' שנה ויום א' ויבוס: **ג** ר"ל בר י"ט שנה וז' יום. דמקמי הכא אפילו הביאו סימני אילונית וסרים לאו כלום הוא: **ג** לפטרה מחלילה ויבוס: **ג** ר"ל ולריכה גמי סימני אילונית. והן [דק שק"י] אין לה דרים. מהקשה בשעת תשמיש. אין לה שפולי געיים כגשים. קולה עב כהשה וסימני סרים

תוספות הודשים
כמב"ס פ"ב מהל' סוכה ז' ועיין שם דמנה: **ב** בת כ' שנה ויום א' ויבוס: **ג** ר"ל בר י"ט שנה וז' יום. דמקמי הכא אפילו הביאו סימני אילונית וסרים לאו כלום הוא: **ג** לפטרה מחלילה ויבוס: **ג** ר"ל ולריכה גמי סימני אילונית. והן [דק שק"י] אין לה דרים. מהקשה בשעת תשמיש. אין לה שפולי געיים כגשים. קולה עב כהשה וסימני סרים

אילונו רבא

ב בת כ' שנה ויום א' ויבוס: **ג** ר"ל בר י"ט שנה וז' יום. דמקמי הכא אפילו הביאו סימני אילונית וסרים לאו כלום הוא: **ג** לפטרה מחלילה ויבוס: **ג** ר"ל ולריכה גמי סימני אילונית. והן [דק שק"י] אין לה דרים. מהקשה בשעת תשמיש. אין לה שפולי געיים כגשים. קולה עב כהשה וסימני סרים

תוספות רע"ק

משנהם [אית כד] במשנה תביא ריהה) בתוס' בין אה"כ מלתא דא"י וביא קאי אבנא שדאי וביא שדאי אילונית והוי קדוש שעתא דא רדחא לישא ארוסה עכ"ל. ותוס' לי דהא אין בקיבל ליה לקישה

גדה יוצא דופן פרק ה

יבא נר"ל תבוא וינימו
 ונב"ל יבוא . שנה נימוס
 הרי"ם . סריס נימוס ונב"ל
 דברי נר"ל כדברי . ב"ש
 נימוס ונב"ל ונ"ל ב"ש . בני
 נשנ"ל בן . אליעזר נר"ל
 אלעזר . והנקבה נימוס
 והקבה . כדברי נר"ל ונ"ל
 רש"ם נר"ל פ"ל . שהאשה
 וינימוס פני שהאשה :

תוספות העיקר
 לקדשה אף אם תהיה
 אילונית וליכא פשיטא נ"ל
 אין זקקה לו דהמטא
 פסירה סקרא אשר תלו
 פתח לאילונית וממילא
 פתח באחותה ואמאי
 דייקי תוס' משום קדושי
 שעות וצ"ע (כונת רבינו
 דבדאי לסדור התוס' יבא
 ראיה על דרכי כמ' לאיתן
 נשמת שרוא לשיפוח
 פ"ס"ה) :

שנה יום אחד . דתני ר' חייל עד רוב שעותיו . ומדימי שנותיו
 שבעים שנה . כל שהוא יתר על ל"ה חפי' יום אחד . מקרי רוב
 שעותיו : יבוא ראייה כו' . ג"ל משום חולך דמתבזה צ"ד שהיא
 יורקת צפניו . כמ"ס כולא בזה מ"ד
 פ"ז דיבמות [ד"ה חולין] . ואל"כ ביבוס
 כשאינו חפץ בזה כדכתיב (דברים כה)
 ואם לא יחפון האיש לקחת את יבמתו
 ולפיך עליו להביא ראייה שהוא פטור
 מחליטה ומיבוס . ולשון רש"י ה"ג יבואו
 ראייה שהוא בן עשרים קרובי האשה
 יבואו ראייה . והר"ן בפ"ג דיבמות כתב

בדישא יבואו ראייה קרובים אם רואים שהיא לטוב בלא חליטה
 בטענה שאומרת שהיא אילונית כו' : והוא סריס . וסימני פירס
 הר"ב במ"ד פ"ח דיבמות : רבי אליעזר אומר כו' . ובגמ' פ"ח
 דיבמות דף פ' רמי לה אדתן הסס רח"ל לא כי אלא סריס תמה חולך [מפני שיש לו רפואה] ואיכא דמטי שחור בו ר"ל מהך דמס .
 ואיכא דאמר דלטולס לא הדר ביה וכי תגן הקך דנדה . לעונסים :

פורה . דכתיב (דברים כה) . והיה הבטור אשר תלד . פרס
 לאילונית שאינה יולדת : והוא סריס . כלומר שגראו בו סימני
 סריס . דאי לא גראו בו סימני סריס . עדיין הוא קטן עד שיהיה
 בן ל"ה שנה ויום א' . דאז חפי' לא גראו
 בו סימני סריס ביצוע שהוא סריס .
 כיון שלא הביא ב' שערות . וסריס
 לאו בר חליטה הוא . דכתיב (שם)
 להקים לאחיו שם בישראל . והאי לאו
 בר הכי הוא : ר"א אומר הובר כדברי
 ב"ה . בן כ' אם גראו בו סימני סריס
 הרי זה סריס : והנקבה . בת י"ח
 כרבי אליעזר :

יבוא ראייה שהוא בן עשרים שנה . והוא
 סריס . לא חולין ולא מיבוס . אלו דברי בית
 הלל . בית שמאי אומרים זה וזה בני שמונה
 עשרה . רבי אליעזר אומר הובר כדברי בית
 הלל . והנקבה כדברי בית שמאי . שהאשה
 ממחרת לבא לפני האישה :

שלימות מיום שחלו ואיכא תנאי דס"ל כותיה : יבואו ראייה שנה א וכו' .
 פי קרובי האשה ואי נרס' תניה סיניו היא בעלמה ואי נרס' יצוא קאי אבעל
 שניה ראייה שזו היא אילונית והוא קדושי שעות אס רואה לטוב אחותה תוס'
 ז"ל : בן עשרים שנה וכו' . פ' מי שמת דף ק"ה ופי' שם רשב"ם ז"ל
 יצואו ראייה קרובי האלמנה כדי לאומרה מזה היבוס להתירה לטוב בלא חליטה
 ויבוס . והוא סריס לא חולין ולא מיבוס ללא קריין ביה להקים לאחיו שם וכל
 שאינו עולה ליבוס אינו עולה לחליטה ע"כ : והוא סריס . שגראו בו סימני סריס
 וסימני סריס פירס רש"י ז"ל דיבמות פ' הערל . אבל אם לא גראו בו סימני
 סריס התן בס"פ האשה רבה אחד שהוא בן פ' שנים ויום א' ואחד שהוא
 בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות חסובים קטנים : ובש"א זה וזה בני
 שמונה עשרה . ק' מ"מ : בש"א זה וזה בן י"ח . גמ' רבי ס"ל ככ"ס

ור' יוסי בן כיסר משום ר"א כב"ה ונ"מ ח"ה"ה ס"ל כעולא כדכתבין :
 ר' אליעזר אומר הובר כדברי ב"ה . אלמא לר' אליעזר סריס תמה לא
 חלין ודיבמות פ' הערל דף פ' פריך עלה דאופכא שמעיק ליה לר' אליעזר
 התם דתנן ר' אליעזר אומר לא כי אלא סריס תמה חולין וחולין לאשמו
 מפני שיש לו רפואה ומשני שמואל דהר"ב ר' אליעזר מהא דהכא דהא כהדיא
 אמר בגמ' סריס תמה חולין וחולין לאשמו . שכן במין מהרפאים באלכסנדריא
 של מגרים וסמי חלה מקמי מרתי ור"א משני לעולם לא הדר ביה והאי דהכא לאו
 חליטה קרי אלא לענין עונשין ואשמעין דעד עשרים השנין ליה קטן אם לא
 הביא מעשרים ולמעלה סריס גדול וחייב בכל עונשים שבתורה . ומסקיין בס"ס
 הש"ך ז"ל דבכל שנה בו ונת הסטין כהאי פירקא כולוהו מעת לעת שגולדו וייט
 אליבא דרב כמו שכתבתי וכל הכי שנת בן ונת דהאי פירקא כולוהו מדרבנן :

משנה אחרונה

הס קטנים עד עכשיו פ"כ משמע אבל לא למפרע . אבל אם הביאו אחד כ' אחד
 התם דפליגי בה רב ושמואל דלרב נעשה גדול למפרע ופסקו ספוקים כרב
 וכל העור כח"מ ר"ס ר"ה בשם רמ"ה שאם מכר קרקע קודם כ' ואח"כ הביא
 שפכות אין מליטין מיד הלוקח דהוי גדול למפרע פ"כ וכל נש"ב בח"ב ס' ק'
 קט"ה לפני מילין . ויש לדקדק דפלוגמא דרב ושמואל מיתניח התם אבל
 תלב מנן י"ב ועד י"ח רב אחר נעשה גדול למפרע ושמואל אמר קמן ה' גאוחת
 שעה . תלפון זה משמע דלענין כל המלות פליגי אס מרס או שעת או קידע
 אשה וכן לשאר כל דעים . ולא מלאט לאחד מן הפוסקים שכתב דין זה בני
 קידושין או כשמיטה או דנינים אחריס . ואס"פ ככתב הרב"ש שכונן סוה אין
 דנין דין סריס ודאי שחין אנו בקיטין וכו' והביאו רמ"ל בח"ב ס' ק"ב . ונב
 מ"מ כיון שביארו הפוסקים כל דיני סריס לפני חליטה ומילין ה"ל כהוב
 ג"כ דין זה דנעשה גדול למפרע לכל הדעים . ואפשר שמתכו על דיני
 חליטה ומילין דתמילא בכל הטורה הדין כן . ומ"ל הפוסקים הראשונים
 הר"ף והרמב"ם השמיטו דין זה לגמרי ולא כתבו דין זה בשום מקום שנעשה
 גדול למפרע . מלבד העור כח"מ ונמ"ה בח"ב שהביאוהו כמ"ל והדבר לדין
 משם . ובהו שגלמ"ד גזה שלנין ליישב הא דנקט הש"ס בפלוגתייהו דרב ושמואל
 אבל מלב מנן י"ב עד י"ח . ואכן הא ק"ל כנ"ה דמתני' דזמנס עד עשרים .
 וכתבו רש"י והוס' שם דאליבא דר"א נקטי וננקבה אייבי . וכלן כתבו תוס'
 דאליבא דב"ש נקטי . וזהו מן הסומה דנשקו ב"ה ונקטי כנ"ה ובר"א . ולכן
 נראה דפליגי דוקא באלל חלב לחייבו חמאת או מלקות וס"ל לרב דנעשה גדול
 למפרע דנמר רובא חז"ל ורובא דשלמא בזמנס בחיס לשני גדלות והני נמי למפרע
 נעשו גדולים . ושמואל לגשמ"י דס"ל ר"פ המוכר שירות אין הולכין במתן אחר
 כרוב ואין מליטין מתן מספק וס"ל אין מלקין מספק ולא מימייב חמאת מספק .
 דוקא אבל חלב . אבל במידי דאיסורא אס קידע אשה או שחש מודה שמואל
 דחליטין כמר רובא דהוי גדול למפרע . והדעתא ניחא הא דנקט פלוגתייהו
 אליבא דר"א דוקא . משום דפלוגתייהו דר"א ודנ"ה לרין ג"כ טעם בתאי
 קתמלגי . ומוד דשפיר קה"ד אליעזר שהאשה תמהרת לנכ ובהא מודו כ"ס .
 אבל נראה דפליגי כהא דלשכתן דפליגי תנאי דבבביות דף מ"ב כהא דלרין התם
 וישיש דלמא נספכה זכרוהו לנקיטוהו וקאמרו כמ"ל דהיי"ל למיטוב כחמ' .
 ואמרי' חפי' מיתא רבין הואיל ואשמי אשמי . ופי' רש"י הואיל ואשמי ונעשה

משנה אחרונה

שומאוס אשמי דהפך זכרותו ומיימי הסס תנאי דפליגי באשמי ולא אשמי
 ודמי לה דכ"ס ס"ל הואיל ואשמי אשמי . וכשתה מליטן למימר דנכס גמי
 פליגי ר"א וב"ה דר"א סבר לא אמרי' הואיל ואשמי אשמי ואפי' נשחוו לסריס
 לשאר מילי לא אשמי וממילא חז"ל ביה נמי כמר רובא ודיון האשה תמהרת
 לנכ והלכך הנקבה במ י"ח וזכר בן כ' . וב"ש וכל סברי דבכריס ואילונית לא
 חז"ל כמר רובא דהואיל ואשמי אשמי . וכיון דלא חז"ל ביה כמר רובא נה
 ליכא למימר נעשה גדול למפרע דנכחו אין להם זמן גדלות לומר מאוחה שעה
 הוי גדול דלא ידעינן מתייה זמן . אבל לר"ל דמשני להו כרובא דשלמא זמנס
 ב"ב ובי"ב . והיינו דפליגי רב ושמואל אליבא דר"א . דאליבא דב"ש מודה רב
 לענין מלקות דרב סבר חז"ל כמר רובא ומלקין על חילתו ושמואל סבר דלמלקות
 לא חז"ל כמר רובא כמו בני ממון ולענין איסור לא פליגי דחז"ל כמר רובא
 ואי גדול לכל האיסורין . וכל' חליטה דר"א אבל לבי"ד ס"ל הואיל ואשמי
 אשמי לא שייך כלל נעשה גדול למפרע כהא . ולכן לא הביאו הפוסקים . דהא
 לבי"ה לא פליגי ולכ"ס אין נעשה גדול למפרע ולא הוירט לכחוד דסתתא דמלתא
 הכי הוא דמאי ס"ד לבוין גדול למפרע . ולענין איסורין אי"ל לא חז"ל כמר
 רובא כהא . ספק מיהא הוי וכל ספק איסור לחומרא ומלתא דפשיעא הוא .
 ואדרבה העור ורמ"ל ככתבוהו ל"ע . ומיכו לפי האמת נראה דפלוגמא דב"ש
 וב"ה ור"א לאו נכחי פליגי אלא בהלכתא דמ"ס הלכה היא כן ומ"ס הלכה כן
 ומ"ל לא נתעשרי לכחוד טלה מלתא דלעיל ליישב סוגיות הנמ' לפלפולא בטלתא :
 ב"ש אומרים זה וזה בני י"ח . וכל' דלענין עונשין איששל דהוי ב"ש לחומרא
 דמתן י"ח נעשו בני עונשין . וה"ל משני בגמ' פ' הפלל דרמי כהס ר"ל דהכא
 דהדהס דאמר ר"א סריס תמה בר חליטה הוא . ומשני הדר ב' ר"א מהך .
 ואבנ"ה ר"ל דהכא לפטן שגשין אמר ס"ל ונראה דלא משני דהכא בסריס אדם .
 דניחא ל' למימר דר"א כר"ס דהתם ס"ל דהלכתא כוח"ל דסריס אדם חולין .
 וכל"ה ליכא לחוקמי הלא בסריס אדם . דהכא שיש בו סימני סריס ומיכו סריס
 אדם אין לו סימן כלל כמ"ס הרמב"ם פ"ב מהלכות אישות . ומיכו לשון
 הרמב"ם תשעה שחין לו סימן גדלות שאינו מביא שערות ומכן י"ל הוא גדול
 אש"פ שחין לו שער ומתני' דקתיי שלא הביא שתי שערות מכלל דנר כהא
 הוא והייס סריס תמה :

ג כל פניה כ :

הלופי גרסאות

ג היתבטא גזל כמטא וכו
כמקור וכו גמטא וכו
שמיטתא גזל שדרא כמטא
ומטא גמטא שמיטתא

תוספות הרשים

מלכה ח' וע"ש במ"מ :
משנה ב (בהר"ב ר"ח)
יש וכו' אם יתרה ט"א
כו' וזקף כאלין נספח
ע"ג כד' נמ' וכו'
המג"ס ס"ג מהמ"מ ס"ו
[בא"ר] משום אכ"ר פ'
רש"י משום עלם כשעורה.
ול"ל דנעט כנעם ולא כנעני
ולכך דסבר כמולין רבא
ק"ח אין יד לפנות מבניה
ואין סומן לפנות מבטל
אין נעטת כשר משמח
לעלמא ואל"ל דגזרו אטו משח
ועיין (במ"ס ד"ה ו"ס ג')
שם (במ"ס ד"ה) כל וכו'
וכיולא כזה. כלומר כי
הכי דלמתי' כהן דהע"ג
דנקטין כהן לתי' חטאת
לא דוקא דה"ל לכל טומאה
סבור אם הי' מיוחד
למשקין. כיולא כזה פירשו
המ"ס' להי"א דלמתי' רבא
ה"ל דלא דוקא דה"ל
וכ"ס דסבור מלקבל טומאה
אם הי' מיוחד למשקין
והי"א כהן כז' לא ידעיה
מתי' כיולא כזה דלתי' כיוולא
כו דוחק ליישב ואין כאן
דוחק קושית כלל (כ"ל) :

הדרושי בהר"ה

ב"ן משנה ב (בהר"ב ר"ח)
כל כלי חרס שדרא
מכניס משקת כו' ויתרה
ה"ס כו' זכ"ל. וכן הוא
בגמ' וכן ה' הרמב"ם ומה
שלא פ' בשפוטא אר רוא
מבניס מיציא וסמ"ל לקדש
בו מי השאת ויש שמיציא
ואינו מבניס פ' והכר
לקדש בו מי השאת נראה
דלא לא הוי דומיא דכל
המשנת דשם בב"א יש
ג"ס דהיינו כמ"א דיעקב
פי"ן דההואין ואף שאין
צריך לעלוין ג"ס כמ'
שמיציא הרב תו"ס כמ"א
ד"ה ר' שאר כו' בשם
התוס' ג' בני אבר אם יש
בו צפורן או כמטא אמילו
באור ואם לא ע"כ' פסא
במעט כו' ובס"ג ג"כ ע"כ'
פסא או מדרס או פסא
מ"ה. ובמ"ד ע"כ' רמ"י
לדבר אחד וכן כל המשנה'
שאחריה כמ"א כן אם
רוא רק מציא או יש לה
דין כלי שלש ואין ג"ס רק
בדבר אחד לכן פ' לענין
ניספרא ווא ג"ס נ"כ בשני
צדדין ובמ"ס שאינו מציא
כו צדדין אשכ"ח שונה אבל
כאן שוהיל לפסא כו' צדדין
לכן פ' כן דוק מעט
קי קצור הדישה :

(במדבר יט) מים חיים אל כלי. והאי לאו כלי הוא. ע"כ. והוי מלי נמי לאוקמא לענין טהרת טומאה. דהא חנן רפ"ג דכלים העשוי למשקה שיערו במשקים. ופירש הר"ב כבונם משקה. אלא דניחא ליה לאוקמא בעשוי אף לאוכלים דהא כל כלי חרס חנן. וכיולא כזה מלתי צפיקי דשבת דף ל"ה אדאמר

רבא ניקב כבונם משקה סהור [כמו סהר יומא] [דנרנות דף ג] כלומר בטל לו כו' מלקדש בו מי חטאת שכתבו התוספות וכ"ס דטהור מלקבל טומאה אם היה מיוחד למשקין : כל אבר שיש בו לפורן. פ"ה הר"ב כגון אצבע יתירה כו'. דקי"ל האברים אין להם שיעור במ"ו פ"ק דלהלות. ועיין מ"ס בריס מסכתא טהרות : כל המיטמא מדרס מיטמא טמא מת. כתב הר"ב כל כלי הראוי להיות אב הטומאה. וכן לשון רש"י. שאין לך כלי הראוי למושב הזב שאין שם כלי עליו וראוי לקבל כל טומאות. והאי דנקט טמא מת. משום דומיא דמדרס הזב דאב הטומאה הוא. וה"ק כל הראוי כו' [ועיין מ"ס] פכ"ד דכלים מ"ד : ויש שמיטמא טמא מת ואינו מיטמא מדרס. פ"ה הר"ב כגון אם כפה הזב סאה וכו' דכתיב אשר יבש כו'. עיין מ"ס כזה במשנה ג פ"כ דכלים [ד"ה מפני] ומ"ס אבל אם נגע במה נעשה אב כו'. כלומר דע"י מה מחטמא בנגיעה בעלמא להיות אב הטומאה ולפיכך אין אומר בטמא מה עמוד כו' כלומר דלא כ"מ. דהיי אפי' אינו יושב עליו אלא נוגע שאין לרדך שיעמוד הרי הוא מטמאו להיות אב הטומאה ומשום דבמה עלמו אין סייך לומר עמוד לך נקט טמא מת. וטמא מה עשה לכלי אב הטומאה כדחתן כמ"ג

מלאכת

היא דלידי דמיקו לכו לשוליים עיילי מיה לגוייהו אלא כופה פי הקדרה לתוך העריבה קודם שיתן המים ואח"כ תחת המים צעריבה עד שיהא המים לפין על שוליה אם כנסה בידוע כבונם משקה ואם לאו בידוע שמוילא משקה או שופתה על גבי האור אם האור מעמידה בידוע שמוילא משקה לנד הוא ר' יוסי אומר אף לא שופתה ע"ה האור מפני שהאור מעמיד אפי' נקב גדול אלא שופתה על גבי רמץ חם אם רמץ מעמידה בידוע שמוילא משקה לנד הוא ר' ג"כ אם יראה שהוא סורד סוף אחר סוף כזה אחר זה בידוע שהוא כבונם משקה : ג כל המיטמא מדרס וכו'. ונערוך צפיקי דרס כל מקום שנמשכה טמא מדרס

שיקב נקב גדול כבונם משקה. אבל ניקב נקב קטן כמוילא משקה. לא נפיק מחורת כלי ולא מפסול בהכי. ולשלא חין נקב קטן כמוילא משקה מוילא מחורת כלי אלא הנספחה בלבד. דהיינו שבר כלי שיחוד למלאות בו מים ולהשתמש בו. אם ניקב כמוילא משקה בטל מחורת כלי שאין אומרים

הבא גספרא אחרת. וכסיס תחת גספרא זו לקבל המשקה היולא. אבל כלי שלם שיקב כמוילא משקה לא בגייל מכלום לפי שאדם חס עליו ואינו עובר ומשתמש בו. ומציא שבר כלי ומניח תחתיו לקבל המשקה היולא ממנו. ומעשה הכי פירושה דמתני' כל כלי חרס החסול למו הטואת פסול לגספרא. ויש פסול לגספרא וכשר למו חטאת : כל אבר שיש בו צפורן. כגון אצבע יתירה שבה צבעות היד אם יש בה לפורן חצובה אבר. ומטמא במגע ובמשא ובאהל. כאבר שיש בו עלם שמטמא באהל. ואפי' אי ליכא כוית בשר. דקי"ל האברים אין להם שיעור : ויש שיש בו עצם. ולא חצובה אבר אם יתרה היא. כיון שאין בו לפורן. ומטמאה במגע ובמשא ואינה מטמאה באהל. כל זמן שאין בה כוית בשר. ואי לאו יתרה היא. וראי מטמאה באהל. משום אבר. אע"ג דאין בה לפורן ואע"ג דליכא כוית בשר : ג כל המיטמא במדרס. הזב כל כלי הראוי להיות אב הטומאה במדרס הזב. כגון כלי המיוחד למשכב ומושב. ראו להיות אב הטומאה. אם נגע במה. או נטמא באהל המת. ויש שהוא כלי גמור לקבל כל טומאות. ונעשה אב הטומאה ע"י מת. ואינו נעשה אב הטומאה ע"י הזב במדרס. כגון אם כפה הזב סאה וישב עליה. הטומאה. אלא ראשון לטומאה (במגעו של זב. דכתיב ויקרא עו) אש

שלמה

הוא משכב ומושב מטמא אחרים וכל מקום שאומר טמא מת שמיטמא ואינו מטמא אחרים ומנין שכן הוא דתנן כל המיטמא מדרס מיטמא טמא מת ויש שמיטמא טמא מת ואינו מיטמא מדרס ואמרי' עלה לאחוי סאה ותרקב ואלו דברים מיטמאין הן בטומאות מת ואינם מטמאין אחרים כדון טומאת מדרס שהוא משכב ומושב ע"ג ועיין עוד שם יהא לך יערכ לך. ודמ"ז ז"ל דשבת פ' ר' עקיבא ונס חוס' ז"ל שם ודמ"ז כ"ל הרגל ב"ק דף כ"ה כתבו דמקל ותומר דליכא תחם צברייתא אית לן בגל דוכתא כל המטמא מדרס וכו' והכי תניא תחם מפני צמת מנין ודין הוא ומה ספין קמניס שפוארים כזב ככל טומאותיו דכלי

ישראל תפארת יכין

מחור' כלי רק כשעשה ניספרא ולא כשדור שלם : (א) ומחשב אבר לטמא באהל אפילו אין בו כוית בשר : (ב) ואין מטמא באהל כלאין בו כוית בשר ודוקא כשואב יתרה אצבע. דאל"כ אפי' באין בו לפורן ולא כוית בשר מטמא באהל כשיש בו בשר גיד ועלם : (ג) כל שראוי לק"ע ממדרס הזב שאין ח"ל לזב עמוד ונעשה מלאכתו כפתיחה סו' כ"ג : (ד) נעשה ג"כ אה"ע בנגע בטמא מת : (ה) בליט מיוחד למשכב ומושב שח"ל לזב עמוד ונמ"ל

אחרונה

שמתמאין כנגבם ולא כמטא שאין המטמא במשא אלא חרס כדמטיב פ' בתרא דזבים וכת"ס ס"ג פ"ק דכלים ת"כ. וסוד ה"מ לתיחתי כה"ל כל שמצטרף לאוכל מכניס ומוילא ויש שמכניס ומוילא ואינו מצטרף דהוי יד ולא שומר כדעתן ריש מה' סוקלין : ואין צו לפורן. ואיפא כש"ס דכולה מתני' באצבע יתירה שאינה כספרת פ"ג היד שאינה שומדת בשוה לפורת האלגטוה. שאם כספרת פ"ג היד הכי היא אבר משום אפי' אין לו לפורן לפנות חצובה ובמטא וסאל וכו"כ הכמ"ס במבוא פ"ג מהמ"מ. אבל דבריו נפישומו לאן חמוסים : ג כל המטמא מדרס מיטמא טמא מת. והא דתנן בפ"ד דזבים מ"ו הזב עושה משכב ומושב ולא סתם ומשכב שם כגון עליו' משקת כז' טמא ומת סבור. איש עיני לך דהבא דכלים מיירי הבא דכלי למדרס ראו לטומאת מת. וסמס דביט מדרס ומת מיירי דמשכב טובא אפי' בעלי' משקת. ובמת איש עוב. והבא אחר דכלי כראוי למדרס לפי דין מדרס ראו ג"כ למת לדין קומאמו ויש שראוי למת לפי דיו ואין כראוי למדרס לפי דיו : ואי"לן מטמא מדרס. שבת חין אומרים עמוד. ופ' בפ' גתה אש"ה דף ל"ט דל"ז יומא אף כעמא מת אומרים עמוד. ולא חקקי ל"י מהמ"מ דהבא דהמ"ס עיני אחר טוב עהכ"ל משכב ונפול ממלאכתו הראשונה אפי' שראוי למלאכה אחרת ספר הוילא ואיש ראי

הוצאת כחם נגד' דף נג
ירושלמי ענינו ז"ל פ"א וז'
דמאי פ"א ז"ל פ"א פ"א
פ"א ז"ל פ"א ז"ל פ"א ז"ל
פ"א ז"ל פ"א ז"ל פ"א ז"ל
פ"א ז"ל פ"א ז"ל פ"א ז"ל

ולריכה גם מחסוק. קא"ה סי' קנ"ה:

דק"ל (פרה פ"ב) שתי שערות שמורות פוסלות בה: ובנגעים.
שער לכן ק"ל בת"כ מיעוט שער שנים: והאמורות בכל
בקים. כמקום ובמקום: לקרוץ. לאחז מעט: שיהיו נישלות
בזוג. של מספרים או שיעורא רבא. והלכה כדברי לן

מ"ט בזה רפ"ד דנגעים: רבי עקיבא אומר
כדי שיהיו ניטלות בזוג. כתב הר"ב וכו' שיעורא רבא.

ובנגעים (א) והאמורות בכל מקום (א).
כדי לכוף ראשן לעיקרן דברי רבי
ישמעאל. ר"א אומר כדי לקרוץ (א)
בציפורן (ב). ר"ע אומר כדי שיהיו
ניטלות בזוג (ג): י"ג הרואה כתם (ד)
הרי זו מקולקלת (ה) וחוששת משום
זוב

ונקראת בציפורן היא שיעורא זוטא ול'
רש"י עד לחיבא שיעורא רבא
דכולא. אבל בפירושו של הר"ב
במסנה ד' פ"ד דנגעים מוכח.
דניטלות בזוג הוא שיעורא זוטא
דכולא וכ"כ הרמב"ם שהוא הפחות
שבשיעורים ושיעורא רבא דכולא
כדי לכוף ראשן לעיקרן. ובספ"ג
דיבמות כתב הר"ן בשם הר"ף
משנקרלת בלשון לא תמחן ולא
תחלץ עד שיהא בהן שיעור

ה"ג י"ג והאמורות. ד"ל י"ג האמורות: כדי לכוף. ד"ל
ובספ"ג שיעורא כדי לכוף:

לכוף ראשן לעיקרן. עכ"ל * [גם הרא"ש כתב כן משנקרלת בציפורן לא תמחן]. והכי מסבירא דלוי דלכוף ראשן לעיקרן
שהוא השיעור הגדול שבכולן. אבל בפני גס הדעת מוכרעת דניטלה שבזוג יכולה להיות בשער היומר קצר ממה שראוי
להיות נקראת בציפורן. שומר ויכל לאחז ידיו על ידי כלי ממה שיוכל לאחז בידיו בלא כלי. וה"כ כגילוי דוג הוא
השיעור הפחות כדברי הרמב"ם ויחא השחא בסידורן של התנאים שכל אחד פוחת והולך. ועיין בספ"ג דפרה. וקוב
מלאחי בספר חכמת שלמה שכתב על פירש"י ניטלות בזוג שיעורא רבא דל"ג רבא דכולא. ע"כ * [וכן דייק הר"ב
דבאינן כתב דכולא ותכתי בניטלת הזוג. כ"ל מ"ט]: **יג הרואה כתם**. עיין בסוף מסנה ג' דפ"ח:
חוששת משום זוב. פי' הר"ב חס עברו בו ומלאה עליו בתם גדול שיעור ג' גריסין ועוד. לישנא דכרייתא בגמרא

תוספות חדשים

ת"ש משנה יב
ד"ה ר"ג ר"א ובספ"ג מעט
מ"ך חזר וזכר ובעיד
על ענינו שכתבו כעפות.
סוכא כעפות למ"ך פ"א
מ"א. והל"ל בס"ס
למ"ט כלן (בספ"ג הר"ב
מ"ה דוב כער כן המחבר)
(מסורה ז' ז'):
וכן משמע דעת רש"י
ועיין בספ"ג פ"ב
מ"ה ח"ב ח"ב הלכה י"ג
וע"כ כלמ"ד ובמ"ל
הפירושו בזה מאד. שוד
פי"ן פ"א ח"ב. ופ"ט
מ"ה ז':

דירוש' מהר"ח
ממאת שולחן כמיו
שולחן שהיא ממאת
שכל היוצא מן הממא
שכמו ויכול להיות שיש
לה קרבים:

מלאכת שלמה

יג הרואה כתם ה"ו מקולקלת וכו'. ובגמ' אמר רבא רבא כהא זכנא
ר' מינה בן אנטיגוס לרבנן ואמר להו לדידי בשלשה חלקות אין

תוס' אנשי שם
יב במשנה בפרה
ובנגעים

תוס' אנשי שם

יב במשנה בפרה
ובנגעים

ובנגעים

יש לדקדק למה נקט פרה
קודם ענין בלא כהורה
נעמים קודם פרה: וי"ל
משום דנגעים נאמד
מזכרים ושער וישיעו
שערות שתי' והוא כמ"כ
מפורש אבל כפרה נאמד
מזכרים תמימים ופשיטת
הכתוב קאי על שאין בט
מ"ס. וכל דלתי ליש
ממלכתא תכריכי ליה:
יב במשנה ברי לכוף
ול"ה

יב שערות לבנות, הוא סי' קומאה צנעו: (א) לסי'
גדלום צנן וכן: (א) לחזו: (ב) הוא שיעור הספוח:

משנה אחרונה

א"י תימא ל"ס קידושין ראשונים בעל הוא כמו בעלת ונות שאלם יודע
שאין קידושי קטנות כלום ואין אדם עושה בעלתו בעילת ונות:
יב והאמורות ככ"מ. פי' הרב כתיובת ומינוקת וכן פי' רש"י. ולא
ידעתי למה לא נפרש בכל מקום כמספר דהא חיבא נמי תגלחת נזיר
ומורע דתנן פ' בתרא דנגעים וכולן אס שיעור שתי שערות לא עשו
כלום אלא נמי שייבא פלוגתא דמתני'. ולמאי דפסקין הלכה כדברי
כולם להחמיר. נראה דהתם נמי אס שיעור שתי שערות אע"פ שאין
בהן אלא כדי לקרוץ בזוג דהוא שיעורא זוטא לא עשו כלום. ולענין נזיר
תוך מלאת שאס גלח סותר אפי' שיעור רוב שער ראשו אס אין בהן כדי
לכוף ראשן לעיקרן דהוי שיעורא רבא סותר. וכ"כ התו' בה"ש כנזיר
דף מ' דלשון קידושין סותר עד שישייר כדי לכוף ראשן לעיקרן
וללקות אינו לוקה עד שיסחית השער משיקרן ע"כ. וגראה דאשילו גלח
ולא שיעור בהן כדי לקרוץ בזוג דהוי שיעורא זוטא דכולא דלכ"ס אין זו
שער אס"ה אינו לוקה דנבי נזיר כתיב חער עד שיסחית הכל כעין חער
כמ"ט התוס' עד שיסחית השער משיקרן. אלא שהרמב"ם כתב פ"ה
מה' נזירות דין י"א דדוקא אס הניח כדי לכוף ראשן לעיקרן אינו לוקה
שאין זה כעין חער פ"כ ומשמע דמ"ל דפחות מכדי לכוף הוא כעין

תפארת ישראל

יבין
יבין

חער. וכ"כ בלח"מ סס. וזה דבר שא"א דבכל דוכתא השתתה כעין
חער השתתה לגמרי שישחית משיקרן כדברי התו'. ומש"ע נמי נראה
כהא דאס שיעור שתי שערות לא עשו כלום אשילו לא שיעור אלא כדי
לקרוץ בזוג לא עשו כלום דהא חמרי' הכא הלכה כדברי לן להחמיר
וכנזיר בלא"ה לא יאז דענין חער בעינן. ובמב"ם פ"ה מה' נזיר וכן
במ"א מהע"ז העתיק במתם אס שיעור לא יאז כלשון המשה. ואפשר
דשעתו דשיעורא דתנתי' דמתני' לא שיעור נזיר ומורע כלל. שהרי
אס כל שערות ראשו קצרים ואין בהן אלא כדי לקרוץ בזוג שיעורא דליק
לגלח. וממילא אס שיעור שתי שערות לא יאז וכן בהפך אס כל
שערות ראשו ארוכין כתר דיהיה אזלינן והלכך אין ליתן בהן שיעור כלל.
ואפשר שהוא ג"כ דעת רש"י והרב כאן דבכל מקום דמתני' היינו תינוק
וחינוקא. דלא נזיר ומורע אזלי' לעולם כתר שער דידהו אלא דלפ"ו
לא ח"ס מה שהתנה בפ"ה מה' נזיר ללקות אינו לוקה עד שיטח סחית
מכדי לכוף: דברי ר' ישמעאל ר"א אומר וכו' נראה שלא בקרא ולא
בסברא פליגי אלא שיעורין הל"מ נינוה וזר קיבל מרבי' הכי וזר קיבל
הכי ואשכחן דוכתי טובא דפליגי בהלכה בפ"ב דפוסה מ"ב ובספ"ג
דתמורה מ"ב ואמוראי טובא מכלתינן בהלכה אחד עשר: יג ה"ו מקולקלת
ותוספת

שחלוקת התנאים. הוא כשתי שערות הם כגומא אחת וגם זו דוחק. אבל הדעת מוכרעת שכל מה שישלחו יותר השערות. מתרחכות גומות. והלא מה ששלחו גומות היו סימנים הוא רק
אס גומות נחנות כמו שלכך להיות בשערות שלחו כשיעור השערות כן מתחילת כשיעור גומות ולמה לא הכיור רק השערות חמשי שבשערות אשכר ליתן
מ"ס אבל גומות א"א ליתן מדה. וזה תלוי רק כשיעור פ"ן וחס דקשה המלה שם מה שלא אשתמיט תא לאשתמיט גומות ר"ל גומות רחכות כמו בשערות שלחו כל לכן דלא תולא היו
סימנין: **בהרעיב** ד"ה והאמורות בכ"מ. עיין במ"א ופי' טכ"ו מהל"ה סי' פ' מ"ט בזה ובמקום הר"ל חיות מ"ט וכן קול סופר כתב סברא חדשה דלחזר שיעור רק כמה שתלמה שחקר
כסם שער אבל תתלה עליו שם שער אף שגזו במספרים ולא נבאר שיעור עכ"ל לא בעל שם שער תלוי וכשתמיט ח"כ כחער שער עליו מוסר הכחת טהא וזן:
שם בהרעיב וכו' להחמיר. הטל"מ ה' איכות פי' הקשה מאי חומרא י"ג כשיעור האשמי לריכס גם מהניס ובספר פתח לזר כתב דשערט שמיס לריכס גם מהניס הוא ס"ס
דל"מ לענין אס קבלה קידושין כשיעור הקטן ואח"כ קבלה קידושין כשיעור האשמי לריכס גם מהניס ובספר פתח לזר כתב דשערט שמיס לריכס גם מהניס הוא ס"ס
ספק שיהיה גדולה כשיעורא הראשון ואח"כ שיהיה לו קטנה ספק שמה גם עתה היא קטנה. והפסל דל"מ כגון שקדשה גדולה כשיעור הקטן ועשה גדולה וקדשה קטן שהגיע לשיעור
האשמי דאף שיש כאן ג"כ ס"ס שמה היתה גדולה כשם שקדשה הראשון וקטנה שיהיה לו קטנה שמה הקטן שקדשה כשם סוף קטן אבל אין להחמיר בלא גע מסמי ממי ספקי
אין כתיב נזיר הראשון כה שעיניו ולדעתו לא אשמינן ס"ס כתיב נזיר: **בתרעיב** ויחא השחא כסדרן של התנאים כמות הוא סוכתה גדולה דל"כ לשה בקיים דברי ר"י לדברי ר"א
בהא ר"א הגדול אבל י"ט עוד דקדוק כעשה ס"ס לו לשעת שתי שערות וכו'. ויחא ליתן כי רבתי סק מ"א
בשעתו של ר"י נבאר סוף כפרה ובנגעים וכמ"מ מלאך וכו' שם ג"כ בשעתו כלשון היה ופי' יחא ליתן כי רבתי סק מ"א
ר"ע לא הכירו כמתלוקת פרה ובנגעים רק פתח שתי שערות האמורות. ויחא ליתן כי רבתי סק מ"א ויחא ליתן כי רבתי סק מ"א
תמן לעיקרן ולמורע סס דברי תימס ש"ל הגדול יקשה דברי ר"י אבל ל"ג יחא כשיעור ליתן לעיקרן פי' תיחא ליתן כי רבתי סק מ"א ויחא ליתן כי רבתי סק מ"א
תמלך

ציונים
יום ה' גמרא דף ע"ב : פ"ד
ז' מה' ח"כ ס' י"ג : פ"ד
ז' ע"ב ו' כ"ג ו' פ"ה ס' י"ג

הוכחות חדשים
מ"ג מקוללת היא קרב
זכה ואינו נאכל
הרמב"ם פ"ג ה"ב לקמן :
מ"ד בהר"ב ד"ה הכוונה
פ"י ד"ה היתה רואה כל
ימי השמחות מכערי לה
שבתת הלא שמי כלכל
הכל לא ליל שבתתו כהני
היתה בו וזהו עמא
ולמה ללמוד שמי
ובלילה לא תסגול כהני
רואה וכן עד פ"ט י"א
(גמ' פ"ט כ"ט) :

הירוש מר"ה
משנה י"ד ה"ט
ד"ה
בין השמחות לכולן
לשון הר"ב
באיה מאלו כשתראה
בו ואם תראה ב' ימים
אחרים בו דברי תימה
הן בו י"ב
לדקדק לפי הבנת הרב
הוי"ט בדע"ב דלמה
שינה הר"ב לשונו
ולעיל גבי ראתה לו
לגדלה בין השמחות
סיום ואם תראה בו
ימים אחריו בן וכן
כתב ואם תראה שני
ימים אחרים הו"ל ג' ב'
לכתוב ואם תראה ב'
ימים אחריו בן לכן גרמה
לי כבוד דעל יום פ'
לומר יום פ' לנקבה
כתב דספק דם שחור
ספק דם טמא וטמאה
מכאן לידה ואח"כ תזור
לדלעיל וזהו ענין אחר
ואינו פירוש ליום פ'
לנקבה בו דדי בזה
עפ"י שספק שחור
ספק טמא כג"ל רק
שכתב דין בפ"ע וכן
תראה ב' ימים אחרים
פ"י הן הרואה י"א בין
השמחות וראתה ב'
ימים קודם וזהו הרואה
לו לגדלה בה"ש

ת"מ אנשי שם
במלא במתנתו פ"ט
ונשים וזכ"מ כ"ל .
יש גם לומר שהיה
כפיה ונגיעה שרין לז"מ
מפני שז"מ שהוא כבן
וכנת השערות מורות על
התמקות הכתוב וכמה
בשערות מורה על חלישת
הכת כמ"ב ה"י שחור
הזוה הוא הלא נקבה
וכנעיים השער לכן מורה
פ"י כליון והכסף ועכ"ל
השער שיה כמו כבן
וכנת ושרין הת"ם א"ח
כ"י קוד שדעת רש"י
לקמן בלפניו ר"ל להרבות
בלפניו והרמב"ם סוכה
שלקמן פירושו לשול ב'
בכניס ע"ש :

כני הוא . אם יש בו כדי לחלוק שלשה גריסין בהן כגרים ועוד . ופירש"ל כלומר שלש גריסין נסין . דאיכא בכל חד וחד כגרים ועוד . דהכי הוי שיעור כהם . לקמן בפרק הרואה כהם [דף נט] :

יד בין השמחות לכולן לשון הר"ב
כלומר באיזה מאלו שתראה
כו' ואם תראה ב' ימים אחרים
כו' דברי תימה הן . דהי"ך יכולה
להיות זכה ואין כל אלו הימים אלא
ימי נדה . אבל אגב ריהטיה כהם
לשונו של הרמב"ם שכתב כן . ולא
עיין . דדברי הרמב"ם אע"פ
שכתובים הן אחר יום מ' . ויום
פ' . מ"מ לא אמרן אלא לענין רישא דמתני' . יום י"א
וכו' בן חנניגוס דהוא חכמים דמתני' . אלא על הליבשת חלוק
א' בג' ימים מימי זיבהה . ולכסוף מלאה כהם גדול . שיעור ג' גריסין ועוד במקום א' . או אפי' בג' מקומות . דלוי'ו
סבר כה"ג אינה חוששת לזיבות . הואיל ולא היו הכתמים בשלשה חלוקות . ור' מאיר ורבנן דאפליגו עליה . סברי
כשנמלחה שיעור שלשה גריסין ועוד בחלוק אחד . בין במקום אחד . בין בשלשה מקומות . חוששת לזיבות . ואין הלכה כר'
חנינא בן חנניגוס : **יד** הרואה יום י"א . שהוא סוף ימי זיבה ולמחר מתחילין ימי נדה : בין השמחות . ספק יום
הוא . והוי דם זיבה . ספק לילה ותחלת נדה : תחלת נדה וסוף נדה . בגמרא מפרש דהכי קתני תחלת נדה וכוף זיבה .
ובשביעי לגדלה סוף נדה ותחלת זיבה . כלומר בין השמחות של י"א . אם לילה הוא . הרי ראייתה תחלת נדה . ואם יום
הרי הדם דם של כוף זיבה . ואם ראתה ב' ימים קודם לכן חוששת משום זיבה . וכן אם ראתה בז' לגדלה בין
השמחות . מספקין נמי אם לילה הוא . הרי הדם דם של תחלת זיבה . ואם תראה שני ימים אחרי כן . חוששת משום
זיבה . ואם יום הוא . הרי ראייתה סוף ימי נדה . ואף על פי שתראה ב' ימים אח"כ . אינה זכה : יום פ' לומר יום פ'
לנקבה . בין השמחות לבלן . כלומר באיזו מאלו שתראה בין השמחות . ספק דם טמא . ספק דם טהור . ואם תראה

זוב מו) . דברי רבי מאיר . וחכ"א אין
בכתמים משום זו : מו) ; **יד** הרואה
יום אחד עשר ימי בין השמחות פ"ט
תחלת נדה וסוף נדה ז' . תחלת
זיבה וסוף זיבה . יום ארבעים לומר י"א
ויום שמונים לנקבה . בין השמחות
לכולן
זוב מו) . דברי רבי מאיר . וחכ"א אין
בכתמים משום זו : מו) ; **יד** הרואה
יום אחד עשר ימי בין השמחות פ"ט
תחלת נדה וסוף נדה ז' . תחלת
זיבה וסוף זיבה . יום ארבעים לומר י"א
ויום שמונים לנקבה . בין השמחות
לכולן

ימי זיבה משלשה חלוק זה . ומלאה עליו כהם גדול שיעור ג'
גריסין ועוד . כלומר מעט יותר מוב' גריסין . מספקין להו . דלמא
כל חדא וחדא צמד יומא . והויא זכה גדולה מספק . ואע"ג
דבמקום א' נמלאו : וחכ"א אין בכתמים משום זוב . בגמרא
מוקי מלתיהו דחכמים דהכא
כיחידאה . ואמר דרבי חנינא בן
חנניגוס היא . ומודה ר' חנינא
בן חנניגוס שאם לבשה ג' חלוקות
לזכות . בג' ימים מימי זיבה . חלוק
ליום . ומלאה בכל אחת מהן כהם .
דחוששת לזיבות . ואין לריך לומר
אם ראתה ב' ימים דם מגופה
ובג' לבשה חלוק הצדוק לה .
דפשיטא שחוששת לזיבות . ולא נהלק ר"ח
בן חנניגוס דהוא חכמים דמתני' . אלא על הליבשת חלוק
א' או אפי' בג' מקומות . דלוי'ו
סבר כה"ג אינה חוששת לזיבות . הואיל ולא היו הכתמים בשלשה חלוקות . ור' מאיר ורבנן דאפליגו עליה . סברי
כשנמלחה שיעור שלשה גריסין ועוד בחלוק אחד . בין במקום אחד . בין בשלשה מקומות . חוששת לזיבות . ואין הלכה כר'
חנינא בן חנניגוס : **יד** הרואה יום י"א . שהוא סוף ימי זיבה ולמחר מתחילין ימי נדה : בין השמחות . ספק יום
הוא . והוי דם זיבה . ספק לילה ותחלת נדה : תחלת נדה וסוף נדה . בגמרא מפרש דהכי קתני תחלת נדה וכוף זיבה .
ובשביעי לגדלה סוף נדה ותחלת זיבה . כלומר בין השמחות של י"א . אם לילה הוא . הרי ראייתה תחלת נדה . ואם יום
הרי הדם דם של כוף זיבה . ואם ראתה ב' ימים קודם לכן חוששת משום זיבה . וכן אם ראתה בז' לגדלה בין
השמחות . מספקין נמי אם לילה הוא . הרי הדם דם של תחלת זיבה . ואם תראה שני ימים אחרי כן . חוששת משום
זיבה . ואם יום הוא . הרי ראייתה סוף ימי נדה . ואף על פי שתראה ב' ימים אח"כ . אינה זכה : יום פ' לומר יום פ'
לנקבה . בין השמחות לבלן . כלומר באיזו מאלו שתראה בין השמחות . ספק דם טמא . ספק דם טהור . ואם תראה

מלאכת שלמה
ולילו ע"כ . אמר המלקט כך הוא לשון רש"י ו"ל ג"כ ור"ל שמיני
שלא לילה ויום ולילו ר"ל לילה שלאחריו כדמוכח בגמ' וכמו שמביאר
בראש

יבין
שראתה יום א' , עמאה עוד ששה ימים . ואפי' הם נקיים .
ועבולתה אינה קודם ליל ששייך לה' . משא"כ בראתה א' מ"א
ימי זיבה . א"ל רק שמירת יום א' טהור . ועבולתה ביום
שחשפר . משתקן החמה . וקולא דבראתה ג"י רלופים בימי נדה
סגי בספירת עוד ד' ימים ואפי' כולן אינן נקיים . בפסקא
לראות קודם ליל ח' טובלת בלילה , משא"כ בזיבה כה"ג לריכה
ז"ל ועיין פתיחה סו' ע' . והכא נמי אם ראתה ב' ימים רלופים
קודם חוטה ראיה שבי"ש . או ב' ימים אחר חוטה ראיה .
לא ידעינן לאיזה מהן לנרץ חוטה ראיה אם לזיבה וסוף זכה
גדולה . או לנדה : י"א ר"ל דראתה חז' צב"ה"ש דהו"ל דם
טהור

תפארת יבין
זיבה : מו) דבעברו עליה ג"י זיבה משלשתו , והכתם הוא כשיעור
ג' גריסין ועוד . אמרין ג' ראוות היו בג' ימים , כ"ח כגרים
ועוד , והו"ל זכה גדולה וריכה ז"ג : מו) הפילו במלאה ג'
כתמים . ודוקא בחלוק א' , אבל בלבשה ג' חנקים בג' ימים
ומלאה כהם צב"א : ומכ"ש בראתה דם ב' ימים , ובג' מלאה
כהם . מורו דחוששת : י"א שהוא סוף ימי זיבה ולמחר התחלת
ימי נדה : מש) דהו"ל ספק יום ספק לילה : ג) ה"ק בין
השמחות זה הוא בין סוף זיבה לתחלת נדה . או שראתה בזיון
השמחות שבין סוף ז' ימי נדה לתחלת י"א זיבה . ומדראתה
צב"ה"ש הו"ל ס' נדה ס' זיבה , ובכ"א מומר וקולא , נדה

משנה אחרונה
ואגב וזהו אתי מאכולת והשלמה לשלש גריסין ועוד . אבל בשלשה חלוקות
ללא נפיש וזהו אמו מורו חכמים . ות"ק סבר כיון דאיכא ג' גריסין ועוד לא
תלינן במאכולת כלל . וז"ל הא דמוקמינן פלוגתיהו בכתמים שבתורה
ולא בצורה שמלאה על בשרה שיעור ג' גריסין ועוד דהוי דמיא דחלוק
אחד . דמזה ראה למ"ס הרא"ש והביאו ז"ל סו' ק"ך דבבשרה לא
שכיח מאכולת כמו בחלוקה ומורו חכמים ללא תלינן במאכולת וכה
צ"כ גם דהרמב"ם ס"ל נמי כהא בהר"ש ולכן סובר דבכתם שבבשרה
לא בעינן גרים ועוד : אין בכתמים . בלישא דת"ק נקט כהם לרבותא
דאפי' כולן במקום אחד דהוי כהם אחד אפי' חוששת . ולהכניס נקט
כתמים דאפי' בשלשה מקומות אין חוששת : יד הרואה יום
י"א בין השמחות . כ"ל דדוקא רואה דם אבל מלאה כהם בין
השמחות יום י"א הוי זכה ולא ספק נדה דהא איכא כתי
ספיקו שאל יאל הדם ממנה קודם בין השמחות והוי זכה ואח"ל עכ"ו
בין השמחות יאל שאל בין השמחות יום . וכן בין השמחות יום ז' הוי
דאי נדה : בין השמחות לכולן הרי אלו עשיות . מ"ג הרב שאם תראה
חכ"כ

מלאכת שלמה
ולילו ע"כ . אמר המלקט כך הוא לשון רש"י ו"ל ג"כ ור"ל שמיני
שלא לילה ויום ולילו ר"ל לילה שלאחריו כדמוכח בגמ' וכמו שמביאר
בראש

משנה אחרונה
ואגב וזהו אתי מאכולת והשלמה לשלש גריסין ועוד . אבל בשלשה חלוקות
ללא נפיש וזהו אמו מורו חכמים . ות"ק סבר כיון דאיכא ג' גריסין ועוד לא
תלינן במאכולת כלל . וז"ל הא דמוקמינן פלוגתיהו בכתמים שבתורה
ולא בצורה שמלאה על בשרה שיעור ג' גריסין ועוד דהוי דמיא דחלוק
אחד . דמזה ראה למ"ס הרא"ש והביאו ז"ל סו' ק"ך דבבשרה לא
שכיח מאכולת כמו בחלוקה ומורו חכמים ללא תלינן במאכולת וכה
צ"כ גם דהרמב"ם ס"ל נמי כהא בהר"ש ולכן סובר דבכתם שבבשרה
לא בעינן גרים ועוד : אין בכתמים . בלישא דת"ק נקט כהם לרבותא
דאפי' כולן במקום אחד דהוי כהם אחד אפי' חוששת . ולהכניס נקט
כתמים דאפי' בשלשה מקומות אין חוששת : יד הרואה יום
י"א בין השמחות . כ"ל דדוקא רואה דם אבל מלאה כהם בין
השמחות יום י"א הוי זכה ולא ספק נדה דהא איכא כתי
ספיקו שאל יאל הדם ממנה קודם בין השמחות והוי זכה ואח"ל עכ"ו
בין השמחות יאל שאל בין השמחות יום . וכן בין השמחות יום ז' הוי
דאי נדה : בין השמחות לכולן הרי אלו עשיות . מ"ג הרב שאם תראה
חכ"כ

משנה אחרונה
ואגב וזהו אתי מאכולת והשלמה לשלש גריסין ועוד . אבל בשלשה חלוקות
ללא נפיש וזהו אמו מורו חכמים . ות"ק סבר כיון דאיכא ג' גריסין ועוד לא
תלינן במאכולת כלל . וז"ל הא דמוקמינן פלוגתיהו בכתמים שבתורה
ולא בצורה שמלאה על בשרה שיעור ג' גריסין ועוד דהוי דמיא דחלוק
אחד . דמזה ראה למ"ס הרא"ש והביאו ז"ל סו' ק"ך דבבשרה לא
שכיח מאכולת כמו בחלוקה ומורו חכמים ללא תלינן במאכולת וכה
צ"כ גם דהרמב"ם ס"ל נמי כהא בהר"ש ולכן סובר דבכתם שבבשרה
לא בעינן גרים ועוד : אין בכתמים . בלישא דת"ק נקט כהם לרבותא
דאפי' כולן במקום אחד דהוי כהם אחד אפי' חוששת . ולהכניס נקט
כתמים דאפי' בשלשה מקומות אין חוששת : יד הרואה יום
י"א בין השמחות . כ"ל דדוקא רואה דם אבל מלאה כהם בין
השמחות יום י"א הוי זכה ולא ספק נדה דהא איכא כתי
ספיקו שאל יאל הדם ממנה קודם בין השמחות והוי זכה ואח"ל עכ"ו
בין השמחות יאל שאל בין השמחות יום . וכן בין השמחות יום ז' הוי
דאי נדה : בין השמחות לכולן הרי אלו עשיות . מ"ג הרב שאם תראה
חכ"כ

היבש מ"י פ"ח מה' א"ח
 הטהרה כ"ד ג' כ"ח
 הכתובים נ"ט י"ג י"ח
 ויק' לח : יחזקאל י"ח
 פ"א כ"ג : יחזקאל פ"ד ה"א
 ע"י פ"ד ה' ספ"ה מ"ח
 כ"י

ישראל בודקות כו' ואין חזקתו מתקבצו. ולאחר הכבוס בודקות. והיינו כשהכתם בסיטרה או בזוית. דהא חזקין דע"י כבוס טוב הולך הכתם בלא סממנים. והא דהקן בפ"ט משנה ו' מעבדין עליו ז' סממנים ה"ה דלזיל ליה ע"י כבוס טוב. ח"ג ע"י כבוס סתם לא חזיל.

הוספות רע"ק

לי הא בבריתא
 בסיניא דנ"ה ע"ב קתני
 כ"ד וזעונו מי האף
 (כ"דו הבא כהנהו כ"ח
 רב. וזעונו ע"י נענוע
 מעט. תוס') הרי דנינו
 ומי האף תרתי גינהו.
 ואולי י"ל דהקן מפרשים
 ס"ל ג"כ ריש גינהו הבא
 מהנה אלא דקשה להו
 במהניו דהבא אמאי לא
 קתני דהו (ובתוס')
 בדרקו בזה) ולזה נירא
 להו דבשנתנו כולל
 כ"ג בכלל דהקן כ"ד
 דמוהה באו וזעונו קתני
 דהא היינו מי האף :
 כ"טנדה ג' (הרשב"ב ד"ה
 הבאים מרקם.
 על כרתייהו. לא גזרו)
 (ואת ר"ל דעל דהן כומש
 גזרו כ"ד) ור"תא ליע"ד
 פ"ג :

האשה מיום כבוס. אבל חזקתן של קודם כבוס. נח. מפני שחזקת כבוס ישראל בודקות חלוקין בשעת כבוסין: היבש מטמא למפרע. עד שעת כבוד. דלויכא למימר לאחר כבוד מיד נפל: אבל הלח אינו מטמא למפרע. אלא עד שעת שכולל לומר אם נפל באותו יום. עדיין יכול להיות טכסיו נח. אבל עד שעת הכבוד לזמן מרובה. לא. דהא לח הוא. ואי משהיה שעתה נפל. הוה מתעבד יבש. ודוקא בשדך הוא דפליג ר"ש בין לח ליבש. אבל בכתם אפי' לח מטמא למפרע עד שעת כבוס. דלימור יבש היה ומיח הוא דנפל עליה. אבל בשדך ליכא למימר הכי.

יבש. ר' שמעון אומר היבש מטמא למפרע (י). והלח אינו מטמא אלא עד שעה שהוא יכול לחזור ולהיות לח (ט): ג כל הכתמין הבאים מרקם. טהורין (י). ר' יהודה מטמא מפני שהם גרים. וטועין (יא).

הבאין

ה"ג ג' ש"ה יבול נמ' שיחא יבול
 וטועין ד"ג טועין.

דאי איתא דמים נפול עליה. אמרטיטוי אמרטיטוי. ואין הלכה כר"ש: ג הבאים מרקם. שהן עכו"ם ודמן טהור. ואע"ג דרצקן גזרו על העכו"ם שהיו כוצים לכל דבריהם על כתמיהם לא גזרו [ג]: מרקם. בין קדש ובין טור מתרגמין בין רקס ובין חגראל: שהן גרים. ודמן טהור: וטועים. כלומר לא נטעי כולי האי. ואין מלניעים את כתמיהם. הלכך חייטין שמא כתמיהם של אשה נדה הן: הבאים

הרמב"ם בפ"ח מה"ה [הל' ד] בדפוס יטן. ויהיה עתה לח כעת שנמלא: ג הבאים מרקם. פי' הר"ב שהן נכרים. ר"ת גרים (רקת) דלילו ברקס היו ישראל. כדעתן ברית מסכת רקס הוה כדפרשיש שם. ועוד אע"ג דברקס ישראל הוה. קאמר הכא דכתמין טהורים. דישאל מלניעין כתמיהם. אלא של נכרים הן וטהורים. ורבי יהודה מטמא משום שיש שם גרים. ח"ג הכא איירי בזידוע שהן של עכו"ם הדריס שם. תוס'

זו"ם אנשי שם

פרק ז ב

בדרע"ב אמרטיטוי
 גלחם שהים קשה להם
 ליה לעמא דלמרטוטו
 הלא אפי' אם נפלו
 ע"י מ"ס אינו
 מטמא דשדך אינו
 מטמא יבש ואם יוכל
 היות כמו שהיה שמטמא
 אז לא אמרטיטוי מפני
 שהוא חזק. ומירך דמירי
 היבש רק שגדתי קיימת
 שאז מטמא גם יבש :

פי"ז במשנה ג

בדרע"ב מרקם וכו'
 אף שמאלא
 שם עיר רקס ביהושע סוף
 סימן י"ה נחלת בני נתיבין.
 אבל מטב דכריש גנין
 במשנה איתא מן הרקס
 ומן התגר ויזכר שיהו
 הרקס שכתום להגר ז'לכן
 י"י שהוא שם ארמי.
 וגם שרק שטור שם
 במשנה היא במזרח של
 ח"י כמ"ס מן הרקס
 נחלת בני נתיבין
 הוא נשפוט של ח"י :

ובודקות חלוקין. היינו לפני כבוס. ואי מלחה הכתם מעבירה עליו ז' סממנים או תעשה כבוס גמור וטוב. כ"כ הכוס': רבי שמעון אומר היבש מטמא למפרע. כתב הר"ב דוקא בשדך כו' הכי מפרש רבי אלעזר למלתיה. ומש"ה פסק הרמב"ם בחבורו פי"ח מה' אבות הטומאות כר"ש הואיל ור"א מפ' למלתיה בגמ'. הלכה כר"ש כמ"ס הר"ב. ומ"ס הר"ב אמרטיטוי אמרטיטוי. פי' בערוך ענין לחלוות. ונ"ל שהוא כלשון דמתרגמין במשלי כ"ה מעדה בגד. מרטוט. וענינו ככאן שהיה מרוצף ומרוכס. כמו המרטוט ונקרא בל' חכמים ג"כ אמרטיטוי: שהיא יכול לחזור ולהיות לח. סורכא דליכא דמתני' דלעיל נקט. אבל הכא לא שייך ענין חזרה. שהרי לא נתייבש. דאי נתייבש. או נפל מיח עליה. וחזר לכמות שהיה. הוה מתמרט (לחוד). ולשון הר"ב עדיין הוא יכול להיות עכשיו לח. וכן לשון הרמב"ם בפ"ח מה"ה [הל' ד] בדפוס יטן. ויהיה עתה לח כעת שנמלא: ג הבאים מרקם. פי' הר"ב שהן נכרים. ר"ת גרים (רקת) דלילו ברקס היו ישראל. כדעתן ברית מסכת רקס הוה כדפרשיש שם. ועוד אע"ג דברקס ישראל הוה. קאמר הכא דכתמין טהורים. דישאל מלניעין כתמיהם. אלא של נכרים הן וטהורים. ורבי יהודה מטמא משום שיש שם גרים. ח"ג הכא איירי בזידוע שהן של עכו"ם הדריס שם. תוס'

הרמב"ם בפ"ח מה"ה [הל' ד] בדפוס יטן. ויהיה עתה לח כעת שנמלא: ג הבאים מרקם. פי' הר"ב שהן נכרים. ר"ת גרים (רקת) דלילו ברקס היו ישראל. כדעתן ברית מסכת רקס הוה כדפרשיש שם. ועוד אע"ג דברקס ישראל הוה. קאמר הכא דכתמין טהורים. דישאל מלניעין כתמיהם. אלא של נכרים הן וטהורים. ורבי יהודה מטמא משום שיש שם גרים. ח"ג הכא איירי בזידוע שהן של עכו"ם הדריס שם. תוס'

מלאכת שלמה

אומר היבש מטמא למפרע והלח אינו מטמא אלא עד שעה שהוא יכול להיות לח: ג הבאין מבין העובדי כוכבים טהורים נמ' פריך קאסקי ותני אפי' מתדמור אלמא בני תדמור גוים נמורים הם ומשני

א"ר יוחנן זאת אומרת מקבלין גרים מתדמור ולא אמרי' תמורים הם שחזרנו בזנות עשרת השבועים וגוי ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר ופריך והא ר' יוחנן וסביא דאמרי תרויהו אין מקבלין גרים מתדמור

תפארת בין

ח) דמדהוה יבש אפטר דמוד אחר כיבוד נפל: ט) ולא משעה שא"ח שיהיה לח עדיין. ודוקא שדך דל"ל דנפל מזמן מרובה. והשתא נפלו עליו מים ונתלחלח. דל"כ אמרטיטוי אמרטיטוי. אבל כתם אפי' נמלא לח. מטמא למפרע. דלמח מזמן מרובה הוא

ישראל יבין

והשתא נתלחלח: י) דל"ל שכן מישאל. שסרו מלניעים כתמיהן. ועכו"ם אף שהן כוצים מל"ס. אכתמיהן לא גזר: יא) ר"ל מדיש שם גרי אמת שחזרו לעשותן. ואילו לא לניעין בכתמיהן: ג'ל

משנה אחרונה

ה"ה הכא דהד טעמא וכ"כ הרמב"ם בפירושו כאן הלכה כת"ק וכמ"ס הרב. והרמב"ם בחבורו שפסק התם כחכמים וכאן כר"ש ז"ע: והלח אינו מטמא אלא עד שעה שיכול וכו' וכתב הרב דבכתם מודה ר"ש דלימור מיח נפל עלי' ע"כ. אפי' דבכל דוכחא הולכין בכתמיהם להקל כדאמרינן ס"ח. היינו בספק בעיקר הכתם דלמא תעלמא אחי והכא שרשינן שמנופה ב"ה הרי דינה כדס ממש: מ"ג כל הכתמים הבאים מרקם טהורין. לכאורה בכתמים הנמלאין איירי דאמרי' לקמן כל הכתמים הנמלאין טהורין חוץ מן הנמלאים בחדרים ובית הטומאות וקמ"ל הכא דברקס אף אלו שכתמיהם טהורין בכתמיהם נכרים הם. אבל לפ"ו לא א"ש הא דמפרש רש"י לר' יהודה שהם גרים וטועין ללא מלניעין להן וכ"כ הרב. ואי בנמלאין בחדרים אדרבה שם דרכן להלניעם כדלקמן. ועוד קשה במאי קאפלגי ת"ק ור"י דמ"ס נכרים הם ומ"ס גרים הם וניתוין אן אם הולכין בדרכי ישראל או בדרכי נכרים. ולולי פי' רש"י ית לפרש שהם גרים וטועין והיינו שטועין והולכין בדרכי נכרים ומ"מ אע"פ שהטאו ישראל הם והנמלאין בחדרים שמהם כאל ישראל. וטוב ראיתי שכן פי' רש"י עצמו ש"ק דבמות דף ע"ו ג' נרים וטועין שהמירו דת וגזרו על כתמיהם שאע"פ שהטאו ישראל הם ע"כ. ומיח מדלא קתני הבא הנמלאים כדתי לקמן. נראה דלא מייירי הכא בנמלאים

כש ממש שאינו יכול להשרות והכא שיכול להשרות וכה"ג דמפרש הרב פ"ד דטהרות מ"ו. ואם הוא יבש שאינו יכול להשרות טהור ולא אמרי' בשעה שפלו הי' לח שכל הטומאות כשעת מליאתן כדתן ספ"ט דטהרות: ר"ש אומר היבש מטמא למפרע והלח וכו' ז"ע דשפיר קא"ר שמעון ומ"ס דהכמים. וי"ל דלזיל לטעמייהו דכריש מכילתין פליגי ר"ש והכמים בעיקר ספק עומאה ברה"י דהכמים ס"ל ספק ברה"י מדאוריית' טמא לשרוף ולא מהני ביה חזקת טהרה כמ"ס התוס' שם וכי היכי דחזקת טהרה לא מהני ה"נ הוכחה לטהרה לא מהני והיינו דתקן פ"ו דטהרות מ"ו ספק דל"י טמא עד שיאמר לא ננעתי. אלא דס"ס מהני כמו בכל איסורין של תורה הדלחין וכן שתי חביות ברה"י ונעט טמא בכתת מהן אין שתימן טמאין ודאי אלא ספק כמ"ס התוס' שם כיון דמכל מקום בחד מיייהו ודאי דלא נעט. אבל בכל ספק מנע לא מהני הוכחה לטהר והלכך ה"ג לא חזיל בתר הוכחה. ור"ש לטעמיה דס"ל התם כל ספק עומאה ברה"י אינה ודאי לשרוף אלא תלחתי ודלויכא הוכחה לטהר מעהרין. ובהך סברא פליגי נמי רפ"ו דטהרות דהתם נמי אמר ר"ש רה"ר מספקת שא"ל לומר מתלחה מת ואח"כ חי. והכמים לא חיישי להא דבדוכחה לא משגחין לטהר עומאה ודאי דגזרת הכתוב הוא. והשתא למאי דפקינן התם הלכה כחכמים

הבאים מבין העכו"ם שהורים. ללא גזרו רצק על כתימין. כיון דדמן ודלי טבור מן התורה: מבין ישראל ומבין הבותים. ר"מ מטמא. מתניחין חסורי מחסרה והכי קפני. מבין ישראל ומבין הכותים שפארים. דכותים גרי אמת הן ודמן טמא. כתימין הנמלאים בערי ישראל דהיינו במקום גלוי. עיבורים. ללא נחשו על כתימין. ולאנטי מלגטי להו. הנמלאין בערי כותים. ר"מ מטמא. דכותים. נחשו על כתימין. וכתמין מטהרים. שלא נחשו על כתימין ומלגטי להו ותלין להאי כהם דדם מיה או בהמה. דלילו דם אשה. נדה לא היה נמלא במקום גלוי. דאינו נמי מלגטי להו כישראל. וכבר נפקה ההלכה. דבזמן הזה גזרו על כותים להיות ככרים

הבאין מבין העכו"ם (י). מהורין (י).
מבין ישראל ומבין הכותים (י) ר"מ מטמא (י).
שלא נחשו על כתימין (י): ד כל הכתמים הנמצאים בכ"מ (י). מהורין.
חוץ מן הנמצאים בחדרים. ובסביבות בית הטומאות (י).
בית הטומאות באהל. מפני שהם קוברין שם את הנפלים (י). ר' יהודה

ד"ר ובין הכותים גלוי מבין הכותים. ד ובסביבות כ"מ ר"מ ג"מ המטמא את:

לכל דבריהם וכתמיהן עיבורים ככתימי הנכרים: ד בכ"מ. במקום ישראל: טהורים. שחוקתן אינן מדם נדה. ולאנטי מלגטי להו: בית הטומאות. חדר שששים משתמשות בו בימי נדחתן: קוברים שם. לפי שעה כדי נכרים שאין מטמאין בזהל. ועיין מ"ס במשנה ז' בזהל דהואיל וגרי אמת הן כדלעיל. ישראל גמור הוא. רבי יודא אומר. לא היו קוברין אלא משליכין ומיה גוררסן.

חוס': **מבין ישראל עיין במשנה לקמן: שלא נחשו על כתימין.** ואע"ג דכותים דרצקן. הך טומאה אית להו. דסברי דמגופה אחא. הו' * [ומכיון דכותים מדבריהם לפיכך ז"ש הר"ב שפשאום ככרים כו' וכתמיהן עיבורים. אע"ג דלעיל פי' דגריי אמת הן. ולחשו ישראלים. דאע"ג דחטא. ישראל הוא. [לא] אכל הם אמרו דכתם לעמו והם אמרו דכותים על עכשיו לא מטמו. ועיין לקמן]:

ד חוץ מן הנמלאים בחדרים. וכן העתיק הר"ב. גס הרמב"ם ציורסו אכל בחדרו פי' ד מה' משכב [אלכה י] העתיק צמורים: **מפני** שהם קוברים שם את הנפלים. פי' הר"ב לפי שעה כדי שישלקו אותן לאחר זמן כו' כ"כ התוס'. משום דאל"ה היאך משתמשים שם בימי טומאתן. והלא נזארים הם מטומאת מה גפלים. כדתינו לקמן נאמנים לומר לא קברנו שם הנפלים. ובפ' צנוח כותים [דף לג] אמרינן דנשוי מטמא משום דבעל נדה. אכל פניו לא כמ"ס שם. וכתב הרמב"ם דהאידינא הנה הכותי עלמו אס מה לא יטמא בזהל פי"ב דהלכות [ד"ה מדורות]. * [וקשיא לי למה לא יטמא אלא שחטא. וז"ל דאין ס"ל דגריי אריות הן]:

גמ' מאי דרום לא תשיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים בנחלתך

מלאכת שלמה

מתדמור וכי תימא זאת ולא ס"ל והא ח"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ומשי אמרתי וניהו אליבא דר' יוחנן: מבין ישראל ומבין הבותים ר"מ מטמא אלא קסבר ר"מ גריי אמת הן ובב"ק שם דף ל"ה פירך עלה מהא דאמר' צברייתא ר"מ אומר שור של כותי שננה שור של ישראל בין תם בין מועד משלם נוק שלם כדן שור של עכו"ם ותיירך ר' אבהו י"קם הוא שקום ר"מ בממונס כדי שלא יטמנו בהן והא ללא קינס

יבין ישראל
 מלגטי כתימין. ומדגריי אמת הן להכי טמא: (י) לזרק בגלוי ותלין דדם בהמה: (י) בערי ישראל דמלגטי כתימין: (י) שמשמשין שם בגדוקן: (י) לפי שעה. ושמה לא פטו

משנה אחרונה

בנמלאים אלא באשה ששאלה חלוק מאשה ברקם והביאתו למקום אחר ומלאה בו כחם עהור לת"ק וס"ל לת"ק דרובן כנענים וכל דפריס מרובא פריס וכל כנענים הוא ולא דח"ק סובר שכולם נכרים דהא תנן בגיטין המביא גט מרקם וכו' אלא דרובן נכרים: ור"י סבר גרים הם והיינו דקתני הכאים מרקם ולא קתני הכתימין שברקם. דבמקומם היו קבוע וכמהנה על מחלה דמי: מבין הנכרים טהורין. פי' הרב דלא גזרו על כתימין כו' אפילו שאין לה במה לתלות דודאי מגופה אחי דבישראל כה"ג עמא צנכרים לא גזרו והיינו נמי דכותים נוהרין להנטיי כתימיהם אע"ג דבדרבנן לא היישו אלא משום שאין לה במה לתלות ס"ל דהוי כדם דאורייתא כמ"ס התוס'. ומ"ס הרב דהאידינא עשו לכותים כעכו"ם וכתמיהן עיבורים. וכתב תו"ט דלמחי דאמרינן גרי אמת הן אמאי כתימיהן עיבורין אע"פ שחטא ישראל הוא. וכתב כן עוד במתניתין דלקמן ולאו קושיא היא דבעובד ע"ז לא אמרינן ישראל הוא ודינו ככרי לכל דבר כדאיתא ביו"ד סי' ב'. וכותים שמתאו להם דמות יונה שעובדו אותה הרי הם ע"ז ולא מיינו הילוק כזה להקל או להחמיר ומיהו מפי' רש"י פ"ק דיבמות שכתבו לעיל משמע כדברי תו"ט: מבין ישראל ומבין הכותים. פי' הרב דה"ק הנמלאין בערי ישראל במקום גלוי עיבורים. ור"ל שנמלאו תוך הבית במקום שהכל מלויין שם הכל הנמלאים בשקום ובהוצות החלוק גופיה בלא הכתם הוי אכ הטומאה

דרבנן והיינו כלום הנמלאין כדתנן פי"ד דטהרות: שלא נחשו על כתימיהן. ומלגטי להו. שלא יעשו בעהרות שלהן: מ"ד שהן קוברין שם את הנפלים. פי' הרב לפי שעה כדי שישלקו אותן ולפי שאין לנו יודעין אם הסירו אותן ממאין ע"כ. כ"ו מדברי התוס' משום דקשיא להו האיך משתמשין שם בימי טומאתן והלא נזארים מטומאת מה כדתנן בסמוך נאמנים לומר קברנו שם את הנפלים. ובפ' צנוח כותים אמרינן דנשוי מטמא משום דבעל נדה אכל פניו לא. ולכן תירטי שקוברין כדי שישלקו אותן לאחר זמן כו' כמ"ס הרב. ומ"מ דבריהם אינם מובנים לע"ד מה שהקשו הכא בחדר שהגשים משתמשות שם וכשים אפי' בהנות און מזהרות על הטומאה. ומתה"א כתב דמשמע להו דאף ישראל נזארים מלגטא עלמו וכליו כמת ע"כ. ודחוק הוא דמהיכא משמע להו הכי כדי להקשות וכ"ס דהכא דמשמשין שם בימי טומאתן ולמה יזכרו בימי טומאתן. ולשון התוס' משמע דכתימין איירי מדמייחתי עליה הא דנאמנים לומר לא קברנו דמקמינן לה בצקן חכר עומד שם. וגם מה שהביאו מפ' צנוח כותים דנשוי לא מטמא. אינו ענין לכאן דההם לענין משתמשין משכב איירי ונהי דאין נזארים מטומאת מה כמשכב מיהא לא מטמא. וגם תירוס שקוברין כדי לסקל לאר שעה ואין ידוע אם סלקוהו. אע"ג דהוי כ"ס שמה לא קברו ושמה סלקוהו. נראה שכונתם כמ"ס פ"ק דפסחים

תוספות חדשים
 ת"ט משנה ד
 אכל מלז מקום קושיא על
 הרמב"ם כמ"ס שם
 לעיל מהנה ג' דאין הלכה
 כר"מ. דמשמע אלא
 כרבנן א"כ הא דמטריין
 לעיל. הוא מפני בלא
 נחשו. וז"ל דלעיל
 נחשו טהורין אלא
 דהלכתא דגריי אריות הן:

תוספות ד"ק
 (ת"י) ד"ה שלא
 נחשו. אע"ג דרמב"ם
 ישראל הוא [אוח לא]
 מה דפסקא ליה להת"ש
 דלהקל לא עשאום
 ככרים גמורים כ"כ ג"כ
 הב"י אה"ע סי' מ"ד
 לענין כותי שקישי והכי
 פסקי'שם בש"ע סעי' י.
 וע' בש"ך יו"ד סי' קכ"ט
 סק"ה דמ"ל דאף דהקל
 הנה ככרים וע' בתפ"ל
 שם השיג על הש"ך
 מפסק ש"ע ה"ל:

אליהו רבה

פרק ז ג מבין ישראל
 ומבין הבותים.
 כגומר כתימין הנמלאים
 בערי ישראל וכותים
 דכ"ס כה ואין שם נכרים.
 ר"מ מטמא חוששין שמה
 של כותים נדות הן שנתשו
 הכותים על כתימיהם וכתמיה
 מטהרים שלא נחשו הכותי
 על כתימיהם וכותים כדם
 מיה ובהמה: ד מהורין.
 שחוקת צנוח ישראל מלגטי
 כתימיהם שלא יטמא אדם
 כהן: חוץ מן הנמצאים
 בחדרים. שמה הלגטי
 שם: ובסביבות בית
 הטומאות. שמתווקן אותו
 בטומאה ואין סולקין שם
 טהורין חוששין שמה זקק
 לשם:

תוס' אנשי שם

שם במשנה ג
הבאים מבין הנכרים.
 הפשטים
 דקדקו הלא משמעין מריבא
 השחא הכאן מריבא
 מטהרים הכתום מטהרים
 טב"ס מ"ס מפס"ס
 גמורים. וז"ל מפני שיינו
 אומרים מה שטערי שם
 כתמים אף שטעריהם הם
 גריי אמת. אכל מלגטי
 כתימיהם כישראל. לן תי
 כ"כ וז. שמה שמטיין
 שלא גזרו טומאה על כתמי
 עכו"ם. ולק אמרינן הטעם
 שמתהרין שם כתימיהם מפני
 שהם כעכו"ם:
ד במשנה ת"ט
בד"ה מפני שהם יכו'
 דל"ה
 השמשין וכו'. השמשין
 כהם בלא אינם
 נאמנים על הטומאה דק'
 כשכחן עומד
 תרומה כ"ה ותבט

תוספות הרד"ם
משנה ה' בר"ב
והע"ז דמח נמי חסור
לכהת נכס"ק כדאמרין
גמיר דף ל"ז דמוסיף
שומאל דכתיבין פוסק
לא האחר אב העומאה
שתיים לית להו אב
מימרו (תוס')
תי"ש משנה ד'
וכ"כ רש"י גמ' וברע"כ
כאב כנסת על פס
לא יאמיט שזה חולב :

הידושי מר"י
פרק ז' משנה ה'
ברע"ב ר"ה
נאמנים לומר קברו
דשואת מת כו' ותרומה
בירו ואוכלה דליכא
למיחש שמה תרומה
כמאה וכו' עכ"ל ע"כ
שיעור הלשון דוקא
אוכלה דאז ליכא למיחש
שמה שמה דאז לא
היה אוכלה אבל אם
מין אוכל אף דקט
תרומה בירו אז אגו
אומרים שמה שמה
התרומה וכו' דאז גמ'
ע"ש :

תוספות רע"ק
משנה ה' (הע"ב ר"ה
על
הפירוק. משום דלמסקא
ל"ה [אות ר"ב] היינו
אף שהיא עובר שם
והתרומה בירו ואביל
מי' ובכח"ז היכא
הנזק על פני כולה
ומעיד שאין כאן קבר
כלל נאמן אבל בל"ה
פשיטא דא"כ הוי
הע"ש על למנו עור ר"ב
(גמרא) :

תוס' אנשי שם
ומני שדכי התי"ט ס'
דברי התוס' ומפני
כס"ה הכ"ז לזכר כוס
פ"כ לא כתב כזה :
פ"ז ה' כמשנה
נאמנים לומר קברו
כספר ערוך לזכר
הקשה פ"טא שאלמס
לחפיר וכלא למיחש
תרומה וקדשים על פוס
הא פ"ז אינו נאמיט רק
כדאמרין שס' נאמיט

במלתך (ומוקמין לה בספרי במוכר קברי אבותיו). כל שיש לו נחלה יש לו גבול. כל שאין לו נחלה אין לו גבול: **ה נאמנים** לומר כו' או לא קברט. כו' הר"ב וכגון שכהן כותי עומד שם ותרומה בירו ואוכלה (דקמ"ה) ודאי. ולאו תרומה טמאה היא דהיא באזכרה לטהור. וכ"ש למתא. א"ה מאי למימרא. מהו דמימא לא בקיאה בימרה וכי קברי נפל לא ידעי דהוא בן מ' יוס. וסברי מיא בעלמא הוא ואינו מטמא) קמ"ל. גמ'. וכגון כותי היינו מצניו של הכהן אשר שלח מלך אשור להורות משפט אלקי הארץ כמ"ש בסוף מלכים וידעו חכמינו ז"ל שקצו לדת אחת הכי כהני עם הכותיים כך נ"ל :

כדי שילקו אותן לאחר זמן. ולפי שאין לנו יודעין אם הסיוך אותן אם לאו. מטמאים בזה: **ה נאמנים** לומר קברו. דטומאת מת מידי דאורייתא היא וכגון שכהן כותי עומד שם ותרומה בירו ואוכלה דליכא למיחש שמה תרומה טמאה היא ובאלו הכי אין נאמנין לית להו לפני עור לא תקן מכוול ולא חכפת להס אם אטו חוטאין על פיהם: אם בברה. והוא שראינוהו עובד וגוון בה דאי לאו דירע דלאו בכור הוה. לא עבר אדאורייתא דכתיב (דברים טו) לא תעבוד בכבוד שורך ולא תגזל בכור לאך: נאמנים על ציון קברות. לזין מקום הקבר. וסומכין עליהן. והע"ז דמדרבנן הוא כיון דכתיב וזהוין דכתיב (יחזקאל

נאמנים לומר על הבהמה אם בכרה כו'. כו' הר"ב והוא שראינוהו עובד וגוון וכו'. א"ה מאי למימרא. מ"ד לא בקיאי בטינוף (בבהמה דקה ופטור את הבהמה מן הבטורה. ובבטורות מפרש (הר"ב ברפ"ג) מאי טינוף והכי כותיים לא בקיאי בטינוף וחמין דלא פנוף. ואמרי טינוף הוא ופטורין את הבא אחריו) קמ"ל. גמרא: **נאמנים** על ציון קברות. כתב הר"ב לזין דכתיבא וזהוין. דכתיב וראה עגל ארס וצנה אללו ציון. במועד קטן (דף ה') מפיך מהבא ציון של בית הקברות וא"ת לר"ש (שכתבתי במשנה ז' פ' בתרא דאהלות) דאמר אין קברי נכרים מטמאים בזהל הכי טומאת אהל] (וכ"כ הר"ב בריש מס' שקלים). י"ל מדמליינין לפי שעה (כלומר במלחמות גוג) ציון משום טומאת מנע ומשא א"כ לכל הפחות יש לזיין בטומאת אהל טוס* [ומ"ש הר"ב וסומכין עליהם. מסיים רש"י ועבדין טהרות היכא דלא לזיין]:

לע) וראה עגל ארס וצנה אללו ציון: לא על הסככות. אילן המיסקן על הארץ וענפיו מובדלים ויודע ודאי שיש קבר תחת אחת האהלות ואין יודע איזה הוא ובה כותי והעיד על אחד שזה טהור. אינו נאמן. לפי שאינו חש על הספק: ולא על הפרעות. אכנים גדולות בולטות מן הגדר וקבר תחת אחת מהן ואין לנו יודעים תחת איזו מהן ובה כותי והעיד על מקלמן שכן טהורות. אינו נאמן. משום דלמסקיא לא חייס [לב]*: בית הפרס. שדה שגמרש בה קבר. וכל מאה

הסככות. פי' הר"ב אילן המיסקן כו' ויודע ודאי שיש קבר דאהלות וכן בפרעות עיין שם * [ומ"ש הר"ב גבי טו' הוא לשון רש"י ואין לדקדק למה שינה הלשון]: **בית הפרס**. פירש הר"ב לשון דבר הפרס כו' ומפי אחרים שמעתי טו' ואני

תחת אחת מהן כו'. הארכתי בזה בס"ד במשנה ב' פ"ה סככות והעיד על אחד כו' ובפרעות כתב והעיד על מקלמן פירש הר"ב לשון דבר הפרס כו' ומפי אחרים שמעתי טו' ואני

התם דם מות הוא: **ה נאמנים** על ציון קברות וסומכין עליהן ועבדין טהרות היכא דלא לזיין רש"י ז"ל: בס"י ר"ע ז"ל והע"ז דלזין מדרבנן הוא כיון דכתיבא מיוחד זהוירי ביה דכתיב וראה עגל ודאי

התם דם מות הוא: **ה נאמנים** על ציון קברות וסומכין עליהן ועבדין טהרות היכא דלא לזיין רש"י ז"ל: בס"י ר"ע ז"ל והע"ז דלזין מדרבנן הוא כיון דכתיבא מיוחד זהוירי ביה דכתיב וראה עגל ודאי

תוספות הרד"ם
משנה ה' בר"ב
והע"ז דמח נמי חסור
לכהת נכס"ק כדאמרין
גמיר דף ל"ז דמוסיף
שומאל דכתיבין פוסק
לא האחר אב העומאה
שתיים לית להו אב
מימרו (תוס')
תי"ש משנה ד'
וכ"כ רש"י גמ' וברע"כ
כאב כנסת על פס
לא יאמיט שזה חולב :

נאמנים לומר קברו
כספר ערוך לזכר
הקשה פ"טא שאלמס
לחפיר וכלא למיחש
תרומה וקדשים על פוס
הא פ"ז אינו נאמיט רק
כדאמרין שס' נאמיט

תחת אחת מהן כו'. הארכתי בזה בס"ד במשנה ב' פ"ה סככות והעיד על אחד כו' ובפרעות כתב והעיד על מקלמן פירש הר"ב לשון דבר הפרס כו' ומפי אחרים שמעתי טו' ואני

נדה דם הנדה פרק ז

ה' שחשדים כ"י יום
השחשדים:
אליהו רבה
ה' פרעות. קוליס
ובקרים יולאים מן הגדל
כדפרשיית בהלות:

ואני ראיתי בחוספחא (דסוף פרקין ד"ה בית הפרם). ועוד להר"ב פי' שליו צריש פ"י דהלות. ומה שכתב הר"ב וכל מאה אמה של סביבות הקבר עיין גם זה ע"ה הכלל. כתב הר"ב לחייו תחומים כו' (פירש הר"ב) דתחומין דרבנן ועיין מה שכתבתי בזה במשנה א' פרק ד' דעירובין (ד"ה עגולות):

מאה אמה של סביבות הקבר חוקמינהו רבנן בחזקת טומאה שמה גלגלה המחרישה והולוכה עלם כשעורה מן המת. ופרם ל" דבר פרום ושבור. ששלמות של מת נפרסו ע"ה. ומפי אחרים שמעתי על ע"ה שפרסות בני אדם נמכשים ללכת ע"ה מפני הטומאה: זה הכלל. לחייו תחומים ויין נכך. שאין כותי נאמן לומר עד כאן תחום שבת דתחומין דרבנן. וכותים לא סבירא להו. וכן אין לאמנים על יין נכך. לפי שאין נזהרים מנגע טכ"ס.

הפרם (ש). זה הכלל (ל) דבר שחשודים בו. אין נאמנים עליו:

ובן הדברים הללו לא נאמרו אלא בדורות הראשונים אבל בזמן הזה הן כעכ"ס לכל דבריהם:

מלאכת שלמה

ובדאורייתא מהימני וכן גמני תניא חילן שהוא מוסך על הארץ נאמן כותי לומר אין תחתיו קבר. לפי שאינו מטיד אלא על גופו של קבר אלא נאמנין על בית הפרם ועל בית הסככות ומוקי ר' יוחנן להיהו ברבייהו במהלך על פני כל הסדה דכיון דעל פני כולה מהלך ודאי פשיטא ליה דניטלה הטומאה משם ומתני' דקתני דלון נאמן כגון שאינו מהלך על פני כולה שמטייר רוח אחת הלכך אפי' במקום שעבר אינו נאמן משום דחיהו לספיקא לא חייש אפי' לעגמו:

או על ידי מחרישה וכשדה שאבד בה קבר לא שייך בה האי טעמא וקרי ליה כפ"ק דמועד קטן בית הפרם וכן כפ"י בתרא דהלות תנן שלשה בית פרסות הן ושמה אבד דקרי בית הפרם לשדה שנחרש בה קבר קרי גם לאבד בית הפרם א"ל לשון בית הפרם ע"ה שפרסות רגלי אדם מנועות מליך ע"ה מפני הטומאה חוס' ז"ל. ונגמ' פריך ולא מהימני כותים על בית הפרם ועל הסככות והתניא שדה שאבד בה קבר נאמן כותי לומר אין ע"ה קבר לפי שאינו מטיד אלא על גופו של קבר דכיון שאמר אין ע"ה קבר ברומ זה על גופו של קבר הוא מטיד וגופו של קבר דאורייתא

יבין

תפארת ישראל

יבין

משנה אחרונה

מזהרין עליהם מן התורה להחמיר. קמ"ל דכותים לא חיישי כיון

מטמא במגע ומשא, שמה נתגלגל עלם כשעורה לשם. ואינו נאמן כותי שלא נחרש: (ל) לחייו תחומין וי"ג דב"ב ח"ג:

קבר תחת א' תפן: כ"ה שדה שיש בו קבר והתחיל לחרוש מהקבר ק' אמה למזרח או למערב או לשאר לך, כל עפר הסוף

לכל כתיבא. אבל למ"ד כל הספקות אינם אלא מדרבנן לחומרא מאי קמ"ל כהני הא כל דרבנן לא חיישי. ואפשר דהיא גופה קמ"ל דהספקות מדרבנן: זה הכלל. כתב הרב לחייו תחומין ויין נכך. משום דהני י"ג להן סמך מקרא תחומין מאל י"ג כמ"ה הרב ספ"ב דשבת. וי"ג ישנו יין נסיכים וספ"ה דהיו כמו כתיבא קמ"ל כיון דלא מפרש דאורייתא דהיה לא השיב להו כתיבא: כל שחשודין בו אין נאמנים. הא מלתא דפשיטא הוא דאפי' בישראל ההוא אינו נאמן כדאמר ספ"ד דכבודות. והבא ה"ל למיתני איפכא כל שאין חשודין עליו נאמנים. אלא דלא תני כל שאין חשודים דמשמע אי ידעינן דחשווק נאמנים ומתא דמתני' לא ס"ל הכי אלא כולה בדכתיבא תליא כדפי' והא דקאמר כל שחשודין בו היינו דלא כתיבא דמסתמא חשודין עליו:

נדה הרואה בתם פרק ח

א' הרואה בתם. כפ"ה
כ"י י"ג י"ג י"ג י"ג י"ג
י"ג י"ג י"ג י"ג י"ג י"ג
י"ג י"ג י"ג י"ג י"ג י"ג

פרק ח א כנגד בית התורפה. בית הפרם. פירש הר"ב בית הערוה ולהלן במ"ח פ"ח [דמרומוח תן אס היטה מונחת במקום התורפה. פי' מקום מצובה שאינו מולגע ולשון יוטי ובלע"ז נמי לדבר שאינו הגון קורין תורפי. ומרגום לעג וקלם (תהלים מד) ממקווחא ומרפוחא. ערוך]: שלא כנגד בית התורפה טהורה. פי' דכיון שא"ל שטף ע"ה שם מן טומאה ממקום למקום ב"י סי' ק"ך (הלכה ח') כי"ד נמלא על עקבה וכו' ומ"ה

פרק ח א הרואה כחס: כנגד בית התורפה. בית הערוה: טמאה. דאיכא למימר דם מלאוהו מקום נפל: על עקבה. חמנין דמתרמי ונגע בלוטו

פרק ח א הרואה בתם על בשרה. כנגד בית התורפה (טמאה) ושלא כנגד בית התורפה. מהורה. על עקבה (ב)

ח"ג א התורפה כ"י מודת נל"ס וכן בכל המשנה.

התורפה לשמה הביאנו ע"ה בידה לא חיישינן. וכדלמריק בגמרא (דף נח) דלון מחזיקין טומאה ממקום למקום ב"י סי' ק"ך בשם הרשב"א: על עקבה כו'. פירושא דרש"א. ולשון הרמב"ם בפ"ט מהר"ב (הלכה ח') כי"ד נמלא על עקבה וכו' ומ"ה

מלאכת שלמה

הה"ל והוי"ו. ונראה שרואה לומר דתרוף על משקל חדש ובכנוי חדשה ה"ל ודפה בכנוי דקנה וכן הגיה בכלה מתני' אמנם בית התורפה דכפ"ח

א כנגד בית התורפה טמאה. מתוך סוגיה גמ' משמע אפי' דלא חרגישא. והגיה ה"ר יהוסף ז"ל בכולי מתני' תרפה ומחק

יבין

תפארת ישראל

יבין

אליהו רבה

פרק ח א עקבה. כ"ה ק' הרגל העונם בקרקע כשטומא. ושעמיס שהוא כנגד המקור כשיבשת ומופתת את רגליה תחתיו ויובשת עליהם הוא כנגד המקור:

מלוקה איבעי לאשתכוחי. כיון דמגופה ודאי לא אחי כיון שהוא למעלה. ומעלתא נמי לא כיון שאינו על הלוקה. [עי' ברום' אנשי שם ר"ה במשנה אחרונה] תלינן עמי דמגופה הוא דוימנין כיון אלא נס על האי"ן. כך נ"ל. ומ"ה הרב כנגד התורפה טמאה דאיכא למימר

פ"ח מ"א א הרואה בתם. מדאורייתא אינה טמאה אלא כרואה בהרגשה דכתיב בבשרה עד שחרגיש בבשרה ומדרבנן גזרו אפי' דלא חרגשה א"ל רואה כחס. הכי מסיק בגמ': כנגד בית התורפה טמאה: אמרינן בגמ' אפילו עברה כשוק של עכבים טמאה דאי מעלתא אחי על הלוקה איבעי לאשתכוחי. ואלא כנגד התורפה טהורה. ולא אמרי' על

משנה אחרונה

מלוקה איבעי לאשתכוחי. כיון דמגופה ודאי לא אחי כיון שהוא למעלה. ומעלתא נמי לא כיון שאינו על הלוקה. [עי' ברום' אנשי שם ר"ה במשנה אחרונה] תלינן עמי דמגופה הוא דוימנין כיון אלא נס על האי"ן. כך נ"ל. ומ"ה הרב כנגד התורפה טמאה דאיכא למימר

ציונים

ראתה על חלוקה... ראתה על בית ר'... ראתה על בית ר'... ראתה על בית ר'...

הלופי גרסאות... ועל הצדדין... ועל הצדדין... ועל הצדדין...

תוספות חדשים

ה"ט משנה א... לא ידעתי מאי... לא ידעתי מאי... לא ידעתי מאי...

ה"ט אנושי שם... פ"ז מ"א במשנה... פ"ז מ"א במשנה... פ"ז מ"א במשנה...

ומ"ט הר"ב זמנין דמתרמי ונגע בלוחו מקום לשון הרמז"ס... זמנין דמתרמי ונגע בלוחו מקום לשון הרמז"ס... זמנין דמתרמי ונגע בלוחו מקום לשון הרמז"ס...

ועל ראש גודלה (י) טמאה. על שוקה ועל פרסותיה מבפנים (י) טמאה. מבחוץ. טהורה. ועל הצדדין מבאן ומבאן (י) טהורה. ראתה על חלוקה. מן החגור ולמטה (י). טמאה. מן החגור ולמעלה. טהורה. ראתה על בית יד של חלוקה. אם מגיע כנגד בית התורפה טמאה. ואם לאו (י) טהורה. היתה פושטתו ומתכסה בו בלילה כל מקום שנמצא בו כתם טמאה. מפני שהוא חזור. וכן בפליוס (י) (ב ותולה) בכל דבר שהיא יכולה לתלות. שחמה בהמה היה ועוף. נחמסקה

מתכסה בו וללאורה שמתכסה בו כולה קאמר וכי הא דפי' הר"ב גריס פכ"ט דכלים הפליון סדין שמתעטף בו כולו. אלא דהתם הקשתי לשאלו משום דבמחני' קתני אפליון של ראש ואילו דהבא דסתמא קתני ניהא לפרושי' שמתכסה בו כולה. אלא דקשיא לי נמי ממאי דכתב הבא מטפחת וסתם מטפחת אינו כלי גדול כל כך שמתכסה בו כולה כדמכחי ג' מטפחות דהתן במשנה י"ד פכ"ד דכלים. וממאי דכתבתי נמי גריס פכ"ט דכלים. דמדברי הר"ב דפרק כל כהני מלאנו ראונו דפליון דבגמ' דהתם דמפרשי' מלפנת וידוע שהמלפנת נעשה למכסה על הראש ולכן נראה גם כזאת לאו מתכסה כולה קאמר אלא מתכסה על ראשה בלבד. ול' הרמז"ס דהתם פכ"ט דכלים פוליון של ראש המתפחת אשר ישימו הנשים על ראשן ע"כ. אבל כזאת העתיק הרמז"ס פוליוס כגירסת הספר ומפרש שהוא האזור אשר חגרו בו. ואף רש"י העתיק פוליוס. אבל מופ' שהוא מעפורת שמתכסה בו. והמגיד פ"ט מה"ב"ב כ' י"א מעפורת שהוא מכסה בו ראשו ע"כ. וכ"כ הטור סו' ק"ן וכ"כ ב"ב בשם הרשב"א וכתב ב"ב דדוקא בכסוי בעלמא ואינו מקושר יפה אבל אם קשרה בו ראשה וכשנעורה מלאחו ג"כ קשור יפה פשיטא שאינה חוששת לו דהא חזין שלא נתהפך ולא חזר איך ואילך:

מלאכת שלמה

כל מקום שנמצא בו דם וכו' מ"מ: וכן בפליון גרסי' אכן בערוך נראה דגריס פליוס בסמך: ב ותולה בכל דבר וכו'. ובגמ' תנינא לאה דת"ר מעשה ותלה ר"מ בקילור ורבי תלה בשרף שקמה: נתעסקה בבתולים שם ציד מלאחי מונה נתעסקה בדמים וניחא לע"ד דביבתי אחי שפיר טפי מאי דגרסי' בגמ' או שיטתה בלד וכו' ובגמ' פריך יטבה אין לא יטבה לא ולא אמרי' דילמא יטבה ולא אדעתה תנינא לאה דת"ר עברה בשוק של ט. חזין ספק ניתו עליה ספק לא ניתו תולה ספק עברה

מ"מ: אכל כרפ"ב דיבמות מפרש רש"י עקב שול"א וכ"כ תו"ס פ"ט זכ"א ח"א לפרש כן. שאין זה כנגד התורפה. אלא אם נחמר כדברי הפרישה שדרך ישיבתן בישיבת היאמעטלים: מן החגור ולמטה טמאה. ואמרי' בגמ' שאם עברה בשוק של עכאים טהורה דודאי מעלמא אחי דאי מנפשה אחי על כשרה חיבטי לאשתכוחי. ונראה דאם לא עברה בשוק של עכאים לא מהני הך סברה דעל גופה חיבטי לאשתכוחי כיון דליכא למיתלי דמעלמא אחי אמרינן מנופה הוא וימנינן דמנופה מתכסה נמי על חלוקה כדפי' לעיל. וכה"ל כתבו התוס' ד"ה ובמטות כו' דאם רוב ימי' טמאין לא אמרינן אי מנופה אחי על כשרה חיבטי לאשתכוחי. ולריך לעיין שם בדברי התו' לפירוטא משמע דכרוב ימי' טמאין כחמה טמא אע"ל דעברה בשוק של עכאים. א"כ למאי תני כדברייתא ובמטות והסיעות הולכין אחר הרוב דהא ככתם גופיה נמי הולכין אחר הרוב ומשום זה הולך רש"י לפרשה בלא מלאה כתם: אם מגיע כנגד בית התורפה טמאה. פי' הרב פעמים שפושטתה וכן פי' רש"י. ומדברי הפוסקים משמע דבלא פושטתה בהשעת ידה לבד מגיע שם:

וכן בפליוס. פי' הרב מטפחת שמתכסה בו. ולפי' נכדי תני לה דמה לי חלוק ומה לי מטפחת ולהרמז"ס מפרש אזור י"ל דהיינו סיגר שהגורת הנשים אפי' אינה מתכסה בו שדרכו להיות חזור כדתם פי' דשכת: ב שחפחה בהמה נתעסקה בכתמים וכו' ולא חיבט הבא עברה בשוק של עכאים כדאמר בגמ' משום תולה דתני' קאי בין אחתם שבכשרה ובין שחלוקה. ובשוק של עכאים דודאי לא עברה כשהיא ערומה בלא חלוק או מלבוש. ואין תולה ככתם שבכשרה דאי מעלמא אחי על חלוקה חיבטי לאשתכוחי כדאמר בגמ':

נחמסקה

ר' עובדיה מברסגורה נדה האישה שהיא עושה פרק ט תוספות יום טוב עה

ציונים
 ב איש ואשה . נדה ט
 ר"י ספרד . טס כהנה
חלופי גרסאות
 א ר"י ספרד . נדה
 ב לוח . טס
 כהנה . ב לוח . טס
 ד לוח . טס
 זר' וסבא
תוספות חדשים
 משנה א בהר"ב
 כלומר ללא תיקון דלי
 לפלוג ולית
 גדולה בעומדת גוסס
 שהיך כרש"א בין זיקת
 לבטל זיקת ואמתי הולך
 למיתני וישנת ובטל ספק
 קושית ב"ד ע"ל . וכל
 דברי הר"ב כתבה גם כן
 רש"י בקלה ע"ס :
תוספות רע"ק
פרק ט משנה א
 (ובמציא דם
 על חמים) [אות לך] הא
 דלא נקט וראתה דם
 כדקתני בגמ' הקודם
 משום דהתם בודאי הרי
 מהאשה שייך לזוב .
 וראתה אבל הוא ריש
 ספק דשנא הוא מן
 האיש א"כ לא ספקיא
 הויבר דראתה משי"ה
 נקט ונמצא ס"ט :
 (הרע"ב ד"ה ד"ה ורבי
 שטעון
 משמא . כדקתני שעמא)
 [אות לך] בן ציריך
 להיות ואפילו יושבת
 כדקתני שעמא :
 תוס' אנושי שם
פ"ט בבבבשה א
בתי"ט ד"ה יושבת
 וכו' שאין
 רחמה נפתח מטרה .
 לכאורה אינו מוכן דלכרס
 תבוס שאין רחמה נפתח
 סבור שגדולי האי דם
 ממקום מי רגלים בל . אל
 כותב התוס' ש"י מטרה
 תבוס שסבור כי אי אפשר
 שפחת יחד שגיל מי
 רגלים ושביל המקור והא
 קח"ל דלא מיכתי כשי"א
 וישנת שאו נפתח שביל
 או אפשר שיפחת שביל
 מ"ד בלמותו ואו טרזי
 או אפשר שיפחת שביל
 המקור אלף אפי' כשי"א
 עומדת שאו לא נפתח שביל
 מ"ד בלמותו עכ"ל אי
 אפשר שיפחת שביל המקור :

יושבת טהורה . כתב הר"ב בגמ' מוקמינן לה ביושבת על שפת הספל ומקלחת מי רגלים לחוכו בחזק כו' . אבל עומדת אי אפשר לה לקלח . כדמסיק הר"ב לקמן . וכן פירש רש"י והקשו החוס' דא"כ אמאי נקט כלל עומדת . לא ליחתי אלא יושבת . ולפלוג בין מונקת לשוחמת . ויש ליישב דנקט עומדת . משום דפסיקא ליה לעולם שוחמת היא . א"כ משום ר"י נקט לה . דאפילו בעומדת שאין רחמה נפתח מטרה . ומ"כ פירשו בענין אחר . ואין להאריך בזה . ומ"כ הר"ב וכשהיא מקלחת בחזק אין דרך דם המקור ללאת כו' . שחמת חינוק [כסחם] המעיין של דם . תוספות [סר"ה

הדור למקור . ואתה דם מן המקור כהדייה : יושבת טהורה . בגמרא מוקמינן לה ביושבת על שפת הספל ומקלחת מי רגלים לחוכו בחזק . וכשהיא מקלחת בחזק . אין דרך דם המקור ללאת עם מי רגלים ואי לבתר דתמו מיא בל דם זה מן המקור . לא היה הדם כמלא בחוך הספל . אלא על שפת הספל . שדם הבא מן המקור שוחת ויורד ואינו מקלח . ודם זה שנמלא בחוך הספל . על כרחך ממקום מי רגלים בא . ומכאן יש בה שם ולא מן המקור ובעומדת על שפת הספל ומקלחת בחוך הספל לא היה אפשר להעמידה . דבעומדת אי אפשר לה לקלח . להכי אינטיריך

ואם יושבת טהורה ג . **רבי יוסי אומר בין כך ובין כך . טהורה :** **ב איש ואשה . שעשו צרכיהן לתוך הספל . ונמצא דם על המים [לנ] . ר' יוסי מטהר ו' ור"ש מטמא . שאין דרך האיש להוציא דם . אלא שחוקת דמים מן האשה :**
 השאלה

תנא למנקט יושבת : רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טהורה . והלכה כרבי יוסי : **ב שעשו צרכיהן** . הנינו מי רגלים : רבי יוסי מטהר . דהא אפי' באשה גרידתא דליכא אלא חדא ספיא . ספק בא מן המקור . ספק בא ממקום מי רגלים . וטהר רבי יוסי לעיל . וכ"כ הכא דילמא מאיש אחי . ולא סדר תנא הכא רבי יוסי מטרה . אלא לאשמועינן ממשנה יתירא דאפי' לכתחילה מטרה ר' יוסי לאשה שעושה לרכיה וראתה דם . שחתעסק בטרהות . דלא חימא דוקא דיעבד מטרה ר' יוסי טרהות שחתעסק בהן . אבל הכא דאיכא ספק כדקתני טעמא : [לד]

למא] : **ב רבי יוסי מטרה** . כתב הר"ב דהא אפילו באשה גרידתא כו' אלא לאשמועינן ממשנה יתירא דאפילו לכתחילה מטרה רבי יוסי לאשה שעושה לרכיה וראתה דם . שחתעסק בטרהות . דאילו לבעלה . לא שייך לכתחילה ודיעבד . והא ליכא למימר לעולם באשה לצדה דוקא דיעבד . והכא בס"ס קמ"ל דאף לכתחילה . דודאי לכתחילה דבס"ס לא אינטיריך כלל לאשמועינן : **ור' שמעון מטמא** . אבל ר"מ מטרה הכא כמו לכתחילה לא חמרינן לה שחתעסק . קמ"ל : **ור"ש מטמא** . שחוקת דמים מן האשה . ולעיל פסקין הלכה כר"י דמטהר ואפי'

תנא למנקט יושבת : רבי יוסי אומר בין כך ובין כך טהורה . והלכה כרבי יוסי : **ב שעשו צרכיהן** . הנינו מי רגלים : רבי יוסי מטהר . דהא אפי' באשה גרידתא דליכא אלא חדא ספיא . ספק בא מן המקור . ספק בא ממקום מי רגלים . וטהר רבי יוסי לעיל . וכ"כ הכא דילמא מאיש אחי . ולא סדר תנא הכא רבי יוסי מטרה . אלא לאשמועינן ממשנה יתירא דאפי' לכתחילה מטרה ר' יוסי לאשה שעושה לרכיה וראתה דם . שחתעסק בטרהות . דלא חימא דוקא דיעבד מטרה ר' יוסי טרהות שחתעסק בהן . אבל הכא דאיכא ספק כדקתני טעמא : [לד]

מלאכת שלמה

אח"כ אמאי נקט כלל עומדת לא ליחתי אלא יושבת ולפלוג בין מונקת לשוחמת ויש ליישב פ"י הקונט' דנקט עומדת משום דפסיקא ליה לעולם שוחמת א"כ משום ר' יוסי נקט לה דאפי' בעומדת שאין רחמה נפתח תטהר ועוד י"ל דעומדת שפיר אפשר לה לזנק והמקשה שהקשה מ"ש עומדת דלמרינן מי רגלים הדור המקור ואייתי דם יושבת נמי נימא מי רגלים הדור למקור ואייתי דם הוה סבר דמתניתין מיירי בכל ענין בין בשחימה בין בזנוק ולהכי פריך מ"ש עומדת דטמאה משום חדא ריעותא דאין רחמה נפתח אפי' דמונקת יושבת נמי ההא טמאה היכא דשוחמת ומשי' דכולה איירי דוקא דמונקת והא דלא מלגי' ביושבת נופה וליתני דטמאה בשוחמת משום דכתי' לאשמועינן דעומדת טמאה היא ואפי' מונקת ועוד י"ל דהמקשה סבר דאיירי מחני' באותה דמונקת אפילו עומדת טהורה דליכא למימר הדור הוחיל ומונקת ולהכי פריך יושבת נמי כיון דשוחמת ואיכא חדא לריעותא ומשי' דאיירי דמונקת ואפי' טמאה דאיכא למימר הדור וכו' וכתי' תרתי לשיבותא ופרכי' דילמא בטר דתמו מיא

אח"כ אמאי נקט כלל עומדת לא ליחתי אלא יושבת ולפלוג בין מונקת לשוחמת ויש ליישב פ"י הקונט' דנקט עומדת משום דפסיקא ליה לעולם שוחמת א"כ משום ר' יוסי נקט לה דאפי' בעומדת שאין רחמה נפתח תטהר ועוד י"ל דעומדת שפיר אפשר לה לזנק והמקשה שהקשה מ"ש עומדת דלמרינן מי רגלים הדור המקור ואייתי דם יושבת נמי נימא מי רגלים הדור למקור ואייתי דם הוה סבר דמתניתין מיירי בכל ענין בין בשחימה בין בזנוק ולהכי פריך מ"ש עומדת דטמאה משום חדא ריעותא דאין רחמה נפתח אפי' דמונקת יושבת נמי ההא טמאה היכא דשוחמת ומשי' דכולה איירי דוקא דמונקת והא דלא מלגי' ביושבת נופה וליתני דטמאה בשוחמת משום דכתי' לאשמועינן דעומדת טמאה היא ואפי' מונקת ועוד י"ל דהמקשה סבר דאיירי מחני' באותה דמונקת אפילו עומדת טהורה דליכא למימר הדור הוחיל ומונקת ולהכי פריך יושבת נמי כיון דשוחמת ואיכא חדא לריעותא ומשי' דאיירי דמונקת ואפי' טמאה דאיכא למימר הדור וכו' וכתי' תרתי לשיבותא ופרכי' דילמא בטר דתמו מיא

תפארת ישראל

י בין
 ירד הדם לספל . י"ל דמייירי ביושבת על שפת הספל ופי המקור אחורי ספל . וכיון דדם אינו מקלח בחזק כתי"ב . אחורי ספל אציעו לה לאשכוחי לדם . ומדמלאתו בספל . ש"מ עם מ"ר בא הדם . וממכה שבבים השתן . והכי קו"ל [י"ד קי"ג] : ד) אף דהכא כ"ש מרישא מדאיכא הכא ס"ס . קמ"ל דאפילו לכתחילה מטרה

י בין
 דבעומדת א"ל לה להקיל מים בכח . ועי"ז המי רגלים נדחקים למקור . ואפשר דהדר אייתי דם כהדייה . משא"כ ביושבת טהורה . דמייירי דמטלת מים בכח . דאין המי רגלים נדחקים למקור . ואי"ל הק אף דבשעת הטלת מי רגלי' א"ל שירד דם ממקור . לכיון דמטלת בכח . נסתם אז מעין הדם . עכ"ל דלמא אחר הטלת מי רגלים

אפשר דר"מ דחייש למיעוּסא ס"כ כשאינו נפתח בחזק וימנין דמתרמי שפנתה גם השני דמסתבר טפי לתלות בדם המקור שאו ודאי ולא בספק שמא יש לה מכה . ומיהו משי' רש"י ותוס' משמע דכי הדור למקור אינו סתום . וכפ' כל היד דר"מ מסיק דר"מ מטמא משום נדה ולא משום כחם טומאת ספק לתלות אלא משום נדה ודאי . ואע"ל דלא הרגישה אמרי' ב"ר"ש הרואה כחם משום דסברה הרגשה מי רגלים הוא . ומחאן ראי' למאי דפי' בס"ס לעיל דבספק מי אחרגה היה ספק דאורייתא : ר"י אומר בין כך ובין כך טהורה . וכתבו התוס' פ' כל היד בשם ר"מ דר"י אינו מטרה לגמרי אלא משום נדה אבל מטמא משום כחם וכן מחוקקת הפוסקים ב ר"י מטרה . פי' הרב הכא קמ"ל דאפי' לכתחילה שרי באשה שעושה לרכיה וכו' אלא התוס' בס' כל היד כתבו דלפי' ר"מ לעיל לא מטרה ר"י לגמרי אלא דטמאה משום כחם כדפי' לעיל . והלבך ליכא למימר דר"י מטרה לעיל לכתחילה אלא הא דקאמר בגמ' אף לכתחילה אסיפא קאיו ויחינו מתי' דהכא עכ"ד . ולא כתיב"ט שכתב דסיפא לכתחילה לא אינטיריך לאשמועינן דם"ס הוא פ"כ . ולא ראה דברי התוס' בס' כל היד . ונראה דהכא אע"ל דהוי ס"ס אצטריך לאשמועינן דלאו ס"ס גמור הוא דכולה חד ספק הוא שמא מן המקור הוא או לא ומה לי ממקום מי רגלים או מן האיש כיון דלאו מן המקור הוא . ומחוקקת וישנה הוא זה בס"ס כי האי בפ"ק דכורות מ"ג שחלקו הרמב"ם והראש"ד בכה"ג פ"ג כתיב"ט וכתבו בזה לעיל פ"ג מ"ג . ומדברי התוס' לקמן ד' ס"ב ד"ה העבילו כתבו ג"כ דהוי פ"ס ככה"ג דילמא לבע הוא וחא"ל דם דילמא מטמא אחי ט"כ אע"ל דכולה חד ספק הוא אם הוא ממנה או לא חשבי' ל"י ס"ס דת"מ איכא חרי' לדדים להק"ל . ע' כש"ך דבני ס"ס דין ד' מ"ש בזה : אלא שחוקת דמים מן האשה . ולפ"ו כשתי נשים שהטילו ואחת מהן כנענית או נדה דהוי ס"ס ומוקף ליכא מודה ר"ש דטהור

השאלה. דהו דהו...
פ"ט ע"ב ס' כ"ט וי"ט ס"ג
ס' ע"ב ע"ד ס' ק' ק' ס"ג
מ"ב נ' ע"ג ס' ע"ב ס' כ"ט
וי"ט ע"ב ע"ג ס' ע"ב ס' כ"ט
וי"ט ע"ב ע"ג ס' ע"ב ס' כ"ט
וי"ט ע"ב ע"ג ס' ע"ב ס' כ"ט
וי"ט ע"ב ע"ג ס' ע"ב ס' כ"ט

כמו רבי יוסי. וכדמתיב ר"מ ור' יוסי מטהרין. ומתניין
אידי דסליק מרבי יוסי. פתח בדרכי יוסי. גמרא:
ג' לנברית. לזון הר"ב שהיא רואה דם שהיא גדולה וידענו
בה שכבר ראתה דומיא דנדה. פירוש לא הרואה

ואפי' צדק ספיקא. כ"ש הכא דליכא תרתי: ג' השאילה
חלוקה. ואח"כ לבשמה היא. ומלאה עליו כסם: לנברית
או לנדה. לנכרית שהיא רואה דם שהיא גדולה. וידענו
בה שכבר ראתה. דומיא דנדה: הרי זה תולה בה. וטעמה.

חלופי גרסאות

ג' האצטבא דנין האצטבא

תוספות הדשים

משנה ג' בהר"ב
ובגמרא ספיקא מהו
דתימא ליגוד
גבו אטו תוכו ש"י כחוס'
כתיבו העיס ללא הקפה
קר פשיטא נמי על דלא
דמעטלות:

תוס' אנשי שם

כנהמיהו העלה דבר
היה דקפץ איש אשה
דמו מטהר ר"י מטעם
ס"ס. אבל אשה לנדה
עמאה משום ש"י ג"ג
אית ליה ה"י תשעה טמא
אמר מ"ר בא. ומה טעיה
בשעה דלעיל בעומדת.
היא דוקא דומיא דיושבת
דלוקיא הגמרא כיוצא בה
שפת הספל כדל"י בגמ'
וה"י עומדת מיידי ג"ג
בעומדת על שפת הספל
דל"י ל"א חשב שמה אחר
מ"ר בא דל"י ס' להמא
על שפת הספל. ור"י
דמטתא שם עומדת משום
דס"ל עומדת דתיק לה
עמאה הדור מ"ר למקור
עמיה דא ור"י לית ליה
ה"י חשבא. אבל עומדת
על אגעי הספל עמאה
משום חשב שמה אחר
מ"ר בא א"ן אכמה.
ומה שהיה רע"ג כסם
גמרא דל"י עמיה
לכתחיל אפי"א לנדה וכו'
שה רק בעומדת על שפת
הספל. ומה שהקשה בגמ'
ידועין האו גבא מ"כ'
מייבא. כותה גמ' דל"י
כשומדת על אגעי הספל
כסם ס"ס כמו ח"ט. הוא
מ"כ' מרשא עומדת על
שפת הספל ע"ס:

בעידן שאלה קאמר. דא"כ מאי
שגא נכרית אפילו ישראלית נמי.
וכדמתיב ג' נדה. אלא רואה.
שהגיע זמנה לראות וראתה קאמר.
ולאפקוקי לזו הגיע זמנה לראות
וראתה. והא קאמר נכרית דומיא
דנדה. לזו רומיא דנדה ממש
אלא דמדמיין לזו כל היכא דליכא
לדמייניה. והיינו נכרית
שכבר ראתה כנדה שרואה עכשיו.
צ"י ס' ק"ן בשם הרשב"א:
ש"י גמ' כו'. משום הנהו גווי
דמתני' ה' נקט נמי הכא שלש:

ג' השאילה חלוקה לנברית ה'. או
לנדה ו' הרי זה תולה בה ז'. שלש
נשים שלבשו חלוק אחד. או שישבו
על ספסל אחד ה' ונמצא עליו דם.
כולן טמאות ט' יישבו על ספסל של
אבן י' או על האצטבא של מרחץ.
ר' נחמיה מטהר. שהיה רבי
נחמיה אומר כל דבר שאינו
מקבל טומאה. אין מקבל כתמים:
שלש

א' שישבו על ספסל אחד. זו אחר זו.
דומיא לחלוק ונ"ו לבדקה אחת מהן ומלאה טמאה כדלקמן. כן כתב
הרשב"א
מקבל טומאה מגבו או ע"ג מטליות של בגד שאין בהן שלש על שלש.
שאינן מקבלות טומאה. בכל אלו לא גזרו על
כתמים

דכתיב (ישעיה ג') ונקטה לארץ חשב. כיון שיטבה לארץ
שאינה מקבלת טומאה. נקטה. וה"ה לכל דבר
שאינו מקבל טומאה וכן אם יטבה ע"ג כלי חרס שאין
מקבל טומאה מגבו או ע"ג מטליות של בגד שאין בהן שלש על שלש.
הגמלאים זו. וטעמא דר' נחמיה.

האשה ל"ש עומדים ל"ש יושבין פי' דאפילו טיהם יושבין דליכא תרתי
לקולא יושבת ואיש בהדה מייבא ר"ש: ג' השאילה וכו'. וכמו שם בבית
יוסף ככתב הרשב"א בשם הראב"ד ז"ל דהא דהן נמלא דם בחלוקה או
מקו או ספסל כולם עמאות אם נתעסקה אחת בכתמים כולם טהורות
שבזון תולות בה והיא תולה בכתמיה ע"ג וכתבו הרב המגיד שם בפ"ט
ופשוט הוא: ר"ע ז"ל פי' לנכרית שהיא גדולה וידענו בה שכבר ראתה דומיא

דנדה אמר המלקט ודלא כר"מ דאמר ראיה לראות אע"פ שאינה רואה
עוד בפ"י ר"ע ז"ל וכן אם יטבה ע"ג כלי חרס וכו' אמר המלקט ולא
גזרינן גבו אטו תוכו: בסוף פי' ר"ע ז"ל והלכה כר' נחמיה אמר המלקט
שכתמים מודים לו ור' יעקב בלבד הוא דשליג עליה אבל איכא תנא דס"ל
דרבים פלוגי עליה: יושב על ספסל של אבן שנמרחן ר' נחמיה
כו

תפארת

מסרה ר"י שתעסק בעצרות. והכי קו"ל [עס]: ה' גדולה.
שראוייה לראות: ו' ואח"כ לבשתי זאת ולא בדקה החלוק
מקודם: ז' נדה או עכו"ס לא תתקלקל ע"י שתמלה בה: ח' זו

ישראל

אחר זו: ט' דהי מנייהו נקלקל. ק' נימא כאן נמלא כאן
היה?: י' דאמק"ס וה"ה כ"ח מגבו ומעטית שאין בו גע"צ
אלבשות

משנה אחרונה

דטערה. והכא לא שייך תולין בעמאה כדלקמן. דהתם בכתמים דרבנן
תולין והכא ספק דלורייתא הוא אלא משום ס"ס מטהרין:
ג' לכעניית או לנדה. קתי נדה דומיא דכעניית שבשעה שאלה
היתה נדה. אבל אם לא היתה נדה בשעה ששאלה אלא אחר
שהחזירתי פרסה נדה אינה תולה בה אע"פ דהשתא נמי לא מתקלקלה
לך כיון דכשעת מציאת הכתם לא היתה נדה באותה שעה כבר נכנסו
שתיהן בספק ותו לא שרינן לה. והכי איתא בתוספתא דמקואות
הביאה הר"ש שם פ"ב דמקואות מ"ג שני מקואות פחותין מ"ה רבועים
סאה ונפלו שאיבין לאחת מהן וידוע לאיזו מהן נפלו ואח"כ נפלו שאיבין
לאחת מהן ואין ידוע לאיזו תולין השניים בראשונים. אבל אם נפילת
ראשונות לא ה' ידוע לאיזו נפלו ובשניות ידוע אין תולין ראשונים
בשניים. והטעם כדפי' פ"ה דטערה מ"ג כיון שבאותה שעה כבר
נאסרו שתיהן מספק. ומיהו נראה דהכא לא רי"ך לזה דאם האחרת
לא היתה נדה בשעת מציאת הכתם הרי מתקלקלה לה דכל רואה כתם
היא מתקלקלת כדלעיל פ"ו מ"ג ודוקא אם היתה נדה בשעת מציאת
הכתם אינה מתקלקלת: ומ"ש הרב דכעניית עמאה היא. פי' לענין
טהרות עשאוהו כזבים. ולענין בעלה לא שייך גבה לקול:
ה"ו תולה בה. בחלוק הדיוק מיידי כולה מתני' דבאינו דיוק אין זו
טומאת כתמים כלל כמ"ש הפוסקים. אלא בחלוק הדיוק איירי
אלב בשעה שהשאלתו לא בדקתו ובזרתה נמי לא בדקתו כשלבשתי.
א"י בדקתו הראשונה בשעה שהשאלתו ובזרתה לא בדקתו כשלבשתי.
והחזירתי ולבשתי בלא בדיקה. בכל זה נכנסו שתיהן לספק וראתה
דכחלוקה הראשונה שלא בדקתו בשעה שהשאלתו אם בדקה עלמה מיד
כשיעור וכן דלקמן ומלאה עמאה טהורה כדתן לקמן. והא
דלא תני לה הכא משום דלא פסיקא ל' משום דאי' לא בדקתו

בשעת שאינה ולאחר חזרה נמלא הכתם בהא לא מהי בדיקת עלמה
שכבר עבר שיפור וסת:
שלבשו חלוק אחד או שיצבו על ספסל אחד. כתב תו"ט בשם הרשב"א
דספסל דומיא לחלוק שיצבו זו אחר זו ונ"מ לבדקה אחת מהן
ומלאה עמאה וכו'. כוונתו שאם יצבו כולם כאחת מהי בדקה ומלאה
עמאה בכל אחת מהן לטהר האחרות. אבל בחלוק דכזו אחר זו לא
מהי בדקה אלא באחרונה לטהר הראשונות. אבל הראשונה שבדקה
ומלאה עמאה אין מטרה האחרות שלבשו אח"כ כיון דאין הבדיקה
מטרתה אלא כשבדקה תוך שיפור וסת וכאן כבר עבר שיפור וסת
כפשיטתה ולבישתה של האחרות קודם מציאת הכתם. כ"ה בדברי
הרשב"א שם. אלא שהב"י כתב שהרמב"ם והטור לא ס"ל כהרשב"א
וכ"כ דעת הרב שלא חילק בזה. ומ"מ לע"ד נראין דברי הרשב"א
דודאי דיוק מעליה הוא דומיא לחלוק. ועוד דאי בכת אחת היינו
מתני' דלקמן ותרתי למה לי. ויטחא נמי דלא תני הכא בדקה אחת
מהן כדלקמן. משום דהכא לאו מיתלא דפסיקא דלא משכחת בדיקה
אלא באחרונה כדפי':
כולן טמאות. ואפי' לא הרגישו כולם מ"מ איכא טומאה דרבנן
ובדרבנן נמי אם נכנסו כולן בספק כולן טמאות כדתן פ"ב
דמקואות מ"ג:
או על האצטבא של מרחץ. ספסל דרישא היינו שאינה מחוברת בקרקע
וכלי היא לטומאה. ואצטבא של מרחץ דרכה להיות מחוברת וכך
נקראת אצטבא ויש ג"כ במרחץ שאין מחוברין הם נקראין ספסלין
ס"פ כ"ב דכלים. ובפ"י דעירובין מ"ג כתב הרב אצטבא היו כרמלית
מוכה דלאו כלי הוא דאין כרמלית בכלים:
שהי' ר"ג אומר כו' כלומר ש"ג היה אומר אפי' בלילה אחת שיטבה
על

ר עובדיה מברטנורה נדה האשה שהיא עושה פרקט תוספות יום טוב עה

ציונים

ח כל אשה . מ"ו ע"פ
ופ"ד מה' מ"ו ע"פ
ואלו זון הוסתות . מ"ו ע"פ
מה' א"כ ס' ז' ופ"ג ס'
מ"ו ע"פ : ס' ז' ופ"ג ס'
מ"ו ע"פ : ס' ז' ופ"ג ס'
ובל שקבעת . ע"פ .

ומוליך ומציא בכל כסכום : לא עשה ולא כלום . ל' הר"ב לא
לדקוק ולא לבטל . וכן לשון רש"י וכלומר שאם יודע ודאי שהוא
דם ורואה לבטלו כדי שתעלה לה הטבילה דהא תנן במשנה ב'
פ"ג דהאלות שכל הצלוע שאינו יכול ללאת טהור הא יכול ללאת
טהור . ואע"ג דלא נפיק :

כאן : לא עשה ולא כלום . לא לדקוק ולא לבטל : ח כל
אשה שיש לה זמן . דיה שעה לעיל בפ"ק תנינא לה והתם
מייירי בוסתות דיומי כגון מט"ו יום לט"ז יום או מחדש
לחדש והכא מייירי בוסתות דבגופה . שכל זמן שיראו בה
סימנים הללו רגילה לראות בהן
אבל אין לה זמן קבוע לראות :

ה ואלו הן הוסתות מפקת כו' .
וכולה הני וסתות
איירי שמפקת או מעטפת שעה
או שתיים צעת שרגילה לראות אבל
משום פיהוק או משום עטוש חדא
זימנא לא קבעה מדמפליג (במחנה)
דלקמן) בין תחלת וסת לסוף וסת .
ובחד פיהוק וחד עיטוש לא שייך
תחלה וסוף . תוס' . ואיכא למידק
דאי משום הא דלקמן אמאי מלריכין
כל כך שיהא שעה או שתיים . וגם
קשה ז"ש כלל או שתיים . ול' הר"ש כמה פעמים זה אחר
זה וגם לא הלי טעמא דלקמן אלא משום דחדא זימנא זה
דרך כל האדם : ומעטפת דרך מטה . טור ס' קפ"ט :

שהעביר שבעה סממנין כאחת . לא
עשה ולא כלום (ל') : ח כל אשה שיש
לה וסת (ל') דיה שעתה . ואלו הן
הוסתות . מפקת לה) ומעטפת לה)
וחוששת בפי כריסה (י) ובשפולי
מעיה (יא) ושופעת (יב) וכמין צמרמורת (יג)
אוהזין אותה . וכן ביוצא בהן (יד) .
וכל שקבעה לה ג"פ . הרי זה וסת :
היתה

חלופי גרסאות

שבעה סממנים כאחת .
דל"י שקבעת כאחת : לא עשה
ולא כלום . דל"י לא עשה
כלום : ח ובשפולי דל"י
ושפולי : וסתות דל"י וסת
וכן כלל טעמיה :

תוספות חדשים

משנה ה בהר"ב
הוא דעת הר"ש : ואלו
מפסקים . אבל דעת
המ"מ אינו כן שאין כאן
ב' וסתות חלוקות (ע"פ
רפ"ח מה"א) :

יכל שעה שתראה דם טמא אחר דם טהור דיה שעתה :
צמרמורת . ל' סמר מפחדך בשרי (תליס קיט) אריזמיני"ט
בלע"ז : אוהזין אותה . כך למודה להיות בכל עת שהי' רואה :
ובן ביוצא בהן . משאר סימנים שהגשים הרואות דם למודות להיות
בכך כגון שראשה כבד עליה או אוחזה רמת ורעד .
או כאב לב וכיוצא בזה אם קבעה לה ג"פ הרי זה
וסת
ורעד אע"ג דאין כן דעת הרמב"ם בהך דלקמן שהוא כ' (רפ"ח מה"א) או ייחס בשעה . אבל נראה בעיני שחלוק
גרסאות

מלאכת שלמה

מפקת . פי' ר"ח וכן בערוך כאלם שמוציא קול דרך הגרון וכתב
הר"ש ז"ל שכל הפירושים דברי אלהים חיים לכל חוש שני הגוף כיון
שהחוקק בו הוא סימן להתעוררות עקירת הדם ע"כ : וכל שקבעה
לה שלשה פעמים ה"ו וסת . והר"י הוסיף ז"ל הגיה וכל שקבעת
לה שלשה פעמים וכו' . ובגמ' אמר שמואל לוסתות דיומי משקבעתן שני
פעמים היו וסת לוסתות דגופא כגון הני דמתני' משקבעתן פעם אחת
היו וסת ולמה שלא מנו חכמים כגון אכלה שום וראתה אכלה בללם
וראתה

דילך או דאין דאם או דלשה מכוסין או מגולין בימות החמה או בימות
הגשמים ופירש"י ז"ל דוקן מעלי טפי מכוסין מעלי טפי בימות החמה
מעלי טפי ע"כ וכתבו תוס' ז"ל בשבת פ' ר' עקיב' דף ל' דמשלשה
ימים עד מ' יום הוא דמעבירין אבל תוך ג' או לאחר מ' יום אין
מעבירין וכתב מ"ו ע"פ ס' ה' : ומ"מ . וצריך לבסוס שלשה פעמים
לכל דבר ודבר העבירין שלא כסדרן או שהעביר שבעתן כאחת לא עשה
כלום . והיא הנהת הר' יהוסף ז"ל : ח ואלו הן הוסתות וכו' . כ"ל :

ראשון לציון

משנה ה
הי"ט ד"ה ומעטפת דרך
מטה . טור ס' קפ"ט
קפ"ט עיין יס"ח :
שם בד"ה למרמורת כו'
אבל נראה בעיני
שחלוק גרסאות הן
הר"ב גורס ודוחת
והרמב"ם גורס ודוחת
במות וכן בערוך ערך גס
ס' הגרסא ודוחת :

תפארת

ישראל
רעגנן : (ש) כמעלה או למטה [ש"ד ס' קפ"ט קה"ג] : (ט) שפואב
נגד טבירה : (מא) נגד פי רחם : (בב) ששופעת לוחה מאחור
מקום , קודם ראיית דם : (נג) שוידער : (מד) שראשה כבד או
אוחזת

יבין
כסדר שנמו צמ"ו : (יו) לא לבדיקה כ"ל ולא לבטלו קודם
טבילה היכא דדולוי דם קדם הוא ללא יעבור עי"ז : (יז) ברפ"ק
מייירי בוסת שגלו בזמן . והכא בוסת הגוף : (יח) געהנען וי"א

אחרונה

הראיה שמוך מיד לוסת כדמשמע ליטנא דם טמא מתוך דם טהור ולא
אחר דם טהור . ובטור ס' קפ"ט הביא מחלוקת הרשב"א והר"ז אם
תחיל הראייה בתוך הוסת ומשכת אחר הוסת . משמע דוקא נמשכת
שאר כל הראייה אחר הוסת פשיטא דאין זו וסת הגוף . ובב"י ס'
קפ"ט הביא לשון הרמב"ן וסתות הגוף אין חוששת להן אלא שעתן כיצד
היתה רגילה בהן לאחר הקפיה מיד או בקרוב לה שעה ושתיים משעבר
אותו זמן בודקת ומשכת את ביתה ע"כ :
ובל שקבעה לה ג"פ ה"ו וסת . לעיל בפ"ק בוסתות דיומי לא תני
שקבעה ג"פ . דקבעה ג"פ משמע שראתה ג"פ ובוסתות דיומי לא
פסיקא ל' דסגי בג"פ דגיה דלם ראתה מר"ח לר"ח או מט"ו למודש
לט"ו היו וסת בג"פ אבל אם ראתה שלא כמנין החדש כגון מק' יום
לך' יום ארבע ראיות צעיק דהוי שלג הפלגות וכן פסקו הפוסקים .
ולקמן מ"ו תני בוסת דיומי נמי קביעות ג"פ . התם לאו בתחלת
הקביעות אלא בהיתה למודה ושנתה והיינו ארבע ראיות :
כל

חין הקליפה עוברת אלא ע"י טהינה שנעשו גריסין . והרמב"ם לא העתיק
חלוקת נפש רך גריסין :
ח מפקת ומעטפת . או זה או זה שקבעתו שלשה פעמים . ופיהוק
ועיטוש אין מוטריפין לשלשה פעמים :
ושופעת . פי' הר"ב דם טמא מתוך דם טהור . ולפי שהם שני מיני
דמים קרי שופעת כלומר דם הרבה . ודוקא דם טמא מתוך
טהור אבל טהור מתוך טמא אין זו וסת הגוף אלא וסת פשוט לכל
מה שבה אחר ראיית דם טמא אינו סימן לוסת דכשבא קודם לראיית
דם טמא או בשעת הראייה הוי סימן שמתעורר הדם ללאת כמ"ש הטור
אבל אחר הראייה אין כאן סימן והיינו נמי דתני לקמן היתה רואה
בתוך הוסת או בסוף הוסת . ואלו קודם לוסת לא קתני דאחר הראייה
לא תשיב תו וסת והא דלא תני נמי אחר הוסת כל טהרות שבתוך
הוסת טהרות . ללא פסיקא ל' דלם רואה מיד אחר הוסת היינו סוף
הוסת . אלא אם שהיה אחר הוסת אסר דאין זו וסת הגוף כיון דאין

תוספות ריעק

עליה הרם קודם
שנחישב הרם . ולגבי
דאורייתא לא סמכי על
ס"ס הג"ל משה בעי'

הסביל . ולענין הסתרות שנגעו אחר שהעביר ז' סמנים ולא עבר גם בוודאי דם נדה טהורים . תוס' : מלשנה ז' (לא עשה ולא כלום [אות ל'] כתב הר"מ ע מפאנז בתשובה
כ' צ"ש ד"ל האדקתני ולא כלום ולא קתני . לא עשו כלום בדיקתני פרק י"ד מ"ד דנגעים דהיכא דיש להרוש ולומר שלא בלבד שלא אהני מעשיו אלא שפגם בגוף הכא
דהי' ס"ד דהפסיד בהעברתו שלא כסדרן ולא מהני תו בדיקה כסדרן . משה קתני ולא כלום פי' לא עשה . שלא עלתה לו בדיקה זו ולא כלום שג"כ לא קלקל אלא
כאלו לא עשה מעשה זו נועלים ומהני עוד בדיקה כסדרן אבל בהייה דנגעים דליכא למטעין שיש לקבל והפסיד במעשיו משה קתני בקיצור לא עשו כלום . עכ"ז :
למתי' גבעת . אשקל"ל אויסקרעקטן דהאש . אריזמיני"ט ז"ל ערעטעכרען עיטענא

ט היתה למורה מ"י פ"ג
טו ה"ל ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
טז ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
י היות למורה ט"ו ט"ו
י"א ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
ט"ב ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
ט"ג ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
ט"ד ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו

חלופי נרסאות

ט היתה למורה ור"ב
טו ה"ל ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
טז ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
י היות למורה ור"ב
י"א ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
ט"ב ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
ט"ג ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו
ט"ד ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו ט"ו

הוספות הרשיב

משנה ט בהר"ב
יעין נר"ש מ"ט כ"ט
כ"ט כ"ט כ"ט כ"ט כ"ט
ח"ט משנה ט
ובירושלמי משנה דהו
ע"ה דהר"ה
דקאמר חזכו מ"ט כ"ט
טו ומימי קרא דהנדרס
יעין כהריות פ"ב מ"ד

גריסאות הן גנמ' (דף ס"ג) והר"ב גורס ורומתם והרמב"ם
גורס ורומתם כז"ל: מ' בסוף הוספות. ולא נמשך אחר
הוספות כך מסיק המור סי' קפ"ט בשם הרשב"א: רבי יוסי
אומר אף ימים ושעות וסמות. כ' הר"ב שעות נמי וסמות כו'
מוחרת לשמש וחוששת בשעה ששית
לכד דתניא והזרס את בני ישראל
מסומאחם (ויקרא פ"ו) מכאן אמר
רבי ירמיה (ובפ"ב דשבוט דף י"ח
גריסין א"ר יאשיה) (וכן גרסא) אזכרה
לכדי ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך
לוספן. וכמה אמר רבא שונה .
ולמאי דכתבתי במשנה ד' פ"ב
דקיימא לן וסמות דרבנן קרא
אסמכתא בעלמא וכן כתב המגיד
צפ"ד מהר"ב (הלכה י"ב) גם הר"ן
פ"ב דשבוט: ר' יקו"ד אומר
כל היום שלה. פי' הר"ב משעבר הן
האמה ולא פליג אוסמות הגוף דרישא
וכן כתבו כל הפוסקים. ומ"ט הר"ב דהלכה כר"י הכי
אמר רבא בגמרא:

גריסאות הן גנמ' (דף ס"ג) והר"ב גורס ורומתם והרמב"ם
גורס ורומתם כז"ל: מ' בסוף הוספות. ולא נמשך אחר
הוספות כך מסיק המור סי' קפ"ט בשם הרשב"א: רבי יוסי
אומר אף ימים ושעות וסמות. כ' הר"ב שעות נמי וסמות כו'
מוחרת לשמש וחוששת בשעה ששית
לכד דתניא והזרס את בני ישראל
מסומאחם (ויקרא פ"ו) מכאן אמר
רבי ירמיה (ובפ"ב דשבוט דף י"ח
גריסין א"ר יאשיה) (וכן גרסא) אזכרה
לכדי ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך
לוספן. וכמה אמר רבא שונה .
ולמאי דכתבתי במשנה ד' פ"ב
דקיימא לן וסמות דרבנן קרא
אסמכתא בעלמא וכן כתב המגיד
צפ"ד מהר"ב (הלכה י"ב) גם הר"ן
פ"ב דשבוט: ר' יקו"ד אומר
כל היום שלה. פי' הר"ב משעבר הן
האמה ולא פליג אוסמות הגוף דרישא
וכן כתבו כל הפוסקים. ומ"ט הר"ב דהלכה כר"י הכי
אמר רבא בגמרא:

היתה למורה להיות רואה בתחלת
הוספות (מ). כל המהרות שעשתה
בתוך הוספות. ממאות (י). בסוף
הוספות. כל המהרות שעשתה בתוך
הוספות. מהירות. ר' יוסי אומר אף
ימים ושעות. וסמות (י). היתה למורה
להיות רואה עם הנץ החמה. אינה
אסורה אלא עם הנץ החמה. ר'
יהודה אומר כל היום שלה (מ); היתה
למורה להיות רואה יום ט"ו
ושיגתה

היתה למורה להיות רואה בתחלת
הוספות (מ). כל המהרות שעשתה
בתוך הוספות. ממאות (י). בסוף
הוספות. כל המהרות שעשתה בתוך
הוספות. מהירות. ר' יוסי אומר אף
ימים ושעות. וסמות (י). היתה למורה
להיות רואה עם הנץ החמה. אינה
אסורה אלא עם הנץ החמה. ר'
יהודה אומר כל היום שלה (מ); היתה
למורה להיות רואה יום ט"ו
ושיגתה

הנץ החמה ולא ראתה. אבל כל הלילה שלפני הנץ החמה של
וסתה אסורה לשמש. ועם הנץ החמה דקאמי. היינו דרנילה למחז

הנץ החמה ולא ראתה. אבל כל הלילה שלפני הנץ החמה של
וסתה אסורה לשמש. ועם הנץ החמה דקאמי. היינו דרנילה למחז

שאלון

מלאכת שלמה

ר' יוסי ור' יהודה בימים ושעות וסמות וסמך דגופה דלפני
מנייניהו אלמא וסמות פסוקים דגופה דכ"ט שעות וסמת בלחוד הוי
הוסת אבל אחר השעות און וסת ואינה הוספת לו ע"כ. ועיין ג"כ
עם כ"י סימן קפ"ד: אלא עם הנץ החמה פ"א אלף עד שתנן החמה:
י היתה למורה להיות רואה ליום ט"ו לנבילתה כמו שאכתוב
בפ"ד. ואיתא בתוס' פ' שור שנגח ד' וה' דף ל"ו. וכתב שם הר"ש
ז"ל דלריד לחלק בין סרוגין דשורים לסרוגין דימי' דהכא בעינן שיטלם בדילוג
פי' שאין הראשון של פ"ו מן המנין ואילו גבי נגירת שורים כשראה שור וגנחו
וראה שור ולא גנחו וראה שור וגנחו וראה שור ולא גנחו וראה שור וגנחו
וראה שור ולא גנחו נעשה מועד לסרוגין וק"ל דהראשונה מן המנין וכ"כ שם
ימוקי

ר' יוסי ור' יהודה בימים ושעות וסמות וסמך דגופה דלפני
מנייניהו אלמא וסמות פסוקים דגופה דכ"ט שעות וסמת בלחוד הוי
הוסת אבל אחר השעות און וסת ואינה הוספת לו ע"כ. ועיין ג"כ
עם כ"י סימן קפ"ד: אלא עם הנץ החמה פ"א אלף עד שתנן החמה:
י היתה למורה להיות רואה ליום ט"ו לנבילתה כמו שאכתוב
בפ"ד. ואיתא בתוס' פ' שור שנגח ד' וה' דף ל"ו. וכתב שם הר"ש
ז"ל דלריד לחלק בין סרוגין דשורים לסרוגין דימי' דהכא בעינן שיטלם בדילוג
פי' שאין הראשון של פ"ו מן המנין ואילו גבי נגירת שורים כשראה שור וגנחו
וראה שור ולא גנחו וראה שור וגנחו וראה שור ולא גנחו וראה שור וגנחו
וראה שור ולא גנחו נעשה מועד לסרוגין וק"ל דהראשונה מן המנין וכ"כ שם
ימוקי

הוספות רע"ק

כ"ט (הרע"ב)
ד"ה ר'
יהודה אומר. כלומר
סותרת לשמש) (אות
[דף] והראב"ד ב"ב בעל
הגפוש גורס כל הלילה
שלה דהיינו רכל הלילה
אסור. והר"ה השיג
דשלה משמע דמותרת:

ישראל

תפארת

כ"ד ? היתה וכו': (מ) דאחר ק' החמה מותרת ולא ליל
שמקודם. ואין קו"ל דבוסת הגוף שאינו תלוי בזמן. ואינה אסורה
רק בשעת הוסת, ובוסת הגוף שקבוע ליום. לפיכך מותר .
ולאחריו אסורה שונה. דהיינו אז יום או לילה [י"ד ק"ט סק"ט].
ובוסת

כ"ד ? היתה וכו': (מ) דאחר ק' החמה מותרת ולא ליל
שמקודם. ואין קו"ל דבוסת הגוף שאינו תלוי בזמן. ואינה אסורה
רק בשעת הוסת, ובוסת הגוף שקבוע ליום. לפיכך מותר .
ולאחריו אסורה שונה. דהיינו אז יום או לילה [י"ד ק"ט סק"ט].
ובוסת

תוס' אנשי שם

טו בתו"ט ד"ה בסוף
כו' אסמכתא טו'
האחרונים העלו כהר"ב
סיוכא בתוס' ס"ה
דחרייתא וחילקו דשאל
ר' אבהו ל' אמרין דשאל
תראה אמרין כמו שאמר
דמס' גיעין שאל מת לא
אמרין שאל מות אמרין
גם אמרו שהשמיים
משובר וצמח להם
כיכא וע"כ א"כ א"כ מ"ט:

אחרונה

משנה

פרישת עונה בוסת הגוף אבל לבעלה אסור בוסת הגוף כפי עונה
לאוסרה מן שעת הוסת עד הלילה להכי מיימי מסיפא ואס"ל דבסיפא
נמי לא מפרש כהדיא לבעלה. כדרייתא דמיימי פלוגתייהו מפרש כהדיא
אסורה לשמש. ובלא"ה כל שיקר פרישת עונה לא אשכחן אלא לבעלה
כדדרשינן מוהורסם מכאן אזכרה שיפרשו מנשותיהם עונה וגם הרמב"ם
לא הזכיר איסור עונה אלא לבעלה בל'. איסורי ביאה ובהל' משכב
לטהרות לא הזכירה כלל. והא דבגמ' דאמר רבא הלכה כר' יהודה
ואמר נמי גבי והזרסם שיפרשו מנשותיהם סמוך לוסתן וכמה אמר רבא
שונה ופריך תרתי דרבא למה לי ומשני אי מההיא דהלכה כר"י ה"א
לטהרות אבל לבעלה לא קמ"ל. ז"ל דקמ"ל אדרבה לבעלה ולא לטהרות
והטעם ללבעלה לאיסור כרת החמירו יותר. וברש"י פ"ק דהחמירו
לטהרות יותר התם משום ציטול פ"ו כל ימי'. והכא משום עונה אהת
איסור כרת חמיר טפי. ולפ"ו מ"ט חו"ט לעיל גבי למורה להיות רואה
בסוף הוספות כל המהרות שעשתה בתוך הוספות וטהרות שהרשב"א
כתב שרואה בסוף הוסת ולא נמשך אחר הוסת ע"כ. בהנכס העתיק כ"א
דברי הרשב"א שהרשב"א לא אמרה אלא לענין תשמיש שאם נמשך הראי'
גם אחר הוסת ה"ל כוסת אימים ואסורה כל העונה בתשמיש אבל פתני'
לענין טהורו. לא שייך איסור טינה כדמ"י:

פרישת עונה בוסת הגוף אבל לבעלה אסור בוסת הגוף כפי עונה
לאוסרה מן שעת הוסת עד הלילה להכי מיימי מסיפא ואס"ל דבסיפא
נמי לא מפרש כהדיא לבעלה. כדרייתא דמיימי פלוגתייהו מפרש כהדיא
אסורה לשמש. ובלא"ה כל שיקר פרישת עונה לא אשכחן אלא לבעלה
כדדרשינן מוהורסם מכאן אזכרה שיפרשו מנשותיהם עונה וגם הרמב"ם
לא הזכיר איסור עונה אלא לבעלה בל'. איסורי ביאה ובהל' משכב
לטהרות לא הזכירה כלל. והא דבגמ' דאמר רבא הלכה כר' יהודה
ואמר נמי גבי והזרסם שיפרשו מנשותיהם סמוך לוסתן וכמה אמר רבא
שונה ופריך תרתי דרבא למה לי ומשני אי מההיא דהלכה כר"י ה"א
לטהרות אבל לבעלה לא קמ"ל. ז"ל דקמ"ל אדרבה לבעלה ולא לטהרות
והטעם ללבעלה לאיסור כרת החמירו יותר. וברש"י פ"ק דהחמירו
לטהרות יותר התם משום ציטול פ"ו כל ימי'. והכא משום עונה אהת
איסור כרת חמיר טפי. ולפ"ו מ"ט חו"ט לעיל גבי למורה להיות רואה
בסוף הוספות כל המהרות שעשתה בתוך הוספות וטהרות שהרשב"א
כתב שרואה בסוף הוסת ולא נמשך אחר הוסת ע"כ. בהנכס העתיק כ"א
דברי הרשב"א שהרשב"א לא אמרה אלא לענין תשמיש שאם נמשך הראי'
גם אחר הוסת ה"ל כוסת אימים ואסורה כל העונה בתשמיש אבל פתני'
לענין טהורו. לא שייך איסור טינה כדמ"י:

ר עובדיה מברטנרה נדה האשה שהיא עושה פרק ט תוספות יום טוב עט

ציונים

שינתה ג"פ. ימות מה טס
שאין אשה קובעת. מ"ל טז
ט"ע טס ט"ק ז
וא כל נפ"ו יתשלי
מטות פ"א ס"ח ז

תוספות חדשים
במשנה י' ש"ל ז'
ד"ס"ו דתהו ד"ה שפחה
ולא יעקב כפחות מ'
(כ"ט):

ראשון לציון
כשנה יא ת"מ
ס"ד"ה כ"ס כמחליט
כו' א"מס' לא
תוליד כו' הרמב"ם כפירושו
וס"ס והלכה כד' יהודים:
אליהו רבה

יא נשים בביתו
כגפנים כ"ל
קא כיו"ל נמיטא לפ"ז
טעמא ד"ס דפקדן לתקן.
דה"ן כ"ה אומרים על
שמהי המטה ולא אלין
לדורה בימים כי ה"ו
דתי"ב כ"ט כד' ליו"ל ולא
תלין נמי כש"ו מלאה
למיר' כי אשתו דמיה
למלאה אחרת שפ"ק דס'
בחולים מיה' ואתחיל דס'
דה. להכי קא כיו"ל כ"ל
נריבא כ"ס כמחליט
כגפנים י"ב נפ"ו ש"ה אדום
י"ב ש"ה שמור ק"י י"ב אשה
שדס בחוליה שמור י"ב שדס
בחוליה אדום חלקי ש"ו
מלאה כדמיה לאו כלום
הוא שדס בחוליה ע"מ
שמתין. י"ב ש"ה מרובם
י"ב ש"ה מועט ק"י י"ב
אשה שדס בחוליה מרובה
י"ב שדס בחוליה מועט
הלך לבי' ימים לא מעלין
ולא מורדין אלא עד שתי'
הצבה. ואתא רבי יהודא
וקאמר כיון שהש"ס משתין
דס בחוליה לשהר מנן
שאל אוהב אשה אין לה
דס בחוליה כלל ודס מה
הוא ומתקן לה משום שכל
גפ"ו י"ב כן לא אשה
י"ב לה דס בחוליה ואין
בה י"ב ד"ק דוקא ד' ד' קטוע שאין לה דס דס
ולא דס בחוליה וא"ל אין
לה דס בחוליה דס דס
מ"י אין לה:
משנה אחרונה
י' עד שתקבענה ג'
פעמים. ואמר

י שאין אשה קובעת לה וסת עד שתקבענה ג"פ. וה"מ
למעקרה שאינו נקבע כדי שתהיה לריבה ג"פ לעקר
אלא לחוס לו חוששת אפילו בפעם א' כמבואר בגמרא וזממתי'
דקמי וזה וזה אסורין לא הוה שמעיין אלא צימיה נדה
ולא צ"ל אומים שבין נדה לנדה
כמבואר בגמרא:

ואינה מטרת הוסת עד שתעק'
ממנה ג"פ. וה"מ
כשקבענו ג"פ אל לא קבעה לה
אלא פעם אחד. או צ"פ. בחדא
וימנא מיטקרא כדאיתא בגמרא:
יאנשים בחוליה' כגפנים וכו'.

הדברים הללו הם
מועילים לנו בדיני הטוען לא נמלאו
בחוליה לנערה ור"ל כי יש נשים
שאין להם דס לא דס נדה ולא דס
בחוליה אמנם לא תוליד כו' הרמב"ם:

בסוף ליליא. מקמי דלמטי תחלת יממא. ואן אסרינן לה כל עונת
וסתה. נמלאה אסורה כל הלילה שהיא עונת וסתה והלכה כרבי
יהודה: י' ואינה מטרת מן הוסת. שפסק ממנה שלא לחוס לו:
יא יש גפן שיינה אדום ויש גפן שיינה שחור. כך יש

אשה קדס שלה אדום ויש קדס שלה
שחור: כל גפן יש בה יין. כל
אשה יש לה דס נדה. ודס בחוליה:
ושאין בה הרי זה דורקטי. דור
קטוע. כלומר קטוע בניס. עקרה
שאינה יולדת:

ואינה מטרת הוסת (מ"ב). עד שתעק' ממנה ג"פ (י): **יא נשים**
בבת ליהם (יא) כגפנים. **יש גפן שיינה אדום. ויש גפן שיינה**
שחור. ויש גפן שיינה מרובה. ויש גפן שיינה מועט. רבי
יהודה אומר כל גפן יש בה יין. ושאין בה יין הרי זה דורקטי (ב):

ח"ג ושינתה להיות רוחה ליום כ'. ג' שינתה פעמים ליום כ'. זה וזה אסורין
ג' שינתה פעמים יום כ' אסורין. מטרת הוסת. ג' שינתה פעמים יום כ' זה וזה דורקטי. ג' שינתה
הרי זה דורקטי:

מלאכת שלמה

גימקו יוסף בשמו בך כ'. ואיתא בנ"ב ס"פ בנות כותים ופי' שס
רש"י ז"ל ושנתה לה וסת ליום עשרים פעם אחת: זה וזה אסורין
אין לרין לומר ט"ו שעבר שאלו שברי כל היום המתנה שמה תראה
קיימא לן דמיה אדם לפרס מאכחו פמוך לוסתה ואין לרין לומר יום
עשרים שאלוה בן שרי נדה היא אלא ה"ק כשיחזור ויגיע ס"ו אסורה
לשמש שרי יום וסתה הוא ועדיין לא דלגתו אלא פעם אחת ואין וסת
נעקר כפחות משלשה פעמים וכשיגיע יום עשרים לראיה של עשרים
אסורה לשמש שמה תקבע וסת מעשרים לעשרים שרי עתה פעם אחת
ליום עשרים וכן פעמים ליום עשרים זה וזה אסורין יום ע"ו יום
עשרים הבא אל שלש פעמים ליום עשרים הותר יום ס"ו והאמר יום
עשרים ע"ב: ואמר רבי יהודה אחר שמואל התם (פ' בנות כותים דף ל"ט) לא
שנו דמיום ע"ו הוי וסת קטוע דליכסי תלתא וימני למיעקרה אלא שיהיה
רגילה לראיה יום ע"ו לטבילה שטובלת בסוף ו' ימי נדה ורוחה ליום ע"ו והוא
יום כ"ב לראייתה דכבר שלמו ימי וזב לבוף י"א והרי ד' ימים שהגיעו
וימים שראיה להיות בן נדה אל ע"ו לראייתה ושנתה ליום עשרים
לטבילה שהיא כ"ז לראייתה צימיה ויכתה קאי לא קבעה ד"ס
לשמואל דאין אשה קובעת לה וסת בתוך ימי ויכתה ולא בעיה תלתא
וימני למעקרה וכחדא וימנא הוא דעקור לה וא"ל ישבה ולא דדקה
עודיה והבא אמר רב פפא לא שנו שאין אשה קובעת וסת כפחות
מתלתא וימני אלא למיקבע וסת דתהיו דיה שעתה ולא יעקר כפחות
מתלתא וימני אל מליחש כחדא מיעשא לה שא"ל ראתה ביום ע"ו
פעם אחת חוששת לס"ו הבא ולא תשמש ופרכי מאי קמ"ל תנינא היתה

תפארת ישראל

יבין וביסח הקבוע ליום לחודא. אסורה כל אותו יום או לילה שרגילה
לראותו אז [ג' קפי"ב ג"ס]: (מ"ב) שקבעתה ג"ס: (ג) אל וסת

מלאכת שלמה

למודה להיות רואה יום ס"ו ושנתה ליום עשרים זה וזה אסורין ומשני
אי ממתי' ה"א ה"מ היבא דקאיס לה אותו יום ששנתה בו בתוך ימים
שראיה להיות בהן נדה כי ממתי' שהיא למודה להיות רואה ביום ע"ו
לטבילה שהיא כ"ב לראייתה וכדאוקימנא התם בנות כותים ושנתה
ליום עשרים לטבילה שהן כ"ז לראייתה דכי הדר מטי יום ס"ו לטבילה
קיימא לה בימים הראויים לנדה שהרי שלמו להנה טבילה י"א שבין נדה
לנדה ונכנסה ד' ימים בימים הראויין לנדות אל היבא דקאי בתוך ימי
ויכתה כגון שהיתה למודה להיות רואה ליום ע"ו לטבילה והקדימה
וראתה בתוך ימי הזוב כגון ליום עשירי לטבילה אימנא לא תיחוש לה
פ' דכי מטא טבילה אחריתה ומטובל ויגיע יום עשירי לא תאמר לשמש
דהא קיימא לן כל י"א יום בחזקת טהרה שאינה מוחזקת רואה דלכן
משום חדא וימנא לא תיחוש לה דאקראי בעלמא הוא קמ"ל:
ושנתה להיות רואה ליום עשרים זה וזה אסורין. ואפי' היבא דקיימא
בתוך ימי ויכתה נמי אמרינן בגמרא דהיישא לה וכדכתיבין:
שנתה פעמים ליום עשרים זה וזה אסורין שנתה שלשה פעמים וכו'.
גמ' אמר שמואל זו דברי רבן גמליאל בר רבי שאמר משום
רשב"ג וס"ל נמי בותיה דלל היא חזקה ציור מתלת יומי כדשמעינן
ליה ככל דוכתא דקאמר לשישי חששא לריבוי לא תשאל אל הכמים
אומרים ראתה אינה לריבה לא לשנות ולא לשלש פ' לשנות בוסתות
דנפשא דמסקבתן פעם אחת הוי וסת ולא לשלש בוסתות דיומא:
יא ויש גפן שיינה ממועט. כך י"ל: הרי זו דורקטי. כך מ"מ:
מליק פראק

יבין

שקבעה רק ס"א נעקר כפ"א: (א) לענין טענת בחוליה:
(ב) דור קטוע מלהוליד:

זמנה
בנ"ב לא שנו אלא למיעקרה אל למיחש כחדא וימנא חיישא. ופי' רש"י לתשמיש וכו' משום דמתני' לענין תשמיש הוא וכו' בנות כותים ד' ג"ס מיייתי לה וגרס זה וזה אסורין
לשמש. אבל תוס' כתבו רש"י פי' לתשמיש וכן לרין לפרס מדלף פריש הש"ס כהדיוא לטהרות ע"כ אפטר דל"ג כפ' בנות כותים לשמש. ומיהו מ"ס מדלף פריש כהדיוא לטהרות.
מה הוכחה היא לה לתשמיש נמי לא מפרס כהדיוא ותרוייהו במשמע. ועוד דכנ"מ אמתי' דלעיל בהא דפריש תרתי דרבא למה לי משני אי איתמר כהא ה"א לטהרות אל לבעלה לא.
והתם נמי לא פריש לטהרות. אבל אפטר כדכונת תוס' אהא דתנין הגוף כל שקבעה שלשה פעמים ה"ו וסת והתם לטהרות מיירי ולא אמר הש"ס עלה
הך מילתא ולא שנו אלא למיעקרה אל למיחש כחדא וימנא חיישא. משמע דלטהרות לא הישא כחדא וימנא ע"פ: ואינה מיטרת מן הוסת. וזו
מתני' לענין תשמיש איירי הך דאינה מיטרת ארישא קאי דהא דאמרין עד שתקבע שלשה פעמים היינו לענין זה שאינה מיטרת כפחות משלשה פעמים דלענין שתאמר בתשמיש לא
לרין שלשה פעמים דכדא וימנא חיישא אלא לענין עקרה אל שקבעה ג"ס אינו נעקר כפחות מג"ס שא"ל קבעה אלא ראתה שני פעמים ח"ו עקרה ג"ס. וכ"כ תוס':
לעיל ושנתה להיות רואה ליום ע"ו. אי מיירי לימי החודש שהיתה למודה בע"ו לחודש ויכתה לראות בך ח"ו לשלש פעמים קבעה. ואפי' דלרב
בנ"ב בתרי דלוגים קבעה דקיימיתא נמי ממנינא היינו בדילוגים האין דלוגיה מנ"ו לט"ו ומנ"ו ל"ז דחשיב ל"י כמו וסת שהיא אל הבא דקיימיתא מנ"ו ל"ב בדילוג ואיך כוליה שות
לאו ממנינא היא. ואי מיירי נמי כהפלגה שהיתה למודה בע"ו יום וסת' יום וסת' ויכתה מן' לך' נמי יחא דמני הבא בשלש ראיות דנהי דבהפלגות בעינן ארבע ראיות
שהם שלש הפלגות שהראשונה אינה בהפלגה היינו אל הראשונה במקרה אל למודה היינו שהי' וסת קבוע לה מנ"ו לט"ו ח"ו ראשונה נמי הפלגה הוי שנתה מוסת
קבוע לה. ונראה אפילו לרב דאמר בגמרא ראתה ע"ו לחודש זה וס"ו לחודש זה וי"ו לחודש זה קבעה וסת דלעיל דלויג אלא תרי וימני דילוגי השביעין נמי
לראי' קיימיתא. התם דוקא שהדילוגים שוין מראשונה לשני' דלגה יום אחד כמו משני' לשלישית האין דלוגיה מנ"ו לט"ו ומנ"ו ל"ז דחשיב ל"י כמו וסת שהיא אל הבא דקיימיתא מנ"ו ל"ב בדילוג ואיך כוליה שות
מודה דקיימיתא לאו ממנינא והלכך בעינן תלתא ראיות מן' לך'. וכ"כ הרא"ש דלא קאמר רב דראשונה מן המנין אלא היבא דראייתה היתה לימי החדש. אבל אל הראיה האחרונה היתה
בר"מ ונשים בע"ו לראי' ו ושלשית ב"ו לאותה ראי' מודה רב דלא קבעה לה וסת דראשונה אינה מן המנין ע"כ והטעם כדפי' דכשן לימי החדש הדילוגים שוין ע"ו וי"ו וי"ו הוי כאלו לא
דלגה שלש ראיות ניכרים לימי החדש אל בהפלגה אינם ניכרים שהראשונה והשנייה והשלישית הם מן המנין ולא ממנינא ולא מועטפת כיון שאינה שוה לבתרייתא:
יא נשים בחוליה. כחדא וימנא מיעשא לה שא"ל ראתה ביום ע"ו פעם אחת חוששת לס"ו הבא ולא תשמש ופרכי מאי קמ"ל תנינא היתה

שאינה יולדת:

כ"ב

פ"א תינוקת - בשבת א
 כגמ' עד דתהי' א'
 בעל מלא מצוה - פ' תוספות
 נחמול ד' דליה בעילת: עד
 שחתי' - פ"א פ"ה מ"י ח"ג
 ה' ד' י"א פ"ה מ"י ח"ג
 לזוין ק"ל טע"ב י"ד מ"י ק"ג
 וטע"ב ח"ט מ"י פ"ה ט"ה ח'
 פ"ה מוצ"ש - יונתני נדבות
 פ"ה ח"א מ"י פ"ה ט"ה ח'
 י"ט ט"ו נפ"א וטע"ב ט"ה ח'
 נותנין לה - פ"ה ט"ה ח' פ"ה
 וט' טענות וטע"ב ט' ח' פ"ה

פרקי א' * [שלא הגיע זמנה לראות. שזמנה הוא כשהיא נערה והביאה ב' שערות. הר"ן]:
ארבע לילות. ב"ה לא בשו' רלופין כדלקמן. וכן ראה ד' לילות לב"ש אפילו משפוזר' כמו לב"ה. תוס':

פרק י א' תינוקת נותנין לה ד' לילות. ואפי' רואה אמריין דם בתולים הוא וטמור: עד שתחיה המכה. שמתרפא המכה של בעילה וכל זמן שהדם שותם ממנה כשהיא עומדת. וכשהיא יושבת אינו שותם. או ששותם כשהיא יושבת ע"ג דבר קשה וכשישבת ע"ג דבר כך כגון ע"ג כריס וכסותו אינו שותם בידוע שלא חיתה המכה. ומחמת המכה של בתולים בא הדם. אבל אם הדם שותם בין כשהיא עומדת בין כשהיא יושבת. ובין כשישבת על דבר כך ובין כשישבת על דבר קשה אין זה דם מכה אלא דם נדה: הגיע זמנה לראות. ולא ראתה. ונשאת: עד מ"ש ד' לילות. שהרי היא נשאת כרביעי

עד מולאי שבת ד' לילות. פי' הר"ז שהרי היא נשאת כרביעי ט'. ובגמ' אמר שמשנה בימינו רב אמר לא הפסידה לילות ולוי אמר הפסידה לילות רב אמר לא הפסידה לילות עד מולאי שבת תנן. ולוי אמר הפסידה לילות מאז ד' לילות דקתני ד' עונות. ולרב למה ליה למתני ד' לילות. אורח ארעא קמ"ל. דדרכה דביאה בלילות. ולוי למני ד' לילות. עד מ"ש למה לי. הא קמ"ל דשרי למבעול לכתחלה

פרקי א' תינוקת שלא הגיע זמנה לראות (*). וניסת. בש"א נותנין לה ד' לילות (ג). ובה"א עד שתחיה המכה (ג). הגיע זמנה לראות (י) וניסת. בש"א נותנין לה לילה הראשון. ובה"א עד מוצאי שבת ד' לילות (ה). ראתה ועודה בבית אביה. בש"א נותנין לה בעילת מצוה. ובה"א כל

דבטולה נשאת ליום רביעי ונבעלת ליל ה': בעילת מצוה. כל

ולענין דינא הלכה כדברי שניהם. וא"ת ולרב מגלן למידין מדקתני עד מולאי שבת דלא הפסידה לילות. ודילמא למימרא דבעינן רלופים וה"ל מאז מקשה וללוי עד מ"ש למה לי דהא איכא למימר להר"ך שהיו רלופים לא קשיא משום דבחר הכי הניח מעשה ונתן לה רבי ד' לילות מתוך שנים עשר חדש: **נותנין לה בעילה מלוא.** פי' נותנים לה אותה הביאה שבעל כדרכו וגומר ביאתו וא"ל לפרוש כדרך המשמש עם הטוהרה ופרסה (כדתנין במשנה ד' פ"ב דשבוט) אלא פורש אפילו בקושי אע"פ שיזיחו הנאה לו כביאתו דביאה זו נתנו לו שיבעול ולא חששו להגתח יזיחו (כו). ולא כפי' הראב"ד דעומד עד שימות האבד דא"כ מאז נותנין לו דקאמר. על כרחך לריך לבעול בעילת מלוא. הרא"ש. וג"מ לדין כדלקמן: *** [בעילת מלוא.** פי' הר"ז בעילה הראשונה קרי לה בעילת מלוא משום דכתוב דתני (ישעיה נד) כי צועליך עושך. ואמר (סנהדרין כ"ב) אין אשה כורתת ברית אלא למי ששואה אותה כלי וע"י כך מידבק בה ובאין לידי פריה ורביה. ולהכי קרי לה לבעילה ראשונה בעילת מלוא. תוס' פ"ק דכתובות דף ד' ד"ה בעילה]:

חלופי נרסאות
 א' וניסת דל' ונשאת וכן כלל המשנה.

תוספות חודשים

משנה א' פי' הר"ז
 ואפילו ראה וכן כתב רש"י. מדקא מפליג בנפיש בין ראתה לל' ראתה מכלל דרש"א לא שאל (גמ'): תי"ט משנה א' עיין בהר"ש. תי"ט מ"א. אבל לא ראתה ונתנין לה כל הלילה וכרב בגמ' וכן פסק הרמב"ם פרק ה' מהב"ב הל' י"ט:

מלאכת שלמה

פרק עשירי א' תינוקת שלא הגיע זמנה וכו'. בפ"ק דמכילתין דף י"א. וגרסין אמר רב גידל אמר שמואל לא שנו דעד שתחיה המכה אלא שלא פסקה מחמת תשמיש פי' דכל זמן שהמכה ראתה ואפילו זמנה וראתה זיוס שלא מחמת תשמיש מחוקיין לה דם בתולים הואיל ומחמת תשמיש לא פסקה אבל פסקה מחמת תשמיש בין שלא ראתה מחמת תשמיש עומדה דאמריין כיון דכשעת תשמיש פסקה פסק א' נגלים לדבר שהתולים כלו כבר וזה ממקור טעם ירד. נשאתו מראש דמיס ממראה דם בעילה ראשונה עומדה מתיב ר' ויה תנן ובחולה שדמיה עהרין אינה לריכה לשמש בעדים ואמאי תשמיש בעדים אחד לפני תשמיש אחד לאחר תשמיש דלילמא נשאתו מראש דמיס שלא אמר רבא אימא רישא חוץ מן הגדה ויושבת על דם טמור הוא דלא בעיא בדיקה אבל בתולה שדמיה טהורים בעיא בדיקה אלא קשיין אהדדי ומשני כאן שמשנה דאימר שמש עכרן כאן שלא שמש פי' רש"י ז"ל כאן שמשנה הא דקתני שאינה משמשת בעדים משום דשמשנה עכשו דאי נמי חוץ לאחר תשמיש ונשאתו מראש דמיס שלא טהורין דאימור שמש עכרן פי' אבד תשמיש. כאן שלא שמש פי' הא דלמור

נשאתו מראש דמיס שלה עממה שלא שמש היום אלא בטוהרות נחשקה סמוך לבדיקה הלכך לענין טוהרות שחיות וערבית בעיא בדיקה ופני תשמיש היינו טעמא דלא בעיא בדיקה דכיון דלאחר תשמיש לא בעיא בדיקה לפני תשמיש נמי לא אצרכו בדיקה דאמריין לקמן כל לבעול לא בעיא בדיקה אלא מגו דבעיא בדיקה לאחר תשמיש לטהרות שחא ראתה לאחר תשמיש מחמת תשמיש בעיא נמי בדיקה לפני תשמיש לבעול והכא ליכא מינו דהא לא שמש: ובית הלל אויבירם עד שתחיה המכה. גמ' אמר רב נחמן בר יצחק ואפילו ראתה ממאי מדקא מפליג בסופא בהגיע זמנה בין ראתה בין שלא ראתה מכלל דרישא ל"ש הכי ול"ש הכי. תניא נמי הכי בה"א עד שתחיה המכה בין ראתה בין לא ראתה: ובה"א עד מוצאי שבת ד' לילות. בגמ' איכא פלוגתא אי ארבע לילות דוקא או לאו דוקא דלרב לאו דוקא הלכך אם שמש בימים לא הפסידה לילות דעד מ"ש תנן וד' לילות דנקט אורחא דרעא קמ"ל ולוי סבר דוקא דמאי ד' לילות ד' עונות הלכך אם שמש בימים הפסידה לילות ועד מ"ש דתנן הא קמ"ל דשרי למיבעול לכתחלה בשבת כדשמואל דלמור שמואל פרהה דחוקה מותר ליכנס בה בשבת ואע"פ שמטרי לרורות: דג"ה ז"ע אי לא פליג שמואל דידיה אדריה ועיין במ"ש

משנה אחרונה
פי' א' ב"ש
 אמריס ד' לילות. נראה בכל הגי' דפליגי כוליהו משום חו"מ ר"ל ד' רבין למדאורייתא אפילו שאני זמנה לראות וראתה תולה בדם בתולים דאפילו ברוחה מחמת תשמיש אם יש לה מכה תולה במתנה וזו הא י"ט למה המכה אלא כולה משום מורא דרבנן וכמ"ש הרא"ש לדין דקיימא לן אין לה אלא בעילת מלוא שהקטם בזה דבעילה לכל מסור ואין הכל יודעין בין הגיע זמנה ללא הגיע ובין ראתה ללא ראתה. והיינו נמי טעמיהו דב"ש ובי"ה דב"ש גזרו לא הגיע זמנה אינו הגיע ש"ן הכל יודעין להבטחין לא גייסי אהדדי. ובהגיע זמנה שרו ד' לילות. ובראתה שרי כל הלילה. ומתוך זה נראה דכל הגי' חומרי ליתנהו אלא לבעול אבל לטהרות לבי"ש עוסקת בטוהרות עד שתחיה המכה. וגם הרמב"ם לא העתיק כל הגי' חומרי כה"ל איסורי ביאה: ראתה ועודה בבית אביה. קא פסיק ומני ראתה אפילו כמה פעמים אפילו קבעה לה יוסת שלא בשעת וסתה דמדינא אין לה לחוש כלל. אבל משום שאין הכל יודעין להבטחין החמירו גם בזה כדפי' לעיל: עד מ"ש ד' לילות. ובגמ' איתמר שמש בימים רב אמר לא הפסידה לילות ולוי אמר לא הפסידה לילות ולוי אמר לא הפסידה לילות עד מולאי שבת תנן. ולוי אמר הפסידה לילות מאז ד' לילות דקתני ד' עונות. ולרב למה ליה למתני ד' לילות. אורח ארעא קמ"ל. דדרכה דביאה בלילות. ולוי למני ד' לילות. עד מ"ש למה לי. הא קמ"ל דשרי למבעול לכתחלה

יבין תפארה ישראל יבין

פי' א' זמנה הוא ב"ב שנה ויום א' והביאה ב' שערות: (א) כל ד' לילות ראשונות שהבעל לחתן. ואפי' משפוזרות, תולה דם שראתה אז, בדם בתולים: (ג) שמתרפא מכת הבעילה. וזה

וכן גזרו לא ראתה אפן ראתה. אלא בלא הגיע זמנה לא גזרו כמו בהגיע זמנה וזמנה לא שרו רק בעילת מלוא. ובי"ה בלא הגיע זמנה לא גזרו כלל ותולה במכתה דאוקמה אדאורייתא. ובהגיע זמנה שרו ד' לילות. ובראתה שרי כל הלילה. ומתוך זה נראה דכל הגי' חומרי ליתנהו אלא לבעול אבל לטהרות לבי"ש עוסקת בטוהרות עד שתחיה המכה. וגם הרמב"ם לא העתיק כל הגי' חומרי כה"ל איסורי ביאה: ראתה ועודה בבית אביה. קא פסיק ומני ראתה אפילו כמה פעמים אפילו קבעה לה יוסת שלא בשעת וסתה דמדינא אין לה לחוש כלל. אבל משום שאין הכל יודעין להבטחין החמירו גם בזה כדפי' לעיל: עד מ"ש ד' לילות. ובגמ' איתמר שמש בימים רב אמר לא הפסידה לילות ולוי אמר לא הפסידה לילות ולוי אמר לא הפסידה לילות עד מולאי שבת תנן. ולוי אמר הפסידה לילות מאז ד' לילות דקתני ד' עונות. ולרב למה ליה למתני ד' לילות. אורח ארעא קמ"ל. דדרכה דביאה בלילות. ולוי למני ד' לילות. עד מ"ש למה לי. הא קמ"ל דשרי למבעול לכתחלה

ניכר באם שותם זמנה כשעומדת ולא ביושבת. או בשותם כשישבת על דבר קשה. משא"כ בשותם כך וכך. דם נדה הוא: (ד) ולא ראתה עדיון: (ח) דהרי בתולה נשאת ציוס ד'. ונבעלה תחלה כל

וכתבו דהו' כמו בעילת מלוא דאמריין ד' לילות ד' עונות. ולוי אמר הפסידה לילות מאז ד' לילות דקתני ד' עונות. ולרב למה ליה למתני ד' לילות. אורח ארעא קמ"ל. דדרכה דביאה בלילות. ולוי למני ד' לילות. עד מ"ש למה לי. הא קמ"ל דשרי למבעול לכתחלה

ובדיקה

ד' הוב. נדה ב' גמ' ס"ג
וזמון ל"ג דס הדיה מ"ה
פ"ו מה' ממתי' מ"א ס"ד
זכר"ס שפת. פ"ה ע"ב

אין להם אלא יום ראשון ושביעי בלבד. ולריבין לספור עוד ה' ימים נקיים כדי להשלים לשבעה: רע"א. אין להם אלא שביעי שמואל ראו בינתו' וסתרו ספירתן הראשונה. והל' כר"א: ד' מטמאים במשא. בגמ' פריך חטו כל מת מי לא מטמא במשא. אלא מאי במשא באלן מסמא. כלומר חבן וכבדה שאינה מיטלטלת. ואם היא מונחת ע"ג כלים ומת נתון עליה. אין זה משא. הואיל ואינה ראויה להטלטל עמו. ושאר מתים לא מטמו. והני מטמו מדרבנן. הואיל ומחיים מטמו באלן מסמא מדאוריית'.

תוספות חדשים

משנה ג
ולאו דוקא שאלה כיוסו'
טבור אלא אפילו לא נדקס'
עד יום ח' טבורה דתלתן
אע"פ שאין טופן [בת] הכי
אמר רב בגמרא וק"ס
הרמב"ם פ"ו מה"א ז' סל"ס
כ"א:
משנה ד בהר"ב
ד"ה כל הנשים וכו'
היא כרייתא בגמרא.
וכ"פ דפשתה היו טובנים
כ"ס. וגמרא תקוט
לכ"ע שהיו טובנים כ"כ
תוס' דף ע"א:

אומר אין להם אלא יום א' ויום ז' בלבד (סו). רע"א אין להם אלא יום ז' בלבד: ד' הוב והובה. והנדה. והיולדת. והמצורע שמתו. מטמאין במשא (י). עד שימוק הבשר (י). עכו"ם שמת טהור מלטמא במשא (י). ב"ש אומרים כל הנשים מתות נדות

הואיל וטומאת זיבה שעליו מחיים. אינה אלא מדברי סופרים: כל הנשים. מחזיקין להו כנדות ומטבילין כלים שהיו עליהן סמוך ללייתא נשמה. אע"פ שלא נגעו בהן לאחר מיתה. לפי שבראשונה היו מטבילין כלים על גבי נדות מתות והיו נדות מחייבות מחייבות. שאפילו במיתה הן משוות משאר נשים התקינו שיהיו

מלאכת שלמה

ומיזה דלא תני הכא את זו שאלו כדמתי התם כס"פ בתרא דנגעים: בפ"י ר"ע ז"ל ומה נתון עליה אמר המלקט פי' שאר מתים כדמפר' ואילו עד שימוק הבשר עיין בס' קרבן אהרן ס"פ שני דפרשת זבין: ובגמרא משום ר' אליעזר אמרו עד שיבקע כרסו: בש"א כל הנשים מתות נדות וכן נמי אית להו דכל האנשים מתים זבין משום שבראשונה היו מטבילין ע"ג מתים והיו זבין חיים מתביישין התקינו שיהיו מטבילין

תוספות רע"ג

משנה ג (תוס' חדשים)
ד"ה ולא דוקא
שמצאו בו דתלתן
אע"פ שאינו טופן [אותה]
לא בן פסקי' בש"ע אלא
דבעי' דוקא בדקת ביום
א' ובוים ד' בתחלתן
וסופן בעי' :

הפארת יבין

הוא הואיל ואין ראויה האבן להטלטל עמו. וכן העתיק כלן הר"ב גלוס. ומשמע דכ"ה ראויה האבן להטלטל מטמא גם ממח. וזה תמוה. דהיי' אין כלי טמא כשנשא למת כמ"ש רש"י גופי' (שבת דפ"ג ע"ב) וכו' ג"כ הר"ב גופי' כלים פ"א מ"ב. ותו אי כ"ה' התחנן כלי מיירי. א"ל לאוקמה שהי' חבן מסמא כעיסין. דגם כהפסק בדבר אחר אין האבן מטמא אותו. וז"ל. אמנם גורו נהפך ד' שמתו לנעמלו כאלו הן חיים. גזירה שמה יטערו גם מתעלף הדומה למת וכו' ע"כ רש"י שם כ"ד' גזירה. אבל אין לומר שמה יטערו ויסכרו שמת. ליתא דברי' גם נפקות נש' אין דודק רק עד חטמו (כיומא פ"ה ע"ב) ומכאן תאבנה לקושית הרופא מהו היקף שלפניו נגער ז"ל בכפר שאלת חכם בעיני הלית מת'. ק"ל: יח) דלא לא חטו תו לאחוריה עם זב מתעלף: (י) ר"ל מסמא. אף דמחיים מטמא באלן מסמא כזב

אחרונה

דיינין לה כמו ראתה והיינו דלמר בגמ' דר"ע כפי ספורין לפנינו כלומר דספירה מעכבא. כך ר"ל לולי פי' רש"י והרב: ד והמצורע. ולא תני והמנוערת כי היכי דחשיב זב וזבה. ע' כ"ה הרב רפ"ב דכריתות: מטמאין במשא. ופריך בגמרא חטו כל מת מי לא מטמא במשא וכו' הרב. ולמאי דמוכח פ"ה דזבין דיש חילוק בין משא דזב לשאר המטמאין במשא. דכל המטמאין במשא אין מטמאין אלא עם ההיסט שהביטן והיוזין ממקומן במשאו. אבל הוב מטמא במשא בלא היסט. וא"כ מאי פריך מת נמי מטמא במשא דילמא במשא בלא היסט קאמר דאין המת מטמא. ותיקן הר"ש פ"ק דכלים מ"ג דהיינו נמי דמשני הכא מאי משא חבן מסמא דכל חבן מסמא היינו בלא היסט שאינה ניסעת מהמת כובדה והאריך שם הר"ש בזה. ובהכי מיושב נמי הא דקיימא לן פ"ה דכלים מ"ג דכלים אין מיטמאין במשא לעולם ואין עומאת משא אלא בחדס וכ"כ הרב פ"ה דכלים מ"ג אלא הוב מטמא כלים בתורת משכב ולא בתורת משא ובכלים הראויין למשכב. ואם כן מאי פריך אטו מת מי לא מטמא במשא דילמא בכלים הראויין למשכב איירי דגבי מת ליכא עומאת דכלים אין בהן עומאת משא וכזב מיטמאין. ולפי תירוק הר"ש ניהא דיו"ל נמי דהיינו בכלל שינויא דגמרא מאי משא חבן מסמא כלומר כלים הראויין למשכב דכל עיקר חבן מסמא מכל המשכב ילפינן ועומאת חבן מסמא הוא משום משכב כמ"ש הר"ש שם. ומ"ש הר"ב באלן חבן המונחת ע"ג כלים דמת אינה מטמא שאינה מיטלטלת וכ"כ רש"י וה"ה דה"ל לומר דמת אינו מטמא דלא שייך משא בכלים וכדפי': עד שימוק הבשר. פי' הר"ב דהשתא הוי מת ודאי. למאי דתקן פ"ה דתלתן

הפארת יבין (סו) ומונה עוד ה' נקיים, וק"ל כר"א [י"ד קל"ז ס"ד]: (י) כ"ס מקשה אטו כל מת מי לא מטמא במשא. אלא מאי במשא כמסמא. וק"ל דלא הוה מ"י לתקן דמיידי כהו' הטמאה למטע וטערה למעלה. דכ"ה ר"ק זב מטמא כפתיחת ס"י כ"א. ליתא. דחסס משא הייט כנשא הטבור לטומאה. וכ"ה ז' ומה טוין. גם לא מ"י לתקן דמיידי כהו' התחנן כלי הראוי למשכב ומושב. דכ"ה ג"כ אין המת מטמא אותו. כאלו נגע בו ולא האה"ל עליו כר"ב פ"ה דובי' מ"ג. ג"כ ליתא. דמולא נקט משכב ומושב. ונקט משא משמע שבי' התחין אדם. שראוי לקבל עומאת משא. ופ"ה מק"ה ש"ס. הכי כה"ג מת זכב טוין. ומשני מאי משא חבן מסמא. וק"ל דמיידי שמת אדם טהור אכזבו תחת האבן שמת מונח עליו. עמא. משא"כ מת אחר לא מטמא כה"ג. אבל ודאי מדדיו כזב חו'. מטמא גם משכב ומושב. אבל תמוהין דברי רש"י שם. שק' דמיידי שבי' האבן פ"ג כלים והמת פ"ג האבן ואין זה

דלמא

החזן לומר... אליהו רבת

מעמא חתן... חתן חתול יום... חתן חתול יום... חתן חתול יום...

וכן פירש"י הנא דלר"י מעמא באהל: והיתה מערה מים לפסח. פי' הר"ב מכילי אל כלי טו'.

היתה מערה מים לפסח (יו) חזרו לומר הרי היא כמגע טמא מת לקדשים (יו).

דלקמן כתב בהדיא לכוף ז' לומר וי"ד לנקבה [אבל מדקנתי עד יום שמיים. א"כ בדנקבה מיירי. וגנתי הימים המרובים. וה"ה למטוטים דשל זכר]: חזרו לומר הרי היא כמגע טמא מת לקדשים. כלומר שהחזרה היתה בשמים. חזר לחומר. וחדר לקולא. דמאי דבראשונה לא היתה אלא כשאר טבול יום שהוא שני החמירו בשניה לעשותה כמגע טמא מת שהוא ראשון. וזו חומרה היא. אבל הקילו בדבר אחר. דלא תהא מגעה מעמא כלל אלא לקדשים. אבל לא לחולין שנעשו על פהרת הקדש. וטעמא דבטל דעת המתפיים לקדש. כו"ט.

במגע טמא מת לקדשים. וא"כ משקה של קדש שנגע העוף כו' הוכשרה ליפסל בטבול יום. ופי' הר"ב אבא שאול הוא. דהניח אבא שאול אומר טבול יום תהיה משכב כתב טבול יום לקדשים ה"ה כרחשון לטומאה. והיינו כפירושו למשנה ה' פ"ב דטבול יום. והראב"ד לא השיגו. גם הכ"מ

ראשון לציון משנה ו ת"ט ד"ה כמגע טמא מת כד כתבו התוס' פ"ז דחולין דף פ"ח טו' וכן מש"ק כ"ט הכא כד"ה ע"ה על המתי' דהכא אבא שאול היא דמתי' כו' :

חידושי מהר"ח ז"ל פ"י שאם היה ההם מעלמא אפילו שלא מן המת רק מאדם חי או מבהמה או מה' ונגע במקור של אשה מתת שיהא מטמאה שומאת מגע דאי' מאי ז"מ דמקור מקומה טמא שאפילו נגע מעט דם במקום אחר כב"ל בבל אבר כן המת הוא טמא ג"כ מטמא מגע שדרי דם הוא מו' משקין והרי הוא ככל אובולין ומשקין שמשמאין אפילו באהרן המת רק שדם היוצא מן המת אין מטמא ב"א דוקא בריבועית מגזירת הכתוב על כל גפשות מת ובה אין מקום למה שתמה הר"ב ת"ט

מלאכת שלמה המלקט ומתני' אבא שאול היא דהניח אבא שאול אומר טבול יום תהיה לקדש

ומעמאות באהל: ו מערה למים לפסח. מכלי אל כלי לרחוק זה את אשר הפסח. אבל במים אינה נוגעת שהיא טבולת יום. שטבלה לכוף שבועים ואין לה הערצ שמע עד יום שמונים שהוא תקף להבאת כפרתה. והכתוב עשה טבולת יום. דמתיב (ויקרא יב) בכל קדש לא תגע. וק"ל בכל קדש לרבות את התרומה. וטבול יום שני הוא וכשהיא מערה אינה נוגעת במים אלא בכלי ושני אינו מטמא כלי. אבל במים לא תגע.

הואיל והם עשויין לרחוק בהם את הפסח. דחולין שנעשו על פהרת הקדש כקדש דמי: חזרו לומר הרי היא כמגע טמא מת. טבול יום דינו כמגע טמא מת. שהוא ראשון דוקא לקדשים. אבל לחולין לא הוי טבול יום כמגע טמא מת להיות ראשון. אלא שני. הילכך יכולה היא ליגע אפי' במים. שהמים חולין הן. וטבול יום שני הוא. ואין שני עושה שלישי בחולין. ואף על פי שהמים הללו נעשים על פהרת הקדש. שהרי לרחילת פסח עשויות לא מהני שני בהו. דחולין שנעשו על פהרת הקדש לאו כקדש דמו: ב"ש אומרים אף כמטא מת. שהוא אב הטומאה ועושה מגעו ראשון

דלקמן. ולא ידעתי למה תלין בטמא מת ולא בנדה. דנוגע והרמב"ם שם כתב כמו שנגע בנדה. או בטמא מת כו': בטבול יום הוי שני. וקשה דברפ"ב דמעילה תקן תהא דלעמווי לא. כתבו התוס' פ"ז דחולין דף פ"ה. דמתני' דהכא יום החלה לקדש. ע"כ. ונפלתיה על הרמב"ם שפ"ה ה' מהל' כסתמא דהכא. ובפ' עשירי מהל' אבות הטומאות כתב טבול יום כעוד. וכ"כ ג"כ בפתיחתו לפירוש זה הסדר. וכן עוד

מעמא באהל: ורובפי' רע"ז ו"ל כמגע טמא מת שהוא ראשון אחר

יבין תפארת ישראל יבין אחר ז' לומר וי"ד לנקבה. דהו"ל טבוי' ארוך ל"ג יום לומר וס"ו לנקבה. דייקה כשני לטומאה: (יו) ר"ל לרחוק הפסח. דמדלתינה נוגעת רק בכלי. שני א"מט כלי. ובמים לא תגע. דחולין שעל פהרת קודש כקודש דמי. ואף דים משקה טופח

משנה אהרונה קצית' דאי כרבנן אחיא מאי חזרו לומר דקתני כיון דהחזרה אינה אלא דבראשונה עשאה כשני וחזרו לומר כמגע ט"מ דהוי ראשון. וזה לא הוזכר בתשנה כלל דבראשונה דמשום שני עשאה דהא מערה ולא נוגעת משמע שפיר זין שהיא ראשון וזין שהיא שני זין כך וזין כך אינה נוגעת. וראשון הוי כ"ט דלתינה נוגעת. אבל אי אחיא ככאף שאול ולאפוקי חולין שט"ק א"ט דבראשונה אמרו מערה ולא נוגעת ע"כ משום דחולין שט"ק כקדש דמי וחזרו לומר לקדשים ולא לחולין שט"ק: ומערה מים. וקמ"ל דלמרות מותר ולא חיישינן שמא נגע. אע"ג דבתרומה חיישינן רפ"ד דטבול יום ולרוך היכר כפיסה או אניתוחא. הכא כנגעו ע"ט הקדש לא נזרו: כמגע ט"מ לקדשים. פי' הר"ב אבל לא לחולין שנעשו ע"ט"ק. וה"ה דלתרומה נמי אינה אלא שני ככל שאר טבול יום דלא נזרו אלא לקדשים וכ"כ הרמב"ם בהדיא

שהיו דברי ההוס' סותרין את עצמן כי קצר יודעת הדיק' (*): משנה ו תוי"ט ד"ה במגע טמא מת לקדשים וא"כ משקה של קדש כו' ונפלתיה על הרמב"ם כו' עכ"ל. ז"ל ובאמת זהו קושיו אלימותא ורבה היא ומה שיש לומר בהא הוא שהרמב"ם אינו פוסק רק בטבול יום דיושבת על דם טוהר רעשו לה כדון ראשון לטומאה אבל בשאר טבול יום שבעול' סובר שהוא רק פוסל כמו שמביא בפר' עשירי מה' אבות הטומאה ובמשנה ב' ברמב"ם בפ' הג"ל מביא בפ' טבול יום דבה ושרץ. ולא מביא טבול יום דיוולדת. ואחר זה כתב במשנה ג' הג"ל אלו פוסלין אבל לא מטמאין והוא מתוספתא הביאה הב"ם ותרמה שם מדוקדק בלשון הרמב"ם במשנה ב' איך הוא ממעט טבול יום דדם טוהר ודוק שם לא נראה להרמב"ם תירוץ של תוס' בחולין רק הוא מחלק כב"ל ושעמא אפשר לו בשלמא כל פי' אינם לכל היותר רק יום אחד לא רצו הכתובים לגזור שיהא כראשון אבל שכול יום דדם טוהר שהוא זמן ארוך גזרו חכמים משום הרחיק לעשותה לקדשי' כראשון ואם כן כל המשניות אולי' דהלכת' כך נראה לי להציל הרמב"ם מתקשיות הגדולות הג"ל וה' אלקים יודע האמת: ש"ם ברע"ב ד"ה חזרו לומר הרי היא כמגע טמא מת טבול יום דינו כו' ואין שני עושה שלישי בחולין עכ"ל. ז"ל אע"פ שכל הפוסל אי תרומה מטמא משקין להיות תחילה דיינו שארי דברים אבל לא טבול יום וכן כתב הרע"ב בסמ' טבול יום פ"ב משנה ב' ע"ש: מליק מטבת נדה (* דגניו אינם טומאים וטוהר כמו שמתאר במשנה אחרונה פ"ג

ת הרוואה יום י"א . שהוא סוף ימי זיבה . ואין יום שלאחריו
 מלטרק עמו לזיבה . שהם רחוקים יום י"ג . וי"ג . אינה זבה
 גדולה בשביל כן לפי שהן תחלת ימי נדה . ואין מלטרפין עם
 ימי זיבה : בש"א מטמאין משכב ומושב . ואפי' הצועל
 מטמא משכב ומושב לטמא אורלין
 ומסקין מפני שהוא כזב על
 שומרת יום כנגד יום לסברי בית
 שמאי יום י"א צני שמור .
 ובית הלל פומרים מן הקרבן
 לסברי יום י"א האיל ואין יום
 שלאחריו מלטרק עמו לזיבה לא צני שמור מיאו לענין טומאה
 מודו דזועלה מטמא מדרבנן . גזרה יום י"א אטו תוך י"א
 דמטמא זועלה מדאורייתא אבל לענין קרבן להביא חולץ
 לעזרה

חלופי גרסאות

בש"א . גדלי אפסא : ברא : ברא
 פטורין . גדלי ב"ה אפסא

משנה אחרונה

הרב בסוף מנתי
 והלך מ"ש כאן לזל
 שמנים וכ"ה צפי' רש"י
 פ"ס הוא וז"ל לזל
 שמנים ואחד :
 ח ב"ה אפסא
 פטורה מן הקרבן .
 פי' הרב האיל ויום
 שלאחריו אין מלטרק
 עמו לזיבה לא צני
 שמור פ"ג ולא מלאתי
 טעם בזה דהא זבה
 גדולה כשראיה תשיעי
 ועשירי ואחד עשר
 לריכה ספירת שבטה
 אפ"פ שאין יום י"ג
 מלטרק לזיבה ח"כ
 ה"ה בזה קטנה
 כיון דצני שמור
 מדאורייתא כדדרשי'
 יהי' לה מלמד ספירת
 אחד לאחר . מנ"ל
 דבשאר מלטרק לא
 צני שמור :

תוס' אנשי שם

יבואל אסורה לזיבה אלא
 אחר שתיבת קרבנותיה
 ואחר שתבול כמו לאכילת
 קדש . ומ"ש הר"ב לזל
 שמנים לריכה טבילה
 לביאת מקדש ר"ל הלילה
 שאחר יום פ' שהיא טיכה
 ליום פ"א דלא כלו ימי
 טהרה וזה שכתב חזון
 ב"ה כו' לסוף שמנים כו'
 הוא כיום פ"א אחר
 שתיבת קרבנותיה שבו
 פ"א היא מביאה קרבנותיה
 ולפי הכמחל דימות
 אסורה מה"ח אף ליגע
 בקדשים קודם הבאת
 קרבנותיה :
 תי"ט ד"ה אינה צריכה
 בסוף דבריו מסיק
 דהא דכתב הרמב"ם
 וריכה טבילה הוא קודם
 הבאת קרבנותיה . והר"ם
 כתב כי גמלא מוסרת
 בימות (דף ע"ג ע"ב)
 שקודם שתיבת קרבנותיה
 היא נקראת טמאה מה"ח
 לנגיעת קדשים ועין שם
 בתוס' ד"ס ק"י לז' :

כדפירש דבריו הכ"מ מדכתב קודם לכן שתשלים ימי טוהר
 ותהיה טהורה לזל . דבא להסיף בלחמו ותהיה טוהר
 לזל . והיינו שתיבת קרבנותיה משום דקודם לכן אסורה
 ליגע בקדש כדמוכח מדבריו שבפי"ב מה' אבות הטומאות .
 והיו דבריו אלו לרזון לפי מה
 שכתב בפירושו לחגיגה . וזכנא'
 דזבחים . אבל סותר' את דבריו
 שבהלכות אבות הטומאות . דהתם
 כתב בהדיא דלנגיעה ח"ל טבילה .
 לכן נראה בעיני דדבריו שבה'
 אלא חמורים אלא קודם שהביאה קרבנותיה .
 והא דכתב ותהיה טהורה לזל אין פירושו שצ"ח
 להסיף ולומר ושהביאה קרבנותיה . אלא חדא מלתא
 הוא שכשתשלים ימי טוהר תהיה טהורה לזל כלומר שאינה עוד
 וקאמר עלה דיראה לו שריכה טבילה למגע
 קרבנות לא מלריך טבילה . שהבאת קרבנותיה מועלת לה .
 וה"ל הרי סהר הכ"מ פי' זה . מדמוכח מדברי הרמב"ם
 לי נראה דקושיא שאינה של כלום היא . דדבריו דהתם
 דמלריך טבילה למגע קודם שתיבת קרבנותיה . ומיירי
 דמלריך קרבנותיו לטוהר ליגע . וה"ל אין כאן סתירה כלל . ונפלאתי
 מחמת דבריו של הרמב"ם שבה"ה . ונפל צבירא עמיקתא
 והיא שהקשיתי אני מאותן הדברים עלמן שבה"ה
 ולא ראה האחרת . ושהיה בסקירה אחת בדברים אחרים
 המקומות בה' משכב . וה' א"ה . כוונתו שמחובר כפורים קודם שהביא
 קרבנותיו אלא קודם הבאת קרבנותיו ח"ל טבילה למגע . ומעתה דבריו שבפירושו בחגיגה .
 ונא"י דזבחים נפרש כמו כן דלא פסל למחובר כפורים במגע קדש אלא קודם הבאת קרבנותיו . ודכוותה בלזון נמי
 קודם ששלים זמן אניתו . ואפ"ה גונג בקדש ואינו פוסלו . ובהדיא מוכח בגמרא דזבחים . דלזון גונג . דהיינו בזמן
 אניתו . דלדמשני בשטבל פריך והא דהרא עליו אניתו כו' ש"מ דזמן אניתו אייריין ולריך לומר דהא דכתב הרמב"ם
 בה"ה און לאחר שחם זמן אניתו . משום רישא נקט הכי . דאפ"ה אסור באכילת קדש . אבל מה דמסיק וכתב דלא עשו
 משלה זו אלא לאכילה אבל לנגיעה נוגעים בקדשים קודם טבילה . ולמירק מינה דדוקא טבילה אינה מעכבת . לא כתב
 כן אלא משום מחוסר כפורים* [אחר שהביא כפרתו] דאילו קודם שהביא קרבנותיו . אסור ליגע כדפירשית . אבל און
 אין שום דבר מעכבתו מן הנגיעה . ואפ"ה שזה דוחק . אבל מה נעשה דגמרא מוכחה דלזון גונג אפי' קודם שחם זמן
 אניתו . וכמו שפירשתי דברי הרמב"ם שבפירושו . דלא אמר שמחובר כפורים אסור במגע . אלא קודם הבאת קרבנותיו
 כך נפרש לדברי הר"ב שבחגיגה . שכשתב מחוסר כפורים פוסל בנגיעה . לא קאי' אלעיל מיניה . דמיירי לאחר שהביא
 קרבנותיו אלא דהשתא במחובר כפורים ממש קאמר . שעדיין לא הביא קרבנותיו ומש"ה הכא דמיירי לאחר קרבנותיו .
 לא כתב אלא לאכילה : **ח הרוואה** יום י"א . פי' הר"ב שהוא סוף ימי זיבה ואין יום שלאחריו מלטרק עמו . דכתב
 או כי תזוב על נדה סמוך לנדתה מופלג לנדתה יום א' מנין ת"ל או כי תזוב דקרא כתב כי יזוב זוב דמה ימים
 רבים בלא עת נדה . או כי תזוב על נדה . הרי או כי תזוב מיותר . לרבות מופלג יום א' לתחלת נדתה שמינה
 שבעה . והפליגה השמיני . ורחתה בט' וי' וי"א . ומה מלינו ברביעי שאחר סוף נדה . שראוי לספירת נקיים וראוי לזיבה
 דהא רבינן ליה* [מקרא דאו כי תזוב] אף אני אביא עד העשירי ועד בכלל שראויים לספירה שאם רחאה ג' ראשונים משני
 ז' נקיים עד העשירי יהיו נראין נמי לזיבה באיזה מהן שתראה ג' רזופין ומנין לרבות י"א ת"ל בלא עת נדה . ואפי' מופלג
 לימים הרבה . ומרבה אני י"א שראוי לספירת או כי תזוב דמרבין ליה מרביעי לסוף נדה ומשכי ליה ז' נקיים עד י"א
 והוא בכלל . ומוליא אני הי"ב שאינו ראוי לספירת או כי תזוב . צבריו' בגמ' . ולעיל ספ"ד . פי' הר"ב דו"א יום
 הל"מ הן . תנאי ניכא הך דהכא ר"ע היא ולעיל ראצ"ע כדאיתא בגמרא דפרקין (דף ע"ג) : **וטבריה** לערב וכו'
 (* כדפי' ליהא * כדפי' ליהא

ח הרוואה יום אחד עשר . ומבלה לערב . ושמשה י"ה . בש"א מטמאין משכב ומושב (י) וחייבין בקרבן (י) בה"א פטורין מן

משכב . אינם חמורים משכב . והא דכתב ותהיה טהורה לזל אין פירושו שצ"ח להסיף ולומר ושהביאה קרבנותיה . אלא חדא מלתא הוא שכשתשלים ימי טוהר תהיה טהורה לזל כלומר שאינה עוד וקאמר עלה דיראה לו שריכה טבילה למגע קרבנות לא מלריך טבילה . שהבאת קרבנותיה מועלת לה . והיינו הגל קודם שהביא קרבנותיה . אבל לאחר הבאת קרבנות לא מלריך טבילה . שהבאת קרבנותיה מועלת לה . אחר שהטבילה עומה . דקודם לכן אינה אלא מעלה בעלמא . וה"ל הרי סהר הכ"מ פי' זה . מדמוכח מדברי הרמב"ם שבה"ה שמחובר כפורים עד שלא הביא כפרתו אסור ליגע בקדש . לי נראה דקושיא שאינה של כלום היא . דדבריו דהתם סמוכים באמת ויותר על דבריו הקדומים לו בה' משכב . דמלריך טבילה למגע קודם שתיבת קרבנותיה . ומיירי בה"ה קודם שהטבול ומשום הכי נשמע מדבריו דכשלא הביא קרבנותיו לטוהר ליגע . וה"ל אין כאן סתירה כלל . ונפלאתי הרבה על החכם הכ"מ דדחיק נפשיה צפי' וטהורה לכל מחמת דבריו של הרמב"ם שבה"ה . ונפל צבירא עמיקתא מינה . דהא השתא לפי פירושו יש סתירה יותר מצוהרת ונגלית . והיא שהקשיתי אני מאותן הדברים עלמן שבה"ה שהם הולך ומזכר הדברים שבה' משכב . ואיך ראה אחת . ולא ראה האחרת . ושהיה בסקירה אחת בדברים אחרים הם נסקרין . והעולה מזה דהרמב"ם צבזבו צנטי המקומות בה' משכב . וה' א"ה . כוונתו שמחובר כפורים קודם שהביא ונא"י דזבחים נפרש כמו כן דלא פסל למחובר כפורים במגע קדש אלא קודם הבאת קרבנותיו ח"ל טבילה למגע . ומעתה דבריו שבפירושו בחגיגה . קודם ששלים זמן אניתו . ואפ"ה גונג בקדש ואינו פוסלו . ובהדיא מוכח בגמרא דזבחים . דלזון גונג . דהיינו בזמן אניתו . דלדמשני בשטבל פריך והא דהרא עליו אניתו כו' ש"מ דזמן אניתו אייריין ולריך לומר דהא דכתב הרמב"ם בה"ה און לאחר שחם זמן אניתו . משום רישא נקט הכי . דאפ"ה אסור באכילת קדש . אבל מה דמסיק וכתב דלא עשו משלה זו אלא לאכילה אבל לנגיעה נוגעים בקדשים קודם טבילה . ולמירק מינה דדוקא טבילה אינה מעכבת . לא כתב כן אלא משום מחוסר כפורים* [אחר שהביא כפרתו] דאילו קודם שהביא קרבנותיו . אסור ליגע כדפירשית . אבל און אין שום דבר מעכבתו מן הנגיעה . ואפ"ה שזה דוחק . אבל מה נעשה דגמרא מוכחה דלזון גונג אפי' קודם שחם זמן אניתו . וכמו שפירשתי דברי הרמב"ם שבפירושו . דלא אמר שמחובר כפורים אסור במגע . אלא קודם הבאת קרבנותיו כך נפרש לדברי הר"ב שבחגיגה . שכשתב מחוסר כפורים פוסל בנגיעה . לא קאי' אלעיל מיניה . דמיירי לאחר שהביא קרבנותיו אלא דהשתא במחובר כפורים ממש קאמר . שעדיין לא הביא קרבנותיו ומש"ה הכא דמיירי לאחר קרבנותיו . לא כתב אלא לאכילה : **ח הרוואה** יום י"א . פי' הר"ב שהוא סוף ימי זיבה ואין יום שלאחריו מלטרק עמו . דכתב או כי תזוב על נדה סמוך לנדתה מופלג לנדתה יום א' מנין ת"ל או כי תזוב דקרא כתב כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדה . או כי תזוב על נדה . הרי או כי תזוב מיותר . לרבות מופלג יום א' לתחלת נדתה שמינה שבעה . והפליגה השמיני . ורחתה בט' וי' וי"א . ומה מלינו ברביעי שאחר סוף נדה . שראוי לספירת נקיים וראוי לזיבה דהא רבינן ליה* [מקרא דאו כי תזוב] אף אני אביא עד העשירי ועד בכלל שראויים לספירה שאם רחאה ג' ראשונים משני ז' נקיים עד העשירי יהיו נראין נמי לזיבה באיזה מהן שתראה ג' רזופין ומנין לרבות י"א ת"ל בלא עת נדה . ואפי' מופלג לימים הרבה . ומרבה אני י"א שראוי לספירת או כי תזוב דמרבין ליה מרביעי לסוף נדה ומשכי ליה ז' נקיים עד י"א והוא בכלל . ומוליא אני הי"ב שאינו ראוי לספירת או כי תזוב . צבריו' בגמ' . ולעיל ספ"ד . פי' הר"ב דו"א יום הל"מ הן . תנאי ניכא הך דהכא ר"ע היא ולעיל ראצ"ע כדאיתא בגמרא דפרקין (דף ע"ג) : **וטבריה** לערב וכו' (* כדפי' ליהא * כדפי' ליהא

מלאכת שלמה

בגמרא צבריותא ליקף לה מדכתובי כמשכב נדה יהיה לה הוסיף לה
 הויה של שמור : ובה"א פטורין . עפי הוה ניחא למיגרם וכו'
 פטורין מן הקרבן כמו שהוא דרך המשניות והצרייתות כמ"ל בפ"ט
 דפרה

שהוא גונג צהן וכו' . בש"א לריכה טבילה וכו' :
 ח בפ"י רעז"ל תיה לענין טומאה מודו דזועלה מטמא מדרבנן גזרה
 יום י"א אטו תוך י"א דמטמא זועלה מדאורייתא

יבין ישראל תפארת יבין
 לראייה זו שתיבה זבה גדולה ע"י לרופן . עכ"פ ע"י ראייה זו
 אסורה לבעלה עד שתשמור מחר צטהרה . והיא לא שומרת וטבילה
 היום ושמשה : (י) אפי' הצועל . דהו"ל כצועל שומרת יום .
 דמ"ל

נדה תינוקת פרק י

הרי מן גרנן לזה נד' מיי
 ט"ו י"ח ופ"ה מה' מוש
 ה"ה : וסודים ברואה . מיי
 פ"ט ס"ה א"כ ה' י"ב ופ"ה
 פ"ה ס"ה ג"ו : פ"ה מה' מיי
 ט"ו י"ח ופ"ה מה' מיי
 כ"ז :

חילופי נרסאות

שטמאין סוד' נד' מיי
 כמאין :

תוספות חדשים

תו"ט משנה ח
 ד"ה ומודים . גם רכ אפי
 הוא המסדר הש"ס
 אמר לעיל דף נ"ד דעשירי
 מיהא יצעי סימור משמע
 דפסק ככ"ו ואפילו כימי
 נדה לר"ז סימור כמו כימי
 וי"ה . וע"פ כתי' ד"ס
 תמאט :

כתב הר"ב דב"ט סברי יוס י"א צעי סימור וכל היכא דצעי סימור אינה טובלת אלא ביום כדתנן במשנה ד' פ"ב דמגילה וע"פ : **שטמאין** משכב ומושב . הואיל וכיזה קטנה היא וילפינן לה מדכתיב (ויקרא טו) כל המשכב אשר תשכב עליו כל ימי וזכה כמשכב נדה יהיה לה ימי לרבות שני ימים כל ימי לרבות אחד וכתב הר"ב ואפי' הבעל דהא מטמאין קתני וילפינן מדכתיב (ס"ט) כל ימי וזכ עומתה כימי נדה תהיה טמאה היא . מלמד שטמאה את זועלה כנדה . וזכ"ס פ"ק דזבים (ד"ה ז"ט) אכתוב לדבועלה תולין . ואם כן קרא אסמכתא בעלמא : **גרנן** . פי' הר"ב ממהר לחטוא כו' ועי' בפירושו ומה שכתבתי בספ"ז דטהרות : **ובודים** ברואה בתוך י"א יוס . ואפילו בעשירי הע"ג דאינה ראויה לבוא לירי וציה גמורה . הרמב"ם . וכרבי יוחנן דאמר הכי בגמרא : נשלמה מסכת נדה

לעזרה לא : טבלה ביום שלאחריו . לעזבה שמור קלת . ושמור מעליה הוא . אלא שתוך י"א יוס אסור לעשות כן שלא תבא לידי ספק . שמה תראה לאחר תשמיש ומלטרפין הימים לזיבה : **שטמאין** משכב ומושב . מדרבנן מטמא אפי' זועלה משכב ומושב גזירה אטו תוך י"א :

מן הקרבן לה . טבלה ביום שלאחריו ושמישה את ביתה (ש) ואח"כ ראתה . בש"א מטמאין משכב ומושב (פ) . **ופטורים מן הקרבן** . ובה"א הרי זה גרגרן (א) . ומודים ברואה בתוך י"א יוס (ב) **וטבלה לערב ושמישה שטמאין משכב ומושב** . וחייבין בקרבן . **טבלה ביום שלאחריו ושמישה** . הרי זו תרבות רעה (ג) . **ומגען (ד) ובעילתן (ה) תלוים** : נשלמה מסכת נדה

ומגען . לענין טומאה וטהרה : ובעילתן . לענין קרבן : תלוין . שאם תראה מגען נגע זכה וחייבין קרבן צבעילתן . ואם לא תראה מגען טהור . ופטורין מן הקרבן על צעילתן : נשלמה מסכת נדה

דפרה סי' ד' וכן מ"מ אח"כ ע"י הרי"א ז"ל וכן הוא בפירוש"י ז"ל זכ"ה פטורין וכמו שהעתיק רע"ז : **טבלה** ביום שלאחריו וכו' . עיין במ"ש ר"פ שני דזבין : ה"ו גרגרן ס"פ בא סימן איכא מאן דמוכיח מההיא בריתא דמיתו התם לחסור להיות גרגרן ולשמש ביום י"ב עם הרואה ב"א אלא דרב אפי' אמר ללעולם אינו אסור להיות גרגרן ומתקן לבריתא שפיר ע"ס : ומ"מ ומודים ברואה בתוך י"א יוס ועכ"ה

מלאכת שלמה

לערב ושמישה שהוא מטמא משכב ומושב וחייבת בקרבן והיא הקהת הרי"א ז"ל : ד"ו תרבות רעה . בגמרא אמרין דב"ה היא דלכ"ט כי לא חזיא נמי גזרי' מדרבנן אטו ראתה כיון דכי חזיא מטמאה למפרע מדאורייתא וכן נמי תניא בהדיו צבריתא א"ל ר' יהודה לב"ה וכי לוז אחס קורין תרבות רעה והלא לא תכוין אלא לבעול שומרת יוס : וצעילתם תלוין וחייבים אשם תלוין סליק פירקא וסליקא מסכת נדה

תפארת ישראל

יבין הכא אינו מלמךרף נדה לזיבה : (ט) נד"ס : (א) להוט לחטוא . ויבוא לבעול גם תוך י"א . ועכ"פ פטורים : (ב) ואפי' ביום י' דא"ל לבוא לירי זיבה גדולה על ידיה : (ג) שמה תראה אח"כ ותסתור : (ד) לטהרות : (ה) לקרבן : נשלמה מסכת נדה

יבין דס"ל גם יוס י"א צעי סימור . מיהו משכב זועל קיל ממשכב צבעלת . כפתיחה סי' כ"ז : (י) דה"ל כזועל זכה : (יא) דס"ל יוס י"א לא צעי סימור . מיהו מד"ס טמאים מטום גזירה תוך י"א . אבל קרבן לא . דה"ל תולין בעזרה : (ש) דמדכו"ל סימור קלת שרי . ותוך י"א אסור צכה"ג שמה תראה ותסתור . מש"א"כ

משנה אחרונה

גם הוא וכדקתני במליעתא מטמאין שניהם נראתה . וכל זה נראתה כבני . אבל הכא נראתה בערב זכה גמורה היא מדאורייתא ומשכב ומושב של שניהם מדאורייתא ואין כאן תולין ואין כאן אסמכתא דקרא אחי וילפוחא גמורה היא כדלמך בגמרא . גם מה שסיים כיון דתולין קרא אסמכתא בעלמא . גם זה הוא שלא דקדוק שסובר דתולין דהכא כתולין דלמא לא אוכלין ולא שורפין דהוי מדרבנן . והכא אינו כן אלא תולין היינו שממתיכון עד הערב לכשתראה מטמאין וי"ל דמדאורייתא חייבין להמתין . והנה כל דברי תו"ט כאן אין להם סמך כלל אם לא שפ"ל איזה ע"ס בדבריו : וצ"ע ש"כ דחולין דף ל"ו א"ר פ"א מאי תולין תולין עד גמר שחיטה . ורב אפי' אמר תולין לעולם משמע עד שיבא אליהו לא אוכלין ולא שורפין . והא תלוין דמתני' דהכא ע"כ עד גמרו משמע כרב פ"א וס"ל דרוב תולין שש"ס משמע לעולם :

טבלה ביום שלאחריו . פי' הרב דעזבה קלת סימור וכו' אבל רישא טבלה לערב לאו סימור כלל הוא דספירת ערב לאו ספירה היא כדאמר בגמרא . כ"כ התוס' : **ובודים** ברואה בתוך אחד עשר ועכ"ה לערב שטמאין משכב ומושב . בין היא בין זועלה מטמאין משכב ומושב מדאורייתא דבעו זכה קטנה מטמא משכב ומושב מדאורייתא דכתיב כל ימי וזכ עומתה כימי נדה טמאה היא מלמד שטמאה את זועלה כמ"ש תו"ט . אך מ"ש עוד וזכ"ק דזבים אכתוב לדבועלה תולין וא"כ קרא אסמכתא בעלמא עכ"ל . דברים תמוהים הם מאד דההיא דרפ"ק דזבים מילתא אהריתא היא דראתה צעתי והיינו ביום השימור והיינו זכה מליעתא דמתני' דלכ"ט מטמאין משכב ומושב ואמר עלה בגמרא דמתני' דקתני ראתה ה"ה אפילו לא ראתה מטמאין שניהם משכב ומושב דגורין אטו ראתה אלא בלא ראתה לא גזרו אלא בדירה דהיא מטמאה זבעול אינו מטמא אלא תולין עד ערב כשתראה מטמא

אורך אלפי במוד ישרים ועדה . שעורתני לסיים מס' נדה . ואליך עיני תלוינות לגלות מלין שמידין . ולהאיר עיני במסכת מכשירין .

סדר אהר נדה מכשירין והנכון היה לסדר אהר נדה זבים . אבל הקדים מכשירין על זבים כמו שהקדימו הכתוב שהרי מכשירין בפ' ויהי ביום השמיני זבים בפ' זאת תהיה תורת המצורעך כתב הרמב"ם : וקשיא לי דא"כ נדה נמי תקדמינה מכשירין ולא עוד אלא שאף זבים היה ראוי להקדים על נדה אחרי שנמשך לסידור הכתובים שהרי דין הזב מפורש בכתוב קודם דין הנדה . ואף אם נלמד שיש לנדה דין קדימה על זבים דשכיחא טומאתה . וכן באשה א"א שכתב לירי זיבה א"כ שהיתה כבר נדה ועוד דיוולדת שכימי נדה דוחה טמא כתיב צפ' תזריע קודם לפרשת זבים שזאת תהיה . מ"ז מה ראה על ככה להכניס מכשירין צינייהו וה"ל להקדים מכשירין לשתייהן כמו שהיא קדומה בתורה או לאחרת אחר שתייהן הואיל ונתאחרת אחר נדה . ולא למשוך זבה אחר סידור התורה . ואפשר לי לומר דשם נדה קודם בתורה אף למכשירין שכן רחל אמרה (בראשית לא) כי דרך נשים לי . וסתם דרך נשים . נדה . שהוא רגיל ושכיח ולא זיבה : [תו"ט]

פסקין פ"י ס"ג פ"ג ג' ב רסועיר מ"י ס"ג פ"ג ט"ו מ"א הוצאין פ"י ס"ג :

הלכות גרסאות

א לרצון בר"י וכו"ל ג"ג ג"ג ב"ג המטה ב"ג :

הוספות חדשים

א במשנה משקים טמאים כו' והוא שלא יסו בקרקע הרמב"ם פ"ב מהפ"א : א בהר"ב ד"ה טמאין לרצון כו' דמחמת עומקן חכמה ע"י וכה"ל לשנת דף י"ז דכלי טמא חושב משקה . [ה"פ] :

אליהו רבה

א משקין טמאין כו' ושלא לרצון . הכא נמשקין של זב וזהו כגון דוקו ומיני רגליו שטמאים מחמת עמקן דלי במשקין שטמאין מאחר שלא לרצון הכי משכחת לה הכא משקין נמי לא מקבלי טומאה אלא א"כ חשב אותן והו"ל תחלתו לרצון . ותחלתו לרצון כל משקה מכשיר :

משנה אחרונה

משמע דס"ל לרמב"ם נמי כשטת הראב"ד . ונהפוך הוא שהרי דקדק וכתב שם שהיה בין פירות משמע כהדיוא דרצון על הפירות צעין וכן ביאר בכולה מכלתמן דמיני כי יותן היינו דהשיב תלושין ברצון שם הניח בהן פירות אה"כ הוכשרו ומיושב בזה בגי'א דפ' המוכר פירות דף י"ז כגון שמתוך כמי גשמים שגלו מאליהן לתוך השמים דלא מכשירי אפילו ניחא ליה בתמך שהי הגשמים כמחברין חשיבי ואפילו הניח בהן פירות ברצון לא מכשירי ואלו קייב שירדו הגשמים לשמים הו"ל תלושין ומכשירי כמו ירד על פירות ברצון .

היו הכשר : הרי זה בבי יותן . כלומר האוכלין שנפלו עליהן משקין הללו . מוכשרין לקבל טומאה מכאן ואילך שאין שום אוכל מוקבל טומאה עד שיבוא עליו מים או אחד מן משקין שכן מים . יין . שמן . חלב . דבש . דס . טל . דכתיב וכי יתן מים על זרע ונפל מנגלתם עליו טמא הוא . כתיב יתן . וקרינן יתן . מה יתן דניחא ליה . אף יתן דניחא ליה : בטמאין לרצון ושלא לרצון . כיון דשמאין סן . טומאתן והכשרין צאים כא' . ואם נפלו על הפירות אפילו שלא לרצון . מטמאין אותו דלא צעין דניחא ליה . אלא כשצא המשקה קודם לטומאה . דכתיב וכי יתן מים על זרע והדר ונפל מנגלתם עליו . אבל כשהמשקה והטומאה באין כאחד . כגון שהמשקין טמאין . לא צעין דניחא ליה : ב המרעיד את האילן . מנעטנו או את הטומאה . כגון שהביא עורב שם שרץ או כו"מ מן המט או נבלה . ושאר בין ענפי האילן : אינו בבי יותן . אם מחמת רעדה זו נפלו מי גשמים שצאין על פירות שחמתיו . לא הוכשרו : היוצאים ואת שבו . משקים היוצאים מחמת הרעדה . ומשקים הנשחרים צאין . ונפלו

לרצון . הרי זה בבי יותן . משקין טמאים מטמאין לרצון ושלא לרצון : ב המרעיד ה' האילן להשיר ממנו אוכלין או את הטומאה . אינו בבי יותן . להשיר ממנו משקין . בש"א היוצאין . ואת שבו בבי יותן . בה"א היוצאין בבי יותן ואת

מזוין אללם . ע"כ . כך אין מקבלין הכשר עד שיתלבו : משקין טמאים מטמאין לרצון ושלא לרצון . ועיין במשנה ז' פ"ד . ועוד עיין בספ"ג דטבול יוס : ב ואת שבו בבי יותן . כתב הר"ב דהאשכנזי אחשביניהו וכתלושים

חזון נחום

בידיעתם לנודך שום דבר ואח"כ נפלו פירות לתוכן אפ"פ שלא ידע כשהוכשרו אותן פירות ולא ניחא ליה כשהוא הכשר הו"ל מוכשרין דתמן בתחלת מ' מכשירין כל משקה שתחלתו לרצון אפ"פ שאין סופו לרצון מכשירי ע"כ ועיין פ"ב וה"כ דברי הרמב"ם וז' דמכשירי שיצו בהן האוכלין ברצון ל"ע וז"ל הרמב"ם מפרש הא דתמן בטובס קפירה על הסתל בשביל שחודש ה"ו בבי יותן שהוא חתמי שיצו הפירות באותם המים ברצון הפעלים דלא כרש"י והראב"ד ז"ל ומפרש מלי דתמן במתני' כל משקה שתחלתו לרצון היינו שגל בתחלה על האוכל ברצון וכשעת הפילה הוא ניחא ליה ואח"כ ה"ע לו לחזו סבה וכן כהפך וכו' שהנין הראב"ד ז"ל מדבריו והשיג עליו . אמנם כל המפרשים הר"ב והר"ם ורש"י והראב"ד מפרשים תחלתו לרצון דניחא ליה בכך משקין בשביל שחודש הקערה אפ"פ שאין סופו לרצון כשנפלו על הפירות לא ניחא ליה אפ"פ הוי הכשר . ונלע"ז כי זהו כוונת הראב"ד עליו כמה שמה שחזר והשיג עליו עוד שם וז"ל וכלו הס עדיין בקרקע א"א ואלו היו בקרקע ותלבו משם לרצון ויתונו על האוכלין הלא הם מוכשרין וגם אלו כמו כן מוכשרין ודבר זה מפורש בנ"מ מכשירין פ"ב . וכתב הר"ם דלון הגזון דומה לרמ"ה דה"ק כיון שנתלבו שלא לרצון הכי הן כאלו הם עדיין בקרקע ולא נתלבו וזה מבוחר בדברי רבנו פ"ב . ובודאי הדיו עם מין . אמנם לנע"ד דהשגת הראב"ד לא קאי לעיל על מ"מ הרמב"ם ואלו הן עדיין בקרקע שאין מכשירין אלא השגה זו קאי בספ"א דכתב הרמב"ם ה"ו המים שגל האדם ועל הכלים ועל הפירות תלושין ברצון ונעטו בהן האוכלין ברצון הוכשרו פ"ב . וע"ז ה"ג ע"ז דכיון שנתלבו ברצון למה לרצן שיצו בהן האוכלין ברצון הלא אלו היו בקרקע ותלבו משם ברצון ויתונו על האוכלין ר"ל יתונו מאליהן שלא בידיעת הפעלים עכ"ל הם מוכשרין וגם אלו כמו אלו והשגה זו סוככת על מה שהשיג עליו לפי לא ניחא שגל על האוכל כו' כנע"ד . ובידעו מ"מ הרמב"ם שם משקין שנתלבו מן הקרקע שלא ברצון אינן מכשירין וכי עד ואלו הן עדיין בקרקע שאין מכשירין ע"כ וע"פ . נלע"ז שדברים אלו הם דלא כרש"י פ"ק דחולין שם שלדעת רש"י ז"ל אפילו הן עדיין בקרקע אם נתן הפירות לתוכן ברצון הלא הן מוכשרין שהי כתב רש"י שם והא דמכשירין נכנסים מחוברין מכשירין היינו דניחא ליה שיפלו פירות לתוכן או להשיב ידיו להדיחן כשהוא הפירות שם ע"כ . ויתונו זה השני כמבואר בתוס' בפרק השחט ע"פ דף י"א . אמנם לפי תיבון הראשון נראה שאם רואה סוף גשמייה זו הרי הם מוכשרין ואפילו קודם העלאה מן המים ושלא כמ"מ הרמב"ם ולר"י יצו לתקן בין זה לפירות שאוכשרו כמחברין אף דניחא ליה דלא הוי הכשר לכך נראה דרש"י איירי שנתלבו לבסוף וכ"כ הר"ם כהדיו כפ"ד ע"ה דלון יע"פ ועיין בס' קריית ספר ודבריו לריכין קמ"א יאב : ב המרעיד את האילן וכו' . ז"ל הרמב"ם פ"ג מהפ"א המרעיד את האילן להשיב

מלאכת שלמה

בסוף פ"י רע"ז כגון שהמשקים טמאים לא צעין דניחא ליה ע"כ כמו שכל דבר המעמא מטמא לרצון ושלא לרצון כך ג"כ כשהטומאה והמשקים צאים יחד :

המרעיד כל משקה שתחלתו לרצון היינו שגל בתחלה על האוכל ברצון וכשעת הפילה הוא ניחא ליה ואח"כ ה"ע לו לחזו סבה וכן כהפך וכו' שהנין הראב"ד ז"ל מדבריו והשיג עליו . אמנם כל המפרשים הר"ב והר"ם ורש"י והראב"ד מפרשים תחלתו לרצון דניחא ליה בכך משקין בשביל שחודש הקערה אפ"פ שאין סופו לרצון כשנפלו על הפירות לא ניחא ליה אפ"פ הוי הכשר . ונלע"ז כי זהו כוונת הראב"ד עליו כמה שמה שחזר והשיג עליו עוד שם וז"ל וכלו הס עדיין בקרקע א"א ואלו היו בקרקע ותלבו משם לרצון ויתונו על האוכלין הלא הם מוכשרין וגם אלו כמו כן מוכשרין ודבר זה מפורש בנ"מ מכשירין פ"ב . וכתב הר"ם דלון הגזון דומה לרמ"ה דה"ק כיון שנתלבו שלא לרצון הכי הן כאלו הם עדיין בקרקע ולא נתלבו וזה מבוחר בדברי רבנו פ"ב . ובודאי הדיו עם מין . אמנם לנע"ד דהשגת הראב"ד לא קאי לעיל על מ"מ הרמב"ם ואלו הן עדיין בקרקע שאין מכשירין אלא השגה זו קאי בספ"א דכתב הרמב"ם ה"ו המים שגל האדם ועל הכלים ועל הפירות תלושין ברצון ונעטו בהן האוכלין ברצון הוכשרו פ"ב . וע"ז ה"ג ע"ז דכיון שנתלבו ברצון למה לרצן שיצו בהן האוכלין ברצון הלא אלו היו בקרקע ותלבו משם ברצון ויתונו על האוכלין ר"ל יתונו מאליהן שלא בידיעת הפעלים עכ"ל הם מוכשרין וגם אלו כמו אלו והשגה זו סוככת על מה שהשיג עליו לפי לא ניחא שגל על האוכל כו' כנע"ד . ובידעו מ"מ הרמב"ם שם משקין שנתלבו מן הקרקע שלא ברצון אינן מכשירין וכי עד ואלו הן עדיין בקרקע שאין מכשירין ע"כ וע"פ . נלע"ז שדברים אלו הם דלא כרש"י פ"ק דחולין שם שלדעת רש"י ז"ל אפילו הן עדיין בקרקע אם נתן הפירות לתוכן ברצון הלא הן מוכשרין שהי כתב רש"י שם והא דמכשירין נכנסים מחוברין מכשירין היינו דניחא ליה שיפלו פירות לתוכן או להשיב ידיו להדיחן כשהוא הפירות שם ע"כ . ויתונו זה השני כמבואר בתוס' בפרק השחט ע"פ דף י"א . אמנם לפי תיבון הראשון נראה שאם רואה סוף גשמייה זו הרי הם מוכשרין ואפילו קודם העלאה מן המים ושלא כמ"מ הרמב"ם ולר"י יצו לתקן בין זה לפירות שאוכשרו כמחברין אף דניחא ליה דלא הוי הכשר לכך נראה דרש"י איירי שנתלבו לבסוף וכ"כ הר"ם כהדיו כפ"ד ע"ה דלון יע"פ ועיין בס' קריית ספר ודבריו לריכין קמ"א יאב : ב המרעיד את האילן וכו' . ז"ל הרמב"ם פ"ג מהפ"א המרעיד את האילן להשיב

יבין תפארת ישראל יבין

חזרה דעמאים מל"ע . דאי צמסקין שנתמאו . סיכי משכח"ל שיהיה תחלתן וסופן שלא לרצון . דאי לא אחשביניהו מעיקרף אקת"ט . ולפנ"ד לרמב"ם הניל דתחלתן וסופן דנקט מתני' . תחלת וסוף נפילתן אפירות קאמר . אין דברי רב"א מוכרחים : (ה) מנעטנו : (ו) שמוחצין בין ענפיו : (ז) אם ע"י נעטנו נפלו מי גשמים שצבילין ע"ג פירות : (ח) המים ששארנו ענפין : (ט) מים ששארנו צאין אחר נעטנו . ונפלו אה"כ אפירות : (י) מכשירין מדחשביניהו

א) ופירות אלו שנפלו עליהן המשקין הללו הוכשרו לק"ט . ולרמב"ם (פ"ב טומאה א"ג) רק תחלת וסוף נפילתן אפירות לא צעין רק חדא שיהיה לרצון . משא"כ תחלת תלושין מחבורין . ע"כ צעין שיהיה לרצון . דאל"כ הו"ל כמחברין שאין מכשירין . עוד מנריך שיהיה לרצון הפעלים [לפ"ז ז"ל הך דפ"א מ"א . נפיתו משאן ק"י דהושבו] ולתוס' אפילו לרצון אחר מהני : (ד) דרך בקדם הכשר לטומאה . צעין לרצון . משא"כ היכא דהכשר וטומאה צאין כאחד . ור"ב"א רלה להוכיח דמיירי צמסקה זב

הגשמים לשמים הו"ל תלושין ומכשירי כמו ירד על פירות ברצון . זכ"פ דטהרות מ"ב כתבנו מה עסקה על שטת הרמב"ם בזה :

משקין טמאין מטמאין לרצון ושלא לרצון . פי' הרב דמדאורייתא צעין הכשר קודם לטומאה דכתיב וכי יתן מים והדר ונפל מנגלתם ואז צעין רצון של המשקה ולא כשהכשר וטומאה באין כאחד פ"ב והוא מפי' הרמב"ם . וניחא זה לפי שטת הרמב"ם שכתבנו דרצון המשקה דוקא שיפלו על הפירות . אבל לשטת הרב והמפרשים דרצון כל דהו מהני להכשר היכי משכחת משקה עמא שלא ברצון הא אין המשקה מקבל טומאה אה"כ נתלבו ברצון כדמוכה ריש מ"מ מקואות אין מי גבאים מקבלין טומאה עד שיתלבו והיינו לרצון דוקא כדמוכה התם וממילא רצון זה מהני להכשר . וי"ל דמשכחת לה במעטות הו"ל שאפי' יתנו שלא לרצון כמו נדה שצ"ק חלב מדדיה . וניחא נמי דאי מדאורייתא צעין הכשר קודם לטומאה היכי משכחת לה משקה עמא מדאורייתא דהא קי"ל פ"ד דטהרות מ"י משקין לטמא אחרים לאו דאורייתא וה"ל כל משקה טהור מדאורייתא לגבי האוכלין אלא לא משכחת לה אלא במעטות וכדפי' . ומיאו הר"ם לא כתב כן הטעם דהכשר קודם לטומאה . אלא הטעם דטומאתו חושבתו וכדליתא פ"ק דשבת דף י"ז כלי עמא חושב משקה ועטם זה עיקר וכו' מדברי תהר"ם לקמן פ"ג מ"ב כמ"ש שם ומוכה הכי לקמן פ"ו מ"ו וכן בספ"ג דטבול יוס ושם הרכינו בזה . וי"ל בין הטעמים דלפי הטעם שקדם הכשר לטומאה צעין רצון ולא שצאין כאחד . אין חילוק בין טומאה דאורייתא או מדרבנן . ולטעם דטומאה חושבתו אינו אלא בטומאה דאורייתא כדמוכה כ"ז צפ"ק דט"ו ולקמן פ"ו מ"ו ובפ' בתרא דנדה מ"ה :

ב וב"ה אומרים היוצאין בבי יותן . מדברי הר"ם והרב נראה דברעדתו אחשביניהו והשיב כבאים ברצון ואם נפלו על הפירות אפילו שלא ברצון הוכשרו שכבר היו תחלתן לרצון וכשעתם דלעיל . ומ"מ כן אינו מיושב דהאך נחשבו כעידה ואין דעתו על המשקין כלל אלא להלקן מן האילן וזה לא היו צאין מעולם הו"ל ניחא ליה וכהו נחשבו . והת"י בכריתו דף ע"ב ט"ו כתב אה"ג דלא ניחא ליה בבי יותן משקין מעיקרף . מ"מ כיון שמוציא אותם בידים ככוננו אחשביניהו ע"כ וכ"כ הרמב"ם כשירושו לקמן פ"ד מ"ב . ומ"מ קשה מהא דתמן לקמן פ"ד מ"ה עריבה צעין שרד לדלף לחובה נפלה לשוכנה צ"ה אומרים אינם צ"כ" כיון שמתכווין לשפכה לאיבוד וה"ל ברעדתו מתכוון שיפלו לארץ ויכנו לאיבוד . ולכן ל"ל דמכאן ראוי לשטת הרמב"ם דלעיל דכל בבי יותן דחטיין בכל דוכתא הינו צמסקין שסובין תלושין ברצון לעינין

ד כח"א אינם כו' מ"ה ס"ט
פ"ד כ"ט ה"ר הפעלה
מ"ה ש"ס י"ז

אלוהו רבה

יושע כו' תמה עצמך
כו' רבי יושע אכולו
מתי' פליג דתני להשיר
מתי' משקין היולין כבי
יותן ואע"ג דלא נוחא ליה
כבי משקין כלל אלא
שיבדו מן האילן וילאו
לאבדו ואתא רבי יושע
וקאמר תמה ענין א"ש
משקה עמא כתיבא עד
שתכין ויתן בידים אבל
נפלו לא שפאזר ובי יתן
ורבין הוא דגזר עומא
כנפול הכי דקא ענין
לפילה ויחא ליה כדאך
משקין לישול הכי דלרין
ליה חבל הכי דלא לרין
ליה לאך משקין כלל לא

משנה אחרונה

וליתני שנפלו לתוך
משקין שמלאן ככלי .
והראב"ד מפרש שמרעיד
האילן להשיר ממנו מים
ונפלו על זרעים
מחוברין ונתלשו אח"כ
וכו' קשיא נמי מירי
נתלשו קמני . ועוד
דמסקין דמחוברין תני
לרבוחא דכ"ג . וזהו
גם כן דוחק . והראב"ד
מפרש עמא דכ"ג כיון
שלא נפלו להדיא על
הזרעים אלא מחילין
לאילן אחר כמ"ג
הר"ב ופתיח דה"ה
כשתחמין זרעים
תלושין . וקשיא נמי
דלמאי תני מחוברין אי
לאו לרבוחא דכ"ג .
ודלוי שבעיותו אין לו
פה לדבר נגד הכמ"ג כ"ל
סברותי דנתקו כמס
בפירוש מתנתו ונע"ד
היא מתפרשת יפה בלא
דוחק אלא המש
דמתני' דלעיל אשמועין דמרעיד אילן להשיר ממנו מים משוכין המים תלושין ברטון . קמ"ל הכי דהני מילי שלא נתכוון שיפלו על דבר המחובר דלעיל נמי לא קמני
שנפלו על הקרקע שכמתן לא נתכוון שיפלו על הקרקע שאין לרין להם בקרקע אלא עד שלא נפלו לארץ חשבי תלושין ברטון בעודן באויר . אבל משנפלו לארץ הוו
כמחוברין ולא מיקרו תלושין ברטון וכ"כ מהר"ם פ"ב מהר"ם א"ש חכב ככלי ונתנס בקרקע אין מבשירין ע"כ . ואפילו חשב עליהן לזורך מחובר לא מכשרי כמ"ס ת"י"ט
פ"ד מ"ג וכ"כ הר"ב ספ"ב דעוקלין . וזו היא משנתו כשתחמין זרעים המחוברין ונפלו המשקין עליהן ס"ל לכ"ה דאינס ככ"י כיון לזורך מחובר הרעיד הוי
כדעתו להשקות המחובר וכל לזורך מחובר אינו ככ"י . וב"ש סברי כיון שלא אמר שרין להשקות אינו כמתכוון לדבר מחובר . וראיתי בכ"מ שכתב שאם נגעו פירות
תלושין במים אלו שפלו על המחוברין לא הוכשרו שאותן מים אינם תלושין ברטון שלא נתכוון שיפלו על המחוברין ע"כ . משמע דאלו נתכוון שיפלו על המחוברין מיקרו
תלושין ברטון וזה אינו כדאיתא בהדיא בשלשן ת"כ שהביא שמו"ס פ"ד מ"ג דכל לזורך מחובר לא מכשרי . ונראה לפ"ז הא דנקט נפלו מחילין לאילן לרבוחא דכ"ה
תני לה דלא מיבעיא אם נפלו להדיא על המחוברין פשיטא דהוי כנתלשו להשקות המחוברין ולא מכשרי אלא אפילו נפלו מחילין לאילן דלא נתקיימה מחשבתו וכד"א דהוי
כמרעיד שיפלו לארץ דס"ל לכ"ה לעיל היולין ככ"י קמ"ל כיון דבתחלה היתה מחשבתו למחבר לא חשבי תלושין ואע"ג דלעיל מוכח דס"ל לכ"ה דוקא נתקיימה
מחשבתו בעינין היינו להביא לירי הכשר אבל הכי לאפוקי מירי המחבר כ"ש דכלל נתקיימה מחשבתו אין כאן רגין כלל :

האילן או הסוכה להפיל אותן . ז"ש סברי כיון שמתכוין להפיל את האילן או את הסוכה . ואין להם עוד לורך שיסארו עליהן
המשקין . (א"כ) מחשבת גפילת האילן והמשקים שעליו . מחשבת אחת היא . והרי הוא כמו שהרעיד (להשיר) מהם
המשקין על הזרעים שתחתיהן . והרי הן כבי יותן . וב"ה סברי אע"פ כן אינו כמרעיד (להשיר) ממנו משקים . שהרי אינו
מתכוין אלא להפיל הסוכה עלמה . והא דנקט זרעים וירקות מחוברים תחתיהן . רבותא הוא לב"ש אע"פ שמחוברים בשעת

היה כיוצא : שבעון . שם מקום : עד
שיתכוין . והכי הואיל ומאילן לאילן
או מסכה לסכה נפלו . אין זו כוונה .
וטעמיהו דב"ה קאמר : ד הנוער
אגודה של ירק . כגון ירק שירדו
עליו גשמים . או שפלו במים שלא
לרטון . ומנערו כדי שילאו המים :
חוששין

איש שבעון . תנא עצמך אם יש
משקה טמא כ' : יהורה . עד שיתכוין
יותן כ"א .) שנאמר זבי יותן מים על
זרע : ד הנוער אגודה של ירק כ"ב
וירדו מצד העליון לתחתון . בש"א
כבי יותן . בה"א אינם כבי יותן .
אמרו ב"ה לב"ש . והלא הנוער את
הקלה

זוה להרמז"ס* (ועוד עיין כיוולא זוה בר"ש מס' עבול יוס) וכתיב עוד הכ"מ וז"ל ומ"ש ואם נתלשו ומשקה טופח עליהם
הרי הם כבי יותן . משמע דב"ה אינם כבי יותן . וסמך מתני' בפ"ד דמכשירין גבי פירות שנפלו לאחת המים . וגבי
לגון שבעמרה . וגבי קופה שהיא מלאה תורמסין . שאע"פ שנפלו הפירות במים שבקרקע . כשוליא הפירות משם ה"ל
כאילו נפלו במים תלושין ומינה נשמע דה"ה כשנפלו מים על ירקות המחוברים ונתלשו . ודוחק דאחו הגי סתמא דלא
כב"ה . ע"כ . ולדברי הר"ם בקופה דתורמסין לא קשיא כלל . כמו שאשתיק דבריו שם . דעם ההולאה בעינן נמי שחשב
והדיח ובכך מחורן ג"כ מה שהקשה עוד הכ"מ מהבולר לגת . שאם כשנתלשו והיין עופח עליהם . מודו ב"ה שהיא
כבי יותן . דהתם ודאי דניחא ליה : אן סוכה . דהיינו ענף של אילן . הר"ם . וכן במהר"ם . ורמב"ם פי' סוכה ממש .
ועיין מ"ש ברפ"ג דזבים : משקה טמא . ר"ל מוכשר כי הרבה לחמרים במים הזאת טמא . בעבור מוכשר . וטורח על
הדבר שאינו מוכשר . הרמב"ם במשנה דלקמן :

ד הנוער אגודה של ירק . פירש הר"ב כגון ירק שירדו עליו גשמים וכו' ומנערו כדי שילאו ממנו מים וירדו מלד העליון
לד

מלאכת שלמה

ברטון וסיות השק יחבר הפירות כמו היות האגודה תחבר ההלקים
ומאמר ר' יוסי התחתון עהור רובא לומר שאינו מוכשר והרבה
מה שיאמר כזו המסתחא עמא על המוכשר וטורח על דבר שאינו
מוכשר וסיבא ר' יוסי שהוא אומר לא נתכוון שיכלול השק
התחתון . ואמנם נתכוון שימנע בו השק העליון שלא יכלול
היה כלל השק התחתון שלא לרטון . ואין הבלה כר' יוסי ע"כ . ופי'
הרא"ש ז"ל חוששין אנו שמה יאלו מן העלה לעלה והוכשר אותו הקלה :
שהקלה

כדכתב' . וגם נראה שהערך גורם תליקופרי הכל תיבה אחת :
ד הנוער אגודה וכו' ובה"א אינם כבי יותן גרסי . ופי' הרמב"ם
ז"ל מה שאמר חוששין אן בתמי' וענינו שהם אמרו לב"ש על
דעתם מי שהרעיד עיקר אחד לאמר ג"כ שמה יאלו מעלה לעלה
והשיבוש ב"ש שהקלה אחד ולזה לא נחוש ואגודת קלחים הרבה אמרו
להם ב"ה והרי המעלה שק מלא פירות שהם חלקים נפרדין ולא לאמר
שמה ירדו המים מלד העליון לתחתון ויהיו הפירות שלמה שכבר נכללו

יבין תפארת ישראל יבין

רבען הוא דגזור . היכא דנפלו ממילא וניחא ליה . משא"כ
הכא שנפלו במקום שא"ל להם כלל : (ב) להשיר המים :
ר"ל

סחם טמא וטורח דנקט במסכת זו ר"ל מכשיר
אז אינו מכשיר : (א) ס"ל דאפילו לא היו הפירות במחובר .
לא הוכשרו . שנפלו המים עליהן שלא בכוונה . ורק

כ) סחם טמא וטורח דנקט במסכת זו ר"ל מכשיר
אז אינו מכשיר : (א) ס"ל דאפילו לא היו הפירות במחובר .
לא הוכשרו . שנפלו המים עליהן שלא בכוונה . ורק

דמתני' דלעיל אשמועין דמרעיד אילן להשיר ממנו מים משוכין המים תלושין ברטון . קמ"ל הכי דהני מילי שלא נתכוון שיפלו על דבר המחובר דלעיל נמי לא קמני
שנפלו על הקרקע שכמתן לא נתכוון שיפלו על הקרקע שאין לרין להם בקרקע אלא עד שלא נפלו לארץ חשבי תלושין ברטון בעודן באויר . אבל משנפלו לארץ הוו
כמחוברין ולא מיקרו תלושין ברטון וכ"כ מהר"ם פ"ב מהר"ם א"ש חכב ככלי ונתנס בקרקע אין מבשירין ע"כ . ואפילו חשב עליהן לזורך מחובר לא מכשרי כמ"ס ת"י"ט
פ"ד מ"ג וכ"כ הר"ב ספ"ב דעוקלין . וזו היא משנתו כשתחמין זרעים המחוברין ונפלו המשקין עליהן ס"ל לכ"ה דאינס ככ"י כיון לזורך מחובר הרעיד הוי
כדעתו להשקות המחובר וכל לזורך מחובר אינו ככ"י . וב"ש סברי כיון שלא אמר שרין להשקות אינו כמתכוון לדבר מחובר . וראיתי בכ"מ שכתב שאם נגעו פירות
תלושין במים אלו שפלו על המחוברין לא הוכשרו שאותן מים אינם תלושין ברטון שלא נתכוון שיפלו על המחוברין ע"כ . משמע דאלו נתכוון שיפלו על המחוברין מיקרו
תלושין ברטון וזה אינו כדאיתא בהדיא בשלשן ת"כ שהביא שמו"ס פ"ד מ"ג דכל לזורך מחובר לא מכשרי . ונראה לפ"ז הא דנקט נפלו מחילין לאילן לרבוחא דכ"ה
תני לה דלא מיבעיא אם נפלו להדיא על המחוברין פשיטא דהוי כנתלשו להשקות המחוברין ולא מכשרי אלא אפילו נפלו מחילין לאילן דלא נתקיימה מחשבתו וכד"א דהוי
כמרעיד שיפלו לארץ דס"ל לכ"ה לעיל היולין ככ"י קמ"ל כיון דבתחלה היתה מחשבתו למחבר לא חשבי תלושין ואע"ג דלעיל מוכח דס"ל לכ"ה דוקא נתקיימה
מחשבתו בעינין היינו להביא לירי הכשר אבל הכי לאפוקי מירי המחבר כ"ש דכלל נתקיימה מחשבתו אין כאן רגין כלל :

תמה על עמך ואם יש משקה טמא כתיבה . מדנקט משקה ולא אוכל . נראה כשטת הרמב"ם בר"ש דהאכל לעולם אינו מוכשר עד שיתכוון שיפול המשקה עליו .
וכל עיקר פלוגתייהו במשקה אי משקה זה חשיב תלוש ברטון והיינו דאמר אם יש משקה טמא עד שיתכוון אלא עיקר דבריו דאמר עד שיתכוון ויתן דאיתו מוכן דאטו
כ"ש לית להו דבעינין משקה . ברטון אלא דאיתו אמרי דהא נמי הוי תלוש ברטון . ועוד עד שיתכוון ניחא אבל הא דקאמר נמי ויתן הא ודאי לא . בעינין יתן דהא קרינן
יותן . ומיני למאי דפי' לעיל דפלוגתייהו הכא דכ"ש סברי אע"ג דכל לזורך מחובר לא מכשרי . הכא הא לא גני דעתיה לזורך מחובר בעי לה . וב"ה סברי כיון
שירדו שברחי וכו' על המחובר וניחא ליה ג"כ להשקות הוי גילוי דעתא . והשתא מייחתי רחי' מדכתוב יתן על זרע ואין נתינה אלא ברטון וזה שכל על הורע בזאת
שעה הוי מחובר וגם המשקה שבו חשיב מחובר והרי נחנס ברטון על המחובר : ד הנוער אגודה של ירק . למאי דפי' כמ"ב דיעוד המים צדיו הוו תלושין ברטון כיון
שהולין בידים א"כ לשעת המפרשים דתחלתן ברטון מהני אפילו רגין כל דהו וא"כ הכא אמאי אמרי ב"ה אינם ככ"י הא הוי תחלתן לרעין כשניעורן ונמי מה שירדו
מעליון לתחתון לא חשיב כמתכוון לתחתון הא כיון שתחלתן לרעין אע"פ שנפלו לתוכן הפירות שלא בכוונה הוי מוכשרין ובשלמה לשעת הרמב"ם דלעיל ניחא דלדידי'
לעולם ריך גפילת הפירות בכוונה . ויש ליישב הא דיעוד חשיב כוונה היינו כשנתקיימה מחשבתו וירדו מן הפירות לארץ אבל הכא שירדו מעליון לתחתון נמצא שזה
הוא שלא כרטון ואין כאן רגין כלל כדפי' בתמי' דלעיל :

תמה על עמך ואם יש משקה טמא כתיבה . מדנקט משקה ולא אוכל . נראה כשטת הרמב"ם בר"ש דהאכל לעולם אינו מוכשר עד שיתכוון שיפול המשקה עליו .
וכל עיקר פלוגתייהו במשקה אי משקה זה חשיב תלוש ברטון והיינו דאמר אם יש משקה טמא עד שיתכוון אלא עיקר דבריו דאמר עד שיתכוון ויתן דאיתו מוכן דאטו
כ"ש לית להו דבעינין משקה . ברטון אלא דאיתו אמרי דהא נמי הוי תלוש ברטון . ועוד עד שיתכוון ניחא אבל הא דקאמר נמי ויתן הא ודאי לא . בעינין יתן דהא קרינן
יותן . ומיני למאי דפי' לעיל דפלוגתייהו הכא דכ"ש סברי אע"ג דכל לזורך מחובר לא מכשרי . הכא הא לא גני דעתיה לזורך מחובר בעי לה . וב"ה סברי כיון
שירדו שברחי וכו' על המחובר וניחא ליה ג"כ להשקות הוי גילוי דעתא . והשתא מייחתי רחי' מדכתוב יתן על זרע ואין נתינה אלא ברטון וזה שכל על הורע בזאת
שעה הוי מחובר וגם המשקה שבו חשיב מחובר והרי נחנס ברטון על המחובר : ד הנוער אגודה של ירק . למאי דפי' כמ"ב דיעוד המים צדיו הוו תלושין ברטון כיון
שהולין בידים א"כ לשעת המפרשים דתחלתן ברטון מהני אפילו רגין כל דהו וא"כ הכא אמאי אמרי ב"ה אינם ככ"י הא הוי תחלתן לרעין כשניעורן ונמי מה שירדו
מעליון לתחתון לא חשיב כמתכוון לתחתון הא כיון שתחלתן לרעין אע"פ שנפלו לתוכן הפירות שלא בכוונה הוי מוכשרין ובשלמה לשעת הרמב"ם דלעיל ניחא דלדידי'
לעולם ריך גפילת הפירות בכוונה . ויש ליישב הא דיעוד חשיב כוונה היינו כשנתקיימה מחשבתו וירדו מן הפירות לארץ אבל הכא שירדו מעליון לתחתון נמצא שזה
הוא שלא כרטון ואין כאן רגין כלל כדפי' בתמי' דלעיל :

וב"ה אופרים אינם ככ"י . ופירש מהר"ם טוי דנתחמטו ניחא ליה שילאו המים דרך שם כיון דבעליונו לא ניחא ליה אגודה אחת היא וטובה התחמטו לפלוגת ע"כ
לד

הנהגת מ"י עם פירי סוף
דלא כר"ש. והב"א כפי
יותן מ"י עם השומן מ"י
עם פירי סוף :

הלווי גרסאות

ו' והב"א בבי יותן. עוד
הנהגת והב"א בבי יותן.
ג' ונכ"ל. ונכ"ל. ונכ"ל.
והב"א בבי מ"י ונכ"ל. ונכ"ל.
והב"א בבי מ"י ונכ"ל. ונכ"ל.
והב"א בבי מ"י ונכ"ל. ונכ"ל.

תוספות הדישים

ה' חיי"ט ד"ה היוצאים
כו' עין כר"ש :
ו' חיי"ט ד"ה לבדוק
כו' פליגי רבנן ור"ש
כו' . ור"ש אינה מכתת
דועה לאו משקם היא .
ודכ"ן חשבו ל"ט כדוק
של פ"ו ומשקו. (הר"ש) :

משנה אחרונה

הכסות שנוה לו להוליאן
בכסות יותר מזכירין
וקמ"ל דלא שכתות
אינם כבי' כיון שאין
דעתו על המשקה
שכתות ודמי לנותן
פירותיו בשבילת הנדר
דכ"א מר בכריתות
על המשקה בכפירות
והא דקאמר שמתכוין
שילאו מכולו כדומר אף
מן הכסות לא היה
בכוונה ויהא לביא דלא
שבו דלא על הכרישה
קאו ה"ל למיתני את
שבה דכרישה לשון נקבה
כד א מר בכריתות
וכרישה עלמה הוכשרה.
ואי את שבו אשערה
קאו אחמי שביק כרישה
וה"ל למיתני את שבה
וכן העתיק הרמב"ם
אלא את שבו אכסות
קאו והנופח בעדשים.
פי' הרב שילא רוק
בכפיתו וסבר ר"ש
אינו כבי' שלא נתכוין
לכך והכמים סברי
כיון דנתכוין לנפח ודרך
הרוק לנפח ע"י נפיהה
ע"כ. ולא יתכן דא"כ
לעיל מ"ב במשעיר את
האילן להסיר ממנו
אוכלין אחמי אינם
כבי' הא דרך המשקין
ליפול ברעידת האילן.
וכ"ל דהתם לא ידע
שיש משקין צולין א"כ
אדחתי סופא להסיר
ממנו משקין היוצאין
כבי' . ויסלוגו וליחתי
בדידי' שאם ידע שיש
האדם. והכמים ס"ל כל היוצא מפה חשיב כרוק וכ"כ הר"ש : משקין שעל ידו דממשקה שצ"ל לא פליגי דלכ"ע הוי לרזון דאחשיבי' בעניניהו מן הפה באלבטו והוי כמו הפכו או מלוא דספ"ג דע"י אלא במשקה שעל ידו פליגי כמ"ס הר"ב ואני מאנה על הרמב"ם בחבורו פי"ד מהט"א שכתב הוכשרו במשקין שכתו שאלבטו ע"כ ולא הזכיר משקין שעל ידו כדקתני במתני' וסיקר פלוגתיהו דהא : והובאן פירותיו במים . במים המתחברים איירי כגון בנהר או בכאר או במי גמלים שירדו לעריבה שלא לרזון דאחשיבי' במחורבים . אבל מים שאובין שכתו ברזון לעולם מכשרי כיון שחלתו לרזון לא בעי סופן לרזון לשתת המפרשים בר"ש . אלא במחורבין איירי וקמ"ל דאפילו אחר שהלן מן המים לא הוי מכשרי דמשום לא הוי המים ברזון על הפירות אלו ול"ד ללנון שכתו רש"י מ"י דנתנתן ברזון במערה לדימו וע , כפי' הרב ר"ם דלקמו ומהי' לשתת הרמב"ם בר"ש מיירי אפילו בשאובין ברזון :

היוצאין בבי יותן

אע"ג דשלא ילקה הכותל אינו בני יוסן . (כדתנן במשנה ג' פ"ד) ההם משום דלא ניחא ליה דאחו . וה"ל אע"ג דלא ניחא ליה מעיקרא . מ"מ כיון שהוא עלמו דוחקו להוליא מהם המים . אחשבינו . תוספות דכריתות [ד"ה והיוצאין] :

ו לבדוק אם הן יפות

הרבה עמוסים אללנו בבחינת הפולין הטמונים . רואין אם נטפה ונתלחלח כשנופחים בו כדע שנתבשל מהר . כי היותו מקבל הליחות צמורה . אוח אל פתיחת נקביונות . ובגא"י מופט שגרמו פתוח . הרמב"ם . ולדבריו אין לריך שיפול רוק מפיו על העדשים . כדפי' הר"ב . אבל אוחן הליחות והוצע שמויעים העדשים בסבת הנפחה ביה פליגי רבנן ור"ש כמ"ס פירושו . גם בחבורו פי"ד מהט"א . ודברי הר"ב מועתקים מפ"י הר"ש :

אומר היוצאין לב

בבי יותן לב) ואת שבו לב) אינו בני יותן . מפני שהוא מתכוין שיצאו מכולו לה) : ו הנופח בעדשים לבדוק . אם יפות הן לי) . רש"א אינו בני יותן לי) . והב"א בבי יותן לי) . והאוכל שומשמן באצבעו לי) . משקין שעל ידו . רש"א אינו בני יותן לי) . וחכ"א בבי יותן לי) . המומן פירותיו במים מפני הגנבים . אינו בני יותן . מעשה באנשי ירושלים . שטמנו דבילתן במים מפני הסיקרון בי) . ושהרו להן הכמים בי) הנותן פירותיו בשבולת הנהר סי) להביאן עמו אינו בני יותן :

ואת שבו . משקין הנשארין ונפלו אח"כ על הפירות : מתכוין שיצאו מכולו . דנתכוין להוליא מן כל המים . ולאו דעמיה על הנשארין . הילכך לא מכשירים ככ"ה דר"ש פירקין : הנופח . בפיו : בעדשים . וילא עליהן רוק מפיו בפתיחתו . והרוק היוצא מן הפה . מחולדות המים הוא חשיב : אינו בני יותן . כיון דלא נתכוין לכך : והכמים אומרים בני יותן . כיון דנתכוין לנפח . ודרך הרוק לנפח ע"י נפיהה . והלכה כחכמים : האוכל שומשמן באצבעו . כגון שהניח שומשמן בידו אחת . ואלבטו שבידו השנית מכניסם לתוך פיו ללחלח ברוק . ונותנס בשומשמן שבידו השנית וכן נדבדקו בה . ומכניס בפיו ואוכל . ומחמת כן נתלחלה היד שהשומשמן בה . ויש בה משקה טופח : רש"א אינו בני יותן . ללחלח אלבטו נתכוין . ולא ללחלח היד שהשומשמן בה . ורבנן סברי כיון דאחשיבי' באלבטו . מכשרי אפילו שלא לרזון . כדתנן בריש פירקין כל משקה שתלתו לרזון אע"פ

חוזן נחום

הכריש לסולא מאנה סעל . עוד הקבו תוס' דליון נראה טעם זה דחולין ובלוטין סן לא חשיבי' מידי ועוד שכתבו אחמי אינו בני יותן והלא תלתו לרזון היה ואחמי' כל משקה שתלתו לרזון אע"פ שאין סופן לרזון . לכך פירש כ"י דמיירי שירדו בשמים עליהן ולא היה לרזון על שילאו מפן פ"כ וכן דעת המפרשים ז"ל . וכבר אהה רואה בעיניך דרש"י הוי גרים וטופח שפרו בכסותו להכי פירש דמיירי כיוצא מבית המרחץ ומתפתג באלגועית וכן היא גירסת הרמב"ם בחבורו פי"ד מהט"א אבל כפי' שפרו וכתבו כדלקמן ועין בתו"ע ומ"ס אין זה הכרח לפרש כפי'ש וק"ל . וראויה להר"ש שהניח התוספתא דמי וזו עומא שפיו מהלכין כדק וירדו

שיסחוט שפרו בכסותו כדי לנגבן כל מה שיוצא מהמים בעת הסחיטה או כששער או בכרישה וכיוצא בו אינו מכשר לפי שאין כוונתו שיאחר בו אינם בני יותן והכמים אומרים בני יותן . גרסינן . ופי' הר"ש

מלאכת שלמה

בכסותו בין כפירושו בין בחבורו כמו שעתיק בסמוך . ופירושו תוס' והר"ש ז"ל סס בכריתות הסוחט בשערו ובכסותו פי' הקונטרס אחר שילא מביית המרחץ ויש עדיין מים על שערו . ולא נהירא דהא תהלתו לרזון אלא מיירי שירדו גמלים על הכרישה ועל שערו וכסותו ואינם לרזון עד שילא מהן ע"כ . עוד כתבו סס היוצאים בבי יותן אע"ג דהני משקים ראונו היה שלא היה בעולם ודמי לכופה קערה על הכותל שצביל שלא ילקה הכותל דתנן לקמן פי"ד ס' ג' דליון בני יותן שאני הכא כיון שסוחט המשקים בידיו להוליאם מיקרי לרזון ע"כ . ופי' הרמב"ם ז"ל המתקן את הכרישה וכו' מי שמתקן את הכרישה מהכלל שהיה עליו והוא מהובר בארץ שגפל עליו שלא לרזון או מי הנובד מכשר לפי שכיון להוליא מהם וכל מה ששאר סס בשער או בכרישה וכיוצא בו אינו מכשר לפי שאין כוונתו שיאחר בו לחלוות כלל והלכה כר' יוסי לפי שהוא דעת כ"ה ע"כ : ו רש"א אינם בני יותן והכמים אומרים בני יותן . גרסינן . ופי' הר"ש (*) בהכ"ה הנומחא מהכלל וע"ס הוא ויכול להיות ש"ל מהכלל

יבין תפארת ישראל יבין

לב) המים שכתו : לב) מכשירין : לד) אף שנתענעו ממקום למקום : לה) ככ"ה מ"ב אבל כרישה עלמה הוכשרה אפילו לא נשאר בה מים אחר סחיטה . מדענעו בה בשעת פרישה [בכריתות דף ט"ז ע"ג] : לו) דכשתתלחלחיים בכפיתו . כדע שנתבשל מהר . ובכפיתו נפל עליהן רוק . דמכשרי : לי) דלא נתכוין לרוק : לח) מדחול' פסוק רישא : לש) שחלת אלבטו

שם משקין הם כבי' . ונראה עיקר כפי' הרמב"ם שנתלחלו העדשים מן ההבל שילא מפיו . ור"ש ס"ל דההבל אינו משקה דדמי לזיעת האדם . והכמים ס"ל כל היוצא מפה חשיב כרוק וכ"כ הר"ש : משקין שעל ידו דממשקה שצ"ל לא פליגי דלכ"ע הוי לרזון דאחשיבי' בעניניהו מן הפה באלבטו והוי כמו הפכו או מלוא דספ"ג דע"י אלא במשקה שעל ידו פליגי כמ"ס הר"ב ואני מאנה על הרמב"ם בחבורו פי"ד מהט"א שכתב הוכשרו במשקין שכתו שאלבטו ע"כ ולא הזכיר משקין שעל ידו כדקתני במתני' וסיקר פלוגתיהו דהא : והובאן פירותיו במים . במים המתחברים איירי כגון בנהר או בכאר או במי גמלים שירדו לעריבה שלא לרזון דאחשיבי' במחורבים . אבל מים שאובין שכתו ברזון לעולם מכשרי כיון שחלתו לרזון לא בעי סופן לרזון לשתת המפרשים בר"ש . אלא במחורבין איירי וקמ"ל דאפילו אחר שהלן מן המים לא הוי מכשרי דמשום לא הוי המים ברזון על הפירות אלו ול"ד ללנון שכתו רש"י מ"י דנתנתן ברזון במערה לדימו וע , כפי' הרב ר"ם דלקמו ומהי' לשתת הרמב"ם בר"ש מיירי אפילו בשאובין ברזון :

הנה מים מים... ב' מרחץ מים... ג' שתי בריכות מים...

חילופי גרסאות

ואח"כ הויערו גדיו וכו'... ב' בבר"ם כ"י... ג' בבר"ם כ"י...

תוספות חדשים

א במשנה בא כ"י... ב תו"ש ד"ה מרחץ... ג תוספת ב' והרמב"ם...

אליהו רבה

א בא במים שאובין כ"י... ב הכלל כל זיעת הבית... ג תוספת ב' והרמב"ם...

משנה אחרונה

א"פ"ה טעור דהזיעה... ב' במים שאובין ראו... ג' ורובו ונמנה והמים... ד' שכל גופו סמאין והזיעה...

ומהן בסדר זה במשנה ד' פ"ק דמקואות: *נבא במים... כחצ הר"צ אבל בא במים מחוברים כו' לא...

ב מרחץ עמאה פי'

הר"צ של מים שאובים זיעתה... עמאה מכשרת את הפירות ומטמאה... וכו"פ הר"ש. וקשה דאע"ג לשאובים...

מלאכת שלמה

אינה משקה ואפילו אם היה משקה הבית עמא הויעה היא... טעורה (א): בפי רע"ז אבל בא במים מחוברים לא מכשירי לא ע"כ...

גטערתא

ארוך שאין מכשיר ואפ"ה תנן לא יעשו וכו' הנושא דמלח... כה"ג מחמץ דתנן לא יעשו כו' נמלא שאין החמץ תלוי...

הורעים לקבל עומאה: זיעתו טמאה. דמחמת המים היא... דוקא בא במים שאובין אבל בא במים מחוברים לא מכשירי...

ב במים שאובים והזיע. זיעתו

טמאה (י). נסתפג ואח"כ הויעתו. טהורה: ב מרחץ טמאה (י) זיעתה... טמאה (ה) וטהורה (י) בבי יותן (ז)...

חזון נחום

על על בגדיו ועל כנף של תרומה טעור פ"ג כחצ הר"ש שנגס י"ח לשון מים... בקדרה וכפסוק הביאו עבדך עם ופי' כמו ליעוס ויש לפרש שכידיו מהפך באוכל...

תפארת ישראל

ומטמא כחצת: (י) מחוברים וטהורין: (ז) מכשיר: (ח) חפורים... מלא מים: (ט) דשלא מחמתו. הו"ל זיעת בתים דטהור כר"פ:

יבין

עלמין והמים שנסאבו ברזון מכשירין והזיעה אע"פ שלא באה ברזון כיון שהמים באו ברזון הויעה היא במים... גס הויעה טעורה: ב אם עמאה זיעת כל הבית עמאה...

ג הבזיע קרוב לטמאה עמא.

הכל לא שייך הא דאמרי' רוב וקרוב הלך אחר הרוב. דהתם אם הדבר מוספק אם בא מן הרוב או מן הקרוב. אבל הכא פשיטא...

מבשירין זיעת בתים פרק ב תוספות יום טוב פה

ציונים

הברך ליום פ"א מ"ב
מ"ב פ"א מ"ב
מ"ב פ"א מ"ב
מ"ב פ"א מ"ב
מ"ב פ"א מ"ב

חילופי גרסאות

ב גרסאות כ"ט ג' וניחא :

תוספות הרשים

ב במשנה מי שפיקוח
דבא אורי כליים
ולמי שקדמו מי שפיקוח
ואח"כ נפלו מי גשמים
לחוק ודאי ללא חשבונו
למי מי גשמים כיון דידע
זכילו למי שפיקוח הסתיון
ולא זמן ללא חשבונו
מי גשמים יפילו כהנין
ואין מקבלין שום טעמיה
ולא סיי כאן אלא עובדי
מי שפיקוח ללא
ודלוי בעל כבוד משפ"ב
אם קדמו מי גשמים כבלי
דודאי ניחא ליה כהו
עדיין לאוין לאתבא
ואי"ה אס נפל עליה
אפילו כ"ט מי שפיקוח
עמא הכל דעמאלי מי
גשמים כיון דהוי כבלי
(הלא"ה עם חו"כ נ"ח)
וקום הוה קבוצת הכ"ט
הוכח בתו"ע :

משנה אחרונה

בא הוהיל ושוין הם
וג"מ הטהרות שנגעו
במשקין האלו עמאין
ואלו משום שפ"ק אין
הטהרות שנגעו עמאין
דסקת משקין לטמא
עבור כפ"ל דטהרות
מ"ט :
ברול עמא שכללו
הך תני לה
פ"א דכלים והבא חבב
גררא דרוב ומחלה ע"מ
הדר תני לה והע"ג
דלויכא עוד דלוי רוב
ומחלה ע"מ בלמר
גמלים ואמר רחלים
שרפן רפ"ט דכלאים
ולא תני לה הכא וכן

ג ברזל טמא. שבה משברי כלים עמאין: שבללו. שטרפו
וערכו עם ברזל טהור שבה מן העסק: אם רוב מן הטמא
טמא. חכמים גזרו על כלי מקכות שנטמאו וסבדן והחזיקו
ועשה מהן כלים שיחזרו לטומאתן היסקה עד שיזה עליהן ג'
ו'. ויטבילה ויעריב שמן: ג בסמיות.

למחצה טמא. ברזל טמא שבללו עם
ברזל טהור(י). אם רוב מן הטמא טמא.
ואם רוב מן הטהור טהור. מחצה
למחצה טמא. ג בסמיות(י) שישיראל
ועכו"ם מטילין לתוכה (י) אם רוב
מן הטמא טמא(י). ואם רוב מן
הטהור טהור. מחצה למחצה טמא.
מי שפיקוח (י) שירדו עליהן מי
גשמים אם רוב מן הטמא טמא.
ואם רוב מן הטהור טהור (י) מחצה
למחצה טמא. אימתי בזמן שקדמו מי
שפיקוח. אבל אם קדמו מי
גשמים

מלאכת שלמה

ג בחמירות ס"א גריות כן כתוב בערוך. מטילין לתוכן גרסי':
אבל אם קדמו מי גשמים אפילו כל שהן מי שפיקוח טמאום כך
מלאכי מונה ופי' טמאום דכיון שירדו כבר ניחא ליה כהו
ומקבלק טומאה והוא שירדו לתוך כלי אבל בקרקע מחוברין ניטהו ולא
מקבלי טומאה כדמוכח ברש"י מקואות הרא"ה ז"ל (ג):
המטרה

כפי המשנה כשנגעו כדבר למתן וכלל זה כהנוט הוא וכבר הוכח כי מן הידוע שיובלל בהנהגת ע"כ. ומנהג ג"כ לכלים שהיוע דחשיבו תלושין ברזון ע"כ ודע"ס
שדכרים אלו בקתים ולא מלאכים מ"מ הטובה מוארת כמ"ס. אמנם מ"ס הרמב"ם ז"ל כרישא לבינה ואפילו הם עמאין זיעתם טהורה לא ידעתי מאי קאמר דאי
קאי אכבודות שיהיו ויערות עמאין לא שייך בהן טומאה ואי קאי אמקשין שבתוכם וכמ"ס כפי' שכתבתי לעיל ואפילו אם היה חשקה הבית טמא קבה מ"מ אמרתי
עמאין דזיעתה טמאה ואיך לתלק בנייהם וכדמבטע מדברי התו"ט דלמאן כמ"ס כ"ט: ג' מי שפיקוח שירדו עליהם גשמים, ז"ל הרמב"ם פ"ב מה"א"י מי שפיקוח
היה כן כחוקת טומאה ירדו עליהן מי גשמים אם רבו עליהן הרי הן טהורין מחלה למחלה הכל טמא בין בכלים בין בקרקעות אימתי בזמן שקדמו מי שפיקוח
אבל קדמו מי גשמים וירדו עליהן כל שהם ממי שפיקוח הכל טמא שמשקין עמאין שירדו לטהורים עמאין כלל שהוא ע"כ. והרא"ה כתב ע"ז לא ידעתי עמ"ס לזה
ואולי מפני שמשנה נשפלו כתחלה הוחזקו גם הם כמי שפיקוח שכבר נשפלה נשפלה ע"כ. והכ"מ כתב עליו וא"ה שלפי טעם זה אפילו לא נפלו מי שפיקוח נמי וז"ל
דלא גזר אלא שיש שם מי שפיקוח נמי ופשוט הוא ולטעם כרינו קשה דלדרכה הול"ל כשנפלו מי שפיקוח למי גשמים קמא
היא בעיל וכן כרישא ה"ל הכי וז"ל דהכא שאין מים אלו מחוסרים אלא הולכין נגידם הלכך הוה"ל כהנין באתרוהם הם שוטפין את הראשונים הלכך בחר בתראי
אליהן ועל דרך שנוי במשנה ע"כ. ואפי' הלא תחתי על הר"ב דמלמד הוהוה שיש בתויהם הלו כמנוח למעין עוד שהיו עמ"ס זה לא שייך אלא כשהם בקרקע
שהולכים ונגידין אבל כשהם בכלים הרי הן מנוסין במקום אחד והרמב"ם כתב כדלוי בין בכלים בין בקרקעות ועוד שפ"ה המשנה כתב כדלוי וז"ל ואמר כי כשקדמו
גשמים והתקבל במקום ואח"כ נשפך את הים שיעור שיהיה ממי שפיקוח הכל טמא לפי כשפילו ממי שפיקוח אלו מקבל טיהת מכלל כתיבת של מים נעמא הכל ואמנם
הולכין בתי הכרוב בקרקעו מי שפיקוח ורבו עליהן מי גשמים ע"כ. גם התו"ט הקנה עליו ועיין בדבריו:

(ג) (עין מלאכת שלמה אות ג) וגם דכרים אלו אינו יורד לעמאין דמה טעם הוא זה לניחא ליה כהו לעמן קבלת טומאה סוף דבר קושת סכ"ט עדיין במקומה
עומרת

תפארת ישראל

יבין
דכ"ב לא חלוק בין מים כפירי או לא. רק בין רחוק לקרוב:
יא) ועשה מהן כלי. והרי גזרו אמתכה טומאה ושנה כפ"א
דכלים מ"ד: יב) כלי השמן: יג) משמתינן: יד) דכנענים כזבים

כל הני דרפ"ה דשקלים תני ושיר: שבללו. היינו שערבו וטרפו כמו בינים טרופות ה"כ שהתיכו באש וטרפן והלכך ה"ג מחלה למחלה להחמיר לאו משום ספק הוא
אלא שכל טפה יש בו מן הטמא דלכל ים בינה. ואלו משום ספק לא הוה מחמיר' בטומאה ישנה למדרבנן. וע' פ"א דכלים מ"ג דמשמע שם דמחמירין כשפק טומאה
ישנה: ג בסמיות שישיראל וכנענים מטילין. ומאי דאמר' דלויכא חבב א"כ היכי תני הכא אם רוב מן הטמא טהור
והלא נעמלו הטמאים מן הטמאים. ומאי דפירשנו התם דמלאויותה לא חשיבי מי רגלים משקה דתיכב וכל משקה אשר ישנה ואמר' פרט למשקה טהור אלא דמדרבנן
גזרו עליה. והכא דיעקר טומאה כנעני אינה אלא מדרבנן וכדרבנן לא גזרו. וניחא שהתא דנקט ישראל וכנעני ולא נקט זבים וטהורים דהתם לא שייך רוב טהור דאתו
הני ומטמו להני: ב מחצה למחלה טמא. ומסיים בה הרמב"ם פ"ב מה"ל ומכב וכן אם נתערב וכן רגלי ישראל זה זה נקט רגלי וכנעני ולא נקט זבים והולכין אחר הרוב ע"כ כראה
שכא לומר דכרישא שהרבה ישראל וכנענים הם הולכין אחר רוב המטילין. וסיפא שהם ישראל אחד וכנעני אחד הולכין אחר רוב מי רגלים וגזרה דמשערין בישראל
זה וכנעני זה אם שהרבה ישראל וכל וכל ויתר מחברו ודאי מי רגלי של זה מרובין דבעיין אחר אין לשער מי העיל יותר. וכרישא שיש הרבה מזה והוא הולכין אחר
רוב המטילין הטמאים ואמר' משתמא העילו כולם כשזה. וכן מצינו סברת הפוסקים ביו"ד סי' פ"א ס"ב בהמה ערפה שנתערבה בכשרות שאם יש ששים כשרות בעל
הלב של ערפה בששים דמסתמא כולן שוות בהלבן ומאוס דמלאויותה מין כמינו בעל כרוב ומדרבנן לר"ך ששים תלינן לקולא. וה"ל דכזוהי דמי רגלים של כנעני
טומאין מדרבנן וה"ל אמרי' כפ"ה דתרומות כסם שפתחו החולין כך פחתה התרומה ומוחר. דהתם נמי מדרבנן בעיין מזה והכא שייך ביו"ד סי' י"ד ס"ה אבר אבר
שאבר צבחה משערין ג"כ בששים משאר האברים מה"ט דמלאויותה ברובא בעיל כשפירשנו שנתערב בכשרה מין כמינו מזה ודל"ל כפ"ז סם. ולפ"ו משמע
הכא נמי כזבין וטהורים שהטילו אין הולכין בסתם אחר רוב המטילין דספק לאוריתא הוא אלא הולכין אחר רוב מי רגלים: אבל אם קדמו מי גשמים אפילו כ"ט
מי שפיקוח טמא. ודחקו המפרשים בה הרא"ה ד"ה הכ"מ מה טעם יש בין קדמו אלו או אלו ע' בתו"ט. והרא"ה כפירושו כתב כשקדמו מי שפיקוח אין מי
גשמים מקבלין טומאה ללא אחשבינהו לגשמים. אבל קדמו מי גשמים שירדו כבר ניחא ליה כהו ונתקבלין טומאה ע"כ וז"ל ככונתו דהכא בכור העשוי ומיוחד לכך
שירדו בו מי גשמים לשתיה כדמוכח במסכת תענית שהיו מתקפזין לשתות ממי טהור המיוחדים לכך וה"ה כלי כמו אמרנו שיש לו להכניס בה מי גשמים לשתיה והלכך

1 סאא בה כספות טו
הכתיב עט יומה ד
דברתי ימות פיה היל טו
ספרי ספר א"כ כתיב ע"כ
הספרי פי לו ספיק ד :

הלופי גרסאות

1 ספוק קרוב (כח) ה"ג
קרוב :

תספות חדשים

1 תוי"ט ד"ה ממקום
בר ופי' הר"ב כו' .
כחג הכ"ד וליהל דהר"ב
כסדלי ספרי לקרוב
הי"ט מקום הובג שיש
ירק וכ"כ ה"כ כו' דל"א
לפרש ממקום קרוב כהנ"ך
התחום אל ידוע שאין שם
ירק ולא דמי להאי דתליין
דך אפ"ר שיהי תליין
ככות שבתוך התחום כמו
מתוך התחום . אכל הגנה
ופרדסן וימין ניטו כו'
וא"כ ה"ט מוד התי"ט מ"ט
הכא כו' ל"ק ולא מירי
עכ"ל . ודבריו תמוהין
דאטו מי לא ידעיין דמקום
קרוב לפי הר"ב ר"ל
ממקום הויתר קרוב שיש
כו ירק בין שיהיה תוך
התחום או חוץ לתחום
הוא עלמז מ"ט התי"ט
דא"כ אם יש מקום שיש בו
ירק בתוך התחום דלאכ"ר
להביא משם תליין כיה
אפילו לא טעם כניכור
שכתיבתי שם וא"כ מ"ט
שהיה דבתי ששעש לו
כניכור וכו' (ע"ל) :

אליהו רבה

1 מצא בה תינוק מושלך
כו' . תיבא כתיבספת
מלא כה תיבא מושלך
תחלה לתחלה מעלין פלי
שני הומריס ורבי יהודה
ואמר אם היתה שם ככרית
אחת או שפחה אחת היה
העורב להשליך :

משנה אחרונה

אם יש בה רשות
ובמתני' ללעיל חתי לה
משמא דר"י ורוב
הכוסקים ספקו לעיל דלא
הוא שאל הוסקה מע"כ אינה
והוא כדעת כנעני : 1 מצא
הכא דהתם ודאי והכא ספק
שאלוסין . פשיטא דכשם
שם לו מתירין איכא מרבנות
בו זיוס . אבל להמתין ככדי
אפילו מתוך ההתום ובמס'
לש"י ומ"ג ואפ"ג דלא מ"ר
ואם יש בה רשות . פי' הרב
מנחה להמתין ככדי שיעשו
ללרכו בכל יום . ומ"מ נבי
שבת ולישא דגמ' שם משמע
שעשו נעשה כבת אחת
דוקא כרשות כנעני : 1 מצא
ישראל הא משמע הכא דודאי
ומינה בנת' ספ"ג דכתיבות
מיירי ולא אוליין כתר רוב
שמואל פי' ס' ל"ג א"כ הרמב"ם .

1 כר"י שיבואו ממקום קרוב . כדי שילך הכנעני ויתלת
ויגמור המלאכה ויחזור לכאן . והא דלא הזכיר
שיעור התלישה לפי שהוא נעשית בשעה מועטת . הר"ן פ"ג
דבינה . ומ"ט ספ"ג שלא אמרו כו' אלא גזירה שמא יאמר

לכנעני לך והבא כו' כלומר לך
ולקט . וכן ל' החוס' דבינה פ"ג :
ממקום קרוב . כתב הר"ב
ואפ"ג דשמא הובא

ממקום רחוק כו' ובמסנה ד' פכ"ג
דשבת דתנן א"כ"כ בואו ממקום קרוב
ופי' הר"ב שגודע לנו בזיכור שבאו
ממקום שבתוך התחום כו' ולפי זה

מקום קרוב היינו בתוך התחום . וא"כ קשה מ"ט הכא מהתם
בא . ושמא יש לחלק דהתם לענין מת . וחושא מלתא עובא .
דף כ"ד . שיש חילוק בין מה לדברים אחרים . דהכל יודעין
הר"ן פ"ג דבינה גבי כנעני שהביא דרוקן לישראל . כתב
ממתני' דהכא . ושמינין מינה דדעתו נמי דמתני' לא קתני
הובאו . וא"כ מקום קרוב דהכא . לאפקוי מקום רחוק
דפכ"ג דשבת . וזוהי נוכל לתרץ דברי הר"ב ג"כ . ושאלן

חילוק בין מה לירק דהכא . אלא דמקום קרוב דהכא . לאפקוי

מקום

אם רוב ישראל ימתין וכן משום דכל דבר הנעשה בשביל ישראל בשבת
חסור למוצאי שבת ככדי שיעשו גזרה שמא יאמר לכנעני שיעשה שבת
דבר שר"ך למ"ט משום דאמירה לכנעני שבות א"כ לא ירדוהו בואמרו
לכנעני שיעשו' בשבת הואיל ור"ך להמתין למ"ט ככדי שיעשו כך מאלתי כתוב
בשם הרמב"ם ו"ל ופירשו רש"ל בסמוך : ומ"ט כדי שיבא ממקום
קרוב ומתקו הויו :

אם

אלא דמל הש"ס גופא קשה לפ"י אמאי לא הו' הלכה כסתם ורואיני כס' שיעיר
היבא דלא גלי בתלויה של מעלה דרך סתמא יתיר הוא אכל או גלי דרך סתמא
כ"ה ע"א איתא כהאי גוונא וקתני שם דהוי כסתם וכ"כ החוס' שם דף ז' פ"א
1 מצא בה תינוק וכו' . (עיין תוי"ט ד"ה ספחה על מוצאה) ולא ידעתי מאי קש"י
להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

התורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

אם רוב כנעני' לוקח מיד . דכיון דרוס כנענים אדעתא דכנעני'
נחלש : כדי שיבואו ממקום קרוב . שיש שם ירק . ואף ע"ג
דשמא הובא ממקום רחוק א"כ להמתין אלא כדי שילקטו ירק
ממקום קרוב שיש בו ירק ויביאוהו משם שלא אמרו וזכמים
ולערב ימתין ככדי שיעשו אלא גזירה
שמא יאמר לכנעני בשבת לך והבא
וכשרואה שר"ך להמתין לערב .
כדי שיבא הדבר ההוא . ואפילו
ממקום קרוב לא יאמר לכנעני לביאו
בשבת : ואם יש שם רשות לוקח
מיד . דאדעתא דאדם חשוב רגילין
תמיד

אם רוב עכו"ם לוקח מיד (י) . ואם רוב
ישראל . ימתין כדי שיבואו ממקום
קרוב(י) . מחצה למחצה . ימתין כדי
שיבואו ממקום קרוב . ואם יש בו רשות
לוקח מיד : 1 מצא בה תינוק מושלך
אם

מקום קרוב היינו בתוך התחום . וא"כ קשה מ"ט הכא מהתם
בא . ושמא יש לחלק דהתם לענין מת . וחושא מלתא עובא .
דף כ"ד . שיש חילוק בין מה לדברים אחרים . דהכל יודעין
הר"ן פ"ג דבינה גבי כנעני שהביא דרוקן לישראל . כתב
ממתני' דהכא . ושמינין מינה דדעתו נמי דמתני' לא קתני
הובאו . וא"כ מקום קרוב דהכא . לאפקוי מקום רחוק
דפכ"ג דשבת . וזוהי נוכל לתרץ דברי הר"ב ג"כ . ושאלן

חילוק בין מה לירק דהכא . אלא דמקום קרוב דהכא . לאפקוי
מקום

חזון נחום

1 ואם יש בה רשות לוקח מיד . מסופקי כוס אם יש לחלק בין אמבטי לירק
הנמכר ובה רשות ל"ל דהכא מודה ת"ק דלולין לקולא דהכא ודאי רגילין
להביא תמיד ללורך אדם חשוב כנעני ולא דעתיה דישראל התייב וכן משין האת
דברי הר"ב ו"ל או נאמר דאין לחלק כנייטס ומתני' ר' יהודה היל דתייב לקולא
באמבטי וה"ה הכא ואם נאמר דת"ק מודה כהא ק"ק לדעת הרי"ף והרא"ש כההיא
דפי' שאל ללעיל דקאמר דמתייב כוותיה דשמאל דתייב לתומחא לומחא מרשה
לדמבטי והלכה להא דסיפא דומה יותר וז"ל אמרין דתתם מתני' כו' יהודה אין
להביא דהלכה כו' יהודה דה"ל מחלוקת ואח"כ סתם דהלכה כסתם דהא מדקמייתי
הש"ס מייפעה לשמואל מח"ק משמע דס"ל לש"ס דהלכה כותיה ולא כו' יהודה
כבבליי התלמוד אות ע"ז שכתב דלא מקרי סתם משנה לפסוק כאותו סתם אלא
הש"ס מייפעה לשמואל מח"ק משמע דס"ל לש"ס דהלכה כותיה ולא כו' יהודה
דף ז' פ"א ד"ה פשיטא דמחלוקת ואח"כ סתם יפ"ס ולענין הלכה ל"ך מיתון :

1 מצא בה תינוק וכו' . (עיין תוי"ט ד"ה ספחה על מוצאה) ולא ידעתי מאי קש"י

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

להתורה אכידה ורוב ישראל הוא גם כן להתורה אכידה כדאמר בש"ס אמאי

י' ו' תמוז ש"ח
מנחה ג' פ"ז

אליהו רבה

אם רוב מבניסין
לבתיהן פטור. כדקתן
במעשרות (פ"א ת') כ"א
כמוליד לזקן אכל במוליד
לבתו אכל מהם ערמי
עד שהוא מניח לבייתו:

משנה אחרונה

ישראל וזמרים שלא
היה היום ערפה
במקולין מותר ולמיעוט
כנעני לא חייבין דכל
דפריש מירובא פריש
ואם הוא ברב מבוסל
לא מהני רוב עובדי
שנא מן לוקח כנעני
ככל ואסור משום בשולי
כנעני כדקתן פ"ב
דע"ז הולכין אחר רוב
האולכין כשרובן ישראל
אין בו משום בשולי
כנעני ולפ"ז נראה שחם
הם מחלה על מחלה
ברישא ובסופא ה"ל למיתני
בחד לישא בשנים פטור
או בשנים דמאי ואחרי
תנא כדקתן פ"ב דע"ז
הולכין אחר רוב הולכין
להחמיר וגבי כשר
מבוסל והולכין להקל
דטיקא איסור ביבול
כנעני דרבנן. ולפ"ז
דמאי לא תני הכא דע"ז
מחלה ע"מ:

אם רוב מבניסין
לבתיהם פטור.

כפ"ק דמעשרות מביאר
שיש שני זמנים לענין
משער. האחד משהגיע
הפרי לעונת המעשרות
אסור באכילת קבע עד
שיעשר אכל אכילת
עראי אוכל בלא משער.
ויש עוד זמן אחר
כשיגמר הפרי זה

נקרא גורן למשער ואפילו
פני הבית שאם דעתו
לכניסן לבית אסור עד
שהוא יעלה על גבי
הבית. והוא כפ"ק
דמעשרות וכו'. ויש
המחמיר שם אסור עד
שהוא יעלה על גבי
הבית. והוא כפ"ק
דמעשרות וכו'. ויש
המחמיר שם אסור עד
שהוא יעלה על גבי
הבית. והוא כפ"ק
דמעשרות וכו'.

182 תוספות יום טוב מבשירין זיעת בתים פרק ב ר' עובדיה מברטנורה

מנחה ג' פ"ז דקלקים. כמ"ס סס: י אם רוב מבניסין
לבתיהן פטור. פ"ז הר"צ מלעשר. דעדין לא ראה פני
הבית ולא נתחייב. הר"ש. ומ"ס הר"צ פ"א דפטור לפי
שרגילים לעשר קודם כו' הילכך כו' שהוא בחזקת מעושר.

כ"כ הרמב"ם בפירושו ול"ע דמשום
דרגילין לעשר יהא בחזקת מעושר
ויאלא מכלל דמאי. ודוחק לומר
דמשכתו לענין אכסנאי ועני דמאכילין

דמאי. כדקתן ריש פ"ג דמאי. ובחבורו פ"א מהל' מעשר
[הלכה ט'] כתב פטור מלעשר. שעדין לא נקבע למעשר:
אם

מלאכת שלמה

אם רוב מבניסין לבתיהם פטור. מלעשר דמסתמא לכשהיו מולכין
אותם לבית נפלו ולא ראו עדין פני הבית ומותרין באכילת עראי:

פרך כפרק גיד הגסה מחתי' עליה דרבי דאמר כשר שנתעלס מן העין אסור ודאקל
חדש ס' ס"ג בארז:

י' דמוציא פירות כו'. כתב הר"ם ו"ל אם רוב כנענים ודאי לאין קנין לכנעני כ"ל
ביאור ומ"ב אם רוב כנענים ודאי לאין קנין לכנעני כ"ל דהקפיד מיד מעשר ואפילו למ"ד
יש קנין דרבנן חייב והכנעני לא עישר. הר"ם ו"ל
ואפשר שזו ג"כ כוונת הר"ם שכתוב שם בפירושו ואפילו יש קנין מ"ז ודאי אינו מעושר
הוי עכ"ל. ולי נראה שכוונתו דלא חייב מעושר כו' עכ"ל. ולי נראה שכוונתו דלא
מתוקן שיעל ממנו המעשר כדין דקנין שיש קנין לכנעני להפקיע מיד מעשר לא ש"ך
לומר בו מעושר. כי אין לר"ך תיקון ופקק מיס דה"ל דבר הפסוק ואין
מפרישין ממנו כל חייבו:

עיינן תו"ש ר"ה אם רוב מבניסין וכו'. ולא ידעתי מאי קשוי ליה דה"ל דכיון דרוב עם
הארץ מעשרין ואינו אלא חומרא דרבנן בעלמא היבא דרגילין הקלו
דכדמאי הקלו במה דברים ומה שתיקן הוא ו"ל קשה בענין דמלכד דקשה להעמיד סמך
מוציא פירות כו'. וכתב הר"ם ו"ל קשה בענין דמלכד דקשה להעמיד סמך מוציא פירות
כו'. וכתב הר"ם ו"ל קשה בענין דמלכד דקשה להעמיד סמך מוציא פירות כו'.
לא ראה פני הבית א"ך רגילין לעשר ומשמע מדבריהם דעל כן מעשר זה יכונן
לאכול בשנים לבית ואפשר דיכול לעשר ככ"ג ולומר פירות אלו יהיה מעשר על
אלו כשיכנסו לבית ומאי ככ"ג א"ע שפירין לא נתחייבו מן התורה כיון שאמר
לכניסו לבית כו'. ויש לומר שיש פירות הם בעולם ויש דמאות רחיש מסוגיא
דפירות פרוה אלו יהיה מעשר על אלו י"ע. ועיין כפרק בתרא דטבול ו"ס משנה ד'
לגין של טבול ו"ס כו' ויכול לאכול מהם מיד אפילו אכלו קבע וליה כו' אפילו
איסורא רוב מבניסין למכור בשוק הרי אלו דמאי ומחלה למחלה דמאי ע"כ. וקשוי
לי דהא תו"ל שכתב בפ"ג מלא ככלה במקום שהרוב מבניסין לשוק אסור לאכול
ממנה עראי ומתקנה דמאי ובמקום שהרוב מבניסין לבתים אסור למחלה דמאי ואם
הכניסה לבית מתקנה ודאי כו' וע"כ כ"ב א"ך יטובה וחכמים

אם רוב מבניסין
לבתיהם פטור.

כפ"ק דמעשרות מביאר
שיש שני זמנים לענין
משער. האחד משהגיע
הפרי לעונת המעשרות
אסור באכילת קבע עד
שיעשר אכל אכילת
עראי אוכל בלא משער.
ויש עוד זמן אחר
כשיגמר הפרי זה

נקרא גורן למשער ואפילו
פני הבית שאם דעתו
לכניסן לבית אסור עד
שהוא יעלה על גבי
הבית. והוא כפ"ק
דמעשרות וכו'. ויש
המחמיר שם אסור עד
שהוא יעלה על גבי
הבית. והוא כפ"ק
דמעשרות וכו'. ויש
המחמיר שם אסור עד
שהוא יעלה על גבי
הבית. והוא כפ"ק
דמעשרות וכו'.

חזון נהום

הם לפנין עומאם וטמאם לבד. א"כ לנפין שאכילה אסור לאכול כחיים
ענין שיהיה לפי שהעיקר אכלו בשר הנעלם מן הפין אסור אלא אם היה בו
טכישות עינו ויכירטו ואלו יהיה מותר לאכול אחר ההעלמה ע"כ. וקשה דא"כ מאי
לדמוקין ולומר כשומר ודוואו י"ע ו"ע ונפין בשר שנתעלס מן הפין. עיין בפ"י
חדש ס' ס"ג בארז:

י' דמוציא פירות כו'. כתב הר"ם ו"ל אם רוב כנענים ודאי לאין קנין לכנעני כ"ל
ביאור ומ"ב אם רוב כנענים ודאי לאין קנין לכנעני כ"ל דהקפיד מיד מעשר ואפילו למ"ד
יש קנין דרבנן חייב והכנעני לא עישר. הר"ם ו"ל
ואפשר שזו ג"כ כוונת הר"ם שכתוב שם בפירושו ואפילו יש קנין מ"ז ודאי אינו מעושר
הוי עכ"ל. ולי נראה שכוונתו דלא חייב מעושר כו' עכ"ל. ולי נראה שכוונתו דלא
מתוקן שיעל ממנו המעשר כדין דקנין שיש קנין לכנעני להפקיע מיד מעשר לא ש"ך
לומר בו מעושר. כי אין לר"ך תיקון ופקק מיס דה"ל דבר הפסוק ואין
מפרישין ממנו כל חייבו:

עיינן תו"ש ר"ה אם רוב מבניסין וכו'. ולא ידעתי מאי קשוי ליה דה"ל דכיון דרוב עם
הארץ מעשרין ואינו אלא חומרא דרבנן בעלמא היבא דרגילין הקלו
דכדמאי הקלו במה דברים ומה שתיקן הוא ו"ל קשה בענין דמלכד דקשה להעמיד סמך
מוציא פירות כו'. וכתב הר"ם ו"ל קשה בענין דמלכד דקשה להעמיד סמך מוציא פירות
כו'. וכתב הר"ם ו"ל קשה בענין דמלכד דקשה להעמיד סמך מוציא פירות כו'.
לא ראה פני הבית א"ך רגילין לעשר ומשמע מדבריהם דעל כן מעשר זה יכונן
לאכול בשנים לבית ואפשר דיכול לעשר ככ"ג ולומר פירות אלו יהיה מעשר על
אלו כשיכנסו לבית ומאי ככ"ג א"ע שפירין לא נתחייבו מן התורה כיון שאמר
לכניסו לבית כו'. ויש לומר שיש פירות הם בעולם ויש דמאות רחיש מסוגיא
דפירות פרוה אלו יהיה מעשר על אלו י"ע. ועיין כפרק בתרא דטבול ו"ס משנה ד'
לגין של טבול ו"ס כו' ויכול לאכול מהם מיד אפילו אכלו קבע וליה כו' אפילו
איסורא רוב מבניסין למכור בשוק הרי אלו דמאי ומחלה למחלה דמאי ע"כ. וקשוי
לי דהא תו"ל שכתב בפ"ג מלא ככלה במקום שהרוב מבניסין לשוק אסור לאכול
ממנה עראי ומתקנה דמאי ובמקום שהרוב מבניסין לבתים אסור למחלה דמאי ואם
הכניסה לבית מתקנה ודאי כו' וע"כ כ"ב א"ך יטובה וחכמים

אם רוב מבניסין
לבתיהם פטור.

כפ"ק דמעשרות מביאר
שיש שני זמנים לענין
משער. האחד משהגיע
הפרי לעונת המעשרות
אסור באכילת קבע עד
שיעשר אכל אכילת
עראי אוכל בלא משער.
ויש עוד זמן אחר
כשיגמר הפרי זה

נקרא גורן למשער ואפילו
פני הבית שאם דעתו
לכניסן לבית אסור עד
שהוא יעלה על גבי
הבית. והוא כפ"ק
דמעשרות וכו'. ויש
המחמיר שם אסור עד
שהוא יעלה על גבי
הבית. והוא כפ"ק
דמעשרות וכו'. ויש
המחמיר שם אסור עד
שהוא יעלה על גבי
הבית. והוא כפ"ק
דמעשרות וכו'.

תפארת ישראל

אין חייב רק דמאי דמאי אפ"כ עישר. וא"כ למה נקט כפ"א. מחלה על מחלה
דמאי. הרי מ'עשרת נמי ע"כ רק דמאי הוא. ו"ל"מ ה' ל"ל דה"ס דמחתי'
דמלוא קנט, מלא, כ"ס כדקנט במחתי קמייחא. משמע דמלא
הפירות מחוץ לעיר. בדרך שמשדה לעיר. ולא ראו פני הבית
ודאי. רק הגיע גרנן למעשרות כפ"א דמעשרות מ"ה. ולהכי
ברוב בני עיר מבניסין לבתיהן. פטור מלעשר באוכל מן
ארצי

נקרא גורן למשער ואפילו
פני הבית שאם דעתו
לכניסן לבית אסור עד
שהוא יעלה על גבי
הבית. והוא כפ"ק
דמעשרות וכו'. ויש
המחמיר שם אסור עד
שהוא יעלה על גבי
הבית. והוא כפ"ק
דמעשרות וכו'. ויש
המחמיר שם אסור עד
שהוא יעלה על גבי
הבית. והוא כפ"ק
דמעשרות וכו'.

יבין

אין חייב רק דמאי דמאי אפ"כ עישר. וא"כ למה נקט כפ"א. מחלה על מחלה
דמאי. הרי מ'עשרת נמי ע"כ רק דמאי הוא. ו"ל"מ ה' ל"ל דה"ס דמחתי'
דמלוא קנט, מלא, כ"ס כדקנט במחתי קמייחא. משמע דמלא
הפירות מחוץ לעיר. בדרך שמשדה לעיר. ולא ראו פני הבית
ודאי. רק הגיע גרנן למעשרות כפ"א דמעשרות מ"ה. ולהכי
ברוב בני עיר מבניסין לבתיהן. פטור מלעשר באוכל מן
ארצי

סמך למחזה יחזיקי דמאי
י"א ה"א וי"א ח"א ע"א
ק"ד :

תוספות חדשים
י תוי"ט ד"ה וישראל
כו טעמא מאי כו'
ל"ג טעמא דמילא
נא"ף לא טעיל וכתב
סינולמי טעמא מאס
דסוי דכר טי"ו מתירין .
וכתבו תוס' בע"א דף ע"ג
ט"ב דלפ"א חפילו לא טעיל
כך לתרומת מעשר ויסל
כך תרומת גדולה וי"א
חפילו דמאי אורס כדליתיה
ריש טי"א וכו' כ"א
הטסקים לחפילו ספיקה
אורס כמשהו . והרמב"ם
פ"ג מהמ"א כתב ג"כ
ה"י טעמא הכא וי"א
מחילא נכפש האי דיעא
ולכן לא העתיק משהו ו
יק"ל ולכן ל"ך שודאי
ישאל טעיל לחוש דל"ג
הי פ"ט :

(מחזקת"ח ז"ל)
אלוהו רב

דמאי . כלומר ספיקה סוף
ולא דמי לשאר דמאי :

חידושי מהרי"ח
י תוי"ט ד"ה וישראל

אחד מטיל לתוכו
דמאי כו' ומ"ל לא
ירענו שטמא מאי
דלפ"א דמאי תרומה עול'
בק"א בע"ל . ג"כ ולא
א"בן מאי קשיא לה"ב
חזא לו יהא כדבריו
שהתרומה במלה א"ה
צריך להפריש מעשר
שני ולאכול בירושלים
או לפירותו א"ב צריך
בתחילה להפריש מעשר
ראשון כדני שצריך
להקדים מעשר ראשון
למעשר שני וכשפריש
מעשר ראשון אז צריך
להפריש תרומת מעשר
ואם מפני ספק דרבנן
אין איסור להקדים כו'
אף שהוא דוחה
המע"ד מ"מ הא נקרא
דבאי בשביל מעשר
שני . ועוד דהא כו"ל
נפל מאיליו שיתבטל
רק ישראל מטיל בו
כבוונה ואין סבילין
איסור לכתחילה אפילו
איסור דרבנן ועוד נראה
לומר שהרא"י שמביא
מ"ב דע"ה דרש
היה מתחילה עליו
שם ערלה וכלאי הכרם
ונתבטלו אבל כאן כשלא
יפריש תחילה מה
יתבטל ואל תשיבנו
שהביא הרב תוי"ט
במ"ס דמאי פ"ו משנה
ד' ב"ה נ"טל מאה וכו'
קשיא בשם הרמב"ם
וה"ל שם כשנתערב שם
טבל שיש בהם אחת
תרומת מעשר והיה היא
עולה אף שלא הפריש
חייבו כשם ששם
יפריש כל הטבל .
ומשיפריש התרומה
מעשר ע"ש . אבל אוה
סברא שיתבטל מה שלא
נקרא עדיין שם תרומה
וכרמייתו דאי' ליה
שהבין אסור לו לאכול

אם רוב כנענים ודאי . ר"מ לטעמיה . דסבירא ליה אין קנין
לכנעני בא"י להפקיע מן המעשר . ופירות שגדלו בקרקעות
של כנעני חייבין במעשר . והכנעני פשיטא ליה עשר . הלכך
ודאי טביל הן : ואם רוב ישראל דמאי . כדן פירות הגמלאים
ביד עם הארץ . שצריך להפריש מהן
תרומת מעשר . ומעשר שני : וחכ"א
וכו' . חכמים ס"ל . יש קנין לכנעני
בארץ ישראל להפקיע מן המעשר .
ואם לא היה ישראל מטיל לתוכו .
היה הכל פטור מן המעשר . אבל
בשם חפילו ישראל א' שמטיל
לתוכו

לבתיהן . פטור ולמכור בשוק .
חייב. מחצה למחצה דמאי (ז) . אוצר
שישראל ועכו"ם מטילין לתוכו (ז) .
אם רוב עכו"ם . ודאי (ח) . ואם רוב
ישראל (ט) . דמאי . מחצה למחצה .
ודאי (י) . דברי ר"ט . וחכמים אומרים .
אפי' כולם עכו"ם . וישראל אחד
מטיל

הארץ מעשרין הן . וכיוצא בזה שכתבתי לענין אונן צפ"ק דמאי . והשתא ניחא ליה פירש הר"ב ברישא מחלה למחלה דמאי
שצריך להפריש כו' אלא הכא איננו צריך להשמועין דאף לר"מ ח"ל להפריש אלא תרומת מעשר ומעשר שני . כך כ"ל :
וישראל אחד מטיל לתוכו דמאי . כשודאי ידוע שישראל אחד הטיל לתוכו ומ"מ לא ידענא טעמא מאי . דאפילו ודאי
תרומה

חזון נחום

וחכמים אומרים כו' עיני תוי"ט ד"ה וישראל אחד כו' . ואני הטל לא
ידענא מאי קשיא ליה דרבנן חייב ש"פ השבאל הטיל בו הכנסה אחד
עד כדי שלא יבא כשהם שטילו כל הכנענים לנצל חלקו של ישראל כ"ל תרומת
מעשר שכתלוקו :

פירות
להניע לא יניע עד שיפטר אם להניע חייב לעשר מכ"ס לאכילה
זה קאמר אם רוב מכניסין פטור מלעשר ומותר לאכלס עראי כדתנן
כי עולס הולכים אחר הרוב . פכ"ל ז"ל :
וחכמים אומרים אפי' כולם עכו"ם וישראל א' וכו' . כך מ"מ ע"ה הרי"א ז"ל :

מחלה

אם רוב כנענים ודאי . ר"מ לטעמיה . דסבירא ליה אין קנין
לכנעני בא"י להפקיע מן המעשר . ופירות שגדלו בקרקעות
של כנעני חייבין במעשר . והכנעני פשיטא ליה עשר . הלכך
ודאי טביל הן : ואם רוב ישראל דמאי . כדן פירות הגמלאים
ביד עם הארץ . שצריך להפריש מהן
תרומת מעשר . ומעשר שני : וחכ"א
וכו' . חכמים ס"ל . יש קנין לכנעני
בארץ ישראל להפקיע מן המעשר .
ואם לא היה ישראל מטיל לתוכו .
היה הכל פטור מן המעשר . אבל
בשם חפילו ישראל א' שמטיל
לתוכו

לבתיהן . פטור ולמכור בשוק .
חייב. מחצה למחצה דמאי (ז) . אוצר
שישראל ועכו"ם מטילין לתוכו (ז) .
אם רוב עכו"ם . ודאי (ח) . ואם רוב
ישראל (ט) . דמאי . מחצה למחצה .
ודאי (י) . דברי ר"ט . וחכמים אומרים .
אפי' כולם עכו"ם . וישראל אחד
מטיל

הארץ מעשרין הן . וכיוצא בזה שכתבתי לענין אונן צפ"ק דמאי . והשתא ניחא ליה פירש הר"ב ברישא מחלה למחלה דמאי
שצריך להפריש כו' אלא הכא איננו צריך להשמועין דאף לר"מ ח"ל להפריש אלא תרומת מעשר ומעשר שני . כך כ"ל :
וישראל אחד מטיל לתוכו דמאי . כשודאי ידוע שישראל אחד הטיל לתוכו ומ"מ לא ידענא טעמא מאי . דאפילו ודאי
תרומה

מלאכת שלמה

אם רוב כנענים ודאי . ר"מ לטעמיה . דסבירא ליה אין קנין
לכנעני בארץ ישראל להפקיע מן
מעשר ואפילו למ"ד . יש קנין מדרבנן חייב הכנעני לא עישר
הרא"ש ז"ל . ואפשר שזו ג"כ כוונת הר"ש ז"ל שכתוב שם בפירושו ופ"א
יש קנין מ"מ ודאי אינו מעשר היו ע"כ . וכתב ה"ר יהוסף ז"ל אם
רוב מכניסין לבתיהם פטור מלעשר וכו' פ"י שכתב ר"ע ז"ל פירושים אלו
כמה קשים דהא תנן במ"ס דמאי המולא פירות בדרך ונסתן לאכלס
וג"ל לפרש דהא מתני' לא חיירי אלא במעשר ברובה לאכלס עראי ועל
במ"ס מעשרות פ"א כד"ל חייב למכור לטוק אבל כשמוכר לא מחשב ס' ללחור
וחכמים אומרים אפי' כולם עכו"ם וישראל א' וכו' . כך מ"מ ע"ה הרי"א ז"ל :

מחלה

תפארת ישראל יבין

יבין
ב"ל"ז איכא ס"ס . ס' קודם שראו פני סבית . וס' מעושרין .
י"ל מ"מ"ש רכ"מ פ"א ממעשר . דבדמאי לא פטר ס"ס מדעיקר
גזירה היא מ"מ . ס' שמא עישר נקטין כוודאי לא עישר . וזה
ראיה לש"ך כללי ס' אות י"ח : (ז) תבואה : (ח) ר"ל למ"ד
אין קנין לכנעני להפקיע בא"י ממעשר . ודאי חייב . ולמ"ד יש
קנין . ודלתי פטור : (ט) ע"ה ד"ס עישר : (ס) כ"ל משום סומן
מיעוט

תפארת ישראל
א"רעי . משא"כ צרוב לטוק אסור חפילו ארעי מדכניע גרמן
למעשר . פ"א דמעשרות שם : (ז) אף דחייב דמילעמא כמו ע"כ
רק דמאי הוא . דשמא עישר . כ"ל דקמ"ל דלא יעשר מזה ע"ז
אף במידי דשיך צילה . כ"ס דמאי מ"ה . ואע"ג דאיכא ס"ס
בסיפא באלור . דאף דס' מיעוט שלבתייהן לא מחשב ס' ללחור
לס"ס . דמיעוט לגבי רוב כליהא דמי [פ"ד י"ד ר"ג סק"ן עכ"פ

משנה אחרונה

דהך דמאי אינו כדמאי לכל דוכתא דהוי ספק א"ס הוא מעושר
דכחא ודאי אינו מעושר אלא הספק הוא אם היה דעתו למכור בשוק
ונקבעו מיד ואסורין באכילת עראי . או להכניסן לבית היתה דעתו ולא
נקבעו ומותרין עראי . ומשום ספק השאיל לכן שם דמאי וצריך לעשרן
כדן דמאי . ואע"ג דהכא איכא תרי ספיקי שמא מן המכניסין לבית הס'
ולא נקבעו . ואם מהמותרין לטוק שמא עישרין כבר . משמע דס"ל אפי'
דאיכא ס"ס חייב בדמאי ויש מחלוקת בזה כמ"ל וז"ל :
אם רוב כנענים ודאי . משמע כלל האוצר הוי עבד ואיני ואיכא למידק
במאי עסקין אי יש לו פרנסה ממקום אחר אין האוצר כולו טביל
וח"ל להפריש ודאי אלא לפי רוב הטבל שכתובו כדתנן פ"ג דחלה מ"מ
ואי אין לו פרנסה ממקום אחר אימא סיפא רוב ישראל דמאי הא לריך
לפטר ודאי על הכל משום מיעוט טבל ודאי שכתובו שאוסר הכל שכתב
אוסר ביה . ואפילו מעשר דכחא איירי לענין ששם כ"ל להפריש אלא לפי
חשבון היינו משום דאין בו איסור שמוחר לזרים והכא אליבא דר"מ
קיימין שאסור לזרים . ושם משום תרומה גדולה ליכא קפידא שחשה
אחת פוער ומעשר ראשון חפילו לר"מ לא מחמתין הכא כמ"ס תוי"ט .
אבל יותר נראה דכחא איירי לענין ששם כ"ל לטעול מן האוצר :
סאה או סאתים לריך לעשרן ודאי לכל דפריש מרובא פריש . וג"ל הא
דמעשרין ודאי אם הם פרוסות פת או פלתי דבלה מעשר מכל א'
ובתמרים ונגוררות כולל ונטול כדתנן פ"ה דמאי מ"ה . דל"ל הרי
מפריש הם שלו וד"ל כדתנן פ"ג דמעשרות מ"ד :
וישראל אחד מטיל לתוכו דמאי . ואיט מעשר אלא ת"מ ומעשר שני
ופעור

לא נהירא דמקום רוב המיעוט כמאן דליתא ולא נכנס חפילו
לספק וכן מוכח נהירא בדברי התו' דחלוין דף פ"ו והביאם תוי"ט פ"ג
דטהרות מ"ח דדוקא לר"מ דחייש למיעוטא הוי ספק ולדידן לא וכו'
הש"ך ב"ד ס' ר"ג ס"ק ג' . ומ"ס דכ"פ האד שמא לא עישר חפילו
לא נקבעו חייב לעשר ע"כ . תמוה הוא דכולה מתני' באכילת עראי
איירי . ובאכילת עראי ליכא למ"ד דחייב לעשר קודם גמר מלאכה
הקובעת . ומ"מ רוב מכניסין לבתיהן פטור טל נקבעו . ומ"ס דלא
מהני טעמא טל נקבעו אלא דמתוך זה מלין להקל סתן מעשרין ע"כ .
חזיל לטעמיה שכתב לפיל אפטר טל חייבו . בדמאי אלא בדבר שהוקבע .
וכבר כתבנו דבגמרא אמרי' איפכא כמ"ס המביא כמ"ל . ולפי
הירושלמי שכתבו בשם הרא"ש נראה שה"ך שאין דרך לעשר קודם
הכנסה לבית . וגם כפי' השני שכתב הרב שמואל כשיכול לאכול מהן
עראי מכניסין טבל :
מכניסין לבתיהן פטור . כשאוכלין עראי ולאכול קבע אסור חפילו קודם
קבע . וכן כשהכניסין המולא לבית נקבעו וצריך לעשרן ודאי עשרי עד
טל ראו פני הבית טבל ודאי וכו' וב"כ הרמב"ם פ"ג מה"ל מעשרות
גבי מלא כלכלה כדן כ"כ . והא"י אכתי איך מעשר ודאי שמא מכנעני
נפלו ופטורין דקי"ל יש קנין לכנעני להפקיע ממעשר . וי"ל דמקום
שכוב ישראל מיירי ומ"מ הם שלו כדאמר ברי"ם אלו מליאת מלא פירות
מפוזרין הם שלו וד"ל כדתנן פ"ג דמעשרות מ"ד :
בזההה למחלה דמאי . כתב הר"ש כלומר ספק וכו' הרא"ש . וכיוצא

מכשירין זיעת בתים פרק ב

שהוציא כל מה שצריך להוציא לא נשאר בו מכל אלא שאנו מסופקים מעשר זה מה יעשה בו מותר לעשות חול קודש ולא קדש חול והוא פירות הולכים להחמיר במשמע דאחר אחר סתם אנו הולכים אלא שהולכים אחר החמור והוא השני שצריך לאכלו בקדושה שאם המעשר נשאר פבל כדברי הראב"ד והרא"ש איך אמרו הולכים אחר הרוב דהא פבל לא בטיל :

עליוס איסור שכל ואוסר במשהו ומצוה לרע על ספק עישר שני עישרים ק"ש ומ"ע ואפילו אחר הרוב אין לילך באיסורי שכל אלא בדמאי וכתב הר"י קורקוס ולא ידעתי היאך הקשה כן דאם זה נקרא שכל תיקשי ליה חמני' הולכים אחר הרוב לכן אני אומר דא"ו נקרא שכל אלא בשלא הוציא כל מה שצריך להוציא אבל זה הוציא כבר כל מה שצריך להוציא אלא שהמעשר שהוציא הוא ספק אם הוא שני או עני ומאחר

תוספות יום טוב מכשירין שק פרק ג ר' עובדיה מברסגורה

ציונים

א שק ש"י ט"ז ס"ה פ"ה
 ב חשב מ"ה ס"ה פ"ה
 ונתנו מ"ה ונתנו ה"ב
 כאלו משקין מ"ה ס"ה

אלהו רבת

א לרבע הכל כפי יתן חס' שהלחמו מלחון סכנגד המים כמיס' ולר"י סכנגד המים כפי יתן דניחא ליה ולל שאלו כנגד המים חס' כפי יתן אפ"ס שנתלחמו מלחון סכנגד המים לא רחא ליה דלי סה ניחא ליה סה מיתן כפי שקס ע"ג המים וסה כולה כנגד המים :

ב חבית שהיא מלאה פירות. תניא בתוספ' אחר ר' יוסי דר"א בשל חסד אבל בשאר כל הכלים אינן שואבין וכלי חסן כרטיס סרי סן ככלי חסד :

משנה אחרונה

פ"ג א שנתנו ע"ג הגר וט"פ המד ס"י שלא נחט לתוך המים אלא בסמוך למים ושואבו מלחוחית המים והלחוחית הוא כמו יופה העולה מן החמין שחשב כמו המים עלמן להכשר כדלקמן פ"ה מ"י. ואמרין דניחא ליה מסתמא כמ"ס הרב. וה"ל שיעילי' אי יוחא ליה. וי"ל דליתי' קמן דניחא ליה. ודוקא נתנס כסמוך למים אפ"ס פליג ר"י דאפי' כנגד המים מודה. וי"ל דר"י לטעמי' דס"ל לקמן מ"י ומ"י דניחא ליה לחוד לא מהני עד שיעשה מעשה מוכיח

ויתוך המים הוא הנעשה ודפי' כנגד המים הוא מפשה מוכיח ושלל כנגד המים אינו מוכיח. והא דכספק שנתנס בשבולת הנגר לכ"ע אין מוכרין משום דחסד גלי דעתי' להביחן עמו עבד ולא יוחא ל' במים. והיינו דכפני' ר' יהודה למילתי' ואמר כל שאו כנגד המים וכל שאינו וכו' דלא הו"ל לומר אלא כל שאינו כנגד המים אינן ככ"י דבהא הוא דפליג אלא דשיקר טעמי' הוא גירסא מעשה מוכיח וקמ"ל דחלק זה סכנגד המים נהי דהוי מוכיח לדדי' אינו מוכיח על חלק האחר. והר"ש מפרש טעמי' דר"י דמה שאינו כנגד המים אין הופעה חסב משקה דלאו מכה המים אתי אלא מן הפירות סכנגד המים ע"כ. ולא יתכן לע"ד דמ"ל להקל באיסור דאורייתא מספק. ואפשר דס"ל להכשר שאני דיש להקל בספק דיותן דומיא דיתן כפי' דודאי ניחא ל' כמ"ס בפ"ק מ"ד. ומיהו כהא לא הוה פליג ת"ק. ונראה יותר כמ"ס: ושואבו כל שאשבו. תני לישנא יתירא דה"ל למיתני ושאבו הרי הן ככ"י. אלא משום דר"י חלק בין מה סכנגד המים. תני הכא פל שאשבו אפי' אינן כנגד המים: ור"י ואמר כל שאו כנגד המים ככ"י. ומהר"ם גורם כנגד המים אינן ככ"י שדי להם בלחוחית של המים ולא ניחא ל' שיבאו מים עליהן עכ"ל. משמע דס"ל ללחוחית של המים אינו מכשיר אלא דוקא המים עלמן ולא דמי לופעה שמן החמין דהיינו טפי כמים עלמן ומן הוונטין לא. ומ"מ לא יתכן דלת"ק משמע בלחוחית איירי דאסברה לה בסמוך למים ואין סברה דליפגנו כהא. גם תלשן הר"ש משמע דכ"ע בניעה איירי וכ"כ הר"ש בהדיא :

ב ושואבו כל שאשבו. לישנא יתירא הוא ובמתני' דלעיל כתבנו בזה. ובאן נמי י"ל דלתי' לאשמועינן חס' אין החבית כולה בתוך המשקין ומקלטה חוץ למשקין אף הפירות שחון למשקין ככ"י. דאפי' ר"י דאמר לעיל כל שאינו כנגד המים אינן ככ"י. התם בנתונים חוץ למים ס"ל הכי אבל נתנס לתוך המים חמיה דניחא ל' במשקה כולן ככ"י: באלו משקין אמרו כמים וביין. ונראה דבאלו משקין אמרו דאפי' לא ראינו ששאו אמרי' מסתמא שאנו כיון שדרך ככך וגם בכלים דרכן להטילם כמ"ס הרב דבכלים הרבים איירי אמרי' מסתמא שאנו וכינא אח"כ. דאי יוחא ששאו דוקא לנפג ששאו כדוקא בכלים הרבים כיון דכולה בשאבו מליח

פרק ג א שק שהוא מלא פירות. כתב הרמב"ם ז"ל זרעים. כי רוב הזרעים מושכים המים.

וכ"ס החסיה. ע"כ. ועיין במסנה ג'. ובחבורו פרק י"ד מהט"א [הלכה ה'] כתב ג"כ שק שהוא מלא זרעונים :

רבי יהודה אומר כל שהוא כנגד המים כפי יתן וכו'.

ובנוסחת מהר"ם חינו כפי יתן וכו' ולא מידו. ופי' כלומר הסמוכים ממש למים אינן כפי יתן. דלא ניחא ליה שיבואו עליהם המים. משום דבלא"ה יש להם ללחוחית די.

מלחוחית המים הסמוכים אליהם. ע"כ: ב ושאר כל המשקין טהורין. וה"ג הר"ב. ופי' טהורין הפירות שבתוך החבית אם נתלחמו מהן. דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון. ולריך לומר שנס סופן לא לרעון. דאלת"ה הא חנן גריס מכילתין כל ססופו לרעון חט"פ שאין תלחמו לרעון. וזה דומק. דכיון

פרק ג א שק שהוא מלא פירות *). ונתנו על גב הנהר.

או על פי הבור. או על מעלות המערה *). ושואבו. כל ששאו בכי יותן *). ר' יהודה אומר. כל שהוא כנגד המים. בכי יותן. וכל שאינו כנגד המים *). אינו בכי יותן :

ב חבית ה) שהיא מלאה פירות. ונתונה לתוך המשקין. או מלאה משקין. ונתונה לתוך הפירות. ושואבו. כל ששאו בכי יותן.

באלו משקים אמרו. במים. וביין. ובחומין *). ושאר כל המשקין *). טהורין

כרבי יהודה: ב חבית. של חרס. או של כלי אפן הרטיס. שהן כחרס. אבל שאר כלים לא בלעו כל קד עד שיהיו הפירות שבתוך שואבים :

שואבו. נתלחמו הפירות ומסקה טופח עליהן: ה"ג ושאר כל המשקים פהורים. שאר ז' משקים המכשירים לקבל טומאה. טהורים הפירות שבתוך החבית אם נתלחמו מהן. דדוקא מים ויין וחומין שהן דקים גלולים. הן נבלעין בחבית מפני דקותן. והפירות שואבים מהן. אבל שמן דבש חלב דס טל. הן עביין. ומפני עביין אינן יכולין להבלע בתוך הכלי כל כך. עד שיהיו הפירות שבתוך החבית

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ב ושאר כל המשקין טהורין. כתוב במ"ס וה"ג הר"ב ופי' טהורין פירות שבתוך חבית אם נתלחמו מס' דהואיל וסתמן אינן כבלעין בחבית לא היו לרעון כו' ע"כ. ולשון זה ליתיה דכרי סרב ולשון סרב ז"ל אינו אלא טהורין הפירות שבתוך חבית אם נתלחמו מהן ע"כ. וכוונת הרב שהחילוק שיש בין ג' משקין הללו לשאר משקין הוא דג' משקין הללו הן נבלעין בחבית כ"כ עד שהפירות שואבין מהן וישערו זה דאפינה חסב הכשר אבל ללחוחית כעלמא לא מכשיר וכוון שאר משקין א"ה ליכנס בכלי עד כדי ששאלו מן הפירות אפי' שמתלחמן לא תשיב אמוז ללחוח כבשר וכן בשאר פנים שאינן כשארן ה"ס וה"ס וכן מפורש בדברי שם חילוק בין שאינן ללחוח שכתב שאנו נתלחמו

ציורים

ג רבי יוסי מטהר מ"ה
ד הרבנו יונה ע"ה

דאין להביא ראייה מפירות לפת כך נ"ל והא דאמר ריש לקיש דכי פליגי בפת חמה וחביה מגופה לא משום מחניטין דלעיל הוא דתקשה לך דאמר בפת לונגא וחביה פטוחה פליגי נמי והרי חביה דלעיל בפירות לונגים מיירי וכבר כתב הר"ש דלריש לקיש רריך ליישב שלא תקשה ממחניטין דחביה. אבל לריד לא קשיא ולא מידי דגמרא דידן סברה דיש לחלק בין פירות לפת וטעמיה דריש לקיש כדכתב הכסף משנה בסוף ה' תרומות (הלכה י"ג) בשם הר"א קורקום ז"ל דסבירא ליה דריחא מלתא היא ואין לא קיימא

משנה אחרונה

כ"כ לרביה דהא"י משום ריחא בעלמ' אוסר ע"כ. ולא יתכן דמיל' דכבר ריחא מלתא למא' משום בלוט אסר. אלא גראה דהתם משום פיה ליכא למיירי דכל יום בו מאה ואהר כנגד מעט יתעב אבל אי ריחא מלתא פשט בכל הפת והו' כתיבת טעם :

כר"י: ד המרבץ את ביתו. מולק בו מים כדי שלא יעלה האבק : ושגנו. נתלחלו. לשון אס היטה שדה מטונגת שפירשו שדה לחה בפ"ק דמועד קטן (דף ו') : אם מחמת הסלע. לור שמשת ימי בראשית. והוא רלפת הבית. ומתוך כך נתלחלו החטים בעריבה

רבי יוסי מטהר בשל חמים. ומטמא בשל שעורים. מפני שהשעורים שואבות : ד המרבץ י"י את ביתו ונתן בו חמים. ושגנו י"י. אם מחמת חמים בכי יותן. ואם מחמת הסלע י"י. אינן בכי יותן. המבכס את כסותו בעריבה

לן הכי: רבי מאיר מטמא. פירש הר"ב כלומר הוכשר הלחם כו' מחמת היין שנבלע בו ודלא פירש כן במסכת תרומות (ס"ט) דהתם רבותא אשמועינן דאפילו משום ריחא בעלמא אסרו רבי מאיר :

מלאכת שלמה

הואיל וההביל כובש יאה מותר ותלמוד שלנו חולק על כל זה צ"ב בתרא דע"ז דא"ל בפת חמה וחביה פטוחה ד"ה אסורה פת לונגת וחביה מגופה ד"ה מותרת אלא כי פליגי בפת חמה וחביה פטוחה פת לונגת וחביה פטוחה. ולפי שיטה זו רריך ליישב דלא תיקשו מתני' דחביה. ה"ש ז"ל. והר"ף ז"ל בפרק גיד הנשה (דף תשט) הכריח דליתא דלריש לקיש אלא אפילו בפת חמה וחביה פטוחה פליגי ע"כ ושם פי' הר"ן ז"ל דר' יוסי צ"ר יהודה ס"ל דריחא לאו מילתא היא ועשורים שאני מפני שאין שואבות גופו של יין ולא ריחא הוא. ע"כ בקיבור. ופי' הר"א ז"ל הרודה פת חמה וכו' וראה לי דמיירי שלא ראו הפת עד אחר זמן ואינו יודע אם היה עליו משקה טופח ר"מ סבר דודאי שאב דאי מיירי בשראו אותו מאי פלוגתא שייך הכא. ע"כ :

ד ואם מחמת הסלע. שאף אם לא ריבץ הבית הסלע הוא קר ולא ומטעם החטים וכן הדין בעריבה של חם. הרמב"ם והר"ש ז"ל : ואם

חזון נחום

מחמת היין טמא הכולל בה ע"כ. ומטעם בתרא דע"ז ופי' דפסחים משמע כפרושא בתרא דלי כפרושא קמא אין זה תשיב רוח דלענין הכשר זעין שאינה דהו"ו שיהא משקה טופח עליו כמ"ש הרב לעיל ומשום הכי הוא דמטהר ר' יהודה דס"ל שאינו שואב כ"כ שיהא משקה טופח עליו וכן ר"מ דמטמא ליה משום דס"ל דריחא מילתא היא אלא משום דחביה אלא לענין אסורא יורה דריחא מילתא היא דלענין אסור וטומאה ר"ל כשהיו טמא יעלה הפת מחמת הריח או יאמר אם הוא יין נטף אלא דכפירו' הראשון עיקר שיינן טמא ופליגי אי מתענג הפת מחמת הבית שהוא לתלותו בעלמא בלא שאינה ומטעם אין לא לריבץ לתק בין פת לפירות כמו שחילק התו"ט כדי ליישב סברת ר' יוסי דמטהר הכא בכל חטים עם מתני' דלעיל דמתוך דופייה הכי נפלט ומתלחל דהתם אפ"ר בחביה של חם שכן. דרכו להפליט וללחלח הפירות עד שיהא משקה טופח עליהם אבל הכא לאו לענין הכשר איירי אלא לענין קבלת טומאה וקבלת טומאה בלחלוח בעלמא מחמת הריח מכת הסבל אי סגי או לא בלא פליגי ולא בחביה של חם איירי כי אם בחביה של פן ומגופה של פן לרי' דאיירי במגופה שאין אם כי אם ריח בעלמא כולל"ד. אבל אין זה עולה לדעת המפרשים וריך לתק בין פת לפירות כמ"ש התו"ט :

ואם

תפארת ישראל

(א) זילק מים להשכיב האבק: (ב) נתלחלו: (ג) רלפת הבית: אחר

ר' מאיר. אלא משמע דמטמא נמי מטמא. אבל שעורים ודאי שואבות. וזה מוכח כדפי' לעיל דספק בהכשר לקולא דדומיא דיתן צפי' דודאי ניחא ליה. וכמו דספק לענין טומאה עמוד דספק משקין לטמא עמוד ה"ג לענין הכשר. אבל גראה דאפילו אינו יודע שנתנם כדי שיתלחלו מושקין דהא בין איירי. וכל יין מתלחלו ברנן בא לשם משקה ומכסיר הפירות אפילו שלא ברנן כדאמר' ברפ"ק. אבל לשטת הרמב"ם שכתבנו ברפ"ק דמלך דוקא רנן בפירות אלו שרננו שיבאו המשקין עליהן איכא לאוקמי מתני' אפילו ראה הפת מיד שנתלחלה של חטים לא הוכר. והואיל ואין דרך החטים לשאוב לא נתנם מתחלה אדעתא שיתלחלו ואין כאן רנן אלא שעורים שואבות ודאי אסוק אדעתא וניחא ליה :

ד המרבץ את ביתו וכו' אם מחמת חמים בכ"י. והשם מאי קמ"ל ורי. משום כיוסא מחמת הסלע אינם בכ"י הא נמי פשיטא דיעת הבתים אינו מכשר כדתן רפ"ב ורי לשאמטא ח"כ"ג אלא ידעינן אם נתנם כדי שיטענו אמרי' מסתמא ניחא ליה שיראו גסין ונפוחים כמ"ש הרב בר"פ הא נמי הא תני לה כמתני' דר"פ וכתתני' דלעיל. ועוד דהכא אפילו לא ניחא ליה שיטענו חם בכ"י דחמים שמרבץ בהם נתלחו כבר לכל זרכו ונתלחו ברנן ממשרי אע"פ שאין אסין. ולשטת הרמב"ם דבעי רנן לנפילתן על הפירות ניחא דאע"ג דלא ידעינן אי נתנם בשביל שיטענו אמרי' מסתמא ניחא ליה כדפי'. אבל לשטת המפרשים קשה מאי קמ"ל. ואפשר לפרש לפי מה שפירש"י בפ"ק דחולין דף ע"ו והביאו תו"ט פ"ד מ"ג דמוכח התם דאם שאב מים בכלי לגורך דבר מחובר לא מכשרי ואיכא לאוקמי מתני' דהכא כה"ג שאלא מתהלל לרבץ בהן ביתו והשיב לגורך מחובר ואין תלחלו ברנן וקמ"ל דהכא הוי סופן לרנן דמסתמא ניחא ליה שיטענו כדפי'. ואכתי לא ניחא לי בהא דקמ"ל הבא דמסתמא ניחא ליה דכבר תני לה כהה זמני לעיל בפרקין. ויש לדרקק עוד במתני' דרישא קמי חמת חמים בכ"י משמע שידוע מחמת חמים כי אם חמו ידוע אינו בכ"י ומדיוקא דסיפא משמע איפכא בידוע שמחמת הסלע אינו בכ"י הא מספק ה"ו בכ"י. ונראה דרישא דוקא שידוע מחמת חמים וסיפא אם מחמת הסלע היינו שם לתלות מחמת הסלע דהא רריך לדרקק מנא ידעינן אי מחמת חמים אי מחמת הסלע. ומשמע שאם בדיק בסלע קודם נתינת החטים אם אין שם משקה טופח כגלם בידוע שמחמת חמים נטענו. ואם יש בו משקה טופח ה"ו מחמת חמים אי מחמת הסלע. ומשמע שאם בדיק בסלע קודם נתינת חילין בסלע אלא מקילין בספק הכשר ועשמה כדפי' לעיל דיוחן דומיא דיתן משמע ודאי ולא ספק. והשאל י"ל דמשום כך ידושה תני כולה מתני' :

המבכס את כתובו בעריבה. ותימה הא היינו רישא ווא תו למה לי. ולשטת הרמב"ם שכחצו לעיל כסוכר דכל רנן דהכשר היינו דוקא שרננו שיפלו המשקין על פירות אלו. היה אפשר ליישב למאי דפי' בשמניות דלעיל דכולהו אף דלא ידעו דניחא ליה שיתלחלו הפירות אמרי' דמסתמא ניחא ליה שיראו נפוחין ואסין והשאל אכא אם שיתלחלו צמי הכיבוס דמאיבו סד"א דאמר' דהדרבה לא ניחא ליה. קמ"ל דהכא מדלח קפיד לחנוחי התם אלמא ניחא ליה. אבל לשטת המפרשים דסבירי תלחלו לרנן גבי הכשר אפילו רנן כל דהו שידח בהן את. הבלים או לגורך שום משמים אחר אפילו נפלו אח"כ על הפירות שלא ברננו הו' הכשר מילתא אי לתק כאן אי ניחא ל' שיטענו בהתחו או לא דאפילו לא ניחא ליה הוי הכשר שכבר הוי המשקין אלו תלחלו לרנן לכבס בהן את כסותו. ולפי"ו הו' משנה יתירא היא ואני תמה על הרמב"ד שמפרש אם מחמת חמים דניחא ליה שיטענו הוי בכ"י ואם מחמת העריבה שלא היה לו מקום להניחם אלא בעריבה אע"פ שידוע שיטענו חטים בכ"י ע"כ. ולמה אינם בכ"י הא כבר היו חמים הללו תלחלו לרנן לכבס ואפילו הם עכשו שלא לרנן הו' מוכשרים דאינו פליגי על סברת הרמב"ם וס"ל כשעת רוב המפרשים לרנן כל דהו מחי גבי הכשר וכמ"ש הרב ברפ"ק עיקר פי' הרמב"ד דחוק שמפרש אם מחמת חמים ואם מחמת העריבה קמי אחובה הנותן שאם נתכותו בשביל חמים או בשביל העריבה ולשון האמנה משמע דאשמועינן קמי חם נטענו מן חמים או מן העריבה דומיא דכבא דכבא דדברי תו"ט כאן מגומגומין ומינה לגרסת מהר"ם דגרם ואם מחמת עננן אינם בכ"י. ובאמת רריך טעם אמאי לא תני ואם מחמת העריבה כדתייב כבבא דלעיל. ואפשר להכריז לא תני הכא כדלעיל דקשה א"כ כולה משנה יתירא היא והיינו רישא. אלא דהכא מלתא אחריתא קמ"ל דהמים שבו מן החטים עננן אינם בכ"י ואע"ג די"ל דמים הללו הם ממי גשמים שירדו עליהם בעודן מחוברים והם לרנן דכל שהכל מחיים הו' לרנן כמו שפרש לקמן אפ"ה אינם בכ"י אע"ג דאיכא תרי ספיקי להחמיר שמה רבו פי הכיבוס על מי הקעים עננן וטמא מי הקעים נפיייהו הם מי גשמים אפ"ה אינם בכ"י דכל ספק שבהכשר לקולא כדפי' לעיל מיוחן דומיא דיתן. ועיין במגן אברהם

תוספות יום טוב מכשירין שק פרק ג ר' עובדיה גרסונרה

המולך פ"י ע"ב ה"ד
ז' חזי יתרו. פ"י ע"ב
ז' החסיד. פ"י ע"ב
ה' הלוי. פ"י ע"ב
חילוף גרסאות

ר' ר"א א"א כ"ג אפטר
ז' למים כ"ג אפטר
ר' ר"א א"א כ"ג אפטר
ז' לקמן ר"א א"א
כ"ג אפטר. אם הפכו
כ"ג א"א הפכו השקין:

תוספות חדשים

ה' תוי"ט ד"ה אלא אם
עמד בו. במתני
דלקמן בו. ד"ה אלא.
וכן לקמן ר"א א"א
דלא שמת כגון אי דלא
חזי לפיכך דודאי לא
ניחא ליה. (ש"ל)
ז' במשנה אלא אם הפכו
או יהיו המים אצל כתר
הקמ"ט כ"ג יתן ואם יגיעו
הם הוכשרו (הרמב"ם):

אליהו רבה

רבי יהודה אומר א"א
שלא לשמות בו.
ור"י לטעמיה דאמר נבי
פרה (פ"ד ד' ר"א א"א
הפכה פסול ואם משתחו
כשרה. דכל דמחילא לאו
כלום אלא אם כן עשה
מעשה:

כשנה אהינות

לעל כדמסיק. והא
כד"פ סתרי' ע"ג
הנר' אהר' בסתמא
נמי מהכין למים ולא
קאמי' אס מתכוון להסת
אין דרך להניח ע"ג
הנר' ומסתמא נמי
כמתכוון דמי. אבל
הכא דרך להטן בעשבי:
ר"י אומר א"א שלא
לשמות. ומכאן משמע
דמחשבה דהכשר אפי'
מרבבה בלב סגי ולא
כפי' שיוצא בשפתיו דאי
עד שיוצא בשפתיו מאי
קאמר אהר' שלא לשמות
הא אע"פ שמתכוון בלבו
אם לא הוציא בשפתיו
אין כלום ור"י דמחשבה
דמחשבה דמחשבה אמר צפון.
והא דלא פליגי ר"י
אלא אם עמד. דר"י
הכא. דבדבר שהכל רגילין
בעיני אס שמתכוון דמנה
מיה. ראשון אסור משום
במי גשמים שפלו לתוכן.
השבה ליה יין מסתמא
תחני' לר"י אסורין דסד"א
בירים כפי ומה שלא נעלן
אין ידעינן דלא אשתלי
ז' דהכרין שהיו עוברין.
אם הקופה טמאין. אלא
הקופה גלי דעתי' דניחא
שהעלן דעבודן כמים
האפרס עממ' מ"ש

פ"י (הר"א"ש) דאין לחוש שמה ענו והוכשרו כי מרוב יובש הגרן המים נבלעים בקרקע ומדברי התוספתא נראה שאפילו היה משקה טופח עליהם כלומר מחמת ענש החרס*(לר"י להיות הארץ) אינם בני יותן וכן נראה מדברי רבינו והטעם משום דלא ניחא ליה לריש ששאלו מים צנורן לפי שהם מויקים הלך אף ע"פ ששכשו שמה בחטים שנתן בו לא הוכשרו ע"כ. ולשון מהר"ם אינו חושש שמה יש שם חטים משל אשתקד וענו דאין מוכשרין דלא נתכוין אלא להשכיב האבק ע"כ: **אם שמה**. עיין מ"ש בכיולא כזה לקמן בר"פ בתרא: **אלא אם עמד**. פ"י הר"ב נתעכב שם כדי שירדו עליהם גשמים כלומר דשמחה לחוד לא סגי אלא לר"י שיעמוד וה"ק לדבריכם שאמרתם דבשמחה לחוד סגי. לא היה לכם לומר אם שמה שהרי א"א שלא לשמות אלא דמחלהים דמסנה ג' פ"ד דמקואות הרמב"ם: **ז' אם שמתו בני יותן** הוכשרו הפירות והמים שעל השקין הם תלושין צנורן. הרמב"ם: **היו רגליו מלאות**

זהם חטים כדי שיטננו: אם נתכוין לכך. לטול שעליהן: א"א שלא לשמות. שהרי היה לר"י ללותהן: אלא אם עמד. נתעכב שם כדי שירדו עליהם גשמים: פ"י פקק הצנור. סתם הצנור. כדי שלא ילאו המים: או אם הלחל לתוכו. שנתעכב. ועבר החטים במים שצנור הצנור. דס"ל לר"י שאין המחשבה מועלת להכשיר. עד שייעשה מעשה לגלות המחשבה שבלבו. ואין הלכה כר"י: ז' אם הפך השקים. לל

אם נתכוין לכך(י). ה"ז בני יותן. המולך השין למחון. וירדו עליהן גשמים. אם שמת בני יותן. רבי יהודה אומר א"א שלא לשמות(י). אלא אם עמד(י): ז' היו זיתיו נתונים כנגד. וירדו עליהן גשמים. אם שמת בני יותן. ר"י אומר א"א שלא לשמות. אלא אם פקק את הצנור(י). או אם חלחל לתוכה(י): ז' החמרין(י) שהיו עובדים בנהר. ונפלו שקיהם למים. אם שמתו בני יותן. רבי יהודה אומר אי אפשר שלא לשמת. אלא אם הפכו(י). היו רגליו מלאות

חזון נחום

וקשה להרמב"ם כפי' והר"א"ש דס"ל דרבען פליגי עליה דר"ש למה פסקו כיוצא במקום רבים. ואולי משום דמתכונן הכי ולר"י עיין. נהב הר"ש נראה בתוספתא הארבע כיתו במים ונתן בה שבלים וענש אס יש משקה טופח פליגן כפי יותן ואם לאו אינו בני יותן ר"ש אומר אע"פ שיש עליהן משקה טופח אינו בני יותן ועודים תכמים לר"ש במרובן את גרנו שהוא בני יותן פ"י ר"ש אומר משום דהך כרייתא פליגא אמתני' שהוא בני יותן אין גירסא זו כגונה דל"ב מלי ומודים אלא גרסין שאין בני יותן ע"כ. ולפ"ד אין הכרח לומר דפליגא אמתני' דלאכשר דר"ש ס"ל דאין לחלק במרובין בין בית לגורן לס"ל דאף בבית יש שם יובש ונבלע בקרקע ומתייבש ולכן אין בני יותן אע"פ שיש טופח טעון שיש בני יותן טופח אי"ו מכשר:

כתב הכסף קמחה וזה (כטו פ"י ה"א"ש) דאין לחוש שמה טעם והוכשרו כי מרוב יובש הגרן המים נבלעין בקרקע ומדברי התוספתא נראה שאפילו היה משקה טופח עליהם כלומר מחמת ענש החרס אינו בני יותן וכן נראה מדברי רבינו והטעם משום דלא ניחא ליה לאישים ששאלו מים צנורן לפי שהם מויקים הלך אע"פ ששכשו שמה בחטים שנתן בו לא הוכשרו ע"כ וק"ל דכיון שסופו לרגלן אע"פ שאין חלחלו לרגלן הכי והי' מכשיר כדאמ' רבי' אכליתין. ועיין בדברי הרמב"ם כפי' משנה דבוף פקקין ובמיתו ע"כ דה"ל פ"א ועיין במ"ש משנה ד' פ"ד ועוד אמאי לא חשיב תחלתן לרגלן ואם נאמר דהיי' לר"י מוכשר א"כ מ"ש מרבין ביהו דחשיב הכשר ור"י מחמת ענש החרס לא ידעתי מאי קאמר: ונפלו שקיהם למים והעלום אס שמתו הוכשרו הפירות והמים שעל השקין הרי הם

יבין ישראל תפארת יבין

ילאו הנזים מהנג: ר"ל שיעור והפך הזמים צפוס שיתחלחלו היטב: (בר) נווליו תבואה: (בה) שיתלכלכו מכל לך: אס

דמחשבה דמחשבה אמר צפון. והא דלא פליגי ר"י אלא אם עמד. דר"י הכא. דבדבר שהכל רגילין בעיני אס שמתכוון דמנה מיה. ראשון אסור משום במי גשמים שפלו לתוכן. השבה ליה יין מסתמא תחני' לר"י אסורין דסד"א בירים כפי ומה שלא נעלן אין ידעינן דלא אשתלי וכוונה עיכבן ולא הורידן מחלה וחזינן דמח אפ"ה לא מהני לביא מעשה:

ז' דהכרין שהיו עוברין. אם הקופה טמאין. אלא העלאת הקופה היו גילוי דעתא דניחא ליה במים שעליו. וה"נ אית לן לומר מיד שהעלו השקים הוכשרו ולא בעינן שמתו אי הפכו הקופה גלי דעתי' דניחא ליה אכל הכא שהולכין בדרך וא"א להם להתעכב ובע"כ מריבין לטול השקין להכי בעינן למר שמתו ולמר הפכו כולה מתני' מיירי לאהר' שהעלן דעבודן כמים אין מהוברין מכשירין כדלקמן בפ"ד: ה"ז רגליו מלאות טעם. הך תני לה משום ר"י דמדיה באלס ובכמהה עממה כדמסיק. וכתב תוי"ט דלא האפרס עממ' מ"ש ארס וכמהה עממה מכהמה טעורה. ודברי מהר"ם דמוקים דמהמה טעורה מי לא משכתת כפורי העומד לתרישה. וכבר תמה כה"ג שבפי' הר"א"ש

פ"י (הר"א"ש) דאין לחוש שמה ענו והוכשרו כי מרוב יובש הגרן המים נבלעים בקרקע ומדברי התוספתא נראה שאפילו היה משקה טופח עליהם כלומר מחמת ענש החרס*(לר"י להיות הארץ) אינם בני יותן וכן נראה מדברי רבינו והטעם משום דלא ניחא ליה לריש ששאלו מים צנורן לפי שהם מויקים הלך אף ע"פ ששכשו שמה בחטים שנתן בו לא הוכשרו ע"כ. ולשון מהר"ם אינו חושש שמה יש שם חטים משל אשתקד וענו דאין מוכשרין דלא נתכוין אלא להשכיב האבק ע"כ: **אם שמה**. עיין מ"ש בכיולא כזה לקמן בר"פ בתרא: **אלא אם עמד**. פ"י הר"ב נתעכב שם כדי שירדו עליהם גשמים כלומר דשמחה לחוד לא סגי אלא לר"י שיעמוד וה"ק לדבריכם שאמרתם דבשמחה לחוד סגי. לא היה לכם לומר אם שמה שהרי א"א שלא לשמות אלא דמחלהים דמסנה ג' פ"ד דמקואות הרמב"ם: **ז' אם שמתו בני יותן** הוכשרו הפירות והמים שעל השקין הם תלושין צנורן. הרמב"ם: **היו רגליו מלאות**

זהם חטים כדי שיטננו: אם נתכוין לכך. לטול שעליהן: א"א שלא לשמות. שהרי היה לר"י ללותהן: אלא אם עמד. נתעכב שם כדי שירדו עליהם גשמים: פ"י פקק הצנור. סתם הצנור. כדי שלא ילאו המים: או אם הלחל לתוכו. שנתעכב. ועבר החטים במים שצנור הצנור. דס"ל לר"י שאין המחשבה מועלת להכשיר. עד שייעשה מעשה לגלות המחשבה שבלבו. ואין הלכה כר"י: ז' אם הפך השקים. לל

אם נתכוין לכך(י). ה"ז בני יותן. המולך השין למחון. וירדו עליהן גשמים. אם שמת בני יותן. רבי יהודה אומר א"א שלא לשמות(י). אלא אם עמד(י): ז' היו זיתיו נתונים כנגד. וירדו עליהן גשמים. אם שמת בני יותן. ר"י אומר א"א שלא לשמות. אלא אם פקק את הצנור(י). או אם חלחל לתוכה(י): ז' החמרין(י) שהיו עובדים בנהר. ונפלו שקיהם למים. אם שמתו בני יותן. רבי יהודה אומר אי אפשר שלא לשמת. אלא אם הפכו(י). היו רגליו מלאות

ז' אם שמתו בני יותן הוכשרו הפירות והמים שעל השקין הם תלושין צנורן. הרמב"ם: **היו רגליו מלאות**

מלאכת שלמה

ואין לחוש שמה ענו והוכשרו כי מרוב יובש הגרן המים נבלעין בקרקע ומתייבש וככה אפילו חכמים מודו והלכה כר"ש. הר"א"ש ז"ל. ונראה בתוספתא המרבין ביהו במים ונתן בו שבלים וטנן אס יש עליהם משקה טופח כפי יותן ואם לאו אינו בני יותן ר"ש אומר אע"פ שיש עליהם משקה טופח אינו בני יותן וכתב הר"ש ז"ל ר"ש אומר משמע דהך כרייתא פליגא אמתני':

המולך השין. אית דגרסי השיו והוא הוא: כשהחבל עליהם. כגון שהיה מכסים למלאכתו ולא יוכל להביאו באמצע היום: אלא אם עמד. נתעכב שם כדי שירדו עליהם גשמים דכפי ר' יהודה מעשה המוכיח על השמה:

ז' היו זיתיו נתונים כנגד וכו'. נראה דלאשיריך להנא לאשמעינן פלוגתא דר' יהודה ורבנן בכל הנהו בני משום דל' יהודה ל' הוכחה שמחה דבבא הקיימת לזיכך בני וכלל חדא איכא רבותא לר' יהודה ואפילו לרבנן נמי משכתת רבותא כי דייקת דכו שפיר: או אם חלחל לתוכו. גרסינן. פ"י לר"י הגורן שהכניסן לזיתים לתוך הגורן וענעם וחבטם והפכס כדי שיתרחצו יפה יפה:

ז' החמרין ט'. לשון המכ"ס ז"ל פ"ד מה' ט"א החמרין שהיו עוברין כגנה

יבין ישראל תפארת יבין

ילאו הנזים מהנג: ר"ל שיעור והפך הזמים צפוס שיתחלחלו היטב: (בר) נווליו תבואה: (בה) שיתלכלכו מכל לך: אס

דמחשבה דמחשבה אמר צפון. והא דלא פליגי ר"י אלא אם עמד. דר"י הכא. דבדבר שהכל רגילין בעיני אס שמתכוון דמנה מיה. ראשון אסור משום במי גשמים שפלו לתוכן. השבה ליה יין מסתמא תחני' לר"י אסורין דסד"א בירים כפי ומה שלא נעלן אין ידעינן דלא אשתלי וכוונה עיכבן ולא הורידן מחלה וחזינן דמח אפ"ה לא מהני לביא מעשה:

ז' דהכרין שהיו עוברין. אם הקופה טמאין. אלא העלאת הקופה היו גילוי דעתא דניחא ליה במים שעליו. וה"נ אית לן לומר מיד שהעלו השקים הוכשרו ולא בעינן שמתו אי הפכו הקופה גלי דעתי' דניחא ליה אכל הכא שהולכין בדרך וא"א להם להתעכב ובע"כ מריבין לטול השקין להכי בעינן למר שמתו ולמר הפכו כולה מתני' מיירי לאהר' שהעלן דעבודן כמים אין מהוברין מכשירין כדלקמן בפ"ד: ה"ז רגליו מלאות טעם. הך תני לה משום ר"י דמדיה באלס ובכמהה עממה כדמסיק. וכתב תוי"ט דלא האפרס עממ' מ"ש ארס וכמהה עממה מכהמה טעורה. ודברי מהר"ם דמוקים דמהמה טעורה מי לא משכתת כפורי העומד לתרישה. וכבר תמה כה"ג שבפי' הר"א"ש

רבי נתן... רבי יוחנן... רבי אבהו... רבי אבהו... רבי אבהו...

לד אחר כדי שיטורו במים מב' לדרין או הכשרו: אם עמד והדיח. אם עמד במים להדיח רגלי בהמתו. או מכשירים מים העולים ברגליהם אם נפלו על הפירות: באדם ובבהמה שפאה. מכשירין המים העולים ברגליהן בין הדיח בין לא הדיח. ואין הלכה כרבי יהודה: ה המוריד את הגלגלים. אופן מרכבותיו. מתרגמין גלגלי רתיבותיו: בשעת הקדים. בשעת החוס רוח הקדים נוסב. ודרך כלי עץ שהם מתבקעים מפני החוס. ומורידין אותם למים. והבקעים מתחברים והיינו שיחולו. כמו שיחולו. כלומר כדי שיהדקו וידחקו הבקעים זה בזה: הרי זה כבי יותן. המים הנתלים בהם מכשירין הזרעים לקבל טומאה. משום דניחא ליה שיהו אותם המים נתלים בכלי להדק הבקעים

מלאות טיט. וכן רגלי בהמתו. עבר בנהר. אם שמח בכי יותן כו) ר' יהודה אומר אי אפשר שלא לשמוח. אלא אם עמד בו והדיח כו). באדם ובבהמה שפאה. לעולם שפאה כו): ה המוריד את הגלגלים ל). ואת כלי הבקר בשעת הקדים יא) למים. בשביל שיחוצו לב) הרי זה כבי יותן. המוריד בהמה לשתות. המים העולים בפיה בכי יותן יג). וברגליה אינן בכי יותן ד). אם חשב שיודחו רגליה. אף העולין

הוא הר"ש במשנה ג' פרק דלקמן: אם עמד והדיח אבל אם לא הדיח אל"ג דסתמא דמילתא. חפץ הוא שידחו רגליה דמה מוזיק לו שהדמו מכל מקום אינן כבי יותן. דבעינן שיהא שמח לגמרי שלא היה רוצה שלא יודחו ולהכי לריך שידח דסתמא מוזיק דניחא ליה טובא מדקטרע להדיח אבל אי לא טרע לא מהר"ם: באדם ובהמה שפאה לעולם טמא פי' הר"ב בין הדיח בין לא הדיח ור' יהודה הוא וכן מבוחר בתוספתא הרמב"ם ולא התפרש טעמא מאי שנה אדם ובהמה שפאה מבהמה טהורה ובעברי מהר"ם

אלויה רבה רבי יהודה אומר אי אפשר כו' אלא אם עמד והדיח באדם. כלום עמד והדיח עיני ובבהמה שפאה לעולם שפאה ובתוספתא גרסוין אופכא דר"ג כן אלעוד אומר המים העולין ברגלי אדם לעולם טמאים ר"ח מים העולים ברגלי בהמה טמאה לעולם טמאים והיינו דמתניתין:

משנה אחרונה

הר"ש בזה וכתב דסתמא חורחא טפי בבהמה טמאה לנלכא וכל הני שינוי דחיקא נינהו ואין כאן טעם ברור וכ"ש דעיקר תירונו של מהר"ם דבטמאה קפיד טפי הא לר"י אפילו שנה לא מהני אלא מעשה בעי. והמאמין שמי' אהריבניה לשינוין ומלאנו טעם ברור בזה. דבכל הני דפליגי ר"י והכמים לריך לדקדק במאי קמ פלגי. והנלע"ד בזה דפליגי בהך דרשא יותן דומיא דיתן. להחכים כל דניחא ליה הוי דומיא דיתן ולר"י בעי מעשה דומיא דיתן כידים. אלא דמהני יותן דלא לריך נתינה כידיו ומ"מ מעשה מיהא כבי. והשתא מיהא דכולהו משניות עד השתא חיירי כנפלו הפירות למים או המים לפירות ובהא שייך פלוגתייהו דלמר חביב דומיא דיתן בשמח למוד ולמר מעשה בעינן. אבל מחני' ברגליו ורגלי בהמתו שאין כאן

דבבהמה טהורה העומדת לאחילה אינו חושש כל כך אם יהיו רגליה מלוכלכות לרכוב עליה או להטעינה משאיו או לשחק ולטייל בה כגון אריות ודובים וקופים ודאי מקפיד בלכלוכן וסתמא דמילתא ניחא ליה לגמרי שידחו ולא היה חפץ שלא יודחו כן כ"ל לפרש ט"כ:

ח בשעת הקדים. כתב הר"ב בשעת החוס. רוח הקדים נוסב. רוח קדים תרשיט. וכתב (הושע י) יבא קדים רוח ה' (הר"ש) וסיפיה דקרא קמא יותך השמש וסיפיה דקרא בתרא. ויבש מקורו ויחרב מעיניו: שיחוצו כתב הר"ב כמו שיחולו וכו'. וז"ל הר"ש שיחולו לשון דבר החוצץ שמהדקין אותו. ח"ג דרך היתדות שנקבקים להיות מתרפין בשעת החוס. וכשמורידין במים ונישורין סם. חוזרין להיות חולין כבתמלה. ושיחולו כמו שיחולו מלשון אורגים חוללין. דהניחא בתוספתא דמקואות. וכן דרך גיגית וזבית של עץ מתרפין בחוס ולא יחזיקו המים וכשמורין אותן במים חזי יום מחזיקין המים ט"כ. והא דמיימי מהתוספתא אורגים חוללים. חפשי אחריו ולא מלאתו. וז"ל שנתכוין לאוחה צרייתא דהסם ספ"ו האגד טע"ג המכה הקשקים טע"ג השבר כו' חוצץ וחוללין וכראה בעיני

חובץ נחום סם חלוטין שכרי שמתו ט"כ: הורידה אע"פ

דבבהמה טהורה העומדת לאחילה אינו חושש כל כך אם יהיו רגליה מלוכלכות לרכוב עליה או להטעינה משאיו או לשחק ולטייל בה כגון אריות ודובים וקופים ודאי מקפיד בלכלוכן וסתמא דמילתא ניחא ליה לגמרי שידחו ולא היה חפץ שלא יודחו כן כ"ל לפרש ט"כ:

ח בשעת הקדים. כתב הר"ב בשעת החוס. רוח הקדים נוסב. רוח קדים תרשיט. וכתב (הושע י) יבא קדים רוח ה' (הר"ש) וסיפיה דקרא קמא יותך השמש וסיפיה דקרא בתרא. ויבש מקורו ויחרב מעיניו: שיחוצו כתב הר"ב כמו שיחולו וכו'. וז"ל הר"ש שיחולו לשון דבר החוצץ שמהדקין אותו. ח"ג דרך היתדות שנקבקים להיות מתרפין בשעת החוס. וכשמורידין במים ונישורין סם. חוזרין להיות חולין כבתמלה. ושיחולו כמו שיחולו מלשון אורגים חוללין. דהניחא בתוספתא דמקואות. וכן דרך גיגית וזבית של עץ מתרפין בחוס ולא יחזיקו המים וכשמורין אותן במים חזי יום מחזיקין המים ט"כ. והא דמיימי מהתוספתא אורגים חוללים. חפשי אחריו ולא מלאתו. וז"ל שנתכוין לאוחה צרייתא דהסם ספ"ו האגד טע"ג המכה הקשקים טע"ג השבר כו' חוצץ וחוללין וכראה בעיני

מלאכת שלמה ז באדם ובהמה טמאה לעולם טמא. הניחא בתוספתא ר' יהודה אומר המים העולין ברגלי אדם לעולם טמאים ר' אלעזר בר"ש אומר המים העולים ברגלי בהמה טמאה לעולם טמאים. פי' הר"ש ז"ל לעולם טמא בין הדיח בין לא הדיח כי האדם רוצה שיהי רגליו נקיים ובהמה שיחולו וכן תתן כפרק בתרא דמקואות גבי קשר חפלה של ראש בזמן שהוא חולה יומן שאינה חולה. ועיני כפי' הר"ש ז"ל:

יבין ישראל תפארת יבין (כו) אם נפלו מים מרגליו הפירות. מדתלשו חתלה לר"ן: (כז) כנהר: (ח) ורק בבהמה טהורה פלוג וכדמסיק: (ט) אפילו לא עבד מעשה. מדקפיד טפי אלכלוך שגופו. ותשמישי גופו. כבהמה

עיעת מים בפירות. ואין לנו דנין אלא על המים העולין על הרגלים או הו חלוטין ברזנו ורואיין להכשר בשפלו על הפירות. והך מלתא לאו מיתן דומיא דיתן אפי' אלא מקרא אהריבא דכתוב וכל משקה אשר ישתה בכל כלי כדאיתא בלשון ת"כ שהביא תו"ט כפ"ד מ"ג. והיינו הך דמתלק בין טהורה לעמאה דבהמה טמאה ובאדם דלא ימי לאחילה לעולם דאפילו לכנעני אין בהמה טמאה חסובה אוכל בלא מחשבה כדתני פ"ג דעוקאין וכו' לא מהני מחשבה כדאמר' בפ' בא סימן דף ל' מהשתב חיים לא שמה מחשבה ומלא שאין על האדם ובהמה סם פירות כלל ואין כאן ענין לפלוגתייהו כלל דלא שייך הכא יותן דומיא דיתן ומורה הכא ר"י דבמחשבה סגי דהכא לא בעי דומיא דיתן אבל בבהמה טהורה דלאחילה קיימא והוי פרי וכו' נמי אית בה הכשר כדאמר' פ"ק דספחים דף כ' שהעבירה בנהר סמוך לשחיטתה וכו' וה"ז משם בפירות שפאו במים ככל הני דלעיל דשייך בה פלוגתא דר"י והכמים. והדברים ברורים בס"ד. ואמדקדק בדברי הרמב"ם בחבורו בכל דיני הכשר יראה דתרי מיני נינהו נפילת הפירות ברזון למים וגם שהמים יהיו חלוטין ברזון כדמפרש רש"י כ"ג מהט"א בהדיא וכן בכל דיני הכשר דקדק בזה: ח המוריד את הגלגלים. וא"ת מאי אריה מיריד אפילו נפלו מעלמן ושמה כלעיל. וי"ל דאין ה"ג אבל התנא הכא לא נחית לדינים אלו דכבר שמיטין להו לעיל. והכא מלתא אהריבא אפי' לאשמיט' דאע"ג דעיקר הורדתן אינן אלא בשביל שיתחברו הסדקים לא תימא דמים שמתקור' הסדקים סגי הו לר"ן ו"א המים שכוולו אלא כולן נמי כבי' כיון שא"ל לו להכנס מקום הסדקים אלא מכניס כולו והוי הך דומיא דסיפא המוריד לשתות דמים שכוולו הו לר"ן משום ט"א ו"א מים שברגליו: בשביל שיחולו. ואם נמלך ונטלן קודם שיחולו אי אמרי' כיון שלא נתקיימה מחשבתו בעלה מהשתבו נ"ל דתלשו פלוגתא דר"ש וכו' בפ"ק מ"ב גבי היוצאין ואת שבו וכדפי' סם: המוריד בהמה לשתות. ה"ג מוריד לאו דוקא דה"ה ירדה ושמה אלא דהתנא הכא לא נחית לדינים אלו לאשמיט' דאע"ג דעיקר כוונתו בשחיית הבהמה שיכנסו המים לגופה ומה שעל פיה מכהן לא איכפת ליה אפי' כיון דא"ל לשתיה אלא יבאו על פיה הו נמי כבי': אם חשב שיודחו רגליה. לקמן בפ"ד מ"ה חגי דר"א ס"ל אם א"ל לו לירד אלא ונטפו רגליו אף העולין ברגליו כבי'. הכא דבעי חשב דוקא אמתן דלא כר"א. והא דהכא שידחו

שידחו

הפסל . מ"י ס .
ב ס' שירון . מ"י ס' ס' .

חלופי גרסאות

א ובחבל כ"ט ג' ג' ב' חסד
ה' חסד : חתת הצנון ד"ו
חתת הצנון :

תוספות חדשים

א בהר"ב ד"ה השוטה
ב' אלא א"כ נוגעים
כ' . מ"ד דהוה אהלכת
שנת דכל פסק רישא
הו' כחמיו . (ה"א"ס) :
ב בהר"ב ד"ה אפילו
אב הטומאה ס' .
ובכריתות דף ט"ז ע"ב
מוקף ליה שיתק' מעליו
בכל כמו כנת אחת . אבל
אם שותתן ויודין
מתעמלון בשעת פרישתן
וכ"כ הרמב"ם בחובות
כפ"ג מהט"א :
(מחברות"ח ז"ל) .

אליהו רבה

ב אפילו אב הטומאה
אינו בכי יותן . ד"ן
משקל מקבל טומאה א"כ
חשב עליהם . וזה דתני
גריס מכלתין משקין
עמאים מעמאים לרזון
ושלא לרזון ה' פרישת
לה הם נמשקים דוב
וככה ואם נער בכי
יותן . א"ע' שא"ט ר"ך
לחיים דומיא דהמטיד
את האילן להשכי מהם
משקין דפ"ק . בכי יותן
הוא דהו' אכל טמא' לא
מיטמא' אוקימנא לה
בגמרי' במשע' ככל כמו
בכת אחת ה' שותתין
ויודין מעמאים בשעת
פרישתם :

משנה אהרונן

מילוי הוא . אבל מה
שאינו לזרכו אפילו
ח"ל א"כ יבאו המים
ט"ס אינם בכ"י . ונראה
ד"ר' דפליג בכה"ג
לקמן מ"ה ה"ה דפליג
כמי אהך וגם אהך
ד"ס' דלעיל . אלא
כולהו אחתן לח"ק
דהתם . וכפי' הרא"ש
כאן כתב דטעמא דכל
הני דמתני' הואיל
וא"ל בענין אהר אלא
שיבאו שם המים דמי
לפסיק רישא דשבת
דחייב ע"כ ו"ע דא"כ
בטומן פירותיו מפני
הנכנסים דש"ק אמאי אינו בכ"י . ולמאי דפי' יתח' דהתם ח"ן לוי א"ס נורך בנים וכו' וכו' בעשר והכא משום דהוי זורכו : כמה הוא זרכה . והא דתני פ"ד דכלים מ"ג
שלחתי לוי גדול טמאים ושל קטן טמא הוי יד אינו ענין לכאן דהכא זורכא לענין שר"ך להכניסו למים עם החבית . והתם בכל אורך החבל : נתנה תחת המינור . הכא
משמע דמים שנגזרו לא חשיבו תלשין ברוח א"ע' שעשו לכך לקבל בחובי מי נשמים משום שהליגור שהוא קבוע השיב בקרקע ומים שבתחבור אינם מכשירין וכ"כ אי מירי
בקצו ולבסוף חקקו . אלא דבפ"ד דמקואות מ"ה כתבנו . דמכאן גמ' דאפילו קבוע ולבסוף חקקו חשיב כלי לכל מילי בר לענין פסול שאובין דמדרכבן ונראה משום דהינו
התום אלא משני גדרים אינו השיב קבול א"כ חקק בו לקבל זרורות כדאמר פ"ד דמקואות מ"ב : ב אפילו הוא אב הטומאה . מ"ס הרב ונעמלו המשקין ופס"ה ח"ן
מכשירין . הוא שלא בקרקע דהכא לא נעמלו כלל דהיו מי נשמים מעמאין אלא לרזון כדתני בסוף מכלתין ובדוכתי טובא וכ"כ הרא"ש בהדיא כאן שלא נעמלו המים :
ואם ניער בכ"י . כדתני פ"ק מ"ב ח"ן ומ"ה וקמן פ"ה מ"ו וכולהו טעמייהו משום שהליגור בידים אהשכיהו כמ"ס בפ"ק ב"ס ח"ן בשם התי' דכריתות . ומה ש"ס דלקדק בזה כתבנו
שם . והא דיער בכ"י ויינו כשהו באויר עד שלא הגישו לארץ דבקרקע ח"ן מכשירין אפילו שאב בכלי ונמנס בקרקע כמ"ס בשרקין דלעיל והא דתני ניער בכ"י ולענין
טומאה לא קתני בקדמתי כסיפא אם כעמא עמאין משום דלענין טומאה לא פסיקא דהי ניער בכל כמו טהורין דליכא ניעיה בשעת פרישה כדאמר פ"ק דכריתות דף ט"ו :
עבר תחת המינור להקר' אורחא דמלחא קתני תחת המינור וה"ה תחת נשמים הנוטפין . ח"ן קמ"ל דלא תימא כיון שהמים שנגזרו לא מכשירי דחשיבו כמחורין . המים
שכא"פ

המים נכנסים לפיו אלא ח"כ נוגעים בשפמו תחלה הלך אהשכיהו : המלא בחבית . המים העולים אחריה הרי הן כבי
יותן דהי אפשר שיכנס עד שיגעו לאחוריים אבל הניחה תחת המינור ח"ן שלאחריה כבי יותן דאפשר לקלוט שירד לתוכה .
ולא יגע לאחוריה : מכוון על צוארה . מכוון כמין טבעת מקוף לנאר החבית . מכוון לשון הוא עשה ויכוונך (דכ"ס נ"ג) :
נתנה לחבית תחת המינור לקבל המים . ח"ן כבי יותן . המים שלאחריה ושכחבל . דלא יתח' ליה אלא שיפלו המים
לתוכה בלבד : ב אפילו אב
הטומאה . אפילו היה האדם הזה
אב הטומאה ונעמלו המשקין שירדו
עליו . ואין אמרינן לעיל דמשקין
טמאים מטמאים לרזון ושלא לרזון
אפ"ה ח"ן ומכשירין כיון שיריד' הגשמי'
עליו היתה שלא לרזון : ואם נער .
כמו המנער טליתו (שבת קמ"ז) שנער
גופו להסיר הגשמים מעליו : בכי יותן .
המים

בחוטמו . ובראשו . ובזקנו . אינן בכי
יותן . המלא בחבית . המים העולים
אהר"ה (ג) ובחבל שהוא מכוון (ד) על
צוארה . ובחבל שהוא לצרכה (ה) .
ה"ו בכי יותן . כמה היא צרכה .
ד"ש בן אלעזר אומר טפח . נתנה (ו)
תחת המינור (ז) אינן בכי יותן (ח) :
ב מי שירדו עליו נשמים . אפילו אב
הטומאה (ט) אינו בכי יותן (י) . ואם נער (יא) בכי יותן (יב) . עמד תחת
המינור

מלאכת שלמה

הרי אלו נגלשו ברוח ע"כ :
מכוון . לשון הוא עשך ויכוונך . ואמרינן בפרק אלו טרפות טעיה את
האדם כוונות כוונות הם המעים . ונראה שכל טעות שם ביד
כפי"ב ס' ה' שכתב מכוון שהרי גם פה בפירוש פי' מכוון מלוסף ע"כ :
ר"ש בן אלעזר אומר טפח ות"ק סבר שצרכה לפי שיעור גדולה וקטנה
הרמב"ם ז"ל :
בפי' רעז"ל ב"ה המלא ז"ל דהי אפשר שיכנסו המים לתוכה עד
שיגעו לאחוריה :
ב אפילו אב הטומאה אינו בכי יותן . דכשלא לרזון ירדו עליו וגם לא
נעמלו כדתניא בתוספתא וכו' וטעמא מת שהיו מלאכין בדרך
וירדו נשמים על שערן ועל כסותם א"ע' שחושבן והמים יורדין מלד
העליון לתחתון הרי אלו טהורים שאינם נמשכין עד שירדו מכוון יא"ו
מכוון הרי אלו מוכשירין . וז"ל הרמב"ם ז"ל שם בפ"ג מי שירדו עליו
נשמים אפילו היה אב הטומאה המים שעליו א"ע' שירדו מלד העליון
לתחתון טהורים והוא שינתק מעליו בכל כמו אכל א"ס היו שותתין
ויורדין בשעת פרישתן מתעמלון ובזמן שהן טהורים אינם מכשירין .
שהרי אינם תלושין עליו לרזון ואם נער וכו' :
בפי' רעז"ל ואם נער כמו המנער עליהו וכו' . אחר המלקט כתב
ה"ר אפרים אשכנזי ז"ל ופ"ה הרמב"ם ז"ל ושון פ"ה סיון
ח' ע"כ כוונתו ז"ל שכאן פי' רעז"ל שנער גופו להסיר הגשמים שעליו
ושכן פירש הרמב"ם ז"ל כאן ולקמן בפרק חמשי לא פי' הרמב"ם ז"ל
מאומה

חזון נחום

א רשב"א אומר טפח . פירש הרמב"ם דת"ק חולק עליו וס"ל דלריסה לפי
שיעור גדלה וקטנה וכן בחיבורו פ"ב מה' ט"א לא נתן שיעור אלא
כתב כל שהוא לזרכה אבל מלשון המשנה נראה דרשב"א מפרש הוא ולא חולק
וכן נראה מדברי הר"ם בפ"ו :
ב מי שירדו עליו נשמים וכו' . ז"ל הרמב"ם פ"ב מהט"א מי שירדו עליו
נשמים אפילו היה אב הטומאה המים שעליו א"ע' שירדו מלד העליון
לתחתון טהורים והוא שינתק מעליו בכל כמו אכל א"ס היו שותתין ויורדין בשעת
פרישתן מתעמלון ובזמן שהן טהורים אינן מכשירין שהרי ח"ן תלושין עליו לרזון
ואם נער הרי אלו לרזון ע"כ . והשיג עליו הראב"ד שבוט י"ס כאן וכך הוא שמי
בתוספתא ומביא אותה בכריתות א"ע' שמתני' והמים תלושין מלד העליון לתחתון
הרי אלו טהורין שאינן נמשכין אלא לאחר שילאו מכוון ואחר ר"כ ופסק בנתון כל
כמו ונראה הטעם שם טהורין עד שילאו מכוון לפי שם בעליו ע"כ גופו ואין
משקה עד שילאו מכוון במשכנה ע"כ . עוד השיג עליו ואם נער הרי אלו לרזון
א"כ כדאמר ח"ן אשכנזי כלל המשנה ולא הביא אותה כהונן מפני שכללו כי
היעור הוא שילאו מכוון כמ"ס בתוספתא ע"כ . והנה דעת הראב"ד דהתוספתא
בכריתות א"ע' שמתני' דעת הרמב"ם . אמנם רש"י כתב בכריתות דלא
גריסין בכריתות זו גריסא אלא לאחר שילאו מכוון אלא נגמלו על גביהם ח"י
דומיא דמתני' דסוחט בשערו ובכסותו דמיתיה התם לעיל ע"כ . ומ"ס הראב"ד
הטעם שם טהורין עד שילאו מכוון לפי שכן בעליו ע"כ גופו . קרוב לזה פירש
רש"י התם גבי המחוק בשערו בכסותו אינו בכי יותן ז"ל ח"ן ח"ן לרזון לח"י
מ"ד הואיל ולכוונת ה"ס ועיין מ"ס התום' שם ד"ה המחוק את הכריתה וכו' ועיין
עוד במ"ס שם ד"ה מלד העליון לרזון התחתון טהורין . ומה שכתב שם מרן הכ"ז
לדעת הראב"ד וז"ל ומ"ס בכריתות המים נתלשין מלד העליון לתחתון הוא כשהו
עדין כנגד עלתו וכו' אחר הממילה רכה ח"ן זהו כמשמע לשון הראב"ד שראב"ד

תפארת ישראל

יבין
לרזון . וכ"כ בפ"ב מ"ג טעמא חלוקין להדיא . אבל הר"ב ז"ל דנקט
ברפ"ק כר"ש דתחלה וסוף התם . היינו תחלת עקירטון . ח"כ
משקין עמאים גם הא לא לרזון לרזון . ולמה לא יעמא הכא
מגפיל על פירות . אף דשתיק לא היו לרזון . ובמח"כ אחז בזה
ב"ב רלשין . אמנם דעבר שפוט . דמש"ה ח"מ"ט ומכשירין .
מדאינן חשיבי משקה כלל כל זמן שהן בו ולא נעמלו כלל .
(וכ"כ להדיא בתוספתא ופרישת דע"כ ע"כ) : (יא) ניער גופו להסיר המים
מעליו : (יב) ביאלו לגמרי ממנו כב"ה רפ"ק גבי חילין . ודוקא
ביאלו בכת צבת אחת . שלא נעשו בו בשעת פרישה . דאל"כ

יבין

יבין
הנכנסים דש"ק אמאי אינו בכ"י . ולמאי דפי' יתח' דהתם ח"ן לוי א"ס נורך בנים וכו' וכו' בעשר והכא משום דהוי זורכו : כמה הוא זרכה . והא דתני פ"ד דכלים מ"ג
שלחתי לוי גדול טמאים ושל קטן טמא הוי יד אינו ענין לכאן דהכא זורכא לענין שר"ך להכניסו למים עם החבית . והתם בכל אורך החבל : נתנה תחת המינור . הכא
משמע דמים שנגזרו לא חשיבו תלשין ברוח א"ע' שעשו לכך לקבל בחובי מי נשמים משום שהליגור שהוא קבוע השיב בקרקע ומים שבתחבור אינם מכשירין וכ"כ אי מירי
בקצו ולבסוף חקקו . אלא דבפ"ד דמקואות מ"ה כתבנו . דמכאן גמ' דאפילו קבוע ולבסוף חקקו חשיב כלי לכל מילי בר לענין פסול שאובין דמדרכבן ונראה משום דהינו
התום אלא משני גדרים אינו השיב קבול א"כ חקק בו לקבל זרורות כדאמר פ"ד דמקואות מ"ב : ב אפילו הוא אב הטומאה . מ"ס הרב ונעמלו המשקין ופס"ה ח"ן
מכשירין . הוא שלא בקרקע דהכא לא נעמלו כלל דהיו מי נשמים מעמאין אלא לרזון כדתני בסוף מכלתין ובדוכתי טובא וכ"כ הרא"ש בהדיא כאן שלא נעמלו המים :
ואם ניער בכ"י . כדתני פ"ק מ"ב ח"ן ומ"ה וקמן פ"ה מ"ו וכולהו טעמייהו משום שהליגור בידים אהשכיהו כמ"ס בפ"ק ב"ס ח"ן בשם התי' דכריתות . ומה ש"ס דלקדק בזה כתבנו
שם . והא דיער בכ"י ויינו כשהו באויר עד שלא הגישו לארץ דבקרקע ח"ן מכשירין אפילו שאב בכלי ונמנס בקרקע כמ"ס בשרקין דלעיל והא דתני ניער בכ"י ולענין
טומאה לא קתני בקדמתי כסיפא אם כעמא עמאין משום דלענין טומאה לא פסיקא דהי ניער בכל כמו טהורין דליכא ניעיה בשעת פרישה כדאמר פ"ק דכריתות דף ט"ו :
עבר תחת המינור להקר' אורחא דמלחא קתני תחת המינור וה"ה תחת נשמים הנוטפין . ח"ן קמ"ל דלא תימא כיון שהמים שנגזרו לא מכשירי דחשיבו כמחורין . המים
שכא"פ

ג הכופה שנת 10 חולין
הו"ו פ"י ע"ג ס"ג

תוספות חדשים

ג תיש ד"ה אם בשביל
כ"י הא גופי קשיא
כ"י וז"ל לדקדק אחי
לא משי בלשון נעשה
כלומר הא כשנל שידח
הכחול נעשה כשנל של
ילקא סתת. ואזכר כ"י
יותן (ויוסי ברא"ש):

משנה אחרונה

שכחים עליו הם חבור
למים שכליטור ע"י
הקילות ואינה נמי לא
מכשירי קמ"ל דלית
חינו חבור כדלקמן
פ"ה: ובמחזור כ"י.
ומכשירין כשיעור בהם
הפירו' ברט"ו הרמב"ם
וזה לשטתו שסובר כל
רצון דגני הכשר דוקא
שיעור הפירות במשקין
ברצו' כמ"ל בר"ם
מכילתא. אבל לשטת
שאר המפרשים אפילו
יגעו הפירות שלא ברצון
מוכשרין שכבר היו
תחלתן לרצון ליקר או
לידוח והר"ם דל"ס
בר"ם מכילתין כשטת
החולקים הרמב"ם
וכן כ"ה ב' כלשון
הרמב"ם ז"ל:

ג הכופה קערה

וכ"ל אם היתה
דרך קבלת שטות
דחי כ"י. ומשום סיפא
שלא ילקה הכותל תני
הכופה דלחו דרך
קבלת אפילו בלא
ילקה הכותל ה"ו כ"י
דהכי אמרי' לקמן עריב'
שהיתה שירד הדף
לחובה מה שכתובה
כ"י אש"ג שהיו
כוונתו אלא להציל הבית
מן הדף דהו' כמו שלא
ילקה הכותל. כן פירש'
בשבת דף י"ב: **בשביל**
שטות ה"ו כ"י.
לשטת הרב וסיעתו
אחיה כפשטת דאפילו
נפלו הפירות למשקין
אלו אח"כ שלא ברצון
הוכשרו שכבר היו
לרצון מתחלתן שטות
הקערה. ו' ש פ
הרמב"ם אין מכשירין
אלא אח"כ יגעו הפירות
ג"כ ברצון והו' דקתני
ה"ו כ"י היינו לענין
המשקין שראוין להכשיר
אח"כ ברצון. ואלו שלא
ילקה הכותל אפילו
געו הפירות בהם ברצון
לג' מכשירי שהשקת
פירו' רמ"ו להכשר
פירי שלא לרצון

ג הכופה קערה על הסתל וכו'. צ"ל דחולין דף י"ז מייתי לה. וכתב רש"י וז"ל אי אחשבינו לגמשים בירידתן
ללורך שום דבר. ואח"כ נפלו פירות לחובה אע"פ שלא ידע כשהוכשרו אותן פירות. ולא ניחא
ליה כהיה הכשר. הו' מוכשרין. דתנן בתלמוד מסכת מכשירין. כל משקה שמתחלתו לרצון אע"פ שאין סופו לרצון מכשיר.
והני מילי כי אחשבינו בירידתן ללורך דבר תלום. אבל אי אחשבינו ללורך ממוצר לא מכשירי דהכי תני בת"כ אשר יבא
עליו מים. אין לי אלא מים וכו'
יכול אפילו הן צבורות שיחין ומערות
יהו מכשירים. ת"ל כלי. אין לי אלא
שמלאן כלי. מנין לנגל בהן את
המים. ולכנס בהן את הכלים ת"ל
כלל יעמא. אי בכל יעמא. יכול
אפילו צבורות שיחין ומערות. ת"ל
כלי. מה כלי שהוא מיוחד שהיה

הצנור להקרי'. או לידוחי) **בממאי**
ממאי (י). ובמהור בני יותן יו':
ג הכופה קערה על הכותל בשביל
שתודת. הרי זה בני יותן. אם בשביל
שלא ילקה הכותל. אינן בני יותן יו':
חבית

תלום מן הקרקע. אף כל כו'. יכול אפילו חיוב עליהם שירדו צבורות שיחין ומערות יהו מכשירין ת"ל אשר יסתה. אין לי
אלא שמלאו לשתייה. מנין שחם חיוב עליהן להדיח עינים ואזנים ת"ל מים כו'. אלמא אחשבינו ללורך תלום. מכשירי. ללורך
מחובר לא מכשירי. אח"כ ניחא ליה צנפילת הפירות לתוכן. דהיינו דבר אחשבינו לתלום ע"כ: **אם** צביל שלא ילקה
הכותל כו'. גמ' הא גופה קשיא אמרת צביל שטותה הקערה הרי זה בני יותן הא צביל שידח הכותל אין זה בני יותן.
והדר תני צביל שלא ילקה הכותל אין בני יותן. הא צביל שידח הכותל הרי זה בני יותן. ומשני רב פפא (ופסקו
הרמב"ם צ"ב מה"א) הא צביל מערה. פירש"י שהוא עשוי מאליו שחוקק הקרקע וכותל עומד מאליו. ומחובר
מעיקרו הוא. ע"כ. הא צביל בנין. וה"ק הכופה קערה על הכותל צביל שטותה הרי זה בני יותן. הא צביל שידח
הכותל אין זה בני יותן. בד"א צביל מערה. אבל צביל בנין צביל שלא ילקה הכותל הוא דאיתו בני יותן. הא צביל
שידח הכותל הרי זה בני יותן: **שלא** ילקה הכותל כו'. עיין מ"ש במ"ה פ"ק: ומודים

מלאכת שלמה

מחומה. ורע"ל פירש שם כ"י ח' ואם נער שמכילין להדיח ה"ו כ"י
יותן ע"כ. והוא פי' הר"ם ז"ל וכלן פי' ואם נער מלשון הנוצר הנודע
אל ירק וס' כ"י ז' פי' ואם נער כמו מנער קליחו מלשון התנערי
מעשר ע"כ. ורמזו עקב הר"ר יהוסף ז"ל נער חיו קמ' וחלו פתח:
ג הכופה קערה וכו'. כפ"ק דשבת דף י"א ונפ"ק דחולין דף ע"ו ופי'
רש"י ז"ל התם צביל שטותה הקערה הרי זה בני יותן אם
נפלו אחר כן על הפירות אפילו לאחר זמן הוכשרו להכשיריהם ללורך
משקים להדחת קערה וניחא ליה בהך נפילה ואפילו לא אחשבינו ללורך
הך פירות כי יתן קריין ביה דניחא ליה בהך נפילה צביל שלא ילקה
הכותל ונפלו על הקערה וממנה לפירות לא הוכשרו ולא ניחא ליה בהך
גמשים ונפילתן ע"כ. והתם בחולין פריך הא גופה קשיא אמרת צביל
שטותה ה"ו בני יותן הא צביל שידח הכותל כנון שהיו נפילין סמוך
לכותל ונתן שם קערה שתיכאם לכותל אינן בני יותן אלא דאחשבינו
ללורך חשיבות מחובר לאו חשיבות הוא עד דליחשבינו ללורך דבר
תלום והדר תני צביל שלא ילקה הכותל אינו בני יותן הא צביל שידח
הרי זה בני יותן ומשני ח"ר אלעזר תברא מי ששנה זו לא שנה זו מר
השיב ליה תלום להאי כותל הואיל ולא מחובר מעיקרו ומר חשיב ליה
מחובר ורב פפא אמר כולה חד תנא הוא ודכ"ע תלום ולבסוף חבור
הו'

חון נחום

מוקי לתוספתא צבילו על גופו כמדובר וכן היא הגרסא שם בכריתות ז' ופ"ה
שהו מכלין וירדו עליהם גמשים אע"פ שמתקין זה את זה משקין היודין מרד
שליין לר' שמתקין טורין שאין מתכנין אלא לאחר שילאו מכולן ולא מכולן הרי
מכשירין שאין מתכנין אלא לאחר שילאו מנופו ע"כ. וע' לדעת הרמב"ם והראב"ד
ז' ומשני שהיו מכלין וירדו על גופן גמשים אע"פ שמתקין המים שכל גופן זה
את זה ואורחא דמילתא נקט פ"ה שם כמלואו אינו יכול לפסוק מים שעל גופו ויפה
אם לא על ידי אחר. עכ"ז אע"פ שמתלשין יפה יפה מרד עליון לתחתון עכ"ז בעליון
אין צביל נופו עד שילאו מכולן ופי' שנתנו ככת כדלמך רב יוסף דליים משקה עד
שילאו מנופו בתחבטה והתוהו בכה הוא יורה על פתחבטה שראונו שילאו מנופו ולא
ליבטלו אבן גופו אבל אם לא נתנו ככה בעליון כן אבן גופו ולא חשיב
משקה אע"פ שמתחם ויולאים בשעת פרישתם כל עוד שלא ילאו ממש
בתחבטה דהיינו נתוהו בכה. ונפ"ו הא דלמריין האם כדלמך רב יוסף
כמתין ככל כתיב חיי אלה לרמיון כעלמא אכל אין הו' ענין לא לאבך מדולל
ואל לרישה דהתם דלמריין דהוכשרה בשעת פרישתם שחוקק שדוק לתקן בין כלישה לאבך
מדולל הוא דמלקטין האם כין יתוהו בכה כמו גבי אבך וליכא גמיטה בשעת פרישה
למי כרישה שילאין נמתח אבל ככה עתהא חתריה דטורין משום דלא חשיב
ככה ואז נפילין אבן גופו כל עוד שלא ילאו מנופו ויודין זהו כלישה בשנת
הראב"ד על הרמב"ם ויעיד ע"ז מ"ז דס"ל להראב"ד דמאי דתנן במתני' ואם
נער הרי אלו לרצון דהיינו לומר שילאו מכולן ופי' ילאו מכולן היינו על ידי נתנה
ככה ואז הוא דהו' בני יותן אבל אם לא נער תני רישא מי שירדו
עליו גמשים אפילו הוא אבן העומתה אינו בני יותן ומשעם ודאי אפילו
שמתקין ויולאין זהו פירוש הראב"ד כמובא ס"ו ולפי' שירדו השיב עליו
וע"ז דעשו הדברים בסיף שאם יתוהו בכה או תני מכשירין פירי' מכשירין כ"ל ומשעם
והוא פי' ילאו מכולן מכשירין ואם היו שמתקין ה"ו כן מדובר בהם כמדובר בהם
היה שלא לרצון אם נעש ככה כלי או אבן אינן מתמלחין אע"פ שירדוין מרד
התחתון עליון אמנם בשעת פרישתם הם מתמלחין דומיא דכרישה דהתם אבל
אם נתקן בכל כנו טורין ולא חשיב גמיטה ולפי' הא דקאמר שאין מתכנין אלא
רב יוסף דהא דאין מתמלחין בשעת פרישתם ממש שנתוהו בכל כנו אבל אם היו
שמתקין מתמלחין בשעת פרישתם דומיא דכרישה אלא דמשעם האם קלח דשתתח
לה כירדו על גדיהם כמדובר אלא שיעדין ז' מן הרמב"ם כ"י ופי' שמתכנין אלא
לרצון ע"כ דמשעם שהוא הוא מתני' דילן ומתני' כמי שהיה עמא חיירי ונראה שאף
כאן ככלל כלל שפיר לרצון המבנה מי שירדו עליו גמשים אפילו אבן העומתה פירות ל"מ
דילן כולל דכרי' דין הטמא ודין הטמא. ולפי' שהרמב"ם כבר כתב דין הטמא דלגבי תוקף
היינו שלא ככה פירש אח"כ דין הטמא כהגל ככה מאמר המבנה אפילו אבן
עליה דהראב"ד ד"ל דנער דמתני' היינו ילאו מכולן היינו כדכתיבא וי"ט יתוהו בכה
ג הכופה קערה וכו'. כפרק המוכר את הבית בעי רב יוסף מי גמשים שחבב
דכתיב ו' שייכא בנריא דאזר תכרא מי ששנה זו לא שנה זו וכעבור שהרמב"ם ז"ל
פסק כר' פ"ה שחבב שחבב ע"כ ופי' שחבב שחבב ע"כ ופי' שחבב שחבב ע"כ
הבית וקת קמס כיון דנכ"א ור' אלעזר רב יוסף ס"ל דלענין הכשר תלום ולבסוף חבור
דחלום ולבסוף חבור מתחלתה הוא שני הו' לו לתוספתא לענין הכופה דחלום ולבסוף חבור
וכיולא כדכתיב המשקים במקומות הרבה ונראה דשקו הרמב"ם והסמ"ג דתלום
דחלום ולבסוף חבור דהו' כמחזור לענין הכשר כיון דכתיבא דרב יוסף אחיה כמ"ד
דמחזור הו' האם סתת ואם מתמת כסול ללו היינו סול מערה פ"ה כ"י. וכבר
הקשיתו עליו לפ"ל: (י' וזרמא פירש מכשירין וטורין עיין פ"ה) כמחבר כרישה ועל פי פירות
הו' י' לישב מה שהקשתי שם עליה דהר"ם פ"ה)

ממנו נמי משמא: (י' להקטר: י' לרמון מכללך: ונשמא כ"ל: י' מכשיר: י' דתחלת עקירתן ללורך מחובר
י' אם היה האדם עמא: י' הפירות שירדו עליהן הוכשרו: אינו מכשיר. מיהו צבילו אח"כ צבילתו על פירות מכשיר.

יבין תפארת ישראל יבין
ממנו נמי משמא: (י' להקטר: י' לרמון מכללך: ונשמא כ"ל: י' מכשיר: י' דתחלת עקירתן ללורך מחובר
י' אם היה האדם עמא: י' הפירות שירדו עליהן הוכשרו: אינו מכשיר. מיהו צבילו אח"כ צבילתו על פירות מכשיר.

ומכשירין: ד' הבית שירד הדלף לתוכה. שלא לרצון ובתוכה פירות ואינו רוצה שיוכסרו לקבל סומא: ישבר. שאם מערה הרי מעביר המים מזה לזה לרצון. ונמלאו הפירות מוכסרים: ובמדים. בית שמאי לבית הלל שהוא מושיט את ידו והן ערוין. כלומר לא סוכסרו בכך: ה' הנתזין. ממנה לחוך: והצפין. למעלה וילאו לחוך כלבו אינן בני יוסן. לפי שכן שלא לרצון. וכן המים שבתוכה: נשלה לשפכן. שלא שפכן במקומן אלא נטל העריבה לשפוך המים במקום אחר. הרי אין בני יוסן. ולרצון הן הואיל ולא שפכן מיד שם במקומן: ובית הלל אוכזרים. כיון שלא הניחן שם. אלא נטלה לשפכן אינן בני יוסן: הניחה. אלא הניח את העריבה מתחלה כדי שירד הדלף עליה: אלו ואלו. בית שמאי ובית הלל מודים שאף

ד' ומודים. פי' הר"ב ב"ש לב"ה. ועיין מ"ש רפ"ג דפאה: **ה' אלו** ואלו מודים. לשון הר"ב שא"פ שנטלה אח"כ ושפכה וכו'. וז"ל הרמב"ם כשהניח העריבה הזאת בטובה כדי שיתקבצו בה הטופים. הרי המים הנאספים בה בני יוסן. ואפילו נטלה לשפכה לר"ה. פ"ב. אבל בחבורו פ"ב מהט"א (הלכה ח') משמע דזוקא כששפכן. ח"ל אם נטלה לשפכה הרי אלו מכשירין. שכיון שלא שפכה במקומם הרי חלשן ברעו. ואיכא למידק דהא הניחה לדעת שירד הדלף לתוכה. וא"כ אפילו לא שפכה נמי. ולכן נראה דלא אחא למימר אלא לאפוקי אם שפכה במקומה. (ועיין מ"ש במ"ט) אבל הניחה כך ולא שפכה. אה"כ דמים שבתוכה בני יוסן. ואחי ספיר לדבריו שבחבורו לישנא דמתני' דקהני ב"ל' אם ולא ב"ל' אפילו. וז"ל

ציונים
 ב"ה א"ר יורה פ"ה ע"ב
 ה' עריבה כ"ה י"ד וי"ח כ"ט
 ע"ב מ"י ע"ב י"ח כ"ט
 ב"ה א"ר א"ר כ"ב פ"ה ע"ב
 ב"ה א"ר א"ר כ"ב פ"ה ע"ב
 חילופי גרסאות
 ה' נפלה לשפכה כ"ד נפלא
 ושמכין:
 תוספות חדשים
 ה' בהר"ב ד"ה והצפין
 כ"ו. נקט נתזין והצפין
 משום א"ב דסיפא.
 (פ"ה ע"ב):
 ה' במשנה שירד הדלף
 כ"ו. וקמ"ל א"פ
 דלא ניחא ליה שהתא כתיב
 משקין כי הוא ר"ס
 ל"א פ"ג: כיון שחמילתן
 ה"ה לרצון מכשירי אפילו
 נטלו על הפירות שלא
 סוכסרו. (ע"ב):
 אליהו רבה

ר' בש"א ישבר. שאם יערה כשיתלשם מן סוקקא יהיו שאובים: ובה"א יערה. הואיל אלו מנביס מהקרקע אלא משם על גדה ומערה אינם שאובים:
 ה' הנתזין והצפין אינם בני יוסן. ה"ה מה שכתובה אינם בני יוסן וה"ה הנתזין והצפין אינם בני יוסן סיפא דלמינן כגזרים ובגמ' נפלה לשפכה. אלו ואלו מודים שם בני

משנה אחרונה
 נחלשו ועדיין כמחברין הם. וכ"כ בהדיא בחבורו וכן בפירושם בכמה דוכתי. והא דמתקן בת"כ בין שש עליהן לצורך דבר תלוג ובין לצורך מחובר דמפרש רש"י שאם לצורך מחובר לא מכשירי אח"כ ניחא ליה בנפילת הפירות לתוכן דהיינו הדר אחשבייה לתלוג פת"ש כתיב"ש. והו"ב לטתחו. ולשטת הרמב"ם אפילו נתן הפירות לתוכן ברנן אין לחכשין דהמסקה הוא שנתלשו לצורך מחובר חשיב כמחבר ואינו מכשיר כמ"ש בחבורו ע"ב

מלאכת שלמה

הו' תלוג רישא כזותל מערה וסיפא כזותל בנין. וכתבו תוס' והר"ם ז"ל דליכא לשנויי הכא כלשון נעשה כלומר הא בשביל שיוצא הכותל נעשה כשבביל שלא ילקה הכותל ואינו בני יוסן משום דכאן אין שייך לחלוק זה בזה דמה ענין זה לזה הא ניחא ליה אלא דניחוחא משום דבר מחובר והאי לא ניחא ליה כלל ול"ד לנתן הוא ואמרה היא דכפ"ק דקדושין דלמינן התם נעשה כמי שנתנה היא ואמרה היא דמד עממא הוא משום דכתיב כי יקח איש אשה ולא שתק את עממה פ"ב ע"ב ויין כפ"ק המוכר את הבית דף ס"ו. והתמיה על רע"ל שלא פירש דבר במשנה זו. ובהלכות סומא אולכין פ"ב סי' נ' פסק ברז ספא:

ר' בש"א ישבר שאם יערה ויוציא המים ראשון ראשון כבר עברה בלילה ברצון לכן ישבר בבית אחת ביותר מהירות שאפשר לו ובה"א יוציא המים בלכד הרמב"ם ז"ל מ"ל ז"ל ע"ב ביד פ"ב סי' ז' הבית שהוא מלאה פירות וירד הדלף לתוכה הרי זה יערה המים מעליהם ואינם מכשירין ואע"פ שרצונו שיהיו בתוכה עד שיערה המים מעליהם עכ"ל ז"ל:

ה' עריבה וכו' שנת פ"ק דף י"ב ועיין בתוס' ע"ב דף י"ו בתוספתא שהביאו ע"ב: וז"ל התוספתא עריבה שירד דלף לתוכה עריבה שירד ר' יוסי אומר אחת סמא' ואחת עורה ב"ש"ל בני יוסן ובה"א בני יוסן לא נטלה לשפכה אלא נקט הניתזין והצפין א"ב סיפא דהא ברבא ברבא פלוגי במים שבתוך העריבה כשנטולן לשפכן ובסיפא במים הניתזין והצפין: נשלה לשפכה כ"א לשפכן והתם כפ"ק דשבת דף י"ב קמ"ג אהאי סיפא דהניחה שירד הדלף לתוכה הניתזין והצפין אינם בני יוסן ושבתוכה ה"ה

חזון נדום

ד' הבית שירד הדלף וכו'. ז"ל הרמב"ם פ"ב מהט"א חכית שהיה מלאה פירות וירד הדלף לתוכה ה"ה יערה המים מעליהן ואינן מכשירין. ואע"פ שלטו שיהיו בתוכה עד שיערה המים מעליהן ע"כ. וקשה כיון שלטו שיהיו בתוכה אח"כ לא חשיב כז"ל כיון שמה שגלה טיבו בתוכה עד שיערה לא היה נעבור שובללו במים שבתוכה אלא נעבור שלא היה לו מקום אחר לשומרים לא חשיב לרצון ושד אפשר שאף אם דעתו ורצונו שובללו ע"ב עד שיערה כיון שאין דעתו שיהיו ע"ב אחת המים נעדר לפולם שאינן הפירות אלא זמן מה עד שיערה לא חשיב ראן ודמי לר"ה הכ"ה פ"ד גבי הארבע גרס אינו חושש שמה יוכסרו חזון אם טעו בו ואע"פ שהוא שמה ע"כ דעממא דלא ניחא ליה שישלחו מים נגדו לפי שאין מיוקן הלך אע"פ ששכחו נכלטו במים שנתן ע"ב לא הוכשרו ע"כ. ודאשון נראה יותר דהא כל בליית חטים ופירות ודלי דלא הוא אלא לפי שמה שיעור הארץ לגלילת דהא אם ישט במים יותר משיעורן יופסדו מה פסוט. ופי"מ ז"ל שאם רצונו הוא שלא יערה ע"ב פ"ה ע"ב פ"ה ע"ב פ"ה ע"ב פ"ה ע"ב לא חשיב וכן וההיא דמרבך לדעת הא"מ וכו' כדכתיב לעיל הוא דבר קשה אל"י ואם נאמר דמערה המים בשביל שלא תזוק הבית כיון דכסהו. ועיין במתני' דלקמן כממך:

ה' עריבה שירד הדלף וכו'.

פי' ח"ט ד"ס אלו ואלו בני יוסן

תפארת יבין

דבש"א אחשבייהו למתו הלוצין. מניה סיפא איירי כזותל בנין אבל כזותל מערה שהוא מחובר ממנו. אפילו כדי שחודת הכותל הוא מכשיר. והיינו דיוקא דרישא. ולא ק' דיוקא דסיפא ורישא אהדי: (יש) שלא לרצון. ופירות בתוכה:

יבין ישראל

(א) שכשיערה הוא דומיא דלילין פ"ה מ"ב ולטעמייהו ע"ב: (ב) שלא באכשרו ע"כ ומפורש בהר"ם ז"ל: הניתזין והצפין וכן המים שבתוכה הם שבתוכה. רק נקט מתזין ולשון משום סיפא דהא ברבא ברבא פ"ה ע"ב: (ג) במקום אחת (כד) דמדללא שפכן במקומן רוצה בקיומן ע"ב

ר' בש"א ישבר ובה"א יערה. כפ"ב דמקואות מ"ו לענין שאובין בין לר"ה ובין לר"י ישבר או יכפה אבל לא יערה והוא אח"כ שרו ב"ה פירוי. ועוד שריותא דכופה לא תני לה הא כלל אין לומר דלכ"ש דוקא ישבר ולא כופה. דהא התם כתיב כהכ הרא"ש דגבי מניה קנקנים לנגבן דלא נתכוון לקבלה כלל שרי כופה כמו משכר וה"ה הרי לא נתכוון לקבלה. ובהא דתנן התם אבל לא יערה פירש ע"ב שמגביהו כדי לערות ואם נפרש כז"ל מערה דאח"כ ב"ה היינו בהגבהה כי התם. יש לתמוה דל"כ היינו פלוגתייהו נמי בשמך עריבה שירד הדלף לתוכה נטלה לשפכה כש"א ככ"י ובה"א אינה ככ"י. א"כ אח"כ פלוגתייהו אהא בתרי בני ואח"כ שייך הבית דליירי בה וקטן עריבה שירד הדלף לתוכה נטלה לשפכה א"כ ככר חמי פלוגתייהו הא לב"ש דוקא ישבר שאם נטלה בידיו לערות הם ככ"י. ולכ"ה מערה נמי בהגבהה והיינו נטלה לשפכה אחרת למה לי. ונראה דהך מתני' אינה כהך דעריבה דבסמוך דהא בבית שבתוכה פירות כדקמ"ה ומתם חכית מיוחדת לעריבה פ"ג דכלים מ"ב. ובסמוך איירי עריבה ריקנית שאין עריבה עשו' לפירות אלא ללוג כה עיסה. והלכך הא שפירות בתוכה חמיר טפי דבעלול בעלמא מיד האלכין המים על הפירות והיו כשופך ככופה. וכ"כ דוקא ישבר קאמרי אלא אפילו להטות המים מתוכה כיון דמכחו ב"ה המים על הפירות וכו' דלמרי יערה לא להגביהה ולעילה כדריז אלא להטותה ולערות אפילו איניו כמו כופה דמס' מקואות. דהתם נמי דמיה לך דהא דהתם שמעין לתוך המקוה הוו שאובין שבו ע"ב נפילת הכלי בידו והלכך אפרי במערה וה"ה ע"כ מערה דהא היינו בהטו' בעלמא כמו כופה דהתם. ולפי דכ"ש אפרי ליגע בה כלל אלא ישבר אחרי ב"ה דמותר ממי לערות ואינה. וקא בנטי' ולא בהגבהה. ובעריבה דלקמן שאין בה פירות נח"י בה דרנא לב"ש דוקא נטלה לשפכה אסור משום שנטלה בידיו גלי דעת' דניחא ליה שם ככ"י. וכ"ה אף שנטלה שרי: ובמודים שהוא מושיט את ידו ונטול כ"י. לא הני סמא' שנטלה שפילו המים מתוכה כיון דהוא מושיט את ידו וכן הלשון לקמן מ"ו משום דלוקמן מ"ו מחלק ידיו מושיט את ידו ומחלק ידיו מושיט את ידו וחי הכא דכסהו אפילו מושיט ידיו אינם ככ"י: ה' הנתזין והצפין אינם בני יוסן: לא הוה לריך למיתני הא כיון דאפילו שבתוכה אינם ככ"י אלא המשך דכשי למיתני נטלה

מפלי מ"ה ע"ה ד"ה
קופה מ"ה ע"ה פ"ה

תוספות חדשים

ד"ה תוס' ד"ה ר"א ב' העתיק דבריו. ונ"ל דה"ל דהתוס' פליגי לקמן פ"ה מ"ב הטע על פי מ"ס היתוין א"ן כ"י יתן ולא מתקן בין אפשר ללא אפשר וכן משנה ה' ע"כ ג"כ אי אפשר ונ"ל דלא דמי לחבית לעיל ע"כ ש"כ האשקן וכלה יתח' ליה מש"כ הכא כ"כ התי"ט ע"ה פ"ד

אליהו רבה

יותן כפ"ק דשנת (דף י"ב) אמרין אלא לסיפא עריבה שירד כ"י. ותפסיר כמה מלין אלא ה"ג האם עריבה שירד סדלק לתוכה א"י כ"י יתן היתה שירד הדלק לתוכה מ"ס הגמ"ס והל"ס אינם כ"י יתן ובתוכה ה"ו כ"י יתן. ובתוספות כתבו ובתוכה ה"ו כ"י יתן א"ן זה כמבנה אלא שה"ס מדקדק מדקדק הנתוס והל"ס אינם כ"י יתן משמע הא שבתוכה ה"י הן כ"י יתן. ולדעתן לאו מדיוקא דתני' אלא כתיב' קתני' לה כתיב' ולאו כי ליטת' דלית' בגמרא דה"י אורחא דגמול' דלית' מתי' מאי דלית' ליה בקל"ס. ומתי' רישא בירד לתוכה איש כ"י יתן ל"ה לעולם איש כ"י יתן א"ף מה שבתוכה ואשילו עטלה לכפכה ובסיפא מתי' ובתוכה ה"ו כ"י יתן מדקדקי סיפא עטלה לשפכה אלו ואלו דוקא דפליגי נטלה לשפכה מ"ה רישא דפליגי כ"ה ומ"ה סיפא דמודו אלא סיפא ל"ה משום דנטלה לשפכה אלא משום דהיתה ואשילו לא נטלה לשפכה. דלי משום דנטלה לשפכה ל"ה מ"ה מה שבתוכה כ"י יתן ובתוס' ה"ה הוא דפליגי כ"ה ונטלה לשפכה דקתני אידי' דתני רישא נטלה לשפכה דפליגי כ"ה מ"ה סיפא דהה"ה הא כ"ה כ"ה קתני מתי' סיפא דמה שבתוכה ל"ה מ"ה כ"י יתן:

דברישא דקתני נטלה לשפכה דהיינו שלא במקומה. לרבותא דכ"ה קתני לה. עיין פ"ק משנה ג'. ומשך הרמב"ם בחבורו אחר ל' המשנה והע"פ שלא העתיק דברי ז"ל. וה"ל מחני' דרישא אידי' דסיפא קתני לה. *ומיהו נראה דאע"ג דבסיפא כ"ה כשלא נטלה לשפכה כלל. היינו משום שהיתה שירד הדלק לתוכה. אבל רישא דירד מעצמו א"ף לז"ל דוקא אם נטלה לשפכה. וכי לא נטלה לא. ולא הו' כאן רבותא כלל:] רב"י אליעזר אומר אם א"ל לו כו'. כתב הר"ב מידי דהוה אממלא בחבית דלעיל כו' וכ"כ הר"ס.

אפשר לומר דליכא דפליגי עליה. וקטנה בלשון פלוגתא ל"ק כדאשכחן טובא. וכחבתי בפרק בתרא דבכורים. אבל כפי' הרמב"ם כה"ל מלאתי כתוב ואין הלכה כר"א. וכן בחבורו פ"ב מה"ט"א לא העתיק דבריו:

ו תורמסין ו שנינו ברפ"ח דשבת התורמסין היבט שהוא מאכל לעזים:

מושיט ידו וכו' וכן עהורים. פו'

מלאכת שלמה ה"ו כ"י יתן וכתבו ע"ה תוס' ז"ל ובתוכה ה"ו כ"י יתן א"ן זה במשנה אלא שהתלמוד מדקדק מדקדקי היתוין והל"ס אינם כ"י יתן. ע"כ הא שבתוכה ה"ו כ"י יתן ע"כ ולא כן משמע מהרמב"ם ז"ל ע"ה פ"ג ונ"ל ע"ה עריבה שירד הדלק לתוכה ה"ו כ"י יתן והל"ס מעלי' אינם תלושין ברזון נטלה לשפכה ה"ו כ"י יתן ובתוכה ה"ו כ"י יתן שירד הדלק לתוכה היתוין והל"ס אינם תלושין ברזון ואם נטלה לשפכה ה"ו כ"י יתן א"ן זה כמבנה אלא שה"ס מדקדק מדקדק הנתוס והל"ס אינם כ"י יתן משמע הא שבתוכה ה"י הן כ"י יתן. ולדעתן לאו מדיוקא דתני' אלא כתיב' קתני' לה כתיב' ולאו כי ליטת' דלית' בגמרא דה"י אורחא דגמול' דלית' מתי' מאי דלית' ליה בקל"ס. ומתי' רישא בירד לתוכה איש כ"י יתן ל"ה לעולם איש כ"י יתן א"ף מה שבתוכה ואשילו עטלה לכפכה ובסיפא מתי' ובתוכה ה"ו כ"י יתן מדקדקי סיפא עטלה לשפכה אלו ואלו דוקא דפליגי נטלה לשפכה מ"ה רישא דפליגי כ"ה ומ"ה סיפא דמודו אלא סיפא ל"ה משום דנטלה לשפכה אלא משום דהיתה ואשילו לא נטלה לשפכה. דלי משום דנטלה לשפכה ל"ה מ"ה מה שבתוכה כ"י יתן ובתוס' ה"ה הוא דפליגי כ"ה ונטלה לשפכה דקתני אידי' דתני רישא נטלה לשפכה דפליגי כ"ה מ"ה סיפא דהה"ה הא כ"ה כ"ה קתני מתי' סיפא דמה שבתוכה ל"ה מ"ה כ"י יתן:

ה"ו כ"י יתן וכתבו ע"ה תוס' ז"ל ובתוכה ה"ו כ"י יתן א"ן זה במשנה אלא שהתלמוד מדקדק מדקדקי היתוין והל"ס אינם כ"י יתן. ע"כ הא שבתוכה ה"ו כ"י יתן ע"כ ולא כן משמע מהרמב"ם ז"ל ע"ה פ"ג ונ"ל ע"ה עריבה שירד הדלק לתוכה ה"ו כ"י יתן והל"ס מעלי' אינם תלושין ברזון נטלה לשפכה ה"ו כ"י יתן ובתוכה ה"ו כ"י יתן שירד הדלק לתוכה היתוין והל"ס אינם תלושין ברזון ואם נטלה לשפכה ה"ו כ"י יתן א"ן זה כמבנה אלא שה"ס מדקדק מדקדק הנתוס והל"ס אינם כ"י יתן משמע הא שבתוכה ה"י הן כ"י יתן. ולדעתן לאו מדיוקא דתני' אלא כתיב' קתני' לה כתיב' ולאו כי ליטת' דלית' בגמרא דה"י אורחא דגמול' דלית' מתי' מאי דלית' ליה בקל"ס. ומתי' רישא בירד לתוכה איש כ"י יתן ל"ה לעולם איש כ"י יתן א"ף מה שבתוכה ואשילו עטלה לכפכה ובסיפא מתי' ובתוכה ה"ו כ"י יתן מדקדקי סיפא עטלה לשפכה אלו ואלו דוקא דפליגי נטלה לשפכה מ"ה רישא דפליגי כ"ה ומ"ה סיפא דמודו אלא סיפא ל"ה משום דנטלה לשפכה אלא משום דהיתה ואשילו לא נטלה לשפכה. דלי משום דנטלה לשפכה ל"ה מ"ה מה שבתוכה כ"י יתן ובתוס' ה"ה הוא דפליגי כ"ה ונטלה לשפכה דקתני אידי' דתני רישא נטלה לשפכה דפליגי כ"ה מ"ה סיפא דהה"ה הא כ"ה כ"ה קתני מתי' סיפא דמה שבתוכה ל"ה מ"ה כ"י יתן:

ו קופה שהיא מלאה תורמסין וכו' ונטול תורמסין מתוכה וכן עהורין פ' בקופה עמ"ה מיירי וכגון שמקתנה חוץ למים ולא עלתה לה עטילה ולא נעמלו התורמסין א"ף הנוגעים בקופה לפי שלא הובשרו על הפירות בעזרן מחבורן והעולם מן המים אבל בהיותם במים לא קבלו הכשר כדאמר' בסיפא בעוד הגזון במקוה נדה מדיהמו והוא עהור וכשהעלה מן המים נעמל. ר"ה"ש ז"ל: ונתנה לתוך המקוה ל"ה ונתנה בתוך המקוה:

העלם

יבין תפארת ישראל יבין

עד אז. ואולי"ק אשילו שפכן במקומו יכשירו לז"ל דמ"ה ממנער אילין פ"א מ"ב. וה"ל יתח' ליה שיבואו המים ממקום לתקום בעריבה. ל"ל דדוקא אורחן ששפך או אורחן שגשאו בעריבה אחר שפכה. דמי להתם ליואלין ואת שבו. מיהו הכא מיירי גס קודם שהתחיל לשפכן: (כה) מדגם בתחלה הוה יתח' ליה צבו. ולר"ב"א ה"ה צמה שבתוכה מודו דמכשירין.

משנה נטלה לשפכה לז"ל הו' כ"י. תני הכא דהתוין והל"ס כשפכו עמלן

שלא בירי אדם לז"ל אינם כ"י וכי פליגי בנטלה. ומ"ה הרב כשפכו דב"ה כיון שלא שפכן במקומו הו' לרזון אינו נראה דאשילו שפכן במקומו כל שמתוך ידו נשפכו הן כ"י דלהכי תני הנתוין והל"ס דוקא אינם כ"י וכ"כ הר"ה"ש טעמא דב"ה כיון שהגביהן הו' לרזון כדאמר' לעיל פ"ב. וראיתי שכתב הר"ה"ש בסוף מתי' מדקדקי נטלה לשפכה ולא קתני שפכה משמע שנטלה להוליכה למקום אחר וכ"כ גם הרמב"ם בחבורו שגיון שלא שפכן במקומו הרי תלשן ברזונו ע"כ. ואני בער ולא אדע מהיכא משמע הכי דמליגן למימר נטלה לשפכה במקומה מכיון שהגביהה נעשו לרזון כמ"ה הר"ה"ש. ומ"ה הר"ה"ש מדלא תני שפכה לא מוכח מתי' דפשיטא דמשפכה ע"ג קרקע א"ן בהם עוד דין הכשר כלל כמ"ה הרמב"ם פ"ב מה"ט"א אשילו ש"כ ככלי ונתנס בקרקע א"ן מכשירין ע"כ. ומ"ה הרב בסיפא גבי אלו ואלו מודים שאע"פ שנטלה אח"כ ושפכה. ע"ה הו' ונ"ל לשפכה דכולה לא איירי אלא שנטלן לשפכן ועד שלא שפכן דללו אחר ששפכן לכ"ה א"ן כאן הכשר. ומ"ה הרמב"ם כיון שלא שפכן במקומו הרי תלשן ברזונו תיקשי ליה רישא דקתני נמי נטלה לשפכה לז"ל אינם כ"י והתם נמי נימא מדלא שפכן במקומו הרי תלשן ברזונו. ונהי דהתם בירד הדלק מאלו השתא מיהא יהיו תלושין ברזון מדלא שפכן במקומו. אלא משמע דכולה מתי' מיירי אשילו לשפכה במקומה ודבריו רבותינו ז"ל: דהנתוין והל"ס. כ"ה אומרים כ"י ובה"א אינם כ"י. ונ"ל לדודי

בטן

מודים שהן כ"י יתן כה). המטביל את הכלים. והמכבם את כסותו במערה. המים העולים בידיו כ"י יתן. ברגליו אינן כ"י יתן. ר"א אומר אם א"ל לו שירד אלא אם כן נשנפו רגליו. אף העולין ברגליו כ"י יתן כ"י: ו קופה שהיא מלאה תורמסין(כה). ונתנה לתוך מקוה. מושיט ידו

חזון נחום

ומהתמה שלא זכר גמולא פרוכה פ"ק דשנת דף י"ב דאמרין ה"ה א"ן לא דמיא אלא לסיפא עריבה שירד דלק לתוכה מ"ס היתוין והל"ס אינם כ"י יתן ובתוכה ה"ו כ"י יתן ופ"ה"י משנה ה"ו כ"י יתן. ובתוספות כתבו הסו"ס ונ"ל ובתוכה ה"ו כ"י יתן א"ן זה כמבנה אלא שה"ס מדקדק מדקדק הנתוס והל"ס אינם כ"י יתן משמע הא שבתוכה ה"י הן כ"י יתן. ולדעתן לאו מדיוקא דתני' אלא כתיב' קתני' לה כתיב' ולאו כי ליטת' דלית' בגמרא דה"י אורחא דגמול' דלית' מתי' מאי דלית' ליה בקל"ס. ומתי' רישא בירד לתוכה איש כ"י יתן ל"ה לעולם איש כ"י יתן א"ף מה שבתוכה ואשילו עטלה לכפכה ובסיפא מתי' ובתוכה ה"ו כ"י יתן מדקדקי סיפא עטלה לשפכה אלו ואלו דוקא דפליגי נטלה לשפכה מ"ה רישא דפליגי כ"ה ומ"ה סיפא דמודו אלא סיפא ל"ה משום דנטלה לשפכה אלא משום דהיתה ואשילו לא נטלה לשפכה. דלי משום דנטלה לשפכה ל"ה מ"ה מה שבתוכה כ"י יתן ובתוס' ה"ה הוא דפליגי כ"ה ונטלה לשפכה דקתני אידי' דתני רישא נטלה לשפכה דפליגי כ"ה מ"ה סיפא דהה"ה הא כ"ה כ"ה קתני מתי' סיפא דמה שבתוכה ל"ה מ"ה כ"י יתן:

ו קופה שהיא מלאה תורמסין וכו' ונטול תורמסין מתוכה וכן עהורין פ' בקופה עמ"ה מיירי וכגון שמקתנה חוץ למים ולא עלתה לה עטילה ולא נעמלו התורמסין א"ף הנוגעים בקופה לפי שלא הובשרו על הפירות בעזרן מחבורן והעולם מן המים אבל בהיותם במים לא קבלו הכשר כדאמר' בסיפא בעוד הגזון במקוה נדה מדיהמו והוא עהור וכשהעלה מן המים נעמל. ר"ה"ש ז"ל: ונתנה לתוך המקוה ל"ה ונתנה בתוך המקוה:

העלם

יבין תפארת ישראל יבין

ונקט נטלה לשפכה משום רישא דפליגי בה: (כו) שהתעסק בהן: (כו) מדלא"ל לזה בל"ז. ואף דלעיל ר"פ בחבית מודו רבן מה"ט דב"י יתן. ל"ל דהתם לא סגי בלאו הכי. דא"ל שיטתא חס לא יתלחלו אחורי הכלי. מש"כ הכא. ה"ה אפשר שלא יהיה טיט כהן: (כה) מין פולין יבשין: אשילו

אחרונה

לעטמיהו דפליגי נמי בפ"ק מ"ג במרעיר את האילן להשיר ממנו משקין כ"ה היולאין ואת שבו כ"י דמ"ל דכמחשבה קמייחא שחב על כולן שיאלו הוחשבו מיד אע"פ שלא נתקיימה מחשבתו. ונ"ה סברי את שבו אינם כ"י הו"ל ולא נתקיימה מחשבתו. וה"ג היתה שירד הדלק לתוכה מחשבתו היתה שישררו כולן בתוכו ולא נתקיימה מחשבתו שמקתן נתנו לז"ל מהני מחשבה קמייחא ולכ"ה כיון שלא נתקיימה מחשבתו לא מהני:

בטן

מכשירין השוחה פרק ד

1122 חובל סמ"ח
לא ידועה
פ"ו ע"ב

תוספות חרישים

1 בה"ב ד"ה הנוגעים
בקופה. הר"ב העתיק
הם מהרמב"ם וקשה דקופה
למאן המסקין ומסקין
לענין התורמסין דמסקין
עמאליס ממאלין ומכשירין
אפילו של ללאו נדאית
כד"ס מילתין אבל בתנאי
תור בו ולא כתב שהקופה
עמאלי רק שהרי הוהא

משנה אחרונה

יכין דל"ב דמי לנכון
דכסמון שלם העלתו
מן המים עמ"ל והכא
נוטל התורמסין והם
טהורים אלא ז"ל
וגתורה וכן העתיק
הרמב"ם: הנוגעים
בקופה עמאליס. והע"ב
דלעיל במ"ד אמרי ב"ה
יערה ואינו בכ"ז אפילו
הנוגעים בחבית שאני
התם דמטרה בידים
אגלי דעת' דלא ניחא
ליה כמיס דמי לנטלה
לשפן דלעיל מ"ה
דלכ"ה גמי אינס בכ"י.
ואע"ב דקופה מלאה
נקבים והמים נשפך
מאליהם כדאמר פ"ז
דמקואות מ"ה מ"ח
אינו לא גלי דעת' :
ושאר כל התורמסין
טהורים. פי'
הרב דלון שני עושה
שלישי בחולין פ"ב וקשה

פי' הר"ב שלא הוכשרו במים שבמקו' דכתיב בכל כלי כו'.
והעקמקי הכרייתא במ"ג. וכתיב הר"ש ז"ל. שלא הוכשרו. ולא
ניחא ליה. דדוקא בלמן שמיטב להדין. הוכשרו כשהעלתו. אבל
הכי לא. פ"ב. ע"כ. ועיין במשנה דלקמן: העלים מן המים.

כלומר שלא נטלן מחוץ הקופה
שדרך לישלם קתם קתם. אבל
העלה כולם כאלהם דהיינו שהעלם עם
הקופה. והרמב"ם בחבורו (פ"ב)
מח"א הלכה יב). העתיק העלה.
וכן בפירושו: הנוגעים בקופה
עמאליס. וסימיה ממי שגח משק
מלא פירות דפ"ק (משנה ד) דלא
העלתו

הוכשרו במים הטמאים. מן השק. ושמא הכא ניחא ליה עפי
בסדחה דקופה. הר"ש: ידיו

למים ליכנס לתוכה עד שיגעו לאחוריה: ו' והן תורין.
אע"פ שפסע אדם עמא אה ידו ונטל. לפי שלא
הוכשרו במים שבמקוה. דכתיב (ויקרא יח) בכל כלי יעמא.
מה כלי מיוחד שהוא תלום ומכשיר. אף כל שהוא תלום מכשיר.

לאפוקי מים שבצורות שיחין ומטרה
שאינן תלוים מן הקרקע. שאינן
מכשירים כל זמן שלא נתלשו:
העלם מן המים. הוכשרו התורמסין
לקבל טומאה במים התלוים: הנוגעים
בקופה טמאים. שהקופה נעשית
רחשון. כשנגע בה אדם טמא.
והתורמסין הנוגעים בקופה. היו שני:

ישאר כל התורמסין. שאין נוגעים בקופה: מהורים. דאין
שני עושה שלישי בחולין: גדה מדינתו והוא טהור. דלא
הוכשר לקבל טומאה במים שמזכרים במערה:
ידיו

מלאכת שלמה

העלם מן המים כ"א העלה וקרי הקופה:
צנן שבמערה וכו' ובירושמי דפ' אין דורשין דף ע"ה אמרי' ותני
עלה

השלישי חשיב תלום ואין זה ענין לדבא ר"ע:

חזון נחום

דפרק ג' דלא הוכשר במים הטמאים מן השק ושמא הכא ניחא ליה עפי כהדחה
דקופה ע"ב. ולא ידעתי מנא ליה דכשק מני לא הוי דיוח הכי שאם העלם
מן המים הוכשרו במים האופין אלא דהתם לא איירי בה"ב אלא שיתק על שפת
האור או על פי כבוד וקאמר שאם שפכו עד שהם משקה עומת עליהם עמא דהתם
השלישי חשיב תלום ואין זה ענין לדבא ר"ע:

יבין

על הלכות ע"ב ע"ג וע"ד יתפשו התורמסין מהר. עכ"פ ק"ל כיון דלהלום ע"ג.
ודאי עמא מילי עמא כדחזין בלמן כסיפא. א"כ משקה עמא מעמא לנאן ושלם
לנאן. כד"ס מילתין. ול"מ כ"ל דמדנקט רק בלנאן גדה מדינתו.
משמע דתורמסין לאו בלדס עמא מיירי. ומהורים וקטק.
כ"ל אינן מוכשרין. כרוב טהור ועמא שבמסכת זו. ולהכי מה
דנקט גמי בסיפא. הנוגעין בקופה עמאלין. כ"ל הוכשרו. מדעיתא
ליה שמוח הקופה. כדמוקי לה הר"ש: יב) שהעלה כל הקופה
עם התורמסין: יב) [תמוה כיון דהמים הנוגעין בקופה מכשירין הרי כל
המים

תפארת ישראל

ועוד אפילו בחולין הא המסקין לעולם נעשין תחלה והתורמסין נעשו שני ולא שלישי. וכו' משנת
הכמים כתב דמסקין שעל התורמסין שלא יתלשו ברנאן הוי כמחזירין ואין מקבלין טומאה א"כ יתלשו ברנאן אבל שעל הקופה דניחא ליה בהדחה הקופה נתלשו ברנאן
והיא כשנת הרמב"ם רע"ז מהר"א. ובאמת לריך טעם הא דפשיטא ליה לתנא דמתני' כשנוטל התורמסין אחד אחד אין המים שעליהן חסובין תלושין ברנאן וכשנוטל
הקופה כולה הוו תלושין ברנאן ואמאי לא ניחא גמי. שהוא לריך לקופה לתשמישה נוטלה מן המים ומג"ל דהמים לרנאן וניחא ליה בהדחתה. והלנע"ד דכשנוטל התורמסין
פשיטא לן דלא כילה נוטלן ולא למים הוא לריך. אבל כשנוטלן עם הקופה מספקא לן אם המים שעליהן הם לרנאן דניחא ליה שנוטלין בלחיותו ולא יכנסו ויחיבו כיון
שאין אוכלין בולן מיד דהא מלאה תורמסין קתני. או דלמא אין דעתו על המים אלא שרריך לקופה וגם לתורמסין ונח לו לישלם כולם כאחד ולא לערוה לישלם התורמסין
והר"ב הקופה. והלכך הנוגעין בקופה מקבלין טומאה מן הקופה אפילו המים שפך דמסק דלוריתא הוא דכלי עמא אוכל מדלוריתא. אבל שאר התורמסין מקבלין טומאה
מן המשקה שאעשה תחלה וזה אינו אלא מדרבנן ואפילו בטומאה דלוריתא משקה לעמא אחרים מדרבנן וגם אוכל אינו מטמא אוכל אלא מדרבנן. והכא דמסק הוא הוי
מסקא דרבנן ולקולא והשתא ניחא דמיירי אפילו בשל תרומה. והרמב"ם אע"פ שבפירושו כתב טעם זה שאין שני עושה שלישי בחולין בחבורו לא העתיק אלא סתם כלשון
המשנה. ולאנו בחבורו כן הוא משיט עמא ידו ונוטל תורמסין מתוכה והם תורין שלא הוכשרו ואין רנאן במים שעליהן שהרי מתוכה נטלן. העלה מן המים הנוגעין
בקופה עמאלין שהרי הוכשרו במים שבקופה שנתלשו לרנאן ושאר כל התורמסין שנתוך הקופה טהורין ע"ב. וגדאח מלשנו שהמים הטמאין בקופה נתלשו לרנאן שמיד
שהגביה הוהאבו המים כדלעיל במ"ד דאמרי ב"ה מערה והיינו בכפיי' ולא בהבכה כדפי' ע"כ. אבל שאר המים כיון שאין הקופה מחזיקת מסקין ומיד כהעלאתו יולאין
כל המים הוי כמו מערה ואין המים הטמאין בתורמסין תלושין לרנאן ואין מכשירין. וזה שלא כדברי הרב דמשמע שהוכשרו כל התורמסין אלא שאין מתמאלין. ואיכא
למידק הא דחסברו לה כל המפרשים למתני' דמיירי הכא בטמא ומתני' לא חלכר עמא כלל ובסמוך מני כהדיא גדה מדינתו. וכן לקמן מני כהדיא פסע מי שהיו ידיו
טמאות והכא דלא מני עמא דלמא כולה לענין הכשר חיירי ועמא וזהו שירך לענין הכשר כדלעיל פ"ב מ"ג וכן בפ"מ מ"ג וההילוק שבין הנוגעין בקופה לשאר
התורמסין שהמים שבקופה נתלשו לרנאן ומכשירין וטמא וזהו שירך לענין הכשר חיירי ועמא וזהו שירך לענין הכשר כדלעיל פ"ב מ"ג וכן בפ"מ מ"ג וההילוק שבין הנוגעין בקופה לשאר
שיגעו בפירות לרנאן. י"ל דלא שירך למיתני הנוגעין בקופה טמאים לענין הכשר דנהי דהמים נתלשו לרנאן מ"ל דכפילתן לפירות הוו לרנאן ולהכי מפרשי לענין טומאה
דבעמאלין מכשירין לרנאן ושלא לרנאן כדאמר ברש"ק אלא לשטת שאר המפרשים דרנאן המסקין לחוד קמי אמאי לא מפרשי כולה דלענין הכשר לחוד חיירי. וז"ל דלניחו
לא ניחא לכו לחלק דמים שבקופה הוו תלושין לרנאן והמים שבפירות לא. אלא ס"ל דכופה הם תלושין לרנאן. ומיהו למאי דפי' לעיל דההילוק בזה שהנוגעין בקופה טמאין
מסקין דמסקא דלוריתא הוא אבל שאר התורמסין טהורין דטומאתן מדרבנן וספק דרבנן לקולא כמש"ל. ניחא דלא מפרשי לענין הכשר כיון דהכשר דלוריתא
ובכולן הוי ספק דלוריתא. ולפי' יתא להך סברא דפי' בפרקין דלעיל דבהכשר גמי אמרי' ספקא לקולא משום יותן דומיא דיתן משמע דיתן כודאי. ולמאי דפי' כאן
יתא להך סברא. ולענין מה שהקשה הר"ש משק שהעלה מן הגדר דאמרי' בפ"ה דלוינו בפ"י ומ"ש מקופה דהכא. י"ל דהכא בתורמסין שיכול לישלם אחד אחד והוא
העלה כל הקופה איכא למוח דניחא ליה שיהיו בקופה שיאשרו בלחיותן. ולעיל בארשונים ובפירי היטי וטמא ח"ל לו לישלם אחד אחד ולא"ה להעלותם אלא בשק. ועוד
דהתם צברה שחון לעיר ופשיטא שאין יכול לישלם אחד אחד להכיהן לבית אלא עם השק והכא במערה שהיא בתוך העיר:

דמיירי חולין קתני וסתם טומאה וטהרה בכל דוכתא לענין תרומה הוא. ועוד אפילו בחולין הא המסקין לעולם נעשין תחלה והתורמסין נעשו שני ולא שלישי. וכו' משנת
הכמים כתב דמסקין שעל התורמסין שלא יתלשו ברנאן הוי כמחזירין ואין מקבלין טומאה א"כ יתלשו ברנאן אבל שעל הקופה דניחא ליה בהדחה הקופה נתלשו ברנאן
והיא כשנת הרמב"ם רע"ז מהר"א. ובאמת לריך טעם הא דפשיטא ליה לתנא דמתני' כשנוטל התורמסין אחד אחד אין המים שעליהן חסובין תלושין ברנאן וכשנוטל
הקופה כולה הוו תלושין ברנאן ואמאי לא ניחא גמי. שהוא לריך לקופה לתשמישה נוטלה מן המים ומג"ל דהמים לרנאן וניחא ליה בהדחתה. והלנע"ד דכשנוטל התורמסין
פשיטא לן דלא כילה נוטלן ולא למים הוא לריך. אבל כשנוטלן עם הקופה מספקא לן אם המים שעליהן הם לרנאן דניחא ליה שנוטלין בלחיותו ולא יכנסו ויחיבו כיון
שאין אוכלין בולן מיד דהא מלאה תורמסין קתני. או דלמא אין דעתו על המים אלא שרריך לקופה וגם לתורמסין ונח לו לישלם כולם כאחד ולא לערוה לישלם התורמסין
והר"ב הקופה. והלכך הנוגעין בקופה מקבלין טומאה מן הקופה אפילו המים שפך דמסק דלוריתא הוא דכלי עמא אוכל מדלוריתא. אבל שאר התורמסין מקבלין טומאה
מן המשקה שאעשה תחלה וזה אינו אלא מדרבנן ואפילו בטומאה דלוריתא משקה לעמא אחרים מדרבנן וגם אוכל אינו מטמא אוכל אלא מדרבנן. והכא דמסק הוא הוי
מסקא דרבנן ולקולא והשתא ניחא דמיירי אפילו בשל תרומה. והרמב"ם אע"פ שבפירושו כתב טעם זה שאין שני עושה שלישי בחולין בחבורו לא העתיק אלא סתם כלשון
המשנה. ולאנו בחבורו כן הוא משיט עמא ידו ונוטל תורמסין מתוכה והם תורין שלא הוכשרו ואין רנאן במים שעליהן שהרי מתוכה נטלן. העלה מן המים הנוגעין
בקופה עמאלין שהרי הוכשרו במים שבקופה שנתלשו לרנאן ושאר כל התורמסין שנתוך הקופה טהורין ע"ב. וגדאח מלשנו שהמים הטמאין בקופה נתלשו לרנאן שמיד
שהגביה הוהאבו המים כדלעיל במ"ד דאמרי ב"ה מערה והיינו בכפיי' ולא בהבכה כדפי' ע"כ. אבל שאר המים כיון שאין הקופה מחזיקת מסקין ומיד כהעלאתו יולאין
כל המים הוי כמו מערה ואין המים הטמאין בתורמסין תלושין לרנאן ואין מכשירין. וזה שלא כדברי הרב דמשמע שהוכשרו כל התורמסין אלא שאין מתמאלין. ואיכא
למידק הא דחסברו לה כל המפרשים למתני' דמיירי הכא בטמא ומתני' לא חלכר עמא כלל ובסמוך מני כהדיא גדה מדינתו. וכן לקמן מני כהדיא פסע מי שהיו ידיו
טמאות והכא דלא מני עמא דלמא כולה לענין הכשר חיירי ועמא וזהו שירך לענין הכשר כדלעיל פ"ב מ"ג וכן בפ"מ מ"ג וההילוק שבין הנוגעין בקופה לשאר
התורמסין שהמים שבקופה נתלשו לרנאן ומכשירין וטמא וזהו שירך לענין הכשר חיירי ועמא וזהו שירך לענין הכשר כדלעיל פ"ב מ"ג וכן בפ"מ מ"ג וההילוק שבין הנוגעין בקופה לשאר
שיגעו בפירות לרנאן. י"ל דלא שירך למיתני הנוגעין בקופה טמאים לענין הכשר דנהי דהמים נתלשו לרנאן מ"ל דכפילתן לפירות הוו לרנאן ולהכי מפרשי לענין טומאה
דבעמאלין מכשירין לרנאן ושלא לרנאן כדאמר ברש"ק אלא לשטת שאר המפרשים דרנאן המסקין לחוד קמי אמאי לא מפרשי כולה דלענין הכשר לחוד חיירי. וז"ל דלניחו
לא ניחא לכו לחלק דמים שבקופה הוו תלושין לרנאן והמים שבפירות לא. אלא ס"ל דכופה הם תלושין לרנאן. ומיהו למאי דפי' לעיל דההילוק בזה שהנוגעין בקופה טמאין
מסקין דמסקא דלוריתא הוא אבל שאר התורמסין טהורין דטומאתן מדרבנן וספק דרבנן לקולא כמש"ל. ניחא דלא מפרשי לענין הכשר כיון דהכשר דלוריתא
ובכולן הוי ספק דלוריתא. ולפי' יתא להך סברא דפי' בפרקין דלעיל דבהכשר גמי אמרי' ספקא לקולא משום יותן דומיא דיתן משמע דיתן כודאי. ולמאי דפי' כאן
יתא להך סברא. ולענין מה שהקשה הר"ש משק שהעלה מן הגדר דאמרי' בפ"ה דלוינו בפ"י ומ"ש מקופה דהכא. י"ל דהכא בתורמסין שיכול לישלם אחד אחד והוא
העלה כל הקופה איכא למוח דניחא ליה שיהיו בקופה שיאשרו בלחיותן. ולעיל בארשונים ובפירי היטי וטמא ח"ל לו לישלם אחד אחד ולא"ה להעלותם אלא בשק. ועוד
דהתם צברה שחון לעיר ופשיטא שאין יכול לישלם אחד אחד להכיהן לבית אלא עם השק והכא במערה שהיא בתוך העיר:

צנן שבמערה. שנתנתו במערה כבונה מיירי והרי נתלשו המים שעל הנאון לרנאן והלכך אם העלתו נטמא אבל בתורמסין דרישא. שלא נתנם למים כבונה אלא היו
נתונים עם מעמאן קתני נוטל מתוכה והם טהורים. כ"כ הר"ש לעיל וכ"כ הרמב"ם בחבורו. ואפילו לשטת הרמב"ם דמורין מהשנה שיגעו הפירות במים הכא הרי
מחשבתו שיאנו הפירות למים ונהי דבהוא שעתא הוו מחזירין. מהני לאחר שהעלתו: גדה מדינתו והוא טהור. משום שלא הוכשר במחזירין. אבל אם היה מוכשר
קודם

אלוהו רבה ו הנוגעין בקופה טמאי. לוחא ל"י במים שבכיתות הקופה שמוח הקופה:

1 ידיו פירות... 2 ידיו פירות... 3 ידיו פירות...

ז ידיו פירות. כתב הר"ב דלא בעינן פונה לחולין. אבל אם היו פירות מעשר וכו' כ"כ הרמב"ם בפירושו. וז"ל וכבר העמיד הגמרא ההלכה הזאת בפירות חולין. אמנם אם היו פירות מעשר. או מה שהוא יותר קדוש מן המעשר כו'. והקשה מהר"ר וואלף וורמייז"ל כו' לפירות דמעשר אפילו לאוכלן א"ל נטילת ידים (כמ"ס במשנה ה' פ"ב דחגיגה) והגמ" שזכיר הרמב"ם. הוא גם שם בחגיגה דף י"ט. ובפ"ב דחולין דף ל"א. ולא הזכיר פירות. ויתכן להגיה פה במקום פירות. עכ"ד. וקושינו קושא עומה. אבל מה שרצה להגיה לא יתכן בעיני. דבמחשיתן פירות חקן. ועלה קיימי הר"ב והרמב"ם דהרי כתבו אם היו כו'. ועוד אפילו אי גרס פה. אכתי קשיא. דהא א"ל כוונה אף לתרומה.

ז ידיו פירות. ללא בעינן כונה לחולין. אבל אם היו פירות מעשר וכל שכן של תרומה. ידיו טמאות כשהיו. עד *שכיון להטביל ידיו: והפירות פהורים. ולא הוכשרו ללא אחשבה לך נפילה: ואם בשביל שיוודחו ידיו. נתכוין ליעול את הפירות מן המים. הפירות הרי הן כבי יוחן ומוכשרים לקבל טומאה מכלן ולהבא. דאחשבה לך נפילת פירות ליעול ידיו בהגבהתן. והוא ליה משקה שסופו לרצון דאע"פ שאין תמלחו לרצון. הרי זה בני יוחן: ופשט אב הטומאה את ידיו לתוכה טמאה. לכלי מרס מקבל טומאה מאב הטומאה הנוגע בתוכו ולא עלתה לו טבילה. ואע"פ שהוא בתוך המקוה. לפי שהמים שבתוכו מוללים בינו ובין מי המקוה: מבע טומאות פהורה. אם לא היה אז

העלתו כל שהוא מן המים. טמא: ז פירות ויטבילו לתוך אמת המים. פשט מי שהיו ידיו טמאות. ונטלן. ידיו פהורות(יה). והפירות פהורים(יה). ואם חשב שיוודחו ידיו. ידיו פהורות והפירות בני יוחן(י): ח קדרה שהיא מלאה מים. ונתונה לתוך המקוה. ופשט אב הטומאה את ידו לתוכה(יה) טמאה(יה). מבע טומאות פהורה פהורה

הפירות מן המים. הפירות הרי הן כבי יוחן ומוכשרים לקבל טומאה מכלן ולהבא. דאחשבה לך נפילת פירות ליעול ידיו בהגבהתן. והוא ליה משקה שסופו לרצון דאע"פ שאין תמלחו לרצון. הרי זה בני יוחן: ופשט אב הטומאה את ידיו לתוכה טמאה. לכלי מרס מקבל טומאה מאב הטומאה הנוגע בתוכו ולא עלתה לו טבילה. ואע"פ שהוא בתוך המקוה. לפי שהמים שבתוכו מוללים בינו ובין מי המקוה: מבע טומאות פהורה. אם לא היה אז

(* כד"ס וכו' זכיון הטומאה

וכ"ס למעשר לנגיעה אלא לאכילה. כמ"ס שם במשנה ו': והפירות בני יוחן. פי' הר"ב ומוכשרים לקבל טומאה מכלן ולהבא. היינו לאחר שהעלים. דכל זמן שהם מוכשרים במים לא מוכשרי כדתן לעיל בלשון. חו"כ פ"ב דחולין דף ל"א (ד"ה ופירות): ח טמאה. פי' הר"ב לפי שהמים שבתוכו מוללים בינו ובין מי המקוה וכ"כ הרמב"ם. ומסיים כמו

מלאכת שלמה

עלה ר' יהודה מטהר משום ר' יהושע: ז פירות שגלו לתוך אמת המים אינה דל"ג מלת אמת: ועיין בשור או"ח בבית יוסף סימן קצ"ט שכתב שם בשם הרשב"א ז"ל דמתני' דדיוקני' מינה ללא בעינן כוונה לחולין ללא לאכילה לחולין קאמר אלא לנגיעה לחולין שנגעו על עטרת תרומה ולעולם לאכילת חולין כפי כוונה ע"כ. ותמלא טבוחה זו בהטובותיו סימן תק"י: ידיו פהורות בחוספתא תניא ידיו טמאות והפירות טהורים דקסבר תנא דברייתא דחולין בעו כוונה ופולגתא היא כפי' שני דחולין ה"ר שמשון ז"ל:

חזון נחום

ז פירות שנפלו וכו'. (פי' חו"ט ד"ס ידיו פהורות). ונלפ"ד דה"פ ידיו פהורות אפילו אם היו הפירות מוכשרין והיו לר"ך נטילה ידים פהום סבולו בחשק דעמא דאמרינן התם ה"א נכפול ה"א בפירו' מה"ס דאמר רב נתן סטול ידיו לפירות הרי זה מנאי ה"א ועיין שם בנתיבא דחגיגה דקאמר רב נתן לא קפוי כלן לחולין כלן למעשר ומייתי ה"א מתני': ח קדרה שהיא מלאה מים וכו'. ובספרי ה"ד פ"ב מהע"א ס"ו כ"ה וגם שם כתוב שאין המקוה מטהר כלי מרס וכתב שם הראב"ד זו האוסתא עיקר שאין המקוה מטהר כלי מרס פ"כ. וכתב שם מהר"ק ז"ל אמרנו שיש בק"ת ספרי רבינו טוחא אמת שכתוב בה שהרי המים חוללין בתוכה לכן כתב שטוחא זו עיקר שאין מי המקוה מטהרין כלי מרס ללחוח גירסא קשה מאי אירא שמיים חוללין דמשמע שאם לא היו חוללין היחה טהורה וזה עיקר. ועוד שאם היה לקדרה טהרה לא היו המים חוללין. עכ"ל. וכוונתו בזה כתב החו"ט ז"ל עמ"ס פי' הר"ב לפי שהמים שבתוכו חוללין בינו ובין המקוה וכ"כ הרמב"ם ומסיים כמו שכתבנו בעשירי של מקואות ואין אלא דברי תימה דבהדיא מפורש התם דמלאה מים אין חוללין ע"כ. ואמרו להר"ב ולרמב"ם ז"ל בפירושו שיש טעם וקשה מאד להגיה כל הלשון ולמחקו דכדרי שני האזויות הגדולים לך אי אמר שטעות זה נפל בדפוס לפי שפ"י הרמב"ם ז"ל כתוב בחלת דבריו בזה הלשון ונגע

ח בפי' רעז"ל לפי שהמים שבתוכו חוללין בינו ובין המקוה ע"כ: הגדה ו' סוף בתוס' י"ט וכ"כ הרמב"ם ז"ל ומסיים כמו שכתבנו בעשירי של מקואות ואין אלא דברי תימה דבהדיא מפורש התם דמלאה מים אין חוללין ע"כ: אמר המקוה הטעם הלו כתוב בפי' הרמב"ם ז"ל ואני מלאה מונה שם בפירושו ז"ל ככה לפי סגנון חו"ט

יבין תפארת

המים גוף א' הן. ויבשרו לכל התורמסין. ומכ"ס אי ניחא דעמא מתא איירי מתני' ולא נתבטל לחלוטת שבדופני קופה בשאר מים שבקופה. ככתוב פרקין. מתמיד טבעין מים בקופה והר"ל כעובל ושרך בינו כמ"ס ע"ר הגאון זק"ל. אם כן ק"ל כיון דכל המים גוף א' הן כולן עמאין הן. ויבשרו ועמאין כא' לכל התורמסין. וז"ל דבוקופה נקובה מיירי. דכשהעלה ילחו כל המים לחוץ דרך הנקבים. והלחלוטת המוצר מים שבדופני קופה ושגל שאר התורמסין. לא מחשב חיבור להיות גוף א'. מללא ניחא ליה בלחלוטת שג"ג ומחברן דע"ז יתעטפו התורמסין. וכמש"ל. בסק פירות רפ"ג דלר"י אומן שאין נגד המים חיון

יבין ישראל

מבשרין. אע"ג דמחברין לחלוטת שבדופני ותחטוים. וע"כ לא פליגי עליה רבנן חסם. רק משום דס"ל דגם בלחלוטת עליונים ניחא ליה. אבל בזה מודו דלחלוטת דלא ניחא ליה לא חשיב חיבור: (יד) לחולין דא"ל כוונה בנטילת ידים לאכילת חולין. אבל לנגיעה בעמא אפילו לתרומה א"ל כוונה בנטילה: (יה) דממילא כפל וגם השתא לא ניחא ליה בלחלוטת שג"ג: (יז) ממשקה שבידיו דניחא ליה: (יח) לתוך קדרה: (יט) דלכ"ס לא מהני טבילה: (ש) ר"ל ואם הנוגע בקדרה הים ראשון לטומאה

ה"ל למיתני אלא אם חשב אף הפירות ככ"י ולמה ליה למיתני ידיו פהורות. אלא דרישא בחולין וסופא לתרומה. והיינו דקתני נמי ואם חשב דמשום הכר לחוד ה"ת למיתני הניח הפירות ככוונה הרי הם בני יוחן כלעיל אלא לתרומה בעינן חישב: והפירות בני יוחן. פי' הרב דאחשבה לך נפילת הפירות ליעול ידיו בהגבהתן ע"כ וכ"כ ה"ס ואינו מובן דבלא נפילה הפירות היה יכול להדיח ידיו במים ומה חשיבות נפילה היא זו. ולכאורה היה מקום לומר דהבא באמת מים שאין בה מ' סאה וק"ת טמא הכי דעם השתא נקט מערה והבא שבה נקט אמת המים. משום דסתם מערה היינו מקוה עהרה שכן מקואות שלהן היו במערה. והבא כשאין בה מ' סאה נקט אמת המים והלכך כשאין בה מ' סאה נעמא המים אמת המים והוה משקין עמאין שמכשירין אפילו שלא לרצון והלכך הפירות ככ"י. אבל א"ל לומר כן דאם נעמא המים הדין מטהרין את הידים ואפילו להראב"ד ויסעמחו שזכרנו בפ"י מה"ל מקואות שטובלין את ידים שבתוך סאה הני מילי בעהורין דהראב"ד לנעמא שאין טומאה כלל למים שבקרקע וכיון שכן עהורין מטביל ידיו בהן. ולסתם הרמב"ם שמים שבקרקע נמי מקבלין טומאה ברצון כמ"ס רפ"י מה"ל איהו ס"ל שאין טבילה לידים שבתוך מ' סאה אלא ע"י נטילה ככלי והיכי תני הידים פהורין. אבל עמא דמתני' דהפירות בני יוחן היינו כיון שחשב עליהן להדיח ידיו בהן מחשבה זו משוי המים חוללין ברצון ואינם כמחברים וכשנוטל הפירות במים שבידיו הרי הוא כנותן פירותיו במים החלוטין לרצון וכך הם דבריו שכתבנו עפ"י: ח דהפירות אב הטומאה את ידו לתוכה. פי' לתוך המים שבתוכה ונעמא הקדרה מאוירה שהמים אין מבעלין האויר כדמוכח פ"ה דלכ"ס ז"ל. אבל המים שפליגו לא נעמא שמחברין למי המקוה דהא מלאה היא. ואע"ג דאדם שהוא בתוך המקוה ונגע בנבלה שבמקוה נעמא כמ"ס הר"ס מן התוספתא. שאני מים שאפילו ככר

נטמאו

צינים

התפלה מ"ח ע"ג ע"ד

תוספות חדשים
ב' בהר"ב ד"ה המלא
בקילון. פי' המכ"ס
שוקת של על מל המס
שמעליו לו המים :
ב' תו"ט ד"ה ר"ע בר
והשינו הראב"ד ט"ו.
וליישב דעת הרמב"ם לפי
התוספתא לסדר דר"ע
לפרושי מילתא דת"ק אתי
ע"פ כ"כ"ט שהר"ב :

אליהו רבה
התמלא בקילון ער
ג' ימים שבאים.
ואפילו ידוע שגבו עשאים

משנה אחרונה

נעמלו מיטריין בהסקה
כ"ג שאין מתמלאין וכ"כ
הר"ש ב"ח והרמב"ם
בפירושו שלא נעמלו
בעבור היות במקוה
ע"כ וכ"כ בחבורו.
ולא כמ"ס הרב ב"ח
שהמים נעמלו בהסקה
וכ"כ הר"ש ולא יתכן
שלא היו עמלין מתמלאין
מתמלין את הקדרה
ולא מהני השקת המים
אח"כ לזיהר הקדרה
אלא שהמים לא נעמלו
כלל. והר"ש הביא ב"ח
תוספתא הנוגע בכבלה
בתוך המקוה עמא וטרה
בעלייתו. הנוגע במשכב
ומושב בתוך המקוה
עמא וטרה בעלייתו.
זכ שדרס ע"ג משכב
ומושב עמא וטרה
בעלייתו ע"כ. אש"ג
דמשכב ומושב אינו אלא
בדבר שיש לו טהרה
במקוה כמ"ס הרב
ספ"ד דכלים הבא לא
טרה המבטב בעטילה
כל אלה הערוב שמשו
א"כ י"ל שנתן במקוה
שלא לשם טבילה
ולתרומה בעי כוונה.
ב' הדובלא בקילון.
פי' הרב כשהמים
מכוסים במקום אחד
ומבקין להוליכן אל
שדה אחר עושין להן
דרך נקרא קילון כו'
וכ"כ הר"ש והרא"ש.
ומשמע שדרך היה הוא
הר"ן עושין בקרקע
משה לשה. ולפ"ז מה
שכתבו שאם נעלו בו
פירות בתוך ג' ימים
מכשירין. וזה לא יתכן
דמים שבקרקע לעולם
אין מכשירין כדאמרי'
לפ"ל מ"ו ומ"ו ואפילו
לאחר שהעלה הפירות

כמו שכתבתי בעשירי של מקולות. ואין אלו אלא דברי חז"ה.
דבדיח מפורש הם דמלאח מים אין חוללים. ובפ"ב מה'
שמאלת לוללים (הלכה כ"ה) כתב נעמלת הקדרה. שאין
המקוה מטהר כלי חרס. וכתב עליו הראב"ד ו' הנוסחה עיקר.
ופירש הכ"מ לפי שנוסחה אחרת
יש בקלס ספרי רבינו. שכתוב בהן
שהרי המים חוללים בטובה. ולאזהרה
ג' קשה מאי איריא שהמים חוללים.
דמשמע שאם לא היו חוללים היחה
טובה. וזה שקד. ועוד שאם היה
לקדרה טובה. לא היו המים חוללים.
ע"כ. ושוב מלאחי בנא"י שנמחק
ה' שפ"י. וכתב במקומו לפי שכלי
חרס אין לו טהרה במקוה : **ממאין**. כתב הר"ב דרבנן
גזרו על המשקים. ואפילו נעמלו בשלי. כמ"ס במ"ה פ"ח
דפרה. ואפילו מחמת ידיים כמ"ס בסוף זבים : **שאין** המים
מטהרים את שאר המשקים. עיין מ"ס במ"ה פ' ברתה דמקולות :
רבי עקיבא אומר אם נגבו מיד טהורים כו'. כתב
הר"ב ר"ע לא פליג אה"ק דסתם קילון אינו מתנגב
עד ג' ימים. ות"ק בסתם איירי וכו'. ועד שלשים יום דאמר
ר"ע. אם ידוע שלא נגבו. ובהא לא איירי ת"ק. וכל זה
מוכח מהתוספתא. שכך היא שטויה הממלא בקילון. פי' ר"ע
משמע דר"ע פירש ואינו חולק. וכן
הר"ב ר"ע. וכתב הכ"מ משום דקשיא ליה שחלה הדבר באם נגבו.
ולא ידע אם היה בו להטפוח ע"כ. אבל דעת
הרמב"ם דר"ע חולק. ולת"ק אחר ג' ימים אינן מכשירין וכך פסק
בחבורו והשיגו הראב"ד דכיון שנמשכו לתלוש בתמלתן.
איך ילאו מירי מחשבה לטולם. וכתב הכ"מ שאפשר לדחוק ולומר
דמעיקרא אין בדעתו שיהו כתלושין ברטון. אלא המשקה
שישאר

הטומאה שנגע בה אלא ראשון לטומאה. והוא הנקרא מצע
טומאה. כלומר הגוגע באבות הטומאה. או טהורה הקדרה.
לפי שאין כלי חרס מקבל טומאה אלא מאב הטומאה.
ונמלא שלא נעמלת הקדרה אלא מחמת משקים טמאים
שבתוכה שנמלאו ותוריס ומטמאים
אותה. ומשום הכי אינה *מטמאה.
שהרי האשקו המים שבתוכה צמי
מקוה ונטהרו. אבל שאר משקים
כגון י"ן. שמן. וחלב. אין המקוה
מטהר אותם. דלא סלקא להו
השקה. הילכך חזרים ומטמאים
את הקדרה. דרבנן גזרו על
המשקים שיהו מטמאין גזירה משום
משקה זו וזכה : **התמלא** בקילון. כשהמים מכוסים
במקום א'. ומבקשים להביאן אל שדה אחר. עושים להן דרך
שיבואו בו איתן המים. ושם אורה דרך שאותן המים נמשכים
בו. נקרא קילון. ועד שלשה ימים אין אורה קילון מתנגב
מן המים שהמשיכו לתוכו. ומכשירין את הפירות שנפלו לתוכן
שהרי הן לרטון : רבי עקיבא אומר אם נגבו מיד. ר"ע
לא פליג אה"ק. דסתם קילון אינו מתנגב עד ג' ימים.
ות"ק בסתם איירי. והכי מוכח בדדיח בתוספתא. דמודה
אם נגבו מיד טהורין. ואם לא נגבו אפילו מלאן עד ל'
דעת הראב"ד ברפ"ג מהט"א אבל כתב שאין דעתו נוחה בזה.
נחוי אכן אם יש בו להטפוח. ומ"מ יש להעמיד כגון שהשליך פירות
הרמב"ם דר"ע חולק. ולת"ק אחר ג' ימים אינן מכשירין וכך פסק
אין ילאו מירי מחשבה לטולם. וכתב הכ"מ שאפשר לדחוק ולומר

אין לו טהרה במקוה וממך הטעם האחר וכן פי' ג"כ הרא"ש ז"ל וז"ל
הקדרה טמאה ואין לה טהרה במקוה : בפי' רעו"ל שהרי האשקו המים
שבתוכה צמי מקוה ונטהרו ע"כ : אמר המלקט ואף ע"פ שלא נתערבו
צמי המקוה הרמב"ם ז"ל : מ' בפי' רעו"ל ושם אורה דרך שאותם המים
נמשכין בו נקרא קילון ע"כ : אמר המלקט וזה פי' הרא"ש ז"ל
שם הערוך אבל הרמב"ם ז"ל פי' קילון שוקת של על או של חרס שמעלין
בו המים. ופי' דר' עקיבא פליג אה"ק ופסק כתי"ש רפ"ג :
ולא

לשמה וממך הטעם הזה שיהי כתוב עמל המסקין ברת הא' ומשבו שר"ל המים ואינו
נתוך המקוה לפי שהמים שבתוכו וכו' היה כתוב למטה גבי מסקין עמלין שכתב אבל שאר
השקה לפי שהמ' ר"ל המסקין דלעיל שבתוכו חוללין צמי וכן המקוה אלא שטעמו המדעיסים ומדובר זה הוא אמנת הדבר וחלילה לשני שדי אבות ישראל שיטעו
לא בו ולא כיוול בו :

התמלא בקילון וכו'. פי' הר"ב וכו' שם הדרך שאותם המים נמשכין בו נקרא קילון ע"כ. ופי' דר' עקיבא פליג אה"ק ופסק כתי"ש רפ"ג :
השלה אותם עם המים מעל גבי קרקע כמ"ס הרא"ש ז"ל גבי לטן שהודת בקדמה ואת"כ הטלתו דל"כ הו"ל מים מתוקנין ולא מכשירי דאשלו אשכ
בבלי

חזון נהום

וגם בקדרה הולת טמאה ואע"פ שהיא בתוך המקוה לפי שנעמלת במגעיה ולא
טהרה בעצמה במקוה מחמת המים אשר בתוכה כי הוא חזון כמו שכתבתי בעשירי
של מקולות ע"כ. ובסוף דבריו גבי ושא' כל המסקין עמלין כתוב היה הלשון
אותם המסקין הן עמלין והיו עמלין הקדרה ואע"פ שהוא בתוך המקוה ע"כ.
ובאן היה כתוב אלא מלא אע"פ הלו בזה ה' ואע"פ שהיא בתוך המקוה לפי שנעמלת
חזון ולא טהרה בעצמה במקוה מחמת הא' ר"ל המסקין אשר בתוכה כי הוא
חזון כמו שכתבתי בעשירי של מקולות. והיטע מתקן התם במשבו ו' כלי
שהוא מלא משקין והטבילה כולו לא עכל ופירש הר"ב ז"ל כאלו לא עכל משום
דחייתו ודוקא שלא נשתנו מלאיטן שלא נתכעלו כמים ע"כ. ולעיל ז"ל וגם בקדרה
טמאה ואע"פ שהיא במקוה ותו לא מירי וכו' לפי שאין לה טהרה במקוה אלא
שטעמו המדעיסים כן מלא ואע"פ וכו' של מטה למעלה והכתוב הלשון הראוי לטעם
המים ואינו אלא המסקין וכיוצא בזה כפל הטעות כגון הר"ב דהאי ואע"פ שהיא
נתוך המקוה לפי שהמים שבתוכו וכו' והוא חזון חוללין צמי וכן המקוה אלא שטעמו המדעיסים ומדובר זה הוא אמנת הדבר וחלילה לשני שדי אבות ישראל שיטעו
לא בו ולא כיוול בו :

מלאכת שלמה

אין לו טהרה במקוה וממך הטעם האחר וכן פי' ג"כ הרא"ש ז"ל וז"ל
הקדרה טמאה ואין לה טהרה במקוה : בפי' רעו"ל שהרי האשקו המים
שבתוכה צמי מקוה ונטהרו ע"כ : אמר המלקט ואף ע"פ שלא נתערבו
צמי המקוה הרמב"ם ז"ל : מ' בפי' רעו"ל ושם אורה דרך שאותם המים
נמשכין בו נקרא קילון ע"כ : אמר המלקט וזה פי' הרא"ש ז"ל
שם הערוך אבל הרמב"ם ז"ל פי' קילון שוקת של על או של חרס שמעלין
בו המים. ופי' דר' עקיבא פליג אה"ק ופסק כתי"ש רפ"ג :
ולא

חזון נהום

וגם בקדרה הולת טמאה ואע"פ שהיא בתוך המקוה לפי שנעמלת במגעיה ולא
טהרה בעצמה במקוה מחמת המים אשר בתוכה כי הוא חזון כמו שכתבתי בעשירי
של מקולות ע"כ. ובסוף דבריו גבי ושא' כל המסקין עמלין כתוב היה הלשון
אותם המסקין הן עמלין והיו עמלין הקדרה ואע"פ שהוא בתוך המקוה ע"כ.
ובאן היה כתוב אלא מלא אע"פ הלו בזה ה' ואע"פ שהיא בתוך המקוה לפי שנעמלת
חזון ולא טהרה בעצמה במקוה מחמת הא' ר"ל המסקין אשר בתוכה כי הוא
חזון כמו שכתבתי בעשירי של מקולות. והיטע מתקן התם במשבו ו' כלי
שהוא מלא משקין והטבילה כולו לא עכל ופירש הר"ב ז"ל כאלו לא עכל משום
דחייתו ודוקא שלא נשתנו מלאיטן שלא נתכעלו כמים ע"כ. ולעיל ז"ל וגם בקדרה
טמאה ואע"פ שהיא במקוה ותו לא מירי וכו' לפי שאין לה טהרה במקוה אלא
שטעמו המדעיסים כן מלא ואע"פ וכו' של מטה למעלה והכתוב הלשון הראוי לטעם
המים ואינו אלא המסקין וכיוצא בזה כפל הטעות כגון הר"ב דהאי ואע"פ שהיא
נתוך המקוה לפי שהמים שבתוכו וכו' והוא חזון חוללין צמי וכן המקוה אלא שטעמו המדעיסים ומדובר זה הוא אמנת הדבר וחלילה לשני שדי אבות ישראל שיטעו
לא בו ולא כיוול בו :

חזון נהום

וגם בקדרה הולת טמאה ואע"פ שהיא בתוך המקוה לפי שנעמלת במגעיה ולא
טהרה בעצמה במקוה מחמת המים אשר בתוכה כי הוא חזון כמו שכתבתי בעשירי
של מקולות ע"כ. ובסוף דבריו גבי ושא' כל המסקין עמלין כתוב היה הלשון
אותם המסקין הן עמלין והיו עמלין הקדרה ואע"פ שהוא בתוך המקוה ע"כ.
ובאן היה כתוב אלא מלא אע"פ הלו בזה ה' ואע"פ שהיא בתוך המקוה לפי שנעמלת
חזון ולא טהרה בעצמה במקוה מחמת הא' ר"ל המסקין אשר בתוכה כי הוא
חזון כמו שכתבתי בעשירי של מקולות. והיטע מתקן התם במשבו ו' כלי
שהוא מלא משקין והטבילה כולו לא עכל ופירש הר"ב ז"ל כאלו לא עכל משום
דחייתו ודוקא שלא נשתנו מלאיטן שלא נתכעלו כמים ע"כ. ולעיל ז"ל וגם בקדרה
טמאה ואע"פ שהיא במקוה ותו לא מירי וכו' לפי שאין לה טהרה במקוה אלא
שטעמו המדעיסים כן מלא ואע"פ וכו' של מטה למעלה והכתוב הלשון הראוי לטעם
המים ואינו אלא המסקין וכיוצא בזה כפל הטעות כגון הר"ב דהאי ואע"פ שהיא
נתוך המקוה לפי שהמים שבתוכו וכו' והוא חזון חוללין צמי וכן המקוה אלא שטעמו המדעיסים ומדובר זה הוא אמנת הדבר וחלילה לשני שדי אבות ישראל שיטעו
לא בו ולא כיוול בו :

התמלא בקילון וכו'. פי' הר"ב וכו' שם הדרך שאותם המים נמשכין בו נקרא קילון ע"כ. ופי' דר' עקיבא פליג אה"ק ופסק כתי"ש רפ"ג :
השלה אותם עם המים מעל גבי קרקע כמ"ס הרא"ש ז"ל גבי לטן שהודת בקדמה ואת"כ הטלתו דל"כ הו"ל מים מתוקנין ולא מכשירי דאשלו אשכ
בבלי

תפארת ישראל

יבין
הוא סילון עך או חרס שקלתו בו מים ועשוי פסק
מלקלה. וכפלו פירות לסילון. ואינו יודע אם ה' נגוב בשעת
נפילה : מד' הוכשרו הפירות. דאח"כ מסתמא מתנגב. ואפילו
צולחלח לפיטו. תלינן סהלחוח בדבר אחר. כציעת צורות
רפ"ב. משא"כ תוך ג' ימים אף שעתה נגוב תלינן דבשעת
נפילה לתלחוחו קיים היה : מה' ובסתם לא פליג אה"ק קמ"ט :
עמאים

יבין
הוא סילון עך או חרס שקלתו בו מים ועשוי פסק
מלקלה. וכפלו פירות לסילון. ואינו יודע אם ה' נגוב בשעת
נפילה : מד' הוכשרו הפירות. דאח"כ מסתמא מתנגב. ואפילו
צולחלח לפיטו. תלינן סהלחוח בדבר אחר. כציעת צורות
רפ"ב. משא"כ תוך ג' ימים אף שעתה נגוב תלינן דבשעת
נפילה לתלחוחו קיים היה : מה' ובסתם לא פליג אה"ק קמ"ט :
עמאים

יבין
הוא סילון עך או חרס שקלתו בו מים ועשוי פסק
מלקלה. וכפלו פירות לסילון. ואינו יודע אם ה' נגוב בשעת
נפילה : מד' הוכשרו הפירות. דאח"כ מסתמא מתנגב. ואפילו
צולחלח לפיטו. תלינן סהלחוח בדבר אחר. כציעת צורות
רפ"ב. משא"כ תוך ג' ימים אף שעתה נגוב תלינן דבשעת
נפילה לתלחוחו קיים היה : מה' ובסתם לא פליג אה"ק קמ"ט :
עמאים

יבין
הוא סילון עך או חרס שקלתו בו מים ועשוי פסק
מלקלה. וכפלו פירות לסילון. ואינו יודע אם ה' נגוב בשעת
נפילה : מד' הוכשרו הפירות. דאח"כ מסתמא מתנגב. ואפילו
צולחלח לפיטו. תלינן סהלחוח בדבר אחר. כציעת צורות
רפ"ב. משא"כ תוך ג' ימים אף שעתה נגוב תלינן דבשעת
נפילה לתלחוחו קיים היה : מה' ובסתם לא פליג אה"ק קמ"ט :
עמאים

יבין
הוא סילון עך או חרס שקלתו בו מים ועשוי פסק
מלקלה. וכפלו פירות לסילון. ואינו יודע אם ה' נגוב בשעת
נפילה : מד' הוכשרו הפירות. דאח"כ מסתמא מתנגב. ואפילו
צולחלח לפיטו. תלינן סהלחוח בדבר אחר. כציעת צורות
רפ"ב. משא"כ תוך ג' ימים אף שעתה נגוב תלינן דבשעת
נפילה לתלחוחו קיים היה : מה' ובסתם לא פליג אה"ק קמ"ט :
עמאים

חן לעיל ומושיט יד ונוטל מתוכה תורמסין וטהורין ובהא י"ל דנפלו שכתבו
לאו דוקא אלא אם נתן לתוכו פירות סתומה כשהעין מוכשרין כמו ג'ון שבמטהר דלעיל.
אלא שהראב"ד והכ"מ ג"כ נחמכו במשנה זו ודחקו בה כמ"ס בתו"ט. וגם הוא דא"ר עקיבא אם ניגבו מיד טהורין ואם לא ניגבו אפילו עד שלשים יום טמאים.
אינו מיושב שאם ניגבו מאי למימרא כיון שאין כאלו משקה אין כאלו הכשר. וכלא ניגבו מאי איריא שלשים יום. ולא ה"ל למימר אלא כל זמן שלא ניגבו עמלין. ומיכה
עיקר פירושה שהקילון הוא הדרך והוא פי' הערוך. אבל בר"מ מ"ק פי' הרב קילון הוא בור שמסקין ממנו הטרות וכתב תו"ט בשם בר"ן שיקרא קילון על שם הכד
שנאב

מבשירין השוהה פרק ד

י' עציים . מ"ו ע"פ ה"ק
בלעו משקין . מ"ו ע"פ ה"ק
הכלל י'

חלופי גרסאות

שםלו עליהן משקין .
כתיב ט"ו משקין טמאין :

תוספות חדשים

* בהר"ב ד"ח לא יסוקן
כו' כשמשקין בתגור
ו' ולא דמי להא דפ"ט
דכלים גבי תריות שבלעו
ז' שאני התם שאין האור
שולטת כס' . (הר"ש
והר"א) :

אליהו רבה

פד ג' ימים ולאחר ג'
ימים אפילו ידוע שלא
נגבו טהורים ור"ע פליג
אקארינג נגבו ולא נגבו
תלוא מלה ולא נג' ימים
שם ידוע שנגבו מיד
טהורים ואם ידוע שלא
נגבו אפילו עד ג' יום
טמאים וזוהי ר"ע לח"ק
כס' דעד ג' ימים
כתבתי בתוספתא :

י' ולא יסוקם אלא
בידים טהורות בלבד .
מ"ו מ"ו קמי ולא יסוקם
אפילו בידי טהורות שילאו
מי טמאים הבלות מהם
ויטמאו את מי הטמאים
שחשקו בהאילאם שירדו
עליהם . ולא יטמאו ולא
יעם אלא בידי טהורות
שאם יעם בידי טמאות
יטמא את מי הטמאים
עממת בידי :

משנה אחרונה

שואב צו מן
הבור וכדה על שכמה
תרגומו קולתה ע"כ .
זכ"י פי' זה נראה
דמיפטרש מתני' דהכא
שפיר דקילין דמתני'
הוא הכד שאובין צו
והיינו דקתי הממלא
בקילון ממלאין הכד מן
הבור להקית צו ועל
המים הטוספין ככד
אחר שמערה מה
שכמו פליגי בה הכא
משום שדרך הכלים
אחר שמערה מה
שנתוכן לאחר הימים
מתחשק המשקה הטוספה
כמה עיפין ונקרא במשנה מ"ו
ומתחשק אחר ת"ק עד ג'
ימים הוי לרנוט שידע הוא
שמתחשק בתוך ג' ימים
וכוונתו מנ' ימים כלה
ונכלע בתוכו ואפילו מלא
צו אחר ג' ימים לא הוי
דעתי' ור"ע תולה
הדבר בניגוב . ונראה
דניגוב דאמר ר"ע אין
סירופו שניגבו מעמלן וכלו
דלא' שפיעא כיון שאין
משקה חין הכשר חלה
אם ניגב ס"ל דעד שלשים
יום דרכן להתקיים ואין
נכלעין ויותר מכן
צודאי נכלעין . והא
דקאמר בתוספתא סתמן
שלשה ימים . ה"ק
בשלשה מדיאם שנגכלעין
בשלשה ימים ואז נגבו
אין להכר . ה"ק
לעיל פ"ב מ"ג מי שפית
סירדו עליהן מי גשמים
אם רבו גשמים טהורין .
ו"ל דהכא הדר תני לה
משום סיפא הוליאן שירדו
וכו' ומ"מ דהוק הוא
דלא קתי בהדיא טמאים
או מי שפיתו . ולהרמב"ם
דמפרש משקין כגון יין
ובגן טהורין לענין הכשר
ניחא אע"ג דלא מפרש
משקין שבאו בריון . דלא
ליריך . דסתם משקין
שכמטנה היינו שבעה
משקין ורובן מתחלתן
באים לריון יין וסתן
דכש וכלב מתחלתן נעשו
יבדי אדם . הוציאן שירדו .
ולפי' הרב ה"מ למיתני
אפילו לא הוליאן חלה
שקדמו מי גשמים אע"פ
שברבו טמאים דכתני לה
לעיל פ"ב חלה בהא
סמיך ארבעין וכלה קמ"ל
בהוליאן . ומיתו למאי
דפי' כפ"ב דקדמו בגשמים
טמאים דסתם גשמים
באים לבורות או לשאר
זורכי אדם ומסתמא
ניחא ליה דחמו הלך
הווי משקה לקבל טומאה .
והכא שפליגי על העלים
שמתמא לא ניחא ליה
דעלים יבשים ימים מנחים
הלך אפילו קדמו בגשמים
טהורין דלא מקבלי טומאה
אח"כ הוליאן שירדו
דלחשביניהו : אע"פ
שהוליאן שירדו עליהן
גשמים טהורין . בעלים
העומדין להסקה מיירי
שאין עליהן תורת כלי
ואפילו ככלים שפאזין
לא הווי ולא מקבלי טומאה
כלל . דאלו דמקבלין
טומאה בעל נעמאו מן
הטמאין וטמאין את מי
הגשמים כיון שהעלים
עממן טמאין . ולהכי
לירך למיתני' לאשמועי'
דאלו בכלים כה"ג טמאים
אורא בידיים עהרות

שישאר צו עד ג' ימים . לפי שא"ל למלאות בקילון חלה א"כ
ישאר צו משקה *ג' ימים ואם לאחר שלשה ימים ישאר צו
משקה] כיון שאינו תלום לרנוטו . אינו מכשיר ע"כ :

יעצים שנפלו עליהם משקים . פי' הר"ב טמאין . וכן פי' הר"ש . ואם כן הווי דומיא

דשנינו במשנה ה' פ"ק דמקואות
מלימתי טהרתן וכו' . חבל יותר נראה
פי' הרמב"ם דמפרש לה לענין
הכשר . ו"ל אלו המשקים הן שאר
ז' משקים . כגון שיפול עליהן שמן או
דבש בריון . ואח"כ ירדו עליהם מי
גשמים שלא בריון . ורבו מי גשמים
על המשקים . אוקן משקים חין
מכשירין . ע"כ . והוליאם כו' אע"פ
שברבו טמאים וכלומר הרי כולן לריון . וכ"כ
במבורו פרק י"ג מהט"א (הלכה ב') . אך
מהתוספתא שאכתוב בסוף המשנה .
נראה קלת כפירוש הר"ש והר"ב : **ברעו** משקים
טמאים . הכא גם להרמב"ם מיירי
במשקין שהם טמאים : **אף** ע"פ
שהוליאם כו' טהורים . כתב הר"ב
דלא נגבו כו' . כ"כ נטמאו . והרמב"ם
פ"ט מהט"א (הלכה ו') מסיים והסיקן
הבלועין בהן . ועיין בסמוך : **ולא**
יסוקם כו' . כתב הר"ב ולא אמרינן
דסוף משקה טמא הבלוע כו' כדתנן
בפ"ט דכלים משנה ח

ר"ע כסתם שהוא ג' ימים : ישנפלו עליהם משקים . טמאים :
אם רבו . מי גשמים על המשקים ההם כגלוס וטהרוס :
הוציאן כדי שירדו עליהן גשמים . דלחשביניהו לגשמים .
אע"פ שברבו טמאין . דנטמאו הגשמים עממן : בלעו משקין
טמאים . כגון שהעלים נגובים
מצוחן ובסוכן משקין בלועין . אע"פ
שהוליאן כדי שירדו עליהן גשמים
דלחשביניהו לגשמים . אפ"ה טהורין .
דלא נגבו במשקין טמאין שרבי בלעו :
לא יסוקם אלא בידיים טהורות .
שלא יטמאו הידים את מי הגשמים
שהוטמאו . ויחזרו ויטמאו את
החמור . דמשקה מטמא כלי . חבל
בידיים טהורות יכול להסיקם בתמור
והתמור טהור . ולא אמרי' דסוף
משקה טמא הבלועה ללא
מחמת הסיק . דבעלים שהאם
שולטת בהן ונלחמו בהן האור
כלין המשקים לתוכן . ואין
יולאים לחוק כשמסיקן בתמור :

יעצים שנפלו עליהם משקין מ"ו
וירדו עליהם גשמים . אם רבו מ"ו .
טהורים סח' . הוצ' אם שט' שירדו
עליהם גשמים . אע"פ שרבו .
טמאים ז' . בלעו משקים טמאים .
אע"פ שהוציאם שירדו עליהן גשמים .
טהורין יא' . ולא יסוקם אלא בידיים
טהורות

התמור טהור . ולא אמרי' דסוף משקה טמא הבלועה
ללא מחמת הסיק . דבעלים שהאם שולטת בהן ונלחמו בהן
האור כלין המשקים לתוכן . ואין יולאים לחוק כשמסיקן בתמור :
ח
הר"ש . ומתוהיה לי דלכתי מאי קמ"ל פשיטא כשלא נגבו שלא
החמור טהור . ואין המים שעליה מתטמאין מן המשקים
הבלועין בהן . ועיין בסמוך : **ולא** יסוקם כו' . כתב הר"ב ולא אמרינן
דסוף משקה טמא הבלוע כו' כדתנן בפ"ט דכלים משנה ח

מלאכת שלמה

י' ולא יסוקם אלא בידיים טהורות בלבד . וה"ל אפילו בידיים טהורות
היאך יכול להסיקם כי בשעת הסיק יפלטו העלים את המים
טמאים שכלעו ויטמאו החמור כדתנן בפ"ט דכלים חרסין שכלעו משקין
טמאים ונפלו לאויר החמור הוסיק החמור טמא סתוף משקה ללא
תוכה כמסתת נדה פרק האשה דאפילו במשקים קלים אם הוסיק טמא
בין לר' ויחזן צין לריש לקיס וי"ל דהיינו דוקא בחרסין שאין האור
שולטת בהן ונפלט המשקה הבלוע בהן מכה הסיק חבל עלים
שהאם שולטת בהן כלים

חזון נחום

ככלי האים וזמן על גבי קרקע חין משקין מ"ג הרמב"ם פ"ב מהט"א וכתב
הכ"מ דליתיה כתיב . חבל הרמב"ם פירש קילון שוקת של ען או של חרס . וכתב
בפ"ג מה' ט"א האפלה בקילון האים הכשר בקילון הרי הן חלושין כולן עד ג'
ימים חבל אחר ג' ימים חין חלושין כולן חבל אם ישאר שם משקה אפי' מכשיר
ע"כ . ולפירוש הר"ב הטעם שאחר ג' ימים חין משקין אע"פ שנתלבו בריון לפי
שלא ישאר כסם טופח על מנת להעפית . אפי' ארבעים לפי שאחר ג' ימים חיים
חלושין בריון . ולפירוש הרמב"ם קשה דא"כ מאי חס נגבו אם לא נגבו דקאמר עלה
ר"ע דלא ודאי בלא נגבו איירי דל"כ לא מכשיר ואם כוונתו לומר דעד ג' יום
הרי הן חלושין הרי הוליאן רע"א אפילו עד ג' יום טמאים וכו' לא . וכבר קוביא זו
אלא נראה שכל הטעם שכל הקילון אמרו עד ג' ימים מכשיר שהוא טוב משקה שם
במשנה ובתוספתא שחלה הדבר כנגבו ולא נגבו דאשמע כפירושו בתלם הדבר באם
הכניאו ונתוספתא להשיג עליו ונתוספתא להשיג עליו ונתוספתא להשיג עליו חבל
לא נגבו ויש בהם טופח מ"מ לא מכשיר ללאחר ג' ימים חלושין כולן . חמס ר"ע
מפרש דמ"ג חז"ל הטמא בקילון עד ג' ימים טמאים חין מטעם דעד ג'
ימים חין חלושין בריון וכו' ומ"מ חז"ל טמא בקילון עד ג' ימים טמאים חין מטעם
הטעם שכל הקילון ומוס הוליאן עד ג' ימים חלושין בריון ולא פירש לתקן כין נגבו
ללא נגבו דא"כ דאם אירע הדבר שנגבו מיד טהורים ואם אירע שלא נגבו
אפילו עד ג' יום טמאין וכבר קוביא מהט"א על הרמב"ם והיא קוביא ר"ע על
ת"ק לפ"ד תירץ לה הכ"מ יע"ש . העולם מוס דה"ק ור"ע כהא מילתא
גופא הוא דפליגי לדעת הרמב"ם ופסק בת"ק כה"ג :

יעצים שנפלו וכו' . ק"ק דמשנה זו ה"ו לו לרבינו להדרס כפ"ב משנה כ' ג' גבי
אם חוב מן הסטור טהור ולירך יבוב (עיין בלשון הרמב"ם סכת פי' מהט"א

יבין (מו) טמאים . ולרמב"ם לענין הכשר מיירי מתני' . ונפלו עליהן
מים חלושין לריון : (מו) הגשמים על הטמאין : (סח) דנתבטלו
המים העמאים : (מש) להעלים המלותחלים מן הבית :

יבין תפארת ישראל (ב) דנטמאו מי גשמים גופיהו מלחלוטית הסמא . דמדלחשביניהו
להיות חלושים מק"ט : (יא) המי גשמים שע"ג . דהרי לא נגבו
משקין

וכ"כ הרמב"ם בפירושו שקילון הוא כלי של ען או של חרס . ולפי' כפיסין אלו שמתחלה
ומתחשק אחר ת"ק עד ג' ימים הוי לרנוט שידע הוא שמתחשק בתוך ג' ימים
וכוונתו מנ' ימים כלה ונכלע בתוכו ואפילו מלא צו אחר ג' ימים לא הוי
דעתי' ור"ע תולה הדבר בניגוב . ונראה דניגוב דאמר ר"ע אין סירופו
שניגבו מעמלן וכלו דלא' שפיעא כיון שאין משקה חין הכשר חלה אם
ניגב ס"ל דעד שלשים יום דרכן להתקיים ואין נכלעין ויותר מכן
צודאי נכלעין . והא דקאמר בתוספתא סתמן שלשה ימים . ה"ק
בשלשה מדיאם שנגכלעין בשלשה ימים ואז נגבו אין להכר . ה"ק
לעיל פ"ב מ"ג מי שפית סירדו עליהן מי גשמים אם רבו גשמים טהורין .
ו"ל דהכא הדר תני לה משום סיפא הוליאן שירדו וכו' ומ"מ דהוק הוא
דלא קתי בהדיא טמאים או מי שפיתו . ולהרמב"ם דמפרש משקין כגון
יין ובגן טהורין לענין הכשר ניחא אע"ג דלא מפרש משקין שבאו בריון .
דלא ליריך . דסתם משקין שכמטנה היינו שבעה משקין ורובן מתחלתן
באים לריון יין וסתן דכש וכלב מתחלתן נעשו יבדי אדם . הוציאן שירדו .
ולפי' הרב ה"מ למיתני אפילו לא הוליאן חלה שקדמו מי גשמים אע"פ
שברבו טמאים דכתני לה לעיל פ"ב חלה בהא סמיך ארבעין וכלה קמ"ל
בהוליאן . ומיתו למאי דפי' כפ"ב דקדמו בגשמים טמאים דסתם גשמים
באים לבורות או לשאר זורכי אדם ומסתמא ניחא ליה דחמו הלך
הווי משקה לקבל טומאה . והכא שפליגי על העלים שמתמא לא ניחא
ליה דעלים יבשים ימים מנחים הלך אפילו קדמו בגשמים טהורין
דלא מקבלי טומאה אח"כ הוליאן שירדו דלחשביניהו : אע"פ שהוליאן
שירדו עליהן גשמים טהורין . בעלים העומדין להסקה מיירי שאין
עליהן תורת כלי ואפילו ככלים שפאזין לא הווי ולא מקבלי טומאה
כלל . דאלו דמקבלין טומאה בעל נעמאו מן הטמאין וטמאין את מי הגשמים
כיון שהעלים עממן טמאין . ולהכי לירך למיתני' לאשמועי' דאלו בכלים
כה"ג טמאים אורא בידיים עהרות

בבר"ב שהורין ואין הלכה כר"ש. ותימה שרי' חנו רוחן נכפס שכן הע"ס לא משקו ואצ"ל לא מפליגין כדמש"ל ר"ש גליון הרא"ש:

משנה ה'. ומ"ש הר"ב דבע"מ שהא"ש שולט בהן כו' כלין המשקים שבתוכן כו' וכ"כ הר"ש. ומטיק דממלחא דר"ש מוכח שפלט המשקה הבלוע לא קשיא. דר' שמעון איירי בע"מ לחיס שאין האור נאחו בהן כל כך. עד כאן. ומדברי הרמב"ם נראה דבהא פליגי ר"ש ורבנן. דלר' שמעון אין לטהר אלא בלחיס. אבל ביבשים מטמא מפני פליטות משקים הבלועים. וס"ל שיכולים להפלט. ולרבנן טהורים לפי שאין יכולים להפלט. אבל מדברי ההוספתא שאצ"ל בסמוך. נראה דלא כהרמב"ם:

רבי שמעון אומר אם היו לחין והסיקן ורבו כו'. עהורים.

תניא בתוספתא רבי שמעון אומר אם היו לחין והסיקן. ורבו משקים היוצאין מהן על המים שבלעו. עהורין מק"ו.

ומה אם מי גשמים שהם עלולים לקבל טומאה. מטטרין ברוב. מי פירות (מפרש הר"ש מים היוצאין מן העצים לחין. כמו פירות חשובים

אם חמרת במי גשמים שמתהרין את הטמאין. הא קמן דלא כדברי הרמב"ם דלעיל אלא רבנן חולקים עמו בלחיס. ונס מהתוספתא זו משמע דרישא דמתניתין דלא כהרמב"ם דמכאן היה ר"ש דן הק"ו שמי גשמים מטטרין ברוב. ומיהו י"ל דמתניתין ג' דפ"ב היה דן:

טהורות בלבד יב. רש"א אם היו לחין יב והסיקן. ורבו המשקין היוצאין מהן יב. על המשקין שבלעו. טהורים יב):

אם היו לחין. ע"מ הללו שבלעו משקין טמאין ומחמת לחותן ילאו *משקין ענמן מהן. ואם אותן משקים פלטו משקה הטמא הבלוע ורבו משקין שמענמן על משקה הבלוע: טהורין. שבלעו אותו. ואין הלכה כר' שמעון:

(*) בד"ו הגי' מהן משקין ועם אותן כו'

משנה אחרונה

טהורות. פי' הרב ש המ"ק ק"ו מיעמאין מחמת הידים וטהורין ומטמאין את התנור וכ"כ הרמב"ם. וכאן התייב הרמב"ם שטחו שסובר דמשקין הבאין מממת ידים אין מטמאין כלום כמ"ס בפתיחתו ובפרושו בכמה מקומות וקבע כן בהבורו פ"ו וס"ה מהא"ש ו"כפ"ה דכלים מ"ו גס סס פ' כמ"ש כאן. אבל זהו דמגמתינו כפ"ט מהט"א בכמר מזה וכתב עטמ אחר שלא יסיק אלא בידים טהורות גזרה שמה יסיקו הטמא ומטמא את התנור ע"כ:

הה"א וכן מי פירות שנתערבו בשל משקין הולכין אחר הרוב ותערבו במים כל שכן הרי הכל משקה ומטמא טומאת משקין ומכאן ע"כ ופי' הר"ב וכן הר"ש שפלו עליהן משקין טמאין. וק"ו דמזמזמא כפי"א בלעו משקין טמאין הכלל דמשקין סתם דרישא לאו במשקין טמאין איירי ונראה דמטעם זה כתב התו"ע דפי' הרמב"ם נראה יותר. אמנם כתב הוא ו"ל דמהתוספתא נראה דלא כהרמב"ם דליתא הה"א א"כ אם היו לחין והסיקן ורבו משקין היוצאין מהן על המשקין שבלעו טהורין מק"ו ומה אם מי גשמים שהם עלולים לקבל טומאה מטהרין ברוב פירות שאין עלולין לקבל טומאה אינו דין שיעברו ברוב ומהא"ו דייק התי"ט ו"ל דרישא דמתני' ע"מ שבלעו ע"מ משקין טמאין מיירי טומאה דלא כהרמב"ם דמכאן היה ר"ש דן הק"ו שמי גשמים שמתהרין ברוב ע"כ ר"ל דלא כהרמב"ם דליתא כמי פירות הא לא דמו להדדי אבל קשה לדיו לכא מן הדיו להיות כדון דהא תנן הולא"ה שירדו עליהם גשמים ע"כ שרבו טמאין טהור דמיה ליה ירידת גשמים הללו א"כ ה"ו כיון שהסיקן ברוב הוא יודע בהכרח טהור היתוח מן הרי יתחא ליה בהולא"ה מים היוצאין מהן והיו בהולא"ה שירדו עליהן גשמים שאל"ה שרבו טמאין לפי דעתו שגמרת אותם לפי גשמים והא דחילי לכו קושא הרי דהא דחילי מודה לא דמו לגמרי לפי גשמים דהא האמר שאין עלולין לקבל טומאה והכי לא אמרינן כהו"א שרבו טמאין אלא חרבה כן תבעלין את התי"ט. וא"כ שיהיה ככך כתב התי"ט ו"ל דמתני' דפ"ג היה דן ע"כ. אמנם עדיין כתב התו"ע דיש לעיבר על פירות הרמב"ם מהתוספתא זו דרבנן חולקין עמו בלחין יב ע"כ. וגם כזה נע"ד ד"ל דרבנן דרבי ר"ש קא אמרי ליה אבל אינוהו ס"ל דאלו ואלו הן פולגין תדע דהא דלעת הכה"כ דבשנת ריש ה' ט"א דכתב דמי פירות מקבלין טומאה איך קאמר ר"ש דמי פירות אין עלולין לקבל טומאה ומדלא פליגי רבנן פליגי משמע דמדיו ליה כוה"א ע"כ ופי' ר"ל דה"ו דפליגי עליה אלא דלדבריו קאמרי ליה וה"ו דמותה. איכסא ד"ל דהוא מלא למען ק"ו מלרוך ועל פי' הכה"כ דכתב דר"ש איירי בלחין ות"ק ביבשים כו' דמתני' משמע דר"ש ורבנן פליגי ולדבריו ו"ל הא ליתא פלוגתא ביניהם ולא ידעתי מי מלי נוצר דלא פליגי ופסטי המנהג כמ"ס הרמב"ם דפליגי:

בלחין שפולגין והרמב"ם מפרש משום דת"ק אומר לעולם טמאין. ואחרי ר"ש למימר דיש לן טהרה אם שבלעו ברוב. ולפי' פליגי דת"ק סבר מי פירות אין מקבלין

טהורות בלבד יב). רש"א אם היו לחין יב והסיקן. ורבו המשקין היוצאין מהן יב. על המשקין שבלעו. טהורים יב):

כלל דבר) שאין עלולין לקבל טומאה. אינו דין שיעברו ברוב. אמר ליה לא. אם חמרת במי גשמים שמתהרין את הטמאין. הא קמן דלא כדברי הרמב"ם דלעיל אלא רבנן חולקים עמו בלחיס. ונס מהתוספתא זו משמע דרישא דמתניתין דלא כהרמב"ם דמכאן היה ר"ש דן הק"ו שמי גשמים מטטרין ברוב. ומיהו י"ל דמתניתין ג' דפ"ב היה דן:

(*) גי' ודק' הני' יב' מלאכת שלמה

כלים המשקין הבלועין בהן ואין יוצאין לחון כשהסיק בתנור מהמת שחם התנור מהכבן וקאמר ר"ש דהיינו דוקא בע"מ יבשים אבל בע"מ לחיס אין האור ממחר לשלוע בהן עד שיתייבשו כמדורה וכתוך כך נפלט לחון מי לחות העצים ועממה נפלט המשקים שבלעו ואומרים אם רבו מי לקוח העצים היוצאים על המשקים הטמאים שבלעו נתכטלו המשקים ברוב וטהורים. והרמב"ם ו"ל פירש דהני משקים כגון שמן ודבש שפלו בראון והמעיר עליהן שלא בריון ורבו מי גשמים על המשקים אותם משקים אינם מכשירין. ואפי"כ שבלעו המשקים טמאים בע"מ העצים טהורים. ואם ירדו מי גשמים אפילו בראון מי גשמים טהור ולא אמרינן דנתערבו במשקים טמאים שבלעו העצים ויהיה הכל טמא ולא יסיקו אלו העצים שירדו עליהם מי המטר אלא בידים טהורות וכו' כדפי' הרא"ש ו"ל. כך מלאתי בגליון לפי' הרא"ש ו"ל. ופי' הרמב"ם ו"ל וחלק ר"ש על ת"ק ואמר כשהטו אומרים משקים שבלעו העצים טהור ואינם מטמאין התנור כשהיו העצים לחים אלא לתלויה מן העץ עמו כשעת שרפה יותר משקים טמאים שבלעו אבל אם לא יהיה הדבר כן או מטמאין אותן העצים התנור כשעת הריסק בעבור יוצאת משקים שבלעו מחוכן. ע"כ. וביד פ"ט דהלכות עומאות אובלין ס"ו ו' כתוב ולא יסיקו אלא בידים טהורות גזרה שלא יסיקו הטמא ומלאו המשקים שגליהם מטמאין את התנור ע"כ. ועיין במ"ס כפ"ט דכלים ס"ה ה'. וז"ל ההכס הר"ש ו"ל ולא יסיקו אלא בידים טהורות בלבד משמע דבידים טמאות לא יסיקו שלא יטמאו המשקים מן הידים ויעמאו התנור. וקשה שהרי כהקדמת זה הסדר כתב רבינו ו"ל שאין משקין טמאים מטמאים כלים אלא אם נעמאו מחמת השרץ וכיוצא בו אבל לא מחמת ידים. ומיהו בהבורו הגדול כפרק ע' מהלכות אובלין כתב ו"ל ולא יסיקו אלא בידים טהורות בלבד גזרה שלא יסיקו הטמא ונמלאו המשקים שגליהם מטמאין את התנור ע"כ. והשתא ניחא מה שהקשיתו. ע"כ ו"ל:

תפארת יבין
משקין אהדדי: יב) שלא יטמאו הידים. למיס שע"ג. ויחזרו ויטמאו לתנור. ואין חוששין שיפלאו מים טמאין שבלעו דכלין הן לחוכן מכת הא"ש [עין עולה פ"ב מ"ג]: יב) אותן ע"מ שבלעו משקין טמאין. אם נקלנו מקרוב. ועי"ו הם רטובים ברוב. ולא כתי"ט שכתב להרמב"ם פליגי דת"ק יבשים אין פולגין. לא. ובפליטת יבשים נמי פליגי ומג"ל לאפטי פלוגתא אלא כדפי' דבעיטול לחוד פליגי וכן מיכה מלשון הרמב"ם להדיא. אלא ע"ש דקדק דבתוספתא פליגי בהדיא לענין כיוול כדמיימי ליה הר"ש ותו"ט והמאי מפרש הר"ש דלא כהוספתא וה"ל לפרש דפליגי כביטול. ואפשר דמ"ל דתוספתא זו דלא כהלכתא דלקמן פ"ו מ"ג תנן רבא"י אומר ליר טהור שפלו עליו מים כ"ס טמא ואמר בנ"ה דבכורות אי רובא ליר בעלו להו הויס ברוב ויר הוי מי פירות אלמא דמי פירות מקבלין פשיעא דסוגית ה"ס לא חולא חליכא. דר"ש ולא כהמ"מ אלא משמע דלכ"ע מי פירות מקבלין ומתני' דהכא גופה הכי דייקא דלי כביטול פליגי מאי איירי דפליגי כבלעין ליעללו אי איתנהו בעין אלא ע"כ כ"ס סברי מי פירות מקבלין והכמ"מ דתוספתא שהשיבו על ק"ו דר"ש לא אתו אלא למישרך דמק"ו לא אתו ומיהו הדין אמת דמי פירות מקבלין לכ"ע והכי איתא בהדיא בתוספתא לעיל פ"א מי פירות שפלו לתוכן מים כ"ס טמאין דברי ר"מ והכ"ה הולכין אחר הרוב ואין סברא דהכמ"מ דר"מ דהכמ"מ דר"ש פליגי אהדדי וכן פסק הרמב"ם פ"ו מהט"א מי פירות שנתערבו במשקין ה"ך אחר הרוב. ועינין ליר יב מילוק ע"ש. ובהשנות. ודש דמק"ו זה דלמר בתוספתא ומה מי גשמים שעלולין לקבל טומאה מטהרין ברוב מי פירות שאין וכו' משמע שכבר רמב"ם ריש ה"ל ע"כ דמי פירות אין לכן טומאה כלל דלא כהרמב"ם. סובר דוקא ילאו מעמאן אבל חסון להו"א המשקה מקבלין טומאה. וא"כ מי גשמים נמי הא לא מקבלי טומאה אלא במחשבה כדמרי' בשלי' מכותין ומאי ק"ו הוא הא הני נמי עלולין כתי: ורבו המשקין היוצאין. ואפי"כ דפ"ב מ"ג לא מהני רבו אם הטהורים קדמו לטמאים והכא הא לא רדיעין אינהו מהן קדמו לנאת בטיסק. התם משום דאי קדמו הטהורין אהו הטמאים ומטמו להו. והכא מים היוצאין מהן מי פירות ניחא ולא מקבלי טומאה:

מכשיריך השוחה פרק ד

והוא כללי דפרק ד

דבחינה אם שפכה חיכה אינו בכי"ת אבל נמלה לשפכה ולא שפכה במקומה כ"ע מרד והוא בכי"ת פיון הדחיחה מדעת וגם לא שפכה חיכה מוכח בדודאי לא נתחכם וניחא ליה וזהו סלח הרבירים של דעת רבינו :

משנה ו הנותן פירות לתוך המים ברצונו ונחא ליה במים שעליהם אם היו מים שברקיעות אינו מוכשרין כל זמן שהן במים. הוציאן הוכשרו במים שעליהם או שעל ידיו שהיו נתלשו ברצונו. כיצד צננו או לפת שהוא בתוך המערה נדה מריהו שם והוא מהרה העלתהו כ"ש מן המים האויל והדחה היה ברצונו א"כ המשקין שעל הצננו הוחבאו נתלשו ברצונו ודמיא לשחה מים מן הבאר מים העולין מים הוואיל ושחה ברצונו נתלשו ברצונו והוי הן בכי"ת ה"נ מים שעל הצננו כיון שהדחה ברצונו נוגשו ברצונו שהדבר ידוע שהמדת יעלה מים בעלייתו מן הדחה. קופה שהיא מלאה ו דמסין ונתונה לתוך המקוה ללא דבר משיש ידו השמא ונושל תורמסין מתוכה והן סתו"ן סמני שלא הוכשרו שהרי מתוכה נפל ואין רצונו כלל במים שעליהם באיזה צננו ונולשו ברצונו שהדבר ידוע שהמדת יעלה מים בעלייתו מן הדחה. קופה שהיא תורמסין זיא נקובה כדרך קופה שאינה מנופה ולכן כשהעלה הקופה ולא לקח תורמסין נצרכה קרש הרי המים שברקיעות תלושין ברצונו וכל עיר שמגביה הקופה הרי המים נוחלין ממנה למקוה דרך נקי הקופה וכל עוד שמחוביין המים למקוה לא יקבלו טומאה ולא יכשרו אבל כשמגביה כל הקופה מן המים הרי המשקה נופח שיש על התורמסין מכשירין התורמסין דהא נתלשו ברצונו כשהגביה הקופה. אבל לקבל טומאה מן הקופה הטמאה שנאמר דמשקין קיבלו טומאה מן הקופה ושמאו כל מה שבקופה זה לא דאין משקה שומא חיבור לשמא כל מה שבכלי כמו שנתבאר בהפלות פ"ח מ"ח על עריבה שהיא קפסרס עיין במה שפירשנו שם ולכן כשמגביה הקופה ומעלה מעט מעט הרי המים שבתוך הקופה עדיין מחוביין למקוה ולא יקבלו טומאה מן הקופה הטמאה וכשמגביה כל הקופה מן המים הרי המשקה נופח שיש על התורמסין מכשירין התורמסין אבל אינו מקבל טומאה מן הקופה הטמאה דהא אינו נוגע בקופה ומשקה נופח אינו חיבור לחבר כל המשקין להוות אחת ולכן התורמסין הנוגעים בקופה מקבלין טומאה מן הקופה והשאר מהורין ודברי הל"ח המורים :

משנה ז פירות שנפלו לתוך המים ופשוט ידיו ונשלח לא הוכשרו אף שהנמלה הוא ברצונו וירוע שאי אפשר לישול מתוך המים אם לא שיעלה מים בידיו ועל הפירות אע"פ כיון שאין לו שיוכות עם המים ואין לו עסק עם המים אלא עם הפירות הרי המים נתלשין שלא ברצונו וירדו מהירות לחולין אבל לא לאכילות מיעשר ולא למנוע תרומה אבל אם חשב שיוותרו ידיו במים הרי היה לו עסק במים שיודה ידיו ווא"ל להריה ידיו אם לא שיעלה מים בידיו על כן המים שבידיו אף דלא ניהא ליה מכשירין הפירות ודברי הרב לא זכרתי להבין :

משנה ח קדרה שחיא מלאה משקין כגון דבש ויין ודם וכיוצא בהן ונתונה בתוך המקוה וששט הראשון לטומאה את ידו ונגע בה ח"ו מטמא את המשקין אע"פ שהיה בתוך המקוה דאין המקוה מצלת על ש"ז מלקבל טומאה ונשמאת הקדרה טמאת משקין שבתוכה אפילו הוא על מחבת לא מלקא לה שבלה במקוה עד שיעלמה מן המקוה ויערה המשקין ואם היא של חרס אין לה שהרה אלא שבידה. היתה מלאה מים הקדרה אם היא של חרס שנתורה שאין הראשון מטמא כלי חרס לעולם. ואם היא של מחבת ג"כ שנתורה דהא לא נגע אלא במים והמים שבתוכה אין להם טומאה מפני שהן מעורבים במי מקוה והן עצמן נעשין מי מקוה שאינה מקבלת טומאה. משם אב הטומאה את ידו ונגע בה בעצמה בין כלי מחבת או חרס שומאין אלא שחבלי מחבת נשהתו במי מקוה בעת שמעלה אותה מן המקוה וכ"ח אין לה סהרה וז"ש רבינו שאין המקוה מטהר כ"ח לא איצטרך ליה אלא שאין לה שהרה עולמית. אבל לענין קבלת טומאה אפילו כ"ח מקבלת טומאה במקוה ואין לה שהרה עד העולות מן המקוה כמו שביארנו לעיל משם מרן רבינו בס"ז מהא"ש :

משנה ט נתבאר בתוספתא אלא דקשיא לי על שיטת סוכר דיון ושמן בעו מחשבה **משנה י** לאחשבינהו משקה ואם לאו אינו מקבלין שום טומאה ולא הכשר כמבאר בכפות מאזנים וכשאר מקומות אבל מי גשמים גראה כל עוד דלא אחשבינהו אינו מכשירין. אבל מקבלין טומאה האין יפרנס רבו מהורים דהא כל מישה שירדה נשמאת והיאך יסרהו בלכות את משקין טמאים וצריכין לפרש דע"פ מוכרז לומר דעת רבינו דאף דמשקין טמאים מטמאים ומכשיריים שלא ברצונו ה"מ כשנשמאו מעצמן אחר שום משקין שחובים להכשר ונתלשו כבר ברצונו. אבל אותן מי גשמים דלא נתלשו עדיין אע"פ שמקבלין טומאה ונשמאו אינו מכשירין ולכן הרבית דבאן לא לשחרם טומאתם אלא שלא יכשרו הפירות והוא אם רבו מהורים מלהכשיר ועיין תו"ש דעמינא ומהרה שייכין בהכשר אבל הוציאם מכשירין דהא במחשבה ידיו. כלעו לענין טומאה ומהרה מתנייא דלענין הכשר מכשירין כיון שהוציאם שירדו סג"ש ועיין בס"ז :

משנה א השוחה לשוחה הרי המים העולים בשפכו ובמיו תלושין ברצונו שדבר ידוע הוא שהשוחה יעלה מים כמיו וכשפתיו האויל ושחה ברצונו הרי אלו נתלשו ברצונו אבל המים העולים בתוספתו ובזקקו ובראשו שאינם אלא מרוב מאותו לשוחה שחה יותר מראי הוח כתרששים שלא לרצונו דהא הכל שלא לרצונו אלא מה שהוא הכרחי לצורך שתיה הוח ברצונו :

משנה ב כל משקין יין ושמן כל זמן שלא חשב עליהם למושקה לא מקבלין טומאה וכל משקין כמבואר בגמרא שבת דלא מוקמי בקשות טמאות דכלי טמא אינו חושב דכל זמן שלא חשב עליה למושקה לא מקבל טומאה וכן יין שבכפות מאזנים וכן בהרבה מקומות ובמי גשמים גראה מהתוספתא ומדעת הרבה פוסקים דכל זמן דלא אחשבינהו לא מקבלי טומאה וכן גראה מהתוספתא דר"י סובר בעריבה בין טמאה ובין שחורה אינו בכ"י ובתורה דלא מקבלי טומאה מעריבה דא"כ משקין טמאין אין צריכין מהשבת ורצונו אבל מדברי רבינו אינו גראה כן דמי גשמים הוח מים ומקבלי טומאה אף שלא בחשבה אלא שאינו מכשירין כי אם לרצונו והיא התוספתא מוקי לה רבינו כיון דמי גשמים לא נתלשו ברצונו אף שהם טמאים אינם מכשירין כי אם ברצונו. ונראה גם דעת רש"י שבכתב כך ולכן אמר על פלוגתא דכלי טמא וטמא משקין דקאי על יין אמר לא ידעתי היכן הוא והתוס' הראו מקום לפלוגתא דעריבה. ולפי פירוש רבינו אין ענינו לכלי טמא חושב או אינו חושב במשקין דהא יין לא מקבל טומאה כלל במחשבה וכמ"ל טמאים לכ"ע אלא אינו מכשירין בלא מחשבה כשאר משקין טמאין או לא פליגי ביה ר"מ ורבי יומי בעריבה ומעשה מי שירדו עליו גשמים אפילו היה אה"ט המים שעליו אע"פ שירדו מצד העולין להתרין לא קיבלו טומאה דבשילי על גב גופו ואין שם משקין עליהן ולכן מהורין והוא שנתקם מעלי ככל כהו אבל כל דהו שותתין ויורדין בשעת פלישתן מתשמאין ובזמן שירדו על הסהר אינו מכשירין שהרי נתלשו שלא לרצונו ואף בשעת פרישתן אינו מכשירין ואם בעיר ה"ו לרצונו עמד תחת הצנינו להקיר או לירוח ה"ו לרצונו אף מה שעל גופו כיון דברצונו הם אחשבינהו ולא בשילי על גב גופו כלל :

משנה ג מירוח שנחלשו מן הקרקע שלא ברצונו אינו מכשירין לפיכך אדם או כלים שאין פירות שנבללו במשקין ונתלשו שלא ברצונו אע"פ שנגעו אובלין באותן משקין ברצונו לא הוכשרו שהרי אותן המים שלא לרצונו נתלשו ונאלו הם עדיין בקרקע שאינם מכשירין. והיו המים שעל האדם ועל הכלים ועל הפירות תלושין ברצונו ונגעו בהן אוכלין ברצונו הוכשרו. כיצד הכוסה קערה על הכותל כשבייל שחודת המים שבה מכשירין ואם הניח בהם פירות הוכשרו מפני שהן תלושין לדעת. כמאן בשביל שלא ילקח הכותל המים שבה אינו כתרששים ואם נתן בה אוכלין אינו מכשירין. נחבין שיודה תכותל אם היה כותל בית ה"א מכשיר שהתלוש שחיבורו לענין הכשר הרי הוא כתרששים כיון ששעל כותל בית זה כמים שבכלים. ואם היה כותל מערת שאינה בגין אלא נמצב בקרקע המים שעליה אינו כתרששים מן הקרקע :

משנה ד בחית שהיתה מלאה פירות וירד הדלף לתוכה ח"ו יערה המים שעליהן ואינו מכשירין אע"פ שירצונו שהיו בתוכה עד שיערה המים מעליהן :
משנה ה עריבה שירד הדלף לתוכה הנתון והצפין ודאי לא ניהא ליה ואינו תלושין ברצונו אבל מים שבתוכה מטמאת ניהא ליה לאיזה צורך. אבל נמלה לשפכה ולא שפכה במקומה אלא ודאי אימלוכו אומלך אחר"כ לשפכה וכ"ח סבירי אע"פ אינו בכי"ת. אבל לא שפכה כלל לכ"ע בכי"ת דניהא ליה כוודאי. חניחה שירד הדלף לתוכה הנתון והצפין וגם מה שבת"ו אם שפכה חיכה כשראה אותן הרי מוכרז דלא ניהא ליה אע"פ שהניחה שירד הדלף נהרש אחר"כ ולא ניהא ליה כלל. אבל לא שפכן כלל אע"פ הנתון והצפין לא ניהא ליה ואינו מכשירין ושבתוכה כוודאי מכשיר. נמלה לשפכה במקום אחר ה"א מכשירין שכוון שלא שפכה במקומו חיכה וגם מתחלה חניחה שירד הדלף גם ב"ח מורד דלא מהני שפוכה מידי כיון שלא שפכן חיכה במקומו. והו דע כי הגשמים השובים בא"י ואם כשראה אותה ולא שפכה חיכה מטמאת ניהא ליה ואין תלושין כולל ודאי שפכה חיכה בין ירד ובין חניחה אינם בכי"ת דלא ניהא ליה אבל נמלה לשפכה ולא שפכה במקומם בה תחילוק בין ירד להניחה דירד לב"ח אינו בכי"ת הניחה אף לב"ח בכי"ת ודברי התו"ש אין להם הנבזה דכל דברי רבינו מדוקדקים כמ"ש : ת"ק סובר מים העולין כרגליו דמי ממש למים הנתון והצפין כיון שאין בהם צורך כלל ולא ניהא ליה בהם כלל ואין בהם צורך אף שאי אפשר בלא נתון אינו מכשירין ולא דמי לחבל של דלי דשם דרך המולין של מים כי ככל העולם אבל נתון וצפין אפילו חניחה שירד הדלף אינו מכשירין לב"ח ור"א סובר כב"ש כי שמותי הוא דנתון וצפין כיון דאי אפשר בלא נתון מכשירין ה"ו כרגליו הוק דהשכ ותראה האמת. ואל תשעה דיהא נמלה לשפכה קאי על נתון דבתורה ונמלה אף נתון בכי"ת זה אשו כלל אלא קאי על תוכה

	<h2>מכשירין מי שטבל פרק ה</h2>	ציונים
		א מי שטבל מ"י ט"ז פ"ה ז :
		התוספות חרשים
		א בוצ"ב ד"ה והיא לפניו כ"ו. והל"ך לעבור ט. ולא היו רגליו מלאות טע. הגמים שם שלא לרצונו. כעלו את סאלשנים. (כ"ח"ט) :
		א אריות רבא א והיה לפניו נכר לחכ. דוקא נכר אחר חלל בחוץ נכר כל הנכר טוח

פרק ה א מי שטבל בנהר * והיה לפניו נהר אחר ועבר בו . פרק ה א מי שטבל בנהר . ומים שעלוו מכסיר סהרי מרד

לרצונו סן : והיה לפניו נהר אחר . ועבר

חזון נחום

מלאכת שלמה

פ"ה א מי שטבל בנהר וכו' וכתב הר"ם ז"ל והא דממעט הכא דעובר בנהר לא מכשר ובפי' נהמה המקשה תניא נ"י

י"בין תפארת ישראל י"בין

פ"ה * ומים שעלוו מכשירין לרצונו סו כ"ח"ט פ"ב :

ללא

ג והב"א וכן ב"א פיה שם
ד רש"א וכן ב"א פיה שם
ה ששם ידו פיה שם

חלופי גרסאות

ג שינובו דל"ג ודל"ג ונחמ"ג
ד רש"א וכן ב"א פיה שם
ה ששם ידו פיה שם

תוספות הדרשים

ג בסנה רבני יותן.
וכתיב רבני דהוי
כמרעיד את האילן להשיר
התקיים דפ"א משנה ב'
(הר"א ע):
ד בחי"ט ר"ע אומר בו'
דבר פלוגתא. י"ב כה"ט:
אלוהו רבת.

הנחום ואת שבה.
שכקה אינם בני יותן
דלא ניהא בנימין שכקה
ובתוים:

ג רש"א וכן ב"א פיה שם
דומ"ז דמרעיד את
האילן להשיר ממנו תבסק
דריש מביטלן (פ"א ב):
וחכ"א אינו בני יותן.
דלא ניהא ליה כלל דבללן
כדי שינובו:

ד רש"א לעמקו בני
יותן. דניהא ליה

במים שברושם הקנה לידע
כזה עמקו אע"פ שהמים
התחתונים מהרושם לא
ניהא ליה האילן ולי
אפשר הוי כמים שחמורי
הדלי שאל"א למלואת אל"א
אל"א מים אחריו
ומכריז דתתן רפ"ד ה"ג
אל"א לרלאת למעלה בקנה
שיהיה רושם למעלה אל"א
אל"א יש למטה והכי תניא
כחו ספחא:

משנה אחרונה

לאחר שיתלבו ויפלו על
הפירות וכה"ל אמרי'
כפ"ד מ"ו גבי לנון
שבמורה. וכן גבי אינו
מיושב דלא דמי לנון
דהתם נתלבו המים על
הפירות לרנן ומהני
הך תלישה כשיטול
הפירות והם תלושין.
אבל הכא לא הוי רנן
לתלישה כלל ועדיין
מחוכרין השכיב כיון
שבאו על הפירות שלא
בכוונה. ופי' הש"י
שכתב הרב שנתקבלו

לנתן על חבירו דרישא. וכמשחק עמו דמתני' דלעיל. על כן
לשחוק אמרתי מהולל: **ג רבי שמעון** אומר בני יותן. כל
הטעם דאע"ג דלא ניהא ליה שירד הדלף לתוכן מ"מ כיון
דבללן שלא יהיו מים הרבה במקום אחד. אלא יתפשטו המים
בכל הפירות. השיב ניהא ליה ומכשרי.
מהר"ס. ובנוסחתו היה רבי מאיר
אומר וכן ראיתי אה"ג בנ"א. וביש
ספרים גרס *ר"מ: **ד רבי עקיבא**
אומר לעמקו בני יותן. כתב הר"ב
כשאלם מודד עמקו כו' לפיכך רוצה
הוא במשקה שברושם. אל"א ר'
טרפון] אם כן יהא משקה שברושם
עמא. למטה מן הרושם טהור. אל"א
אי חתה מודה שהממלא בחבית
המים העולים וכו' (ברפ"ד) שאל"א
למים שיפלו לתוכו עד שנגעו לאחריה
[ה"ג] אל"א למשקה שברושם עד שיהא

למטה מן הרושם. וחזר ר"ט להיות שונה כדברי ר"ט. תוספתא הביאה הר"ס. ומ"ס הר"ב דהלכה כר"ע שחזר ר"ט כו'
ז"ל הכ"מ פי"ג מהט"א הלכה כר"ע מחבירו כ"ס דבר פלוגתיה הודה ליה ע"כ. אבל אפשר דהר"ב דוקא קאמר לפי
שחזר ר"ט. משום דאיכא דלמרי בפ"ט דתחובות דף פ"ד דר"ט לאו חבירו הוה. אבל הדין והרא"ש לא העתיקו אלא כמ"ד
דחבירו הוה: **ה רידע** אם יש בו מים אינו בני יותן. כתב הר"ב שאין לריך רושם של משקה. ואיכא למידק דמ"מ כיון
שאל"א אל"א שיטלה בו מים. כשיגע בו מים ליהוי בני יותן. מידי דהוה כממלא בחבית וכו' דרפ"ד. ונראה לומר דשאלו
התם

ה"ג] אל"א למשקה שברושם עד שיהא
למטה מן הרושם. וחזר ר"ט להיות שונה כדברי ר"ט. תוספתא הביאה הר"ס. ומ"ס הר"ב דהלכה כר"ע שחזר ר"ט כו'
ז"ל הכ"מ פי"ג מהט"א הלכה כר"ע מחבירו כ"ס דבר פלוגתיה הודה ליה ע"כ. אבל אפשר דהר"ב דוקא קאמר לפי
שחזר ר"ט. משום דאיכא דלמרי בפ"ט דתחובות דף פ"ד דר"ט לאו חבירו הוה. אבל הדין והרא"ש לא העתיקו אלא כמ"ד
דחבירו הוה: **ה רידע** אם יש בו מים אינו בני יותן. כתב הר"ב שאין לריך רושם של משקה. ואיכא למידק דמ"מ כיון
שאל"א אל"א שיטלה בו מים. כשיגע בו מים ליהוי בני יותן. מידי דהוה כממלא בחבית וכו' דרפ"ד. ונראה לומר דשאלו
התם

מלאכת שלמה

שנה אינם בני יותן דברי ר"מ ר' יהודה אומר זה וזה בני יותן ר'
ויסי אומר הניתזין אינם בני יותן ואת שנה בני יותן פי' וסתם מתני'
ר"מ היא הר"ס ז"ל (א). והרמב"ם ז"ל נראה דהגריס לומר שכן פירש שהוא
מותר מים בזריקתו והם העושים זה הנערים אללנו מקיים להחוק ע"כ
והע"פ שבדפוס כתוב בין שם ביד לפור כפא שחא הוא עשות
אע"פ שכבר אפשר ליישב סירושו בנדרסת לפור שקורא אותו לפור שכונו
שהשפור מדלג וקופץ ממקום למקום כך המים הללו שבקנים ניתזים
ממקום למקום:

ג וחכמים אומרים אינם בני יותן ופברי רבנן דהוי כמרעיד את האילן
להשיר המשקים. הר"ס ז"ל:

ואני מלאתי מונה רש"א אינם בני יותן וחכמים אומרים בני יותן ולא נהירא שהרי גם ביד ספק דלא הוכשרו ברס"ד דהלכות עומתת'
אובלין וטמא כך הוא גירסת הר"ס ז"ל שכן כתוב בדפוס בסדר עשרות אשר עם פירושו ז"ל וחכ"א ה"ו בני יותן. ה"ר יהוסף ז"ל מחק מלת
שמעון והג"ר רבי אומר אינו בני יותן וחכ"א בני יותן:

ד בפ"י רע"ל לפיכך רוצה הוא בהמשקים שברושם ע"כ פי' לשער המים הלכך כל המים אף שאינם ברושם בני יותן לפי שאל"א שלא יהא גם
משקה שלא במקום הרושם והוי כממלא בחבית דתנן בפירקין דלעיל המים העולים אחריה בני יותן ובתוספתא חזר רבי שרפון
להיות

תפארת ישראל

המדה: (יג) דניהא ליה ברושם לח שבקנה לידע עי"ז עמקו.
והמים המתחמים מהרושם אע"ג דלא ניהא ליה ברושם. הו"ל
ולא אפשר. הו"ל כחמורי חבית רפ"ד. ה"ג אל"א שיהיה רושם
למעלה

המים בקנה ומנתו ממנו לנחוק וכו' הרמב"ם בפירושו. וקשה כיון שמנתו בכוונה אמאי אינם בני יותן ומה בין זה לניער דתנן כפרקין מ"ו ואם ייער בכ"י וכן בפ"ק מ"ב
ומ"ה הו"ל אין בכ"י ושמעון לא יבדוק ובטלמא את שבה שפיר כדאמר בפ"ק שמתכוון שיאלו מטלו אבל על הניתזין קשה. ולא עוד אלא דתוספתא פליג ר' יהודה
ואמר את שבה בכ"י והו"ל אין אינם בני יותן ע"כ וזה תימה דאיכא מסתברא. והרמב"ם בחבורו העתיק המנהג כלשונה העושה לפור במים הניתזין ואת שבה אינם תלושין
לרננו ע"כ. ואם כוונתו לפור היינו בקנה שמנתו ממנו כמ"ס בפירושו אין בזה טעם כדפי'. ואם חזר בו בחבורו ומפרש אבטעויות כפי' הראשון מלבד קשה כמ"ס
לעיל דמה הכשר שייך במחוכרין. אף גם זאת לשון שאין תלושין לרננו לא מחייב כלל דלענין מאי אינם בני יותן אינו שייך. ואם חזר בו בחבורו ומפרש אבטעויות כפי' הראשון מלבד קשה כמ"ס
הוי תלושין לרננו אין מוכשרין. לפי שנתו שסובר דכתיב נפילת המים על הפירות ג"כ בכוונה דוקא ואי איירי שפלו על הפירות בכוונה לא שייך כהן תלושין. אלא ברנן
דמשנתלשו על הפירות הרי נתלשו ברנן וקודם נפילתן עדיין לא נתלשו מעולם. ונראה דשייך כפי' הראשון לפור היינו אבטעויות אלא שהאבטעויות אלו אע"פ שהם ע"פ
המים לא השכיב כחמוכרין למים ורמי' מיתגן פ"ק דטבול יום קולית של מים המחוללת ליה חבור משום שהיא חלולה וה"ל תנן התם פ"ג מ"ב ח"א ה"י כמין כובע אינה
חבור דוקא לטבול יום אינה חבור ולפאר עומתות חבור ומשמע דחבור זה מדרבנן כשאר עומתות ובג"י דקלישה עומתות' לא גזור להחמיר. ואבטעויות דהכא היינו נמי
קולית דהתם ובין דמחוכריתא אינה חבור. ותלושין הו"ל הו"ל תלושין לרננו הו"ל מוכשרי והיינו שכתב הרמב"ם שאינם תלושין לרננו ומיירי שפלו על הפירות בכוונה
נשטת הרמב"ם ונשטת המפרשים אפילו נפלו שלא בכוונה: ג ר"ש אומר בני יותן. פי' שהפירות הללו לא הוכשרו אבל המים שעליהן הו"ל תלושין לרננו ואם נתן פירות
אחרים בלדן ונתלהו הם מוכשרין. ואת"ל מ"ס מגיער אגודה של ירק וירדו מזד עלין לתחתן דלמרי ב"ה כפ"ק מ"ד אינם בני יותן ור"ש היכי שביק ב"ה ואמר כב"ס. וי"ל
שאני התם שנתכוון לנערן שיפלו על הארץ וכשרדו לתחתן לא נעשה מחכמתו ואינו לרננו אבל הכא ה"ל בללן בכוונה. והממים סברי כל שאין לו נורך במים אלו הוי
שלא לרננו כפי' דר"פ רפ"ד: ד רמורד אל חבור. נראה דלפילו בור העשוי לכך שיתמלא מי נשמים לשמות נמי דהמים הו"ל תלושין לרננו. מ"מ כל שהם עבור מחוכרין
זו ולא מכשרי דלפילו שאב ככלי ונתנם בקרקע אין מכשרין כמ"ס הרמב"ם פ"ב מהט"א ולא פליגי הכא אלא במים שבקנה שנתלשו. ונראה עממא דר"ט קודם חורה
דכל בור אף למעלה מן המים אל"א שלא יהא בו להלוותיה הנמשך. המים והפילו מודד לרחבו יודע שיכא לתלוותיה לקנה והוי ניהא ליה ור"ע סבר נמי לידע כיון שאין לו
ורן בלחלוותיה זה אינם תלושין לרננו. ועיין פ"ד מ"ה: ה פשט ידו או רננו או קנה. לא זו קנה לא מבעיא ידו ורננו דמיר בהנפתן למים מרגיש שיש ע"ס מים
קודם

רתיחות כמין אבטעויות: הניתזין. בטעיים אבטעויות: ואת
שבה. דהיינו מי אבטעויות עלמן. ואיזי דגריסי העושה לומר
במים. כמו שעושים הנערים כמין לומר של קנה. או של עץ
חלול. לנתן ממנו המים בלחוק: ואת שבה. המים הנשחרים
בלנור: ג ובללן שינובו. כלל
כל הפירות במים. שכשיהיו המים
מפוזרים בכל הפירות. יתנגבו ויחייבשו
יותר מהרה: וחכמי' אומרים אינו בני
יותן. והל' כחכמים: ד לעמקו
בבי יותן ולרחבו אינו בני יותן.
כשאלם מודד עמקו של בור בקנה.
ניכר רושם המים בקנה. עד כמה הן
מגישים. ומתוך כך יודע עומקו.
לפיכך רוצה הוא במשקה שברושם.
אבל לרחבו אינו בני יותן: ה פשט ידו
או רגלו. או קנה לבור. לידע אם
יש

הניתזין (י). ואת שבה (י). אינו בני
יותן: ג פירות שירד הדלף לתוכן.
ובללן. שינובו (י). ר"ש אומר בני
יותן. וחכ"א אינו בני יותן (י):
ד המודד את הבור. בין לעמקו בין
לרחבו. ה"ו בני יותן (י). דברי ר'
שרפון. ר"ע אומר לעמקו בני יותן (י)
ולרחבו אינו בני יותן: ה פשט ידו
או רגלו. או קנה לבור. לידע אם
יש

הניתזין (י). ואת שבה (י). אינו בני
יותן: ג פירות שירד הדלף לתוכן.
ובללן. שינובו (י). ר"ש אומר בני
יותן. וחכ"א אינו בני יותן (י):
ד המודד את הבור. בין לעמקו בין
לרחבו. ה"ו בני יותן (י). דברי ר'
שרפון. ר"ע אומר לעמקו בני יותן (י)
ולרחבו אינו בני יותן: ה פשט ידו
או רגלו. או קנה לבור. לידע אם
יש

חזון נחום

בנתינת הלכה כהתם דמתני'. ועיין בספר הליכות עולם ובמקום אחר כתבתי כוס:
ה פ"ט ידו כו'. (עייני' תור"ש ד"ה לידע אם יש בו מים). וליג"ד ראש
לחוק מדתן לעיל שהעובר במים אינו מכשרין וכן משלם
את העשלות לבור להעלות גם כלי או קומין דתת הרמב"ם שאין המים תלושין
ברנן ועיין במ' דכסאור והבא אחריה המים הסולין כספיה טו' דלא תשיבי תלושין
כדלן אע"פ שהיא הכרתי לעבור במים והעובר במים אל"א שלא יעלו מים עלי'
וע"ל איש מכשר משום שהוא אין כוונתו להעלות שום מים כלל משא"כ בטבול
במים שכונתו להעלות וז"ל דה"ל בשט על פני המים וכמ"ס הרמב"ם ז"ל סגן
תלושין ברנן ואין כן בעובר. ולפי זה ה"ל דתנן מי ששכל כהנר טו' כירשא דערקין
לאו דוקא דה"ל בשט וכזה ניהא מ"ס לעיל עי"ש:

המים
ואני מלאתי מונה רש"א אינם בני יותן וחכמים אומרים בני יותן ולא נהירא שהרי גם ביד ספק דלא הוכשרו ברס"ד דהלכות עומתת'
אובלין וטמא כך הוא גירסת הר"ס ז"ל שכן כתוב בדפוס בסדר עשרות אשר עם פירושו ז"ל וחכ"א ה"ו בני יותן. ה"ר יהוסף ז"ל מחק מלת
שמעון והג"ר רבי אומר אינו בני יותן וחכ"א בני יותן:

ד בפ"י רע"ל לפיכך רוצה הוא בהמשקים שברושם ע"כ פי' לשער המים הלכך כל המים אף שאינם ברושם בני יותן לפי שאל"א שלא יהא גם
משקה שלא במקום הרושם והוי כממלא בחבית דתנן בפירקין דלעיל המים העולים אחריה בני יותן ובתוספתא חזר רבי שרפון
להיות

יבין

המדה: (יג) דניהא ליה ברושם לח שבקנה לידע עי"ז עמקו.
והמים המתחמים מהרושם אע"ג דלא ניהא ליה ברושם. הו"ל
ולא אפשר. הו"ל כחמורי חבית רפ"ד. ה"ג אל"א שיהיה רושם
למעלה

המים בקנה ומנתו ממנו לנחוק וכו' הרמב"ם בפירושו. וקשה כיון שמנתו בכוונה אמאי אינם בני יותן ומה בין זה לניער דתנן כפרקין מ"ו ואם ייער בכ"י וכן בפ"ק מ"ב
ומ"ה הו"ל אין בכ"י ושמעון לא יבדוק ובטלמא את שבה שפיר כדאמר בפ"ק שמתכוון שיאלו מטלו אבל על הניתזין קשה. ולא עוד אלא דתוספתא פליג ר' יהודה
ואמר את שבה בכ"י והו"ל אין אינם בני יותן ע"כ וזה תימה דאיכא מסתברא. והרמב"ם בחבורו העתיק המנהג כלשונה העושה לפור במים הניתזין ואת שבה אינם תלושין
לרננו ע"כ. ואם כוונתו לפור היינו בקנה שמנתו ממנו כמ"ס בפירושו אין בזה טעם כדפי'. ואם חזר בו בחבורו ומפרש אבטעויות כפי' הראשון מלבד קשה כמ"ס
לעיל דמה הכשר שייך במחוכרין. לפי שנתו שסובר דכתיב נפילת המים על הפירות ג"כ בכוונה דוקא ואי איירי שפלו על הפירות בכוונה לא שייך כהן תלושין. אלא ברנן
דמשנתלשו על הפירות הרי נתלשו ברנן וקודם נפילתן עדיין לא נתלשו מעולם. ונראה דשייך כפי' הראשון לפור היינו אבטעויות אלא שהאבטעויות אלו אע"פ שהם ע"פ
המים לא השכיב כחמוכרין למים ורמי' מיתגן פ"ק דטבול יום קולית של מים המחוללת ליה חבור משום שהיא חלולה וה"ל תנן התם פ"ג מ"ב ח"א ה"י כמין כובע אינה
חבור דוקא לטבול יום אינה חבור ולפאר עומתות חבור ומשמע דחבור זה מדרבנן כשאר עומתות ובג"י דקלישה עומתות' לא גזור להחמיר. ואבטעויות דהכא היינו נמי
קולית דהתם ובין דמחוכריתא אינה חבור. ותלושין הו"ל הו"ל תלושין לרננו הו"ל מוכשרי והיינו שכתב הרמב"ם שאינם תלושין לרננו ומיירי שפלו על הפירות בכוונה
נשטת הרמב"ם ונשטת המפרשים אפילו נפלו שלא בכוונה: ג ר"ש אומר בני יותן. פי' שהפירות הללו לא הוכשרו אבל המים שעליהן הו"ל תלושין לרננו ואם נתן פירות
אחרים בלדן ונתלהו הם מוכשרין. ואת"ל מ"ס מגיער אגודה של ירק וירדו מזד עלין לתחתן דלמרי ב"ה כפ"ק מ"ד אינם בני יותן ור"ש היכי שביק ב"ה ואמר כב"ס. וי"ל
שאני התם שנתכוון לנערן שיפלו על הארץ וכשרדו לתחתן לא נעשה מחכמתו ואינו לרננו אבל הכא ה"ל בללן בכוונה. והממים סברי כל שאין לו נורך במים אלו הוי
שלא לרננו כפי' דר"פ רפ"ד: ד רמורד אל חבור. נראה דלפילו בור העשוי לכך שיתמלא מי נשמים לשמות נמי דהמים הו"ל תלושין לרננו. מ"מ כל שהם עבור מחוכרין
זו ולא מכשרי דלפילו שאב ככלי ונתנם בקרקע אין מכשרין כמ"ס הרמב"ם פ"ב מהט"א ולא פליגי הכא אלא במים שבקנה שנתלשו. ונראה עממא דר"ט קודם חורה
דכל בור אף למעלה מן המים אל"א שלא יהא בו להלוותיה הנמשך. המים והפילו מודד לרחבו יודע שיכא לתלוותיה לקנה והוי ניהא ליה ור"ע סבר נמי לידע כיון שאין לו
ורן בלחלוותיה זה אינם תלושין לרננו. ועיין פ"ד מ"ה: ה פשט ידו או רננו או קנה. לא זו קנה לא מבעיא ידו ורננו דמיר בהנפתן למים מרגיש שיש ע"ס מים
קודם

ר' עובדיה מברטנורה מבשירין מי שטבל פרק ה תוספות יום טוב קב

ציונים

החובט מ"י ע"ג

חלופי גרסאות

לחוק הפסוק אינן ב"ס יתן וד"י הכתוב שפירש

תוספות חדשים

במשנה אינן בבי יותן. אף אם לא י"ב הגבולות מן הימים לפי שאינו מתכוון שילאו המים דמלי' ל"מ הרי יבננו במים אחרים (הר"ע):

אליהו רבה

ה זרק אבן לבור ב"י. היתרון כפי יותן גרסין ואלו שכתב טהורים. דמיחל ליה כתיבם שבהם יודע אם יש בו מים וכמי שכתב לא יחיל ליה דהא יודע יודע כתיבם: ו שהוא מתכוון שיצאו עם הצואה. והיחל למעיד את האבן לבור ממנו משקים דריש מכלתין וכלה כ"י י"ס שהוא היה שלח ופקי בו:

משנה אחרונה

קודם שהעלן ובשעת העלאתן בראוין להכשר אין לו עוד צורך בהם פשיטא דאינן בכ"י. ואפילו קנה אגריד לרשות הרושם אחר שהעלהו. מ"מ מיקרי שלח לצורך כיון שהי אפשר לו לידע בנריקת אבן לבורו אפילו לא העלהו נמצא שאינו צורך לידע ע"י מים שדקנה כמ"ס כה"ג רס"ד. ואפשר דהיינו דתינא בתוספתא המשלשל הכל לבור לידע אם יש בו מים המים שעליו בכ"י ע"כ ולא התפרש מה בין הכל לק"י וע"מ הר"ע בזה. ונמצא דפי' י"ל דכיון דמשלשל בכל מסתמא כבוד עמוק לידע

יהלכה כרבי עקיבא. שחור רבי טרפון להיות שונה בדבריו: **ה** לידע כמה מים יש בו. רולה במסקה שברושם כדלמרון. לפיכך הוי כבי יותן. אבל לידע אם יש בו מים אין צורך רושם של משקה: ושבאבן. כלומר שכתבנ גמי טהורים. **י** החובט על השלח. מכה בעור אחר רחילתו כדי לנערו מן המים: השלח. העור כמות שהוא כשמשפיעים אותו מן הבמה נקרא שלח. תרגום יפשיטו ואשלתו: שהוא מתכוון שיצאו עם הצואה. מהכיון שילאו המים עם הלכלוך שנתחדר בהן. לפיכך מכשיר מה שנתן ממנו ואפילו שהוא בתוך המים. ואין הלכה כר' יוסי:

החם דרולה למלאות המים. וכן נמו אם לריך לרושם כמו במהני' דלעיל דא כל המים שא"ל זולתן מכשירין. אבל לידע אם יש בו מים אע"פ שא"ל חלא שיעלה בו מים. מ"מ א"ל למים שיעלו עליו כלל. ודרי ע"י הרגש בלבד ידע אם יש בו מים. ואע"פ שכתמרגים יעלו עליו. מ"מ אין כוונתו לעליית שום מים כלל. וראיה לדברי שכתב הר"ע ח"ל ובהוספתא קתני המשלשל את המזל לבור לידע אם יש בו מים דהוי כבי יותן. ושמוא בתביל לפי שכתב אינו יכול לידע. אלא אם המשקה בו ע"כ. ש"מ דאילו בדיקה יוד אפילו אין המשקה בו יכול לידע. והיינו כדפרישית ע"י הרגשה: **ואת** שכתב טהורים. כתב הר"ב שאין מכשירין. וכן כתב הר"ע. גם

העקל

הראב"ד (פ"ג מהלכות ט"א הלכה ט') מפרש כן. כמחירעם על הרמב"ם ששינה לשון המשנה. וכתב אינן כחלושין. והכסף משנה כתב שפשה כן. מפני שטהורים אינן מורה על הכשר. ע"כ. וזה אינו שכבר הרבה פעמים שנו בלשון הכשר. וכמו שכתבתי בשם הרמב"ם עלמו בפרק קמח משנה ג'. ואם כפי לשון חבורו הוה ליה לכתוב אינן בלשון. אבל לי נראה שטעם הרמב"ם. כדי שיכלול בלשון אינן כחלושין. שאינן מקבלין טומאה ג"כ. וכמו שכתב בפירושו. ז"ל ענין אמרו את שכתב טהורים. שהמים אשר על האבן ההיא אשר בתוך הבור. דיש דקין מי הבור. שהוא פהור לא יתמזג ולא יכשר. כמו שכתבנו. אף ע"פ שהאבן נראית למעלה משטח המים. והדבר הנראה ממנה בלול. אין דין המים אשר על החלק היולא ממנו. דין מים תלושים. ע"כ. ודייק לפרש כן מדשיגתה המשנה. ולא קתני אינן כבי יותן. ושוב מלאתי בדברי הרמב"ם שכתב ואת שכתב טהורים. אם פשט טמא ידיו ונטלו מן המים. מים שעליו טהורים. ע"כ. הרי שמפרש כדברי הרמב"ם. ודרמב"ם עדיפא מיניה. שמפרשו גם כן לענין משפיעו דאיידי בהכשר: **ו השלח**. פי' הר"ב העור כמות שהוא. וזה לשון הרמב"ם העור בלמרו כמו שמשפיעין אותו. ע"כ. והיינו דתנן במשנה ב' פרק ד' לטבת. דעומקין בשלחין. שהוא מחמת הלמך שבהן: **בבי** יותן. שכוונתו בלי ספק הולאת המים והוה כמו מרעיד את האבן להסיר ממנו משקין שהוא מכשיר כמו שנקדם (בפרק קמח דמכלתין משנה ג'). אמנם כשנכתב והוא בתוך המים. אין כוונה יליאת המים מן העור. כיון שהוא שקוע במים. הרמב"ם:

ההלכה כרבי עקיבא. שחור רבי טרפון להיות שונה בדבריו: **ה** לידע כמה מים יש בו. רולה במסקה שברושם כדלמרון. לפיכך הוי כבי יותן. אבל לידע אם יש בו מים אין צורך רושם של משקה: ושבאבן. כלומר שכתבנ גמי טהורים. **י** החובט על השלח. מכה בעור אחר רחילתו כדי לנערו מן המים: השלח. העור כמות שהוא כשמשפיעים אותו מן הבמה נקרא שלח. תרגום יפשיטו ואשלתו: שהוא מתכוון שיצאו עם הצואה. מהכיון שילאו המים עם הלכלוך שנתחדר בהן. לפיכך מכשיר מה שנתן ממנו ואפילו שהוא בתוך המים. ואין הלכה כר' יוסי:

(* כד"פ וד"ק בגי' אכל הבא לידע *) כד"פ וד"ק בגי' מהר"ם: ובמשפוטות.

מלאכת שלמה

בתוך הבור דהיינו צור ממש: **ו** בתוך המים אינם כבי יותן. אף כשהגביהו מן המים לפי שאינו מתכוון שילאו המים כל זמן שהוא בתוך המים דמלי נפקא מינה הרי יבננו בו מים אחרים ור' יוסי סבר אף בתוך המים רולה שילאו המים עם הצואה ויבננו מים אחרים הרמב"ם והרא"ש ז"ל. עם הצואה גרסין:

להיות שונה בדברי ר"ע: **ה** לידע כמה מים יש בו. רולה הוא ברושם הניתזין אינם כבי יותן דלא יחיל ליה בהן והמים שכתבנ כגון שמתלחו למעלה מן המים מים שעליו לא משמאין ולא מכשירין דחשיב כמחבורין והוא פי' הרמב"ם והרא"ש ז"ל: **ואת** שכתבנ כ"א ושכתבנ. ז"ל הרמב"ם ז"ל אמרו את שכתב טהורים שהמים אשר על האבן בו' ר"ל וכ"ש למים אשר הם מזדי האבן

תפארת ישראל יבין

לנערו מהמים: (יז) ר"ל אם הכה עליו בתוך המים. ואף שמתכוון שילאו המים. ולא דמי למנער אבן מ"ב להסא העור חוך המים. ומחזרים ונכנסין בו: (יח) ונעשה כוונתו

למעלה. אם לא יתלחלה הקנה גם למטה. רב"א: (יד) כדלעיל: **יז**. ר"ל אמק"ס ואינו מכשירין. אפילו אוחז מים שבהלך האבן היולא למעלה משטח המים. דע"כ מחבורין הן לתקום: (טו) העור עם השער נקרא שלח. ומכה עליו אחר כבובו. הרבה שאינו יכול לפשוט ידו ורגלו. וכשהוא עמוק הרבה א"ל לו לידע אפילו ע"י זריקת אבן מתוך עומק הבור אינו נשמע קול נפילת האבן במים וכיון שא"ל לידע

הנתזין אינם כבי יותן ואת שכתב טהורים. הא דתני להו בחרתי ולא תני הניתזין ואת שכתב אינם כבי יותן. אף כשהגביהו מן המים לפי שאינו מתכוון שילאו המים כל זמן שהוא בתוך המים דמלי נפקא מינה הרי יבננו בו מים אחרים ור' יוסי סבר אף בתוך המים רולה שילאו המים עם הצואה ויבננו מים אחרים הרמב"ם והרא"ש ז"ל. עם הצואה גרסין:

ו החובט על השלח. בלא חובט נמי דינא הכי המים שעל השלח כל זמן שהוא בתוך המים אינם כבי יותן. אף כשהגביהו מן המים לפי שאינו מתכוון שילאו המים כל זמן שהוא בתוך המים דמלי נפקא מינה הרי יבננו בו מים אחרים ור' יוסי סבר אף בתוך המים רולה שילאו המים עם הצואה ויבננו מים אחרים הרמב"ם והרא"ש ז"ל. עם הצואה גרסין:

שמתכוין להדיחם. הרי זה בני יותן: כל הנצוק טהור. אם מערה מכלי טהור לכלי טמא. מה שצטליון טהור דלנוק אינו חבור. חוץ מהגי דחשיב. מפני שכולדים לאחוריהם כשהקלות נפסק. חוזר הנשאר למעלה: מדבש הויפיים. אית מפרשי דבש טוב וחשוב. שמחוך חשיבותו מויפין אוחו ומערבין בו פסולה. ואית דאמרי על שם מקומו שבה מויף. כמו צבוא הויפיים ויאמרו לשאלו (הגללים מ): והצפחת. מאכל עשוי מקמח ודבש. והוא רך כל כך שיכולים להאיקו. ודומה לו כלפימים

הרמז"ס שלא יפול עליהן מים קודם ביטולם [ויפסידם]: הנצוק. עיין ספ"ח דטהרות: חוץ מדבש הויפין. ואפילו היה מערה מזונן לזונן הרמז"ס פ"ז מהט"א [הלכה ד'] ועיין במשנה דלקמן. ומ"ס הר"ב מפני שכולדים כו' כשהקלות נפסק וכו' עיין לקמן:

נער. בבי יותן: כל הנצוק (בו טהורין). חוץ מדבש הויפיקין). והצפחת (בו). בש"א אף המקפה (ל) של גריסין ושל פול. מפני שהיא סולד' לאחריה(א): המערה ועב מערבים בו וכו' ואין נכרות בו. ומ"ס הר"ב ואית דאמרי על שם מקומו שבה מויף כמו צבוא הויפיים. ולאית דמפרשי הכא מויפין. מפרשי החם נמי בני אדם המזויפיים דבריהם (שקדגים והלכי רכיל). גמרא דסוף סוטה: בית שמאי אומרים כו'. מפני שהיא סולדת לאחריה. ולת"ק כיון שאין בהם ריר כ"כ כמו דבש הויפין והצפחת לא חשיב ליה. דבעי רירי טובא. וב"ס סברי אט"ג דלית להו כולי האי רירי.

רביש הויפין. כתב הר"ב אית דמפרשי דבש טוב וחשוב שמחוך חשיבותו מויפין אוחו כו' וכן נראה מפני הר"ס ולשון רש"י בסוף סוטה [דף מ"ח] שהוא טוב ועב מערבים בו וכו' ואין נכרות בו. ומ"ס הר"ב ואית דאמרי על שם מקומו שבה מויף כמו צבוא הויפיים. ולאית דמפרשי הכא מויפין. מפרשי החם נמי בני אדם המזויפיים דבריהם (שקדגים והלכי רכיל). גמרא דסוף סוטה: בית שמאי אומרים כו'. מפני שהיא סולדת לאחריה. ולת"ק כיון שאין בהם ריר כ"כ כמו דבש הויפין והצפחת לא חשיב ליה. דבעי רירי טובא. וב"ס סברי אט"ג דלית להו כולי האי רירי.

חשיבי לחבר העליון לחתמן. תוס' פ"ז דגזיר ד' כ'. וכן מוכח שם מחוך הסוגיא: מפני שהיא סולדת לאחריה. פ"ה הר"ב כשהקלות נפסק חוזר כו' וכמשך למעלה למשקין שבכלי החתמן וכמשך למעלה למשקין שבכלי העליון הטהור. ומטמא כל מה שבכלי העליון: המערה חשיבי לחבר העליון לחתמן. תוס' פ"ז דגזיר ד' כ'. וכן מוכח שם מחוך הסוגיא: מפני שהיא סולדת לאחריה. פ"ה הר"ב כשהקלות נפסק חוזר כו' וכמשך למעלה למשקין שבכלי. ו"ל רש"י בפ"ז דגזיר חוזר ראש הנצוק ועולה לו למעלה כלפי אחוריו. וכחוזר וטוגע לעליונים דמי:

ועב מערבים בו וכו' ואין נכרות בו. ומ"ס הר"ב ואית דאמרי על שם מקומו שבה מויף כמו צבוא הויפיים. ולאית דמפרשי הכא מויפין. מפרשי החם נמי בני אדם המזויפיים דבריהם (שקדגים והלכי רכיל). גמרא דסוף סוטה: בית שמאי אומרים כו'. מפני שהיא סולדת לאחריה. ולת"ק כיון שאין בהם ריר כ"כ כמו דבש הויפין והצפחת לא חשיב ליה. דבעי רירי טובא. וב"ס סברי אט"ג דלית להו כולי האי רירי.

וכן מוכח שם מחוך הסוגיא: מפני שהיא סולדת לאחריה. פ"ה הר"ב כשהקלות נפסק חוזר כו' וכמשך למעלה למשקין שבכלי. ו"ל רש"י בפ"ז דגזיר חוזר ראש הנצוק ועולה לו למעלה כלפי אחוריו. וכחוזר וטוגע לעליונים דמי:

מלאכת שלמה

חן מרבש הויפין נראה שה"ס ז"ל הי' גווס חוץ מן הדבש והויפין שפירש הדבש והויפיים כמו דבש הויפיים ע"כ. ואין דבש זה נופת נופים דתן ליה כפ' עגלה ערופה סי' י"ב דההוא ים בו פירושים אחרים כדכתבינא בתם: והצפחת פ"ה הרמב"ם ז"ל דלפחת ג"כ שם מקום בדרך ישראל שהיה נקרא לפחת: מפני שהיא סולדת לאחריה בערוך בערך סלד גרים סולדיון לאחוריהן ופי' לפי שהדבש של הויפיים והצפחת הוא ע"כ וכשליק אוחו מכלי אל כלי כשיפסקו העמוד שאינו רזה לנזק יותר מה שצפחת הכלי חוזר לכך שמשך ממנה ע"כ: וביד פ"ו דהלכות טומאת אוכלין סי' ד' וכתבו שם נחיל דבש הויפיים ודבש לפחת וכו' ומלתאי מונה שם במקום נחיל גזיר ע"כ: הקדרה

חזון נחום

זה לשון על פסוק וקטויו אמר רב נתן שאח' בעל הערוך כי הקשות דמות קיים כי כן יקראו בלשון ישמעאל והמגיד לו לא ידע לשון ערבי כי בלעג היה כי הקיים יקראו קיב בלד"ג גם כתיב ע"כ. גם רש"י כתב שם וקטויו הן כמין חללי קיים כו' עד ולשון ערבי כל דבר תולד קרוי קיב"א ע"כ. וכדי להיטות מהמנהג הנכבד"ש ז"ל בסל"ט מתחלפת בש"ן בלתימות וסבר"ן והכ"ת כ"ו ב"ו בלתימות ב"ו"ף כי כל האותיות שבה ממואל א"י מתחלפות זו כזו במקומות רבים והר"ס פ"ו לאו ג"כ שהוא כיוסו שלחן. אמנם נמי כלים שם כתב וז"ל קיב"א של זור"י גרמט במסכת מכשירין פ"ה קיב"א של שלחנות ופירש בערוך קערות של שלחנות ויש מדרשין לוקטויו ומקוטויו. ואש"ג דגרסין בתימות קטויו אלו הסיפין והיא לתימות על יין הוא כמו קשות הסך ע"כ. ועם שלשון זה לע"ד י"ע מ"מ קשה על הר"ס שלא היה לו לתפוס בשלשם פ"ה הערוך עגלה דמתני' וידן בלתימות שבה דכלים כיון שהוא ז"ל עלמו פירש לאן שהוא כסוי על השלחן כי פ"ו זה עזק יותר במשנה דכלים לא פירשו של הערוך שהוא קערס וכמו שהקשה עליו הראב"ד בהשגות פ"ג דכלים על בעל הערוך מלכות דכלים וז"ל פ"י בעל הערוך קערות מעיני הנזבזב את הקסוה ואין דמתי טהר היטע כו' וכל אלה חין מראה פנים להיות קערס אכל נראה שהוא עור שאורס הנזבזב על כל בגדיו וכו' עד וכן קיב"א של שלחנות פ"ה ערבי קיב"א והוא כמו קשות בלתימות חותיות כמ"ש מלשון ואת קשות הסך ואמר חן דקשות הוא כמו קשות הסך בתלוי אותיות וכל דבר תולד בעבור שהוא ממוס קרוי קיב"א והוא כמו כסוף בלשון הקדש שהוא לשון כיסוי. ומ"ס הערוך שהוא קערס לאו דוקא אלא בעבור שמיני נכסות השולחן בקערס גדולה א"י שהקערה נקראת כן בעבור שרתייה נכסות שבכל דבר שהוא ממוס או שהוא מכהה שייך לשון זה. והשתא ניחא ההוא דזורי גרמט שאורס סבדג נקרא כן בעבור שהוא מכהה:

חן מרבש הויפין נראה שה"ס ז"ל הי' גווס חוץ מן הדבש והויפין שפירש הדבש והויפיים כמו דבש הויפיים ע"כ. ואין דבש זה נופת נופים דתן ליה כפ' עגלה ערופה סי' י"ב דההוא ים בו פירושים אחרים כדכתבינא בתם: והצפחת פ"ה הרמב"ם ז"ל דלפחת ג"כ שם מקום בדרך ישראל שהיה נקרא לפחת: מפני שהיא סולדת לאחריה בערוך בערך סלד גרים סולדיון לאחוריהן ופי' לפי שהדבש של הויפיים והצפחת הוא ע"כ וכשליק אוחו מכלי אל כלי כשיפסקו העמוד שאינו רזה לנזק יותר מה שצפחת הכלי חוזר לכך שמשך ממנה ע"כ: וביד פ"ו דהלכות טומאת אוכלין סי' ד' וכתבו שם נחיל דבש הויפיים ודבש לפחת וכו' ומלתאי מונה שם במקום נחיל גזיר ע"כ: הקדרה

יבין

(בו) שמערה מכלי טהור לטמא: (בו) לא נטמא העליון. דליוק אינו חבור: (כה) שהוא עב: (כס) קמח דבש שג"כ עב קלת:

תפארת ישראל

(ל) זופפע עבה: (יא) כשנפסק הקלות השומת. קופץ העמוד שנגע במשקין טמאים שלמטה. לאחוריו לתוך כלי העליון: (מ) עב קלת:

הכשר תני פה. דאלו לענין טומאה וטהרה הא תינהג לה ספ"ה דטהרות והכא לענין הכשר וגבי הכשר שייך נמי למיתני לשון טהור וטמא כההיא דפ"ק מ"ג וכמה דוכתי ומשכחת לה לענין הכשר שאם הניח כלי תחת הגג לקבל הגופסין דמה שבכלי הם תלושין בראון ושעל הגג אינו חבור להם וכמחוברין חשיבי והניזוק אינו חבור. וה"א אפסא אס עירה מן הכלי משקין ע"ג קרקע דשעל. הקרקע מחוברין מיקרי כמש"ל ושעל הכלי תלושין ומכשירין וככמה דוכתי משמע דלענין הכשר נמי אין הניזוק חבור. ול"ע שלא כתבו המחברים זה גבי הכשר: שדור. פ"ה הר"ב מה שבכלי העליון טהור וכו' הר"ס והר"ס. וה"ל לכתוב דאפילו הקילות עלמנו טהור אס קלט ממנו קודם שהניע נחתמן אש"ס שנוגע למטה בתחתון. ולשון הרמב"ם בחבורו רפ"ו מה' ע"א שהעמוד הניזוק טהור ואין ז"ל מה שבכלי העליון ע"כ. ובגמ' בגזיר כתיב ליה א"י יניזוק לאוכלין אי אמרינן טמא דבש הויפין ולפחת דהיו חבור מאס דממי וכו' נמי סמיכי או דילמא מאס דלית כפו רירי ואוכלין לית כפו רירי

כל הנצוק מירב טהור פה פ"ה ע"כ מ"ו ר"ד : תוספות חדשים פ' בהר"ב ד"ה כל הנצוק בו דאינו חיבור. וכן אס קלט מן המסקים הניגרים מן האויר הרי זה שקלט טהור. (הרמב"ם רפ"ו מהט"א): תו"ש ד"ה חוץ מדבש כו'. ועמ"פ כמ"ש התו"ש לקמן שיש להם ריר וכן נאמרו דבדק. כ"ל הרמב"ם: תו"ש ד"ה בית שמאי כו' לא חשיב ליה. עיין בגזיר דף נ' בתוס' ד"ה תא שמע כו'. שכתבו זה למאי דס"ד דבעי למיפסד ולבאר אפילו שאין להם ריר דל"ן מילוק משא"כ למסקא דלמא מירי ארי' התם מאס דסמיכי. ולא מאס ריר. ע"ג בתוס' שכתבו כההיא דלמ"ק ריר לא משלה ולא מוריד. ועיקר ענין דת"ק מאס דסמיכי דהיינו עבס. ול"ע על התו"ש ע"ג שלא כתיב המסקא דהוא איכתיב דלא איכתיב:

משנה אחרונה

דאח' תנינן לה במתני' דלעיל ונכמה דוכתי. ונראה דכיון דמתני' לאו להגין מפני הגשמי' לחוד אלא אף מפני החבק שלא יעלה עלו השלחנות דשלחנות אלו היינו הוסיפוס בה"ר להחליף המטבעות כמו שכתבו במת' שקלים ש'חותם היו יושבין במקדש וזכרה"ר החבק מניו והכסוי מגין. והיינו דקתינן אס נייער הכיסוי הזה שנתמלא חבק ומחוך הנייעור נעטרו גם המי נשמים שעליו ה"ז ככ"י אש"ס שלא היתה בוגגו על המים אלא על החבק מ"מ מכתו נתלשו והיו בתלושין לרצון. ועדיין אינו מיושב לתמי דפי' במתני' דלעיל דאס נייער דהתם נמי ככה"ל איירי ותרתי למה ליה: פ"ה הר"ב עהור

יבין

שעירה מכלי טהור לטמא וכו' כל המפרשים. ויותר היה נראה דהכא לענין

המסורה מ"ה ט"ז
יא האשה מ"ה ט"ז
תוספות חדשים
יא בהר"ב ד"ה ומגיסה
בקדרה כ"ו. שלא
יקרא. (ה"ט):

י * [מחם לחם עהור. עיין מ"ט במשנה דלקמן]:
מצונן לחם עמא. פי' הר"ב שהתחנות החם מעלה הכל
לעליון מזון ומטמאו כדאמר' לעיל צ"ב (משנה

י המערה מחם לחם. הכי נמי איירי שמסקין שכלי עליון
שמערה ממנו טהורים. ושכלי תחתון שמערה לתוכו. הן
עמאין: מצונן לחם עמא. שהתחנות החם מעלה הכל לעליון
העולה מן החם. כמשקל הוא חשוב:
הזון ומטמאו. שהענין

צ' זיעת המרחץ. הר"ט. וקלף קשה לי דא"כ בלא גלוק
נמי כל שמעלה חום מתחתון לעליון
יהא עמא. ואולי דא"כ בלא גלוק.
אבל הרמב"ם פי' לפי שעמוד
המשקה אשר יקרא גלוק. יתחמם
בהיות קלחו בכלי החם הטמא
ויחמם המשקה אשר בכלי העליון
וכו' וכ"כ בחבורו פ"ו מהט"א.
מפני שענני החמין עולה כתמרות
עשן. ומתערב בגלוק ובמים שכלי
העליון ומטמא הכלי. שהעשן העולה
מן החמין משקין הוא חשוב. וראיתי
בפי' הר"ט שמתחיל כלשון הר"ב עד
ומטמאו והדר כתב (כלשון הרמב"ם)

י המערה מחם לחם לב). ומצונן
לצונן. ומחם לצונן. שהור.
מצונן לחם עמא לב). רש"א אף
המערה מחם לחם. ובהו של תחתון (י)
יפה משל עליון. טמא: יא האשה
שהיו ידיה טהורות. ומגיסה (י) בקדרה
טמאה. אם הזיעו ידיה (י) טמאות.
היו ידיה טמאות (י). ומגיסה בקדרה
טהורה

זכחו של תחתון יפה שחמו גדול משל
עליון. ואין הלכה כר"ט. שכיון שהעליון
חם. אע"פ שהתחנות יותר חם ממנו.
אין פעולתו של תחתון נכרת בעליון.
ואינו מטמאו: יא ומגיסה בקדרה.
מהפכת בקף שבידה לתבטיל שבקדרה:
אם הזיעו ידיה. מהבזל הקדרה
נטמאו ידיה כאלו נגעו במשקה
שבקדרה: היו ידיה טמאות. אם
הזיעו ידיה. נטמאת הזיעה מחמת
ידיה ונטמאת הקדרה. לפי שהבזל
מחבר בין הזיעה שבידיה. למשקין
שבקדרה

משנה אהרונה

ירי. ומשמע דלא
ג"מ אלא לענין אובליון.
אבל עמוד הקולות
לעולם עמא אפילו
למעט דרירין ושאר
משקין דניזוק טהור
אפילו עמוד הקולות
עמא טהור. והר"ב
כתב עמא לב"ט
סו"ד ה' לאהרי'
כשהקולות נפסק חזר
וכו' וכ"כ רש"י ותוס'
בנזיר. ולפי זה משמע
דאם קלט מן הקולות
קודם שפסק טהור.
אבל הרמב"ם בחבורו
לא הזכיר כשנפסק
ומשמע דאפילו לטעמא
דמשום דרירין הקולות
קודם שפסק נמי טמא
דבשעת יציקה הירירין
עליון ונמשכו וכ"כ
הרמב"ם בחבורו שם
לחם רירין עליון ונמשכו
והכ"מ דרירין
ונמשכו תרי מילי ניגאו
משום רירין ומשום
שם ענין ואינו מוכרח
אע"פ שצפירוש כתב
שניהם וגם הרא"ש
כ"כ אבל בחבורו
שלא הזכיר ענין

לפי שענני החמין כו' * [מתערב בגלוק ובמים כו'] עד הוא חשוב וא"כ גם דברי הר"ב יכולין להתפרש דהתחום מעלה הכל
בגלוק. ומש"ה מטמא העליון. אבל בלאו הכי אין חום התחנות מטמא לעליון כשאין כאן גלוק. אלא שגראה בעיני
פשוט שכל הלשון הכתוב בפירוש הר"ט מן לפי שענני החמין כו' עד הוא חשוב. שלא כתב הר"ט בעלמו. אבל הם
הגהה מזוהה חלמיד שהגיה כן בגליון. מועתקים מחבורו של הרמב"ם אח"כ נדפסו בפנים בטעות. אבל הר"ט מעולם
לא ראה חבור הרמב"ם. ללא אשהמיט בשום דוכתא לא בורעיס ולא בטמאות לכחוב שום דבר משמו. על כן לבי אומר לי.
שהר"ט לא כתב לזה הלשון כלל שאין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד: * [ר"ב] שמעון אומר כו' וכתו כו' עמא. במרדכי
פרק כל הבשר העתיק כחו במקום וכחו. וגם ל"ג עמא. והארכתי בזה בספרי ספר תורת האשם כלל כ"ג דין ו']:
אם

חזון נחום

מקמת ודבש ואולי ס"ל ז"ל דמאלל כוה שמעורב בו קמח לית ליה ירירי וכו' כ"ג
והיר אמרין בעי רמי כה תחא ים גלוק לאובליון או אין גלוק לאובליון מי אמרין
משום דלית בהו חוטי ירירי והני לית בהו רירי א"כ משום דמצינו כו' משמע
דלפעמיים ג"כ לית ליה רירי ודוחק וזה לשון הרמב"ם בפי' מהט"א חיל דבש היפוס
ודבש הפחת היזוק שלהם חבור ואפילו הים מערב מזון לזון מפני שיש להם ריר
והני הם נמשכים כדבש לשיכר כל האובליון אין הגלוק שלהם חבור ואפילו היו עמים
הרבה כגון הנריסין והתלבי העותף וכו' וזהו שאלו ביה לפי שאין להם ריר וכן שאר
המשקין אין היזוק שלהם חבור אלא עירה מזון לחם כמ"ט ע"כ. וכתב הכ"מ
לשיכר כל האובליון וכו' ע"כ דמיר וכו' וזהו אמר בריה דרבינא ולא שבקין
לפשיעותיה דרבינא משום דחייבה דרכ אשי ע"כ. וק"ל אמאי שבקין פשיעותיה
דרכא משום דחייבה דר' וק"ל אמר בריה דרבינא והוה לן למתס כרעא לגביה

דרכינא לחומרא ואולי י"ל משום דהוי יחיד לגבי רבים:
י מצונן לחם עמא. (עיין תו"ט ד"ה מזון לחם עמא). ועם דמלת אבל
שכתב אינה מדויקת מ"ט וכוונתו מבוארת דגם הר"ב לא פליג עליה
דהרמב"ם בזה דכלל גלוק גם הר"ט מודה להרמב"ם דלא הוי חבור אלא שהרמב"ם
פירש דבריו יותר ודברי הר"ט סתומין קלף וזה כוונת התו"ט בלי ספק ולא כמ"ט
ספר בני חיי כששמעת ל"ד ס' ק"ה על ענין האצוין ח"ל וראיתי להר"ט שם
כפי' המשנה דמכשירין שכתב מחלוקת ר"ט והרמב"ם להרמב"ם ל"ך שיהיה גלוק
וכיון שיש גלוק הבזל מחבר זה לזה והר"ט סובר דלא בני גלוק אלא בהבזל לחוד
כפי' ע"כ דמשום לא על פלג על לב התו"ט לשים מחלוקת בזה כמדובר ועיין במ"ט
בפסוק כ"ד:

וכתב

תפארת ישראל

יבין

יבין

לב) מעבור לטמא: לב) דלגון לתוך חם מעלה הכל מתחתון העמא. והוא מתערב ביזוק: לב) חומו: לב) מהפכת בקף: לב) מהבזל
הטמא: לב) דההבזל

אין העטם אלא משום רירין לחוד וכ"מ בגמרא דאיכפיהו לכו אי משום סמיכי אי משום רירין ולא אמר נמי דלמא משום דאיכא תריווהו ש"מ דתריווהו דלאי לא בעינן כיון
דבחד כני נמי למיהוי חבור: י המערה מחם לחם. פי' הרב ה"ג איירי שהתחנות עמא והעליון טהור ע"ש. הכא ודאי לא מיתוסק אלא לענין טומאה ולענין
הבשר לא משכחת לה כלל דאפילו מים שכלי התחתון הם ועולה הזיעה למים שבגג שהם מחוברין ואין מכשירין הזיעה המועט בטל ברוב כדאמר' בפ"ב שהולכין אחר הרוב
אבל לענין טומאה לא מהני רוב דאחי משקה מועט ומטמא את המרוכב דהזיעה כמשקה הוא חשוב. ומתוך זה קשיא לי הא דאמר' מחם לחם עהור לב"ע אם אין
כה תחתון יפה. ואפילו אין כחו יפה כיון שגונג זיעת הטמא בטבור הא מטמא להו כמנעו כיון דכמשקה הוא חשיב. ונראה דהטעם הוא כשכחו של התחתון יפה
מבזל הזיעה של העליון ועולה עד הכלי העליון ומטמא להו. אבל כשאין כחו יפה אינו מגיע עד גוף העליון אלא בזיעה שלו והזיעה הוי ניזוק ואינו חבור: י מצונן לחם
עמא. מה שהקשה תו"ט דכלל ניזוק נמי ואולי א"כ בלא ניזוק והאריך בזה. ובהנס האריך דכשיעט בלא ניזוק נמי טמא שהרי הזיעה עולה ומטמא כמשקה עלמו כדחני
במתני' דבסמוך כדקדו תתא דמתני' תרתי קתני הכא איירי בניזוק והדר תני זיעה בלא ניזוק: יא אם הזיעו ידיה עמאות. משום דלעיל קתני דהניזוק מטמא קמ"ל
הכא דזיעה בלא ניזוק נמי מטמא. ומ"מ הא דין הזיעה נמי תיכיל לה רפ"ב דכמשקה עלמו חשוב לעומאה ולהכשר והא תו למה לי. ותו קשה סיפא אם הזיעו ידיה
הקדרה עמאה לא עדיף מחם לחם כמ"ט תו"ט. ומ"ט ליישב דהעליון לוטר התחתון. הוא מלמא בלא עמא ולענין איסור איסור אמר' דאפילו מוגהים זה
ע"כ זה תתאה גבר. ותו קשה טובא הא דא"ר יוסי אם נטפו. דמשמע דלא חשיב ר"י הזיעה משקה אלא אם נטפו. וברישא דזיעה כהא מלמטה א"כ לה לנטף.
וה"ל למימר אם יש בה כדי לנטף. ותו דברפ"ב סתם ותני נמי דזיעה הוי משקה ולא פליג ר"י. ונראה לפרש דכולה מתני' איירי שגונגות ידיה בקדרה והכי אורחא
שהמגיסה בקדרה אינה נוהרת מליגע בקדרה והקדרה עמאה היינו מה שכתובה שהבזיל והמים שכתובה עמאין והרבה מאלו במ"ה הלכות הבית טמא ועליון עמאה
היינו שכתובין וכן פי' הרמב"ם כאן בסיוע הקדרה עמאה על מה שכתובה אלא הכא שהבזיל עמא ממילא נעמאת הקדרה מן המשקין שכתובה וכבנענה בקדרה לא
מטמא לידים שהקדרה שני הוי שקבלה מן המשקה ואין שני עושה שני כדתנן רפ"ג לידים אלא נעמאו ידיה מן הזיעה. ועובא קמ"ל דלא אמר' דזיעה ג"כ שבאה
מחם המשקין אינה אלא שני ולא מטמא ידים קמ"ל דזיעה כמשקה גופיה ותתלה הוי ופי מההיא דרפ"ב סד"א דשני הוי קמ"ל הכא דמטמא הידים וע"כ דהוי תתלה.
והדר תני היו ידיה טמאות ומגיסה קדרה עהורה אם הזיעו ידיה הקדרה עמאה היינו כשנגעו בקדרה בזיעה שבידיה ואחי לאשמעו' דאע"כ דהא דמשקה מטמא כלים
פינו משום גזרה דמשקין על זכ כדאמר פ"ק דשבת וכזיעה לא גזרינן דהא זיעה של זכ עלמו עהור. כדאמר' ר"ה דם הגדה דף ג"ה קמ"ל דזיעה של המשקה

מבשרין מי שטבל פרק ה תוספות יום טוב קה

ציונים

השוקל י"ט ט"ו ה"ד ז

תוספות חדשים
במשנה הקדירה
טמאה ז'
כחן קדירה טמאה ר"ל
הדבר אשר קדירה לפי
שכבר ביארנו משקים
שטמאו מחמת ימים לא
יעמלו כלים אלא תחבו
ועתה ה"ד הבאה מהכל
כאלו הן משקים טמאים
היוצאים מן הטמא ויוצאו
לו הכתובים:

יא אם היועו ידיה הקדירה טמאה. כתב הר"ב לפי שההכל
מחבר כו' ומסיים הר"ש כגון מערה מלוקח לחם ע"כ. ודבר
תימה הוא בעיני דהתם החס הוא הטמא ומטמא לעליון
שהוא הזון. ואילו הכא לוק העליון טמא ואתא לטמוי לחם
התחתון ומה ראייה היא זו. וכי תימא

דה"ק כמו שהחס מטמא לזון העליון.
אף כן נעשה עליון חס מן התחתון
ולפיכך חוזר ומטמא גם לתחתון.
אכתי לאו ראייה דהא חי משום הא
איכא לדמויי למחס לחם דטמור.
ויראה לי דהך דהכא לאו מטמא
לדגיל הוא. דלא חלקו לעיל חלא

כשהעליון טמור. אבל היכא דהעליון טמא כי חילוק ולעולם העליון מטמא התחתון: הקדירה טמאה. עיין
בפירוש הר"ב דכוף זבים: הקרי זה דומה לסלי זמיס וכו'. עיין בכוף מכילתין:

חזון נחום

יא אם היועו ידיה הקדירה טמאה. (עיין תוי"ט ד"ה אם הויעו ידיה).
ולא ידעתי לעמק חילוק זה דמה ימן ומה יוסף מה שהעליון טמא
והתחתון טמור דמ"ט תתאה גבר ולא עלאה. גם ס' בני מ"י שם תתא על דכריו
וכתב ותמוסו דכריו סברי כיון דעמא הוא משום שההכל מחבר מה לי אם
העמא למטה או הטמא למעלה וכו' יע"ש. ולכן נלע"ד דהכא שאני כיון שההכל
כ"כ מרובה עד שהיועו ידיה תשוב ההכל הוא כגופו של דבר משם והרי נתחברו
זה כזה מ"מ אף שהעליון טמא והתחתון טמור והכי דייק לשון האפרכיים ועדיף
מזיק לדגיל דחס לתוך חס ומס לתוך זון דהתם לא הוה הפוך לזון חלא לפי
שעה. אמנם הכא שיהי שם הכל הרכב עד שהיועו ידיה לא גרע מזיק לזון
לתוך חס דחשיב חיבור משום דתתאה גבר וד"ה הכא אף דהוה עלאה וזו שכתב
הרמב"ם על הכתובים נ"י וכו' דהוה חס כחם וחס כחם וחס כחם וחס כחם

הכלה י"ד:
יא תוי"ט ד"ה אם
היועו כו' דבר
תימה. ויש לחלק כיון
דכא הויעו של מעלה
אינה כלה חלא מעלה
לדמטה. הוה כולוה א"י
מחבר זה לזה. דכא"כ
יש לה משקה בעיני פלמו.
דכיון דהזיק חס חיבור.
ודאי דלוק ההכל מחברין.
ואין פעולתו ניכרת בעליון.
ש"ש לה משקים כאלה"
וכ"כ הרמב"ם נדפס:

מלאכת שלמה

יא הקדירה טמאה פי' הרמב"ם ז"ל מה שכתוב הקדירה לפי שהמשקים
שטמאו מחמת ימים אין מטמאין כלים ע"כ ומה שכתוב
אח"כ בפירושו ז"ל אח"כ תחשוב וכו' עד ויחשוב לו מלאתי שפכר על
המני' הקולמוס:
והר"ש ז"ל צפי' שני פירוש דהאי פלוגתא דר' יוסי ות"ק אקדירה
גופה שיעתת ידיה מטמא הקדירה עלמה אפילו לר' יוסי אם
נטפו: ה"ז דומה לסלי זמיס וענבים שהן מנטפין כך מלאתי מונה:
כ"ש כגון מערה מלוק לחם ר"ל דלא גרע זה מזה כמדובר ומעתה אודא ליה
יחלוק הכש"ד על הרמב"ם נ"י וכבר כתבתי דגם הר"ש כן הוא ג"כ דעתו דלוק בעיקר ולע"ד אם ההכל הוא מרובה
ואפילו כלא לזוק כולע"ד אף שהאפרכיים לא פירשו דכרית:

הידושי מהרי"ח

יא בתוי"ט ד"ה אם
היועו ידיה הקדירה
טמאה. כתב הרע"ב
לפי שההכל מחבר כו'
כגון מערה מצינו לחם
דבר תימה הוא בעיני
דחתם התם הוא הטמא
כו' עכ"ל. ואני לא
הבנתי הירומה דבשלמא
התם אי אפשר לאסברו
כ"א שתחתון טמא
דאם היה העליון טמא
או כשהיה מערה
לתחתון בטמאה בלא זה
התחתון איך שיהיה
דהא נגע בטמא אבל
כאן שהעליון טמא
דימה הר"ש כמו ששם
התחתון החם עשה
פעולה בעליון וכאלו
נגע בו ג"כ כאן כשהיו
ידיהו טמאין והיו צוננים
ועשה התחתון
פעולה והראיה שהרי
כגון מערה מצינו לתם

תפארת ישראל

יבין
מחבר הזיעו שצדיקה עם המלאכה ואח"כ מנייק. להכא עליון טמא: (ח) רק בנטף זיע מידיה לקדירה. קטמאה: (ט) אמק"ט
ואינו מכשיר. דלא חשיב משקה: (ס) דמלגרפס ועירה אונתן מן האזוזים לכלו אחר. אחצביה משקה: (מא) ג"כ כך דינק:

יבין

מחבר הזיעו שצדיקה עם המלאכה ואח"כ מנייק. להכא עליון טמא: (ח) רק בנטף זיע מידיה לקדירה. קטמאה: (ט) אמק"ט
ואינו מכשיר. דלא חשיב משקה: (ס) דמלגרפס ועירה אונתן מן האזוזים לכלו אחר. אחצביה משקה: (מא) ג"כ כך דינק:

אחרונה

ביאת היין היה שלל לרזנו אפילו חשב עליו עכשיו לשתותו אינו כלום
דכל מחשבה דמהני להכשר היינו שמתח באתו עיני כדאמרין כפ"ג וכן
כ"ש דלקמן אם נתכוון לעל שרטינו ככך שרריך לנותתן או לכוונה
אחרת. אבל הכא שחשב עליהן לשתות זה הוא שלא ברזנו שהפך יותר
אם היו ענבים וכשרוה לשתות משום שאין לו לאבדן ובע"כ רריך
לשתותן. והא דקתינו עד שיערה לתוך הכלי ומשמע דעירוי עדיף מחשב
עליו. היינו עממא כדפי' רש"י פ"ק דשבת דף י"ב גבי הכופה
קערה על הכותל דוקא ככאה אבל דרך קבלתה אפילו נתכוון להגיל
הבית מעיקרו וא"ל למים מ' מדלג ככאה גלי דעתי' דאחצביהו ע"כ
זה"ל כשמערן לתוך הכלי אחצביהו. ובהכי ניחא הא דלרדך למיתני הא
למה זה דומה לסלי זמיס וענבים וכו' ולמאי תני לה. חלא ה"ק כמו
בסלי זמיס וענבים המנטפין דפשיטא דלא ניחא ליה כנוספין לאיבוד כ"כ
אפילו חשב לשת' הוה כמו לאיבוד כיון דמתחלה בוא שלל לרזנו וכדפי'
והרמב"ם בחבורו השמיט אפילו חשב עליו ולא ידעתי למה:

משנה

הו' כמשקה עלמו לטמא בליים. ובהא פליג ר' יוסי דבועה אין לגזור כיון
דזועה של זב עלמו טמור חלא אם נטפו דכה"ג מין דחיי סכר משקה
משם הוא ואתי לחלופי במשקין עלמן:
הקדירה טמאה. ומוכח הכא דמשקה שמתחת ידיים מטמא כלים דלא
כשעת הרמב"ם דפליגי כהא כפ"ט מהא"ה"ט. ומשום כך נשמר
מזה ככאן ומפרש הקדירה טמאה היינו מה שבקדירה. וכה"ג מפרש
נמי פ"ב דטבול יום מ"ב אם היו ידיו מטוהבות הכל טמא היינו
מה שכתובה:
השוקל ענבים. ולא תני האוכל ענבים מתוך הקערה. דאלו בני להו
לאכילה היין הוה משקה כדאמרין בשבת ר"פ חזית בותים
וענבים דלמחיה קיימי אפילו דעתו לאכילה כי נפיק משקה יהיב
דעת' פעויה וניחא ליה כהו ולהכי תני השוקל דלא בני להו לאכילה
חלא למוכרן כמשקל והלכך כי נפיק משקה לא ניחא ליה שרונה בענבים
למוכרן ובתוספתא תני אע"פ שחשב עליו טמור הטעם בזה כיון דתתלת
יריו היועו הוה כאלו נגעת בעליון ובטמא העליון וכן כתב הר"ש בפירושו וז"ל וכן אם היו ידים טמאות בטמא מה שבקדירה כאלו הן חיבור
והטעם של הרב תוי"ט אינו מוכן ודוק:

מעשה ארג והוא כללא דפרק ה

גשמים בטלו והרי כל המים שעליו אינם תלושים ברצון ודוקא נחר אחר שוירד בו
שלא ברצונו אלא לילך לדרפו אבל זה הנחר שוירד בו ברצונו לטבול בו כל מה
שירד בו ויטבול בו הכל לרצון אף אם יטבול להעביר מים ראשונים והוא לרצון
וזהו שאמר בתוספתא אפילו הלך בו והפליג עד מיל לא מהני דהכל נקרא לרצון כיון
שוירד בו לרצון ולא מהני אלא נחר אחר ששירד בו שלא לרצון או שרתחו חבירו
לאותו חבירו עצמו והדדיתיה הנה מחמת שכוות:

מי שטבל בנהר הרי היה לו עסק עם המים שישהרו אותו מים העולים
עליו אף שהם שלא לרצונו דמיא למים העולים בפיו כיון שזה דבר
ברור כשיטבול אדם בנהר א"א שלא יעלה עליו מים. אם היה לפניו נחר אחר ועבר
בו הרי בזה לא היה לו עסק עם המים והלואי שלא היו ולכן המים העולים עליו
שלא ברצונו בטלו השניים את הראשונים והרי המים שעליו אינם תלושים ברצון כי
כאונם הם עליו ולא היה לו עסק ורצון עם המים כלל. וכן בשעלה מן הטבילה דחתו
חבירו בשכרותו בטלו המים הראשונים אבל אם דחתו דרך שחוק לא בטלו אלא הרי
המים שעליו תלושים ברצון כיון שזוהי לו רצון לשחוק במים וידוע שא"א זה אם לא
שיעלה מים גליו הוה המים שעליו כאלו הם ברצון אף שהם באמת נתלושין שלא
לרצון דמיא למים שבפיו ובשפתיו. טבל בנהר ועלה וירדו עליו גשמים אם רבו עליו

ודמא

מכשיריו מי שטבל פרקה

והוא כללי דפרקה

מן המים וחובט עליו שיתפרד ומתרכך והוהמא והאבק ואח"כ לוקח קצה האחד וחובט עליו וקצה שכבר חובטו מניחו במים וממתת החבטה שחבטו נימוס הוהמא במים והולך לה וכן עושה כמה פעמים ואח"כ בשכבר הוהמא הדבוקה הרבה בשערות הלך לו טובלו במים ולוקח כל השלה מן המים וחובטו חוץ למים שילך הוהמא ממנו עם האים והחובט על השלה חוץ למים פשוט שהוא בכ"ת שהוא מתכוין שיצאו המים עם הצואה והלכלוך אבל כשחובט חתך המים הרינו קצה אחד ואח"כ קצה אחר תרי כשחובט עוקר כוונתו שיתרכבו הלכלוך הרבוק ואח"כ כשנותני במים נימוס והולך לו ומעתה אין לו שום צורך בשעת חבטה במים היוצאין מן השלה עם הצואה דהא עוקר כוונתו אינו אלא שיתרכבו ואח"כ כשנותני במים ממילא יוצא הלכלוך והפרש ממנו וכיון שאין לו צורך אף שאינו מוסיף לו אם יוצא המים עם הלכלוך כיון שאין לו ריוח בזה דהא בלא זה כשיתנו בתוך המים יצא הלכלוך בתוך המים ולכן אינו בכ"ת ור' יצחק סובר אף שאין לו ריוח בזה אעפ"כ כיון שאין מוסיף לו הוה כחלשור ברצונו :

משנה ז המים העולין בספינה ובעיקל שקרין אנקער ובמשומות שמוליך בו הספינה פהורין והוה במים שעל גוף אדם שעובר בנהר כיון דאין ענין הספינה אלא להעביר הים והנהר המים העולין בה הרי הוא כעולה על גוף אדם שעובר בנהר שאינו מכשירין שאין לו עסק עם המים אלא כוונתו לילך לרדכו ומה לו אדם העובר בנהר או ספינה העוברת כל אל מים העולים עליהם שלא לרצון אינן מכשירין שאין להם עסק עם המים ואינם מתכוונים אלא להעביר לרדכם אבל מי שיושב בספינה לשוט למייל שיש לו הנאה ממה שעובר ויש במים דמיא לטמ במים להנאת שייטא דמים העולין עליהן מכשירין דהא יש להם רצון ועסק עם המים דוקא ולכן העולין שלא לרצון בהכרח הם מכשירין כמו מים העולין אחריו הולי שדולת מים לרצון ומים העולין בפיו כששוחה לשנות. ובמזדורות וברשתות המים העולין בהם שלא לרצון אינן מכשירין דהא אין להם עסק עם המים אלא לצוד דגים וכיוצא בהן מתכוין ואם נצטרף תלשם לרצון דהא יש לו רצון שיתלשן במאן המוליך את הספינה לים הגדול לחוקק במים וכן מסמר וכן אור לכבותו כל אלו צריכים למים ויש לו עסק במים אף העולים שלא לרצון מחמת הכרח הענין שהוא רצונו מכשירין דמיא למים העולין אחריו הלוי שדולת בו מים דמכשירין אבל מסמר לשבת לכבותו אינו בכ"ת דלא צריך ליה דמיא לטמ וכימיא דהא של מתכת הוא. ורבינו כתב כמבואר בתוספתא המגיה את האור בגשמים לעשותו פתח הרי זה בכי יותן אבל המוציא את האור ואת המסמר לגשמים לכבותו אין המים שעליהם תלושין ברצון דהא אור כיון שאין בו שישתיר פתח או תחכות עץ ממילא יהיה כבה והולך כשישרף לגמרי ומסמר ממילא יתקדר ומשנת דנקט לכבותו פתח כי מסתמא מסכת את האור מפני הצורך בו :

משנה ח קמיה שעושיין לכסות השלחן ולאכול עליו ונקרא גנוסקמי ליוואנד ושפך עליו משקין שלא לרצון אינן מכשירין אף שא"ל לאכול כלל ולשתות אס לא שישפך מעט עליו אין זה רצון כלל דאם ירצה להוזהר הרבה לא ישפך אפילו טפה לחוץ : ואם נער ולא הקפיד על מה שיפלו נפלו על פירות הרי הם בכי יותן וזה שעם הגיעור בכ"מ הראב"ד :

משנה ט הניצוץ אינו חיבור לא לטומאה ולא לשהרה כיצד היה מערה משקין פהורין לתוך כלי וממא ואפילו על גבי השרץ הרי העומר הניצוץ פהור ואם קלש מן המשקין הניגדין מן האויר הרי זה שקלש פהור ואין צריך לומר המשקשק שמעורב ממנו פהור. כמה דברים אמורים בשערות מצונן לצונן או מחם להם או מחם לצונן אבל המערה משקין פהורין צוננין לתוך משקין סמאין חמוין הרי הניצוץ חיבור וטומאה כולן שהוא מערה מהן וטומאה הכלי שמערה ממנו מחמת המשקין שבתוכו שחרי נטמאו ומפני מה אמרו כך מפני שהענין החמוין העולין כחמתה עשן מתערב בניצוץ שאין לו עשן שהוא צונן ובמים שכלבי עליון הצוננין ומסמא הכל שהענין העולין מן החמוין משקין הם לכל דבר לשכ"ל האשה שהיו ידיה שהורות והגיטה בקרחה טמאה והיועו ידיה מהכל הקרחה נטמא ידיה כאלו נגעו במשקה שבקרחה. וכן אם היו ידיה טמאות והגיטה בקרחה והיועו ידיה נטמאו כל מה שבקרחה כאלו נגעו במשקין שבקרחה. נחיל רבש חוסיים ודישן הצנחת הניצוץ שלהן חיבור ואפילו היה מערה מצונן לצונן מפני שיש להם ריח והרי הם נמשכין כדבק לפיכך כל האוכלין אין הניצוץ שלהן חיבור אפילו היו עבים הרבה כגון הניצוץ והחלב המזוהר וכיוצא לפי שאין להם ריח וכן שאר כל המשקין אין להם חיבור אלא אם כן מערה מצונן להם והיוותר עיין בתוספתא ושפוט הכ"ר כביעתא ככותחת דחבל העולה מדבר אדם אף בלא חיבור טמא לעליון הקר אבל שנית מעליון החבל אינו מתחברין ביוצא כלל :

דמיא למים שכפוי. אבל אם השטה היה גם כן שלא לרצון כגון שרוצה לעבור את הנהר ואין לו מעבורת דמיא למים עובר בנהר שהמים שעליו אינן מכשירין. ואם נתכוון להחיות כדרך המשתקין מכשירין. העושה צפור עיני פ"ו א'. פירות כגון חטים ושאר זרעונים שירד דלף עליהם ר"ש השיב ליה כלאו יש לו עסק עם המים דהא רצונו שיתפשטו על כל הפירות אף שהם שלא לרצון מכשירין וחכמים סברי כיון שכל עיקרן לא היה בהם שום צורך אין זה לרצון כלל :

משנה ד הכור הוא מלא מים על כל גדותיו וא"א למדרו לא לעמקו ולא לרחבו אם לא שיתלחלה הקנה במים ר"ש סובר כר"א דלעיל פ"ד מ"ה דאף העולין ברגליו הם בכ"ת אף שברגליו הם שלא לרצון לגמרי ולא היה לו שום צורך שיתלחלו רגליו במים אלא באונם גמור כיון שבידיו מכבס ברצון את כפותו הרי יש לו עסק עם המים אף שהעליה של מים על ידיהם הם שלא לרצון הם מכשירין דמיא לשתה מים שכפוי מכשירין כיון שא"א לשתות בע"א וה"ה א"א כאין פנים לכבס בלתי ידים הרי המים העולין בידיו מכשירין אבל ברגליו שאין לו עסק עם המים לצורך כביסה אלא שזה הכור הוא עשה שהכרה לו לעמוד ברגליו במים הוה המים שברגליו שלא לרצון דמיא לעובר בנהר. ור"א סובר כיון דא"א לכבס בבור זה אלא שיעמוד ברגליו במים הוה גם רגליו צורך כביסה ואף שבאמת אינו ענין לרגליו עם הכביסה וכך הוא סברת כ"ש בענין מים הנתזין כיון דזה הצינור עשוי כך וא"א בענין אחר הוה שלא לרצון כרצון וכך הוא סברת ר"ש באן כיון דא"א למדוד בור זה אם לא שיעלה מים על הקנה את רובאמית לענין המדרה לרחבו אין עסק עם המים שהרי אם אמרינן כיון דבזה הכור א"א המדרה אם לא במים דמיא למים שעל רגליו הוה הכביסה א"א אם לא שיעמוד במים ברגליו אף שאין ענין לכביסה עם רגליו כן הכביסה דמיא רחבו. ור"ע הולך כדרכו שאין לו ענין כלל עם המים שהרי אם הכור לא היה מלא היה יכול למדוד אותו בלא רעיונות. מים כלל הוה כמים שברגליו דלחכמים איננו מכשיר כלל דהא ענין אמיתי לרגליו עם הכביסה והרי באמת הוה עולין שלא לרצון כלל אלא שאתה לו כיון שיש לו עסק ורצון עם המים והוה עליה אף שלא לרצון ברצון וכל זה בענין שיש לו עסק עם המים אבל רגליו לענין כביסה וקנה המדרה למדרות רחבו אין לו עסק עם המים כלל אלא בזה הכור במקרה אבל המדרה לעמקו אע"פ שאין צורך אלא למים שברגליו עם המים מן הרושם מכשיר כיון שיש לו עסק עם המים שירשים לו לידע עמקו וא"א שיהיה הרושם למעלה אם לא שיהיה גם למטה אף שאין לו צורך במים שלמטה מן הרושם והם שלא לרצון דמיא למים שכפוי העולין שלא לרצון ומכשירין כיון שברצונו שתהה וא"א לשתות אס לא שיעלה מים בפיו הוה הכל לרצון כן הכא כיון שרצונו לידע ע"י רושם עומק המים אף המים שלמטה מן הרושם כיון שא"א בענין אחר הוה הכל לרצון ומכשירין :

משנה ה פשט ידו או רגלו או קנה לבור לידע אם יש בו מים הרי המים העולין בידו וברגלו ובקנה אינם תלושין לרצון דאין לו צורך כלל במים העולין אם היריעה אם יש בו מים לא היה בזה לו עסק עם מים דוקא דהא אם היה תבואה ופירות ואם יש בו מים לא היה בזה הענין שיתן שם ידו או רגלו או קנה אף שיעלה על ידו או רגלו כלום מן הפירות והתבואה א"כ העליה של מים שעלה ידו ורגלו וקנה אף שהוא הכרח אבל אין לו בזה עסק עם המים כלל דהא כך לי מים ופירות והתבואה וזרעונים ירגיש גם כן בידו וברגלו וקנה אף שלא יעלה עמו כלל אבל המשלש חבל לבור או תבואה ופירות לא ירגיש כלל כיון שהחבל כוסף עצמו והוא רך או בפירות והתבואה אין לו ידיעה כלל על ידי החבל אלא במים הוא ע"י המים שהעלה על החבל הוה העליה של מים על החבל לרצון גמור ולידע כמה מים דמיא ממש למודד לעמקו : דוק אבן לבור לידע מן הקול אם יש מים בבור ההוסיק אבן למים נשמע קול הרעשת המים וכן אם יש תבואה או זרעונים ניכר ע"י הכאת האבן בהם כי אינו דומה קול העושה אבן כשהכה על ארץ הקשה לקול שהוא עושה כשמכת על דבר רך ולכן אין לו עסק עם המים כלל ולכן המים הנתזין שלא לרצונו אע"פ שא"א כשיכה אבן על המים שלא יתזו ממנו אינן בכ"ת ושעל האבן אינן תלושין דמיא לנשמים שיוודין על האבן הטומאה דשהורין שאין עליהם משקה דבפילו על גב הגוף וה"ה הכא בפילו על גב האבן אבל הראב"ד כתב כמדומה אני שעל הכשר הכל היינו שאינן מכשירין אבל מקבלין טומאה דלא דמיא למים שעל גוף אדם :

משנה ו דרך השלחין להניח העורות במים על איזה ימים כי יש על השערות כמה זוחמא נרבתת סאר ומיני אבן מדובק מאוד בשערות וכפרס בשלחין של צאן וע"י שריותן במים איזה ימים מתרכבו הוהמא והלכלוך ולוקח קצה השלה

מכשירין המעלה פרקו

פרק ו א המעלה פירותיו לג. מפני הבנימיה. וירד פרקו א המעלה פירותיו לג. מפני הכנימה. עליהם

חזון נחוני

א המעלה פירותיו וכו'. כתבו בתוס' פרק המוכר פירות דף ל"ז ד"ה לא ל"כא כגון שחמדו כמי נשמים וז"ל תימא דכסא תכמע ש"ס חילוק בין נשמים לנאר משקין וחיה חילוק יכול להיות בייסוס. ומס' פסחים ר' שמאל דמיס כעין דמיא ליה ולא כהל משקין כגון יין אפי' לא תימא ליה מכשר דמיס כתיב וכי יתן מים על זרע. אין נראה להכניס לזה אכסת כשום דוחסת סיסא חשיבות בין מנמים לפני הכשר ומאשר יכל עליו מים משקין הכשר לכל משקין.

תפארת ישראל
פ"ו א רל טל יקלעו :

פירד

ציננים

המעלה חילוי יג וכחסי
כ"ד ז מ"ה יג ע"ה
ס"ג העלן חס"ל יחבמ
תוהנת ז"ל ס"ו :

משנת אחרונת

פ"ו א מפני הכנימה. משעל דוקא שמתרס מפני הכנימה אף שמתרס ה"ו בכ"י. וסיפא תני חס נתכוון לכך הא שמתרס אינם בכ"י. ויראה דסיפא דוקא נתכוון הא שמתרס אינם דוקא כדנתן כפ"ג דמתח דוקא כעיק. וכפי

צינונים

כל האגרות מ"י שם פ"א דף א' א"ר ר"מ יוסלמי דמאי ד"ס פ"א כל הקמחין מ"י שם

חלופי גרסאות

ב ספני פה ספארתו כ"ט ספני פה ספאין

תוספות חדשים

ב בהר"ב ד"ה מפני אלא משקה הפה בו האבק שעליהן הוא פי הרמב"ם אכל הר"ם והר"ם פ"ה השעם בפתייתיון בשוק מלהמן במשקה ספני :

אליהו רבת

ב וכי מפני מה סמאן כפניו משקה הפה . א"ר יהודה פליגי דקאפליגי בין לחים לבישים א"ל ר"מ וכי מפני מה עתה מפני משקה הפה . שדך להביך קבר האגרות כפה ונמלאו חמוץ וזין בו משקה ומה לי לחים ומה לי יבשים . ור"י יהודה פכך כלום מתין . אלא כיבוס מתין כפה ומשך את שמכפיים לתון ואת שמכחון לפי"ו כדי שיתלחח כולו אכל כלתים גם כמתין אלו מתורו ואין בו משקה הפה כלל . והכי אמרין בירושלמי דדמאי פ"ה דעמא דר"מ דמשקה פ"ה מאוס משקה הפה מאוס

ראשון לצינון

ב בהר"ב ד"ה יבתינו לשון חלוח כ"ו . י"ג הר"ם בזה הלשון שמשע לשון לחות כמו שיתלחח ד"ה אלו עורין דף מ"ז ע"ל וכן חידוש ק"ה על הר"ב דשביק שהקדם למייתי המאחר גמרא פרק לא יתפור וגם על החו"ט שכתב על פירש הר"ב לשון לחת . מן פי הר"ם ולא הערה בשניה הר"ב באותה דוגמה דחיה שפירש מן ח"ס פתחים מן ומיית מן ח"ס כ"כ ועד דהר"ם בפרשות פ"ט מ"ה ד"ה שיפתיו כתב ללחיה משקה לא יתפור דף י"ה . וכו' עמא :

חדושי מהרי"ח

ב ברי"ב ד"ה הקמחין והסלתות של בית השוקים שמאין לפי בו יודים ממשמשים בהן נמיר בו ע"ל ג' ב' ואף פתחים ידים שניות ואין ב' עושה ג' בחולין היינו שידוע שהם פתחים ידים אבל כי כל העולם ממשמשים בהן יש בהן כמה שהם אב המוטאה יא ראשון :

קליעות : שימתינו . לשון לחלות ודומה לו בגמרא פרק לא יתפור (דף יח) . מיתנא קשה לכותלים : אינו בני יותן . אם ירד עליהן כל : כל האגרות . של בית השוקים טמאין . לפי שהמוכרים רגילים ללחף עליהן מים כדי ללחלח וכן מוכשרין לקבל טומאה והידים ממשמשים בהן תמיד . הלכך הן בחזקה טומאה : מפני משקה הפה . א"ע פ שאין מולפין עליהם מים כספן לחין . מ"מ רגילין לתת עליהן משקה יסולא מן הפה כדי להסיר האבק שעליהן . ובו הן מוכשרין . ואיכא בין ח"ק לר"מ מקום שאין רגילין ללחלחם במשקה הפה . לר"מ טהורים . ולת"ק בכל ענין טמאין . דאף בלחין נותנין בהן מים והלכה כח"ק : הקמחין והסלתות של בית השוקים טמאין . לפי שלותמים החמטים שלהם קודם שיטמנו אותן והן מוכשרות והידים ממשמשים בהן

הטריגים מלאכת שלמה

בלשון ראשון פי' לשון רפיון . אכל כספך משנה כתוב שם . צפי"ד להלכות עומתת אובלין בשביל שימתינו שימדדו ומן ארוך ולא יספדו והיו לשון המתנה ע"כ : א"ר מאיר וכי מפני מה עמאום וכו' ירוש' דמס' דמאי דף כ"ד . ועיין במ"ש שם בפ"ה סימן ז' . וכתוספתא משמע דרשב"ג ס"ל כר' יהודה :

ר' יונה נמא סתם מתני' דקתי טכאמתיאון לו נמנות אחרות מעשר מכל אגודה וקאמרה ללא כר"מ דלר"מ . מכל קלת וקלת לבדו לר"ך לעשר דתנין תמן כפ"ו דמס' מוכשרין כל האגרות של בית השוקין עמאין ר' יהודה פליגי דקאפליגי במוכשרות ועמאית ספעמים האגודה יתרת והואר אותה בפיו ומשקה הפה מכשרה פ"מ דר"מ . מים להותר הקשר ה"ו ליתום שמה הותרו ב' או ג' אגודות וכשכח לקובצן מערב קלחין של זו בו ולר"ך לעשר מכל קלת וקלת ומשני הסם ראו לעמא כל האגודות שמה אחת הותרו ב' או ג' אין לחוש לעירוב אלא כל אחת פתח קובצה לבדה בקלחיה שלה אלא שפעמים נותן מה שבתוך כפנים ומה שפנים בתוך ואין בכך כלום הלכך אין לר"ך לעשר אלא מכל אגודה ואגודה עכ"ל . ולפי"ו נראה דתוספתא סבירא הר"ם ה"פ כל האגודות של שוקין פ"ה שזוכרין אותם בשוקין קטנים וזה כלים מביית השוקין והוא מקום שזוקין גדולין וכן מוכרין אותם אגודות אגודות והלוקחין מבייתן אותן כאלו לשוקין קטנים והלוקחין כאלו אין לוקחין אגודה אחת שלמה לר"ך גדולה אלא מתורין אותה בשוק ולוקח א"כ איש מה שדרכו לבו ואמר ר"מ כי כל האגודות הללו הגדולות של שוקים וכן כאלו מביית השוקין אלא שזוכרין אותם בשוקים קטנים ואין להותירן שם ולמוכרן מעט מקום האגודה ויכולא בזה אמרו בני עטל יוס"פ דמס' עטל יוס"פ משנה ג' דלא פסל אלא מקום מנעו בלבד קמ"ל דעמא טולה מפני שמתערפת תמור ואגודה ואינו מדדק לאוגדה במקומו הראשון אלא פעמים למעלה פעמים למטה פעמים בתלפ"ה הלכך גזרו אומר דכולה עמא בעבור משקה הפה ואמר רשב"ג אם כדברי ר"מ יהי אגודות של שוקין טהורות פי' אגודות של שוקין קטנים שאין בהן מביית השוקין אלא מהגנה לשוק קטן דרך הוא להתייבן שם ולמוכרן מעט מעט ולא שייך שם תשעה דר"מ שמשקה אותה במשקה הפה כשעת האגודה והוא מאמר אחרון וקיים כי גם ר"מ יורה בזה ולא כה"ס הר"ם דרשב"ג מולק על ר"מ כנפ"ד לפי המ"ס . אמנם הר"ם ימאן זה וכן הרמב"ם ז"ל פסק הרמב"ם ר"ש פי"ו מה"ט"ל כת"ק ואש"ל דמשמע דת"ק סינו ר"מ ור"מ ור"מ הלכה כר"מ מ"מ מדתייה רבי גריש"ל בלשון סתם פ"מ שכן הנה"ה והנה"ה ה"ו מה"ל"ל לאוקומו סתם מתני' דדמאי כר"מ :

כל הקמחין והסלתות של בית השוקין טמאין . ז"ל הרמב"ם ר"ש פי"ו מה"ל"ל ע"ל והקמח והסלתות לוחתין ואת"ק עומחין אותו וכן סמטין שחולקין אותם ברחים ה"ה הן בחזקה מוכשרין בכל מקום בין של שוקין בין של בתים מפני שלותמין אותו להסיר קליפתם . ומכלל קשה לי על מ"ס הר"ב פ"ה ח"ה א"ה ש"ה י"ג על מ"ס מן כש"ע וכשעת הדמך מותר ליקח קמח מן השוק וז"ל ומ"מ מותר ליקח קמח מן השוק פי' מהמחלף הלעין שהמוכרין אין לוחתין אלא א"ה י"ד ע"ה ש"ה מן המוכרין

יבין הפארת יבין

ר"ק מדרגיל להסיר אגודת צפיו . ונעמאן מהרוק . ולכחי אפילו נקטף מקרוב עמא . כירושלמי . ר"ב"א : י"א שנלחתו הסעים והוכשרו . ונעמאן ע"י משמוש שא"ח"ב : מני

אחרונה

הרמב"ם בחבורו שכתב גבי חלקא ערנים וספני בכל מקום עמאין בין בשוקים ובין בבתים ע"כ משמע דמפרש שוקים כמשמעו הם ר"ה ומ"מ מ"ס הרב שהידים ממשמשים בהן אין ר"ל משום עומתת ידים אלא כלומר הכל ממשמשים בהן עמאיים וטהורים וכ"כ הרמב"ם הכל ממשמשים בהן דאלו משום ידים אין שני עושה שלישי אפילו טכול לתרומה רפ"ד דע"י : ר"י מטהר בלחין . שבלחין אין נותנין עליהן מים . וכבר דלת"ק אף בלחין נותנין בהן מים . ולא פירש למה להם ליתן מים ולשון הרמב"ם אינו כן אבל גם הוא אינו מוכן . ונראה לפירש דלת"ק אין נותנין בהם מים לגילם אלא כיוון שהם ממתת הנשמים שקבלו במחזור וסמח בהן משתלשלו הם ככ"ו כדאמרי' גבי פל עושה העל עליהן וסמח ככ"ו והכא לא תני וסמח בכל דבר שהכל רגילין לשמוח ודאי אמה וכדפי' בפ"ג ובירקות הכל פתחים בלחין יתיר . ור"י מטהר בלחין לנעמאן איל דאמר בפ"ג דשמה להודא לא מהני אלא בעי' מעשה לגלות השמחה והלכך מטהר בלחין דהא ליכא מעשה . ור"מ ר"מ אפילו לדידך יש לך למאן בלחין מפני אשקה הפה דאיכא מעשה . ובמקום שאין רגילין במשקה הפה ר"מ כת"ק ס"ל דמ"מ עמאין בשמחה לחוד :

מפני משקה הפה . פי' הרב שרגילין ללחלחן ברוק וז"ל הרמב"ם ז"ל יתכן דמים שכיחי ויכולין ללחלחן במים ולא ברוק דמאיים פי' סירקות

בהן תמיד. לפיכך הן בחזקת עומאה: החילוקה. חטה כחטה וגחלק כל גרעין לשנים: טרגים. שנחלק כל גרעין לשלשה: טבגי. שנחלק כל גרעין לארבעה: בכל מקום. אפילו שלא בבית השוקים שהכל מולפין עליו מים: ג' חוץ משל מוכרי משקה. מפני שנוגעים בהם בעוד שמשקה עופה על ידיהם ואין מקפידין על הלכלוך שקליפתה מגינה עליהם: ואם היו מוכרים עמהם פירות יבשים. מתוך שמגביס ידיהם כדי שלא יענפו את הפירות מגביס ידיהם נמיו קודם שיגשו צבטים: כל הדגים בחזקת טומאה. לפי שהם מוכשרים במים. והטמא והטהור ממשמשים בה: חתיבת האלתות. מין דג שרגילין למכרו חתיכות חתיכות. ומקום יש ששמו אלתות ושם לדין אותו ומוכרין אותו: ודג המצרי.

הטרגים. פי' הר"ב שנחלק כל גרעין לשלשה. וברפ"ב דנגעים קתני בית טריגון ופי' הר"ב שיש לו שלש זוויות שלש בלאון רומי טר"י ע"כ. ובגמרא ספ"ק דמוז טריגון ג' טריגון ד'. וכתבו החו"מ שכן הוא בלאון יון. והיה נראה דגרסינ הכי טרגים וטעריגים אלא שלא ראינו כך בשום נוסח. ובגמרא דסוף פ"ב דמ"ק (דף י"ג) מיייתי למשנתנו ג"כ כמו שח"א בספרים: ג' חו"מ משל מוכרי משקה. כתב הר"ב מפני שנוגעים בה כו' ואין מקפידים על הלכלוך שקליפתה מגינה עליהם והוא מטמא אותה בקליפתה כמו שנתבאר בפ"ב של עוקלים. הרמב"ם: עמחן. עם המשקה והצבים. הרמב"ם: *כ"ל הדגים ט'

החילקה (י) הטרגים (י) והטמגי (י) טמאים בכל מקום (י): ג' כל הביצים בחוק/טהרה חוץ משל מוכרי משקה(י). ואם היו מוכרין עמהן פירות יבשים (טהורות י). כל הדגים בחזקת טומאה (י). רבי יהודה אומר חתיבת אלתות (י). ודג המצרי הבא בקיפה. וקולים האספנין. הרי אלו בחזקת טהרה

החילקה (י) הטרגים (י) והטמגי (י) טמאים בכל מקום (י): ג' כל הביצים בחוק/טהרה חוץ משל מוכרי משקה(י). ואם היו מוכרין עמהן פירות יבשים (טהורות י). כל הדגים בחזקת טומאה (י). רבי יהודה אומר חתיבת אלתות (י). ודג המצרי הבא בקיפה. וקולים האספנין. הרי אלו בחזקת טהרה

דג קטן מאוד שמביאין ממנו קופות מלאות במזרים: וקולים מלאכת שלמה

האספנין חזון נחום

החילוקא הטרגים והטמגי וכו' וגראה שה"ש ז"ל גרים חילוקיא טריגים חילוקיא כמו חלקא פ"כ: חילוקיא כגומל טמגי וכן הוא בערוך ערך טסן. אש"ג דמס"ק דנויר משמע דגרסי' טמגי ג"כ בנימל דקאמר טריגין ג' טריגין ד'. ובפ' כילד מברכין דף ל"ח תניא חלקא טריגים זריד ערסן ופי' רש"י. ז"ל ויפ' ליה שם במיעד קטן ס"פ מי שספך חלקא דמתכרי באסיחא חדא לחרתי טריגים חדא לתלת זריד חדא לר' ערסן חדא לחמש פ"כ. אמנם איני לא מלאחי שם במיעד קטן לא זריד ולא ערסן ועיין בערוך ערך זריד:

האוכרין לוח אסור לילד לחמת לקוח דכל קטנ כחמיה על מחיה דמי אבל אם מוכר מיכא לבית הישראל למוכר מותר ליקח משנת כיון שרוב האוכרין אינן לוחין כל דפריש מוכר פריש כו' ע"כ. ואחר המחילה רבא ה"ל ליתא דמחיה שמשע שרוב האוכרין לוחתין לכך נראה שהטעם כמ"ס ס' מנן דוד דליתא לא ליתא בדרך שנתחין ולפ"ו אף כדוע מותר וכ"כ שם בפ"י ס' מנן דוד וז"ל וגראה דלפילו במקום שטובין ללוחות החסין אימך לא לית בדרך שנתחין וכו'. אמנם ס' מנן אבהים כתב וז"ל קמח מן השוק דלא מחזיקין אסורא שמה נעט בו מים ע"כ. נראה דפ"ל כמ"ס הפרי חזק ודברי ס' מנן דוד הוא הטעם כנל"ד:

ג' כל הביצים של חרנגולה וזאת עופות ושוקל בהן החטוי לא יובש: קוליים שמו של דג האספנין ע"ש מקומו: כל הדגים בחזקת טומאה דחיישי' שמה יעבר עליהן את המזורה ותקן בפירוקן ללעיל ואם יעבר בני יותן ובתוספתא ואין ע"ה נאמן לומר לא יעברתי את המזורה עליהן הר"ש ז"ל: ר' יהודה אומר האלתות ודג המצרי כך מ"מ: ב"ן

תניא נפק כל שפה הקמחין והסלחות של כעשים של כפרים טהורין ושל כרכים עמחין ומכרם הם דטעמא מאוס דכעשים אינן מקפידין ללחות ולפ"ו ז"ל דמתני' דורא ככרביס אייבי וא"כ יש תימה על הרמב"ם ששמיש שם ברייתא זו ולא כתב אלא לישא דמתני' ואולי ס"ל דלוחת ברייתא פליגא אחתני' שלא חילק בין כפרים לכרכים ואכשכח היא ואש"ג דמיייתי לה הש"ס לא מיייתי לה אלא ללמוד תימה דלפטר לקיים בלא ליתיה דלפ"ג דמשכשתא היא בעיקר דרין מ"מ לא מילתא מיבא לא שייך לומר משכשתא היא חיה דוחק וז"ע על הכריתא קשה למע טק של כעשים ומתני' דילן סתמא מי אלאה שאין לחק בזה בין כעשים לישראל ודוחק לומר דתא דרין בישראל בשיבין אייבי ובישראל אין לחלק מקפידין ללחות ועוד דלפ"ו יגדל התימה על הרמב"ם שלא חילק בזה: וכן פירש הרמב"ם ואש"ג דמתוכרין לא ממשרי היבא

בין כפרים לכרכים כי כל ישראל בני הכפרים והטמא והטמא מוכשרין במים שריס הם ואפילו בני הכפרים

בין כפרים לכרכים כי כל ישראל בני הכפרים והטמא והטמא מוכשרין במים שריס הם ואפילו בני הכפרים

יבין מיני גרויפצן. כל גרעין כחלק לב' (יג): א' לג': (יד) א' לז': (יח) אף שלא של שווקים. מדהכל לוחתין: (טו) שנחללחו ממשקה טופח צבידים והוכשרו. ונעמא ח"כ ממשמש:

יבין (י) שמגביס ודיהם כל פסע שיגעו במשקה. שלא יענפו הפירות: (יח) ממדנעבר עליהן הרשות עם מים. וכשמתו הוכשרו. ונעמא ממשמש. רב"א: (יח) של דג: (כ) שם מקום: שאין

והיינו דקא"ל ר"מ לר"י נהי דאין רגילין ליתן מים בלאין ולא הוכשרו אכתי איבא למיחש שמה אחד מן הלוקחים הוא זכ או זבה ושמה ניתו לגורא מאחד מהן על הירק ורוק שלהן הוא אב הטומאה ואפילו לא הוכשרו מממחין דמשקין עמחין מממחין אף שלא לרעון. ואפ"י נפרש טוקים דמתני' היינו טוקים ממש שהם רה"ר וא"כ אין לחוש שמה אחד מהן זכ דספק טומאה דרה"ר הוא. וז"ל דר"מ לטעמי' דאף ברה"ר מממח כה"ג כפ"ה דטהרות דלמר יאן ברה"ר ועמד כליו עמחין מדרם דברי ר"מ שמה אחד מהן זכ: מממחין בכל מקום. פי' הרב אפילו שלא בבית השוקים. ומשמע הכא דבית השוקים אינו שוק שהוא רה"ר דוקא ומשום דברה"ר שביחי הרבה לוקחים ולא ברה"י. דא"כ חלקא טריגים ועטמי נהי דהן מוכשרין אכתי שלא בשוק אמחי מממחין הא כיון דלא שכיחי הרבה לוקחים ליבא למיחש לטמא. אלא דבית השוקים היינו ככרכים והמכירה הוא בתוך הבית שגם שם מזויין הרבה לוקחים והוא שכתב הרמב"ם בין בשוקים ובין בבתים דחלקא וטריגים וטימגי שהן מוכשרים אפילו במכרים בבית עמחין שגם שם צאים לוקחים הרבה: ג' חו"מ משל מוכרי משקה. סתם משקה שכתבנו הם שפעם משקין המכשרין דתנין להו לקמן. וחוקן מאלו הן בקראין מי פירות כדחתן ספ"כ דפסחים לא במשקין ולא במי פירות וכן בפ"ו דמקואות מ"ב וה"ש שהמטקה נוגע צבטים והוכשרו ואש"ג דכנייעתו לא מתכונן שיתלחלו הכלים. כיון דהמשקה מחלחל לרעון כאלו דלוקח האדם אש"פ שאין סופן לרעון מכשרין. ולרמב"ם דמזיקין גם כפולחן על הפירות לרעון מפרש כדאן שנתמא נוגע ומשמה המשקה והמשקה מטמא הכיאה ע"כ כדומר דמשקין עמחין מממחין שלא לרעון. ומשמע דמשקה הנוגע בקליפה מביא הכשר לאובל משום דקליפה הוי שומר ומלטרף לכביאה הוי כאוכל עלאמו נמי לענין הכשר וכן משמע דהטור והרשב"א דף ק"ח דפליגי ביד אי יד להכשר משמע דבשומר לב"ע הוי הכשר. ולא מלאחי הרמב"ם פט"ו מהט"א שהעתיק דין הכיאים וכל כבא זו השמיך לגמרי וז"ע:

והיינו דקא"ל ר"מ לר"י נהי דאין רגילין ליתן מים בלאין ולא הוכשרו אכתי איבא למיחש שמה אחד מן הלוקחים הוא זכ או זבה ושמה ניתו לגורא מאחד מהן על הירק ורוק שלהן הוא אב הטומאה ואפילו לא הוכשרו מממחין דמשקין עמחין מממחין אף שלא לרעון. ואפ"י נפרש טוקים דמתני' היינו טוקים ממש שהם רה"ר וא"כ אין לחוש שמה אחד מהן זכ דספק טומאה דרה"ר הוא. וז"ל דר"מ לטעמי' דאף ברה"ר מממח כה"ג כפ"ה דטהרות דלמר יאן ברה"ר ועמד כליו עמחין מדרם דברי ר"מ שמה אחד מהן זכ: מממחין בכל מקום. פי' הרב אפילו שלא בבית השוקים. ומשמע הכא דבית השוקים אינו שוק שהוא רה"ר דוקא ומשום דברה"ר שביחי הרבה לוקחים ולא ברה"י. דא"כ חלקא טריגים ועטמי נהי דהן מוכשרין אכתי שלא בשוק אמחי מממחין הא כיון דלא שכיחי הרבה לוקחים ליבא למיחש לטמא. אלא דבית השוקים היינו ככרכים והמכירה הוא בתוך הבית שגם שם מזויין הרבה לוקחים והוא שכתב הרמב"ם בין בשוקים ובין בבתים דחלקא וטריגים וטימגי שהן מוכשרים אפילו במכרים בבית עמחין שגם שם צאים לוקחים הרבה: ג' חו"מ משל מוכרי משקה. סתם משקה שכתבנו הם שפעם משקין המכשרין דתנין להו לקמן. וחוקן מאלו הן בקראין מי פירות כדחתן ספ"כ דפסחים לא במשקין ולא במי פירות וכן בפ"ו דמקואות מ"ב וה"ש שהמטקה נוגע צבטים והוכשרו ואש"ג דכנייעתו לא מתכונן שיתלחלו הכלים. כיון דהמשקה מחלחל לרעון כאלו דלוקח האדם אש"פ שאין סופן לרעון מכשרין. ולרמב"ם דמזיקין גם כפולחן על הפירות לרעון מפרש כדאן שנתמא נוגע ומשמה המשקה והמשקה מטמא הכיאה ע"כ כדומר דמשקין עמחין מממחין שלא לרעון. ומשמע דמשקה הנוגע בקליפה מביא הכשר לאובל משום דקליפה הוי שומר ומלטרף לכביאה הוי כאוכל עלאמו נמי לענין הכשר וכן משמע דהטור והרשב"א דף ק"ח דפליגי ביד אי יד להכשר משמע דבשומר לב"ע הוי הכשר. ולא מלאחי הרמב"ם פט"ו מהט"א שהעתיק דין הכיאים וכל כבא זו השמיך לגמרי וז"ע:

ואם היו מוכרין עמהם פירות יבשים טהורות. פי' הרב מתוך שמגביס ידיהם של חרנגולה וזאת עופות ושוקל בהן החטוי לא יובש: שמה ניתו עליהן משקין שלא בכוונה ואש"ה מכשרין כפ"י לעיל וספק הכשר דלורייתא הוא. שאני הכא דליבא נמי למימר שמה לא בא להם הטמא ליגע ותיי ספיקי אפילו בדלורייתא שריק: כל הדגים בחזקת טומאה. פי' הרב שם מוכשרין במים וכו' פי' לאחר שעלו מן המים ונתלשו המים מכשרין המים הטופחין והא דלא תני הכא אש שמה כדמתני בפ"ג. דכדגים שהכל שמיים טהורים שריק: כל הדגים בחזקת טומאה. פי' הרב שם מוכשרין במים וכו' פי' לאחר שעלו מן המים ונתלשו המים מכשרין המים הטופחין דלעטמי' אולי דפ"ג שמה לחוד לא מהני עד דעביד מעשה והלכך כלל הדגים שדרך לשרותן שריק. והיינו דפליגי ר"י בחתיכות אלתות וזכריו לחוד לא מהני. ונראה דחתיבת אלתות וזכריו המים שנתלשו אחר מעלה מעשה והלכך כלל הדגים שדרך לשרותן שריק. והיינו דפליגי ר"י בחתיכות אלתות וזכריו הטופחין עליהן כשעלו מן הנהר נטא ליה בהו כפ"י: וכל זה לטעם הרב שמשך אחר הרמב"ם בפירושו. אבל כתוספתא תניא שהכשר הדגים הוא מפני שמעבר המזורה

ואם היו מוכרין עמהם פירות יבשים טהורות. פי' הרב מתוך שמגביס ידיהם של חרנגולה וזאת עופות ושוקל בהן החטוי לא יובש: שמה ניתו עליהן משקין שלא בכוונה ואש"ה מכשרין כפ"י לעיל וספק הכשר דלורייתא הוא. שאני הכא דליבא נמי למימר שמה לא בא להם הטמא ליגע ותיי ספיקי אפילו בדלורייתא שריק: כל הדגים בחזקת טומאה. פי' הרב שם מוכשרין במים וכו' פי' לאחר שעלו מן המים ונתלשו המים מכשרין המים הטופחין דלעטמי' אולי דפ"ג שמה לחוד לא מהני עד דעביד מעשה והלכך כלל הדגים שדרך לשרותן שריק. והיינו דפליגי ר"י בחתיכות אלתות וזכריו לחוד לא מהני. ונראה דחתיבת אלתות וזכריו המים שנתלשו אחר מעלה מעשה והלכך כלל הדגים שדרך לשרותן שריק. והיינו דפליגי ר"י בחתיכות אלתות וזכריו הטופחין עליהן כשעלו מן הנהר נטא ליה בהו כפ"י: וכל זה לטעם הרב שמשך אחר הרמב"ם בפירושו. אבל כתוספתא תניא שהכשר הדגים הוא מפני שמעבר המזורה

ציונים
החילוקה טקס ז' יבואפי
טוקים כ"ג כ"ה
ג' כל הדגים פ"י ע"כ ע"כ
ה' י"ג

הלופי נרסאות
החילוקה כ"ג ז' יבואפי
החילוקה ז' יבואפי
החילוקה ז' יבואפי

תוספות חדשים
ב במשנה כל הדגים
בחזקת טומאה.
דחיישי' שמה יעבר עליהן
את הטומאה. ותקן כפרין
לעיל ואם נעבר כלי יותן
(ע"ה)

ב בהר"ב ד"ה חוץ
משל כו' שמשקה
טופח על ידיהן. וכ"כ
הרמב"ם אכל הר"ב כתב
דקאין כנגדן לת יובש
ופעמים מיתן כבק מלוחים
שהיה בה משקה:

אלהו רבה
דמתין וקושין כפיו להפך
שבצים לתון ובתרון לפנים
דלמר הם ר' יונה כתי
וכ' מוזר מעבר מכל קת
וקלת דתנין תמן אחר כ"י
מזיר וכו מפני מה שמה
חזקי משקה הפה כמה
דלומר תמן דרך אגודס
ליתר והיא קטורה כפיו
כדס הכא דרך אגודס
ליתר והיא קטורה כפיו
שבצים לתון ומה יתרון
לפנים:

ב כל הדגים בחזקת
טומאה. מפני שמעבר
את הטומאה ועליל המים
על הדגים ואלתר מיתן
עודן המים עליהם ומתכשרו
יש עמחין בהן ומשמחין:
הריבא לאחר שזאל מן
המים וקודם שימת ויחשב
אובל מתגב מן המים
שפלו עליו מהשתות
לכך עהור:

משנה אחרונה
הירקות. ולמאי דפי'
לעיל דעיקר טומאה
הכא שריבס מממחין
בהם עמחין וטהורים

עמחין מממחין וטהורים
עמחין מממחין וטהורים

עמחין מממחין וטהורים
עמחין מממחין וטהורים

עמחין מממחין וטהורים
עמחין מממחין וטהורים

רמב"ם נדרים כג ע"ב
ה"ל ע"ב
ה"ל ע"ב
ה"ל ע"ב

תוספות חדשים

ב תוי"ט ד"ה ראב"י בר
מכשירין את העיר בר
וע"ש בתו"ט ד"ה שנה
וע"ש כ"ח :

אלוהו רבת

ראב"י אומר טו' ביום
כ"ש טמא. פליג בתרתי
קסבר לא בעיין רוב מים
אלא אשילו כ"ש טמא לזיר
אינו מטבול וע"ה אינו
נאמן עליו האילן ובכ"ש
מתעמל :

יחודו טהרי"ח

ב תוי"ט ד"ה ר"א בן
יעקב אומר ציר
טהור טו' כו' וע"ה
נהדרו לערב מחלה בו
כ"ב זהו ואיבעית
אימא דהרב קיצר הגמ'
וע"ש :

משנה אחרונה

בטרה וגוהר ביה
חיישין לזבחו ובניו.
והיינו דקתני שמפקדין
אותן שדרך להפקידן
בזר אשתו ובניו.
ובתוספתא מייירי שמועד
על הנהר בשעת יזרה
אמר ליה ששה בטרה
נאמן. ומלשון הרמב"ם
בבבא נתי שמתעב כן
בכתהלה כתב כל
הדגים בחוקת מוכשירין
ואין ע"ה נאמן לומר
לא הוכשרו. ואח"כ
כתב הדגים שדרך לא
לא יעבר המזורה לא
הוכשרו בו' ואין ע"ה
נאמן לומר לא נערתו
עד שיתכוון לעזר
בטרה ט"ב
הרי דכרישא לא חילק
וכתב סתם שאינו נאמן
לומר לא הוכשרו ובכ"ס'
כתב טמא מתכוון
לזרן בטרה נאמן.
משהו דכרישא מייירי
שחיישין לביתו ולא
הוכיר טס לידה. ובכ"ס'
מייירי בשעת לידה :
ראב"י אומר ציר טהור
שנפל לתוכו
מים כ"ש טמא. ומפרש

גרוסין. הר"ש. וכן העתיק הר"ב : רבי אליעזר בן יעקב אומר ציר טהור. פי' הר"ב שידוע בו שלא הוכשר
ע"י משקה וכן פי' הרמב"ם. וקשיא לי דלא היה צריך למתני אלא מים כל שכן מכשירין את הציור. אבל בגמרא דבכורות
(דף ק"ב) הלוות ציר מע"ה משקו במים וטהור ממ"נ אי מיא רובא ניכחו כיון לעצוד לכו השקה טהרי לה. ואי רובא
ציר ניכחו ציר לאו בר קבולי טומאה הוא. מאי איכא משום הגך מיעוטא דמים הגך בטלו לכו ברובא. ובסוף הסוגיא דף

כ"ג ע"ב מיייתי למתני דהכא והאמר
רצ נחמן אמר רבה בר אבוח זלח
אומרת נחשדו ע"ה לערב מיה עד
מחלה והגי מיה משכו. ה"ל פלגא
ופלגא ולא בטיל. *וא"ל נחשדו
לערב מחלה. וטומאת עס הארץ
דרבנן ודמשקים דרבנן ובפלגא
לערב מחלה במים שגפול לחוכה מים כל שכן טמא כדמפרש נחשדו ע"ה
לערב מחלה מים בלירן. וכי נפל בזה כ"ש מלא מין את מינו ורבו מים על הציור וטמאים. ולמאן דלית ליה טומאה
שבטלה חזרת וניעורת מוקי לה שגפול זה לאחר השקה מי ע"ה כ"ש. ע"כ. וכן השיגו הראב"ד להרמב"ם עס הלכה ד'
דמפרש דלא כמו שהוא מפורש בגמ'. ולי אף משנה גופה. קשיא לפירושו של הרמב"ם והר"ב :

צידו לפיכך אינו נאמן : ציר טהור. עם הארץ (ה). ר"א בן יעקב
שידוע בו שלא הוכשר ע"י משקה : אומר ציר טהור (ו) שנפל לתוכו
שנפל לתוכו מים כל שזה טמא. מים כל שהן טמא (ו) :
דמים כל שזה מכשירים אותו ומשוכשר חוקתו טמא שהידים
ממשמים
ופלגא לא גזרו זה רבנן. ופירש"י ציר טהור כגון שהשיקו במים שגפול לחוכה מים כל שכן טמא כדמפרש נחשדו ע"ה
לערב מחלה מים בלירן. וכי נפל בזה כ"ש מלא מין את מינו ורבו מים על הציור וטמאים. ולמאן דלית ליה טומאה
שבטלה חזרת וניעורת מוקי לה שגפול זה לאחר השקה מי ע"ה כ"ש. ע"כ. וכן השיגו הראב"ד להרמב"ם עס הלכה ד'
דמפרש דלא כמו שהוא מפורש בגמ'. ולי אף משנה גופה. קשיא לפירושו של הרמב"ם והר"ב :

* בד"ס ובד"ק הגי' ולא כו' דטומאת פ"ס וכו'

מלאכת שלמה

שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא דמים כל שהוא מכשירין אבל אם
נעשה הציור ממלה או ממי טהור לא הוכשר הרמב"ם ז"ל.
ופירשו הר"ש והרא"ם ז"ל שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא מפ' בכורות
לזיר לאו בר קבולי טומאה הוא ונחשדו עמי הארץ לערב מחלה מים
בליר וכשתנן לתוכו מים כל שהוא אפי' טהורין טהרה מעוררת טומאה
ונחשדו ונתעוררו המים מטבולם ונעשו רוב הטמאים ודוקא ברוב מים
טמאים אבל בפלגא ופלגא כיון דטומאת משקים דרבנן בפלגא ופלגא
לא גזרו ע"כ. ועיין במ"ש בפ' בתרא דתרומות :

הגמרא ונעמיד דכיוו כחבור שסיכמו לדברי הגמרא פ"ב. ולי אי הדל פי ש'
ודברי הרמב"ם שבעירובו כן הן דכיוו שכתבו זה דקשיא ליה להרמב"ם במ"ש
והני משהו הו' רובא בטמן דקרי ליה מתני' לציר בשם טהור כל זמן שאין בו רובא
מים כ"ש והשמע דלא פליג אה"ק דלמר לשל כל הציור בחוקת טומאה ומדמסי'
קאמר שהוא טמא וחתא ראב"י ללאוסי' דלמלו ידעין כדלוי הוא טהור ומדמסי'
בחוקת טמא משום שדרך עשייתו הוא פ"י מים כל שהוא ואחור רבנן דע"ה אלו
משקין חוה שאמר ת"ק כל הציור בחוקת טמא והוא מלאכה מוסכס אין חולק בו
הוא שכתב נתנו פליג בשפת עשייתו מים והבן מעט מים טמא ליה כוליה כמיא
ע"י פירות שאין מכשירין וחתא ראב"י ללאוסי' על ת"ק דהן לו יחי שידעני
לחוכה מים כל שהוא זה שיעשה כל הציור משקה ויכשיר ויטמא דרין משקה
אחר הובן או שיעור אחר אלא עמלוהו פ"י כל שהוא הו' והשיבו שהעמם שהחמירו
לאו לרבנן דנחשדו ע"ה שמשילין בו מים עד מחלה וזו אס נפל לתוכו מים כל
גזר דכל שנפל בו מים כל שהוא בין בתהלה עשייתו בין שהיה טהור כגון פ"י מי
משקה עד שיערבו מים עד פלגא או עד רובא אהו אינטי למיעטו הדי אף בליר של
מדומתין ואחור דכל ציר הוא בחוקת טמא פ"י מים כל שהוא ואשילו הדי ציר טהור
אחור דהלוות ציר על עס הארץ משקו מים וטהור שאם היה רוב הציור מים
טומאה והמים שבה בטלו כמיעוטן הלך כזה לא אחזור רבנן כיון שהשיקו והן
בכתבו ואין חו' לריבין לירקת בשם שדחן טו' הכ"מ ז"ל אלא שהדברים הם
והתעמל והוא פירוש אלא ומתקבל וחתו לי דמהדרגה כדומתיהו דהרמב"ם והר"ב
וכותבו איט אלא לפרש דברי הרמב"ם מה עמם החמיר בכל שהוא לטמא וע"ה
תל' מדשקן ארוטו הראב"ד ליתחיהו ריחא דרבנן ש"ס דתינת יחא ליה כנע"ל. ועיין
להרמב"ם דש"ם דלין פליג פליה :

שבעה

יבין תפארת ישראל יבין

(כה) ואי לאו דנאמן הוהי משקדין. ולר"ב"א טעמא דעל דגה
אינו נאמן קא' מפני וכו'. ור"ל טמא נפל עליו רוב מים אלא
הט"ה האחר הוא לא ידע : (ו) כגון ציר של ע"ה שהוא

בכורות שנחשדו ע"ה לערב בו מים קרוב למחלה והני מים כ"ש משלימין עד מחלה והו' פלגא ופלגא ולא בטלי המים ומקבלין טומאה ונחש"א משרבין מחלה ואפי'
לא מיטמאין דטומאת ע"ה דרבנן וטומאת משקין דרבנן ובפלגא ופלגא לא גזרו ראב"י נפלו לתוכו מים כ"ש דה"ל מיה רובא. והרמב"ם בבבא נתי שמתעב כ"ש
מוכשר וציר טהור שנפל לתוכו מים כ"ש ה"ו משקה ומכשיר ומתעמל טומאת משקין לפיכך חוקתו טמא ע"כ. והגוי הראב"ד שלא כתב שמשרבין בו מים והני מים כ"ש
משלימין כדמוקי לה בגמ'. וז"ל כיון דלתרוביהו שינויי מיהא פשיטא דמשרבין קרוב למחלה והני דכתיבי מים כ"ש לויכא אלא פלגא ואכתי לא מיעטו דכפלגא לא גזרו
רבנן היינו נמי דלמר בגמ' דטומאת משקין דרבנן. אבל למאי דק"ל דק"ל טומאת משקין דרבנן. אלא למאי דק"ל דק"ל טומאת משקין דרבנן. אלא למאי דק"ל דק"ל טומאת משקין דרבנן.
לפרש שדרך לערב בו מים קרוב למחלה כיון דפשוט הוא ביה דע"ה עד שיעור זה משרבין וכ"כ בפירושו שדרך לפשט הציור עם משקה והיינו נמי דתני לעיל
במתני' סתם כל הציור בחוקת טומאה ואשילו לא נפל בו מים ככבר יש בו מים שדרך לעשותו בעירוב משקה אלא דבהא פליג דהראב"ד דתנא דלעיל סבר טומאת משקין
לעמין דאורייתא וכדתנן נמי פ"ד דטהרות מ"ט והלכך לא צריך למימר שנפל בו מים דלפילו בלא נפילת מים ככר מעורב בו מים עכ"ס. עד מחלה וכיון דלא בטלו המים
מקבלי טומאה וראב"י סבר טומאת עמין דרבנן ובמתנה נמי בטלי ומשקלי בו מים להטיל לרוב או הם טמאים ושנינוי קחא דגמ' דקרוק למחלה מערבין וצריך
נפילת מים להטיל למחלה ובמתנה נמי עמאין דלא בטלי. ז"ל דכהא פליג ת"ק דלא נפילת מים נמי טמא דדרך לערב מחלה וכבר הם טמאים. ומ"מ לתרוביהו
שנינוי

ד שבעה משקין מי' שם פ"ב ה"ב. הפל שם פ"ב ה"ב. והשמן ידועהו חלה פ"ב ה"ב. והם דבוקים פ"ב ה"ב. והם פ"ב ה"ב. והם פ"ב ה"ב.

הלופי גרסאות ד והשמן והדם בניעו יתא קטנה חלו :

תוספות חדשים

ד בהר"ב ד"ה שבעה משקין כו' ח"ל וכל משקה. לכאורה אין דבריו מובנים דהיי קהל שכל משקה כו' אייר לענין קבלת טומאה ולא לענין הכשר. אבל הרמב"ם הביא הספיקא יותר מובחר דאף לענין הכשר גמרינן נאמר מים למעלה בטומאה משקים. והאמר מים למטה לגבי הכשר. מה מים דלמעלה מים כהם שאר משקים כמים כו' :

ד שבעה משקין הן. כתב הר"ב לפי שנאמר כו' ודבש דבורים אין לו שם לווי ודבש

כתב חקרי. גמ' פ"ק דבכורות דף ז'. וכתב הרמב"ם אמנם לווי זכאון של דבורים לחלוק בינו וזין דבש לרעים פ"ב. וקשה דא"כ דבש המרים

כמי יהא מכשיר דהא דבש סתמא דבקרל דתמרי' הוא. וי"ל דבלשון בני אדם דבש סתם הוא של דבורים.

וכתב הר"ש וכל הגי תולדות דקמני לקמן כיוון דתולדות הן לא חיישינן אפילו יש להן שם לווי. ע"כ. והתוספתא שהביאה הר"ב זכאון לשון הביאה הרמב"ם. אבל בר"ש קודם מנין לרמעות גרסו' זה. מנין לרם הנדה שהוא משקה שנאמר (ויקרא כ) מקור דמיה ואומר (וכריה יג) ציוס הוא יהיה מקור נפתח לבית דוד לחטאת ולנדה * (וכן כחבתי בפ"ב דנדה משנה ו' וע"ש ומ"ש) מנין למי האף שהוא משקה שנאמר ועפעפינו יזלו מים ולגופי' לא אינטריך שכבר נאמר ותשקמו בדמעות שליט ובאם אינו ענין לגופה מנהו ענין למי האף וכן אחריות א"ע מתחלפין במצטא אחה"ע כך כ"ל. ומסיים הרמב"ם ואלו כולן אסמכתות והעיקר הלכה למשה מסיני כמו שנאמר

מלאכת שלמה

ד שבעה משקים וכו'. ומניח נראה למעוטי מדר' אליעזר דבפ' בתרא דתרומות וכדכתבין התם סו' ב' : וגרסינן בבתרא ספ' פ' הספינה אמר רב כהנא דבש כבורת אינו יולא מידי מאלל לעולם וכתבו ספ' תוס' בשם ר"י ז"ל דהא דמני וחשיב כהא דבש כהדי ו' משקין היינו אחר שאפרש מן השעוה אבל כבורת שהוא עם השעוה יש עליה תורת אוכל ולא תורת משקה פ"ב :

בפ"י רעז"ל ועוד שנינו בתוספתא דשנת מנין לרם וכו' עד סוף (א) אמר המלקט הא דקאמר מנין למי האף שהוא משקה זכאון עין באלף דהיי למי העין כבר אסמכי' אקרא דכתיב ותשקמו ליה למכתב חתר הכי ועפעפינו יזלו מים אלא למי האף אינטריך. וכל סימן ו'. ומתני' דקמני ומותר באכילה דלא כר' יעקב שאוסרו דקמני הכא סו' דלא מקבל טומאה אלא במחשבה אבל דבורים לא

משנה אחרונה

שנינו שמעינן הכא לפחות ממחנה בעלי בליר ולא מקבלי טומאה וה"ל אמר התם בבכורות דף כ"ב כהדיא חי ליר רובא לאו בר קבולי טומאה הוא. וי"ל לתמוה מזה על הרמב"ם שאמר שהעתיק מילתו דרשב"י כתב מי פירות שנתערבו במים כל שהן הרי הכל משקה ומתעמל טומאת משקין ומכשיר ע"כ והוא דלא כסוגית הגמ' ומי"ל שיש חילוק בין ליר למי פירות ועיין מ"ש בזה ספ"ד והכ"מ כתב שדין של מי פירות איחא דאיכא מחנה מים לא חשיב משקה :

ד שבעה משקין הן. דעת הרמב"ם פ"א מהט"א דחין מאלו השבעה אינם מקבלין טומאה כדרך שאין מכשירין וכ"כ מלשון הרב בכמה דוכחי. והראב"ד סובר דלענין טומאה אם יאלו מעמלן אינם מיטמאין ואם סחטן בכוונה מיטמאין. ולעיל ספ"ד בתוספתא שהביא שם הר"ם ותו"ט דלי"ה בק"ו מי פירות שמבטלין ברוב כמו מי נשמים מק"ו ומה מי נשמים שעלוין לקבל טומאה מבטלין מי פירות שאין עלולין וכו' משמע כדעת הרמב"ם דמי פירות שאין עלולין סחטן בכוונה אין מקבלין. דהיי טלל כוונה מי נשמים נמי לא מיטמו כדאמר' בס"פ. ולא אתפרש דעת הרמב"ד אי פליג נמי לענין הכשר ומדברי הכ"מ משמע דבג בהכשר פליג מסוי למי פירות משקה להכשר או דבהכשר מודה דאפילו סחטן לאו משקה נינהו ומדברי הכ"מ משמע דבהכשר נמי פליג. וז"ע בפ"ב דנדה מ"ו א"ר מאיר אם אינו מטמא משום כהם מטמא משום משקה ומפרש בנמ' משום משקה להכשיר ולא מפרש מטמא כפסאט שמקבל טומאה משום משקה משמע לענין הכשר הוא משקה אף שי"ה מאלו ולענין טומאה יאלו מאלו לא וזה דלא כהרמב"ם ולא כהראב"ד דלהרמב"ם אפילו סחטן בכוונה לא הוו משקה לטומאה ולא להכשר וביאלו מחליקין אינו משקה לשם דבר : המל והמים. כתב הרמב"ם שיעקבן הל"מ וקראו דמייחי בתוספתא כמ"ש הרב לאסמכתא בעלמא ע"כ. ולע"ד דקראו לריכי הקוה ושל כהמה. ודבש שמה דבש לרעים נמי. ואתו קראו לפרושי דיין דוקא של ענבים דכתיב ורם ענב תשחה חמר. ולהכי לא מייחי מקראו ליתחק ויבא לו יין וישת בגמ' וישת מן היין. משום דהיי לא אתפרש ביין שהוא משקה אי יין ענבים דוקא או אפילו יין פוחלים ורמונים. וכן שמן אי שמן וית דוקא או של שומשמן נמי. ודבש שמה של גבי שמן דכתיב תשחה שמיים אע"ג דלא ידעינן איזהו. נראה דקראו דשמן לא מייחי אלא אגב גררא דבשמן לא אינטריך לפרושי דסתם שמן הוא של וית דכתיב ארץ ית שמן. מדלל כתיב וית אלא וית שמן משמע דסתם שמן הוא של וית כדרד"ש לענין למר דסתם למר הוא של אילים מדכתיב אילים גמר ולא למר אילים. ע"מ

מלאכת שלמה

ממשמשים זו. והלכה כהראב"ז : ד שבעה משקין הן. לפי שנא'

בטומאת אוכלים (ויקרא יא) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא. אין לי אלא מים. מנין לרבות היין והשמן והחלב והדבש והדם והטל. ת"ל וכל משקה אשר ישחה.

ואי וכל משקה יכול מי תוחים מי רמונים ושאר כל מי פירות. ת"ל מים. מה מים מיוחדים שאין להם שם לווי. אף היין והשמן והחלב והדבש והדם והטל שאין להם שם לווי. יאל

מי תוחים מי רמונים ושאר כל מי פירות שיש להם שם לווי. ודבש דבורים אין לו שם לווי. דבש סתם אקרי. ועוד שנינו בתוספתא דשנת פ"ט מנין לרם שהוא משקה שנאמר (במדבר ג) ודם חללים ישחה. מנין ליין שהוא משקה שנאמר (דברים לג) ודם ענב תשחה חמר. מנין לדבש שהוא משקה שנאמר (ס) ויניקו דבש מסלע. מנין לשמן שהוא משקה שנאמר (ישעיה כה) משחה שמיים. מנין לחלב שהוא משקה שנאמר (שופטים ד) ותפתח את נוד החלב ותשקהו. מנין לטל שהוא משקה שנאמר (ס) וימץ טל מן הגזה מלא הספל מים. מנין לרמעות העיין שהוא משקה שנאמר (תהלים ס) ותשקמו בדמעות שליט. מנין למי האף שהוא משקה שנאמר (ישעיה ט) ועפעפינו יזלו מים :

חזון נחום

ד שבעה משקין כו'. עיין בירושלמי פלה דהוא מתני' וספ' אמרו ר' יוחנן בשם רשב"י אם יאמר לך אדם שמונה משקין הן אמור לו הרי על מים מין א' הן וזמן תוחם חמשים שנים אילו הוה לון חזון לא מעיף ע"כ פי' בתמיה : שנינו בתוספתא מנין לדבש שהוא משקה שנאמר ויניקו דבש מסלע מנין לשמן שהוא משקה שנאמר משחה שמיים ע"כ. ונדרך לדעת למה לא מייחי לשמן נמי כיופא דהוא קהל דכתיב ושמן מתלמם אר והולך להביא קהל דכתיב : דבש

שנאמר ועפעפינו יזלו מים נראה לדרוש מלת ועפעפינו דאף אפילו שנים עשר ועוד דכרישא דקרא כתיב ותרדנה עינינו למעט ולמה הגי אסמכתות נינהו והעיקר הלכה למשה מסיני. ועיין במ"ש לקמן ספ' דכרייתא בפ"ק דבכורות וכתב הר"ם ז"ל דעוד יש לפ' דבש לרעים טהור כפי מחשבה כדמפרש התם פ"ב. ועיין בתשובות הרשב"א ז"ל סו' תקע"ו : דבש

תפארת ישראל

יכין טומאה שנתכפל חזר ועייר. ומשום וכו' הכא נתכפל מעיקרא. ואי השקה כרישה ונשה. ואילו הוה נמי מעיקרא. הנהו פורחא דמיס דאוסף. הוה נשה כהשקה. והשתא טומאה זו מיסין בל. ואי"ל דכיון דמחוקק ליה מעיקרא כפליגא ופליג. לא הוהיל לו השקה ואפי"ה בר קבולי טומאה הוה. ליתא דא"כ מה"ט לא נטהרהו מעיקרא כהשקה. אפי"ה כפליגא ופליג ל"ג רבנן וכדאסיק. וי"ל דכפליג ל"ג רבנן סיכא דלא לסיף : (בה) להכשיר. ולרמב"ם פ"ד מחולקין

יכין

מחוקקין ליה בטומאה. מדלל הוה חזקה טהרה לליר זה. משא"כ השתא דודלחי טהור הוה. אמק"ט מס' רוב מים. קמ"ל כיון דודלחי אוסיף מים כל שהוא. מחוקקין בע"ה דעבוד לליר פליגא ופליגא. והשתא הו"ל רובא מים ומק"ט. כך כ"ל. [ודע רב"ז אחרים דפי' מתני' דלא כהשקה] [בכורות ד"ב ע"ב]. גס דברי רש"י שם תמוהים לפע"ד. שכתב דכוסוף מים משע. מור לטומאה ישנה. למ"ד

משנה אחרונה

דבש צרעה טהור. דלח חשיב משקה ואינו מסמח ואינו מכשיר : ומותר באכילה. דלח תימח' הואיל והלרעה שרץ העוף הוא וטמא. הדבש היולא ממנו נמי יהא טמא. דסדר"א דדוקא דבש דבורים. רבייה קרא להתיירא שאין לו טעם לוי. אבל דבש לרעים שיש לו טעם לוי לא יהא מותר.

שבחרנו פעמים רבות בזכותי זאת : **דרבש** דבורים. עמ"ש במשנה י"א פ"ג דעוקלים * [ועיין במשנה ז' פ"ג דטהרות דאפילו קרות] : **רבש** לרעים. מין ארבה רש"י דזכורות פ"ק דף ז' : **ומותר** באכילה. כתב הר"ב דלח תימח' כו' הדבש היולא ממנו יהא

תוספות חדשים
שם [בתר"ב ד"ח] **דבש** לרעים כו' ח"ו מכתב דגני הכשר לא תשבתן אלא דבש סמך דתו של דבורים וכ"כ פ"ח א' מה"מ :

טמא כדתן במשנה ז' פ"ק דזכורות שהיולא מן הטמא טמא. ומ"ש הר"ב דסדר"א דדוקא דבש דבורים רבייה קרא להתיירא שאין לו טעם לוי כו' וז"ל הרמב"ם ולא הולך לבאר

דבש דבורים שהוא. מותר באכילה לפי שכבר נתבאר זה בפסוקים. ע"כ. ובגמרא דזכורות פ"ק דף ז' התיירא הכי דאמר רב ששת מי רגלים של חמורים אמרי מתיבי מפני מה אמרו דבש דבורים מותר מפני שמכניסות אותן לגופן ואינן ממלות אותם מנופן. דבש לרעים נמי

ראשון לציון
ד במשנה ודבש דבורים כתבו תוס' בב"ב פ"י פ"א דלכש דבורים היו משקה היינו אחר שהופרו מן השעור אבל כדאמרו שטאו עם השעור יש עליה תורת חלב. ולא תורת משקה. עיין י"ט סלג למשנה :

מכניסות דבש דבורים שהוא. מותר באכילה לפי שכבר נתבאר זה בפסוקים. ע"כ. ובגמרא דזכורות פ"ק דף ז' התיירא הכי דאמר רב ששת מי רגלים של חמורים אמרי מתיבי מפני מה אמרו דבש דבורים מותר מפני שמכניסות אותם לגופן ואינן ממלות אותם מנופן הוא דאמר כר"י דאמר דובשא רחמנא שרייה דתיגרא ר"י אומר אך את זה לא תאכלו מכל שרץ העוף (ויקרא י"א). שרץ עוף טמא אי אתה אוכל אבל אתה אוכל מה שעוף טמא משרץ ואיזה זה דבש דבורים. יכול אף דבש הגזן והלרעין אמרת לא. ומה ראית כו' מרבה אני דבש דבורים שאין לו טעם לוי כו'. ולריך לפרט דלרמב"ם והר"א אף לתנא דמפני שמכניסות גפקא לן מקרא אלא דליתיה דריש טעמיה דקרא וממילא שרי אף דבש לרעים

מכניסות דבש דבורים שהוא. מותר באכילה לפי שכבר נתבאר זה בפסוקים. ע"כ. ובגמרא דזכורות פ"ק דף ז' התיירא הכי דאמר רב ששת מי רגלים של חמורים אמרי מתיבי מפני מה אמרו דבש דבורים מותר מפני שמכניסות אותן לגופן ואינן ממלות אותם מנופן. דבש לרעים נמי מכניסות

משנה אחרונה
ש"מ סתם אמר הוא של חילוי כמ"ש הרב רפ"ט דכלאים. אלא שמן אגב גרר א מיימי וכן מי האף ודמשות ועדי אסמכתא עיניי ניהו דהא בתולדות תני להו לקמן : והרמב"ם

מלאכת שלמה

רבש לרעים ואית דגרסי דבש לרעה : דה תולדות למי' ופי' הר"ם ז"ל וכל בני תולדות כיון דתולדות הן לא תייטי' אפי' יש לתן עם לוי ע"כ :

בין ארין יטוב כהו : ומותר באכילה. עיין בתוי"ט ובדברי מה"מ פ"ג מה' מה"מ. עיין מלאכת שלמה אות (א). וקדוב לזה כתב התוי"ט והאמנה שמרוב הבכי דרך לירד גם מי האף :

יבין
נקרא משקה בתנ"ך : (לב) אף דיש לו טעם לוי. ואינו כיוולא מעמח

דבש דבורים. כתב התוי"ט דלע"ג דבקרא חמינו סתם דבש הוא דבש תמרים מ"מ בלאן בני אדם דבש סתם הוא דבש דבורים ע"כ. ולפי' ז"ל דה"ס גבי שמן וקשה ללגנן דגריס מחלקין בינייהו דהגידר מן הדבש מותר דבש תמרים בכל מקום ואילו כדור מן השמן אם הוא ככ"י מותר בשמן שמשמין ואם הוא כבב"ל אי אפסא וקשה הדבר לומר דה"ס לענין הכשר הכל לפי המקום.

יבין
נחמתי שריעו נהניו וכל משקה יכול מרבה אני מי תותים ומי פירות ת"ל מים מה מים שאין להם טעם לוי וכו'.

תפארת ישראל

יבין
נחמתי שריעו נהניו וכל משקה יכול מרבה אני מי תותים ומי פירות ת"ל מים מה מים שאין להם טעם לוי וכו'.

דבש נרעין טהור. פי' הרב שאינו משקה. ובגמ' דזכורות דף ז' טעם דין אובל אין לו ואינו מיטמא עומתת אוכלין דאלו דבש דבורים כשהוא כדורתו הוא אוכל ואינו משקה עד שירסק כדתן פ"ג דעוקלין מה"מ וכדורת אבתי לא השב עליה ופ"ב מסמא עומתת אוכלין ודבש לרעים כמי מחשבה. ודבש תמרים נמי כדבש לרעים לענין זה דבשי מחשבה כתיב ופ"ב מה"מ. ולא ידעתי אחזי לא הזכיר שם דבש ורעין דבשי ג"כ מחשבה כמו של תמרים. ומתני' דלח נקטא נמי של תמרים דאיכא עוד עובא דבשו מחשבה ולא נתיב תנא דמתני' הבא לעומתת אוכלין דאלה לענין הכשר וכו' דבש לרעים שטחור שאינו כדבש דאלו דבש תמרים אפילו השב עליו למשקה בעלה דעמו כמ"ש הרמב"ם ע"כ. ולהכי לא תנא לה כדמתני' דלא חיירי' אלא במשקין ושל תמרים אינו משקה לעולם. ודע דכל השבעה משקין הללו אינם שוין בדיון מחשבה שהטל והמים שלא השב עליהן כגון על וגשמים היורדין ולא השב עליהן טהורין כדקתני בש"ס גבי גשמים שאין מעמילין אלא לרעו' והי"ט בעל דתני בר"ס וכן השמן והיין אמרי' בש"ס כלי זמים וענבים המנטפין טהורין. והרמ"ם משמע דלא בניי מחשבה דלא דם מנפחו טמא. והלכך יש חיילוק בין חלב' אשה לחלב' בהמה כדלקמן ובפ"ב דנהד דף י"ז מייחתי בייתתא דהשלג שהשב עליו למשקין מטמא עומתת משקין לאוכלין. בעלה דעמו : ומותר באכילה. וכתב הרמב"ם שלא הולך לטנות כדבש דבורים שמותר באכילה שכבר נתבאר בפסוקים ע"כ. ואין נראה כמותו למה דלרעין בגמרא ע"כ דזכורות שרץ עמח אי אתה אוכל אבל אתה אוכל מה שהטמא משרץ שלשון נתבאר בפסוקים לא משמע כן וז"ל דכמותו לפסוקים דשמשון שראה עדה דבורים בגיות האר'י ואכל ויתן לאביו ואמו ויאכלו :

ה תולדות למים. מדקרי להני תולדות מכלל דשבעה משקין עומתת הן אבות כדאמרי' בריש ב"ק וכלן כתב הרמב"ם בפ"י מה"מ דתולדות הם כאבות בין להכשר ובין לסומחה. ומשמע לפ"ז דלא קרי להו תולדות אלא משום שאינם משקין אלא מדי'ם ואילו הכי דלעיל הם ה"ל"מ. וכן משמע מדתשיב הבא מי רגלים דהו מפקה והנן קי"ל דמשקה טהור אינו מקבל עומתת דתיב אבא ישתה פרע למשקה טהור כמ"ש הרמב"ם פ"ב מה"מ. אלא מדאורייתא עומתת למשקה טהור ומדרבנן

מדרבנן

דבש נרעין טהור. פי' הרב שאינו משקה. ובגמ' דזכורות דף ז' טעם דין אובל אין לו ואינו מיטמא עומתת אוכלין דאלו דבש דבורים כשהוא כדורתו הוא אוכל ואינו משקה עד שירסק כדתן פ"ג דעוקלין מה"מ וכדורת אבתי לא השב עליה ופ"ב מסמא עומתת אוכלין ודבש לרעים כמי מחשבה. ודבש תמרים נמי כדבש לרעים לענין זה דבשי מחשבה כתיב ופ"ב מה"מ. ולא ידעתי אחזי לא הזכיר שם דבש ורעין דבשי ג"כ מחשבה כמו של תמרים. ומתני' דלח נקטא נמי של תמרים דאיכא עוד עובא דבשו מחשבה ולא נתיב תנא דמתני' הבא לעומתת אוכלין דאלה לענין הכשר וכו' דבש לרעים שטחור שאינו כדבש דאלו דבש תמרים אפילו השב עליו למשקה בעלה דעמו כמ"ש הרמב"ם ע"כ. ולהכי לא תנא לה כדמתני' דלא חיירי' אלא במשקין ושל תמרים אינו משקה לעולם. ודע דכל השבעה משקין הללו אינם שוין בדיון מחשבה שהטל והמים שלא השב עליהן כגון על וגשמים היורדין ולא השב עליהן טהורין כדקתני בש"ס גבי גשמים שאין מעמילין אלא לרעו' והי"ט בעל דתני בר"ס וכן השמן והיין אמרי' בש"ס כלי זמים וענבים המנטפין טהורין. והרמ"ם משמע דלא בניי מחשבה דלא דם מנפחו טמא. והלכך יש חיילוק בין חלב' אשה לחלב' בהמה כדלקמן ובפ"ב דנהד דף י"ז מייחתי בייתתא דהשלג שהשב עליו למשקין מטמא עומתת משקין לאוכלין. בעלה דעמו : ומותר באכילה. וכתב הרמב"ם שלא הולך לטנות כדבש דבורים שמותר באכילה שכבר נתבאר בפסוקים ע"כ. ואין נראה כמותו למה דלרעין בגמרא ע"כ דזכורות שרץ עמח אי אתה אוכל אבל אתה אוכל מה שהטמא משרץ שלשון נתבאר בפסוקים לא משמע כן וז"ל דכמותו לפסוקים דשמשון שראה עדה דבורים בגיות האר'י ואכל ויתן לאביו ואמו ויאכלו :

מדרבנן

תולדות לרם פ"ב ע"ב
תוספות חדשים

לרעים ואילו לר"י לא דרשי טעמא והא דלמר הוא דלמר כר"י דלמר דובשא רחמנא שרייה ופירש"י רחמנא שרייה בהדיא וגזירת הכתוב הוא. ע"כ. והרמב"ם והר"ב מפרשים רחמנא שרייה בגזירת הכתוב אל לפרש רחמנא שרייה בהדיא דלכ"ע בהדיא שרייה. אלא זהא פליגי אי דרשינן טעמא אי לא וכדלשכתן פלוגתא דר"ס ורבנן זכה"ג דר"ש דרש טעמיה דקרא. ואי הכי זכאו גם זכאן לזוהי קשיא שהקשיא לשאלו בפסקי הרמב"ם זכי הא כמו שכתבתי במשנה ה' פ"ב דיבמות* (ומיהו י"ל דתנא דמתני')

שמכניסות לא דרש לשום מקרא מן הפה. מי רגלים יג) בין אלא ה"ק שחכמים חילקו ואמרו דרבש אינו בכלל כל היולא מן הטמא כו' מפני שמכניסות וכו') והא דכתב הרב מפני שמכניסות וכו' לישגא

דברייתא שכתבתי וז"ל הרמב"ם לפי שהדיבש אינו נולד בגוף הדבורה והנרעה. אבל הוא טל יורד על הלמח ותחברצ בו כח הלמח ההוא ולחלוחותו יחזור דבש ואוכלין אותו הדבורים ונכנסם לאתקומכא (ואין ממלוח אותו מגופן) ותקיא אותו לכבודת ותלפנהו כדי שתמלא אותו [לאכול] עת כריחת הלמחים ואפיסתן במדברות. ע"כ :

ה מי רגלים. דלרם אבל דבהמה לא. תוספתא פסקה הרמב"ם ועיין לקמן: בין גדולים. פי' הר"ב היולאין מפי טבעת וכן פי' הר"ס. וז"ע דלקמן מתניתין ז' תנן והשואה מי טבריה אע"פ שיואלין נקיים דחשיבין להו כרעי. ואפשר לי לתרץ דשאיני מי טבריה שלכך שותין אותו כדי לשלל אינן חשובין משקה אלא כמו מידי דמיכל שיליאתו דרך פי הטבעת ולכך אלו אע"פ שילאו נקיים חשובים כרעי משא"כ שאר משקים היולאיים מפי הטבעת מאלויהם. וכה"ג אשכתן זכ"ב דכרייתו בגמרא דף י"ג בחלב האשה שהיא משקה ובפי ההנוק היונק חשיב אוכל אף היתה אל תממה על מי טבריה שאע"פ שודמי שיש עליהן חורת משקה כמו שאר מים אפ"ה השואה אותו לשלל משקים אוכל ומיהו דוקא ליואל דרך בית הרעי ולא ליואל דרך האמה. ג"ל :

לדעתו ותלא לדעתו. בין שילאו לדעתו של אדם בין שילאו שלא לדעתו. הרמב"ם פי' מהט"א [הלכה ז'] ועיין בר"ס משנה

ה במשנה מי רגלים דכתיב ביה שמייה ולשמות את מימי רגליהם עמם (כמ"ב ס"ו י"ה) : ד' תו"ש ה"ה ובותר באבילה כו' אף דבש צרעים. ועיין במ"מ ובגמ' פ"ג מהט"א ה"ג : ה תו"ש ד"ה מי רגלים כו' . אבל דבהמה הו' כמי פירות דלא מטמאין ולא מכשירין (הרמב"ם). גם מלשגא דלדעתו מוכח דכאלו איירי. ולכנסה אין לו דפת : ה תו"ש ד"ה בין גדולים כו' דחשבינן להו כרעי. עיין בס' חוש שני (מ"ל ס"ו ג' : אליהו רבה

ה מי רגלים בין גדולים בין קטנים. בין של אדם גדול בין של אדם קטן : לדעתו ושלא לדעתו : אמי רגלים קאי :

משנה אחרונה

מלאכת שלמה

בין גדולים משקים היולאיים מפי טבעת עכ"ל. רמ"ל וז"ע דלקמן סי' ז' תנן דהשואה מי טבריה לא מטמאין ולא מכשירין ואע"פ שאי טבריה הן משלשין ואף אם ילאו נקיים קתני דחשיבי כרעי ולא מכשר והא רעי טמא קתני הכא דמכשר דתני בין גדולים ושמה רעי דקאמר החם הו' זואה עבה והכא הו' משקה ממא ומש"ה הכא מכשיר ומי טבריה שאני לרפואה עבדי ומ"מ כשמוכר רעי אלל זואה כההיא דתנן זכ"ב וטעל לשלש שפירשו המפרשים ז"ל דהיינו רוק או רעי או זואה החם יתפרש דרעי הו' רעי מזואה כך נלע"ד. וז"ל ההכס ה"ר סוליימאן ז"ל בין גדולים ק"ק מ"ש מהשואה מי טבריה וגראה לפרש שילאו מים עם הרעי והם ניכרין שהם מים ולא רעי שהרעי ה' עב והם יומר מדם היולא עם הרעי דתנן לק' והדם היולא עמם אינו מכשיר ע"כ. עוד כתב ז"ל וזה לשונו לדעתו ושלא לדעתו ז"ל דתנן זכ"ב משבול יום טהור שנגם מן האוכל ונפל על ככר של תרומה טהור אלתא בעינן לראון וז"ל שמה לדעתו הוא משקין אבל להכשיר הפירות בעינן עד ממנו לדעתו או שלא לדעתו והלא לדעתו פירושו בין שילאו שפלו עליהם לראון כדון של הכשר וכן מלאתי שכתב הרמב"ם ז"ל זכ"ב עשירי מהל' טומאת אוכלין שכתב כל אלו היולאין מן האדם משקין הן בין שילאו לדעתו של אדם בין שילאו שלא לדעתו ע"כ : תולדות לרם וכו'. התולדות היינו דם הקזע של אדם שהיולאיות לשתיה לכהמה

מדרכן איירי וכן משמע לעיל ס"ב מ"ג כדפי' ס"ס. אלא זמתני' פ"ט דפרה מ"ה פרה בשתת מי חטאת בשרה טמא מטמא ר"י אומר בטלו ומפרש בגמ' פ"ק דפסחים דף י"ח טעמא דר"י דה"ל משקה סרוח ואפילו טומאה קלה לא מטמו ומשמע דאפילו מדרכן לא חשיב טעמו. י"ל דהתם מטומאה חמורה דמי חטאת שקבלו כשנסררו בטמא טומאה דלמפרע לגמרי ומ"מ מאין ולהבא אם נגעו בטומאה מטמו ידרכן והיינו נמי טעמא דה"ק התם דמטמא טומאה קלה דס"ל נהי דכעלה טומאה חמורה אשתתיר מיהא טומאה קלה נמי מדרכן ור"י ס"ל דלמפרע לא גזור כלל. אבל אם נגעו עכשו בטומאה לכ"ע מטמו מדרכן והיינו נמי

תפארת ישראל

יבין : מטמא טמא. דמבחוץ מייחתי ליה : (ג) דוקא דלרם : גדול מכריח ספי. אפ"ה לא דמי למי טבריה זמ"ז. כך ג"ל : (ד) זכ של אדם גדול או קטן. רב"א. ור"ל דלף דשל אדם (יה) ר"ל אפילו הטילו מים שלא לדעתו : שנתכונן

דלמרי' בסוף מ"ש מקואות שהם משקין טמאין טבל והקיאן טמאים ואמר התם כחוספתא שאם הקיאן דרך בית הרעי טהורין. התם נמי מטומאה דלמפרע אמר ולהבא מ"מ טמא. וטעמא דגזור רבנן במשקה סרוח כמו ספי' רש"י זכ"ב דבבב דף י"ד לעינן טומאת ידיה דלאו משום טמא נגעו בטומאה חששו. אלא משום ידיים עסקניות ונגעו במקום הטיפות וכשיגעו אח"כ בתרומה נמאסת על אוכליה וכו' הרב במשנת י"ח דבר וכו' הר"א פ"ה דקהרות מ"ח תו"ש פ"ב דידיה זכ"ב הר"א וכו' וה"ל במשקה סרוח גזור עליה מהך טעמא. ומ"מ ז"ע דלא אשתמיט זכ"ב דוכחא ללחוד מן המהזכרים לכבוד ז"ה במשקה סרוח דיש בהן טומאה מד"ם וידיהם שאני דשכיח ששקנייהו הן : בן הפה. היינו רוק וגראה דוקא כשהפכו בפיו או שכללו כדלמר ספ"ה דכלים וספ"ג דטבול יום וז"ע :

תולדת לרם דם שחיטה. משמע שהדם המני לעיל בשבטה משקין היינו דם הללים שהוא אב כדכתיב ודם הללים ישתה כמ"ש הרב זכ"ב. ודם שחיטה מדרכן וזהו קרי ליה תולדה וכו' מ"מ הר"ס דבתולדה לא חיישינן בשם לוי ע"כ דמשום דמדרכן הוא לא פלוג רבנן בגזירתם. והא דלמר כנס' חולין דף ל"ה דמקרא פיק דאיתקא למי דכתיב על הדרך חשכנו כמים גראה דלמכתתה בעלמא הוא. ולא הו' היקש גמור דהא ר"ס פליג ה"ה ואמר דם שחיטה אינו מכשיר למוקי היקשא למידי אחרתא ולא אמרי' אין היקש למאה כמ"ש התו' שם דמסתבר לר"ס דלענין שפיכה סיקס שאין טעון קבורה וכיוצא אבל אין ענין שפיכה להכשר ע"כ. ואי היקש גמור הוא הא ק"ל אין משיבין על ההיקש. אבל אי אמרי' דדם שחיטה מדרכן והל"מ שאין אבות אלא אלו המנויין למעלה ודם שהוא דם הללים וכדם שחיטה לא נאמרה הלכה אלא מדרכן עשאווה תולדה ואהכמה אהיקשא דכמים. והיינו דלמר התם דר"ס פליג זכ"ב שחיטה וכדם מגפתה וכדם הללים לא פליג. וכן משמע דר"ס זכ"ב זכ"ב שחיטה שאינו מכשיר דלפילו מדרכן לא הכיב ליה משקה ואין הכרח לדרכין חשיב משקה מדאורייתא ור"ס ליתא חשי' מדרכן. אלא משמע דלרבנן נמי אינו

היה שם הי"ג... דמיו פ"י ה"ס... סוף ספריו... ענה פ"ג ה"א...

אליהו רבה

ירמין אם נגמרה מלאכתו ור"ג סבר מוחל עלמו חזינו משקה ופילו נגמרה מלאכתו דכ"ע טעור כי פליגי כיוצא מן הכור לפי פליגי בלא להחמי שכן ולהכי רבנן מטמאין בנגמרה מלאכתן וחסה מתני' ר"מ ות"ק דהתם היינו ר"מ דהכא... וי' מיני מוחל פ"ן קודם שנגמרה מלאכתו דכרי הכל טעור דקדמתי רישא דהתם המוחל היוצא מן הכור היולא מן הכור כי לר"מ בין לר"ג חכמים מטמאים לא נחלקו ר"מ ור"ג אלא אם נגמרה מלאכתו ועדיין לא יצא מן הכור לר"מ כוב חכמים מטמאים ולר"ג טעור... וימינו דלמיתין בבבא ב"ב חכית דתני' ר' יעקב חומר מוחל הכי הוה כמשקא ומה טעם אמרו מוחל היוצא מתחלה טעור לפי שאינו רגוע בקיומו ר"מ מוחל חזינו כמשקא מה עטם אמרו מוחל

חידושי מהר"ח

לכ"ע מבשיר כב"ל ויותר קשה דלפי זה קשה דר"ש אדר"ש דמ"ב גזירות פ"ב אמר ר' שמעון לא נחלקו על הכוונה שהוא יוצא מן הזיתים שהוא מהור ע"ש כל המשנה לכן ב"ל דבאמת ר"ש לשעביה וקאי על המוחל שבכור כמו שאמר התם וזה אי אפשר בלא ששמן אבל היוצא מן הזיתים מהור שאין שם שמן כלל ואינו מבשיר ור"מ פליג אע"פ שאין עמו שמן היינו היוצא מן הזיתים משום שהוא בעצמו משקה בחכמים דהתם אליבא דר"ק ע"ש ובכו שפסק שם הר"ב בחכמים אליבא דר"ק ע"ש כב"ל בבין ואע"פ שהורב תו"ש לא העיר מ"מ תורה וראויה גרונה

בנוסחת מהר"ם בה"א. וכחצתי בארוכה במשנה ו' פ"ד דעריות: רבי מאיר אומר וכו'. כתב הר"ב והלכה כר"מ. והוא כדעת חכמים. הרמב"ם. ור"ל בדמשהג' פ"ט דטעורות וע"ש: דם השרץ כבשרו. כתב הר"ב דכתיב זה לכם העמל להביא דמו כי וע' לשון רש"י שכתבתי

במ"ג פ"ד דמעילה [ד"ה דם השרץ]:

ו אלו מטמאין ומכשירין. פירש הר"ב שכן עלמן משקין טמאין ומטמאין ומכשירין כאלה. וכל משקין טמאין כך דינם כדתן ברפ"ק. ואין סברא להקל במשקין היוצאין

ומכשירים כאלה: וזבו של זב. דכתיב (ש"ס) וזבו עמא הוא. ורוקו וכו' ירוק כו'. מימי רגליו. וזאת תהיה טומאתו וזאת לרבות

מלאכת שלמה

שאינו מבשיר לפי שאינו רגוע בקיומו כדמוכה התם ובמוחל היוצא מעקל בית הכד אפילו ר"ג מודה למכשיר לפי שא"ל לו בלא להחמי שכן אכל במוחל דחתי כתר אונסא דהיינו לאחר שעמדו בזמור שנים ושלשה ימים פליגי לר' יעקב מבשיר לר"ג אינו מבשיר ומוחל דתנן הכא דפליגי ביה ר"ג ור' מאיר על כרחין פליגי במוחל היוצא מעקל בית הכד וההיא דתנן בעריות ומייתי לה כפ"ק דיבמות הבית של זיתים מנוולגין בש"א הינה זריכה לניקב ובה"א זריכה לניקב משום דמוחל של זיתים מבשיר כר"ך לומר דהאי דחכית הוה כי הוה דעקל בית הכד דאי אפשר בלא להחמי שכן כי הוה ללא תיקשו מבי"ה לר"ג ע"כ וכן פירשו המוסמכות ו"ל שם פ"ק דשבת:

ר"מ אומר אע"פ שאין עמו שמן. ל"א אע"פ שאין בו שמן. ועיין בירושלמי פ"ו דדמאי דף כ"ה ע"ב:

ד"ה השרץ כו'. ונלע"ד דהא דלא נקט לתולדות כסדר שגנה האבות במתני' דלעיל משום דכעני למנקט המוסמכים ברישא דהיינו תולדות דם ומלב אכל תולדות השמן אית בה פלוגתא והדר קתני כסויא דין דם כשרץ דמטמא ואינו מבשיר משום דכעני לחסמוכי' אלאו מטמאין ומכשירין ולאו מטמאין ולא מכשירין דוק:

רוקו

שחורים היוצאים מן הזיתים: שאין מוחל יוצא מירי ששמן. ומוחל עלמו לר"ג מי פירות הוא ואינו חסוב משקה אבל מבשיר מפני שיורי ששמן שבו: רמ"א אע"פ. שאין בו שמן מוחל עלמו משקה ומכשיר ומטמא והלכה כר"מ: דם השרץ כבשרו.

ומלטרפין לכעודה דכתיב בשמונה שרלים (ויקרא י"א) וזה לכם הטמא להביא דמו שמטמא כבשרו. יכול יבשיר את הזרעים ס"ל לכם הטמא. עמא הוא ואינו מבשיר את הזרעים: ואלו מטמאים ומכשירים. שכן עלמן משקין טמאים ומטמאים וזאת תהיה טומאתו וזאת לרבות

חזון נחום

הקוח ונראה שטעם תולדות זבוב הוא משום שדם הקוח כיון שזולא מעט מעט כיון שנמסק הקלוח הרי הוא אכל דם שזיטה שזולא שטעם אמת הרי הוא כחי כל זמן שיש בו אדמוניות. ות"מ לר"ך לדעת דהיינו דס"ל להרמב"ם דשטח דמתני' הכי מוכח דלא קאי אלא לדם הקוח ממנייה בלאו תידי מ"מ מזה ליה דחשיב דאם הופש כל זמן שיש בו אדמוניות אע"פ שנמסק הקלוח דהא לגבי הכשר חשיב דאם לאתר מיתה כמ"ס התוס' ונראה שזה כיוון התי"ט בקושיותו הו' ובתוס' תוה: פלוגתא דר"מ ור"ל. ועוד קשה עדיין לשון הרמב"ם כמ"ס דש"ס לעיל דל"ך מדמה דם קלוח לדם מכה ודם הקוח וזהו י"ל דלע"פ שדם קלוח הוה דם שהפס יולאה בו מ"מ כיון שעדיין חי הוא דמי קאת לדם מכה ודם הקוח אכל לאחר קלות כמת הוא חסוב וכיון בלאו וס' להאיא דתנא דבי ר' יעקבאל ודם תללים שמה פרט לדם קלוח שאינו מבשיר את הזרעים ומטמאם ולא כתב כל זמן שיש בו אדמוניות כההיא דפ' כסוי הדם כלע"ד:

ו אלו מטמאין ומכשירין וכו'. כתב הרמב"ם פ"י מה"ט המשקין שזולאין מוחלים הטמאים שאותן ההשקין אבות טומאה מטמאין בלא הכשר שהטומאה והכשר כאין כאלהו הו' זבוב כוב ובכתת זשמו ומימי רגליו ורביטות דם מן המת ודם כסרה וכן דם גמפחו של זבוב ודבריו ואלו של אשה ודמעת עינים עם שאר תולדות המים היוצאין מהן מטמאין כמשקין טמאין שטמאין בלא כוונה למשקין טמאין מטמאין לגמרי ואלו לגמרי לפר"ך נראה אי זכה שטק חלב מדליה לאייר התערב נעמה התערב וכל מה שכתבו פ"כ. ובפ"א מה' מטמאי מוכב ומכב כתב

יבין תפארת ישראל יבין

ומדנדראה האיכסור לעינים. ח"א שיתבטל: (ס) ומלערך לבשר כעכדשה. אכל חזינו מטמא בפ"ע: (מא) דלפיקיה קרף מהכשר: (מב) שיהיה מטמא דם כבשר ובשעורו. רב"א: (מג) צבת ח' דס

משנה אחרונה

חושבת כדלמך בנמ' פ"ק דשבת דף י"ז כלי טמא חושב משקין ע"כ ופי' רש"י שם בפ"ק דשבת טומאת הכלי חושבת דהיא דלכשיר הואיל וטומאתו והכשרו כאין כאחד. והתו' בכריתות דף ת"ק א"ג כתבו מתוך שמטמאין שלא לרזין מכשירין שלא לרזין. ופלוגתא דתנאי היא בתוספתא והביאורה התו' שם בשבת דלר"מ כלי טמא חושב משקה ולר"י אין כלי טמא חושב והובא ג"כ בדברי מהר"ם לעיל פ"ג מ"ב. ונ"ל דמתני' דהכא איתא אפילו כר"י. דלא פליגי אלא בכלי דהשיכות טומאת המשקין אינה מלך עלמן אלא שקבלו מן הכלי אבל הני דמתני' דהטומאה מלך עלמן מודה ר"י מתוך שהשבת לטומאה השבת להכשר. וכן מוכח ספ"ג דעכ"ל יום דפליגי במשקה ס"י אי מיקרי טמא ומשקה שלו משקה שלו לרזונו דלר"מ גם עכ"ל יום הו' כמאן לזה וכו"א אין עכ"ל יום טמא אלאו דס"י משום דקלושא פלוגתא' ס"ל לחכמים דלזינו חושב וכו' בתרא דנדה מ"ה כתבו דטומאה דרבנן לכ"ס אינה חושבת אע"פ דשאר טמא חושב. והיינו כמו ראשון או שני בעלמא. וכיון דבשומרא וקולא תלי' י"ל דהני דהכא שהם טומאות תמורות. וכן אבות מן התורה לכה"ס טומאתן חושבת ותי נמי רוקו ומימי רגליו. אע"פ דלפילו כבשרו מבשיר. אלא דבטבור לא מבשירי אלא מדרבנן משום תולדה. קמ"ל הכא דבעמא מבשירי אף מן התורה. וכן רביטות דם מן המת ודם הגדה. אע"פ דלעיל לא חשיב אלא דם תללים או דם שמיטה והקוה דדמו לדם תללים. והני הא לא דמו אפ"ה משום דמטמאין מבשירין דטומאתן חושבת וכן משמע פ"ב דנדה מ"י בשם ירוק ח"ר מאיר א"ס אינו מטמא משום כחם מטמא משום משקה ולת"ק אפילו משום משקה לא מטמא כיון שאינו מטמא משום כחם לא חשיב משקה דעיקר חשיבות הוא דטומאתו חושבתו והכא ליכא טומאה. וכו"א אמרי' פ"ק דבכורות

היוצא מזיתים. והו"ל מי פירות דלזינו מבשיר לר"ג: (לא) ר"ל ששמן מעורב בו. ואי"ל דלתבטל במעורבו כפ"ד מ"י. ל"ל דבגולדו שניהן יחד לא שייך בטול. ותו דדךך לחטומו ששמן לזוף למעלה מעקל בית הכד ג"כ טמא: בממא ואינו מבשיר. פי' הרב דכתיב לכם הטמא להביא דמו. שמטמא יכול יבשיר ת"ל לכם נראה דה"א דהטמא ריבויא הוא להביא דמו שמטמא ולכם מיטמא שאינו אלא לכם ולא לזרעים. וה"ל נזחי קאמר יכול יבשיר מהיכי תיתי שיבשיר הא אינו טמא אלא כבשרו ולא משום משקה. י"ל דהיא גופה קאמר מנ"ל דכבשרו מרבי לה דלמא משום משקה וכיון דמטמא משום משקה ממילא מבשיר דלזין לך משקה לטומאה ולא להכשר. ומ"מ קשה דהא אמרי' שבעה משקין הן הלכה למשה מסיני וא"א להוסיף עליהן. ונראה דמשקין טמאין שאינו אפילו אינם מאותן שבעה מכשירין כדלקמן משום דטומאתן חושבתו כמו שאפרש לקמן: ואין לנו כיוצא בו. נראה דקאי אהא דלמך דמנו כבשרו לטומאה. אין לנו כיוצא בו דהמת כשרו בכזית ודמו ברכיטית ונכלה כשרה בכזית ודמה ג"כ ברכיטית כדלמך רפ"ח דעריות ודם הגדה נמי אינו כנדה לענין משכב ומוטב ואכן מסמא כדלמרי' פ"ק דכלים מ"ג. והשרץ דמו כבשרו לגמרי. ואין לפרש אין לנו כיוצא בו שמטמא ואינו מבשיר דהא כהא פליגי תנאי במתני' דלקמן אכמה תנאי סברי בהני דלקמן שמטמאין ואין מכשירין. אבל הרא"ש כתב אין לנו כיוצא בו שמטמא ואינו מבשיר ולע"ד כדפי':

ו אלו מטמאין ומכשירין וכו' וכו'. ל"ע אמאי וזבו מבשיר הא אין לנו אלא שבעה משקין כהל"מ וזבו לא חשיב לעיל לא ברא ולא בתולדה. ועוד רוקו ומימי רגליו הא הו' להו לעיל דלפילו טעורין מבשירין ופיקעו דבעמא טמאין ומכשירין ומאי קמ"ל. ונראה דעיקר מתני' קמ"ל דהא דתנינן שבעה משקין ותו לא היינו בטבורין. אבל טמאין אפילו אינם מן השבעה מכשירין דטומאתן חושבתו כדלמרי' לעיל רפ"ק משקין טמאין מטמאין לרזון ושלא לרזון ופי' הר"ם דטומאתן

ר' עובדיה מברטנורה מבשרין המעלה פרקו תוספות יום טוב קיא

ציונים

רש"י דם הבה חילוי נש
ז' אלו לא כמספר ע"ה

חילופי גרסאות

ר' דם הבה חילוי נש
ז' אלו לא כמספר ע"ה
נכס"ל לית חילוי חילוי נש
גורדה נכס"ל נכס"ל

תוספות חדשים

ר' במשנה זרקה ושבת
זרעו. אשכנז דק"ה ה
לרבותא. אשכנז דק"ה ה
תולדות משקה. וס"ל ללא
משיב"כ לטעמה אפילו
כל הכשר קמ"ל דחשיב.
משא"כ דם מנפתה ומלכ
האש. הו' משקס גמורים
דכתיב בהדיא בקרא וזכ"ל
הר"ב לעיל משנה ז'. גם
דס מנפתה מללל חשיב
לעיל בהדי תולדות דדם.
ש"ס דמשקס גמורים
ס'ן דמה לי קטלה כולה
כו' ודאי דטומאה והכשיר
באין כה'. ורביעית דם מן
המז ומס' המה לר"ך
למנוקח לאסוקי מלכ"ע
ור"ס דפליגי וס"ה ל"פ
לאסוקי מר"א. והא דלא
חשיב דמעת עין אף דהו'
מני תולדה אפטר דהתי
נשיי. וכו"ל. קוש"ס
סתי"ט ד"ה אלו:

אליהו רבה

היולא מעקל בית הבד
עניא לפי ש"ה כלל
למנוקח שכן מתי בשיהו
ח"כ דלחא בתר אילתא.
כלומר ר' יעקב סבר
כת"ל דעבדות שמתל סרי
הוא כמסקה וזה טעם
למנוקח כלומר הא דהתי
בעהרות שמתל היולא
מתן טעור לפי שאינו רואה
בקיומו כלומר שעדיין לא
נגמרה מלאכתו שהוא רואה
עדיין ליקח עוד דקדמתי
בעהרות ורואה להתי שס

היולאין מן הטמא שלא יטמאו ויכשירו בלאחד אלא
דוקא הני דהכל שהן אב הטומאה ובהדיא פסק הרמב"ם
פ"י מהט"א [הלכה ה'] שכן גם דם מנפתה ומלכ אשה
ודמעת עין אש"פ שאינם אלא ולד כמ"ס כספ"א מה' משכב
גם בפירושו במתני' ח' דפרקין.
ולפיכך תמיהני אמאי לא הני ליה
כמי לאותן שלש דהא הוה רבותא:
ורביעית מן המת. כתב הר"ב
דכתיב כי הדם הוא
הנפש. ועיין מ"ס במשנה ז' וה'
פרק ז' דהלכות: **ודם** הגדה.
כתב הר"ב דכתיב והדוה בנדחה
מה שזב ממנה טמא כמותה. ולא
לכל דבר אלא כדתנן במשנה ג' פ"ק
דכלים: **ואם** נפל על הדלעת. לא
ידעתי אמאי נקט דלעת:
גורדה. כדי שלא יאכל הדם
אכור בהגאה כמ"ס כספ"ק דערכין:
עיי' ברפ"ב:

דדם האדם אכור מד"ס כמ"ס הר"ב בסוף משנה ח' פ"ה דכריתות. ועוד דמת
והיא טהורה לפי שלא הוכשרה. הר"ס: **זו הויעה**. עיי' ברפ"ב:

וסתות
חזון נהום
כתיב ע' משקין כזב ג' מהן אב הטומאה וכו' ורובן ושבת זרעו ומימי רגליו כל א'
מאלו מטמא אדם וכלים ככל שהיא. ג' מהן כוולד הטומאה ואלו הן דמעת מימי
ודם מנפתה ומלכ האשה כל א' מאלו כמספרין עמאין שאין משמאין אדם אכל
משמאין כלים מדברי סופרים ע"כ. וכתב הר"ב דף ח' בזה טעם שהרי כן משמאין
את הגויים בדכריתות פ"י שמים אכל כמגע ודאי אין משמאין אלא הדמים בלבד ואפי'
כמשאו וכן משמאין את הכלים במשאו. משמאין קמיתא דללו דכריתות ע"כ.
וכתב הר"ב ודאי אומר שמתאחר שדבריו יולוין להפטרם ולא מיירי אלא לענין נגיפה
אין כלן טעום פ"כ. ואפי' הדל אומר דמבדחין אנו דלא מיירי אלא לענין נגיפה
דלא כתב הרמב"ם פ"ה מה' שאר ח"ה דין י"ב אשה שהיא רחשון לטומאה
ומתקף את בנה הוי כזב טעור ולא גזרו עליו טומאה שאפילו חומר שיק רביעית
אפשר שיש מתלה ועד סוף יתר מקדו אכילה פדס שהרי אנו יוקן בבת אחת
פ"כ. הא קמן באשה שהיא רחשון משמאין חלכה וכו"ל וזה ודאי הוה לו להראב"ד
לפי דעתו להשיג על הרמב"ם שדבריו סותרין וס' את זה:
ושבת זרעו. אפילו כטהור וכל שכן כזב:

כתיב ע' משקין כזב ג' מהן אב הטומאה וכו' ורובן ושבת זרעו ומימי רגליו כל א'
מאלו מטמא אדם וכלים ככל שהיא. ג' מהן כוולד הטומאה ואלו הן דמעת מימי
ודם מנפתה ומלכ האשה כל א' מאלו כמספרין עמאין שאין משמאין אדם אכל
משמאין כלים מדברי סופרים ע"כ. וכתב הר"ב דף ח' בזה טעם שהרי כן משמאין
את הגויים בדכריתות פ"י שמים אכל כמגע ודאי אין משמאין אלא הדמים בלבד ואפי'
כמשאו וכן משמאין את הכלים במשאו. משמאין קמיתא דללו דכריתות ע"כ.
וכתב הר"ב ודאי אומר שמתאחר שדבריו יולוין להפטרם ולא מיירי אלא לענין נגיפה
אין כלן טעום פ"כ. ואפי' הדל אומר דמבדחין אנו דלא מיירי אלא לענין נגיפה
דלא כתב הרמב"ם פ"ה מה' שאר ח"ה דין י"ב אשה שהיא רחשון לטומאה
ומתקף את בנה הוי כזב טעור ולא גזרו עליו טומאה שאפילו חומר שיק רביעית
אפשר שיש מתלה ועד סוף יתר מקדו אכילה פדס שהרי אנו יוקן בבת אחת
פ"כ. הא קמן באשה שהיא רחשון משמאין חלכה וכו"ל וזה ודאי הוה לו להראב"ד
לפי דעתו להשיג על הרמב"ם שדבריו סותרין וס' את זה:
ושבת זרעו. אפילו כטהור וכל שכן כזב:

לרבות מימי רגליו: ורביעית דם מן המת. דכתיב (כמלכו
ט) כל הנוגע במת בנפש האדם. ונפש האדם היינו רביעית
דם דכתיב (ויקרא יו) כי הדם הוא הנפש. ודם הגדה דכתיב
(שם טו) והדוה בנדחה מה שזב ממנה טמא כמותה: שכתב
זרע אינה מבשרת שאינה תשובה
משקה דים לה שם לווי: דם הגדה
אינו מבשר. מידי דהוה אדם של
התחטויות שגם הוא אינו מבשר:
דם המת אינו מבשר. דכיון שמת
יאל דמו מתורת משקה. ולית הלכה
כחד מהנך הנאי אלא כולה* טמאים
ומכשירין כח"ק: ואלו לא מטמאים.
אפילו ילאו מן הטמא כגון מן הזב
וכיוצא בו דכתיב בזבוב טמא הוא.
הוא וזבוב טמא ואין זיעה וליחה
סרוחה וריעי שלו טמאים: והליחה

* גד"ו וזכ"ס מטמאין סרוחה
דדם האדם אכור מד"ס כמ"ס הר"ב בסוף משנה ח' פ"ה דכריתות. ועוד דמת
והיא טהורה לפי שלא הוכשרה. הר"ס: **זו הויעה**. עיי' ברפ"ב:

מלאכת שלמה
ו רוקו וכו'. עיי' בפרק דם הגדה דף נ"ו: **ושבת** זרעו. אפילו
ב הור טמאה וכו"ל של זב:
ודם הגדה. בתוספתא דפ"ט דשבת גרסינן מנין לדם נדה שהוא משקה
שנאמר ממקור דמיה ואומר ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית
דוד לחטאת ולגדה:
ר' אלעזר בן עזריה אומר דם הגדה אינו מבשר. כך מלאתי מונה.
וכן בקלף דפוסים:
רש"י דם המת אינו מבשר. שם במרחא דחולין פרק האוחז דף ל"ה
ופי' ר"ס ז"ל דם המת אדם שמת דהא כל הני תנאי אח"ק קיימי
מר ממעט האו ומר ממעט האו ולא כמו שפי' בקונטרס בפ"ב דחולין
דכדס כהמה שמתה איירי דכאן מוכח בדאדם מיירי ועוד דא"כ ליתני
דם המתה וצ"ל למדק מניה התם הא דם שחיטה מבשר לר"ס ומסין
לא הא דם הללים מבשר ע"כ:
גורדה והיא טהורה: לפי שלא הוכשרה והא דלא קמתי גורדה דהא אדם
שהוא לטון זכר קאי אפשר דלחא לאשמועינן שהוא לר"ך לגורדה דהא אדם

תפארת ישראל
י"בין
י"בין
(מד: דם: מה) ה"ה זכר ויולדת. ה"ה דם פלטה והלכה של כולה: (מי) דדם אדם אכור מד"ס: (מי) אפילו בזולא מטמא:
(מה) שממכה או רוק סרוח:

ולא להאביל מטמאין טומאת חולין וצ"ל למימר משום דאיסורו חושבו אש"כ דמסיק התם דלא אמרי' איסורו חושבו. היינו דחשיבות איסור לא מהני לגבי טומאה אפ"ל טומאה
לענין הכשר שפיר מהני להכשר ועומאה הדא הוא. ומעתה אין מקום למה שחמה תו"ט אמאי לא חשיב דמעת עינו ודם מנפתה ומלכ האשה דהוי רבותא ע"כ ר' עובדיה
ולק"מ דלמאי לר"ך למיתנייהו דפשיטא כיון דבטהור מבשרין. בטמא ודאי מטמאין ומכשירין. והכא ליכא לשנויי דבטהור מבשרין מדרכנן וכטמא מדאוריתא דהני בטמא נמי
ע"כ לאו דאוריתא דהא טומאתן לאו דאוריתא ללא מעינות נינהו כדאמר ר"ס דם הגדה. ויחיא נמי דלא חשיב מי חטאת. דלא לר"ך כיון דמיס בעלמא משבעה
משקין מבשרין מדאוריתא פשיטא דמטמאין נמי מטמאין ומכשירין. ואפילו נאמר דמי חטאת הוי שם לוי כמ"ס פי"א דפרה מ"ג. הא תנא דמתני' ס"ל דבטמאין לא חייבת
לן אפילו יס להן שם לוי כמו שפירש לקמן וה"ל מוכח בתוספתא שגבילו התו' פ"ב דגדה מ"ו והביאו בחו"ט שם מנין לדם נדה שהוא משקה נאמר כאן שבתא מנקיור
דמי' ונאמר להלן ביום ההוא יהיה מקור נפתח לבית דוד וליטושי ירושלים לחטאת ולגדה ע"כ. ואינו מובן היכא רמזאו גבי מקור נפתח דהוי משקה ומשמע דמלחטאת
וליק דלחטאת היינו מי חטאת וכן פי' רש"י שם ויונתן תרגמו ג"כ כך ומי חטאת פשיטא ליה דהוי משקה וליק' מקור מקור מניה לדם הגדה. אלא דמי חטאת פשוט
הוא דהוי משקה ולהכי לא תנא לה נמי במתני': ר"א אומר ש"ן אינה מבשרת. פי' הרב דיש לה שם לוי. וס"ל נמי דטומאתה חושבתו אינה חושבת יותר משכבה משקין
ת"ק סבר הא טומאה חושבת הוא משום דכיון דחשיב לטומאה חשיב להכשר וכיון דלגבי טומאה חשיב להכשר. ונראה דלר"א ולשאר דר"ס דם ל"ך
דמינייהו לא מבשר. אפילו משום תולדה לא מבשרי. דלא שיק למגור משום תולדה אלא מה שדומה במקלת לאב דמיתלק בלב ויהי לא מיתלפי: ר"אב"ע אומר דם הגדה
אינו מבשר. פי' הרב דמי לדם תחטויות וכו"ל הרמב"ם ולא יתכן דדם תחטויות גופי' אינו מבשר היינו כשיוצא עם הליותו הרעי כדתנן לקמן. וי"ל דמי' חטאת
דטומאה חושבת חידוש הוא דלמרי' מתוך שהשוו טומאה חשיב להכשר. ודם גופי' אינו מבשרת דהתורה קרי ליה אוכל דכתיב כל דם לא תאכלו ואכשין נמי בדם
הגדה דמטמא יבש ור"ל טומאתה לאו משום משקה ואין הכשר אלא במשקה ודם חללים שאני דכתיב ביה חללים ישתה ודם חללים ישתה ודם חללים ישתה ודם חללים ישתה ודם חללים ישתה
והיינו נמי טעמיה דר"ס בדם המת דכל דם בר מדם חללים אינו קרוי משקה ודם המת מטמא נמי קרוש כדאמר בגמ' ר"פ המוילת יין. ונראה דר"ס מירד לראב"ע
בדם הגדה שאינו מבשר דחיהו פליגי בפ' האוחז דף ל"ה אפי' בדם מנפתה שדומה טפי לדם חללים. אכל ראב"ע אפשר דלא מודה לר"ס בדם המת וס"ל בחכמים דר"ס
דדם המת כדם חללים דמה לי קמ"ל איהו מ"ל קמ"ל מלאך המת. ור"ס לית ליה הך סברא התם: ואם נפל על הדלעת גורדה. נראה דלאו המוילת' דר"ס ליהוד
קאי אלא אמיתיהו דר"א וראב"ע נמי קאי דכבולו נמי גורדה ולא כדמשתה חשיב להכשר וי"ל דר"ס לחוד קאי ולא נהייה והטעם דגורדה לאו משום איסור אלא שאל
להרגיל טומאה בבתו ויעמאו ממנה אוכלין וכלים. ומ"מ לר"ך ליישב למאי לר"ך למיתני הא דפשיטא דטהורה כיון שלא הוכשרה ואמאי נקט דלעת. וי"ל דמ"ל דאין אוכל
פחות מבניה מקבל הכשר אש"פ שמקבל טומאה כמ"ס התו' בדם הרב סורת בדם רש"י בגמ' שבת דף ז"ל ובפסחים דף ל"ג ומשום יחסם דלעת ארוכה הרבה כמ"ס הרב
פ"י דשבת מ"ב וקמ"ל דדוקא על הדלעת צ"ל גרידה דא"ל כדכחה שרי וקבלו הכשר ממי ההדחה אבל בפרי קטן כמו אגוז ותמרה בדהה נמי מעבירה שאין מקבל הכשר
בפחות מבניה: ז' אלו לא מטמאין ולא מכשירין. הך דלא מכשירין לא לר"ך למיתני דפשיטא כיון שאינם משכבה משקין אלא דלא מטמאין אינעריך ליה דלפילו בזולאין

ההשמה פ"י ע"ג
ד"ר שוחט פ"י ע"ג
חלב הובר פ"י ע"ג
ח' חלב האשה ע"ג קמ
פירוש י"ג פ"י ע"ג
וחלב בהמה פ"י ע"ג

חלופי גרסאות
פ' והרם היוצא עמה כ"ג
ט"ו היוצא לו מהם
רש"א אומר כ"ג ט"ו
ר"ש אומר .

תוספות חדשים
פ' חו"ט ד"ה חלב הובר
כו' כזיעה בעלמא
והרמב"ם פ"ו מה"ט חלב
ד' כתב דוקא שאין לר"ד לו
דמשמע אכל אם לר"ד לו
הי כשאר משקים דמא
ליס . פ"ט :

אליהו רבה
עוד מה שיקב עד שירכבו
גם אותם שיקב וכתב כך
יתקללו הפירות האלו
ולכך אינו רואה נקיטו .
ורש"א טוחל אינו כמשק
ומה ע"ס אמרו כלומר
שמודה ר"ש במחל ה"ה
מן הבור שחמטים מעמלים
וקאמר מפני שא"ל בלא
למחוי שמו . וקאמר מתי
ביניהן קודם שנגמרה
מלאכתו לכולי עלמא ע"ס
ולאחר שנגמרה מלאכתו
שהוא יולא מן הבור לכ"ס
ט"ח ושתי דלתא בתר
אלהא אותם שנגמרה
מלאכתם שאינו רואה ליקח
עוד ואינו יולא מן הבור
זהא פלוגי ר' יעקב ור"ס
כדקא פלוגי ת"ק ור"ס
בטורות והיינו נמי פלוגתי
ככל דר"ס סבר שאין
במחיל יולא מתי שמו
שא"ל בלא למחוי שמו
ור"ס סבר אע"פ שאין
עמו שמו המוחל פלוגו
הוא משק ומכשיר אף
כלא שמו . (שי"ר למה)
ואין לנו כיוצא בו .
שי"א דסם מטמא כשאר
ובשעורו :

תוספות אחרונות
מן הזב שערין דלכתי
לא אשמועינן במשנה
בשריא . ובר"פ דס'
הגדה תני לה כברייתא
תשעה משקין בוב היעי'
והליטה פרוחה והרעי
סבורין מכלום ואידי

דחני לא מטמאין תני נמי
טל ומים שלא תשב עליהן לא הונו משקה להכשר כדפי' לעיל חל"ל דאלו היו טמאין בזב היו מכשירין ג"כ כדפי' דטומאתן חושבתן והיינו דחני אלו לא מטמאין ולא מכשירין משום דלא מטמאין לא מכשירין א"ל דלא מכשירין קמ"ל דאפילו משום חולדה מדרבנן לא גזרו בהו דלא גזרו חל"ל בהני שמקלת דומין לאב דלא ליחלפו כדפי' לעיל והוה דהכא שאין דומין בשום דל' לא גזרו בהו . והשנה מי עבריא ויולאין נקיים אע"פ שדומין למים כיון דלא שכיח לשתות מי עבריא חל"ל לרפואה ובמלתא דלא שכיח לא גזרו וכן שחיטה כדפי' לעיל . וכן דם הקזה לרפואה היינו שלא יונקנה החלב אינו דומה בשום דל' לדם חללים דאפילו בדם מנפתה כבה"ג לא גזרו אפי"ל לזוך אדם כדפי' לעיל : והרם היוצא עמהם . אבל יולא עמהם דמי למי רגלים היוצאין מפי הטבעת דאמרי' לעיל מ"ה דטמאים . ולפי' דלעיל נמי במים היוצאין עם הרעי נמי לא מטמו :

ומשקה בן שמה . כי הרב דבן שמה ח' הוא כחבן כו' משמע דלאחר מותו כיון שטמא כח גדול דמו נמי מטמא ומכשיר כדם המת דלעיל . שהר"ס כתב דר' יוסי דאמר חוץ מדמו היינו לאחר מיתה וכ"כ הרמב"ם משמע דלח"ק אפילו אחר מיתה לא ולי"ט . עוד כתבו הר"ס והרא"ם א"ל חוץ מדמו היינו דם מנפתו מטמא כמו בבו קיימא ע"כ . ולא פירשו דם חלל גופי' של הנפל משמע דכדם חללים שהוא אב מן החורה ת"ק נמי מודה דמשמא בנפל מיתה ומדרכנו . אבל דם מנפתה דהוי חולדה בגדול ובנפל לא גזרו וזה ראו' למש"ל דדם מנפתה הוי חולדה : ר"א מטמא באלו . פי' באלו דם שחיטה כטמאים ודם הקזה כטמא . ופי' דר"א ס"ל כשעת הראב"ד שכתבנו לעיל מ"ד דאפילו מי פירות מקלין עומא' ומכשירין א"ס סחטן בכונה . והלכך דם שחיטה כטמאים ודם הקזה שהיוצאין בכונה אע"ג דלא לר"ד לדם מהני כוונתו לשווי' משקה כדאשכחן בממחן את הכרישה דפי"ק ובכמה דוכתי במכילתין תני אם ניער בכ"י אע"פ שא"ל למשקה כיון דמכתו בלו וה"ה הא היוצאין בכונה . ות"ק ס"ל דמי פירות אפילו סחטן בכונה לא חשיב משקה כשעת הרמב"ם :

ח חלב האשה מטמא לרזון ושלל לרזון . כראה דההלכה נאמרה דחלב הוי משקה ולא נתפרש שיהי' חלב כשעת הרמב"ם אלא דהקמ"ס ככרי

והשונה מי עבריה . הן מים שיש בהן איכות שמשגלים
בזב כששותין אותן . הרמב"ם : חלב הזכר
טובר . כתב הר"ב דלא חשיב משקה . ופי' הר"ס חלב הזכר
טובר כלומר ואינו מכשיר . דחלב היולא מדדן של זכר לא
חשיב חל"ל כזיעה בעלמא :

ח לרזון ושלל לרזון . פירש
הר"ב לרזון שנחלב
כזונה כו' וכן פירש הרמב"ם .
וכלומר דלא הוי כמו לרזון ושלל
לרזון דריש פ"ק . דהתם מיירי
בשעת נפילתן על הזרעים ומש"ה
אפילו סופו לרזון . אבל הכא מיירי
בשעת פרישה מן האשה . וכ"כ
התוספות בריש פכ"ב דשבת [ד"ה
חלב] : שרם מגפתה טמא .
דיש לט להשוות משקים היוולאים
מן

האשה שאינו מיוחד אלא לקטנים .
חלב הבהמה שהוא מיוחד לקטנים ולגדולים אינו דין
שיטמא לרזון ושלל לרזון . אמרו לו לא . אם טמא חלב האשה שלא
לרזון

מלאכת שלמה
ר' יוסי אומר חוץ מדמו . כגון דם דלאחר מיתה וקסבר ר' יוסי
דמשמא כדם של בן פ' א"ל כדם מנפתו דמתים לקרינן ביה
ודם חללים כבר קיימא חל"ל כר"ס דאמר בפרק שני דחולין דם מנפתו
אינו מכשיר אפילו כבר קיימא לית ליה מה לי קטלי' כוליה מה לי
קטלי' פלוגיה . הר"ס ז"ל :

והשוהה מי עבריה . עיין במ"ס לעיל סי' ה'
ר' אלעזר טמא כו' . בלי יו"ד נרטינן ליה וקאי ר' אלעזר חל"ל
דפליק מינייהו דם שחיטה כבהמה ובהיה ובעוסות הטמאים
ובדם הקזה לרפואה :

ח חלב האשה וכו' . שבת ר"פ חבית דף קמ"ג וכתבו שם תוס' ז"ל הא דחנן בריש מכילתין כל משקה שתלתו לרזון אע"פ שאין סופו לרזון
וכי' לא דמי רזון דהתם לרזון דהכא דהתם מיירי בשעת נפילתן על הזרעים שהיא לרזון דבעינן יוחן דומיא דכי יתן אבל הכא מיירי
בשעת פרישתו מן האשה או מן הכהמה ע"כ . ופי' שם רש"י ז"ל שדם מנפתה עמא וחלכה כדם מנפתה דדם נעקר ונעשה חלב ודם מנפתה
סממי' שלא לרזון הוא וטמא ע"כ . והרבה הר"ס ז"ל לדמות פי' זה וכתב

ח חלב הזכר טהור . ללא חשיב משקה חל"ל כזיעה בעלמא . הר"ס ז"ל . אבל
הרמב"ם בחיבורו כתב דמשמא מפני שאינו לר"ד לו יע"ש בפרק ששירי
מלאכות ט"א ושמה איכא בינייהו אם היה לר"ד לחלב הזכר דלעטמו של המינים
חשיב משקה ולהר"ס לא חשיב משקה ואשכחן דכיון דסתמיה דחלב הזכר אינו לר"ד
לו אף איכא הדבר שהאריך בדרך חקירה לא חשיב משקה . אמנם מדברי הרמב"ם
משמע דמדמה ליה לחלב כהמה וזיה ש"ל שלא לרזון וא"כ איכא למיחך דמם
התם שי"א דיל"ל לרזון משמא ס"ס חלב הזכר ואין ולא ורש"א כדפי' ופי' כדכתיב
התם ריש פ' מיתת :

ח חלב הזכר טהור . ללא חשיב משקה חל"ל כזיעה בעלמא . הר"ס ז"ל . אבל
הרמב"ם בחיבורו כתב דמשמא מפני שאינו לר"ד לו יע"ש בפרק ששירי
מלאכות ט"א ושמה איכא בינייהו אם היה לר"ד לחלב הזכר דלעטמו של המינים
חשיב משקה ולהר"ס לא חשיב משקה ואשכחן דכיון דסתמיה דחלב הזכר אינו לר"ד
לו אף איכא הדבר שהאריך בדרך חקירה לא חשיב משקה . אמנם מדברי הרמב"ם
משמע דמדמה ליה לחלב כהמה וזיה ש"ל שלא לרזון וא"כ איכא למיחך דמם
התם שי"א דיל"ל לרזון משמא ס"ס חלב הזכר ואין ולא ורש"א כדפי' ופי' כדכתיב
התם ריש פ' מיתת :

ח חלב הזכר טהור . ללא חשיב משקה חל"ל כזיעה בעלמא . הר"ס ז"ל . אבל
הרמב"ם בחיבורו כתב דמשמא מפני שאינו לר"ד לו יע"ש בפרק ששירי
מלאכות ט"א ושמה איכא בינייהו אם היה לר"ד לחלב הזכר דלעטמו של המינים
חשיב משקה ולהר"ס לא חשיב משקה ואשכחן דכיון דסתמיה דחלב הזכר אינו לר"ד
לו אף איכא הדבר שהאריך בדרך חקירה לא חשיב משקה . אמנם מדברי הרמב"ם
משמע דמדמה ליה לחלב כהמה וזיה ש"ל שלא לרזון וא"כ איכא למיחך דמם
התם שי"א דיל"ל לרזון משמא ס"ס חלב הזכר ואין ולא ורש"א כדפי' ופי' כדכתיב
התם ריש פ' מיתת :

ח חלב הזכר טהור . ללא חשיב משקה חל"ל כזיעה בעלמא . הר"ס ז"ל . אבל
הרמב"ם בחיבורו כתב דמשמא מפני שאינו לר"ד לו יע"ש בפרק ששירי
מלאכות ט"א ושמה איכא בינייהו אם היה לר"ד לחלב הזכר דלעטמו של המינים
חשיב משקה ולהר"ס לא חשיב משקה ואשכחן דכיון דסתמיה דחלב הזכר אינו לר"ד
לו אף איכא הדבר שהאריך בדרך חקירה לא חשיב משקה . אמנם מדברי הרמב"ם
משמע דמדמה ליה לחלב כהמה וזיה ש"ל שלא לרזון וא"כ איכא למיחך דמם
התם שי"א דיל"ל לרזון משמא ס"ס חלב הזכר ואין ולא ורש"א כדפי' ופי' כדכתיב
התם ריש פ' מיתת :

ח חלב הזכר טהור . ללא חשיב משקה חל"ל כזיעה בעלמא . הר"ס ז"ל . אבל
הרמב"ם בחיבורו כתב דמשמא מפני שאינו לר"ד לו יע"ש בפרק ששירי
מלאכות ט"א ושמה איכא בינייהו אם היה לר"ד לחלב הזכר דלעטמו של המינים
חשיב משקה ולהר"ס לא חשיב משקה ואשכחן דכיון דסתמיה דחלב הזכר אינו לר"ד
לו אף איכא הדבר שהאריך בדרך חקירה לא חשיב משקה . אמנם מדברי הרמב"ם
משמע דמדמה ליה לחלב כהמה וזיה ש"ל שלא לרזון וא"כ איכא למיחך דמם
התם שי"א דיל"ל לרזון משמא ס"ס חלב הזכר ואין ולא ורש"א כדפי' ופי' כדכתיב
התם ריש פ' מיתת :

ח חלב הזכר טהור . ללא חשיב משקה חל"ל כזיעה בעלמא . הר"ס ז"ל . אבל
הרמב"ם בחיבורו כתב דמשמא מפני שאינו לר"ד לו יע"ש בפרק ששירי
מלאכות ט"א ושמה איכא בינייהו אם היה לר"ד לחלב הזכר דלעטמו של המינים
חשיב משקה ולהר"ס לא חשיב משקה ואשכחן דכיון דסתמיה דחלב הזכר אינו לר"ד
לו אף איכא הדבר שהאריך בדרך חקירה לא חשיב משקה . אמנם מדברי הרמב"ם
משמע דמדמה ליה לחלב כהמה וזיה ש"ל שלא לרזון וא"כ איכא למיחך דמם
התם שי"א דיל"ל לרזון משמא ס"ס חלב הזכר ואין ולא ורש"א כדפי' ופי' כדכתיב
התם ריש פ' מיתת :

ר' עובדיה מברטנורה מבשירין המעלה פרקו תוספות יום טוב קוב

תוספות חדשים
ה' בהר"ב ד"ה שדס
מגפתה כו' דמה לי
קטלה כו' ואפילו קטלה
כולה כדאמרינן בחולין דף
קכ"א (בר"ש ובר"א):

כולי האי: שדס מגפתה טמא. דס היוזא ממכתה טמא. דמי לרס חללים שקריו משקה. דמה לי קטלה כולה. מה לי קטלה פלגא: שדס מגפתה טהור. דדס כהמה לא אקרי דס חללים. דגבי ארס כתיב: עלי ויתים ועגבים יוכיחו. שהסוחטן לרפואה טמא. ואטפ"כ לרצון טמאים. שלא לרצון טהורים. לרצון. שדס מגפתה (יה) טמא (יו). אף החלב אטפ"כ שהחולב לרפואה טמא. כשהחלב שלא לרצון דין הוא שיהיה

הירודי מהיר"ח
ח תוי"ט ד"ה ומקוין
לרפואה כו' נ"ב עין
עד סוף נראה דאם היה
אומר חלב חמור שכל
חולב לשתיה טמא
ומקוין לשתיה טהור
היו אומרים לא אם טמא
חלב האשה בין לרצון
כו' שכן אם מקוין לשתיה
טמא וטמא חלב הבהמה
שלא לרצון שכן אם
הקוין לשתיה טהור לכן
אמר ר' עקיבא שהחולב
לרפואה טהור ושם הוא
טהור אפילו לאדם
לרפואה. וכן כתב הר"ש
שאפילו לרפואה לאדם
טהור ודו"ק:
סליק מסכת מכשירין

לרצון טמאים. שלא לרצון טהורים. לרצון. שדס מגפתה (יה) טמא (יו). אף החלב אטפ"כ שהחולב לרפואה טמא. כשהחלב שלא לרצון דין הוא שיהיה
שהחולב לרפואה טמא והמקוין לרפואה טהור. אמרו לו עלי זיתים

מלאכת שלמה

לכן נראה דהכא דייק משום דיש לנו להשוות משקים היוזאים מן האשה דכי היכי דדס מגפתה מכשיר שלא לרצון ה"ה חלב ע"כ. ועיין ג"כ שם בתוספות ז"ל:
והמקוין לרפואה טהור. סתמא דלא כו' אעזר דמתני' שלעיל דמטמא לרס הקוה לרפואה. ואיתא בגמרא בכריתות פרק אמרו לו ומסיק תוס' מי טברת שלא לרצון ללא יניחא ליה לא מאי שלא לרצון בסתמא דלרפואה דמתיקא קרובה לגבי חלב אבל אי חונית ללא יניחא ליה לניוקא לא מכארא וטהור. אבל שם כפרת חבית מסקינן אופכא לרצון בסתמא ואלא לרצון דלמחר לא יניחא ליה. והתם כמ' חבית מפ' כתיבין אי דדוקא נקט עלי ויתים ועגבים שהמשקה הנוטף מהן נופל לארץ והוכך לחיבוד הלכך סתמא לא יניחא ליה ואפקודי מפקר להוהו משקה. אבל שאר פליס אפטר דאפילו תוחים ורמונים סתמן למשקה וע"ש בחוס': שדס מגפתה טמא. וללא כר"ש דפ' שני דחולין: ושל

חזון נחום

והמקוין לרפואה טהור. (עין תוי"ט ד"ה והמקוין לרפואה). ואני הלכתי אחר שאין מכאן תוספת על הרמב"ם שאם היה אומר כן לא היה כ"כ ראוי שהחולב לשתיה דין הוא שיהיה טמא דכאם חלבים הוא לשתיה ואין לך לרצון מזה
דף י"ג ומפרש התם לרצון על טינוק שלא לרצון שאינו רגיל ליתק בסתמא דלרפואה דמתיקא קרובה לגבי חלב אבל אי חונית ללא יניחא ליה לניוקא לא מכארא וטהור. אבל שם כפרת חבית מסקינן אופכא לרצון בסתמא ואלא לרצון דלמחר לא יניחא ליה. והתם כמ' חבית מפ' כתיבין אי דדוקא נקט עלי ויתים ועגבים שהמשקה הנוטף מהן נופל לארץ והוכך לחיבוד הלכך סתמא לא יניחא ליה ואפקודי מפקר להוהו משקה. אבל שאר פליס אפטר דאפילו תוחים ורמונים סתמן למשקה וע"ש בחוס': שדס מגפתה טמא. וללא כר"ש דפ' שני דחולין: ושל

תוספות רע"ק

ח תוי"ט ד"ה שדס
מגפתה. משקין
היוצאים מן האשה)
(ר) וקשה לי דאך
דשיב רע"ק מחמיר
אני בחלב מכדס. דמה
בכך דמ"ם י"ל דחלב
אשה מסמא שלא
לרצון. כיון דמצינו
אצלם שאר משקה
דהיינו דס דקיל מחלב
דאפ"ה מסמא של"ד
(ויש) לעין דהר"ש
דקדק דיש להושת ולא
מחמת חומרא) ובישוי
ותוס' שבת קמ"ג פירשו
ה"ק אם טמא חלב וכו'
שדס מגפתה טמא היינו
דהוה הטעם דחלב הוה
דס דדס נעכר ונעשה
חלב ע' גה"פ פ"א מ"ד
מש"ה שלא לרצון טמא
דהוה דס מגפתה. ומה
שהשיב רע"ק מחמיר
אני וכו' נראה מדברי
תוס' שם דרע"ק סתם
דאין שוממת חלב מרין
דס דהא חולב לרפואה
טמא וע"כ טעמא דחלב
מקרא ותפתח נאד החלב
ותשקתו. וכו' דה"ה
דה"מ למנקם דהא חלב
בהמה. טמא וע"כ אין
הטעם משום דס דהא
כבהמה דס מגפתה
טהור עיי"ש. ומ"ם קשה
לי על הב' ראיות מן
חלב בהמה ומרין חולב
לרפואה הוה רק לראו
משום דס דהוה טמא
אלא מקרא הנ"ל אבל
מ"ם י"ל דגם משום דס

תפארת ישראל יבין
דס חללים: (יה) ואין ללמוד קולא בחלב מדס מגפתה של כהמה: מעגבים

אחרונה
דמה דאפילו לשתיה טהור. ואפטר דמשמע ליה דההכנה שנאמרה בחלב דהוה משקה מסתמא בין חלב אשה ובין כהמה ואין משיבין על ההלכה: שהחולב לרפואה טמא והמקוין לרפואה טהור. וקשה מהיכא פשיטא ליה הא דים חילוק בין מולב למקוין. ובשלמא בחולב פשיטא ליה דמטא דכמים גמא אמרי' לעיל כהמה דוכתי דהמנער את כסותו מן הגשמים הם ככ"י אע"ג דלא נר"ד למים כיון שמנער בידים וכן כסותו את הכריתים דפ"ק. אבל מקוין מ"ל דטהור הא מכחו נמי בלא. ואי מסו דהוה יכדס מגפתה הוא נוסף נר"ד טעם אמאי דס מגפתה כהמה טהור אי משום דדס חללים בחדס כתיב אמאי לא ילפי' מיניה דס כהמה כמה מינו וכו"ש לפי מ"ש הרמב"ם דכולן הן הלכה למשה מסיני והא משמע דההלכה פתח נאמרה ומה ראו לחלק ביניהם. והנלע"ד כוה דדס לא מינו שנקרא משקה כשום מקום שכלסן התורה נקרא אוכל כל אוכל דס אלא כדס חללים כתיב ביה שתייה ודס חללים ישתה ויחרוש הוא ואין לך בו אלא חידושו דס חללים והיינו דס ארס אבל של כהמה אפילו קטלא כולה אינו משקה וכו"ש דס מגפתה ואפילו חסכו לשתיה אינו משקה והא דנקט לרפואה וה"ה לשתיה וה"ה החולב לרפואה בכל ענין סתמא אפילו לא אחשבי' אלא שלא יזיקנה חלבה טמא. והמקוין לרפואה אפילו לנר"ד לרפואה לארס דלחשבי' טהור דהא אינו משקה. וכן מוכח מדברי התו' כפ' חבית ריש דף קמ"ד שכתבו דכהנס נקט חולב לרפואה דה"מ למימר סתמא ככהמה דמה טהור וחלבה טמא אלמא לאו משום דס נעכר ונעשה חלב דא"כ לא היה החלב טמא וכו' עכ"ל ולכאורה אינו מוכן דהא דחלבה טמא היינו לרצון שחולב ככוונה ונר"ד למשקה וככה"ל כדס נמי טמא וע"כ ל"ל דחולב לרפואה ומקוין לרפואה היינו שגריבין לרפואה ארס ואפ"ה מקוין טהור והיינו מטעמא דפי'. ובכתי אודא ליה קוסית תוי"ט דהרמב"ם דס"ל דס כהמה אפילו לשתיה אינו מכשיר ואמאי נקט לרפואה ולא קוסית היא דהיינו הך דלרפואה דקאמר אפילו לנר"ד רפואה ארס והוה כמו לשתיה וקרוב לומר דר"ע ס"ל דאפילו דס הקוה של ארס לרפואה טהור מהאי טעמא דאין לך בו אלא הידושו כדכתיב ודס חללים שתייה דדוקא לשתיה חסכ משקה. וכמה פליגי עלי' חכמים וס"ל כיון דגלי קרא דדס ארס משקה הוה ה"ה לרפואה דאין חילוק בין רפואה לשתיה כל דלחשביה הוה משקה. והיינו דא"ר עקיבא מסמיר חו' כו' ולא אמר מינו חומר בחלב כדכתיב אלא דליאו מחמיר כהא והכמים אין מודים לו:
א"ל עלי ויתים ועגבים יוכיחו. השתא מהדרי ליה דלמרי לעיל שאין ללמוד חלב כהמה אלא אשה שכבהמה דס מגפתה טהור והא דפרוך ליה דשק להחמיר בחלב כדכתיב שהחולב לרפואה טמא והמקוין טהור ויתים

יבין
דס חללים: (יה) ורואי להשוות משקין היוזאים ממנה: (יו) דאיתו משנה

כפרי דחלב כהמה אינו חשוב כמו חלב אשה כדלחשקן כדס דכאדס דס מגפתה טמא וכבהמה טהור דללא לרצון וה"ה כהלב חמור של ארס מכל כהמה ור"ע ס"ל שאין ללמוד חלב מדס כדמסקין. ויניחא בזה דר"ע יליף מק"ו והא קו"ל אין דנין ק"ו מהלכה. אלא הכא שההלכה כהמה לחמרה ולא פירשה לרצון דנין עלי' מסכרא. ומיהו בלא"ה י"ל דר"ע לא נקט מק"ו אלא לרווחא דמלתא דהא כיון דכל עיקר טעמיהו דהכמים ללמוד חלב מדס. ור"ע פריך דאין ללמוד ממילא הוה חלב כהמה כחלב אשה ויניחא השתא דהא איכא למילף מק"ו אופכא מה חלב כהמה שחיווד לכל ארס אינו מסמא אלא לרצון וכו"ש חלב אשה לא יטמא אלא לרצון אלא משום דפשיטא דחלב לא גרע מדס מגפתה:
שדס מגפתה טמא. פי' הרב דדמי לרס חללים. ויש לדקדק דמתני' אמאי נקט דס מגפתה דלתי מדס חללים ולא נקט דס חללים נוסף דכאדס טמא וכבהמה טהור. ונראה דדס חללים היינו שנהרג בידי ארס כדכתיב כי ימנא חלל וגו' לא נודע מי הכהו ואין ראי' לחלב הנוטף מחליו דליכא כוונה כלל ולא דמי לחללים דליכא כוונת ההורג. ולהכי לא חיקשי אדמיתיה מדס מגפתה לטהר דררבה ניף מדס שחיתה דמטא דשאני דס שחיתה דליכא כוונת ההוטט ולהכי מיתיה מדס מגפתה דאפילו ניף בעין ובחפן טמא כאדס דליכא כוונה כלל וה"ה לחלב הנוטף. ומה קשה לי מה שפרש"י בדר"ע דלמחר שהחולב לרפואה שלא יזיקנה חלבה טמא וה"ה הנוטף של לרצון טמא ע"כ. דלא דמי דחולב ככוונה שאני ומה ראי' הוא לחלב הנוטף מחליו. ומיהו לרש"י י"ל דאיהו אינו מפרש כלום גבי שלא לרצון וס"ל דלא לרצון היינו נמי שחולב בידיים אלא שהוא שלא לרצון אלא דרך שחוק כמ"ס הרמב"ם בפירושו. והא דכתיב הוואל שהחולב לרפואה טמא ה"ה הנוטף כו' הנוטף לאו דוקא אלא החולב שלא לרצון טמא. אבל לפי' הר"ם והרב שלא לרצון היינו חלב הנוטף לא מיתוקם מילתי' דר"ע דמיתיה ראי' מהחולב בידיים לנוטף מחליו. וכזה מיישב קוסית התו' כפ' החכית דף קמ"ד כהא דבעי למימר דהס מחי לאו לרצון דניחא ליה שלא לרצון כסתם טמא מינה לחותוים ורמונים דכסתם לאו כלום הוא. והקשו התו' תימה מאי קוסית דגבי תותים ורמונים תניי שמתך ולכתי כסתם נמי אסור והכא בלא משך עכ"ל ולמאי דפי' ניחא דהגמרא שמתם ליה דומיא דחלב שלא לרצון דפי' כהוה בידיים טהור. לכהנת והרמב"ם שמתם לעיל דס הקוה לשתיה שדס מגפתה טהור. לכהנת והרמב"ם שמתם לעיל דס הקוה לשתיה טמא היינו דס הקוה של ארס אבל של כהמה אפילו לשתיה טהור. קשה לר"ע דילין חלב מדס ליפלוג אפילו כדס כהמה לרצון שטהור כמו

שירד לכלי או לדבר אחר כרצונו וכן היין שדרכו ונתנו בכלי ואחשבו בזה משקה מכשיר אח"כ אף נפלו בו פירות שלא בידעיהם. וכן החלב שמחלב לרצונו לשתייה וכיוצא בו וכן הדבש שרסקו ככוורתו לצורך משקה נפילות הפירות בהם אין צריך רצון :

משנה ה כל אלו היוצאים מן האדם משקין הן בין שיצאו לרעתו של אדם ובין שיצאו שלא לרעתו דכבר משקין הן מכבר ואין צורך כאן רצון כלל. הדם המנוי מן המשקין הוא דם השותת בשעת שחיטה מן הבהמה והיה ועופות הפהורים אבל דם הקולוח אינו מכשיר שעדיין היים הן והדומה להם המכה או הקוה. תולדת הדם דם הקוה של אדם שהוא לשתייה אבל לרפואה טהור ואינו מכשיר וכן דם שחיטה בממאין. מי החלב הרי הוא כחלב וחלב האדם שאינו צריך אינו משקה לא מכשיר ולא מתמא לפיכך חלב זכר אינו משקה וכן חלב בהמה היה שיצא שלא לרצון כגון שזב מהרד או שחלבו כמתעסק בעי' מחשבה אבל חלב האשה בין שיצא לרצון בין שיצא שלא לרצון סתמו משקה מפני שהתינוק יונק ממנו במהובר ונעשית משקה מכבר. המוחל כשמן משקין המנספין סמלי זיתים וענבים אינו משקה ולא מתממאין ולא מכשירין עד שיכנסם בכלי. משקה בית משבחים שבעורה והוא דם קדשים והמים שמשתמשים בהן שם שהיוין לטורל ואינן מתממאין ולא מכשירין ודבר זה הלכה מפי קבלה דכל דמי הובחים לעולם פהורין. ובענין חלב אשה מסמאין שלא לרצון יש לי מקום עיון כי לפי דעתי כל השבעה משקין טל ומים יין ושמן חלב דם דבש כל זמן דלא אחשבינהו לאו משקין הם לא מתממאין ולא מכשירין ואם אחשבינהו למשקין מכשירין אף שלא לרצון ואם לא אחשבינהו למשקין ונפל בהם פירות ושמן וניחא ליה מכשירין וחלב אשה נעשית משקה אף דלא אחשבינהו ומכשירי הפירות אף שנפלו בה שלא לרצון ונפלאו ממני דברי החוס' שבת ריש ס"ב ד"ה חלב דלא דמי רצון לרצון ע"ש משמע מדבריהם דכאן בענין רצון בשניות נפילות הפירות אם כן מה כינו לבין חלב בהמה ורוק היטב ומצוה ליישב כל שטה זאת דחלב והסוגיא בכריתות ובשבת :

בתוספתא ובמשנה גבי עצים דר"ש סובר דמי פירות מבטלין מים ממאין ברוב ומביא ק"ו ממי גשמים והכמים דהו זה הק"ו פה למ"ג דמטהרין את הארס במקוה משא"כ מי פירות אלמא לחכמים אפילו כור מי פירות ונפל לחוכו טיפה מים טמאים לא בטילין וטימאו את הכל ונעשה כמים טמאים וצ"ע שיריים. ומ"ש בתוספתא פ"א מי פירות שנפל לתוכן איפת מים הכל טמאים והכ"א הולכין אחר הרוב כהנו חכמים היינו ר"ש דסבר דבטילין מים טמאים ברוב מי פירות וראב"י הוסיפתא נמי סובר כר"מ דכור ציר שנפלו לתוכו מים כ"ש טמא ועל כרחק מדרסתם ואמר טמאים ע"כ בנפל לתוכו מים טמאים כ"ש דאו טמאים כההלש ועכ"פ נשכיל בנפל בתוכו מים טהורים לא נתבטל בציר אבל הציר אינו מקבל טומאה מפני שרובו ציר והמים נ"כ לא בטילין דאם נתן בו מים מצא מין את מינו וניעור וכוה יבואו כל פסקי רמינו על נכון. דמ"ש כל הציר בחוקת מוכשר דע"ה ודאי עירב בו מים אפילו אמר שהם מים טהורים עכ"פ מוכשר הוא. ומ"ש ציר טהור שנפלו לתוכו מים כ"ש היינו מים טמאים אוי הגל מכשיר ומשמא וכן מי פירות שנתערב בהן מעט מים טמאים הכל טמא. דאם לא תפרש כך הרי דברי רבינו סותרים דבסיפא אמר המים שבה בטלו במיעוטן והנראה באמיתות כוונת רבינו דמים טמאים שנפלו בציר או במי פירות נעשה הכל כמשקה טמא וכן מים טהורים אם נפלו בציר או במי פירות נעשה הכל משקה להכשיר ובסיפא גבי הלוקח ציר נקט לשון הגמרא דאולי לשמות ר"ש ומתניתין ג"כ אזולא לשיטת ר"ש אבל לפי האמת כפי המבואר בתוס' לשיטת רבכמים מים כ"ש שנפלו במי פירות נעשה הכל כמים בין לשמא ובין להכשיר והלוקח ציר מע"ה משיקן דאם נפלו לתוכה מעט מים נעשה הכל מים ומעיל להם השקה עד יענה עליו רוח מסרום ומצוה ליישבו על נכון כי עדיין לא נתקדשה דעתו בכל זה :

משנה ד ואינן מכשירין עד שיפלו על האוכלין ברצון הבעלים ולא יהיו סרוחין וענין הרצון דאם הלש המים לרצון כגון להריר קערה לכבס כסותו וכיוצא בזה בידעיות הבעלים אם נפלו בהם פירות אף שלא בידעיהם מכשירין וכן טל

ר' עובדיה מברשנורה

זבים הרואה פרק א

תוספות יום טוב

ציונים

הרואה נדה פ"ג כ"ב ס"י פ"ג ע"ב מהר"י ה"ו :

כבר נתבאר סידור מסכתא זו לכאן בתחלת מסכתא הקודמת :

חלופי גרסאות

א כנגד יום גרסי' מסי' ב' ה"בית א"ל :

אליהו רבה

א ה"ה"זאה. ב"ש אומרים בשומרת יום כנגד יום. מודים כ"ש שהיא עלמא אינו אלא כבעל קרי וסוף עובל ואוכל את פסמו לעכ"כ נקדתי בתוספתא אלא לכ"ש משכנו ומשכנו וכן המסיט את הכלי' תולין ש"ס יראה עוד דאיה ט"זא' משכנו ומשכנו והמסיט את הכלי' למערע זב"ס' אף יראה עוד המסיט את הכלי' השנים עשר והמסיט את הראשונים סוף וכן משכנו ומשכנו שני ראשונים לשנים עשר קדמי' בתוספתא.

פרק א א הרואה ראייה אחת של זוב. וזב צל מצטר המה ודומה המה ודומה לזובן בינה המזרת וכו' עיין ברפ"ב :

ב"ש אומרים כשומרת יום כנגד יום פי' הר"ב דל"ה ע"פ שאינה זבה גמורה וכו' כמו כן זב וכו' ועושה משכב ומושב ואיכא למידק דל"ה פירש נמי

דין ראייה גופה דפירש בדב"ה דראייה מטמא במשא א"כ ה"ל לפרש ככאן לדב"ש מטמא במשא והרמב"ם לא פי' בדב"ה כלום אבל הר"ש פי' כך בדב"ה וכתב נמי לדב"ש מסיט הראייה תולין אבל פי' דגם משכב ומושב תולין נקדתי בתוספתא

מסכת זבים

פרק א א הרואה ראייה אחת של זוב

זוב א. בש"א כשומרת יום כנגד יום ב. וב"ה אומרים כבעל

המסיט את הראייה ב"ה תלוי וזב"ה טהור ומשכנו ב"ה תלוי וזב"ה טהור ומייתי לה בגמרא פרק צתרא דנדה דף ע"ב ומינה מפרשין התם דהא דקאמרי בית שמאי כשומרת יום כנגד יום לא תימא שומרת יום כנגד יום אלא תימא כבעל שומרת יום כנגד יום דתולין אם תראה מטמא למפרע ומשום דבעל לא שכיח לא (מתמא) בודאי כמו היא עלמה

מלאכת שלמה

בעה"י אשר סתר לו עבים. ומכסה שמים בעבים. נחחיל מסכת זבים. פ"א א בש"א כשומרת יום כנגד יום (א). דיף נדה ח"פ' כבעל שומרת יום כנגד יום ולא כשומרת יום כנגד יום ממש אפילו פסקה בראייה אחת וכו' לא תראה מטמא משכב ומושב מדרכין אבל זב אם פסק בראייה אחת אינו אלא כבעל קרי ואם חזר עוד וראה עישה משכב ומושב למפרע מראיה ראשונה ואילך והמסיט את העפה טמא למפרע כמסיט זבנו של זב. הר"ש והרא"ש ז"ל. ומפרש התם טעמא

חזון נהום

א בש"א כשומרת יום כנגד יום (עיין מלאכת שלמה אות א'). ומ"ש דכרי דהכ"ס דפ"א מהלכות מטמאי ומ"מ ז"ס פ"ג. דכרי ז"ס ח"ל ס"י י"ב רח"ל ראשונה של זב אינה מטמאה נכחא וכו' היא כש"י בין מלפני גדול בין מאח"י קטן וכן התעבות והאובסות שזכר עליהן משכחא ראייה ראשונה עד שראה השניי טהורין שאין קיוו זב אלא אחר לראיה שנייה כמ"ש בה' משכב ראה א' מרובה כשתים אין פהא אלא המסיט טיפס אחרונה ע"כ :

הרואה

תפארת ישראל

יבין פ"א א זב צל מאכר מת. והוא כלובן בינה שאינו קשור או כיומי טהורים. וט"ז כלובן בינה קשור: ב) מפרש' בש"ס

משנה ארדונה

פ"א א הרואה ראי' אחת של זוב. כתב הר"ב זוב צל מצטר המה ודומה המה ודומה לזובן בינה המזרת וכו' עיין ברפ"ב : והאכר נקרא שיהטמא קש' לו. וט"ז צל מצטר המה ודומה המה ודומה לזובן בינה קשור: ב) מפרש' בש"ס

אלא אם כן יש בה כדי שלש . כגון כמגד יון לשלוח דלוי גושב כוז גמור אפילו לענין קרבן . אבל באחד מרובה כשמים אין חולקין אותה וכראיה אחת היא תשובה ואין הלכה כר' יוסי : ו' אם ידוע שמקצת הראיה מהיום וקצתה למחר . שראה קצת ראיה בסוף היום וקלמה בתחלת הלילה של מחר אע"פ שלא היו ציניהן כדי טבילה וספוג נחשבים שתי ראיות מפני שהימים חולקין : ודאי לקרבן ולטומאה . דים כאן שלש ראיות דלוחה של בין השמשות נחלקת לשתיים כיון דיש בה משני ימים : ואם ספק . דשנא כלה מן היום או כלה מן הלילה : ודאי לטומאה . דמה נפשך איכא שתיים : וספק לקרבן . דמספקא לן שמא שתיים שמא שלש דאי כלה מן היום או כלה מן הלילה ב' ואי מקלמה ביום ומקלמה בלילה ג' : ב' ימים בין השמשות . כגון דראשונה בתחלת בין השמשות בשוף בין השמשות שני . כגון דאחא בע"ש בתחלת בין השמשות ואחת במולאי שבת בסוף בין השמשות . דאם תחלת בין השמשות יום וסוף בין השמשות לילה . אין כאן שתי ראיות בשני ימים רלופים דשבת מפסקת ואין כאן טומאה זיבה (אלא כבעל קרי) ואם בין השמשות כולו מן היום או כולו מן הלילה יש כאן שתי ראיות בשני ימים רלופים וטעון לספור שבעה נקיים ופטור מן הקרבן . ואם תחלת בין השמשות או סופו חליו מן היום וחליו מהלילה . נחלקת הראיה לשתיים וחיוב בקרבן . ולפי שיש כאן כל הגד ספיקות קהני ספק לטומאה ולקרבן . שמא אין כאן טומאה ושמא יש כאן טומאה ולא קרבן ושמא יש כאן טומאה וקרבן . הלכך מציא קרבן ואינו נאכל :

*בספרי . הרמב"ם . ועיין במשנה דלקמן : ו' ואחת בין השמשות כו' . וזכה חף ר' יוסי מודה כדמניח בתוספתא והביאור הרמב"ם והר"ם . וזוהי מודה ר' יוסי שאם ראה אחת בין השמשות שאע"פ שאין בה כדי טבילה וספוג יש בידו שתי ראיות מפני ששתי ימים חולקים :

מרובה . אלא א"כ יש בה כדי שלש (ב) : ו' ראה אחת היום ואחת בין השמשות . אחת בין השמשות ואחת למחר . אם ידוע שמקצת הראיה (ג) מהיום (ד) . ומקצתה למחר (ה) . ודאי לקרבן ולטומאה (ו) . אם ספק שמקצת הראיה כהיום ומקצתה למחר . ודאי לטומאה (ז) וספק לקרבן (ח) . ראה שני ימים בין השמשות (ט) . ספק לטומאה (י) ולקרבן (יא) . אחת בין השמשות . ספק לטומאה (יב) :

ראיה ב' ימים בין השמשות ספק לטומאה ולקרבן . פי' הרב כגון דראשונה בתחלת בין השמשות וסנייה בסוף בין השמשות דאי ברגע א' מכוון א"כ היה ודאי לטומאה . דממ"כ אם זה מן היום חף זה מן היום ואם זה מן הלילה גם זה מן הלילה וה"ל שתי ראיות בשני ימים רלופים . הר"ם . ומ"ס הר"ב ואם תחלת בין השמשות או סופו חליו מן היום וחליו מהלילה נחלקת הראיה לשתיים . וכן לשון הר"ם וכל ראיה נחלקת לשתיים והרי כאן ד' ראיות רלופות . וכ"כ הרמב"ם אלא שבראיה אחת הנחלק לשתיים סגי לן לכך לא דקדקו לפרש :

אחת הנחלק לשתיים סגי לן לכך לא דקדקו לפרש : (* גד"ס בספרא

וכמ"כ והדר חני לה משום פלוגתא דר' יוסי וקאי אכולו ובעיקר סברת ר"י דדוקא מרובה כגוף אמרו אע"ג דנראה דכ"ס מרובה כשתיים שמתחלק' כמ"ס ס"ל לר"י דגורת הכתוב הוא וכבעל שלש כתובי כמ"ס הרמב"ם :

מלאכת שלמה

ת"ק אמה ותימה הוא שכל כך חלוקים הם ת"ק ור"ש דזה קאמר מאה זיה קאמר אלפים . ועיין בספר קרבן אהרן פרק ראשון דפרשת זבין . ובספר הגדה כתוב כגון גידון לשלוח שני מקומות הם ע"כ . ונראה שיש שם טעות : ו אם ידוע שמקצת הראיה וכו' . כלומר אם היה באפשר שהי' כך שראיה אחת תהיה מקלמה מהיום ומקלמה למחר היה זב גמור לקרבן אע"פ שיהיה ראיה קטנה שלא נמשכה כדי טבילה וספוג . והתם בירושלמי רפ"ק דברכות אמרין מאן תנא ראייה נחלקת לשתיים ר' יוסי דאמר התם כברייתא בין השמשות כהרף עין ע"ש אם היה אריך להיות ס' דקות כ"כ וכו' :

ו' ראה אחת היום כו' אם ידוע שמקצת הראיה כו' . וז"ל הרמב"ם פ"ב מהלכות יחוסין כפרה ראה ראיה א' ביום וא' בין השמשות כו' ודאי לטומאה וספק לקרבן ומציא קרבן ואינו נאכל . ראיה א' בין השמשות וראיה ב' בין השמשות של מולאי שבת כו' ספק לטומאה וספק לקרבן ספק לטומאה שמא ראיה ראשונה היתה בערב שבת וסנייה במולאי שבת והרי הפסיק שבת כנייהם ואין כאן זיבות כלל והרי הוא ס' לקרבן שמא א' מהן היתה מקלמה ביום ומקלמה בלילה שהיא תשובה בשתיים והרי ראה ב' ראיות שהיא חייב בקרבן ולפי' מציא קרבן ואינו נאכל פ"ב . ועיין בהר"ם ובתו"ט :

יאה שני ימים וכו' . שבת פרק כמה מליקין דף ל"ד ושם כתבו תוס' וז"ל אפילו לר' יוסי דל"ס לבין השמשות כהרף עין יש לו ספקות כהוא בין השמשות כדליתא בתוספתא שביבאו ס' הם תוס' וז"ל :

יבין

(ב) דב' גלי קרא דלשוו כג' ראיות . וזכ"א גלי קרא ב'א' כג' שחלקת . וס"ה ט"ב : (ג) של בה"ש : (ד) ר"ל מיום שעבר : (ה) ר"ל מתחלת הלילה : (ו) חף שאין כדי ל' אמה צימיון . דימיוס מחלקים : (ז) דממ"כ ראה ב' : (ח) ומציא קרבן ואינו אפילו למ"ד בטומאה היוצאת מגופו לפיכך הוי כספק רה"י וכמ"ש התו' פ"ק דנדה דף ו' דף י"ו נ"מ אם הוב הרש או שוטה דלינהו ספקו טהור אפילו כרה"י . ומיהו למאי דפי' פ"ג דטהרות כדבר שאינו מתכדד לעולם לא שייך לחלק בין יש בו דעת לישראל או לא . וז"ל הכא דנ"מ אי אחר ראיתו נסתפק לו אם נגע בטרומה דהוי ס"ם ומולין כדתנן כ"ד דטהרות מ"ה . ועדיין ל"ע דאי אתחוק טומאה אפילו כמ"ס שורפין כדתנן התם פ"ו דטהרות כל מה שאתה יכול להרבות ראיה שלישית בעל"ש בשבת אינו חייב קרבן חייב בקרבן . ראה שלש ראיות ח"ן זב גמור וחייב בקרבן ואין בין זה לזה אלא קרבן בלבד ודברים אלו כולן דברי קבלה מפני משה רבינו . אמר הרואה שתי ראיות

מעשה ארג והוא בלא דפרק א

או שלש כשעה אחת זמ"ו או שראה ראיה בכל יום זמ"ו דרי זה זב . הוב לא תלח אותו התורה בימים דוקא אבל אם הפסיק הוב יום אחר בין ראיה לראיה אינן מצטרפות . כיצד ראה ראיה בשבת וראה שנייה בשני בשבת אינן מצטרפות ואינו זב וכן אם ראה ראיה שני' באחד בשבת וראה ראיה שלישית בעל"ש בשבת אינו חייב קרבן שאין זו מצטרפת לשנייה שהרי הפסיק ביניהם יום אחד . אבל ראה אחת היום ואחת בלילה שלאחריו . אפילו אין ביניהם שיעור טבילה יספוג מצטרפות ואצל

הזב האמור בתורה הוא ש"ז הבא מחולי החללים שהיא מתקצבת בהן וכשיוצא הזב אינו יוצא בקושי ואין ביציאתו תאוה ולא הנאה אלא בגדר יוצא כבצק של שעורים כהה כלובן ביצה המזורה . הרואה ראיה אחת של זב הרי הוא כבעל קרי ראה שתיים הרי זה זב וצריך ספרות שבעת ימים חיים ואינו חייב בקרבן . ראה שלש ראיות ח"ן זב גמור וחייב בקרבן ואין בין זה לזה אלא קרבן בלבד ודברים אלו כולן דברי קבלה מפני משה רבינו . אמר הרואה שתי ראיות

ו' ראה אחת יחוסין כפרה ראה ראיה א' ביום וא' בין השמשות כו' ודאי לטומאה וספק לקרבן ומציא קרבן ואינו נאכל . ראיה א' בין השמשות וראיה ב' בין השמשות של מולאי שבת כו' ספק לטומאה וספק לקרבן ספק לטומאה שמא ראיה ראשונה היתה בערב שבת וסנייה במולאי שבת והרי הפסיק שבת כנייהם ואין כאן זיבות כלל והרי הוא ס' לקרבן שמא א' מהן היתה מקלמה ביום ומקלמה בלילה שהיא תשובה בשתיים והרי ראה ב' ראיות שהיא חייב בקרבן ולפי' מציא קרבן ואינו נאכל פ"ב . ועיין בהר"ם ובתו"ט :

חילופי גרסאות

ו' ולפומא דר' יוסי נזכר בגל כספיה ולפומא :

תוספות חדשים

ד' תי"ט ד"ה אמר ר"י כו' כמו שהוא בספרא ורובן סברי כיון דגלי לן קרא כראיה גדולה כגוף . שהיא נחלקת לשלש . ה"ה גדולה כשתיים נחלקת לשתיים (הר"ם) :

משנה אחרונה

וכמ"כ והדר חני לה משום פלוגתא דר' יוסי וקאי אכולו ובעיקר סברת ר"י דדוקא מרובה כגוף אמרו אע"ג דנראה דכ"ס מרובה כשתיים שמתחלק' כמ"ס ס"ל לר"י דגורת הכתוב הוא וכבעל שלש כתובי כמ"ס הרמב"ם :

ו' ואחת בין השמשות . כל הני

ספיקו ליתנהו אלא כזב . אבל בזבא כל הספקות טהורים מלבד דאחתה שני בין השמשות הוי ספק להספירת שבעה ולקרבן : אם ידוע שמקצת הראיה מהיום ומקלמה למחר . הלשון אינו מיושב דל"ל להיות ידוע דהא כל בין השמשות כל רגע שבו ספק יום ספק לילה . וכתב הרמ"ם דה"ק אם הי' אפשר לידע וז"ע וי"ת בין ספק לודאי לענין קרבן . הודאי נאכל וספק אינו נאכל . ולענין אם נולד הספק כרה"ר ספקו טהור ומיהו למאי דפי' פ"ג דטהרות כדבר שאינו מתכדד לעולם לא שייך לחלק בין יש בו דעת לישראל או לא . וז"ל הכא דנ"מ אי אחר ראיתו נסתפק לו אם נגע בטרומה דהוי ס"ם ומולין כדתנן כ"ד דטהרות מ"ה . ועדיין ל"ע דאי אתחוק טומאה אפילו כמ"ס שורפין כדתנן התם פ"ו דטהרות כל מה שאתה יכול להרבות ראיה שלישית בעל"ש בשבת אינו חייב קרבן חייב בקרבן . ראה שלש ראיות ח"ן זב גמור וחייב בקרבן ואין בין זה לזה אלא קרבן בלבד ודברים אלו כולן דברי קבלה מפני משה רבינו . אמר הרואה שתי ראיות

הזב האמור בתורה הוא ש"ז הבא מחולי החללים שהיא מתקצבת בהן וכשיוצא הזב אינו יוצא בקושי ואין ביציאתו תאוה ולא הנאה אלא בגדר יוצא כבצק של שעורים כהה כלובן ביצה המזורה . הרואה ראיה אחת של זב הרי הוא כבעל קרי ראה שתיים הרי זה זב וצריך ספרות שבעת ימים חיים ואינו חייב בקרבן . ראה שלש ראיות ח"ן זב גמור וחייב בקרבן ואין בין זה לזה אלא קרבן בלבד ודברים אלו כולן דברי קבלה מפני משה רבינו . אמר הרואה שתי ראיות

זבים הכל מיטמאין פרק ב תוספות יום טוב קטז

ומטמאין בדם באשה. שאין האשה מטמא בלובן אלא באדום. דם כתיב בה שהוא אדום: ובלובן באיש. דווכי כתיב גבי איש. והוא דומה למי בלק של שעורים: וטומאתן בטמא. אם ראו לובן שמהן הן אשה ולובן טמא זה. ואם ראו אדום שמהן הן איש ואדום טמא זה. אבל אם ראה לובן ואדום כאחד. טומאתן ודאי ממ"כ. ובורפין עליהם אם התרומה. אבל הן חייבים עליהם על ביאת מקדש. דגבי טמאין כתיב (במדבר ה) מוזכר עד נקבה תשלמו. וזכר ודאי נקבה ודאית. ולא טומטום ואנדרוגינוס: **ב** בשבעה דרכים בודקין את הדוב.

פסק הר"ב [ז"ל רב] לאנדרוגינוס בריה בפני עלמו הוא. לאו בריה בעלמא. אלא כלומר ספיקא. וכן משמע לישנא דבריה בפני עלמו ולא הכריעו כו' תוספות פ"ג דגדה דף כ"ח [ד"ה אר"ג]. וכבר כתבתי כן ג"כ בסוף פ"ח דגזיר:

מטמאין

הר"ב דם כתיב בה שהוא אדום. ותמשה דמים טמאים זה ותו לא. כדתנן בפרק כל היר (דף יט). הר"ם: **ובלובן** כאיש. ל' הר"ב דווכי כלומר כתיב גבי איש. כלומר מה שהוא רגיל שיוצא ממנו והוא לכן. ומ"ס הר"ב והוא דומה למי בלק של שעורים. וכ"כ הר"ם. ולעיל ברפ"ק כתב הר"ב דדומה ללובן בינה המזורה. וכן ל' התוספתא והביאה הרמב"ם במשנה דלקמן. ולא קשיא דכלה חדא מלתא. דהכי אמר רב הונא בפ"ד דגדה (דף לה). וזו דומה למי בלק של שעורים וכו'. וזו דיהה ודומה ללובן בינה המזורה. ופירש"י דיהה כלומר מתמקקת ונפרד. ורמב"ם פ"י דיהה דהכא כמו דיהה דספ"ב דגדה. וכן נראה דעת הר"ב. דלא כהב לעיל אלא ודומה ללובן כו' וכהה בכלל זה הוא. ומש"ה כתב זש"י וקשורה ללובן כו' וכן גם לטון הרמב"ם שם. ובפירוש משנה ב' דלקמן. ואילו לרש"י גרסי' וקשורה ודומה ללובן וכו' :

עליהן חומרי האיש. וחומרי האשה. מטמאין בדם באשה. ובלובין באיש. וטומאתן בטמא (ה) : **ב** בשבעה דרכים בודקין את הזבי. עד שלא נזקק לזיבה (ו). במאכל (ח). במשתה

משום דלינו מטמא מחמת אונס. ולא מחמת אנסו: עד שלא נזקק לטומאה. דהיינו כשרואה ראייה שניה שבה הוא נעשה זכ לטמא משכב ומושב. ולהלכיו לספור ז' נקיים. אבל ראייה ראשונה מטמאה בלונס טומאת ערב. כדן בעל קרי. ומלטרפת עם השניה ואפי' שהיתה בלונס: במאכל. אם אכל אכילה ואינו קשור. מזורה שאינה משרתת אפרוח תחת תרנגולת. ע"כ. ורמב"ם פ"י דיהה דהכא כמו דיהה דספ"ב דגדה. וריש גנעים. שכתב ברפ"ב ממחוסרי כפרה כהה ללובן בינה המזורה. וכן נראה דעת הר"ב. דלא כהב לעיל אלא ודומה ללובן כו' וכהה בכלל זה הוא. ומש"ה כתב זש"י וקשורה ללובן כו' וכן גם לטון הרמב"ם שם. ובפירוש משנה ב' דלקמן. ואילו לרש"י גרסי' וקשורה ודומה ללובן וכו' :

ומטמאין בדם באשה. שאין האשה מטמא בלובן אלא באדום. דם כתיב בה שהוא אדום: ובלובן באיש. דווכי כתיב גבי איש. והוא דומה למי בלק של שעורים: וטומאתן בטמא. אם ראו לובן שמהן הן אשה ולובן טמא זה. ואם ראו אדום שמהן הן איש ואדום טמא זה. אבל אם ראה לובן ואדום כאחד. טומאתן ודאי ממ"כ. ובורפין עליהם אם התרומה. אבל הן חייבים עליהם על ביאת מקדש. דגבי טמאין כתיב (במדבר ה) מוזכר עד נקבה תשלמו. וזכר ודאי נקבה ודאית. ולא טומטום ואנדרוגינוס: **ב** בשבעה דרכים בודקין את הדוב.

וטומאתן

כתב הר"ב אבל אין חייבין עליהן על ביאת מקדש דגבי טמאים כתיב מוזכר ועד נקבה תשלמו זכר ודאי וכו' אי הכי תרומה נמי לא נשקף. דכתיב (ויקרא טו) והיב את זובו לזכר ולנקבה זכר ודאי וכו' פירש"י לדרוש נמי זכר ודאי כו' מטמא בזיבה ולא טומטום. ע"כ. והוא מיבעי ליה לכדרכי ילחך. דאר"י לזכר לרבות את המזורה למיעוטיו. ולנקבה לרבות את המזורה למיעוטיה וכו'. אי הכי כי אטמי בשאר טומאות (כגון טומטום שנטמא במת. או בשרץ) לא לשלמו. אמר קרא מוזכר מטומאה הפורשת מן הזכר. גמרא פ"ג דגדה דף כ"ח. והא דאמרין מוזכר ודאי כו' כתבו התוספות (ד"ה שאלמור) תימה בשלמא טומטום אילטריך למעוטי. כיון שיש טומטום שהוא זכר. ויש טומטום שהוא נקבה. ופערו הכתוב כל זמן שהוא ספק דממעט (במעט) בהמה בקפן אחד מן המטין לחבו (כמ"ס בפ' בתרא דבכורות משנה ז') וגבי ספק בהרת קדמה לשער לכן (כמ"ס בספ"ד דגנעים). אבל אנדרוגינוס מה לריך למעוטי. שיון דאפק הוי וכולן שיון. דקמי שמיא גליא אם זכר אם נקבה. ואחמי ממעט ליה. וי"ל דמעט ליה מטעם שהוא משונה. והוי ספק משום דכתיב מוזכר ועד נקבה. ולא ידענא אי מוזכר ממעט ליה והוא זכר. ואם מנקבה ממעט ליה והוא נקבה. ונראה לומר דתרי מעוטי נינהו. דה"ל למכתב מוזכר ועד אדם. או מנקבה ועד אדם. ואחא חד לאנדרוגינוס וחד לטומטום. א"כ מהימא מעימא דמעטין אנדרוגינוס. וממעטין נמי טומטום. ולא נימא דתרי מעוטי נינהו. ואם מוזכר ממעט ליה אילטריך למכתב נקבה דלא נימא זכר למעוטי נקבה אחא. או איפכא. ע"כ :

וטומאתן

כתב הר"ב אבל אין חייבין עליהן על ביאת מקדש דגבי טמאים כתיב מוזכר ועד נקבה תשלמו זכר ודאי וכו' אי הכי תרומה נמי לא נשקף. דכתיב (ויקרא טו) והיב את זובו לזכר ולנקבה זכר ודאי וכו' פירש"י לדרוש נמי זכר ודאי כו' מטמא בזיבה ולא טומטום. ע"כ. והוא מיבעי ליה לכדרכי ילחך. דאר"י לזכר לרבות את המזורה למיעוטיו. ולנקבה לרבות את המזורה למיעוטיה וכו'. אי הכי כי אטמי בשאר טומאות (כגון טומטום שנטמא במת. או בשרץ) לא לשלמו. אמר קרא מוזכר מטומאה הפורשת מן הזכר. גמרא פ"ג דגדה דף כ"ח. והא דאמרין מוזכר ודאי כו' כתבו התוספות (ד"ה שאלמור) תימה בשלמא טומטום אילטריך למעוטי. כיון שיש טומטום שהוא זכר. ויש טומטום שהוא נקבה. ופערו הכתוב כל זמן שהוא ספק דממעט (במעט) בהמה בקפן אחד מן המטין לחבו (כמ"ס בפ' בתרא דבכורות משנה ז') וגבי ספק בהרת קדמה לשער לכן (כמ"ס בספ"ד דגנעים). אבל אנדרוגינוס מה לריך למעוטי. שיון דאפק הוי וכולן שיון. דקמי שמיא גליא אם זכר אם נקבה. ואחמי ממעט ליה. וי"ל דמעט ליה מטעם שהוא משונה. והוי ספק משום דכתיב מוזכר ועד נקבה. ולא ידענא אי מוזכר ממעט ליה והוא זכר. ואם מנקבה ממעט ליה והוא נקבה. ונראה לומר דתרי מעוטי נינהו. דה"ל למכתב מוזכר ועד אדם. או מנקבה ועד אדם. ואחא חד לאנדרוגינוס וחד לטומטום. א"כ מהימא מעימא דמעטין אנדרוגינוס. וממעטין נמי טומטום. ולא נימא דתרי מעוטי נינהו. ואם מוזכר ממעט ליה אילטריך למכתב נקבה דלא נימא זכר למעוטי נקבה אחא. או איפכא. ע"כ :

ב בשבעה

ב בשבעה דרכים בודקין את הזב. משנה זו שניה כמו כן בפרק בתרא דגזיר (משנה ד'). והכא עיקר. והתם חגב

ב בשבעה

ב בשבעה דרכים בודקין את הזב. משנה זו שניה כמו כן בפרק בתרא דגזיר (משנה ד'). והכא עיקר. והתם חגב

מלאכת שלמה

ב בשבעה דרכים בודקין את הזב. משנה זו שניה כמו כן בפרק בתרא דגזיר (משנה ד'). והכא עיקר. והתם חגב

חזון נחום

ב בשבעה דרכים בודקין את הזב. משנה זו שניה כמו כן בפרק בתרא דגזיר (משנה ד'). והכא עיקר. והתם חגב

תפארת ישראל

ב בשבעה דרכים בודקין את הזב. משנה זו שניה כמו כן בפרק בתרא דגזיר (משנה ד'). והכא עיקר. והתם חגב

יבין

ב בשבעה דרכים בודקין את הזב. משנה זו שניה כמו כן בפרק בתרא דגזיר (משנה ד'). והכא עיקר. והתם חגב

ב בשבעה דרכים בודקין את הזב. משנה זו שניה כמו כן בפרק בתרא דגזיר (משנה ד'). והכא עיקר. והתם חגב

משנה אחרונה

אחתי לא משא זיוני. וכן אסורין בייחוד עם האנשים ועם הנשים ואפשר דטומטום שאינו ראוי לביאה מותר בייחוד וכ"כ מדברי הרמב"ם פ' אהרן מהא"כ שלא כתב אלא אנדרוגינוס א פ"ד בייחוד עם הנשים ועם האנשים ודאי מותר שהרי הוא נושא ולא נושא כדאמר ספ"ה דיבמות וממילא אפילו הוא נקבה פטור הוא וכהו דגזרו אף בייחוד פ"ד א פ"ד דבאנדרוגינוס דלא בכתב לא גזרו וכ"כ הרמב"ם שם בסתם דעם האנשים מותר. ונראה נמי דטמא מגולה כגשר אסור לקרות ק"ל כנגד נכסיו: ומטמאין בדם באשה נראה לאנדרוגינוס מטמא בדם באשה דוקא במקום נקבות. ולובן כאיש במקום זכרות. וטומאין מטמא בשניהם כדאמר התם ערוה ולא במקום אהר דק"ל בפ' יולא דין דף מ"א אין האשה טמאה עד שיגלה מדה לרך ערותה. ונראה דלא ראו בנימי נדות נדה ובמי זיבה ובה והבא על אנדרוגינוס כדורות הייב כרת אבל הטאת לא דאפק הוא ואשם תלו למ"ד לא בעינן איקבע איסורא נמי חייב. וכ"ל במקום נקבות אבל במקום זכרות חייבין עליו ספקיה כוון כדאמר' ספ"ה דיבמות: **ב** בודקין. פי' הרב דכתיב מבשרו ולא מאונסו ע"כ. אש"ג דמבשרו דרש' ליה רפ"ה דגדה עד שחלה טומאתה לחון. או להיאר נכתוב ממנו דמשמע נמי שחלה ממנו כדדרש' גבי ע"ג

משנזקק - מ"ו טס ט"ז ט"ח :

חלופי גרסאות

ב ר"פ אפילו אבל ב"ב וד"ו ור"ה ובמש"ב ל"ג אפילו :

תוספות הדרשים

ב במשנה ובמראה . מ"ה ה"ב הוא מ"ו המכ"ס אבל רש"י כוונת דף ס"ה פ"י . כמראה הוא ש"ז . או ד"ה ופחד מתמתו וה"ו חוגס :

ב בהר"ב ר"ה ובתורהו כ"ו טפה של ווב . ותולין בהם כל זמן שמתעורר הן תאכלנה או משהיה או ממשא זקפיה (הר"ש) . ועין במשנה ללקמן בפ"י ה"ב :

ב במשנה וספקו . כוונת דס"ו חסוק רבא ל"ה ספק הוא ספק לא הוא אלא ודאי הוא ספק מחמת ראי' . ספק ש"ז . וע' חוס' . כגון שדק . עליו ומלא ש"ז וגם זיבה עליו הכניד . ולא טעם אם כן אינה ללד ויחסור ז' או שכלו יחד ופסוק בה זיבה . ולא יחסור אלא יום אחד . עכ"ל :

אליהו רבה

ב הרהר אף שלא ראה ראה אף שלא הרהר . גרסינן . דגריסא דההר עד של ראה ראה עד של הרהר משמע דתרווייהו בעיקר ראה וההר אלא לז' שא"י בין הרהר קודם עד של ראה וז"ל ואח"כ ראה ובין ראה קודם עד של הרהר ואח"כ הרהר . ואח"כ אח"כ תשיב להו לשי דרכים הרהר לחזיה אף של ראה או ראה לחוד אף של ראה :

ר"ע אומר אפילו אבל כל מאכל . ולהתא קמא במאכל המצילו ליד זיבה דוקא דמצינא בתוספתא ז' תולין אותו במאכל וכל מיני מאכל דר"ע ר"א כדבי פנחס אומר משום ר"י בן תימא החלב והגבינה וכשר שמן ויין יין וגריסין של פול וזנים וחוריים מרגילין לדבר זיבה והיינו במאכל דת"ק דמתניתין :

אגב גררא . הר"ש . ואע"פ כן מפני שאין מחמילין המזות . נודרתי והקדמתי לפרטה שם בס"ד : רבי עקיבא אומר אפילו לכל כל מאכל וכו' נאמר כי מסכת התעסקו כמה שנחטק שחתה שכבת זרעו . ולא יהיה זוב אלא אם יראה בריקות האלטומכא והמטחה . לא שנקדס לו יגיעה . ולא ענין מן העניינים אשר קדם ספורס . הרמב"ם . ואע"פ כן א"ל אין כאלו זבים מעתה . משום דמלחא דלא שכוחא הוא :

במה חיה ועוף מתעסקין זה עם זה . אפילו ראה בגדי צבע האשה . ר"ע אומר אפי' אבל כל מאכל . בין רע בין יפה . ושתה כל משקה י' . אמרו לו אין כאן זבין מעתה י' . אמר להם . אין אחריות זבים עליכם טו' . משנזקק לזיבה טו' . אין בודקין אותו י' . אונסו . וספיקו . ושכבת זרעו :

ראה ראייה שלישיה כזונס נעשה זב לקרבן . וכן אם ראה ראייה של זב ז' ימים נקיים שהוא מונה . סתר הכל . ואפילו היחה אותה ראייה כזונס : ספיקו ושכבת זרעו . ספיקו מחמת שכבת זרעו . וזע תחלה . וטפה

מלאכת שלמה

אחר שהכניסו אינו זוב עד שיהיה מחמת תלויות אברי הורע ע"כ : במראה ובהרור . מפ' בתוספתא דתולין כל מעל"ע ופי' שם בספר קרבן אהרן בלשון שני במראה שראה איש ואשה נקקין זה לזה עכ"ל גר"י :

ובמאכל ובמשהו ובקפיטה כל זמן שהוא מתעורר כדפי' בסמוך רעו"ל :

אכילה גסה . או אכל דברים המצויין לידי זיבה . ואפילו כל שהן . כגון בשר שמן . חלב . וגבינה . ביצים . ויין יין . וגריסין של פול . ושחלין : ובמשתה . דריבוי שתייה במשא . כד עשה : במראה . ראה חשה . אפילו לא הרהר : ובתורהו . אף ע"פ שלא ראה . או אירע לו אחד מאלו השבעה קודם שראה ראייה שניה . אינו נעשה זב מחמת אותה ראייה . והטפה אינה ממטאה במשא כשאר טפה של זוב : אין אחריות זבין עליכם . ואם לא יהיו זבים לעולם מה אחס חוששים . הלא לא קבלתם אחריות של זבים עליכם . ואין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי עקיבא : משנזקק . לטומאה לאחר שראה ראייה שניה שלא כזונס . שהרי מכאן וחילך הוא עושה משכב ומושב : אין בודקין אותו . ואף אם ראה ראייה של זב ז' ימים נקיים שהוא מונה . סתר הכל . ואפילו היחה אותה ראייה כזונס : ספיקו ושכבת זרעו . כגון אם ראה שכבת זרעו תחלה . וטפה

ר' עקיבא אומר אפי' אבל כל מאכל וכו' כך ז"ל : אונסו וספקו ושכבת זרעו בשלמי נזיר אחר רבא לא תימא ספק הוא ספק לא הוא אלא ודאי הוא ספק מחמת ש"ז ספק מחמת ראייה וכיון דזוקק לטומאה ספקו טמא ואם תאמר ואפילו מחמת ש"ז מה בכך הא קתני חוגסו טמא אפילו ודאי ועוד קשה דמתני' קתני שרגלים לדבר והתם כפ' בנות כותים מפ' עממא דקאשי' רחמנא לנקבה בשלישית לרבין ורביעית

יבין תפארת ישראל יבין זב לדברי ר"ע . רק כשלה אכל ועמל כלל : יד' דמלחא דלא שכיח הוא כה"ג : טו' ומי וכריחונו שיהיו זבים : טו' ר"ל משאלה . ראייה ז' שלא כזונס : יז' דראייה ג' אפילו כזונס מחי יב

אחרונה משנה והכא נראה דמתמשעות בשרו דריש ליה דבשרו היינו אצרו כלומר שאין מרגיש בה אלא אצרו ולאפוקי אונס דכנ"ל נופיה מרגיש בה : במראה ובהרור . נראה דהני משום חשש קרי פוערין כדלקמן שהקרי מטרה וכו' מדמפרש הר"ב במאכל שאכל דבר המצוי לידי זיבה בשר שמן וגבינה וחלב וביצים ויין . ואלו הדברים עצמן כתב בפ"ק דיומא שמצויין לידי קרי . ואפשר דמראה וההרור מביא נמי לידי זיבה כמו שמצוי לידי קרי דומיא דמאכל . ומיחו מדלח חשיב במתני' נמי רואה קרי וליחשיב שמה דברים . וחוי"ט דחק במס' נזיר דככלל חולי הוא . ולמאי דפי' יניחא כיון דאפילו הרהר וראה דהוה אלא מחשש קרי מטרה כ"ש קרי עלמו . וניחא נמי דליריך למיתמי הרהר אע"פ שלא ראה וראה אע"פ שלא הרהר . אע"ג דכבר תני להו במראה ובהרור וחשיב להו בתרתו . אלא דלא נימא במראה שראה והרהר . ובהרור שלא ראה אלא בלא הרהר לעולם לא חוישי' לקרי קמ"ל ראה אע"פ שלא הרהר דאפילו כה"ג חוישינן . אלא שהרמב"ם בחבורו כתב ראה אשה ונתאוה שכיבתה או שהרהר בצעילת אשה אע"פ שלא ראה ע"כ . ולכאורה נתאוה שכיבתה היינו הרהר הא תנן ראה אע"פ שלא הרהר . ויש לדרק כיון דזיבה טומאה דלוריתא איך תולין להקל שבאה מחמת אחד משבעה דברים הא ק"ל בלדוריתא אין תולין . ולשטת הרמב"ם סובר דלוריתא כל הספקות מותרין אלא דרבנן המחירו בספק דלוריתא והלכך אין תולין וספק טומאה שאני דלא ניחא להו לחכמים לאפשי עומאה בספק כמ"ש הרב ס"ק דתולין מ"ב ורש"י בפ"ק דביצה דף ז' כתב אע"ל דבכמה דוכתי אשכחן דנזרו עומאה אפי"ה לא ניחא לאפשי עומאה ע"כ : משנזקק לטומאה אין תולין . כדמטיק שרגלים לדבר כלומר דמוקמי' ליה אחזקתי' וכל רגלים לדבר היינו מחמת חזקה כדתיק בהדיא ס"ט דנזיר מ"ב שהזקת עמא טמא שרגלים לדבר . ואח"כ הכא מאי חזקה איכא בראייה אחת . וי"ל משום דלמרי' שמים וקרעו עמא וכיון שהוא עמא אין תולין למהרו שבהזקת עמא הוא והיינו נמי

דלמרי' בסוף מס' נזיר בפירושא דספקו דקתני מתני' דמשנזקק אין ספקו מערה אמר רבא לא תימא ספק הוא ספק לא הוא אלא ודאי הוא ספק מחמת ראייה ספק מחמת ש"ז . דלאו ספק הוא או לא ליכא טעמא דחזקה דלא שייך למימר אוקמי' אחזקה אלא בדאיכא רישותא לפינוי וספק אם יש בה כדי לטמא כהניא דמשארסחני נאכסתי שמלחה בעולה ויש רישותא לפינוי אלא שהספק הוא שמה משנתארסה אמרי' אוקמה אחזקה . אבל להחזיק רישותא לא אמרי' . אלא מיירי דוקא דהוא ודאי ולא ידע אי מחמת ראייה אי מחמת ש"ז שום רישותא ודאי ולא תלין מספק לטהר . אלא שהר"ש כתב בחד פירושא לפי מאי דמפרש לקמן גבי הרואה קרי אינו מטמא בזיבס מעל"ע דאפילו לאחר שזוקק לא מטמא משום שאין זהו זיבה אלא שנשתייר בו מן הקרי ונשתהה עד שנעשה כלובן בזיה המזורת עכ"ל . והאיך יתכן לומר כן דכי היכי דלא תלין משום חילשא לאחר שזוקק ה"ה נמי שאין לתלות בנשתייר ונשתהה ואלדריבא אמרי' בפ"ח דמקואות מ"ד בילד ובכריא סהור דלא אשתייר מדי :

אונסו וספקו . אונסו היינו כל שבעה דרכים שאמרנו אין תולין בהן לאחר שזוקק . וספקו מפרש הר"ש והוא' כנזיר כדאמר בגמרא ספק מחמת ראי' ספק מחמת ש"ז וכיון שמלא על בנדו קרי וגם זיבה וספק אם בזה הייבס עם הקרי יחד וק"ל דש"ז דפתוכא ביה קרי אינה סותרת אלא יום אחד ודלא פתיכא ביה סותרת שבעה ומשנזקק אין תולין ומושב שבעה . ולפי מה שמפרש הר"ש במתני' דלקמן הרואה קרי אינו מטמא בזיבה אפילו משנזקק . יש לפרש ספקו . הכא ספק ראה קרי קודם זיבה או אח"כ כמ"ש הר"ש :

ושכבת זרעו . מסקנין בגמרא כנזיר דשכבת זרעו דקתני לענין טומאה משא תני לה . כלומר דאחר ראי' טמא שמהא במשא דכריאה ראשונה אינו אלא כבעל קרי ואין הטפה מטמאה במשא אלא במגע כדאמרי' רפ"ק והא דנקט ש"ז לחוד אע"ג דככל משניט הוה תנן פ"ק דגלים

זבים הכל מיטמאין פרק ב תוספות יום טוב ק"ז

ציונים

ראה ראייה. מה לא היה
שם פ"ב: אף ב"י ויהי
יור' ס' יושבתי מכלל פ"א
ג' הרואה. פ"ד שם פ"ב:

חלופי גרמאות

בשנת בודקין אותו. כ"ד ל"ג
בודקין אותו:

תוספות חדשים

ב תוי"ט ד"ה ר"א כ"ו
לזכר. כלומר ע"כ יש
לו דין זכר שליש משנת
באונס. משאך וליך דייט
שלישית. אקסיה רחמנא
לנקבה למתא באונס.
כ"ט:

ב תוי"ט ד"ה ר"א
כ"ו שרגלים לדבר.
ועין כ"ט שכתב דרגלים
לדבר השפיק למודם:

אליהו רבה

ג הרואה קרי כ"ו. כנמי
דמיור (דף פ"ו) אמתני
דתקן התם שכבת זרע
שמתא קא שקיל וצרי התם
למלא ואמר רב אדא בר
אבהו לומר שאין תולין כ"ה
וקאמר התם סבר רב פפא
קמיס דרבה למימר אידי
חולש הוא דחוי וגרסיק
התם א"ל רבא והא תנן
כ"ו עד מתני' דמיור הוה
שמואל ולא נסירא לן כוליה
גרמא וכן קרלי דמייתי
התם לקמיפליגי נמי לא
בירחא מלי משמע מתי
קרלי. אלא ס"י גרסיק
התם א"ל רבא והא תנן
שנתנייר משנתא חזי כ"ה
אין לך חולי גדול מה אלא

חדושי מהר"ח

ב תוי"ט ראי ראשונה
בודקין כתב הר"ב
היינו דוקא לקרבן כ"ו.
ולא משום ז' נקיים
ולעשות משכב ומושב
דלא שייך זה ג"כ גבי
ש"ז באמת הואיל וגלי
רחמנא שהוא שטא
באונס מחמת דאתקין
לש"ז א"כ יש לו דין
זכ ובצטרף לשנים לענין
משכב ומושב וספירת ז'
ולמ"ח. וג"כ היה לו
להצטרף לענין קרבן

משנה אחרונה

דכלים דמטמאין במשא
משום דכש"ו איכא
פלוגתא בדמייתי בנת'
בעיניה
לא ומתני' סתמא קתני. והש"ג דלכאורה לר"י לא משכחה בעיניה דהא א"ל בלא חלואי ויבה קאמר משמע ליה לנת' דמתסבר דר"י איירי בתוך מעל"ע של ז' ויבה או
ש"ז של זכ משמא במשא כל מעל"ע ר' יוסי אומר יומא ע"כ אלמא לכ"ט משמא במשא. והכא ליכא למימר דעממיהו משום שא"ל בלא חלואי ויבה. מ"מ מתני' נמי
ה"ק דמטמאין במשא משום שא"ל בלא חלואי ויבה והש"ג דמתני' סתמא חזי דמשמע כל שכבה ותנאי דברייתא משמע דחלואי ויבה ליכא אלא כל מעל"ע לת"ק ולר"י
ימו. ע"כ מתני' נמי לאו כל שכבה קאמר מדקתני ש"ז לחוד ולא חזי כל מעינות הוה כדקתני לכוליה כמ"ל בליס. ש"מ משום דש"ז הלוק משאר מעינות דשאר מעינות
מטמאין כל שכבה וש"ז מעל"ע למר או ימו למר ופליגא מתני' דהכא אמתני' דכלים והך דהכא סברה דש"ז הלוק משאר מעינות כגני תנאי דברייתא. ומתני' דכלים סברה
דאין הלוק וב"כ הוה כבזיר דמתני' איירי סמוך לזיבות מדקתני שרגלים לדבר ע"כ. ובראה דמתני' דכלים לית לכו דרשא דהני תנאי מקרא דכי לא יהיה טהור מקרה
ליה דמוקמי ליה כזכ שראה קרי. אלא דקרא איירי כבשל קרי לומר שאינו מטמא בזיבה כדתנן בסמוך. ותנאי דברייתא סברי דתרתו ש"מ כמ"ס הר"ם ותנאי דמס'
כלים לא ס"ל הא:

ג הרואה קרי אינו מטמא בזיבה. בפסרי דרש לה מקרא חש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה וגו' והיה לפנות ערב ירחן וגו' מלמד שקרי טהור בזיבה והביאוא
התוס'

ראה ראייה ראשונה בודקין. כתב הר"ב היינו דוקא
לקרבן כ"ו דכי כתיב מצטרו ולא מחמת אונסו חשניה
כתיב. כלומר על כרחך ארואה שניה דכתיב בתרה קלי.
ולא ארואה. דהא אהקש לש"ז כ"ו. וכ"פ רש"י בפ"ד דגדה
דף ל"ה. ומ"ס הר"ב מה ש"ז
מטמא באונס. פרש"י דכל עלמו
של ש"ז מחמת אונס חמוס בא.
ע"כ. ועיין בפרק בתרא משנה י"א.
וג"ל דמשום דמש"ז ילפינן. דיו למילף
לה לענין טומאה. אבל לקרבן ללא
שיך בש"ז לית לן למילף מיניה.
ומש"ה בודקין לקרבן אף בראיה
הראשונה: ר"ב חליעזר אומר

אף בשלישית בודקין אותו. בגמרא פ"ק דגדה (שם) דבאחים
(והוה את ז"ב לזכר ולנקבה) קא מפלגי. רבנן לא דרשו
אחים. הוה חדא. וז"ב תרתי. לזכר. בשלישית אקסה רחמנא
לנקבה. ור"א דריש אחים. הוה חדא. את תרתי. וז"ב
תלת. ברביעי אקסה רחמנא לנקבה. (דאפילו באונס. ולא
לענין טומאה ולקרבן. אלא לסתירה בתוך ז' ימי נקיים).
והא דקתני ת"ק שרגלים לדבר. והרי ממקרא נדרש.
כתבתי בס"ד במס' נזיר [פ"ב מ"ג]: **ג הרואה קרי**
כל זמן שהוא מלשער. תוספתא הביאה הרמב"ם בכתבן.
דודאי דכל זמן שהוא מלשער: **מעט לעת**. דתניא בספרי
פרשת

חזון נחום

ג בעניי שראה קרי. כתב הרמב"ם פ"ב מהלכות תוספי כפרים מי שמל ואח"כ
ראה ז"ב בין כותי בין ישראל תולין כתיבם כל זמן שמלשער. גר שראה
קרי ותנייר משמא כוכבא מיד ואין תולין לו מע"ל ע"כ. והש"ג עליו הר"ב ד"ל
גר שנתנייר וכו' מפרש בתוספתא אייתי כומן שנתנייר כהוא מהול אבל מל
ואח"כ ראה תולין לו כל זמן שמלשער ע"כ. וכב מין על זס איני יודע מה
מלשער וכו'. והש"ג כוונת הר"ב דלש"ג של הרמב"ם שדון זה הוא למוד
מהתוספתא והתוספתא לא חילק כזה בין מל ולא מל אלא ככוננו דכוננו בשעת
מילס מקבל עליו עול ממת זכא וכו' לו דלמס על זס ולכן מל ואח"כ נתנייר תולין לו
אבל בישראל המילה אינו עושה כלום ודלא בהרמב"ם שכתב בין כענין בין ישראל
ועיין בפירוט הר"ם ז"ל בלזכר ובתו"ט:

והוה את ז"ב לזכר ולנקבה אלא אחר שאמר הכתוב שתי זיבות זכ וז"ב
מזכרה ואפילו מחלסה הויה עמאה זכר נמי כיון שראה פשע שניה שנוקקה ז'
באונס הויה טמא ומייתי קרבן ור' אלעזר דריש אחים א"כ הוה חד את
ראה שתי ראיות מחמת זיבות ואת השלישית באונס אינו מביא קרבן וכיון
ואפילו אם היה באונס אין בודקין אותו אם מחמת אונס הוא אלא
ג הרואה קרי אינו מטמא וכו'. ובספרי והיה לפנות ערב ירחן במים
דקרא

וטפה זיבה הבאה אח"כ אינה מטמאה. שהרואה קרי אינו
מטמא בזיבה מעט לעת. ועד שלא נזקק לטומאה. הקרי
מטהר את הזיבה. משום דהוה אונס. ולאחר שנוקק לטומאה.
אין הקרי מטהר את הזיבה. שאין תולין שמחמת הקרי באה
הזיבה: שרגלים לדבר. שאין
אוחה ראייה מחמת אונס כיון שכבר
נעשה זכ: ראה ראייה ראשונה
בודקין אותו. היינו דוקא לקרבן.
דאי מחמת אונס ראה. אינה מלשער
עם השלישית לקרבן. אבל מלשער
עם השניה לטומאה. דאם ראייה
שניה שלא באונס. אע"פ שהיתה
ראשונה באונס. עושה משכב ומושב.

ובני ז' נקיים. וזיבות מים חיים. דכי כתיב מצטרו ולא מחמת
אונסו. בשניה כתיב. אבל ראשונה אהקש לשכבת זרע. דכתיב
זאת טורת הזכ והשר הלא ממנו שכבת זרע. מה שכבת זרע
מטמא באונס. אף ראייה ראשונה של זכ. מטמאה באונס:
בשניה בודקין אותו. לטומאה ולקרבן: בשלישית אין בודקין
אותו. לא לטומאה ולא לקרבן: רבי אליעזר אומר כ"ו. ואין הלכה
כרבי אליעזר: ג אינו מטמא בזיבה מעט לעת. דהאי זיבות
מחמת

אינו מטמא בזיבה מעט לעת. כתב הר"ב אבל למאכל כ"ו
והר"ם כתבה במתניתין דלעיל. וחולי לא לריכא למתני.

מלאכת שרמה

וברביעית נר' אליעזר דמה נקבה מטמאה באונס וכו' וי"ל דרגלים לדבר
אשקו לחודי קאי והאי שפקו מיירי כשמל על כנדרו ז"ב ולא ידע
האי ז"ב אי להודי' אחא וסותר ז' או כהדי ש"ז ואינו סותר אלא יום
אחד והשתא דנוקק לטומאה תלין להודי' אחא וסותר ז'. ולפי מה
שאמר בסמוך מתני' הרואה קרי אינו מיטמא בזיבה כל מע"ל ע"כ נזקק
לטומאה לריך לפרש האי ספיקא דמסקא לן אם בא הוה קודם הקרי
הו לחודי' וש"ז מפ' בסוף נזיר לטמא במשא דאי לענין מנע אפילו
דטהור נמי ורז אדא בר אבהו מפ' לומר שאין תולין כה הר"ם ז"ל:
ר' אליעזר אומר אף בשלישית וכו' וי"ל דגרסי אלתער בלי ז' והתם
נמי מפ' עממיהו דת"ק לא דריש את דקרא דכתיב
והוה את ז"ב לזכר ולנקבה אלא אחר שאמר הכתוב שתי זיבות זכ וז"ב
מזכרה ואפילו מחלסה הויה עמאה זכר נמי כיון שראה פשע שניה שנוקקה ז'
באונס הויה טמא ומייתי קרבן ור' אלעזר דריש אחים א"כ הוה חד את
ראה שתי ראיות מחמת זיבות ואת השלישית באונס אינו מביא קרבן וכיון
ואפילו אם היה באונס אין בודקין אותו אם מחמת אונס הוא אלא
ג הרואה קרי אינו מטמא וכו'. ובספרי והיה לפנות ערב ירחן במים

יבין תפארת ישראל יבין

מחייב קרבן. וכ"כ ראייה שתוך ז"ל. אפילו באונס סותר:
(יח) חדא קתני ספיקו ע"כ ש"ז. דראייה ז' שראה אחר שראה
ש"ז. אמ"ט בז"ב. דתלין שע"י הש"ז בלא הזכ. ובראייה ג'
גס ככ"ג מטמא: (יג) דאינו מחמת ש"ז. מדראה כבר ז"ס:
בזיר דר"א אומר אין מטמא במשא ור' יהושע מטמא שא"ל בלא חלואי ויבה והיינו דפרוך עלה בנמ' הא אפילו ר"י לא מטמא אלא משום חלואי ויבה אבל בעיניה
לא ומתני' סתמא קתני. והש"ג דלכאורה לר"י לא משכחה בעיניה דהא א"ל בלא חלואי ויבה קאמר משמע ליה לנת' דמתסבר דר"י איירי בתוך מעל"ע של ז' ויבה או
ש"ז של זכ משמא במשא כל מעל"ע ר' יוסי אומר יומא ע"כ אלמא לכ"ט משמא במשא. והכא ליכא למימר דעממיהו משום שא"ל בלא חלואי ויבה. מ"מ מתני' נמי
ה"ק דמטמאין במשא משום שא"ל בלא חלואי ויבה והש"ג דמתני' סתמא חזי דמשמע כל שכבה ותנאי דברייתא משמע דחלואי ויבה ליכא אלא כל מעל"ע לת"ק ולר"י
ימו. ע"כ מתני' נמי לאו כל שכבה קאמר מדקתני ש"ז לחוד ולא חזי כל מעינות הוה כדקתני לכוליה כמ"ל בליס. ש"מ משום דש"ז הלוק משאר מעינות דשאר מעינות
מטמאין כל שכבה וש"ז מעל"ע למר או ימו למר ופליגא מתני' דהכא אמתני' דכלים והך דהכא סברה דש"ז הלוק משאר מעינות כגני תנאי דברייתא. ומתני' דכלים סברה
דאין הלוק וב"כ הוה כבזיר דמתני' איירי סמוך לזיבות מדקתני שרגלים לדבר ע"כ. ובראה דמתני' דכלים לית לכו דרשא דהני תנאי מקרא דכי לא יהיה טהור מקרה
ליה דמוקמי ליה כזכ שראה קרי. אלא דקרא איירי כבשל קרי לומר שאינו מטמא בזיבה כדתנן בסמוך. ותנאי דברייתא סברי דתרתו ש"מ כמ"ס הר"ם ותנאי דמס'
כלים לא ס"ל הא:

ג הרואה קרי אינו מטמא בזיבה. בפסרי דרש לה מקרא חש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה וגו' והיה לפנות ערב ירחן וגו' מלמד שקרי טהור בזיבה והביאוא
התוס'

כנעני שראה קרי. מ"כ טו
מ"י ט"ז ה"ד: ה"ד: ד"ה ד"ס.
מ"י ט"ז ט"ז מ"ט מ"ט ה"ד:

תוספות חדשים
הר"ב ד"ה אינה
מטמא כ"י מחמת
הולשט כ"י. והתוספות
בגלי מ"ר פ"ד דהסק"ה
ד"ס פ"ח לא מחמת
הולשט דקרי הוא אלא
גזרת סתמו כ"י פ"ט.
ועין בספר (ט"ז):
ג' תי"ט ד"ה ר"י אומר
כ"י בלפנות ערב.
וכ"כ ע"כ דל"י לפנות
ערב אורחא דקרא:
ג' תי"ט ד"ה ר"י אומר
כ"י לזמני בעי כ"י.
ל"י הר"ב דל"י כדאית
כ"י. אשכח לומר דל"י
מזוה כדאית ראשונה
דכדוקים איתו לענין קרי
וב"י שלא יבא חולין
לעור. ודאי דחולין
היכה בקרי כל מעלי
כ"י לפנות מן סקתו
מקרא לפנות ערב.
ולדידיה לא סתרי קרי
כלל דמקרא לילה מוקמי
לראיה שיהי ולפנות ערב
מוקמי אריה ראשונה.
מ"ה"כ ל"ה ד"ה ד"ה לראיה
כ"י מקילת במעלי. כ"י
גדאיה א"י שפיר קאמר
דקרי קרי אהדי:
ג' תי"ט ד"ה כנעני
שראה כ"י קבלת
על מצות כ"י. ולא
ידענא אמאי לא ה"ה
דעריה מיט מן סקתו
דודאי חולת הוא ובר"ה
הר"ב כ"י ימייה על
מחוסתה למיר דמסי
כ"י כנענייה סתו וכ"י
האל"ך ד"כ מ"י מחוסר
שפיר סת"ך ד' ועין כ"כ
(ט"ז):

הר"ב ד"ה ר"י אומר
כ"י לזמני בעי כ"י.
ל"י הר"ב דל"י כדאית
כ"י. אשכח לומר דל"י
מזוה כדאית ראשונה
דכדוקים איתו לענין קרי
וב"י שלא יבא חולין
לעור. ודאי דחולין
היכה בקרי כל מעלי
כ"י לפנות מן סקתו
מקרא לפנות ערב.
ולדידיה לא סתרי קרי
כלל דמקרא לילה מוקמי
לראיה שיהי ולפנות ערב
מוקמי אריה ראשונה.
מ"ה"כ ל"ה ד"ה ד"ה לראיה
כ"י מקילת במעלי. כ"י
גדאיה א"י שפיר קאמר
דקרי קרי אהדי:
ג' תי"ט ד"ה כנעני
שראה כ"י קבלת
על מצות כ"י. ולא
ידענא אמאי לא ה"ה
דעריה מיט מן סקתו
דודאי חולת הוא ובר"ה
הר"ב כ"י ימייה על
מחוסתה למיר דמסי
כ"י כנענייה סתו וכ"י
האל"ך ד"כ מ"י מחוסר
שפיר סת"ך ד' ועין כ"כ
(ט"ז):

הר"ב ד"ה ר"י אומר
כ"י לזמני בעי כ"י.
ל"י הר"ב דל"י כדאית
כ"י. אשכח לומר דל"י
מזוה כדאית ראשונה
דכדוקים איתו לענין קרי
וב"י שלא יבא חולין
לעור. ודאי דחולין
היכה בקרי כל מעלי
כ"י לפנות מן סקתו
מקרא לפנות ערב.
ולדידיה לא סתרי קרי
כלל דמקרא לילה מוקמי
לראיה שיהי ולפנות ערב
מוקמי אריה ראשונה.
מ"ה"כ ל"ה ד"ה ד"ה לראיה
כ"י מקילת במעלי. כ"י
גדאיה א"י שפיר קאמר
דקרי קרי אהדי:
ג' תי"ט ד"ה כנעני
שראה כ"י קבלת
על מצות כ"י. ולא
ידענא אמאי לא ה"ה
דעריה מיט מן סקתו
דודאי חולת הוא ובר"ה
הר"ב כ"י ימייה על
מחוסתה למיר דמסי
כ"י כנענייה סתו וכ"י
האל"ך ד"כ מ"י מחוסר
שפיר סת"ך ד' ועין כ"כ
(ט"ז):

הר"ב ד"ה ר"י אומר
כ"י לזמני בעי כ"י.
ל"י הר"ב דל"י כדאית
כ"י. אשכח לומר דל"י
מזוה כדאית ראשונה
דכדוקים איתו לענין קרי
וב"י שלא יבא חולין
לעור. ודאי דחולין
היכה בקרי כל מעלי
כ"י לפנות מן סקתו
מקרא לפנות ערב.
ולדידיה לא סתרי קרי
כלל דמקרא לילה מוקמי
לראיה שיהי ולפנות ערב
מוקמי אריה ראשונה.
מ"ה"כ ל"ה ד"ה ד"ה לראיה
כ"י מקילת במעלי. כ"י
גדאיה א"י שפיר קאמר
דקרי קרי אהדי:
ג' תי"ט ד"ה כנעני
שראה כ"י קבלת
על מצות כ"י. ולא
ידענא אמאי לא ה"ה
דעריה מיט מן סקתו
דודאי חולת הוא ובר"ה
הר"ב כ"י ימייה על
מחוסתה למיר דמסי
כ"י כנענייה סתו וכ"י
האל"ך ד"כ מ"י מחוסר
שפיר סת"ך ד' ועין כ"כ
(ט"ז):

אליהו רבה
תנאי הוא דמן הוואה קרי
אית מטמא כ"יבה מעת
לעת ר' יוסי אומר יומו
כמאי קמיפלגי כדמחול
לזמני שפיר כתיב לפנות
ערב ירחן במים וכתיב
כ"י השמש יבא אל תוך
המזח למזח שהקרי פוגע
כ"יבה יומו ומ"ד מעת
לעת דכתיב מקרה לילה
וע"ד יומו הא כתיב מקרה
לילה א"ל אורחא דקרי
למית בלילה. ה"ן הוא
גדאיה ובה פירושא א"ן
ק' תנאי גדול מזה מ"י

הירדושי פה"ה
אבל באמת הטעם
שכדוקין איתו ברא"י
ראשונה לענין קרי
הוא כמו שבביא הר"ב
תי"ט בעצמו תיב
ב"ה ר"ה הוב תדא
זוהי תרתי לזב כ"י
ד"ב ראיות צריך דוקא
שלא באונס והיא הוקשו
רא"י אחת ל"י שאפילו
באונס אלא ע"כ כ"ן
לשנאיה כ"ן לקרי:

פרשת תלך (זכרים נג) והיה לפנות ערב ירחן במים מלמד שהקרי
פוגע בזיבה מעת לעת. פי' הר"ב לפנות ערב. עד שיפנה
כל היום והיינו מעת לעת כו' ור"ל שיפנה הערב השני
שאחר לילה שבו ראה הקרי כדכתיב בקרא. ור"י בסוף
נויר כתב דלפנות חד ערב. כדכתיב

(יחזיה ו') כי פנה יוס. וערב סתרי:
רבי יוסי אומר יומו. דדייק לילה.
דכתיב (שם) אשר לא
יהיה טהור מקרה לילה. דמשמע
עד לילה מטהר. ותו לא. ות"ק

אורחא דקרי למיתי בלילה. וכדאיתא כיוולא בזה בסוף
נויר פלוגתא דת"ק ור"י כ"ל דוב דמטמא במשא. ולא
אמרנו סס בגמרא לר"י מאי עביד בלפנות ערב. וכתבו
התוספות [ס"ה במאי] ש"ס לומר דדרש לפנות ערב.
כדדרשין בספרי דקרי פוגע של אחריה כל מעת לעת.
ע"כ. וכשקריתי דבריהם אלו עמדותי מרעיד ומשחומם.
איך שכחו משנחנו זו דר"י אינו פוגע אלא יומו. ועוד
אי איתא כדבריהם. לא הוה גמ' שתיק מיניה. דטפי
לריכה למשמע. ממאי דאשמועינן לילה לה"ק למאי בעי.
למאי לריכה לה"ק. אבל לפנות ערב לא קאיא ולא מידי לר"י. למאי אינטרין.
הא דינא דרואה קרי ש"כרין הערב
משם כדכתיב בפרשת מלורע. להכי כתב (שם) והיה לפנות ערב ירחן במים משום דעד
הערב שמשו הוא טמא:

כנעני שראה קרי ונתגייר מיד הוא מיטמא בזיבה. כתב הר"ב ואף ע"פ שראה זיבת כשהוא כנעני וכו' דלדרישא
מהדר. דרואה קרי אינו מטמא מעת לעת. דהיינו בזיבה שניה. וקאמר דכנעני שראה קרי מטמא ראיה
שהיא שנייה לראיה שראה כבר קודם שנתגייר. ומ"ש הר"ב ומלטרפת עם השניה שיראה אחר מעת לעת של קרי. ואת
ולמאי דפרישית בסוף נויר דגר שנתגייר אית ליה חולשא מחמת קבלת עול מלות. כי הוה נמי אחר מעת לעת של
קרי כגון שגירותו היה פחות מעט מעת לעת לאחר שראה קרי. אכתי איכא חולשא בקבלת מלות. י"ל דה"ל דלרין ג"כ
שהתא ראייה שנייה אחר שפסק מן הדאגה היא. וכ"פ הר"ב לפי שטמו: **והמקשה** פי' הר"ב בימי זיבה כו'
ואם

מלאכת שלמה
דקרא דספרי אסמכתא בעלמא. ועין עוד בפ' הר"ש ז"ל ואיתא
שם פרק בתרא דנויר דף ס"ו בריתא ז' לטובה ש"ן של זב מטמאה
במשא כל מעת לעת ור' יוסי אומר יומו ופי' רש"י ז"ל מש"ל פי' לאחר
שראה זיבה מטמא במשא מע"ל:
ר' יוסי אומר יומו. כלבד שראה בו זיבה אם ראה קרי חולין את
הקרי בזיבה ומטמא במשא אותו היום כלבד אבל מכאן ולהנא
לא ולא משום דס"ל דא"ל בלא להוויי זיבה אלא שכן גז"כ. ע"כ: כנעני שראה קרי כשהוא כנעני וכו' דלדרישא
לעת נתגייר וראה זב מיטמא ואין חוששין לקרי שראה כשהוא כנעני: מיד מיטמא בזיבה. כנעני שנתגייר כקטן שגולד דמי ואע"פ
שראה זיבת כשהוא כנעני מטמא בזיבה בהך שנייה שראה בתוך מע"ל של קרי דנעשית לו כראיה ראשונה דמטמא בזאונס ומלטרפת עם השנייה
וכו' ע"כ רש"י. וכתב עליו ההכס הר"ם ז"ל צ"ע שלפ"ו מאי אריה גר משום כקטן שגולד דמי אפילו ישראל נמי כה"ג דינא הכי שאם ראה
קרי ובתוך מע"ל ראה זב ואחר מע"ל ראה פסם אחרת אין ראיה ראשונה שראה בתוך מע"ל של קרי שהרי היא נחשבת ראיה ראשונה יכולה
להלטרף עם השנייה שיראה אחר מעת לעת לפי שהרואה קרי אינו מטמא בזיבה מע"ל וא"כ מאי איירי נר. ויומר נראה לפרש שכל השתי ראיות היו
בתוך מע"ל של קרי דבישראל נחשבין כולם כראיה אחת ובגר נחשבין שתי ראיות משום דקטן שגולד דמי ואין חולשין אחר הקרי שראה
בנייתו והיינו דקתני מיד הוא מטמא בזיבה כלומר כשראה שתי ראיות מיד בתוך מע"ל של קרי ונראה שזו היא כוונת רש"י בזה שכתב
ואע"פ שראה זיבת כשהוא כנעני כו' ע"כ ז"ל: והמקשה מעת לעת. פי' המקשה בימי זיבה דלמירין דמה מחמת עמה ולא מחמת ולד
וכל

ר' יוסי אומר. (עין תי"ט ד"ה ר' יוסי אומר). וכשקריתי דבריהם אלו
עמדותי מרעיד ומשחומם איך שכחו משנחנו זו דר"י יוסי אינו פוגע אלא
יומו ועוד אם איתא לדבריהם לא הוה שתיק בגמרא וכו' ע"ש. וגדאיה כוונת
התוס' לומר דהוה תרי מנאי אליבא דר' יוסי דמאי דבריתא ס"ל דר"י דריש מקרה
לילה לראה קרי אחר זיבה שאיז אלא יומו וקרא דלפנות ערב מש"ל לראה
קרי

יבין
זו ראיה צ' חפ"ס מדתגייר. ראיותו שמקודם כליתא. וה"ל
השתא כראיה א'. דמטמא בזאונס: (כו) דמטמא למפרע כפ"ח
דגדה: (כו) וכ"כ התקטס. ור"ל דמס קישוי לידה שז"ל ימי זיבה.
חמ"ס

מחמת חולשא דקרי הוא. ובראיה שנייה איירי. דראשון
מטמא בזאונס. וכשם שחולין לקרי מעת לעת. כך למראה
ולהרבור. חולין מעת לעת. אבל למאכל. ולמשה. למשא.
ולקפילה. חולין לו כל זמן שהוא מלטרע. ואלמירין דמחמת
הלער הוי הזיבה. ולא מטמא:

רבי יוסי אומר יומו. עבו"ם שראה
קרי ונתגייר (כו). מיד הוא מיטמא
בזיבה (כה). הרואה דם (כו) והמקשה (כו)
מעת

שראה זיבת כשהוא כנעני. מטמא בזיבה בהך שנייה שרואה
בתוך מעת לעת של קרי. דנעשית לו כראיה ראשונה דמטמא
בזאונס. ומלטרפת עם השניה שיראה אחר מעת לעת של
קרי. דראיה זיבה של כנעני כמאן דליחא. דאין הכנעני מטמאין
בזיבה: הרואה דם. מטמאה כל טהרות. שנתעסקה בהן
למפרע מעת לעת. כדפרישנא בריש גדה. ואידי דאיירי
במעט לעת. קחשיב כל הני שישעור מעת לעת: וכן המקשה
בימי

לכך כ"ל דדוקא לילה דמיומר בקרא. הוא דקשיא לגמרא
למאי לריכה לה"ק. אבל לפנות ערב לא קאיא ולא מידי לר"י. למאי אינטרין.
הא דינא דרואה קרי ש"כרין הערב
משם כדכתיב בפרשת מלורע. להכי כתב (שם) והיה לפנות ערב ירחן במים משום דעד
הערב שמשו הוא טמא:
כנעני שראה קרי ונתגייר מיד הוא מיטמא בזיבה. כתב הר"ב ואף ע"פ שראה זיבת כשהוא כנעני וכו' דלדרישא
מהדר. דרואה קרי אינו מטמא מעת לעת. דהיינו בזיבה שניה. וקאמר דכנעני שראה קרי מטמא ראיה
שהיא שנייה לראיה שראה כבר קודם שנתגייר. ומ"ש הר"ב ומלטרפת עם השניה שיראה אחר מעת לעת של קרי. ואת
ולמאי דפרישית בסוף נויר דגר שנתגייר אית ליה חולשא מחמת קבלת עול מלות. כי הוה נמי אחר מעת לעת של
קרי כגון שגירותו היה פחות מעט מעת לעת לאחר שראה קרי. אכתי איכא חולשא בקבלת מלות. י"ל דה"ל דלרין ג"כ
שהתא ראייה שנייה אחר שפסק מן הדאגה היא. וכ"פ הר"ב לפי שטמו: **והמקשה** פי' הר"ב בימי זיבה כו'
ואם

חזון נחום
ר' יוסי אומר. (עין תי"ט ד"ה ר' יוסי אומר). וכשקריתי דבריהם אלו
עמדותי מרעיד ומשחומם איך שכחו משנחנו זו דר"י יוסי אינו פוגע אלא
יומו ועוד אם איתא לדבריהם לא הוה שתיק בגמרא וכו' ע"ש. וגדאיה כוונת
התוס' לומר דהוה תרי מנאי אליבא דר' יוסי דמאי דבריתא ס"ל דר"י דריש מקרה
לילה לראה קרי אחר זיבה שאיז אלא יומו וקרא דלפנות ערב מש"ל לראה
קרי

ישראל תפארת
זו ראיה צ' חפ"ס מדתגייר. ראיותו שמקודם כליתא. וה"ל
השתא כראיה א'. דמטמא בזאונס: (כו) דמטמא למפרע כפ"ח
דגדה: (כו) וכ"כ התקטס. ור"ל דמס קישוי לידה שז"ל ימי זיבה.
חמ"ס

אחרונה
הכתוב הוא ודוקא בישראל דשיך ביה טומאה וטבילה כמ"ס
הר"ש אבל הגר מטמא. ובעיקר הך דרשא דספרי מלפנות ערב
שהקרי פוגע. נראה דדרים לה מדכתיב אשר לא יהיה טהור מקרה לילה
ומדלא כתיב אשר יהי טמא בלשון קר ונהי דלמירין בריש חמ"ס פסחים
דמשום לשון נקיה הוא הא אשכחן יומי טובא טמא בחזרה ומ"ס
דהקפיד כאן יותר. גם שלפנות ערב ירחן לא א"ש דרחזיה וטבילה
כוליה יומא שרי וכלבד שימתין להערב משם לפנות ערב וכבר הרניש
כ"י

ר' עובדיה מברטנורה זבים הכל מיטמאין פרק ב תוספות יום טוב ק"ח

ציונים

מ"ט כ"ד : תוספת . פ"ל
פ"ב : תוספת . פ"ל
כ"ב : תוספת . פ"ל
ד' תוספת . פ"ל
המסכת . פ"ל

חילופי גרסאות

1 יום ימים ד"ג ומסכת יום
או ימים : כלב שאכל
בשר המת כ"ג ל"ג המס .
ד' תוספת . פ"ל
כ"ב : תוספת . פ"ל

תוספות חדשים

ד' בהר"ב ד"ה והמסכת
כ"ו בכ"ב שניה . ר"ל
לפיין טומאת משכב כעין
דוקא שכתב המסכת דסו
כאלו יושב או שוכב על
המשכב

אליהו רבה

ומהי מס טומאת ח"ד
כיונה הא חולי הוא ותנן
דמחלה טבור ומצי מחלי
הוא דמחלה ש"ו כל מעלי
פ"ו כל מעלי שאלה כחור
המעלי תולין כל המעט
לפת מן הכלים על הקרי
ואינו מטמא כיונה כל
מעלי על קרי ור' יוסי
אומר יוסי שאין תולין אלא
מה שאלה כלוחו היום
שאלה קרי דכיוני אה ראה
קרי בכ"ב אנו מטמא
כיונה כל היום . כתיב לפנות
עבד יתכן כ"ו וכתבי כבוא
השמש . פ"ו כיון שכבר
כתב שאלה יבא אל המעט
אלא כ"ב המעט וא"כ לל
למחשכ שיעול לפת ע"כ
מח' נפקא מינה כוה אה
יעול לפת ע"כ או קודם
דזה עיקר הקפדה הוא
שאל יבא לתוך המעט
וכבר כתיב וכתב השמש כ"ו
אלא פ"כ לח"ב אורחא
השמש עלה טובה מזה שאל
יעול פ"ד לפת ע"כ כי
מתחת הכלים שאלה ככ"ו
הוא עלול לרחות ובמח'
יראה עוד יתעורר לטמול
עוד פ"כ אחרת לכן לא
יעול את עלמו פ"ד לפנות
ע"כ ושעתיין מיה דאורחא
קרי הוא עלול לרחות עוד
עד לפת ע"כ ולכן תולין
כו היכה כל אותו היום
מתחת שהוא עלול לקרי .
ומ"ד מעט לפת דריש
מקרי לילה פ"ו ח"פ אה
לזה קרי במתחת הלילה
לא יעול פ"ד לפנות ע"כ
ואה מעט לפת מחל'
שעתיין שהוא עלול מעט
לפת . וע"כ ומ"ד יומו
הא כתיב מקרי לילה ח"ל
אורחא כ"ו .
כלב שאכל כ"ו . ג' יהיה
מעט לפת . ק"ה ק"ה
יהיה

חזון נחום

קרי אחר זיבה דסו מע"ל ות"ק ד"ו יוסי דמתני' דידן ותנא דמתני' דידן פ"ל
לדרי' מקרי לילה דריש לראש זיבה אחר קרי דלש' אלא יומו וק"ל דלפת ע"כ
דסיני מע"ל דריש לראש קרי אחר זיבה דסו מע"ל וכת"ב דכרייתא ומה דלא הו'
שתיק בגמרא י"ל דאורחא דריש הוא כפי' אש"ס מכת מתני' דידן דת"ק דס"ל
מע"ל כנ"ל כוונה התוס' והר"ב דלפת ע"כ אורחיה דקרא . ועוד כתב ח"ל
והא דדרש ליה בעור לראש זיבה וח"כ קרי ובספרי דריש ליה לראש קרי וח"כ
זיבה היא דספרי הפסחת בעלמא א"ל תרתי ש"ע פ"כ :
ד הוב' מטמא את המשכב וכו' . לשון הרמב"ם רפ"ו מה' טומאת מו"מ הוב'
מטמא את המשכב והמרכב כ"ו דרכים וכן המסכת והמרכב
טמאין את האדם כ"ו דרכים וכו' ופ"ה רפ"ו שכתב המלוק ש"ש בין משכב למרכב :

ואם שפתה מן החבלין מעט לפת כר"א דהלכה כמומו במתני'
ד' פ"ד דגדה : הרי הוא ככרייתו ובס"א והוא ככרייתו
וכן צנוסתה מהר"ם וכיוצא בזה ג' הר"ב שהעמיק והוא
שיהא ככרייתו ופירש שלא נשמה וכן העמיק הר"ג ומ"ד ק'
וקיטא לי לדכרייה דתנאה הוא ה"ל
לחנא למתני הכי במקומו בזהלוח
(פ"א משנה ז') דהכא לא שנאו
אלא ח"ב גררה לכן נראה כנ"ו
הספר וכן העמיק הרמב"ם וליט
אלא מוספת ביאור בעלמא שכל ג'
ימים מעט לפת הרי הכשר ככרייתו
ולא נחטבל והתם בזהלוח לא לריכא
ששנה מעיקרא כמה תסהה כו' דמשמע
מניה שעדיין ככרייתו : ד הוב'
וחבריו . ר"ל זכה וגדה וילדת ומלורע .
הרמב"ם : מטמא את המשכב
עיין במשנה ד' פ"ד : והמשכב כתב הר"ב וה"ה למושב
כמ"ש במשנה ג' פ"ק דכלים וע"ש שאפילו תחת אבן מסמא
מטמא : נתלה . פ"ו הר"ב כגון שהוב בק"פ מאוננים
וכו' . עיין במשנה ד' פ"ד ועוד בר"פ דלקמן :
והמשכב מטמא את האדם וכו' . בת"כ והיושב על
הכלי

בימי זיבה . דאמרינן כי תזוב זוב דמה מחמת עלמה ולא
מחמת ולד . ואם שפתה מן החבלין מעט לפת וילדה . לא
תלין דס קושי בדם לידה : המכה את עבדו . האמור
במורה (שמות כ"ה) אך אם יום או יומים יעמוד ודרשין יום
שהוא כיומים זהו מעט לפת : כלב
שאבל בשר המת . דקיימא לן דאין
מחטבל במעיו עד לאחר ג' ימים .
מעט לפת . דהכי תנן במסכת
אהלות פ"א וכמה תסהה במעיו ג'
ימים מעט לפת : והוא שיהא
ככרייתו . שלא נשמה . ועוד איכא
טובא ששעורן מעט לפת ולא חשיב .
ותנא ושייר : ד מטמא את המשכב .
וה"ה למושב : עומד יושב שוכב .
דכתיב (ויקרא טו) כל המשכב אשר
ישכב עליו הוב יטמא וכה"ב (ש)
והיושב על הכלי אשר היא יושבת
שכב על המשכב וישב על המושב . שכב על המושב וישב
על המשכב עמד נחלה נשטן מנין ח"ל יטמא יטמא ריבס
וכלן נקראין מדרס : והמשכב . מטמא את האדם
וכו'

מלאכת שלמה

וכל דמי שתרחה תלין בדם קושי וטהורה עד שחשפה מן הארץ ומן
הדם מע"ל דלו אינלא מילתא דדמי שרחתה לא כחו מחמת ולד וה"ו
ילדת כווב וסממא כר' אליעזר דהלכה כמותו דהא לנבי ר' יוסע
ופלוגתיהו בפרק בנות כותים . ולשון ר"ש ור"ע ז"ל אולי סבר ז"ל לא
תלין בדם קושי וטהורה אלא בדם לידה כווב וטמאה :
כפ"ו רע"ל והוא שיהא ככרייתו . אמר המלקט הרמב"ם ז"ל נראה
דגרים הרי הוא ככרייתו וז"ל וכן כלב שאכל בשר המת
אשר קדם כפ' י"א מהלכות כי כל שלשה ימים נחשב אותו בשר מת
ככרייתו ויטמא טומאת מת בעבור כי אינו מהעכל הרי כי בזה"ס ג'
ימים ידוקדק בהן הומו מע"ל מעט האכילה עד מות הכלב כמו שכתבאר
שם עכ"ל ז"ל :

עוד בסוף פירושו של ר"ע ז"ל ותנא ושייר . אמר המלקט כי היה דתן בפרק כל הגס ואם אכדו הרי זה הושג מע"ל בני מניה פירות
להיות אמריש טרומות ומעשרות וכי היה דתן כפ' אלו ערפות דרסה וטרפה כבול או שרצתה צמחה ומסרסת ושהתה מעט לפת ושחפה כשרה

תפארת ישראל

מלורע : (א) ה"ה מושב : (ב) אדם שנטמא במשכב כזה .
מטמא בגדים וכלים שנגע קודם שפירש טומאה . חוץ מאדם
וכ"ח : (ג) זב בכך מאוננים ומושבות בכך שנייה . כרע מושב
וגתלו ח"ב . נעשה המושב מדרס . וה"ל אה"ע . ח"ב בכרע
זב הו"ל רק משא זב שאינו רק ראשון : (ד) שנטמא פ"י ה'
דרכי הג"ל :

משנה אחרונה

רמ"ו ז"ל כפ"ו המורה בזה כמ"ש בשפתי חכמים . ולכן דריש ל' בספרי
ד"ה"ק אשר לא יהיה טבור מייכה וגם מקרה לילה שיש בו שתי טומאות
ולכן לא כתב אשר יהיה טמא דמלת טבור משמע לפניו ולאחריו שלא
יהיה טבור מייכה וטבור מקרה לילה שהקרי מטרתו מייכה משום
שקדמה לו הקרי טבור מייכה ועד כמה מטרהו עד לפנות ע"כ שהוא
מע"ל כדדריש התם והשתא ידמן דקרא עומד בפני עלמו ולא אלפנות
ע"כ קאי :

יום או יומים מעט לפת . דדרש' יום שהוא כיומים והכי איתא במכילתא .
אבל בתרנוס יונתן מפרש יומא חד עידן בעידן או תרין יומין
קטיעין ע"כ משמע תרין יומין קטיעין אפילו אינם מע"ל כגון הכהו
ע"כ קודם שקדמה החמה וחי עד אחר עלות השחר בשבת מקרי תרין
יומין קטיעין . דלא כהמפרש שפ"ו תרין יומין קטיעין היינו שני חלחי
יום דהיינו מע"ל . ולא משמע הכי דחמאי כפל לשון ואפשר דאיהו
שמע ליה אי למנת לפת למוד אחי ה"ל לכתוב יום תמים דמשמע מעט

מעת לפת . והמכה את עבדו כ"ו .
יום יומים . מעט לפת . כלב שאכל
בשר המת . שלשה ימים מעט לפת .
הרי הוא ככרייתו (כ) : ד הוב' מטמא
את המשכב (א) בה' דרכים . לטמא
אדם . לטמא בגדים (ב) . עומד .
יושב . שוכב . נתלה (ג) . ונשען .
והמשכב (ד) מטמא את האדם
בשבעה

עיין במשנה ד' פ"ד : והמשכב כתב הר"ב וה"ה למושב
כמ"ש במשנה ג' פ"ק דכלים וע"ש שאפילו תחת אבן מסמא
מטמא : נתלה . פ"ו הר"ב כגון שהוב בק"פ מאוננים
וכו' . עיין במשנה ד' פ"ד ועוד בר"פ דלקמן :
והמשכב מטמא את האדם וכו' . בת"כ והיושב על
הכלי

חזון נחום

קרי אחר זיבה דסו מע"ל ות"ק ד"ו יוסי דמתני' דידן ותנא דמתני' דידן פ"ל
לדרי' מקרי לילה דריש לראש זיבה אחר קרי דלש' אלא יומו וק"ל דלפת ע"כ
דסיני מע"ל דריש לראש קרי אחר זיבה דסו מע"ל וכת"ב דכרייתא ומה דלא הו'
שתיק בגמרא י"ל דאורחא דריש הוא כפי' אש"ס מכת מתני' דידן דת"ק דס"ל
מע"ל כנ"ל כוונה התוס' והר"ב דלפת ע"כ אורחיה דקרא . ועוד כתב ח"ל
והא דדרש ליה בעור לראש זיבה וח"כ קרי ובספרי דריש ליה לראש קרי וח"כ
זיבה היא דספרי הפסחת בעלמא א"ל תרתי ש"ע פ"כ :
ד הוב' מטמא את המשכב וכו' . לשון הרמב"ם רפ"ו מה' טומאת מו"מ הוב'
מטמא את המשכב והמרכב כ"ו דרכים וכן המסכת והמרכב
טמאין את האדם כ"ו דרכים וכו' ופ"ה רפ"ו שכתב המלוק ש"ש בין משכב למרכב :

תפארת ישראל

מלורע : (א) ה"ה מושב : (ב) אדם שנטמא במשכב כזה .
מטמא בגדים וכלים שנגע קודם שפירש טומאה . חוץ מאדם
וכ"ח : (ג) זב בכך מאוננים ומושבות בכך שנייה . כרע מושב
וגתלו ח"ב . נעשה המושב מדרס . וה"ל אה"ע . ח"ב בכרע
זב הו"ל רק משא זב שאינו רק ראשון : (ד) שנטמא פ"י ה'
דרכי הג"ל :

משנה אחרונה

רמ"ו ז"ל כפ"ו המורה בזה כמ"ש בשפתי חכמים . ולכן דריש ל' בספרי
ד"ה"ק אשר לא יהיה טבור מייכה וגם מקרה לילה שיש בו שתי טומאות
ולכן לא כתב אשר יהיה טמא דמלת טבור משמע לפניו ולאחריו שלא
יהיה טבור מייכה וטבור מקרה לילה שהקרי מטרתו מייכה משום
שקדמה לו הקרי טבור מייכה ועד כמה מטרהו עד לפנות ע"כ שהוא
מע"ל כדדריש התם והשתא ידמן דקרא עומד בפני עלמו ולא אלפנות
ע"כ קאי :

יום או יומים מעט לפת . דדרש' יום שהוא כיומים והכי איתא במכילתא .
אבל בתרנוס יונתן מפרש יומא חד עידן בעידן או תרין יומין
קטיעין ע"כ משמע תרין יומין קטיעין אפילו אינם מע"ל כגון הכהו
ע"כ קודם שקדמה החמה וחי עד אחר עלות השחר בשבת מקרי תרין
יומין קטיעין . דלא כהמפרש שפ"ו תרין יומין קטיעין היינו שני חלחי
יום דהיינו מע"ל . ולא משמע הכי דחמאי כפל לשון ואפשר דאיהו
שמע ליה אי למנת לפת למוד אחי ה"ל לכתוב יום תמים דמשמע מעט

חידושי מהר"ח

1 תו"ש ד"ה הרי הוא
ככרייתו ובס"א והוא
ככרייתו וק"ש' ל'
לכרייתו דתנאה ח"ה

כלב שאכל כ"ו . ג' יהיה
מעט לפת . ק"ה ק"ה
יהיה

חידושי מהר"ח

המשכך מה שאין בו חס
כעז אדם ונתלה המשכך.
אף דמיטמא משום משא.
מ"מ טומאת משכב אין
לו למטא אדם ובגדים
שעליו. וכן כרישא כתיב
שנתלה. איירי ג"כ דוקא
כעז כן דהו"ז למטא
וכאילו יושב עליו. משא"כ
אם כעז הו"ז והמשכך
למטא. אף דהמשכך טמא
משום משא הו"ז. מ"מ
משום משכב לא טמא
למטא אדם למטא בגדים.
וע"ש בפ"י הר"ב לקמן
פ"ד משא"כ ד'. וכן כתב
הרמב"ם פ"ו מה' מ"מ
גלגה כ' פ"ט:

הכלי אשר ישב עליו הו"ז יטמא
מקום שהו"ז יושב ומטמא ישב הטהור
ויטמא. אין לי אלא בזמן שהוא
יושב עליו והו"ז טמא. מנין לעשות
ריקס כמלא ח"ל כלי. לעשות ריקס
כמלא פי' ריקס כשאינו טמא. מלא כשהוא טמא.
מה' משכב:

בשבעה דרכים למטא בגדים. עומד.
יושב. שוכב. נתלה לה. ונשען.
במגע לו. ובמשא:

וכו' עומד יושב שוכב נתלה.
שהטהור צדק מאזניו והמשכב הטמא
צדק שנייה וזכר המשכב הטמא
ונתלה הטהור. ונתלה דרישא. כגון
שהו"ז צדק מאזניו. *ומוטבות צדק
להשתחא הו"ז נתלה וכאלו הוא
יושב עליו: למטא בגדים. ה"ה כל כלים שנוגע צדק עד
שלא פירש חוץ מאדם וכלי חרס: במגע ובמשא. אם נגע
במשכב הטמא או שנטאו:

(* בד"ו ומוטבות ומוטבות

אליהו רבה

רישא דמתני' דהלכות (פ'
י"א ו') ועיקר קמי' אסיפא
דהתם דתנן ר"י כן כתיב
לומר כפופות ובגדים מעת
לעת. דהכל כל הו"ז דמעט
לעת קחשיב ואתי אבל ג'
ימים איכא עובד:

יבין

לה ר"ל שכרע הכף שבו הטהור. ונתלה משכב צדק ב'.
נטמא. אבל הסיט משכב לחדס טהור. כך היה ח"ל [משת
דפ"ג ב' ותוספי פ"ה דזבים]. לכל טומאות התמימות לטהרם טהור.
ובתוספתא קאמר אין לך דבר שאין בו רוח חיים שמטמא

תפארת

צדיק. ש"מ דכדרינו. וכ"כ רב"א. ומה לעשה שהרמב"ם
פ"ו ממשכב ה"ב והר"ב כאלו לא כתבו כן. ע"כ ס"ל
לפמ"ש הש"ס שבת הל"ל. זכ כלל נמי משכב ומוטב. כך
כ"ל: לו) ר"ל או נגע או נשא למשכב המושב ה"ל:

יבין

המשכב הנוגע בכלים אין הכלים מטמאין כלים אפילו בשעת מטון
כדתנן פ"ק דהלכות מ"ה וכ"כ הר"ב לקמן רפ"ה והיינו דדיוק למיתני
המשכב את האדם:

משנה

כהן טהורין לגמרי דכלים לא שייך טומאת משא כדתנן לקמן פ"ה
ובמ"ש הר"ב פ"ק דכלים מ"ב. וכמגע נמי יש חילוק לענין טומאת
בגדים שהמשכב הנוגע בחדס מטמא בגדים בשעת מטון במשכב. אבל

אחרונה

המשכב הנוגע בכלים אין הכלים מטמאין כלים אפילו בשעת מטון
כדתנן פ"ק דהלכות מ"ה וכ"כ הר"ב לקמן רפ"ה והיינו דדיוק למיתני
המשכב את האדם:

חידושי מהר"י הו"ל לתנא למתני הכא במקומו באהלות בו' עכ"ל. אפשר לומר דהתם איירי שמת הכלב כמו שהוא שם בפירוש ואז אין אנו יודעין אם הוא כברייתו
דק' לר"י בודקין ע"ש אבל לכל התנאים שם אין בודקין ואומרים מסתמא לא נשתנה אבל הכא איירי שיצא לחוץ ורואין או בודקין אותו אם לא
נשתנו דוקא שמת וק"ל:

מעשה ארנ והוא כללא דפרק ב'

משנה א הכל מתטמאין בזיבה אפילו קמן בן יומי והגרם והעבדים והרש ושומע
ויראה לו שמביאין עליהן כפרה כדי להאכילן בקדשים והטאתן נאכלת
שהרי הן בקטן שאינו בן דעת וסרים אדם ותמה מתטמאין בזיבה. שריא עיין בתוספתא:

משנה ב הרואה ראיות הו"ז הגורמות לו להיות זב אם הוא מחמת חולי או אונס
וזכרית בן אינו זב שנאמר זב מבשרו מחמת בשרו הוא שיהיה טמא
לא מטומאת דבר אחר כמאן אמרו בודקין את הוב כיצד אכל אכילה גסה או
שתה הרהר או שאכל או שתה אוכלין או משקין המביאין לידו שי' או שנשא
מיטא כבד או שקפץ ממקום למקום ובכלל דבר זה אם הוכה על גבו או שהיה
הולך או שראה אשה והתאה שכיבתה וזהו פ' ראה עד שלא הרהר פי' ראה אשה
אף שלא הרהר אח"כ אחריה אלא שביעת ראייתה עלה לו איזה תאוה. ולא אמר ראה
אף שלא הרהר כי באמת אם אירע לו ראייה באונס נגמור ולא הרהר כלל אין בזה
משום אלא הכא ראה בכוננה אבל לא הרהר בה מקודם ולא אחריו אבל בשעת ראייה
בכוננה מתטמא הרהר או שעבר על ל"ת והרהר בעסקי בעילה אע"פ שלא הרהר
בבעילת אשה שהוא מכירה אם קדם אחד מכל אלו וראה ראייה של זוב תולין בו
ואינו מטמא:

משנה ג הרואה קרי אינו מתטמא בזוב מעל"ע שראיה זו של זוב מחמת שי' הוא
וכן למראה ולהרהור תולין בה מעל"ע אבל למאכל ולמשתה וכיוצא
תולין בהן כל זמן שמצטער. מי שמל ואח"כ ראה זוב בין כנעני בין ישראל תולין
במילה כל זמן שמצטער. כנעני שראה קרי ואח"כ נתגיייר משכב כוונת מיד ואין תולין
לו מעל"ע ועיין מה שכתבתי בגזיר בסופו וזה דוקא בשמל עצמו בעודו כנעני אבל

מל עצמו אחר שנתגיייר תולין במילה. קמן אין תולין במראה וכזהרור שאין לקטן
מראה וזהרור המביא לידו זוב וכשם שתולין לקטן בחוליו כן תולין לו בחוליו אמו
אם יונק ממנה או צריך לאמו להאכילו מפיה. בד"א שבודקין את הו"ז בראיה שנית
של זוב שבה יעשה זב אבל ראה ראייה ראשונה באונס ושניה מחמת בשרו הרי זה
טמא טומאת זיבות אע"כ בודקין אותו בראשונה כדי למנות בה שלשה ראיות לחייבו
קרבו וראיה שלישית אין בודקין אותו בה אלא אפילו ראה אותה מחמת אונס הואיל
ונקט למטמא שהרי שני ראיות שנעשה בהן זב מחמת בשרו היה יתחייב בקרבן.
כלב קאי אסיפא בעופות וברגלים מעל"ע דהכא כל הנהו דמעל"ע קחשיב אבל שלשה
ימים מעל"ע איכא שוכא וכלב לא נקיש אלא משום סיפא דמתני' דאהלות:
משנה ד הוב מטמא את המשכב ואת המושב בחמשה דרכים כיצד כלי העשוי
למשכב או למושב או למרכב אפילו היה תחת האבן אם עמד אחד
ממשכאי מ"מ על האבן או ישב עליה או שכב או נשען עליה או נתלה בה באבן
הואיל ונתקשאו על האבן שהכלי מונח תחתיה נטמאת הכלי העשוי למ"מ וכל אחד
מהדרכים הוא הנקרא מדרס בכ"מ. וכן המשכב והמרכב השמאין מטמאין את האדם
בחמשה דברים הנ"ל. ועוד במגע ובמשא כיצד משכב או מרכב שדרס עליו הוב ונטמא
במדרס הוב הנוגע בו או הנושאו שמת וכן היושב עליו או העומד או השוכב או
הנתלה או הנשען אע"פ שהיה אבן מברלת בין אדם המרכב והבין המשכב השמאין הרי
זה נטמא שנאמר והיושב על הכלי אשר ישב עליו הוב. מפי השמועה למדו שמקום
שהוב יושב ומטמא מדרס אם ישב שם השבור נטמא. מה הוב מטמא מרכב ומושב
שתחת האבן אף הטהור מתטמא מן המשכב או המרכב שתחת האבן ואדם מטמא
בגדים כל זמן שלא פירש מטמאין:

ציונים

א הוב והטהור מ"י פ"ט
ב' משא"כ פ"ט ס"ד:
תוספות חדשים
א במשנה באסרא. פ'
הרמב"ם היא ספיה
קטנה מאלד שטוקרים כו
נוסר. (וכ"כ הר"ב):

תוספות יום טוב זבים הזב והטהור פרק ג' ר' עובדיה מברטנורה

פרק ג א בספינה. כתב
הר"ב
שהספינה קטנה כו' עיין ברית משנה ג':
*אן נאלמלא. פי' הר"ב עלים
גדולים
מלאכת שלמה

פרק ג א הזב והטהור שישבו
בספינה) או באסרא ב'
או

פרק ג א הזב והטהור. או
באסרא. עלים
גדולים קטורים ביחד ונתונים אוחס
צ"ס או צנור ומטימין עליהם נס
ומולכים

חזון נחום

א הזב והטהור וכו'. כתב הרמב"ם פ"מ מה' מטמאין מ"מ ח"ל או סגלו
כסוכה כשהו"ז רע והוא נשחט בה ודומק אוחס תו"ז ס' פ"ב. ופ"ט
כ"מ כאלו כה וכו' והכלת חוץ ידו וטופס לוחס ה"ה מות אוחו. ולפ"ד פ'
דברי

יבין

ההגהה. וכתוב בתוספות הרשב"א ז"ל
פי' כ"ח ח"ל ככתב עוד שנסתקף' כמת שמעניין אותו דרך
ספינה קטנה לנית הקברות אם מותר לכתן ליכנס ספינה בעזר
שמת

תפארת

הרמב"ם פ"מ מה' מטמאין מ"מ ח"ל או סגלו
כסוכה כשהו"ז רע והוא נשחט בה ודומק אוחס תו"ז ס' פ"ב. ופ"ט
כ"מ כאלו כה וכו' והכלת חוץ ידו וטופס לוחס ה"ה מות אוחו. ולפ"ד פ'
דברי

יבין

ההגהה. וכתוב בתוספות הרשב"א ז"ל
פי' כ"ח ח"ל ככתב עוד שנסתקף' כמת שמעניין אותו דרך
ספינה קטנה לנית הקברות אם מותר לכתן ליכנס ספינה בעזר
שמת

פ"ג א) קטנה. שנספית דכריכס מועטת. וכ"כ אסדה ובהמה: ב) עלים מהזוקים יחד לשום צנור. פלמסעט צ"ל/א: סתמא

ומוליכים אותם רוח אל מחוז חפלים. וזב' מקרא קריין דוברות ואלי אשימם דוברות זים (מליס א סט). ונקראים נמי רפסודות וכיחאם לך רפסודות על ים יפו (דברי הימים ב יט ט): או שרובו על גבי ברומה. סתם בהמה נכפפת תחת הרובץ הילכך לא שנה כחה רע ולא שנה כחה יפה נטמא הטהור ובגדיו. אבל מה שהבהמה מסטת ברגליה. אין ניסת מחמת הרובץ אל"כ כחה רע כדמוכה פרק בתרא דלהלות: אע"פ שאין בגדיהן נוגעים. שאין בגדי הטהור נוגעים

גדולים כו'. עיין מ"ט בזה במשנה ו' פ"ד דברכות: **אף** ע"פ שאין בגדיהם נוגעים. פי' הר"ב שאין בגדי הטהור נוגעים בבגדי הזב לויכא למיחא סמא ישב עליהם הזב. מהר"ם: **הרי אלו**. עיין ברפ"ד לקמן: **טמאים מדרם**. כתב הר"ב ופעמים שמכריע הזב הטהור כו' ולפי שאינו זודאי נראה שטומאתו בספק* (ועיין בסוף משנה דלקמן פ"ג הר"ב) וכן דעת הרמב"ם פ"ט מה"מ [הל' ד'] אלא שכתב שטומאתו

ישבו על הגרם פי' מה שהיה עליו אלו הרי אלו שטמאים מדרם. א"י דמתעורר אומא כעב הטהור את הזב וה"ל תכלה הזב על הטהור ועל בגדיו ומטמא לבגדים מדרם ששאלן משכב ומשכב

משנה אחרונה

פ"ג א הרי אלו טמאין מדרם. פי' הרב פעמים שהזב מכריע הטהור ובגדיו ונטמאו עומאת היסט ע"כ. ואינו ככין למתני' עמאין מדרם קמאי ולא היסט ויש חילוק בין מדרם להיסט שהמדרם איז היסט אינו אלא ראשון. וה"ל לכתוב איפכא פעמים שהטהור מכריע את הזב ונטמא הזב כשוכב על בגדי הטהור ועמאין מדרם וכ"כ הר"ם שהטמא תכלה על בגדי הטהור. וגם בסמוך שכתב הר"ב אם הניע הזב את הקורה והתנועע הטהור שנקראו האחר נטמא הטהור עומאת היסט ובגדיו עמאין מדרם ע"כ. גם זה תמוה דאם עמאין עומאת היסט אין כאן מדרם וכבר תמה תו"ס בזה. ודע דכל עומאת מדרם דהכא לא קאי אלא אבגדים של הטהור שאם הזב נתלה עליהן נעשין משכב ומדרם והר"ם שכתב שטומאתו אפילו אחר שפירש הטמא מהם. אבל אדם עגמו אפילו הזב נישא עליו אינו עמא מדרם אלא עומאת משא שנטא את הזב ובשעת משאו עמאת

או שרובו על גבי בהמה. אע"פ שאין בגדיהם נוגעים. הרי אלו טמאים מדרם י'. **ישבו על הנמר**. על הספסל. על הגשיש של מטה

בבגדי הזב מ"מ טמאין מדרם שהספינה קטנה דומיא דאסדא ומתמוטטין. ופעמים שהזב מכריע הטהור ובגדיו ומטמאין בהיסט. וילפיין טומאת היסט מדכתיב (ס) וכל אשר יגע בו הזב וכתיב (ע) וכלי חרס אשר תבוסל בו ישבר. מה בו האמור להלן מאוירו אף כהן מאוירו. שאין כלי חרס מיטמא במגעו של זב אל"כ נגע בו מאוירו. אבל נגע בו מאחריו לא טמא. ומאחר שלמדנו שאין מטמא אותו אלא מאוירו. מה ה"ל אשר יגע בו. מגע שהוא ככולו. הוי אוירא זה הסייעו. הא למדת שזב מטמא בהיסט. ואם היה טהור בקצה אחד של קורה. והגיע הזב את הקורה בקצה השני עד ההתנועע הטהור שבקלתו הראשון. כבר נטמא הטהור בהיסט ונטמאו בגדיו עומאת מדרם אם הן בגדים ראויים למשכב ומטמא: הגשיש של מטה. כמין עלים ארוכים שטמאים במטה של פרקים. ועל ידיהן המטה נגששת ונדבכת זו עם זו. ולפיכך

חזון נהום

דברי האמ"ס שאדאם נחבא. כה ומתמת שנתא בה האדם ועי"ז דומק אותה מות הסוסה את האדם וגרים כל שחבא בחיורה. ופי' סוכה עק אילן: **בתב הרמ"ם כפי'** וז"ל הסיקר אילת שהזב טמא בהיסט והוא היסט אשר יביט ויכתיב שכתב הר"ב אם הניע הזב את הקורה והתנועע הטהור שנקראו האחר נטמא הטהור עומאת היסט ובגדיו עמאין מדרם ע"כ. גם זה תמוה דאם עמאין עומאת היסט אין כאן מדרם וכבר תמה תו"ס בזה. ודע דכל עומאת מדרם דהכא לא קאי אלא אבגדים של הטהור שאם הזב נתלה עליהן נעשין משכב ומדרם והר"ם שכתב שטומאתו אפילו אחר שפירש הטמא מהם. אבל אדם עגמו אפילו הזב נישא עליו אינו עמא מדרם אלא עומאת משא שנטא את הזב ובשעת משאו עמאת

מלאכת שלמה שהמת סס ואם ים לחלק בין נתון נמטה לנתון כארון. והשכת דאין לחלק יבין כך וכין כך כהן אסור שהנטל את המת או מטיבו טמא ובספינה קטנה היסט הוא לפי שהיא מתנדנדת ע"י כניסת בני אדם סס והנחת ראייה מדתן בתם' זבין פ"ג הזב והטהור שטיבו בספינה או בקורה או שרובו ע"ג בהמה אע"פ שאין בגדיהם נוגעים הרי אלו טמאין מדרם. ופרושי ספינה שכיבשה וכי קמאי הזב והטהור שיטבו בספינה כדוריס הם לפי דעתי דספינה שאתרו אפילו בשומדת כננה היא דאי לא ה"ל לפרושי ספינה שכיבשה וכי קמאי הזב והטהור שיטבו בספינה גדולה פהור לשלן בספינה קטנה נוסף ולימא בד"ל בספינה או בקורה שכתב הר"ב אלא מכה המים. ואינן שכתו רע שהוא דק כ"כ שאין לחוק בסיקרו רובץ קב וסוכה שכתה רע שנהיית בחיורה גדולתה בפרק המקבל או אפשר שאין הרוח מטיבו להנידו לפעמים אלא שאין משכיחין אלא בנוסף של דבר אם ראו מיד עגמו להתמועט מלך כהן של יושב בלי סיוע אחר טמא מפני שלתמים ינידו הטהור או הזב כל א' לבדו ועוד מסתברא שלא נאמרו דברים הללו של מטיבו אלא לענין שכת ויענין זב עומאת מסוס דלענין שכת אמרינן שנים שטבו שפורין דכתיב בעשותה וכסוה וכולו וזה יכול לר' יהודה נקרא מטיבו והלכך שיהם שפורין. א"נ כוז משוס דבעי' שישא רובו עליו והיינו טמא דכל הני מתני' דהיה רכוב ע"ג בהמה וד' עליות תחת ארבע רגלי הבהמה וזב שהיה מוטל על ה' הספסלים או על ה' פודיות וזב בקף מאוזנים ומשכב ומושב כנגדו כרע הזב טהורין כדעו הן עמאין. ר"ם אומר ביחודי עמא ובמרוכבים טהור שאין אחר מהם נישא את רובו אבל אדם הנושא או המטיב את המת אפילו היו כדעו עמאין אותו מטיבין אותו עמאין ע"כ. ואיתא נמי שם בס' 'תק"ט': א"א. פי' בערוז' מטיבין עניס שחי וערב על המים עד שיעשה מגדל ויעלו עליו בגלי המלחמה וי"א כשהם להם עמים גדולים וכו'. כמו שפירש רע"ל. והר"ם ע"ז פירשו אפדא ספינה קטנה עובדות בהנהרות. והר"ם ע"ז נראה דגרים סדה שפי' סדה כמו אסדא: בפי' רע"ל כך ג"ל וכתיב וכל כלי חרס אשר תבוסל בו ישבר מה בו האמור להלן מאוירו אף בו האמור כהן מאוירו וכו': עוד בפירושו ז"ל סתם בהמה נכפפת תחת הרובץ הלכך ל"ם כחה רע וכו'. אמר המלקט פירוש מלאה מפליג גבי בהמה בין כחה רע לכחה יפה כדמפלגי גבי אילן: על הגשיש. כתוב שערך ואית דאמרי קשיש וטועין בכך ע"כ:

יבין תפארת ישראל יבין

ג) סתמא נכפפת תחת הרובץ: ד) הטהור ובגדיו נעשו מדרם דשמא כרע הטהור ונתלה הזב. ונעשה סאדס אל"ט קודם שפירש

בגדים ולאחר שפירש אינו אלא ראשון כלקמן פ"ה מ"ב. וכל הבגדים ראויין למשכב כדמוכה. סכ"ח כלנים מ"ו ופ"ק דלהלות מ"ה ובכמה דוכתי וכו"כ הרמב"ם בהדיא ספ"ו מה"ל משכב. ומה שפי' הרב עומאת מדרם דמתני' משוס הכרעה הוא שמא הכריע הטהור. הרמב"ם בחבורו לא כ"כ אלא שמא דרם הזב על בגדיו של טהור. וז"ל דלא נוחא ליה לפרש משוס הכרעה דהא אמרי' לקמן פ"ד מ"ו גבי ארבע עליות תחת ארבע רגלי בהמה כשזה יכול וזה אינו יכול אינו אלא מטיב ואין בו משא וא"כ בהך דהכא נמי אפילו הכריע הטהור אין בגדיו עמאין שהרי הבגדים אינם אלא מטיב שהאדם יכול להכריעו גלא הבגדים. והבגדים לבדם אין יכולין ואינם אלא מטיב. אלא ש"ל דהכרעה שאני שאם לא הכרעת הבגדים לא היה עליה הזב כ"כ והבגדים גורמיין הכרעה יתירא והיתרון מכה הבגדים וסברא זו כתב הר"ם לקמן והרמב"ם לא ס"ל חילוק זה ולקמן רפ"ד גבי כפה שכתב משמע ג"כ דאין לחלק בזה וכן משמע במתני' דלקמן. אבל הראב"ד בסגנות משמע דמפרש לה נמי משוס הכרעה ומחלק בין הך דהכא למתני' דר"ם דלקמן דהתם נשים אין כהן יפה להכריע ואין סס אפילו ספק עומאה ותו"ט כתב בשמו דס"ל דהכא ליכא עומאת ספק ע"כ ואינו כן דהא הכא בהדיא קמאי טמאין ולא כתב כן הראב"ד אלא אהך דר"ם דלקמן. וכתיב הרב וילפיין עומאת היסט מדכתיב וכלי חרס אשר יגע בו הזב וכתיב וכלי חרס אשר תבוסל בו מה בו האמור להלן מאוירו אף כהן מאוירו וכו'. הענין הוא דקרא וכו"א אשר יגע בו הזב וכתיב וכלי חרס אשר יגע בו כתובו ולומר דגבי זב אינו עמא מאוירו אלא כנוגע בחובי א"ל לומר כן כיון שבשרך הקל מטמא מאוירו לא יטמא כוז החמור. ואי לגמטרי תומאה כוז דאשר יגע בו אפילו מגבו עמאין אע"פ שהשרץ אינו עמאין מגבו. ליה אמר דע"כ לאו כנובו קאמר כדאשכחן התם שאר תבוסל בו ואין כישול כנובו בחובי אף כהן תבוכו ואי תבוכו והא לא רריך מגע ומה ת"ל אשר יגע וע"כ מגעו שהוא ככולו וזהו הסייעו וזה חומר כוז שאינו בכל העומאות דכלל העומאות אפילו נוגע כנובו אינו עמאין וזב אפילו נתנדנד מכווה הוי כנוגע מאוירו. וכל זה מכוואר בפירש"י דשכת דף פ"ג ובפסחים דף ס"ו. ולא כתיב"ט שכתב מה בו האמור להלן מאוירו שכל המתבוסל מקלתו הוא כזאיר דאי נוגע בו תבוכו פשיטא מה לי נוגע חו"ה לו או תבוכו וכ"כ בקרבן אהרן עכ"ל ובתוס' נדחקו דעיקר ילפותא מה בו האמור להלן כ"י דלא נימא דאשר יגע בו היינו מגבו וילפי' מאשר תבוסל בו דהתם א"ל כנובו. וגם מ"ס דאי נוגע בחובו פשיטא מה לי נוגע חו"ה לו וכו' הוא תמוה דלדרכה הוה"ל לו היינו מגבו ואין סס עומאה כלל אלא דא"ל לומר נוגע בחובו דא"ל היקל כוז יותר מבשרך וכדפי':

ישבו על הגרם או על הספסל וכו'. מפי' הרב משמע דכל הני דחשיב ואויל נמי עמאין מדרם כהני דלעיל שמא תכלה הטהור על הזב וכ"כ הר"ם בהדיא. וז"ל לומר כן דא"כ אמאי עלנינהו בתרי כבי ליערביניהו וליתביניהו כיון דתרייהו חד דינא וחד עמאין. ועוד אמאי לא פליג ר"י נמי ברישא. ולכך נראה דהני דפירש קלי' שפי' ולית בהו משא דמדרם אלא משוס היסט והטעם דספינה ואסדא ובתמא שדרך ליכא עליהן בקבץ כמה ימים אע"פ שמתנדנדין דרך ישיבתן בכך ויודעין שמתנדנדן ויושכין

(*) ה"ל ע"י שחבר כהן אדם תיבת וכו' עמאין אלא ספינה גדולה אפי' טומא כהם סהרס דאית מתנדנדת מכת אלא מכה המים והכ"א ראי' בהספינה קטנה אפי' כשעומדת נמיס עמאין שכתב רפ

ציונים
 על ב"מ פ"ג ק"ט
הלופי גרסאות
 נ"א קבוע בספר ד"ר על
 חספס. ועל הקורה
 ד"ר ובקורת. ועל הולת
 ד"ר וברלח :
אליהו רבה
 על הבבש. ועל שטון
 פ"ג ועל הדלת. עשוי
 על פי ארובה שניו בית
 עליה והיא שוכנת ומלפת.
 זומיא דכנס וקורה :

משנה אחרונה

ויושבין ומתוך שדרך
 ליבש עליהן ימים
 חיישין שמה בא הזב
 על בני דבר המתולד
 כאן מדרס. אבל הני
 דסיפא ישבו על הנסר
 או על הספל שאין דרך
 ליבש על דבר המתולד
 אלא שיסבו באקראי
 ולא ידעו שמחירין או
 שאין מקפידין משום
 שאין ישיבתן אלא לשם
 טעם וכן כולו דמשיב
 ואולי אין ישיבתן אלא
 לטעם. והלכך בשנה
 מועדת לא חיישי' לספק
 מדרס אבל לביט
 חיישי' שבין פהור
 שהביט את הזב ובין זב
 שהביט איכה היסב
 והלכך בסוף דסיפא לא
 הזכיר בגדיהם משום
 דלא חירי במדרס אלא
 בהיסט. והיסט היך
 באדם כמו בגדיהם
 אבל מדרס חייזי אלא
 בגדיהם. וגם הרמב"ם
 נחבדו העתיק הני
 דירשא בפ"ט מה"ל
 משכב לעיני מדרס והני
 דסיפא העתיק בפ"ח
 משום היסט וכ"כ
 כשידעו כאן דמדרס לא
 שייך אלא ביושבים
 כמסיה או רכבו ע"ג
 בהמה ושאר ענינים
 אינם אלא משום היסט.
 והלכך פליגי ר"י בסיפא
 וס"ל דלא חיישין כלל
 כיון דלא שכיח היסט
 בשנה מועדת ולא חיישי'
 מספק. ומכאן ג"כ
 ראה דכל שומאה
 דהכא משום בגדיהם
 שדרס עליהן הזב דהיינו
 דבהני דסיפא לא שכיח
 מדרס כדפי'. והלו לפי'
 הרב דמאס הכרעה אין

טעומתו ספק שמה דרס הזב עליהן ולהראב"ד אין כאן
 טעומת ספק. ומ"ש הר"ב וילפינן טעומת היסט וכו' מה זו
 האמור להלן מאוירו. שכן כל המהבשל אין כולו נוגע
 בו אבל יש מקלות באוירו. והה הוא שצא ג"ש ללמדנו.
 דאילו בא לחובו ונוגע פשיטא ולא
 צריכא דמה לי נוגע במורה לו או
 נוגע בחובו אלא צאה ללמדנו שיטמא
 מאוירו. וכך פי' בקרבן אהרן. ומ"ש
 הר"ב ומה ת"ל אשר יגע בו.
 דפשיטא מי גרע משאר טעומת
 שטעמאות כלי חרס מאוירן כיון
 דכתיב גבי שרשים למה לי לומכתיה
 הכא. רש"י פ"ט דשבת דף פ"ג.
 ומ"ש הר"ב ואם היה טהור כו' דגבי אדם נמי כתיב וכל אשר
 יגע בו הזב. ואי משום מגע הא כתיב נוגע בצער הזב. אלא
 להביא מגעו שהוא ככולו ואיזה זה היסטו. רש"י ס"ג. ומ"ש
 הר"ב שהטעם טהור כו' ונטמאו בגדיו טעומת מדרס.
 והוא שכרע טהור כדתנין בפ' דלקמן. וכמ"ש הר"ב בפ"ט
 דלעיל. אבל אם כרע הזב לא נטמא טהור למטא בגדים אלא נטמא
 מחמת הזב הרי זה כמו שנגע בהן וטמאין ועשו ראשון לטומאה וכו'.
 הנה למדת שהאדם טהור שהביט את הזב נטמא.
 משום נשא זב. והזב שהביט את הטהור בין אדם בין כלים אפילו כלי חרס טמאין מפני שהגדת הזב לאחריהם כאלו נגע בהן. ע"כ:

מטה (ה). ועל האכלונם (י). בזמן שהן
מחגירין (ז). עלו באילן שבחו רע (ח).
בסוכה (ט) שבחה רע (י). באילן יפה.
בסולם מצרי (יא) בזמן שאינו קבוע
במסמר (יב). על הבבש (יג). ועל הקורה.
ועל הדלת. בזמן שאין עשויין בטימא (יד).

טמאים

נכפפים תחתיהן וכבד
 זב שנטמן על הטהור. ובין טהור שנטמן על הזב טמא :
 שאינו קבוע במסמר. ומתוך כך הוא נכסף: על הבבש.
 על הגשר : שאינו עשויין בטימא. מפני שהן נכפפים :
 ור'

ולפיכך נקראים אותן העלים גשישין. פ"ח עלים שנותנים תחת
 כרעי המטה שלא יפסדו מלחוחות הארץ: שהן מחגירין.
 כאדם חגר שאינו יכול להניח שתי רגליו כאחד. כך אלו
 כשיושבים עליהם בני אדם נוטים לכאן ולכאן. מתוך כך
 נמלא נשטן הזב על הטהור והטהור
 על הזב: באילן שבחו רע. והיכי
 דמי אילן שכחו רע כל שאין עקרו
 רחב ועצ כדי לחוק בו רובע הקב:
 או שוכה. דהיינו ענף אילן שכחה
 רע. והיכי דמי שוכה שכחה רע כל
 שנטמנת באחיזה שהאוחז בה טומאה
 בכף ידו: על אילן יפה. אפילו עומדת
 השוכה באילן שכחו יפה. וכל הני

הטליון על התחתון ונטמן עליו. ובין
 זב טהור שנטמן על הזב טמא :
 שאינו קבוע במסמר. ומתוך כך הוא נכסף: על הבבש.
 על הגשר : שאינו עשויין בטימא. מפני שהן נכפפים :
 ור'

ולשון הרמב"ם בפ"ח מה' משכב הואיל ונתגדנדו
 מחמת הזב הרי זה כמו שנגע בהן וטמאין ועשו ראשון לטומאה וכו'.
 הנה למדת שהאדם טהור שהביט את הזב נטמא.
 משום נשא זב. והזב שהביט את הטהור בין אדם בין כלים אפילו כלי חרס טמאין מפני שהגדת הזב לאחריהם כאלו נגע בהן. ע"כ:
האבלונם. מפורש במשנה ג' פ"ג דר"ה: **בזמן** שהן מחגירין. כתב הר"ב נמלא נשטן הזב על הטהור והטהור על
 הזב וכ"כ עוד הר"ב לקמן דר"ה על אילן יפה כו' ומ"מ אין טעמאין שיה כדפי' לעיל. ועיין בפ"י
 הר"ב דמשנה לקמן ובסוף פרקין: ***באירן.** והר"ב העתיק על אילן. ועיין בפרק דלקמן מ"ש בסוף משנה ג' :
בסוכה. והר"ב העתיק בשוכה בשי"ן. וכן במשנה ז' פ"י דב"ק נכתב בסמ"ך והעתיק הר"ב בשי"ן וכן בכתוב
 גבי אבימלך בס' (שופטים ט) ויכרת שוכת עליהם. ובמשנה ז' פ"ק דמכשירין גרסוין נמי בסמ"ך. וכן העתיק הר"ב
 לקמן פ"ד משנה ג': **שבחה** רע. כתב הר"ב כל שנטמנת באחיזה שהאוחז בה טומאה בכף ידו. בפ"ט דב"מ דף ק"ה
 כל שנחבאת בחזיונה ופרש"י כלשון הר"ב. וכתבו התוספות תימה אמאי קרי אין כמו רע לפי שאינה נחבאת באגרופו
 שלא רותת תחתיהן. ע"כ. אבל לשון הרמב"ם בפ"ח מה' משכב בסוכה שכחה רע והיא שנחבאת בה ודוחק אותה טוח
 בו ופי' הכ"מ שר"ל כשאיחז בה והיא נחבאת תוך ידו וכופף אותה היא מוזהה אותו: **בסולם** מצרי. מפורש במשנה ו'
 פ"ג דב"ב: **הדלת.** מהר"ם הגיה ונקד הדלית ככלה מכילתין. ונ"ל שדעתו כדעתה שטינו ברפ"ד דפאה :

מגיפין

מלאכת שלמה

בזמן שהן מחגירין. אכולו קאי פי' שרגלי הספסל אינם שוין שהאחד
 קצר מחבירו ששארם יושב עליו יתנוגע ויתגודד אילן ואילן כמו
 התגר. והקשו סם תוס' ז"ל תימא אפילו אין כחו רע שאין יכול להסיטו
 אמאי טהור הלא יטמא התחתון לעליון ועוד טעמא בחבירין היא וטמא
 טעמא ז' כדאמרין בפרק אין מעמידין וז"ל כגון שתחתון כעני שאינו
 מקבל טעמא וטהור העליון טעמא דלחורייתא א"ג אפילו התחתון
 ישרא וכגון שזבשין הרבה בגדים טעמא בחבירין לא טעמא
 אלא אדם אחד או בגד אחד אבל שני אין טמא אלא טעמא ערב ואין טעמא אדם וכלים ואפילו יטמא טעמא מדרבנן כמו שפי' ר"י בפ"ק
 דשבת גבי מדרס מ"מ שלישי לא הוי אלא ראשון ולא יטמא עכ"ל ז"ל. פי' ר"ש לוריא ז"ל פי' אפילו יטמא בגדים שני בחבירין מדרבנן מ"מ
 בגד שלישי או האדם שהוא שלישי לו לא יטמא בחבירין טעמא חמורה אלא עושה ראשון. לטמא אובלין ומשקין ע"כ: **בסוכה** שכחה רע באילן
 יפה. במשניות מוגהות לפי' הרמב"ם ז"ל מלאתי מתוך מלות באילן יפה וסם במציעא דף ק"ה בפ' המקבל מפ' איזהו סוכה שכחה רע כל
 שנחבאת בחזיונה ומפרש הרמב"ם ז"ל סם בחזיונה כשאיחז בה והיא נחבאת תוך ידו וכופף אותה היא מוזהה אותו ולזה קורא אותה כחה רע
 בלשון ראשון דר"ע ז"ל ונטמאו בגדיו טעמא מדרס כתב עליו החכם ה"ר סלימאן ז"ל לא דק דאין הזב טעמא בהיסט להיות מדרס
 אם הן ראויין למשכב והינם אלא ראשון ואינו אלא ראשון ובהמה שלפעמים מכריע הטהור את הזב וה"ל כמו הזב בכף מאזנים ומשכב
 בכף עניים והכריע המשכב את הזב דהוי כאלו דרס עליו. גם פי' הרמב"ם ז"ל דחוק שפי' שאינו חוששים שמה דרס ועיין בפ"י הר"ש ז"ל.
 עכ"ל ז"ל: **ובסולם** מצרי. כתב ה"ר יהוסף ז"ל ס"ח או על סולם:

חזון נחום

יטע הזב לטהור כמו שיהיה האים הטהור על קה קורה יגע הזב סקא
 האחר עד שיחדש לטהור תופה מחמת הזב הרי כבר נטמא ואם היו בגדיו ראויין
 למדרס היינן מדרס בתנאי שהיו יושבין בספינה וכיוצא בה או רוכבים על גבי
 בהמה אשר אפשר שידרס עליהם אבל כשהם כליס שבה עליהם תטעת היסט
 לכד הרי אלו טמאים כאלו נגע בהם. אמנם כשהם יושבים או רוכבים אנו מושבין
 שמה דרס ע"כ. טעמא מטעמא דל כל פנים בגדים טמאים טעמא היסט כמו
 האדם

מגיפין

יבין

שפירש מנעמא. ואחר שפירש ה"ל ראשון לטעמא. אמנם
 בגדיו של טהור נעשו עי"ז משכב ממש. דה"ל אה"ט. עיין
 פתיחה ס' כ"ג. [ואולי] האך בגדים של טהור טמאין מדרס הרי אין
 פומדן למשכב רק לנבייה. וא"ל לזב שיושב עליהן. פמוד ומ"ל. וכ"כ קשה
 לעומתה שגורו אנדרי ע"ה משום שמה יבנה עליהן אשתו מה. הרי מדמיוותין
 לנבייה. אם תב עינין יאמרו עוממ"ל. תי' אי' הגאון ז"ל ק"ל דרך כללים קיים
 פתלקין בין מיוחדין לנבייה או לא. מא"כ בגדים רכים. דהרי שוכב בת צעורן
 פלו. וכן מלאתי במדמי ויקרא ע"ז פ"ד בשם ת"כ ומנ"כ פ"י משכבין:

תפארת ישראל

יבין

(ה) עלים שמתקדים חלקי מטעם זב"ז. וי"ח מושב לכרעי מטעם:
 (ו) שטאונגע (ז) כתיגר. שכשיושבין עליהן נוטים לכאן ולכאן:
 (ח) והיינו כל שאין צבובי עיקרו כדיון לחוק רובע קב:
 (ט) ענף: (י) שדקת כ"כ שכשאיחז נכפפת. אף שהיא מחוברת
 לאילן שכחו יפה: (יא) קטן הוא: (יב) לכותל: (יג) גשר או
 מרעפסע: (יד) דכולן נכפפים תחתיהן:

ר' עובדיה מברטנורה

ר' יהודה משהר. ואין הלכה כר' יהודה: **ב מגיפין**. סוגרים את הדלת או פותחים אותו יחדיו הזב והטבור: עד שיהא זה מגיף. לעולם אין כאן טומאה עד שיהא זה מושך לפתחו. וזה מושך לסגור. שאין מגיחים זה לזה: עד שיהא הפתוח מעלה את הפטא. ואין בגדי הטבור טמאים מדרס שכוזב הטמא על הטבור וכשעץ עליו. ובגדיו של טבור טמאים מדרס. אבל טמא מעלה את הטבור אין משענה הטמא על הטבור ואין בגדיו של טבור טמאים מדרס. ואין הלכה כר' יהודה: מפשילין בחבלין. הזב והטבור יחדיו גדלים בחבלים ואפילו שניהם מלך אחד: זה מושך הילך זה מושך הילך. זה עומד למורח ומושך אליו. וזה עומד למערב ומושך אליו: בין בעומדים. יש דברים נארגים מעומד ויש מיושב. והטמא והטבור אורגים צימד או פוחמים: ר"ש משהר בבבלין. ואין הלכה כר"ם:

זבים הזב והטהור פרק ג תוספות יום טוב קב

ציונים

ב מגיפין או פוחמים. פי' בין שהזב והטבור סוגרים הדלת. בין שהם פוחמים. טמא. דל"א שלף יכו נתלין זה על זה קלת. מהר"ם: *ר"ב יודעה אומר עד שיהא הטבור כו'. פי' הר"ב ואז בגדי הטבור כו' כדמתלק צפירושו ס"פ וכבר הזכרתיו במשנה דלעיל: **בין** בעומדים כו'. פי' הר"ב יש דברים כו' ועיין מ"ש בפ"ג דנגעים משנה ד': בזמן

טמאים. רבי יהודה משהר: **ב מגיפין** או פותחין יו). והכ"א עד שיהא זה מגיף. וזה פותחין. מעלין זה את זה מן הבור. רבי יהודה אומר. עד שיהא המהור מעלה את הממא יו). מפשילין בחבלין יו). והכ"א עד שיהיה זה מושך הילך. וזה מושך הילך. אורגים בין בעומדין. בין ביושבין יו). או מוחנין. רבי שמעון משהר בבבלין. חוץ מן המוחנין ברחים

ב פי' שיהא מ"י שם כ"ט מעלין ומ"י מ"י שם כ"ט עד שיהא מ"י שם כ"ט מושך יושבין סוגרים כו'. פי' אורגים מ"י שם כ"ט

אליהו רבה

ב חוץ מן המוחנים ברחים של יו). כ"ה של תמור כדחתיא בתוספתא פורקים מן התמור או טוענין בזמן כו'. כהא נמי ר"ש מודה דכזמן שחלם ככד טמאים כדחתיא בתוספתא מודה ר"ש כגמים שהיו פוחמים כחיים של יד או של תמור או טוענין בזמן שמשאל ככד בגדי טבור טמאין:

משנה אחרונה

לחלק: ב מגיפין או פותחין. כולה מתני' לענין מדרס איירי כדלעיל גבי זב וטהור שיטבו כפסיה וכו"כ הר"ש כדריא וכך נטע דעת הר"ש לכן הם דברי הרב. דאלו לענין טומאת היסט לא הו פלוגי חכמים לומר עד שיהא זה מגיף וזה פותח דלענין היסט בין טמא נושא את הטמא ובין הטבור את הטמא לעולם האדם עומד אינו אלא ראשון אלא לענין מדרס של בגדים איירי שחס הטבור נושא את הטמא הרי בגדיו טמאין מדרס ואם הטמא נושא את הטבור אין כאן אלא היסט והיו ראשון לטומאה. אלא שהרמב"ם כפירושו כתב ואלה כולם מניסין מן ההיסט וגם כפירושו פ"ח מה"ל שחכמינו משכב לא הזכיר ככאן מדרס לענין הנגדים אלא כתב העלו זה את זה מן הבור אם הטמא העלה את הטבור ופשי שהיסטו ואם הטבור העלה את הטמא טמא מפני שהיסטו הטמא טמא מפני שהטמא העלה את הטמא ופ"ג. וז"ל ושלף קולר וסמך אלעיל דלענין הנגדים יש חילוק דמשום היסט אינם אלא ראשון ואי משום שח"ס איב כמשכב הזב: ר"י אומר עד שיהא הטבור מעלה את הטמא. ל"ש בדרישא גבי מגיפין או פותחין הוו חכמים לחומר

מלאכת שלמה

ב מגיפין או פותחין. נראה לפרש בין אם מגיפין או פותחין הזב והטבור טמא מטעם היסט הזב ואטמאים דקתני לעיל ברישא קאי וכן מעלין זה את זה מן הבור ומפשילין בחבלים ואורגים. משע טמא הרמב"ם ז"ל שכתב מגיפין וכו' ואלה כולם מניסין מן ההיסט עכ"ל ז"ל: עד שיהא זה מגיף וזה פותח. אבל שניהם מגיפין או פותחין במלאכה קלה כזאת אין האחד נתלה על השני ודומה למשאן קל דטהורין. הרמ"ם ז"ל:

עד שיהא הטבור מעלה את הטמא. (א) או הפתח נתלה מכת הטבור וה"ל כמו כרע המשכב בכף מאוונים אבל טמא מעלה את הטבור האדם ובגדיו ראשון כרין משא הזב אבל טבורין ממדרס ורבנן סברי גם כשהטמא מעלה הטבור כיון שהטמא מלמעלה חסדין ל"י כנתלה על בגדי הטבור וכן אם היו מפשילין בחבלים פי' גולדין וחכמים חשבי ליה מלאכה קלה אבל אורגין בין בעומדים בין ביושבים או פותחין מלאכה כבדה היא ור"א דוקא שחינה ברחיים של יד לאו דוקא נקט של יד דה"ה רחיים של תמור ל"ש דהכי קתני כדריא בברייתא ומודה ר"ש בשנים שהיו עוהבים ברחיים של תמור או ברחיים של יד או עוהבים ברחיים ר"ש אומר וכו' כך מלאתי מונה:

פורקין

דקאמר ופעמים מכרע הטבור ובגדיו סיינו לומר שהטבור למטה בכף מאוונים לפי פ"ח הזב בכף מאוונים ועלי אשכיו למשכב או למרכב בכף שניה כנגדו כרע הזב הרי הם ככלים שנגע בהם סכרי היסטו כרעו הן טמאין מאוס משכב ועשוי איב סכרי בשא' הזב ובאלו עמד עליהן וכו' פ"ג. אמנם לאו הר"ב ופעמים שהזב מכרע הטבור ובגדיו ופשיטתו עמו כרע הטבור וכו' פ"ג. לכן אף אומר דחיסור יש כלשון הר"ב וכו"ל מ"ו טמאין מדרס שהספניה קטנה דומיא דלסדא ומתמוטטין ופעמים מכרע הטבור וכו' כפי' וז"ל הרמב"ם סכרי ליה דטמאין מעטס היסט כהתיא דפקוקו וכו' ראשון לטומאה יש להסתופק שמה הם אב הטומאה מטעם מדרס ולכן הר"ב כפי' אע"פ שאין בגדים נוגעין שאין בגדי הטבור נוגעין בגדי מ"ו טמאין מדרס שהספניה קטנה דומיא דלסדא ומתמוטטין ופעמים מכרע הטבור ובגדיו כהתיא דפי' ר' פיקובא לרביע הן טמאין וכו' פ"ג. ונראה לכאורה דמאן שהזב הכבד וככרע ומעלה משאיו את הזב ולהכי טמאין מדרס וכו' פ"ג. דהיינו שהזב נוגע במ"ו טמאין ופשיטתו עמו כרע הטבור ובגדיו ומתמוטטין ופעמים מכרע הטבור וכו' פ"ג. וזוהי דעת גדולי החכמים וכו' פ"ג. וזהו דעת גדולי החכמים וכו' פ"ג. וזהו דעת גדולי החכמים וכו' פ"ג. וזהו דעת גדולי החכמים וכו' פ"ג.

ר' יהודה משהר. טמא דרי יהודא לא ידענה גס לא ידענה חי פליג נמי ארישא: **ב עך** שיהא זה מגיף וזה פותח. אבל שניהם מגיפין או פותחין במלאכה קלה כזאת אין האחד נתלה על השני ודומה למשאן קל דטהורין. הרמ"ם ז"ל: **עך** שיהא המהור מעלה את הממא יו). עיין במלאכת שלמה אות (א) כיוצא בה פירושו הר"ם והר"ב וכו' מתלוות ר' יהודה ומכמים סיינו לענין מדרס דוקא דל"י טמא מפלה את הטבור אינו טמא מדרס ולרבנן אף כיה טמא מדרס ולפ"ז:

תוספות חדשים ב בתר"ב ד"ה עד שיהא כו' ואז בגדי כו'. דהו ליה כמו כרע המשכב בכף מאוונים. והזב למטה ורבנן סברי גם כשהטמא מעלה את הטבור. כיון שהוא מלמעלה חסדין ליה כנתלה על בגדי הטבור. משע טמא הרמב"ם ז"ל שכתב מגיפין וכו' ואלה כולם מניסין מן ההיסט עכ"ל ז"ל: כולם מ' אש כן אלא דקאי אדם ש"ס כפי' שכתב דספק בחכמים. ובאמת כולם אין חילוק בין היסט למשאן לט' אלא ראשון. וכזה מודם ר"י גם כפי' ספק כדריא דאין הלכה כר"י. ל"ל דלישא דמתיא נקטי:

תפארת ישראל יבין

זב וטהור שסגרו או פתחו יחד הדלת: (שו) דזה מושך הילך זה הילך: (י) שכוזב הזב על הטבור. משא"כ חיפשא אינו לקולא עד שיהא זה מגיף וזה פותח וכן כפישא גבי מפשילין בחבלים אמרו חכמים עד שיהא זה מושך הילך וכו' ומ"ש דבתלויעתא גבי מעלין מן הבור הוו חכמים לחומר וכו' לקולא ורחמיא בתוספתא לחכמים ס"ל התם עד שיהא הטבור מעלה את הטמא ונראה ג"כ ערך היתה גירסת הרמב"ם כפירושו אלא דעת הרמב"ם פ"ח מה"מ"מ מעלה את הטמא וע"כ גירסתו היתה כמשנה מעלין מ"ו מן הבור דברי ר"י ומכ"א עד שיהא הטבור מעלה את הטמא. והשתא דברי התוספתא והאצטרי מכוונים שחכמים הם המקילין חכמים מקילין כשעמיהו כרישא ובסיפא ונראה כן טעמיה נל ככל ספרי משניות שלפנינו וז"ל מעלין זה אי"ו דברי ר"י ומכ"א עד שיהא הטבור מעלה

אמר ר' יהודה משהר. ואין הלכה כר' יהודה: ב מגיפין. סוגרים את הדלת או פותחים אותו יחדיו הזב והטבור: עד שיהא זה מגיף. לעולם אין כאן טומאה עד שיהא זה מושך לפתחו. וזה מושך לסגור. שאין מגיחים זה לזה: עד שיהא הפתוח מעלה את הפטא. ואין בגדי הטבור טמאים מדרס שכוזב הטמא על הטבור וכשעץ עליו. ובגדיו של טבור טמאים מדרס. אבל טמא מעלה את הטבור אין משענה הטמא על הטבור ואין בגדיו של טבור טמאים מדרס. ואין הלכה כר' יהודה: מפשילין בחבלין. הזב והטבור יחדיו גדלים בחבלים ואפילו שניהם מלך אחד: זה מושך הילך זה מושך הילך. זה עומד למורח ומושך אליו. וזה עומד למערב ומושך אליו: בין בעומדים. יש דברים נארגים מעומד ויש מיושב. והטמא והטבור אורגים צימד או פוחמים: ר"ש משהר בבבלין. ואין הלכה כר"ם:

הזב והטהור פרק ג

קבא

משנה אחרונה

הרי הטמא נופל. שכן דרך המכה את חברו חס היה חברו נמשך היה המכה נופל. ולכן נתקב זה המכה כשעטן על הטהור ודוקא לענין עומאת מדרס. אלא טמא הוא שהרי נשטן על הזב. וטמא המכה את הטהור עומאת מדרס. דהוי כאלו הזב נשטן עליו :

מלאכת שלמה

שאלו ימשך הטהור הרי הטמא נופל. מתני' רבנן היא ור"מ פליג עלייהו כחוספתא וקאמר דבין טמא מכה את הטהור או הטהור מכה את הטמא בגדי הטהור עומאת מדרס ור"מ ס"ל דאם מכה ככה טמא

ואם מכה ברפיון טהור :

בפ"י רע"ז א"ל אכל טמא הוא שהרי נשטן על הזב. אמר המלקט לטון הר"ש ז"ל אכל הוא ובגדיו ורשונים כדן משא הזב ע"כ :

יבין

תפארת ישראל

יבין

בו ר"ל הזב : בו בגדיו טהורים ממדרס אכל סן ראשון כמשא הזב : כה מדרס : כ"ה חוסה : ל' דהכי אורחא. ולהכי סוס ליה כזב נשטן עליו. ובגדיו עומאת מדרס :

מאי דפשיטא ליה לרבותינו דטהור המכה את הטמא נעמא היסט. שאלו י"ל דטהור לגמרי דהא ממני' שאם ימשך קתני משמע דאפילו לא נמשך גזרינן שאם ימשך וכיון דמדרכן הוא י"ל דמדרס החמור גזרו ולא נהיט. וכן משמע קתה מדברי הרמב"ם בחבורו שאחר שהעתיק משנתיו דטהור המכה טהור וטמא המכה עמא ממיס גה ולפיכך חף בגדי הטהור עומאת מדרס ור"מ ס"ל דאם מכה ככה טמא

מעשה ארנ והוא כללא דפרק ג

שישבה עם הטהורה במשת והוא של עור בגדים טמאין מדרס מחשש המבואר ואפשר דכאן טמא ודאי דמשה קטנה ודאי כרע הטהור את הזב אבל כפה שבראשה אינה מקבלת טומאת מדרס וכן הבגדים שבראש הגם שבספינה גדולה המתנהגת על ידי נס טהורין אף שהרבה פעמים הספינה מתגדרת ופעמים מקום שהנדה יושבת עולת ושאר הספינה שוקעת נמצא נדה בתלת על כל הכלים שבספינה אפילו אותן שבראש הגם לא אביינן דהאי כריעה לית ביה נמשש שאין שם לא כה נדה ולא בת טהורין אלא הרהר ותמיס כורעין לכאן ולכאן משא"כ בספינה קטנה שהיא כרעית ע"י ארנ ועל ידי המשא. הזב והטהור שישבו על הספסל או על הנסר בזמן שהן מחזירין או שעלו באילן שאין בעובי עיקרו כדי לחוק בו רובע הקב או כשוכה כשלוך ראש הדק ומחביא בירו מיוז כל השוכה או שעלו בסלם שקורין שטיגין ועל הדלת שבין הבית ולכאן או שעלו על הכבש התחוב בכותל שקורין שטיגין ועל הדלת שבין הבית לעליה השוכבין ואינן מחזירין הישב בטיש ובכותל הרי זה טמא כאלו היסט הזב הטהור שעמו :

משנה ב זב וטהור שהיו שניהם כאחד מגיפין את הדלת או פותחין הרי זה טהור. היה אחד מגיפין ואחר פותח הדלת נטמא העלו וא"ז מן הבור אם הטמא העלה את הטהור טמאנו מפני שהסיפו. אם הטהור העלה את הטמא נטמא כמשא. ור"י אפשר אינו סחלק בין זב לנבלה. וכולן טהורין אמשאן קל רבתינן טהורין. לא שנו אלא לבני הכנסת שאוכלין חוליתן בטהרה אבל לאוכלי תרומת אפילו משאן קל טמאין דהיישגין שמא הכריע הטהור על הטמא :

משנה ג יושב בספינה גדולה שאינה יכולה להסיט באדם או על הנסר ועל הספסל העבין והכבדן שאינן מתגעגעין או באילן ובשוכה יפה ועבה או בסולם מצוי שקבעה במסמר או בכבש ובקורה ובדלת שמחזירין בטיש היטב בכל אלו אפילו עלו וישבו מצד אחד הרי זה טהור וכן סולם מצוי והוא סולם עם שטיגין רחבין וכבדן והוא כמו קבוע במסמר אפילו ישבו בצד אחד פתור. טהור שהיה מכה את הזב הרי בגדיו טהורין שהרי בגדיו לא נשענו על הזב כלל וזב שהיה את הטהור טמאה שאם ימשך הטהור ודאי הטמא נופל ונמצא כאלו נשען עליו ולפיכך אף בגדי הטהור טמאין מדרס :

משנה א טומאה שהיא טמאת במשא כגון נבלה אם היסט אדם את הנבלה נטמא אדם משום נושא הנבלה אבל אם הנבלה היטימה את האדם לא נטמא וכיוצא אין בכל אבות הטומאות כל הטומאות שאם היסט את האדם הטהור או את הכלי הטהור לא נטמא אותן אלא זב וחבירו וזאת היא הטימאה היתירה בזב שלא מצינו כמותו בכל התורה שאם הזב היסט את הטהורין טמאין כיצד היתה קורה כוונתו על ראש הכותל אדם טהור או כלים וכלי חרס על קצתם והניד הזב את קצה השני והואיל ונתגדרו כחמת הזב ה"ו כמו שנגע בהן וטמאין ונעשו ראשון לטומאה מדרין תורה ואין צ"ל שאם נשא הזב את האדם או את הכלים שטמאין ואחד זב וזבה נדה ויולדת דין אחד להם. תנה למדת שאדם הטהור שהיטיט את הזב נטמא משום נושא הזב והזב שהיטיט את הטהור בין אדם ובין כלים וכ"ה טמאין שהגדרת הזב לאהריוס כאלו נגע בהן. חומר בהיט הזב ממוגעו שאם נגע בכ"ה המוקף צ"פ טהור ואם היטיטו טמאיהו וכן כ"ה שהוא נבוב כדור ואין לו פה אם היטיטן הזב טמאין אע"פ שהן טהורין באהל המת שהרי הן ככ"ה המוצ"ם וכן משא שהיטיטה בלועה בתוך העין ומבעת בתוך הלכנה והיטיטן הזב נטמא הכלים שבלועין בתוכן. זב שהכניס ידו או רגלו לאויר כ"ה תואיל ולא נגע בו מתוכו ולא הנידו ה"ו טהור. וזו שדחה קבה או מקל וכיוצא בו תחת בגדיו והיטיט בהן אדם וכלים הרי הן טהורין שנאמר וכל אשר יגע בו הזב וירוי מה ידו בגלוי אף היטיטו עד שיסיט בגלוי לא שיסיט מה שבבית הסתרים. היה הקנה והמקל וכיוצא תחת בגדיו של טהור והיטיט בהן את הזב נטמא הטהור דהא נושא את הזב אף בבית"ס נטמא. הזב כבף מאזינים וכלי העשוי למשכב או למושב ולמרכב כבף שניה כרע הזב הרי הן ככלים שנגע בהן הזב שהרי היטיטן והרי הן ראשון לטומאה כמגע הזב. כרעין הן טמאין משום מום ונעשו אב שהרי נשא הזב ובאלו שכתב עליהן. היה כבף שניה אדם ושאר כלים ואוכלין בין שברעו הן ובין שברע הזב כולן ראשון לטומאה. הזב והטהור שישבו בספינה קטנה היכולה להסיט באדם אחד או באסדה או שרכבו על גבי בהמה אע"פ שאין בגדיהן נוגעין זה בזה הרי בגדי הטהור טמאין מדרס ושומאתן סמסא איירי דמתמוטט אימא כרע הטהור את הזב והנה ליה תלתא הזב על הטהור ועל בגדיו וטמאין לבגדים מדרס שעשאן משכב או מושב והנה הספק שמא ריס הזב עליהן. נדה

זבים רבי יהושע פרק ד

תוספות יום טוב

ציונים

פרק ד א ר' יהושע אומר. כתב הר"ב אין הלכה כר"י וכ"כ הרמב"ם ולא היה סמך ואח"כ מחלוקת כיון שאין מחלוקת בכלל גמלא ששתי המשניות לעיל ודכחא הן המחלוקת צעלמן. והלכה כר"י. כ"ל* [ועיין מ"ש במסנה

ט' פ"ז דמזיר ורפ"י דכלים] : נדה שישבה עם הטמאה. וה"ל זב וטהור. הר"ש. ועיין מ"ש לקמן בשם מהר"ם

פרק ד א ר' יהושע אומר כפה פרק ד רבי יהושע אומר נדה שישבה

מלאכת שלמה

פ"ד א ר' יהושע אומר נדה שישבה וכו'. שלמה דכריס הם שר' יהושע טמא ומכמים מקהרין כבף דכפה שבראשה טמאה וכהא

אחרונה

פ"ד א הנדה והטהור. הא ללא תני הוה והטהור כדמני כפ' לעיל. כתב הכ"מ שאין דרך האנשים לעבד יחד ע"כ. ולא יתכן דמידי שוכנת קתני יושבת קתני. והר"ש כתב שאין דרך הוכרים לכמות ראשן וזה דוחק. והר"כ כתב דנשים דוקא ר' יהושע מטמא

ר"א נדה ע"י ר"ש פ"ב מ"א ס"ד.
תוספות חדשים
א תוי"ט ד"ה ר"י אומר כ"ו אין הלכה כ' פ"ן מ"ש הטום ככ"ק דכ"ה ד"ס גבי שנת כ' שכתבו דכ"ה גמי מיקרי פתס ואח"כ מחלוקת. אלא שכתבו דמ"מ מה"י הסתם לסוית רביס נגד ימוד ונודול' הלכה כרביס. והכ"ה דכ"ה כ"ס על כמה מקומות :
א תוי"ט ד"ה נדה שישבה כ"ו. והר"ש כתב דלכ"ה נפק מ"ס

זב שהקיש מ"י ע"כ

מהר"ם. וכן דעת הרמב"ם. וכתב הכ"מ פ"ט מה"מ דלחכי נקט כדה משום דבעי למתני שיסבה עם הטוהרה צמטה שזה שייך בנקבה טפי מזכר ע"כ. כלומר שמדרך הנקבות שזוכות במטה ביחד. משא"כ בזכרים. אף ע"פ ששינו בסוף קדושין דחכמים מתירין לגני רווקים שיטנו בטלית אחד לפי ישראל לא נהשו על משכב זכור. מ"מ מלינו סם בגמרא לגדולי החכמים שהיו מחמירין על עולמן ומרחיקין אפילו מהבטחה כדי שלא יתיחדו עמה: כפה שבראש טמא מדרס. עיין במשנה י"ז פ"ז דכלים: נוטלת עריבה מלאה בגדים בזמן שמשאן כבד טמאין. כל"ל דמיירי שנוטלת העריבה בחיקה לפניה וכשמשאן כבד מכריעות אותה עד שהיא נשענת ונחלי עליהם כנ"ל. אבל מלאחי שמהר"ם פי' דמיירי שנוטלת הגדה עם הטוהרה. וטעמא הוי כלעילי בזב וטהור שהיו פורקין מן החמור או עווענין דמפליג כמי זין משאן כבד למשאן קל. ואף ע"ג דכבר אשמועינן הוי דינא בזב וטהור שהיו פורקין או עווענין שמה י"ל דלחמורין דה"ל התם כי משאן קל טהורים משום דהוי לפי שעה אבל הכא שנוטלת המשא ביחד זמן מרובה הוה לן למיחש אפילו במשאן קל שמה נשענו [זו על זו] ועוד דרך גמ' להתיגע טפי מאנשים. ע"כ: בזמן שמשאן קל טהורים. הבגדים ממומחה מדרס ואע"פ שהעריבה טמאה מגע זב אפשר דבגדים שבה טהורים לגמרי דאין מגע הזב ממשא בגדים. ונהי דאדם הנוגע בזב ממשא בגדים כל זמן שלא פירש. כלי הנוגע בזב אינו ממשא בגדים אפילו בעוד שלא פירש. ובהדיא הניח בת"כ ואיש אשר יגע במשכבו יכבסו כאלו

הולפי גרסאות

א"ר שבספיקה ד"ר יבדי' ונר"ד ומש"ל בספיקה:

תוספות חדשים

דלחכי ראשה מטוסה. ובעי לטמא אפילו כזה שבראש: א במשנה שבספיקה. כיון שהספיקה מתנועת כשהו שדושין אותה. ופעמים מקום הספיקה שהיה פירות הספיקה טוקעת והי כמו קף יאגוים וברבו משכבות נחאל גדה תלת על כל הכלים שבספיקה אפילו אותן שבראש הגם. (הה"ל):

אליהו רבה

א נוסחא עריבה פי'. כיון שנוטלת הגדה עם הטוהרה כפי' מהר"ם וזו סה דפירקא דלעיל פורקין מן החמור כו': זב שהקיש כו' טהור. שבה יפה ולא נפל מכת היטבו אלא מכת קרעיה:

שישבה עם הטוהרה * במטה *). כפה שבראשה *). טמא מדרס. ישיבה בספיקה *). כלים שבראש הגם שבספיקה *). טמאין מדרס. נוטלת עריבה מלאה בגדים *). בזמן שמשאן כבד טמאין *). בזמן שמשאן קל טהורין. זב שהקיש על כצוצרא

לפניה וכשמשאן כבד מכריעות אותה עד שהיא נשענת ונחלי עליהם כנ"ל. אבל מלאחי שמהר"ם פי' דמיירי שנוטלת הגדה עם הטוהרה. וטעמא הוי כלעילי בזב וטהור שהיו פורקין מן החמור או עווענין דמפליג כמי זין משאן קל. ואף ע"ג דכבר אשמועינן הוי דינא בזב וטהור שהיו פורקין או עווענין שמה י"ל דלחמורין דה"ל התם כי משאן קל טהורים משום דהוי לפי שעה אבל הכא שנוטלת המשא ביחד זמן מרובה הוה לן למיחש אפילו במשאן קל שמה נשענו [זו על זו] ועוד דרך גמ' להתיגע טפי מאנשים. ע"כ: בזמן שמשאן קל טהורים. הבגדים ממומחה מדרס ואע"פ שהעריבה טמאה מגע זב אפשר דבגדים שבה טהורים לגמרי דאין מגע הזב ממשא בגדים. ונהי דאדם הנוגע בזב ממשא בגדים כל זמן שלא פירש. כלי הנוגע בזב אינו ממשא בגדים אפילו בעוד שלא פירש. ובהדיא הניח בת"כ ואיש אשר יגע במשכבו יכבסו כאלו

כגדיו

חזון נחום

במטה כפה שבראשה ר"ל תמא ממשא חמור ר' יהושע וחכמים מטהרין נוטלת עריבה מלאה בגדים בזמן שמשאן כבד ר"ל תמא חמור ר' יהושע מטהר וחכמים מטהרין פי' ג' דברים אע"פ דלא תפרס אלא גמ' איהא נמי ישיבה בספיקה דמתני' דפליגי בה וטמא כו' יהושע עכ"ל הר"ם. ולי נראה שהשלישית היא כלים שבראש הגם שבספיקה ור' יהושע מטהר וחכמים מטהרין. ונראה מלשון התוספתא הלזו דלא פליגי אלא כשהו שבראשה אבל כשאר בגדים מודו רבנן דעמאין וכן פסק הכה"מ פ"ט מה' מטואלי מ"ט וכן לא מטהרי רבנן אלא בגדים שבראש הגם שבספיקה ולכן תמאין על הראש"ל שהגיע על הראש"ל כו' ואין מקום להשיג על הראש"ל אף לפי שיטתו שיש חילוק בין אגוים לגמ' שדברי הרמב"ם סו סו דברי החוס' ופסק דרבנן דתוספתא אלא שר"ך טעם למה השמיט דין עריבה דמתני' ונראה דס"ל להרמב"ם דעריבה דמתני' פירושו כמ"ס הת"ש ע"פ מהר"ם ע"ג וס"ל ז"ל דהיינו דינא דסתם מתני' דלעיל פורקין מן החמור או עווענין בזמן שמשאן כבד טמאין בזמן שמשאן קל טהורין ואין חילוק ביניהם כלל ופסק כסתם משהו דין זה דלא תחכמום דכרייתא דהלכה כסתם דמתני' והא דהדר תנייה דין זה הכל ובלשון אחרת אע"פ דכבר תנייה לעיל משום דהי תלת טילי אמריבו ר' יהושע תמא אבג תרתי אחרתי בראשון שאין כאן מקום להשיג כ"ס לפי ש"ס בפירושו דר' יהושע מולק על ת"ק ועיין כפי' הר"ם ובתו"ט: לארץ

מלאכת שלמה

ובכא דכלים שבראש הספיקה טמאים מדרס וכבא דנוטלת עריבה וכו' דבזמן שמשאן כבד טמאין. וכל הני ר' אלעזר הסתא ממשא לכו משום ר' יהושע וחכמים מטהרין:

משאן קל טהורין. הבגדים ממומחה מדרס ואע"פ שהעריבה טמאה מגע זב אפשר דבגדים שבה טהורין לגמרי דאין מגע הזב ממשא בגדים ונהי דאדם הנוגע בזב ממשא בגדים כל זמן שלא פירש כלי הנוגע בזב אינו ממשא בגדים אפילו בעוד שלא פירש דבהדיא הניח בת"כ ואיש אשר יגע במשכבו יכבסו כגדיו איש הנוגע במשכב טמא בגדים ואין משכב הנוגע במשכב ממשא בגדים הר"ם ז"ל: (הגדה"ה וכתב עליו החכם הר"ם ז"ל וקשה לומר שהבגדים שבה טהורים לגמרי דהיפוך ליה שהבגדים הם עמאין במשא הזב והם ראשון ויש לפרש דברי הר"ם ז"ל דלא איירי בעריבה הוחת שנטלתו הגדה אלא אם היתה העריבה טמאה מגע זב ולא במשא הזב וזהו דקדוק לטוב שכתב טמאה מגע זב וכן נמי מתני' דקתני בזמן שמשאן קל טהורין ראונו לומר טהורין ממדרס הזב אבל הם ראשון לטמאה ע"כ): נוטלת ל"א נטלה:

מלגן

משנה אחרונה

יבין תפארת ישראל יבין

פ"ד *). וה"ה זב עם הטוהרה: *). במטה מחנרת: *). ר"ל אפילו לטיף שבראש הטוהרה: *). קטנה: *). (ה) אפילו שבראש הגם שהן בגובה: *). ר"ל גדה וטוהרה שנטלו עריבה

מטמא וחכמים מטהרין כגמ' כחן יפה להכריע הספיקה כמו חכמים. ואני תמה דכהדיא תנן פ"ה דעברות מ"ה מי

שדרסה אשה על בגדיו או שיסבה עמו בספיקה כליו עמאין מדרס אלא אשה נמי מטמאה בהכרעה דל"ל למאי קתני ספיקה. ולע"ד נדחקו רבותינו בהם כוה דהא דקתני לה כגמ' משום דבעי למתני שיסבה עם הטוהרה צמטה שזה שייך בנקבה טפי מזכר ע"כ. כלומר שמדרך הנקבות שזוכות במטה ביחד. משא"כ בזכרים. אף ע"פ ששינו בסוף קדושין דחכמים מתירין לגני רווקים שיטנו בטלית אחד לפי ישראל לא נהשו על משכב זכור. מ"מ מלינו סם בגמרא לגדולי החכמים שהיו מחמירין על עולמן ומרחיקין אפילו מהבטחה כדי שלא יתיחדו עמה: כפה שבראש טמא מדרס. עיין במשנה י"ז פ"ז דכלים: נוטלת עריבה מלאה בגדים בזמן שמשאן כבד טמאין. כל"ל דמיירי שנוטלת העריבה בחיקה לפניה וכשמשאן כבד מכריעות אותה עד שהיא נשענת ונחלי עליהם כנ"ל. אבל מלאחי שמהר"ם פי' דמיירי שנוטלת הגדה עם הטוהרה. וטעמא הוי כלעילי בזב וטהור שהיו פורקין מן החמור או עווענין דמפליג כמי זין משאן קל. ואף ע"ג דכבר אשמועינן הוי דינא בזב וטהור שהיו פורקין או עווענין שמה י"ל דלחמורין דה"ל התם כי משאן קל טהורים משום דהוי לפי שעה אבל הכא שנוטלת המשא ביחד זמן מרובה הוה לן למיחש אפילו במשאן קל שמה נשענו [זו על זו] ועוד דרך גמ' להתיגע טפי מאנשים. ע"כ: בזמן שמשאן קל טהורים. הבגדים ממומחה מדרס ואע"פ שהעריבה טמאה מגע זב אפשר דבגדים שבה טהורים לגמרי דאין מגע הזב ממשא בגדים. ונהי דאדם הנוגע בזב ממשא בגדים כל זמן שלא פירש. כלי הנוגע בזב אינו ממשא בגדים אפילו בעוד שלא פירש. ובהדיא הניח בת"כ ואיש אשר יגע במשכבו יכבסו כאלו

מפתח

דל הדידה עירובין לה: ד' זב שניה ע"פ ר"ש

התוספות חרשים ד' תוי"ט ד"ה לארכין איסוף ללארכין ר"ל שאורך הוב מוטל על רוחב הספסלים אז הוא טמא ואם ארכו לארכין היינו סיפא לרחבן טעוריס:

אלוהו רבא קח"ס גר"א: ועל הדלת. שנקודות שבהרבה. כדלמך כפרקא דלפיל: ר"ב גר"ש משהרין באלו. קאזר בגמ' כרעדה דכ"ס טהורין מחמת כחו. דכ"ס טמאין כי פליגי כרעדה מחמת כחו:

ד' זב שהיה מוטל בו לרחבן טהורין. תיבא

הידושי מהר"ח ד' תוי"ט ד"ה טמאים פ' הרע"ב שבא"א בשען רובו בו ובתבו התום ולפי זהאחי' כר"ש בו עכ"ל. נראה שהוא

ד פוגדיות. לשון הר"ב כעין כיסין ארוכין ונותנין בהן מעות ובלע"ז ציד"ס ורלוין לשמש סביבה עם מלאכתן. שיש עליהן והן מלאות מעות ופותח פיהם ומוטל. וה"ל לומר לו עמוד ונעשה מלאכתו. רש"י פ"י דשבת דף ל"ג: **לארכין.** כגון שהיה שוכב על מעיו או פרקין* (ואורכו) מוטל על אורכו. רש"י סס: **טמאים.** פירש הר"ב שכל אחד ואחד נשטן רובו כו' וכ"פ הר"ש. גם רש"י בשבת. וכתבו התוספות ו"ל ולפי זה אחיא כר"ס (דלקמן דס"פ) דבעי סיפא רוב הוב נישא עליו. ור"י אומר. דמני למימר דאחיא אפילו כרצנן. וכעמא דטהוריס משום דה"ל כל אחד מסייע ואין בו ממש (כדפירש הר"ב בס"פ) ע"כ: **טהוריס.** פירש הר"ב דאין רובו נשטן על אחד מהן כו' ישן

כחן יפה. וכח היקש הוב זהו. חשיב היסס: מטהרים באלו. אשדה תיבה ומגדל קאי. להכי תגהו ט"ק לחודיהו. ואין הלכה כרבי נחמיה ורבי שמעון: ד' פוגדיות. כעין כיסין ארוכין: לארכין. ששוכב לארכין של ספסלים או של פוגדיות: טמאים. שכל או"א נשטן רובו של זב עליהן פעמים על זה פעמים על זה: לרחבן. ששוכב ארכו לרחבן: טהוריס. דאין רובו נשטן על אחד מהן. ואין משכב ומושב לעולם עד שיטען רובו עליו. דכתיב ואם על המשכב הוא. עד שינשא רובו עליו: ישן

מלאכת שלמה (* גר"ש הגי' ורחבו

על הדידה וכו' עירובין פ"ג דף ל"ה מיימי לה ונראה דהיה דהתם ברייתא היא. ומסיק התם דבה קמיפלגי כשרעדה מחמת כחו שהקים עליהן ממש ולא נתקן ולא הסופו אלא רעדו מ"ס היו היסס ומ"ס לא היו היסס ומעיקרא קודם המסקנא פירש"י ו"ל שם הקיס זב כאגרופו ע"ג שידה כולן טמאים מפני שהיסס וכגון שה"ל לכוז בית יד ללא טמא כנגיפה א"ל שהקישן בחתיכת עץ שבידו ע"כ: ד' טהורין דאין רובו נשטן וכו' לשון רע"ז אמר המלקט כן פ"י רש"י ו"ל וכתבו עליו תוס' ו"ל לפי זה אחיא כר' שמעון ור"י אומר כו' אבל הרמב"ם והר"ש והרא"ש ו"ל פירשו כפירוש רש"י ו"ל (א). וכבר רש"י ו"ל שם פרק המלניע ורבותי גורסין לארכין טהורין ופירשו טעמא ללארכין טהורין משום דלמרינן שמה ביניהם שכב ולא עליהן. וקשיא לי א"כ לקולא תלינן ואמאי תני סיפא ספק נהפך טמאים ע"כ: ישן

כל אחד מסייע ואין בו ממש (כדפירש הר"ב בס"פ) ע"כ: **טהוריס.** פירש הר"ב דאין רובו נשטן על אחד מהן כו' ישן

חזון נחום ד לארכין פ"י הרמב"ם ו"ל לארכין עמאין הוא שהיה אורך הוב על רוחב הספסלים או הכסאות אשר ירכב עליו הוב ישמא ואחרי כפיסא עד שינשא רובו עליו כו' ע"כ. ודברים אלו אין מובנים דלדרכה כשאורך האדם הוא על רוחב הכסאות או הספסלים אין רובו על שום א' מהן. אמנם כשאורכו של אורך הספסלים דרך בני אדם לישטן פעמים רובו על זה ולפעמים על זה ולפי כולן עמאין וכמ"ס כל המפרשים גם הרמב"ם עלמו פירש כן בפ"י מהלכות מטמאי מ"א יע"ש. גם מלת ארכין לא יחיישב דנראה דאורך הספסלים דאי קאי אהדס לארכין הו"ל ועוד לרחבן אמאי טהורין כולן וחי לאו דמסתפינא הוב אחיא דט"ס הוא ו"ל אורך במקום רוחב אלא שראיתי למיין שם פ"י שכתב דכ"ס השאנה פ"י ב"הפך. אח"כ ראיתי לרש"י שכתב פרק הצלניע דף ל"ג ו"ל ודכותי גורסין לארכין טהורין ושינו טעמא ללארכין טהורין משום דלמרינן שמה ביניהם שכב ולא עליהן. וקשיא לי א"כ לקולא תלינן ואמאי תני סיפא ספק נהפך טמאין ע"כ. ולפי"ז י"ל דהיינו טעמא דלרחבן טהוריס לפי דרכו דקאי על רוחב האדם דשם ביניהם שכב ולא עליהן. ומע

יבין תפארת ישראל יבין משנה אחרונה

בה (דמדאין כחן יפה הקישן חשוב היסס: כס) אמרינן בש"ס (עירובין לה"א) בהתנדנדו כח רחשון של זב. כעל"פ דעמאין. ובהתנדנדו ע"י כח כחו. דכעל"פ דטהוריס. כי פליגי דמלמך דלעיל דחשיב כחחובר אפ"ס שאינו קבוע במסמר. א"כ ה"ל למיתנוי' גמי הכא ברישא לפהרה. ונראה דסולס אורי דמי לקורת הכלנין דתני לה לעיל בפלוגתא והלכך לא תני לה לא ברישא ולא כפיסא כיון דתני בפלוגתא: ועל הדלת. אגב שיטפ' תני לה הכא דכבר תני לה ברישא. ומשום דכ"ס דלעיל חשיב דלת כהדי קרי' וכבר תני לה גמי בהדיהו הכא. הרא"ש וגורסת מהר"ם שכתב תוי"ט ר"ס דלעיל דנבי כבש וקורה גרם הדלית. ה"ג ענין אחר הוא ואינו הדלת דרישא: טמאין. כמתני' דלעיל תני עהור לשון יחיד דאכבר שפול דלעיל מינה קאי וה"ל משמע דאכבר קאי דלעיל דלת וכבר דמתני' לא שייך בהו עומאה דלא מקבלי עומאה כלל. וע"כ ה"ג אכבר קאי ואמאי נקט עמאין לשון רבים. ואפשר דהכא רבותא קמ"ל שהיו הרבה ככרות והאחד נפל אפילו אותם שלא נפלו עמאין דודאי היססו: עד הדיה ותיבה ומגדל. לשון התוספתא הביאה הר"ם על הדיה ותיבה ומגדל בזמן שהן כבאים במדה ר"ב ור"ס מטהרין ואם היו ניסוטין טמאין. וכתב הר"ם הן עמאן שמחזיקין מ' סאה ודאי לא מקבלי עומאה וצמה שבתוכן פליגי. ובגמ' פ' בכל מערבין דף ל"ה מיימי מתני' וכפי למימר דבהא פליגי כמתני' מ"ס כלי היו ומ"ס אהל היו ע"כ. משמע גמי דלענין מה שבתוכן קאמר. דאי לעומאת פלגין ליכא לאוקמי דמת"ל אי כבאים במדה מי איכא למ"ל כלי היו ובכל משניות ובברייתות פשוט דאהל היו ולא מקבלי עומאה. ואי כשאין במדה מי איכא למ"ד אהל היו. אלא לענין מה שבתוכן פליגי כבאין במדה דמ"ס כלי היו ושייך ב' היסס. ומ"ס אהל היו ואינו ניסוע. והיינו דפריך עלה אכיי מהא דתניא אהל וניסוע עמא כלי ואינו ניסוע טהור. אכל רש"י מפרש שם הקיס הוב פ"ג שדה כגון שה"ל לכוז בית יד או הכה ע"י חתיכת עץ דליכא נגיטה מר סכר אהל הוא ולא מקבל עומאה ע"כ משמע דמפרש לה לענין עומאת פלגין. וז"ל דאי"ל שיהלוקו בזה אי אינו בא במדה ודאי כלי הוא ואי בא במדה ודאי אהל היו. ולמסקנא מסיק התם היסס מחמת כחו לכ"ע טמא ומחמת רעדה לכ"ע טהור והכא כרעדה מחמת כחו פליגי היסס הוא ומ"ס לאו היסס היו. ופירש"י היסס מחמת כחו שהקישו וניתקו ממושב לכ"ע טמא. ומחמת רעדה שהקיס בפרקק מתוך הרעדה ניתק העמוד עליו טהור דכה כחו היו אלא כרעדה מחמת כחו שהקיס בו בעממו ולא ניתק ממתי' ובלא ניתק ממתי' ולא היסס אלא רעדו ומתוך זה נפל הכבר מ"ס היסס היו ומ"ס לאו היסס היו. ויש לרקק דאי"ל אמאי תני פלוגתיהו בשדה תיבה ומגדל דוקא הא בכל הכלים איכא להו לאיפלוגי כרעדה מחמת כחו. ונראה דהא דאמר מ"ס היסס הוא לאו היסס ממש אלא דאיכא למיגור אטו היסס ע"י הקסה והלכך בכל הוי דמתני' דלעיל דמהרבין ולא שייך גבייהו אפילו היסס ממש פשיטא דליכא למיגור כרעדה. והיי' דמתני' דהכא דמטמו בהיסס לכ"ע נזרי' כרעדה ולא פליגי אלא בשדה תיבה ומגדל שהם כבדין ביותר ואין ניסוטין כהיקס הוב. דת"ק ס"ל כיון דתלוסין כיהו אמ"ג דאין ניסוטין כניסוטין דיינינן להו דלא פלוג בתלוסין. כדלשכתן לעיל גבי קודרת הכלנין לת"ק דס"ל אט"ל דכבדין ביותר משמו כביסם. ור"ל ור"ס שברי דשאי הוי דכלים הן ואפ"ה יבני להו דין אהל והלכך לא מחלפי בשאר כלים ולא גזרינן בהו כרעדה אטו היסס והיינו דאין ניסוטין דומיא לקורת הכלנין דת"ק דמתי להו לקורת הכלנין. ור"י ור"ס פ"ל הוואיל ושם אהל עליהו לא מחלפי בשאר כלים. אבל בשדה תיבה ומגדל הניסוטין מורו ר"ג ור"ש והכי איתא בהדיא בתוספתא: ד לארכין עמאין. פ' הרב שכל אחד כעט רובו עליו וכ"כ הר"ש והרא"ש משמע דמתוקי ליה בודאי עומאה שדרכו להתפא' אכל רש"י בחמ' שבת כתב דכל אחד י"ל שמה עמאין וכו' וכו' שם דפסקין. ועל"ז משמע ממתי' דכרבי התפרשים כאלו דאי נימא דפסק הוי שמה נשטן רובו א"כ היכי קתני סיפא ישן ספק שנתהפך עמאין. ואמאי הא הוי ספק שפיא שמה לא נתהפך ושמה לא נשטן רובו על אחד וכס"ס בדלא אתחוק עומאה אמרי' פ"ד טהורין דתלוין והכא עמאין קתני משמע עמאין ודאי אט"ג דה"ל לא אתחוק עומאה דשכב ברחבן אלא ו"ל דאי נתהפך ודאי נשטן רובו דאחיהו' שוכב להתנועע ממקום למקום ומה"ס לא מזכיר ברישא ספק כדתני גבי ישן. ומיהו לדינא לא נ"מ בהא דאפילו בספק כתבו התום' בשבת דטמא אפילו כרה"ר דדמי לגמי שכלין כשבאו ליטול שבת אחת כמ"ש מהר"ם ע"ס: לרחבן טהורין. שאין אחד נושא את רובו. וכתבו התו' בשבת דאחיא כר"ס דמתני' דלקמן דאמר במדבון טהור ור"י אומר דמנינן למימר

כחן יפה. וכח היקש הוב זהו. חשיב היסס: מטהרים באלו. אשדה תיבה ומגדל קאי. להכי תגהו ט"ק לחודיהו. ואין הלכה כרבי נחמיה ורבי שמעון: ד' פוגדיות. כעין כיסין ארוכין: לארכין. ששוכב לארכין של ספסלים או של פוגדיות: טמאים. שכל או"א נשטן רובו של זב עליהן פעמים על זה פעמים על זה: לרחבן. ששוכב ארכו לרחבן: טהוריס. דאין רובו נשטן על אחד מהן. ואין משכב ומושב לעולם עד שיטען רובו עליו. דכתיב ואם על המשכב הוא. עד שינשא רובו עליו: ישן

קבוע וכבש וקורה דלת בזמן שעשויין כטיט ובהתנדנדו דלא לכוזב דכבר תני דכל מחובר טהור. ומיהו טולס אורי דלעיל בפלוגתא והלכך לא תני לה לא ברישא ולא כפיסא כיון דתני בפלוגתא: ועל הדלת. אגב שיטפ' תני לה הכא דכבר תני לה ברישא. ומשום דכ"ס דלעיל חשיב דלת כהדי קרי' וכבר תני לה גמי בהדיהו הכא. הרא"ש וגורסת מהר"ם שכתב תוי"ט ר"ס דלעיל דנבי כבש וקורה גרם הדלית. ה"ג ענין אחר הוא ואינו הדלת דרישא: טמאין. כמתני' דלעיל תני עהור לשון יחיד דאכבר שפול דלעיל מינה קאי וה"ל משמע דאכבר קאי דלעיל דלת וכבר דמתני' לא שייך בהו עומאה דלא מקבלי עומאה כלל. וע"כ ה"ג אכבר קאי ואמאי נקט עמאין לשון רבים. ואפשר דהכא רבותא קמ"ל שהיו הרבה ככרות והאחד נפל אפילו אותם שלא נפלו עמאין דודאי היססו: עד הדיה ותיבה ומגדל. לשון התוספתא הביאה הר"ם על הדיה ותיבה ומגדל בזמן שהן כבאים במדה ר"ב ור"ס מטהרין ואם היו ניסוטין טמאין. וכתב הר"ם הן עמאן שמחזיקין מ' סאה ודאי לא מקבלי עומאה וצמה שבתוכן פליגי. ובגמ' פ' בכל מערבין דף ל"ה מיימי מתני' וכפי למימר דבהא פליגי כמתני' מ"ס כלי היו ומ"ס אהל היו ע"כ. משמע גמי דלענין מה שבתוכן קאמר. דאי לעומאת פלגין ליכא לאוקמי דמת"ל אי כבאים במדה מי איכא למ"ל כלי היו ובכל משניות ובברייתות פשוט דאהל היו ולא מקבלי עומאה. ואי כשאין במדה מי איכא למ"ד אהל היו. אלא לענין מה שבתוכן פליגי כבאין במדה דמ"ס כלי היו ושייך ב' היסס. ומ"ס אהל היו ואינו ניסוע. והיינו דפריך עלה אכיי מהא דתניא אהל וניסוע עמא כלי ואינו ניסוע טהור. אכל רש"י מפרש שם הקיס הוב פ"ג שדה כגון שה"ל לכוז בית יד או הכה ע"י חתיכת עץ דליכא נגיטה מר סכר אהל הוא ולא מקבל עומאה ע"כ משמע דמפרש לה לענין עומאת פלגין. וז"ל דאי"ל שיהלוקו בזה אי אינו בא במדה ודאי כלי הוא ואי בא במדה ודאי אהל היו. ולמסקנא מסיק התם היסס מחמת כחו לכ"ע טמא ומחמת רעדה לכ"ע טהור והכא כרעדה מחמת כחו פליגי היסס הוא ומ"ס לאו היסס היו. ופירש"י היסס מחמת כחו שהקישו וניתקו ממושב לכ"ע טמא. ומחמת רעדה שהקיס בפרקק מתוך הרעדה ניתק העמוד עליו טהור דכה כחו היו אלא כרעדה מחמת כחו שהקיס בו בעממו ולא ניתק ממתי' ובלא ניתק ממתי' ולא היסס אלא רעדו ומתוך זה נפל הכבר מ"ס היסס היו ומ"ס לאו היסס היו. ויש לרקק דאי"ל אמאי תני פלוגתיהו בשדה תיבה ומגדל דוקא הא בכל הכלים איכא להו לאיפלוגי כרעדה מחמת כחו. ונראה דהא דאמר מ"ס היסס הוא לאו היסס ממש אלא דאיכא למיגור אטו היסס ע"י הקסה והלכך בכל הוי דמתני' דלעיל דמהרבין ולא שייך גבייהו אפילו היסס ממש פשיטא דליכא למיגור כרעדה. והיי' דמתני' דהכא דמטמו בהיסס לכ"ע נזרי' כרעדה ולא פליגי אלא בשדה תיבה ומגדל שהם כבדין ביותר ואין ניסוטין כהיקס הוב. דת"ק ס"ל כיון דתלוסין כיהו אמ"ג דאין ניסוטין כניסוטין דיינינן להו דלא פלוג בתלוסין. כדלשכתן לעיל גבי קודרת הכלנין לת"ק דס"ל אט"ל דכבדין ביותר משמו כביסם. ור"ל ור"ס שברי דשאי הוי דכלים הן ואפ"ה יבני להו דין אהל והלכך לא מחלפי בשאר כלים ולא גזרינן בהו כרעדה אטו היסס והיינו דאין ניסוטין דומיא לקורת הכלנין דת"ק דמתי להו לקורת הכלנין. ור"י ור"ס פ"ל הוואיל ושם אהל עליהו לא מחלפי בשאר כלים. אבל בשדה תיבה ומגדל הניסוטין מורו ר"ג ור"ש והכי איתא בהדיא בתוספתא: ד לארכין עמאין. פ' הרב שכל אחד כעט רובו עליו וכ"כ הר"ש והרא"ש משמע דמתוקי ליה בודאי עומאה שדרכו להתפא' אכל רש"י בחמ' שבת כתב דכל אחד י"ל שמה עמאין וכו' וכו' שם דפסקין. ועל"ז משמע ממתי' דכרבי התפרשים כאלו דאי נימא דפסק הוי שמה נשטן רובו א"כ היכי קתני סיפא ישן ספק שנתהפך עמאין. ואמאי הא הוי ספק שפיא שמה לא נתהפך ושמה לא נשטן רובו על אחד וכס"ס בדלא אתחוק עומאה אמרי' פ"ד טהורין דתלוין והכא עמאין קתני משמע עמאין ודאי אט"ג דה"ל לא אתחוק עומאה דשכב ברחבן אלא ו"ל דאי נתהפך ודאי נשטן רובו דאחיהו' שוכב להתנועע ממקום למקום ומה"ס לא מזכיר ברישא ספק כדתני גבי ישן. ומיהו לדינא לא נ"מ בהא דאפילו בספק כתבו התום' בשבת דטמא אפילו כרה"ר דדמי לגמי שכלין כשבאו ליטול שבת אחת כמ"ש מהר"ם ע"ס: לרחבן טהורין. שאין אחד נושא את רובו. וכתבו התו' בשבת דאחיא כר"ס דמתני' דלקמן דאמר במדבון טהור ור"י אומר דמנינן למימר

ר' עובדיה מברטנורה זב"ר רבי יהושע פרק ד תוספות יום טוב קב"ג

ציונים

ה עשר פסוקים שבהם נאמר
שם ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'

הילופי גרסאות

ה' כסיות דלוי כסאות
ה' ישן ע' ע' עליונה כסיות כסיות

תוספות חדשים

ד במשנה רחוקין. אבל
אם הן קרובין פעמים
מגביה רגלו האחד וכל
משנתו על רגל השני
(הרא"ש):

אליהו רבה

כחוספתא זכ שהיה מוטל
על חמשה כסאות לרחבין
כולן עהרין שאין להן
נושא את רובו ואם היה
אמצע גבוה עמא מעמי
שרובו נשא עליו: עומד
על ב' כסאות שמה.
גמטין: רש"א אב רחוקין
זה בוח שחרורין. אם
היו קרובין דל"ט עמא
דזמנין נשא את רגלו וזמנין
אחרי וכו' כיון כפי
שתהפך דמאן כ"ט
במחוקין שאינו יכול לעמוד
לא על זה ולא על זה אלא
על שניו ואזו לטעמייהו
דחן גבי שבת (שבת פ"א
מתני' ה') לא יוכל אחד
להוליא ויהי' יחידה שנים
חיובין ור"ש עומד דעשה
כולה מלאכה בשבת חייב
ועשהו מקח' מלאכה
פסור וכן ענין שפליג
פטורין אלא האילו זה אינו
יכול וזה אינו יכול קפטי
רובן דחיובין דהו"ל כל
אחד כעשה כל המלאכה
האילו וחייבו אינו יכול
לעשותה בלא זה ור"ש
עומד קפטי אע"פ שאין
היחיד יכול לעשותה אם
עשאה שני פטורין. ור"ש
האי כשאיש יכול לישא
את רובו של זה ואילו אינו
יכול הלקי רבין לטעמייהו
דסברי התם חיובין דעשאה
כל אחד כל המלאכה הוי
כ"י כעשה כל כשא רובו
של זה דמי האילו ואיך
כשא לא מצי נמי בלאו האי
כשא ור"ש לטעמייהו דשור
התם דהוי ל"א כעשה
מקח' מלאכה וה"ל כל חד
ומחד כעשה מקח' חוב
ועהרין ממדרס:

כו' ועיי' בפ' דלקמן משנה ב' וד'. ומ"ש הר"ב דכתיב
ואם על המשכב הוא וכו' וכן ל' הר"ש. ואב"ד ריהטוייהו
פירשו כן ולא דקדקו. דאחרי הכתוב על טהור השוכב על
משכב הוא נאמר. ובה ללמדנו שאינו נעמא עד שינשא
רובו. וכאחרי ששינוי בפ' דלקמן
משנה ה'. ושם הביא הר"ש עלמו
גם הרמב"ם לשון ת"כ מן המקרא
הזה. אבל בזב העושה משכב כדרס
בת"כ מדכתיב וכל המשכב אשר
ישכב עליו הוא עד שינשא רובו
עליו. והרמב"ם כתב בכאן וכל
המרכב אשר ירכב עליו הוא ואמרו
בספרא עד שינשא רובו עליו. אחת
שכן דרשו בספרא. אבל לא ידעתי
למה לא העתיק דרשא למשכב
דקדים וגם ביה חן קיימין ולא במרכב.

ישן (ה) ספק שנתהפך עליהו (ו).
שמאין (ו). היה מוטל על ו' בסיות (ה).
שתי ידיו על ב'. שתי רגליו על ב'.
ראשו על א'. גופו על א'. אין
שמא (ש). אלא זה שתחת הגוף (ו).
עומד על ב' כסאות. רש"א אם
רחוקין זה מזה שחרורין (א): ה עשר
מליות (ב) זו על גב זו. ישן ע"ג העליונה. כולן שמאות. הוב בכף
מאזנים

והא דאמרין רובו. משום דרובו ככולו:
בסיות פי' הר"ב לשון רבים של כשא. וכ"כ הר"ש. וקשה לי קלה דהכא קחתי
ביו"ד ולקמן באלף. לכן נראה כפי' הרמב"ם שכתב כסיות כלי חגורות של עור נאותים למשכב:
אם רחוקים זה מזה
טוברים. פי' הר"ב לפי שאין רובו נשא כו' דכיון שרחוקים זה מזה עומד על שתיים כשזה חזיו על זה וחליו על זה. אבל
אם הן קרובים זה לזה שניהם עמאים דזמנין נשאן רובו על זה וזמנין על זה. מהר"ם: ה עשר מליות כו'. כתב
הר"ב

חזון נחום

ומה שקרא רבותיו של רש"י אורכן הרמב"ם קרי ליה רוחנן. אמנם הם דברים
קשים להולמן וכמ"ס רש"י כי תלין לקולא ועוד קשה מי לא עסקין שכן סמוכין
זה לזה ור"ש:
עיי' מלאכת שלמה אות א'. ומשמע דעל פי' המשנה קאי וא"כ לזה גרים הרב
כעל פי' ה' אורכן במקום רוחנן:
עיי' מלאכת שלמה אות ב'. ועיי' בפ' הר"ב ז"ל ובתו"ט ואם יאמר דרבין
פליגי עליו דר"ש יש להסתפק דלמא ס"ל דבין קרובין בין רחוקים עמאים או
סמוכין והרמב"ם שם פ"ו ס"ל דלרבין בין כך ובין כך עמאים יע"פ. והראב"ד כתב
שם שאין חולק על ר"ש. תנא כחוספתא הביאה הר"ם זב שפיה מוטל על ה' כסיות
לרחבין כולן עהרין שאין אחד מהן נושא את רובו ואם היה אמצע גבוה עמא
מעמי שרובו ינשא עליו ע"כ. והרמב"ם ז"ל שפיהו ולא ידעתי למה חלוי ס"ל דכיון
דמתני' חן סהם משמע דבכל גווה לרחבין עהרין:
ה הוב בכף מאזנים. (עיי' מלאכת שלמה אות ג'). ויש להסתפק לר"ש
אם היו המשכבות ככדים והאלים היה קל באופן שכל משכב ומשכב היה
בו כדלי להכריע כנגד חובו מ"ל אלא חוב חשא על כל א' עתה ובגין עמאים
או לא ואיך להתייבב בדבר אי דמי לסוגיא דפיק המלע' יע"פ. ולכאורה שדן שבת ודין
סומאה שזה דמיתו התם הא דלקמן בסו"ד יע"פ:

מלאכת שלמה

ישן ספק נהפך. ס"א ישן ספק נהפך:
דריה מוטל על ששה כסיות. תימה לע"ד אמאי שפיק' ללינשא דספסלים
דקמס ברישא וחי אחרין דכסיות קטנים מספסלין נוחא:
רש"א אם רחוקים זה מזה עהרין. אבל כשהן קרובין פעמים מגביה
רגלו אחת וכל משנתו על רגלו השנית. הרא"ש ז"ל (ב):
ה עשר מליות זו על גב זו ישן ע"ג העליונה וכו'. כך מ"מ:
הוב בכף מאזנים ומשכב מוטל וכו'. (ג) שבת פ"ט דף פ"ג לגירסת התוס'
ז"ל אבל לגירסת רש"י ז"ל דגרים ואוכלין ומשקין כנגדו כרע חוב
עמאים כרעו הן עהרין קשה דהא תנן בסמוך עמאים סתם ודוקא לומר
דהיה ברייתא פליגא אמתני' אלא שחוס' ז"ל נדחקו שם לתרץ דה"ק
מתני' כרע חוב עהרין פי' ממדרס ומ"מ עמאים כדיון היסט חוב
כרעו הן עמאים פי' מדרס דכיון שהוב העלה הרי נשאן עמאים ע"כ:
ר"ש
או לא ואיך להתייבב בדבר אי דמי לסוגיא דפיק המלע' יע"פ.

חזון נחום

ומה שקרא רבותיו של רש"י אורכן הרמב"ם קרי ליה רוחנן. אמנם הם דברים
קשים להולמן וכמ"ס רש"י כי תלין לקולא ועוד קשה מי לא עסקין שכן סמוכין
זה לזה ור"ש:
עיי' מלאכת שלמה אות א'. ומשמע דעל פי' המשנה קאי וא"כ לזה גרים הרב
כעל פי' ה' אורכן במקום רוחנן:
עיי' מלאכת שלמה אות ב'. ועיי' בפ' הר"ב ז"ל ובתו"ט ואם יאמר דרבין
פליגי עליו דר"ש יש להסתפק דלמא ס"ל דבין קרובין בין רחוקים עמאים או
סמוכין והרמב"ם שם פ"ו ס"ל דלרבין בין כך ובין כך עמאים יע"פ. והראב"ד כתב
שם שאין חולק על ר"ש. תנא כחוספתא הביאה הר"ם זב שפיה מוטל על ה' כסיות
לרחבין כולן עהרין שאין אחד מהן נושא את רובו ואם היה אמצע גבוה עמא
מעמי שרובו ינשא עליו ע"כ. והרמב"ם ז"ל שפיהו ולא ידעתי למה חלוי ס"ל דכיון
דמתני' חן סהם משמע דבכל גווה לרחבין עהרין:
ה הוב בכף מאזנים. (עיי' מלאכת שלמה אות ג'). ויש להסתפק לר"ש
אם היו המשכבות ככדים והאלים היה קל באופן שכל משכב ומשכב היה
בו כדלי להכריע כנגד חובו מ"ל אלא חוב חשא על כל א' עתה ובגין עמאים
או לא ואיך להתייבב בדבר אי דמי לסוגיא דפיק המלע' יע"פ.

חזון נחום

ומה שקרא רבותיו של רש"י אורכן הרמב"ם קרי ליה רוחנן. אמנם הם דברים
קשים להולמן וכמ"ס רש"י כי תלין לקולא ועוד קשה מי לא עסקין שכן סמוכין
זה לזה ור"ש:
עיי' מלאכת שלמה אות א'. ומשמע דעל פי' המשנה קאי וא"כ לזה גרים הרב
כעל פי' ה' אורכן במקום רוחנן:
עיי' מלאכת שלמה אות ב'. ועיי' בפ' הר"ב ז"ל ובתו"ט ואם יאמר דרבין
פליגי עליו דר"ש יש להסתפק דלמא ס"ל דבין קרובין בין רחוקים עמאים או
סמוכין והרמב"ם שם פ"ו ס"ל דלרבין בין כך ובין כך עמאים יע"פ. והראב"ד כתב
שם שאין חולק על ר"ש. תנא כחוספתא הביאה הר"ם זב שפיה מוטל על ה' כסיות
לרחבין כולן עהרין שאין אחד מהן נושא את רובו ואם היה אמצע גבוה עמא
מעמי שרובו ינשא עליו ע"כ. והרמב"ם ז"ל שפיהו ולא ידעתי למה חלוי ס"ל דכיון
דמתני' חן סהם משמע דבכל גווה לרחבין עהרין:
ה הוב בכף מאזנים. (עיי' מלאכת שלמה אות ג'). ויש להסתפק לר"ש
אם היו המשכבות ככדים והאלים היה קל באופן שכל משכב ומשכב היה
בו כדלי להכריע כנגד חובו מ"ל אלא חוב חשא על כל א' עתה ובגין עמאים
או לא ואיך להתייבב בדבר אי דמי לסוגיא דפיק המלע' יע"פ.

חזון נחום

ומה שקרא רבותיו של רש"י אורכן הרמב"ם קרי ליה רוחנן. אמנם הם דברים
קשים להולמן וכמ"ס רש"י כי תלין לקולא ועוד קשה מי לא עסקין שכן סמוכין
זה לזה ור"ש:
עיי' מלאכת שלמה אות א'. ומשמע דעל פי' המשנה קאי וא"כ לזה גרים הרב
כעל פי' ה' אורכן במקום רוחנן:
עיי' מלאכת שלמה אות ב'. ועיי' בפ' הר"ב ז"ל ובתו"ט ואם יאמר דרבין
פליגי עליו דר"ש יש להסתפק דלמא ס"ל דבין קרובין בין רחוקים עמאים או
סמוכין והרמב"ם שם פ"ו ס"ל דלרבין בין כך ובין כך עמאים יע"פ. והראב"ד כתב
שם שאין חולק על ר"ש. תנא כחוספתא הביאה הר"ם זב שפיה מוטל על ה' כסיות
לרחבין כולן עהרין שאין אחד מהן נושא את רובו ואם היה אמצע גבוה עמא
מעמי שרובו ינשא עליו ע"כ. והרמב"ם ז"ל שפיהו ולא ידעתי למה חלוי ס"ל דכיון
דמתני' חן סהם משמע דבכל גווה לרחבין עהרין:
ה הוב בכף מאזנים. (עיי' מלאכת שלמה אות ג'). ויש להסתפק לר"ש
אם היו המשכבות ככדים והאלים היה קל באופן שכל משכב ומשכב היה
בו כדלי להכריע כנגד חובו מ"ל אלא חוב חשא על כל א' עתה ובגין עמאים
או לא ואיך להתייבב בדבר אי דמי לסוגיא דפיק המלע' יע"פ.

חזון נחום

ומה שקרא רבותיו של רש"י אורכן הרמב"ם קרי ליה רוחנן. אמנם הם דברים
קשים להולמן וכמ"ס רש"י כי תלין לקולא ועוד קשה מי לא עסקין שכן סמוכין
זה לזה ור"ש:
עיי' מלאכת שלמה אות א'. ומשמע דעל פי' המשנה קאי וא"כ לזה גרים הרב
כעל פי' ה' אורכן במקום רוחנן:
עיי' מלאכת שלמה אות ב'. ועיי' בפ' הר"ב ז"ל ובתו"ט ואם יאמר דרבין
פליגי עליו דר"ש יש להסתפק דלמא ס"ל דבין קרובין בין רחוקים עמאים או
סמוכין והרמב"ם שם פ"ו ס"ל דלרבין בין כך ובין כך עמאים יע"פ. והראב"ד כתב
שם שאין חולק על ר"ש. תנא כחוספתא הביאה הר"ם זב שפיה מוטל על ה' כסיות
לרחבין כולן עהרין שאין אחד מהן נושא את רובו ואם היה אמצע גבוה עמא
מעמי שרובו ינשא עליו ע"כ. והרמב"ם ז"ל שפיהו ולא ידעתי למה חלוי ס"ל דכיון
דמתני' חן סהם משמע דבכל גווה לרחבין עהרין:
ה הוב בכף מאזנים. (עיי' מלאכת שלמה אות ג'). ויש להסתפק לר"ש
אם היו המשכבות ככדים והאלים היה קל באופן שכל משכב ומשכב היה
בו כדלי להכריע כנגד חובו מ"ל אלא חוב חשא על כל א' עתה ובגין עמאים
או לא ואיך להתייבב בדבר אי דמי לסוגיא דפיק המלע' יע"פ.

חזון נחום

ומה שקרא רבותיו של רש"י אורכן הרמב"ם קרי ליה רוחנן. אמנם הם דברים
קשים להולמן וכמ"ס רש"י כי תלין לקולא ועוד קשה מי לא עסקין שכן סמוכין
זה לזה ור"ש:
עיי' מלאכת שלמה אות א'. ומשמע דעל פי' המשנה קאי וא"כ לזה גרים הרב
כעל פי' ה' אורכן במקום רוחנן:
עיי' מלאכת שלמה אות ב'. ועיי' בפ' הר"ב ז"ל ובתו"ט ואם יאמר דרבין
פליגי עליו דר"ש יש להסתפק דלמא ס"ל דבין קרובין בין רחוקים עמאים או
סמוכין והרמב"ם שם פ"ו ס"ל דלרבין בין כך ובין כך עמאים יע"פ. והראב"ד כתב
שם שאין חולק על ר"ש. תנא כחוספתא הביאה הר"ם זב שפיה מוטל על ה' כסיות
לרחבין כולן עהרין שאין אחד מהן נושא את רובו ואם היה אמצע גבוה עמא
מעמי שרובו ינשא עליו ע"כ. והרמב"ם ז"ל שפיהו ולא ידעתי למה חלוי ס"ל דכיון
דמתני' חן סהם משמע דבכל גווה לרחבין עהרין:
ה הוב בכף מאזנים. (עיי' מלאכת שלמה אות ג'). ויש להסתפק לר"ש
אם היו המשכבות ככדים והאלים היה קל באופן שכל משכב ומשכב היה
בו כדלי להכריע כנגד חובו מ"ל אלא חוב חשא על כל א' עתה ובגין עמאים
או לא ואיך להתייבב בדבר אי דמי לסוגיא דפיק המלע' יע"פ.

חזון נחום

ומה שקרא רבותיו של רש"י אורכן הרמב"ם קרי ליה רוחנן. אמנם הם דברים
קשים להולמן וכמ"ס רש"י כי תלין לקולא ועוד קשה מי לא עסקין שכן סמוכין
זה לזה ור"ש:
עיי' מלאכת שלמה אות א'. ומשמע דעל פי' המשנה קאי וא"כ לזה גרים הרב
כעל פי' ה' אורכן במקום רוחנן:
עיי' מלאכת שלמה אות ב'. ועיי' בפ' הר"ב ז"ל ובתו"ט ואם יאמר דרבין
פליגי עליו דר"ש יש להסתפק דלמא ס"ל דבין קרובין בין רחוקים עמאים או
סמוכין והרמב"ם שם פ"ו ס"ל דלרבין בין כך ובין כך עמאים יע"פ. והראב"ד כתב
שם שאין חולק על ר"ש. תנא כחוספתא הביאה הר"ם זב שפיה מוטל על ה' כסיות
לרחבין כולן עהרין שאין אחד מהן נושא את רובו ואם היה אמצע גבוה עמא
מעמי שרובו ינשא עליו ע"כ. והרמב"ם ז"ל שפיהו ולא ידעתי למה חלוי ס"ל דכיון
דמתני' חן סהם משמע דבכל גווה לרחבין עהרין:
ה הוב בכף מאזנים. (עיי' מלאכת שלמה אות ג'). ויש להסתפק לר"ש
אם היו המשכבות ככדים והאלים היה קל באופן שכל משכב ומשכב היה
בו כדלי להכריע כנגד חובו מ"ל אלא חוב חשא על כל א' עתה ובגין עמאים
או לא ואיך להתייבב בדבר אי דמי לסוגיא דפיק המלע' יע"פ.

חזון נחום

ומה שקרא רבותיו של רש"י אורכן הרמב"ם קרי ליה רוחנן. אמנם הם דברים
קשים להולמן וכמ"ס רש"י כי תלין לקולא ועוד קשה מי לא עסקין שכן סמוכין
זה לזה ור"ש:
עיי' מלאכת שלמה אות א'. ומשמע דעל פי' המשנה קאי וא"כ לזה גרים הרב
כעל פי' ה' אורכן במקום רוחנן:
עיי' מלאכת שלמה אות ב'. ועיי' בפ' הר"ב ז"ל ובתו"ט ואם יאמר דרבין
פליגי עליו דר"ש יש להסתפק דלמא ס"ל דבין קרובין בין רחוקים עמאים או
סמוכין והרמב"ם שם פ"ו ס"ל דלרבין בין כך ובין כך עמאים יע"פ. והראב"ד כתב
שם שאין חולק על ר"ש. תנא כחוספתא הביאה הר"ם זב שפיה מוטל על ה' כסיות
לרחבין כולן עהרין שאין אחד מהן נושא את רובו ואם היה אמצע גבוה עמא
מעמי שרובו ינשא עליו ע"כ. והרמב"ם ז"ל שפיהו ולא ידעתי למה חלוי ס"ל דכיון
דמתני' חן סהם משמע דבכל גווה לרחבין עהרין:
ה הוב בכף מאזנים. (עיי' מלאכת שלמה אות ג'). ויש להסתפק לר"ש
אם היו המשכבות ככדים והאלים היה קל באופן שכל משכב ומשכב היה
בו כדלי להכריע כנגד חובו מ"ל אלא חוב חשא על כל א' עתה ובגין עמאים
או לא ואיך להתייבב בדבר אי דמי לסוגיא דפיק המלע' יע"פ.

חזון נחום

ומה שקרא רבותיו של רש"י אורכן הרמב"ם קרי ליה רוחנן. אמנם הם דברים
קשים להולמן וכמ"ס רש"י כי תלין לקולא ועוד קשה מי לא עסקין שכן סמוכין
זה לזה ור"ש:
עיי' מלאכת שלמה אות א'. ומשמע דעל פי' המשנה קאי וא"כ לזה גרים הרב
כעל פי' ה' אורכן במקום רוחנן:
עיי' מלאכת שלמה אות ב'. ועיי' בפ' הר"ב ז"ל ובתו"ט ואם יאמר דרבין
פליגי עליו דר"ש יש להסתפק דלמא ס"ל דבין קרובין בין רחוקים עמאים או
סמוכין והרמב"ם שם פ"ו ס"ל דלרבין בין כך ובין כך עמאים יע"פ. והראב"ד כתב
שם שאין חולק על ר"ש. תנא כחוספתא הביאה הר"ם זב שפיה מוטל על ה' כסיות
לרחבין כולן עהרין שאין אחד מהן נושא את רובו ואם היה אמצע גבוה עמא
מעמי שרובו ינשא עליו ע"כ. והרמב"ם ז"ל שפיהו ולא ידעתי למה חלוי ס"ל דכיון
דמתני' חן סהם משמע דבכל גווה לרחבין עהרין:
ה הוב בכף מאזנים. (עיי' מלאכת שלמה אות ג'). ויש להסתפק לר"ש
אם היו המשכבות ככדים והאלים היה קל באופן שכל משכב ומשכב היה
בו כדלי להכריע כנגד חובו מ"ל אלא חוב חשא על כל א' עתה ובגין עמאים
או לא ואיך להתייבב בדבר אי דמי לסוגיא דפיק המלע' יע"פ.

חזון נחום

ומה שקרא רבותיו של רש"י אורכן הרמב"ם קרי ליה רוחנן. אמנם הם דברים
קשים להולמן וכמ"ס רש"י כי תלין לקולא ועוד קשה מי לא עסקין שכן סמוכין
זה לזה ור"ש:
עיי' מלאכת שלמה אות א'. ומשמע דעל פי' המשנה קאי וא"כ לזה גרים הרב
כעל פי' ה' אורכן במקום רוחנן:
עיי' מלאכת שלמה אות ב'. ועיי' בפ' הר"ב ז"ל ובתו"ט ואם יאמר דרבין
פליגי עליו דר"ש יש להסתפק דלמא ס"ל דבין קרובין בין רחוקים עמאים או
סמוכין והרמב"ם שם פ"ו ס"ל דלרבין בין כך ובין כך עמאים יע"פ. והראב"ד כתב
שם שאין חולק על ר"ש. תנא כחוספתא הביאה הר"ם זב שפיה מוטל על ה' כסיות
לרחבין כולן עהרין שאין אחד מהן נושא את רובו ואם היה אמצע גבוה עמא
מעמי שרובו ינשא עליו ע"כ. והרמב"ם ז"ל שפיהו ולא ידעתי למה חלוי ס"ל דכיון
דמתני' חן סהם משמע דבכל גווה לרחבין עהרין:
ה הוב בכף מאזנים. (עיי' מלאכת שלמה אות ג'). ויש להסתפק לר"ש
אם היו המשכבות ככדים והאלים היה קל באופן שכל משכב ומשכב היה
בו כדלי להכריע כנגד חובו מ"ל אלא חוב חשא על כל א' עתה ובגין עמאים
או לא ואיך להתייבב בדבר אי דמי לסוגיא דפיק המלע' יע"פ.

הוב בכך שנת על מ"ה ט"ו חוץ מן האדם פ"ה י"ה מ"ה ט"ה ט"ו

תוספות חדשים
ו' בה"ב ר"ה טמאין כו' הויטב. ומכחו הנביחו מעל הארץ. דלס לא היה הוא בכך שנים היו הם שוקטים ומזמיים בלחן. (הרמב"ם):
אלהיו רבה

הר"ב עשר לאו דוקא כו' כמו שהבאתי לשון ת"כ במשנה ג' פ"א דכלים (ד"ה שהוא): **ברעו** הן טמאין. לפי שכבר נתלה הוא במשכב ההוא. וכבר קדם לנו (בספ"ב) כי הוא מטמא את המשכב בה' דרכים. ומן כללם נתלה. הרמב"ם: **רבי** שמעון אומר ביחידי כו'. וכה"ג פליג לקמן במשנה ז' ושם כתב הר"ב שאין הלכה כמותו. וכ"פ הרמב"ם גם כהן:

ו' ואוכלין ומשקין בקף שנייה טמאים. כתב הר"ב בין כרע הוא בין כרעו אוכלים ומשקים. וכ"כ הר"ש. וז"ל הרמב"ם אין חילוק בכהן. בין כרע הוא או כרעו האוכלים. שהרי הן טמאים בהיסט הוא כמו שקדם (ברפ"ג) מגע שהוא ככולו. אמנם הולכנו שם במשכב שיכרע כדי שישוב אז מאכזות הטומאה כאלו ישב הוא עליו. כמו שביארנו ע"כ. ועיין בפרק דלקמן משנה ז': **ובבמת** הכל עהור. חוץ מן האדם. ה"מ גמי למימי ובעבלה הכל עהור חוץ מן האדם. וכדתנן בפרק דלקמן משנה ג': **ובבמת**. פשוט הוא. כי כל מקום שנאמר מה הכוונה בו הדבר המטמא מן המת. והוא כוית מצברו. ואחר ממו. ושאר מה שנתבאר בשני של חללות. הרמב"ם: **הכר** טהור. לשון הר"ב דכל שהמת נישא עליו בגון בקף מאזינים לבד מהאל. טהור. וכן לשון הר"ש ותנן במשנה ג' פרק דלקמן כל הנישא ונושא ע"ג המת טהור. חוץ מן המהאל והאדם בזמן שהוא מסיט. ופירשו חוץ מן המהאל. דאפשר להיות נושא ונישא ולא יאהיל. בגון עלייה מפסקת כו' וגמאל דגון בקף מאזינים אינו ענין למאהיל. לכך נראה בעיני שכתבן הוא להנייה לבד מאדם. אלא מדתנן הכי בהדיא חוץ מן האדם. לא היו לריקים לפרש לבד מאדם. ולפיכך לא שלחתי זו יד:

מסמא: ברע הוב מהורים. מדין משכב. אבל טמאין במשא הזב: ביחודי. משכב א': טמא. שהרי רוב הזב נישא עליו: ובמרוכים. במשכבות רבות צדק נוזאזינים כנגד הזב: שאין א' מהם נושא את רובו. דכי כרע הן אין רובו של זב נישא על אחד מהן אלא כל אחד מה משכבות נשא מיטו שלו של זב: ו טמאין. בין כרע הוא. בין כרעו אוכלין ומשקין. נטמאו טומאת היסט: הכל מהור. בין מושב ומשכב בין אוכלים ומשקין בין כרע המת בין כרעו הס. דכל טומאות המסיטות טהורות חוץ מהסיטו של זב. ואם כרעו הן גמי טהורים. דכל שהמת נישא עליו בגון

חויץ מן האדם. כתב הר"ב מפני שהסיטו וכו'. צפ' בתרא דנדה (דף סט.) מי לא מטמא במשא. ובפרק דלקמן משנה ג'
מלאכת שלמה
ר"ש אומר ביחידי עמא. ר"ש ס"ל דכשהמשכב אשר כרע בו הזב אחד אז יהיה עמא מדרם אבל כשהן שני משכבות או יותר אינו נעשה משכב הזב כיון שכל אחד מן המשכבות לבדו אינו מכריע הזב אלא כולן הרמב"ם ז"ל:

ובמרוכין. כשיש משכבות רבות בקף מאזינים כנגד הזב שאין אחד מהם נושא את רובו טהורין דכי כרעו הן אין רובו של זב נישא על אחד מהן אלא כל אחד מהמשכבות נשא מיטו שלו זב ורבתן חשבי ליה

חיוץ מן האדם. כתב הר"ב מפני שהסיטו וכו'. צפ' בתרא דנדה (דף סט.) מי לא מטמא במשא. ובפרק דלקמן משנה ג'
חזון נחום
ו' החוב' עיין מלאכת שלמה אות ד. ונע"נ שה"כ בעל הסי' הנ"ל דק כזה שאין מחלוקת בין הרמב"ם והר"ש בזה דכולן מודים דלא דתנן ועל גבי מדף למטא אוכלין ומשקין היינו לומר דכלים שעל גבי טמאין אוכלין דוקא ולא כלים אחרים שעל ג' דלא אפילו הרמב"ם דס"ל צפ"ו דטומאת מדף דרבתן עכ"ז ס"ל דכלים שעל גבי עמא אלא שאין מטמא הוא כלי אחר יע"ש. והרמב"ם ס"ל דטומאת מדף דלורייתא הלך כלי שעל גביו החמירו בו שטמא כלי אחר ונראה דס"ל לבראש"ד דהא דתנן ועל גביו לטמא תולין ומשקין נקט אוכלין משום דגמי למימא משא"כ המת דאפילו אוכלין ומשקין לא נעשו עיקר מדרש' דמ"ג נדה: היה

ובמרוכין. כשיש משכבות רבות בקף מאזינים כנגד הזב שאין אחד מהם נושא את רובו טהורין דכי כרעו הן אין רובו של זב נישא על אחד מהן אלא כל אחד מהמשכבות נשא מיטו שלו זב ורבתן חשבי ליה

יבין **ישראל** **תפארת** **יבין**
ממדרם. דליין רק עליונו של זב דאיט רק ראשון כפתוחה סו' כ"ב: (מד' מדרם. דהו"ל תחתון של זב כפתוחה סו' כ"ב: מה) בהיה בקף שנייה שכרעס רק כלי אחד הראוי למשכב: (מו) יש משכבות רבות בקף שנייה: (מו) של זב. ואזלי לטעמייהו צמ"ד: (מה) כולן נעשין ראשון בין כרע הוא או הן כפתוחה סו' כ"ב כ"ג: (מש) ה"ה נבלה: פ) בין משכב ומושב בין משנה

אחרונה
הן טמאין בהיסט ע"כ. ללא שייך טומאת משכב באוכלין ומשקין אלא טומאת היסט לבד. אלא מ"ש דכרעו הן גמי טמאין ולא כן שנינו לקמן פ"ה מ"ב אלא כל שהזב נישא עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב. וכתב הרמב"ם דהכרעה שאני דאפילו כרעו הן הזב מסיטין דמכחו הוגבה מעל הארץ שאם לא היה הזב בקף שנייה היו הם שקועין ומונחין בארץ ע"כ וכ"כ הר"ש שאם מונחין בארץ אין כאן נישא. ובין דמכחו הוגבה לא דמי לזב נישא עליו דלקמן פ"ה דטהור דהתם אין כאן הזב בהן. ובתוספתא הביאה הר"ש תניא הזב בקף מאזינים ואוכלין ומשקין כנגדו אע"פ שאין מרוחקין מן הארץ אלא כ"ש נותנין עליהן חומרי נושא וחומרי נישא ע"כ ועיין בהר"ש. ורש"י במס' שבת דף ס"ג גורם במתני' כרעו הן טהורין וכדקו"ל כל הנישא ע"ג הזב טהור. וקשה דבתוספתא זו מוכה דגרסי' טמאין: ובמת הכל עהור הן מן האדם. הכל עהור היינו בין נושא בין נישא דנושא המת את הכלים או אוכלין ומשקין ולא נגט בהן טהור דלא מינו טמא נושא את הטהור שטמא חוץ מהסיטו של זב. ונישא שהמת נישא ע"ג כלים או ע"ג אוכלין ומשקין גמי טהור שאין לך מתטמא במשא

שחב עושה מ"י מ"י
כה"י מ"י א"י מ"י
המה ספסא יושבתי
סטה פ"ה ה"ב מ"י פ"ה
פ"ב ס"ד :

כגון כבף מאזניס לצד מאהל טהור . חוץ מן האדם . דבזמן שמכריע את המת עמא מפני שהסיוני . כדלמריקן בפ' בתרא דגדה (דף סט) אטו מת מי לא מטמא במשא : מדף. לשון טומאה קלה . כדכתיב (ויקרא יו) קול עלה נדף . ורמז"ס פ"י מדף מל' ריחו נודף שרית טומאת

האדם(יא). זה חומר בוב מבמת. חומר במת מבזב(יב). שהוב עושה משבב ומושב מתחתיו(יג) לטמא אדם ולטמא בגדים(יד). ועל גביו(יה) מדף(יז). לטמא אוכלין ומשקין. מה שאין המת מטמא

הוא הולכת למרחוק לטמא כל הכלים שעל גביו. אף ע"פ שלא נגע בהם . אבל לא כטומאת הכלים שתחתיו . שכלים שעל גבי הוב אע"פ שיש דברים חוללים בינם לבין הוב כלם טומאים טומאה קלה לטמא אוכלים ומשקין . אבל לא לטמא אדם וכלים . ואילו כלים שתחתיו אפילו הן מאה זה על גב זה . התחזקו שכלם עמא טומאה חמורה לטמא אדם לטמא בגדים כמו העליון : מה שאין המת מטמא . דמתחתיו

אליהו רבה
פ ה"י נרסין זה חומר בוב סבמת שהוב עושה משבב כ"י . ולא נרסין האל וחומר במת מבזב וכפ"ה הוא דנרסין חומר במת סבמת עמא פ :

של פרה . ועל אותו ענין אמרו בגמרא (גדה דף ד') מאי מדף כדכתיב קול עלה נדף ר"ל כי הוא מענין התנועה . ופ"י הזה אינו מן הגמרא אלא כשנבדלו בגליון מן פ"י רבנן בברייתא וכתבן המעתיק צמוך הדברים . ולא נזכרו עליהן . אמנם הענין אשר הנחנו בו *מכאן (מטומאת מדף) עקרו מגדף . והוא

של פרה . ועל אותו ענין אמרו בגמרא (גדה דף ד') מאי מדף כדכתיב קול עלה נדף ר"ל כי הוא מענין התנועה . ופ"י הזה אינו מן הגמרא אלא כשנבדלו בגליון מן פ"י רבנן בברייתא וכתבן המעתיק צמוך הדברים . ולא נזכרו עליהן . אמנם הענין אשר הנחנו בו *מכאן (מטומאת מדף) עקרו מגדף . והוא

משנה אחרונה
במשא אלה אדם כלבד כמ"ס הרב פ"ק דכלים וכו"ה במתני' לקמן פ"ה ודקתני במת ה"ה בכל הטומאות חוץ מזה ונקט מת שיש דבשי למתני ספסא חומר במת מבזב : מה שאין המת מטמא . מ"ס הרב דמתחתיו אפילו הטומאה בוקעת ויורדת מ"מ אינו מטמא אדם לטמא בגדים וכו"ה הר"ם . והשיג ע"י כס' משנת הכמים דלפי ששט הרב רפ"ק דאהלות דכל הכלים אמרי' חרב כחלל בין כלי מתכת בין כלי עץ ונגדים בין כלי עץ ונגדים ח"כ כשהטומאה בוקעת ויורדת הוי כנוגעין ונעשו אפי' אבות ומטמאין את האדם להיות אב ומטמא בגדים . ומיהו הר"ם ש"כ לטעמי' ח"ל

ולא מאמרו ריחו נודף ר"ל יריח למרחוק הרבה (השאלה) הענין הזה על הוב כ"י כאלו יעבור ריחו כ"י על דרך הדמיון ע"כ . ושם ברפ"י דפרה מפרש גם בטומאת מדף שכתבן נאמרו הענין . שכתב שהוא כאלו הגיע אליו תנועה חלושה מן הוב להמיכתו עליו . ע"כ : **לטמא** אוכלין ומשקין . ולמדו הענין הזה בוב מאמרו בו כל כלי עץ ישטף במים . אמרו בהפ"ה מה בא זה ללמדנו . אם ללמד שיטמא כלי שטף במגע . הרי כבר נאמר והנוגע בבשר הוב יכבס בגדיו . אם הנוגע בו מטמא כלי שטף במגע . הוא עלמנו לא יטמא כלי שטף במגע . ח"כ למה נאמר וכל כלי עץ ישטף במים . אלא אלו אוכלים ומשקין וכלים שע"ג הוב . ואמרו עוד וכל כלי עץ ישטף במים למד שהוא עושה על גביו מדף . הרמב"ם . ומ"ס הר"ב ואלו כלים שתחתיו פ"י הראויים למשכב ומושב כדתן במשנה ב' פרק דלקמן :

של פרה . ועל אותו ענין אמרו בגמרא (גדה דף ד') מאי מדף כדכתיב קול עלה נדף ר"ל כי הוא מענין התנועה . ופ"י הזה אינו מן הגמרא אלא כשנבדלו בגליון מן פ"י רבנן בברייתא וכתבן המעתיק צמוך הדברים . ולא נזכרו עליהן . אמנם הענין אשר הנחנו בו *מכאן (מטומאת מדף) עקרו מגדף . והוא

משנה אחרונה
במשא אלה אדם כלבד כמ"ס הרב פ"ק דכלים וכו"ה במתני' לקמן פ"ה ודקתני במת ה"ה בכל הטומאות חוץ מזה ונקט מת שיש דבשי למתני ספסא חומר במת מבזב : מה שאין המת מטמא . מ"ס הרב דמתחתיו אפילו הטומאה בוקעת ויורדת מ"מ אינו מטמא אדם לטמא בגדים וכו"ה הר"ם . והשיג ע"י כס' משנת הכמים דלפי ששט הרב רפ"ק דאהלות דכל הכלים אמרי' חרב כחלל בין כלי מתכת בין כלי עץ ונגדים בין כלי עץ ונגדים ח"כ כשהטומאה בוקעת ויורדת הוי כנוגעין ונעשו אפי' אבות ומטמאין את האדם להיות אב ומטמא בגדים . ומיהו הר"ם ש"כ לטעמי' ח"ל

מה שאין המת מטמא . אמר הקצ"ה כל המשכב אשר ישכב עליו הוב יטמא . ולא אמר כל המשכב אשר ישכב עליו יטמא . והיה הענין חוזר על הוב הקודם זכרו . דקדקו בזה ואמרו הוב לא המת . הרמב"ם . ומ"ס הר"ב וע"ג מדף כ"י מ"מ אם היה המת צבית סמוך לשמי קורה (ענין צבית פסחים) וכו' כה"ג בוב עמא מתחתיו כ"י כדתן בפרק דלקמן משנה ב' . אבל הנה יא' * ל' הר"ב במה שלא נכנס בו . אבל הר"ם כתב וע"ג מדף כ"י ויש לפרש כגון עלייה מוסקת . דאם המת בעליה ומשכבו ומושביו צבית עד שמי קורה . והסרס נכפפין מוכידין המת . ומכבידין על המשכבות . או שהמת צבית כ"י . אבל הר"ב הואיל וכבר מלא חילוק בין זב למת במתחתיו שבזב מטמא אדם לטמא בגדים משא"כ במת לכך לא ראה להעתיק את המת בעלייה כ"י . ושאיני הר"ם שאע"פ שכתב ג"כ החילוק הזה . הרי הקשה עליו משום דעל גבי מדף במת נמי כ"י וכתב ע"י ויש לפרש כ"י כלומר שמפרש בין מתחתיו בין על גביו בענין אחד . משא"כ

של פרה . ועל אותו ענין אמרו בגמרא (גדה דף ד') מאי מדף כדכתיב קול עלה נדף ר"ל כי הוא מענין התנועה . ופ"י הזה אינו מן הגמרא אלא כשנבדלו בגליון מן פ"י רבנן בברייתא וכתבן המעתיק צמוך הדברים . ולא נזכרו עליהן . אמנם הענין אשר הנחנו בו *מכאן (מטומאת מדף) עקרו מגדף . והוא

משנה אחרונה
במשא אלה אדם כלבד כמ"ס הרב פ"ק דכלים וכו"ה במתני' לקמן פ"ה ודקתני במת ה"ה בכל הטומאות חוץ מזה ונקט מת שיש דבשי למתני ספסא חומר במת מבזב : מה שאין המת מטמא . מ"ס הרב דמתחתיו אפילו הטומאה בוקעת ויורדת מ"מ אינו מטמא אדם לטמא בגדים וכו"ה הר"ם . והשיג ע"י כס' משנת הכמים דלפי ששט הרב רפ"ק דאהלות דכל הכלים אמרי' חרב כחלל בין כלי מתכת בין כלי עץ ונגדים בין כלי עץ ונגדים ח"כ כשהטומאה בוקעת ויורדת הוי כנוגעין ונעשו אפי' אבות ומטמאין את האדם להיות אב ומטמא בגדים . ומיהו הר"ם ש"כ לטעמי' ח"ל

מלאכת שלמה
בזב שהוב וכו' ונמחקו מלות וחומר במת מבזב . וכן הגי' הר"י יהוסף ז"ל . (ד) ולפי פירוש הר"ם ז"ל אין טומאת ח"ף אלא באוכלין ומשקין שעל גביו ולא בכלים שעל גביו ולדעת הרמב"ם ז"ל גם כלים שעל גביו יש להן טומאת מדף וכמו שהעתיק פירושו רש"י . וענין בספר קרבן אהרן פ"ה ג' דפרשת זבים :

של פרה . ועל אותו ענין אמרו בגמרא (גדה דף ד') מאי מדף כדכתיב קול עלה נדף ר"ל כי הוא מענין התנועה . ופ"י הזה אינו מן הגמרא אלא כשנבדלו בגליון מן פ"י רבנן בברייתא וכתבן המעתיק צמוך הדברים . ולא נזכרו עליהן . אמנם הענין אשר הנחנו בו *מכאן (מטומאת מדף) עקרו מגדף . והוא

משנה אחרונה
במשא אלה אדם כלבד כמ"ס הרב פ"ק דכלים וכו"ה במתני' לקמן פ"ה ודקתני במת ה"ה בכל הטומאות חוץ מזה ונקט מת שיש דבשי למתני ספסא חומר במת מבזב : מה שאין המת מטמא . מ"ס הרב דמתחתיו אפילו הטומאה בוקעת ויורדת מ"מ אינו מטמא אדם לטמא בגדים וכו"ה הר"ם . והשיג ע"י כס' משנת הכמים דלפי ששט הרב רפ"ק דאהלות דכל הכלים אמרי' חרב כחלל בין כלי מתכת בין כלי עץ ונגדים בין כלי עץ ונגדים ח"כ כשהטומאה בוקעת ויורדת הוי כנוגעין ונעשו אפי' אבות ומטמאין את האדם להיות אב ומטמא בגדים . ומיהו הר"ם ש"כ לטעמי' ח"ל

יבין תפארת ישראל
בא דבסיוע הוא לנבילה או מת הו"ל כנושא אותו . ובהסיקוהו הו"ל כאלו נשארו דטהור בלא נגען : (ג) רב"א ל"ג ל"ד מלות אלו . ולפע"ד זה דרישא קאי נמי לחומר במת מבזב . מעיקרא כיוול להו . והדר מפרש ל"ב

של פרה . ועל אותו ענין אמרו בגמרא (גדה דף ד') מאי מדף כדכתיב קול עלה נדף ר"ל כי הוא מענין התנועה . ופ"י הזה אינו מן הגמרא אלא כשנבדלו בגליון מן פ"י רבנן בברייתא וכתבן המעתיק צמוך הדברים . ולא נזכרו עליהן . אמנם הענין אשר הנחנו בו *מכאן (מטומאת מדף) עקרו מגדף . והוא

משנה אחרונה
במשא אלה אדם כלבד כמ"ס הרב פ"ק דכלים וכו"ה במתני' לקמן פ"ה ודקתני במת ה"ה בכל הטומאות חוץ מזה ונקט מת שיש דבשי למתני ספסא חומר במת מבזב : מה שאין המת מטמא . מ"ס הרב דמתחתיו אפילו הטומאה בוקעת ויורדת מ"מ אינו מטמא אדם לטמא בגדים וכו"ה הר"ם . והשיג ע"י כס' משנת הכמים דלפי ששט הרב רפ"ק דאהלות דכל הכלים אמרי' חרב כחלל בין כלי מתכת בין כלי עץ ונגדים בין כלי עץ ונגדים ח"כ כשהטומאה בוקעת ויורדת הוי כנוגעין ונעשו אפי' אבות ומטמאין את האדם להיות אב ומטמא בגדים . ומיהו הר"ם ש"כ לטעמי' ח"ל

ראשון ושני ומשום אהל לא מטמא דהרמב"ם לטעמי' דטמא מת אינו מטמא באהל כדתן ספ"ה דאהלות . אבל הרב שסובר שט דטמא מת ג"כ מטמא באהל והרב כהלל כל הכלים אין ליישב מ"ס כהן דמת מה שתחתיו אינו מטמא אדם לטמא בגדים . כ"י מדברי ספר משנת חכמים . והנה מ"ס להרב קשה יפה כתב אהל מ"ס להרמב"ם יש לפרש שלא כנגד הטומאה ומשום אהל נמי ליכא דאין טמא מת מטמא באהל . אבל להרב שסובר דטמא מת מטמא באהל קשה . ל"ל דהא ג"כ לאו קושא הוא דהא י"ל דהבא צבדים המונחים תכופים וע"י ואין כהן אהל דאין אהל פחות מטפה . אלא משום מעט אהין . עלה דמירי שלא כנגד הטומאה כמו להרמב"ם . ולענין עיקר פ"י המשנה מה שאין המת מיעמא מתחתיו היינו כגון שהמת במטה ורגלי' נבדלו ספה וארבע טליות תחת ארבע רגלי המטה דבזב עמאות כדלמרי' במתני' דלקמן ובמת כה"ג סהור דרזונה ליכא כיון שנבדלות ספה . א"ל בעשר משכבות והעליון ארוך יותר ויואל להלן ברחוק והמת מונח על מקום היואל צב"ג בוב עמאות אע"פ שאינו יושב ע"ג כולן כמו טליות תחת רגלי המטה דעמאות אע"פ שאינו שוכב על הרגלים אלא בתוך המטה דהכל חשוב משכב . ובמת אינו אלא משום מעט מונחין בו ראשון ושני . והרמב"ם כתב בחבורו ספ"ה מהט"מ במת אין חילוק בין משכב למגע וכולן מונחין בהן ראשון ושני ושלישי והרביעי טהור אם אין שם אהל ולא רזונה או שה"י אכן מדביל ביניהן ע"כ . מ"ס אם אין שם אהל ולא רזונה . כלומר שאם היו המשכבות באהל פשיטא אפילו הם אסף זו ע"ג זו כולן עמאות דכתיב וכל אשר באהל יטמא . וכן אם הרבה משכבות זו ע"ג זו וטומאה רזונה תחתיהן או ע"ג ע"ג בוקעת לכולן . אלא מ"ס או שה"י אכן מדביל ביניהן משמע דר"ל דבאזנן מדביל אפילו באהל ורזונא מגיל . ואינו מונח לפענ"ד דברזונה פשיטא דלא מהני אכן מדביל דרזונה בוקעת אף באזניס וכחתיי הכמים . ובאהל נמי תנן פ"ד דאהלות

של פרה . ועל אותו ענין אמרו בגמרא (גדה דף ד') מאי מדף כדכתיב קול עלה נדף ר"ל כי הוא מענין התנועה . ופ"י הזה אינו מן הגמרא אלא כשנבדלו בגליון מן פ"י רבנן בברייתא וכתבן המעתיק צמוך הדברים . ולא נזכרו עליהן . אמנם הענין אשר הנחנו בו *מכאן (מטומאת מדף) עקרו מגדף . והוא

משנה אחרונה
במשא אלה אדם כלבד כמ"ס הרב פ"ק דכלים וכו"ה במתני' לקמן פ"ה ודקתני במת ה"ה בכל הטומאות חוץ מזה ונקט מת שיש דבשי למתני ספסא חומר במת מבזב : מה שאין המת מטמא . מ"ס הרב דמתחתיו אפילו הטומאה בוקעת ויורדת מ"מ אינו מטמא אדם לטמא בגדים וכו"ה הר"ם . והשיג ע"י כס' משנת הכמים דלפי ששט הרב רפ"ק דאהלות דכל הכלים אמרי' חרב כחלל בין כלי מתכת בין כלי עץ ונגדים בין כלי עץ ונגדים ח"כ כשהטומאה בוקעת ויורדת הוי כנוגעין ונעשו אפי' אבות ומטמאין את האדם להיות אב ומטמא בגדים . ומיהו הר"ם ש"כ לטעמי' ח"ל

פ"ה

שהיה כמאמר ע"י ר"ל מה
ע"י ר"ל וזכרנו כמ"ס
ה"ל ע"י ר"ל :
היה יושב שם ג' ע"י
ע"י ר"ל וזכרנו כ"ס. ה"ה
רובו ע"י ר"ל :

תוספות חדשים

ו' במשנה מה שאין
המת מטמא. ר"ל פי'
לפי'ן מדף י"ט חילוק כמ"ס
הרמב"ם פ"ד מהש"מ
הלכה י"ד דלמת אינן
עומדים אלא ראשון ב' ג'
בין מהתחין. ודין
והביאה התי"ש דלקמן סוף
המשנה ומדף דוב אפילו
עשר מצות פ"ג כולה
נעשים ראשונים למת
אוכלים ומשקים. וכ"כ
רש"י ז"ל ביומא דף ו'
ר' בהר"ב ד"ה מה שאין
המת כו' לטמא בגדים.
הוא כמ"ס. אבל לפי דברי
תו"ש ד"ה מה שאין כו' לא
היה כתוב ג' דכתיב
הר"ב דברים האלה:

ו' בהר"ב ד"ה ועל גביו
כו' בין מהתחין מהור.
א"י כיון אכן גדולה או
נסב גדול הבהמת מלך
אחד. והמשכב מלך אחד
זה שלא כנגד זה. (הר"ם
והרא"ש):

ו' בהר"ב ד"ה ר"ש כו'
שיהא אחד נושא את
רובו. א"י ר"ש לנעמה
דכפ"י דבכתב ספר ר"ש
זה אינו יכול וזה אינו יכול.
איש אלא כמשיבו ופטור
(הר"ם):

הר"ב שהכניס הפירכא דגביו על גביו מדף ולא בלשון קשיא
אלא הכי החילוק דבמתחיו. וכמלא שאין רטוב אלא לפרש
בעל גביו בלבד. ואע"פ שאין ענינו שיה לזמתחיו. לכך
לא שלחתי יד להכניס בלשון הר"ב ולהסוּף החלוקה דאם
המת בעלייה כו' אבל ודאי דסוף
דבריו שלא בדקדוק כחצם. שהיה לו
לקלר. ולא לכתוב אלא דכתיב"ג בזב
טמא לטמא אוכלים ומשקים. ובמת
טהור. והמגיה כן לא הספיד. ודין
זה דזמת כתבו עוד הר"ב בפרק
דלקמן משנה ג'. ושם הפרש ב"ד.
ובמסכת עדיות פ"ו משנה ב' מפרש
הר"ב משא"כ המת דאין עומדין
אלא ראשון ושני ושלישי. בין מהתחין
בין מעל גביו. וכן פי' שם הרמב"ם.
גם בחיבורו ספ"ה מה' טומאת מת
(הלכה י"ד): ו' ה"ה רכוב. ובפי'

מטמא יו). חומר במת. שהמת מטמא
באהל. ומטמא טומאת שבעה. מה
שאין הוב מטמא יו): ו' היה יושב יט)
על גבי המטה. וארבע שליות תחת
ארבע רגלי המטה. מטמאות. מפני
שאינה יכולה לעמוד על שלשים).
ר"ש מטהר. היה רובב על גבי
בהמה א). וארבע שליות תחת
ארבע רגלי בהמה. מהורות.
מפני

רובו של זב נשא עליו: רבי שמעון מטהר. דבצי שיעור
זיבה לזה ושיעור זיבה לזה כלומר רובו של * זה מכבד על כל א'
וא'. ואזרח לטעמי' דאמר לעיל בפרקין בימידי טמא. ובמרוזים
טהור. שאין א' נושא את רובו. ואין הלכה כר' שמעון: היה
רובב על גבי בהמה. בעומדת איירי. דאי במהלכת כל שעה
האחד נעקר ועומדת על ג' וטמא מה שחתהין שאינה יכולה לעמוד על ששים: שיכולה לעמוד על ג'. הלכך כל חד וחד כוה
ליה

דמתחיו אפילו טמא בוקעת ויורדת. מ"מ אין משכב
ומושב שחתיו מטמא אדם לטמא בגדים: ועל גביו מדף.
כתי דמת מטמא כלים שעל גביו טומאת מדף לטמא אוכלים
ומשקים. דטומאה בוקעת ועולה. מ"מ אם * היה המת בעליה
ומשכבות ומושבות צבית עד שמי
הקורה והנסרים נכפפים מכובד המת
ומכבדין על המשכבות און המת
צבית סמוך לשמי קורה. והמשכבות
בעליה. וכפפים הנסרים מכובד
המשכבות ומכבדים על המת. כי
האי גונאכ בזב. טמא מתחיו לטמא
אדם לטמא בגדים. ועל גביו לטמא
אוכלים ומשקין. ובמת בין על גביו
בין מתחיו טהור:

ו' שאינה יכולה. וכיון דזה אינו
יכול וזה אינו יכול. כל
חד וחד כוליה מעשה עבד ואיכא
רובו של זב נשא עליו: רבי שמעון מטהר. דבצי שיעור
זיבה לזה ושיעור זיבה לזה כלומר רובו של * זה מכבד על כל א'
וא'. ואזרח לטעמי' דאמר לעיל בפרקין בימידי טמא. ובמרוזים
טהור. שאין א' נושא את רובו. ואין הלכה כר' שמעון: היה
רובב על גבי בהמה. בעומדת איירי. דאי במהלכת כל שעה
האחד נעקר ועומדת על ג' וטמא מה שחתהין שאינה יכולה לעמוד על ששים: שיכולה לעמוד על ג'. הלכך כל חד וחד כוה
ליה

דשבת דף ל"ג מיייתי לה וגרס היה רכוב. וכן העתיק
הרמב"ם בפ"ו מהלכות משכב שם אבל הר"ב העתיק כגירסת
הספר. וגם היא נכונה. שכן בלשון גמרא פ"ק דצ"מ דף ח'
ועיין מה שכתבתי בזה במשנה ג' פ"י דגדרים (ד"ה אביה):
מפני
האחד נעקר ועומדת על ג' וטמא מה שחתהין שאינה יכולה לעמוד על ששים: שיכולה לעמוד על ג'. הלכך כל חד וחד כוה
ליה

ז שליות עליה לשון יחד שליות לשון רבים ופי' בערוך בשם ר' מלליה
עליה הוא ריבוי ולמה נקרא שמה שליות שהוא למעלה מכל
הבגדים כדמתרגמינן וישאו אותו בגביו ונעלו ע"כ:
מפני שאינה יכולה לעמוד על שלם (ה' ר"ה) מטהר לטעמיה דלייר שם פרק
המזניע לענין שבת זה אינו יכול וזה אינו יכול אלא כמשיע
ופטור וי"מ דאזרח לטעמיה דאמר לעיל וכו' כמו שפירש ר"ע ז"ל:
מפני

ז שליות עליה לשון יחד שליות לשון רבים ופי' בערוך בשם ר' מלליה
עליה הוא ריבוי ולמה נקרא שמה שליות שהוא למעלה מכל
הבגדים כדמתרגמינן וישאו אותו בגביו ונעלו ע"כ:
מפני שאינה יכולה לעמוד על שלם (ה' ר"ה) מטהר לטעמיה דלייר שם פרק
המזניע לענין שבת זה אינו יכול וזה אינו יכול אלא כמשיע
ופטור וי"מ דאזרח לטעמיה דאמר לעיל וכו' כמו שפירש ר"ע ז"ל:
מפני

משנה אחרונה

מ"א כלים שבינו לבין
הארץ שבינו לבין הכולל
אם יש שם פותח עשה
טמאין ואם לאו טהורין.
וה"ה בלבן מכבדל אם
יש שם פ"ט כולן טמאין
ואין כולן טמאין ראשון
ושני טהרי כולן בזהל
המת הן. ואם אין שם
פ"ט כולן טהורין
ואפילו שני ובלתי
טהורין. ואין לפרש

כלים: (זו) דאע"ג דטומאת מת בוקעת למעלה ולמטה. וכלים
האחיליו על המת. או שהמת האחיל עליהן עשין אבי אבות
כפתיהם סו' ח'. עכ"פ בזהמה תקרת האהל מפסקת בין מת
לכלים. בין שהיו הכלים למעלה או למטה. אף שהיתה התקרה
דקה. ומה שלמטה נכסף ע"י הדבר שממעל לתקרה. אפ"ה
הכלים טהורים משא"כ בזב כתיב"ג דין עליון ותחתון של זב יש

לחן: (נה) הא דלא חשיב נמי דכלי הנטמא במת נעשה אבי
אבות. דעכ"פ אין חומר באבות מצדא. בגוף הטומאה
בעלמא. כך ר"ל: (ש) הזב: (ס) וכיון דכל א' אינו יכול. הו"ל
כעשה כ"א כולו כפ"י דשבת. ור"ש דמטהר לטעמי' שם וכנ"ל
סו' מ"א: א) דוקא בעומדת אבל במהלכת כולן טמאות.
דמדעקר כל שעה רגל א' וגסמכת על ג'. ואינה יכולה לעמוד
על

דאהל שאמר לאו שהטומאה עם הכלים בתוך האהל. אלא אהל דהכא היינו שהאהל כוית מן המת עצמו על הכלים. ואמר שאם היה אכן מבדיל כלומר שהכזית גבוה
טפה מן הכלים שאינו רגזה והאכן מבדיל שאין כאן ג"כ טומאת אהל או מוכין ראשון ושני. גם זה לא יתכן דא"כ בזב נמי כה"ג טהור כיון שאין הטומאה נוגעת
בכלים אין לו דין אכן מטמא. וגראה דאין ה"ג כתיב"ג אף בזב טהור והרמב"ם כה"ל טומאת מת לא נחית לחומרי דבין זב למת אלא דיני טומאת מת הולך ומבאר.
ומתני' דהכא דהומר בזב מטמא היינו בנוונא דפי' לעיל. ומ"ס הרב וע"ג מדף אע"ג דזית נמי מטמא כלים שג"ג מדף דטומאה בוקעת ועולה וכו' ליכא דטומאה
בוקעת לא מצינו אלא ברזוזה דבוקעת עד לרקיע. אבל כשאינו רגזה אינה בוקעת עד לרקיע. ואין טומאה מה שג"ג אלא מחמת כלים המאחילין על המת ואכתי איכא
הומר בזב שמטמא ע"ג כל הבגדים אפילו הן מאה. ואלו במת אין טומאתו אלא משום מנע ומונוין בו ראשון ושני. גראה דבמת נמי כתיב"ג כולן טמאין אפילו הן מאה
דכיון דק"ל אין כלי נעשה אהל לטהר חשיבי כאלו כולן מאחילין דהא ליכא דבר החוץ. ומ"ס הרב עוד שאם המת בעלייה והנסרים נכפפין מכובד המת כו' לרבותא
כ"כ דבמת אפילו נכפפין אינו מטמא ויהיה בלבן מהמא דבני זב דטמא אפילו אין נכפפין דלבן מטמא אינו נכסף אלא כל שמכבד אפילו בלבן שאינו ניכר הקבא למה
טמא. עיין מ"ס רפ"ה דטהרות ובהא דתנן וע"ג מדף לטמא אוכלין ומשקין איתא בספרא וכל כלי עץ ישסף במים א"ר שמעון מה בא זה ללמדנו אם שהזב מטמא
כלי שסף במנע כבר לאמר והגונע בכשר הזב וכבש גדלים אם הכניע בו מטמא כלי שסף במנע הוא עצמו לא יטמא כלי שסף במנע אלא וכל כלי עץ אלו אוכלין ומשקין
וכלים שג"ג הזב ע"כ והביאוהו הרמב"ם והר"ם. וקשה דלקמן פ"ה מ"ב דרש"י לה מכל אשר יהיה תחתיו מאי תחתיו אילימא תחתיו דזב היינו משכב אלא כל אשר
יהיה הזב תחתיו וכו' כמ"ס הרב שם ותלמוד ערוך הוא ברפ"ד דנדה דמתחין לא שמעינן אלא כשמיחד להיות עליונו מדמפיך לה בלשון תחתיו משמע דומיא דתחתיו
לי. ואפשר דמרי מיייתי לה מהכא ומר מהכא. ועוד י"ל דאי מקרא דתחתיו לא שמעינן אלא אוכלין ומשקין כמ"ס הרב שם וא"כ תרי קראי למה
ופשטי' דקרא נמי משמע הכי דממשכב דבעינן מיוחד לו נפקא לן מדכתיבי אשר ישכב ואשר ישכב ולא נאמר שכב וישב משמע שמיחד לכך והוצא בתו"ש ע"כ דכלים מ"ג.
וה"ג גבי עליונו דכתיב אשר יהיה תחתיו ולא כתיבי היה שמעינן דמיוחד לכך. להכי אינפירך קרא וכל כלי עץ דאין דרך כלי עץ להיות מיוחד ליתנו ע"ג הזב וכו' אוכלין
ומשקין. ואי מקרא דכל כלי עץ לא היה מוקמי' ליה לעליונו דלא רמיזא הכא כלל. אלא לכתר דגלין הן קרא דתחתיו לעליונו ילפ"י מודך קרא דאפילו אינו מיוחד
לכך ואפילו כלי עץ ואוכלין ומשקין שאין רגילות להיות עליו. וי"ל דהיינו דמתיא בתוספתא הביאה הר"ם כאן החמירה תורה בלאוכלין ומשקין שג"ג הזב מאוכלין ומשקין
ומדף שחתה הזב ע"כ. משום דלאוכלין ומשקין שחתה הזב טהורין לגמרי כשלא נגע בהן ואלו שג"ג לעולם טמאין. אבל הר"ם מפרש דהחמירה תורה בלאוכלין ומשקין
ומדף שג"ג הזב שהאוכלין ומשקין בתוך הכלי והוא המדף הו אוכלין ומשקין כנוגעין בזב והם ראשונים. אבל כשהם תחתיו האוכלין שבתוך הכלי שניים עכ"ל ולא
למה

הזון נחום

ו' היה יושב וכו' (עיין מלאכת שלמה אות ה'). ולפי דבריו ז"ל למה יהיה
טמא השלית שחון תחת רגלי המטה או שהמטה והאל דבר פשוט הוא
שדרך בני אדם להקפיד בזה שלא יהיה השלית שהוא למעלה מכל הבגדים נתון תחת
רגלי המטה או הכהמה וכו' ואזרח לטעמי' כל מקום וים ליטב וק"ל ומ"מ
קשה נמי דאומרים לו עמוד ונעשה מלאכת המשכב מ"מ מחמת בגדים אע"פ ששכבו
אומרים עמוד הלא כעלמא שמחין עם מלאכתם וכרייהו ז' מה פושא:
מפני

תפארת ישראל

יבין

יבין

לחן: (נה) הא דלא חשיב נמי דכלי הנטמא במת נעשה אבי
אבות. דעכ"פ אין חומר באבות מצדא. בגוף הטומאה
בעלמא. כך ר"ל: (ש) הזב: (ס) וכיון דכל א' אינו יכול. הו"ל
כעשה כ"א כולו כפ"י דשבת. ור"ש דמטהר לטעמי' שם וכנ"ל
סו' מ"א: א) דוקא בעומדת אבל במהלכת כולן טמאות.
דמדעקר כל שעה רגל א' וגסמכת על ג'. ואינה יכולה לעמוד
על

לחן: (נה) הא דלא חשיב נמי דכלי הנטמא במת נעשה אבי
אבות. דעכ"פ אין חומר באבות מצדא. בגוף הטומאה
בעלמא. כך ר"ל: (ש) הזב: (ס) וכיון דכל א' אינו יכול. הו"ל
כעשה כ"א כולו כפ"י דשבת. ור"ש דמטהר לטעמי' שם וכנ"ל
סו' מ"א: א) דוקא בעומדת אבל במהלכת כולן טמאות.
דמדעקר כל שעה רגל א' וגסמכת על ג'. ואינה יכולה לעמוד
על

לחן: (נה) הא דלא חשיב נמי דכלי הנטמא במת נעשה אבי
אבות. דעכ"פ אין חומר באבות מצדא. בגוף הטומאה
בעלמא. כך ר"ל: (ש) הזב: (ס) וכיון דכל א' אינו יכול. הו"ל
כעשה כ"א כולו כפ"י דשבת. ור"ש דמטהר לטעמי' שם וכנ"ל
סו' מ"א: א) דוקא בעומדת אבל במהלכת כולן טמאות.
דמדעקר כל שעה רגל א' וגסמכת על ג'. ואינה יכולה לעמוד
על

ז' תי"ט ד"ה על המכבש
כר גלה סודו ליראיו.
ואכ"פ סס מפ' תהום'
לסכרתי הרמב"ם דמש"ס
בזמן שטעון אבנים טהורים
מפי שפי' אבנים אינו
מסודק. אבל כשהוא קבוע
בחבלים הוא מהודק. ע"כ.
והוא דלא הביא סך דינא
דחבלים דעמלון. אפשר
דקוט לשון המשנה וסמך
אליו דוקא כובס. אבל
של בי"ב דהיינו חבלים
עמאים:

משנה אחרונה

שתי ידיו לצד כמ"ס
התו'. ר' יוסי אמעטנת
הפיד. שששן בכל כהו
הסום על רגליו והמור
על ידיו אמ"ס שטומדת
על כולם כמש"ל ואע"ג
לדעתין אכן מהמא
מטמא אמ"ס שאינו
מכבד כשישב על האבן
שעל המשכב והאבן
גדולה וכדעה ואין
ניכר הכבדו על
הכלים משום דבהי שאינו
ניכר מ"מ א"ל שאינו
מכבד כ"ס כמ"ס רפ"ח
דטהרות. היינו כשאין
תחתיו על הזב אלא
משכב אחד או רכס
ובזמן הס כנגד משכו.
אבל הכא שטנית אחד
בכאן ואחד בכאן אולי'
בחר המכבד שהוא
הנושא את רובו. ובסמוך
כתוב עוד בזה:
כלים שבעקל עמלון.
פי' הרב שמשענת
הקורה על העקל. וגבי
מכבש של כובס כתב
שאין היושב בקצה
מכבד על הכלים ע"כ
וכ"מ מדברי הרמב"ם
בפירושו. ודוקא יושב
בקצה שלא כנגד הכלים
דכ"ה"ג אפשר שאינו
מכבד כלום. אבל יושב
כנגד המשכבות א"ל
ג"ל יכבדו משהו כדפי'
לעיל אלא אם אינו
נוגע המכבש בכלים שיש
הלל בינו ובין הכלים אז
אינו מכבד כלום כמ"ס
מהר"ם. ומ"מ מ"ה הרב
לד"ה"ק במכבש הבגדים
טהורים שיושב בקצה
ואינו מכבד ור"ג סבר
ה"ה שלא יכבדו ודוקא
לומר דלמיני ביה.
וכן לפי סי' מהר"ם שיש

הר"ם: *נשבועקל. פי' הר"ב היא הכפיפה שעולרים
הערוך. ולריכיס לפרש שמ"ס ואחר
שעולרים הזימים. היינו קודם לכן בכלי אחר המיוחד לכך.
והיינו סתם בית הבד. ועיין במשנה ה' פ"ד דב"ב. ובמשנה
ד' פ"ח דמנחות: **על** המכבש של
כובס. כלים שתחתיו טהורין.
לשון הר"ב שאין היושב בקצה הא'
של מכבש. מכבד על הכלים. וז"ל
הרמב"ם כשישב הזב על קצה המכבש
אשר הבגדים תחתיו הן טהורין וחיוב

זה יודע מלורת מכבש של כובסים אלאם בלוחו (הזמן) לפי שאין
ספק כי כשישב הזב על אותו קצה לא יביא כובד ע"ג הכלים (שהיו)
משכב. ור"ג אומר כי הן שבין משכב כבד הוא מכבד
עליהן. ע"כ. ומפרש ג"כ קורות בית הבד. שהקצה האחד שלה. הוא למעלה מן העקל. והוא סומתיה. ועל הקצה הא'
היה יושב הזב ע"כ. וז"ל הרמב"ם בחבורו [שם הלכה ז'] ישב הטמא על קורת בית הבד. כל הכלים שבעקל עמאים
שהרי הם רלוים תחת הקורה. אבל אם ישב על מכבש של כובס. הרי הכלים שתחת לוח המכבש טהורים. מפני שהוא
רפוי. ומלאכת משענת המכבש על רגליו לא על הכלים שתחתיו. שאם יראה אדם להכניס סכין וכיוצא בזה בין הכלים
מתחת המכבש ובין המכבש מכניס אמ"פ שהוא קבוע ע"כ. ופי' הכ"מ דביושב על הקצה מייירי. וה"ל להכ"מ להביא
ראיה מפירושו שבמשנה וכתב עוד דאפשר דמש"ה נקט התנא מכבש של כובס. מפני שאין דרך להדקו מפני שא"ל לכובס
בהידוק דכשיפסחו קמטיו קלת סני לכו אבל מכבש של חייטין מהדקין אותם בכל כחם כדי שיהיו הבגדים עומדים
זקופין ע"כ. אבל הראב"ד כתב על פי תוספתא דמכבש טעון באבנים מייירי ולפיכך האומן מקפיד שלא ליטב עליו שלא יפלו
האבנים מעליו ויתרפה והרי הוא אז כסאה ותקרב (שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתו כדפירש הר"ב במשנה ז' פ' דלקמן)
ואע"פ שהבגדים שבתוכו ראוים לשיבה. השתא מיהא כרוכים הם בדבר שהוא מקפיד עליו. ור"ג מטמא קסבר אין הולכין
אלא אחר הבגדים שבו ועל כן תפסו מכבש של כובס ולא מכבש של בעלי בחים (כדתנן לתרווייהו בספ"ך דשבת) מפני
שדרך כובס לטעון באבנים ואין דרך בעלי בחים אלא להדק בחבלים. ואין קפידא בזה מלישב עליהם. ברוך ה' אשר
גלה סודו ליראיו עכ"ד ותוספתא זו הביאה הר"ם בזה הלשון בזמן שטעון אבנים כלים שתחתיו טהורין ור"ג מטמא בזמן
שחזר בכלים (וגי' הראב"ד בזמן שמהודק בחבלים) כלים שתחתיו טמאין וראיתיהו למהר"ם שפי' וז"ל המכבש אין משענת
המכבש על הכלים ולכך טהורים שהרי טעון אבנים בתוכו ומשענת המכבש על האבנים ג"ל על הכלים ובזמן שחזר
בכלים פי' שהאבנים שבתוכו אין נוגע בהן המכבש אלא המכבש חוזר על הכלים טמאים שהרי משענת המכבש על
הכלים לפי שהמכבש הן שתי לוחות וכדי שלא יפול לוח על לוח משומין בין לוח ללוח אבנים ועינים זבין לוח ללוח החלל
לפי שעה משימים כלים וישב הזב על המכבש אוחן כלים טהורים שהרי משענת המכבש על האבנים ור"ג מטמא משום
דאלו ינטלו אבנים נמלא משענת המכבש על הכלים ע"כ. ונראה בעיני שך הן דברי הרמב"ם שבתוכו ולא כאשר הם בפירושו
דמשום שיושב על הקצה ולא עליו ממש וכמו שהבינים הכ"מ אלא אפילו יושב על המכבש ממש:

כלים שבעקל. טמאין (סו). על
המכבש (סו) של כובס. כלים שתחתיו.
טהורין (סו). ר' נחמיה מטמא (סו):
מכבד על הכלי: ורבי נחמיה מטמא. סבר א"ל שישב בקצה האחד
של המכבש שלא יכבד על הכלים. ואין הלכה כר' נחמיה:
(* בד"ו וזמין אוחן *) (* בד"ו הגי' כפולן *)

הוא למעלה מן העקל. והוא סומתיה. ועל הקצה הא'
היה יושב הזב ע"כ. וז"ל הרמב"ם בחבורו [שם הלכה ז'] ישב הטמא על קורת בית הבד. כל הכלים שבעקל עמאים
שהרי הם רלוים תחת הקורה. אבל אם ישב על מכבש של כובס. הרי הכלים שתחת לוח המכבש טהורים. מפני שהוא
רפוי. ומלאכת משענת המכבש על רגליו לא על הכלים שתחתיו. שאם יראה אדם להכניס סכין וכיוצא בזה בין הכלים
מתחת המכבש ובין המכבש מכניס אמ"פ שהוא קבוע ע"כ. ופי' הכ"מ דביושב על הקצה מייירי. וה"ל להכ"מ להביא
ראיה מפירושו שבמשנה וכתב עוד דאפשר דמש"ה נקט התנא מכבש של כובס. מפני שאין דרך להדקו מפני שא"ל לכובס
בהידוק דכשיפסחו קמטיו קלת סני לכו אבל מכבש של חייטין מהדקין אותם בכל כחם כדי שיהיו הבגדים עומדים
זקופין ע"כ. אבל הראב"ד כתב על פי תוספתא דמכבש טעון באבנים מייירי ולפיכך האומן מקפיד שלא ליטב עליו שלא יפלו
האבנים מעליו ויתרפה והרי הוא אז כסאה ותקרב (שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתו כדפירש הר"ב במשנה ז' פ' דלקמן)
ואע"פ שהבגדים שבתוכו ראוים לשיבה. השתא מיהא כרוכים הם בדבר שהוא מקפיד עליו. ור"ג מטמא קסבר אין הולכין
אלא אחר הבגדים שבו ועל כן תפסו מכבש של כובס ולא מכבש של בעלי בחים (כדתנן לתרווייהו בספ"ך דשבת) מפני
שדרך כובס לטעון באבנים ואין דרך בעלי בחים אלא להדק בחבלים. ואין קפידא בזה מלישב עליהם. ברוך ה' אשר
גלה סודו ליראיו עכ"ד ותוספתא זו הביאה הר"ם בזה הלשון בזמן שטעון אבנים כלים שתחתיו טהורין ור"ג מטמא בזמן
שחזר בכלים (וגי' הראב"ד בזמן שמהודק בחבלים) כלים שתחתיו טמאין וראיתיהו למהר"ם שפי' וז"ל המכבש אין משענת
המכבש על הכלים ולכך טהורים שהרי טעון אבנים בתוכו ומשענת המכבש על האבנים ג"ל על הכלים ובזמן שחזר
בכלים פי' שהאבנים שבתוכו אין נוגע בהן המכבש אלא המכבש חוזר על הכלים טמאים שהרי משענת המכבש על
הכלים לפי שהמכבש הן שתי לוחות וכדי שלא יפול לוח על לוח משומין בין לוח ללוח אבנים ועינים זבין לוח ללוח החלל
לפי שעה משימים כלים וישב הזב על המכבש אוחן כלים טהורים שהרי משענת המכבש על האבנים ור"ג מטמא משום
דאלו ינטלו אבנים נמלא משענת המכבש על הכלים ע"כ. ונראה בעיני שך הן דברי הרמב"ם שבתוכו ולא כאשר הם בפירושו
דמשום שיושב על הקצה ולא עליו ממש וכמו שהבינים הכ"מ אלא אפילו יושב על המכבש ממש:

מלאכת שלמה

ועל המכבש של כובס וכו' איכא מכבש של בעלי בחים בפ' ר' אליעזר
דחולין והכא בשל כובס פליגי ר' נחמיה ורבנן ובתוספתא קתני על
המכבש של כובס בזמן שטעון אבנים כלים שתחתיו טהורין ר' נחמיה
מטמא ובמתני' לא קתני טעון אבנים ופליגי ר' נחמיה ורבנן. ויש גירסא
אחרת בתוספתא דלא פליגי ר' נחמיה אטעון אבנים עיין בהר"ם ז"ל:
גם פעמים נשען פ"ז ופעמים פ"ז וקרב לוודאי ששען על סלן אבל כהא איירי שיש ריח בין ספסל לספסל ואפשר ששכב כיווין ולא עליהן ומשום לא הומוקס עומאם:

חזון נחום

על זה ופעמים על זה וזכותה ה"ז פעמים נשען פ"ז ופעמים פ"ז וא"כ הדברים ק"י
ומה ה"ס דהו"ל ס"ס שחא נהספך ושמאל לא נהספך ושמאל נהספך ושמאל נהספך ושמאל נהספך ושמאל נהספך
אחת מהן ועב"ז אוליך לחומרל כ"ס הכא דליכא אלא חד סתיקא וז"פ ואולי י"ל דהו
התם ספק קרוב לוודאי. ומ"מ לפי דברי הרמב"ם דליכא דלא הומוקס עומאם
סהדין מיני כפולת תעלה לשם שהקשה רש"י ז"ל על רבותיו דגרסי בשהיא
לדליל לאורכן טהורין דאמרינן שחא בייתן שכב ולא עליהן והקשה הוא ז"ל איכ
לקאל תלינן וזמאמי חמי סופא ספק נהספך טמאין דו"ל דהתם קרוב לוודאי שמתספך
על זה ופעמים על זה וזכותה ה"ז פעמים נשען פ"ז ופעמים פ"ז וא"כ הדברים ק"י

יבין

שנעברו: (סו) דוקא במשתמשים הכלים ושיבה עם מלאכתן.
דאל"כ אמ"ע מדרס כפ"כ דכלים. כך כל"פ: (סו) פירעססע
לכגדים: (סו) מדאיט מכבד על הבגדים. ומיירי בישב שלא

תפארת ישראל

יבין

כנגד הבגדים. דאל"כ אפילו אינו מכבד עליהן. טמאים
מדרס. דהו"ל כרלוים מחמת אבן מסמא: (סו) דס"ל
דמכבד קלת:

הוא ג"כ דחוק לסמא משום שאלו ינטלו כיון דהשתא מיהא זיתנהו. והראב"ד מפרש
דהמכבש אינו ראוי לשיבה שהכובס מקפיד עליו והלכך ת"ק מטהר דאזיל בחר הבגדיו שתחתיו והם ראויין ע"כ. ולפי"ז יש לחמוה נבי
קורת בית הבד אמאי מטמא ת"ק הכלים והא חייהו אזיל בחר העליון דהיינו הקורה ובהדיא תנן פ"ב דכלים מ"ג דקורת בית הבד לא הוי לשיבה וא"ל עמוד ונעשה
מלאכתנו. ולפי דרכו של הראב"ד נריך לפרש בהפך דמכבש אינו מקפיד על המכבש אלא הקפידא משום הבגדים שבעודן במכבש מחלקלים כשמכבד עליהן ות"ה
אזיל בחר הבגדים ובין שמקפיד עליהן טהורין. ור"ג אזיל בחר העליון ג"כ ובין דלא קפיד עליה. ובקורת בית הבד שמקפיד על הקורה זלא על הבגדים מטמא
ה"ק לטעמי' דאזיל בחר תחתון. ור"ג נמי מודה כיון דלא קפיד הבגדים דליהו ס"ל בין בעליון ובין בתחתון בחד מינייהו דלא קפיד עמא. וכדרך זה יש לפרש
התוספתא דמיני המכבש בזמן שטעון אבנים כלים שתחתיו טהורים ור"ג מטמא בזמן שחזר בכלים כלים שתחתיו טמאים ע"כ. פי' דבזמן שטעון אבנים ולא נגמר
עדיין קיוון הכלים מקפיד הוא על הכלים טהורין לת"ק דאזיל בחר תחתון. ור"ג מטמא כיון דלא קפיד אמכבש בדחד דלא קפיד עממא ובזמן שחזר בכלים פי' שהכובס
מזו עינין ליעילן שנגמר כיטעון אז אינו מקפיד עוד עליהן והרי הן ככל שאר בגדים ועמאין לכ"ע:

מִשְׁנֵה א ב ג נתבאר בפ"ג הישב למעין כל דבר קמן גדול בהעלם דבר :
מִשְׁנֵה ד זה שהיה מוטל על המשפסליו שהן מונחין לאורכן שמאין שהרי נישא
 רובו על כל אחד מהן. הן מונחין לרוחבן שהרי הוא כשמתלולל
 עצמו על כל אחד לא נישא רובו על כל אחד מהן. ואם ישן עליהם שמאין שמא
 נחשך עליהם ונמצא רובו על כל אחד. היה מוטל על ששה כלים אין סמא משום
 משכב אלא זה שתחת גופו שהרי נישא רובו עליו. עמד על שני משכבות קרובים
 טמאים רחוקים שהורים כר"ש הדלכתא בנותיה דאין כאן מחלוקת הראב"ד אבל
 רבינו לא כתב כן בדקדוקיו לכולי עלמא סמא דוימנין נשעין אהאי ווימנין נשעין
 אהאי כ"פ ברהוקין דאו אינו יכול לעמוד לא על זה ולא על זה כי אם על שניהם
 כי אם יקה ממנו אחד יפול לארץ והחוש יעקר על זה ואזויר למעטתיה לא יוכל אחד
 להוציאו והוציאו שנים הייבין ר"ש פוסק דכללי הוא העושה מקצת מלאכה פסור
 אבל בזה אינו יכול זה אלא יכול להכניס תוך כאלו עשו כל אחד מלאכה שלמה
 ור"ש סובר דגם זה הוי מקצת מלאכה לכל אחד. ה"ג הוי כסיות האי אינו יכול והאי
 אינו יכול לרבוץ הנה כאלו כל אחד נשאר רובו של זה ולר"ש הוי כנישא מקצת תוב ;
מִשְׁנֵה ה שהורין לאו דוקא אלא שהם ראשון לטומאה כדון זב מסיט את הבגדים
 דאין כאן מו"מ ולא משא דהא הוב נושא ומסיט אותם. כדעון סמאין
 דהא נשאה הוב ונעשה אב כרין מו"מ ופולגתא דר"ש הוא גם כן משעם הנ"ל דר"ש
 סובר דהריה משכבות אף דהא אינו יכול להכניע ונצטרפו והכריעו את הוב ולכן כל
 אחד לא הוי אלא נושא מקצת הוב ובאוכלין ומשקין כל שהוב מסיט משמא אפילו
 א"מ. כדעון הם שהורין לגמרי דכל שהוב נישא א"מ משמא אלא משכבות
 ומרכבות. חוץ מן האדם דע טומאת משא האמורה ב"מ בין במת ובין בנבלה כיוצא
 הוא שישא האדם הטומאה א"מ שלא נגע בה אפילו היה בינו לבינה אבן הוואיל
 בעצמו נטמא ואחד הנושא על ראשו או על ידו או על שאר גופו ואחד הנושא הוא
 בעצמו או שהניחה אחר עליו ואפילו היתה הטומאה תלויה בחוטם או בשערה ותלה
 החוטם בידו והגביה הטומאה כ"ש נטמא. וטומאת משא במת למדו מ"קו אם נבלה שהיא
 טומאת ערב ונינה מטמאת באהל מטמאת במשא המת לא כל שכן. ומסיט אדם את
 המת בכלל נושא הוא כיצד קורה שעל גבי מת או נבלה ובא הטחור והניד קצה השני
 כיון שהניד את הטומאה הוה ל"י משא א"מ גרר את הטומאה על הארץ וכן המניע
 בקנה או בקפ מאוננים. ואין מחטמא במשא אלא האדם בלבד לא שום דבר ואין דבר
 מסיט את הטמא מחטמא אלא אדם. בחמשה דברים חמור אדם מן הכלים שכל המטיט
 את הוב ואח המת ואת הנבלה שחור חוץ מן האדם וכל שהוב מסיט את הטמאה או
 נישא על גבי הוב על ידי אבן מטמא סמא טומאה קלה שהוא ראשון לטומאה חוץ מן
 האדם שבשערה שהוב מסיטו מטמא בגדים ולאחר פרישתו נעשה ראשון וכל הנושא
 והנישא ע"ג המשכב ואינו נוגע בטחור חוץ מן האדם שאין משכב עושה משכב אדם
 טמא וכל המטמא בגדים במוגע אינו מטמא אדם וז"ל והרי שהיה מונח על ידו עשרה
 כלים ועג"ז והנבלה בכלי עליון האדם טמא חמור נושא נבלה. וכל הכלים שעל ידו
 שהורין חוץ מכלי שהטומאה נוגעת בו. זה חמור בזה שכל הטומאות שבעולם
 המטיטין את הטמאה הרי הם שהורין אבל זב וחבריו המטיטין את הטמאה נטמאו
 הטמאה קלה ואדם מטמא בגדים בשערה שספיטו הוב. וחומר במת מבזב קאי על אדם
 המטיט את הוב דנטמא במשא טומאת ערב אבל המת שמגעו טומאת שבעה ארס
 טומאת שבעה דין תורה ואין כאן דיו לבא מן חרין להיות כדרון שהוא מגע הנבלה
 שאין לה אלא טומאת ערב דק"ז זה אינו אלא אסמכתא דעיקר כיון שנטמא באהל
 טמא במשא וזהו שאמר רבינו ויורא לי ששתק ממנו כדרך ששתק בבת הבת במת
 שאמור הבת וה"ל משא אין כאן ק"ז אלא גילוי מילתא בעלמא וכל זה משמעוני
 התנא במת שאמור וחומר במת מבזב והכן הסיבה. והוא שהוב הוא הוב ונמצא כך
 הרבה. המת אינו מטמא משכב ומשכב מתחתיו ולא מר"ג מעל גביו אלא כלי אחד
 משמא מת שיעור על כיצד עשה בגדים זה עג"ז המת למעלה ועשרה בגדים אחרים
 ע"ג מלמעלה בנד הנוגע בו ובנד שנגע בבגד הראשון שניהן טמאין טומאת שבעה
 והשלישי טמא טומאת ערב בין של מעלה ובין בגד של מטה והרביעי ומן הרביעי

למטה ומן הרביעי ולמעלה כולן שהורין בר"א בשלא היתה שם טומאה רצוצה ולא
 טומאת אהל כגון שהיה פרום התחתון כמין אהל או שהיה אבן מסמא מבריל בינו
 ובין הכלים. המת אינו מטמא כלל והוב וחבריו מטמאין משכב ומרכב והמשכב
 והמרכב אחד הוא ובין שישב על המשכב או שכב על המשכב טמאין ומרכב הוא
 הראוי לרכיבה ואינו ראוי למו"מ. המשכב והמרכב כל אחד אב הטומאה של תורה
 מטמא אדם וכלים במוגע ומטמאין את האדם בלבד במשא כסו כל הטומאות שאין
 מטמאין במשא אלא את האדם ומה בין משכב למרכב אם היה אדם ונגע בכגדים עד
 שלא פירש ה"ן טמאין ועשאן ראשון לטומאה ואדם הנוגע במרכב אינו מטמא בגדים
 ולא כלים אפילו בעודו נוגע במרכב וכל זה במוגע אבל אם הנושא את המו"מ ומרכב
 ה"ן מטמא בגדים. ושאר כלים בשעת משאו עד שלא פירש נמצאת למד שהוב והזבה
 הגדה והיולדת ומשכבן ורוקן וימינו רגליהן ורם נדה וזבוב של זב כל אחד מהן אינו
 ואדם שנגע באחד או לשני נטמא בגדים ושאר כלים בשעת מנוען ומשאן אבל אינו
 מטמא לא אדם ולא כלי חרס אע"פ שעדיין לא פירש ממטמאין. כל הכלים שנישאו
 למעלה מן הוב הם הנקראים מר"ג והם כלים אפילו אלה ויתר בכלים שנוגע בהם
 ששה כולם ראשון ואותן הכלים אינם מטמאין לא אדם ולא כלים אבל הטומאות אוחלין
 ומשקין וטומאת מר"ג מדרבנן. כ"מ שאתה שומע משכב ומרכב אינו שיעור הטמא בהם
 וכנישא עליהן אלא אפילו היה אבן כתר תבור ותחתיו גומח משכבות ומצעות
 ומרכבות ומרכבות שדרכן לשכב ולישא ולרכוב ולנשא הוב על האבן מלמעלה
 אע"פ שאין משא נכבד כלל על המשכבות נטמא המשכב או המרכב אפילו היתה תחת
 האבן אלאים מרכבות או מושבות כלם טמאים וכן אם היה אחד ממטמא משכב
 ומרכב למטה ואבן על גביו ואוחלין ומשקין וכלים אדם ע"ג האבן כולן טמאין ראשון
 לטומאה ואחד כלי או א"מ אדם הנוגע בזה או כלי ואדם. והוא למעלה על
 האבן שעל גבי זב הכל ולד טומאה מר"ג חוץ מן האדם שעד שלא פירש ממה
 מטמא שאר כלים אבל א"מ וכלים שאינן מו"מ ומרכב שהיו למטה וישב הוב עליהם
 ולא נגע בהן כולן שהורין אבל אם היה אדם למטה נטמא משום טומאתו ואין
 בשום דבר שבעולם אלא באדם הנושא או כמיש שהוא כנושא נטמא אדם במשא ומטמא
 כראשון אחר שפירש הא למדת שכל שיהיה למעלה מן הוב טמא בין אדם וכלים
 וא"מ רגל שלא מרכב הכל שורה במר"ג דנעשו ראשון וכל שיהיה למטה מן הוב
 וישב עליו ואינו נוגע שחור לגמרי חוץ מן האדם או כלי העשוי למשכב ומרכב אלא
 שהאדם ראשון וכלי של מו"מ ומרכב אב מן התורה זהו סלת ההלכות. וחומר במת קאי
 על כל טומאת מ"ל לעיל קאי על משא המת :

מִשְׁנֵה ז היה יושב ע"ג המטה וארבע משכבות תחת ד' רגלי המטה כולן טמאות
 מפני שאינה יכולה לעמוד על שלש. היה רוכב ע"ג המטה וארבע משכבות
 תחת ארבע רגליה כולן שהוריות מפני שהכתמה יכולה לעמוד על שלש ונמצאת הרביעי
 מסייע ואין בו ממש הוואיל וכל אחת ראויה להיות מסייע ואין אנו יודעין איזה יד
 ואיזה רגל שלא נשענת נשענת עליה הרי לא הוחזקה טומאה באחת ולפיכך כולן שהוריות
 לפיכך אם היה משכב אחת תחת שתי ידי הכתמה או תחת שתי רגליה או תחת ידה
 ורגלה הרי זה טמא שהרי היא נשא הוב על משכב הנה שאין הכתמה יכולה לעמוד
 על שלש. שחטום נכבד לרכיבה ולרוץ במלחמה או על הדרך וניתן לו עיקר כח
 ברגליו לריצה שהרגלים עיקרן להילוך ולרוץ וידיו אינן אלא כמסייע שאין ממש הלכך
 אפילו נתון תחת רגל אחד טמא שהרי אינו יכול לעמוד על רגל אחת והחמור עומד
 למשא ועיקר הידים נבראו למשאוי ולכן כח החמור בידיו דוקא. דהא אינו יכול לרוץ
 וכחו בידיו למשא וכח המשא הוא בידים וכח המנוחה ברגליו ורגלי החמור הם כמסייע
 אפילו נתון תחת יד אחד טמא. ישב המטמא על קורת בית הבד שלא כנגד הכלים
 דבכגרו מטמא אלא ישב בצדו ומחמת כובד הוב נכפת הקורה ומסיט עליהן וכל
 שבעקל וסמאין משום מושבו כיון דכובד הוב עליה הרי הוא כאלו ישב עליהן וכל
 הכלים שבעקל טמאין שהרי הם רצוצים על ידו תחת הקורה. מכבש מבואר
 בתו"ש הישב :

ד' עובדיה זבים הנוגע פרק ה

פרק ה א הנוגע בוב. ובלי שטוף במגע. וכי היכי דאדם הנוגע בזב מטמא בגדים בשעת מגעו. כך מטמא כל כלים שנוגע בהן בשעת מגעו בזב. חוץ האדם וכלי חרס דמניח בטורת כהנים מניין לעשות שאר כלים כבגדים מ"ל וטמא יכול יטמא אדם וכלי חרס מ"ל בגד. בגד הוא מטמא ואינו מטמא אדם וכלי חרס. ודוקא בשעת מגעו בזב. אפילו רבה אצל פירש לא דכתיב (ויקרא טו) ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו פרק ה א הנוגע בוב. או שהוב נוגע בו. המסיט את הוב. רותך מלאכת שלמה

פ"ה א הנוגע בזב וכו' (א) פ"ה הנוגע בזב או שהוב נוגע בו דהדר יתע דמי שנוגע בזב גם הזב הנוגע בו ולא הוה נר"ך למיתני' אלא מחסו דתרי קרתי כתיבי והנוגע בכבש הזב אשר יגע בו הזב חני נמי

פ"ה א הנוגע בזב או שהוב נוגע בו. היינו שנוגע בזב והיינו זב נוגע בו. אלא איירי דכתיב למיתני המסיט את הוב או שהוב נוגע בו וכלי חרס דמניח בטורת כהנים מניין לעשות שאר כלים כבגדים מ"ל וטמא יכול יטמא אדם וכלי חרס מ"ל בגד. בגד הוא מטמא ואינו מטמא אדם וכלי חרס. ודוקא בשעת מגעו בזב. אפילו רבה אצל פירש לא דכתיב (ויקרא טו) ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו פרק ה א הנוגע בוב. או שהוב נוגע בו. המסיט את הוב. רותך מלאכת שלמה

פ"ה א הנוגע בזב או שהוב נוגע בו. היינו שנוגע בזב והיינו זב נוגע בו. אלא איירי דכתיב למיתני המסיט את הוב או שהוב נוגע בו וכלי חרס דמניח בטורת כהנים מניין לעשות שאר כלים כבגדים מ"ל וטמא יכול יטמא אדם וכלי חרס מ"ל בגד. בגד הוא מטמא ואינו מטמא אדם וכלי חרס. ודוקא בשעת מגעו בזב. אפילו רבה אצל פירש לא דכתיב (ויקרא טו) ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו פרק ה א הנוגע בוב. או שהוב נוגע בו. המסיט את הוב. רותך מלאכת שלמה

פ"ה א הנוגע בזב או שהוב נוגע בו. היינו שנוגע בזב והיינו זב נוגע בו. אלא איירי דכתיב למיתני המסיט את הוב או שהוב נוגע בו וכלי חרס דמניח בטורת כהנים מניין לעשות שאר כלים כבגדים מ"ל וטמא יכול יטמא אדם וכלי חרס מ"ל בגד. בגד הוא מטמא ואינו מטמא אדם וכלי חרס. ודוקא בשעת מגעו בזב. אפילו רבה אצל פירש לא דכתיב (ויקרא טו) ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו פרק ה א הנוגע בוב. או שהוב נוגע בו. המסיט את הוב. רותך מלאכת שלמה

ציונים

כלל אר"י מ"ו ע"ב פ"ג ס"ב

חוספות חדשים
 א במשנה אבל לא במשא. אפי' דשאר כלים ילפינן מבגדים ואם היה לבוש כמה בגדים גם העליון טמא אפי' שאני נוגע בו נמצא שמטמאין במשא שאני בגדים שהוא לבוש דכתיבין לגביה. (הרא"ש):
 א במשנה מטמא אובליין ומשקין להיות כו'. וה"ל כלי שטף דקדקתי ולא כלי חרס וי"ל דלא חייב בפרוס:
 א תרי"ג ד"ה כל המטמא כו' כל אדם. פי' לחמר כל המטמא כו' ר"ל כל אדם מטמא בגדים:
 אליהו רבה

פרק ה א כל המטמא בגדים בשעת מגעו. כל אדם המטמא בגדים קאמר דהא משכחה כלים שאין מטמאין כלים ואם נגעו מטמאין אובליין להיות החלה כדמוכה מחני' דלקמן. דדוקא באין נוגעים מיירי סיפא הא נוגעים מטמאין שנים וכך קמתי בהדיא בחוספתא כלים הנוגעים בזב כו' מטמאין שנים כו' ושם מפרש הר"ב דמחני' כל אדם קאמר יי:

ובלי שטף במגעו. כתב הר"ב דתיבא בתורה כהנים מניין לרבות שאר כלים כבגדים ת"ל וטמא. דה"מ למימר ורחץ במים בערב. וממילא משמע דטמא עד הערב אלא קרא יתירא לומר דעוד טמא ג"כ כל כלי שיגע בו. וכלי שטף כתב הערוך הן כלים של עץ

שקאמר (ויקרא טו) וכל כלי עץ יטוף במים. וכמו כן כלי נחשת שקאמר (שם ו) ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים ע"כ. ומה יעשה בכלי עץ וכלי עור. אבל לשון רש"י בפ"ק דחולין דף כ"ה וזה לשונו כל שאר כלים שאין כלי חרס מקרי כלי שטף פירושו לזה הסדר. ומ"ס הר"ב יכול אדם וכלי חרס ת"ל בגד דומין לבגד בלד מה שגם הבגד כלי הוא משא"כ האדם וכן **בשעת** מגעו. עיין מה שכתבתי בסוף מחתיבותיו

ורחץ במים וטמא בשעת מגעו מטמא בגדים פירש אינו מטמא בגדים: אבל לא במשא. אם בשעת מגעו בזב נשא בגדים ולא נגע בהן טהורים: כל המטמא בגדים בשעת מגעו. כגון הנוגע בזב חזה ויולדה ובמעיינותיהם במשכבין ובמושבין: מטמא אובלים. להיות חולה. מפני שהוא נחשב כאב הטומאה בשעת מגעו. כיון דלמדה תורה שהוא מטמא בגדים: ואת הידים להיות שניות. אבל גופו של אדם אינו מטמא. דקדקתי סיפא שאינו מטמא אדם וכלי חרס: ולאחר פרישתו מטמאיו. מטמא את המשקין להיות חולה ואפי' שאינו אלא ראשון לטומאה עושה המשקין חולה דאפילו שני לטומאה מטמא משקין להיות חולה. לפי שהן

או שהזב מסימו. מטמא אובלים ומשקים. וכלי שטף * במגע י. אבל לא במשא י. כלל אמר רבי יהושע. כל המטמא בגדים בשעת מגעו י. מטמא אובלים ומשקין להיות חולה י. והידיים י) ליהיות שניות. ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרס. לאחר י) פרישתו מטמאיו

עליון לקבל טומאה ואינו לריבין הכשר כמו האובלים. גזרו בהן שיהיו לעולם חולה גזירה משום משקין הבאין מחמת שרץ שהם על שם שיש להם טהרה במקוה ע"כ. וכ"כ ג"כ הרמב"ם בהקדמתו דממעטינן אדם שאינו דומה לבגד. דבשלמא כלי שטף דמעטינן כלי חרס שאינו דומה לבגד שאין לו טהרה במקוה כו' בשם הרמב"ם (ד"ה מטמאין): **מטמא** אובלים ומשקין להיות

שלמה מלאכת נמי במחני' וקראי לריבוי לכמה דרשות. הרא"ש ז"ל: **במגע** אבל לא במשא. אף בשעת מגעו נשא כלים ולא נגע בהן טהורים ואפי' דשאר כלים ילפינן מבגדיו ואם היה לבוש כמה בגדים גם העליון טמא אפי' שאני נוגע בו נמצא שמטמאין במשא בגדיו שאני

דכתיבין לגביה והיו כנוגע בכלן. הרא"ש ז"ל. וכתב הר"ש ז"ל שהא דקמתי מחני' כלל אחר ר' יהושע כל המטמא בגדים בשעת מגעו מטמא אובליין להיות חולה לאו למירק הא אינו מטמא בגדים בשעת מגעו אינו מטמא אובליין להיות חולה דהא איבא כלים דאין מטמאין בגדים בשעת מגעו

יבין שהא עליונו של זב מטמא בגדים קודם שפירש ולא לאחר אחר. וכלי שהא עליונו של זב מטמא רק לאובלים. ואפי' אובליין שאן עליונו. עיין קודם שפירש מטומאה. לאובליין חלה כלקמן מ"ב. אלא ל"ל דאפילו אובליין קודם שפירש מ"ב עיין לאובליין חלה: ג) ר"ל בגשא אופן קודם שפירש מטומאה ולא נגע בהן: ד) ל"ל דבמגע דנקט לאו דוקא. אלא ר"ל כל אדם שמטמא בגדים או כלים שנגעו. בשעה שנטמא בחב הטומאה שמטמא במגע ובמשא. מטמא אובלים וכו'. ונקט "במגע" לאשוקי נמי ככלה ומרכב כלקמן מ"י. דרק הנושאין מטמא בגדים קודם שפירש מטומאה. אבל לא הנוגען כפתיחה סו' ל"ב: ה) קודם שפירש מטומאה. דלח"כ אובליין ומשקין שנגעו בו אינן אלא שני: ו) בנגע בידים של אדם אחר: ז) אבל לאחר וכו':

מדתקין וכו' כמ"ס הרב ספ"ד דכלים. וזוה יש ליישב מ"ס הרב כאן דבשעת מגעו דוקא מטמא דכתיב ואם אשר יגע במשכבו. וכ"כ הרא"ש והרא"ש מן הת"כ ועייל נמי דדרים בגד הוא מטמא ואינו מטמא אדם וכו'. נמי מקרא דנבי משכב חייתי לה כמ"ס הרא"ש והרא"ש. וכבר תימה דהכא כזב איירי ואמאי שנקי קרא דזב נופי' דכתיב והנוגע בבשר הזב יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא. וילמא דפי' י"ל משום דמקרא והנוגע במשכבו מיני' ילפי' דכלי חרס אינן לו טומאת משכב כמ"ס הרב ספ"ד דכלים והלאך דרש' נמי. בגד דהאי קרא למעט מה שאינו ראוי למשכב והיינו אדם וכו' כפי' ותו דרש' מיני' נמי בשעת מגעו דוקא. ועיקר לפיטתא דדוקא בשעת מגעו מבגדיו נפקא ליה דכתיב בגדיו לטובא ולא כתיב בגדים משמע בגדיו לטובא כהן בשעת מגעו וה"ה שאר כלים שנוגע בהן בשעת מגעו. כ"כ הרב משה למלך פ"ה מהע"מ:

במגע אבל לא במשא. בין שהוא נוגע את האובליין ומשקין וכלים. ובין שהם נטמאין אותו אין מטמאין. דלמא הוא הנושא לא מטמא

מלאכת נמי במחני' וקראי לריבוי לכמה דרשות. הרא"ש ז"ל: **במגע** אבל לא במשא. אף בשעת מגעו נשא כלים ולא נגע בהן טהורים ואפי' דשאר כלים ילפינן מבגדיו ואם היה לבוש כמה בגדים גם העליון טמא אפי' שאני נוגע בו נמצא שמטמאין במשא בגדיו שאני

יבין שהא עליונו של זב מטמא בגדים קודם שפירש ולא לאחר אחר. וכלי שהא עליונו של זב מטמא רק לאובלים. ואפי' אובליין שאן עליונו. עיין קודם שפירש מטומאה. לאובליין חלה כלקמן מ"ב. אלא ל"ל דאפילו אובליין קודם שפירש מטומאה ולא נגע בהן: ד) ל"ל דבמגע דנקט לאו דוקא. אלא ר"ל כל אדם שמטמא בגדים או כלים שנגעו. בשעה שנטמא בחב הטומאה שמטמא במגע ובמשא. מטמא אובלים וכו'. ונקט "במגע" לאשוקי נמי ככלה ומרכב כלקמן מ"י. דרק הנושאין מטמא בגדים קודם שפירש מטומאה. אבל לא הנוגען כפתיחה סו' ל"ב: ה) קודם שפירש מטומאה. דלח"כ אובליין ומשקין שנגעו בו אינן אלא שני: ו) בנגע בידים של אדם אחר: ז) אבל לאחר וכו':

מלאכת נמי במחני' וקראי לריבוי לכמה דרשות. הרא"ש ז"ל: **במגע** אבל לא במשא. אף בשעת מגעו נשא כלים ולא נגע בהן טהורים ואפי' דשאר כלים ילפינן מבגדיו ואם היה לבוש כמה בגדים גם העליון טמא אפי' שאני נוגע בו נמצא שמטמאין במשא בגדיו שאני

מדתקין וכו' כמ"ס הרב ספ"ד דכלים. וזוה יש ליישב מ"ס הרב כאן דבשעת מגעו דוקא מטמא דכתיב ואם אשר יגע במשכבו. וכ"כ הרא"ש והרא"ש מן הת"כ ועייל נמי דדרים בגד הוא מטמא ואינו מטמא אדם וכו'. נמי מקרא דנבי משכב חייתי לה כמ"ס הרא"ש והרא"ש. וכבר תימה דהכא כזב איירי ואמאי שנקי קרא דזב נופי' דכתיב והנוגע בבשר הזב יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא. וילמא דפי' י"ל משום דמקרא והנוגע במשכבו מיני' ילפי' דכלי חרס אינן לו טומאת משכב כמ"ס הרב ספ"ד דכלים והלאך דרש' נמי. בגד דהאי קרא למעט מה שאינו ראוי למשכב והיינו אדם וכו' כפי' ותו דרש' מיני' נמי בשעת מגעו דוקא. ועיקר לפיטתא דדוקא בשעת מגעו מבגדיו נפקא ליה דכתיב בגדיו לטובא ולא כתיב בגדים משמע בגדיו לטובא כהן בשעת מגעו וה"ה שאר כלים שנוגע בהן בשעת מגעו. כ"כ הרב משה למלך פ"ה מהע"מ:

שהם תחלה מן הכורה: והאובלים והידיים להיות שניות. דכיון דפירש מטמאיו אינו אלא ראשון בעלמא: כל הנישוא על גבי הוב. עליונו של זב ואפילו לא נגע בו הזב אפילו יש דברים הרבה חוללים בניו לבין הזב הכל טמא דכתיב (סג) והנוגע בכל אשר יהיה תחתיו.

להיות תחלה. לשון הר"ז מפני שהוא נחשב כאב הטומאה כלומר לענין אוכלין ומשקין אע"פ שאינו אב הטומאה לענין אדם וכלי חרס: ואת הידים להיות שניות. כחכמים דרש פ"ג ידים: ב בר הנישא ע"ג הזב. פי' הר"ז ואפילו לא נגע בו הזב ללא למימרא וכ"ס

ב ועוד כלל טיפוסין מ"י בס"ה וכל שהוב

חלופי גרסאות

א ממטמאין כל סמטמאין כלל אחר אמרו דברי רבי ומש"כ אחר

אליהו רבת

ב כל הנישוא בו וכל שהוב נישא עליו בו. האי נישא ע"ג הזב והזב נישא עליו הוא כלא היסט דקרא מפרש ויזיל כייל אכשנו טו' וזין ע"ג סוב וזין תחת הזב אפילו מפסיקין כמה דברים ואינו מנישו כלל כמו ע"י אבן ותחת האבן דקתי והוא אבן מטמא האמורה כ"ע בין שטומאה תחת האבן או ע"ג האבן מטמא כל גוואה דתקן הכהן. ואין אבן מטמא טעם אלא כזב וכהה וגדה וילדת ומלרע ומשכב ומושב ומרכב. והוא הדין היסטו של זב שהזב מטמאו ואם המטמא את הזב אע"פ שאין טמאין וישאין הדיון כנושא ונישא דלחצין בשרקא דלעיל מהזב מטמאו דבין הנישא ע"ג הזב מטמא הכל אפילו אוכלין ומשקין ודברים שאין ראיין למשכב ומושב. והמטמא את הזב דנידון הנישא אותו והזב נישא עליו שאין טמא אלא לזב המטמא ומשכב ומושב ע"י כפ מלויס דותקן בשרקא דלעיל (סג) והכא תני אלא נישא ונישא אבן היסט לא קתי מושב דכתיב למימא סיפא כל הנישא ונישא ע"ג המשכב טהור תוך מן האדם והחס טמא ונישא דוקא אבן היסט דמשכב לא מטמא שום המשכב מביע את האדם טהור שאין היסט אלא כזב וטייתו דקתיא בתוספתא שאין מטמא

מטמאיו. מטמא משקין להיות תחלה ח). והאובלין והידיים להיות שניות ואינו מטמא בגדים: ב ועוד כלל אחר אמרו כל הנישוא על גבי הוב (י). טמא (י). וכל שהוב נישא עליו

טמא. ולקמן מפרש כילר. ושאין כל הנישואין ע"ג הזב שוין: וכל שהוב נישא עליו טהור. לגמרי ואין בהן אפילו טומאת מדף. דכתיב טמא ב"כ. ק"ו שיעשה תחתיו מדף. מה אם במקום שלא עשה ע"ג משכב בו. ת"ל וכל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא. משכב הוא עושה תחתיו ואינו עושה תחתיו מדף. כן מסקי תוספות פ"ג דעירובין דף כ"י (ד"ה כל שזב). ומייתי להו מדתני ב"כ כל אשר ישכב עליו הזב יטמא. יכול יטמא דבר שאינו ראוי לשכיבה. לא מה הוא אינה מטמא בו יכול הוא והיא לא יטמאו טומאה חמורה אבל יטמאו טומאה קלה. ס"ל משכב. אלמא מירי דלא חזי

מנען ומטמאין אוכלין להיות תחלה כדאיתא בתוספתא אלא כוליה כללא משום סיפא נקטיה א"כ כל אדם קאמר ולמעוטי אדם הנוגע בשרן ונבלה דאין מטמאין בגדים בשעת מנען כדחנן כריס מסכת כלים ואין מטמאין אוכלין להיות תחלה עכ"ל ז"ל ופיין ג"כ במ"ש לקמן בס"י י: ואינו מטמא לא אדם ולא כלי חרס. אבל מטמא אדם כלים כנגדים וכהי תניא כדאית ב"כ סוף פירוש ב' דפ' זבין דמתני' שניי' סס: ב ועוד כלל אחר אמר* כל וכו'. ר"ש בכל מערבין דף כ"ז מייתי לה למילף חזי יהוסף ז"ל הגיה מינה דאין למדין מן הכללות ואפילו במקום שטמא בהן חוק הנה תחא חוק וחיובא מני מרכב דהיינו טמא דאוקף ששכרוב טמא באותו עין דאי מרכב דיתבי עליה היינו מושב והא תנא ליה אלא כדלמירין וכדתקן האוקף טמא מושב והתפוס טמא מרכב ושמיטין ממחני

מלאכת שלמה דאין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בהן חוק וכתבו סם תוס' ז"ל כל הנישא ע"ג הזב טמא אם נפרש דכתיב איירי שמיס כולו הוי כל דוקא ובכמה דוכתי קרי להיסט משא אבל אי מיירי בעליונו של זב שאינו מטמא כולו שמקנתו נגרר בארץ דלאו היסט הוא כדלמירין איוזו מנע שהוא ככולו הוי אומר והו היסטו משפקא לר"י אי שייך בכל דבר או לא דעליונו של זב נפקא לן מוכל אשר יהיה תחתיו הזב אי הוה דומיא דמשכב ומושב שאינו נוהג אלא בדבר הראוי לכך או לא ע"כ וכן דקדק ג"כ הר"ש ז"ל. ועוד כתבו תוס' ז"ל וכל שהוב נישא עליו טהור אומר ר"ת דטהור טומאה חמורה דאינו מטמא אדם וכלים אבל טמא טומאה קלה כגון לטמא אוכלין ומשקין אע"פ דאינו ראוי למשכב ומושב ומייתי ראיה וכו' תוס' ז"ל דחו אותו בסוף:

וכר שהוב נישא עליו טהור. כדתיב בתוספתא דאין מטמא בהיסט אלא בדבר שיש בו רוח חיים. הר"ש ז"ל:

וכר שהוב נישא עליו טהור. כדתיב בתוספתא דאין מטמא בהיסט אלא בדבר שיש בו רוח חיים. הר"ש ז"ל:

וכר שהוב נישא עליו טהור. כדתיב בתוספתא דאין מטמא בהיסט אלא בדבר שיש בו רוח חיים. הר"ש ז"ל:

ולמשכ

ח) מדמשקין עלולין לק"ט: ט) דלאחר שפירש מטומאה אינו רק ראשון: י) אפילו אינו ראוי ורגיל להיות ע"ג זב. ואפילו דברים רבים חוללים בניו לזב. ואפילו לא סגיט הזב להטהרה.

יבין תפארת ישראל כגון שיש אבן מטמא ביניהן: יא) ר"ל דלאחר שפירש מטומאה אינו אלא ראשון. וקודם שפירש מטומאה. יש חלוק בין אדם לשאר דברים. דאדם קודם שפירש מטמא בגדים. מש"כ

משנה אחרונה

בשום טומאה שנושא את הטהור נטמא חוק מוצ כדפי' לעיל. אבל זה שנטמא מממת הזב קרי הוא כשאר טמאים. ואם הכלים והאוכלים נשאין אותו פשיטא דטהורים שכלים ואוכלין ומשקין אין בהן טומאת משא שאין משא אלא באלם בלכד כמ"ש הרב פ"ק דכלים מ"ב ובפרקין תניא לה לקמן וכה"ג תניא פ"ק דכלים מ"ב שהמטמאין בתשא מטמאין אדם לטמא בגדים כמנע. ועיין פ"א דפרה מ"ו. וכתב הר"ש בפירושו אף ע"פ שהוא לבוש כמה בגדים והו ע"ג זה כולם טמאין אע"פ שאין העליון נוגע בכשרו. משום דבגדיו בטלי אגביו וכולם ננוגעין תחתי: ב כל הנישא ע"ג הזב טמא. סו' הר"ז אפילו מה שאין רגילות להיות עליון וכו' ע"כ. דלשון כל משמע כל דבר אפילו שאין רגיל להיות עליו. והר"ש כתב דאי מיירי בהיסט ניהא דהיסט מטמא הכל וכ"כ תוס' בעירובין דף כ"ז דאי מיירי בהיסט ניהא אבן אלא בלשון משפקא לר"י אי נוהג בכל דבר או דוקא מירי דרגיל להיות עליו דומיא דמשכב ע"כ. ונראה מה דס"ד דבעינן דומיא דמשכב מדכתיב אשר יהיה תחתיו ולא כתיב אשר היה כדדרשין כה"ג במשכב ומושב מדכתיב אשר ישכב ולא אשר שכב כמ"ש הר"ז פ"ק דכלים מ"ב. ומיהו קשיא לי דהיכי ס"ד דעליונו אינו נוהג אלא בשרגיל להיות עליו. והא לקמן מ"ו תנן הנוגע בזב מטמא שנים ופוסל אחד. אחד הנוגע ואחד המטמא אחד הנושא ואחד הנישא אלמא נישא ונישא טמא בלא היסט אפילו כמה שאינו רגיל להיות עליו דכאדם הנוגע מיירי התם כמ"ש הר"ז כיון דמטמא בגדים מטמא שנים וכ"כ הר"ז סס. והיינו באלם דמטמא בגדים דלאו כלים אין מטמאין כלים אפילו בשעת מנען כזב כמ"ש הר"ש בר"פ וכיון דבאלם איירי אלמא אפילו מה שאינו רגיל להיות עליו טמא. ולעיל בפ"ד מ"ו כתבנו דהיינו דדרש התם עליונו של זב בספרא מדכתיב וכל כלי עץ ולא כלי עץ וכן דרש"ה דהכא מוכל אשר יהיה תחתיו ולא דהתם אחי לגלווי דנוהג בכל דבר אפילו ככלי עץ שאינו רגיל להיות עליו וכן פסק הרמב"ם ספ"ו מה"ל משכב דעליונו נוהג בכל דבר. אבל רש"י פי' במס' שבת דף פ"ג בפשיטות דכל הנישא ע"ג הזב דהכא היינו היסט וילפי' לה מכל אשר יהיה תחתיו. וז"ל דאי בהיסט למה לי קרא דאשר יהיה תחתיו הא טומאת היסט ילפי' לה מקרא אחרתא כמ"ש הרב רפ"ג אחר יגע בו מנעו שהוא ככולו וכו'.

בשום טומאה שנושא את הטהור נטמא חוק מוצ כדפי' לעיל. אבל זה שנטמא מממת הזב קרי הוא כשאר טמאים. ואם הכלים והאוכלים נשאין אותו פשיטא דטהורים שכלים ואוכלין ומשקין אין בהן טומאת משא שאין משא אלא באלם בלכד כמ"ש הרב פ"ק דכלים מ"ב ובפרקין תניא לה לקמן וכה"ג תניא פ"ק דכלים מ"ב שהמטמאין בתשא מטמאין אדם לטמא בגדים כמנע. ועיין פ"א דפרה מ"ו. וכתב הר"ש בפירושו אף ע"פ שהוא לבוש כמה בגדים והו ע"ג זה כולם טמאין אע"פ שאין העליון נוגע בכשרו. משום דבגדיו בטלי אגביו וכולם ננוגעין תחתי: ב כל הנישא ע"ג הזב טמא. סו' הר"ז אפילו מה שאין רגילות להיות עליון וכו' ע"כ. דלשון כל משמע כל דבר אפילו שאין רגיל להיות עליו. והר"ש כתב דאי מיירי בהיסט ניהא דהיסט מטמא הכל וכ"כ תוס' בעירובין דף כ"ז דאי מיירי בהיסט ניהא אבן אלא בלשון משפקא לר"י אי נוהג בכל דבר או דוקא מירי דרגיל להיות עליו דומיא דמשכב ע"כ. ונראה מה דס"ד דבעינן דומיא דמשכב מדכתיב אשר יהיה תחתיו ולא כתיב אשר היה כדדרשין כה"ג במשכב ומושב מדכתיב אשר ישכב ולא אשר שכב כמ"ש הר"ז פ"ק דכלים מ"ב. ומיהו קשיא לי דהיכי ס"ד דעליונו אינו נוהג אלא בשרגיל להיות עליו. והא לקמן מ"ו תנן הנוגע בזב מטמא שנים ופוסל אחד. אחד הנוגע ואחד המטמא אחד הנושא ואחד הנישא אלמא נישא ונישא טמא בלא היסט אפילו כמה שאינו רגיל להיות עליו דכאדם הנוגע מיירי התם כמ"ש הר"ז כיון דמטמא בגדים מטמא שנים וכ"כ הר"ז סס. והיינו באלם דמטמא בגדים דלאו כלים אין מטמאין כלים אפילו בשעת מנען כזב כמ"ש הר"ש בר"פ וכיון דבאלם איירי אלמא אפילו מה שאינו רגיל להיות עליו טמא. ולעיל בפ"ד מ"ו כתבנו דהיינו דדרש התם עליונו של זב בספרא מדכתיב וכל כלי עץ ולא כלי עץ וכן דרש"ה דהכא מוכל אשר יהיה תחתיו ולא דהתם אחי לגלווי דנוהג בכל דבר אפילו ככלי עץ שאינו רגיל להיות עליו וכן פסק הרמב"ם ספ"ו מה"ל משכב דעליונו נוהג בכל דבר. אבל רש"י פי' במס' שבת דף פ"ג בפשיטות דכל הנישא ע"ג הזב דהכא היינו היסט וילפי' לה מכל אשר יהיה תחתיו. וז"ל דאי בהיסט למה לי קרא דאשר יהיה תחתיו הא טומאת היסט ילפי' לה מקרא אחרתא כמ"ש הרב רפ"ג אחר יגע בו מנעו שהוא ככולו וכו'.

ובל שהוב נישא עליו טהור. טהור לגמרי קאמר אפילו מטומאה קלה כמ"ש תוי"ט. ומיירי שלא היסט הזב את הנושאו דזב מטמא כהיסטו את הכל כדלמירין רפ"ג איוזו מנעו שהוא ככולו וכו'. אבל אם הנושא היסט את הזב לית לן בה דהא חזן ממשכב ומושב והאלם קתי. ולא שייך טומאת משא אלא כאלם שאין כלים ואוכלין ומשקין כמ"ש הרב פ"ק דכלים מ"ב וכדפי' לעיל. ואע"ג דתנן בפ"ד שאם הכריעו הא טומאת היסט ילפי' לה מקרא אחרתא כמ"ש הרב רפ"ג אחר יגע בו מנעו שהוא ככולו וכו'. כתיב ע"ג הזב כמ"ש הר"ש שם שאם לא היה הזב ככף שניה היו מכריעין עדיין יותר. דלא כתיב"ט שכתב דל"ל שלא הוסיף מכה ההיא דהכרעה ולאו ראי' היא. גם מ"ש תוי"ט דהר"ש פי' דמתני' דוקא בהיסט ומש"ה הזב נישא עליו טהור דהמטמא אין בו רוח חיים עכ"ל ותמיה גדול אדך כתב דברים כאלה דטהור דקתי דוקא בהיסט וכלפי לייא דאי בהיסט טהור כ"ה בלא היסט ואיך יאמר היסט דוקא. ובאמת האמדים הטענה לבעל תוי"ט שלא הדפיס נקודות ההפסק בין שני דיבורים דהר"ש מפרש זה ארישא כל הנישא ע"ג הזב טמא דאי מיירי בהיסט ניהא דהוי בכל דבר ותו לא מירי ואח"כ מתחיל דבור אחר וכל שהוב נישא עליו היסט אלא לדבר שיש בו רוח חיים ע"כ וכ"כ בפ' הר"ש. ולפי שלא נמא' בפ' הר"ש הפסק בין הדבורים כמו שהוא ג"כ לפנינו בלא הפסק ספור תוי"ט שהכל דבור אחד והוסף

ש"ס ש"פ ס"ז ו"ה אבב
ש"ס ש"פ ס"ז ו"ה אבב

הלופי גרסאות

והארם כ"ג וכו' וכו' זכ"ר
ופמ"ב: ואלה: פסמאין
שנים (כ"ה) כ"ג כ"ג כ"ג חנו:

תוספות חדשים

ב תוי"ט ד"ה חוץ מן
הראוי כו' הר"ש.
פ"ג כההרש"ל ופ"ט
ככ"מ וכו' שאלהיו:

אליהו רב

כריסא אלא שם זו רוח
חיים ולחפיו משכב ומושב
ומרכב אצ"ג דממאין
כטשא הישא. ולאו כל
דבר שיש בו קוח חיים
מזמא כריסא אלא זכ
ושייתו נלכד כדאמרן
(ג'ג). כל הישא פ"ג
הזכ. אצ"ג שאיש ראוי
למשכב ומושב: כיצד
אבבעו א"ט. כרישא
קפסא אד"ס שאיש חלוק
בין ע"ג. הוב בין תחת
הזכ: הטהור מלמעלה.
כל הטהור משמע אכל
מקף הטהור קא פליג
ר"ס ואמר מקאף טהור על
הטמא טהור וקחי כטהור
כל הטהור אליה דכ"ע:

משנה אחרונה

והסוף וכו' תובת
דמ"ה וכו' דברי
שיבוט. גם מה שהביא
כאן דברי התו' דעירובין
אינו ענין לכאן שם הם
כתבו כן ארישא אלישא
ע"ג הזכ:

חוץ מן הראוי למשכב
ומושב והאדם. והין
טומאתן עשה משכב
ומושב היו לעולם אב
אפילו אחר שפירשו.
והאדם אחר שפירש
אינו אלא ראשון כדמסקין
לקמי'. והטעם הוא
דמשכב ומושב אין
טומאתן משום משכב דכללים לא שייך
אלא אדם אינו ראוי למשכב וטומאתו הוא משום
משא שנושא את הזכ ואינו אלא ראשון כמו נוגע בזכ
אלא בשעת משאין ומטמאין בגדים כדלעיל וכו' כה' התו' כגדה דף ג"ה. ולפ"ו ז"ע הא דקחתי כ"לד אצבעו של הזכ תחת הגדבך והטהור מלמעלה מטמא שנים וכו' ואמאי הא כיון דטהור מלמעלה אין כאן משא. ומשום משכב נמי ליכא דאדם אינו ראוי למשכב. ונדבך היינו אבן מסמא וכיון שאין כאן משא ולא משכב פשיטא דאין כאן טומאת אבן מסמא ואמאי עמא. וראיתי בתו' דגדה שם שכתבו הא דהטהור ע"ג הגדבך טמא היינו ע"ג אבן מסמא דמוספתא וכגון שהגדבך דוחק אצבעו של זכ דאל"כ הוב כאלו יש אוריר בין אצבעו לנדבך שאין כאן עומאה כלל ע"כ: פ"ג

מזי למשכב ומושב טהור לגמרי. ע"כ. ולריך לומר דמייירי
שלא הוסיף. דאילו הו"ע היסט. הא אחרן צפ' דלעיל משנה
ה' ז' דמיטמאין. והר"ש פירש דמחני' אדרבה דוקא בהיסט
ומש"ה הזכ נישא עליו טהור. דהמסיט כלומר הגושא אין בו
רוח חיים. כדקחתי חוץ מחדס. גם
רעת התוספות פ"ג דעירובין דף
כ"ז דבהיסט כלומר שנושא כולו.
וקשיא לי דהיכי מטהרין הכא לגמרי.
ועיין [מ"ש עוד בסקף משנה ה']:
חויין מן הראוי למשכב ומושב.
כתב הר"ב וה"ה למרכב.

דאין למדן מכללות אפילו במקום
שלאחר זכין חוץ. ומהכא דייקא
שאינו ראוי כו' ת"ל והיושב כו' פירשתי במשנה ג' פ"ב דכלים: **והאדם**. כך מלאחתי מונה בנא"י. וכן הוא בגמ'
דפ"ג דעירובין דמיייתי לה החס. ולשון רש"י שם. האדם דכתיב והגושא אוחס. אף הזכ במשמע אוחס. ע"כ:
ביצד. ארישא נמי קאי: **אצבעו** של זכ כו'. דלא בעינן שינשא רובו של זכ אלא במשכב. וכפי' הר"ב והרמב"ם
לקמן משנה ד'. ובחבורו ספ"ח מהמ"ש [הלכה י"א]. מכיים צה דיראה לו שהטומאה הוא מדבריהם. ע"כ. ולפי זה ז"ל
דמשכב ומושב דבסיפא. לא מייירי כשאצבעו של זכ מלמעלה כלבד. דהא בהדיא קחתי לקמן משנה ה' דבעינן לעולם רובו.
וכדוהילתו הר"ב והרמב"ם המשכב צפי' משנה ד'. אלא מהני' דהכא והתם לאו בחדא שיטה. והא כדאיתא והא כדאיתא:
מטמא שנים. פירש הר"ב בתרומה. ועיין מ"ש בזה בשם התוספות לקמן משנה ו':

והמשכב

והמשכב
ראשון
ואינו מטמא אדם וכ"ל חרם פירש נעשה וזכ הטומאה ר"ל ראשון ומטמא
אחד ופוסל אחד וכל אב שהנוגע בו אינו מטמא בגדים בין בשעת
נוגנו בין לאחר שפירשו מטמא אחד ופוסל אחד האוכלין וכו' והמדקף
מטמאין ע"ג הזכ אפילו מוץ ביניהם הרביד אמלטיים אבל מתחתיו אם
אינו נוגע ויש ביניהם הוץ לא דמיא כתיב"ק קל וחומר שיטעה על גביו
משכב ומה אם במוקס שלא עשה תחתיו מדף עשה תחתיו משכב מוקס
שעשה על גביו מדף אינו דין שיטעה על גביו משכב ת"ל אחר ישכב
עליו תחתיו עשה משכב ולא על גביו משכב ומושב. מטמאין שנים שהן
אבות בין זכ וישב עליו בין לא דכתיב והיושב על הכלי אשר ישב עליו
חין

ישראל יבין תפארת יבין

מדבצי לתתני סיפא נושא ונישא ע"ג משכב. ובמשכב לא
שייך היסט. כמ"ש בפתיחה סימן כ"ה: (שו) דאין לריך רובו
של זכ. רק במשכב לריך שינשא עליו רובו של זכ. כפתיחה
כו' כ"ד: (וי) שורת אצביים: (יח) ר"ל אם ישב אדם טהור למעלה
מדבך. אף שלפי עובי הגדבך אין הטהור מכביד על הזכ
והר"ב

משא"כ שאר דברים אמ"ם בגדים כפתיחה כו' כ"ב: (יב) ולא
כגע בו: (יג) לגמרי: (יד) ה"ה הראוי למרכב: (טו) דמשכב ומושב
אפילו לאחר שפירש הרי הוא אה"ט ואדם קודם שפירש הרי
הוא אב. ולאחר שפירש אינו אלא ראשון. וה"ה בהיסט.
דכל שהזכ הסטו. דיש כנושא זכ עליו. ונקט רק נושא ונישא
ע"ג הזכ:
טומאתן משום משא דכללים לא שייך משא אלא גזרת הכתוב הוא. אבל אדם אינו ראוי למשכב וטומאתו הוא משום משא שנושא את הזכ ואינו אלא ראשון כמו נוגע בזכ
אלא בשעת משאין ומטמאין בגדים כדלעיל וכו' כה' התו' כגדה דף ג"ה. ולפ"ו ז"ע הא דקחתי כ"לד אצבעו של הזכ תחת הגדבך והטהור מלמעלה מטמא שנים וכו' ואמאי הא כיון דטהור מלמעלה אין כאן משא. ומשום משכב נמי ליכא דאדם אינו ראוי למשכב. ונדבך היינו אבן מסמא וכיון שאין כאן משא ולא משכב פשיטא דאין כאן טומאת אבן מסמא ואמאי עמא. וראיתי בתו' דגדה שם שכתבו הא דהטהור ע"ג הגדבך טמא היינו ע"ג אבן מסמא דמוספתא וכגון שהגדבך דוחק אצבעו של זכ דאל"כ הוב כאלו יש אוריר בין אצבעו לנדבך שאין כאן עומאה כלל ע"כ: פ"ג
מסייעו עמא משמע דבהיסט מוקי לה וז"ל כמ"ש התו' שדוחק אצבעו דכלל"ה א"ל סייט כשהוא ע"ג הגדבך. ומ"מ ז"ע כשדוחק אצבעו נראה דאין זה היסט דאין
היסט אלא שנושא כולו ומיזיו כמ"ש התו' עמאם בעירובין דף כ"ז וכו' הרמב"ם פ"א מהמ"מ ובספ"ה מה"ל משכב כתב הרמב"ם אצבעו של זכ שהניחה למעלה מן
הטהור או אצבעו של טהור למעלה מן הזכ אצ"פ שיש ביניהם אבן עמא ויראה לי שטומאה זו מדבריהם ע"כ. ונראה שסובר דאין עומאה זו אלא הומרא מדרבך בזכ
והכריזו שטמאין במשא בלא היסט וכן בהיסט גרידא החמירו חכמים בכל הני דדמו קאת למשא או להיסט אצ"פ שאין כאן משא ולא היסט גמור. אבל שאר כל הטמאים
דלא טמאו במשא גרידא אלא במשא עם היסט כדלקמן לא גזור בהני וכו' הר"ש פ"ק דכלים מ"ג דבמת לא גזור באצבע תחת האבן שאינו מטמא כשאבן מסמא אלא
עם היסט והכא ליכא היסט ע"כ ובכ"מ ריש ה"ל ע"מ כתב שדין זה אצבע תחת הגדבך לאו דוקא בזכ דה"ה לכל המטמאין במשא ולא ראה דברי הר"ש פ"ק
דכלים שכתב בהדיא להפך: והפירו' מלמעלה מטמא שנים. ומיילא דמטמא בגדים ככלל"ה דר' יהושע לעיל וכו' הר"ש בהדיא וגם הרמב"ם פ"ו מה"ל משכב.
ונראה דהא נמי הומרא מדבריהם דמדינא לא יהיה מטמא בגדים דעליוניו של זכ לא כתיב ביה יכבם בנדיו ואדרבה אינו מטמא אלא אוכלין ומשקין מדאפסקיהו ביטמא
כמ"ש הרב רפ"ד דגדה. ולפ"ו יראה דלא החמירו אלא בחדם שהוא למעלה כיון דשייך ביה טומאת בגדים במשא היסט גמור גזרו בו מדרבך אפילו בלא משא והיסט
כדפי' לעיל. אבל אוכלין ומשקין וכלים למעלה כיון דהם אין מטמאין כלים לעולם לא שייך למגור בהו לעמא כלים ומיילא אין מטמאין אוכלין ומשקין להיות תהלה כיון
שאינו מטמא כלים אינו אלא ראשון ואינו אלא מטמא אחד ופוסל אחד עיקר הגירסא לפ"ו בסיפא האוכלין והמשקין והמשכב ומושב למעלה מטמא אחד ופוסל אחד
ודלא כמאן דגרס מטמא שנים וכו' תוי"ט דעיקר הגירסא מטמאין אחד. ומיהו למאי דכתב הר"ש בר"פ דכלים נמי אצ"פ שאין מטמאין כלים מטמאין שנים בשעת
מגנן והכי תניא בתוספתא וכתב הר"ש לענין אוכלין ומשקין כלים כאדם מדרבך אפשר לקיים גירסת מטמאין שנים בסיפא דבשעת מגנן מייירי אלא דמתני' סתמא
משמע למעלה אפילו אין נוגעין שהאבן מפסיק וכו' תוי"ט ברם פרקין ובאין נוגעין פשיטא דאינו אלא מטמאין אחד ופוסלין אחד וכו' הר"ש לעיל פ"ד מ"ו
שהשם בין תחת הזכ ובין ע"ג מטמא בגדים ומשכב ומושב ע"ג שג"ג הוב אינו מטמא בגדים שעליונו של זכ אין מטמא אלא אוכלין ומשקין. ודע שהרשב"ד פ"ו מה"ל משכב
יה לו שעה אחרת דעליונו של זכ אצ"פ שנקרא מדף מטמא כלי שטף שאין זו עומאה מדף מדבריהם אלא מן התורה דכתיב וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו יטמא

ראשון ושני. ופוסל שלישי בתרומה: פירש. שירד הטבור מן הגדין. או שסלק הוב אלצבו מתחת הגדך. מטמא הטבור אחד ופוסל אחד. לפי שאין הטבור אלא ראשון מכיון שפירש זהו לא מטמא בגדים. ועושה שני ושלישי בתרומה: הטמא מלמעלה. על הגדך ולאצבע הטבור תחת הגדך ומכביד הטמא עליו. הרי הוב ניבא עליו. לפיכך מטמא שנים ופוסל אחד: והמדף. כל כלים שאינם משכב ומושב מדף קרי להו: מלמעלן. של גדך ולאצבע הוב מלמטה. אינם אלא ראשון. ומטמאין אחד ופוסלים אחד. ולאחר שפירשו נמי כך דינא. פירשו מטמאין שנים ופוסלין אחד. המשכב ומושב לעולם אב הטומאה אע"פ שפירשו: טהורים. כדאמרינן שכל שהוב ניבא עליו טהור חוץ ממשכב ומושב והאדם: מפני שאמרו. כלומר מפני מה אמרו האוכלים והמסקים והמדף מלמטה

והמשכב והמושב כו' מלמעלן. לשון ספרא ק"ו שיעשה על גביו משכב. מה אם במקום שלא עשה תחתיו מדף. עשה תחתיו משכב. במקום שפשה ע"ג מדף. חיוו דין שיעשה ע"ג משכב. ת"ל כל המשכב אשר ישכב עליו. תחתיו הוא עושה משכב. ואין עושה ע"ג משכב. הרמב"ם:

והמדף. מפורש במשנה ו' פ' דלעיל:

מטמאין אחד ופוסלין א'. ה"ג בס"א. וכן הוא בנוסחת מהר"ם. וכ"כ הר"ם בהדיא במשנה ו' פ' דלעיל. דעליונו של זב מטמא א' ופוסל אחד. ואע"פ שצ"פ הרמב"ם מושתק כגו' הספר מטמא ז' ופוסל אחד. ולא הוגה בו דבר בנא"י. מ"מ ל"ל עיקר כגו' ס"א. וכן נראה ממ"ש בחבורו פ"ו מה"מ [הלכה ה'] שכתב אם היה אחד מוטמא משכב ומושב למטה ואזן על גביו ואוכלים ומסקים וכלים

והוא שני. או שסלק הוב אלצבו מתחת הגדך. מטמא הטבור אחד ופוסל אחד. לפי שאין הטבור אלא ראשון מכיון שפירש זהו לא מטמא בגדים. ועושה שני ושלישי בתרומה: הטמא מלמעלה. על הגדך ולאצבע הטבור תחת הגדך ומכביד הטמא עליו. הרי הוב ניבא עליו. לפיכך מטמא שנים ופוסל אחד: והמדף. כל כלים שאינם משכב ומושב מדף קרי להו: מלמעלן. של גדך ולאצבע הוב מלמטה. אינם אלא ראשון. ומטמאין אחד ופוסלים אחד. ולאחר שפירשו נמי כך דינא. פירשו מטמאין שנים ופוסלין אחד. המשכב ומושב לעולם אב הטומאה אע"פ שפירשו: טהורים. כדאמרינן שכל שהוב ניבא עליו טהור חוץ ממשכב ומושב והאדם: מפני שאמרו. כלומר מפני מה אמרו האוכלים והמסקים והמדף מלמטה

ואדם ע"ג האזן זה למעלה מזה כלן טמאין. וראשון לטומאה וכו' חוץ מן האדם וכו' הרי שלא עשאן אלא ראשון בלבד. ומשמע לכל דבר. ושאינו מטמא אלא אחד ופוסל אחד. ואע"ג דכתב עוד אבל אם היה האדם למטה והוב למעלה כו' טמא משום נושא ככל נושא כו' שהנושא ראשון לטומאה. וכן מסיים עוד בזה הדין שהאדם ראשון. והאזן תנן מטמא שנים ופוסל א'. לא קשיא דהתם לאחר שפירש מיירי. וסמך ליה דילמד מן המפורש דלעיל מיניה כשהוב למטה דקל הוא לענין מדף. ואפ"ה בזה קודם שפירש מטמא שאר כלים. כמ"ס בהדיא קד. במכ"ס כאן דקודם שפירש יש בו חומר לטמא שאר כלים. וכן לטמא שנים ולפסול אחד. ולא הולך לפירש. ותדע שהרי בפירושו למשנה ד' פ"ק דאהלות כתב ג"כ דטמא הוב הוא ראשון. ומפורש לענין שלא יטמא אדם וכלי חרס. אבל שאר כלים מטמא. הרי שנתן לו דין אדם למעלה. ומכיון שטמא שאר כלים מטמא שנים באוכלים ומסקים ופוסל א'. מכללא דרבי יהושע דלעיל. ולכך נראה ודאי. דראשון שכתב בחבורו היינו שלא יטמא אלא אחד. וכגו' ס"א: **פירשו** מטמאין שנים כו'. לפי שהמשכב אב הטומאה. אפילו כשנתרוקן הוב ממנו. כמו שהעסקתי לשון תורת כהנים לעיל בסוף פרק ז': **ג מפני** שאמרו. לשון הר"ב כלומר מפני מה אמרו האוכלים

הנושא

ואדם ע"ג האזן זה למעלה מזה כלן טמאין. וראשון לטומאה וכו' חוץ מן האדם וכו' הרי שלא עשאן אלא ראשון בלבד. ומשמע לכל דבר. ושאינו מטמא אלא אחד ופוסל אחד. ואע"ג דכתב עוד אבל אם היה האדם למטה והוב למעלה כו' טמא משום נושא ככל נושא כו' שהנושא ראשון לטומאה. וכן מסיים עוד בזה הדין שהאדם ראשון. והאזן תנן מטמא שנים ופוסל א'. לא קשיא דהתם לאחר שפירש מיירי. וסמך ליה דילמד מן המפורש דלעיל מיניה כשהוב למטה דקל הוא לענין מדף. ואפ"ה בזה קודם שפירש מטמא שאר כלים. כמ"ס בהדיא קד. במכ"ס כאן דקודם שפירש יש בו חומר לטמא שאר כלים. וכן לטמא שנים ולפסול אחד. ולא הולך לפירש. ותדע שהרי בפירושו למשנה ד' פ"ק דאהלות כתב ג"כ דטמא הוב הוא ראשון. ומפורש לענין שלא יטמא אדם וכלי חרס. אבל שאר כלים מטמא. הרי שנתן לו דין אדם למעלה. ומכיון שטמא שאר כלים מטמא שנים באוכלים ומסקים ופוסל א'. מכללא דרבי יהושע דלעיל. ולכך נראה ודאי. דראשון שכתב בחבורו היינו שלא יטמא אלא אחד. וכגו' ס"א: **פירשו** מטמאין שנים כו'. לפי שהמשכב אב הטומאה. אפילו כשנתרוקן הוב ממנו. כמו שהעסקתי לשון תורת כהנים לעיל בסוף פרק ז': **ג מפני** שאמרו. לשון הר"ב כלומר מפני מה אמרו האוכלים

הנושא

מלאכת

אין לי אלא כל זמן שישב עליו מנין לעשות ריקס כמלא ת"ל כלי עכ"ל ז"ל: והמדף מלמעלן מטמאין שנים. נוסחא אחרת מטמאין אחד והוא הכתוב והוא הגירסא שפירש רש"י. והוא ג"כ לשון החכם הר"ם ז"ל ה"ג מטמאין א' ופוסלין אחד ול"ג מטמא שנים דהתנן פ"א דאהלות הבגדים הנוגעים בזב מטמאין בגדים. עכ"ל סס. עוד כתב על מה שכתב בפ"ו הרמב"ם ז"ל או אוכלין ומסקין או משכב ומושב הכל עמא והוא מטמא שנים ופוסל אחד וכו'. וזה לשוני שיבט כל בספרים דאין בגדים הנוגעים בזב מטמאין שנים דאין אלא ראשון בין אם פירשו בין

שלמה

אם לא פירשו כמו שכתבתי בסמוך ע"כ. ולשון הרמב"ם ז"ל סס האוכלין והמסקין והכלים שאינם עשויין לא למשכב ולא למושב ולא למרכב שהיו למטה וישב הוב וכיוצא בו עליהן מלמעלה ולא נע בהם כולם טהורים ע"כ. וכתב מהרי"ק ז"ל סס ופירש רבינו שמדף ששנינו היינו כלי שטף שאינם ראויין למשכב ולמושב ואע"פ שבמשנה זו לא הוידרו מרכב כללו רבינו עם משכב ומושב שודרו דינם שזה שגל זה אמרו ב"ש בכל מערבין שאין למדון מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בהן חוץ דהא חיובא מרכב ע"כ: ג מפני שאמרו. קאי אדסליק מיניה אטמא למעלה

יבין

כלי שאינו ראוי למשכב ומושב קרוי מדף: (בה) על גדך ולאצבע הזב למטה: (בו) ר"ל מדדיו כה"פ. עושה ראשון ושני בחולין. ופוסל גם שלישי בתרומה. אבל קילי מאדם. שאין מטמאים לשום כלי שנגעו. אפילו קודם שפירשו מטומאה: (בו) ר"ל ואם היה משכב ומושב למטה מגדך ורוב הזב ע"ג גדך: (בה) בלא נגעו. ושני בהפסק נייר: (כ) רב"א מחק ב' וישא דמירוס הוא חביבא ליה ותני' ברישא: והמדף מלמעלן. פי' הר"ב כל כלים שאין ראויין למשכב מדף קרי להו ע"כ. ואע"ג דתני אוכלין ומסקין שאין ראויין למשכב כריד נמי לניי. מדף דסד"א אוכלין ומסקין דעליון לקבל טומאה אף מן הראשון גורו בזה כשהם עליונו של זב. אבל כלים שאין מקבלין טומאה אלא מן האזן לא קמ"ל דאע"ג דתני משכב ומושב שהם כלים סך"א משכב ומשב דתחתי גורו בעליונו אבל שאר כלים לא קמ"ל: מטמאין אחד ופוסלין אחד. כך היא עיקר הגירסא וכמ"ס חו"ט. ולעיל פירשו מדדיו עליונו של זב לעולם אין מטמא שנים כיון דאין מטמא בגדים וכלים אוכלין ומסקין בכלל דר' יהושע. אלא באדם למעלה כיון דשייר ביה טומאה משא ויהיב גורו בזה אטו מסיב וטמא. אבל בכלים שאין בהם דין משא ויהיב כלל אמאי נגזור אוקמה אדאורייתא לטמא אחד: ג מפני שאמרו. לשון הרב כאן אינו מתוקן כמ"ס חו"ט. ונראה דמתני' דהכה דלעיל קאי דלמך כל שהוב ניבא עליו טהור חוץ מן האדם. ואמרי' נמי אוכלין ומסקין ומדף שחתה הוב טהורין. שמעינן חכל הני דאין הוב מטמא בתשואו לא כלים ולא אוכלין ומסקין אלא אדם לבד. והשתא אחי לומר דלא בזב בלבד אמרו אלא מפני שגם בכל הטומאות הדין כן ופתה במשכב בכל הנושא וניבא טהור חוץ מן האדם. והדר תני ככלה שג"כ אינה מטמאה בתשואה אלא האדם. ובאדם נמי

האוכלין והמסקין והמדף
מ"ה ס"ה י"ז
אלהיו רבה
הטמא מלמעלה והמדף
מלמטה. ה"ה דלעיל
מקלה טמא על מקל
טהור טמא לכו"ע אלא
משום שיפא דמשכב ומושב
דאי מקלה טהור. על
המשכב ומקלה טמא על
המשכב טהור כדתנן
בפירקין:

משנה אחרונה

עד הערב והיינו שהזב תחתיו אלא כלים נמי מטמא ע"כ. כוונתו דיעמא עד הערב לא שאין לזב אוכלין ומסקין שאין לזב טהרה ועליות אלא לענין כלים קאמר. והכ"מ נדחק בכונתו ויש ג"כ ט"ס בדבריו. ומה שכתב הר"ם קורקס על הראב"ד דהאזן אשפר שטמא כלים אלא הלכה רווחת היא שפלוני אין מטמא אלא אוכלין ומסקין ע"כ. יש לחמוה איד עלה על דעתו שגלס מן הראב"ד דהטמא כלים היינו עד שלא פירש. ולאחר שפירש הלכה רווחת היא מטמא אלא אוכלין ומסקין. ולפי' נראה דמאן דגריס הכא גבי משכב ומושב מלמעלן מטמא שנים היינו דס"ל כשיטת הראב"ד דמטמא בגדים ומטמא נמי שנים וכן מפורש בהשגתו סס דין ה': דהטמא מלמעלן והטהור מלמעלן קאת קה כיון דרישא וסיפא חד דינא להו אמאי פלגיניהו בחריבני אצבעו על הוב תחת הגדך והטהור מלמעלן או טהור מלמעלן וטמא מלמעלן מטמא שנים וכו'. ושם משום דלא דמו דרישא שטהור למעלן אין טומאה אלא מדרבנן וטומאה בעלמא שאין סס לא משא ולא היסט גמור וסיפא דהוי משא הוב מדאורייתא להכי לא עריב להו

וישא דמירוס הוא חביבא ליה ותני' ברישא: והמדף מלמעלן. פי' הר"ב כל כלים שאין ראויין למשכב מדף קרי להו ע"כ. ואע"ג דתני אוכלין ומסקין שאין ראויין למשכב כריד נמי לניי. מדף דסד"א אוכלין ומסקין דעליון לקבל טומאה אף מן הראשון גורו בזה כשהם עליונו של זב. אבל כלים שאין מקבלין טומאה אלא מן האזן לא קמ"ל דאע"ג דתני משכב ומושב שהם כלים סך"א משכב ומשב דתחתי גורו בעליונו אבל שאר כלים לא קמ"ל: מטמאין אחד ופוסלין אחד. כך היא עיקר הגירסא וכמ"ס חו"ט. ולעיל פירשו מדדיו עליונו של זב לעולם אין מטמא שנים כיון דאין מטמא בגדים וכלים אוכלין ומסקין בכלל דר' יהושע. אלא באדם למעלה כיון דשייר ביה טומאה משא ויהיב גורו בזה אטו מסיב וטמא. אבל בכלים שאין בהם דין משא ויהיב כלל אמאי נגזור אוקמה אדאורייתא לטמא אחד: ג מפני שאמרו. לשון הרב כאן אינו מתוקן כמ"ס חו"ט. ונראה דמתני' דהכה דלעיל קאי דלמך כל שהוב ניבא עליו טהור חוץ מן האדם. ואמרי' נמי אוכלין ומסקין ומדף שחתה הוב טהורין. שמעינן חכל הני דאין הוב מטמא בתשואו לא כלים ולא אוכלין ומסקין אלא אדם לבד. והשתא אחי לומר דלא בזב בלבד אמרו אלא מפני שגם בכל הטומאות הדין כן ופתה במשכב בכל הנושא וניבא טהור חוץ מן האדם. והדר תני ככלה שג"כ אינה מטמאה בתשואה אלא האדם. ובאדם נמי

ג כל הנושא מים פ"ה פ"ה
ט"ז ט"ז ופ"ט פ"ה מ"ה
כ"ג כל הנושא מים פ"ה
פ"ה פ"ה פ"ה חוץ מן
המסית מים פ"ה פ"ה ט"ז
כ"ז

תוספות חדשים

ג בהר"ב ד"ח כל הנושא ע"ג גבלה באדם כו'. ו'ל הא"ש חוץ מן האדם וכו' וגבי גבילה דלא קתני חוץ מן האדם אייתי בחדש. לומר וכל אדם הנושא ויטע ע"ג גבלה טהור ע"כ. וכן הוא טוהר הר"ב וכליל בדברי. ות"ס ה"טו"ט וכל זה אינו נכון במת"ו ודלוקתן. (כ"ח דוד) וכן הכתוב עמו כסדר שבטני לדוד ו"ל דליפתא הוא דר"ל כל הכלים והאכלים שהטבחו וכו' טהורים חוץ מהל"י ואוכלים כשהחיל"י אדם וכו' וכנראה נבדיל מש"י ה"ב"ב ואין זה ענין למ"ש הרמב"ם בפ"ה ובכור הוא:

אליהו רבה

ג כל הנושא ונושא טו' נדקטין. ולא נדקטין מני שאמרו. והוא כל הנושא ויטע נמי ע"י אן מסתא טובא שהטורח תחת האבן והמטבח מלמעלה ויטע שהמטבח תחת האבן והטורח מלמעלה שהמטבח אינו מטמא באבן מסתא לא מלמעלה ולא מלמטה ל"ל האדם: חוץ מן האדם. וה"ה אם אדם מטע את המטבח עמא: ע"ג הגבלה טהור. שאין הגבלה מטמא באבן מסתא: חוץ מן המטבח. זהו המטא האמורה בכ"מ והוא המיטע את הגבלה עמא אף שאינו טהור אלא שהסיעו בקנה או בכף מוציאו. ומביט אינו מטמא אלא אדם כדמיתא בתוספתא שאין דבר מיטע את המטא מטמא אלא שם בו רוח חיים ודומקין לעיל ג"כ שיקון:

מלמטה תחת משכב הזב טהורים. מפני שאמרו כל הנושא ויטע כו': כל הנושא. כגון אוכלים ומשקין ומדק שהן למטה ממשכב הזב ונושאים אותו ואינן נוגעין בו. שיש דברים חוללים ביניהם: נושא על גבי המשכב. שאלו למעלה. והמשכב למטה. ויטע עליו ואין נוגעין בו. טהורים: חוץ מן האדם. שהאדם הנושא המשכב נטמא אע"פ שלא נגע בו ולא הסיעו. מפני שמשכב הזב מטמא במשא. וכן אם נטמו אבן מסתא למעלה ממשכבו של זב. ויטע אדם טהור על האבן נטמא. כיון שנישא על גבי משכב. כשם שאם יטע הזב על האבן נטמא המשכב שלמטה מן האבן. כך כשיטע הטהור על האבן. נטמא ויטע מן המשכב שחתימה: כל הנושא ע"ג גבלה. באדם קמיירי כלומר וכל אדם הנושא ויטע ע"ג גבלה: טהור חוץ מן המסית (י').

האוכלים והמשקים והמדק מלמטה תחת משכב הזב טהורים מפני שאמרו וכו' וקשה דלמיכא קאי. שלא אמרו בזמננו' דלעיל אלא מלמטה תחת הזב. ולשון הרמב"ם לפי שאמר בגבלה הקודמת כי* (האוכלים) והמשקים וכלי שטף מלמטן טהורים. ואפילו היו תחת משכב הזב. אמר שבת זה אמרו כל הנושא כו' ע"כ. וכלומר דודאי ללא המירא תחת משכב. מחמת הזב עלמו. ואע"ג דלא קמיירי במשכב. מ"מ ממילא נשמעיניה: כל הנושא כו'. כתב הר"ב ואין נוגעין אפילו לא הפסיק ביניהם אלא נייר. הרמב"ם פרק ט' מהמ"ט. ועיין במתני' ה'. גם עיין מ"ש במשנה ז':

חוץ מן האדם. כתב הר"ב וכן אם נטמו אבן מסתא כו' ולשון ספרא והיושב על הכלי אין לי אלא בזמן שהוא יושב ונוגע בו. מניין לעשרה מושבות זה ע"ג זה אפילו ע"ג אבן מסתא. ת"ל והיושב על הכלי אשר יטע עליו הזב יטמא. מקום שהזב יושב ומטמא. יטע הטהור ויטמא. הרמב"ם. והא דקתני אפילו ע"ג אבן מסתא. דהא מיירי שהאבן מסתא ע"ג משכב. ובמשנה ג' פ"ק דכלים כתבתי בשם התוס' דריש פרק דם הנדה שהעתיקו. ועל גביהן אבן מסתא: כל המטא במשא בגבלה אלא האדם כמ"ש הר"ב במשנה ב' פ"ק דכלים: כל הנושא ויטע ע"ג גבלה. כו' הגי' בספר. ומ"מ פי' כלומר וכל אדם הנושא ויטע ע"ג גבלה. ואין כוונתו לפרש הנושא שעיניו כמו ניתן. שא"ל שתהא כך משמעות הנושא. ועוד דהא כתב דנושא את הגבלה ולא זו כו' טהור עד שיטענה. אבל הוסיף וניתן במקום ויטע. שהיה ראוי להיות במשנה. ולשון הר"ב מועתק מפירוש הר"ש. ושם כתוב כלומר וכל האדם הנושא ויטע. ע"כ. והמנייה כך בלשון הר"ב לא הפסיד. והרמב"ם העתיק ג"כ כמו שהוא בס"א. אבל פירושו דחוק דמפרש שאין ענינו אלא כשהאדם מלמעלה והגבלה למטה. שהוא סובר דאם הגבלה למעלה ממטא במשא בלא היסט. ועי' עוד מזה בסוף המשנה: חוץ מן המסית. כתב הר"ב דנושא את הגבלה

נטמא. כיון שנישא על גבי משכב. כשם שאם יטע הזב על האבן נטמא המשכב שלמטה מן האבן. כך כשיטע הטהור על האבן. נטמא ויטע מן המשכב שחתימה: כל הנושא ע"ג גבלה. באדם קמיירי כלומר וכל אדם הנושא ויטע ע"ג גבלה: טהור חוץ מן המסית. דנושא את הגבלה ולא זו נמקומו

מלאכת שלמה למעלה ואוכלין ומשקין וכלים למטה טהורים לפי שהמסית אין בו רוח חיים: חוץ מן האדם. שיש בו רוח חיים שהאדם הנושא במשכב נטמא אע"פ שלא נגע בו וכו' כדמפרש רע"ל:

נטמא. כיון שנישא על גבי משכב. כשם שאם יטע הזב על האבן נטמא המשכב שלמטה מן האבן. כך כשיטע הטהור על האבן. נטמא ויטע מן המשכב שחתימה: כל הנושא ע"ג גבלה. באדם קמיירי כלומר וכל אדם הנושא ויטע ע"ג גבלה: טהור חוץ מן המסית. דנושא את הגבלה ולא זו נמקומו

מלאכת שלמה

חוץ מן המסית

ג כל הנושא ויטע על גבי גבלה. באדם קמיירי דלא שייך משא אלא כבעלי חיים כלומר וכל אדם הנושא ויטע ע"ג גבלה טהור. חוץ מן המסית גבי משכב דקתני חוץ מן האדם ולא קתני חוץ מן המסית נדה"י בני גבלה ע"מ דלא כפי היסט ולריך ליתן טעם דריש זה מזה דהא בתרומותיו הנושא כתיב

ב' מלות אלו, מפני שאמרו' ולפעד"ל לקיים ג' הספר. וה"ק. מפני מה חילק לעיל. רק בזב בין נושא לנישא. ולא אמרו שהם כל הנישא ע"ג א' מחבות הטומאה טמא. ע"י משיב מני. שאמרו במשכב [וה"ה מושב ומרכב דדמו ליה] וכגבילה [וה"ה שחר אה"ט דדמי ליה שמתמאין במשא. רק הדא מנייהו נקט] ובמת. בכל א' מאלו אמרו כל הנושא ויטע וכו': (ל) או: (יא) ואפילו ה' הנושא או נושא ע"ג משכב דבר הראוי להיות משכב. ואפילו הסיעו זל"י. אם לא נגעו זה בזה

משנה אחרונה

נמי לא מטמא במשא גרידא אה"כ היסט ג"כ. והדר תני המת שדינו ג"כ כמו הגבלה. ומכאן תלמוד לכל עומאת משא בכל המטמאין שאינה אלא באדם לבד. וכ"כ הרב פ"ק דכלים מ"ב והיינו נמי דתני בתוספתא הביאה הר"ש בר"פ אין היסט אלא לדבר שיש בו רוח חיים ע"כ. ומשום דענין משא והיסט אחד הוא קמ"ל כס שאין משא אלא באדם שיש בו רוח חיים כך ההיסט ג"כ:

כל הנושא ויטע ע"ג המשכב טהור. וזוה המור הזב המשכב לענין נושא ע"ג דבזב עמא דרבי קרא כל אשר יהיה תחתיו ובמשכב טהור כמו בכל הטומאות שאין מנינו עמא נושא את הטהור עמא וכלים הראויין למשכב נמי חומר בזב שנושא משכבו אב. ואלו במשכב אמרי' פ"ק דכלים אין משכב עושה משכב. והא דאמרי' הכא חוץ מן האדם. היינו בין הנושא ובין הנישא עמא. הנושא עמא אב והנישא ע"ג נמי דליף בת"כ מקום שהזב יושב ומטמא יטע הטהור נטמא והביאו תו"ט בפ"ב ומ"ה דוקא באדם הנושא ע"ג וכלי לא ללשון ישיבה אינה אלא באדם הני' כמ"ש הראב"ד פ"ג מהע"ג.

חוץ מן המסית. הכא לא תני חוץ מן האדם בזמן שהוא מיטע. דלא צריך כיון דאינו אלא במסית ממילא משמע דדוקא באדם דהיון היסט אלא בדבר שיש בו רוח חיים כדפי' לעיל. ולעיל במשכב צריך למיתני חוץ מן האדם דהתם עיקר דינא צריך להשמיענו דהיון משא אלא באדם דלכתי לא תני לה כשום מקום ומשום דגבי זב תני חוץ ממשכב ומושב והאדם תני במשכב דלענין אדם שיה לזב ולא לענין משכב ומושב וכיון דתני לה בזב ובמשכב ממילא דה"ל לכל הטומאות וכל היבא דתני משא או היסט אינו אלא באדם. וגבי מה בסמוך משום דתני חוץ מן המאכיל דאפילו כלי המאכיל עמא ומש"ה צריך למיתני ואדם בזמן שמסית לאפוקי כלי. וכתב הר"ב דנושא את הגבלה ולא היוזה טהור עד שיטע ע"כ וגבי משכב לא תני מביט דהתם במשא לחוד עמא אע"פ שאינו מיטע. ולא ביאר מל"ל להקט ביניהם כיון דבתרומותיו כתיב הנושא. וכתב הר"ש משום דמשכב חמיר שמתמא בגדים כמות גבלה אינה מטמאה בגדים אלא במשא וכ"כ הרא"ש. ועדיין אינו מיישב דמת נמי מטמא בגדים כתיב וקתני דעני היסט ודחק תו"ט בזה בסמוך. אבל בפ"ק דכלים מ"ג העלה הר"ש טעם הגון בזה בין איתם שמתמאין באבן מסתא לזאת שאין מטמאין באבן מסתא. והזב והמשכב והנדה והמזרע והיוולדת כולן מטמאין באבן מסתא והני לא לריכי היסט עס המשא דכל עיקר טומרא דאבן מסתא

פ"ה

פ"ה

ר' עובדיה מברטנורה זבים הנוגע פרקה תוספות יום טוב קבט

ציונים

כל הנושא מ"י ע"פ
ה"ד חוץ מן המאהל מ"י
ע"פ ה"ל ו"אם מ"י
ע"פ ה"ל :

תוספות חרשים

ב תו"ש ד"ה ואדם כו'
אלא בק"ו כו'. ועין
פ"א מהט"מ הלכה ב' כ"מ
שכתב דהאי ק"ו אינו אלא
גילוי מילתא בעלמא לעיני
עוממא ו' דלף דבלה
אינה עוממא אלא עוממא
ערב :

אלוהו רבה

ר"א אף הנושא . פטשא
דמתני' דר"א מתחיל
ואמר אף הנושא בלא
היסט ע"י אכן ממחא בני
וקסבר נבלה נמי מעמא
באכן ממחא וישא בלא
מסיט או מסיט בלא ישא
עמא אלא דבגמרא מחמת
קשיא מגיס למתני'.
וגריס ר"א ויהא שטשא
ומיקל דסבר מסיט אינו
מעמא אלא כשהוא נושא
ג"כ שהנבלה היא למעשה
מהאדם אבל מסיטא בק"ס
או כקפ מאויס טעור
לר"א וישא לחדר שטשא
ע"י אכן ממחא דכ"כ
טעור נבלה . ואדם בזמן
שהוא מסיט . קא פריש
הוא אדם מוסר דהמחיל
עמא הכל קתי במסיט
אדם דוקא :

משנה אחרונה

שאינה ניוזת ואינה
ניסונית ומינה שמעינן
דמטמו בלא היסט .
אבל שאר העוממות
לכד מאלו דאתמעטו
מ"ל אכן ממחא כר"פ
דס הגדה מקרא בעו
היסט עם המשא דסתם
משא שנושאה והנידה .
ותדע דתנן במס' גדה
הזב והזבה שמתו
מטמאין במשא ופריך
בגמרא אעו כל מת
לא מטמא במשא . ומאי
קשיא דילמא הזב
הזבה מטמאין במשא
גרירא בלא היסט
כדלקמן מ"ו . אבל מת

הנבלה ולא זו ממקומה גם לא כו' עד שיסיטנה . וכן לשון
הר"ש וכתב דמדלח קתי גבי משכב נמי חוץ מן המסיט .
ש"מ שמתמא בלא מסיט ולריך ליתן טעם מ"ש זה מזה . הא
בחרויהו והנושא כתיב זהו . ושמה משום דלחמיר רחמנא
במשכב דאפילו הנוגע מטמא בגדים .
ואילו גבי נבלה תנן בפ"ק דכלים
(משנה ב') וחשובי בגדים בזמנ
ע"כ : **רבי אליעזר** אומר אף
הנושא . כתב הר"ב בגמרא מפרש
בפרק העור והרוטב (כוף דף קכ"ד).

הר"ש . ואע"ג דהגי' החס והוא דנישא . וכן העתיק הר"ש.
החס הנבלה קאי שמהל נישאת והיינו והוא שנושא שכתב
הר"ב שטינו שהאדם נושא הנבלה ובלא וחרף דוגמתו בחוס'
שאתתיק לקמן בסוף משנה ה' : **כל** הנושא נמי בחדם
דומיא דנבלה וכ"כ הרמב"ם בפ"א מהט"מ : **כל** הנושא
ונישא ע"ג המת טעור . פי' הר"ב כגון עלי' מפסקת כו' וכ"כ
הר"ש ולרבותא דאפילו משום משא שמכביד עליו אינו מטמא
לפי שאין במת משום אכן ממחא כדפי' בפרק דלעיל משנה
ה' והרמב"ם לא פי' בכאן אלא כל הנושא ונישא במת ויש ביניהם
פרק ה' מהט"מ (הלכה י"ד) כתב הא"א דהכא בד"א בשלח היתה שם עוממה רלוזה והוא הדבר ג"כ שכתב הר"ב במשנה ו'
פרק דלעיל עוממה בוקעת ויורדת שהוא כשהטומאה רלוזה וכדמסיק ח"כ בכה"ג דמפרש לה הכא היינו שאינו רלוזה אלא אהל
מפסיק : **חז"ל** מן המחיל דמחיל בין שהמת מחיל על האדם והאדם
נושא . נטמא האדם מחמת עוממה אהל . כמו שכתבתי בריש פרק ג' דלהלכות : **ואדם** במת מ"ש בזה שכתב הר"ב
אבל אם אין המת זו ממקומו שאין כאן היסט טעור וכ"כ הר"ש . ולא פי' הטעם מ"ש במת מ"ש בזה . והכא ליכא לתרומי
כמו בנבלה . דטמא מת מטמא בגדים כדחנן בקמא מחליות . אבל כ"ל דטומאת משא דבמת . לא למדוהו אלא בק"ו ממשא
דנבלה . למ"ש בפ"ק דלהלכות ולפיכך דיו לבא מן הדיו להיות כדון . ושלא יטמא משאו אלא א"כ האיסט כמו בנבלה
וקשה דלמאי לא פליג ר"א . ועיין בסוף משנה ו' ז' והרמב"ם דפירש בנבלה דהא דבעי דמסיט דוקא כשהנבלה תחתיו . ה"כ
בחדם מפרש כשהאדם נושא המת עליו ממטמא במשא . אמנם כשהאדם נושא ע"ג מת ולא היה מחיל . שיש ביניהם

ממקומו * גם לא הניע ממקומה אלא שמונחת על גביו . כגון
שבה חזירו והניחה עליו טעור עד שיסיטנה : רבי
אליעזר אומר אף הנושא . בגמרא מפרש דה"ק והוא שטשא .
כלומר אין המסיט את הנבלה עמא אלא כשנושא אותה .
שהנבלה למעלה והוא למטה . אבל
אם הנבלה למטה והוא למעלה אע"פ
שמיטיה טעור . כל זמן שלא נגע
בה . ואין הלכה כר' אליעזר :
חוץ מן המאהיל . שאפשר להיות
נושא ונישא . ולא יחיל . כגון עליה

מפסקת . שאם המת בעליה והולכין ומסקין וכלים צבית
מגיעין עד שמי קורה . והנסרים נכפפים מכובד המת
ומכבידין על הכלים . או שהמת צבית סמוך לשמי קורה . והכלים
בעליה ונכפפים הנסרים שבעליה מכובד הכלים ומכבידים על
המת . בכה"ג הוי נושא ונישא ע"ג המת ואינו מחיל וטעור :
ואדם בזמן שהוא מסיט . בין נושא את המת . בין נושא ע"ג
מת עמא אע"פ שאינו נוגע בו . אבל אם אין המת זו ממקומו
שחין (* גד"ו אם לא וכו')

ו' והרמב"ם לא פי' בכאן אלא כל הנושא ונישא במת ויש ביניהם
פרק ה' מהט"מ (הלכה י"ד) כתב הא"א דהכא בד"א בשלח היתה שם עוממה רלוזה והוא הדבר ג"כ שכתב הר"ב במשנה ו'
פרק דלעיל עוממה בוקעת ויורדת שהוא כשהטומאה רלוזה וכדמסיק ח"כ בכה"ג דמפרש לה הכא היינו שאינו רלוזה אלא אהל
מפסיק : **חז"ל** מן המחיל דמחיל בין שהמת מחיל על האדם והאדם
נושא . נטמא האדם מחמת עוממה אהל . כמו שכתבתי בריש פרק ג' דלהלכות : **ואדם** במת מ"ש בזה שכתב הר"ב
אבל אם אין המת זו ממקומו שאין כאן היסט טעור וכ"כ הר"ש . ולא פי' הטעם מ"ש במת מ"ש בזה . והכא ליכא לתרומי
כמו בנבלה . דטמא מת מטמא בגדים כדחנן בקמא מחליות . אבל כ"ל דטומאת משא דבמת . לא למדוהו אלא בק"ו ממשא
דנבלה . למ"ש בפ"ק דלהלכות ולפיכך דיו לבא מן הדיו להיות כדון . ושלא יטמא משאו אלא א"כ האיסט כמו בנבלה
וקשה דלמאי לא פליג ר"א . ועיין בסוף משנה ו' ז' והרמב"ם דפירש בנבלה דהא דבעי דמסיט דוקא כשהנבלה תחתיו . ה"כ
בחדם מפרש כשהאדם נושא המת עליו ממטמא במשא . אמנם כשהאדם נושא ע"ג מת ולא היה מחיל . שיש ביניהם

חזון נחום

כתיב וי"ל משום דלחמיר רחמנא במשכב דלף הנוגע מטמא בגדים וצ"י נבלה
תנן וחשובי בגדים כנגע פכ"ל פי' הוי' והוא מהר"ש ו"ל ועיין עוד בפ"י לקמן גבי
חוץ מן המחיל ועיין בדברי הרמב"ם פ"א מהלכות טומאת מת דיו' ו' ובמזמן שם .
כתב הרמב"ם פ"ט ממטמא חו"מ וכן אם הסיטי המחשכ את הכלים או את האוכלין
והמסקין הרי אלו טעורין ע"כ . וכתב מ"ן שהוא פשוט :

ואדם בזמן שהוא מסיט . כתב הר"ב אלא אם אין המת זו ממקומו שאין
כאן

המסיט בלא נושא ואתא ר' אליעזר למויב והוא דנישא ומאי אף אימא
בין אמגט בין וקאי בין אמגט בין אמגט דאין מעמאין אפילו במשא אלא א"כ
בכ"כ דהנוגע בזבוב של זב וכו' :

מקלת

מלאכת שלמה

ר' אליעזר מ"מ ר' אלעזר בלי וי"ד :
בפי' רעז"ל ר' אליעזר אומר אף הנושא בתלמודא מפרש וכו' . אמר
המלקט בפרק העור והרוטב דף קכ"ד אלא ש"ע דהתם מיייתי לה
לענין שני הלואי ויתום של נבלה שמתכן בקיסם והלשון אשר שם ה"ג ליה
אחד הנוגע ואחד המסיט ר' אליעזר אומר אף הנושא כללן מתני'
דבסמוך בסיומן ז' . ופי' רש"י ו"ל שם אחד הנוגע כשני הלואי ויתום
אחד המסיטן טמא ע"כ . ודייק התם בגמרא אעו נושא לאו מסיט הוא
דאמר ר' אליעזר אף הנושא . אלא לאו הכי קאמר אחד הנוגע ואחד
הוא דנישא ופי' רש"י ו"ל בלא נושא אע"פ שאין מחוברין יחד והוא דנישא וקאי בין אמגט בין אמגט דאין מעמאין אפילו במשא אלא א"כ
מחוברין ע"כ . ועיין עוד בפ"י הר"ש ו"ל לקמן פי' ז' בכ"כ דהנוגע בזבוב של זב וכו' :

תפארת ישראל יבין

אדם המסיט לנבלה טמא : (יה) בחולין [קכ"ד ב'] מגיה הש"ס
למתני' . דה"ק ר"א הוא שטשא . ור"ל דמסיט לנבלה אינו טמא

אינו מטמא במשא גרירא אלא עם ההיסט . אלא ע"כ היינו נמי דמשי מאי אכן ממחא דכל אכן ממחא היינו בלא היסט וכולי' פירקין בחדא דזבים מוכיח כן דבהנהו
דמטמו באכן ממחא קתי לקמן מ"ו אחד הנוגע ואחד המסיט . וכ"ז מדברי הר"ש פ"ק דכלים ושפתים יסק . ומעתה דברי משנתנו הם בדקדוק לכ"כ ומשכב דלא בעו היסט עם המשא קתי
כה' חוץ מן האדם של שהוא נושא עמא . ובנבלה ומת דבעו היסט קתי בזמן שהוא מסיט וכן לקמן מ"ו ומ"ו . ומן התימה על הר"ש שנתקן כאן לחלק בין משכב
לנבלה משום עוממת בגדים עם במס' כלים דאין לאו דוקא אלא משום דקרא כתיב והיחית את חדא וזמנת על פוס גיבא ור"א נייב המפסיק אלא כלים והוא
אשתמיט ליה . וכתב עוד הר"ש . ופי' רש"י ו"ל שם אחד הנוגע כשני הלואי ויתום
ולא מיוז ועיקר הטעם תלוי בזה שלא זו ולא הסיט ע"כ . ונראה דה"ה איפכא אכן דקה הניחוזה מטמא נמי בכל הטומאות . וזוהי יש ליישב לשון הרמב"ם ריש הל' ע"מ
שכתב כל המטמאין במשא הוא אם ישא אדם את הטומאה אע"פ שלא נגע בה ואפילו היה אכן בינו לבינה ע"כ . ונדחק כ"מ דהיינו אכן ממחא והאין הכל מיעמאין באכן
מסמא . וי"ל מתיירי באכן דקה הניחוזה : ר"א אומר אף הנושא . פי' הר"ב בגמרא מפרש והוא דנושא שאפילו המסיט אינו טמא אלא"כ הנבלה למעלה והוא למטה
כו' וכן כתב הרמב"ם . ולא יתכן דכיון שמיטיה היינו כנושא ומה לי אם היא למעלה או למטה ומי"ל חילוק זה . ובגמרא אמר דר"א אמר והוא דנישא שכתב כולו
מחוכר שמיטלטל כולו כאחד ולא ע"י צית יד ומייחי לה מקרא דכתיב נשא וקרינין נשא דבעיין נושא והוא דנישא וכ"כ הר"ש ור"א . ולקמן מ"ו דפליג נמי ר"מ
כה"ג עם העלה הר"ש דלא שייך עם כדמשי הגמרא אהך דהכא ומפרש לה התם כפפשה דלף הנושא לחד ולא הכיס עמא ות"ק דוקא היסט בעי ומפרש שם
טעמיהו . ודברי תו"ש כאן אין מחורין : כל הנושא ונישא ע"ג המת טעור . בין אדם ובין כלים אף לכן עוממת משא במת בלא היסט היינו חוץ מן המחיל דמגד
אהל עמא . וכן האדם בזמן שמיטי אהל כלים אפילו הסיטו טעורין דאין משא ולא היסט בכלים כדפי' לעיל : ואדם בזמן שמיטי . והקשה תו"ש מאי טמא מת מוכ

ד מקצת טמא כ"י פ"ה פ"ה
מ"ז ה"א :
ד המסא פ"ה ט"ז פ"ה

תוספות חדשים

ד בהר"ב ד"ה מקצת
טמא כ"י אפילו
ראשי אצבעות. הר"ש
נשם תוס' והרמב"ם פ"ה.
והג"מ הלכה ד' י"א כתב
סמך אלכנשת וע"ס נכ"מ :

ה ה"י גרסתי טמא על
מקצת המשכב והטור
על מקצת המשכב טמא
נמצאת טמאה נכנסת לו
ויולאת ממש במיטתו
מקצת טמא על המשכב
כ"י. שהטמאה נכנסת
למשכב מהטמא שבתוך
עליו אפילו במיטתו של
המשכב וכן יולאת ממש
למטה הטור שבתוך על
מקצתו אבל אין נכנסת
ואין יולאת עד שיבא רובו
של טמא ורובו של טור

משנה אחרונה

דכ"ז לא כפי היסט
והכ"ז ליכא לתרובי משום
דאינו טמא בגדים
דלא חזרו ממי טמא
בגדים ע"ס נמשך אחר
תרובו של הר"ש נבי
נכלה דמשום שאינו
טמא בגדים הוא. כבר
כתבנו לעיל שא"ל לזה
אלא דכל שיטתו באבן
הטמא טמאה בלא היסט
וכל שאיטו טומאת אבן
מכאן אינו טמא במשא
אלא עם היסט וכמו
שהפלה הר"ש ע"מ
חילוק זה כפ"ק דכלים
ולקמן מ"ז כתבו הר"ש
ג"כ בקצרה וכתבנו
דבא רמז ג"כ לזה.
ומה שתרין תו"ט לבי
שערו דטומאת טמא
במת מכלה אתי ואמרי'
דיו וכו' אינו נכון
דעיקר משא לאו מכלה
אתי אלא מאהל אם
טמא אלא ק"ו משאו
וק"ו דכלה אינו אלא
לרווחא דמלתא כדפי'
פ"ק דהלכות. ומיהו

מחילה מאהלת. חז לא יטמא אלא אם הסיט :
ד מקצת טמא על הטור כו'. כתב הר"ב דלא בעינן
שינשא רובו וכו' וכ"כ הרמב"ם. וכבר כתבתי

שאין כאן היסט טור: **ד מקצת** טמא על הטור. אפילו
אלכנשו של זב על הטור. או אלכנשו של טור על הזב.
או חבורי טמא כגון שער ולפרניו ושיניו כל אלו נקראין
חבורי אע"ג דליכא אלא מיטתו הטמא על הטור או
מיטתו הטור על הטמא. נטמא

מסי' יז): ד מקצת טמא על
הטהור (יח). ומקצת טהור על
הטמא. חבורי טמא (יט) על הטהור
והחבורי טהור על הטמא טמא.
רש"א מקצת טמא על הטהור.
טמא. ומקצת טהור על הטמא טהור(י):
ה הטמא על מקצת המשכב (יא).
והטהור על מקצת המשכב (יב). טמא.
מקצת טמא על המשכב (יג). ומקצת
טהור על המשכב. טהור. נמצאת
טומאה

ידענא למאי לריכא הכא]:

נמצאת טומאה נכנסת לו ויולאת ממנו במיטתו: מקצת
הטמא על המשכב. כיון דמיטתו של טמא הוא חף ע"פ
והגייר
שנשטן על כל המשכב טהור המשכב עד שינשא עליו רובו של זב: ומקצת טהור על המשכב. כלומר או מקצת טהור אפילו
על כל המשכב: טהור. עד שינשא עליו רובו של טהור:

מלאכת שלמה

ד מקצת טמא וכו'. ספ"ם דהלכות מטמאי משכב ומושב. וכתב שם
הרמב"ם ז"ל דיראה לו דטומאה זו של חבורי שיער לפרניו
ושיניו מדבריהם היא. וי"ס ומקצת טהור על הטמא טמא חבורי וכו'.
הניח בתוספתא ואלו הן חבורין השנים והלפרניו והשער שלהם ואלו הן
מקצתיהם ראשי אלכנשת ידים ורגלים ע"כ:
ה נמצאת טומאה נכנסת לו ויולאת ממנו במיטתו כל האו כבא דנמצאת
ארישא לחוד קאי וה"ס נמצאת טומאה נכנסת לו במיטתו שהרי
אמרנו הטמא על מקצת המשכב נטמא המשכב אע"פ שלא שכב רובו של
הטמא אלא על מיטתו ויולאת ג"כ ממנו במיטתו שהרי ג"כ אמרנו
והטהור אם שכב רובו על מקצת המשכב הטמא נטמא הטור. ולריך
לקרקק אמאי אינטריך למיתני' אע"ג דל"ד לגמרי נמצא כשר בשחיטה
פסול במליה וכו' דתמן כפ"ק דחלוין ודייקתין עליה התם בגמרא
כדכתבינן התם סימן ד'. הניח בתוספתא רוב טמא על מקצת הטור או
הטמא או על מקצתו בזב טמא ובמשכב טהור

וכן

חזון נחום

כאן היסט טהור וכ"כ הר"ש ולא פירש הטעם מ"ס בתו. מכ"ז והכ"ז ליכא
לתרובי כמו נכלה דטמא מת טמא בגדים אבל ל"ל דטומאת משא דכתב לא
למדוהו אלא כק"ו משא דנכלה כמ"ס פ"ק דהלכות ולפי' דיו לכא מן הדיו להיות
כדיון ובלא יטמא משאו אלא היסט כמו נכלה תי"ט וע"ס דכברי הרמב"ם
פ"ה מה' טומאת מת שם ו"ע:

ד מקצת טמא וכו'. עיין בפ"י הרמב"ם ובחבורו ספ"ה מה' מטמאי מו"מ
כתב דיראה לו שטומאה זו של חבורין מדבריהם היא:
ה ומקצת טהור על המשכב. כלומר או מקצת טהור אפילו על כל המשכב
טהור עד שינשא עליו רובו של טהור לשון הר"ב ז"ל ולשון הרמב"ם
פ"ז מה' מטמאי מו"מ כיצד מקצת טמא על המשכב ומקצת טהור על אותו משכב
המשכב טהור והטהור שטמא מקצת כליו טהורין והראב"ד השיג עליו ומתן יב
דכ"ו יע"פ ועדיין לשון מגומגם:

והמסיקו

רוב טהור על מקצת הטמא בין בזב בין במשכב טמא מקצת טהור [על]
רש"א מקצת טהור על הטמא חף בזב טהור:

וכן

יבין

תפארת ישראל

יבין

אופכא: (ש) ר"ל שערו לפרניו ושיניו: (ט) דבעי שינשא רובו:
(מא) רוב הטמא על מיטתו המשכב: (מב) ר"ל או רוב הטור
על מקצת המשכב הטמא: (מג) אפילו על כל המשכב. או
מקצת

(ז) ר"ל דוקא בהסיט האדם למת או לנכלה נטמא חף שלא
נגע ולא נשא. משא"כ בהסיטוהו אם לא נגע בהן טהור. כפ"ד
ת"ו: (ח) בזב קמיינו אפילו היה מקלטו על חלם טהור או

באין א"ל לכ"ו דחילוק של אבן מטמא הוא חילוק ברור ומוכרח כדפי' לעיל וכו' והוא מוכיח כמו שפירש לקמן בס"ד. ומה שהקשה תו"ט עוד אמאי
לא פליג ר"א הכא. נמשך אחר פי' הרב דר"א והוא דנושא האמר שהנכלה למעלה וכו' והוא מפי' הרמב"ם ועליל כתבנו שלא מנינו חילוק בהיסט בין הוא למעלה או
למטה. אלא העיקר כסוגיית הנמ' שלנו וכפי' הר"ש והרא"ש דר"א והוא דנישא קאמר לאשקוי שני חלואין כדאיתא בגמרא וממילא לא שייך זה נבי מת דלא כתיב ביה
משא ולא שייך נוסח והוא דנישא: ד מקצת טמא על הטור. פי' הרב אלכנשו של זב על טהור כו' דהך דניח לא שייך אלא בזב דמטמא במשא גירודא בלא היסט
ובהנחת אלכנשו אין סם היסט ולא מטמא אלא בזב וחבורי אכל כל שאר המטמאין במשא לא מטמא בהנחת אלכנשו דאין כאן היסט וכ"כ הר"ש בהדיא פ"ק דכלים מ"ג
דמת לא מטמא בהנחת אלכנשו ובמש"ל מ"ב. ובז"ל מהני' גוסה מוכחא דבזב איירי מדהני מקצת טהור על הטמא וזה לא מנינו בשום עומאה שהטמא נוסח את הטור
מטמאו חזן מהיסטו של זב. ומ"ס הרמב"ם בחבורו דטומאה זו מדבריהם כתבנו טעם לזה לעיל מ"ב. ומיהו בכאן נראה טעם אחר לפי מ"ס לעיל דכל המטמאין באבן
מטמא א"ל היסט עם המשא ודיו אבן מטמא אינו נוסח אלא במשכב ומושב דמאכר יבש נפקא כמ"ס הר"ש פ"ק דכלים סם. וכ"כ התו' במס' נדה ר"פ דס הגדה
והכא בהלכות איירי שאין טומאתו משום משכב אלא משום טמא הזב והרד"ל משא זה ככל עומאת משא בשאר עומאות שאינו טמא אלא עם היסט ובהנחת אלכנשו שאין
סם היסט אינו אלא מדבריהם: חיבורי טמא. ואלו הם חיבורין השינים והשער והלפרניו. הרמב"ם. וכ"כ פ"ג דהלכות מ"ב. שאינו טמא בהנחת נקראו חיבורין אבל
שאינו בתולדה כגון בנק הדבק בכשרו אינו מטמא אפילו במגע כמ"ס הר"ש פ"ק דכלים מ"ג. ומנינו אפילו מה טהור בתולדה אלא שאינו מתקיים ממי טהור והוא
כמות של קטן פ"ט דמקואות מ"ד: ר"ש אומר מקצת טמא כו'. ונראה טעמא דר"ש דהואיל וטומאה זו אינה אלא מדבריהם במש"ל לא גזרו אלא במקצת טמא על
הטהור שנוהג בכל טומאת משא. אבל מקצת טהור על הטמא שאינו אלא בזב מכתיון דניגזר כשינשא רובו עליו ככל משא שאינו אלא שינשא הטמא כולו ממקומו כמ"ס
התו' בטרובין דף כ"ו ובמיטתו לא גזרו: ה נמצאת טומאה נכנסת ויולאת במיטתו. לישנא יחירה הוא וכתב תו"ט דלא ידע למאי לריכא. ונראה משום דלענין
רוט של זב ורובו של טהור חזקתו מרי קרתי רובו של זב ילפי' מדכתיב אכר יסכך עליו הזב עד שינשא רובו. ורובו של טהור מדכתיב אם על המשכב הוא עד שינשא

רוט

בכר מ"ה ע"ג ע"ה ע"ה
 וכן באבן מ"ה ע"ה ע"ה ע"ה
 חלופי גרסאות
 ה וכן בכר ע"ה ע"ה ע"ה
 והצ"ח ע"ה ע"ה ע"ה
 הוסיפות הרש"ש
 ה ה"י"ט ר"ה בין
 מלמעלה כו' ש"ס
 בשמו. ע"ה ע"ה ע"ה
 דוד שהכנה להקשות על
 התו"ט ע"ה ע"ה ע"ה
 לדוד מיישב הכל על נכון:
 ה תרי"ט ר"ה בין
 מלמעלה כו' בין
 שהיא במה כו'. וכן
 כתב הר"ם כ"ס תוס'
 משנה א':

אלהיו רבה
 נשפן עליו: בכר ש"ה
 תרומה כו' גרסין ולא
 נרשטין וכן. ותפ"ל שאין
 המשכב טעמא באבן ממש
 בין מלמעלה בין מלמטה:
 וכן באבן המנוגעת.
 קמ"ל שאין אבן המנוגעת
 טעמא כהכל לא כשהיא
 מאח"ל על אחוזה דבר או
 אחוזה דבר מאח"ל עליו
 אלא כשהיא אחר מאח"ל
 על אביהם עמא שוה
 ביאה האמרה בתורה:

משנה אחרונה

רובו והביאו תו"ט
 בפ"ד מ"ד. וא"ל
 במיעוטו של משכב ליכא
 אלא חד קרא גבי דה
 או על הנלו אשר יושבת
 או על מקצתו ילפי'
 מיני' שמיעוט המשכב
 נעמא כולו. אבל
 לעמא הטהור שיכבד
 על מיעוט טעמא לית
 לן קרא. משום דשמעון
 לה כי היכי דנכנסת

והנייר זינתיים. עיין מה שכתבתי לקמן משנה ו': בין מלמעלה בין מלמטה עמוד. לשון הר"ב דאין מסמא אחרים ולא מקבל עומאה בהיסט אלא דבר שיש בו רוח חיים וכן הם דברי הר"ש ולשטחיה אויל שכן פי' גם כן להא דתנן דר"ש מתני' ב' וכל שהוב נישא עליו עמוד וכמ"ס שם בשמו. אבל הר"ב דלא אשטחיה התם לפרושי הכי ודאי דנכנס נקטייה ולא ה"ל לפרש אלא כמשמעה דבמשא קיימין. וכן פי' הרמב"ם. וז"ל והודיענו כי אפילו אוכלים של תרומה לא יעמא בהיותן ע"ג משכב. ואפילו

היה החוץ זיניהם דק ציותר על העיקר הקדס. והוא אמרו כל הנושא ונישא ע"ג משכב טהור חוץ מן האדם ע"כ. ואלא מיהת צבצורו פ"ט מהלכות משכב [הלכה ג'] לאחר שכתב להא דכל הנושא ונישא ע"ג משכב. ואפילו לא

הפסוק זיניהם אלא נייר דהיינו צבא דהכא סיים וכתב וכן אם היסט המשכב את הכלים או את האוכלים והמשקים הרי אלו טהורין. אבל לא נחכוין צפי' המשנה אלא דדינא בעלמא כהב. ולא מן המשנה הוא. וכן הכ"מ ביאר דמעלמו נלמד ופשוט הוא. דכיון דאיתו מטמא במשא אינו מטמא בהיסט ע"כ ולכך ודאי דהר"ב לא דק לפרש על המשנה טעמא דמוסרי ולא ה"ל ללמוד מן הר"ש דהר"ש שאני שכן הוא מפ' ג"כ ב: משנה ב' דמייירי בהיסט וכדכתיב. ובעיקר הדין דבעינן דבר שיש בו רוח חיים בין למטמא בין לקבל עומאה ה"מ פשהמיט [הוא] איתו שהוא למטה. בין שהוא טמא ואח"י לטמא לשלמטלה. ובין שהוא טהור ואח"י לקבל עומאה מוחתו שלמטלה לריך שיהא בו רוח חיים וא"כ כי קתני במתני' ג' גבי משכב חוץ מן האדם. אי מייירי נמי בהיסט כשיטת הר"ש ל"ל דלא קאי *אנושא אלא אנושא. מ"מ קשיא מהא דמתני' ה' ו' פ' דלגיל דבין כרע הוא בין כרעו הן טמאין וכן בצנבלה ומת דפרקין ואין נראה לומר שצנבלה לחלק בין היסט להיסט. והייסט דהכא שמיירי ומוזין בעלמא בלא הכרעה. ואיך כולוה בהכרעה דוקא דהוה כמשא ממש. שאין לשונם נראה

(* דל"ס בני' אנושא אלא אנושא

ובן בכר של תרומה. כך ז"ל. וז"ל הר"ש ז"ל וכן בכר של תרומה הא דקתני וכן לאו משום שיהא דיו כיוצא באלו דר"ה אפילו יאה כילו נשען על כל המשכב טהור או שהמשכב כולו נשען עליו אלא שהנייר דהיינו דבר שאינו מקבל עומאה מפסיק בנתיים דלא נעמי בהדדי טהור

מלאכת שלמה
 הככר כדאמרן לעיל דאיתו מטמא בהיסט אלא דבר שיש בו רוח חיים עכ"ל ז"ל:
 בין מלמעלה. כגון שהמשכב למטה והנייר על גביו והתרומה ע"ג הנייר בין מלמעלה כגון שהתרומה למען והנייר על גבה והמשכב ע"ג הנייר:
 אחד

תפארת ישראל יבין

במיעוטו ה"ג יולאת במיעוטו כדדרשי' מקום שהוב יושב ומעמא יושב הטהור וטמא וה"ג במיעוטו על משכב נעמא המשכב ומעמא נמי לטהור והיינו דקתני אנושא הטומאה נכנסת ויולאה כו': וכן בכר של תרומה. פי' הרב דקאי אלעיל דתני כל הנושא ונישא ע"ג המשכב וכו' והוא דלא תני לה לעיל גבי משכב משום דלעיל אויל והשיב דיש חילוק בין משכב לשאר עומאות ככלה ומת דבעו היסט עם המשא ומשכב לא בעי היסט והדר תני מקלת טמא על הטהור דהוי נמי מחאי עממא ללא בעי היסט ומעמא בהנחת אבכע. ואידי דתני מקלת טמא תני אבכרתי' עמא על מקלת המשכב והשתא הדר לדון נושא ונישא: שהוא נתון ע"ג המשכב. כתב הרב שאין מטמא אחרים ולא מקבל עומאה בהיסט אלא דבר שיש בו רוח חיים וכ"כ הר"ש מן התוספתא גם כר"פ כ"ב בין ליעמא ובין לעמא לריך רוח חיים. ואינו מוכן דתניה ליעמא לריך רוח חיים דכלים ואוכלין ומשקין אין בהן עומאה משא אלא האדם כמ"ס הר"ב פ"ק דכלים מ"ב וכדפי' לעיל בצרקין. אבל לעמא פשיטא דא"ל רוח חיים דנבלה ומת ומשכב מטמאין במשא. ומאח"י בפירוט תוספתא להגאון מוילנא שגורם אין לך דבר שאין בו רוח חיים שמעמא בהיסט. ואין לך דבר שאין איתו טעמא מטמא אלא שיש בו רוח חיים ע"כ. וה"פ רישא איירי במסיט טמא את הטהור ולא מלינו טמא נושא את הטהור או מסיטו שיהא טמא אלא הסיטו של זב שיש בו רוח חיים. ובישא אין לך דבר מסיט את הטמא מטמא אלא דבר שיש בו רוח חיים. פשוט הוא וזה שאמרו אין משא אלא דבר שיש בו רוח חיים והיינו אדם דוקא כדפי'. וכל היסט שהזכר כאן היינו משא שההיסט מענין משא הוא כמ"ס הרמב"ם ריש ה"מ וכו' התום' צעירובין דף כ"ו דכתיבה דוכתי קרי למשא היסט ע"כ והכא לרבותא נקט היסט דאפילו משא עם ההיסט דחמיר טפי אינו אלא בדבר שיש בו רוח חיים וכ"כ משא בלא היסט. וכ"ו דלא כותי"ט שבדין דהיסט דוקא צבאן וכתב שהר"ש לטעמיה דלעיל מ"ב נמי נקט היסט דוקא וכו' ובמחילה מכל"ת נשתכש כמ"ל מ"ב שהמדפיס עם הטעמו וכו' נמשך אחר טעותו והשיג על הר"ב בהגמ"ס וגם מ"ש תו"ט עוד בעיקר הדין דבעינן דבר שיש בו רוח חיים דוקא שההיסט הוא למטה בין שהוא טמא ואח"י לטמא את שלמטלה לריך שיהא בו רוח חיים. לא ביאר כל הנייר דה"ל לפרש שזה אינו אלא צבא להוד דעליונו טמא ובשאר עומאות אין לך טמא נושא את הטהור טמא כדפי'. אלא מ"ש דבעינן שיהא המסיט למטה לא ידעתי מנין לו אלא שנמשך אחר פי' הר"ב במ"ג דמחלק בין אלוה דר"ה. והוא תמוה. ודאי דלית הלכתא כר"ה. ועוד דנס לר"ה אין פי' הר"ב שם מהורא שהוא דלא בהגמ"ס כמ"ל וגם אין סברא לחלק במסיט בין שהוא למעלה או למטה דמ"מ ביון שמוזי יש כאן משא. והר"ש והרא"ש לעיל פירשו לדר"ה כסוגית הנמרה ואין חילוק בין למעלה או למטה. גם מ"ש דתוספתא דלא בהלכתא דתני כלים הנוגעין צבא מטמאין שיש ופוסלין אחד ולקמן מ"י תני הוין מן האדם ופי' הר"ב שם דכלים הנוגעין אין מטמאין אלא אחד ומוה קשה על הר"ש וכו'. נעלם ממנו דברי הר"ש בר"פ שכתב דמתני' דס"פ מדאורייתא ותוספתא מדרבנן עשאוהו כזב לגבי אוכלין ומשקין. ונחזור לפי' המשנה הא דתני וכן בכר. דוקא בכר וכיוצא בו אבל אדם בין שהוא למטה בין למעלה טמא. למטה טמא משום נשא. ולמטה כזב דהא אמרינן מקום שהוב יושב ומעמא יושב הטהור נעמא. אבל בכר בין למטה בין למטה טהור. למעלה שאין עליינו טמא אלא צבא ומקום שיכב בו הזב נמי אינו מטמא כלי המונח עליו או בכר אלא אדם היושב עם כדפי' במ"ג שאין ישיבה אלא באדם וכן אם הככר למטה טהור שהנושא אין בו רוח חיים. ומתני' דנקט הך דינא במשכב ה"ה לגבלה ומת נמי כך דייס בין בכר למען או למען טהור ונקט משכב לרבותא דלע"ג דמעמא צבאן מטמא והיינו משא גרידא בלא היסט ומד"ל לככר הנושא נמי טמא דהאיכא משא קמ"ל דאין משא ולא היסט אלא באדם וכו"ש נבלה ומת דבעו היסט וככר לאו בר היסט הוה פשיטא דטהור:
 וכן באבן המנוגעת עמוד. ה"ה נמי דכל המטמאים במשא חוץ מוז עהרוין כה"ג כדפי' לעיל והא דנקט אבן המנוגעת משום פלוגתא דר"ש. ויש לדקוק אמאי נקט אבן המנוגעת ולא נקט מזורס. וכר"פ דס הגדה תיחא יכול תהא אבן המנוגעת מטמא משכב ומושב ת"ל הזב ולא אבן המנוגעת. וכתבו התום' שם דמזכיר נמי אימעיט מהכא דכתיב הזב ולא המת ולא המזורע. וכתב הראב"ד בהשגות ספ"ג מה"ס' הא דלא תני מזורע משום דניהו דאיתו עושה משכב ומושב אז כמו הזב אבל עושה משכב ומושב לעמא אוכלין ומשקין אבל אבן המנוגעת אינו עושה משכב ומושב כל עיקר ע"כ. ואפשר דהיינו נמי עממא דמתני' דהא משום דהא דנקט גבי משכב בכר שהוא נתון ע"ג הישכב. לאו דוקא בכר אלא ה"ה כל הכלים בר מארס דכוליה עממא דאין משא צבאולין ולא בכלים אלא באדם ואפילו כלים הראויין למשכב שמתווסף למעלה

דפי' גם הר"ב. ועיין עוד לקמן: ז ואחד המסית. ולא קמני נושא ונישא להכא אינו מטמא במשא אלא אם כן שיש בו ג"כ היסט. וכמו שכתב הר"ב בצנצלה ומה. וטעמה דגרע הכא ממשכב ומושב. כתב הר"ם במשנה ג' פרק קמ"א דכלים דכל הני אמצעטי מאבן מסמא שלא יעמאו תחת אבן מסמא. וכיון דאמצעטי אינן מטמאין אלא"כ שיוזו ויוססו. דעיקר רביא דמרכיבין אבן מסמא. היינו היכא שהטומאה אינה זה. ולאו דוקא אבן אלא אפילו

ממקומה אע"פ שאינו לא נוגע ולא נושא: ז רבי אליעזר אומר אף הנושא. והוא שנושא קאמר. כלומר אין המסית טמא אלא א"כ נושא. שהן למעלה והמסית למטה. ואין הלכה כרבי אליעזר: ז הנושא את המרכב. נושא את המרכב כתיב כבוד בגדים. ולא בנוגע. ואין נוגע אלא ראשון בעלמא: הנושא את הנבלה. היינו מסית. נושא בלא מסית טהור כדפרישית לעיל. ונוגע גמי בצנצלה אע"פ שהוא טמא.

ואחד הנישא: ז הנוגע יד) בזובו של זב. וברוקן. בשכבת זרעו. במימי רגליו. ובדם הנדה. מטמא שנים. ופוסל אחד. פרש מטמא אחד. ופוסל אחד. אחד הנוגע. ואחד המסית יד). ר' אליעזר אומר אף הנושא יד): ז הנושא יד) את המרכב. והנישא עליו והמסיתו. מטמא ב' ופוסל אחד. פרש. מטמא אחד ופוסל

ואומר אף הנושא. כתב הר"ב והוא היסט מפרש הגמרא הכי. אבל בכאן אין צורך אלא פליג אהנא קמא דקאמר שאין משא בלא היסט שעגה. וקאמר חיוב דאף הנושא בלא היסט גמי. משום דאינו לא ממשע להו מאבן מסמא ולפיכך לדידיה אף בלא היסט מטמאין: ז והמסיתו. הכא ודאי פירושו טהור המסית למרכב. ומשום הכי קמני המסיתו בכינוי. * גד"ס הג"ה

חולין פרק העור והרוע דף קכ"ד ומשמע שאתה היא דרייתא כמו שכתבו עם תוס' ז"ל וכמו שגראה ממה שכתבתי לעיל בסריקין סי' ג': ר' אליעזר אומר אף הנושא. לטעמיה דמוקי קרא דממעטי' מיני' רבנן הני מאבן מסמא לדרשא אחריתי וסבר אינה דכוליה מטמאו באבן מסמא ונקט נושא ה"ה נישא. הר"ם והרא"ש ז"ל. ומ"מ גם פה ר' אליעזר בלי יוד":

מלאכת שלמה חולין פרק העור והרוע דף קכ"ד ומשמע שאתה היא דרייתא כמו שכתבו עם תוס' ז"ל וכמו שגראה ממה שכתבתי לעיל בסריקין סי' ג': ר' אליעזר אומר אף הנושא. לטעמיה דמוקי קרא דממעטי' מיני' רבנן הני מאבן מסמא לדרשא אחריתי וסבר אינה דכוליה מטמאו באבן מסמא ונקט נושא ה"ה נישא. הר"ם והרא"ש ז"ל. ומ"מ גם פה ר' אליעזר בלי יוד":

חולין פרק העור והרוע דף קכ"ד ומשמע שאתה היא דרייתא כמו שכתבו עם תוס' ז"ל וכמו שגראה ממה שכתבתי לעיל בסריקין סי' ג': ר' אליעזר אומר אף הנושא. לטעמיה דמוקי קרא דממעטי' מיני' רבנן הני מאבן מסמא לדרשא אחריתי וסבר אינה דכוליה מטמאו באבן מסמא ונקט נושא ה"ה נישא. הר"ם והרא"ש ז"ל. ומ"מ גם פה ר' אליעזר בלי יוד":

מפסיק. דבכה"ג כולה ז' מטמאין לאדם: ז ר"ל אדם הנוגע בדבר אחר לא שייך מסית דכיוסא. ובמש"ל: זיה) ולא נקט נמי טשא. משום דנושא ונישא דלעיל מיורי אפילו תחת אבן מסמא. ומעיינות אה"ט תחת אבן מסמא: זיה) דס"ל דמטמא תחת אבן מסמא. ודוקא כשנשא למעיינות ולא כשנישא עליהן: זיה) ר"ל אדם הנושא. והיינו נמי אפילו תחת אבן מסמא. דכל נושא ונישא בש"ס. שנזכר אללו מסית. ר"ל הנושא בלי היסט. והיינו תחת מסמא. ובכל מקום שנזכר משא לחודא. כגון נבלה מטמא במשא. ר"ל בהסיתו ועיין פתחה סי' ז':

מפסיק. דבכה"ג כולה ז' מטמאין לאדם: ז ר"ל אדם הנוגע בדבר אחר לא שייך מסית דכיוסא. ובמש"ל: זיה) ולא נקט נמי טשא. משום דנושא ונישא דלעיל מיורי אפילו תחת אבן מסמא. ומעיינות אה"ט תחת אבן מסמא: זיה) דס"ל דמטמא תחת אבן מסמא. ודוקא כשנשא למעיינות ולא כשנישא עליהן: זיה) ר"ל אדם הנושא. והיינו נמי אפילו תחת אבן מסמא. דכל נושא ונישא בש"ס. שנזכר אללו מסית. ר"ל הנושא בלי היסט. והיינו תחת מסמא. ובכל מקום שנזכר משא לחודא. כגון נבלה מטמא במשא. ר"ל בהסיתו ועיין פתחה סי' ז':

מפסיק. דבכה"ג כולה ז' מטמאין לאדם: ז ר"ל אדם הנוגע בדבר אחר לא שייך מסית דכיוסא. ובמש"ל: זיה) ולא נקט נמי טשא. משום דנושא ונישא דלעיל מיורי אפילו תחת אבן מסמא. ומעיינות אה"ט תחת אבן מסמא: זיה) דס"ל דמטמא תחת אבן מסמא. ודוקא כשנשא למעיינות ולא כשנישא עליהן: זיה) ר"ל אדם הנושא. והיינו נמי אפילו תחת אבן מסמא. דכל נושא ונישא בש"ס. שנזכר אללו מסית. ר"ל הנושא בלי היסט. והיינו תחת מסמא. ובכל מקום שנזכר משא לחודא. כגון נבלה מטמא במשא. ר"ל בהסיתו ועיין פתחה סי' ז':

מפסיק. דבכה"ג כולה ז' מטמאין לאדם: ז ר"ל אדם הנוגע בדבר אחר לא שייך מסית דכיוסא. ובמש"ל: זיה) ולא נקט נמי טשא. משום דנושא ונישא דלעיל מיורי אפילו תחת אבן מסמא. ומעיינות אה"ט תחת אבן מסמא: זיה) דס"ל דמטמא תחת אבן מסמא. ודוקא כשנשא למעיינות ולא כשנישא עליהן: זיה) ר"ל אדם הנושא. והיינו נמי אפילו תחת אבן מסמא. דכל נושא ונישא בש"ס. שנזכר אללו מסית. ר"ל הנושא בלי היסט. והיינו תחת מסמא. ובכל מקום שנזכר משא לחודא. כגון נבלה מטמא במשא. ר"ל בהסיתו ועיין פתחה סי' ז':

מפסיק. דבכה"ג כולה ז' מטמאין לאדם: ז ר"ל אדם הנוגע בדבר אחר לא שייך מסית דכיוסא. ובמש"ל: זיה) ולא נקט נמי טשא. משום דנושא ונישא דלעיל מיורי אפילו תחת אבן מסמא. ומעיינות אה"ט תחת אבן מסמא: זיה) דס"ל דמטמא תחת אבן מסמא. ודוקא כשנשא למעיינות ולא כשנישא עליהן: זיה) ר"ל אדם הנושא. והיינו נמי אפילו תחת אבן מסמא. דכל נושא ונישא בש"ס. שנזכר אללו מסית. ר"ל הנושא בלי היסט. והיינו תחת מסמא. ובכל מקום שנזכר משא לחודא. כגון נבלה מטמא במשא. ר"ל בהסיתו ועיין פתחה סי' ז':

מפסיק. דבכה"ג כולה ז' מטמאין לאדם: ז ר"ל אדם הנוגע בדבר אחר לא שייך מסית דכיוסא. ובמש"ל: זיה) ולא נקט נמי טשא. משום דנושא ונישא דלעיל מיורי אפילו תחת אבן מסמא. ומעיינות אה"ט תחת אבן מסמא: זיה) דס"ל דמטמא תחת אבן מסמא. ודוקא כשנשא למעיינות ולא כשנישא עליהן: זיה) ר"ל אדם הנושא. והיינו נמי אפילו תחת אבן מסמא. דכל נושא ונישא בש"ס. שנזכר אללו מסית. ר"ל הנושא בלי היסט. והיינו תחת מסמא. ובכל מקום שנזכר משא לחודא. כגון נבלה מטמא במשא. ר"ל בהסיתו ועיין פתחה סי' ז':

ואת כי חטאת מ"ה פס"ח
מ"ה פס"ח כ"ה
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'

חילופי גרסאות
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'
האובל מ"ה פ"ג מה'

אלוהו רבה
הבנים ראשו לאויר
התגור מהור נכסין
ואל נכסין וטור התגור
וכן גרים טור לטור
אחור קאי דנבלא הא
טמא הוא דהא גבית
הבלועה קיימי:
י ובמי חטאת שאין
בחן כדי היות דללו
יש כהן כדי היות אי אפשר
ליגע במים שלא יספיק
ומשמה בגדים במשך
כדחתי בתוספת הנוגע
לכבוד נבלה ונכסין מרכב
ובמי חטאת שיש כהן כדי
היות מטמא שנים ופוסל
אחד שיש אפשר לנוגע
שלא יספיק פירות מטמא
אחד ופוסל אחד דקין
אל נבלה ובעין של מרכב
וכן חטאת שאין כהן כדי
היות מטמא אחד

ולא קתני המטיט סתמא דהוה משמע בין טהור מטיט
למרכב בין טמא מטיט לטהור. ובמרכב אי אפשר לומר כן
כמש"כ לעיל במשכב: כי חטאת שיש בהן כדי הויה.
כהוה הר"ב מטמאין בגדים במשך. כדחנן במשנה ב' פרק
קמא דכלים. ועיין מה שאכתוב
בריש משנה י':

ז' הבנים ראשו לאויר התגור

טהור. וטהור התגור.
והר"ב השמיט וטהור. וכן הר"ש.
וה"כ ל"ג בג"א. אבל הרמב"ם
העתיק גירסת הספר. ומפרש
דהכנים ראשו לאויר התגור טהור
האדם שהנבלה בפיו ועדין לא
בלעה. וקמל"ן ללא תימא שבהיותה
נסתרת ונכנסה ומחבאה בתוך אויר
התגור. תהיה כמו בלועה. והא'
דקתני וטהור התגור. מיירי כשהיא
בלועה. וכדפי' הר"ב:

מהור התגור. לשון הר"ב דכל
המטמאים בגדים אין מטמאין

אדם וכלי חרס. וכן ל' הר"ש. וכלומר דכל אלו לאויר
וממלא כלשון הזה בגמרא פרק הגזל קמא דף ל"ח. כולשו שוורים לאו לגבי
הקייאה או שבלעה. לשון הר"ב היינו פירש וכן ל' הר"ש. וכלומר היינו פירש
דתינון לגבי איקר. ולשון הרמב"ם
בפ"ו מהלכה"ה [הלכה י"ד] ואחר שבלע הרי זה פירש ממטמאו. ומ"ש הר"ב
דלא יאכל כתוב כו' עיין מ"ש בריש
טערו: י ובמי חטאת שאין בהם כדי הויה. דלילו יש בהן כדי הויה
א] הנוגע בהן מטמא בגדים לפי שאי אפשר
שיגע במים שלא יספיק אותן. והרי הוא מטמא שנים ופוסל א'.
כך פסק הרמב"ם בפ"ו מהלכות אבות העומאות [הלכה
י"ג

כיון דלא מטמא בגדים אינו מטמא שנים ופוסל אחד. דלילו
אלא ראשון בעלמא ומטמא אחד ופוסל אחד: מי חטאת
שיש בהן כדי הויה. מטמאין בגדים במשך אבל לא במוגע:
והיא בבית הבליעה. כל זמן שהיא בבית הבליעה
מטמא בגדים. וכיון דמטמא בגדים.
מטמא ב' ופוסל אחד: הכנים ראשו
באויר התגור. אע"ג דקיימא נבלת
הטוף עם בית הבליעה של האוכל
הכל באויר התגור. אפילו הכי טהור.
דמחמת האדם לא מיטמא התגור
דכל המטמאים בגדים אין מטמאין
אדם וכלי חרס. ומחמת נבלת
הטוף לא מיטמא. דלילן לה טומאה
אלא לאדם בבית הבליעה: הקייאה
או שבלעה. היינו פירש. דמשיירה
לכטן אין לה טומאה. וכשהיה לתוך
פיו אין לה טומאה. דלא יאכל
כתוב

ופוסל א'. הנושא את הנבלה יח).
ואת מי חטאת שיש בהם כדי הויה(יש).
מטמא ב' ופוסל אחד. פרש. מטמא
אחד. ופוסל אחד: האוכל מנבלת
עוף טהור. והיא בבית הבליעה פ).
מטמא שנים. ופוסל אחד. הכנים
ראשו לאויר התגור (א) טהור וטהור
התגור. (ב) הקייאה. או בלעה. מטמא
א' ופוסל א' (ג). וכשהיא בתוך פיו
עד שיבלעה. מהור (ד): י הנוגע
בשרץ. ובשכבת זרע. ובמטמא מת.
ובמצורע בימי ספרו (ה). ובמי חטאת
שאין

המטיט כוטיי ולא קתני האמיט סתמא דהוה משמע בין טהור מטיט למרכב
בין טמא מטיט לטהור ובמרכב א"ל לומר כן כמ"ש לעיל במשכב חוק' י"ט
ועיין עוד שם:
הנושא את הנבלה. פי' הר"ב היינו מטיט כו' ועיין בפ"ו הרמב"ם ועיין לעיל
משנה ג' גבי כל הנושא ונושא ע"ג הנבלה טהור חוץ מן המטיט ובחוי"ט
ועיין בהרמב"ם פ"א מהל' ט"מ דמטיט היינו נושא:
מ הקייאה או בלעה. (עיין מלאכת שלמה אות א'). והקייאה או בלעה דקתני
הכל היינו כנגד פירש דמטמא אחד ופוסל אחד דכלל הני בני
לעיל ודכמון ומ"ש דהקייאה היינו קודם שבלעה כן משמע מפ"ו הר"ש
והר"ש י"ט. אמנם הרמב"ם פי' דהקייאה היינו אחר שבלעה אבל כל זמן שלא
תכנס בבית בליעתו אלא שיה כפיו הוא טהור וכ"כ בפ"ג מהל' אחר אבות העומאות
וא"כ אם הקייאה קודם הגעתה לבעט ה"ו טהור וז"ל שם הכולע נבלת עוף טהור
ואחר שבלעה הקייאה קודם שמתבל ה"ו אינו מטמא בגדים כסתמא לנרוב בשעה
שהקייאה שאינה מטמאה בבית הבליעה. ואם הקייאה דלוינה מטמאה
ולישא דח"כ דלוינה מטמאה דרך יציאתה אלא דרך אכילתה הכי דייק שם
הקייאה היינו אחר הבליעה ולשון הסוספתא הביאה הר"ש לקמן משנה י"א הקייאה
זהו

חיון נחוים
המטיט כוטיי ולא קתני האמיט סתמא דהוה משמע בין טהור מטיט למרכב
בין טמא מטיט לטהור ובמרכב א"ל לומר כן כמ"ש לעיל במשכב חוק' י"ט
ועיין עוד שם:
הנושא את הנבלה. פי' הר"ב היינו מטיט כו' ועיין בפ"ו הרמב"ם ועיין לעיל
משנה ג' גבי כל הנושא ונושא ע"ג הנבלה טהור חוץ מן המטיט ובחוי"ט
ועיין בהרמב"ם פ"א מהל' ט"מ דמטיט היינו נושא:
מ הקייאה או בלעה. (עיין מלאכת שלמה אות א'). והקייאה או בלעה דקתני
הכל היינו כנגד פירש דמטמא אחד ופוסל אחד דכלל הני בני
לעיל ודכמון ומ"ש דהקייאה היינו קודם שבלעה כן משמע מפ"ו הר"ש
והר"ש י"ט. אמנם הרמב"ם פי' דהקייאה היינו אחר שבלעה אבל כל זמן שלא
תכנס בבית בליעתו אלא שיה כפיו הוא טהור וכ"כ בפ"ג מהל' אחר אבות העומאות
וא"כ אם הקייאה קודם הגעתה לבעט ה"ו טהור וז"ל שם הכולע נבלת עוף טהור
ואחר שבלעה הקייאה קודם שמתבל ה"ו אינו מטמא בגדים כסתמא לנרוב בשעה
שהקייאה שאינה מטמאה בבית הבליעה. ואם הקייאה דלוינה מטמאה
ולישא דח"כ דלוינה מטמאה דרך יציאתה אלא דרך אכילתה הכי דייק שם
הקייאה היינו אחר הבליעה ולשון הסוספתא הביאה הר"ש לקמן משנה י"א הקייאה
זהו

משנה אחרונה

ח' בפ"ו רע"ל דנוגע בנבלה אינו אלא ראשון בעלמא לטמא אחד לפסול
אחד. אמר המלקט הכי תנן לה בהדיא במתני' דבסמוך סי' י':
ה הבנים ראשו לאויר התגור טהור. פי' האדם ההוא טהור כל זמן
שלא יבלעו כי לא נאמר בהיותה נסתרת ונכנסת ומחבאה
בתוך אויר התגור תהי' כמו בלועה ויאמרו וטהור ר"ל כי התגור טהור
ולא נאמר כיון שהטור מיטמא מאוירו וזאת מטמאה אדם בבית הבליעה
שהיא ג"כ טמאה התגור לפי שנכנסה באוירו בשעת הבליעה. הרמב"ם
ז"ל. ויש שאין גורסים רק טהור התגור והיא גירסת רע"ל (א):
בפי' הר"ש ז"ל הקייאה או בלעה נראה דה"ל הקייאה אפילו קודם
שהגיע לבטן אינה מטמאה וכ"כ אם בלעה דלוינה מטמאה בגדים
משיירה לבטן וכ"כ כשהיא בתוך פיו שלא בלעה כלל דלוינה מטמאה
כלל דלא יאכל כתוב ואכילה בבית הבליעה. ואם הקייאה דלוינה מטמאה
נפקא לן בת"כ בפרשת אחרי מות דתינוא יכול אם הקייאה תהא מטמאה
בגדים דרך יציאתה ת"ל אשר יאכל בדרך אכילתה היא מטמאה ואינה
מטמאה דרך יציאתה ע"כ: והקייאה או בלעה דקתני הכי היינו כנגד
פירש

ח' בפ"ו רע"ל דנוגע בנבלה אינו אלא ראשון בעלמא לטמא אחד לפסול
אחד. אמר המלקט הכי תנן לה בהדיא במתני' דבסמוך סי' י':
ה הבנים ראשו לאויר התגור טהור. פי' האדם ההוא טהור כל זמן
שלא יבלעו כי לא נאמר בהיותה נסתרת ונכנסת ומחבאה
בתוך אויר התגור תהי' כמו בלועה ויאמרו וטהור ר"ל כי התגור טהור
ולא נאמר כיון שהטור מיטמא מאוירו וזאת מטמאה אדם בבית הבליעה
שהיא ג"כ טמאה התגור לפי שנכנסה באוירו בשעת הבליעה. הרמב"ם
ז"ל. ויש שאין גורסים רק טהור התגור והיא גירסת רע"ל (א):
בפי' הר"ש ז"ל הקייאה או בלעה נראה דה"ל הקייאה אפילו קודם
שהגיע לבטן אינה מטמאה וכ"כ אם בלעה דלוינה מטמאה בגדים
משיירה לבטן וכ"כ כשהיא בתוך פיו שלא בלעה כלל דלוינה מטמאה
כלל דלא יאכל כתוב ואכילה בבית הבליעה. ואם הקייאה דלוינה מטמאה
נפקא לן בת"כ בפרשת אחרי מות דתינוא יכול אם הקייאה תהא מטמאה
בגדים דרך יציאתה ת"ל אשר יאכל בדרך אכילתה היא מטמאה ואינה
מטמאה דרך יציאתה ע"כ: והקייאה או בלעה דקתני הכי היינו כנגד
פירש

דבקה פליגי כמ"ש הר"ש שם: ה האוכל מנבלת עוף טהור. והוא שאכל כוית כדחנן פ"ק דטהרות. וטומאת בגדיו מדכתיב והנפש אשר תאכל נבלה וטריפה
וכשם בגדיו ונבלת עוף טהור איירי כמ"ש הרב שם וכשהיא בבית הבליעה נמי דרים לה בת"כ מדכתיב נפש כמ"ש חוי"ט שם. והרב שכח כאן מלא ויאכל אכילה
בבית הבליעה קרא אחרינה דרים נבלה וטריפה לא יאכל לטמאה בה בפרשת אחר גסם הוא נבלת עוף טהור נדרש כמ"ש רש"י שם: הכנים ראשו לאויר התגור
טהור. אע"ג דתינוא דריש נבלה וטריפה לא יאכל לטמאה בה בפרשת אחר גסם הוא נבלת עוף טהור נדרש כמ"ש חוי"ט שם. והרב שכח כאן מלא ויאכל אכילה
בתורה דנגעים מ"ב טהור מטמא בביאה והרי הוא מטמא כשרין: ובנבלה ובמרכב. מ"ש הר"ב כל הני במשך בלבד מטמאין בגדים. מלא כל ט"ס אלא הנבלה
ומרכב למדיה קאי דהני במשך בלבד מטמאין: ובמי חטאת שאין כהן כדי הויה. דלילו יש בהן אפילו במוגע בבית הבליעה:

דבקה פליגי כמ"ש הר"ש שם: ה האוכל מנבלת עוף טהור. והוא שאכל כוית כדחנן פ"ק דטהרות. וטומאת בגדיו מדכתיב והנפש אשר תאכל נבלה וטריפה
וכשם בגדיו ונבלת עוף טהור איירי כמ"ש הרב שם וכשהיא בבית הבליעה נמי דרים לה בת"כ מדכתיב נפש כמ"ש חוי"ט שם. והרב שכח כאן מלא ויאכל אכילה
בבית הבליעה קרא אחרינה דרים נבלה וטריפה לא יאכל לטמאה בה בפרשת אחר גסם הוא נבלת עוף טהור נדרש כמ"ש רש"י שם: הכנים ראשו לאויר התגור
טהור. אע"ג דתינוא דריש נבלה וטריפה לא יאכל לטמאה בה בפרשת אחר גסם הוא נבלת עוף טהור נדרש כמ"ש חוי"ט שם. והרב שכח כאן מלא ויאכל אכילה
בתורה דנגעים מ"ב טהור מטמא בביאה והרי הוא מטמא כשרין: ובנבלה ובמרכב. מ"ש הר"ב כל הני במשך בלבד מטמאין בגדים. מלא כל ט"ס אלא הנבלה
ומרכב למדיה קאי דהני במשך בלבד מטמאין: ובמי חטאת שאין כהן כדי הויה. דלילו יש בהן אפילו במוגע בבית הבליעה:

שהוא אב הטומאה וטמא טומאה ז': שהוא מטמא משכב וכו'. ומת עלמו וכו' טמא מת אינו מטמא משכב ומטמא לא טומאה קלה ולא טומאה חמורה. דכתיב ויקרא טו' וכל הכלי אשר יש עליו הזב. ולא טמא מת:

יב אלו פוסלים את התרומה. מדרבנן וכלהו מ"ח דבר שגזרו בו ביום. חוץ מ"ט' למדאורייתא הוא: האוכל אוכל. שהוא ראשון לטומאה או שני לטומאה גזרו שיהא גופו שני לטומאה ופוסל את התרומה במגעו. שני

מת עב). אלא שחמור מכמו בועל נדה. שהוא מטמא משכב ומושב שומאה קלה. לטמא אוכלין ומשקין עי): יב אלו פוסלים את התרומה עי). האוכל אוכל ראשון. והאוכל אוכל שני

ומשני סיפא אינטיקא ליה אלא שחמור ממנו בועל נדה וה"ה דה"מ לשני הכי בפסחים. ע"כ: אלא שחמור ממנו בועל נדה שהוא מטמא משכב ומושב כו'. כתבו התוספות דיומא פ"ק דף ו' וז"ל תימא לי דטמא מת נמי חמור מבוועל נדה שטעון

הזאה ג' וז' ומטמא כלי מתכות לעשותם אב הטומאה וכיוצא בו כדתנן בריש מס' אהלות ג' טמאים זמות. אדם זמת וכלים זמאם טמאים טומאה ז' וכו' ושם בסיפא דברייתא חשיב נמי להני חומרי דטמא מת מבוועל נדה ע"כ. ועלמה מעינים דמתני' היא ודלא חשיב כלל בסיפא:

שהוא מטמא משכב ומושב. מפורש במשנה ג' פ"ק דכלים: יב אלו פוסלים את התרומה. פי' הר"ב מדרבנן וכלהו מ"ח דבר וכתב הר"ב בפ"ק דשבת (משנה ד'). ושם הארכתו ג"כ. וראיתי שהרמב"ם דקדק בכאן לפרש כלים שנטמאו במשקין שנטשו שניים. וכ"כ גם כן בחבורו בפ"ו מהלכות אבות הטומאות (הלכה ב'). ולפ"ו ליהא זה שכתבתי עס במסכת שבת לתרץ ללא גזרו בזבולים שיטמאו במשקים מחמת משקה דזב וזבה. משום דא"כ הווי מיעמלין להיות ראשון. והרי הכא מפורש דאף כלים שנגזרו משום משקה דזב וזבה ליתנהו אלא שניים. וכדמוכח מתני' עלמה אלו פוסלים. הלכך הדרי בי מהיח. ותרונא דגבי כלים לא מלי לאשכוחי אלא דך טעמא דמשום משקה דזב וזבה שאין משקה

אלהו רבת

שעת תננו הכי הוא כאל הטומאה וכל הנוגע בו הוא ראשון לכל ידים שאין ענין תחלה לעולם. ולחלק פרישתו ממשעולו הוא ראשון ועשה שני ואין מטמא כלים כלל שאין כלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה בלבד או מתשקין דרבנן. ההשקן לעולם ראובנים חוץ ממצב עבול זים שאין אלא פוסלין ולא מטמאין בין בתרומה בין בקדשים. אע"ג שהם ככל הטומאות חוץ מכלת עוף טהור שאין מטמא אלא בידים הכליעה וטומאה אב שנים לעמא בגימטא אב שהיא כבית הכליעה וכן שורף את הפרה ופרים אינן מטמאין אלא המתעסק וכן השער אינו מטמא אלא המעלה וכן תיבוד רבך וכיוצא שהוא פרוז. גאלו הנוגע מטמא בגדים. בזב וזבה בנה ויולדת ומלורע וכוונתו של זב וזרקו וכו' ומימי רגליו וכן של מלורע וכן של זבה נדה ויולדת במשכב ומושב בבת וזבית מן המת וכיבועית דם וכיבועית דם תפוסה ועלם כשזורה ואין טעמים זבית הפרס וגולל ודוקק ואכר מן החי וכלים הטעמים בבת לבד כלי חס שאין כ"ח נעשה אב הטומאה וכן חילוקין ומשקין אין טעמן אב הטומאה לעולם. האדם אע"פ שמטמא בגדים מ"מ אינו נעשה בבת אלא כלים בלבד ודוקק הטעמים בבת וכל הנוגע מטמא. משכב ומושב ומרכב אף לאחר פרישתו ממשעולו הן אב הטומאה לעמא אדם וכלים לעמא אדם לעמא בגדים וכן משיעוטיהם של זב

שלמה

יב האוכל אוכל ראשון בשבת פ"ק דף י"ד ופירש רש"י ז"ל עס האוכל אוכל ראשון מן התורה אין אוכל מטמא אדם האוכלו חוץ מכלת עוף טהור אבל נכלת בהמה לא כדלמחר במסכת נדה מי שאין לה טומאה אלא באכילתה ילאת זו שיש לה טומאה קודם שיאכלנה וכ"כ אוכל ראשון שאינו אב הטומאה אבל הן גזרו באותו היום שגלו לבקרו להני' בן חוקי' בן גרון ושעורו לפסול את הכפורים והתם נמי אמרי' הנח לטומאת גוי' דלאו דאורייתא ומלאת בספר

מלאכת

דעה בכלל בעל קרי נמי הוי נלע"ד דמירי כנון במערה בנה דמרבין ליה בת"כ מקרא בפ"ו דפרשת זבין ופסתי להלכה הרמב"ם ז"ל בפ"ג מה' משמאי משכב ומושב ומש"ה אינו משתלח אלא חוץ למחנה אחת וככה הסכים עמי ההכם הר"ר אליעזר ארחא נר"ו: אלא שחמור ממנו בועל נדה גם טמא מת חמור מבוועל נדה שטעון הוזה שלישי ושביעי. ועיין בספר קרבן אהרן פרק שביעי דפרשת זבין: אלא שחמור ממנו בועל נדה שהוא מטמא משכב ומושב וכו' כתבו התוס' דיומא פ"ק דף ו' וז"ל תימא לי וכו' ועלמה מעינים דמתני' היא ודלא חשיב כלל בסיפא:

יבין תפארת ישראל יבין

עב) סד"ה להוי כנדה משתלח חוץ לב' מחנות. קמ"ל דיומו כטמא מת. וסגוי רק ממחנה שכינה. גם טמא טומאה

אחרונה משנה

בטמא מת. אלא משום דליחיקש לשרך כדפי': בועל נדה בטמא מת. משום דבעל קרי לטומאתו אינו אלא ראשון. ולענין שילוח מחנות חמיר כמו זב כדלמחר בפסחים דף ס"ו. להכי תני וסמך ליה טומאה בועל נדה דהוי איפכא דלטומאתו הוי אב ולענין שילוח קיל כטמא מת והיינו דמסיק אלא שבעל נדה חמור ממנו כו' כלומר לא מיבטיח דלטומאה הוי אב אלא אף זו שחמור מטמא מת דהוי נמי אב ואינו מטמא משכב וזה עמא. ומיבטח מה שהקשו התוס' דליתני נמי חמור בטמא מת שטעון הוזה וכו' דהתנא הכא לא נחית למיחשב חמור כזה מצד. אלא חומרי דבעל נדה. ותלע דפרישא גבי בעל קרי ה"ל ליתני אלא שחמור בעל קרי ממגע שרץ לשילוח מחנות ולא תני לה משום דלא נחית הכא לחומרי דהאי והאי אלא חומרי דבעל נדה אע"ג דלענין שילוח מחנות קיל לענין טומאה חמיר דהוי אב ומטמא נמי משכב. ולמ"מ לא ידעתי הו"ל דבעל נדה אינו כנדה לענין שילוח מחנות כיון דכתיב ותחי נדהה עליו מ"ל דלימטע לענין שילוח ולא מלאחי בגמרא מ"ל:

בטמא מת. בגמרא דפסחים אמרינן אי לטומאתם הוי טומאת שבעה כתיב ביה והאי נמי טומאת שבעה כתיב ביה אלא למחנות. למאי דפי' בפ"ק דכלים מ"ג דליכא מרבואתא דסברי בועל נדה אינו מטמא אדם לעמא בגדים א"כ מתי שרץ הוי לטומאתם תרומייהו כתיב בהו. ודילמא תלי ל' בטמא מת שאינו מטמא אדם לעמא בגדים ושהו כזה לטמא מת. ולאו קושא היא דהכא לחומרי דבעל נדה נחית שחמור מבעל קרי ולא לקויה דודי'. ועוד דאי משום קולא דטומאת בגדים ה"ל למיתני שהוא כשרך. אלא למחנותה ונבי טמא מת מפורש דומחר כמנהג ליה דכתיב ויקח משה את עמדות יוסף עמו. וא"ל הארץ בועל נדה מותר במחנה ליה ויפיק ליה דבעל קרי הוא משתלח חוץ לשתי מחנות. תירץ הרב מנהג למלך פ"ג מהלכות ביאת מקדש

ראשון לציון

יב תוי"ט ד"ה אלא שחמור מכמו בועל נדה כו' ועלמה מעינים דמתני' היא ודלא חשיב כלל בסיפא ג' אלא חשיב תמא על חוץ כזה ותיבט על נטן:

הוא ראשו ורובו נשן... ד"ר ש"ס פ"א... ופירוש...

תוספות חדשים

יב תוי"ט ד"ה והבא ראשו וכו' וכן מוכח לשון הרמב"ם... ופ"ט במ"ל שמתקן בין תרומה לחולין...

אליהו רבה

וסייעתו הן אב תומאה למלא אהרן למלא כנדים אכל כלים הישאין ע"ג אכל כלים הישאין אף סוב וכן שפוט מביטן אף בשעת קבול עומאחין אינן אלא ראשונים ואינן עומאחין וא"כ ע"כ... אכל הכין אש ומי עמאחין שאין בהן כדי יהיה אין בהן עומאחין כנדים כלל וכן בעומאחין מה הן מכלים וכל הנגזרים... אף חילוק בין שעת מנש לאתר ערישתו אלא אלס: מליק מסכת זבים

ראשון לציון

יב תוי"ט ד"ה והבא ראשו ורובו כמים שאובים כו' ולעיל בפ"ק דעדות פ"ב כתבתי כסם הכא"ל דגרים בגמ' ומתן פ"ג ג' לוגים כו' פ"ט וכן גרים תו"ס בגמ' פ"ד ד"ה והבא כו' ותו"ס שכת י"ג ד"ה ופירוש כו' ע"כ יב"ט: שם סד"ה ופירוש שפלו על ראשו ועל רובו והר"ב נשמי' (רובו) וז"ל ורובו כו' והגמיה כן בשני מקומות ולא הפסיד דעת דמתי' פ"ד דמקואות איתא בפירוש הר"ב עבוד שפלו על ראשו ועל רובו ט:

משנה אחרונה

נדבי שני נמי איכא למגור. ז"ל דלי לאו דתני שני לא הוה מפרשין טעמא דשדי לפומיה אלא הוה אמרינן טעמא אחרונה. ח"כ ה"א בשני לא התמירו כ"כ: אוכל ראשון ואוכל שני.

לא תני כסם באלו חובלין של תרומה עמאה. או אפשר דלא גזרו אלא בחובלין עמאים. אבל תרומה עמאה דלא שכיח באיסורא לא גזרו כדמשמע בסמוך דלא גזרו בחובלין להיות תחלה כמו במשקין דמשקין דעלוין לטומאה. דמשום דעלוין שכיח עומאחין. אלא כמלתא דלא שכיח לא גזרו. ותרומה עמאה דלא שכיח דאל. ומיכא כיון שלא מנינו שיהיו כזה משמע דלא פלו. ואפשר דמשום דעבד איסורא אין להקל דאסו איסוריו מיתגבר: והירדים היינו סתם ידים הם מ"ה דבר אכל ידים שנגבו דלאו בחובלין עמאין יכ"ג לאו מ"ה דבר הוא אלא גזרה קדמונית. וז"ל דבר גזרו כסחם ידים שהירים עסקניות הן ואפילו חומר זרי לי שלא נעמחו ידי עמאות כדאמר פ"ו דטהרות מ"ה ולקדם גמ' לאו מ"ה דבר כסחם ידים אלא מגזרת קלמא: וטבול יוס. מדאורייתא הוה ומשם דלא עמא את התרומה אלא טבול בלכד תני לה כדבי הני. וקיל ע"י מינייהו לענין קדם כמ"ל. ועוד קולא אחרת בט"י שאינו עשה

משקה שרץ מטמא כלים מדאורייתא. אכל באוכלים חפילו משום שרץ מלי לגזור: א"ת התרומה. עיין במשנה ה' ו' פ"א דפרה: והבא ראשו ורובו כמים שאובים כו' כתב הר"ב וכדי לקיים כו' הוסיפו וגזרו על פיהו וכו' שפלו וכו' ג' לוגים וכו' ומסתברא דבא ראשו כו' נמי בנ' לוגין הוא כיון דהא דהא תליא וכן מוכח' הרמב"ם בפ"ט מה' ח"ה ובהדיא כתב קן הלכה ד' (היו ג' לוגים שפלו עליו או שבא בהן כו') ולעיל בפ"ק דעדות משנה ג' כהנתי בשם הרא"ש דגיס בגמרא ונתנו ט"ג ג' לוגים וכו' וע"ס: ומהור שפלו על ראשו ועל רובו. הר"ב השניע (ראשו) (ג"ל ורובו) וכן עשה בפ"ק דבבא ולא ידעתי למה והגמיה כן בשני המקומות לא הסביר. ג' לוגין טעמא כתבתי בפ"ק דעדות משנה ג': והספר והידים. עיין במשנה ב' פ"ג דידים: ומבול יוס. כתב הר"ב פוסל את התרומה מן החורה דכתיב (ויקרא כ"ב) ובא השמש וטהר גמרא פ"ק דבבא דף י"ז ועיין במשנה ג' פרק י"ד דנגעים ובמשנה ד' פרק י"א דפרה: מליק לה מסכת זבים

שני. והשוותה כושקין טמאין ע"ה). והבא ראשו ורובו במים שאובין ע"ה). ומהור שפלו על ראשו ועל רובו שלושה לוגים מים שאובין ע"ה). והספר ע"ה). והידים. וטבול יום. והאוכלים

מטהרים. אלא מים שאובים מטהרים. עמדו וגזרו עליהם טומאה. דלמא אהו לבעלי חיה תורת מקוה וטבלי בשאובים. וכדי לקיים גזירה זו להעמידה. הוסיפו וגזרו על פיהו גמור שפלו על ראשו ג' לוגין מים שאובין. שיהיה פוסל את התרומה עד שיטבול: והספר. כל כתבי הקדש פוסלים את התרומה במגע. לפי שבתחלה היו מלניעים אוכלים דתרומה אלא ס"ה. אמרי האי קדש והאי קדש. כיון דחזו דקא אהו ספרים לידי פסולא. שהעכברים המזויין אלא האוכלים היו מפסידים את הספרים. גזרו על תורה נביאים וכתובים שיהיו פוסלים במגען את התרומה: וטבול יום. פוסל את התרומה

שלימה

מלאכת

כספר ערוך מטמא טומאה זו דאורייתא לפני לה כטבילה עכ"ל ז"ל והתם בגמ' מוקמי' מתני' כו' יהושע דאמר כטהרות פ' שני האוכל אוכל ראשון מיפסל פסיל עמויי לא מטמא וכתבו שם בשבת תוס' ז"ל אוכל ראשון ואוכל שני אי תמן אוכל ראשון לחוד לא הוה ידעתי מנייה אוכל שני ואי תנא אוכל שני ה"א דאוכל ראשון עמויי מטמא נמי ע"כ. עוד כתבו הם ז"ל והשוותה משקים עמאים לא שייך בהו ראשון ושני דלעולם משקין תחלה הוה אע"ג דלחתי לא גזרו כמו שאפרש בסמוך מ"מ ה' בדעתה לגזור מיד וזריכא לאשמועי' משקים ואוכלין כדאמרי' בגמרא בסמוך דהך דמשקים לא שכיחי ואי תנא משקים ה"א דוקא משקים דחמירי אבל אוכל לא פסיל כלל ע"כ. עוד כתבו ז"ל ושקיל משקין דתרומה ושדי לטומי' ופסיל להו ואע"ג דמשקים תחלה הוה כדאמרי' כל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תחלה הכא דקאמר ואסיל להו משום דלחתי קודם י"ה דבר לא גזרו להיות משקים כמו שאפרש עכ"ל ז"ל:

והבא ראשו ורובו וכו' וכתוב בספר הריקא סי' ש"ח הבא ראשו ורובו כמים שאובין פי' ר"ח בו זיוס של טבילה וטמא שפלו על ראשו ורובו מים שאובין כיון שכל ענין בו ואין לומר מה שגזרו על הבא ראשו ורובו כמים שאובין דוקא בטבול לאכלת תרומה אבל לא כנדסה דהא עמא שדי חומרים לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין שייך כנדסה ותו אם לאיסור חשמו לכה שהיא ככתת לא כ"ש. פי' תרומה כהן טמא האוכלה אינו אלא במיתה ע"כ. והקשה הר"ם ז"ל וה"א דבא ראשו ורובו כמים שאובין היינו טבול יום דאורייתא איכא לאוקומה כגון דלאחר

שקני פוסל בתרומה: והשוותה משקים טמאים. נעשה ג"כ שני לטומאה ופוסל את התרומה. וטעמא דגזרו רבנן כתי. דומיין דאכל אוכלים טמאים. ושדי משקים דתרומה בפומי. צדור שהאוכלים עמאים צפיו ופסיל להו. וכן נמי זמנין דכתי משקין טמאין. ושדי אוכלים דתרומה בפומיה צדורן צפיו. ופסיל להו: והבא ראשו ורובו. לאחר שטבל בו זיוס: במים שאובין. לפי שהיו טובלים בזמן מערות סרוחים. והיו נותנין עליהן אח"כ מים שאובין להעביר סרחון המים. התחילו ועשאו קצב לומר לא מי המערות מטהרים. אלא מים שאובים מטהרים. עמדו וגזרו עליהם טומאה. דלמא אהו לבעלי חיה תורת מקוה וטבלי בשאובים. וכדי לקיים גזירה זו להעמידה. הוסיפו וגזרו על פיהו גמור שפלו על ראשו ג' לוגין מים שאובין. שיהיה פוסל את התרומה עד שיטבול: והספר. כל כתבי הקדש פוסלים את התרומה במגע. לפי שבתחלה היו מלניעים אוכלים דתרומה אלא ס"ה. אמרי האי קדש והאי קדש. כיון דחזו דקא אהו ספרים לידי פסולא. שהעכברים המזויין אלא האוכלים היו מפסידים את הספרים. גזרו על תורה נביאים וכתובים שיהיו פוסלים במגען את התרומה: וטבול יום. פוסל את התרומה

שני. והשוותה כושקין טמאין ע"ה). והבא ראשו ורובו במים שאובין ע"ה). ומהור שפלו על ראשו ועל רובו שלושה לוגים מים שאובין ע"ה). והספר ע"ה). והידים. וטבול יום. והאוכלים

מטהרים. אלא מים שאובים מטהרים. עמדו וגזרו עליהם טומאה. דלמא אהו לבעלי חיה תורת מקוה וטבלי בשאובים. וכדי לקיים גזירה זו להעמידה. הוסיפו וגזרו על פיהו גמור שפלו על ראשו ג' לוגין מים שאובין. שיהיה פוסל את התרומה עד שיטבול: והספר. כל כתבי הקדש פוסלים את התרומה במגע. לפי שבתחלה היו מלניעים אוכלים דתרומה אלא ס"ה. אמרי האי קדש והאי קדש. כיון דחזו דקא אהו ספרים לידי פסולא. שהעכברים המזויין אלא האוכלים היו מפסידים את הספרים. גזרו על תורה נביאים וכתובים שיהיו פוסלים במגען את התרומה: וטבול יום. פוסל את התרומה

שלימה

שבא ראשו ורובו כמים שאובין העריב שמשו ע"כ וכן כתבו ג"כ שם תוס' ז"ל ועוד כתבו ז"ל שם בשבת פ"ק וכו"פ שני דניטין ז"ל וטמא שפלו על ראשו ועל רובו וכו' וכו' מ"ה דבבא לא גזרו כי אם בנפילה ולא גזרו נמי בכיאה כמו בטבול יום דגזרו אפילו בכיאה וכ"כ בנפילה אומר ר"י דהחמירו בנפילה משום הא דאמרי' בגמרא בסמוך שמשנה כן היה שהיו מעבירין על גביהן ג' לוגין מים שאובין או יותר אחר שטבלו במים סרוחים ע"כ וזה שלא כדעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ט דהלכות שאר אבות הטומאות אפילו עמוד שאינו טבול יום אם נפלו על ראשו ורובו ג' לוגין מים שאובין או שבא ראשו ורובו טבול יום אם נפלו על ראשו לטומאה עד שיטבול. ע"כ אינו ר"ח הערב שמש מפני שיקר טומאה זו מדכריהם עכ"ל ז"ל. ונלע"ד דדוקא קתני הבא ראשו ורובו וכן נמי על ראשו ועל רובו דתרויהו צעיקן ולא או או קתני וגם נראה על רובו ר"ל על רוב גופו מלבד ראשו ולקולא דלא נפסל על טבול על כל ראשו ורוב גופו מים שאובים וכו"כ מלתיו מזכור שם בש"ט דהלכות שאר אבות הטומאות וז"ל נפלו על ראשו אבל לא על רובו או שפלו על רובו ולא על ראשו ועל רובו שפלו בו כראשו בלכד מלמעלה ועל רובו נפלו מן הגד או מלמטה ה"ו עמוד עד שיפלו על ראשו ועל רובו הסמוך לראשו כדרכן וכן אם בא ראשו כמים שאובין ולא בא רובו וכו'. והיא דוספתא בפ"ג דמקואות:

בפי' רעז"ל וגזרו על פיהו גמור שפלו וכו' משום דאי לא הא לא הימא הא:

האוכלין

ישראל

בשאובים אחר שטבלו בסרוחין. שלא יסבדו דשאובין מטהרו ולא המקואות: ע"ה) דוקא דרך נפילה. ועיין רמ"מ פ"ג מפרש הלכה י"א: ע"ה) שפר שנגע בתרומה פסלו. גזרו כן שלא יעמחו ויחזרו. ויפסדוהו עכברים לספר. וספר ר"ל כ"ד כתבי קודש

אוליין עמאין כדקתני במשקין. משום דשני לגבי חולין לאו עמא מיקרי כדאמר פ"ב דטהרות מ"ג. ויש לדקדק אי הך גזרה דלחובלין עמאין איתא באלו חובלין של תרומה עמאה. או אפשר דלא גזרו אלא בחובלין עמאים. אבל תרומה עמאה דלא שכיח באיסורא לא גזרו כדמשמע בסמוך דלא גזרו בחובלין להיות תחלה כמו במשקין דמשקין דעלוין לטומאה. דמשום דעלוין שכיח עומאחין. אלא כמלתא דלא שכיח לא גזרו. ותרומה עמאה דלא שכיח דאל. ומיכא כיון שלא מנינו שיהיו כזה משמע דלא פלו. ואפשר דמשום דעבד איסורא אין להקל דאסו איסוריו מיתגבר: והירדים היינו סתם ידים הם מ"ה דבר אכל ידים שנגבו דלאו בחובלין עמאין יכ"ג לאו מ"ה דבר הוא אלא גזרה קדמונית. וז"ל דבר גזרו כסחם ידים שהירים עסקניות הן ואפילו חומר זרי לי שלא נעמחו ידי עמאות כדאמר פ"ו דטהרות מ"ה ולקדם גמ' לאו מ"ה דבר כסחם ידים אלא מגזרת קלמא: וטבול יוס. מדאורייתא הוה ומשם דלא עמא את התרומה אלא טבול בלכד תני לה כדבי הני. וקיל ע"י מינייהו לענין קדם כמ"ל. ועוד קולא אחרת בט"י שאינו עשה

תפארת

בפ"ק דבבא דף י"ז ועיין במשנה ג' פרק י"ד דנגעים ובמשנה ד' פרק י"א דפרה: מליק לה מסכת זבים

יבין

בפ"ק דבבא דף י"ז ועיין במשנה ג' פרק י"ד דנגעים ובמשנה ד' פרק י"א דפרה: מליק לה מסכת זבים

התרומה מן התורה עד שיערב שמשו. ואינו מ"ח דבר שגזרו בו ביום: והאוכלים שנמטאו במשקים. חכמים גזרו על המשקים שנמטאו בשני לטומאה להיות תחלה ויטמאו את האוכלים גזירה משום משקין הבאין מחמת שרץ שהם תחלה מדאורייתא. ולמה לא גזרו על האוכלים נמי להיות תחלה. גזירה משום אוכלים הבאים מחמת שרץ. לפי שהאוכלים הן לריבוי הכשר. ואין מקבלים טומאה אלא ע"י ציאת מים. אבל המשקין הן עלולים לקבל טומאה. ואין לריבוי הכשר ותיקון. וטומאתן יותר מלוי: ובלים שנמטאו במשקין.

והאוכלים ע"ש. והבלים שנמטאו במשקים פ: גשומה מסכת זבים

הטומאה. ורבנן גזרו אפילו על משקין שנמטאו מחמת ידים שהם שניות שיטמאו כלים. גזירה משום משקה דרב חבבה. כגון רוקן. ומימי רגליהן. שהן אב הטומאה ומטמאין כלים מדאורייתא: סליק לה מסכת זבים

מלאכת שלמה

והאוכלין שנמטאו במשקים פי' הרמב"ם ז"ל דוקא לתרומה אבל לא להולין ובהא אפילו הרמב"ם ז"ל מפ' דמשקים נשעין תחלה אפילו שנמטאו בידים שהן שניות לטומאה מפני שהוא למתא את התרומה אבל למתא כלי אינם נשעין תחלה אלא"כ קבלו הטומאה מאב הטומאה כמו שפירש בהקדמתו לסדר זה וכבר כתבתי ענין זה ג"כ לקמן בפ' שני דפסול יום סי' ב'. וז"ל חו"כ ז"ל שם בשבת פ"ק דף י"ד אלא במשקים הבאין מחמת ידים וא"ת ולמה הוצרכו לגזירה זו דכיון דגזרו לידים פוסלת את התרומה א"כ משקים שנעו בהן הוו תחלה לכל הפוסל את התרומה מטמא משקים להיות תחלה וז"ל דהאוכלין שנמטאו במשקין היינו גזירה לכל הפוסל את התרומה ועד שהיא לא נגזרה והא דקאמר בנמטא במשקים הבאים מחמת ידים ה"ה מחמת כל פסולי תרומה ע"כ.

ועיין במה שכתבתי בפ"ק דשבת נבי י"ח דבר: בפ"י רע"ז ורבנן גזרו אפילו על משקים שנמטאו מחמת ידים שהן שניות שיטמאו כלים. (ב) אמר המלקט היא דעת הראב"ד ז"ל בהשנות ועיין בפ"י רע"ז פ"ק דשבת שם משמע שפירש כדעת הרמב"ם ז"ל דדוקא משקין הבאין מחמת שרץ מטמאין כלי ולא משקים הבאים מחמת ידים ועיין במ"ש שם: עוד בסוף פירושו ז"ל גזרה משום משקה זב ובה דמעמאין כלים מדאורייתא דכתיב וכו' ורוק הוה כההוא מה שצד הטהור טמאין לך בין אוכלין בין כלים בין משקים: סליק

חזון נחום

יב והבלים שנמטאו במשקין (עיין מלאכת שלמה אות ב). ודבר זה מתוקות הוא בין הרמב"ם והראב"ד כפי מהלכות א"ה ע"ש. וכן פירש הר"ק ז"ל פנים לסכת הסוכר שדוקא משקין הבאין מחמת שרץ הוא דמעמאין כלים אבל הבאין מחמת ידים שאינם:

הוא ה"ה מחמת כל פסולי תרומה ע"כ. ועיין במה שכתבתי בפ"ק דשבת נבי י"ח דבר: בפ"י רע"ז ורבנן גזרו אפילו על משקים שנמטאו מחמת ידים שהן שניות שיטמאו כלים. (ב) אמר המלקט היא דעת הראב"ד ז"ל בהשנות ועיין בפ"י רע"ז פ"ק דשבת שם משמע שפירש כדעת הרמב"ם ז"ל דדוקא משקין הבאין מחמת שרץ מטמאין כלי ולא משקים הבאים מחמת ידים ועיין במ"ש שם: עוד בסוף פירושו ז"ל גזרה משום משקה זב ובה דמעמאין כלים מדאורייתא דכתיב וכו' ורוק הוה כההוא מה שצד הטהור טמאין לך בין אוכלין בין כלים בין משקים: סליק

משנה אחרונה

עושה משקה תחלה אלא טוסל בלכד כדתנן פ"ז דפירה מ"ח. וכתב רש"י בפ"ק דפסחים דף י"ד בשם שיקלו כע"י וידן דעבד קלישא טומאתי ואפסול משוי טמא לא מהוי דל"ת ח"כ חיוק: והאוכלין וכלים שנגעו בהן במשקין. פי' הרב מדאורייתא אפילו נטמאו המשקין בשרץ אין מטמאין כלי ורבנן גזרו אפילו נטמאו מחמת ידים כו' ע"כ. כנמטא לא הוה מחמת ידים לא הוה מחמת ידים כפי"ה דשבת דבאין מחמת שרץ גזרו אילו כתבו דה"ה מחמת ידים. והרמב"ם פסק

תפארת ישראל

יבין

עפי מנאוכלין מדעלולים לק"ט כלי כשער: פ) אף דאדם וכלים תמק"ט רק תמ"ט. גזרו בהו משום מעיינות זב ובה דהו"ל אה"ט. ומטמא כלים מדאורייתא: גשומה מסכת זבים

יבין

קודם: ע"ש) האי "שנמטאו במשקין" דסיפא. גם אהא קאי. ור"ל אוכלים שנעו במשקין שנעו בשני. גזרו שיהיו המשקין ראשון. וישעו לאוכלין שנעו בהן שני כאלו נעו במשקין ונעשו האוכלין שנעו בהן שני. שפוסלין לתרומה. וגזרו במשקין

שהמשקין שמחמת ידים אין מטמאין כלי. והשינו הראב"ד מחמת רפ"ח דברכות. ובלחמיה שהרמב"ם עלמו בפירושו ספ"ה דכלים גבי אחרים ותוך זבים הנכסיה כחב דמשקה שמחמת ידים מטמאין כלי וכ"כ עוד בפירושו ספ"ז דמכשירין. והנלע"ד בזה דס"ל דמשקין הבאין מחמת שרץ דנקט הש"ס דדוקא קאמר להבאין מחמת ידים אין מטמאין כלים דאפי"ג דלדאי ואידי מדרבנן יש חיובק דהבאין מחמת שרץ יש עליהן שם טומאה דאורייתא לגבי אוכלין ומשקין ואילו הבאין מחמת ידים אין עליהן שם טומאה בשום מדאורייתא. ולפי"ז גם הרמב"ם לא אמרה אלא בשפתים ידים של י"ח דבר שרץ להם עיקר דאורייתא דאלו כל שאר של גזרת י"ח דבר כוליהו יש להן שרץ טומאה דאורייתא או חיבור דאורייתא. דהאוכלין אוכלין ומשקין. טמאין שנמטאו בשרץ תחלת טומאתן מדאורייתא. ואפילו לא נטמאו אלא בשני שרץ או אפילו בשלישי לשרץ כוליהו איכא תחלת טומאתן דאורייתא. וכן פסק רבא במ"ט שאובין א"ט"ג דליכא הכא שרץ טומאה כלל. מ"מ איכא שרץ חיבור דאורייתא דאחתו למישרי טבילה בשאובין וספר נמי משום איבוד כתבי הקדש. ולפ"ן הש"ס משמע הכי דקאמר הבאין מחמת שרץ ולא אמר שנעו בשרץ אלא תחלת טומאתן היתה מן השרץ ואילו באין מחמתן. וכן בהבורו פ"ו מהא"ה"ט דין ב' כתב שאין משקין מטמאין כלים אלא הבאין מחמת אב בין של תורה ובין של דבריה ע"כ והיינו שכל אב מדבריהם משום השם חיבור תורה נעו בה כמו ששה ספקות בפ"ד דטהרות מ"ה. וכו' יש מקום ליישב דלא תקשי ליה ממתי' רפ"ח דברכות דאיכא לאוקומי ידים דהתם בידים העמאות ודאי שנעו במשקין טמאין מן השרץ וכה"ג. וכן הו"ל דהיינו דכלים דשפ"ה דכלים דקתני בידים העמאות מוקי להו שנעו בטומאה שמחמת שרץ וכה"ג. וכן בשאר דוכתי דמוכחי משקין שמחמת ידים מטמאין כלי היינו שנמטאו ודאי ולא בשפתים ידים. ועוד היה נראה רחוק לנסק הרמב"ם מ"מ"ה הראב"ד בהשנות פ"ח מה"ל אה"ט דהו שגזרו שכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה. גזרה זו אינה אלא לתרומה שהמשקה הוא אם נגע באוכל תרומה עשאו שני. אבל לא לאוכלי חולין שהם נעשו המשקין באוכלי חולין אין מטמאין אותן כלל והשכים עמו הכ"מ. וז"ל דר"ל ששם נעשו באוכלי חולין. והזותן אוכלין נעשו באוכלי חולין. וזאתו אוכלין נעשו באוכלי חולין דאלו לאוכלין של חולין עמאן דאמר שטורין הן לאוכלי חולין כשהיה מלתא דפשיטא הוא דהא קי"ל כל ספק חולין ואפילו טומאה דאורייתא ספק אם נעשה בחולין עמוד אפי' ברה"י אפי"ג דספק רה"י טמא מדאורייתא מ"מ לגבי חולין אין שום ספק להמיר ומיילא דגזרת י"ח דבר אינו מטמא לאוכלי חולין כשהיה. וע"כ ר"ל דאפילו אוכלין של תרומה שנעו כאלו האוכלין שטורין. ולפי"ז לא משכחת כלל משקין מחמת ידים מטמאין כלי תרומה לא שרץ גבי כלי ולהשתמש בתרומה נמי ודאי שרי כלאמרן דאוכלי חולין שנעו בתרומה לא פסלי ולכך לריך לתק דלא גזרו אלא במשקין הבאין מחמת טומאה של תורה ולא מחמת ידים: והבלים שנמטאו במשקין. דהכלים אלו פוסלין את התרומה. ומיילא דעשה אותן שני דפוסלין קתני וכן מוכח רפ"ג לידים לכלי שנמטאו במשקה אין מטמא את הידים שאין שני עושה שני. וכן מוכח פ"ח דטהרות מ"ה. והוי"ט בריש מחתי' כ"כ בשם הרמב"ם אבל הוא מוכרח במשניות:

במשקין. כתב הרב דמשקה גזרו שעלולין לקבל טומאה יותר מן האוכלין וכו' נראה לזו משום חומר במשקין אחי עליה דה"ל למימר נמי עוד במשקין שמיטמאין ומטמאין ככל"ל ואוכל בשני כביה אלא דלא בהוראה תליא אלא משום דשכית בהו טומאה שא"ל הכשר וכדאמרין כמה דוכתי מלתא דלא שכיחא לא גזרו בה. ומה"ס נמי כיוח דגזרו במשקין שנמטאין כלים גזרה משום משקה זב ובה. ולמה לא גזרו שיטמאו את האדם כמו משקה הוה דמטמו נמי אדם אלא משום דכלים שכיח שכיח עליהן משקה הוה ובאדם לא שכיח שרץ האדם להתרחק מרוק ומי רגלים אפילו פתורין וכ"כ הני שהם עמאין ובמדי דלא שכיח לא גזרו בפ"י:

ברוך אלהינו הספר לכוכבים. אשר גמר בעדי במס' זבים ואלו אהילה יום יום. להאיר עיני במס' פסול יום

מעשה ארג והוא כללא דפרק ה

משנה א אקדים לך ד"א דהא דאמן מחלקין בין פירש מטמאין ללא פירש זהאינו אלא באדם דאדם הנוגע בוב ובמשכב וכיוצא קודם שפירש מן הטומאה הוא מטמא שנים ור"ש ופוסל אחר פירש נעשה הוא עצמו ראשון ומטמא אחר ופוסל אחר כל זה באדם אפי"כ חילוק יש בינו לבין הטומאה כי אדם אפי"כ שלא פירש

זבים הנוגע פרקה

כללי פרקה ה

אבל כל הכלים שאינם מוכנים ומשקין בין שפירשו מן המטמא בין לא פירשו הם ראשון לשומאה אם נגעו בזב וכיוצא אף בעוד מחוברין לו אינם אלא ראשון כך עולה מדברי רבינו וישיבתו. ולפי' הוספתא דתנן כלים הנוגעים בזב וכזבה וזרה ויולדת מטמאין שנים ופוסלין אחד פירש מטמא אחד ופוא' כך גרס הר"ש ובתוספתא שלנו הכל מושב ועל הצעת הר"ל תניה הגאון מוהרא"ו זצ"ל ומחכ כלים וגרים הנוגע וקאי על אדם הנוגע במשכב כעוד שלא פירש מטמא שנים ופוסל אחד ותן דברים הנאמרים הראויים אליו ושיבת הר"ש דלגבי אוכלין יש חילוק בין פירוש הכלים מן השומאה בין לא פירשו דאם לא פירשו הכלים מטמאין אוכלין להיות ראשון ואוכלין אלו מטמאין אוכלין אחרים להיות שני ופוא' והענין דכלים לגבי אוכלין הם כדאם לגבי כלים דעד דלא פירש מטמא שנים ופוא' פירש מטמא אחד ופוא' כך הם כלים לגבי אוכלין דבשעת מנגען חשבונין הכלים כהא"ש רגבי אוכלין ועושיין אב"ג אע"פ שאין השוכנין לגבי כלים אלא כראשון דשומאה דחבא"ן אינה מטמא לא לגדול ממנה ולא לשנה לה ולכן אדם שנגע בזב אינו מטמא אדם אבל מטמא כלים כאב השומאה דהם לבינה מנגע וכן לגבי אוכלין נחשב אב לעשיות ראשון אבל כלים לגבי כלים לא נחשבים כאב דומיא דאדם דאינו מטמא אדם דמוותיה אבל לגבי אוכלין שהם למטה מדמיונות כלים נחשבים כהא"ש. ואוכלין שנגעו בזב לא נחשבו כלל כאב לשמא אוכלין לעשות ראשון דהא הם דכוותיה אוכלים כמותם. ומעתה בנאח המטמא הנוגע בזב מטמא בגדים בשעת חבורו עם השומאה. המטמא את הזב דוקא אדם ישראל שיש בו רוח חיים מטמא במטמא אבל לא בגדים וכלים, או שהזב מטימן זה אינו נוהג אלא בזב וחביון הוא הטיט את הטהרה בין אדם וכלים אוכלין ומשקין נטמאין והנוגע בזב וכזבה או הם נוגעין בו והמטיט את הזב או הזב מטיטן במטמאין בגדים אם כלים שנוגע בהן בשעת מנגעו או בשעת הטיט. ודוקא כדאם אבל אב הזב מטמא את הטהרה מטמא אוכלין ומשקין ובגדים כהיטם אם הם המטיט את הזב שהורין אבל מטמא ונטמא בכל גווניו. אבל לא כמשה הבגדים שהוא מלוכש בהן ואינו נוגע בהן כל שהורין לגמרי וכלל הוא דאין שום דבר נטמא משהו השומאה אבל אדם הנשוא ואין שום תבונה מטמא בגדים ואי"מ אלא במגע אם לא שהם משכב נטמא אם שכב עליה בלא מגע. ודברי הרא"ש תמוהין דאמר כל הבגדים שעל השמא נטמאו אף שאינו נוגע בהן משום דבטלוי לאדם אי משעש ביטול יהיו אב כדאם אי משום מנגע אין כאן. וממא הנושא את הטהרה מהור אם לא שהוא זב ומטמא כהיטם אבל לא אדם הנוגע. וכדברי רבינו מבואר בהדיק ואפשר לשיטת רש"י בתרא ד"ש דיבבם בגדים גזירת הכתוב דוקא בגדים שעליו אבל לא מה שהוא נוגע בוואי כל מלבושים שרובם אפילו אלק מטמאין בגדי לבוש יהיו הם כמותו אבל לשיטת רבינו ורוס' וכל האשונים וכן הוא בספרי וספרא ותוספתא דהאי יכבם בגדיו ויש דוקא שהוא לבוש אלא מטמא במגע כל כלים שהוא נוגע דוקא אבל שאינו נוגע אלא נושא אין מטמא במשה שום בגד כלל. האי כללא דר"י מבואר דוקא אדם שמשמא בגדים בשעת מנגעו דהיינו בעוד שהוא נוגע בשומאה כתיב יכבם בגדיו כל כלים ובגדיה שנוגע מטמא אותם הוא דוקא מטמא אי"מ בעת מנגעו להיות תהיה דהא הוא כאב השומאה אבל כלים הנוגעים בזב שאין מטמאין כלים אפילו בעת מנגען אין מטמאין אי"מ אלא להיות שני. ולשיטת הר"ש צריכין לדחוק דבא למעט אדם הנוגע בבגדו ובשרץ דלא נאמר בו יכבם בגדיו אינו מטמא אי"מ אלא להיות שני דהוא ראשון ועושה שני. אע"פ שאינו מטמא אדם מטמא מדרבנן הדיים להיות שניות דלא ראשון ידים תחלת רבנן. לאחר פירושנו תוה ליה ראשון והמטיטין תהיה לעולם והאוכלין שניות וכן הדיים:

משנה ב כל הנישא ע"ג הזב אוכלין וכלים הכל נטמאו מדף כמו שבארנו לעיל וכל שהזב נישא עליו ואינו מטיטו ורואי נוגע בו מהור חוץ מן המי"מ והאדם אפילו הם מטיטין את הזב אין שם שומאה אלא באלו מו"מ ואדם אבל שאר כלים שישב עליהם אפילו הם הטיטו את הזב שהורין דהמטיט בעיניו שיתיה בו דאח חיים של אדם ישראל ובאמת האי נישא ונישא לא מירוי כלל כהיטם אלא כמטא שומאה ותחת הדבך ואין אכן מטמא נורה אלא בזב וכזבה וזרה ויולדת ומצורע ומו"מ ומרכב אבל כהיטם לא מירוי הכא ודינו כהיטם דמה שהזב מטיטו מטמא הכל דיון זה אינו אלא בזב וחבריו שמשמא כהיטם אי"מ וכלי ששף והמטיט את הזב דהוא שיה אינו נטמא אלא אדם ועל ידי כך מאזניו נטמאו ג"כ מו"מ אם כיעו הם נעשין מו"מ. מההור אדם דוקא אבל שאר דברים לא נטמאו מדף אלא ראשון אבל אדם בחבורו מטמא שנים ופוסל אחד האוכלין והמשקין וכן משכבות ומושבות שהורין ושאר כלי ששף כשהן מלמעלן כולם דין אחד להם שהם ראשון לזב כמבואר בתוי"ט אבל משכב שההור מלמעלה הזב מלמעלה ענין כדון משכב שהן אב לעולם כזב עצמו:

משנה ג כל הנושא והנישא על ידו אין מטמא נושא שהטהור תחת הזב והמשכב מלמעלה ונישא שהמשכב תחת האבן והטהור מלמעלה שהמשכב אינו מטמא תחת האבן ולא למעלה מן האבן. אלא את האדם דאדם בין שנושא את המשכב נטמא במשא ובין שהוא יושב ושובע על המשכב נטמא וכן על ידי אבן מטמא ודברי הרב לא ידעתי אפילו משכב נושא משכב מהור דהא אין משכב עושה משכב וכמגע עושה את המשכב כשהור ראשון אבל אדם כשנושא ונישא ע"ג משכב או שמשכב את המשכב נטמא. ע"ג נבלה דאין בנבלה דין אכן מטמא אדם אלא אדם המטיט את הנבלה כשנושא את הנבלה אי"מ שאינו זו ממקומו טמא אב"מ. וראיתי בכאן כמה דברים שחשם יוצא מים זריים לכל השותה בצמא את דבריו ודבריו ששפירושו כבר בררנו שעל ידי העתקים שלא ירדו לדעתו יקצין אדם בחייו למצא דברי חסד וכללית הוא דאין הנבלה מטמא בנושא ונישא שהוא אבן מטמא אבל כשיש אדם על האבן והסיט והניע את הנבלה את אף שאינו נושא כלל והניע בקנה את הנבלה נטמא האדם המטיט ודוקא אדם המטיט. ולא שום דבר שאין בו רוח חיים נטמא במטיט את השומאה. אף הנישא דמטיט בלחוד בקנה או בכף מאזניו את הנבלה לא המניע לר"א אלא אינו נושא ג"כ בעת שמשטיט דהיינו שמגביה בקנה את הנבלה ולא המניע סוף: כל הנושא ונישא אבן מטמא. אין במטמא מת עיין בדברי מרן בכ"ס פ"א מהי"ט וכבר העתקנו לעיל דברי רבינו בזה אבל המהולל מטמא את הכל ומטי' אף כמת אדם מטמא אלא אדם ולא שום דבר בעולם המטיט בכלל משא ומטא לא נטמא אלא אדם כשאין שם זוחל בגון הנושא את המת והוא מונח על הקליה ירוע אם אדם נושא וכזב המת עליו נטמא ואין מטמא במשה ומטי' אלא האדם בלבד לא שום דבר בעולם:

משנה ד נתבאר בפ"ז

משנה ה אין הזב מטמא את המשכב עד שנישא רובו עליו וכן כשנושא ומרכב וכן שההור שדרם על מדרם הזב אינו מטמא מחמת המדרם עד שנישא רובו עליו אבל נישא מיעוטו הואיל ולא נגע ה"ל מהור: אין המשכב ומרכב מטמאין כלים אם אר"מ אלא במגע בלבד אבל אם היו כלים או אוכלין למעלה מן המדרם או שהיה המדרם למעלה כהורן אפילו לא הפסיק ביניהן אלא נייר הואיל ולא נגע בתן ה"ל שהורין דהמדרם מו"מ ומרכב לענין שאר דברים דאין בר משכב ואינו בר מושב ומרכב דהא כל אלו אינו אלא לאדם אבל לשאר דברים שאינן בר שכיבה וישיבה זהו מו"מ כמו נבלה דאינה מטמאה במשא אלא האדם דהיינו אם אדם למטה והנבלה למעלה וה"ל כהמדרם דאינו מטמא אלא לאדם לנושא המדרם ואם כלים ואוכלין למעלה על המדרם לא נטמאו כמו שאין נבלה מטמא שום דבר אפילו אדם היושב על הנבלה ולא הטיטה ולא נגע בה דהור אבל ישב על המשכב ומדרם נטמא אבל שאר דברים דלאו כגי שכיבה וישיבה לגביהו מדרם ונבלה שזה דאם הם למעלה מהורין ואם הטיטו הכלים את המשכב דהו נקרא מטיט והוא בכלל משא הרי אין שומאה משא אלא באדם ישראל ואם היטם המיטב את הכלים או את אר"מ אפ"י הטיט את האדם הכל שהורין דשומאה המטיטה את הטהרה אין שומאה זאת בשום אבות השומאה בעולם אם במו"מ של זב ולא כמת ונבלה אלא בזב אדם ישראל אלא בשום אבות השומאה ומושב ומושב ומטיט את דברים מהורין הרי הם שהורין לגמרי וזב שהטיט את הטהורין אין אדם ובין אר"מ וכלי ששף ומו"מ הכל ראשון חוץ מן האדם עד שלא פירש הוא כאב ומטמא ופוא' והו סלק הדברים הלכות שניתנו למשה מטמא וכל דברי רבינו זקני תוי"ט ורמב"ה הרב לא ידעתי להכין דוק והשכח: וכן באבן קמ"ל שאין אבן המנוגעת וטמא כאהל לא כשהוא מאהיל על אותו דבר או אותו דבר מאהיל עליו דהמהולל בידו על אבן המנוגעת או שהמהולל עליו מהור עד שיגע ולכן אם נייר מטיט הכל מהור אבל ד"ה מאהיל על שניהם נטמא בביאה ור"ש מטמא קסבר דמיוצע מטמא כמת ביהל ור"א לאבו ולכן לא מטיט נייר המטמא דהא מטמא כאהל אם בלא בית הרא"ו זצ"ל:

משנה ו אדם הנוגע בזב וחבריו ובמשכב ובמושב של כל הגהו והשיב מטמא שנים וי"מ לענין זה בלבד חשיב כאבן וכן אדם שההור המטיט את כל הגהו מטמא נטמא המטיט בכלל משא ואחד אדם הנושא והנישא על כל הגהו על ידי אבן מטמא נטמא האדם אבל שאר כלים בין שהם למטה בין שהם מוטמא אותם כלל אבל זב וחבריו מטמאין שאר דברים ואר"מ שהם למעלה על אבן מטמא מטמא מטמא מדף והכא עיקר במשכבות של אלו מייורי ולכך לא מטיטו דהיינו שהשומאה מטיט את הטהרה דכל זה אינו אלא בזב עצמו וחבריו ולא במשכבות שלהם שמשכב המטיט אפילו את האדם ה"ה מהור:

משנה ז אדם הנוגע בזביו ובהורו מטמא שנים ופוסל אחד הנוגע ואחד המטיט שהוא בכלל משא אבל נישא ונישא אין בכל אלה אף לדעת רבינו דבכל הגהו בעיניו שהיה המושא ניכר שיהיו כבדים עליו ולא הרת אבן מטמא שאינו ניכר הכובד ולא נרגש וכן המת אינו מטמא באבן מטמא מהאי מטמא אע"פ שמשמא במשא וכן כל הגהו נישא ונישא שהם אבן מטמא אין בהם ועיין ברירי מרן ר"ה הש"ם ולכן בכל זה לא ידעתי להכין דברי רבינו זקני תוי"ט כי אם נייר מטיט בוודאי מטמאין לדעת רבינו במשא ומה ענין אבן מטמא לנייר מטיט:

משנה ח הנושא והנישא על הדרכים כל זה מטמאין על ידי אבן מטמא וזב המטיט את המרכב מטמא שהוא כמשה ומגע אין בו לטמא שנים והנוגע במרכב אינו אלא ראשון וכן בנבלה וזי דמאת השוכני בגדים כמגע והנוגע בהם אינו ראשון אבל שאר שומאה המטמאין בגדים אף במגע מטמאין בגדים ומטמאין שנים וזי"א אם נגע אדם כזה כל זמן שלא פירש ומכב שיה לנבלה ומת אלא שמיכב דמור שמשמא באבן מטמא מה שהם אינם מטמאין דעד דכל הנושא היינו מטיט היינו נישא והוא משא האמור בכל מקום וכל הניכא דהני נישא ונישא הוא אבן מטמא וזב אור"לך בכל משנתך:

משנה ט נתבאר בפ"ז

משנה י כל הגהו כמגע בלבד אינם אלא ראשון לכל דבר. זה הכלל כל המגע כלים ומשכבות ואוכלין ומשקין וכל דבר שאין בו רוח חיים בכל אבות שבעולם אינם אלא ראשון אפילו בעת מנגען שלא פירשו חוץ מן האדם ישראל שהנוגע באבות דכתיב כהו יכבם בעוד דכעורר מחובר אל השומאה מטמא כלים ואוכלין שנוגע בהם להיותן ראשון ולענין זה הוא נטמא כמטמא אבל אינו מטמא אדם וז"ל דמגע מדרם אינו מטמא אדם וז"ל וקמ"ה נוגע אבל מטיט שהיה משא אף אותן הדברים שעצמן שהורין לגמרי דאין מטיטו לשומאה נטמא אלא אדם ישראל וכן נישא ונישא של משכב ומרכב אין טמא אלא אדם וזב נישא על אבן נטמא משום מדף כל הדברים אבל נושא לא נטמא אלא אדם ומו"מ ומרכב והר"ש לשיטתו נדחק מאד בפירושו משנה זאת דכלל זה אינו אלא מן התורה אבל לא נמצא כזה בשום מקום שיאמר התנא כלל על דבר שאסור מדרבנן או שמטא:

משנה יא ובעל נדה כנדה שהוא אב מאבות של תורה מטמא כלים כמגע ומטמא אדם כמשה ובמגע ומטמא כהיטם כנדה ומטמא מו"מ ומרכב כנדה ואין משכב בוועל כנדה המשכב נדה אב ומשכב בוועלה ור"י שומאה שאין מטמא אדם ולא כלים אלא אר"מ ובעל נדה מטמא כל מה שהנדה מטמא אלא דקלישי ל"י שומאיו והנוגע בו אינו מטמא בגדים וכן מה שהיה מטיט לטהורים אינו אלא ראשון:

משנה יב דבר שפירש בתורה שהאוכלין והמשקין מטמאין שנאמר מכל האוכל ישמא וכל משקה ישמא ואין אוכל שנטמא מטמא אוכל מן התורה ולא המשקין מטמאין שום דבר אבל גזרו על אוכל מטמא שנטמא אוכל אבן אוכל מטמא כלי לעולם אפילו מדבריהם ואין לך וז"ל מטמא כלי אלא משקין מטמאין כשנושא כלי והוא שיהיו אוזן המשקין מטמאין מהמת אב כגון שרץ ונבלה וכיוצא כשזורע על המשקין גזרו שיהיו מטמאין את הכלי כמטמא שנטמא כלי נפלו לארץ וכיוצא נטמא ונעשה שני ואם נגעו בשאר כלים מחוץ מטמא כולן ונעשין שניים אבל אם נגעו משקין באחורי הכלי שיש לו תוך בין ככ"ה ובין בכלי ששף וכלי מחכת נטמאו באחורי הכלי והרי אחוריו שני ולא נטמא תוכו ואר"מ שנגעו באב הרי דין ראשון ואם נגע אוכל מטמא עד מאה וכולם ראשון ומטמאין את הכלים. כלי שנטמא ארירין במשקין ונגעו משקין באחורי כלי הגהו נטמאין כלם ואצ"ל א"מ. נגע אוכל באחורי הכלי מהור אפילו הוא תרומה אבל אבל קדש נטמא. וכל הנוגע ירדו בראשון

בראשון

א במשנה מקצרות. הוא לחם שאומץ עמיים לספינה (הרמב"ם):

אליהו רבה

א מקצרות טי' והא דלא חשיב נמי חלות בהדייהו כדא כבא. משום דחלות במהם ע"פ להפיש הוא דפליגי ב"ה ואמרזו אנו חבור אבל מהם ע"פ שלא להפיש מודו דקדמי סופא ובמקצרות וכדא חשיבו מהם ע"פ שלא להפיש קא סבבי ב"ה דלאו חבור. תדע דקמי סופא חלות ע"פ שלא להפיש וכל הך בני בגווא דמודו ב"ה לא קמי נמי מקצרות וכדא חשיבו מהם ע"פ שלא להפיש בהדייהו עמלל דמקצ' וכדא חשיבו ע"פ שלא להפיש נמי פליגי בית הלל:

משנה אחרונה

נשכו. אבל אם לא הופרשו מעולם בגון עיסה קרא שם חלה בלטיבה או בדרומה אע"פ שקעתו להפרישה וסופו להפרישה היו חבור ואם נגע ט"י במקצת העיסה נפסלה החלה והכי איתא בתוספתא וס"ק ה' הרמב"ם ב"ה שם וזבוח מושב דהכל אמרי' דכל הני דמתני' אע"פ שקעתו להפרישן מודו כ"ה בשאר הוסיאחלו דהוי חבור. ובפ"ב דשוקלין מ"ה תנן המתקן לבשל אע"פ שלא מירק אינו חבור לכבוס ולשקות ול יור על השלחן חבור ופירשו שם לבשל לא יניח ליה בחיבורן. והתם ככל העומאות אירי ואמאי לא הו חבור הא מודו ב"ה הכא בשאר העומאות חלה דהתם שאני שמחלתן עדיין לא הופרשו:

וקולית של מים. פי' הרב לא הוי חבור ולא נפסלו המים ע"כ ולא יתכן דמה פסול שייך במים ואין בהן זיקת תרומה ואפילו נגעו על פהרות תרומה אין ט"י פסול בהן כדלקמן רפ"ד במעשר העטול לתרומת מעשר אין ט"י פוסל. והרמב"ם מפרש שהקולית הוא ע"ג לחם של תרומה ולא נפסל הלחם:

ורתיחת גריסין. מדברי הרב משום שאין מדובקין יפה לא הו חבור. ועוד דלפ"ז ז"ל בהני דחשיב בסופא רתיחת גריסין שניה ורתיחת יין ימן דהו חבור משום דלאניסו מדובקין יפה וכיון דמתקנין ליכא נשיכה מה חבור יפה שייך בהו. וע"כ דבמשקין כל דהו הוי כנשיכה שא"ל שלא ידבק מזה לזה רובם משקה ולפ"ז כולה הו חבור יפה ואמאי ברישא לא הוי חבור אלא עעמיהו דהכא לאו משום חבור אלא שקעתו להפרישן ולהשליכן לאיבוד שאינו מקפיד עליהן דלא חזו ונראה שרתיחת חלו הם כמו הקף העולה על המים ועל המשקין שדרך להשליכן לאיבוד והוא החילוק בין רתיחת ראשונה לבין רתיחת חלו הקלטה עדיין עטם הפרי וכן רתיחת יין חדש ורתיחה שניה או של יין וטן י"ש בהן עטם ומקפידין עליהן:

של פול ראשונה ורתיחת יין חדש. ורריך לדקדק בשאר רתיחת של פירות וירקות שלא נטו כאן לא ברישא ולא בסופא מה דינס דכרישא משמע דהני דוקא אינס חבור וחזו חלו הו חבור וכיפא משמע איפכא דהן מהני דסיפא אין אחד מהם חבור. ונראה דלדאי סיפא דוקא דכל רתיחת אינס חבור חזו מהניו דחשיב ומרישא ליכא לדייקו דשאר רתיחת הו חבור דשאר נמי אינס חבור ואדרבה דכל השאר אפילו ב"ש חבור בטי' ולהכי חשיב הוי דבהו פליגי ב"ש ובכולהו אחריני מודו ב"ה דלא הו חבור ועממא דבהני דמתני' פליגי ב"ש דאיכא דכוותיהו דהוי חבור לכ"ע כדתיני בסופא רתיחת גריסין שניה דלכ"ע הוי חבור ולכן מחמתו ב"ש הכא בראשונה אטו שניה. וכן ברתיחת יין חדש אטו ימן דסיפא. אבל בשאר כל הרתיחות לא פליגי ב"ש דאינס חבור אי משום שדרך להשליכן כדפי' לעיל. ואי כפי' התפרשם שאין לן חבור יפה דרתק נמי פ"ג מ"ב אם היה כמין כובע אינו חבור. והשאת

כן כל שאלה בפני עלמה. כ"ל: וקולית של מים. כחז הר"ב הקף והרתיחה שעולה שמה. וכ"כ הר"ש. גם הרמב"ם מפרש כן. וכחז שקולית הוא שנקרא כן (על שם שהוא) כמו גלגלת הראש ועי' צפי' הר"ב משנה ה' פ"ט דחולין והראב"ד פי' (שם) קולית כד שואבין זו מים. (עיי' צפי' הר"ב משנה ג' פ"ג דפרה. ומ"ט שם) ויש נקב בשוליה שהרוח נכנס בו ומצטבע את המים. וטבול יום שנגע בחותו בצטוב. אינו חבור למים. ע"כ:

הראשונה. פי' הר"ב שרתיחה ראשונה וכו' וז"ל מהר"ם פי' שברתיחה ראשונה עדיין לא נמוחו הגריסין לתוך המרק והוי לגול. והנגוע ברתיה לא הוי כנגוע בגריסין. אבל ברתיה שניה אז נמוחו הגריסין ונעשה המרק עב וחשיב חבור. והנגוע ברתיה למעלה

וקולית של מים. הקף והרתיחה שעולה במים קולית שמה. נפסלו המים: פחולחלת. כשהרתיחה חלולה מתחתיה ואינה למעלה

מלאכת שלמה לעשות מהם כבר אחד גדול חלה בדעתו להפרידן ולאשות כל אחת לבדה: מקצרות נראה דהר"ם ז"ל גרים נקרות בגון. וכן הגי' הר"א ז"ל. והוא לשון קרן מלפון כה' ז' וכן מחומר קורלתי גם אתי: ובבררות נושכות כד ז"ל: והנבון וככרם נושכין זה בזה וכדאיתא נמי בפ"ה דפירות וכן הגי' הר"א ז"ל: וקולית של מים לפירוש שביא רע"ל הסכימו הר"ם והרא"ם ז"ל והוא ג"כ פי' הרמב"ם ז"ל וז"ל הקף ההווה במים מחמת החויר הנכנס בו דומה לעם הקולית שהוא עגול כראש גולגולת האדם או הנהמה ע"כ. ויש גורסין קולית שלמים המחולחלת דשלמים נפסלין בטבול יום ומשום דלא אשכח כשר בתרומה נקט שלמים ותנא עלם קולית משום דיש בו מוח יותר משאר עלמות. המחולחלת שהמוח מתקשקש בתוכו דנרע כדמוכח בפ' העור והרוטב גבי קולית המת הלכך אמרי' ב"ה דלא הוי חבור בטבול יום שאם נגע בעטם לא נפסל המוח ורריך לומר דמחולחלת לא נתייבש לגמרי אלא נחלחלת שאין

מלאכת שלמה לעשות מהם כבר אחד גדול חלה בדעתו להפרידן ולאשות כל אחת לבדה: מקצרות נראה דהר"ם ז"ל גרים נקרות בגון. וכן הגי' הר"א ז"ל. והוא לשון קרן מלפון כה' ז' וכן מחומר קורלתי גם אתי: ובבררות נושכות כד ז"ל: והנבון וככרם נושכין זה בזה וכדאיתא נמי בפ"ה דפירות וכן הגי' הר"א ז"ל: וקולית של מים לפירוש שביא רע"ל הסכימו הר"ם והרא"ם ז"ל והוא ג"כ פי' הרמב"ם ז"ל וז"ל הקף ההווה במים מחמת החויר הנכנס בו דומה לעם הקולית שהוא עגול כראש גולגולת האדם או הנהמה ע"כ. ויש גורסין קולית שלמים המחולחלת דשלמים נפסלין בטבול יום ומשום דלא אשכח כשר בתרומה נקט שלמים ותנא עלם קולית משום דיש בו מוח יותר משאר עלמות. המחולחלת שהמוח מתקשקש בתוכו דנרע כדמוכח בפ' העור והרוטב גבי קולית המת הלכך אמרי' ב"ה דלא הוי חבור בטבול יום שאם נגע בעטם לא נפסל המוח ורריך לומר דמחולחלת לא נתייבש לגמרי אלא נחלחלת שאין

מלאכת שלמה לעשות מהם כבר אחד גדול חלה בדעתו להפרידן ולאשות כל אחת לבדה: מקצרות נראה דהר"ם ז"ל גרים נקרות בגון. וכן הגי' הר"א ז"ל. והוא לשון קרן מלפון כה' ז' וכן מחומר קורלתי גם אתי: ובבררות נושכות כד ז"ל: והנבון וככרם נושכין זה בזה וכדאיתא נמי בפ"ה דפירות וכן הגי' הר"א ז"ל: וקולית של מים לפירוש שביא רע"ל הסכימו הר"ם והרא"ם ז"ל והוא ג"כ פי' הרמב"ם ז"ל וז"ל הקף ההווה במים מחמת החויר הנכנס בו דומה לעם הקולית שהוא עגול כראש גולגולת האדם או הנהמה ע"כ. ויש גורסין קולית שלמים המחולחלת דשלמים נפסלין בטבול יום ומשום דלא אשכח כשר בתרומה נקט שלמים ותנא עלם קולית משום דיש בו מוח יותר משאר עלמות. המחולחלת שהמוח מתקשקש בתוכו דנרע כדמוכח בפ' העור והרוטב גבי קולית המת הלכך אמרי' ב"ה דלא הוי חבור בטבול יום שאם נגע בעטם לא נפסל המוח ורריך לומר דמחולחלת לא נתייבש לגמרי אלא נחלחלת שאין

מלאכת שלמה לעשות מהם כבר אחד גדול חלה בדעתו להפרידן ולאשות כל אחת לבדה: מקצרות נראה דהר"ם ז"ל גרים נקרות בגון. וכן הגי' הר"א ז"ל. והוא לשון קרן מלפון כה' ז' וכן מחומר קורלתי גם אתי: ובבררות נושכות כד ז"ל: והנבון וככרם נושכין זה בזה וכדאיתא נמי בפ"ה דפירות וכן הגי' הר"א ז"ל: וקולית של מים לפירוש שביא רע"ל הסכימו הר"ם והרא"ם ז"ל והוא ג"כ פי' הרמב"ם ז"ל וז"ל הקף ההווה במים מחמת החויר הנכנס בו דומה לעם הקולית שהוא עגול כראש גולגולת האדם או הנהמה ע"כ. ויש גורסין קולית שלמים המחולחלת דשלמים נפסלין בטבול יום ומשום דלא אשכח כשר בתרומה נקט שלמים ותנא עלם קולית משום דיש בו מוח יותר משאר עלמות. המחולחלת שהמוח מתקשקש בתוכו דנרע כדמוכח בפ' העור והרוטב גבי קולית המת הלכך אמרי' ב"ה דלא הוי חבור בטבול יום שאם נגע בעטם לא נפסל המוח ורריך לומר דמחולחלת לא נתייבש לגמרי אלא נחלחלת שאין

מלאכת שלמה לעשות מהם כבר אחד גדול חלה בדעתו להפרידן ולאשות כל אחת לבדה: מקצרות נראה דהר"ם ז"ל גרים נקרות בגון. וכן הגי' הר"א ז"ל. והוא לשון קרן מלפון כה' ז' וכן מחומר קורלתי גם אתי: ובבררות נושכות כד ז"ל: והנבון וככרם נושכין זה בזה וכדאיתא נמי בפ"ה דפירות וכן הגי' הר"א ז"ל: וקולית של מים לפירוש שביא רע"ל הסכימו הר"ם והרא"ם ז"ל והוא ג"כ פי' הרמב"ם ז"ל וז"ל הקף ההווה במים מחמת החויר הנכנס בו דומה לעם הקולית שהוא עגול כראש גולגולת האדם או הנהמה ע"כ. ויש גורסין קולית שלמים המחולחלת דשלמים נפסלין בטבול יום ומשום דלא אשכח כשר בתרומה נקט שלמים ותנא עלם קולית משום דיש בו מוח יותר משאר עלמות. המחולחלת שהמוח מתקשקש בתוכו דנרע כדמוכח בפ' העור והרוטב גבי קולית המת הלכך אמרי' ב"ה דלא הוי חבור בטבול יום שאם נגע בעטם לא נפסל המוח ורריך לומר דמחולחלת לא נתייבש לגמרי אלא נחלחלת שאין

מלאכת שלמה לעשות מהם כבר אחד גדול חלה בדעתו להפרידן ולאשות כל אחת לבדה: מקצרות נראה דהר"ם ז"ל גרים נקרות בגון. וכן הגי' הר"א ז"ל. והוא לשון קרן מלפון כה' ז' וכן מחומר קורלתי גם אתי: ובבררות נושכות כד ז"ל: והנבון וככרם נושכין זה בזה וכדאיתא נמי בפ"ה דפירות וכן הגי' הר"א ז"ל: וקולית של מים לפירוש שביא רע"ל הסכימו הר"ם והרא"ם ז"ל והוא ג"כ פי' הרמב"ם ז"ל וז"ל הקף ההווה במים מחמת החויר הנכנס בו דומה לעם הקולית שהוא עגול כראש גולגולת האדם או הנהמה ע"כ. ויש גורסין קולית שלמים המחולחלת דשלמים נפסלין בטבול יום ומשום דלא אשכח כשר בתרומה נקט שלמים ותנא עלם קולית משום דיש בו מוח יותר משאר עלמות. המחולחלת שהמוח מתקשקש בתוכו דנרע כדמוכח בפ' העור והרוטב גבי קולית המת הלכך אמרי' ב"ה דלא הוי חבור בטבול יום שאם נגע בעטם לא נפסל המוח ורריך לומר דמחולחלת לא נתייבש לגמרי אלא נחלחלת שאין

מלאכת שלמה לעשות מהם כבר אחד גדול חלה בדעתו להפרידן ולאשות כל אחת לבדה: מקצרות נראה דהר"ם ז"ל גרים נקרות בגון. וכן הגי' הר"א ז"ל. והוא לשון קרן מלפון כה' ז' וכן מחומר קורלתי גם אתי: ובבררות נושכות כד ז"ל: והנבון וככרם נושכין זה בזה וכדאיתא נמי בפ"ה דפירות וכן הגי' הר"א ז"ל: וקולית של מים לפירוש שביא רע"ל הסכימו הר"ם והרא"ם ז"ל והוא ג"כ פי' הרמב"ם ז"ל וז"ל הקף ההווה במים מחמת החויר הנכנס בו דומה לעם הקולית שהוא עגול כראש גולגולת האדם או הנהמה ע"כ. ויש גורסין קולית שלמים המחולחלת דשלמים נפסלין בטבול יום ומשום דלא אשכח כשר בתרומה נקט שלמים ותנא עלם קולית משום דיש בו מוח יותר משאר עלמות. המחולחלת שהמוח מתקשקש בתוכו דנרע כדמוכח בפ' העור והרוטב גבי קולית המת הלכך אמרי' ב"ה דלא הוי חבור בטבול יום שאם נגע בעטם לא נפסל המוח ורריך לומר דמחולחלת לא נתייבש לגמרי אלא נחלחלת שאין

מלאכת שלמה לעשות מהם כבר אחד גדול חלה בדעתו להפרידן ולאשות כל אחת לבדה: מקצרות נראה דהר"ם ז"ל גרים נקרות בגון. וכן הגי' הר"א ז"ל. והוא לשון קרן מלפון כה' ז' וכן מחומר קורלתי גם אתי: ובבררות נושכות כד ז"ל: והנבון וככרם נושכין זה בזה וכדאיתא נמי בפ"ה דפירות וכן הגי' הר"א ז"ל: וקולית של מים לפירוש שביא רע"ל הסכימו הר"ם והרא"ם ז"ל והוא ג"כ פי' הרמב"ם ז"ל וז"ל הקף ההווה במים מחמת החויר הנכנס בו דומה לעם הקולית שהוא עגול כראש גולגולת האדם או הנהמה ע"כ. ויש גורסין קולית שלמים המחולחלת דשלמים נפסלין בטבול יום ומשום דלא אשכח כשר בתרומה נקט שלמים ותנא עלם קולית משום דיש בו מוח יותר משאר עלמות. המחולחלת שהמוח מתקשקש בתוכו דנרע כדמוכח בפ' העור והרוטב גבי קולית המת הלכך אמרי' ב"ה דלא הוי חבור בטבול יום שאם נגע בעטם לא נפסל המוח ורריך לומר דמחולחלת לא נתייבש לגמרי אלא נחלחלת שאין

זו עד שדבוקו זו בזה. ודעתו היה מתחלה להפרידן זו מזו: ונשכו. שדבוקו כל כך עד שכשבה להפרידן נושכות זו מזו כלומר שנהלש מקלת מאחת מהן ועולה עם חברתה: בש"א חבור בטבול יום. ואם נגע טבול יום בחתה מהן. נפסלו כולן כאילו הן גוף אחד דטבול יום פוסל בטרומה וחלה דין תרומה י"ש לה: ובה"א אינו חבור. כיון דדעתו להפרידן. ואותה שנגע בה הטבול יום פסולה והשאר עהרות: נקצרות. חתיכות של עכות שנחטבו ונחלשו מעטות הגדולות קרויות נקרות. לשון וקצן מלפון כה' (יבמות מ"ו). וכל הני דחשיב הכא. אפלוגתא דב"ש וכו' דסיפא קיימי. והא דלא חשיב חלות בהדייהו. משום דחלות לב"ה אינן חבור לא בטבול יום ולא בשאר עומאות. אבל הני דוקא בטבול יום פליגי. אבל בשאר עומאות מודו. דקדמי סופא: הביטת. עונה דקה: עד שלא קרמו בתנור. דכיון שדבוקו כשכן עכה הרי לורטקן נפסדת. אם מגיחן מדובקין. הלכך ודאי עמיד להפרישם: ואם נגע טבול יום בחתה רתיחה. לב"ה לא הוי חבור ולא נוגעת במים אלא בקמיתיה: הראשונה. שרתיחה ראשונה כל גריסין

וגשבו י). בית שמאי אומרים חבור בטבול יום י). ובית הלל אומרים אינו חבור י). מקצרות י) נושכות זו בזו י). ובכרות נושכות זו בזו. האופה חמיטה ה) ע"ג חמיטה. עד שלא קרמו בתנור פ). וקולית י) של מים המחולחלת א). ורתיחת גריסין של פול ראשונה י). ורתיחת יין חדש

וגשבו י). בית שמאי אומרים חבור בטבול יום י). ובית הלל אומרים אינו חבור י). מקצרות י) נושכות זו בזו י). ובכרות נושכות זו בזו. האופה חמיטה ה) ע"ג חמיטה. עד שלא קרמו בתנור פ). וקולית י) של מים המחולחלת א). ורתיחת גריסין של פול ראשונה י). ורתיחת יין חדש

וגשבו י). בית שמאי אומרים חבור בטבול יום י). ובית הלל אומרים אינו חבור י). מקצרות י) נושכות זו בזו י). ובכרות נושכות זו בזו. האופה חמיטה ה) ע"ג חמיטה. עד שלא קרמו בתנור פ). וקולית י) של מים המחולחלת א). ורתיחת גריסין של פול ראשונה י). ורתיחת יין חדש

וגשבו י). בית שמאי אומרים חבור בטבול יום י). ובית הלל אומרים אינו חבור י). מקצרות י) נושכות זו בזו י). ובכרות נושכות זו בזו. האופה חמיטה ה) ע"ג חמיטה. עד שלא קרמו בתנור פ). וקולית י) של מים המחולחלת א). ורתיחת גריסין של פול ראשונה י). ורתיחת יין חדש

וגשבו י). בית שמאי אומרים חבור בטבול יום י). ובית הלל אומרים אינו חבור י). מקצרות י) נושכות זו בזו י). ובכרות נושכות זו בזו. האופה חמיטה ה) ע"ג חמיטה. עד שלא קרמו בתנור פ). וקולית י) של מים המחולחלת א). ורתיחת גריסין של פול ראשונה י). ורתיחת יין חדש

וגשבו י). בית שמאי אומרים חבור בטבול יום י). ובית הלל אומרים אינו חבור י). מקצרות י) נושכות זו בזו י). ובכרות נושכות זו בזו. האופה חמיטה ה) ע"ג חמיטה. עד שלא קרמו בתנור פ). וקולית י) של מים המחולחלת א). ורתיחת גריסין של פול ראשונה י). ורתיחת יין חדש

וגשבו י). בית שמאי אומרים חבור בטבול יום י). ובית הלל אומרים אינו חבור י). מקצרות י) נושכות זו בזו י). ובכרות נושכות זו בזו. האופה חמיטה ה) ע"ג חמיטה. עד שלא קרמו בתנור פ). וקולית י) של מים המחולחלת א). ורתיחת גריסין של פול ראשונה י). ורתיחת יין חדש

וגשבו י). בית שמאי אומרים חבור בטבול יום י). ובית הלל אומרים אינו חבור י). מקצרות י) נושכות זו בזו י). ובכרות נושכות זו בזו. האופה חמיטה ה) ע"ג חמיטה. עד שלא קרמו בתנור פ). וקולית י) של מים המחולחלת א). ורתיחת גריסין של פול ראשונה י). ורתיחת יין חדש

וגשבו י). בית שמאי אומרים חבור בטבול יום י). ובית הלל אומרים אינו חבור י). מקצרות י) נושכות זו בזו י). ובכרות נושכות זו בזו. האופה חמיטה ה) ע"ג חמיטה. עד שלא קרמו בתנור פ). וקולית י) של מים המחולחלת א). ורתיחת גריסין של פול ראשונה י). ורתיחת יין חדש

וגשבו י). בית שמאי אומרים חבור בטבול יום י). ובית הלל אומרים אינו חבור י). מקצרות י) נושכות זו בזו י). ובכרות נושכות זו בזו. האופה חמיטה ה) ע"ג חמיטה. עד שלא קרמו בתנור פ). וקולית י) של מים המחולחלת א). ורתיחת גריסין של פול ראשונה י). ורתיחת יין חדש

וגשבו י). בית שמאי אומרים חבור בטבול יום י). ובית הלל אומרים אינו חבור י). מקצרות י) נושכות זו בזו י). ובכרות נושכות זו בזו. האופה חמיטה ה) ע"ג חמיטה. עד שלא קרמו בתנור פ). וקולית י) של מים המחולחלת א). ורתיחת גריסין של פול ראשונה י). ורתיחת יין חדש

ב ימין חבור מתי ימי' ט"ז
 ח' המכנס ט"ז
 חלופי גרסאות
ב משקראו דברי יבד
 ומשקראו שקראו
 תוספות חדשים
ב בהר"ב ד"ה ושל שאן
 יכו' לפי סבא משע
 הרתיחה ואין קף הכהה
 הרמב"ם וכו' הרמב"ם
 וז"ל נבי' אצטו מחוללת
 שאין הפקף גבוה אלא נמוך
 ואין בו חלל
ב במשפט יין ישן
 יש מקומות שהיין תוסס
 פי' דוחק פנים שיהי בקון
 (הרא"ש):

למעלה כנוגע בגריסין עמלן. ע"כ: רבי יהודה אומר אף של
 אורו. ולא כתב הר"ב הלכה מאי דכתב במתניתין דלקמן
 צפי' דפליגי נמי ר". וכתב דאין הלכה. גם צפי' הרמב"ם
 לא נמלא פסק הלכה במשנה זו. ונראה מזה דס"ל דליחא
 פלוגתא דבר". אלא ר"י הייתה קבלה

גריסין אינה מודבקת על הגריסין: ר' יהודה אומר אף
 ברתיהה של אורו. נמי פליגי צ"ס וצ"ה אי הוי חבור
 לטבול יום ואי נגע ברתיהה כאלו נגע בצורו. ומודה צ"ה
 בשאר כל הטומאות. דהוי חבור: בין קלות בין חמורות.
 קלות ראשון לטומאה חמורות אב
 הטומאה. ודוקא בטבול יום פליגי.

חדש. ר' יהודה אומר אף של אורו י'.
 בש"א חבור בטבול יום. בית הילל
 אומרים אינו חבור. ומודים בשאר
 כל הטומאות י'. בין קלות בין
 חמורות יו': ב המכנס חלות. ע"מ
 שלא להפריש. האופה חמיטה על
 גבי חמיטה. משקרמו בתנור יו'.
 וקולית של מים שאינה מהולחלת י'.
 ורתחת גריסין של פול שניה.
 ורתחת יין ישן ושל שמן לעולם י'.
 ושל עדישים. רבי יהודה אומר
 אף

למתי בקטנית כדקתמי ושל עדישים.
 ולפיכך כתב דאין הלכה כמותו. וכן כתבו ר' עדישים.
 רבי יהודה אומר
 אף

קלות. פי' הר"ב ראשון. וכ"כ
 הר"ם. ועיין בר"פ דלקמן
 ומל' הרמב"ם פ"ו מהמ"א משמע
 דקלות חוסן שכן מד"ם השניין בסוף
 מס' זבים: **ב** רבי יהודה אומר
 אף של טופח. כאן דנחית ת"ק
 וחתא ר"י ופליגי.
קופח

למתי בקטנית כדקתמי ושל עדישים.
 ולפיכך כתב דאין הלכה כמותו. וכן כתבו ר' עדישים.
 רבי יהודה אומר
 אף

מלאכת שלמה

חזון נהום
 הלכה זו סבוכה ג"כ מתני' דיון על פלוגתא דר' יוחנן ורש' לקיס אי כוון מן
 הזורה או לא יע"ש. והנה ראוי לספר שער אפרים בתשובה הראשונה חלמד דין
 המולא מדין טבול יום להצטין לקמן גבי חתור עד כ"לכנס הוי חבור משום
 שאינו עמיד לקולו ויותר מכאןכנס אינו חבור משום שעתיד לקולו ולחד משם לעיני
 להם שלם לעיני המולא יע"ש. ולפי מה שצדדנו מהירושלמי הוה דחלה לא יפא
 מטבול יום אשכח דה"ס לעיני המולא דלא יפיק מטבול יום. איכא דלח על הכר
 בעל שער אפרים תלוגתו כי אם על הרא"ש בפרק בילד מכתין סכנא ויראה יו
 שרין לחתור משע שאם יאחו כפרוסה שיעלה הככר עמו דל"כ תוב כפרוסה וכן
 שטיי בפ"ג דע"מ רע"א אם אוחו בגדול וקטן עולה עמו הכי הוה כמותו ר"ח אוחו
 כקטן וגדול עולה עמו הכי הוה כמותו והלכה כר"י ע"כ:
ר' יהודה אומר אף של אורו. הרמב"ם בפ"ח מהמ"א פסק כר"י וכתב הכ"מ
 י"ח לתורה למה פסק ביחודה. ודוחק לומר דשוכר רבנו דר'
 מסיים דברי ת"ק הוה ע"כ. ועיין מ"ב כזה סתוי"ט. ולע"ז דעצמיס דהרמב"ם
 דאם איתא דת"ק ס"ל בצורו לא הוה חבור הו"ל למתי אורו כתי' הכי דתי
 כסודר דסוי חבור אלא ודאי דת"ק לא פליגי עליה דר' בצורו:

שמן העלם בלא מוח דאי נתייבש לגמרי אמרינן ב' העור והרועב דלא
 הוי חבור כלל אף בשאר טומאות ומיהו קשה דקולית של שלמים הל"ל
 ועוד דקולית של שלמים אינה מענין האחרים דמיירי בשני דברים
 המתחברים ולא איירי בדין שומר הפרי וכתב אלו הדוחקים הסכימו
 הר"ם והרא"ש וז"ל לפי' הרמב"ם וז"ל:
ב האופה פ"ג חמיטה אף של חמיטה משקרמו כן ז"ל:
 ורתחת יין ישן יש מקומות שהיין ישן תוסס פנים שיהי בקון וכן כשכנסו
 רוב הייכות. הרא"ש ז"ל:
 ושל שמן לעולם אפילו חדש מפני שהיא מעט הרתיחה:
 ר' יהודה אומר אף של טופח כן ז"ל:
תניא בתוספתא המכנס חלות בין להפריש בין שלא להפריש נכשו נפסלות
 במנין מוסיף גליגן האורו וגרים של טופח בזמן שאינם קלופים
 רש"י אומר אף פוליס הגמולנים כיוולא כהן עורוין כאב הטומאה ואין
 גוי: ואם בטבול יום דברי ר"מ והכמים אומרים עוורים בטבול יום
 וטמאים בכל הטומאות מוסיף עליהן האורו וגרים של טופח בזמן שכן
 קלופים ופי' הר"ם ז"ל נפסלות במנין פי' דמוטס כהן ראשון ושני
 ובלגיגא אמתני':
 שאינם קלופים נמי קאי אאורו וברתיחתה איירי דלא הוי חבור ע"כ:
 ומתיר

ישראל

יבין
 בתרומה קמ"ל רבותא אליבשיהו דצ"ה. דאף דכיוול נמי בסופא
 כמה דברים שתרומתן מד"ם. עכ"פ שם תרומה. דררא
 דאורייתא ניטו: י' שנגעו בספק דלעיל. דהוה חבור. דרק
 טבול' קליש קומתא דידי' מדעבל: יו' קלות ר"ל ולד הטומאה.
 והמורות אה"ט: טו' דמדנקרס כבר כח האש שולע בטייתן
 שתאפה יפה. וז"ל להפרידן: יז' שאין הקפף גבוה. רק
 נמוך: יח' אפילו חדש:

תפארת
 שניה. כבר נמוחו הגריסין. והמרק עב ושייב חבור לגריסין:
 י' בטובה פליגי צ"ס וצ"ה וכדמסיק. ותמחו רבותיו. למה
 לא כיוול הכל. בפלוגתא דגבי חלות בריושא. ורצ"ח ר"ה לת"ק
 דפלוגתא דסופא איירי אפילו אין דעתו להפרידס. וק"ל א"כ
 מ"ט דצ"ה. ולפעד"כ למאי דאמרינן [קדס דמ"ז] דאף דתרומה
 צז"ז דאורייתא. חלה צז"ז דרבנן. דצביאת כולכס הלוי.
 משום הכי פלגינאו לרישא מסי'א. דרישא איירי בדרבנן וסי'א
 בדאורייתא. ורישא קמ"ל רבותא אליבא דצ"ס. וסופא דמיירי

יבין

הרמב"ם כהדיא בפרק דהכא צפי' מהמ"א. ומיהו לענין קולית של מים ורתיהה ליכא כ"מ
 ראשון בין שהוא מ"מ דבר המסקה נעשה תחלה והאכל שני אפילו הוה חבור אלא לענין ככרות ומיטות איכא נפקותא דאם נגעו בראשון והוי חבור כולם שני ואם אינם
 חבור נוגע הוי שני ואיך שלישי וכטומאה המורה שהוא אב אף במסקה שע"ז אוכל אם הוה חבור שיהיה ראשון ואם לאו הנוגע הוי ראשון ואיך שני:
ב ע"מ שלא להפריש. הלשון משמע שאמר כהדיא הא סתם לא הוי חבור ולעיל תנן ע"מ להפריש לא הוי חבור הא סתם הוי חבור. ולעיל כתבנו דחלות סתם נמי דעתו
 שלא להפרישן וח"כ הא דקתמי הכא ע"מ שלא להפריש לאו דוקא אלא כלומר שלא ע"מ להפריש שלא אמר שרואה להפרישן. והרמב"ם בחבורו העתיק כאן ואין
 דעתו להפרישן ולא כתב שעממו שלא להפרישן כלשון המסנה אלא דלשון המשנה לאו דוקא כדפי'. ומיהו בשעתא קמייתא דתם' ונפסיס דייק בנמ' מדקתמי שוכחו
 שלא לתמן משמע דסתמא כבר מדלח קתמי שלא נוכחו לשמן וכמסקנא מסיק נמי תחם דלאו דוקא:
 ורתיהה גריסין של פול שניה. הוי דהשיב הכא דוקא ניכחו דכל רתיחה שאר פירות הון מאלו אינם חבור. והיי דהשיב במתני' דלעיל דלא הוה חבור לאו למימרא דהאר
 דלא השיב הוה חבור דודאי כל השאר נמי אינם חבור אלא כהני דהשיב לעיל פליגי צ"ס ומתמרי כהו דהוה חבור אכל נשאר כל הרתיחות אפילו צ"ס מודו
 דלא

משנה אחרונה
 בה צ"ס ואמרי דהוי
 חבור ות"ק סבר דאורו
 הוה בכלל שאר כל
 הרתיחות דמודו צ"ס
 דלא הוה חבור. ואפשר
 דלפעמייהו אולי דר"י
 מוסיף בסופא אף של
 טופח ס"ל דצ"ס גוירי
 של אורו אטו טופח.
 ות"ק לא תני טופח
 לקמן לדירי' של אורו
 הוה בכלל שאר רתיחות
 צ"ס. ומ"מ עיקר
 פלוגתא דר"י הכא
 אליבא דצ"ס דאיהו כ"ל
 דצ"ס כהא נמי מהמרי
 ות"ק ס"ל כהא מודו
 צ"ס דלא הוי חבור.
 ונראה דהתם שתרמב"ם
 אלא כתב כאן פסק
 הלכה דכולה אליבא
 דצ"ס איתמר ואין הלכה
 כצ"ס. ולכן פסק ג"כ
 בחבורו שרתיהת אורו
 ג"כ אינה חבור כפי'
 דכין לת"ק ובין לר"י
 אינה חבור לצ"ה
 כדאמרן. וזה כבוד
 ובתנא דהקדו הכ"מ
 ומי'ט' כזה ואין לתמוה
 דפליגי תנאי אליבא
 דצ"ס דהכי אשכחן בכמה
 דוכתי' כמ"ס תוי"ט
 רפ"ג דפאה: בין
 קלות. פי' הרב קלות
 ראשון לטומאה. ולאו
 דוקא דה"ס בטומאות
 מד"ם של י"ח דבר הוי
 חבור כדתנן כהדיא
 פ"ק דטהרות מ"ז
 מקרית טשכות זו צו
 נעמאת אחת מהן בידיים
 כולן שליטות וכ"כ

ב ספר שם כ"ג :
ד הגבור שם :

חילופי גרסאות

אף של מוסף גדול ודבר ומכניז ל"ג אף :
ב והרחור גדול והרחור :

מוסף פי' הר"ב מין קטנית ועיין צפירוטו למסנה ג' פ"ה דפיאה: **ג וגרגר** מלח קטן. ל' מהר"ס. וק"ל שהרי לא פירש שיעור הגרגר בכמה נקרא קטן. וגראה דכולה ר"י היא ומפרש דכל שהוא קטן כל כך שהוא נאכל עמו. בין מסמר. בין גרגר. הוא חבור. והיינו נמי טעמא דחרחור פחות מכאלצט נאכל עמו. אבל יתר על קן גורדין מן הככר. ובסיפא מפרש ר"י דכל גרגיר של מלח. או מסמר שהוא גדול כל כך שאינו נאכל עמו לא הוא חבור. והיינו נמי טעמא דחרחור יתר מכאלצט. עכ"ל. אבל הר"ב והרמב"ם כתבו כאן וכן לקמן דאין הלכה כר"י. ש"מ דס"ל ללאו כולה ר"י היא. וק"ל לדבריהם קטן. לפי ראות עיני החכם המורה :

לעולם. בין חדש בין יסן: מוסף. מין קטנית ורמב"ם חומר שהוא שקורין לו בערבי קורעמ'אן. ואין הלכה כר"י: מטאין בטבול יום. משום סיפא דתני ואין ל"ל בכל הטומאות. נקט טמאים אלל טבול יום. ואע"ג דלא שייך טומאה גבי טבול יום. לפי שאינו מטמא אלל פוסל בתרומה בלבד: **ג מסמר** שאחר הככר. בלח הטבול מן ככר של לחם כמין מסמר. ויש שעושין אותו כך לסימן: וגרגר מלח קטן. שדבוק בככר ונאפה עמו: והחרחור. שנסרק הלחם פחות מעושי אלצט סביבותיו. מרחור לשון נחר מפות מאש (יחמיה ו): ר"י אומר. כל שהסרוף נאכל עם הככר הוא חבור. ואם נגע טבול יום בסרוף כאלו נגע בפת. ואי לא. לא הוא חבור. ואין הלכה כר"י: **ד צרור שבכבר**. שרגילים לשום צרור אפן בתוך הככר לסימן. שלא יתחלק בלאחר. ופעמים שמשמין גרגיר של מלח גדול. או תורנוס. כל הכי לא חשיבי חבור ללחם. ואם נגע אז הטומאה בלאחר מן לא הוא כאלו נגע בלחם עלמו. וכ"ש טבול יום שלא נפסל ככר של תרומה בכך: והחרחור יותר מכאלצט. וכן כשנסרק מן הלחם ביותר מעושי אלצט. ונגע טמא או טבול יום בסרוף. לא הוא חבור ללחם: ר"י אומר כל שאינו נאכל עמו. לא הוא חבור. ולא משערינן בעושי אלצט כתי"ק. ואין חבור הא כאלצט נעשה כיתר מכאלצט. ע"כ. ומהר"ר וואלקי. ולא הוא חבור בטבול יום. ועיין במשנה דלקמן.

משנה אחרונה

דלא הוא חבור כדפי' לעיל והלכך ר"י דפליג על הכא ומסיף אף של פוסל אליבא דהלכתא פליג ולכך אין הלכה כר"י דהא טמא"כ דמתני' דלעיל דפלוגתיהו אליבא דכ"ש כדפי' ותו"ע לפי שסתו לעיל נדקק ג"כ כאן ואין לזכר :

ג מסמר שאחר הככר. גבי מסמר לא תני שיעור קטן או פחות מכאלצט כדחמי בגרגר והרחור. ל"ל לפי מה שפירשו דמסמר היינו

צ"ק שנתנו לסימן אין להלך בין גדול או קטן לעולם הוא חבור כיון שחביו בידים וניחא ליה בחבורו לעולם הוא חבור. וכן במתני' דלקמן גבי צרור שבכבר ותורמוס לא יריב כהו שיעורא דהתם בין גדולים ובין קטנים בן הוא חבור לרורו היינו אפן לא הוא כלל ולא ניחא ליה בחיבורו וכן תורמוס אינו ראוי למאכל בלא תיקון אלל שנתערבו בככר מאליהן ולא ניחא ליה הלכך לעולם אינם חבור. אבל גרגר מלח שדקך להתערב גרגיר במלח הדק כשמולחין את הככר והרי הוא כמו המלח כולו וניחא ליה וכן חרחור מה שערך קטן. ולא מפרש מה נקרא קטן. אלא כל שדקך להתערב במלח עליו ונקרא גדול: ר"י יוסי אומר כל שנאכל. נראה דר' יוסי אתי לאפלוגי אשיעורין דיהיב ת"ק גבי גרגר מלח דבעי קטן וגבי חרחור תני פחות מכאלצט. ואתי ר"י למימר ללאו בקטן תליא ולא בפחות מכאלצט אלא כולי' שנאכל עמו תליא. ומהר"ס כתב דר'י לפרושי אתי דקטן היינו שנאכל עמו וכן פחות מכאלצט: הוא לפע"ד דכיון דתל"י שנאכל עמו בהא סני ולמה לי חו קטן או פחות מכאלצט :

ד הערור שבככר. וגבי מסמר לעיל תני שאחר הככר משום דלעיל מיירי במסמר שנתנו לסימן ככוננה וכל שהוא לסימן נתנו מבחון להכירו. והבא כולה מתני' מיירי שנתערבו בככר בלא כוונה והלכך צרור ודאי מקפיד וכן בתורמוס ללאו בני אכילה נינהו והלכך לא יריב כהו שיעורא דבין גדולים ובין קטנים מקפיד עליהן. אבל גרגר מלח אינו מקפיד בקטן שדרכו להתערב עם המלח הדק וכן חרחור שנעשה מאליו ודרכו בכך אינו מקפיד אלא ביתר מכאלצט כדפי' לעיל. ואע"פ שעת הרב לא משמע כן הלל"ד כתבתי :
והרחור יתר מכאלצט. ולעיל הן פחות מכאלצט. ולעין כאלצט סתרי אהדי ע' כתי"ב חירויים ע"ו לעד"ע דפחות

אף של מוסף י"ט טמאים בטבול יום. ואצ"ל בכל הטומאות: **ג מסמר** שאחר הככר כ"א. וגרגר מלח קטן. וחרחור י"ג פחות מכאלצט י"ד. רבי יוסי אומר כל שהוא נאכל עליו י"ה. **טמאים בטבול יום**. ואין צ"ל בכל הטומאות: **ד הצרור שבכבר י"ו**. וגרגר מלח גדול והתורמוס י"ז. והחרחור יתר מכאלצט י"ח. ר' יוסי אומר

פחות מכאלצט. להרמב"ם קאי נמי אהמסמר. ועיין במתניתין דלקמן: **ד והתורמוס**. ל' מהר"ס. כ"ל שמדביקים אותו על הלחם לסימן ואינו נאכל עמו. כי אינו נאפה עם הלחם עד שיבשלוהו ז' פעמים. כי קשה הוא ביותר וגדול כ"כ שאינו נאכל עם הלחם. ט"ז. ופי' תורמוס דרפי"ח דשבת: **י"ג** מכאלצט. איכא למידק דקשיא רישא אסיפא. דכרישא קתני פחות מכאלצט חבור. הא כאלצט אינו חבור. והבא קתני יותר מכאלצט אינו חבור הא כאלצט חבור. והרמב"ם צ"ח מהט"א [הלכה ב'] העתיק כלשונם. וז"ע. ומלאתי למהר"ם שכתב ד"ל דה"ק פחות מכאלצט הוא ורמזי"ח חירך דכאלצט הוא חבור בשאר טומאות.

מלאכת שלמה
ג וחרחור פחות מכאלצט קשה לע"ד דיוקא דרישא לדיוקא דסיפא והרמב"ם ז"ל פי' כאן מרחור מחווק החום והיושט ובחרחור דבסיפא פי' הרש כמו שאכתוב בסמוך אבל שם ציד פי' בין דרישא בין דסיפא לשון בלח הגרגר כשת אפי' ועוד קשה לי מה יקרא לת"ק גרגר מלח קטן ומה יקרא גרגר מלח גדול ושמא נאמר דגרגר מלח גדול יקרא כל שאינו נאכל מתמת מלחו ולקושי"א קמייחא דומק לתוך דכאלצט נעשה יותר מכאלצט כ"ש הכא דליכא הפסק טובא ושמא דכאלצט טהורים בטבול יום וטמאים בכל הטומאות :

ר' יוסי אומר כל שהוא נאכל עמו ר' יוסי לא יריב שיעורא אלא כל שהוא נאכל הוא חבור ומה שאינו נאכל לא הוא חבור :
ד (א) וחרחור יותר מכאלצט כמו שרשמין העבלי בתים פתח צפול או בתורמוס כן רשמין ג"כ בתרומת הרש וכיוצא בו אמר כו

סרגילים לשום צרור אפן בתוך הככר לסימן. שלא יתחלק בלאחר. ופעמים שמשמין גרגיר של מלח גדול. או תורנוס. כל הכי לא חשיבי חבור ללחם. ואם נגע אז הטומאה בלאחר מן לא הוא כאלו נגע בלחם עלמו. וכ"ש טבול יום שלא נפסל ככר של תרומה בכך: והחרחור יותר מכאלצט. וכן כשנסרק מן הלחם ביותר מעושי אלצט. ונגע טמא או טבול יום בסרוף. לא הוא חבור ללחם: ר"י אומר כל שאינו נאכל עמו. לא הוא חבור. ולא משערינן בעושי אלצט כתי"ק. ואין חבור הא כאלצט נעשה כיתר מכאלצט. ע"כ. ומהר"ר וואלקי. ולא הוא חבור בטבול יום. ועיין במשנה דלקמן.

השערה

חזון נחום
חבור הא פתח לא הוא חבור וע"פ דרישא לרבותא דכ"ש קטנים דלפי' כ"י חבור. ל"כ"ה ד"ע אי שייך ביה לומר כחא דסיפא עדיף. עיין בריש מס' בילס ע"ש ובתוס' ובדברי הרמב"ם פ"ח מהלכות ק"ל לא שייך תירוק וס' וז"ל שמשך אחר לשון המטה :

עיין תו"ש ד"ה יותר מכאלצט ובת"ב מ"א ד"ה בקרצות וכ"י ובת"ש דתו"ש עליו. והרמב"ם לא פירש כן אלא דהא דלקמן ושורים וכו' אהליות נמי קאי וכ"כ בחבורו פ"ה מהט"א ע"כ. והנה לפיכך הר"ב טבל לומר ג"כ דבע"פ להפריש אינו חבור לא כתי"ו ולא בשאר טומאות ובע"פ שלא להפריש הוא חבור בתרומתו ובסתמא הוא חבור בשאר טומאות ולא בטבול יום. אהני לדעת הרמב"ם ז"ל נעשה קטן מ"ט מהר"ם לקמן בעד הרמב"ם וכמדובר וק"ל :

ורתיחת יין יו"ש. י"ט מקומות סבי"ן י"ן חוסס פטס שית כק"ן וכן נאשכח רוב שיעת הכ"ס ז"ל מ"כ נראה דמפרש הרא"ש רתיחה דמתני' דגבי יין היינו הסמיכה :

ד וחרחור יותר מכאלצט (עיין מלאכת שלמה אות א'). ולא ידעתי למס' טינה

תפארת ישראל

יבין
אלצט: (כה) ר"ג עליו ור"ל עמו: (כו) אפן שבו. לסימן: (כז) מין בראהע שמודבקין בככר לסי': (כח) והוא הדין בעושי אלצט. דא"ל לנאמלס דאף למאי דקיי"ל בידו אדם חסר לנאמלס

הוא שנתערבו בככר מאליהן ולא ניחא ליה הלכך לעולם אינם חבור. אבל גרגר מלח שדקך להתערב גרגיר במלח הדק כשמולחין את הככר והרי הוא כמו המלח כולו וניחא ליה וכן חרחור מה שערך קטן. ולא מפרש מה נקרא קטן. אלא כל שדקך להתערב במלח עליו ונקרא גדול: ר"י יוסי אומר כל שנאכל. נראה דר' יוסי אתי לאפלוגי אשיעורין דיהיב ת"ק גבי גרגר מלח דבעי קטן וגבי חרחור תני פחות מכאלצט. ואתי ר"י למימר ללאו בקטן תליא ולא בפחות מכאלצט אלא כולי' שנאכל עמו תליא. ומהר"ס כתב דר'י לפרושי אתי דקטן היינו שנאכל עמו וכן פחות מכאלצט: הוא לפע"ד דכיון דתל"י שנאכל עמו בהא סני ולמה לי חו קטן או פחות מכאלצט :

ד הערור שבככר. וגבי מסמר לעיל תני שאחר הככר משום דלעיל מיירי במסמר שנתנו לסימן ככוננה וכל שהוא לסימן נתנו מבחון להכירו. והבא כולה מתני' מיירי שנתערבו בככר בלא כוונה והלכך צרור ודאי מקפיד וכן בתורמוס ללאו בני אכילה נינהו והלכך לא יריב כהו שיעורא דבין גדולים ובין קטנים מקפיד עליהן. אבל גרגר מלח אינו מקפיד בקטן שדרכו להתערב עם המלח הדק וכן חרחור שנעשה מאליו ודרכו בכך אינו מקפיד אלא ביתר מכאלצט כדפי' לעיל. ואע"פ שעת הרב לא משמע כן הלל"ד כתבתי :
והרחור יתר מכאלצט. ולעיל הן פחות מכאלצט. ולעין כאלצט סתרי אהדי ע' כתי"ב חירויים ע"ו לעד"ע דפחות

חכ"א עשרין פ"ג. השעורה

חלופי גרסאות

ה כ"ב"א חסר כל המשות:

משנה אחרונה

השמיט ג"כ האלוס משום שהוא ג"כ מין הלחית כמ"ש הר"ב: ר"י אומר חף אטונים שחורים: ובסיפא גמי פליג ומסיק אטונים לבנים לעומאה. ונראה לנכונים בין שחורים ובין לבנים טעוים ככל העומאות זמן הרמב"ם כחבור לא העתיק אטונים לא שחורים ולא לבנים, ומה שהשמיט גם הפלג דקתי לה לעומאה בסיפא סתם. נראה שמדך אמתני' פ"ג דעוקלין דקתי הפלגין אין מטמאין עומאת חולבין:

והכ"א טעוים בטבול יום ועמאת בכל הטומאות. דהך עומאה מדרבנן הוא ובע"י לא גזור הר"ם ומ"ש הרב אם הם של תרומה פוסק אוחן ט"ו וכתב חו"ט"ל דלא ה"ל לכתוב כאן דכולי' פרקין ודאי בשל תרומה ע"כ. ודברי הר"ב נכונים דכולי' פרקין עד השתא דליירי לענין חיבור מיירי חף כחולין המחבורין לתרומ' ונגע ט"ו כחולין אי היו חבור פסל התרומה כמו קולית של מים וגרנר מלה שאין בהן זיקת תרומה אבל הכא דלעומאת עמון ע"כ בתרומה חיירי:

לאוכלו במקומות הקרים. * ועיין בפ"ג הר"ב במשנה ד' פ"ג דעוקלין: ר"י א. וכתב הרמב"ם שאין הלכה כמומו. ועיין בר"פ: טהורים בטבול יום. כתב הר"ב אם הם של תרומה. לא ידעתי אמאי דייק לפדוסי הגא דלס הם של תרומה. דהא כולה פירקין ודאי:

בשל תרומה מיירי: הקצח כתב הר"ב מין זרע שחור ובלע"ז נייל"ו וכו'. ועיין בפירושו מ"ו פ"ג דעוקלין: וכן בעדיות פ"ה מ"ג ומה שכתבתי שם [ד"ה הקצח]:

בין שהיא קלופה. בין שאינה קלופה. הקצח (י) והשמשום (י) והפלפל (י). ר' יהודה אומר אף אפונים לבנים טמאים בטבול יום ואצ"ל בכל הטומאות:

מלאכת שלמה

הציב חף לאב הטומאה וכ"ש לטבול יום ותומה דשומר דכרזי נפקא לן ב"ש השור והרוטב מעל כל זרע וזרע אשר יזרע כדרך שצני אדם מוליחין לזריעה הטו בקליפתה ושעורה בקליפתה ומשעם הטל לזיבא מאלן דפליג וחרבנן גמי מ"ש ט"ו משאר עומאות הא שומר דלזרייתא וטבול יום דלזרייתא. ואפשר לומר דמיירי שנתרועעה הקליפה ואינה מחוברת היעב ולא תשיבא תו שומר ופליגי אי הויא חבור. ועוד קשה מאידך כבא דקתי השעורה והכוסמת בזמן קלופים מה חבור שיך כהו ועוד אי תיחא ותלתיא ואלוס אשאינס קיימי ה"ל למיחד לזיחשכניהו כדאי כבא כתרס דקלופין. לכך לריך ל"פ דהך כבא לא חיירי לענין חבור וסבר ר"מ דכל הני לא מקבלי עומאה כלל שאין תורת אוכל עליהן ורבנן סברי דבטבול יום הקלו אבל בשאר עומאות גזור אע"ג דלא חוו לאכילה כולי האי וקרא דעל כל זרע וזרע מיתוקם בהטו בקליפתה דיש בה תורת אוכל ושעורה בקליפתה נקט משום שאר עומאות לרבנן דמטמו מדרבנן. הר"ם ז"ל:

ובערךך והאלוס יש שגיטס והלוס פי' בוסם נכתס עם המלח ע"כ: והרמב"ם ז"ל פי' הפירוט שהביא רעו"ל דבזמן שאין קלופין לא חשיבי מאלל אדם וכו' וכתב עליו הר"ם ז"ל ודברי תומה הן כיון דאוכל יניחו למה תעכב הקליפה שעליהן שלא יקבלו עומאה חטו כ"נה בקליפתה ורמון ואגוז בקליפתה לא מקבלי עומאה ובעוקלין תנן דכולהו מקבלי עומאה. ומורי ה"ר מאיר ז"ל פי' דמיירי בזמן מיתני דמסמר ודנרור לעיל וכן שעורה וכוסמת שאינס קלופים ותיחא ותלתיא ואלוס ור' יהודה חף אטונים שחורים שנתחברו עם הפת לא חוו חבור דאינס ראוין לאכילה אבל שעורה וכוסמת קלופים וחסה חפילו אינה קלופה ור' יהודה חפילו אטונים לבנים אם נתחברו עם הפת חוו חבור ש:אכלין לפעמים קלויין. ואי קשיא לך כיון דתנא שעורה וכוסמת שאינס קלופין דלא חוו חבור למה ליה למיתני לרור וי"ל דקד"א דבין שנתנו לסימון כעל לגבי ככר והווי חבור קמ"ל דלא עכ"ל הר"ם ז"ל. ועוד כתב ז"ל שעורה וכו' בזמן שהיא קלופה לפי' ר"ם ז"ל דלענין חבור מיירי מה שיך להזכיר כאן חבור אחרי שיעלה הקליפה לגמרי וגם לפי' הרמב"ם ז"ל הא אמרי' בפ' השור והרוטב דשעורה בקליפתה כמו שמוציאין אותה לזריעה מקבלת עומאה והיינו על כרחך הקליפה העלויה דאי הקליפה הגטחת עמה אוכל גמור הוא ולא שומר ע"כ ובי דיקת שפיר משכת שמשקנת הר"ם ז"ל כפי' הרמב"ם ז"ל וישב מאי דקשה עליו:

ומקומה תשיב הטל דקעסיק תנא ואולי במדי דבר קבולי עומאה או לא אבל הכא דהלכה כבתייתא דתיח ותלתיא ופלג כלל"ד עיין בחוס' שהביא תלחא בפ"ו דלתיח תיח ותלתיא ופלג כלל"ד עיין בחוס' שהביא

שמה תלתיח וקורין להו בלע"ז ספיטירא*: והאלוס. אמרו עליו שהוא שורש מין ממזי החלתיח. וכל הכי לא חשיבי מאלל אדם ופעמים מערבין מהם מעט עם המזון: אף אפונים שחורין. שאין אלא לרפואה. ואין עשויות למאלל אדם: טהורים בטבול יום. כיון שטקס מטומאהו ואינו מחוסר אלא הערב שמש. אינו פוסל בכל אלה אם הם של תרומה. אבל בשאר עומאות חשיבי אוכל ומקבלות עומאה כשאר אוכלין. והלכה כחכמים: הקצח. מין זרע שחור ובלע"ז (נייל"ו)* ורגילין לתם ממנו בלחם: השמשום. כך שמו בערבוי ובחרך ישראל ממנו הרבה ועוסיס ממנו שמן שומשמן:

והאלוס (א). רבי יהודה אומר אף אפונים שחורים (ב). טהורים באב הטומאה (ג). ואין צ"ל בטבול יום. דברי ר"מ. וחכ"א טהורים בטבול יום. וטמאים בכל הטומאות. השעורה והכוסמת בזמן שהן קלופים. והחטה בין שהיא קלופה. בין שאינה קלופה. הקצח (י) והשמשום (י) והפלפל (י). ר' יהודה אומר אף אפונים לבנים טמאים בטבול יום ואצ"ל בכל הטומאות:

חזון נהום

נראה דעת הר"ם אע"פ שלע"ד אין זה דעת הרמב"ם כמו שיראה המעיין בדברי שם וז"ע כזה ואין ציפי' טבול יום דלזרייתא בין לאכילה תרומה בין לנגיעה שאם נגע בה פסלה והכי אמרינן בפ"ג דשבת גבי י"ח דבר טבול יום דלזרייתא הוא דלתיב וכו' השמש וטהר סמי מאלן טבול יום ופסלי' וכו' השמש וטהר ומקמי הכי לא דזוקינא להאי קרא בתרומה ביבמות פ' הערל וחפילו לנגיעה חבכתן קרא חסר כל כלי אשר יעשה בהם מלאכה במים כו' והאי נגיעה היא דבעי' הערב שמש אלא פסיל כנגיעה דאי לא פסיל לחאי קרי לים וטהר השתא מכלל דמתיקרא לא הו' טבור גמור והאי כלי לאו בר אכילה הוא ומיחו טעוין לא מטמינן דהא לאו טעא מקרי ע"כ. ויש לתמוה על הרב בעל שדה ישעיהו בפ"ו על הירושלמי דפ"ג דתלה משנה ו' שכתב דטבול יום הו' מדרבנן ומי"ח דבר וע"כ דהא כדתיח אחא טבול יום דלזרייתא ואמרו סמי מאלן טבול יום ואולי כמותו ז"ל לומר דמ"ד התב דהטור בטבול יום אינה תורה ס"ל דטבול יום הו' מי"ח דבר ודלא כמ"ש ד"ן שאמר סמי מאלן טבול יום. עוד כתב שם הרמב"ם ז"ל ועוד הקלו בטבול יום שיש לחולין שכן מיוחדין לאדם ונתמלאין בכל הטומאות וכן טעויות בטבול יום ואלו הן השעורה והכוסמת בזמן שהן קלופין והחטה אע"פ שאינה קלופה והקצח והשמשום ופסילין בטבול יום ואין צ"ל שהן מתעמאין בכל הטומאות ע"כ. וכתב הר"ם שם וז"ל ועוד שינוי שם שהיחא ותלתיא ואלוס קטורים בטבול יום ואיני יודע למה השמיט רבנו ע"כ. ולפי דבריו ז"ל לריך ג"כ לדעת למה השמיט בתלמוד שיהי פלפלין ששנו שם כהנאה גבי קח ובאמסום והיחמה על הכ"א דנראה מדבריו שאם הרמב"ם היה כותב כרישא שהיחא ותלתיא טהורין בטבול יום ומתמלאין בכל הטומאות וכן בסיפא שהפלפלין שיה קלופין והחטה אע"פ שאינה קלופה והקצח מתמלאין בכל הטומאות הוא אחי שפיר דהוא אחי מתמני' דידן ורבנן. וקשה טובא שארדכנה אם היה כותב כן הרמב"ם הו' דבריו שותרין זה את זה דהכא כהאי פירקא סוס ס"ל שתיח ותלתיא עמאין בכל הטומאות ופלפלין נפסלין חף בטבול יום ואלו כפירקא קרא דתלות הללו מהם הרמב"ם ז"ל בכלל הדברים שאינן מקבלין עומאה תיחא ותלתיא והפלפלין ובאמת קטויא וז' קטוא לתפסיהו דמפרסי' מהי' דידן לענין קבולי עומאה והם הרמב"ם ז"ל דלפי פירושם קטויין תרי סתמי' הדדי דהא אמרינן אליבא דרבנן שתיח ותלתיא עמאין בכל הטומאות ובפרקי ג' דעוקלין תנן סתמא דתיח ותלתיא שאינן מקבלות עומאה וסתמא משמע בכל הטומאות. ודומק ג"כ לומר דמתני' סתמא דתתא אחי כר"מ גם דומק לומר דמתני' דהאם הו' כפי חיוב דין תורה דאין עמאין והכא הו' גרסה דרבנן דכל זה הו' עיולי פילא ועוד דלכתי' קשה דהא סיפא דמתני' לית בה פלוגתא וזהו משמע דהו' דלזרייתא דע"כ לא כתבו המפרשים דהו' דרבנן אלא כרישא דלא הו' אוכלין כיוודתין לאדם אבל כרישא נראה דהו' דלזרייתא וא"כ קשיא פלפלין ופלפלין דהא תני דלתיב דכ"ע עמאין בטבול יום ואין צ"ל בשאר הטומאות והתם שני להו כפירקא כתרס דעוקלין בכלל הדברים שאינן מקבלין עומאה. אכר על כן אי הדל אומר שמכת קטויא וז' ס"ל לרמב"ם דכתי' חרי סתמי' פליגי אהדי ופסק הוא ז"ל כסתמא כתרס דע"ג דקיי"ל דנתתי מסכתי אין סדר למשנה הגא שאלי דמתכבר דעוקלין שאם כאתרומה לתלמודיו כדי לסיים בדבר טוב הוא מאמר ביב"ל וע"כ בהרמב"ם דפ"ג שהי' תנא ועיין בדברי סתמי' ועוד דסתמא דמקומה עדיף עד השתא לא. פסיק בבתי סתמי' כיון כי אם במדי דתיח חבור או לא וכו' דס"ל דהלכה כבתייתא דתיח ותלתיא ופלג כלל"ד עיין בחוס' שהביא תלחא בפ"ו דלתיח תיח ותלתיא ופלג כלל"ד עיין בחוס' שהביא

יבין תפארת ישראל יבין בקערה [כשבת דע"ז ע"כ] כ"ל: (ג) ר"ל אינן חבור. וכוסמתא: (ד) קיממעל: (ה) ליוזחאמען: (ו) שפסאסער אלו התבלין אם שם האגן בקדרה:

יבין יבין זרוע דרשינן. כמו שמוציא לזריעה בקליפתו. הכא קליפה חלויהה לא חזי כלל: (א) מינו זרעים הן. ואשאינן קלופים קאי: (ב) בלחשנן שחורים ג"כ לא חזי בקליפתן דלראו כזבובים

* ספיטירא דהס עי"פ ל"ק דהס הנקראים כ"ל מאלנן לעגד שותים תלתיח כחן הלחם ועיין בחו"ט כ"א דבאמרו שפעמים מערבין מן מעט עם המזון. * שאלך קיממען.

276 תוספות יום טוב טבול יום משקה פרק ב ר' עובדיה מברטנורה

תוספות חדשים

ב בהר"ה ר"ה ואם היו ידיו מסואבות ב' ומטמאין כ'. א"ל לשתו דסכר כהר"ב דמשקין שטמא מתמת ידים מעמאים כלל המכ"ס בשמר יזה ופי' כאן הכל בין משקה חולין ולא קאי אקדרה לדידים און משקים שטמא מתמת ידים מעמאים כלים וכן פי' הרא"ש ועיין לעיל סוף מס' יבוס.

משנה אחרונה

בגמ' קליו שרין חמורין זכ. משום דמשיקרא ש"ל קליו זב ושרין וחמורין מת ולמיפסס מינה דמשקה המת טמא. ודחי ליה דאפילו מוקמת חמין בלכות ארבע למימר קליו שרין חמורין זכ. ומיכה לקוסטא דלגלח כרחאון ממי חית' ואפילו בטומאות דמד"ם דקפי'. ותו"ש כתב שאין לך בעל חי עמא שמשקין יולאין ממנו שיהא ראשון ע"כ ולא ידעא מאי קאמר דהא אדם שנטמא באב הי ראשון ועשה משקה חתלה אפילו שני עשה משקה חתלה: חו"ץ ממשקה שהוא אב. היינו משקה הוב שהוא אב ומשקין הנוגטין הם ראשון. ואחר' כגמ' שם דמשקה הויא אב ממת טהור חוץ מדמו ולאן מדום קליל מוב אלא חוץ לא דבדילי אינשי מיני' וגורו עליו. ומת דבדילי אינשי מיני' וז"ל דלגבי מה מיקרי הוב זב דבדילי מיני' דהא זב גמי דבדילי מיני' כדמוכה רפ"ח דשקלים עיין מ"ש סוף מס' זבים: ב. והקדרה טהורה. פי' הרב דמשקה ע"י אפילו אובלין לא טמאו וכ"ש כלי ע"כ. ומיהו משקה תרומה שפסלו פט"י פסלי אובלין דקדש להיות רביעי. מ"מ ככלי לעולם לא טמאו בפני עמא אינו קדש והרא"ש כתב דלא גזר במשקה שיטמא כלי אלא במשקה שהוא חתלה!

חמורין. קליו שרין חמורין זכ: תחלה. ראשון ועשין שני והשני עושה שלישי: חו"ץ מן המשקה. שהוא אב הטומאה. כגון זבוב של זכ ומעיוטו: ב המשקים פסולים. דטבול יום פוסל את התרומה בלבד. וטמוי לא מטמא ואפילו מקבין. דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות חתלה חוץ מן הטבול יום. אלכך הקדרה טהורה דמשקין שנגעו בטבול יום אפילו חולכים לא מטמאים וכ"ש כלים ואם היה משקה חולין הכל טהור. דטבול יום טהור לחולין ולמעט: ואם היו ידיו מסואבות הכל טמא. דידים פוסלות את התרומה. וכשנטמאו המשקים מתמת ידים חזרו להיות חתלה

חמורין ו). המשקה היוצאים מהן במשקין שהוא נוגע בהן. אלו ואלו תחלה. חו"ץ מן המשקה. שהוא אב הטומאה: ב קדרה שהיא מלאה משקים. ונגע בה טבול יום ח. אם היה משקה תרומה. המשקין פסולים והקדרה טהורה. ואם היה משקה חולין. הכל טהור. ואם היו ידיו מסואבות

חזון נחום

במשקין הנוגע בהן ואלו אלו חוץ מטמאין ואפי' דמת' הם מוקמין לה כאב שאול מבוס דהאי מתני' חיותי לכ"ע ועוד דלאבא שאול כמעט מדרבנן במ"ס כחבוחר וזהו אללי דעת הרמב"ם כדנשעין למימד קמן. וריאיתי להר"ה שכתב כסוף מסכת נדה וזה לשונו ופירשתי על הרמב"ם שפס' מהלכות משבב כתב טבול יום לקדשים הרי הוא כראשון לטומאה והיינו בסתמא דהכא ובספר עש"י מהלכות אבות הטומאה כתב טבול יום פוסל תרומה וקדש וכ"כ בפ"ו מהט"א ובסתמא דר"ש פ"ב דמעילה וכ"כ גם כן בפירושו לפי' זה הסדר וכן עוד בפירושו למשנה ה' ס"ב דטבול יום והראב"ד לא השיבו גם כה"מ ז"ל לא העיר בכל זה ולי' ע"כ. ולי' א"י הדל נראה להלן בעד הרמב"ם וזה פי' ים לדייק לטוב שכתב מהלכות מעמאי משבב וז"ל בד"א שהוא כטבול יום לענין תרומה ומעט אבל לקדשים הרי הוא כראשון לטומאה שדנין לא עבד כמי שנגע נדה או כמי שנגע מת שדנין לא עבד. ויולא כן ע"כ. וקשה שאם דברים הללו אהו כאבא שאול וכמו שהבין החו"ע הלא אבא שאול ס"ל לכל טבול יום חתלה לקדש וכמעט עמא מת לקדשים וא"כ היכי קאמר הרמב"ם בד"א שהוא כטבול יום לענין תרומה ומעט אבל לקדשים כו' דמשמע דיוולת הוא דהיא חתלה לקדשים ולא שאר טבול יום אלא ודחי כהא דר"ק דטבול יום דיוולת אפי' דשפאוח כשאר טבול יום ס"מ לענין תרומה ומעט האם לקדשים אין לה דין שאר טבול יום דשאר טבול יום פי' היכי דפוסל כל שאר טבול יום נמי א"כ את הקדש אבל ראוי להחמיר עליו לענין קדשים שכתב חתלה לקדש וכשם דר"ש ראו להחמיר ביולת לענין קדשים ואמרי חף טמא מת אפי' דלענין תרומה ומעט לקדשים הויא כטבול יום דלאן לומר דלכ"ס כל שאר טבול יום א"כ מדב"ם שכתב לבי' כי מה שאמרו איננו נמי כמעט עמא מת ביולת דוקא אחרו הכי אבל כשאר טבול יום כדכתיב שפיאו חסם כפי' דמעילה אלא שבי' ביולת הוא דמחמיר לענין קדשים הויא דהחוקה בדמים לא בשאר טבול יום וב"א טמא מת אלא דלא מה שאמרו איננו נמי כמעט עמא מת ביולת דוקא אחרו הכי אבל כשאר טבול יום כדכתיב דאבא שאול ס"ל ויולא ליה דלגלח' אדנשעין ביולת לפלגו בכל הטבול יום וזמירו טבול יום בקדשים כד"א כמעט עמא מת וב"א טמא מת אלא דלא פליגי אלא ביולת אבל כשאר טבול יום כ"ע ר"ל ב"ב וז"ה כדכתיב דאבא שאול ס"ל שהיא הלכה. והא דלחיינו חסם בש"ם עלה דמתני' מתני' מי אבא שאול היא ה"ש כמו דס"ל לאבא שאול כע"י שגלמא ס"ל לב"ם בטבול יום דיוולת ודרע דלגלח' קפוח סתמא דמסכת נדה לסתמא דמסכת מעילה אלא ודחי כי מ"ש שם אבא שאול היא חית אלא דלמיון כעלמא דרין יולת ומדובר ולכן פסק הרמב"ם בכל טבול יום דפוסל חף לקדש וכדכתיב וז"מ בעשין יולת כתב שלענין קדשים הויא חתלה כגמ' וכמו שכתבתי לעיל דהרמב"ם ס"ל דמתני' דרין מתוקמא כרבין חף כמשקין חוץ מן הקדש כן נראה מדברי הרמב"ם בפ"ו מהלכות שאר אבות הטומאות יב"ש. וגם כה"מ שם הכי ס"ל אלא שכתב פ"ו וז"מ רש"י וכן טבול יום וז"ו ואם נגע במשקה תרומה הרי הוא שלישי וכו' כלומר שמה ששנינו אינו מטמאין היינו לומר דכל חד כדוים חולין אינו מטמאין אלא טהורין ותרומה הויא שלישי וקדש רביעי וקאי חוץ מטמאין לישא דכליל לטולסו ואובא סקורים ואובא פסולים ע"כ: כתב הרמב"ם שם כל הטעון הערב שמש בין אדם בין כלים בין מד"ם בין מד"ם הרי הוא שני לטומאה עד שיעריב שבתו ע"כ. וכתיב כה"מ ועל מ"ש רבינו בין מד"ם תחילת לי מדעת פ"א דפרס דטעון ביולת מים מדי"ם לאתר ביולתו מותר ככילן אלא דטבול יום של דברי סופרים מותר חף בתרומה ובקדש איד וז"ו טעון הערב שמש ואפשר לומר דים כדומות של ד"ם שטעוין הערב שמש י"ש שאין טעוין הערב שמש ומתני' באותן שאין טעוין מיידי רבינו מיידי כטעוין וז"ל ע"כ. ועיין בחו"ע שם שהר"ן ז"ל והרמב"ם ד"ס י"ש. אמנם לאן הרמב"ם דכללא כ"ל וכתב כל הטעון הערב שמש וכו' אינו מדויק:

בין קליו בין חמורין. כתב החו"ע חן ר"ב עמא שמשקין יולאין ממנו שיהא ראשון ע"כ יע"ש. אבל הרמב"ם פרק עשירי מהלכות שאר אבות הטומאות כתב אפילו אובל אובלין. עמאין וכו' יע"ש וז"ל בהקדמה ובתב הכ"מ דשרין שאמרו ב"ב לא דוקא יע"ש:

ב ואם היו ידיו מסואבות הכל טמא. פי' הר"ב דידים פוסלות את התרומה חתלה

ספק מלאכת שלמה

דיו חתה וז"ל פ' עשירי מהלכות שאר אבות הטומאות טבול יום משקין הויא אבא ממנו כמשקין שהוא נוגע בהן שאין מטמאין אחרים כלל אלא אם נגע במשקה חולין הרי הן טהורין ואם נגע במשקה תרומה הרי הן שלישי ואם נגע במשקה קודש הרי הן רביעי עכ"ל ואע"פ ששנינו בפ' חיותקת שהיושבת על דם טהור הרי היא כמעט עמא מת. לקדשים לרוב לחלל בין טבול יום דלמלא לעבולת יום ארוך שהכמים החמורו בטבולת יום ארוך לעשותה כמו ראשון לענין קודש וכן דעת הרמב"ם ז"ל שכתב טבול יום שנגע במשקה קודש הרי הוא רביעי בפ' הוסיפו מהלכות מעמאי משבב ומושב כתב דיושבת על דם טהור שהיא כראשון לקדשים עכ"ל ז"ל. ופי' רש"י ז"ל שם פ' כסוי הדרם משקה טבול יום אותם משקים הויא חוץ ממנו הרי הן כמשקים שהוא נוגע בהן אלו ואלו חוץ מטמאין דלא גזר בהו רבנן טומאה אלו ואלו חתלה שפילו שני מטמא משקין להיות חתלה כדעתן כל הפוסל את התרומה דהיינו שני מטמא משקים ועשה אותם חתלה חוץ מן הטבול יום:

תחלה ראשון לעמא שני והשני שלישי חוץ ממשקה שהוא אב הטומאה כגון שלשה מעינות הוב המיינין במסכת נדה בפ' דם הדרה שהן אב הטומאה לעמא אדם וכלים זבוב ורוקו ומימי רגליו ושבת רעו של כל אדם דלפי' מרוב דכתיב וכו' ירוק הוב מה רוק שהוא מתענל פי' מתאסף יחד ואח"כ יולא חף כל שהוא מתענל ויולא ומשקים אחרים ויולאין ממנו שאינם אב הטומאה לפי שאינם מתענלין ויולאין כרוק ואלו הן דמעת עיניו ודם מגפתו וחלב האשה ע"כ. ומק"י התם קלים שרין חמורין זכ אבל מת לא ופי' רש"י ז"ל שרין כגון מימי רגליו של שרין הנמלאין בשלפוחית שלו קלים שרין וחמורין זכ אבל משקה המת טהורה חוץ מדמו שהוא מטמא מן החורה ע"כ ובעי התם בגמרא מ"ס זכ גזר רבנן מיהא עומאת חתלה במשקים שאינם אב הטומאה כגון מעיינות ומ"ש מת דלא גזר ומשני זכ דלפי שהוא חוץ לא דבדילי אינשי מיני' ועוד שאינו ניכר לכל גזרו בו רבנן אבל מת דבדילי אינשי לא גזרו בו רבנן:

במשקים שהוא נוגע בהן. כמשקים של תרומה שהוא נוגע בהן דטבול יום פוסל בתרומה דחי במשקה חולין היכי קתני חוץ מטמאין דמשמע הא מיפסלו פסלי הא טבול יום טהור לחולין ולמעט וליכא נמי לפרס דמשקה קדש שהוא נוגע בהן קאמר דאם כן טמוי הגדה נמי מטמא דטבול יום חתלה לקודש לעמא שנים ולפסול עיין לקמן פי' אחד כמ"ס בפ' בתרא דנדה ס"ו י' וכן פי' הר"ם ז"ל ה' ב' צ"ב שם ועוד האריך ע"ש וכן פירשו התוס' בשם ר"ת ז"ל שם ר"ת ז"ל: בחולין ובנדה אבל הרא"ש ז"ל הסכים לפי' רש"י ז"ל דפי' בפ' כסוי הדם דמשקה חולין אינו מטמאין בטבול יום. אלא כשפי' רש"י ז"ל הגמלא בדינו חוץ מפי' שם חולין אלא סתמא מפרס וכו' שהתקתיו. וכתיב שם בבית יוסף וכל רבינו בכלל עמאים קדש אובל אובלין עמאים שמתאחד שנינו כל העמאים שמשע דכללא כ"ל גס ליה ואע"פ שמתאחד קלים שרין לאו דוקא שרין אלא לדגומא קתני' ע"כ:

ב ואם היו ידיו מסואבות הגי' הרי"א ז"ל ידים מסואבות וכתב כן מלאתי ע"כ:

בפי' רעז"ל ואם היו ידיו מסואבות הכל טמא דידים פוסלות את התרומה וכשנטמאו המשקים מתמת ידים חזרו להיות חתלה

תפארת ישראל יבין יבין

(ז: ז: ז) ר"ל חוץ ממעיינות הזכ. אבל במת לא גזרו רק על דמו ולא על שאר מעיינותיו מדבדילי מיני' [כחולין דפ"ח]. (עיין פתיחה ס"י כ"ו): (ח) בתשקין שבה: (ט) דטבול' שני.

ומשקה שלישי. דכל הפוסל תרומה עושה למשקין חתלה חוץ מטבול יום: (י) דמשקין שנגע עמא יום אפילו לאוכלי תרומה א"מ

טבול יום משקה פרק כ תוספות יום טוב קרט

ציונים

המקפה של תרומה... חזון נהום

אלוהו רבה

המקפה של תרומה... חזון נהום... חזון נהום

משנה אחרונה

הכל עמא... חזון נהום... חזון נהום

ב' ששפך טבול יום פוסל את התרומה

כ' ככרות לפניו כו' כדתן במשנה ד' פ"ב

ידים: ג' המקפה פ' הר"צ תבטיל קפוי כו' מלשון קפאו... חזון נהום

חזון נהום

וכשנמא... חזון נהום... חזון נהום

חזון נהום

הכל עמא... חזון נהום... חזון נהום

תחלה ומטמאין כלי: ששפך טבול יום פוסל את התרומה

כגון ב' ככרות לפניו ספק נגע ספק לא נגע ככה"ג בידים

טבור. ובטבול יום פסל: ג' המקפה. תבטיל קפוי ועב. כגון דייסא או גריסין של פול: והשום והשמן. נתונים בו לתכלין: נגע טבול יום במקצתן פסל את כולם. דמקפה עיקר וכיבול יום פוסל בתרומה. ואש"פ שלא נגע אלא בשום של חולין. חזון נהום

מלאכת שלמה

תחלה ומטמאין כלי ע"כ. אמר המלקט שיחא הקדרה ויהו פירוש הר"ש והר"מ ז"ל ודעת הראב"ד ז"ל אכל הרמב"ם ז"ל דס"ל דלחין משקים נעשין תחלה לטמא כלי רק כנגעו בטומאה שיש לה אב למיעוט מד"ם אכל כנגעו בידים מטמאות לא מטמא כלי כמו שהאריך על זה בהקדמתו לסדר זה גם כפ"ו ובפ"ח דהלכות שאר אבות הטומאות דחק עלמו לפרש דמאי דקתני מתני' ואם היו ידיו מטמאות הכל עמא ר"ל המטקה בין היה משקה תרומה בין היה משקה חולין:

חזון נהום

הכל עמא... חזון נהום... חזון נהום

ג' המקפה (י) של תרומה. והשום והשמן של חולין (י) שנגע טבול יום במקצתן. פסל את כולם (טו).

המקפה בין היה משקה תרומה בין היה משקה חולין: ג' המקפה של תרומה וכו' בעלי התוס' פירשו כס"ר וריב"א ז"ל דמתני' מיירי בשהשום והשמן בעין מדקתני ונגע טבול יום במקצתן

חזון נהום

הכל עמא... חזון נהום... חזון נהום

חזון נהום

הכל עמא... חזון נהום... חזון נהום

חזון נהום

הכל עמא... חזון נהום... חזון נהום

חזון נהום

הכל עמא... חזון נהום... חזון נהום

חזון נהום

הכל עמא... חזון נהום... חזון נהום

חזון נהום

הכל עמא... חזון נהום... חזון נהום

חזון נהום

הכל עמא... חזון נהום... חזון נהום

הילופי גרבאות

ג הולכי אחר הרוב כפי
מני הרובה .

תוספות חדשים

ג בהר"ב ד"ה הולכין
אחר הרובה כו'
פסל הכל . וצ"ל לגבי
מקשה . מש"כ אם היה
מקשה מולין לדין מקשה
פעל לגבי שם (הכ"א ע') :
ג בבישול אבל אם היה
מפורד כו' . להע"כ
דעו דוב המקשה עיקר .
אלא כפי"ט טע וגם הוא
רוב . פסל אה כולו .
(הכ"א ע') :

אליהו רבה

נייהן . מפני שהוא
רוצה בפיוורו . ואפילו
הן גוש לא היו חבור שכל
בזמן יתא ליה הפסד :

משנה אחרונה

עיסה שנלמטה או
שנתמלטה כשאור על
תרומה אינה נפסלת
בט"ו ור"ט פוסלין
אלמא אין מחלקין בין
מקום מגעו שאר דמאן
דפסל פסל הכל ומאן
דמכשר מכשר הכל
יב להלן בין מין אחד
לשני מינים כדתיבא
בתוספתא ח"ר מנחה
בר יוסי שאלתי את אבא
איתיה מידה במקשה
וחמיטה של חולין וטעם
ושמן של תרומה קף ע"ג
ונגע כו' ונגע ט"ו
מקמתו לא פסל אלא
מקום מגעו אמר לי זה
מין אחד וזה שני מינין
ט"ו ויש לדקדק
לדבורה נראה דפלוגתא
דמתני' דפ"ג דה"ק
ס"ל דלינה נפסלת
ור"י ור"ס פוסלין .
היינו דה"ק סבר
הפ"ג דמתין ומדמע
השיר כתיבת טעם
ולפ"ו מה זו האובה להלן בין מין אחד לשני מינין הא כל שנתחמך ונדמע בין כמינו ובין בשאינו מינו . אמר כדתנין פ"ב דע"ר . ועוד מדקאמר זה מין אחד
וזה שני מינים ולא קאמר כאן במין אחד וכאן בשני מינים משמע דפשיטא ליה כתיבה שנלמטה ונתחממה דמין אחד הם ומתיבא פשיטא ליה דשפיר טיך דימוע וחימוץ
בשני מינים כמו כמין אחד כדמוכח פ"ב דע"ר וע"כ פ"ג דה"ק דהתם הכל גוש אחד שפרי חימוץ מתפשט בכל העיסה והדיומוע נ"כ אינו ניכר והיו
טעם כעיקר ופסל את כולו והא דקרי ליה מין אחד כלומר שאינו ניכר דהערובות ואין לפנינו אלא מין אחד היא העיסה . והך דמקשה שני מינים שהשם והשמן הם
בעין ויכול להפרישם והיינו כמ"ס תוי"ט שהשמן נכלע בשום והוא בעין אע"ג דנתון טעם בעיסה לא אמרי' בהא טעם כעיקר להחמיר כמו בחימוץ ודימוע שנוף האיפור
מעורב . ולת"ק דמכשיר הכל התם בפ"ג ס"ל נמי לחלק בין מין אחד לשני מינים דלחיה ליה ליה טעם כעיקר לענין סומאה והלכך התם דהכל מעורב אין ניכר
ויאיפור שהרי כולו מין אחד וגו' אמר וכבר בטל ברוב והכל טעור . והכא שני מינים שהשם והשמן בעין וכיון שכולו להפרישם אין כאן ביטול ופסל מקום מגעו השם
והשמן . ולפ"ו מוכח דמתני' מיירי שהשם והשמן בעין . ואע"פ שהר"ס כתב דר' מנחם בר"י לאו מתני' דהכא פריך דהכא לא חני לף ע"ג אלא ממתני' דלקמן
המקשה והחמיטה וכו' אינו מוכיח דאדרבה אמאי לא פריך מהך דהכא דלוי מתני' דהכא בתערובת לא מלי לשנויי זה מין אחד וכו' לפי מאי דפי' שיעקר תשובתו
היא ששני מינים היינו שהם מופרשין וניכרין שהם בעין אלא ו"ל דהיא היא דמתני' דהכא ודלקמן בהך ענינה מיירי שהשם והשמן בעין . ועדיין ל"ע דהתם גבי דימוע
והימוץ לאו משום ל"ע נגע בה ואין שם טעם כעיקר . ועוד דכל פסול דע"ג אינו אלא לענין אכילה שאסור לכהן לאכילה משום תרומה . ולאכילה לכ"ס הוא טעם כעיקר :
ואם היה השם מרובה . כאן משמע דמעורבין מיירי דאי השם והשמן בעין לא שייך כאן רוב דכל חד לחוד' קאי ואי משמע חבור פסל הכל אפילו אינו מרובה נמי .
ו"ל דאפילו רישא איירי כשהן בעין הכא אתי לאשמועי' כשמעורבין הולכין אחר הרוב ו"ע :

הרמב"ם ינחא . דהא השמן מתערב עם השם הידוך עמו
ואינו לף . אבל לעולם השם עם השמן טעמו הם בעין .
וכך הסכימו ג"כ החו"מ דפסחים פ"ג דף מ"ד דמתני' כשהם
בעין מיירי . וכדמוס ראייה לפי' הרמב"ם מוקדתי ואם היה

השם מרובה ולא קתני נמי השמן .
אלא השמן מתערב עם השם . ולא
קתני גריסא השם והשמן אלא
קדברו חכמים בהווה :

הולכין אחר הרוב . לשון הר"ב
ודין הכל כדין תרומה .
וכ"כ הרמב"ם . ונראה דדוקא לחומרא
ס"ל והולכין אחר הרוב . ואם יפא
המקפה של חולין קאי . ולא להקל

כשהמקפה של תרומה דרישא . אבל
בזבוחו פ"ח מה' ט"א (הלכה י"ג) סתם וכתב כלשון המשנה . ואפשר לומר דמשום
דדברי ר"י אמורין *כשהשם (והשמן ל"ל) של תרומה . להכי חסברה לה נמי בשל תרומה . אבל ה"ה חי הוה איפכא .
דולכים ג"כ אחר הרוב : א"ר יאמתי כו' ביאור ר"י קיים וכמוהו ראוי לעשות . הרמב"ם . שכלל מקום ששנה ר"י

(* ד"ק גרים כשהשם של תרומה וכו' גרים כשהשם והמקפה של תרומה

מלאכת שלמה

במקלחם ולא קתני במקלחיה ועוד דתני סיפא אימתי בזמן שהן גוש
בקערה אבל אם היה מפורד טעור ואי פסל מקום מגעו משום מדומע
כדפי' רש"י ו"ל שאינו בעין אדרבה כי הוי מפורד יש לו להיות מדומע
יותר ועוד אמאי פסל מקום מגעו ותו לא כיון דחשיב כמו כולה תרומה
ע"י דמוע יפסל הכל או לא יפסל אפילו מקום מגעו דהא תנן לקמן
בפ"ג עיסה שנלמטה או שנתמלטה כשאור של תרומה אינה נפסלת בט"ו
ר' יוסי ור"ס פוסלין אלמא אין מחלקין בין מקום מגעו לשאר דמאן
דפסל פסל כל ומאן דמטעה מטעה בכל אכל הר"ס ו"ל האריך ליישב
פי' רש"י ו"ל דעל כרחין דבלא הוי בעין איירי וו"ל ויש ליישב משנתנו
לפי שיטתו רישא קמ"ל שהכל חבור דלא תימא אע"פ שהחולין מופיעין לא
פסל אלא מקום מגעו משום דמעורבין בכל המקשה ואע"פ שהכל מעורב
יהי שייך למייתי מקלחיה לשון רביס לפי שיש שם שלשה מינים מקשה
ואם ישמן ואין לדקדק דמיירי כשהן בעין מוקדתי סיפא בזמן שהיא גוש
בקערה דהתם אשום מרובה קאי ולכך אחר שהוא ולא קאמר גוש
דקתני סיפא אם היה השם מרובה הולכין אחר המרובה כלומר והכל
פסול ועלה קאמר ר' יהודה אימתי בזמן שהוא גוש בקערה דדרך השם
כשידק

חשוב חבור : ואם היה השום מרובה . יותר מן המקפה של
חולין : הולכין אחר המרובה . ודין הכל כדין תרומה ואם
נגע במקלחם פסל את הכל : אימתי . כלומר צמה אמרנו
אם היה השום מרובה ונגע במקלח הוא פוסל את הכל . בזמן

שהשם מוכנס בקערה . והוא גוף
אחד . כמין גוש עפר : אבל אם
היה מפורד במרובה . שחלקיו
מפורדים זה מזה כסוך המדוכה ונגע
בו פסול יום אז טעור כלומר לא
פסל אלא מקום מגעו בלבד . שכוון
שהוא מחכוין צשעה שכותב להפסיד
חלקיו

תרומה . שנגע מ"י במקצתו . לא פסל
אלא מקום מגעו (י) . ואם היה השום
מרובה (י) . הולכין אחר הרוב (י) .
א"ר יהודה אימתי (י) . בזמן שהן גוש
בקערה (י) . אבל אם היה מפורד
במרובה (יא) . מהור (יב) . מפני שהוא

רוצה

חזון נחום

בקערה כו' ע"כ . נראה מדכתיבה שפ"ה . מוקד מן הספר כהונה משום דפי'
דאיכל מקבל עומאה כמה שהוא וכ"כ כהד"ה פ"ב כל שעה ורש"י מוקד מן
הספרים ומשיר כדוקק ע"כ . ולע"ד רש"י ו"ל לא משמע זה מתקן הספר דאיכא
לציגא דהא דאיכל עקב עומאה בכל שהוא ה"מ בתרומה דלחרייתא אכל בתרומה
דרבנן כגון הא שהיא תכלין השום והשמן ואמרו ו"ל הנה לתרומה תכלין שהיא
דרבנן וגמ' שם מילי עובא דהקלו חז"ל בתרומה דרבנן חף זו אחת מן שלא יקבל
עומאה אלא אם כן יב בו ככילה ולהכי פריך מנינו אמאי פסולה סא ליה כה
ככילה . אמנם רש"י עיקרא שך היה כתוב כספור וראיה לדבר שלא הוכר
גריסתו כלל בשום מקום והדבר תמוה שגילה מדברי החכם שגלה על דעתם ס"א
גריסתו וס"א ששם ערוכה לפיט . והנה בפירוכה הארכי הו"ס פ"ב דבבבב
וכפ"ג מינין והר"ס כפי' האריך קח ליישב פרש"י עיין עליו והרמב"ם ו"ל בפ"ח
מ"ע"א כתב המשנה לזרחה . אמנם כשיפא דמילתא כתב בזה הלשון ואמר כל
המדיכין שדבין לדוכן במשקן כגון האם בשמן אם דכן שלא במשקן וקבלן אע"פ
שהן גוש בקערה ונגע ביה לא פסל אלא מקום מגעו שהרי הם כענינו של דלתס
שאם נשאר מתחתו לא נשאר טעמו ע"כ . אמנם עליו הרמב"ם א"ל לשון המשנה
ואמר הדוכין שדכן במשקן אבל לא שדבין לדוכן במשקן ודכן שלא במשקן כו'
במשנה שהגוש אינו מפרק שני מינין אלא אינו נכודו במשקן . אבל אם נכודו שלא
במשקן אע"פ שדבין לדוכן במשקן וכן גוש בקערה אינו חבור ע"כ . ועיין בפ"ט
ונראה

תפארת ישראל

מקשה : (יח) בין צרישא בין כסוישא : (יט) חולין אחר רוב
דשום : (כ) שמונה כפופיל שלם . שלא יידך עדיין : (כא) ר"ל
שנידך השום במדוכה . עם המרק : (כב) ר"ל חע"ג דהשום רובא
לא פסל אלא מקום מגע בלבד . דלא הוי חבור . חב"צ שעדיין

כדתנין פ"ב דע"ר . היינו לענין לאסור לזרים דעסם כעיקר דעמא דאיפור קטעים אבל לענין עומאה לאו כלום הוא . ור"י ור"ס ס"ל להחמיר
אף לעומאה . ולפ"ו מה זו האובה להלן בין מין אחד לשני מינין הא כל שנתחמך ונדמע בין כמינו ובין בשאינו מינו . אמר כדתנין פ"ב דע"ר . ועוד מדקאמר זה מין אחד
וזה שני מינים ולא קאמר כאן במין אחד וכאן בשני מינים משמע דפשיטא ליה כתיבה שנלמטה ונתחממה דמין אחד הם ומתיבא פשיטא ליה דשפיר טיך דימוע וחימוץ
בשני מינים כמו כמין אחד כדמוכח פ"ב דע"ר וע"כ פ"ג דה"ק דהתם הכל גוש אחד שפרי חימוץ מתפשט בכל העיסה והדיומוע נ"כ אינו ניכר והיו
טעם כעיקר ופסל את כולו והא דקרי ליה מין אחד כלומר שאינו ניכר דהערובות ואין לפנינו אלא מין אחד היא העיסה . והך דמקשה שני מינים שהשם והשמן הם
בעין ויכול להפרישם והיינו כמ"ס תוי"ט שהשמן נכלע בשום והוא בעין אע"ג דנתון טעם בעיסה לא אמרי' בהא טעם כעיקר להחמיר כמו בחימוץ ודימוע שנוף האיפור
מעורב . ולת"ק דמכשיר הכל התם בפ"ג ס"ל נמי לחלק בין מין אחד לשני מינים דלחיה ליה ליה טעם כעיקר לענין סומאה והלכך התם דהכל מעורב אין ניכר
ויאיפור שהרי כולו מין אחד וגו' אמר וכבר בטל ברוב והכל טעור . והכא שני מינים שהשם והשמן בעין וכיון שכולו להפרישם אין כאן ביטול ופסל מקום מגעו השם
והשמן . ולפ"ו מוכח דמתני' מיירי שהשם והשמן בעין . ואע"פ שהר"ס כתב דר' מנחם בר"י לאו מתני' דהכא פריך דהכא לא חני לף ע"ג אלא ממתני' דלקמן
המקשה והחמיטה וכו' אינו מוכיח דאדרבה אמאי לא פריך מהך דהכא דלוי מתני' דהכא בתערובת לא מלי לשנויי זה מין אחד וכו' לפי מאי דפי' שיעקר תשובתו
היא ששני מינים היינו שהם מופרשין וניכרין שהם בעין אלא ו"ל דהיא היא דמתני' דהכא ודלקמן בהך ענינה מיירי שהשם והשמן בעין . ועדיין ל"ע דהתם גבי דימוע
והימוץ לאו משום ל"ע נגע בה ואין שם טעם כעיקר . ועוד דכל פסול דע"ג אינו אלא לענין אכילה שאסור לכהן לאכילה משום תרומה . ולאכילה לכ"ס הוא טעם כעיקר :
ואם היה השם מרובה . כאן משמע דמעורבין מיירי דאי השם והשמן בעין לא שייך כאן רוב דכל חד לחוד' קאי ואי משמע חבור פסל הכל אפילו אינו מרובה נמי .
ו"ל דאפילו רישא איירי כשהן בעין הכא אתי לאשמועי' כשמעורבין הולכין אחר הרוב ו"ע :

הולכין אחר הרוב . כתיב"ש נראה כמתחמך אי גם צרישא חולכין אחר הרוב להקל לא ידעתי מקום השפק בזה למה לא לך אחר הרוב כמו בכל התורה ונהדיא פריך
בגמ' פסחים אמאי פסל מקום מגעו וליבעול ברוב וכך היא גירסת רש"י והתו' לא נחלקו בזה :

בזמן שהן גוש בקערה . הכא דייק למייתי גוש בקערה ומפורד במדוכה . ולקמן מ"ה תני פסח בזמן שהן מפרדין אינס חבור ובזמן שהם גוש חבור וכן בפ"ג דע"ר
מ"ב . נראה דהכא דרך לדון השם והשמן במדוכה ואח"כ משימין אותם עם המקפה בקערה . וקמ"ל דכשהן בקערה כולם כאחד הולכין אחר הרוב והכל תרומה אף
המקפה . וכשהן במדוכה אפילו האם לבדו חבור אלא מקום מגעו לבד פסול והשאר טעור ולאשמועי' נמי דאפילו היה תחלה במדוכה ורואה בפיוורו כשנשעה אח"כ
ש בקערה הוי חבור כיון שאינו ניכר שם ארואה בפיוורו . ואפשר נמי כשהוא במדוכה אע"פ שעדיין לא נכתב יפה כיון שרואה בפיוורו אינו חבור כמ"ס הרב כיון
שהוא

טבול יום משקה פרק ב תוספת יום טוב קמ

ציונים

ד תוספת יום טוב קמ
חילופי גרסאות

שרדן במשקין גרסאות
שדכן: אכל את שדרכין יום
אז דברים שדרכין:

חלקיו לא חשוב חזק: ושאר כל הגדושים. שדכן במשקין כמו שעושין לחמין כשדרכין אותן במדוכה מזלפין עליהם מים: או דברים שדרכין לדרך במשקין. ודכן שלא במשקין וכן גוש בקערה הרי הן כעגולי דבלה. דאם נגע טבול יום במקלחן לא פסל את כולן כך מלאחי בפי' רבותי. ורמב"ם מפרש. ושאר כל הגדושים שדכן במשקין *דינם כשום. שאם נגע ט"ו במקלחו כשכוחו אהוה*. לא פסל אלא מקום מגעו מפני שהוא רוחה צפורה. ואם נגע בו כשנעשה גוש בקערה. הוי חבור וכשנגע במקלחן פסל את הכל: אבל

אין מתייחס לא כל לחלוק אלא לפרש. כמ"ס הר"ב במשנה ב' פי"ח דשבת: **ד המקפה והחמיטה**. פי' הר"ב דרכן היה להניח החמיטה שהיא עוגה דקה בתוך המקפה. וכן פירש הר"ש. אבל הרמב"ם בפ"ח מהט"א (הלכה י') כתב מקפה של חולין. או

רוצה בפיזורו. ושאר כל הגדושים שדכן במשקין (ב). אבל את שדרכין לדרך במשקים. ודכן שלא במשקין והן גוש בקערה (ב). הרי אלו כעגולי של דבלה (ב): ד המקפה והחמיטה (ה) של חולין. והשמן של תרומה צף על גביהן. ונגע טבול יום בשמן. לא

את שדרכין לדרך במשקין. גרסי' לפי פי' הרמב"ם: ודכן שלא במשקין. אע"פ ששם אהוה גוש בקערה. הרי הן כעגולי דבלה דלמרינן דכי נגע במקלחו לא נעמאו כולן ברפ"ב דתרומות: ד המקפה והחמיטה. דרכן

(* גד"ו מוסף, כלומר וכן שאר כל הגדושים שדכן במשקין וכו' (* גד"ו מוסף יבנה במדוכה

אליהו רבה

וכן שאר כל הגדושים שדרכן במשקין גרסינן. כלומר בגדן שאר לן בין גוש למשור כמו בשום: אבל את שדרכין לדרך במשקין ודכן שלא במשקין והן גוש. כלומר אע"פ שכן גוש הרי אלו כעגולי דבלה שאינו חבור עגולי דבלה ששלו משקין על מקלחן הרי זה קולה מתייחס ע"י גוש אכזבות על רוחב מלא ק"ישה דרי" וכתבין אומרים אין טעם אלא מקום המשקה בלבד:

משנה אחרונה

שהוא מתכוין להפריד בו' ולהכי נקט גוש בקערה: ושאר כל הגדושים שדכן במשקין או את שדרכין לדרך במשקין. כך היא גירסת הר"ש והריב"ש כשדרכן הגדושים כולם כשדרכן במשקין או שדרכין לדרך במשקין כולם אין דינם כשום שאפילו הם גוש לא נעמאו כולו ולא ביצרו לנו עטם מה שנתנו כל הגדושים מן האם ומלאחי תלי' להו במשקין והוי משקין מה עבדוניהו. ויגרסת הרמב"ם שאר כל הגדושים שדכן במשקין דינם כשום אבל דכן שלא במשקין ודרכן במשקין אינם כשום אלא כעגולי דבלה. ועדין לא התבאר לנו החילוק בין דכן במשקין או שלא במשקין. ואפשר לפרש כחותה ששנינו פ"ח דטהרות מ"ח דמשקה עומד בין

חזון נחום

וגדא לע"ד דלא חיוב בין המצויים והלאב"ד ולהחב"ד הא דלמרינן שאם לרכן לרכן במשקין ודכן שלא במשקין אע"פ שנעשין גוש' אינו חבור אינו אלא כשהיו שם שי מינין דכל שאר כ' מינין כל זמן שאין שם משקה אע"פ שכן גוש' אי' חזין מתחבירין יפה וחזין חבור. לפי' עומד. אבל אם לא היה שם אלא מין אי' אע"פ שדרכן לדרך במשקה ודכן שלא במשקה אם נעשה גוש אחד הוי חבור דל"ל להחב"ד לחלק בין מין אי' לפי' מינין וזו"ל דייק לה מלשון דמתיי. אמר: המצויים שכתב וז"ל כל הגדושים שדרכין לדרך במשקין כגון האם בשמן אם דכן שלא במשקין בו' ר"ל שדרכן האם לדרכו בשמן והוא דכו בלא שכן אלא לבדו אע"פ שנעשה גוש' אי' אינו חבור הא קצת שהמצויים אינו מתלק בין מין אי' לפי' מינין וכתוס' אמר ר' מנחם בר' יוסי אמרתי לפי' אכל' אי' אהו עומד לי במקפה כ"י אצל' לי זה עין אחד זה שני מינין אלא שיש לחלק בדבר וכן נראה דע"פ שהיה תוספת ימינן בדבריו: **דרי' אלו כעגולי של דבלה.** (עיין מלאכת שלמה אות א'). ועוד מלאחי אפשר שגרסה מלשון גרסינן כלומר שמתפרדת זו העגול ע"כ. ועיין בדברי הר"ש משנה חוש של בלק כ"י לקמן פ"ב: ד המקפה והחמיטה כ"י. כתב הר"ש

מלאכת שלמה

כשנדק יפה נקבץ ומלורף יחד ללכך קתני גוש דומיה גוש הכא מארץ הממים דלא חשיב חבור אבל היה משורר במדוכה מלשון או דכו במדוכה ומפורר לשון משורר כדקתני לקמן גבי קטנית בזמן שכן שרודין אינם חבור בזמן שכן גוש הן חבור והשאר קאמר משורר כלומר שאינם גוש טבור כלומר שלא פסל הכל אלא מקום מגעו בלבד דלא חשיב חבורו כדקאמר טעמא לפי שהוא רוחה צפורה ולכך לריך טעמא דרוחה צפורה דאי לאו הכי חבור מירי דהוה אמנכס תלות ע"מ שלא להפריש וכשנו זה בזה דהוה חבור כדקתני לעיל גביים מכלתין והא דתנן לקמן בפ"ג עיסה שנעממה או שנחממה וכו' י"ו להלך בין מין אחד לשני מינים כדקתני בתוספתא א"ר מנחם ב"ר יוסי אמרתי לפי' אכל' אי' אהו עומד במקפה והחמיטה על חולין ושום ושמן תשאל התוספתא של תרומה ק"ף על גביהן שאם נגע טבול יום במקלחן ג"כ לקמן פ"ב לא פסל אלא מגעו אמר לי זה מין אחד זה שני מינים ואין לדקדק דמתני' מיירי כשהן בעין מדקתני התם ק"ף על גביהן דלאו היינו מתני' דהכא דפריך מינה ר' מנחם ב"ר יוסי אלא אירך משנה

כשנדק יפה נקבץ ומלורף יחד ללכך קתני גוש דומיה גוש הכא מארץ הממים דלא חשיב חבור אבל היה משורר במדוכה מלשון או דכו במדוכה ומפורר לשון משורר כדקתני לקמן גבי קטנית בזמן שכן שרודין אינם חבור בזמן שכן גוש הן חבור והשאר קאמר משורר כלומר שאינם גוש טבור כלומר שלא פסל הכל אלא מקום מגעו בלבד דלא חשיב חבורו כדקאמר טעמא לפי שהוא רוחה צפורה ולכך לריך טעמא דרוחה צפורה דאי לאו הכי חבור מירי דהוה אמנכס תלות ע"מ שלא להפריש וכשנו זה בזה דהוה חבור כדקתני לעיל גביים מכלתין והא דתנן לקמן בפ"ג עיסה שנעממה או שנחממה וכו' י"ו להלך בין מין אחד לשני מינים כדקתני בתוספתא א"ר מנחם ב"ר יוסי אמרתי לפי' אכל' אי' אהו עומד במקפה והחמיטה על חולין ושום ושמן תשאל התוספתא של תרומה ק"ף על גביהן שאם נגע טבול יום במקלחן ג"כ לקמן פ"ב לא פסל אלא מגעו אמר לי זה מין אחד זה שני מינים ואין לדקדק דמתני' מיירי כשהן בעין מדקתני התם ק"ף על גביהן דלאו היינו מתני' דהכא דפריך מינה ר' מנחם ב"ר יוסי אלא אירך משנה

ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן ואדרבה מדקתני התם ק"ף על גביהן והוא כלל אלא שדרכין לדרך במשקין או את שדרכין לדרך במשקין או את שדרכין לדרך במשקין. כך היא גירסת הר"ש והריב"ש כשדרכן הגדושים כולם כשדרכן במשקין או שדרכין לדרך במשקין כולם אין דינם כשום שאפילו הם גוש לא נעמאו כולו ולא ביצרו לנו עטם מה שנתנו כל הגדושים מן האם ומלאחי תלי' להו במשקין והוי משקין מה עבדוניהו. ויגרסת הרמב"ם שאר כל הגדושים שדכן במשקין דינם כשום אבל דכן שלא במשקין ודרכן במשקין אינם כשום אלא כעגולי דבלה. ועדין לא התבאר לנו החילוק בין דכן במשקין או שלא במשקין. ואפשר לפרש כחותה ששנינו פ"ח דטהרות מ"ח דמשקה עומד בין

שהן גוש בקערה דרך השום כשנדק יפה מתקבץ ונדבק יחד ונעשה גוש הראש"ל ז"ל. ופי' הרמב"ם ז"ל האם והשמן של חולק דרך העם לדרך השום בשמן ויטיב בו התבטול ומאמר ר' יהודה ב"ר אבהו דבי ר' ת"ק כי זה שאמרנו כי כשהיה האם מרובה ונגע במקלחן פסל הכל דוקא אם יהיה מכונס בקערה אחר שנכתש והוא נוף אחד אבל צבת שכתש האם בעלי' אם נגע או טבול יום במקלחן אלא פסל אלא מקום מגעו כגון שנוגתו כשהיא אלא שדרכין לדרך במשקין או את שדרכין לדרך במשקין. כך היא גירסת הר"ש והריב"ש כשדרכן הגדושים כולם כשדרכן במשקין או שדרכין לדרך במשקין כולם אין דינם כשום שאפילו הם גוש לא נעמאו כולו ולא ביצרו לנו עטם מה שנתנו כל הגדושים מן האם ומלאחי תלי' להו במשקין והוי משקין מה עבדוניהו. ויגרסת הרמב"ם שאר כל הגדושים שדכן במשקין דינם כשום אבל דכן שלא במשקין ודרכן במשקין אינם כשום אלא כעגולי דבלה. ועדין לא התבאר לנו החילוק בין דכן במשקין או שלא במשקין. ואפשר לפרש כחותה ששנינו פ"ח דטהרות מ"ח דמשקה עומד בין

שהן גוש בקערה דרך השום כשנדק יפה מתקבץ ונדבק יחד ונעשה גוש הראש"ל ז"ל. ופי' הרמב"ם ז"ל האם והשמן של חולק דרך העם לדרך השום בשמן ויטיב בו התבטול ומאמר ר' יהודה ב"ר אבהו דבי ר' ת"ק כי זה שאמרנו כי כשהיה האם מרובה ונגע במקלחן פסל הכל דוקא אם יהיה מכונס בקערה אחר שנכתש והוא נוף אחד אבל צבת שכתש האם בעלי' אם נגע או טבול יום במקלחן אלא פסל אלא מקום מגעו כגון שנוגתו כשהיא אלא שדרכין לדרך במשקין או את שדרכין לדרך במשקין. כך היא גירסת הר"ש והריב"ש כשדרכן הגדושים כולם כשדרכן במשקין או שדרכין לדרך במשקין כולם אין דינם כשום שאפילו הם גוש לא נעמאו כולו ולא ביצרו לנו עטם מה שנתנו כל הגדושים מן האם ומלאחי תלי' להו במשקין והוי משקין מה עבדוניהו. ויגרסת הרמב"ם שאר כל הגדושים שדכן במשקין דינם כשום אבל דכן שלא במשקין ודרכן במשקין אינם כשום אלא כעגולי דבלה. ועדין לא התבאר לנו החילוק בין דכן במשקין או שלא במשקין. ואפשר לפרש כחותה ששנינו פ"ח דטהרות מ"ח דמשקה עומד בין

שהן גוש בקערה דרך השום כשנדק יפה מתקבץ ונדבק יחד ונעשה גוש הראש"ל ז"ל. ופי' הרמב"ם ז"ל האם והשמן של חולק דרך העם לדרך השום בשמן ויטיב בו התבטול ומאמר ר' יהודה ב"ר אבהו דבי ר' ת"ק כי זה שאמרנו כי כשהיה האם מרובה ונגע במקלחן פסל הכל דוקא אם יהיה מכונס בקערה אחר שנכתש והוא נוף אחד אבל צבת שכתש האם בעלי' אם נגע או טבול יום במקלחן אלא פסל אלא מקום מגעו כגון שנוגתו כשהיא אלא שדרכין לדרך במשקין או את שדרכין לדרך במשקין. כך היא גירסת הר"ש והריב"ש כשדרכן הגדושים כולם כשדרכן במשקין או שדרכין לדרך במשקין כולם אין דינם כשום שאפילו הם גוש לא נעמאו כולו ולא ביצרו לנו עטם מה שנתנו כל הגדושים מן האם ומלאחי תלי' להו במשקין והוי משקין מה עבדוניהו. ויגרסת הרמב"ם שאר כל הגדושים שדכן במשקין דינם כשום אבל דכן שלא במשקין ודרכן במשקין אינם כשום אלא כעגולי דבלה. ועדין לא התבאר לנו החילוק בין דכן במשקין או שלא במשקין. ואפשר לפרש כחותה ששנינו פ"ח דטהרות מ"ח דמשקה עומד בין

תפארת ישראל יבין

מקום מגעו. וצגוש וקערה ורוחא נפסל הכל: (ב) ר"ל אע"פ שכן גוש בקערה: (ב) דאיתו חבור ולא פסל רק מקום מגעו: שטרפן (ב) מיקראנע שפוך המשקה:

מקום מגעו. וצגוש וקערה ורוחא נפסל הכל: (ב) ר"ל אע"פ שכן גוש בקערה: (ב) דאיתו חבור ולא פסל רק מקום מגעו: שטרפן (ב) מיקראנע שפוך המשקה:

מקום מגעו. וצגוש וקערה ורוחא נפסל הכל: (ב) ר"ל אע"פ שכן גוש בקערה: (ב) דאיתו חבור ולא פסל רק מקום מגעו: שטרפן (ב) מיקראנע שפוך המשקה:

ה בשר הקדש יוכלו תלמידי פד' ח"א מ"ל ע"ס ר"ג : וכו' בקטניות פ"ג ע"ס : משנה קדרה ע"י ע"ס פ"ו ה"ו :

חלופי גרסאות
ה קדרה בקטניות כ"ג וכו' ובמנצ' וקטניות :

תוספות חדשים

ה כמשנה שקדם עליו הקיפה. א"ע"ג דלא"ר כחולין דף ק"ג הקיפה מ"ע"ש. לטומאה קלה הכא דקדם גרע טפי ולא כו' ח"כור (ה"א"ש) :

אלוהו רבה

ד כל מקום שהולך השמן פסל. ר"א בן יהודה א"ש כתיבתא הוא דלחמ' מי פירות עושה חבור. דתנן (פ"ג ד') עיסה שהוכרה במקרה ונלושה במי פירות ר"א בן כהנא פסל אומר משום ר' יובנא פסל את כולה רע"א לחמו לא פסל אלא ק"ס מנעו : חריבה וכל העולים עמה חבור. גרסינו ולא גרסינו בדברי ה"ק זה לזה : מעשה קדרה וקטניות : גרסינו :

משנה אחרונה

לא פסל דהמקפה חולין. אבל בתוספתא הביאה הר"ש תני דריב"ג פליג ואמר שניהם חבור. אלא דהתם תני השם ושמן של תרומה ק"פ וכתב הר"ש דריב"ג דלחמ' שניהם חבור וזה לזה היינו השם ויבשרו חבור ע"כ כוונתו כדפי' ובמח"ל דתני השמן גרידא ליכא למ"ד חבור :

ואם חיבץ. פי' אחר שנגע בשמן אף חזר ועירבו פסל הכל א"ע"ג דלחין ס"י עושה משקה חתלה הכא המקפה עלמו הוי כשמן ש"א להפרידו וה"ל דלא קתני במתני' דלעיל אם חיבץ. לפי פי' הר"ש דמייירי שכבר מעורב המקפה עם השמן ואין שם שמן ק"פ ניחא. אבל לפי' הרב דהתם נמי השמן צמין ואינו מעורב ה"מ למיתני לעיל אם חיבץ. אלא דהתם השמן מעורב עם הבשר ונבלע בשם ואינו ק"פ : ה בשר הקדש. משום דכענין למיתני שקדם עליו הקיפה ופתם קיפה היינו רוטב ושמן הבשר. ותרומה בבשר ליכא להכי צריך למיתני בשר הקדש וס"ל בע"י אינו מטמא אף בקדש אלא פוסל כחכמים פי"א דספרה משנה ד' : שקרם עליו הקיפה. נ"ל דקיפה דהכא היינו רוטב וכמ"ס תוי"ט פ"ג דזבחים דככל דוכתא מתפרש לפי ענינו והכא קודם שקדם משקה גמור הוי וכ"כ במנן אברהם סו' קנ"ה דרוטב הוי משקה וקודם שקדם אמרי' דמשקה עומד הוי חבור ומהכר ומזרף את האוכלין כדפי' לעיל ואם נגע בקיפה כנגע בחתיכות ופוסלן אבל משקה יאלא מתורת משקה והלאך נגע בקיפה חתיכות מותרות שהרי כשכא ליעול הקיפה אין החתיכות עולין עמה ולא חשיב נגיפה אלא כשנתלש מזה לזה כדפי' הרב דרפ"ק ובכ"ה עולין עמה לא הוי חבור אבל חתיכות מעולין הקיפה הלכך חתיכות וכל העולין עמה חבור. וכתמא חכמים דלקמן רפ"ג דמשערין כתיבא את הטעור עולה עמו והכא כשנגע בקיפה משערין זה אם החתיכה עולה עמו ושמיא דלין החתיכות עולין עמה הלכך עהורות : ונגע בקיפה החתיכות מותרות. וכתב הר"ש בפירושו א"ע"ג דכר"פ העיר והרוטב אמר קיפה מותרת לטומאה אוכלין הכא דקדם גרע טפי ע"י דלרבה התם אמרי' דוקא קרום הוי אוכל כמ"ס הרב ע"ס. ואם דעתו לחלק בין קרם לקרום לא ידעתי מי דחקו לזה ועיקר קושיתו אין לה מקום כלל דמה ענין צירוף לחבור. דגיהו דהוי אוכל להטרוף כדפי' אוכלין לכבידה כששניהם עמאין לטמא אהר"ם. מ"מ לענין חבור שהם נגע עמא בזה נעמה האחר עמה כהא לא איירי התם :

דיב"ג אומר שניהם חבור. אפסר טעמו עליון משערין כתיבא חבור. אלא שיהיה כששניהם עמאין לטמא אהר"ם. מ"מ לענין חבור שהם נגע עמא בזה נעמה האחר עמה כהא לא איירי התם :

מן האוכל שלא יאחר בו משהו הוי כשנתלש מזה לזה כל שהו והוי כשניהם חבור. והכא א"ע"ג דקדם א"א שאלו נשאר לחלומות כל שבו ע"ג האוכל ותשיב כשניהם. ות"ק לא חשיב ליה כשניהם : במעשה קדרה בקטניות. כ"א גרס וקטניות וכן העתיק הרמב"ם ספ"ו מה"א :

בזמן שהן פרוזין אינם חבור ובזמן שהם גוש חבור. לא התפרש עליו בולה מילתא מאי קמ"ל ומאי איריא משעה קדרה הכל האוכלין הדיון כן שאינם חבור להתטמא זה מתחת זה א"כ הם גוש והיינו נגיפה דר"פ והיינו נמי דין קיפה החתיכות דלעיל כדפי' לעיל וכן מוכח בפ"ה דטהרות מ"ח כמ"ס הר"ב שם דלגיטת אינה מחברת את הבלי' א"כ נוסכות כדתנן מקרלות נוסכות ע"כ. וכן מוכח פ"ג דטהרות מ"ב. ופסוט הוא כתיבא דוכתי ומאי איריא דתני לה במעשה קדרה דוקא. וספיקא נמי דקתני אם היו גושין הרבה ימנו. קשה מאי למימרא ומאי שכן עובל יום ונקט ימנו לענין עוממת שרין. וה"ל למיתני אם היו גושין הרבה אינם חבור דש"דן נמי כעובל יום. וי"ל דמעשה קדרה מפרש הרב פ"ו דברכות כגון הריפות וגרס כרמ' והלכתיבות. וגרס דהכא מייירי כהרפות וכן גושין הרבה אינם כשנתלש בנים נבלעין בהם כל הנמים ולא נשאר עליהן שום מים רק להלוות. והמנן אברהם סו' קנ"ה כתב שר"י דברכות דף נ"ב דמשקה של כתיבא חתול תיבת אוכל עליו וכתב ש"ל דוקא משקה עושה של עלמו אבל רוטב גמור מקרי משקה כדמשמע רפ"ג דטהרות ע"כ ו"ש של עלמו אין ר"ל מוהל היוולא מן הבשר עלמו דהוא פשיטא אפינו לא נתכבש הוי :

או ריקק של חולין : ה הקיפה

פי' הר"ב התבלין והמרק כו' עיני מ"ס בפ' ג' דזבחים משנה ד' [ד"ה הקיפה] :

שניהם חבור זה לזה. לשון

הר"ב וצין שנגע כו' פסל* הכלי וכן לשון הר"ש. גם הרמב"ם כתב כן. ומסיים וכבר ביארנו בפתיחה. כי טבול יום יפסול הקדש (ג"כ) כמו התרומה ע"כ גר"ס ודק"ג הג"ה הכל וכבר

מלאכת שלמה

ד לא פסל אלא השמן תניא בתוספתא המקפה והחמיטה של חולין והשם והשמן של תרומה ק"פ על גביהן ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן ריב"ג אומר שניהם חבור זה לזה פי' שניהם השם והשמן חבור. חיבץ עירב כמו חצין קדרה דפ' כיצד מברכין דהיינו קמחא ומשאה ודוכשא מעורב יחד :

בפי' רעיו"ל צריך להני' והוא דפסיל בכל מקום שהלך השמן לפי שאינם יכולין להפרידו וכו' :

מעשה קדרה קטניות ס"א וקטניות : ה בשר הקדש שקדם עליו וכו' ותניא בתוספתא בשר קודם שקדם עליו הקיפה וכן השמן שלף על היון ר' ישמעאל ב"ר יוחנן בן ברוקא אומר בש"א חבור וכו"א אינו חבור : וכתב הרמב"ם ז"ל כבר ביארנו בפתיחה כי טבול יום יפסול בקודש בלבד כמו התרומה ע"כ ותמא דכריו ז"ל בהקדמה סימן כ"ד ועיין לעיל סוף סימן דלחין : חבור זה לזה ר' יוחנן בן נורי אומר שניהם חבור זה לזה אית דל"ג מלות זה לזה בין גריבא בין כסיפא. מעשה קדרה וקטניות היא גרסת הרמב"ם ז"ל שפירש מעשה קדרה מה שמבלין בקדרה מן החטים והקמח וכן שאר חמשת המינים כגון הריפות ותיקא וקמח מבוטל בקדרה : ושמן

והשם והשמן של תרומה ק"פ פי' לא פסל אלא מקום מנגע כו' ע"כ. ומאי קשיא כל מקום שהלך פסול ואירך יטוב וכ"ש דקשה על פי' הר"ש. ויש ליישב כדקמ' :

דרכן היתה החמיטה שהיא עוגה דקה כמין ריקק בתוך המקפה : היבץ. היינו שעירב המקפה והחמיטה עם השמן ומ"מ השמן ניכר. והא דפסיל בכל מקום שהולך השמן. לפי שאין יכולין להפרידו מן המקפה ומן החמיטה : ה בשר הקדש שקדם עליו הקיפה. קפאו עליו התבלין והמרק ושמן הבשר שנמות וגעשה הכל כמין קרום : החתיכות מותרות. ללא הוי הקרום חבור : וכל העולים עמה. חשיב מחובר להוהאחר טעור : שניהם חבור. וצין שנגע בקיפה צין שנגע בחתיכות פסל הכל ואין הלכה כר"י בן נורי :

לא פסל אלא השמן. ואם חיבץ (ו). כל מקום שהולך השמן. פסל : ה בשר הקדש שקדם עליו הקיפה (ח). נגע טבול יום בקיפה. חתיכות מותרות (י). נגע בחתיכה. חתיכה וכל העולים עמה חבור זה לזה. ר"י בן נורי אומר

ע"ג פרוסות. של לחם שמתיין על הקטניות : מעשה קדרה בקטניות. כלומר קטניות שנכבשו בקדרה וזרען להצקע וכשמתבשלות יפה מתחברות ונעשים כמין גוש. ויש שגורסין מעשה קדרה וקטניות : הכי הכי

חזון נהום

הר"ש במשנה דלעיל דהא דלעיל תני לא פסל אלא מקום מנגע והכא קתני לא פסל אלא שמן ואם קיבן כל מקום שאין השמן פסל משיב דהתם ליכא לשמן בעין ואין מקומו ניכר משום דלכוון מעורב ע"כ. וכתב עוד והא דקתני כתיבא אלא שמן בתוספתא קתני מקום מנגע דתניא בתוספתא אמר ר' מתת כ"ו ויסי' אמרתי לפני אבא אי איתא מודה במקפא ומתעט של חולין ושמן של תרומה ק"פ על גביהם ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא מקום מנגע משום דתוספתא קתני שום ושמן ולהכי נקט מנגע דאם נגע בשמן השמן פסול והוא שטור ואם נגע בשום השם לבדו פסול והוא שטור. אבל במתני' לא קתני שום אלא שמן ע"כ. וקשה מאירך תוספתא דמיתני לה הר"ש ז"ל עלה דמתני' דקתני דמקפה והחמיטה של חולין והשם והשמן של תרומה ק"פ על גביהן ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן ר' יוחנן אומר שניהם חבור זה לזה וכוון דתני שום ושמן ר"ל למיתני מקום מנגע ואולי סמי מלאך שם א"כ הוי תמא נקט שמו וה"ה שום :

ואם חיבץ וכו'. כתב הר"ב ז"ל וצ"ל וצ"ל וצ"ל שייך המקפה והחמיטה עם השמן ומ"מ השמן ניכר כדפרישית לעיל וה"ל דפסלי בכל מקום שהלך השמן לפי שאין יכולין להפרידו מן המקפה ומן החמיטה ע"כ. אבל הרמב"ם פי' וי"ל ועיין למענו ועם חיבץ שישמחו חצין ויהי שילוב אותם דקיקות בשמן או יערב השמן ההוא במקפה דשכוב הכל אחד כמאמר כי הוא או פסל כל מה שנתערב בו שמן של תרומה ע"כ. וקשה על פי' ה"ה מהא דתניא בתוספתא הביאה הר"ש פ"ג עלה דתנן עיסה שדומעה או שנתמלאת וכו' תניא בתוספתא עיסה שדומעה או שנתמלאת כשאיך של תרומה חתיכה בתלם ואינה נפסלת בע"י כדפי' ר"מ וכו' ר"י ור"ל פוסלין אמר ר' מתת כ"ו ויסי' אמרתי לפני אבא אי איתא מודה במקפא ומתעט של חולין פסל גבי מקפה נמי תנן דאם חיבץ דהוי כמו נדמעה או שנתמלאת לפי' הרמב"ם דקשה על פי' הר"ש. ויש ליישב כדקמ' :

תפארת ישראל

יבין (בי שטרפן יחד : כה) המרק נקרא סביצו [עיין טהרות פ"א מ"ד] : (כט) דלחין חבור : (ל) אשילו נגע בקיפה : (לא) של לחם. נמי דיון כך : (לב) ר"ל

השמן ואין שם שמן ק"פ ניחא. אבל לפי' הרב דהתם נמי השמן צמין ואינו מעורב ה"מ למיתני לעיל אם חיבץ. אלא דהתם השמן מעורב עם הבשר ונבלע בשם ואינו ק"פ : ה בשר הקדש. משום דכענין למיתני שקדם עליו הקיפה ופתם קיפה היינו רוטב ושמן הבשר. ותרומה בבשר ליכא להכי צריך למיתני בשר הקדש וס"ל בע"י אינו מטמא אף בקדש אלא פוסל כחכמים פי"א דספרה משנה ד' : שקרם עליו הקיפה. נ"ל דקיפה דהכא היינו רוטב וכמ"ס תוי"ט פ"ג דזבחים דככל דוכתא מתפרש לפי ענינו והכא קודם שקדם משקה גמור הוי וכ"כ במנן אברהם סו' קנ"ה דרוטב הוי משקה וקודם שקדם אמרי' דמשקה עומד הוי חבור ומהכר ומזרף את האוכלין כדפי' לעיל ואם נגע בקיפה כנגע בחתיכות ופוסלן אבל משקה יאלא מתורת משקה והלאך נגע בקיפה חתיכות מותרות שהרי כשכא ליעול הקיפה אין החתיכות עולין עמה ולא חשיב נגיפה אלא כשנתלש מזה לזה כדפי' הרב דרפ"ק ובכ"ה עולין עמה לא הוי חבור אבל חתיכות מעולין הקיפה הלכך חתיכות וכל העולין עמה חבור. וכתמא חכמים דלקמן רפ"ג דמשערין כתיבא את הטעור עולה עמו והכא כשנגע בקיפה משערין זה אם החתיכה עולה עמו ושמיא דלין החתיכות עולין עמה הלכך עהורות : ונגע בקיפה החתיכות מותרות. וכתב הר"ש בפירושו א"ע"ג דכר"פ העיר והרוטב אמר קיפה מותרת לטומאה אוכלין הכא דקדם גרע טפי ע"י דלרבה התם אמרי' דוקא קרום הוי אוכל כמ"ס הרב ע"ס. ואם דעתו לחלק בין קרם לקרום לא ידעתי מי דחקו לזה ועיקר קושיתו אין לה מקום כלל דמה ענין צירוף לחבור. דגיהו דהוי אוכל להטרוף כדפי' אוכלין לכבידה כששניהם עמאין לטמא אהר"ם. מ"מ לענין חבור שהם נגע עמא בזה נעמה האחר עמה כהא לא איירי התם :

דיב"ג אומר שניהם חבור. אפסר טעמו עליון משערין כתיבא חבור. אלא שיהיה כששניהם עמאין לטמא אהר"ם. מ"מ לענין חבור שהם נגע עמא בזה נעמה האחר עמה כהא לא איירי התם :

גימקי הגרי ב ה בח"ב רח מעשה קדרה ט' וקטניות ר"ב דומה לז' מ"ס הטעור בנכרת חוסה בקדושין שפי' שכינת כפה כדיון אחר למיתני יתא פטורים שהוא וא"י :

הנה שנתנה פ"ח ס"ח פ"ח
פ"ח. והנה יתנוהו תוספת
פ"ח פ"ח ס"ח פ"ח

חלופי גרסאות
ז בין פ"ח פ"ח וכו' וכו'
והנה פ"ח פ"ח פ"ח
תוספות חדשים

ז במשנה הבית בו בין
מפיה בו. כלל וכן
הנה פ"ח פ"ח פ"ח
ז תו"ט ר"ה טמאה
תמנה בו. וכל דלי
תנא פסולת היא. דלוי
כאלו בו מלא נגד מה
סביב הנקב אבל אם יש
בו לך תנא טמאה
לסודות דלא שייך בה ניעול
אשילי חלף כדפי' הר"ב
כפ"ח פ"ח פ"ח וכל תנא
חומר היא ארבעה לקולא
כי הוא דבר לת ומעורב
תיקב ואינו יתקב כולו הוא
קפ"ח לך תנא טמאה
ז תוספת (מסורה"ח וכו')
ז בהר"ב ר"ה ונגע טבול
יום בו. כ"כ הר"ב
הר"ב. וטעמיהו מדקאמר
במ"ב לוקמן טבול בל
הטומאה. ולא קאמר דטבול
כרוב. או כ"כ ומאה אם
תמונה היא. איך לוקמן
אינו ענין ליקף דלין לט
לטהר אלא המשקם העליונים
המחוברים לו פ"ח ניקב
מח"כ מה שכתתון.
ודלי דטעמיהו פוזת אורו
טעם של הקולות שכל
לתון. כיון שהוא אצל
הטומאה והנה"ק קוב"ה ה"ט
ד"ה יעלה כ"י

נראה כפירוש. שאין כאן תרומה אלא מה שבחבית וכך הם
דברי הרמב"ם בחבורו פ"ח מהלכות ט"א :

ז טמאה תמנה דפסולה הוא ליה למתני. ול"ע :

מן הלדדים כו' טהורה. כתב הר"ב ואין

פסול אלא מה שנגע. וכ"כ הרמב"ם.
וכתב שכן נחבאר בתוספתא. ע"כ.
ולריך לחלק דלא אמרינן בסו"ס ונמשך
אלא במפיה ומשוליה. הואיל והכל
הוא בסו"ס או נמשך. מש"כ מהלדדין
אע"פ שמה שלמטה הוא בסו"ס.
ומה שלמעלה הוא נמשך. הואיל
ואין הכל שוה. אינו חבור כלל. כך
כ"ל. אבל הר"ש הביא סוגיא רפ"ד
דע"ז דף כ"ט קרי ליטני דרב פפא.
ולישנא קמא כדאמרן. ולישנא

בחרא דמה שלמעלה הואיל ונמשך הוא חבור. וכל
דטעמיה דיותר מסתבר להיות חבור מה שנמשך. ממה שיהיה
חבור לפי שהוא בסו"ס. שהנמשך דבוק כולו מקרי טמי: ונגע
חשיב חבור לכלים. כמו הנקב שבגדה. ולשון הר"ש * (לא חשיב) חבור
בלשון הר"ב לא הפסיד: יעלה בלחמא ומאה. כתב הר"ב מטעם בטול. וכדתן
במשנה ד' פרק ה' (ד' יעלה כו' תיבות אלו

מלאכת שלמה

ז חבית שניקבה וכו' וכתב הר"ש ו"ל כפ"ח למסכת טהרות דר"ש בן
אלעזר דתוספתא דתהם קאי בשיעורי' דר' יהודה דסבא :
ונגע בו טבול יום פי' הרמב"ם ז"ל ונגע ט"י במשקה בנקב שהוא
לסותמו בידו ופסל כל החבית :
בפי' רעז"ל והוא לה תרומה טמאה שנתערבה בטהורה ושמלה בחד
ומאה בתרומה בחולין וכן תנן בפ"ה דתרומות סאה תרומה
טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה וכו' וחכמים אומרים ארבעה
במישטה ומיעוטה לאו דוקא דלחך ומאה פ"ח. עוד כפי' רעז"ל כ"ל
כך ובהא אפילו רבנן מודו דקלוח לא חשיב חבור למה שבכלים כמו מה
שבנקב ש"ד החבית לחבית ואע"ג וכו' :

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

ז מפיה ומשוליה טמאה. מפיה טמאה הואיל וכל הין
שלמטה נעשה בסו"ס לעליון הוה חבור ומשוליה נמי הואיל
וכל הין נמשך אחר הנקב הוה חבור : אבל נקבה מצדה
מכאן ומכאן טהורה. ואין פסול אלא מה שנגע ויעלה ב'ח'
ומאה ואין הלכה כר' יהודה : ונגע

טבול יום בקלוח. הקלוח לבד
נפסל דלוק אינו חבור. וקו"ח לה
תרומה טמאה שנתערבה בטהורה
ותעלה בחד ומאה בתרומה בחולין.
ובהא אפילו רבנן מודו דקלוח לא
חשיב חבור לכלים. כמו הנקב
שבגדה לחבית ואע"ג דמשקין אין
להם טהרה מטומאתן היינו דלא
סלקא

דטעמיה דיותר מסתבר להיות חבור מה שנמשך. ממה שיהיה
חבור לפי שהוא בסו"ס. שהנמשך דבוק כולו מקרי טמי: ונגע
חשיב חבור לכלים. כמו הנקב שבגדה. ולשון הר"ש * (לא חשיב) חבור
בלשון הר"ב לא הפסיד: יעלה בלחמא ומאה. כתב הר"ב מטעם בטול. וכדתן
במשנה ד' פרק ה' (ד' יעלה כו' תיבות אלו

חזון נחום

יון לאו היינו התחתו ממתי' דלעיל כסאור וכל יתא דלא אמרינן התם
דמיס ע"ג מוס היינו התחתו ומאי שני יין ממיס דלא הוא ו"ל דהכי
שאינו שייך שבתוך החבית חשיב כפסול אע"פ שהכל בתוך הכור ולא דמי ליקוני
מעל גבי גומא דתהם וק"ל. ולשון הרמב"ם פ"ח מהט"א טבול יום שהיה תורם את
הכור ונפלה חבית של תרומה וכו' והוא לשון תוספתא ופירש ר"ש טבול יום שהיה
תורם וכיון שאינו קורא שם תרומה עד אחר שיהא מופרש כדי שלא יפסל בטבול
יום ע"כ. וסיים שם הרמב"ם ואם היה הכור פתוח אפילו היה כלי גדול שמתוך
מאה כור פולה הכור ואם נגע במקום היין פסל התרומה שבחבית שבקרקע הכלי.
ע"כ. וכתב הר"ב וטעם דיון זה מפני שבחבית ופיטעם שניה כלי הכל כחד ולי
זה יש ללמוד מכאן לענין שבת שאם היו שני כלים זה בתוך זה דחשיבו מחובר
וסקולע משם מייב דאי קולע ע"כ. והתוהו אבל הראב"ד כתב ואפשר שכתב נגסול
בכניסתו לפיטעם ולפי' אם היה החבית מונחת מלאה בתוך הפיטעם שהיה ריקן
ואח"כ מלאו הפיטעם שאין שם בטול. איכא שכתב"ה כתב על הטעם שכתב
תלוקים כעצמם: ז חבית שנקבה וכו'. הרמב"ם פ"ח מהט"א סת' כרנן וכתב
הכ"ה

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

חזון נחום

יון לאו היינו התחתו ממתי' דלעיל כסאור וכל יתא דלא אמרינן התם
דמיס ע"ג מוס היינו התחתו ומאי שני יין ממיס דלא הוא ו"ל דהכי
שאינו שייך שבתוך החבית חשיב כפסול אע"פ שהכל בתוך הכור ולא דמי ליקוני
מעל גבי גומא דתהם וק"ל. ולשון הרמב"ם פ"ח מהט"א טבול יום שהיה תורם את
הכור ונפלה חבית של תרומה וכו' והוא לשון תוספתא ופירש ר"ש טבול יום שהיה
תורם וכיון שאינו קורא שם תרומה עד אחר שיהא מופרש כדי שלא יפסל בטבול
יום ע"כ. וסיים שם הרמב"ם ואם היה הכור פתוח אפילו היה כלי גדול שמתוך
מאה כור פולה הכור ואם נגע במקום היין פסל התרומה שבחבית שבקרקע הכלי.
ע"כ. וכתב הר"ב וטעם דיון זה מפני שבחבית ופיטעם שניה כלי הכל כחד ולי
זה יש ללמוד מכאן לענין שבת שאם היו שני כלים זה בתוך זה דחשיבו מחובר
וסקולע משם מייב דאי קולע ע"כ. והתוהו אבל הראב"ד כתב ואפשר שכתב נגסול
בכניסתו לפיטעם ולפי' אם היה החבית מונחת מלאה בתוך הפיטעם שהיה ריקן
ואח"כ מלאו הפיטעם שאין שם בטול. איכא שכתב"ה כתב על הטעם שכתב
תלוקים כעצמם: ז חבית שנקבה וכו'. הרמב"ם פ"ח מהט"א סת' כרנן וכתב
הכ"ה

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

יבין

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

ישראל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

תפארת

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

משנה

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

אחרונה

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

חזון נחום

יון לאו היינו התחתו ממתי' דלעיל כסאור וכל יתא דלא אמרינן התם
דמיס ע"ג מוס היינו התחתו ומאי שני יין ממיס דלא הוא ו"ל דהכי
שאינו שייך שבתוך החבית חשיב כפסול אע"פ שהכל בתוך הכור ולא דמי ליקוני
מעל גבי גומא דתהם וק"ל. ולשון הרמב"ם פ"ח מהט"א טבול יום שהיה תורם את
הכור ונפלה חבית של תרומה וכו' והוא לשון תוספתא ופירש ר"ש טבול יום שהיה
תורם וכיון שאינו קורא שם תרומה עד אחר שיהא מופרש כדי שלא יפסל בטבול
יום ע"כ. וסיים שם הרמב"ם ואם היה הכור פתוח אפילו היה כלי גדול שמתוך
מאה כור פולה הכור ואם נגע במקום היין פסל התרומה שבחבית שבקרקע הכלי.
ע"כ. וכתב הר"ב וטעם דיון זה מפני שבחבית ופיטעם שניה כלי הכל כחד ולי
זה יש ללמוד מכאן לענין שבת שאם היו שני כלים זה בתוך זה דחשיבו מחובר
וסקולע משם מייב דאי קולע ע"כ. והתוהו אבל הראב"ד כתב ואפשר שכתב נגסול
בכניסתו לפיטעם ולפי' אם היה החבית מונחת מלאה בתוך הפיטעם שהיה ריקן
ואח"כ מלאו הפיטעם שאין שם בטול. איכא שכתב"ה כתב על הטעם שכתב
תלוקים כעצמם: ז חבית שנקבה וכו'. הרמב"ם פ"ח מהט"א סת' כרנן וכתב
הכ"ה

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

יבין

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

ישראל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

תפארת

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

משנה

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

אחרונה

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

חזון נחום

יון לאו היינו התחתו ממתי' דלעיל כסאור וכל יתא דלא אמרינן התם
דמיס ע"ג מוס היינו התחתו ומאי שני יין ממיס דלא הוא ו"ל דהכי
שאינו שייך שבתוך החבית חשיב כפסול אע"פ שהכל בתוך הכור ולא דמי ליקוני
מעל גבי גומא דתהם וק"ל. ולשון הרמב"ם פ"ח מהט"א טבול יום שהיה תורם את
הכור ונפלה חבית של תרומה וכו' והוא לשון תוספתא ופירש ר"ש טבול יום שהיה
תורם וכיון שאינו קורא שם תרומה עד אחר שיהא מופרש כדי שלא יפסל בטבול
יום ע"כ. וסיים שם הרמב"ם ואם היה הכור פתוח אפילו היה כלי גדול שמתוך
מאה כור פולה הכור ואם נגע במקום היין פסל התרומה שבחבית שבקרקע הכלי.
ע"כ. וכתב הר"ב וטעם דיון זה מפני שבחבית ופיטעם שניה כלי הכל כחד ולי
זה יש ללמוד מכאן לענין שבת שאם היו שני כלים זה בתוך זה דחשיבו מחובר
וסקולע משם מייב דאי קולע ע"כ. והתוהו אבל הראב"ד כתב ואפשר שכתב נגסול
בכניסתו לפיטעם ולפי' אם היה החבית מונחת מלאה בתוך הפיטעם שהיה ריקן
ואח"כ מלאו הפיטעם שאין שם בטול. איכא שכתב"ה כתב על הטעם שכתב
תלוקים כעצמם: ז חבית שנקבה וכו'. הרמב"ם פ"ח מהט"א סת' כרנן וכתב
הכ"ה

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

בטבוע

הוא ז' ומאה שוה היא סוגת הראב"ד שכתב ואפשר כו' ע"ב. ולע"ז הם

יבין

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

ישראל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

תפארת

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

משנה

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

אחרונה

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

הכל נמשך דרך שם: סא) (א) לא פסל רק מקום מנגע. והוא בטול
בק"ח: (ב) ובטבוע"י ניקף אינו חבור אף למה שלמטה. ולא
נפסל

חזון נחום

יון לאו היינו התחתו ממתי' דלעיל כסאור וכל יתא דלא אמרינן התם
דמיס ע"ג מוס היינו התחתו ומאי שני יין ממיס דלא הוא ו"ל דהכי
שאינו שייך שבתוך החבית חשיב כפסול אע"פ שהכל בתוך הכור ולא דמי ליקוני
מעל גבי גומא דתהם וק"ל. ולשון הרמב"ם פ"ח מהט"א טבול יום שהיה תורם את
הכור ונפלה חבית של תרומה וכו

ח ברכות ע"ג ע"ד ע"ה

סלקא להו השקה במקוה כמו למים אבל מטעם טבול בטלים הם
 בא' ומאלה ודוקא במגע טב"י בטלים המשקין. משום דטב"י פוסל
 ואינו מטמא. אבל בשאר טומאות קא הדר מה שבקלות ומטמא כל
 מה שבכלי במגע: ח בעבוע שבחבית. כשמלרפין כלי חרס
 בכבשן. יולאין בדפנותיהן כמין
 אצבעושות. שיש להן ב' דפנות א' לנד
 פנים של חבית ואחד לנד חוץ. וחלול
 באחלט. ופטמים שיש בחומו בעבוע ב'
 נקבים אחת בדופן הבעבוע של לנד פנים
 שהוא לנד חלל החבית. ואחת בדופן של
 לנד חוץ. וכשהחבית מלאה משקים.
 נכנס

דחמויות. ומ"ש הר"ב ודוקא במגע טבול יום כו' אבל
 בשאר טומאות קא הדר מה שבקלות ומטמא כו' כ"כ
 הר"ש וקשיא לי דלוקו אינו חבור סתמא חן בספ"ח ממשכת
 מהרות. וכו' דמתני' דלקמן מהתרים אפילו באב הטומאה.
 ומטעם דלוקו אינו חבור. ודוחק
 להעמידה בכגון דהנהו דמתניתין ט'
 וי' פרק ה' דמכשירין ול"ט:
ח בעבוע שבחבית. פי' הר"ב
 וכשהחבית מלאה
 משקין וכו' וכן צפי' הר"ש בלשון
 האחר שבגליון גם הרמב"ם פי' כן
 והקשה הראב"ד בספ"ט מהט"א
 והחיצון
 ומהלך אף טבול יום פוסל אותם ופוסל לכל מה שבחבית. ותירץ הכ"מ
 שאל"פ שהוא אב הטומאה אם נגע באצבעו לא נטמאו משקים שבחבית ע"כ. אבל הראב"ד
 דקדק עוד מל' המשנה טמא וטהור ולא אמרו טמאה וטהורה. אלא על האצבעו עלמנו אמר וללמד אם יכנס שרץ באיורו.
 וקאמר שאם הנקב החיצון הוא מלמעלה והפנימי מלמטה. שהצבעו טמא מאיורו כי הוא חשוב לו כפתח לפי שהמשקים
 באין לאצבעו דרך העליון לתחתון. ואפשר שגם החבית טמאה. אבל כשנקב החוץ למטה שאין המשקים שנכנסים שם
 נשארים בו. ואין נכנסים לחבית עד שעולין למעלה. אין זה הנקב חשוב להיותו פתח לא לחבית ואף לא לעלמו. ואינו
 מטמא באיורו דרך אותו הנקב. והתורה אמרה כל כלי פתוח. שהטומאה קודמת לפתחו וזה אינו פתחו ע"כ:
בין מלמעלה בין מלמטן. ובכ"ל ל"ג י"ש ליישב גי' הספר דלומר בין שהצבעו למעלה בחבית בין שהוא למטה:

תוספות חדשים

ח במשנה שבחבית שניקב כו'. ומירי שאין נקב טעור לטור סגלי (הרא"ש):
 אלוהו רבה

ח שנקב מבפנים ומבחוץ כיומלמעלה בין מלמטן זה כנגד זה נטמא:

חידושי מהר"ח

אף כאן כדון טמאה ממסלה את הכל מטעם כמים ומטעם נחשב: שם תו"ש ד"ה יעלה באחת וטאה כתב הרע"ב כו' וקשיא לו דנצוק אינו חבור סתמא חן כו' עכ"ל לא ידעתי מה קשה להר"ב אמר אינו חבור ולכן מה שנשאר בכלי של מעלה אינו חבור וטהור אבל מה שישל לכלי תחתון או מרזת מה שירד כבר לתחתון דניצוק אינו חבור אבל אח"כ כשירד כל הקילות מה שנגע בזה הטבול יום לכלי התחתון או לא היו ניצוק רק נחערב ממש ואז שפיר כתב הר"ש והר"ב שאם היה נגוע טמא ולא ט"י או הקילות מטמא ולא נפסל כל מה שבכלי התחתון. רק אפשר שהר"ב תו"ש הבין ששני הכלים חייבין שלמעלה ושלמטה שניהם מצטרפין לבטל את הקילות והרא"י דכתב הרע"ב כלים לשון רבים וגם בסוף סיים כל מה שבכלים וא"כ תמה הר"ב תו"ש על הכלי שלמעלה למה טמא ניצוק ו"א שתראה בר"ש שכתב תחילה דהיינו לא חשוב טבול בשאר ואח"כ סיים אבל בשאר טומאות הא הדר כתב ומטמא כל מה שבכלי ע"ש והיינו כלי שלמטה שירד לשם הקילות וכאן שצ"ח הר"ב כל מה שבכלים היא ט"ס וצ"ל בכלי וא"כ לא קשה כלל והוא נכון האמת:

מלאכת שלמה

ח בעבוע שבחבית שניקב מבפנים ומבחוץ מלמעלה ומלמטן זה כנגד זה כך מלאכה מונה ובספר אחר מלאכה מונה שניקב מבפנים ומבחוץ זה כנגד זה והעבירו הקולמוס על מלות בין מלמעלה בין מלמטן. וכן הגי' הר"י יוסף ז"ל שמלות הללו כתב שלא מלאן בכל הספרים ע"כ. ומה
 משום חומרא דין נסך ומאלה דקיל טפי מטבול יום ומדלואו ע"כ. וקשה על אותו דהיינו נגיעה ממש לא חסומה בעלמא כההיא דרב פפא וכמו שיראה המעיין שם. דמתני' כסומה וכההיא דרב פפא ועוד אי איכא לחלק בין נגיעה ממש לסחימה בעלמא ולחלק בין יין נסך לטבול יום וכמו שחלק הוא ז"ל שם יעויין בדבריו היכי אמרין בגמרא דמילתיה דר"ס כהנאי והלא אמר רב פפא אלא דלמירי אפילו כרנן כחומר. אמרם לתרוין הר"י קורקוס הו"ב והר"ב לח"מ כתב שם דהרמב"ם ס"ל דמירי דאמר רב יומר כהנאי קאי ללישנא קמא אבל ללישנא בתרא אהו שפיר דברי ר"ס כ"ס אולי גם כונת הר"מ שם בהמ"א בתירונו הו"ב הוא כן אלא עיין תו"ש ד"ה יעלה וכו' וב"ש הר"ב ודוקא כו'. ובלא"ה דס"ל להרב דההיא סתמא ר' יוסף וליה הלכתא כותיה ודלמכת קמ"ב כפ"ב דגויטין וע"ש בדברי הטוס' והר"ן ש"כ בשם חדושי הרמב"ם ז"ל אע"פ שהוא ז"ל חלק עליו ולמה שהקשה ממתני' דלקמן הו"ב לוקו כד לוקו וכו' דייק לישנא דקאמר דהוי כנצוק ולא לוקו ממש אלא דמי ממש לנגרונתי:

חזון נחום

הכ"מ ואע"ג דפ"ג פרק ר"י אמרין דרב פפא כר"י ורבינו פי"ב מהמ"א פסק כרב פפא תירץ הר"ק שסובר רבינו דרב יומר הוא דמוקי לרב פפא כחידושה ואתא לאפוגי עליה אבל רב פפא אחי ככ"ע וכו' ע"ש. אמרם כה"מ מ"א שם כתב שהקשה הראב"ד עליה דהרמב"ם מתניתו דלוקו והוא ז"ל יישב בענין אחר יע"ש. ומהם דבריו וכן מה שמהו הרמב"ם והר"ן על דברי רבינו בין מה שהקשה עליו הראב"ד ז"ל מתיישב כמה שכתבתי שמה שלמעלה מן הנקב מדינא לא מתסר אלא חיצון דלפי אותו החיצון ז"ל דס"ל להרמב"ם דמירי דתתן במתני' ונגע בה טבול יום וקשה שהרמב"ם כפי' המשנה וכתבו שם נראה כהדיא מדבריו דמוקי נגיעה בעלמא ולחלק בין יין נסך לטבול יום וכמו שחלק הוא ז"ל שם יעויין בדבריו היכי אמרין בגמרא דמילתיה דר"ס כהנאי והלא אמר רב פפא אלא דלמירי אפילו כרנן כחומר. אמרם לתרוין הר"י קורקוס הו"ב והר"ב לח"מ כתב שם דהרמב"ם ס"ל דמירי דאמר רב יומר כהנאי קאי ללישנא קמא אבל ללישנא בתרא אהו שפיר דברי ר"ס כ"ס אולי גם כונת הר"מ שם בהמ"א בתירונו הו"ב הוא כן אלא עיין תו"ש ד"ה יעלה וכו' וב"ש הר"ב ודוקא כו'. ובלא"ה דס"ל להרב דההיא סתמא ר' יוסף וליה הלכתא כותיה ודלמכת קמ"ב כפ"ב דגויטין וע"ש בדברי הטוס' והר"ן ש"כ בשם חדושי הרמב"ם ז"ל אע"פ שהוא ז"ל חלק עליו ולמה שהקשה ממתני' דלקמן הו"ב לוקו כד לוקו וכו' דייק לישנא דקאמר דהוי כנצוק ולא לוקו ממש אלא דמי ממש לנגרונתי:

יבין

נפסל רק מה שבקלות: (מה) ודוקא במגע טב"י דקליט טומאתו. נילק אינו חבור אלא למה שלמטה. אבל שאר משקין טמאין שנגעו בטהורים. דוקא למעלה אין נלוך חבור. אבל למטה. אם הטהורים צי קבול טומאה יגיעו לא נחבטלו וכפ"ד דמכשירין. ונפסל הכל: (מו) חבית חרס שכשנשרף בכבשן העלה צבוע חלול באחלט דטו: (מו) ר"ל שנתקב

תפארת ישראל

דופן הצבעו שנגד פנים ודופנו שללד חוץ. והמשקה שמילא את הצבעו מבלבד ויולא דרך נקב החיצון. ומיירי שאין נקב כשיעור שבחבית: (מה) כנגע נגד נקב חוץ. נטמא כל המשקין שבחבית. ולרבותא דסיפא נקט אב. וה"ה כצ"י: (מס) אם מונחת שם. אף דמוקף למ"פ למעלה. אינו מנזיל: (י) אם נקב פנימי:

דקומאה

כיון שאסורה לורים ממי נ"מ שאינה מדמעת נ"מ שאינה נפסלת במגע טבול יום:
ח בעבוע שבחבית. הר"ב מפרש לה לענין המשקה שפניו אם נטמא ע"י נגיעת הטמא בחיצון ע"ש. ואע"ג דט"י נמי פוסל משקין. מ"מ נקט אב הטומאה משום דמתני' דלעיל פליג ר"י צ"י ואמר מן האדרין אינו חבור קמ"ל הבא דכ"ב הטומאה מורה גמי ר"י וה"ה כראשון ושני אלא דלגבי ט"י אורחא למיתני אב הטומאה כדפ"י הר"ב בפ"ק סוף מ"א וכן במשנה ד' וה' דפ"ק טהורין באב הטומאה ואין ז"ל צ"י. ומ"מ מה דמסיק הר"ב וכתב כשהפנימי מלמעלה ונגע במשקה שבחיצון טהור דה"ל כניצוק וקטפרס וכ"כ הר"ש בחד פירושא. אינו מוכן לע"ד דגבי ניצוק וקטפרס לא מלינו חילוק בין זה מלמעלה או זה דמ"מ מיקרי קטפרס. ועוד דהכא לא שייך דין קטפרס דכשעולה המשקה ותחמלא עם הפנימי נגעי הטהור והטמא כהדין ונפסל הכל. וקטפרס לא שייך אלא בקולט מן האויר ולא מישרבי כדפי' לפיל. והכנה

אחרונה

הקילות ומטמא כו' פטור הוא. ומה שהקשה תו"ש דניצוק אינו חבור וכו' שותא דמר לא ידענא דהא דניצוק אינו חבור היינו שקולט מן הניצוק צעור שהוא באויר. אבל לאחר שירד למשקין טהורין פשיטא שמתערב הטמא בטהור והכל טמא. והא דבסוף מתני' דלקמן כתב הר"ב דהוי כניצוק ואינו חבור התם נמי שהחיצון למטה ואין המשקה עולה אין כאן עירוב. ובלא"ה התם יש טעמים אחרים דלאו משום ניצוק הוא כמ"ס הרא"ש והראב"ד שם. ובעיקר דינא דמתני' דקתיני יעלה באחד ומאה ז"ש במאי עסקין אי כנצוק בעל ברוב בדבר הנכלל כמ"ס הרמב"ם פי"ג מהל' תרומות ואי ברותה בקדמה נמי א"ל מיהו ואחד אלא בששים בעל כדאמר בפרק גיד הנשה דף ל"ג קדמה שבושל בה חרומה לא יבטל בה חולין ואם ניצל כנ"ס וכ"כ התוס' הנדיא בפרק בתרא דע"ו דף ס"ט. וי"ל דמתני' איירי כנצוק נהי דבעל ברוב לענין שאינו מדמע. אבל מ"מ אסורה לורים כמ"ס הרמב"ם שם ולהכי קתיני יעלה בק"א להמירה לורים וכו' מיושב ג"כ קשיית התוס' שם במס' ע"ו. וא"ל

טבול יום כל ידות פרק ג

קמ"ד

שמחת הציבול כחנפחה הבינה ונעשית כמין טובע על הירק יחוללה תחמיה: ג' לפס. כמו אלפס. כעין מחבת שעשין בה החבשיל. ובינה זו מחבשלה עם התרומה שנפסלה בטבול יום: מן השפה. של אלפס ולפנים. תשוב החוט של בינה חבור ואם נגע עם טבול יום הכל טמא אבל החוט הכולל משפת האלפס ולחץ לא היו חבור: וכל שנקלף עמו. היינו מה שעולה עם החוט והיו חבור ולא יותר. רבי יוסי לקולא. והיו מוכח בתוספתא. ואין הלכה כר"י: וכן בקטניות. דינס כדון הבינה: ד' אינה נפסלת בטבול יום. דבחר עסה אולי' ולא בחר שאור. אע"ג דאסורה לזרים: שלחה החיטין שמים

חבור (י'): ג' חוט של ביצה. שקרם על דפנות של לפס (י). ונגע בו טבול יום. מן השפה (י) ולפנים. חבור (כ). מן השפה ולחץ. אינו חבור. ר' יוסי אומר חוט וכל שנקלף עמו (א). וכן בקטניות שקרמו על שפתה של קדרה (ב): ד' עסה שנדמעה (ג). או שנתחמצה בשאור של תרומה. אינה נפסלת בטבול יום (ד). רבי יוסי ור"ש פוסלין. עסה שהוכשרה במשקה

ג' חוט ש"ב מ"י ע"ס
וכן בקטניות מ"י ע"ס
ד' עסה שנדמעה ח"כ ע"ס
ו' חוט מ"י ע"ס
ז' חוט מ"י ע"ס
ח' חוט מ"י ע"ס
ט' חוט מ"י ע"ס
י' חוט מ"י ע"ס

חלופי גרסאות

ג' כל שנקלף עמו כפי
תוספתא חבור:

תוספות חדשים

ג' בהר"ב ד"ה וכל שנקלף עמו וכו'. וסוגר"ס פירש דלג זה שנקלף עם החוט בין שהוא מוחץ לשפה. בין לפנים מן השפה היו חבור ע"כ. ומשמע בין לקולא ובין לתמורה:

אליהו רבא

ג' רבי יוסי אומר חוט וכל שנקלף עמו אפילו מן השפה ולפנים אינו חבור. אלא כל שנקלף עמו. וכדמצינן בתוספתא רבי יוסי אומר ח"כ מן השפה ולפנים כל שנקלף עמו חבור וכל שאין נקלף עמו אין חבור:

משנה אחרונה

הכא לא פסל מקום מנעו לזלו נשיכה מיקרי אלא מדרבנן ובמקלות מחובר לא גזור: ו מן השפה ולפנים חבור. פי' הרב אס נגע עם ע"י הכל טמא וכו"כ הר"ס וכו' דהלכו לזלו דוקא דבמתני' דלעיל אמר' לא פסל אלא כנגדו. ולא דמי להיחיד דפ"ב מ"ה שקרם עליו הקיפה ונגע בקיפה החתיכות מותרות להתם החתיכות אין עולין עם הקיפה ואכן בעינן אם אוחז בטמא והעור עולה עמו כחכמים דר"פ. והיינו בחתיכות כשר שהם גסין וכו"כ

ג' חוץ של ביצה. ל' הר"ב ובינה זו מחבשלה עם התרומה שנפסלה בטבול יום וכן ל' הר"ס *כלומר שהתרומה נפסלה בטבול יום. ואם נגע בו: ר"י חוט וכל שנקלף עמו. פירש הר"ב ולא יותר ור"י לקולא. והיו מוכח בתוספתא הבינה הר"ס. וכך לשונה. ר"י אף מן השפה ולפנים כל שנקלף עמו חבור. וכל שאינו נקלף עמו אינו חבור:

ד *שנדרמעה. וכי הא דתנן במשנה ד' פ"ק דחלה. הר"ס. ועיין לקמן: אינה נפסלת בטבול יום. כתב הר"ב דבחר עיסה כו' אע"ג דאסורה לזרים כדתנן בפ"ב דערלה (מ"ו) הר"ס: לא

(* כד"פ הגי' כלומר שהבינה נפסלת כפי פ"ו שנגע בה וקשה ליתא דלא שייך תרומה כבינה עלמה כמ"ס הרב במשנה דלעיל וזה פשוט:

חזון נחום

ג' חוץ של ביצה כו' (עיין חו"ט ד"ה חוט של ביצה). ואפי' הדל לא ידעתי מי הכיחו להתייט בתנן זה לפרש כמ"ס הר"ב ז"ל ובינה זו מחבשלה עם התרומה וכו' דהוונה שהבינה נפסלת כפי דשיעור דכוותה הר"ב דבינה זו מחבשלה עם ירק של תרומה שנפסלה הירק של תרומה כפי ועיין משנה דלעיל ר' יוסי אומר כו' (עיין מלאכת שלמה אות א'). לא ידעתי למה לא השגיח על התוספתא:

ד עיסה שנדרמעה כו'. בפרק ויאל דופן תניא עיסה שנדרמעה או שנתחמצה בשאור של תרומה חייבת בחלה וזוהי נפסלת בטבול יום דכרי ר"מ ור' יהודה ר' יוסי ור"ש פוערין מן החלה וכתבו תוס' ואינה נפסלת בטבול יום. וא"ת כאלו עוברין גבי מקשה של חולין ואם וזמן של תרומה קאמר שאם נגע עובל יום במקומו דפסל כולו כמגו וי"ל דהתם מייירי כשעשאו גזר בקשרה ע"כ. וקשה דכי תנן דפסל כולו כמגו היינו במקשה של תרומה ואם וזמן של חולין. אבל גבי מקשה של חולין ואם וזמן של תרומה דלמי לאשור שנדרמעה או שנתחמצה לא פסל אלא מגו כדאיחא התם בפרק אלו עוברין והיא מתני' דפ"ב דלעיל ובמ"ס שם וז"ל ודאי שיש ע"ס דכרי תניס' וי"ל ונגע עובל יום במקומו לא פסל אלא מקום מנעו וזוהי הוית הרואי דהכא גבי עיסה שנדרמעה או שנתחמצה מאן דפסל לגמרי ומאן דלא פסל לא פסל כלל וגבי מקשה של חולין ואם וזמן

מלאכת שלמה

ג בסוף פ"י רעז"ל ור' יוסי לקולא (א) והיו מוכח בתוספתא דקתני בתוספתא ר' יוסי אומר ח"כ מן השפה ולפנים כל שנקלף עמו היו חבור וכל שאינו נקלף עמו אינו חבור אבל הרמב"ם ז"ל פירש דכל מה שנקלף עם החוט בין שהוא מוחץ לשפה בין לפנים מן השפה היו חבור: ד אינה נפסלת בטבול יום דבחר עיסה אוליגן ולא בחר שאור אע"ג דאסורה לזרים לנגען ע"י שביבא כחולין משום דדמוע דרבנן: ר' יוסי ור"ש פוסלין ות"ק דמתני' היינו ר"מ ור"י כדמוכח בתוספתא ועוד תניא בתוספתא ח"כ מנחה ב"ר יוסי אמרתי לפני אבא אי אתה מודה במקשה ובחמיה והאם והשמן של תרומה אף על גביהן שאם נגע טבול יום במקשה לא פסל אלא מקום מנעו בלבד. אמר לי זה מין אמר פי' וחסיד חבור יותר כדאשכחן בשאר מילי דאיכא לח"ד מין במינו לא בטיל הלכך פסל את כולו אבל התם שני מינים ולא חשב חבור כלל הלכך לא פסל אלא מקום מנעו. עיסה שהוכשרה בתוספתא לרבנות דר' עקיבא נקטה דס"ל דאפילו הוכשרו מעיקרא במים או בשאר מקום חפ"ה אין מי פירות מתכרין אותם כשגילושו בהן: ר'

יבין תפארת ישראל יבין

(י) כ"ל דכמתמא כב"ה רפ"ח בקולות המים: (יח) אלפס שיש בו תבשיל תרומה: (יט) של אלפס: (כ) ונטמא התבשיל: (כא) שכשנקלף החוט רק מה שיעלה עמו מתבשיל הוא חבור.

לקיפה הקלה להעלות עמיהן הבשר. והכא מייירי בתבשיל של ירק שהם פירורין דקין ועולין עם החוט. והוא דלא קתני הכא נגע בתבשיל התבשיל וכל העולה עמו חבור כדקתני התם גבי נגע בחתיכות להתם הקיפה שהוא רועב ושומן הבשר והיו קדש כמו הבשר ועליו והלכך החיבור משוי ליה כאלו נגע ברוטב ופסלה. אבל הכא הבינה חולין היו וכו"כ היו רביר והאיב כנוגע בבינה. טבול יום אינו פוסל החולין. ומ"מ קשה אי משום חבור קאמר מן השפה ולפנים חבור דמייירי בתבשיל דק שעולה עם החוט. הא מדלוגי ר' יוסי ואמר חוט וכל שנקלף עמו. מכלל דת"ק אמר אפילו אינו נקלף עמו ואמאי הא בעינן בר"פ דוקא עולה עמו. ויש לפרש שעמיהו דת"ק ור' יוסי משום ל' רוק דאמרין בפרק חומר בקודש הכלי מרף מה שבתוכו לקדש ולא לתרומה. ואמרין בפרק הקומץ רבה דף כ"ד דלקדש מרף אפילו לא נגעו אהדדי אוכלין שכלי מרפן מדקתני מרף ולא קתני מהבר. והשתא איכא למימר דדוקא בלא נגעו אהדדי חומר בקדש. אבל כנגעו אהדדי בתרומה נמי מהבר. וכל היכא דאמרין דבעינן נשיכה בדליבא לירוק כלי ואי איכא לירוק כלי כנגעו אהדדי סני. והיינו דאמר ת"ק מן השפה ולפנים חבור דנגעו אהדדי והיו לירוק כלי. ור' יוסי סבר דבתרומה לעולם אין הכלי מרף אפילו נגעו אהדדי ולעולם לא היו חבור בתרומה אלא נשיכה והיינו עולה עמו. אלא שלא מלאנו בשום מקום דמהני לירוק כלי בתרומה נגעו אהדדי וז"ע: ד עיסה שנדרמעה. היינו שאין עם מאה ואחד לבעול התרומה ונהי דאסורה לזרים מדרבנן דמדאורייתא בטלה ברוב והלכך לת"ק אינה נפסלת כפי דכחולין חייב מעטם ביטול והינא בכרייתא כנדה דף מ"ז דמה"ע מחייב ת"ק המדומע בחלה דכחולין היו. ור"י ור"ש דפסלי הכא בע"י פליגי נמי התם ופוערין מן החלה וסתם מתני' דפ"ק דחלה מ"ד שהמדומע פטור מן החלה אחי' כר"י ור"ש וסברי דחלה בזמן הזה דרבנן וזאת דוחה דרבנן וזאת דוחה דרבנן ומסקת דרבנן ור"מ סבר חלה דאורייתא כ"ו מדברי הר"ס ותו"ע קולר בהפתק. ומיהו הרמב"ם ספק במ"ד חלה מדרבנן והלכך פטור המדומע מחלה כסתם מתני' דמ"ה חלה ולענין אס נפסלת כפי"י. פוסק כת"ק דאינה נפסלת כיון דמדאורייתא בטל:

או שנתחמצה. לטן הר"ס לא מבעיא דנמעה אינה נפסלת דמדאורייתא ברובה בטל אלא אפילו נתחמצה דקדש בעיקר דאורייתא מ"מ בתרומה הא לא נגע עכ"ל ועיין בפרי קדש י"ד סי' ז"ח שהאריך להוכיח דמחמת לאו משום כ"ט הוא אלא משום פרוסום פעולתו ע"ש ולא ראה דברי הר"ס אלו. ומ"מ אני תמה בדברי הר"ס דלפי מאי דפ"ל הא אינה נפסלת כפי"י. הכא דנקט עובל יום לאו דוקא דה"ה שאר הסולין תרומה שהם שני מ"מ דבר נמי לא פסל לת"ק דהא כחולין חייב ליה מטעם ביטול דכפי' לעיל וכן מוכח במתני' דלקמן דהתם נמי לאו דוקא כ"י:

ר"י ור"ש פוסלין. הכא בין ת"ק ובין ר"י ור"ש לא מפלגי בין מקום מנעו לשאר העיסה ולעיל בפ"ב מ"ג גבי מקשה של חולין ואם וזמן של תרומה שחס לן דלא פסל אלא מקום מנעו. כבר הביא הר"ס שם מהתוספתא בהקשה כן ר' מנחם בר יוסי לאכיו וא"ל זה מין אחד וזה שני מינים ועיין מ"ס שם. ולת"ק דהכא דאיכא ע"י

טבול יום כל ידות פרק ג תוספות יום טוב קמה

ציונים

ה לא ספיל מיני עס :
ר' יהודה שנתים עמי עס עמי
הע"י

תוספות חדשים

ר' חיי"ט ד"ה טהור בר
הר"ש מפרש לענין
טומאה כו'. אפטר
הרמב"ם והר"ב אולי
לשיטתו. דבכ"ז דאין
משקל הבאין מחמת ימים
משמאים כלים וזהו כתבו
שפי' דבכ"ז ע"כ לא חייבו
אלא לענין הכשר כיון
דהרוק אין לה טומאה
אלא מחמת ימים. ועיין
סוף מס' יבמות:

משנה אחרונה

ר"ע אומר משמו לא
פסל אלא מקום
מניעו. למאי דחק פ"ה
דטובה מ"ב דר"ע ס"ל
שי עושה שלישי בחולין:
הכא בלא הזינן נפסל
הירוק ממנע ט"ו דהא
ט"ו שני הוא. וי"ל
דבט"ו מודה ר"ע
כדאמר בס"פ דאין ט"ו
טומא. ח"כ הכא משום
דר' יהושע קאמר וליה
לא ס"ל:

ו טהור שנגם מן האוכל.
פ"ה הרב שמהפך
האוכל בפיו ע"כ ואינו
נכון לפי פירושו שנגמך
אחר פירוש הרמב"ם
דמפרש מחני' לענין
הכשר והאין כתב דהרוק
הו' שלא לרזון שהרי
נפל על בגדיו וכו' ומה
בכך שניסחתי שלא לרזון
כיון שהפכו חשיב מחנה
לכ"ע ספ"ה דבליט
ואפילו נפל משם שלא
לרזון מכשיר כדדכין
פ"ו דמכשירין שילאו
לדעתו ואלא לדעתו.
והרמב"ם שכתב אינו
מפרש נגם שהפך אלא
שקד ועוד דלרמב"ם
חפילו הפכו מנידן
לענין הכשר שיבא
ברזון על הפירות דוקא
כשטהו במס' מכשירין

ה רע"א כו'. ובמחני' דלעיל פסק הר"ב כר"ע וה"ה הכא
דמידי הוא טעמא אלא משום דהלכה כר"ע
מחזיקו. וה"ה נמי הכא. ובפירושו הרמב"ם כתוב גם
בכאן דהלכ' כמותו:

ו טהור פ"ה הר"ב לא הוכשר.

וכן פ"ה הרמב"ם. ומסיים
כבר ידעת (ממס') מכשירין כי שם
הרבה משתמשים בלשון טמא וטהור.
בענין מוכשר ואינו מוכשר. ע"כ.
אלא הר"ש מפרש למחני' לענין
טומאה ובטהור שאכל בידים
מסואבות לא אמרינן שנטמא
לחלוח הרוק שטל האוכל בידיו
מסואבות ועימא הכגדים והתרומה.
שהמסקה ההוא לא חשבו ולא מטמא

ה"ל למחני טהורים וטמאים דים לפרש טהור הכל וטמא
ואילו בסופא כל שאינו רואה למוך משמע דברוזה למוך לחודא
סגו

חזון נהום

ולומר סתם עיסה שטלמה נמי פירות חייבת בתלה וכליטא דמחני' לכן נראה
לפ"ד שרעמו נדעת הר"ב והר"ש שאין חייבין בתלה אלא ו' משקין ולהכי פירש
יון שמן ודבש ואשמן זה הוא שמן זית ודבש דבש דטורים וכן נראה מדברי ס' קריית
ספר יע"ש: והנה דעת הרמב"ם נראה דכל מי פירות וזאת ו' משקין שטמו חו"ל
שאין מכשירין ולא מקבלין טומאה ולא מחזיקין. אבל הרמב"ם דביום ה"ל טומאת
אוכלין תלה עליו וכתב לא מלאחי שאין מקבלין טומאה כלל אלא שאין מנידן כו'
יע"ש כי האריך קצת בזה. והנה ח"י הדל מסופקי נדעת הרמב"ם כי מודה ליה
הרמב"ם לענין הכשר שאין מכשירין אלא ו' משקין ולא חלק עליו אלא לענין קבלת
טומאה או דילמא גם לענין הכשר חלק עליה וכו'. דכל מי פירות מקבלין טומאה
ומכשירין וזאת לענין חבור אינו מחזיק אלא ו' משקין. והנה מדברי הכ"מ שם
נראה שבין נדעת הרמב"ם דס"ל דהכשר דיון סוף לקבלת טומאה יע"ש. אבל
ספר בני יעקב כהנחתו חלק עליו יע"ש. ולפ"ד להכריע מדברי הרמב"ם דל דס"ל
דהכשר וקבלת טומאה חד דינא חית ליה מדיכתיב ותנן נמי בעוקבין עיסה שטלמה
במי פירות ונגע בה בטוב יום טהורם שאין לך דבר שמתחבר לאוכלין אלא ו' משקין
כחומר דהמסקה בעלמו דלעילא חייב לך דמי פירות אינן מקבלים טומאה וזאת ו' משקין
אלא ודאי להראב"ד שדון ההכשר וקבלת הטומאה שזה ואין לחלק ביניהם כלל ואחשו להכי
מיייתי ספר רחיק מוחתה דעוקבין עיסה שטלמה נמי פירות וכו' דתשמע ליה דעיסה זו לא הוכשרה מקודם ע"י לחימה דסתם התני ואי איתא דמיידי שהוכשרה
מקודם ליה בלי מו' משקין ה"ל מחני' כהדיא דבתן כמחני' דילן עיסה שהוכשרה במקרה ועלושה נמי פירות ונגע בה ט"ו כו' אלא ודאי בלא הוכשרה חייבי ולפ"ו
קשה להראב"ד דלא איתא דמי פירות אין מכשירים וזאת ו' משקין אחתי יהיב טעמא דטוסהו היא משעם דאין לך דבר שמתחבר כו' תיפוק לי שזניה מקבלת טומאה
אלא הוכשרה נמי פירות אינם מכשירין דמי מיידי שטלמה נמי פירות ואח"כ הוכשרה בלי מו' משקין ה"ל למחני' הכי בהדיא אלא ודאי דכל מי פירות מכשירין ואפ"ה
טהורה משום דאין לך דבר שמתחבר כו' משמע שדוקא לענין לרוך הוא ללא מנידן אבל לענין הכשר משכרי וינין דמכשירי ה"ה לענין קבלת טומאה מקבלי שדוקן שזה
זה ולפ"ד דעת הרמב"ם אע"פ שלא הוכיר בפ"י בדבריו דין ההכשר ונ"מ אין מוחתה דעוקבין קוביא על הכהבים דכבר תוריה סר"ה העתקתי לשטן לעיל דהיק
טהורה שלא הוכשרה נמי פירות ומאי דמסיים שאין לך דבר הוא כמו ואין לך דבר פ"ה מחתך שאין מכשירין אלא ו' משקין בלבד אבל מי פירות לא. כמו כן אין
מחזיקין ואפילו הוכשרו מעיקרא אין מי פירות מחזיקין אותם: אמנם לפ"ו חפול על הראב"ד קוביא חייב דה"ל עיסה שהוכשרה ועלושה נמי פירות כו' יעייין
דבכ"ז. ולפ"ד להלן בעד אלוטיו הראב"ד ולומר דאי הוה תני עיסה שהוכשרה ועלושה נמי פירות כו' עד ר"ע אומר לא פסל אלא מקום מניעו לא הוה ידעתי
דטעמא הוא משום דמי פירות אינן מחזיקין אלא משום דמי פירות אין מכשירין. ולהכי לר"ע לא פסל אלא מקום מניעו משום חומרא בעלמא ובכא גופא הוא
דלמינא ח"ק ור"ע ס"ל דכל מי פירות מכשירין ור"ע ס"ל דמי פירות אין מכשירין וזאת ו' משקין אבל אם היו מוכשרין כדיום מודה ר"ע דמי פירות מחזיקין
להכי תני עיסה שהוכשרה במקרה ועלושה נמי פירות וכו' דאע"פ שהכשר לא היה בו שום פשוט שהרי הוכשרה בלי מו' משקין. עכ"ל לר"ע לא פסל אלא מקום מניעו
משעם דמי פירות אינן מחזיקין ומחני' דין החבור הוא דאחא לאשעויען. אבל לענין הכשר לכ"ע כל מי פירות מכשירין ומקבלין טומאה כן נראה לפ"ד ליישב לדעת הראב"ד:
ו טהור שנגם כו'. עיין מ"ג בזה שהו"ע מ"כ ותמרים רטובות וכל שהוא רואה למוך וכו' ותמרים יבשות וכל שאינו רואה למוך את גרעינתו כו' כ"ל ע"כ

איש ברחותא אומר משום ר' יהושעי.
פסל כולה. רע"א משמו. לא פסל
אלא מקום מגעו (כו): ו טהור שנגמס
מן האוכל. ונפליש) על בגדיו. ועל ככר
של תרומה טהור (ל). היה אוכל זיתים
פצועים ותמרים רטובות(יא). כל שהוא
רוצה למוך את גרעינתו (ב). ונפל על בגדיו. ועל ככר של תרומה.

כרבי יהודה דספ"ה דכלים. ע"כ. ואין להקשות דל"כ
הכל: כל שהוא רואה למוך כו'. משמע דמחני' בעינן.

מלאכת שלמה

ו טהור שנגם פ"ה בערוך שלעם והיפך בידיו בלא נטילה והידים שניות
לטומאה וחורו משקין שבפיו תחלה שהן עולוין לקבל טומאה.
ונפל שלא לדעת מן האוכל על בגדיו או על ככר של תרומה טהור הכבד
או הככר ולא אמרי' שנטמא לחלוח הרוק שטל האוכל בידים מסואבות
ועימא בגדיו או את הככר של תרומה משום דלא חישב ההוא משהה
וכיון שלא חשבו לא מטמא ולא מכשיר וכו' יהודה דספ"ה דכלים הר"ש
והר"א ז"ל. ור"ע ז"ל תפס לעיקר פ"ה הרמב"ם ז"ל. ולשון הרמב"ם
ז"ל בספ"ה מהלכות טומאת אוכלין נקד באוכל ונפל האוכל הרי המסקה
שטל האוכל כולו לרזון ע"כ. ובספר אגודה מלאחי כתוב טהור שנגמס
את האוכל וכו' פ"ה לטון מנרם ע"כ ואינו יודע אם יש שם טעות:
ותמרים רטובות וכל שהוא רואה למוך וכו':

ותמרים

בלבד אטריפי הוא דלא מטריפי כו' וקשה דהתם לא חייבי כלל מקבלת הטומאה
אחנם התם דין החבור אלא לאשעויען וכמו שהקשה בכ"מ. אלא ודאי נראה דס"ל להראב"ד
מיייתי ספר רחיק מוחתה דעוקבין עיסה שטלמה נמי פירות וכו' דתשמע ליה דעיסה זו לא הוכשרה מקודם ע"י לחימה דסתם התני ואי איתא דמיידי שהוכשרה
מקודם ליה בלי מו' משקין ה"ל מחני' כהדיא דבתן כמחני' דילן עיסה שהוכשרה במקרה ועלושה נמי פירות ונגע בה ט"ו כו' אלא ודאי בלא הוכשרה חייבי ולפ"ו
קשה להראב"ד דלא איתא דמי פירות אין מכשירים וזאת ו' משקין אחתי יהיב טעמא דטוסהו היא משעם דאין לך דבר שמתחבר כו' תיפוק לי שזניה מקבלת טומאה
אלא הוכשרה נמי פירות אינם מכשירין דמי מיידי שטלמה נמי פירות ואח"כ הוכשרה בלי מו' משקין ה"ל למחני' הכי בהדיא אלא ודאי דכל מי פירות מכשירין ואפ"ה
טהורה משום דאין לך דבר שמתחבר כו' משמע שדוקא לענין לרוך הוא ללא מנידן אבל לענין הכשר משכרי וינין דמכשירי ה"ה לענין קבלת טומאה מקבלי שדוקן שזה
זה ולפ"ד דעת הרמב"ם אע"פ שלא הוכיר בפ"י בדבריו דין ההכשר ונ"מ אין מוחתה דעוקבין קוביא על הכהבים דכבר תוריה סר"ה העתקתי לשטן לעיל דהיק
טהורה שלא הוכשרה נמי פירות ומאי דמסיים שאין לך דבר הוא כמו ואין לך דבר פ"ה מחתך שאין מכשירין אלא ו' משקין בלבד אבל מי פירות לא. כמו כן אין
מחזיקין ואפילו הוכשרו מעיקרא אין מי פירות מחזיקין אותם: אמנם לפ"ו חפול על הראב"ד קוביא חייב דה"ל עיסה שהוכשרה ועלושה נמי פירות כו' יעייין
דבכ"ז. ולפ"ד להלן בעד אלוטיו הראב"ד ולומר דאי הוה תני עיסה שהוכשרה ועלושה נמי פירות כו' עד ר"ע אומר לא פסל אלא מקום מניעו לא הוה ידעתי
דטעמא הוא משום דמי פירות אינן מחזיקין אלא משום דמי פירות אין מכשירין. ולהכי לר"ע לא פסל אלא מקום מניעו משום חומרא בעלמא ובכא גופא הוא
דלמינא ח"ק ור"ע ס"ל דכל מי פירות מכשירין ור"ע ס"ל דמי פירות אין מכשירין וזאת ו' משקין אבל אם היו מוכשרין כדיום מודה ר"ע דמי פירות מחזיקין
להכי תני עיסה שהוכשרה במקרה ועלושה נמי פירות וכו' דאע"פ שהכשר לא היה בו שום פשוט שהרי הוכשרה בלי מו' משקין. עכ"ל לר"ע לא פסל אלא מקום מניעו
משעם דמי פירות אינן מחזיקין ומחני' דין החבור הוא דאחא לאשעויען. אבל לענין הכשר לכ"ע כל מי פירות מכשירין ומקבלין טומאה כן נראה לפ"ד ליישב לדעת הראב"ד:
ו טהור שנגם כו'. עיין מ"ג בזה שהו"ע מ"כ ותמרים רטובות וכל שהוא רואה למוך וכו' ותמרים יבשות וכל שאינו רואה למוך את גרעינתו כו' כ"ל ע"כ

יבין תפארת ישראל יבין

ול"מ מרבתי ל"ל ממ"ד בפ"ה דכלים מ"י דרוק בחחורב
אמק"ט ואינו מכשיר. רק כשנתלש בפיו ע"ג מטבע וכמקואות
פ"ה מ"ה. והכא דלא נהלש לרזונו. אף שנפל אח"כ חבגדו
והרי בנד אוכלי חולין בטהרה. מדרם לתרומה. כפ"ב דחגיגה
מ"ו. אעפ"כ לא נעמא הככר מהרוק שנטע בבגד. מדלא
הוכשר הככר מרוק הזה שנתלש שלא לרזון. ולא הוה כמחני'
טמאין דמכשירין ומטמאין כחאת לרזון ואלא לרזון. כדיום
מכשירין. דעכ"ל כיון דטומאת הבגד לתרומה חייבו לרן מעלה
בעלמא. לא גזרו בה רבנן: (יא) דהיינו כל שהוא וכו':
(ב) דע"י"ו מחשבו כחלוש כפ"ה דכלים מ"י צפונדיו. להכי
מכשירו ומק"ט מכבדיו כך כ"ל:

דמי פירות אף המכשירין אינן חבור: (ב) שלעם:
(כ) המואכל עם לחלוחית הרוק: (ל) לא הוכשר הככר מדלא
ניחא ליה שיפול על בגדיו. ותמיהני אם כן למה נקט
תרומה. ותו צגדים ל"ל. גם בלא ירא שיטניף בגדיו.
אינו רואה לפלוט משקא שבפיו. והו"ל שלא לרזון לחינו
מכשיר. והר"ש מוקי למחני' לענין טומאה. ומיידי הכא צידיים
מסואבות. ונעמא הרוק מחמת ידיו. ולפי דבריו יש ליישב
ק"ה לפי מאי דס"ל סוף דע"פ שמתקין שמתחת ידים מטמאין
לכלים ח"כ ו"ל דבבב"ד וככר דנקט. או או קתני. אחנם
עכ"פ ק' יודים לא נזכרו במשנה כלל. ותו דבסופא מוכח
דמחני' לענין הכשר מיידי. מהמסיים מכשירין לרזונו וכו'.

כר' יהודה כפי' הר"ש יש קולור בדבריו. אלא ש"ע דאי אחתי כר"י הי' קתני כל שרואה למוך את גרעינתו הו' משקה הא לר"י עד שלא יא' חפיו לאו משקה
הוא

ב' האשה נדה ו' מ"י ע"ג

הלופי גרמאות

ב' קוצה וכו' ומפרשתה כ"י"ט למה יתנו שפירשתה. בכפישת מצרית כד"י וכו"י. ל"ג מ"ז:

תוספות חדשים

ב' תו"ט ד"ה וקורא לה שם כו' תירין הר"ש דהתם כו'. הכא ל"כ למחר הכי דל"כ תחת ביה. הלך גבי קצת בעת קריאת שם. (הר"ש):

אלוהו רבה

ב' לשה את העיסה. קמ"ל אפילו לתתלה מותרת ללוט ולא חייבין שמה תגע בתלה אחר שת ר"ל לה שם וכן בפרישה: סליק מסכת שבול יום

משנה אחרונה

ונגע בו ט"י. ה"מ למיני דלכתחלה נמי נוגעין ומפרישין תרומת מעשר ובלבד שלא יגעו ב"מ בעת קריאת שם והכי תני במתני' דל' מן. אלא תשום דמתלא דשטעטא הוא ולקמן תני לה שם: מוקף כמו שנתנה שם: והשלישי טהור לחולין. זה נ' אינו פוסל את החולין. והא דתני פ"ב דטרוות מ"ג דשני פוסל חולין שנעשו ע"ט תרומה ואל"כ כ"ש רבא דפתיבא ביה תרומה: תירו"ל התו' פ"ק דגדה דף ו' דש"ט פוסל יום דקליטא עומאתי' לא פסל כהני ע"ט. ומשום דהתו' כ"כ אמתה' דלקמן דהתם לא תני ידים אלא ע"י. והכא דתני נמי ידים ליכא לתרוזי הכי. אלא ז"ל דע"י וידים קולי דע"י משום שכבר עבד. וידים דמרבנן הקילו בהם. וההיא דמ"ס טהרות מירי בשני דאורייתא לא הקילו אפילו בחולין שנעשו ע"ט תרומה דהוי מדרבנן:

ב' האשה שהיא ט"י הכא לא תני ידים מסואבות שהם עושין המטהר תחלה בעשת לשה ועושין העיסה שני ושני פוסל את התלה. אכל ט"י חין עשה מקפה תחלה: וקוצה לה חלה. הכא בחלה דבעיא להפריש מן המוקף קמ"ל דלכתחלה קוצה לה חלה ואע"פ שצריך ליתנה בכפישת מקפת דאע"פ דמפיק מנה חשיב ולא הכי לא קתני לעיל דלכתחלה מותר דהא שטיטא והתם בתרומת מעשר דלא כפי חלה שש ע"י מוקף ולא כפי חלה שש ע"י מוקף וכו'. וההיא דמ"ס טהרות מירי בשני דאורייתא לא הקילו אפילו בחולין שנעשו ע"ט תרומה דהוי מדרבנן:

ב' בכפישת או בנחותא.

פי' הר"ב כלים שאינם מקבלין טומאה. ולא הויא כחותו כפישה דמין במשנה ז' פ"ה דהלות שפירש הר"ב על גדול מחזיק מ' סאה. דלאו אורחא דמלתא למחני שתקף כלי גדול כל כך לחלה אחת קטנה.

וכן בערוך משמע דהך דהכא לא הוי כמו ההיא דהתם. ואולי דהיינו ג' הספר בכפישת מזרית. אבל בס"א ל"ג לה וכן בגמרא דגדה דף ז'. והר"ש כהב כלים שאין להם בית קבול כגון כסרים. כ"כ רש"י בנדה. וכזה עוד בהשוכה רב האי ראיתי אמתה כסרים לוחים

שמכרים הנגרים ומשפין הלוחים. ע"כ: ומקפת. לשון הר"ב לקנין וקורא. והרמב"ם העיסה. ל' הרמב"ם וטעם הכלי עם העסה בכלי אחד והוא ענין אמרו. ומקפת. ועיין לקמן: וקורא. והרמב"ם העתיק וקוראה. והכי הויא במתני' ז' פרק צמחא דגדה:

וקורא לה שם. כהב הר"ב ולא חשיב מוקף אל"כ הוי סמוך בשעת קריאת השם. והא דבספ"ב דחלה משמע דא"כ שיהא מוקף אלא בשעת נטילה מההיא דכתבתי התם בשתי עיסות אחת טהורה ואחת טומאה דמיני אפילו כבליה בחלמט ולא חייבין שמה אחר שקראה שם תגע והא דר"י דלר"י שלא תהא על הכבליה בשעת קריאת שם דל"כ הא נגעה. תירך הר"ש דהתם כגון דאמר בשעת חבורו לאחר שיהא מופרש ומובדל יהא חלה. כה"ג מוקף הוא כיון דאמר בשעת חבורו אע"פ שלא חל עליו שם חלה עד שהופרש. ח"כ הכא דוקא דמפסיק מנה לא חשיב מוקף. אע"פ שהפרישם מתחלה לשם כך וצירי' דחלה משמע כפי' הראשון: מפני שהוא שלישי. פי' העסה:

מלאכת שלמה

ב' בכפישת מזרית אית דלא גרסי מלת מזרית וכן הוא שם בנדה וגם בתוספתא פ"ט שני דטבול יום וגם בצרייתא שהובאה ב"מ"ס היוצקין וכתבו שם תוס' וז' דמשמע מההיא ברייתא דכפישת ואמתה הן פשוטי כלי עץ. וז"ל רש"י ז"ל שם פ"ק דגדה וקוצה לה חלה עבד זמן שלא קראה שם עלי' הרי הוא בחולין וטבול יום דינו כשני ואינו עושה שלישי בחולין וכשהיא קוצה לא תקרא לה שם אלא מניחתה לחלה בכפישת או באמתה הן כלים שאין להם בית קבול כגון כסרים ואין מקבלין טומאה ואצרכו רבנן הני משום הכי הרי טהור שם שוב מאחר שקראה לה שם ודכותה אמרי' בפ' היוצקין. ובתוספתא רב האי רותי' אמתה נכרי לוחין וכו' ומה שכתבתי לעיל דאע"פ ז"ל. ופרכי' התם ממתני' אי אמרת חולין העובלין לחלה כחלה דמו כדמשמע במתני' דילול לה ספק טומאה דכפ"ג דחלה אמאי קתני הכא דקוצה חלתה הא טומאתה ומואי קתני לה בחר הכי להניחה בכלים שאינם מקבלין טומאה וכו' ומשני אביי כל שדלא מטמא חולין כמו משא הוב גזרו על ספקו משום חולין העובלין לחלה אבל ט"י כיון דודאי לא טמאת חולין לא גזרו עליו משום חולין הטבולין לחלה. וכתב הר"ש ז"ל והשתא משמע הכא דלפילו מפרשת ע"מ לקרות שם אח"כ לאו מוקף חשיב כיון דבשעת קריאת שם לאו מוקף הוא וקשה דלא משמע הכי כסוטה בפ' כשם גבי נטלת מן הטובה על העממה כילד שתי עיסות וכו'. והאריך הוא ז"ל להקשות ולתרוץ והעלה דיש עוד לפ' דלעולם חשיב מוקף כשקוצה ע"מ לקרות שם אח"כ אלא חיישי' הכא שמה תשכחנה ציריה ותקרא לה שם קודם שחיה בכפישת לך הוקיפו לחזור להקפיה אחר שתתן בכפישת ח"כ הכא דוקא דמפסיק מנה לא חשיב מוקף אע"פ שהפרישם מתחלה לשם כך ע"כ:

השלישי העשם כזה משום דכתב שם פירות המשוחרין וכו' תוספתא פ"ג דתרומות אלא שם

לענין שני ושלישי הטבול בחולין. הלך כשמפרישין ממנו תרומת מעשר אחר כן הויא טהורה: וקוצה לה חלה. ואינה קוראה לה שם. דכל זמן שלא קראה לה שם הרי היא בחולין: בכפישת או בנחותא. כלים שאין מקבלים טומאה ואצרכו רבנן הכי משום הכי הרי טהור שם שוב מאחר שקראה לה שם: ומקפת. מקרבת לכלי חלה: וקוראה לה שם. שמהוה לתרום מן המוקף. ומוקף לשון סמוך. כמו מקיפין שתי חביות במסכה ביניה. ולא חשיב מוקף אל"כ הוי סמוך בשעת קריאת השם: מפני שהיא שלישי

לשון הר"ב לקנין וקורא. והרמב"ם העיסה. ל' הרמב"ם וטעם הכלי עם העסה בכלי אחד והוא ענין אמרו. ומקפת. ועיין לקמן: וקורא. והרמב"ם העתיק וקוראה. והכי הויא במתני' ז' פרק צמחא דגדה:

וקורא לה שם. כהב הר"ב ולא חשיב מוקף אל"כ הוי סמוך בשעת קריאת השם. והא דבספ"ב דחלה משמע דא"כ שיהא מוקף אלא בשעת נטילה מההיא דכתבתי התם בשתי עיסות אחת טהורה ואחת טומאה דמיני אפילו כבליה בחלמט ולא חייבין שמה אחר שקראה שם תגע והא דר"י דלר"י שלא תהא על הכבליה בשעת קריאת שם דל"כ הא נגעה. תירך הר"ש דהתם כגון דאמר בשעת חבורו לאחר שיהא מופרש ומובדל יהא חלה. כה"ג מוקף הוא כיון דאמר בשעת חבורו אע"פ שלא חל עליו שם חלה עד שהופרש. ח"כ הכא דוקא דמפסיק מנה לא חשיב מוקף. אע"פ שהפרישם מתחלה לשם כך וצירי' דחלה משמע כפי' הראשון: מפני שהוא שלישי. פי' העסה:

חזון נחום

יתן בעתו זה המשא מעתו מערב שבת לצרכי שבת דהיינו ליל שני לפי שבשני נבדל אדם הראשון וכו' שיש משא תחלה ע"כ יתחיל הפל דילול מיני פירות שלא יבשירו בערב שבת ואע"פ שקפשה עליו המרוך מהא דתני בס"פ אע"פ ואובלת עזו מערב שבת לצרכי שבת ומפרש ר' יוסי בר תינא בשם ר' יוחנן דל"ג דל"ג דל"ג קוצה על ר"ח דגם ר"ח ס"ל דערב שבת לפעמים הוי פירוש ליל שבת אלא דס"ל דערב שבת האמור אלא תשמיש הוא ע"פ מהא משמע שבו שיש אדם הראשון תחלה. וא"כ הא כהא תלוי למ"ד דאובלת עזו מערב שבת דמתני' הוא אצילה ממש פ"ט דמתני' פ"י ליל שבת אבל דל"ג דמתני' הוי תשמיש ע"פ דמתני' פ"י ע"פ ממש כן נראה לע"ד. עוד י"ט תיקון אחר שיחל פחות פחות מכבליה ר"ל שיחטבו האוכל פחות פחות מכבליה דפחות מכבליה אינו מקבל טומאה אובלת ואפילו לאפ"י דהוי סבור כ"כ דלעזא אחרים הוא דכעי כבליה אבל הוא עליו מקבל טומאה בכל שהוא אפשר דכעי' הקלו וחולין שנעשו על טהרת הקדש הקלו דל"ג מקבל טומאה אלא כבליה ואת"ל שאין לחלק בזה כבר כתבתי תיקון אחר דלע"ל: ב' ומקפת וקוראה לה שם. כה"ג כפרק כשם גבי ב' עיסות אחת טומאה ואחת טהורה כתב וז"ל מוקף לשון מחובר ומקרב כמו חין מקיפין ב' חביות וכו' הלך לריבה להקף חלה אלא העיסה קודם שתקרא לה שם והכי מקיפם לה עומתה בעריבה ללד א' ונתנת מן העיסה הטובה פחות מכבליה מן החלה הטובה כיון העיסה הטובה והאמלעות נוגעת בחימין ומפרישת וקוראה לה שם חלה ומקפחת עם קריאת השם. ע"כ והנה מ"ס ומקפחת עם קריאת השם נראה שכתב כן כדי ליישב מ"ס שהקפו חתום פ"ק דגדה דף ו' ד"ה ומקפת וקוראה לה שם ע"כ. ועיין בדברי הר"ש על דמתני'. אמנם מה שגדלם מדבריו ז"ל דהקשה לא מקרי אלא ח"כ נוגעין זו בזו ולא עוד אלא שגדלם מדבריו שצריך כן כן שיהיו תוך כלי א' מדקראת והכי מקיפה לה עומתה בעריבה ללד א' וכו' קשה מ"ס הוא ז"ל שם פ"ק דגדה על דמתני' ומקפת מקריכו לכלי אלא העיסה וקוראה לה שם שמהוה לתרום מן המוקף וכו' ע"כ. הרי דאע"פ דמפסיק מנה בתינוח חשיב הקפה וכו' הר"ש והרמב"ם ז"ל כתב בפ"י וז"ל וטעם הכלי עם העיסה בכלי א' והוא ענין אחרו מקפת וכו' וקשה שהרי כתב הוא ז"ל במתורו פ"ג מה' תרומות פירות האמפורות בתוך הבית או ב' מגורות שבתים א' תורם מא' על הכל ע"כ. ולא גרע זה מ' מגורות. ואולי י"ט לומר שבתים א' תורם שתי מגורות בעליה אחת תורם מכל אחת ואחת ורבינו ז"ל אפשר שהיה לו נוסחא

תפארת ישראל יבין

למן בית קבול ואמ"ק"ט. וה"ט כדו שח"ז תזכר שלא תגע בחלה אחר קריאת שם: ז' מקרב החלה שכללי להעיסה. כדו לתרום

אכל ט"י חין עשה מקפה תחלה: וקוצה לה חלה. הכא בחלה דבעיא להפריש מן המוקף קמ"ל דלכתחלה קוצה לה חלה ואע"פ שצריך ליתנה בכפישת מקפת דאע"פ דמפיק מנה חשיב ולא הכי לא קתני לעיל דלכתחלה מותר דהא שטיטא והתם בתרומת מעשר דלא כפי חלה שש ע"י מוקף ולא כפי חלה שש ע"י מוקף וכו'. וההיא דמ"ס טהרות מירי בשני דאורייתא לא הקילו אפילו בחולין שנעשו ע"ט תרומה דהוי מדרבנן:

דריבה מ"י ע"ס :
ד' לנ"ן טבולין לו יושבתי
דמאי פ"י כ"ד שבת מ"ח
ה"א טבולין פ"ג ה"י מ"י ע"ס
ה"א

חלופי גרסאות

ד' אמר אפר ה"ו ה"ח
משתחשך ה"ו ה"ח ה"ח
לפ"ה כ"ו כ"ה :

תוספות חדשים

ד' במשנה תרומת מעשר
משתחשך. ואם היה
קורא שם קוד' שבע"ה שבת
של הלגין נשאל התרומה.
(ה"א"ע) :

חידושי מהרי"ח

ג' במשנה ומקפת וקורין
לה שם בו' הלא לפי
פי' הר"ש שהביא הר"ב
חז"ש במשנה דלעיל
וקורא לה שם בו' קשה
דלמה מקפת היא יכולה
לומר רשעת חבורן לאחר
שיהא מפריש ומוכרל
יהא חלה דבשלמאלעיל
אינה יכולה לומר כד
דרא ישאר בידה ויהא
מ"י וזולא דמחסיפא
היותו אומר דמתני'
רבואת אשמועינן לא
מכתיב כשהוא אומר
בשית הפרשה שלאחר
שיהא מופרש בו' פשיטא
דמהני ואין צריך להקפ
אח"כ רק לקרות שם
אלא אשילו לא אמרה
כלום אפי"ה יכול להקפ
אח"כ ולהיות על דיעסה
ולקרות שם ולא חיישנן
שהא תגע בשעת קריאת
שם בעריבה ותפסל והא
קמ"ל מתני' ולהכי תני
זה המשנה ודלא בבח"ל
ודר"ק כי תורה היא
ורשות נתונה :

והשרישי טהור לחולין. כתב הר"ב דטבול יום דין שני יש לו : לעיל ה"ל לפרש הכי אלא דהך מתני' בגמ' דנדה פ"ק (דף ז') מייתי לה ומפרש עלה דשאלני טבול יום ועמ"ש בפרק בתרא דנדה מ"ז ועוד במשנה ז' פ"ג דחלה : ג עריבה כו'. כתב הר"ב לעיל אשמועינן ט"י באדם כו' וכ"כ הר"ש ומהר"ם כתב דלא תימא דבעריבה אסור שאם תשכח ותקרא לה שם בעריבה. דיותר היא זכרה בטומאת עולמה ובטומאת העריבה ע"כ :

מקפת. לפי ל' המשנה ה"ל
למתני' ה"ל ומקפין :

ד אמר הרי זו תרומת
מעשר. כן הגי' בס"א :

והרמב"ם העתיק הרי זה ופי' הרי
זה הלגין ולפ"ז בהר הכי נמי גרם
ה"ז תרומת מעשר : רא' אמר
כלום. דאין מערבין בטבול כדתנן
במשנה ז' פ"ג דעירובין :

נשברה
הרי זו תרומת מעשר. אם אמר י' הרי זה ערוב. לא אמר כלום י' .
נשברה

נשמה
חזון נהום

נשמה אחרת או אפשר שזהה התוספתא מקמי מתני' דתנינן דנטמון עד שלא
בין חזון מאחת על הכל ע"כ. ולפ"ז אפשר שנטמון חסם התוספתא וס"ל
דמי לשתי מגורות בעליה אחת ולא דמי לפירות המפוזרין ולכן לאריך שיהא בכל
חזון כלי אחד ולפי זה נזכר לומר דהכא בפירוש ה"ל לחלה בין ז' מגורות
בכתי' א' לתנינן של יין עד שלא חסם את פיהם ובתנורו חזר בו אבל הנה דליתא
שינת ההלכה והעיסה בכלי אחד וי"ל שחש אולי יבא ליגע בה אף אחר קריאת
שם וכבר כתוב הרוב לזה בדברי הרמ"ם כדי לתקן קשיא אחרת ועיין בדברי ועיין
בדברי התוס' פ"ה דנדה שם בסוף הדבור ואין כאן מקום להאריך בזה :

ג' ובמקפת וקורין לה שם. כתב התו"ש ומקפת לפי לשון המשנה הוא ליה
למתני' ה"ל ומקפין ע"כ. ובסדר המשנה עם פירוש הר"ש כתוב
ומקפת וקורא לה שם. וכן מ"כ. ומה שמחיל בלשון רבים ומסיים בלשון יחיד אין
קשיא כזו :

נשברה
נשמה

שלישי ח). והשלישי טהור לחולין :
ג עריבה שהיה טבולת יום (ט). לשון
בה את העסה וקוצין ממנה חלה.
ומקפת וקורין לה שם. מפני שהיא
שלישי. והשלישי טהור לחולין :
ד לגין י' שהוא טבול יום, ומלאהו
מן החבית מעשר טבל י'. אם אמר
הרי זו תרומת מעשר משתחשך י'.

הרי זו תרומת מעשר. אם אמר י' הרי זה ערוב. לא אמר כלום י' .
נשברה

מלאכת שלמה
השלישי טהור לחולין בתוספתא מסיים הכא ועל כולן א"ר יושע דבר
חדוש חדשו סופרים ואין לי מה להשיב. כפי' רעו"ל ולא השיב
מוקף אחר המלקט כיון שיש כלי מפסיק וכדכתבינן :
ג ומקפת וקורין לה שם קשה קתה דכולהו נקט לשון רבים לשון קורין
קורין אבל ומקפת נקט לשון יחיד לאשגה ומיהו י"ם דגרסי'
בהו ומקפת וקורא לה שם :
ד לגין שהוא טבול יום כפ' בכל מערבין דף ל"ו אלא דהתם קתני ואם
אמר ערוב לי בזה לא אמר כלום ובירושלמי דשבת פ' מפנין
אמר' תני ר' חיאל לפ' המשנה דלשון ואמר ה"ז תרומת מעשר דקתני
לאו דוקא דיעבד אלא אפילו לכתחלה אם אמר ה"ז עריב לא אמר כלום
פי' הרמב"ם ז"ל אם אירע וזדמן שהיה המשנה הוא של אמירתו על
הלגין ה"ז תרומת מעשר משתחשך היה ביום שני ואמר כי הלגין הוא
כשחזר תרומה משתחשך יהיה עירוב לפי שהוא או תרומה טהורה ויאכלנה הכהן אין דכריו קיימין כלומר שאינו עירוב כיון שאין קונה עירוב אלא
בסעודה הראויה מבעוד יום וזה אינו ראוי עד שיעריב שמש :

נשברה
נשמה

תפארת ישראל יבין

תכרום ממוקף : ח) העיסה שנגעה : ט) ואע"ג דכבר שמועין
במ"ב דטבול' מותר להפריש חלה. סל"א דוקא בטומאת גופה
תזכר שלא תגע אחר קריאת שם. ולא בטומאת כלי. קמ"ל :

גישה והיינו עד שלא הפריש החלה מהצר העיסה ע"י כניסה שזון בחמץ ולאחר שהפריש חלה א"ל ננועת החלה בעיסה ובספ"ב דחלה הארכנו עוד בזה :
ג עריבה שהיא ט"י. הך מתני' כולה כדלעיל. ונדחקו המפרשים למאי זריבא. ולע"ז דהכא קמ"ל שבז' א"ל להנייה בכפישה כדלעיל דהתם שהיא עולמה טמאה ע"כ זריבה
לפלק החלה מן ידיה בשעת קריאת השם שלא תטמא בידיה. והכא א"ל לכך שהעיסה שבעריבה אינה ננועת בעריבה אלא מן הלך בסמוך לדפנות ולמעלה אינה
נועת ויכולה להניח החלה מלמעלה על העיסה וקוראה. שם ואינה נפסלת שברי' וזריבה ננועת בעריבה אלא בעיסה הטהורה ואע"פ' שנושכת החלה בעיסה לא הוי חבוני'
לומר דהוי כנועת החלה בעריבה כיון שעתיד להפריש ולפלק החלה מן העיסה וכל שעתיד להפריש אין הנושכת חבור כדלמרי' ה"ו פ"ק. וא"ת א"כ אמאי קתני קולא לה
הלא הא בלא קולא נמי תקרא בס חלה בחלק של העיסה למעלה. ואינה נפסלת למעלה. לאו מלתא היא דכל כמה שלא הופרשה מן העיסה מעולם הוי נשיבה חבור אפי'
דעתו להפריש כדליתא בתוספתא כהדיא וכדפי' ברס"ק : ד ובמלאהו מן החבית מעשר טבל. כאן אריך טעם אמאי נקט מעשר טבל ואמאי לא תני לה לענין תרומה
נדולה שמלאהו מן הכור ואמר ה"ז תרומה משתחשך. ונראה שזה שאומר שיהא מתוקן משתחשך כיון שאין יכול לשתות לא מן החבית ולא מן הלגין על משתחשך
למה לו לומר עכשו הרי יכול למלאות משתחשך ולתרום. אלא שטעם כן שיהא חזון לשתות מיד משתחשך שלא יערך להמתין משתחשך עד שימלא ויתרום או
משום עיריחא דלא ניחא ליה לטרומ משתחשך. וזה לא שייך גבי תרומה גדולה דלפילו אומר כן מבעוד יום אינו יכול לשתות מיד משתחשך שהרי עדיין הוא טבול
למשטרות שאריך להפריש אחר התרומה וכשיטרת להפריש המשטרות יטרח ג"כ לתרומה להכי נקט תרומת מעשר וכן א"כ אומר כן בערב שבת מהני אמירתו
עכשו דמשתחשך אינו יכול לתרום שאין מגביהין תרומות ומשטרות בשבת וכשאומר מע"ז תרומה ממילא היילא שתחשך ואינה לא עבד מיד. ובתרומה גדולה היילא
אומר חט"י לא מהני ליה דעדיין טבל הוי למשטרות כדפי' וקת' שמע מתני' דכ"ט אירי דקתני אם אמר ה"ז עירוב ולא קתני אם עבד ע"ש ואמר ה"ז עירוב שמע
דכולה בע"ש אירי. ונ"ל דאם אמר בשבת ה"ז תרומה או ת"מ משתחשך אסור כיון דפי' אמירתו בשבת מתקנו ה"ז מגביה תרומה בשבת ופשוט הוא וכן משמע פ"ג
דעירובין מתנה אדם על הכלכלה ב"ט ראשון ואוכלה בשני שאומר אם היום הוא ה"ז תרומה מיד ואם היום קדש אין בדברי כלום ולמחר אומר אם היום קדש הרי הוא
תרומה מאתמול ואם היום חול ה"ז תרומה עכשו. ולמה אין אומר הכל ביום ראשון אם היום חול ה"ז תרומה מיד ואם היום קדש תבא תרומה משתחשך. אלא שאם הוא
קדש ה"ז מגביה תרומה ב"ט. ועוד איכא איסור בזה תפוס הכנה שמכין מ"ט מ"ט וכה"ג כתב הע"ז בס"ה ס"ם תקט"ו :

ח"ז תרומת מעשר משתחשך. הכא לא שייך פלוגתא אי תפוס לשון ראשון דמיחא למ"ד תפוס לשון ראשון מיד כשאמר ה"ז פ"מ ה"ו אמר ה"ז תרומה ובי אמר משתחשך לאו כלום.
דהתם דוקא שאמר לשון השני אחר כדי דביר דככה"ג הוי שתי לשונות והכא בתוך כ"ד דכולי' חד לשון הוא כיון דתוך כ"ד כדבור דמי. ומיהו כפי' דתמורה מ"ג
דתנן היא שתיים וזורה עולה ה"ז ולד שלמים דכרי ר"מ דתפוס לשון ראשון וא"ר יוסי אם לכך נהבון מחלה הואיל וא"כ לקרות שני שמות כאלה דכריו קיימין
ע"כ משמע דר"מ אף תוך כ"ד אמר תפוס לשון ראשון דאי דוקא אחר כ"ד אמר תפוס לשון ראשון ואחר כ"ד מודה שדכריו קיימין מאי קא"ר יוסי הואיל וא"כ לקרות
שני

תוספות יום טוב טבור יום אוכל פרק ד ר' עובדיה מברטנורה

נשברה החבית ונפסד המעשר וגאבד מן העולם: ה בראשונה היו אומרים מחללים כו' אחר שזכר קלת מעיני התרומות והמעשרות וההלכות שנחשדו בה אחר צראשונה וכו' הרמב"ם והר"ב והר"ע מפרשים טעם אחר בכוף מחני' דלקמן ולא יסרו דבריהם צעוני כמו שאוביט שם בס"ד:

מחללין על פירות ע"ה פ' ה"ר"ב מחללין מעשר שני

מלאכת שלמה

ה בראשונה היו אומרים מחללין על פירות ע"ה וכו' נחבר שם לו מעוה של מעשר שני של דמאי איירי כי הוא דתמן כפ"ג דתסכת מעשר שני מי שהיו לו מעוה צירושלים ור"ך להס וכו' ולא יאמר כן לע"ה אלא בדמאי ומחני' דהכא איירי בכה"ג צראשונה אמרו שחבר יכול להלל מעותיו של דמאי על פירות ע"ה אלא לא פירותיו של דמאי

ה בראשונה היו אומרים מחללין על פירות ע"ה וכו' נחבר שם לו מעוה של מעשר שני של דמאי איירי כי הוא דתמן כפ"ג דתסכת מעשר שני מי שהיו לו מעוה צירושלים ור"ך להס וכו' ולא יאמר כן לע"ה אלא בדמאי ומחני' דהכא איירי בכה"ג צראשונה אמרו שחבר יכול להלל מעותיו של דמאי על פירות ע"ה אלא לא פירותיו של דמאי

ה בראשונה היו אומרים מחללין על פירות ע"ה וכו' נחבר שם לו מעוה של מעשר שני של דמאי איירי כי הוא דתמן כפ"ג דתסכת מעשר שני מי שהיו לו מעוה צירושלים ור"ך להס וכו' ולא יאמר כן לע"ה אלא בדמאי ומחני' דהכא איירי בכה"ג צראשונה אמרו שחבר יכול להלל מעותיו של דמאי על פירות ע"ה אלא לא פירותיו של דמאי

שמש: נשברה החבית. מעבוד יום: הלגין בטבלו. שנעשה שהיה ראוי שיקבע תרומה לא היה בעולם הדבר שנעשה תרומה עליו הלך לא חל עליו שם תרומה והרי הוא טבל: נשבר הלגין. מעבוד יום: החבית בטבלה. שלא חל שם תרומה על הלגין אלא משחשך ובאותה טעה לא היה בעולם: ה מחללים על פירות עם הארץ. מחללים מעשר שני על פירות עם הארץ. ואין חוששין שמא הפירות של עם

חזון נחום

ד נשברה החבית הלגין בטבלו וכו'. נראה שאם לא חזר בו חזר אף בלא שאלה שהרי כתב הר"ן פ"ד נדרים דף ג' וז"ל ומתא שפעין דהאומר סלע זו לזדקא לאחר ל' יום דלא מצי הדרי ביה דאמרינו לנבוה כמסורה גמורה להדיע דמי. אבל הרשב"א כתב דלפטר דכי אמרינו הכי אליבא דכר פדא דס"ל דקדושת דמיס לא פקעה כבדי. אבל לרעה ואזכי דס"ל דקדושת דמיס לא פקעה כבדי ומקמי כתייבא כפשות וכו' דתקני לרעה תרומיכו דקדושת דמיס ל"ל אפטר דחוקי נפשי למומר זו וזו"ל זו קתי כלשכתן לדושה בתלמודא טובא.

במשנה

יבין תפארת ישראל יבין

דמערבין בתרומה. כפ"ג דעירובין מ"א. עכ"פ שהרוב לריך שיקנה מעבוד יום. ולא עדיין טבל הוא: (יו) דבעת שיחול שם תרומה אין החבית צעולם: (זו) מעשר שני:

ה בראשונה היו אומרים מחללין על פירות ע"ה וכו' נחבר שם לו מעוה של מעשר שני של דמאי איירי כי הוא דתמן כפ"ג דתסכת מעשר שני מי שהיו לו מעוה צירושלים ור"ך להס וכו' ולא יאמר כן לע"ה אלא בדמאי ומחני' דהכא איירי בכה"ג צראשונה אמרו שחבר יכול להלל מעותיו של דמאי על פירות ע"ה אלא לא פירותיו של דמאי

ה בראשונה היו אומרים מחללין על פירות ע"ה וכו' נחבר שם לו מעוה של מעשר שני של דמאי איירי כי הוא דתמן כפ"ג דתסכת מעשר שני מי שהיו לו מעוה צירושלים ור"ך להס וכו' ולא יאמר כן לע"ה אלא בדמאי ומחני' דהכא איירי בכה"ג צראשונה אמרו שחבר יכול להלל מעותיו של דמאי על פירות ע"ה אלא לא פירותיו של דמאי

ה בראשונה היו אומרים מחללין על פירות ע"ה וכו' נחבר שם לו מעוה של מעשר שני של דמאי איירי כי הוא דתמן כפ"ג דתסכת מעשר שני מי שהיו לו מעוה צירושלים ור"ך להס וכו' ולא יאמר כן לע"ה אלא בדמאי ומחני' דהכא איירי בכה"ג צראשונה אמרו שחבר יכול להלל מעותיו של דמאי על פירות ע"ה אלא לא פירותיו של דמאי

ה בראשונה היו אומרים מחללין על פירות ע"ה וכו' נחבר שם לו מעוה של מעשר שני של דמאי איירי כי הוא דתמן כפ"ג דתסכת מעשר שני מי שהיו לו מעוה צירושלים ור"ך להס וכו' ולא יאמר כן לע"ה אלא בדמאי ומחני' דהכא איירי בכה"ג צראשונה אמרו שחבר יכול להלל מעותיו של דמאי על פירות ע"ה אלא לא פירותיו של דמאי

ה בראשונה היו אומרים מחללין על פירות ע"ה וכו' נחבר שם לו מעוה של מעשר שני של דמאי איירי כי הוא דתמן כפ"ג דתסכת מעשר שני מי שהיו לו מעוה צירושלים ור"ך להס וכו' ולא יאמר כן לע"ה אלא בדמאי ומחני' דהכא איירי בכה"ג צראשונה אמרו שחבר יכול להלל מעותיו של דמאי על פירות ע"ה אלא לא פירותיו של דמאי

ה בראשונה היו אומרים מחללין על פירות ע"ה וכו' נחבר שם לו מעוה של מעשר שני של דמאי איירי כי הוא דתמן כפ"ג דתסכת מעשר שני מי שהיו לו מעוה צירושלים ור"ך להס וכו' ולא יאמר כן לע"ה אלא בדמאי ומחני' דהכא איירי בכה"ג צראשונה אמרו שחבר יכול להלל מעותיו של דמאי על פירות ע"ה אלא לא פירותיו של דמאי

פס הארץ מעשר הן ונמלא מחלל מעשר במעשר: חזרו לומר אף על המעות. של עם הארץ מחללין פירות מעשר שני ואין חוששין שמה מעות הללו של ע"ה מעות של מ"ש הן: היוצא בקולר. בשלשלת. תרגום ויתנוהו בסוגר (יחזקאל יט) ויהבוהו בקולרין: הרי

אלו יתבו ויתנו. ואע"פ שלא אמר ותנו ודאי צעו למימר כתבו ותנו. ואגב בעתותיה לא פסקיה למלחיה: מפרש. מן היבשה לים: בשיירא במדבר. אורחה ישמעאליים (בראשית לו) מתרגמי' שיירת ערבאי: אף המסוכן. חולה הטטה למות. יהלכה כר"ש שזורי: [הכרומין. עץ ערוך גדול ויואלין ממנו אנקלוות אילך ואילך ותולין באותן אנקלוות לנחומות של מים באויר כדי לנגן. ירמב"ם פירש כמין זר של ברזל ואונקלוות סביבותיו וכו' מעלין הכלים שנפלו לבור: האשקלונים. שטעמים באשקלון: המעבר

שני על פירות ע"ה ואין חוששין שמה הפירות של ע"ה מעשר הן וכו'. וכן פי' הרמב"ם ונראה דמייירי בפירות של ע"ה או במעותיו וכן צידו דאילו ביד ע"ה הרי אין מוסרין לו מעשר שני אלא דמאי' כדמוכח מתני' ג' פ"ג דדמאי' ואיכא למידק דמאי' בראשונה לא

אמרנו אלא על הפירות בלבד ולא על המעות ולפי הסברה שפי' איכא למיחש בפירות שהן של מעשר שני ממאי' דאיכא למיחש במעות שבמעות עומס לא שייך מעשר אלא ע"י חלול והר"ש מפ' דמתני' בחבר שם לו מעות של מ"ש של דמאי' איירי כי היא דתקן במס' מ"ש פ"ג מי שהיה לו מעות מ"ש בירושלים ולריך להם פי' להוציאם לדברים אחרים ולחזירו פירות אומר לחזירו הרי על פירותיו. נמלא זה אוכל פירותיו כדכתיב (דברים טו) לא אכלתי ממנו וגו' בטמא. והלה עושה לרכיו במעות. ולא יאמר כן הארץ. שלא ילול זו. אכל דמאי' הקלו. והשתא מתני' דהבא זכ"ה ג' איירי שמחללין מעות של דמאי' על פירות עם הארץ. אכל פירות של דמאי' דבגבולין (דפירות מעשר בירושלים אין נפדין). אין מחללין על מעות ע"ה. דבמעות חייסין טפי דלמא אחא לולולי ומפיק להו. ע"כ. ומתוך דברי הרמב"ם שבחזרו פרק ח' מהלכות מעשר שני (הלכה י"ג) אפשר שגם הוא מפרש כן. שסמוך למשנה זו דמעשר שני שהביאה הר"ש העתיק מיד להך דהבא. משמע דאלעיל מיניה קאי לומר שמה שהחזירו דמאי' לומר כן לע"ה שהחזירו כן צין בפירותיו צין במעותיו ולא חשו שמה הן של מעשר. וי"ל לדבריהם דלהכי חשו בראשונה ולא החזירו במעותיו. לפי דפירות כיון שאין רגילים ללול בהם. אלו היו של מעשר היו אומרים כבר הם מעשר. ואין לחלל בהם. שאע"פ שמפני הדין דאין מעשר מתחלה מעשר אפשר דלא ידעי דלאו כ"ע דיני גמירי. אכל נחשב בעיניהם זה שהיא זלוול במעשר:

הוא דתקן במס' מ"ש פ"ג מי שהיה לו מעות מ"ש בירושלים ולריך להם פי' להוציאם לדברים אחרים ולחזירו פירות אומר לחזירו הרי על פירותיו. נמלא זה אוכל פירותיו כדכתיב (דברים טו) לא אכלתי ממנו וגו' בטמא. והלה עושה לרכיו במעות. ולא יאמר כן הארץ. שלא ילול זו. אכל דמאי' הקלו. והשתא מתני' דהבא זכ"ה ג' איירי שמחללין מעות של דמאי' על פירות עם הארץ. אכל פירות של דמאי' דבגבולין (דפירות מעשר בירושלים אין נפדין). אין מחללין על מעות ע"ה. דבמעות חייסין טפי דלמא אחא לולולי ומפיק להו. ע"כ. ומתוך דברי הרמב"ם שבחזרו פרק ח' מהלכות מעשר שני (הלכה י"ג) אפשר שגם הוא מפרש כן. שסמוך למשנה זו דמעשר שני שהביאה הר"ש העתיק מיד להך דהבא. משמע דאלעיל מיניה קאי לומר שמה שהחזירו דמאי' לומר כן לע"ה שהחזירו כן צין בפירותיו צין במעותיו ולא חשו שמה הן של מעשר. וי"ל לדבריהם דלהכי חשו בראשונה ולא החזירו במעותיו. לפי דפירות כיון שאין רגילים ללול בהם. אלו היו של מעשר היו אומרים כבר הם מעשר. ואין לחלל בהם. שאע"פ שמפני הדין דאין מעשר מתחלה מעשר אפשר דלא ידעי דלאו כ"ע דיני גמירי. אכל נחשב בעיניהם זה שהיא זלוול במעשר:

בראשונה היו אומרים הולא בקולר כו' שניה כבר במשנה ה' פ"ג דגמין: ו הברומין האשקלונים כו'. שניה כבר

מלאכת שלמה

דמאי על מעות ע"ה דבמעות חייסי' טפי דילמא אחי לולולי ומפיק להו חזרו לומר אף על מעותיו מחללין ולא חייסי' בדמאי ויש תימא דבתוספתא דמעשר שני משמע אכפא דאיכא למיחש עפי בפירות עם הארץ במעות דקמי מחללין מעשר שני על מעות ע"ה ואף על פירות ע"ה אש"פ חלל על מעות אלו לא יהלל אלא עד מקום שנקח ופורט לו דיגר לאתא הולא הולא פירות מתוך ביתו ואמר לו הפרס על אלו לא יפריס אלא עד מקום שהולך לוקח הר"ש והר"מ ז"ל. ולע"ז ג' מה מקשין מן התוספתא לנרסא דנרסא' בספרי לדיכוס בפ"ג דתוספתא דמעשר שני שהלוקות הפוכות הם ועוד שאין הם מלות אף על פירות עם הארץ: בפי' רעיו"ל בקולר בשלשלת אמר המלקט נראה שצריך להיות בעלילת כו' כמו שהוא בפ"ה הר"ש ז"ל אבל ודאי דלוי הכי נמי דקולר הוי שלשלת ופטיטא שהוא של שלשון העיר. ותנו לאשתי צריך להחוק מלת ותנו אכן ה"ר יהוסף ז"ל הגי' בפ' התקבל בשם ס"א הרי אלו יכתבו ויתנו ובלבד שינתן הגט בחייו הראש"ש ז"ל: ו הברומין בריס.

חזון נחום

מנחה ונהרמב"ם יע"ש דוק. ופי' בהר"ש פרק התקבל מ"ש בשם הירושלמי: ועל

מנחה

שני על פירות ע"ה ואין חוששין שמה הפירות של ע"ה מעשר הן וכו'. וכן פי' הרמב"ם ונראה דמייירי בפירות של ע"ה או במעותיו וכן צידו דאילו ביד ע"ה הרי אין מוסרין לו מעשר שני אלא דמאי' כדמוכח מתני' ג' פ"ג דדמאי' ואיכא למידק דמאי' בראשונה לא אמרנו אלא על הפירות בלבד ולא על המעות ולפי הסברה שפי' איכא למיחש בפירות שהן של מעשר שני ממאי' דאיכא למיחש במעות שבמעות עומס לא שייך מעשר אלא ע"י חלול והר"ש מפ' דמתני' בחבר שם לו מעות של מ"ש של דמאי' איירי כי היא דתקן במס' מ"ש פ"ג מי שהיה לו מעות מ"ש בירושלים ולריך להם פי' להוציאם לדברים אחרים ולחזירו פירות אומר לחזירו הרי על פירותיו. נמלא זה אוכל פירותיו כדכתיב (דברים טו) לא אכלתי ממנו וגו' בטמא. והלה עושה לרכיו במעות. ולא יאמר כן הארץ. שלא ילול זו. אכל דמאי' הקלו. והשתא מתני' דהבא זכ"ה ג' איירי שמחללין מעות של דמאי' על פירות עם הארץ. אכל פירות של דמאי' דבגבולין (דפירות מעשר בירושלים אין נפדין). אין מחללין על מעות ע"ה. דבמעות חייסין טפי דלמא אחא לולולי ומפיק להו. ע"כ. ומתוך דברי הרמב"ם שבחזרו פרק ח' מהלכות מעשר שני (הלכה י"ג) אפשר שגם הוא מפרש כן. שסמוך למשנה זו דמעשר שני שהביאה הר"ש העתיק מיד להך דהבא. משמע דאלעיל מיניה קאי לומר שמה שהחזירו דמאי' לומר כן לע"ה שהחזירו כן צין בפירותיו צין במעותיו ולא חשו שמה הן של מעשר. וי"ל לדבריהם דלהכי חשו בראשונה ולא החזירו במעותיו. לפי דפירות כיון שאין רגילים ללול בהם. אלו היו של מעשר היו אומרים כבר הם מעשר. ואין לחלל בהם. שאע"פ שמפני הדין דאין מעשר מתחלה מעשר אפשר דלא ידעי דלאו כ"ע דיני גמירי. אכל נחשב בעיניהם זה שהיא זלוול במעשר:

בראשונה היו אומרים הולא בקולר כו' שניה כבר במשנה ה' פ"ג דגמין: ו הברומין האשקלונים כו'. שניה כבר

מלאכת שלמה

דמאי על מעות ע"ה דבמעות חייסי' טפי דילמא אחי לולולי ומפיק להו חזרו לומר אף על מעותיו מחללין ולא חייסי' בדמאי ויש תימא דבתוספתא דמעשר שני משמע אכפא דאיכא למיחש עפי בפירות עם הארץ במעות דקמי מחללין מעשר שני על מעות ע"ה ואף על פירות ע"ה אש"פ חלל על מעות אלו לא יהלל אלא עד מקום שנקח ופורט לו דיגר לאתא הולא הולא פירות מתוך ביתו ואמר לו הפרס על אלו לא יפריס אלא עד מקום שהולך לוקח הר"ש והר"מ ז"ל. ולע"ז ג' מה מקשין מן התוספתא לנרסא דנרסא' בספרי לדיכוס בפ"ג דתוספתא דמעשר שני שהלוקות הפוכות הם ועוד שאין הם מלות אף על פירות עם הארץ: בפי' רעיו"ל בקולר בשלשלת אמר המלקט נראה שצריך להיות בעלילת כו' כמו שהוא בפ"ה הר"ש ז"ל אבל ודאי דלוי הכי נמי דקולר הוי שלשלת ופטיטא שהוא של שלשון העיר. ותנו לאשתי צריך להחוק מלת ותנו אכן ה"ר יהוסף ז"ל הגי' בפ' התקבל בשם ס"א הרי אלו יכתבו ויתנו ובלבד שינתן הגט בחייו הראש"ש ז"ל: ו הברומין בריס.

תפארת ישראל

מנחה ונהרמב"ם יע"ש דוק. ופי' בהר"ש פרק התקבל מ"ש בשם הירושלמי: ועל

מנחה

מנחה

מנחה

טבול יום אוכל פרק ד

אף שאר הטומאות אין בכלל שלם ור"ש סובר מה שא"א הוא אבל שיעלה שלם
 מן טומאה גמורה הוא בכלל שלם ואם נטמא בידים מטומאות יזין זה שלם וזהו
 לשבול והרי הבור טבל טמא ויש לו תקנה אבל מדומע טמא אין לו תקנה והו פירוש
 המשנה סילול ומבואר בתוספתא ב"ר"א בת"ג אבל בת"מ ה"ז שלם ובירושלמי הגירסא
 בד"א בת"ג שהיא צריכה להרוס מן המוקף אבל בת"מ אפילו שאר כל הדברים שלם הן.
 היה תרום תרומה ות"מ כהנה אינה שלם ונראה לפרש התוספתא ע"ש הירושלמי כיון
 דתרום שלא מן המוקף ולא בין הגיתות אף שאר דברים נכללין בכלל מה שאמ"ר
 שתעלה שלם טומאה וכיוצא בו ולכן בכלל שלם נכלל הכל מן הטומאה ומכל דבר שבעולם
 כך היה נראה לפרש אבל רבינו כתב בד"א בת"ג אבל בת"מ כיון שעלתה נתקיים
 תנאו וד"ר הוא ת"מ וע"פ י"ג שגשגה או שגשגה ואע"ל שגשגת א"א אינו חושש
 שמה יאב ' א"כ בא ומצאן אבירים וכונתו לפרש דבריו רבינו וה"פ כי בת"ג מתנה
 שלם הוא שחשש שבעוד שזעלה ישפך לבורו אבל בת"מ אם מתירא שלא יעשה
 בורו מודם יקח כדו ת"מ ויקרא שם חוץ לבורו דהא לא בעינן מוקף אלא ודאי
 בת"מ כוונת התנאי שאם תשפך לבורו קודם שיעלהו יהיה לו ספקות דהא בעינן
 ראשית ששוריה ניכרין אבל משום מדומע אינו חושש ולכן מיר שעלתה וניכר הת"מ
 נתקיים התנאי והוא דוחק ודברי רבותינו רמב"ם וראב"ד צ"ע עד יערה עלינו רוח
 שהרה ורוח נכון :

מ'שנה ו' שנויה בכלים. ועל כולן על המעבר והמורה ועל התורם ובתוספתא לא
 מוכח מירי אמאן קאי ר"י ע"ש
מ'שנה ז' התורם ואמר על מנת שתעלה שלם האי שלם כולל שיעלה שלם מן השבר
 שלא ישבר הכלי ושלא ישפך ממנו לבור כדי דימוע אבל אם נשבר הכלי
 לבור או שנשפך ממנו כדי דימוע אין זה שלם ולא הוה תרומה כלל מעולם אלא
 חולין ואינה מדמעת את הבור. הניחה אחר שהוציאה מן הבור במקום שאם תשבר
 שם או תשפך ותתגלגל השופכין לא יגיע לבור כדי דימוע ואח"כ לקחה משם
 הגיתיה סמוך לבור ונשפכה ה"ז מדמעת שכבר נתקיים התנאי אבל בכלל שלם אין
 בכללו טומאה ומפרש בירושלמי אמר ר' יוסי בר הנינא בטומאת טבולי יום
 התניתין אמר ר' אילא שכן טבולי יום מצויין בין הגיתות וה"פ דהתורם הוא טבול יום
 דפוסל תרומה ולא הולין ולכן אי אפשר שיתנה על הטומאה דהא אין שום טומאה
 מצויה בין הגיתות אלא ט"י ולכך א"א להתנות על הטומאה דהיינו שיהיה בכלל
 אמירות שלם שלם מן הטומאה דהא א"א דאם בכלל שלם גם כן שלא יתמטא היינו מן
 ט"י המצוי שם הרי כיון שהורר נעשה טבל שהור הוא לגמרי וכיון שעלה בשלם הוא שהור
 הרי הוא תרומה דהא הל עליו תרומה וכיון שהל עליו תרומה הרי נפסל ונטמא בפ"י
 וא"ל על ידי התנאי חור לשבול הרי הוא שהור ונעשה תרומה ואין נפסל ונטמא בפ"י
 אין בכלל שלם שלם מן הטומאה דהא יחזור חלילה אלף פעמים וכיון שא"א בטבולי יום

סידר מסכת ידים אחר פבול יום. והשאר עוקצים לאהרונה. מהשעם שאכתוב בתיחתו בס"ד

ציונים

א מי רביעית חלה ק"ז
 ב מי רביעית חלה ק"ז
 ג מי רביעית חלה ק"ז
 ד מי רביעית חלה ק"ז
 ה מי רביעית חלה ק"ז
 ו מי רביעית חלה ק"ז
 ז מי רביעית חלה ק"ז
 ח מי רביעית חלה ק"ז
 ט מי רביעית חלה ק"ז
 י מי רביעית חלה ק"ז

תוספות יום טוב ידים מי רביעית פרק א ר' עובדיה מברטנורה

פרק א א א מי רביעית. מים שיש בהן שיעור רביעית הלוג.
 שהוא צילה ומחלה: נותנים לידים לאחד אף
 לשנים. אחד בעינן מתחלה רביעית: אף לבנים. אם היה צו
 מתחלה רביעית ונטל הראשון. ואח"כ הב'. אע"ל דלא היו
 רביעית גבי צ'. שפיר דמי. הואיל
מי רביעית א ומשירי טהרה אמו. ורמב"ם פ"י
נותנין לידים ב דדוקא מים שניים הוא דלא צעין
לאחד רביעית לכל חד וחד. הואיל וכבר
 נטהרו

פרק א א מי רביעית. וכן העתיק הר"ב. והכי מייחתי לה
 בגמ' דחולין פ"ז דף ק"ז. ונ"ל מרביעית.
 והכי מייחתי לה בזמור פ"ו דף ל"ח. ובגטין פ"ב דף י"ג.
 וס"ס פירש"י מרביעית כלי המחזיק רביעית מלא מים:
נותנין לידים. דתנן פ"ב דחגיגה
מ"ה נוטלין לידים לחולין. פרק א א א
 ולמעשה. ולתרומה. וס"ס ידים
אינן אלא שניות ופוסלין התרומה.
 ולא

תוספות הדינים

א במשנה מי רביעית כו'
 לאחד אף לשנים. כיון
 דטהרה כאלו לטהר ידיו
 כבת אחת שזירי טהרה
 שזעילין לשני כפחות
 מרביעית וכן ה"ל לוג ל'
 כיון שיש בו מים טהרה.
 (הרא"ש):

אלהיה רבה

א מרביעית נותנין
 לידים לאחד אף
 לשנים. אם יש רביעית
 מים בכלי ונתנין אף
 לנים ואש"ל דלכל חד
 צעיר ליה מרביעית מ"מ
 הראשון הוא וכלי איכה
 רביעית מ"י שיר ליה
 מייחתי לשני והשני הואיל
 ואין מצינו טהרה שפיר
 דמי וכן במחילת לוג כו'
 אש"ל דלכא רביעית לכל

מלאכת שלמה

ובעה"ה המברך לחם ומים נחחיל מסכת ידים
פ"א א מי רביעית וכו' גזיר פ"ג מייסין דף ל"ח וגטין דף ס"ו
 והתם קתני מרביעית כולו תריבה אחת צלי יוד אחר המס
 ופ"י שם רש"י ז"ל כלי מחזיק רביעית מלא מים אכל בחולין פ' כל הבשר
 דף ק"ו גרסין מי רביעית ותרתיבה ויתנהו דבעינן לאחד רביעית מים
 וגם שיהיה לכל הפחות יחזיק רביעית מים:
 או
 והוה ליה לסיים ולומר כ"י אומר מוסיפין על הראשונים ואין מוסיפין על השניים.
 לתלא דמתני' דר"מ וכו' לא פליגי כדון זה דמוסיפין וכו' א"כ לא הוהוהו כלו דסוף
 ואף אי פליגי כדמייחתי הא קיי"ל סתם כמתני' ומחלוקת כדמייחתי הלכא כסתם
 דמתני' כדמייחתי כפ' התולן והוה דעת הרמב"ם פ"א מ"מ"ו. והנה גירסת. כראב"ד
 ומרן

חזון נחום
 א מי רביעית (עין מלאכת שלמה אות א). נראה דעמימה דכיניו כללל
 משום דלא לפלוג תנא דכתייחא אחת דמתני' דהא ר' יוסי אמר כמתני'
 וכלכד שלא יסתות לאתרון מרביעית ות"ק לידים דהייט ר' מחיב אמר מרביעית
 ללא אף לבי וכו' מלוג לבי לפערה למאה וכו' אחתי פליגא אחתני' דהא כי
 משנת בתוספתא לר"מ כדל"י ודל"י לר"מ מאלא דר"י ס"ל בתוספתא מוסיפין על
 הראשונים ואין מוסיפין על השניים והלו כמתני' דיון אחר אופ"ה. הא לא קשיא
 דיל דמוסיפין על השניים וכו' דסיפא לא קפוי ארי ויסי אלא אחת דהיינו ר"מ.
 אמנם ק"ק למה לא הביא תנא דמתני' ג"כ דעתו של ר"י כמו שביא דין הראשון
 ודלתי תנא דתוספתא ועיין מה שצ"ח ס"ל על התוספתא הלוג ואם נאמר דס"ל
 סוף הא פליגי אהדדי. ואף סיהיה לענין הלכא פשיטא דתס"ה כסתם מתני'
 ואף אי פליגי כדמייחתי הא קיי"ל סתם כמתני' ומחלוקת כדמייחתי הלכא כסתם
 דמתני' כדמייחתי כפ' התולן והוה דעת הרמב"ם פ"א מ"מ"ו. והנה גירסת. כראב"ד
 ומרן

ראשון לציון

א תי"ט דה מי רביעית
 כו'. והכי מייחתי לה
 בזמור פ"ו דף ק"ז ובגטין
 פ"ב דף י"ג כו'
 כגטין דף פ"ז

פ"א א (א) מים שהן רביעית הלוג. שהוא צילה ומחלה: (ב) דלף לידים שניות ואמ"ס לחולין. אפ"ה תקנו נט"י מסך

משנה אהרונה

מס' ידים. הרמב"ם ז"ל בפירושו הקדים הקדמה למס' זו וראיתי בה דבר חדש שיש חילוק בין סתם ידים לידים
 המצומות לענין המשקה חולין שנוגע בהן, דבסתם ידים אין מטמאין משקה חולין כמו שאין מטמאין אוכלי חולין.
 אבל לתרומה עושין המשקין תחלה. והאוכלין שלישי. אבל הידים המצומות מטמאין משקה חולין להיות תחלה.
 ולא ידעתי מנין לו חילוק זה ובפ"ח דפרה מ"ו תנן סתמא דידים עושין משקה חולין תחלה כמ"ש הר"ש והרב
 שם ולא כמ"ש הר"ש פ"ב דמ"י מ"ב ועוד בהבנו בזה שם במס' פרה. וע' מ"ש לקמן מ"ב גבי לא יתן לחברו
 בחפניו שיש סמך לסברת הרמב"ם.

פ"א א מי רביעית. ונ"ל מרביעית. וכל דוכתא לא תלינו כהאי
 למאן אלא רביעית סתם והיינו משום דכלל דוכתא לא
 איירי אלא במשקה לתוך להכי תני רביעית יין או שמן. והכא איירי
 במשקה וגם בכלי שהמשקה יהא בו רביעית וגם שיהא מחזיק בכלי
 רביעית כדאמר בפ' כל הבשר דף ק"ז קפדיתו אמנא קפדיתו אשיעורא
 ולהכי תני מי רביעית. דמשמע תרייהו מים רביעית. ומים של רביעית.
 שהם בכלי מחזיק רביעית ותינו דאמר בפ' כל הבשר איכא מ"ד אשיעורא
 לא קפדיתו דתנן מי רביעית נותנין לאחד אף לבנים ולא היא שגאי
 בתס דאחו משירי טהרה פ"ב וכתבו התו' תימה דמשמע דמעיקרא ס"ד

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

ולא חולין שאין בהן שלישי וכתתן צדקה וזבס. אבל משום סדר תרומה תקנו אף לחולין. כדי שיהא רגיל בנ"י ויטלן לתרומה. כדאיתא בפ' כל הבשר. ועיין עוד שם בחגיגה: אף לשנים. כתב הר"ב רמ"ב דלא הוי רביעית לפני כו' עיין בר"פ דלקמן. דר"מ מפליג בהא בין ידו אחת לב' ידיו. ועיין עוד שם בפ' הר"ב למשנה ב' : לשלשה או לארבעה. למצוה הר"ב ומהוהו אי איכא רביעית ומחלה כו' וכי לא מהני הכא כו' וכן הא דקאמר לארבעה דמשמע ולא לחמשה שהרי לא נתנו חכמים שיעור רק למים שבכלי. וכי איכא שיעור בו לא חשו חכמים כמה מתניתין בנוטלין צבת אחת (כי הא דתתן פרק דלקמן מ"ג) משום דלתי משירי טהרה. (משמע דאירי) בנוטלין זה אחר זה. הר"ש. ופירוש עד הפרק. צפרק דלקמן מ"ג :

נעשהו ידיו משטיפה ראשונה אבל במים ראשונים. אין פחות מרביעית לכל אחד. ורבותי לא פירשו כן: מחצית לוג לשלשה או לארבעה. לפוס שישראל דרביעית לשנים. הוא די ברביעית ומחלה לב'. אלא כיון דנפישו גבדא. חיישין שמא לא ידקדקו יפה ליטול עד הפרק. שכל אחד מנומס במים מפני חבירו. ומיהו אי איכא רביעית ומחלה. ונטל הראשון מהם חתי רביעית. הא והאי לויטיל רביעית הנשאר לשנים האחרונים. דאפילו בתחלה סגי לשנים ברביעית. כ"ש השתא דאחו משירי טהרה. וכי לא מהני הכא. ה"מ היכא יגיע לכל אחד. רק שיטול עד הפרק. ואי מפרשין כולה יחיא עפי. אבל מדמפרשין צפרק כל הבשר [דף ק"ז] טעמא. משום דלתי משירי טהרה. (משמע דאירי) בנוטלין זה אחר זה. הר"ש. ופירוש עד הפרק. צפרק דלקמן מ"ג :

מלאכת שלמה

או לר' מ"מ ולר' תניא בתוספתא מי רביעית נותנין לידים לאחד אבל לא לשנים מחיי לוג לשלשה אבל לא לארבעה מלוג לחמשה אבל לא לעשרה ולא מוסיפין על הראשונים ואין מוסיפין על השניים דברי ר"מ ר' יוסי אומר מי רביעית נותנין לידים לאחד אף לשנים מחיי לוג אף לשלשה אף לר' מלוג לה' ולעשרה ולמאה מוסיפין על השניים ואין מוסיפין על הראשונים כיצד נטל את הראשונים ושסף ומלך ונטל את השניים ואין כדי שיגיעו לפרק ה"ו מוסיף עליהן ע"כ. והתם בפ"ג מיניס כתוב שם דר"מ ס"ל לאחד ולא לשנים ור' יוסי ס"ל לאחד אף לשנים וכמו שכתוב כאן ביו תוספתא (א) והרב בלחלל אשכנזי ו"ל הפך הגירסא והגיהו שם וכדמשמע התם מפרש"י ו"ל : בפ"י רע"ז"ו וכי לא מהני הכא ה"מ היכא ללא נשאר לשנים האחרונים רביעית. אמר המלקט וכן הא דקאמר מחיי לוג לשלשה ולר' דמשמע ולא לחמשה כו' עד משמע דאירי בנוטלים זה אחר זה הר"ש ו"ל אבל הר"ש ו"ל פי' ו"ל מי רביעית נותנים לידים לאחד כו' לאדם אחד תקולו הכמים שלא יעול ידיו בפחות מרביעית מים ומים ביהא הבאים ליטול יריהם גם כן הם יבולין ליטול יריהם מרביעית מים אע"פ שלא יסאר לשני רביעית כדמפרש טעמא צפרק כל הבשר הואיל ויחזורי טהרה קאתו כיון ששייבס בוא לטהר יריהם ביחד שזורי טהרה מרביעית לשני נפוחת מרביעית וכן חיי לוג לר' ולוג כיון שנתן מים הרבה אפילו מחא נפוחת קאתר כלומר כל זמן שמשפיקין המים לכל אחד לשפך על ידיו פעמים ור' יוסי פליג על לוג ואמר כיון שחזירו ליטול כמה בני אדם חיישין שמא לא יסארו לאחרון כדי לשפך על ידיו פעמים ולכך חוקמי' שיעור נטילה. עכ"ל ו"ל. ועיין בה"ר יונה ו"ל בפ' אלו דברים. ופי' הרמב"ם ו"ל לקמן פרק ט"ו סוף סימן ג' גבי נוטלים ד' שהי' זה כדל ז' או זה ע"ג זה ולא נאמר כי המים היורדים מידים העליונים לא משקין טמאים לפי שהן מים ראשונים ויורדים אחר תחתיהן לא יטהרו במים ההם כיון שהוא טמא לפי שהן כולן במדרגת יד אחת אנו מוסיבין אותן ע"כ ודעתו ו"ל שלא נזכרו מים שניים במחתי' אלא לענין תרומה ולא לענין חולין כלל : עוד בסוף פי' רע"ל אבל על הראשונים אם לא הגיעו לפרק אינו יכול להוסיף. אמר המלקט שכל מה שמוסיף הוא מוסיף טומאה כיון שלא נטל בפעם אחת עד הפרק אלא לר"ך לנגב ידיו ולחזור ולשפך צבת אחת מים שיגיעו לפרק ור' מאיר פליג בתוספתא ואומר שמוסיפין על הראשונים ואין מוסיפין על השניים דאית

לחמשה

חזון נחום

ומן שם בתוספתא ה"ו הוא כמו שהגיה ר' בלחלל יע"ש. ו"ל הרמב"ם ו"ל שם נטל מקת ידו וחזר ומוסיף ועל הבשר מידו הכי ידו טמאה כשהיה ואם יש עדיין על מקת שנטל בתחלה טומא על מנת להטות הכי זו טהרה כדל' בחיים ראשונים אבל בשניים טעל מקת ידיו וחזר ומוסיף על מקתם ע"כ. והגיה עליו הרמב"ד טעם כזה שהלכה כר"י עם ר"מ שאין מוסיפין על הראשונים אבל לר"ך ואילו קטע הלכה כר"מ לתוספתא מפני ששאר סתם במשנה ולדעת ר"מ אין לר"ך שיהא רביעית לאחרון כהנה עכ"ל הרמב"ד. ודבריו שגבו ממני אי הדל דמתי' שיהא ליה שלשה כר"י עם ר"מ וכו' ואל הרמב"ם ה"ר קאמר דאין מוסיפין על הראשונים כי אם על השניים וכר"י ולא היה לו להגיה אלא שאין טומא ע"מ להטות מוטל בזה ואף גם זו לא קתיל לפי דבריו אשכור שאם היה שם רביעית מוטל דמי הגיד לאדונו הראש"ך שלא היה שם רביעית כדי להשיג דילמא הרמב"ם כפי מיידי והיה לו להפך בזכותו ולא להשיג עליו ועוד אשקרא דמילתא מאי דאמרי דבי ר' יעלי און ימים טהרות להלחין דהיינו מאי דאמר ר' יוסי און מוסיפין על הראשונים לפי דברי הרמב"ם והראש"ך היינו ודלוי אפילו היה שם רביעית וכן נראה מפירוש הרמב"ם והדברים מוכרחין לע"ד דלוי לא תימא הכי מאי חייבתי לו התם ימים טהרות להלחין או לא לדיעתי דאף מבי פלוגתא פלוג דידיה והיה פלוגתא דר"מ ור"י וימי הוי וימי הוי ומסקא ליה ללילתא הלכה כדברי מי לימא הכי כדאמר ועוד דהא פרישין התם ליליתא דאף מאו בני תרי מרביעית ואל תמן מרביעית טעלין לידים לאחד ואפילו לב' אע"ג דהוא פלוגתא דר"מ ור"י בתוספתא כמ' והכא ק"ו לימא ואל תמו מוסיפין על השניים ואין מוסיפין על הראשונים ועוד מאי ק"ו אפרי דבי ר' יעלי ימים און טהרות להלחין והיה לפי דעת הרמב"ם כר' יוסי. וכו' והייתי להשיב שכתב ו"ל וכו' יש להסתפק דלילתא הא דאסריקן להוסיף על הראשונים לר"י ועל השניים לר"מ היט כהשפך מוסיף ליטול אלא חיי הפרק שפיר ונתיח חיי הפרק שנטל אבל אם בכמוסיף ליטול הכל בשטיפה אחת עד הפרק שרי ואין הטעם תלוי במשום טומאה אלא משום דאין דרך טעלה כ"ך כדאמרינן כלי"ם פ"ב דגישין אלא דלא חיי פלגם פלגא דידיה הא אחרי דבי ר' יעלי ימים און טהרות להלחין ואל דהא חיימי פלגם מחתי' דאין מוסיף על הראשונים משום דפלוגתא היא בתוספתא דר"מ ור"י ע"כ. וקשה דהא גבי מאי דקאמר מעיקרא ליליתא דאף מאו בני תרי מרביעית פריך והא תמן וכו' אע"ג דפלוגתא היא בתוספתא. לכו נראה לע"ד דלוי מחתי' הוא אפילו דע"כ לא תמן דאין מוסיפין על הראשונים היינו כששפך חתי רביעית על חתי הוד ופסק ואח"כ שפך חתי רביעית על חתי הבשר או אפילו כששפך מחלה רביעית שלם ופסק חתי רביעית על חתי הוד הבשר. אהנס כששפך בכל חתי הוד רביעית שלם שר"ה קתיל דבי ר' יעלי דאין טעלת ידים להלחין כלל וזה דעת הרמב"ם לע"ד וכי תימא דהא דפריך מעיקרא ואל תמן מרביעית וכו' ולא חיימי פלוגתא דר"מ ור"מ משום דלתי דמתי' משמע דס"ל דגם לר"י מרביעית נותנין לבנים ולא פליג אלא כהא דלעשרה ולמאה. ונכא קאמר שלא יפוחת לאחרון כהנה מרביעית ר"ל דלעולם תנא דכרייתא ס"ל דלר"י לאחד ולא לשנים אם כן גם לענין הספסא נראה דס"ל לתנא דמתי' דלכ"ט מוסיפין על השניים ואין מוסיפין על הראשונים מדלא הביא פלוגתא כזה דלא כתבי' דכרייתא. ועוד דהא לימא דהא כתב רבנן תוי"ט ו"ל ר"ח ובלבד פ"א יפוחת לאחרון שבתן אכולה פליג אף כרייתא דלשנים הכי מוכח בגמרא דמיר פ"ד דף ע"ב אלא ודלוי כדפרישנא דכתי' דלילתא דלילתא דבי ר' יעלי היינו דעל כל פלגא ופלגא דידיה שפך רביעית שלם והוה מספקא ליה ללילתא דילמא הא דהא דאין מוסיפין על הראשונים היינו כשאין שופך על כל פלגא ופלגא רביעית שלם אבל אם שופך על כל פלגא ופלגא רביעית שלם ש"ד ופשיעו מלאה דבי

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

תוספות לזו ה"מ פ"א ס"ז

יבין

ישראל

יבין

ולרמב"ם רק מים שניים סגי בזה. אבל ראשונים לר"ך רביעית לכ"א : ד) לפני השבון רביעית לב'. היה סגי לב'. רק מדפשיעו גבד' דר' שמא לא ידקדקו ליטול יפה.

תפארת ישראל
מסדר תרומה : ג) דא"ל השני רביעית לצד. מדלתו מים משוריי טהרה. ודוקא בנתכווני מחלה ליטול כא'. ושמו כ"א ידיו למעט עירי חבירו. וי"א אפילו צז"ל [כ"ה ס' ק"ס]

ד"ר ובלבד דת"י כותב...
ד"ר ובלבד דת"י כותב...
ד"ר ובלבד דת"י כותב...

חילופי גרסאות

מוסיפין על השניים ואין...
מוסיפין על השניים ואין...
מוסיפין על השניים ואין...

תוספות חדשים

א במשנה מוסיפין על...
השניים כי דוקא...
אם נבא אותו מקח שנטל...
אכל את לא נבא היטב...
ושאר כלותו מקח עומח...
ע"פ המעשה מוסיפין אף...
על הראשונים דכל שיש...
שם עומח לא קרינן ביה...
מוסיפין שהכל חשוב...
כנטילה א' כי"מ ט"א...
מהלכות מקואות הלכה ז'
ועיין במ"א סימן קס"ב...
טע"פ א' שכתב דוקא...
בדיעבד מוסיפין עומח...
ולא לתחלה:

אלוהו רבה

תד רבי יוסי אומר כי...
ר"י פליג אשירי טהרה...
וקסבר רביעית לכל תד...
כעין ובוספתא תנא ללא...
פליג ר' יוסי אלא לשהי...
אכל ידו אחת מודה...
דשירי טהרה מטי. דתנא...
רבי יוסי אומר לשהי ידו...
לרד שטול מרביעית ידו...
אחת אפילו נטל משירי...
רביעית כשר. והא דאמר...
בשנת (דף ס"ב כ"ג)...
בשולל כנטי"א אחר רבא...
לא אמרין אלא דלא משא...
ידיו כלל אכל משא ולא...
משא ליה לן כס וישיב...
משא ולא משא אשתי...
רוחן ומשקף יפה אלא...
עטט מים כגון רביעית...
מזומא. ולא מיתורא...
מאחר דקא משא כי...
שעורא דרבנן כרביעית...
מחי משא ולא משא הוא...
אלא משא ולא משא הוא...
כגון דמשא מרביעית...
שלמה ושירי מיטת לשהי...
כי הוה דתנן הכא נותנין...
לאחד אף לשהי ויטב...
יבא ולא משא הוא ולא...
קריב כולה רביעית...
מוסיפין על השניים...
דתנא ריבא מרביעית...
נותנין לאחד אף לשנים...
ומחי לוג שלמה וארבעה...
ומלוג לתמשה ולי' ולמאה...
קתיי כהא אם השנים...
האלו שטלו משירי רביעית...
אם לא הנישו משירי...
טהרה עד הפרק. ועיין...
להוסיף על אחרים. ואין...
כלל בלא משירי טהרה...
ואין כגון רביעית...
ואין מוסיפין על...
הראשונים אם הראשון...
שנטלו מרביעית ומחי לוג...
ומלוג וכלל חתן על הכדים...
כל רביעית משירי ומחי...
לשנים אלא הנישו עד...
הפרק אין מוסיפין עליו...
מים אחרים אלא צריכין

לחמשה לעשרה ולמאה. גומא קאמר. כלומר כל זמן

שמשפיקים המים לשפוך כל אחד על ידיו* ג'
פעמים. טור א"ח סי' ק"ם: ר"י ובלבד שלא יפחות
לאחרון שבהם. אכולו פליג. אף ברש"א דלשנים. הכי מוכח
בגמ' דמזיר פ"ו דף ל"ח:

ואין מוסיפין על הראשונים. כתב הר"ב דין כ"י כו' ולאחר

שנטל ידיו בשטיפה אחת כו' וכשנטלן
בפחות מרביעית דלתו משירי טהרה.
וכדפירש הר"ב בפרק דלקמן מ"ב.
(* כד"ש ובד"ק ל"ג תיבת ג' פעמים.

מלאכת שלמה

דאינס מיטריין הראשונים א"כ ישפכם לשניים עליהם בבת אחת
והלכה כסחם מתני' ואפשר לומר דכהא דאברה מתני' להוסיף על
הראשונים ור"מ אסר להוסיף על השניים היינו שאינו שופך אלא במקום
שלא הנישו המים הראשונים כלומר שאין מוסיף לטובל אלא חצי הפרק
עשיר ומתה הני הפרק שנטל אכל את כשארש"א נטל עד הפרק בשטיפה
אחת שרי והוי עומח משום דאין דרך נטילה ככך כדאמר ר"פ שני
דגיטין אי דמשא פלגא דידא הא אמרי דבי ר' ינאי אין ידים טהורות
לחלואין הר"ש והרא"ש ז"ל. וביד ט"א דלהכות מקואות סי' ז' ח' ומפ'
הוא ז"ל שם ג' המשנה דמתני' מירי דוקא במים שניים משום
דכבר נעשת הטהרה במים הראשונים ומפני כך אין לרד שטול אלא
כדי שימשה היר אכל במים הראשונים אינו פחות מרביעית לכל אחד
ואחד וכבר כתב רע"ז. וכתב הרשב"א ז"ל בפ' כל הכשר הא דאמר'
מי רביעית נטלים לידים לא' ואפילו לשנים ופריש"א דקא אתו משירי
טהרה א"כ למירק היכי דמי אי משום תרופו כדמלא זומנא מחי שירי
טהרה איכא הכא דמאן מינייהו כדמלא זומנא אחר זה כי אתו
מכא רביעית מחי הוי השתא מי ליכא רביעית וז"ל דמירי ביה אחר
זה ובלבד שלא יפסיק הקלוח וקל הוא שהקלו כנטילה כפי' הרמב"ן
ז"ל ומשום דהוי נזק חבור כדאמר' לשני מקוה כל זמן שרגלו של
ראשון במים השני טהור וכ"ל הרא"ה ז"ל עכ"ל בית יוסף שם סי' ק"ם.
וברבא עוד בשם רבינו ירוחם שכתב שדעת הראש"ד ז"ל דלגומא א"א
לנטילה

היכא דלא נשאר לשנים האחרונים רביעית: ובלבד שלא

יפחות לאחרון שבהן מרביעית. *שהיה בכלי בשעה שהאחרון
נטל את ידיו רביעית ואין הלכה כר"י: מוסיפין על השניים
ואין מוסיפין על הראשונים. דין כ"י שצריך לטובל ידיו עד

הפרק. ולאחר שנטל ידיו בשטיפה

אחת. אע"ג דידיו טהורות אם קנח
אוחס במפה מ"מ אם חוזר ונוגע
במים שטל *המפה. ידיו טמאות.
ואם נגע בהן ככר של תרומה נטמא.
ולכן אורחיה דעבד שטיפה אחרת
(* כד"ז שבי"י. *) כד"ז ליתא תיבת האספ.

חזון נחום

דבי רבי ינאי אין ידים טהורות לחלואין פירוש בכל גומא דלחלואי סוללי הלכה במ"ד
אין מוסיפין. עוד קשה על דברי הראש"ד כמ"ס בסוף דבריו ואולי קבע הלכה
כר"מ דבוספתא מפני שנטלו סחם בשמחה ולדעת ר"מ אין לרד שטול רביעית
לאחרון שבהם פ"ג. והלא ר"מ ס"ל דמוסיפין על הראשונים ואין מוסיפין על
השניים והרמב"ם ז"ל פסק איפכא דמוסיפין על שניים ואין מוסיפין על הראשונים
ועוד מה ענין מ"ס במשנה לדעת ר"מ אין לרד שטול רביעית לאחרון שבהם
והלא אף מדין דאין נטילה לחלואין הוא דלחלואין ע"כ דמחי פלגא דלדיה וסדר מבי
אידך פלגא ואין זה ענין לזה והוא ז"ל ע"כ כתב בהגהה דלקמן בסוף ח"ו ז"ל
אפילו לר"מ דאמר שאין לרד רביעית בסוף מ"מ לרד שטול תנא אם הפסקת
גומא כאלעזר שאין נטילת היר לחלואין כלל. עוד השיג עליו הראש"ד בסוף דברי
ההגה"ם שכתב אכל במים שניים נטלן מקואותיו וחוזר ומוסיף על מקוהם אי"א
טע"ה אף ביה וכו' י"ג. עד לרד שטול תנא אם הפסקת גומא כאלעזר פ"ג. וכתב
מדין פ"ו ח"ו וכבר בחתי טעם כריתו דכל שיש שם עומח ע"מ להשפיע לא קרינן
מוסיפין שהכל חשוב כנטילה אחת פ"ג. ובחתי דמר לא ידענא דהכא כוספא בשנים
איירי אפילו אין שם עומח על מנת להשפיע כמאמר בלשון הראש"ם הי"ל והיינו
שנגב ידיו ואין שם עומח על מנת להשפיע ע"מ השיג עליו הראש"ד דאי נגבו ידיו
באמצע אין נטילה לחלואין כלל דמ"ל להראש"ד דהא דלחלואין אין נטילה לחלואין היינו
בין הראשונים בין בשניים. אהם הרמב"ם ס"ל דהיינו דוקא הראשונים אכל
בשנים אפילו נגב באמצע פ"ג. עוד השיג עליו הראש"ד כמ"ס שם הרמב"ם כדון
ח' הלכה מ"ס שניים י' לב' לישול וכו' ח"ו לא כהו כבבוס וכו' י"ג שם כדון
אכל מלוג ומשלה נטלן אפילו מאה כבוספת וכו' הוא סדר האגדה פ"ג. וכדכרס
אלו לרבינו ביאר עיין בכלתו סי' כ"ג באורך:

כלל

יכין תפארת ישראל יכין

וליא"א סל"ל דלפילו בז"ז. מייורי הכא בלא שירי הראשון לב' אחרונים רביעית דאל"כ לא גרע מרביעית בתהלה: (ה) נמחי דקו"ל

משנה אחרונה

על הפרק לביטויים ומנוג אפילו טובא ובלבד שיגועו לפרק וכ"ל הרמב"ם
והרא"ש דבולה מתני' לאו דוקא אלא דשיעור שימשהו כולם עד הפרק
תנא:

יכין

לה ולא חני משמא דר"י משום דהתם לנבי ר"מ הלכתא כר"י סחם לה.
והכא נבי ידים ליעהר חכמים פליגי עלי' חני לה משמא דר"י:
מוסיפין על השניים. פי' הרב אם נטל ידיו משטיפה אחת אע"ג דידיו
טהורות וכו' וכתב תו"ס כשנטל בשפחות מרביעית דאי
ברביעית אפילו מים שטל המפה טהורות לת"ק דר"י ר"פ דלקמן דאי
ולא ירדתי לסוף דעתו לדרכה בשפחות מרביעית אף ידיו לא נטהרו
כדתנן ר"פ דלקמן לשתי ידיו משטיפה אחת ר"מ מטהר עד שטול מרביעית
ופי' הרב שם אע"ג דלתו משירי טהרה לא מהני ע"ה שטול שני פעמים
והלכתא כר"מ כמ"ס תו"ס שם מ"ב שאין חולק בהו על ר"מ. ומ"ס
שכ"כ הרא"ש שהביא ב"י סי' קס"ב אין מלחאת שם דבר מזה. ובג"ן
כתב הרא"ש בפירושו אם שפך על ידיו רביעית כאחת נטהרו ידיו אכל
אם שפך פעמים נטמאו ראשונים וכו' משמע דבשפחות מרביעית לא
נטהרו ידיו והרב כתב כאן בהדיא אע"פ שנטהרו ידיו ולא מיתוקמח
כלל בשפחות מרביעית וכן מבואר בהדיא בהג"ה שפ"י הרא"ש כלל שאלת
ברכת אע"פ שנטהרו ידיו אם נגע במים שכמפה טמאות מטיס בה אפי'
לר"מ דמטהר נמי בראשונים אם נגע בככר של תרומה אכתי זימנין
דזוקק למים שניים כשלא נטל הראשונים מרביעית כדתנן פ"ב עכ"ל הרי
לך כמ"ס. והג"פ ד' דודאי כשנטל מרביעית איירי ואע"ג דברביעית מבי
שטל המפה נמי טהורות היינו לת"ק ר"פ דלקמן אכל-ר' יוסי פליג התם
דאף מים שכמפה טמאות והך דמוסיפין על השניים כר' יוסי אחיה
דכתיבא דבוספתא בהדיא הרא"ש ר' יוסי אומר מוסיפין על השניים אפילו
מוסיפין על הראשונים ר"מ אומר על הראשונים ולא על השניים אפילו
דר"י שפיר אמר שהמים שכמפה טמאות. ונראה מקום דר' יוסי קאמר
לעיל ובלבד שלא יפחות לאחרון מרביעית חני אכתרה מוסיפין על
השניים כו' וכולה מלחא ר"י הוא:

ואין מוסיפין על הראשונים. פי' הרב כשנטל ולא הנישו לפרק אינו יכול
להוסיף וכו' פי' להוסיף לשפוך על המקום שלא הנישו שם המים
בתחלה

עשה בזה וכו' מי' כ"ח ס"ג ס"ג

הלופי גרסאות

ז ומקומות כ"ח וקלקלותו.

אלוהו רבה

פסולין ומחמת סרחון און נפסולין מחמת כהמה ועוף וכן חתוק כירוסלמי. משעון סחימי אומר אם נתכוון גרסין. לדרך כונה למלאכה אבל בלא כונה כשרין :

הידושי מהרי"ח

במשנה שמעון החמנו אומר אפילו נתכוון לשרות בזה ונפל לשני כשרים בו כל הפורושים דחוקים ואענה את אני חלקי דת"ק אמר עשה בהם מלאכה או ששרה בהן בו ולא אמר נעשו בהן מלאכה ושרו בהן פתו אלא ע"כ דאיתו פוסל כ"א בעה"ב כע"ז שהוא יכול לבטל מימיו אבל לא אחר דק משמע מת"ק אם חושב לשרות פתו נמצא חשב לבטל ונפל ע"ז לאחר ג"כ י"ל פסול דהא בתקומה מחשבת בעה"ב ואף שנפל שלא בכונה שחבל הולך אחר כוונת בעה"ב וע"ז אמר שמעון אפילו לשרות בזה פ"י במים שלו ונפל לשני דהיינו לחבירו ומזרקק לשני לפי מירושו נמצא בתקיים מהשבתו אפ"ה כשרה. עוד באופן אחר ב"ל פ"י יותן מרווח משום דקשה בת"ק כפל לשון עשה בהם מלאכה או ששרה בהן פתו היינו ג"כ מלאכה ולא הר"ל למתני לא עשה בהן מלאכה ע"כ ריש הלוק דשאר מלאכות דוקא בכונתו אבל שרה בהן פתו אפילו בלא כונה הוא דאמר שיהי ולא אמר דשרה הואיל ואמר עשה קאמר נמי שרה משו"ה פליגנהו ת"ק בתרתי ואתא שמעון החמנו ואמר לא מיבעי דאם נפלו שלא בכונה כלל כשר אלא אפילו נתכוון לשרות בזה ונפל לביום שניים בלא כונה שהיה צריך לשרות והראיה שהיה מתכוון לשרות במים ראשונים אפ"ה כשרים מים שניים. ופשיטא כשלא נתכוון כלל לשרות. ובשם הר"ב הגאון האצמתי מו"ה אלי' זצ"ל מו"למא התימני דה"פ שמעון נתכוון לשרות או אפילו לא שרה בפועל אלא רק נתכוון לשרות או בסלון סמים

דחגיגה ולקדש מצבלין. וההפך בין הטבילה והנטילה. כי ר"י תהיה צמים שאובין. אכן מתנאיה היא שיטתו מכלי (בכח טהור) על הידים. אבל אם היו מים שאובין שנתקבלו במקוה. לא יותר ל"י בהם. ולדרך שלא יהיה מראה המים משונה. ותהיה רביעית או יותר לכל אחד. ואמנם טבילת ידים אינה ראויה צמים שאובין. אלא צמי מקוה משאר המקוואות. והוא שיהיה בהם מ' סאה. כמו שכתבאר במקוואות פ"ה. הרמב"ם בהקדמתו לזאת המסכתא. והראב"ד בפ"ז מהלכות ברכות [הלכה

ס"ה] השיג עליו כמה שפסל מים שאובין לטבילת ידים. כיון דכשרים לבעלי קריין. כדתנן בריש פ"ח דמקואות: ר"ן קומוס וכו'. עיין עליהם בפ"ב דמגילה [מ"ב]. ובפי"ב דשבת [מ"ד]: ונשיגנו מראיהן פסולים. דכנטילת ידים צעיקן שלא כשתנה לורהן. דומיא דקידוש ידים וכתת שמה מים לרחלה ורחלי. ומהכא דייקין דמים צהיוותן צעיקן שלא נשטו. צ"י ר"ס ק"ס בשם הרא"ה: שמעון החמני. מחמתה היה. ותיב דגרסי התיבני. כר"ס:

נפל לתוכן דיו. קומוס. וקנקנתום. ונשתנו מראיהן. פסולין כ"ב. עשה בהם מלאכה. או ששרה בהן פתו. פסולין. שמעון התימני אומר אפילו

בהמה. בקרקע כשרים להטביל הידים דהא מקוה ניכור. וכל גופו טובל בהן. ודיו לא כל שכן: קומוס גומ"א בפ"ז: וקנקנתום. ודר"י אולי. ומזוהיר כעין זכוכית: עשה בהן מלאכה או ששרה בהן פתו פסולין

אפי' חזון נהום

שמים פ"ב. ועיין דבריה מן שם ולא ביאר לנו הרמב"ם אם נפסולין נקב שכנגד ככלים אחרים המקבלים טומאה מטעם רוחם מדי טומאתם דכל שאין שם שיעור זה שלמים מקוה או דיוכל ככלים סללו שאין מקבלים טומאה שלמים משם צעיק ונפסולין אפילו נקב כל סאה ועיין בש"ע ריש ס"ו ק"ט שכתב וכל הכלים כשרים אפילו כלי גללים וכלי אבנים וכלי חרטה ואם יקב ככוסו מקשה והוא גדול ממנו

ג שמעון התימני אומר אפילו נתכוון לשרות בזה ונפל בזה כשרים. כתב הרא"ה לטון אפילו לא יתכן אלא אם כן נקבין פסולין וחי גרסי' כשרין גרסין אם נתכוון לשרות פתו כלי זה ונפל הפ"ל לכלי אחר כשרין היום לנטילה הואיל ונפל בהן הפ"ל שאם נתכוון ע"כ. והנה אי גרסין פסולין מחמת דלת"ק כשרין דלא פסל כמתכוין לשרות ככלי זה וברך בו אבל כמתכוין לשרות בזה ונפל לאחר לא וכל שכן אם לא נתכוון כלל אלא נפל מאליו וחי גרסין כשרין א"כ פ"ל לח"ק דאפילו נתכוון לשרות בזה ונפל לזה פסולין ושמעון התימני סבירא ליה כזה

ורגליו. והקשה עליו הרא"ה ז"ל דהאמר עליו ר' יוחנן הלכה כמתני תהם כל גופו טובל בהן כפיו פלוי ורגליו לא כל שכן כנירסת רבינו הכשר וגם הרא"ה ז"ל בצרכות פ' אלו דברים. ועיין בפרק שני דזבחים מסוימופוט ז"ל שאם טבל בהן את הספוג אם נשתנו מראיהן פסולין אבל לא נשתנו כשרין דספוג הוי כמו שהיונה מוצלת אבל אי הוי הספוג איתו מוצץ היה פסול לנטילה ידים ע"כ בקיור וע"ש עוד: עשה בהן מלאכה. ופי' הרמב"ם ז"ל שהטעם מפני שנעשה בהן מלאכה שם מכלל הספוכין ולפיכך אין נופלין

ורגלים מן הכיור. והתם מסכתא. דילפינן לה משום מים יתירא. דכתיב (שמות ל) וכתת שמה מים לרחלה ורחלי. אהרן וצניו ממנו וגו' צבואם אל הכל מועד ירחו מים. ומהכא דייקין דמים צהיוותן צעיקן שלא נשטו. צ"י ר"ס ק"ס בשם הרא"ה: שמעון החמני. מחמתה היה. ותיב דגרסי התיבני. כר"ס:

מלאכת שלמה

נפסולתה דר"ם בן אלעזר ס"ל אף בקרקע טובל בהן כל גופו אבל לא פניו ידיו ורגליו דרך טבילה ופי' רש"י ז"ל פניו ורגליו משום דיו נקט להו ואורחא דמילתא נקט ע"כ. ומכא קישור דהיבא לאקשווי אר' שמעון בן אלעזר הסתא כל גופו טובל בהן פניו ידיו ורגליו לא כל שכן אוקימנא דכפסקיהו להני מים פסולים כהרין קבר והמים פונים שם ויין שם שיעור מקוה אבל מחוברין למקוה עסקין וכהא פליגי דר"ם בן אלעזר ס"ל גזרין הריץ אטו כלי ותי"ק סבר לא גזרין הריץ אטו כלי אבל נבי טבילת כל גופו ליבא למיגור דהא אין טבילה כלל בכלי. ופי' הרא"ה ז"ל בצרכות פ' אלו דברים שנפסלו משהיית בהמה י"מ שאין הכלי יכול ללקק מהן וי"א שהן עכורין שקרובין להיות כטיפ הגרוק ע"כ. והרא"ה ז"ל פי' שנפסלו כגון חמי טכריא או שם סרוחין ע"כ. וכן פירש ג"כ רש"י ז"ל בפ' כל הבשר וש פליגי חוקיה ור' יוחנן וגרירי רש"י ז"ל דהוקיה אחר אין נופלין לידים כחמי טכריא ור' יוחנן אחר כל גופו טובל בהן אבל לא פניו ידיו משנה ותנן הכא בקרקע כשרין והטלה דעיקר הגורא דר' יוחנן אחר גרסי' ור"ם ז"ל ע"כ. וכן מלאתי ג"כ שגורם הרא"ה ז"ל שם פרק כל דף כ"ב. וכתוב בספר תרומת הדשן ס' ר"ם שפירשו רבינו יתחק לא נשתנו כשרין דספוג השיב כאלו שמה מן יורה ע"כ. משמע שר"ל דהספוג מוצץ כמו שהיונה מוצלת אבל אי הוי הספוג איתו מוצץ היה פסול לנטילה ידים ע"כ בקיור וע"ש עוד: עשה בהן מלאכה. ופי' הרמב"ם ז"ל שהטעם מפני שנעשה בהן מלאכה שם מכלל הספוכין ולפיכך אין נופלין

תפארת ישראל יבין

אפילו הן בקרקעות ורוטה לטבול בהן ידיו פסולין [הגמ"ס פ"ז מנכוחות ה"ז]. וכן מסתבר מדלל מנהלוקין סכא בין שהן ככלים או בקרקעות כדמתלקין לעול כנפסלו משהיית בהמה. וחו ל"ל טעמיה דהרי טבילת ידים דלהני רק מעבילת הגוף ולפיכך לה לאס לטומאה ממש של כל הגוף נהני טבילה צמ' סאה. מכ"ש דלטומאה ידים תהני טבילתו צמ' סאה [כחולין ק"ז א']. וכיון דכל ששתנו מראיהן פסולין לטבולת הגוף (במקוואות פ"ז מ"ג ופי"א מ"א). ה"כ דפסולין לטבילה לטומאה ידים. מיהו בנתעכרו ע"י תערובות

אחרונה

דאפילו נשתנו מראיהן לא פסלו דומיא דשינוי מראה במקוה בפ"ז דמקוואות דמי לבע אין פסולין צמינו מראה דמיה לזכעא מיקרו וכן יין ומזלה לא פסלו כיון שאין שם מן העגבים וז"ל. ונראה דוקא נפל לתוכו דיו מאליו אבל שרה בהן לשמות מהן דיו אפילו לא נשתנו מראיהן נפסלו משום מלאכה ונפ"ה כתב שאם נתן צמים דכר שיתן בהן ריח טוב שריח המים נפסלו כמלאכה כיון שנתן צידים. ועמ"כ אברהם הקשה עליו דל"כ נפל לתוכן דיו בלא ציניו מראה נמי פסל ע"כ. ולא ידעתי כוונתו דמה עיין נפל ממילא לנתן כמתכוין והוא עצמו כתב בס"ק ה' חילוק זה. ומ"ש המג"א עוד כיון שמשביחין המים בכך אין זו מלאכה. נראה דהא תליא פלגונתא למאן דמפרש טעם מלאכה משום דנעשו כשופכין הני משביחין אינם כשופכין. אלא טיב לפי דלפילו מלאכה משביחין אותן פסלה גזרה משום מלאכה של סרחון ולקמן נכתוב בזה: עשה בהן מלאכה. פי' הרב דפסולי שבעלן ונשתנו מתורת מים וכ"כ הר"ם. והרמב"ם מפרש שטעמו כשופכין. ולשני הטעמים יש למטוב

נפל לחיכו דיו. דדיו יבש הינו סוממים שטעמן מהן דיו דומיא דקומוס וקנקנתום. אבל דיו לא לאחר שטעל גוף הסוממים ממנו אפטר

יבין

ת. א) מעין. אפילו אין בהן מ' סאה. טובל בהן ידיו לנטילה [א"ת ק"ע ס"ד]. ב) מ' סאה. הטעם בקרקע להרמב"ם לריצין מ' סאה. והראב"ד גם כרביעית פני [שם]. ג) שאובין המטוסן בקרקע. להרמב"ם אפילו יש בהן מ' סאה אין טובל בהן ידיו. ולהראב"ד ביש בהן מ' סאה מותר [שם]. ונראה אפילו אין בהן מ' סאה וכן כלי מוצר לטבול בהן ידיו. והיה עקרום כהיום מנייר וד"ק [עין רבינו מג"א שם ס"ק י"ז]. מיקרו מים שאובין ראוין לבהמה מפני טיב המעורב בהן. אף העבילת ידים פסולין. כשאין הבהמה יכולה לשהות מהן [וע' מקוואות ספ"ב מ"ג שם בפרישתי נפ"ד: כב] דכיון דנשתנה מראיהן לא מיקרו מים ולהכי

משנה

דמחמת טיב אפי' בקרקע פסולין לריך למיתני מחמת סרחון כשרים א"כ דהכא ככלים פסולין ככל עיין אפילו נשרתי בקרקע ונתנס לכלים. ובשרה פתו ועשה מלאכה בהן בקרקע ונתנס א"כ לכלים אפטר דלא מיפסלי דבקרקע לא פסלה מלאכה וכשרין נינהו משא"כ כסרוהין ובש"ע ס' ק"ס כתב דמלאכה לא פסלה כמעין או מקוה המחוברין והם הם שאובין פסלה מלאכה אפילו בקרקע וא"ש טפי דהכא בקרקע כשרים בכל עינין בין שהם שאובין ובין דשאינם שאובין. אבל נעשה בהן מלאכה לא תני ללא פסוקא לני דשאינן פסול ומשמע דטבילת ידים כשרים בשאובין כסכת הראב"ד כדפי' דבקרקע כשרים אפילו בשאובין. ונ"ל מה שהמירור כנפסלו מחמת סרחון לנטילה ולא לטבילה הטעם כמ"ל בשם המפרשים דעיקר נט"י נתקנו משום וזהמת הידים ונתיי הוא לתרומה וממילא דסרוחין פסילי משא"כ בטבילה:

נפל לחיכו דיו. דדיו יבש הינו סוממים שטעמן מהן דיו דומיא דקומוס וקנקנתום. אבל דיו לא לאחר שטעל גוף הסוממים ממנו אפטר

ר עובדיה מברטנורה ידים מי רביעית פרק א תוספות יום טוב קנג

ציונים

הכל בשרים.
מיון עם הי"ג פס"ג עם פס"ג.
ל"ח פ"י ק"ט פס"ד י"א.
מניח חבית. מיון עם פס"ג.
עם פס"ד פ"י. משה חבית.
מיון עם פס"ג עם פס"ג.
הלופי גרסאות:

ה פסח חבית על יד
ונוסף ד"ג ל' כי
סיקט אלו:

תוספות חדשים
ה במושבה בשרים
קסס הכל לאחיו ח"י
ואפשר לחי לאחיו בעל
גדס וטעם מת דכל שא"ס
מסמח את המים כח"א
כשר ליתן לידים. (ועין
כ"ד"א):

משנה אחרונה

מי הדחה למים כשרים
ונתבטלו ברוב אלא
שינו מראיון דמיום
מלאכה ליכא נתבטלו
דמיום שינו מראה נמי
לא פסלי כדפ"י:
ר' יוסי פוסל כהדסים.

פ"י הרב שאין
רגילות להשתמש בהם
עד שידיוס. ות"ק
ס"ל א"ע"פ שאין
רגילות אין זו מלאכה
כיון דלא מתקן מדי:
ה ובשהוא מדיה את
ידיו בן כשרים.
פ"י הרב שהפסח המים
בהפסח יום בהם את
הגלוסקין ע"כ. ויחיה
למדיק דמאי קמ"ל כיון
שהמים שכלי לא נעשה
בהן מלאכה פשיטא
דכשרין. וי"ל דקמ"ל
דכשרים ידיו במים
לא כשלו המים א"ע"ג
דמס' יום פוטלין
את התרומה ומזמאין
משקה הולין להיות
תהלה ונמלא המים
עמאין א"ע"ג כשרין
דלחולין לא התמירו
לענין טומאה ולא
התמירו אלא בשעת
הכילה ולא
טומאה אלא משום
מיהום כדפ"י לעיל
מ"ב. ומיהו לשון
המשנה דרישא קמ"י
מטביל את הגלוסקין
וסופא קמ"י מדיה ידיו
ולא קמ"י מטביל את
ידיו משמע דאפילו מדיה
ידיו לקותן מדיה
פסל רהיית חברו פסל
הבנות מודחים ולא הבנות
דפסולין בין מדיה

את הגלוסקין. לאחר עריכת הלחם טחין פניו במים. או
בין פעמים שמטבילין הגלוסקים במים. פעמים שמטבילין ידיו
במים ומה בן פני הגלוסקים. והיינו דתנן הכא לאם
הטביל את הגלוסקין במים פסולין לנטילה. דהוי כמו שרה
בן פמו. ואם מדיה בן ידיו.
כלומר מטביל ידיו במים. ומה
פני הגלוסקין בידיו. כשרין לנטילה.
ה"ש. ומכיים הטור סי' ק"ס וזלכד
שלא ישתו מראיתן:

ובשהוא מדיה את ידיו בהק"ש. (כשרים).
הכל בשרים ליתן לידים. אפילו
הש"י לא. מניח חבית בין ברביו
ונמליב. משה חבית על צדה ונוטל ל'ג.)

והקוף

חזון נחום

ה אפילו הש"י. כתוב פ"י ה"ו וא"ג דר' יוסי בני כוונת טחן ונוטל
כדליתא בתוספתא ה"ו בני כוונת יניח הר"ג והר"א ועין פ"י
כדליתא פ"י כ' דלשון למודים ע"כ ועין פ"י כל הכשר בליח את ר"ב:
נותן ונוטל כדליתא בתוספתא ה"ו בני כוונת ניכיל הר"ג והר"א ע"כ.

יבין

פ"י ממרים. ועין מ"ש פ"י ד"א לעדות מ"א. ותו נראה לי פשוט
דגם בזמן שהיה תרומה. א"פ"ה משום לא פלוג גם מי שהיה
טמא מטומאת מת או שרץ וכדומה. היה לריק נט"י לפת
חולין אף שהיה טמא ומטמא להלחם. [ותמיהו מאל על רביו מהר"מ
מ"ן חבית רביו עו"י רמ"ו [א"ח ק"ט ס"ק ע"ן] שיש לזהר מטביל ידיו ע"י
כשרין. ולא ידענה מה הטעם הנכונה בתקנתם. הרי טעם טמאים. וי"ל דכיון
דכחלה נאמר כוונתו במנין. השמ"י י"ו אסור. א"כ נדה נמי תסור. ואשכח מים
על ידיו וזכרים [ואי טביל ידיו במקוה]: (ל' וינטעט ברביו בכל הפיכה
כדי שילאו המים בכחו. וקמ"ל דא"ע"ג שלא אחז בכלי ובשך
מיקרי כח גברא: (ל'ג) א"ע"ג דבשעת שמוטל החבית כבר
שופכת והולכת מאלויה. א"פ"ה מה שהעם החבית מתחלה
מיקרי גם א"ח"כ כח נותן. ואח"ל א"כ השייה זו למה. הרי
כבר היה כאן כח נותן כשנתן המים לתוך החבית. וי"ל אכן
שיעין כח נותן בשעת כניסה. אבל כח נתינת המים לתוך
החבית. כבר פסק לגמרי בשעת הטבילה [רביו ב"י בעור ק"ט. ואין
לשקוט פ"י מ"ג מחבית מים ש"ו לה כרז. ונוטל ידיו מהקוף שמת הברוא.
קנה הקוף א"ן. ובשטעל ידיו מהקוף לריק לפתחו ולסגרו בכל הפיכה ובפיכה
לכ"ו ק"ט ס"ק א"ח]. ולענין דשעת כוונתו לא יחייב שיהיה כח נותן אלא ביהתחב
ויסד הכרזא בכל הפיכה ובפיכה. מ"א"כ הא שיהיה חבית. והביא כחון קלות
המים על ידיו. הרי בשפיכת הקלות והחבית ששומר הוטה מנכר כח נותן [רביו
מנ"א ק"ט ס"ק א"ח]. ולענין דשעת כוונתו לא יחייב שיהיה כח נותן אלא ביהתחב
מחבית כמניח כח ברכיו לעיל שכתב רביו מנ"א בעלמו [שם סק"ן] שריק לנטע
החבית בברכיו בכל הפיכה ובפיכה. אמנם ל"מ מרבותינו שלא ירצו מוח רך על
שעלף חלב כחון. ה"א דהכא בעושה חבית מירי שחזו החבית כשפשו. וע"י
מקל לחון. ואלו יסר ידיו מהחבית. יתלב חבית על מכונן. ולא יקל. ולפי
גם בשפיכת חבית מיקרי שפיר כח גברא. וא"פ"ה גם על זה פליג ר' יוסי.
ומאריך שפיכה כחון ממש בכל פסם ופסם. מ"א"כ חבית של ברביו לעיל. שכבר
חבית מוח ושוך של כחון כלל. ומה ל"ל לשע"ד כוונתו בקלות מים ש"א
משומע. או כל זמן שחזו חבית יד של ברול שבאחורי הפימפע. מחשב כח
גברא. משום דכשיסר ידו מהחבית יד הוא. ועלה הבית יד ופסיק יתיב מלקח.
ולפיכך

ככרות לחם נקי וטהור: ואם הדיח בהן ידיו. ומה את הגלוסקין
בזיו: בשרים. המים שכלי לנטילה. שלא נעשית מלאכה
במים שכלי אלא במים שלקח בחפניו: מניח חבית בין
ברביו. וברכיו מושיעין לשפוך והיינו כח גברא ומ"ה לא פליג
ר' יוסי בהא: ומשה חבית על
צדה. ואפילו הלך וישב לו א"ח"כ.
והחבית שופכת מים כל היום כלו.
מחמת הטייתו הוא. וחשיב כח
גברא

מלאכת שלמה

שכתב רביו ירוחם ז"ל על התוספות כתבו שהמים שהתחמו מדיה
את ידיו בהם כשרים אם לא נטמאו מראיהם וסגרה מדבריהם שאפילו
נטל בהן ידיו וידיו כשרים כ"כ אם נטלן במקום אחר והדיחם עם ע"כ
וכן נראה מדברי ספר התרומה שכתב ואם הדיח בהם התחמו את ידיו
מחמת העיסה המים כשרים ע"כ: אפילו הש"י וא"ע"ג דר' יוסי בני כוונת

תפארת

יבין

חלק ויפה: (כ"ט) לתרמ"ט ר"ל שחפן מים בכפו. ומה פני
הגלוסקין. ולספר התרומה היינו שהדיח בהן ידיו מבלק.
[ול"מ מדקאמר ובשהוא מדיה וכו' ולא קאמר שדליח בהן את ידיו. משמע לכאורה
כרמ"ט. דאזכר בהן גלוסקין דרישא ק"י. מיסו י"ל דגם לספר התרומה ק"י
אזכר גלוסקין. רק ה"ק אם עיקר כוונתו להיות ידיו. א"ע"ג דא"כ מה בריו
המים הגלוסקין. ש"ן: (ל) להתרמ"ט ה"ל ה"ט דכשרים. מדלל
נעשה מלאכה רק בהמים שחפן. ולספר התרומה ה"ל ה"ט
משום דמהם ידים העוסקים בבלק נקיים הם. וה"ל כמדיח
כלים מודחים. דלא מיקרי הדחת מלאכה [כך כתב רביו ב"י].
ואלו משום הבלק שכל ידיו. וי"ל דס"ל לספר התרומה דבלק
שאינו מאלו לא מיקרי לכלוך. [ואין לקשות טון למר או למר. ע"כ]
הרי בריו בלא טען נעם במים הבארים וטמאו ע"י זה. וי"ל דוקא מים שנטל
בהן לברו טמאו. ואפילו היו ידיו נקיות קודם נטילה. אבל ע"י מגע ידיו לא
טמאו. וגדולה מזו כתב רביו עו"י בשם דש"ל [ס"ו ק"ט ס"ק א] דהוא"מ מ"א"כ
ואם בריו מהדלי כדי לטעול ידיו. לא טמאו המים שכלי. מיסו בהיו ידיו
מנוקלים. ותתן לתוך הדלי. אפילו לא נתכון לקנות דלא נוסלו מים מלאכה.
נפסלו מדיח שופטין משם. ואין לקשות טו לחזי דאחריק לעיל במשה א' דכיום
מוחיים להב"ס ידיון זה תחת זה ולטעול ידיון כחת. ואמאי והרי התחמוס
שעלן במים שברך רתלו בהן העלוים. וכבר נעשה בהן מלאכה. וי"ל הנה בין
דשון משבו מתחלה לטעול בדרך זה משבו טון כ"ד א' [וכס"י ק"ט ס"א]. אמנם
אם עכל ידיו גדלי שאין עו"י ס"ה והתחון לע"י דמתי בשעת הדחה מאל
[כס"י ק"ט ס"א]. וי"ל דוודאי נפסלו המים שכלי משום מלאכה אף שהיו ידיו
נקיות מתחלה: (לא) שאין מים דעת שלימה. וכל שכן שחזרתין
לכעניו ונדה לשפוך בהם על ידיו [א"ח ס"א]. וא"ע"ג ש"ן
טמאין במשא. והיה אפשר שיטעול ידיו מאלה טמור. או
שיטבטל בנהר. מה מהני. והרי כולנו טמאי ממים. והרי
זה טובל ושרץ בידו. ומן הדיו היה כיון דרק משום שרץ
תרומה תקנו נט"י גם בחולין. והשתא שאין תרומה ויש
טומאה דבוקה בכו בשוטינו. תתבטל נט"י מכל וכל. אלא
מדאחר במניין מלאכול חולין בלי נט"י. משום ונגדר מולחא
הרי בכה"ג שאפשר במניין מים סוב. גם כשנתבטל טעם
האיסור. א"פ"ה האיסור במקומו עומד. ואין ב"ד האחרון
אפילו גדול מהראשון ויכול לבטל תקנת ב"ד הקדום [התרמ"ט]

הנלק כשרין וכ"כ ב"י בשם ספר התרומה ג"ס בזה כשרין וכן כשרין
רמ"א וכבר כ"י כ"ו לעיל מ"ב. אלא שכלל כתב ב"י דמדיח ידיו מן
דוקא מן הלכלוך פסל הא סתמא קמ"י ואפילו משוריה התבטל במשע. וה"ו
משוריה הבלק ובין ממי רהיית חברו:

אפילו הש"י. או מיירי שנוטל לחולין ניהא לחולין לא בעי כוונה אפילו כעבילה. ואי מיירי לתרומה דכני כוונה. בכוונת הנוטל פני א"ע"פ שהנותן לא מתכוין. ובתוספתא
תניא נמי דכבושת טחן או הנוטל בני ור' יוסי פליג דכוונת שיהיה בעי. והשתא מדלל פליג ר' יוסי הכא גבי חש"ו כדפליג בסופא דמתני. וי"ל דמתני' לא חייבי
אלא בחולין דלא בעי כוונה. ותוספתא בתרומה. ור"ג כתב דלא פליג ר' יוסי בש"ו ד"ס' דכני כוונה נכונה ע"כ. והדבר תמוה דבכל דוכתא אמרי' דלאו בני דעה
ניהו ולא נתקל אדם בזה. ואפשר דכני כוונה ר"ל שמתכוין לעשות כמו שאל' הנוטל ובהני בני לר"י א"ע"ג דלא מתכוין לעשרה. ודאינו כב"י כתב בשם הרשב"א
הא דלחולין לא בעי כוונה כנטילה היינו לנגיעה דחולין אבל לאכילה חולין נמי בעי כוונה משום שרץ תרומה תקנו ע"כ. ולפ"ו י"ל דתוספתא חייבי לאכילה ומתני' לנגיעה.
אלא שדברי הרשב"א ז"ע הא לנגיעה דחולין לכ"ע לא בעי נטילה כלל כדאמר פ"י אין דרושין דף י"ח: כוונה חבית על א"ה. פ"י הרב דהויב כח גברא. וילפי' כח
גברא כש"י מכתובי והיה הטעור על הטעם. ב"י בשם הגמיו'. ועי' פ"י דפרה מ"ח דמהכא וילפי' נמי דכני כוונה:

אם פעם אחת עד הפרק ובידו אחת הוא דסגי בפעם אחת. א"ע דאין בכלי רביעית אלא דאחי משירי טהרה. אבל לשתי ידיו אף ע"ג דאחו משירי טהרה. לא מהני עד שיטול ב' פעמים. ראשונים עד הפרק. ושניים עד הפרק. ומצ"ס מפרש רש"י שפיכה אחת משפיכה אחת. וכשנטול שתי ידיו בשפיכה אחת המים מוטמאין בידו אחת. ומלא רוחן השניה במים שנטמא. ולא טהרו ידיו עד שיטול מים שניים מרביעית. אבל כשנטול ידו אחת בלבד. בשפיכה אחת. טהרה ידו. וכשנטול מים שניים לטהר המים שעל ידו. סגי בפמות מרביעית ואין הלכה כר"מ: נפל כבר של תרומה. היכא דנטלה את הראשונים מרביעית ונפל עליהם ככר של תרומה. או נגע בככר של תרומה עם המים שבזו קודם שינגבם. או קודם שיספוך עליהן מים שניים: טהור. לדי היכי דמהנו לטהר ידיו. מהנו גמי לטהר עלמן: ר"י מטמא. דסבר

ידו טהורה. לשני ידיו. משטיפה אחת. ר"מ מטמא ד) עד שיטול מרביעית. נפל כבר של תרומה. טהור. רבי יוסי מטמא ה) :

נטל

ב' רביעית וזה לפי פירושו דברי שא"ל אבל לפי הרמב"ם דברי שא"ל מלאתי בפירות בנא"י שפרש דקאי אמיה שניים. שאם נפל ככר של תרומה באלו מים שניים. סובר ת"ק דטהור כמו במים שניים בעלמא. כמו שנתבאר במשנה דלקמן. ור"י אומר שאלו מים שניים מטמאים ככר של תרומה. כמו מיכ ראשונים אשר הם תחלה. הואיל ומים ראשונים היו שטיפה אחת לשני הידים ע"כ: ר"י מטמא. מחוך פ"י הר"ב דפלוגתא דסיפא תליא דברי שא"ל. וכתב דהל' כה"ק:

מלאכת שלמה

בדף ע"ו לנדב"ת ר"ת ז"ל וז"ל וה"פ משטיפה אחת שגרף לשפוך מן הכלי על ידיו שני פעמים כדמוכה בכתה דוכתי במסכת ידים לר"ך מים ראשונים ושניים ועל זה קאמר ואם נטל ידו אחת משטיפה אחת גדולה שהיא כשתים ידו טהורה כיון שיש בשפיכה זו כשיער מים ראשונים וקמטיים כסיפא שתי ידיו בשטיפה אחת ר"מ מטמא עד שיטול מרביעית א"ע"ג דכשנטל בשתי שטיפות לא צרי רביעית השחף לליכא אלא שפיכה אחת לר"ך רביעית בשטיפה זו אבל ידו אחת אין לר"ך רביעית כי אחי משירי טהרה אלא שמהא אחת שטיפה מרובה כשתים עכ"ל ז"ל. אבל רש"י ז"ל גרים התם הנוטל ידו אחת ואחת בשטיפה ידיו טהרות ופי' הנוטל ידו אחת מן הכלי בוריקה על ידיו בתקון חכמים ואחת בשטיפה בנהר ב' טאה ע"כ. ובסמ"ג עשין כ"ו כתוב שזה מדבר כשהעביר כבר הטיט וכבר החוץ ועושה אחת מרובה כשתים ע"כ. והציאו הטור שם בשם ספר המלכות דמה שמוכר ראשונים ושניים היינו דוקא במים שבאין לטהר. אבל מלבד אלו לר"ך ליתן עליהם פעם אחת כדי להסיר מן האכלוך וכל דבר שחזן ואוחס לא הזכיר במשנה

אבל לשתי ידיו כ"ו לא מהני עד שיטול ב' פעמים. עיין מ"ס בזה בסוף מתניתין דלקמן. ומ"ס הר"ב בשם הרמב"ם דכ"מ לענין מים שניים אי צרי רביעית אי לא. לשתיים אויל דהא דפנן בפ"ק מי רביעית נותנין לידים. מפ' נמי על מים שניים כמ"ש שם הר"ב בשמו. ומ"ס הר"ב ואין הל' כר"מ עיין מ"ס בזה במתניתין דלקמן: נפל כבר של תרומה. עיין מ"ס בזה במשנה דלקמן [ד"ה] ונפל: כבר של תרומה. כתב הר"ב היכא דנטל את הראשונים ברביעית וזה לפי פירושו דברי שא"ל אבל לפי הרמב"ם דברי שא"ל מלאתי בפירות בנא"י שפרש דקאי אמיה שניים. שאם נפל ככר של תרומה באלו מים שניים. סובר ת"ק דטהור כמו במים שניים בעלמא. כמו שנתבאר במשנה דלקמן. ור"י אומר שאלו מים שניים מטמאים ככר של תרומה. כמו מיכ ראשונים אשר הם תחלה. הואיל ומים ראשונים היו שטיפה אחת לשני הידים ע"כ: ר"י מטמא. מחוך פ"י הר"ב דפלוגתא דסיפא תליא דברי שא"ל. וכתב דהל' כה"ק:

נטל

ע"כ. וכתבתי בר"פ דלעיל בהגה"ה: בפ"י רע"ל לר"ך להיות א"ע"ג דאין בכלי רביעית אלא דאחו משירי טהרה אבל לשתי ידיו א"ע"ג דאחו משירי טהרה לא מהני עד שיטול שני פעמים ראשונים עד הפרק ושניים עד הפרק והוא פ"י שני לה"ר שמשון ז"ל ופי' עוד ובהא ליכא מאן דפליג אר"מ. ופירשו הר"ם והרא"ש ז"ל נטל ידו אחת שלא לטהר אלא ידו אחת ונטלה בשטיפה אחת ולא שפך פעמיים עליה ידו טהרה א"ע"ג על זה היו במים רביעית אלא דאחו משירי טהרה אבל אם נטל שתי ידיו בשטיפה אחת ר"מ מטמא עד שיטול מרביעית א"ע"ג דאחו משירי טהרה כיון שלא שפך פעמיים על ידו. אבל אם היו רביעית נטהרו ידיו בשטיפה אחת: נפל כבר של תרומה על המים שנטלו מידיו לארץ טהור כמו שדיו טהורות: ר' יוסף מטמא הככר א"ע"ג שהידים טהרות מילי דהוא חסיפא נטל את הראשונים ואת השניים למקום אחד ור"מ סבר דל"ד דהתם אפסוק והיו הראשונים טמאים ולא טהרום השניים והכא לא אפסוק ע"כ. טהור דר"מ סבר דדי היכי דמהני וכו' כדפי' רע"ל:

שחין

יבין

אחת: ג) נקט סתמא מדר"ל אף שנטל בשחית מרביעית הגו. וכגון דאחו משירי טהרה. ופ"ש בנטל מרביעית בשטיפה אחת. או בשחית מרביעית משירי טהרה וב' שטיפות. דהרי אז קיהרו שניים את הראשונים. מיהו כל זה לחולין. אבל לתרומה לכ"ע צרי ב' שטיפות. ושתיהם שפיכה ראשונה רביעית [עיין ב"י ס' ק"פ ד' פ"ח ע"ג. ולרא"ד פ"א ממקוה] דגם לחולין לר"ך ב' שטיפות. לר"ך לאוקמה כהא דא"ע"ג דאין בו רביעית. א"פ"ס כיון דאחו משירי טהרה. ולא טול רק יד אח' עולה לו לשטיפה ראשונה. אבל פחות מרביעית שאינו משירי טהרה שנטל בהן יד אח'. אפילו בב' שטיפות. לא מהני. א"ע"ג דכשנטל ב' ידיו מרביעית. בב' שטיפות. לכ"ע מהני. והרי לא הגיע לכל יד רק פחות מרביעית. התם שאני דעכ"פ נטל מרביעית: ד) אף דאחו

תפארת ישראל

יבין

משירי טהרה. א"פ"ס כיון שנטל ב' ידיו. והמים הן פחות מרביעית לר"ך ב' שטיפות גם לחולין לר"מ: ה) ואז אפילו נטל ב' ידיו משטיפה אח' ידיו טהורות. והכי קו"ל [מג"א ק"פ ס' ג]. ולהרמ"ם אפילו כשתים משירי טהרה לר"ך למים ראשונים רביעית. ולפ"ך אוקי למתי' דהא דנטל ידו אח' בשטיפה אחת ברביעית סגי אפילו לתרומה. אבל בנטל ב' ידיו בשטיפה אח' ברביעית. לא מהני עד שחזור ויטול גם מים שניים ברביעית. גם לחולין לר"מ. אבל לר"ך גם בנטל ב' ידיו מרביעית בשטיפה אחת מהו לחולין. אבל לתרומה לעולם לר"ך ב' שטיפות. וספק כשתים [פ"ו מניסות ס"ו ועיין רע"ב כ"ט ס' ג]. ו) אפסוקי מילתא דר"מ הוא דקאמר בהרישא דכשנטל אפילו ב' ידיו ברביעית ידיו טהורות. וקאמר הכא שאם נטל מרביעית בפעם אח'. ונפל כבר לתוך המים שנטל. ונקט תרומה [לרבותא: ז) כידיו שנטהרו בזה: ח) ס"ל דעכ"פ מים עלמן טמאין. ומטמאין להככר. דמידו דהוה

דהוה

נפל כבר כפי מ"י פ"א ע"ה מקוה"ת כ"ג:

חלופי גרסאות

א ידו טהור כפי מ"י פ"א ע"ה כ"ג:

תוספות חדשים

א בהר"ב ד"ו נטל ידו כ"ו לטהר המים שעל ידו. וכ"כ הר"ם ומ"ס"ם דבהא ליכא מאן דפליג לר"מ ובככר של תרומה הוא דפליגי וכו' ה"ל לפ"ש דלהרמב"ם דוקא לתרומה עיקר מים שניים כמ"ש הכ"מ כפי"א מה' מקוה"ת וכפי' הרמב"ם דהיינו לר"מ אבל לת"ק אפילו שתי ידיו משטיפה אח' י"א ע"ש:

אליהו רבה

הרביעית אלא שירי הימנו ולא עשה רק שטיפה אחת ידו טהרה ור"מ מטמא אפילו לידו אחת עד שיתן עליו רביעית שלם או שתי שטיפות: לשני ידיו משטיפה אחת. דכ"ה הכל עד שיטול מרביעית כלומר עד שיטול כל הרביעית שלם או אם שירי סימנו יפ"ש ב' שטיפות. ומשם ראשונה שטיפה מרביעית נותנין אף לבנים בשתי שטיפות. ששני ידיו לר"ך ב' שטיפות או כל הרביעית:

משנה אחרונה

ולא פירשו העם לחלק בין ידו אחת לשתיים. והתוס' בחולין דף ק"ו כתבו דהא ליד אחת טהרה בראשונים לבד היינו שהיה השפיכה מרובה כשתים ע"כ ובגיטין דף ע"ו כתבו דמרוכה כשתים שם זה שיטור שני פעמים עד הפרק. ובשתי ידיו משמע ללא מהני מרובה כשתים. ולר"ך לחלק. דכשני ידיו ומנין דנוטלן בשפיכה אחת אצת ורוחן השניה במים שנטמאו כ"ס ד"ת הרמב"ם לפי פירושו ולכך מלר"ך מים שניים וס"ל להאי תנא דככה"ג שלא נטהרו המים שחזן המים נחמד ורוחן האחר במים שנטמאו שכולן במדרגת יד אחת תשיב ע"ס וא"כ כ"ס אדם אחד בשתי ידיו ולא חיישין שנטמאו המים. ולפ"ו לית הלכתא כמתני' דהכא בהא דמחלק בין יד אחת לשתיים ונתע דלי נימא דכ"ד אחת לא צרי מים שניים וכל עיקר מים שניים באים לטהר המים שלא נטלו כבר של תרומה שנוגע בהן ולא לטהר הידים שחזן כמ"ש הרב רפ"ק וא"כ היכי קמני לקמן מ"ג נטל ידו אחת ומלך ונתן את השניים לטהר ידו אחת ומטמאין זא"ו כדרך שנטמאין ככר של תרומה. והא הכא אמרי' דכ"ד אחת אין מטמאין ככר של תרומה אלא ע"כ דכ"ד מתני' דהכא ר"מ הוא דקתני כסיפא דכ"ר ר"מ וליה הלכתא כותי'. והא דכתב הר"ם דלא אשכחן מאן דפליג אר"מ היינו לענין שתי ידיו דשני מים שניים עד שיטול מרביעית וכן לענין נפל כבר של תרומה אחר נטילת רביעית בכל בני הלכתא כר"מ אבל לא בהא דמחלק בין יד אחת לשתיים כדמוכה במשניות דלקמן דאין חילוק בין יד אחת לשתיים ולעולם כתי מים שניים טעמם של הרא"ם והטור שלא הביאו חילוק זה ותמה הב"י ע"ז ולמאי דפי' ניהא: עד שיטול מרביעית. לפי' הרמב"ם נימא דאשניס קאי שר"ך רביעית. אבל לפי' הר"ב ה"ל למיתי עד שיטול מים שניים כדכתב לעיל שיטול ראשונים ושניים עד הפרק. וז"ל עד שיטול מרביעית ה"ק דידיו טמאין כל זמן שלא נפל שניים אא"כ נטל הראשונים

ב נטל אח הראשונים למקום א'...
הוא נטל אח הראשונים למקום א'...
הוא נטל אח הראשונים למקום א'...

חלופי גרסאות

ב על הראשונים דבר ג'...
ב על הראשונים דבר ג'...
ב על הראשונים דבר ג'...

תוספות חדשים

ב תו"ש ד"ה ונפל כו'
לא בעשו תהלה כו'.
ועין כמג"א סי' קס"ב...
ס"ק ע' ע"י אף כביעות...
דמקום שגילה ונשטח...
נטילה בכל עמאלו ע"כ...
דמשמע דלף לחולין נשטחו:

מישנה אחרונה

הראשונים מרביעית ועד שיפול היינו כמו אס נטל וכהאי לישנא מיינו בס"ד דבבב עד שיוציא את כל הקופה כלומר א"כ הוציא את כ"פ"ו דנגעתי עד שיעמאין כהן:

ב ונפל ככר של תרומה על הראשונים טמא. משמע דככר של חולין אין מעמאין לחולין לא לרי"ך מים שניים דלגבי חולין הראשונים נמי טורחין וע"כ צ"ל כן דלאת"ה אלא הראשונים טמאין אף לחולין וכי הא דפי' הכר פי"ח דפרה וכו"כ דטהרות שכל הפוסל את התרומה מטמא את המטה אפילו חולין להיות תחלה א"כ ה"ל המים הראשונים נטעין תחלה ומטמאין גם השניים ומטמאין אפילו ככר של חולין דראשון עושה שני חולין ואמתי חני של תרומה דוקא וכן הקשה בתו"ש ע"פ זבאת הקיפה זו היא בכלל שאלת הראשונים שמכיא לקמן בשם הראב"ד דלפי' לתרומה מאי מהני מים שניים ואדרבה נטמא דחורין הראשונים ומטמאין השניים ואין להן עתרה לעולם ובתירוטו שם של אש שומאית ידיים הריכו נטילה אלא משום כולוץ וזיעה וכו"כ דשי"פ ס"ק דמטב דף י"ד דלי מים שניים טמאה ניחוש שמה נגע בזה ונטמא גופו וכו"כ הרא"ש בפירושו ספ"ו דטהרות. ונתמיל א מיישב הכל שאין ככר של תרומה גבי נטל מרביעית לרבותא דלפילו של תרומה טהור חני הכא נמי של תרומה ולא דוקא דה"ל של תרומה פ"ח מה"ל אה"ט דין יו"ד דהא דכל הפוסל את התרומה מטמא אף משקה חולין היינו לענין תרומה שאם נגעו משקין אלו בתרומה עשהה שני וכתב הכ"מ שם שפסוק

ב נטל את הראשונים למקום א'. ל' הר"ב שנטל את הראשונים בפחות מרביעית. דאלו מרביעית הא ס"ל ת"ק דר"י לעיל דהמים עלמן נטערו ג"כ. ואין הלכה כר"י לגבי. ת"ק אכל מה שהוסיף הר"ב וכתב כגון דאחו מסידי טהרה. קשיא לי. דהיינו דוקא לר"מ דמריך מים שניים. אף לדאחו מסידי טהרה כשנטל שתי ידיו וכבר כתב הר"ב לעיל דאין הלכה כר"מ וא"כ למאי הדר הכא וכ' פי' המשנה אליבא ללא מורך. אכל אפשר לי לומר דהא דכתב לעיל ואין הלכה כר"מ מפירושו של הרמב"ם

יאל לו כדרכו בפסקי ההלכות ולפי פירושו של הרמב"ם לעיל הוא שכתב כן. אכל לפי פי' הראשון שהוא פירושו של הר"ש לא ס"ל דאין הלכה כמותו. והר"ש כתב ב"ל האחד שבגליון. פירושו לייבא מאן דפליג לר"מ. גם צהו"ס העתיקו דברי ר"מ

לפסק הלכה בפ"ח דחולין דף קי"ז. ופירושו כפי' הר"ש והלךר אחי שפיר שמפרש הר"ב מחני' דהכא אליבא דר"מ. והיינו לפי פי' הראשון דלא כפי' הרמב"ם ודעו דלפי' הרמב"ם אף מה שכתב הר"ב צ"ח דמייירי שנטל את הראשונים בפחות מרביעית. נמי ליחא. לדידו' לא אמר דפחות מרביעית בני אלא במים שניים. כדלעיל: **ונפל** ככר של תרומה על הראשונים טמא. מרקהני של תרומה ס"ל להרמב"ם דלא הריכו שניים אלא לתרומה. אכל לחולין אף בראשונה נטערו הידים. וכי נפל עליהן ככר של חולין טהור. כ"כ הכ"מ פי"ח מה' מקואות. והב"י ס"ס ק"ס. כלומר דחילו היו לריכוין אף לחולין מים שניים. א"כ הראשונים מטמאין מחמת הידים והרי הם תחלה ומטמאין אף החולין וכדפסק במשנה ז' פ"ח דפרה כל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תחלה. ופי' הר"ב לטמא חולין. ע"כ. אכל כל שאר הביסקים מזריכים אף לחולין מים שניים. וקשה לדודוהו הא דקתני של תרומה. ונראה בעיני דאע"ג דלא חלקו בין כ"י לחולין לג"י לתרומה. הואיל ונ"י דחולין משום סרך תרומה היא. מ"מ לענין טמאה חילקו בה. דבג"ו דתרומה המים נטמאין לתרומה אכל בשל חולין לא כן הוא. ואע"ג דהן כל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תחלה ולחולין הוא כדפי' הר"ב. לא שנו אלא במסקים דעלמא. אכל לא במים שנטעין בהן. דבאותן כיון שצ"ח לטהר לא נעשו תחלה לחולין כלל. בא והגע עלמך דאף לתרומה כשנטל מרביעית לפירות הר"ב. טהרו אף הראשונים. ולהרמב"ם השניים מיהא טהורים הם ואמאי נטערו אלו ואלו הרי הראשונים נטמאין ודאי מהידיים. והשניים ג"כ הרי נטמאין מן הראשונים אלא הם אמרו סתם ידים שניות לתרומה ומטמאין המשקים להיות תחלה. והם אמרו שאם נטל מרביעית להר"ב או כשנטל שניים להרמב"ם דאף אותן המים עלמן טהורין הן. ואם כך לתרומה. יכולי לומר דלחולין לעולם המים טהורים. ועיין לקמן: **ועל** השניים טהור. כתב

ב נטל את הראשונים (ט) למקום אחד. ואת השניים למקום אחר. ונפל ככר של תרומה על הראשונים טמא. ועל השניים טהור (י). נטל את הראשונים ואת השניים למקום א' (י*) ונפל ככר של תרומה. למקום שנטלו ראשונים. טמא הככר. וה"ה אם נגע הככר במים ראשונים שעל ידיו. שהככר טמא: על השניים טהור. דשניים טהורים הן. אכל ראשונים ושניים למקום בפחות מרביעית. נמי ליחא. לדידו' לא אמר דפחות מרביעית בני אלא במים שניים. כדלעיל: **ונפל** ככר של תרומה על הראשונים טמא. מרקהני של תרומה ס"ל להרמב"ם דלא הריכו שניים אלא לתרומה. אכל לחולין אף בראשונה נטערו הידים. וכי נפל עליהן ככר של חולין טהור. כ"כ הכ"מ פי"ח מה' מקואות. והב"י ס"ס ק"ס. כלומר דחילו היו לריכוין אף לחולין מים שניים. א"כ הראשונים מטמאין מחמת הידים והרי הם תחלה ומטמאין אף החולין וכדפסק במשנה ז' פ"ח דפרה כל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תחלה. ופי' הר"ב לטמא חולין. ע"כ. אכל כל שאר הביסקים מזריכים אף לחולין מים שניים. וקשה לדודוהו הא דקתני של תרומה. ונראה בעיני דאע"ג דלא חלקו בין כ"י לחולין לג"י לתרומה. הואיל ונ"י דחולין משום סרך תרומה היא. מ"מ לענין טמאה חילקו בה. דבג"ו דתרומה המים נטמאין לתרומה אכל בשל חולין לא כן הוא. ואע"ג דהן כל הפוסל את התרומה מטמא את המשקין להיות תחלה ולחולין הוא כדפי' הר"ב. לא שנו אלא במסקים דעלמא. אכל לא במים שנטעין בהן. דבאותן כיון שצ"ח לטהר לא נעשו תחלה לחולין כלל. בא והגע עלמך דאף לתרומה כשנטל מרביעית לפירות הר"ב. טהרו אף הראשונים. ולהרמב"ם השניים מיהא טהורים הם ואמאי נטערו אלו ואלו הרי הראשונים נטמאין ודאי מהידיים. והשניים ג"כ הרי נטמאין מן הראשונים אלא הם אמרו סתם ידים שניות לתרומה ומטמאין המשקים להיות תחלה. והם אמרו שאם נטל מרביעית להר"ב או כשנטל שניים להרמב"ם דאף אותן המים עלמן טהורין הן. ואם כך לתרומה. יכולי לומר דלחולין לעולם המים טהורים. ועיין לקמן: **ועל** השניים טהור. כתב

חזון נהום

ב נטל את הראשונים (עיין מלאכת שלמה אות ב'). עיין כפי' הר"ב ובתו"ש ז"ל. ועיין בב"י סי' קס"ב פ"ב כפי' המ' ועיין בתו"ש: בראש

תפארת יבין

דקח אסופא כשנטל ראשונים ושניים למקום א' דמזו כ"ע דכבר נטפל לשם נטמא. ור"מ ס"ל דשתי כופא דאפסוק בין ראשונים לשניים וכבר הל שם עומאה על הראשונים. משא"כ הכא דלא אפסוק לא חל שם עומאה על השניים מעולם. (מיהו להרמב"ם פי"א ממקואות ה"ג) דוקא בתרומה לרי"ך ב' שפיות לכל יד. ומיהא לא שפך רק פעם א'. מתמיד בה ר' יוסי. ולהראב"ד שם גם לחולין לרי"ך ב' שפיות. ולהכי גם בככר חולין מתמיד ר' יוסי. ונ"ל דלראב"ד הא דקטע תרומה. היינו רק לרבותא דר"מ. ועיין רבינו כ"מ שם שנתקפה מזה להראב"ד. וחו צ"ל דמדנקט פלוגתייהו כגמל ככר להמים. ולא נקט שנגע בידיו לחין בככר. משמע כה"ס דהא כנגע בככר בידיו לחין מודה ר' יוסי דקין דידיו טהורות. גם בככר שנגע טהור. אמנם בגליון הר"ש י"ל טמאה אחרת. וזאת אחרת שגם כנגע בידיו לחין בככר פליגי. ונ"ל גם לנטוחא זאת נמי כה"ל. דנקט שנטל ככר להמים לרבותא דר"מ. מלבד ש"ל דכיון דנטוחא זו אליבא דהרמב"ם אול. דס"ל דקין בככר תרומה מתמיד ר' יוסי. ומנו שמפורש שם בהנחא. א"כ כיון דלהרמב"ם גם כשנטל מרביעית שלם מזריך לתרומה ב' שפיות. פשיטא דגם ידיו לא נטערו הכא. דנשען בשפיה א'. ואין כאן רבותא כנגע בככר בידיו. עפי מאילו נפל הככר להמים. וקו"ל כר' יוסי (רמב"ם ס"ס: ע) להרמב"ם [שם] מיירי ששפך הראשונים רביעית בפעם אחת. ולהכי דוקא בתרומה שזריך ב' שפיות. נטמא הככר. הא ככר חולין שנטפל לראשונים לא נטמא. אע"ג שמשקין שנגעו בידים שניות נעשו תהלה. שנטמא לחולין. הכא דנטל הראשונים מרביעית

ישראל

בפעם א' לא נטמא הככר. ולהראב"ד ושאר פוסקים דס"ל דגם לחולין לרי"ך ב' שפיות. ואף שהיה כשפיה ראשונה כשנטל ראשונים ושניים וכבר הל שם עומאה על הראשונים. משא"כ הכא דלא אפסוק לא חל שם עומאה על השניים מעולם. (מיהו להרמב"ם פי"א ממקואות ה"ג) דוקא בתרומה לרי"ך ב' שפיות לכל יד. ומיהא לא שפך רק פעם א'. מתמיד בה ר' יוסי. ולהראב"ד שם גם לחולין לרי"ך ב' שפיות. ולהכי גם בככר חולין מתמיד ר' יוסי. ונ"ל דלראב"ד הא דקטע תרומה. היינו רק לרבותא דר"מ. ועיין רבינו כ"מ שם שנתקפה מזה להראב"ד. וחו צ"ל דמדנקט פלוגתייהו כגמל ככר להמים. ולא נקט שנגע בידיו לחין בככר. משמע כה"ס דהא כנגע בככר בידיו לחין מודה ר' יוסי דקין דידיו טהורות. גם בככר שנגע טהור. אמנם בגליון הר"ש י"ל טמאה אחרת. וזאת אחרת שגם כנגע בידיו לחין בככר פליגי. ונ"ל גם לנטוחא זאת נמי כה"ל. דנקט שנטל ככר להמים לרבותא דר"מ. מלבד ש"ל דכיון דנטוחא זו אליבא דהרמב"ם אול. דס"ל דקין בככר תרומה מתמיד ר' יוסי. ומנו שמפורש שם בהנחא. א"כ כיון דלהרמב"ם גם כשנטל מרביעית שלם מזריך לתרומה ב' שפיות. פשיטא דגם ידיו לא נטערו הכא. דנשען בשפיה א'. ואין כאן רבותא כנגע בככר בידיו. עפי מאילו נפל הככר להמים. וקו"ל כר' יוסי (רמב"ם ס"ס: ע) להרמב"ם [שם] מיירי ששפך הראשונים רביעית בפעם אחת. ולהכי דוקא בתרומה שזריך ב' שפיות. נטמא הככר. הא ככר חולין שנטפל לראשונים לא נטמא. אע"ג שמשקין שנגעו בידים שניות נעשו תהלה. שנטמא לחולין. הכא דנטל הראשונים מרביעית

יבין

בפעם א' לא נטמא הככר. ולהראב"ד ושאר פוסקים דס"ל דגם לחולין לרי"ך ב' שפיות. ואף שהיה כשפיה ראשונה כשנטל ראשונים ושניים וכבר הל שם עומאה על הראשונים. משא"כ הכא דלא אפסוק לא חל שם עומאה על השניים מעולם. (מיהו להרמב"ם פי"א ממקואות ה"ג) דוקא בתרומה לרי"ך ב' שפיות לכל יד. ומיהא לא שפך רק פעם א'. מתמיד בה ר' יוסי. ולהראב"ד שם גם לחולין לרי"ך ב' שפיות. ולהכי גם בככר חולין מתמיד ר' יוסי. ונ"ל דלראב"ד הא דקטע תרומה. היינו רק לרבותא דר"מ. ועיין רבינו כ"מ שם שנתקפה מזה להראב"ד. וחו צ"ל דמדנקט פלוגתייהו כגמל ככר להמים. ולא נקט שנגע בידיו לחין בככר. משמע כה"ס דהא כנגע בככר בידיו לחין מודה ר' יוסי דקין דידיו טהורות. גם בככר שנגע טהור. אמנם בגליון הר"ש י"ל טמאה אחרת. וזאת אחרת שגם כנגע בידיו לחין בככר פליגי. ונ"ל גם לנטוחא זאת נמי כה"ל. דנקט שנטל ככר להמים לרבותא דר"מ. מלבד ש"ל דכיון דנטוחא זו אליבא דהרמב"ם אול. דס"ל דקין בככר תרומה מתמיד ר' יוסי. ומנו שמפורש שם בהנחא. א"כ כיון דלהרמב"ם גם כשנטל מרביעית שלם מזריך לתרומה ב' שפיות. פשיטא דגם ידיו לא נטערו הכא. דנשען בשפיה א'. ואין כאן רבותא כנגע בככר בידיו. עפי מאילו נפל הככר להמים. וקו"ל כר' יוסי (רמב"ם ס"ס: ע) להרמב"ם [שם] מיירי ששפך הראשונים רביעית בפעם אחת. ולהכי דוקא בתרומה שזריך ב' שפיות. נטמא הככר. הא ככר חולין שנטפל לראשונים לא נטמא. אע"ג שמשקין שנגעו בידים שניות נעשו תהלה. שנטמא לחולין. הכא דנטל הראשונים מרביעית

כאן עומאה לומר שאלו מטמאין את אלו. וכלא"ה נראה דהא דנקטא מחני' ככר של תרומה לא נטמא הככר עליו. ועוד נראה לפי מ"ש הראב"ד בהשגות פ"ח מה"ל אה"ט דין יו"ד דהא דכל הפוסל את התרומה מטמא אף משקה חולין היינו לענין תרומה שאם נגעו משקין אלו בתרומה עשהה שני וכתב הכ"מ שם שפסוק

נמקום אחד. ופול ככר של תרומה עג המים טמא. כדקתי סיפא שאין השניים מטהרים אלא מים שע"ג הוד. כלומר הראשונים שע"ג ידיו השניים מטהרים אבל הראשונים שנפלו לארץ. אין השניים מטהרים: ונמצא על ידיו קיסם או צרור. חע"פ שהן רפויין ולא חייבו שהמים באים בהם: ידיו טמאות. חע"פ שנתן בהן את השניים. משום דמים שעל הצרור נטמאו מחמת ידיו. ואין המים השניים מטהרים אלא מים שעל גבי הוד. ולא מים שע"ג צרור וקיסם. פ"א ונמצאת על ידיו קיסם או צרור. וכל דבר החוץ בעט"י חע"פ שנתן על ידיו מים שניים טמאות הידים. ולא טהרו מחמת המים שניים. שאין המים השניים מטהרים. אלא המים שע"ג הוד.

של תרומה טמא. נטל את הראשונים ונמצא על ידיו קיסם. או צרור יב. ידיו טמאות יב. שאין המים האחרונים מטהרים אלא המים שעל גבי הוד. רשב"ג

מהם היועה והלכלוך שעליהן. שממנו הן טמאין ובאין שניים *והשאר הידים נקיות והן השניים מטהרים את המים שעל הידים. כלומר מדימים את המוטושטשות עם היועה ולכלוך כן כחב בכל בו) שעל הידים. כ"כ ב"י סוף סי' קס"ב בשם הראב"ד. אלא דלדידיה חף ברביעית לריך שיפסיק. ולא סגי בשטיפה אחת. ואין כן דעת הפוסקים. לפיכך גראה בעיני מ"ש לעיל דכיון שהם אמרו דין שהם ידים. שוב אין לשאול על מה שגם הם אמרו בטהרתן. והואך יהא דין המים שמהם נטהרו הידים:

ב בהר"ב דיה ידיו טמאות כו' לא הידים עיבתו. וה"ל לפי הראשון אם שפך רביעית מים כחמת על ידו. דלון לריך ליוהר כרך דלון הידים טהורים לגמרי. ולא נשאר שם טומאה לעמא הים שעל הצרור. וכל לפיכך הרמב"ם דעמייה מבוט הליהם ודאי דלא חושל רביעית. ועיין בא"ת סימן קס"ב סיפ"ק פ' שבת בהר"ב דגבי רביעית אין לריך ליהר:

משנה אחרונה

הוא ושכן דעת הרמב"ם ג"כ. וכ"כ הרמב"ם בהקדמתו למס' זו בשנין סתם ידים וכ"כ הרא"ש בפירושו פ"ה דפרה וא"כ לק"מ דהכא לא איירי ממנע תרומה ולא נטמאו המים. ואפילו אם נאחר שהמים עליו נטמאו כ"ל דהיינו לאכילת חולין שטמו חולין לאכילה כתרומה למנע כמ"ס בה"ג בשם הרשב"א בס"פ דלעיל והכא דלאו לאכילה ליהא טומאה כלל. ויהי מיושב נמי מה ששאלו הראשונים שארבה יעמאו השניים מן הראשונים. כיון דהמים חולין להם לא נטמאו אלא לעמא תרומה הנוגעת בהן ולא לעמא מים שניים. והוא דאמרי' לקמן ילאו חוץ לפרק וטורו נטמאין את הוד לאו מכח השניים שנטמאו אלא הראשונים כיון שלא טהרן מן השניים חוורין ומטמאין ואע"ג דכל כמה שלא ילאו חוץ לפרק ל"א מיעט. כי ילאו וטורו נרט טפי דלקמן גבי שפסוק ומ"ש הרב לקמן גבי ילאו חוץ לפרק שהשניים נטמאו מן הראשונים לאו דוקא לעולם אין הראשונים מטמאין את החולין. אלא כיון שנתערבו ראשונים ושניים כל טפה יש בה מן הראשונים והיינו דוקא חוץ לפרק שנטמאו הראשונים אבל חוץ

קומאה ממש היא. אלא קומאה לכלוך מפני מגע זיעה. או לואה. או שהרג מאכולת. וגזרו עליהם קומאה מאיתו הלכלוך כאילו נגע בטומאה. *ויעשו אותן שניות לפסול את התרומה במגען. ושלא לאכול בהן חולין (אלא ע"י הדחה. כ"כ בכל בו) ומה שאמרו הראשונים מטהרים. כלומר מורידין *ואוחס המים שהם מוטושטשות עם היועה והלכלוך. כלומר מדימים את המוטושטשות עם היועה ולכלוך כן כחב בכל בו) שעל הידים. אלא דלדידיה חף ברביעית לריך שיפסיק. ולא סגי בשטיפה אחת. ואין כן דעת הפוסקים. לפיכך גראה בעיני מ"ש לעיל דכיון שהם אמרו דין שהם ידים. שוב אין לשאול על מה שגם הם אמרו בטהרתן. והואך יהא דין המים שמהם נטהרו הידים:

הוא ושכן דעת הרמב"ם ג"כ. וכ"כ הרמב"ם בהקדמתו למס' זו בשנין סתם ידים וכ"כ הרא"ש בפירושו פ"ה דפרה וא"כ לק"מ דהכא לא איירי ממנע תרומה ולא נטמאו המים. ואפילו אם נאחר שהמים עליו נטמאו כ"ל דהיינו לאכילת חולין שטמו חולין לאכילה כתרומה למנע כמ"ס בה"ג בשם הרשב"א בס"פ דלעיל והכא דלאו לאכילה ליהא טומאה כלל. ויהי מיושב נמי מה ששאלו הראשונים שארבה יעמאו השניים מן הראשונים. כיון דהמים חולין להם לא נטמאו אלא לעמא תרומה הנוגעת בהן ולא לעמא מים שניים. והוא דאמרי' לקמן ילאו חוץ לפרק וטורו נטמאין את הוד לאו מכח השניים שנטמאו אלא הראשונים כיון שלא טהרן מן השניים חוורין ומטמאין ואע"ג דכל כמה שלא ילאו חוץ לפרק ל"א מיעט. כי ילאו וטורו נרט טפי דלקמן גבי שפסוק ומ"ש הרב לקמן גבי ילאו חוץ לפרק שהשניים נטמאו מן הראשונים לאו דוקא לעולם אין הראשונים מטמאין את החולין. אלא כיון שנתערבו ראשונים ושניים כל טפה יש בה מן הראשונים והיינו דוקא חוץ לפרק שנטמאו הראשונים אבל חוץ

קומאה ממש היא. אלא קומאה לכלוך מפני מגע זיעה. או לואה. או שהרג מאכולת. וגזרו עליהם קומאה מאיתו הלכלוך כאילו נגע בטומאה. *ויעשו אותן שניות לפסול את התרומה במגען. ושלא לאכול בהן חולין (אלא ע"י הדחה. כ"כ בכל בו) ומה שאמרו הראשונים מטהרים. כלומר מורידין *ואוחס המים שהם מוטושטשות עם היועה והלכלוך. כלומר מדימים את המוטושטשות עם היועה ולכלוך כן כחב בכל בו) שעל הידים. אלא דלדידיה חף ברביעית לריך שיפסיק. ולא סגי בשטיפה אחת. ואין כן דעת הפוסקים. לפיכך גראה בעיני מ"ש לעיל דכיון שהם אמרו דין שהם ידים. שוב אין לשאול על מה שגם הם אמרו בטהרתן. והואך יהא דין המים שמהם נטהרו הידים:

שאיין מים האחרונים מטהרים אלא המים שע"ג הוד. פי' הר"ב ולא מים שע"ג צרור וקיסם. שנטמאו מחמת ידיו וחזרין (* בד"ס ובד"ק גבי אלהא ומטמאין

מלאכת שלמה

ב שאין המים האחרונים וכו' (ב). הבא קרי למים שניים מים אחרונים והן שפיהה שנייה שע"ג מים ראשונים וכדפי' כבר רעו' ל: רשב"ג

יבין תפארת ישראל יבן

הראשונים רק ע"ג הוד. ולא במקום אחר. ולפיכך אם נגע ככר התרומה בזידי הלחון אחר נעילה ב' טהור. אבל אם נגעו ידיו הלחון אחר נעילה שנייה בידי אחר שלא נטל עדיין. או אפילו בידי האחרת שלא נטלה. נטמאו. רק ככה"ג אין לריך לנגב. רק חוזר ונתן מים עליהן לטהרן (עיין מג"א קס"ב סק"י וסק"ג): (יב) חף ברפוי שחיו חולין: (יג) ר"ל אפילו נטל פעם ב'. הרי מים שצנורו נטמאו מהידים. והמים שניים אינן מטהרין רק מים שע"ג הוד. ולא שע"ג הקיסם. וחזרין מים שנקיסם ומטמאין להידים אחר נעילה ב'. מיהו בשפך רביעית כחמת על ידו אין לחוש בכך. ונטהרו ידיו (קס"ג ס"ע). והר"ב הביא י"א דהכא מייירי דוקא בחללו. חע"ג שמתירן קודם נעילה ב'. ל"ן מים שניים מטהרין רק מים הראשונים שביד ששטפין ומעבירין אותן מהיד. אבל אין מטהרין הוד גופה. ולי"א חלו"ש קולא וחומר. קולא דוקא בחללו פסול. וחומר. דלפי הוד רביעית בראשונים. אפי"ה פסולין (וי"ל דלא פליגי סק"ב י"א רק בפירושא דמתני'. אבל לענין דיעא מודו אהדלי. דגם לפי הכ' עכ"פ גם בלא חף לא טהרו השניים רק הראשונים שע"ג הוד. ולא המים שע"ג הצרור. ליעיל נפלו בשנים וראשונים על מקום אחד שנתן עמאין. רק דאילו ככה"ג. אם היו מים הראשונים רביעית. לא היו נפסלין לחולין. והרי מדנקט תנא סתמא. משמע דלפילו הוה בהראשונים רביעית אפי"ה ל"ן מהני שניים. להכי ניחא ליה עפי לאוקמי למתני' בשנים הצרור חוץ. דככה"ג אפילו היה בשנים הראשונים רביעית לא מהני להו טהרה שנייה. דהרי אותו מקום שהיה שם התליה. היו המים השניים שבו לשם כראשונים. וה"ל נעטל ח"י די חוזר ונטל ח"י די (קס"ב ס"ג) דאף לרבינו כ"י שם דס"ל דכשהו הראשונים טופח על מנת להטות כהם שעל הח"י השני שלא נטל חתלה. מטערף (ולא כרבינו מג"א שם סק"ד דכתב דלא מהני טופח ע"מ להטות

לשפך ב' הטולות. עכ"פ לכ"ע הו"ל רק כאילו נטל פעם ח' כל הוד. אם לא שטל הראשונים רביעית. וגם השניים ששפך על המקום שהיה שם התליה חתלה. גם כן היה רביעית. ומדנקט כל מקום שביד ברביעית. ח"ל לחולין רק ליעול פעם ח' מדינא (כרבינו מג"א קס"ב סק"ג) וסתמא משמע שטל דרכו. שאינו רגיל ליעול ב' פעמים בני רביעית. וגם פי' קנא מודה ליה ח' דלא היה דבר חוץ על הוד. ונטל הראשונים והסיר התליה וחזר ונטל גם השניים. או אפילו היה רביעית בראשונים ח"ה והטילה חסרה. ומעמא דהאמרי. וכן מובא ב"ה (קס"א וברבינו מג"א קס"ב סק"ג) כדעיינו בעל פה. ואפי"ה לא רלה לפרש כן משנתנו. מדלא נקט בקיבור ונאמל עליו דבר החוץ. אלא מדנקט קיסם או צרור. התמא משמע שאין דברים החולין. וגם מדלא קאמר ר"ג ח"ו חוץ. ודוחק לומר דר"ג לא קאי א"ת וימילתא אחריע נקט (כמקראות ע"ז מ"ז). אלא ודאי משמע דל"ת פליג. ולא מייירי כלל בתליה. רק שטמאה שנטמאו הידים. להכי שפיר קאמר ר"ג טהור. וכלא ו"ל קס"ב י. דכשנמא ח"י נימא דמתניו מייירי בשלא חף הקיסם. שפיר נקט נטל הראשונים ואלא קיסם. מדאחא לאשמעין דהא בשלא הקיסם על ידיו אחר נעילה שניים. ידיו טהורין. מבוט דיעל שמה עם מים שניים ב' הקיסם על הוד. וכבר היתה הוד טהורה. והרי כל ספק ידים טהור כסוף ערקין. אלא ח"י נימא דמתני' מייירי. מ"ש ראשונים דנקט. הכי הו"ל נטל ומאל על ידו דבר חוץ טמא. אמש ר"ל דגם לפיכך קמא. דהכא בלא חף מייירי. אפי"ה גם אם בין נעילה ראשונה לשנייה. העביר מעל ידו ע"י נעוה את הקיסם מעל ידו. אפי"ה לא הו"ל לו מים שניים שנטל אחר. חע"ג דמדהים הקיסם דפוי בלא מים הראשונים תחת הקיסם. עכ"פ מדבחו המים הראשונים מהוד גם על הקיסם. ומהקיסם שוב על הוד. אין מים שניים מטהרין רק המים ששאלו על הוד מהנעילה עמה. אבל אין מים שניים מטהרין את המים הראשונים שבו מעל הוד למקום אחר. ומהמקום האחר שוב על הוד. כך י"ל בבור. ואף שאינו משום כהם מקום). מיהו אפילו בשפך רביעית כפעם אחת על יד אחת. ונגעה בחברתה שלא נעלה עדיין. נטמאו שניהם. חע"ג דרביעית ח"ו מקבל קומאה. עכ"פ בשעה שנגעה הוד הקומאה בביד שנטל לא היה מים שעל הוד רביעית. ונטמאו שניהם

הפרק שאין להן טומאה ג"כ אין מטמאין השניים. וא"ת הא דאמרי' דעד שלא נטל שניים מטמאין ככר של תרומה ומשטל שניים אין מטמאין ומהאי הא נשתרבו וכל טפה יש משניהם. ל"ל כיון דמזוהר בכך כל דרך נעילה לא גזרו. וחזן לפרק שלא כמזוהר הוא גזרו טפי וכמ"ס התוס' והרא"ש לענין גדות וזבות שמתמאין המים ונטולין לידים כיון שא"ל בע"א. ומה"ש נמי אמרי' בסמוך נפלו ראשונים ושניים למקום אחד שנתן עמאין ככר של תרומה. וכשטיב ידיו בשמה ונגע ככר בשמה טהור כמ"ס הרב רפ"ק שהשניים טהרו את הראשונים. ומה בין מים שעל המסה למים שנפלו לארץ. אלא דכל דרך נעילה לא גזרו שא"ל בלא ניגוב. ומ"מ במתני' דלקמן מוכח כמירון הראב"ד דטיקר טומאת ידים לאו טומאה ממש אלא משום נקיון הוזהמא: ונמצא על ידיו קיסם או צרור. פי' הרב חע"פ שהם רפויים ולא חייבו מ"מ אין השניים מטהרין מים שעל הצרור ע"כ ומסיים הרא"ש ומים שעל הצרור נטמאו מחמת ידיו וחזרין ומטמאין את הוד ע"כ. ואינו מבין כיון דכלא חייבו מייירי ח"כ כבר באו ראשונים וקייים על ידיו ונטהרו הידים והמים כלידים ומה קומאה יש בתים שעל הצרור שחזרו ויעמאו. וכ"ת דמים שעל הצרור נטמאו מחמת ידיו הא מים ראשונים מטהרין

הפרק שאין להן טומאה ג"כ אין מטמאין השניים. וא"ת הא דאמרי' דעד שלא נטל שניים מטמאין ככר של תרומה ומשטל שניים אין מטמאין ומהאי הא נשתרבו וכל טפה יש משניהם. ל"ל כיון דמזוהר בכך כל דרך נעילה לא גזרו. וחזן לפרק שלא כמזוהר הוא גזרו טפי וכמ"ס התוס' והרא"ש לענין גדות וזבות שמתמאין המים ונטולין לידים כיון שא"ל בע"א. ומה"ש נמי אמרי' בסמוך נפלו ראשונים ושניים למקום אחד שנתן עמאין ככר של תרומה. וכשטיב ידיו בשמה ונגע ככר בשמה טהור כמ"ס הרב רפ"ק שהשניים טהרו את הראשונים. ומה בין מים שעל המסה למים שנפלו לארץ. אלא דכל דרך נעילה לא גזרו שא"ל בלא ניגוב. ומ"מ במתני' דלקמן מוכח כמירון הראב"ד דטיקר טומאת ידים לאו טומאה ממש אלא משום נקיון הוזהמא: ונמצא על ידיו קיסם או צרור. פי' הרב חע"פ שהם רפויים ולא חייבו מ"מ אין השניים מטהרין מים שעל הצרור ע"כ ומסיים הרא"ש ומים שעל הצרור נטמאו מחמת ידיו וחזרין ומטמאין את הוד ע"כ. ואינו מבין כיון דכלא חייבו מייירי ח"כ כבר באו ראשונים וקייים על ידיו ונטהרו הידים והמים כלידים ומה קומאה יש בתים שעל הצרור שחזרו ויעמאו. וכ"ת דמים שעל הצרור נטמאו מחמת ידיו הא מים ראשונים מטהרין

ידיים נטל פרק ב

נטל ליה י"ח ס"ג ס"ג
 תוספות הרשים
 ג במשנה ושפשה
 בחברתה. ודוקא
 שפשה כדי לטעון. אבל
 חיוב בראש ודאי לירך
 לתור ולטעול. ע"פ כו'
 קס"ד. וע"פ במ"א סימן
 קס"ב סעיף ת'
 ג תו"ט נטל וכו' והבי'
 כו'. וכן כתב רמ"א
 ס"ס סעיף ו' בס"מ מרדכי

את היד: נטל ליה ידו אחת ושפשה
 בחברתה עמאה. כך סיפא אחיה
 במכ"ש דרישא. נטל את הראשונים
 לידו אחת. ונטל לא את השניים
 לשתיהן. דהכא לא נטל לשניה כלל.

נטל את הראשונים לב' ידיה ונטל
 ונטל את השניים לידו אחת. ידו
 שחורה יו). נטל לידו אחת. ושפשה
 בחברתה

אם נטל את הראשונים לשתיהן ידיו
 כאחת. נחשבות שתי ידיים כיד אחת.
 ואין מיטמאות זו בזו. כך מלאמי פי'
 משנה זו בפירושי רבותי. ורמב"ם פי'
 נטל את הראשונים לידו אחת. שנתן
 מים ראשונים ע"ג יד אחת בלבד. ואח"כ יורק שתייהן לשפוך
 עליהן מים שניים. ידיו עמאות. שהמים שניים מיטמאין
 באותה היד שלא נטרה. וחוזרים ומטמאים היד הטהורה. שלא נטלה. נטמאו המים שעליה מחמת חברתה
 ללא

כ"ש דטמאה. ונטל דלא קתני לה אלא למחני בדה. בראשו
 או

מים ראשונים ע"ג יד אחת בלבד. ואח"כ יורק שתייהן לשפוך
 עליהן מים שניים. ידיו עמאות. שהמים שניים מיטמאין
 באותה היד שלא נטרה. וחוזרים ומטמאים היד הטהורה. שלא נטלה. נטמאו המים שעליה מחמת חברתה
 ללא

מלאכת שלמה

ונטל את השניים בשתי ידיו ידיו עמאות נטל את הראשונים בשתי ידיו
 ונטל ונטל את השניים בידו אחת ידיו טהורות נטל ידו אחת וכו' וכתב
 כך מלאמי ע"כ :

נטל ידו אחת ושפשה כו'. מלאמי כתוב שם בספר לזכר תכלת סעיף
 ח' וז"ל נטל ידו א' ושפשה לנגבה בראשו או בכותל עבודה וכו' וכן
 אח"כ חזר ונגע באותם מים שכאו מידו על הראש ועל הכותל עמא
 שחיתם מים עמאים וחזרו ועמאו את היד שנגעה בהם וכו' וכו' וכו' וכו'
 דלא שפך מטהרין בשפסוף כלומר וא"כ זריכין לומר שהמים שעל
 הידים הטהורין את המטהרין את הידים השחית דחור ונגע גרע כן כותב
 בש"ס והם דברי רבינו שמעון וזריכין ביאור דה"ד דאי מיירי שפך
 רביעית שלם בבת א' על היד ושפשה בראש או בכותל והור ונגע בהן
 אמאי עמאה כבר נתבאר דהנטל כרביעית שלם אין כאן מים עמאים
 כלל וכן א"ל נטלם מרביעית שלם וכו' אחר זה במים ראשונים ושניים
 כדינא אמאי עמאה הרי טהרו השניים את הראשונים ע"ג יד אלא
 ע"כ מיירי שלא נטל כי אם מים ראשונים בפתות מרביעית והאי פתות
 מרביעית ה"ד אם לא היו יותר בכלי שנטל ממנו רק אלו המים אמאי
 אם שפשה בראשו או בכותל ונגבה טהורה הא לא היו כאן מים בשפוך
 טהרה אלא ע"כ מיירי דלתו משירי טהורה וא"כ משמע כאן פתות
 מרביעית דלתו משירי טהרה ה"ה מ"ד א' דינא כרביעית שלם ומ"ד א'

אינא כרביעית שלם. דינא כרביעית שלם שאם שפך כולם בבת אחת
 על היד א"ל מים שניים אלא יכול לנגבם מיד והוי טהורה. ואינא
 כרביעית דכרביעית אין כאן מים עמאין כלל ואפילו נגע בהן במים
 אחר הנינוב אינא מטמאין אבל הכא היד טהורה בנינוב והמים שכארו
 טמאים ואם חזר ונגע בהן אח"כ עמאו את היד. וז"ל דמה"ל קאמר
 שפשה בראשו או בכותל לנגבה ולא אמר שנגבה במשפחה מטום דשפחה
 בשפחה הראש או בכותל דרך הוא שמקנה היד ומטירה מיד ואין חזר
 ונגע באותו מקום ואין השפחה והכותל מתלחלים כ"כ שיטתו מיד
 את היד אבל כשנגב במשפחה דרך הוא לקנא ולחזור ולקנא ולברוך
 המשפחה סביב ידו המתקנת ונטמאת היד מיד באותו הנינוב שהרי
 חזר ונגע בלחלוטית ע"ג המשפחה מן המים נ"ל. א"ל לאירך גימא
 נקט שפשה בראשו או בכותל מטום דשפחות ראשו וככותל אין המים
 נכלעין בתוכם אלא שאריס שם בשין לפיכך ע"ג דבשעת ננוב הידים
 נטהרין מן הטעם שכתבתי שדרך להאירם מיד וכו' מ"מ כשהחזר ונגע
 בהם כיון שהמים עדיין בשין הם שם חוזרות ומטמאים את הידים אבל
 כשנגב במשפחה המים נכלעים לתוכה לפיכך ל"מ שמתהרים את הידים
 בשעת נינוב אלא אפי' חזר ונגע בה אח"כ המים טהורות עכ"ל. טהורות
 כיון שאין המים העמאים עלי' בשין רק נכלעים בתוכה וזה נ"ל עיקר
 וכן נוהגים דהואיל והוא דבר מדרכין חולטין ביה לקולא ע"כ :

יבין

תפארת

ישראל

יבין

רבוזא קמ"ל דלא לנד חוץ לפרק אין שניים מטהרין הראשונים. אלא אפילו חוץ הפרק.
 כיון שאינו אותו הפרק שנטלם הראשונים. ואין השניים מטהרין את הראשונים.
 וכל זה דוקא כשנטל פתות מרביעית. עכ"ל המים ע"ג עמאין [כא"ח קס"ב ס"ג]. וכן
 א"כ במים הראשונים העמאין. אין בהן כח לטמא אותה היד שנטל בהן. עכ"ל
 כשנטל ביד אחת וטמאה. אבל כשנטל כרביעית שלם לא נטמאו הראשונים כלל
 ואין יטמאו ליד טהורה שנטע בהן. ורק כשנטל ביד יד עמאה שלא נטלה עדיין.
 אף שהיא כהראשונים כרביעית ליד. א"כ ב' הידים עמאין דכרביעית אין מקבל
 טמאה. ע"כ בשעה שנגעה היד העמאה. אין במים הראשונים שעל היד האחרת
 רביעית [קס"ב רבנו מנ"א סק"ט]. וז"ל דמדנקט מנא פתחא דמטמא אפילו היד
 בהראשונים כרביעית אפי' ידו עמאות. מזה מדייק הרמב"ם לפרש דהכא רק כשנטל
 הראשונים רה על ידו אחת מיירי. ונמו שהביא הר"ב בשמו כפירוש הב' בדעות
 זה אין חילוק בין שנטל הראשונים על כל יד ויד כשי עמאו. או כשנטל הראשונים רק
 על יד א' וד"ק. וכן פשוט לשון המשנה משמע עמי כהרמב"ם דנטל הראשונים
 רק על יד א'. ויהי לדינא לא פליגי הך כ' פירושיה אהדדי. ואין להקשות
 להרמב"ם הא"ך תמא יד העמאה להמים הטהורים שעל גב התבנה. הרי כל
 שלא נטל הידים העמאים עם המים. לא נטמאו המים מ. מ. שנגע בהן יד עמאה

[בגלוי פ"א מ"ס]. כבר תירך רבנו מנ"א [ק"ס סק"ט]. דדוקא כשן בכלי אגן
 עמאין כנגע יד שלא נטל. אבל כשן על היד בשפת נטילה כגל עמאו. או נ"ל
 דהתם כשן רביעית אין מקבלין טמאה מיד עמאה. מחל"כ הכא שאין רביעית
 בשפה שנגע בהן היד שלא נטל. מיהו דוקא כשנטל היד האחת רק כרביעית אחת
 עמאו שניה כנגע בה יד שלא נטל. אבל כשנטל היד הראשונה ב' פעמים.
 שוב לא נטמאה היד שנטל בשניה בה היד שלא נטל [ובמ"ל ס' י"א]:
 (כה) שבעת כשנטל כשנטל שניים נטל כל יד לעלמא. וכ"כ אם גם
 שנטל שניה הוי ב' הידים מקורבין יחד. א"כ נ"ל דהא
 דקאמר ונטלך ונטל וכו'. ר"ל א"כ ששחזר ונטלך לטעול מים
 שניים כל יד לעלמא. וסרחיק כל יד מחברתה. חזר ונגע זה
 בזה: (כו) דמדקרבן כשנטל ראשונה ונטלן בשנייה אחת.
 הו"ל שתייהן כיד א'. ולהכי אפילו חזר וסרחיקן ונגעו זה בזה
 לית

משנה אחרונה

למיתני שפך זו כיון עמאות אלא דקמ"ל אפילו שניים לא מהני ולשני השירובים שכתב הרב ידיו עמאות שנטמאו משפחה ביד וחוזרין ומטמאין. ולפ"ו ליהא
 לסברת הראב"ד בהגות שכתבנו לעיל שסובר כל הפוסל את התרומה מטמא אף משקה חולין להיות תהלה אינה אלא לענין שאם נגעו בתרומה שנטמאין אותה
 אבל אין מטמאין חולין ע"כ דל"כ הכא אף הנשקה שנטמא ביד חזר ומטמא היד חולין היא. וע"כ ל"ל דכל טמאת ידים לאו מטום שומאה אלא להעביר
 הלכלוך ומטום כמ"ס כ"י ס' קס"ב כש הראב"ד והביאו תו"ט לעיל: לשירי ידיו עמאות. וכתב הרא"ש וזריך לנגבן ולטעול שתייהן ע"כ וכלל דינוב לא מהני
 דדוקא כשהנטיילה כדיון מים שניים מטהרין הראשונים אבל נטל שלא כדיון לא שני בלא נינוב וכ"מ רפ"ק גבי מוסיפין וע' מ"ס המנ"א ס' קס"ב כשם וס"ס בזה:
 נטל ידו אחת ושפשה בחברתה עמאה. בתוספתא תניא הנוטל ידיו לרירך לנשף. ומפרש הר"ש לעיל מ"ב דשפסוף היינו נינוב שזריך לנגב מי הנטיילה כדאמר' בסוטה
 הוא לחכך קלמס בקלמס. ואפשר לסברת הראב"ד דנטילת ידים לאו מחשש עמאה אלא להעביר הלכלוך והוהמא לריר חיוכך ככה להעביר היעם הנדבקות:
 ושפשה בחברתה עמאה. אפילו נטל כדינא ונתן ראשונים ושניים מ"מ נטמאו בנגיעת היד האחרת. וכן בראש או בכותל טהורה בכל גוויי אפילו לא נתן אלא
 ראשונים לזכ שהם מועילים לטהר הידים עומן כמ"ס הרב ב"ק. ומ"ס הרב א"כ חזר ונגע באותן המים שכאו מידו לראש עמאין. ל"ל לאירי כשלא נטל
 אלא הראשונים לזכ דאלו נטל גם השניים כבר נטהרו המים שכאו לראש והנוגע בהם טהור וכ"כ הר"ש לעיל מ"ב דלא כה"ל ס' קס"ב ס"ק ו' שכתב בהפך ולא ראה
 דברי הר"ש אלו. ומ"ס הרב א"כ דכל כמה דלא שפך לא מיטמו בשפסוף כי שפסוף חזר ונגע גרע טפי. ר"ל כל כמה דלא נגמר בשפסוף הרי נגע הוא ולא מיטמו אחר
 שגמר השפסוף גרע. והיינו עמא כל שהוא אורך הנטיילה לא גזרו דלא שני בלא"ה והשפסוף נמי מנורך הנטיילה ולאחר שגמר שאין כאן אורך נטיילה גרע טפי:
 ושפשה בחברתה. וה"ל אם נטל שתי ידיו ושפסוף בידו חזרו אלא אורחא דמלחא קתני דחסם שפסוף היינו זו בזו. ולמאי דפי' בפ"ק כשם הפוסקים דלא גזרו
 קמאה בידים אלא בשעת חכילה ניחא דדוקא זה שנטל לאכילה ידיו עמאות ומטמאות זו את זו אבל שפסוף ביד חזרו שלא בשעת נטיילה לא אכל הב"י כתב
 בשם הגמ"י דה"ה ביד חזרו שאינה נטולה וז"ל הודם הדינא חזרו מיירי:

אין שני מ"ה ט"ו כ"ו :
 תוספות חדשים
 ב' הוי"ט ד"ה מטמאים
 את הידים כ"ו. א"ע
 ידיו הכלים תחת ספר
 ל"י יושע פוסלת אפילו
 התרומה. כדלוחא פ"ק
 שכתב דף י"ד. לא תה
 ר"י אלא למלוא תשובה
 ולגבי הכלים שאמרו אין
 שני עושה שני א"ע שאין
 התשובה שם לזון (סג):

אלוהו רבה
 ב' אין שני עושה שני.
 אבל מודים חכמים
 עושה שניש לפסול את
 הקדשים והשתא לזכנן אין
 ה וכל את התרומה מטמא
 אלא יד אחת וקדשים. אבל
 לתרומה אפילו יד אחת
 איש מטמא ול"י יושע
 דס"ל שני עושה שני מטמא
 את הידים אפילו תן תמא
 וכן שניות לתרומה:
 אין דנין ד"ה מ"ד.
 ו"י. סבר דנין ד"ה
 מ"ד וגמר מכתיב קודם
 שה"י עושה שני. וד"ס
 סוה כל שלא נכתב בפירוש
 בתורה א"ע"ס שהוא הלכה
 למשה מסיני. ומכמים
 דהכא היינו ר"א. ור"א
 ור"י אגרו לנעמייהו
 דטהרות (פ"ה) כדפרישנא
 תס. והיינו דתנן נמי
 (פ"ד ד') א"ע דתי לפני
 ר"א מה אם עלם כשטורה
 שאינו מטמא אדם כאלו
 הויה מנול על מגפו ועל
 מחלו רביעית דס שטמא
 היד כהכל א"ד שיהא
 הזר מנול על מגפו ועל
 מחלו א"ל מ"ד עקיבא אין
 דנין כאן מק"ו בשבתי
 והלמי לפני ר' יושע א"ל
 יפה תמית אלא כן אמרו
 הלכה. ומע כן ר"א ל"י
 ור"א נמי א"ל אין דנין
 כאן מק"ו לפי שהיה הלכה
 אלא ר"א א"ל אין לנדון
 ק"ו מהלכה כלל ואפילו
 לא הויה הלכה ארכיבית
 דס אלא אפ"ס כשטורה
 שהויה מנול עליו אין
 דנין רביעית דס הימנ
 שאין דנין ק"ו מהלכה
 וכדא"ר סכא אין דנין
 מ"ד"ס ור"י א"ל יפה תמית
 דנעלמא דנין ק"ו מהלכה
 כדא"ר סכא אלא כן
 אמרו הלכה על רביעית
 דס שא"ע"ס שטמא כאלו
 היו סכור מנול עליו :

יושע. הר"ם: ה"ך מטמא את חברתה דברי רבי יושע. מדסתמו סר"ב והרמב"ם ולא פירשו במאי קמיירי. נראה
 דבתרומה פליגי. ומש"ס כתבו דאין הלכה כר"י. ואילו פלוגתייהו לקדש דוקא הא סתם לן תנא במשנה ב' פרק ג'
 דתגינה. דלקדש מטמא הוה את חברתה. ופסקה הרמב"ם בפ"ח מהלכות אבות העומאות [הלכה ח']. אלא פלוגתייהו
 דהכא לתרומה. והר"ם פירש דלקדש. ומייתי ראיה מסוגית הגמרא דתגינה [דף ג']. דלמתי' דהתם מייתי לה לפלוגתא
 דהכא. ומ"מ הינה קושיא על סר"ב
 והרמב"ם. דהוה לא מברע כולי
 האי. דאף ע"ג דגמ' מייתי לה
 לענין קדש. כיון דבלאו הכי אדמי
 ממאי דבשי לאתווי לה לא חש למדחי
 ולמומר דלא מייתי לקדש כלל. ואין
 להאריך בזה :

אמר להם והלא כתבי הקדש כו'.
 והא דלא מייתי מהאובל אוכל שני שני (כדתנן במ"ב פ"ב דטהרות) משום דפסול גויה שאני. הר"ם: כתבי
 הקדש. עיין בספ"י דל"ס: **מטמאים** את הידים. ובסמך פ"י הר"ב שכן מ"ח דבר וכ"כ הרמב"ם וא"ע ג' דלא
 מנאס

מלאכת שלמה
 לשאל לה דאי אף נעמא בולד הטמאה מטמא את הידים לא היה צריך
 לשאל בזה נעמא התניו:
 ב הויה מטמאה ס"א ויד מטמאה: כל הפוסל וכו' פי' אפי' כלל דברי
 ר' יושע הוה כדקתני בסופא דברי ר' יושע אבל לרבנן דמתני'
 דלעיל את שטמא בולד הטמאה אינו מטמא את הידים והאי דלויטריך
 ליה למיתני הויה מטמאה את חברתה והלא גם זה בכלל הפוסל את
 התרומה דאם היתה ידו אחת טמאה ונחת טמאה כדתנן בסירקין
 דלעיל היתה ידו אחת טמאה ואחת סהרה ולפינו שני ככרים משום
 דרישא איירי אף לתרומה כמו לקדש והויה מטמאה לא איירי אלא לקדש
 מתני' דהכא הר"ם והר"ם ז"ל. אבל חוס' ז"ל שם בשבת פ"ק נראה שסוכרים דגם רישא איירי דוקא לקדש. ועיין במ"ש שם בפרק בתרא
 דתגינה ס"ו ב':
אמר להם כתבי הקדש. וכתבי הקדש הם כמו שני א"ע דלרבי יושע נמי כתבי הקדש משמאין את הידים אף לתרומה כדליתא
 בפ"ק

יבין
 והויה ככר נכלל בכלל דרישא דכל הפוסל את התרומה וכו'. אלא פ"ב דהא
 דקאמר הויה מטמא חברתה. שספסל חברתה לקדש מיירי. אבל לתרומה אין
 יד מטמא חברתה גם ל"י יושע (תגינה פ"ג מ"ב). ולא זמית להנין. דא"כ
 לא פליגי חכמים רק ארישא. ולמה השקין דנין. יד מטמאה חברתה כאלו
 אלא לשול לתרומה קאמר. ואפילו הכי קמ"ל דאפילו כהתם ידיו שאין כהתם
 טמאה מדלויטרייא. א"ע מטמאה חברתה: (ח) כך נזכרו עליהן ב"ח
 דבר (בשבת י"ד א'): (יח) לכ"ע בלקמן משנה ה': (יט) דכתבי
 קודש שטמא הידים מד"ס הוא מ"ח דבר. וכ"כ סומתת
 וידים מד"ס הוא. דב"ד של שלמה המלך ע"ס גזר דסתם ידיו
 יפסלו לקודש. והדר נזרו ב"ח דבר שיפסלו הידים גם
 לתרומה. ואירי ואירי מד"ס נזרו (בשבת ט"ו א'). ואין ללמוד מה
 מלינו בגזירתן. דבכל דבר ודבר. לפי הגרסה להם שהוא
 סלורך

אחרונה
 לו לעיל אין שני עושה שני בלישנא דהכא משום דכבר שמעו שא"ל ר'
 יושע מלינו שני עושה שני ע"י משקין כדאמר בפ"ב דטהרות. ולכן
 השיבו לו את שטמא בלב הטמאה כך קבלנו את שטמא בלב. ובמתני'
 דהכא בהני דלאו משום סרך טמאה שפיר השיבו אין שני עושה שני
 דא"ע דמלינו שני עושה שני ע"י משקין. והיינו היכא דליכא סרך
 טמאה גזרו משום חומר טהרות והיכא דליכא סרך טמאה אין שני
 עושה שני. והיינו נמי דתני הויה מטמאה את חברתה וכתב הר"ם דמשמע
 בגמרא דלקדש איירי. וקשה דא"כ היכי פליגי חכמים וכתביהו שטמא
 תנן הויה מטמאה את חברתה לקדש. ונ"ל דהך דתגינה ביד טמאה
 איירי שנגעה בדברים הפוסלין. ומתני' דהכא בפסח ידים. והשתא
 ניחא דתני לה הכא משום דאיירי הכא בהנך דפוסלין לאו משום דראו
 דטמאה וסתם ידים נמי לאו משום סרך טמאה גזרו אלא משום מיאוס
 ולכלוך כמ"ש הראשונים ז"ל והביאם בתו"ט פ"ב מ"ב ובהא משהרין
 חכמים אף לקדש והך דתגינה ביד טמאה כפ"י. ובהדיא העתיק
 הרמב"ם הך דתגינה ביד שטמאה בפ"ב מהא"ש דין י"ב. וכן בפ"ח
 שם העתיקה יקודש שהויה כלל טמאה סתם ידים וכ"כ מדברי הרב
 כאן דכתבם ידים איירי שכתב שטמא מנורת שלמה. ואילו ידים שטמאו
 קודם שלמה נזרו בפ"ק דשבת:
 א"ל אין דנין ד"ה מד"ס. משמע דר"י ס"ל דנין וכן משמע פ"ח דטהרות
 פ"ח

הידיים הנוגעות בכן לעשותן שניות. אלמא שני עושה שני : ולא דברי סופרים מדברי סופרים. ועומאת ידיים בכל הטומאות מדברי סופרים היא. דשלמה תיקן. עירובין וידיים. וכחצי הקדש שמתמאין את הידיים. גמי מדברי סופרים מ"ח דבר שגזרו בו ביום. ואין דניס

זו מוז. לומר כשם שמליט בכתבי הקדש ששני עושה שני. הכי גמי בשאר טומאות יהיה שני עושה שני. דמאי דתקון תקון. מאי דלא תקון לא תקון. ואין הלכה כר' יהושע : רצועות של תפילין מטמאות את הידיים. דכשגזרו על הידיים הבאות מחמת ספר

שפוסלות את התרומה. גזרו נמי על הידיים שנגעו ברצועות של תפילין : ר"ש אומר כו'. ואין הלכה כר"ס : שלמען

צ"ח דבר. כמו שבארנו בסוף זבחים. וכן באר הגמ' (דשבת דף י"ד). ע"כ. אבל קשה דאכתי למנו לידים הבאים מחמת ספר. דהא ל"מ להיבא ידידיו טהורות בודאי. דהיינו מיד לאחר נטילה ולא הסכים וכו' לפיכך גזרו שכל תרומה שנגע בחד מכתבי הקדש וכו'. ולא עוד אלא מי שהיו ידיו טהורות ונגע בחד מכתבי הקדש. נעשו ידיו שניות וכו'. משמע נמי דגזרה זו ידירים הבאים מחמת ספר. דאפילו טהורות ודאי היא. ואע"פ שלפי זה ה"ל להרמב"ם לכתוב גזרתן זו בצ"ח גבי הנהו דקא חשיב התם וכן אלו שבפרקין לעיל. כמ"ס בראש הפרק ועוד דומיהן. אבל י"ל שגלה להסמיכה לגזירת ספר לתרומה. דמינה גזרו גם לידים. כמ"ס בפירוש המשנה. ונמלא עכשיו דהדרא קושין לזוכא. דה"ל למנותה צ"ח דבר. כיון דכ"מ צין גזרה דתתם ידים לגזרה זו לידים הבאים מחמת ספר. אע"ג דל"ק דא"כ הו"ל להו"ל עפי מ"ח. דבהא מיתה י"ל דזו עס ספר לתרומה חדא גזירה היא. אבל מ"מ היה להר"ב והרמב"ם לפרש כך במסכת שבת פ"ק. גם בסוף זבחים. וי"ע : ור"א ד"ס מד"ס. ל' הר"ב ועומאת ידיים בכל הטומאות מד"ס היא דשלמה תיקן עירובין וידיים. וכ"כ הרמב"ם. ואע"ג ידירים נמי מ"ח דבר כמ"ס הר"ב והרמב"ם בסוף זבחים. ובפ"ק דשבת. היינו לתרומה. אבל לקדש שלמה גזר. כדאיתא בגמרא פ"ק דשבת דף ט"ו. אע"ג דלהר"ב והרמב"ם מתני' נמי לענין תרומה. מ"מ ניחא להו לזימור דאין להם עיקר כלל מן התורה. שתחלתן שלמה גזר : ג תפילין. פי' ברפ"ד דמנחות : ד גריון. מלשון קח לך גליון גדול וכחזו עליו (ישעיה מ) וכן כל החלק שלא נכתב עליו. אע"פ שהקף בעצמו כלו כחזו. נקרא אותו החלק מבלי כתיבה. כשם גליון :

ג רצועות שבת ע"פ ר"ש
ד גליון שבת ע"פ ר"ש

הלווי גרסאות

ג ר"ש רצועות דנין אמר רצועות :

תוספות חדשים

ב תו"ש ר"ה ולא ר"ס
כ"י דשלמה תיקן עירובין וידיים כו'. שכל דבר ודבר ל"ש האלה להם סוף האורך. גזרו :

אליהו רבה

ג ר"ש רצועות תפילין אינן מטמאות כו' תניא בתוספתא ר"ש פ' יסודא אומר משום ר"ש הנוגע ברצועה טהור עד שיגע בקליפה ר' וסי אומר משום ר' שמעון הנוגע בקליפה טהור עד שיגע במזוזה. כלומר כרש"י ע"פ :

ראשון לציון

ג במשנה מטמאות את הידיים. ע"פ יס"מ :

משנה אחרונה

מ"ו. ומיהו כספ"ו לגזיר א"ר יהושע אין דנין ק"ו מהלכה ומפרש ר"ש"י במ"ס שבת דף קל"ב שלא ניתנה תורה שבע"פ לירש ב"י מלות. ומשמע דה"ס לד"ת מד"ס :

ג רצועות תפילין עס התפילין מטמאות מדלא קאמר תפילין עס רצועות קן מטמאין משמע לתפילין עלמס לא לריד למתנייה דהא כל פרשה שיש בה פ"ק אותיות מטמאין. אלא משום רצועות תני לה לעס התפילין גם הם מטמאין ולכאורה משמע דהיינו משום יד כדתיא. בתוספתא רצועות ומשיחות שתפרין לספר מטמאין כל זמן שסם מהוברין אלא מדלא פליג ר"ש התם בספרים כדפליג הכא ברצועות ל"ל דרצועות ס"ל לה"ס דלא שייך בהו דין ידות דלאו משום ידות ניתנו אלא דיש קדושה בגושיהו שמלמין את השם וכיון שאין עליהן

שמלמען

חזון נחום

והיא סתמא דתנינא איירי כשנגע בתכרתה וכוה כ"ע מודו זה נראה לפי דעת הר"ש ומ"מ עדיין לריד ליישב סוגיא דתנינא וק"ל : ולא דברי סופרים מד"ס. והטעם דדכריהם לרין פיג לפי האלה להם לכן אי' ללמוד זה מזה. מספר כיתות בית א' פי' ה"א : ג רצועות תפילין כו' (ע"פ מלאכת שלמה אות א'). והרמב"ם פ"ט מה' אבות הטומאות סתם כלשון המשנה : ד גליון וכו'. כתבו הר"ש והר"ב י"ל דלמדיק תני' מית חלק בראש כדי לגזל עמוד ובסוף כדי לגזל היקף ובתורה לכל בסוף כדי לגזל עמוד ובתורה כדי לגזל היקף י"ע. אמנם הרמב"ם פ"ט מהלכות ס"ה כתב וייתא מן העור

מלאכת שלמה

כפ"ק דשבת ידירים הבאות מחמת ספר פוסלות את התרומה ויד מטמאה את תכרתה לא איירי אלא לקדש כדמוכח בהניגיה לא תשע רבי יהושע אלא נמוא תסוכה לדברי הכמים שאמרו שאין שני עושה שני אע"פ שאין התסוכה שזה לנידון והא דלא אייתי להו מאוכל אוכל שני משום דפסול גוי' שאני הר"ש והרא"ש ז"ל. ועיין עוד בפ"י הר"ש ו"ל גם עיין בפ"י רש"י ח"ד פ' אלו דברים דף ק"ב : ג ר"ש אומר רצועות תפילין וכו'. שבת דף ע"ט קתי בתוספתא (א) ר"ס בן יהודה אומר משום ר"ש הנוגע ברצועה טהור עד שיגע בקליפה

ישראל תפארת

יבין

העורך גזרו. ואין למדין זה מזה. והא דלא קאמרינן בקיטוב אין למדין ד"ס מד"ס. ל"ל דה"ע משום דסד"א דהא דאין דנין ד"ס מד"ס היינו רק לחומרה אין דנין. וכגוונא דנין ר' יהושע הכא. להכי נקט כולה גוונא דאין דנין דאית בה נמי שאין דנין ד"ת מד"ס דודאי לא ס"ד דיק לחומרה אין דנין. אבל לקולא דנין ד"ת מד"ס. אלא פ"כ דבבבולסו גוונא בין לקולא בין לחומרה אין דנין רק ד"ת מד"ס ב"י' מדות דר' ישמעאל וז"כ מדות דר' יוסי הגלילי : (ב) תפילין פשיטא דמטמאין ידיים. ולא יהיו אלא כפרשה שבתורה שכתבה על גליון. וכמשנה ה'. אלא ה"ק דרצועות

יבין

דוקא כשמחזקין עס התפילין מטמאין ידיים [כן כתב עשרת ראשי אה"מ הגאון זוק"ל. ול"מ הוא. דתי משום הא לא אריא. ד"ל דתפילין לנקט סיני לאו דנע כפרשה. רק בקליפה. ודפליגי בתוספתא בפרקין. דלר"ש התם כנגע ברצועות טהור עד שיגע בקליפה. והיינו כר"ש דהכא בסיפא. וז"ל יוסי שם גם כנגע בקליפה טהור. עד שיגע בתווה (היינו הפרשיות שבתוך הקליפה. וכן פי' רש"י [שבת דף ע"ט ב.]. אמנם מדקאמר הכא מלת עס. ודאי משמע כדברי עשרת ראשי זוק"ל. דדוקא כשדון מחזקין בתפילין מטמאין את הידיים. וכן מלאתי מפורש בסוגיא דשבת ה"ל. עס התפילין מטמאין את הידיים. כפני עמין אין מטמאין את הידיים : (בא) תפילין בעודן מחזקין בקליפה : וכו'

תורת יד לא מטמו משום יד ומשום קדושת עמין נמי לא מטמו דלא גזרו אלא בכתבי הקדש וכפרשה שיש בה פ"ה אותיות. ולהכי לא פליג ר"ש ברצועות ספרים דהתם לשם יד נעשו ומטמו מתורת ידות והיינו דגבי ספרים קתי רצועות ומשיקות : עם התפילין. תפילין הם כשאר כתבי הקדש לטומאת ידיים ולאו משום דר' פרנק דמיתתי שם בפ"ק כל האותו ס"ה ערום נקבר ערום דמשמע היא דוקא כס"ת. אבל התום' עס כתבו דיק דר' פרנק בכל כתבי הקדש איתיה' כדתנן במ"ס ידים ע"כ : ר"ש אומר רצועות תפילין אין מטמאות. ולא תני סח"ס ר"ש מסהר דלא ימא דכתפילין עמין נמי מטמא דוקא בספרים מטמא משום דר' פרנק : ד גליון שבספר. כמחזר לטמא יבין

ה ספר שנתקן מ"י ר"ט
ע"כ מל"ט ר"ז

הידושי מהר"ח

ד תוי"ט ר"ה שמלמעלן
וכו' שבין הדפוסין בו'
ודוקא שמהובירין בו'
ג"ל דבין הדפוסין הוא
בכלל מתחלה ועד סוף
שכל שהוא אחר תחלתו
הוא הכל סוף ולא
היקשי שא"כ היה לו
לומר עד הכוף שאם
היה אומר כן הייתי
אומר עד ולא עד בכלל
כסברת ר"י וגם מר"י
מוכח דלח"ק אף לבסוף
דאל"כ היה ר"י להוסיף
דמוהי לח"ק שבלא
עמוד אינו מטמא ואם
עשה עמוד מטמא וגם
מ"ש דה"ב דוקא
מהובירין זה מוכח
מעצמו דאל"כ הו"ל
למימר גליון שמספר
וגם מ"ש שמוכח מתיבת
מלמעלן למשן גם זה
דוחק שכתב שקטם
קפתן וה"ה לאיני.
הדרא קושין לדוכתן
שלא יאמר רק מלמעלן
למשן. או ימנה כולן
ההובר יבחר:

שמלמעלן

והמלמטן וכו'. לוכא למימר להכי מפרש
ואזיל לכל הגי'. לאפוקי שבין הדפוסין. שהרי

הרמב"ם כתב בפירושו וצין הדפוסין. והכי תניא בפ"ו דשבת
דף קט"ז שבין פרשה לפרשה שבין דף לדף. אלא כ"ל דה"ק
שעדיין מלמעלן ומלמטן כו' ולאפוקי
כשאינן ממוכרין וכדמשמע התם בשבת
וכ"כ הרמב"ם בפ"ט מאה"ט [הלכה
ו']. והשאלה נקט קאמן. וה"ה לאיני:
ובסוף. מה שכתב הר"ב דלמריין
בפ"ק דכ"ב. דף י"ג:

עד שיעשה לו עמוד. כי אשר ישאר
בסוף. כל זמן שלא יעשה לו
עמוד שיגלל עליו הספר. והכלול
אותו קדושת הספר. עדיין הוא חול.
לפי שאפשר שיחודק.
הרמב"ם: **ה כפרשת** ויהי צנסוע. פירש הר"ב לפי
כו'. ואמרו במדרש כו' גמרא ערוכה היא צפ' כל כתבי דף
ק"ו

מלאכת שלמה

בקצתה דהיינו הדפוס של עור ר' זכאי אומר משום ר"ש עד שיגע
במזוזה ע"מיה שהן האגרות שבתוך הכתים:
ד ר' יהודה אומר. ואין הלכה כר' יהודה. הרמב"ם ז"ל:

ר'

שמלמעלן ושמלמטן. שצריך שיניח פניו בלא כתיבה.
למעלה מן הדף ג' אלבעות. ולמטה טפח: שבתחלה ושבתוף.
בתחלת הספר לריך שיניח פניו כדי לגלול כל הספר. כלומר
כשיעור היקף של כל הספר. שהספר מסופו לתחלתו הוא
נגלל. דומיא דמזוזה. דכורכיס אותה
מאחד. כלפי שמע. ובסופו. כדי
לגול עמוד. ודוקא כשאין עס אלא
תורה לבדה לריך לעשות כן. אבל
המדביק תורה נביאים וכתובים ביחד.
לריך כדי לגול כל הספר בסופו. וכדי
לגול עמוד בתחלתו. שאם הוא גוללו
לתחלתו. נמלאת תורה מבחוץ. וגנאי
הוא שחטטה תורה שומר לנביאים
וכתובים. ובהכי מיירי הא דלמרי' בפ"ק דבבא בתרא.
ועושה לו כדי לגול עמוד בתחלתו. וכדי היקף כל הספר בסופו:
ה כפרשת ויהי בנסוע הארון. לפי שאותה פרשה היא
תשובה

חזון נחום

העור בתחת הספר ובסופו כדי לגלול על העמוד פ"ב. וכתב מן דפסק כרב אש'
דמוקי לברייתא דתני תחלת הספר וסופו כדי לגול היינו כדי לגול עמוד ומוקי לה
בס"ה פ"ב. ומ"מ קבא לתם השמים הרמב"ם דין מדביק תורה נביאים וכתובים
והיא כרייתא מפרשת וי"ט עיין כשירוש הרמב"ם ובתוי"ט:
כל

* דפוסם הלאהן דפוס
תעטות. ותקטני כפי
הג"ל.

ישנה אחרונה

חירי דלוי גיין ושרי
מוכה בפ' כל כתבי
דאלוף קדושתיה וחי
קשיא אי במהובר וחי
שהו נוף אחד עם
הספר הנוגע בו כנוגע
בספר פשיטא למטמא.
חרין דמיירי שמקום
הכתב של כל הספר
נמחק ומקום המחק
גרע מגליון דמיקרא
כי קדים אגב הכתב
קדים ואזל הכתב אולא
קדושת' כדלמאר התם
ובפ"ה א"כ ר"י
לאשמועינן דהג"ל
שמלמעלה ושלמעטה
בקדושתיהו יניחו:
שמלמעלן ומלמטן.
כתב רב

יבין

וב"ש שבין דף לדף. שיש קדושה צב' לדדיו. דלריך
הסופר להניח גליון בס"ת צ' אלבעות בין דף לדף וג' אלבעות
למעלה וד' אלבעות למטה [ובי' נדד י"ד רע"ג] וקטן גליונות
וכ"ש הס"ת ע"מיה דמטמא חוץ מספר עזרא [גליוס פט'
מ"ז]: דבכל ספר לריך גליון בתחלתו ובסופו. דלש כתוב
רק המורה לחוד. לריך להניח גליון בתחלת הספר כדי היקף
כל הספר כדי שלא יחא מבחץ הקלף שכתוב עליו המורה
בעבר השני דמסופו לתחלתו הוא נגלל כמו מזוזה. ובסוף הספר
לריך להניח גליון רק כדי היקף עמוד. דלריך שיהיה מחובר
בו עמוד בסופו. כדי שיהיה יכול לגלול מסופו לתחלתו. וכן
כשכתוב רק חומשין כך דינן. אבל כשכתוב כל תנ"ך ככריכה
אחת לריך איפסאן כדי היקף עמוד בתחלתו וכשיעור היקף
כולה בסופא משום דגנאי הוא שחסיס תורה מבחוץ. להכי
מתחלתו לסופו נגלל [ג"כ דף י"ז]. וכל זה בשלל ככתב בכל
דקדוקי דיני ס"ת. דכל הכן אינן עשוין רק ללמוד בהן צבית
הספר. ואין בהן קדושת ס"ת [ג"כ י"ד א' והמ"ס פ"ז מהלכות ס"ת
י"ד ופ"ו ופ"ו]. ולפיכך היה מותר ליגע בקלף. ובג' משום הכי
בעמוד א' כדי לגלול עליו. וגם מדליין חייב בכבודו כל כך.
להכי כשסוים לימודו בו. היה גוללו יחד ומניח לפעמים בלי
מעטפת ורשאי. לפיכך היה לריך בתחלתו לכל הפחות גליון
כדי היקף כל הספר. דזה גנאי יתירה. כשגוף הקלף יהיה
לד חוץ. אבל ס"ת שכתבה בקדושה כתיבה. העשויה לקרות
בה בצבור. יש בה קדושה יתירה. לאסור לאחזרה ערום
[מג"ה ג"כ א']. ולפיכך עושין לה צ' עמודים. וגם מדחייבין

תפארת ישראל

יבין

לכבדה ביותר. לפיכך חינו מעמידה ערום בצרון. רק עושין
לה מעטפת. ולפיכך ג"כ א"כ צראה ובסופה גליון רק כדי
לגול על העמוד לחברו צה. ורק הס"ת שהייתה מונחת בצרון
לק"ק. מדלוינה עשויה לקרות צה. דהרי אסור לכתוב לק"ק.
להכי לא היה צה רק עמוד א'. גם היתה מונחת בלי מעטפת
כדמוכה צ"ס [ג"כ דף י"ד א']. ומ"ש [ג"כ רע"ג] שצריך שירחיק
בין כל עמוד לדף רוחב צ' גדולין. צ"ס שם אין זכר מזה.
אלא דלרצה אמרינן התם דמניח בתחלתה ובסופה כדי לגול על
העמוד. ותו לא. וגם הרמב"ם [פ"ט מהלכות ס"ת י"ז] לא כתב
אלא שירחיק בין העמודים והדף. ובתמא היינו קלמ. ולא צ'
גדולין. אבל כך מסתבר כרבינו צ'. כדי שיהיה רוחב גליון
זה כרוחב שאר הגליונות שבין כל דפי המורה [ג"כ רע"ג]. וקטן
הכא הכן לרבותא. דלף שאין קדושתן חמור כל כך כס"ת
מעמאין ידים. וכ"ש ס"ת דקדישא עפי: כד' דלז כצר נכלל
גליון הסוף בקדושת הספר. אבל מקודם לכן שעדיין חול הוא
ויכול לחתכו ולכתוב עליו דברי חול. דס"ל דמקמי הכי הו"ל
כשזמנה דלאו מילתא היא [מסנהדרין מ"א א'] ורק בצאמנא' לקדושה
עלמס כהזמין קלף לכתוב עליו ס"ת תפילין. הזמנה מילתא
[הר"ן ס' ו"א מ"ג]. משא"כ הכא דלזמנא' רק לתשמיש קדושה.
ולרצנן הכא שאני מדכבר מהובר לקודש: כה' דז' ספרים הס'
בתורה וע"ש הלצה עמודיה שבעה. שזה המקרא לאמר. על
התורה. והיינו משום דספר בנדבר נחלק לג' ספרים. דו"הו
בנסוע שמחולק לפניו ולאחריו צב' ענין הסוכין הוא ספר
צפני עלמו. ועי"ז צ' החלקים שלפניו ושלחורו נחשבו צב'
ספרים

שיעורו מלמטה טפח
ומלמעלן שלם אלבעות וכ"כ הר"ש. ונראה דהך שיעור לא איחמר לעיני עומאת ידים דמשמע דהך שיעור לא אמרו אלא שלא יפחות משיעור זה ואם ראה להסוף מוסיף
ותלה קדושה על כולו וכעול מטמא את הידים וגם הרמב"ם בחבורו לא כתב שיעור בגליון לעיני עומאת ידים. אלא דבמסופתא איחא ר"י אומר גליון שבתחלת הספר
וכדי הקיפו מטמא הירוס ע"כ. משמע דיותר מכדי הקיפו אינו מטמא ואפשר דר"י לעטמ' דלמאר במתני' עד שיעשה לו עמוד וקודם מעשה לא חלה עליו קדושה ומותר
לתוך ממנו ולתוך' בנריך לספר תלוא וכעושה לו עמוד לזכורו ככלל בקדושת הספר וי"ל דה"ה יתר מכשיעור שאינו מן הגוף לא נכלל: עד שיעשה לו עמוד. נראה דס"ל
שלא נגמרה מותרו בלא עמוד והגליון שעשי לזורך העמוד הזמנה בעלמא הוא והזמנה לאו מלתא הוא דהעמוד לאו מנוף הקדושה הוא וכל כמה דלא עשה העמוד לא
קדיש בהזמנה לחוד. וזה נראה כוונת הרמב"ם שכתב עד שלא עשה העמוד אפשר להחוד ע"כ דר"ל שמוחר לו להחוד ממנו לשחמש כן דלכתי לא קדיש. וזה נראה ג"כ
כוונת האגודה שהביא בזמן אברהם ס' שלי"ר ס"ק המהתך בספרים כדלמאר מותר ונישנים אסור. ור"ל חדשים עד שלא נגמרה מלאכתן לא קדיש ומתוך כן לתשמישו
ונישנים אסור. וז"ע דמשמע דת"ק פליג אדר"י כהא ואמאי הא שפיר קא"ר יהודה דהא קי"ל הזמנה לאו מלתא היא. ודוקא לומר דת"ק סבר דעמוד אינו מעבך
וכבר נגמרה מותרו. וז"ל דעמוד עלמו נמי מטמא הידים דומיא דמשיחות הספרים משעם יד כדפי' לעיל והפוסקים כתבו דלמאר ליגע בעמוד כמו בס"ת כשהוא ערום:
זה ספר שמתקן ושחייב בו פ"ה אחרות. אבל לא נשתיר לא דמקום המחק גרע מגליון שחון לכתב שמקום הכתב אגב כתב הוא דקדיש אול' הכתב אולא קדושת'
וג"ה תפילין לא נשתיר תיטוק לך דמטמא מחמת הגליון שהן למקום הכתב ל"מ כשהתך הגליון כדלמאר פ' כל כתבי:

נגלג

אליהו רבא

ה' (א) מפי ע"כ ותיב... גרסינן: (א) מפי ע"כ זקן גרסינן כו"ל כי בהגמ' שלטניו ד' פסד"מ הנוסחה וקנים וכן תקן לקי"ב ד' מ"ב ומגמ' דובחיים (י"ב) מוכח דז"ל זקן ע"כ. והרי"ז שמועין בהן פסדוניה קייב גם דברי הגר"א כמו שס' לטניו ודיוק הגמ' נזכרים הוא מהמלך מפי כנמלאת שם נגמ' כ"י (עי' דקדושי סופרים):

ג' פ"ק דובחיים. ושם פי' הר"ב: בדברי בן עזאי כך נחלקו וכן גמרו. דמדבר בן עזאי בחדא מחתא מחתינו לטיר השירים וקבלת. ש"מ שקבלתו היתה שבטנין היתה מחלוקת אלא שמנו וגמרו בשניהם שיטמאו את הידים. היינו שעל דברי בן עזאי שנה רבינו הקדוש לדברי ר"ע. שאמר ח"ו לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים כו' ואילו גם לבן עזאי לא נחלקו על שיר השירים. היה לו לרבינו הקדוש לסדר דברי ר"ע קודם לדברי בן עזאי. אלא לדברי בן עזאי נמי היתה מחלוקת בשיר השירים. כמו בקהלת. וחלק עליו ר"ע בשיר השירים. והעיד רבי יוחנן בן יהושע שכדברי בן עזאי קן הוא. בין לענין המחלוקת. בין לענין הגמרא:

מלאכת שלמה

דמאריס וגאולתו שירת הים עשרת הדברות מעמד הר סיני הליכת ישראל למדבר כניסת הארץ בנין בית המקדש עיטורא לשמא קדישא גלות ישראל בין האומות גאולתן של ישראל תחיית המתים ועולם הבא מה שהיה מה שהיה עד אחר יום השביעי שבת הכל הוא בשיר השירים ולכן נקרא קדש קדשים ע"ש שכולל כמה קדושות ע"כ. וזה לשון פי' דון יוסף ו' יהי"א ז"ל בתהלת פי' שיר השירים והי"ך כל לשונו ממש אמר העבד הקטן יוסף בן לאדוני הרב דון דוד ו' יהי"א ליהות כי המלך שלמה הפליא לדבר ולומר עניני כל החכמות באופנים מאוים מהדבור פעם במשל ומליצה. ופעם כדברי חכמים וחיזוקים. ופעם במליצת השיר אשר הוא אחד מחמשה אופני הדבור הניווי. כי יהיה אם מופתיו ואם נלווי ואם הללוי ואם העעאיי ואם שריי. לכן פירש היות הספר הזה נאמר בדבור שריי. ולהיות כי בדבור מהאופן

דרך משל: (יה) נ"ל דיהושע זה הוא יהושע בן קפוס שהיה חותנו של ר' עקיבא (כשנת קמ"ז א'). ונ"ל עוד שהוא שם העלם של בן כלבא שבע שהיה חמוי של ר' עקיבא (כמחכות ס"ב ב'). רק שם הכינוי שלו היה בן כלבא שבע. לכל הנכנס לביתו רעב ככלב ולא שבע (נגישין י"ז א'). ונ"ל עוד דאחר מותו גם בן ר' עקיבא נקרא יהושע על שם זקנו כנהוג. ולכן מלינו לרבי עקיבא שהיה לו בן שנקרא יהושע (גפסחים ק"ב א' ושנועות ד"ז א'). אבל ח"ל דיהושע זה לאו הויה כלבא שבע. רק חמוי

הלכתא גבירתא והוא כללא דפרק ג

משנה א' שבעה דברים מממאין הידים לעשותן שמי. (א) המכנים ידו לבית מנוגע: (ב) ידים שנגעו בראשון לשומאה. בין שהיה אותו ראשון אדם או כלי או אובל: משנה ב' אבל ידים שנגעו בשני נעשו שלישי ופוסלין רק לקודש: משנה ג' (ג) ידים שנגעו ברצועות בעודן מחוברין בתפילין. נעשו שני:

פרק ד א' בו ביום (א) נמנו (ב) וגמרו. על עריבת הרגלים (ז) פרק א' בן ביום. אפירקין דלעיל קאי וכו'. משנה אחרונה פ"ד א' בו ביום. פי' הרב אפרקין דלעיל קאי וכו'. ובפ"ה דטוטה תני כמה הלכות שנגעו בו ביום ולא מיייתי להו הכא. משום דהתם לא כנהי אלא המחלוקת שנספלו בו ביום ולא הגמרו. והכא שנגמרו וגמרו. ומיהו הא דמיייתי כסמוך כל הזמנים שזכחו כו' לא אשכחן התם נמנו וגמרו. ואפשר מה

פרק א' בו ביום (א) נמנו (ב) וגמרו. על עריבת הרגלים (ז) פרק א' בן ביום. אפירקין דלעיל קאי וכו'. משנה אחרונה פ"ד א' בו ביום. פי' הרב אפרקין דלעיל קאי וכו'. ובפ"ה דטוטה תני כמה הלכות שנגעו בו ביום ולא מיייתי להו הכא. משום דהתם לא כנהי אלא המחלוקת שנספלו בו ביום ולא הגמרו. והכא שנגמרו וגמרו. ומיהו הא דמיייתי כסמוך כל הזמנים שזכחו כו' לא אשכחן התם נמנו וגמרו. ואפשר מה

פרק ד א **טמאה** מדרס. לשון אר"צ דעריבה קודם שנסדקה נמי היו רגילים לישב בה. והיתה משמשת ישיבה עם מלאכתה. וזה דבר חימה שא"כ גם קודם שנסדקה תהא עמאה מדרס. שכן תיבה שפתחה מלדה טמאה מדרס. שמשמשת ישיבה עם מלאכתה. כדחקן במשנה ט' פי"ט דכלים ופ"ד דכלים מ"ב מפרש הר"ב דעריבה זו. שכנסתה אינה ראוי' אלא לשיבה וכשלא נסדקה א"ל עמוד ונעשה מלאכתו. והר"ם כתב וז"ל טמאה מדרס בת"כ מרבה

א. חז"ל ד"ה טמאה מדרס בו פי' בעיני אחר בו. עיין בב"ב פ"ג משנה ב' מש"כ:

משנה אחרונה

שמקובל. בן עזאי מפי פ"ב זקן סבור שהוא הגמר אבל מ"מ לא הודו לו :
 שר"ע אומר עריבת הרגלים כשמה. פי' הרב שאין סם מדרס עליו וכ"כ הר"ם והר"ם מלשון זה משמע דר"ע מעשר לגמרי וא"ל לומר כן דהא בעריבה שתימיה מט' קבין שנסדקה פליגי בפ"ק דכלים מ"ד כשהתקיימה לשיבה ר"ע מעמא ותימיה מטהרין עד שקלפ' מוכח החס בחוספתא קבין משני לוגין עד ט' דהא חמירא עפי מהך דיתירה על ט' קבין דר' יוסי כר"י אפילו מחשבה לא צבי בקטתו. כדמיתיה הר"ם עם מ"ב. ומתני' דמס' כלים נמי כר"י כר"י אחיא דקתני עמאה מדרס סתם אפילו בלא מדרס דהא ומתני' דהא פ"ק נמי מעמא סתם בלא מחשבה ור"ע אמר עריבת רגלים כשמה ולא מתח' למדרס עד שיחשב עליו אבל במחשבה מודה ר"ע כמו ימירה מט' קבין שהתקיימה לשיבה וצויה מיושב דהבא קרי לה עריבת הרגלים ובמס' כלים עריבת סתם. דהתם כעשויה ללוג בה כסתם עריבה וזו אע"פ שנסדקה חזיא ללישה כמ"ס הר"ם עם שהעיסה סוחמת הסדק. ומשום דהתם לא תני פלוגתא דר"ע תני עריבה סתם לרבותא דאע"ג דאכתו חזיא למלאכתה ע"מ א ה מדרס והבא תני עריבת הרגלים דהיינו עשוי לר חיות הרגלים

שנסדקה. סמוך לשולים ואינה מחזקת מים כדי רחיצת רגלו אחת : טמאה מדרס. דעריבה קודם שנסדקה נמי היו רגילים לישב בה. והיתה משמשת ישיבה עם מלאכתה : שר"ע. היה חולק ואומר עריבת

נמי רגילים לישב עליה. וצ"פ עשרים דכלים (משנה ב') שהעיסה סוחמת הסדק. ואין המים יולאין ע"כ. מבוחר מדבריו דבראשונה הוא סבור. דעריבה זו מבי כנסדקה. לא חזיא לטום מלאכה והוקשה לו לשון הכרייתא שמשמשים ישיבה עם מלאכתה. וזו אינה ראויה למלאכה כלל. ומש"ה הולך לפרש דהא דקאמר שמשמשים ישיבה עם מלאכתה. היינו קודם שנסדקה. ועל כרחינו לריבין אנו לומר דלא סהו משמשים ישיבה עם מלאכתה. כלומר בשעת מלאכה. דא"כ אף קודם שנסדקה תהא טמאה מדרס. אלא ה"ק שאף ע"פ שהיא נעשית למלאכה. מ"מ עם זה היו רגילים ג"כ לישב עליה. אלא שאין יכולים לעשות בה מלאכה כשיושבים עליה ולריבין שיאמרו לו עמוד ונעשה מלאכתו. ועיקרה ודאי למלאכה נעשית. ולפיכך קודם שנסדקה אינה טמאה מדרס. אבל אחר שנסדקה ואינה ראויה למלאכה. נמלא שנסדקה לשיבה. כמו שהיתה ג"כ מאז מקודם שנסדקה. דחזיא לשיבה נמי. ולפיכך כשיינה ראויה עוד למלאכה. נשארת לשיבה וטמאה מדרס. ומיהו משמשת ישיבה עם מלאכתה דגבי תיבה שפתחה מלדה. היינו בשעת מלאכתה. ראויה לישב עליה ג"כ. ואין אומרים לו עמוד ונעשה מלאכתו. ולפיכך לעולם טמאה מדרס. כך נריבין לפרש לדברי הר"ם הראשונים. והן הנה דברי הר"ב דהבא. אבל הוא פירש רחוק. שבצרייתא היא דת"כ שכלו בהדרי. תיבה שפתחה מלדה. ועריבה זו שנסדקה. וכמ"ס הר"ב פ"ב דכלים משנה ג' והתירווייהו מסיק מרבה אנו את אלו שמשמשים ישיבה עם מלאכתה. ולריך אתה לומר דלדדין קאמר. והא כדאיתא. והא כדאיתא. ולכך הדר צויה הר"ם מהא. וכתב דפ"ד דכלים פירש בענין אחר. דאף אחר שנסדקה "חזיא ללישה אבל אין מקפדין עוד על מלאכתה ומשמשת ישיבה עם המלאכה. דהיינו שאין אומרים לו עמוד. וכן מפורש בדבריו עם. שכתב* שנסדקה אמר ליה עמוד כו'. אבל כשנסדקה משמשת ישיבה עם מלאכתה. ומ"מ קלת דוחק ג"כ. דעם מלאכתה דתיבה היינו שנושים בה מלאכה. ובאותה שעה הוא יכול לישב עליה. ואילו דעריבה אין נראה שלשין בה והוא יושב עליה. אלא ששון הן ישיבה ומלאכה. ואין הישיבה נדחית מפני המלאכה. שאין אומרים לו עמוד כו'. והר"ב כתב עם בכלים פ"ב שכנסתה אינה ראויה אלא לשיבה. ולשון הרמב"ם עם אינה ראויה ללוג בה. וראויה לכפתה ולישב עליה כו'. ולפיכך נ"ל שכל מה שדחק הר"ם. הוא ללא צורך. דמאי דהוקשה לו לישנא דמשמשת ישיבה עם מלאכתה. מעיקרא לאו קושיא הוא. דמשום תיבה שפתחה מלדה. אינעריך למתני הכי. דודאי היא ראויה למלאכה. וא"כ מן הדין היה לנו להוליא מדין מדרס. לכך אמר שמשמשת ישיבה עם מלאכתה. והא ודאי דמכ"ס העריבה שאין לה מלאכה כלל אלא ישיבה בלבד. שצדין אנו מרבים אותה לטומאת מדרס. וזו היא דעת הרמב"ם. וכפי' הר"ב דכלים. והוא עיקר. ולא כפירושו דהבא. נ"ל : **שר"ע** אומר כו'. וסתם מתני' דכלים דלא כר"ע. הר"ם :

מלאכת שלמה
 (א) בפי' רע"ל ואינה מחזקת מים כדי רחיצת רגלו אחת אמר המלקט הוא פי' מאי דקתני בת"כ שנסדקה ואינו יכול לרחוץ בה רגלו אחת אי נמי יש לפ' שהסדק כ"כ גדול דקודם שירחוק רגלו אחת ילאו כל המים ומרבה לה התם בת"כ הואיל ומשמשת ישיבה עם מלאכתה מדכתיב כל כלי. וממעט בת"כ כפה סאה מדכתיב אשר ישב שנסדקה נמי רגליו לישב עליו וצ"פ עשרים דכלים פירשתי שרגליו ללוג

תפארת ישראל
 יבין
 סרו הוא ככל כלי הבית שאין מתטריין ע"י סדק. רק בקבץ כמוציא זית. ובמחזיק טפי מנ' קבין. לא חזיא כל כך לישיבה ואין מחשבה מועלת לה עד שיטעה בה משמס [ועיין מ"ס בס"ד כלים פ"ב ס"י י"ז. וז"ל ראה מראשנין [פ"ק כ"א א'] יאן ע"ג אורייני גדולה לא ילא ידי חובתו. ופי' הר"ם התם דהיינו עריבת גדולה לא חזי לשיבה. אמנם כר"ף עם [דף רכ"ה ב'] גרם גדולה מטון אפילו וכו' :
 (ו) סמוך לשולים עשוי' אינה מחזקת עוד כדי רחיצת רגל א'. דלא לא נסדקה. אפילו משמשת ג"כ לישיבה אינה מטמאה מדרס. דאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתו. מדעיקר תשמישה לרחויה עומד : ו) דהרי גם מעיקרא היתה משמשת לישיבה. ואע"פ אינה מטמאה מדרס. ומטעמא דאמון. דאומרים לו

עמוד ונעשה מלאכתו. אבל השתא דלא חזיא תו לרחויה. ומטמאה שפיר מדרס : ח) ר"ל עדיין עם עריבת הרגלים עליה. ואף דלא חזיא לרחויה אינה מקבלת טומאת מדרס. וכל דקטמיה מדכבטל העיקר צטל הטפל [כספ"ט דליש]. ולהכי הו"ל כשאר שברי כלים. דכל שלא יחדה מחדש לישיבה אינו מטמא מדרס. ולרבנן דוקא התם צמיצה ומשפלת שהישיבה ע"ג צמחת טפל הוא. משא"כ הבא. גם מעיקרא לא היתה הישיבה שצמחה טפל גמור. עד שנוכל לומר גבה צמל העיקר צטל הטפילה. חולס צמיתה מט' קבין פליגי איפכא. דלר"ע אין לריך מעשה. ולרבנן לריך מעשה [כלים פ"ב מ"ד]. וטעמיהו דרבנן

הנה כתיב... חילופי גרסאות

תוספות הדינים

במשנה שאתה מחמיר... תוספות הדינים

אליהו רבה

אני לא שניתו בסדר... אליהו רבה

משנה אחרונה

כיון שאין שביעית נוהג... משנה אחרונה

לשון הרמב"ם ורואו להוציא... תוספות הדינים

שאתה מחמיר... תוספות הדינים

חזון נהום

אמר ר"ם כו'... חזון נהום

גזר ר"ם מעשר עיני... ידיים בו ביום פרק ד

הן בשביעית... ידיים בו ביום פרק ד

מלאכת שלמה

גזר ר' ערפון מעשר עני... מלאכת שלמה

יבין

תפארת ישראל

יבין

תקנתו... תוספות הדינים

לחך מלרים... תוספות הדינים

לחך מלרים... תוספות הדינים

ידיים נטל פרק ד

והתורה א"ר יהושע ב"ר
השבי ר"ט א"ר יהושע וכו'
ד"ר ל"ג חזק מעשרין כל
המטה :

משנה אחרונה

החורבן מיירי דבין
פירות וזבין מעות
טעונים גביה צ"ה
דמעשר שני מ"ז :
ואין אתה חלל במספיד
נפשות . ולאו דוקא
דהא מדאורייתא
טעורין לגמרי ומאי
מספיד נפשות הוי חלל
במספיד נפשות מדרבנן
ולתאי דפי' לעיל שם
יבא הפירות לאי
סייבין מדאורייתא
ניחא :

מלהוריד על ומטר .
וה"ל אמרי'
פ"ה דאבות בעון
המעשרות הרעב בא
והא דמחמת הכא דהטל
מאי נעדר ובעלמא
אמרי' דהטל אינו נעדר
כדאשכחן בגדשון . היינו
לגמרי אינו נעדר אבל
משום ההטא אינו יורד
לכרעה כדכתיב בחגי
עליכם כלאו שמים מנו:
המעשר והתרומה .
פי' הר"ב

וע"כ מעשר זה קדש
הוא דומיא דתרומה
ולא מעשר עני שהוא
חול וכו' הר"ש
והר"ס . ולא ידעתי
למה הורכו לזה דמעשר
דקרא סתמא משמע כל
המעשרות חלל כיון
דלפי סדר השנים
בשיעור הוא שנת מעשר
שני וכשאינו מפרשו
הרי קובע המעשר .
ואדרבה פסטי' דקרא
במעשר ראשון איירי
ומשום כשהוא קובעו
הוי רע לשמים ורע
לבריות שגזול את
הגוים להבי אקדמי'
בקרא לתרומה דבתרומ'
אינו חלל רע לשמים
ולא לבריות שחטה את
פוערת את הכרי
ומעשר שני מנו שלו
הוא אינו רע לבריות
ומדהקדים מעשר
לתרומה ע"כ במעשר
ראשון משמע וממנו
דכלל המעשרות הוי
קובע כדפי' :

ובשבא ר"י בן דורמסקית חלל

ר"א בלוד . שר"א לא
היה חלל המנין מפני המחלוקת .
שע"י בן צרכוהו . כמ"ס הר"ב במשנה
י' פ"ה דכלים . כ"כ הרמב"ם :
אל תחשו למנינכם . אל יהו לכם
שום חשש וגמגום . במה
שמניחם ותקנתם . שהרי הסכמתם
הלכה . רש"י פ"ק דתגיגה דף ג' :
הרבה למשה מסיני . כהז הר"ב
לאו דוקא וכו' מיהו
בחספתא משמע דהל"מ ממש קאמר .
וכ"כ הר"ש . והא דקתני והגדון
שלפנינו מעשה זקנים . היינו מקמי
דידעי עזתו של ר"א . והס"מ בפ"י
מהלכות מחנות עניים [הלכה ה']
תמה על הרמב"ם שכתב הל"מ מהא
דקתני מעשה זקנים . ולי נראה
דלא מכרעא כלל :

ח"כ

את השמים . מלהוריד מל ומטר
שנאמר (מלאכי ג') היקבע אדם אלהים
כי אתם קובעים אותי ואמרתם במה
קבענך המעשר והתרומה (יח) . א"ר
יהושע הריני יו' במשיב על מרפון
אחי . אבל לא לענין דבריו יו' . מצרים
מעשה חדש (יח) ובבל מעשה ישן (ש)
והגדון שלפנינו מעשה חדש . ידון
מעשה חדש ממעשה חדש . ואל
ידון מעשה חדש ממעשה ישן .
מצרים מעשה זקנים . ובבל מעשה
נביאים . והגדון שלפנינו מעשה זקנים .
ידון מעשה זקנים (ס) ממעשה זקנים .
ואל ידון מעשה זקנים ממעשה
נביאים (מ) . נמנו וגמרו עמו ומואב
מעשרין מעשר עני בשביעית . ובשבא
ר' יוסי בן דורמסקית אצל רבי
אליעזר (ב) בלוד . אמר לו מה חדוש

מעשר שני : המעשר והתרומה .
ועל כרחק המעשר האמור כאן
מעשר שני הוא דומיא דתרומה שהיא
קדש . ולא מעשר עני שהוא חול
גמור . ואין לדחות מעשר שני מפני
עניים : כמשיב על דברי טרפון .
לסייע לו : אבל לא לענין דבריו .
כלומר ולא מטעמיה : מצרים מעשה
חדש . שהוקיים שהיו אחר עזרא
תקנו להפריש מעשר במלרים : ובבל
מעשה ישן . תקנת נביאים שהיו
קודם חרבן הבית . וגשכא הדבר
דשמא לא היה לורך עניים באותה
שעה : מעשה נביאים . ועל פי
נבואה עשו הוראת שעה . ואין
למדים ממנה : הלכה למשה מסיני .
לאו דוקא דאין זה מן החורה חלל
כאילו היא הלכה למשה מסיני .
מיהו בחוספתא משמע דהל"מ ממש
קאמר :

שלאמר

היה לכם בבית המדרש היום . אמר לו נמנו וגמרו . עמון ומואב מעשרים מעשר עני בשביעית .
(בהבא) רבי אליעזר ואמר (תהלים נה) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם . צא ואמור
להם אל תחשו למנינכם . מקובל אני מרבן יוחנן בן זכאי ששמע מרבו . ורבו מרבו . עד
הלכה למשה מסיני (י) . שעמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית : ד בו ביום בא יהודה
נר

חזון נהום

שעמון ומואב מעשרין מעשר עני כו' . וכך העיד ג"כ ר' דוסא בן הרכיים
כשם חגי הנביא פ"ק דיבמות דף ס"ז פ"ג נפי' סני' . ועין פס'
הר"ם וכו' :

צא ואמור להם משמי חלל תחשו וכו' כך מלאחי מונה :
עד הלכה למשה מסיני ה"ר יהוסף ז"ל מחק מלת עד : שעמון ומואב מעשרין
מעשר עני בשביעית וכך העיד ג"כ ר' דוסא בן הרכיים כשם חגי הנביא בפ"ק דיבמות דף י"ו . תניא בחוספתא א"ר יוסי בן
דורמסקית אני הייתי עם זקנים הראשונים כשכחו מיבנה ללוד ובחתי ומלאחי לר' אליעזר שהיה יושב בכנות של נחתומים בלוד אמר לי מה
הדום היה לכם בבית המדרש אמרתי לו תלמידך אינו ומימך אינו שותן אמר לי אי אפשר לבית המדרש בלא חדום אמרתי לו את ההלכות
ואת התשיבות ואת המנין וכשהגעתי לזה ולגו עיני דמעות אמר סוד ה' ליראיו ואומר גלה סודו אל עבדיו לא ואמור להם אל תחשו למנינכם
כך מקובלני מריב"ז שקבל מן הזוגות מן הנביאים ונביאים מן משה הל"מ שעמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית ע"כ . ופי' הר"ם ז"ל
תלמידך אינו בפ"ק דתגיגה משמע שלא אמר לו פשוט ידך וקבל עיניך לפי שלא אמר כן ושמא תנאי הוא . ונביאים
מן מעשה משמע הלכה למשה מסיני ממש עכ"ל ז"ל :

ר בו ביום בא יהודה גר עמוני ברכות פ"ד דף כ"ט מייחתי לה ושמעתי מינה דאפילו בו ביום לא מנע עמו רבן נמילאל מבית המדרש וכן פי'
הרמב"ם ז"ל וז"ל א"ל ר"ג אסור אתה הסתכל שלא נמנע ר"ג מבית המדרש אע"פ שמינו נטיל לר' אלעזר בן עזריה והעעם שלא רצה להשתכל
מתלמוד תורה ע"כ :

וכי

יבין

אין למדין מדברי קבלה [פ"ק דף ג' ב'] : (א) והא דאמרינן
בפרקיין דלעיל [מ"ג] דאין למדין דברי סופרים מדברי סופרים .
י"ל הסם כשתקנו כבר ב' התקנות . אמרינן דאין להשוות
אופן תקנת חכמים זה לזה . דהרי עומאת כתבי קודש ועומאת
סמס ידיים . כבר שציהן מתקנות ועומדות היו . שפיר אמרו
חכמים דאין למדין התפשטות עומאת ידיים מהתפשטות עומאת
כתבי קודש . אבל הכא שרלו לתקן תקנה חדשה שיעשרו בעמון
ומואב . ודאי ראוי שיתקנו כלאופן שתיקנו מקודם לכן במלרים :
(ב) שלא היה בבית המדרש או . מפני שברכוהו [כ"ג י"ט ב'] :
(ג) כ"ל דבכה על שלא זכה להיות בסוד קדושים ועדם
כשערה עליהן רוח הקודש . והסכימה דעתם לדעת המקום :
(ד) ו"א הלכה למשה מסיני ממש . וכן משמע בחוספתא .
ו"א דר"ל תקנה חזקה קדומה כהלכה למשה מסיני וכן החליט
רבינו כ"מ [מתנות עניים פ"ו ה"ה] . ומאיו דוגמתו לענין זוגות
פסחים

מלאכת שלמה

בקהל דטוסיס . אלא במספידן נפשות וקובע אתה וכו' כך מלאחי
מונה . הריני כמשיב על טרפון אחי רוצה לומר שהוא משיב לר' אלעזר
בן עזריה כמו שהשיב לו ר' טרפון :

אצל ר' אליעזר ללוד ביו"ד ז"ל :
צא ואמור להם משמי חלל תחשו וכו' כך מלאחי מונה :
עד הלכה למשה מסיני ה"ר יהוסף ז"ל מחק מלת עד : שעמון ומואב מעשרין
מעשר עני בשביעית וכך העיד ג"כ ר' דוסא בן הרכיים כשם חגי הנביא בפ"ק דיבמות דף י"ו . תניא בחוספתא א"ר יוסי בן
דורמסקית אני הייתי עם זקנים הראשונים כשכחו מיבנה ללוד ובחתי ומלאחי לר' אליעזר שהיה יושב בכנות של נחתומים בלוד אמר לי מה
הדום היה לכם בבית המדרש אמרתי לו תלמידך אינו ומימך אינו שותן אמר לי אי אפשר לבית המדרש בלא חדום אמרתי לו את ההלכות
ואת התשיבות ואת המנין וכשהגעתי לזה ולגו עיני דמעות אמר סוד ה' ליראיו ואומר גלה סודו אל עבדיו לא ואמור להם אל תחשו למנינכם
כך מקובלני מריב"ז שקבל מן הזוגות מן הנביאים ונביאים מן משה הל"מ שעמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית ע"כ . ופי' הר"ם ז"ל
תלמידך אינו בפ"ק דתגיגה משמע שלא אמר לו פשוט ידך וקבל עיניך לפי שלא אמר כן ושמא תנאי הוא . ונביאים
מן מעשה משמע הלכה למשה מסיני ממש עכ"ל ז"ל :

ר בו ביום בא יהודה גר עמוני ברכות פ"ד דף כ"ט מייחתי לה ושמעתי מינה דאפילו בו ביום לא מנע עמו רבן נמילאל מבית המדרש וכן פי'
הרמב"ם ז"ל וז"ל א"ל ר"ג אסור אתה הסתכל שלא נמנע ר"ג מבית המדרש אע"פ שמינו נטיל לר' אלעזר בן עזריה והעעם שלא רצה להשתכל
מתלמוד תורה ע"כ :

וכי

תפארת ישראל

אין למדין מדברי קבלה [פ"ק דף ג' ב'] : (א) והא דאמרינן
בפרקיין דלעיל [מ"ג] דאין למדין דברי סופרים מדברי סופרים .
י"ל הסם כשתקנו כבר ב' התקנות . אמרינן דאין להשוות
אופן תקנת חכמים זה לזה . דהרי עומאת כתבי קודש ועומאת
סמס ידיים . כבר שציהן מתקנות ועומדות היו . שפיר אמרו
חכמים דאין למדין התפשטות עומאת ידיים מהתפשטות עומאת
כתבי קודש . אבל הכא שרלו לתקן תקנה חדשה שיעשרו בעמון
ומואב . ודאי ראוי שיתקנו כלאופן שתיקנו מקודם לכן במלרים :
(ב) שלא היה בבית המדרש או . מפני שברכוהו [כ"ג י"ט ב'] :
(ג) כ"ל דבכה על שלא זכה להיות בסוד קדושים ועדם
כשערה עליהן רוח הקודש . והסכימה דעתם לדעת המקום :
(ד) ו"א הלכה למשה מסיני ממש . וכן משמע בחוספתא .
ו"א דר"ל תקנה חזקה קדומה כהלכה למשה מסיני וכן החליט
רבינו כ"מ [מתנות עניים פ"ו ה"ה] . ומאיו דוגמתו לענין זוגות
פסחים

יבין

לה) וסיפא דקרא חס לא אפתח עליכם ארובות השמים
וגו' . והרי רק במעשר שני משתעי קרא . מדסמכו קרא
לתרומה שהיא קודש . ועל ידי שלא יתנוהו יעלרו השמים .
משא"כ מעשר עני חול הוא : (ז) ר"ל הנני משיב
לראב"ע על דברי טרפון אחי : (ח) ר"ל חלל לא
כדבריו . שעל זה יפה השיב ראב"ע . אלא טעמא אחרונה
איכה . מדשום תקנת עמון לתקנת מלרים ב' דברים :
(א) שנתקן מחכמים הקודמין סמוך למנינו טפי ממעשה
בבל : (ב) שכבר מקודם החורבן נתקן מנביאים שיעשרו
שם מעשר שני בשביעית . והרי נשכח הטעם למה לא
תקנו בצבל מעשר עני . דזה מהסתבר טפי שלא להספיד
לעניים . אולי לא תקנו כך מדלא היה נלרך כל כך לעניים
משא"כ בתקנתו השתא . שגראה עניים ולרבים . מתחבר
למקן תקנה לעובתם : (ט) ואולי ע"פ הכתובה עשו כך . והרי

ידיים בו ביום פרק ד

תוספות יום טוב קסד

ציונים

מותר אחת מתי ש"ב מכל
לפי הכלל פתח לומר קין
ש"ס ארבעה סי' די סוף י"ג

החלופי גרסאות

ד א"ל ר"ג כתיב ויבא

תוספות חדשים

ד תו"ש ד"ה א"ל ר"ג
בו לרש"א אהריתא
כו' ולולי דכתיב יו' ליישב
תמיכהו בדרך אחר
לכאורה יקשה ל"י נס
למקרא דהאיך ה"ב נס
בהל' הא בעלי חיים
חשיבו ולא בעינן כדאיתא
בבב"ב דף פ"ג א"ל
ד"ל זיל בטר עמית
ויורה שחא יקח מן הקבוצה
ובדל"מ ר"ב ה"ב ש"ס
והכל לא כ"י ד"ה א"ל גרסא
כיון דבלבול כל האמות
אינו לנו השתא שום קבוע
למנוח ומעיה טוב לומר
ד"ג סבר דלא סתריב
בלבול א"ל ג' סתריב
ובמ"ס ה"ס"ס כ"ס תוספת
ולא בלבול כל האמות
דגיה לא כתיב ואכ"ר
גבולות עמים וי' א"ס כו'
שיך שפיר למנוח חבוס
קבוע ויחו דלמחר ר"ג
הכתוב אומר לא יבא עד
שולש דמשמע אף אחר
הבלבול שיך למנוח חבוס
קבוע והביטוי ר"ג כו' בו
א"ל סתריב בלבול הוא
בלבול כל האמות דלא
שיך למנוח חבוס קבוע
וא"ל ר"ג א"ס א"ס א"ס
אומר דסתריב בלבול
מ"מ קרא דעד שולש
מסוייני דכתיב חזרו
דל"ה א"ן א"ס"ן עד
שולש והביטוי ר"ג דגם
אינו מוכרח דהא כתיב
ושבתי וגו' וקרא דעד
שולש מוקמינן בידוע לנו
מודאי שהוא ידוע עמו
ומאז וק"ל:

גר עמוני ועמד לפניו בבית המדרש. אמר להם מה אני
לבא בקהל (י). אמר לו ר"ג אסור אתה. אמר לו ר' יהושע מותר
אתה. א"ל ר"ג הכתוב אומר (דברים כג) לא יבא עמוני ומואבי
בקהל ה' גם דור עשירי וגו' (י). אמר לו רבי יהושע. וכי עמונים
ומואבים במקומן (הן יו). כבר עלה סנחריב מלך אשור
סנחריב ועל זה הייתי דורש המקרא דלמחר לאחיו משום דקרא
ומנליה. אבל למאי דפרישית למד כן מיתורא דקרא והשיב לו ר"י
שהלא הוא דרש בני עמון. ויתורא דקרא. לרש"א אחריתא.
וא"ל לומר לאסור ספק, דהא מותר הוא מדאורייתא. כדאיתא פ' י'
יוחסין דף ע"ג א:

וכתב

חזון נחום

ד גר עמוני כו'. עיין בפ"י ה"ט שד"ק ביה וכתו"ש וי"ל הרמב"ם ש"ב
מסכתא לרס"י ביב"ה כשעלה סנחריב מלך אשור בלבול כל האמות וערכם
זה

מלאכת שלמה

וכי עמונים לא גרסו' רק עמונים. להוד דמואבים לא הגלה אותם דהכי
כתיב שאין מואב מנעוריו וגו' עיין חו"ס דמגלה בפ"ק דף י"ג וסס
הקטו

תפארת

[פסחים ק"י א']. דליכא לזימור התם דבאמת זוגות הלכה למשה
מסיני. דהרי אמרין התם דמאן דלא קפיד לא קפידין
צדיקה. מיהו י"ל אולי כך היתה הלכה למשה מסיני. דמאן
דלא קפיד לא קפידין צדיקה [פיקוחין ל"ט א']: מה אף דמסתמא
שמע המקרא דכתיב לא יבוא וגו'. דא"כ מה מספקא ליה.
אפ"ה חשב לנפשו היתר. דלע"ג שהיה דר בחרן עמון. עכ"פ
הרי לא אסרה התורה על הדרוס בחרן עמון. רק זרע בני
עמון הזכרים [פינמות דף ע"ז ב']. והרי ברוב הימים נשתדכו
עמיהן זכרים מעמים אחרים. דהרי גם ישראל נשתדכו עם
קבוצותיהן. כרות לבוש. ונעמה העמונית שלמה המלך ע"ה
אחר שנתגיירו וכל הזכרים שולחו מנקבות שלהן שנשאו לזכרים
מאומות אחרים. ודאי שמתרין לבוא בקהל. וא"כ יש ספק
בכל זכר שמאריך עמון. שמה הוא משאר אומות. שהן משאר
בני העולם שמתרין לבוא בקהל. ולע"ג דקו"ל דכענין אית
ליה חו"ס [פינמות דף ע"ז א']. היינו רק דבמתייחס אחר אחד
מהן. אמרין שכן בודאי אביו הוא. אבל הכא מי מכל
זכריון שיהיה יכול להתייחס בעלמו בכנענים שאלו עמון בן
עמון עד יום שניתנה בו תורה לישראל. ואם כן כל אחד
מזכריון יש בו ספק. וכמו בממזר אמרין ממזר ודאי אחר
רחמנא ולא ממזר ספק [פיקוחין ע"ג א']. פשיטא דגם בעמוני
ספיקו מותר לבוא בקהל. ואע"ג דבספק ממזר אסור. עכ"פ
מדבצק גזרו מעלת יוחסין. ואפילו בשתוקי ואסוריה דלא
שכיחו משרי צהו רבין [פיקוחין סא]. וכל שכן עמון ומואב
דשכיחי. התם שאני דו"ל דזיינין על שתוקי הזה בעודו
בקבועות. דהו"ל כמחלה על מחלה. וכדקאמר התם. ולפיכך
אשור. ואע"ג שאח"כ פורש מהקבועות. אפ"ה לא אזלינן
בתר רוב כשרים לומר כל דפריש מרובא פריש. כיון שכבר
גולד ספק אוסורו במקום קבועתו הו"ל כפריש בפנינו לאסור
[י"ד ס' ק"י פ"ג]. אבל הכא הרי רובא דעלמא כשרים לבוא
בקהל. והרי גם בתר רובא דעלמא אזלינן. מדאמרינן
לאוקמא [י"ב כ"ג ב'] בעגלה ערופה דמיוורי ביוצאת צון ההרים
ואם כן אף דהו"ל קבוע דכמחלה על מחלה דמי. עכ"פ כל
גר וגר דפריש מנייחו. כל דפריש מרובא פריש. וכיון
דבעודו בקבועות לא גולד בו עדיין ספק. דהרי אז עדיין זר
היה. שכלא זה היה אז אסור לבוא בקהל. ורק עכשיו אחר
שפריש מהקבועות כבוא לדון על ספיקתו. ודאי דשפיר אמרין
גביה כל דפריש מרובא פריש. ואע"ג דלענין יוחסין בעינן

יבין

ישראל

יבין

תרי רובא משום מעלה [ככתובות ע"ו א']. הכא נגד רובא דעלמא
הוו בני עמון ניעוטא דמיעוטא. דלפילו ר' מאיר דחייש
למיעוטא. לא חייש לה [ע"ו ל"ד ב']. ואע"ג דלא אמרין כל
דפריש מרובא פריש רק בדוגמת ט' תניות מוכרחו בשר
שחוטא וא' נבלה. דמתוך שהאוסור מבורר במוקמו. ליכא
למנוח שיקח מהקבוע. אבל ביש תערובות בהקבוע לא אמרין
גביה כל דפריש מרובא פריש [י"ד ס' ק"ו ס"ו]. י"ל הרי הכא
ליכא למנוח שיקח מהקבוע. דהרי בקבוע כולן בניותן. ובלא
זו אסור להשתדך עמהן. אלא דו"ל דזרינן שמה א"ל גיירי ר' א'
בחרן עמון וחזל איהי לגביה. ושיך שפיר גם צדק דכתיב
יקח מקבוע. והיינו דמסתפק הך גר. דילמא כולי האי לא
חיישינן. ומ"ט נמי לא נקט ר' יהושע הך היתירא דלמרינן.
אלא טעמא דבלבול סנחריב. מדלמחר לאשמועינן דלפ"י צדיק
נשאר הגר בחרן עמון וגם אזלה איהי לגביה. דהו"ל תערובות
בקבוע. אפ"ה מותר מדבא סנחריב ובלבול כולן. והרי פירשו
כולן. ותו ליכא למנוח שמה יקח מהקבוע ומותרין כולן
[ועיין ע"ד י"ד ס' ק"י ס"א ל"ז]. (י) סופ"א דקרא קריש דכתיב
צבו עד עולם. דלע"ג דגם ממזר אסור אוסור עולם
מדדרשינן עשירי עשירי לגביה שיה [פינמות דף ע"ה ב']. ואפ"ה
ספיקו מותר מן התורה. עכ"פ בעמון ומואב דמפורש בקרא
מלת עד עולם ש"מ דלמחר לאשמועינן דאף שבאחרית הימים
ודאי יתערבו צבן שאר אומות. אפ"ה כל שדר בעמון נחזיקו
שהוא מוצרע ויארס: (ז) וכל הדרוס בה בשתא אינן מוצרע
עמון. והרי לא אסרה התורה רק זרע בני עמון. ולפיכך הו"
דכחשה תורה עד עולם. היינו רק כל עוד שיתברר לך שהוא
מוצרע בני עמון [וקשה האין אפשר בסנחריב בלבול. והרי אמרין בסנהדרין
[י"ז ב'] דעמון ומואב שכיבי ביבי דירושלים שלחו ליה לנבוכדנאצר תא אחא עליינו
והרי נבוכדנאצר זמן רב אחר סנחריב היה. וכל ברמייה [ח"ט] מדוע ירש מלכא
את גז. והרי ירמיה בויא נבוכדנאצר היה וזמן רב אחר סנחריב. וא"ל דלפ"ה
סנחריב בלבול והושיבם בשאר ארצות הבמות לתוך ישראל. ומשם שלחו ליה
לנבוכדנאצר תא אחא עליינו. וגם משם ירש מלכא את גז. ליתא דאם כן מה
עוש גיבא עליה ירמיה הנביא שחבר רבה עיר המלוכה ושאר עיירותיהן. הם. הרי
כיון שסגלו משם על ידי סנחריב מה אכפת להו שחברו העירות הללו שאין שלהן
והרי עתה מושבן במדינה אחרת. ואח"ל דלמחר שבגלגל סנחריב ממקומן תורי
ושבו למקומן. ומשם שלחו לנבוכדנאצר שילחם בישראל. ומשם אחר התורבין ירש
מלכא את גז. ויבא עליהן ירמיה שגם הם יגלו כסוף נבוכדנאצר. והא דקרינן
הא סנחריב בלבול. והרי מבלבול זה חזרו למקומן. והו"ל ע"פ לאתיי' שכתובות
בלבול. י"ל דמבלבול האשון קט. וכיון שלא ארכו ימי תורתם עד שמזרו והגלו
מנבוכדנאצר. כולה חזר בלבול הוא. אבל כל זה ליתא. דהרי גם בניו האשורים
שהיה שוב כמה שנים אחר נבוכדנאצר. גזרו גביה כעגלה [י"ב ב'] דל"ל חמני
ישראל

אליהו רבה

ד א"ל ר"ג כתיב ויבא
עמוני ומואבי גם
דור עשירי. הא דמיינין
נמי סופ"א דקרא ג"ס דור
עשירי היינו משום דבעינן
ומואב כתיב עד עולם
ובממוזר לא כתיב עד
עולם. משום דעינן ומואב
הוא על דבר אחר לא
קדמו והוא אותו הדור
שהיה בניו היה בלבול
לפיכך כתיב עד עולם
שעולם לא יבאו. אבל
ממזר לא חלוק כלל והיינו
דמיינין ר"ג כולא קרא
למנוח לפלוסין א"ס"ן:
פריש מסבא דרוב

ידיים בו ביום פרק ד

ר' עובדיה מברטנורה

התרגום שבפורא מיי"ס
מ"ה טה"ט ה"ז

אלוהו רבה

ידיים הואיל והוא ליקן
אומא כס מילתא
דמשיט מוניה דמז. הא
דאמרינן ככפת (ק"ח ב')
הוא הכס אומר יד לעין
תקנן יד לחוטם תקנן יד
לפה תקנן יד לאוזן יד
להסודה תקנן יד לחמה
תקנן יד לפי טבעת תקנן
יד לנגיפת תקנן. ופירש"י
יד לחמה לא יענין שמרית
קטן לה אלא משום דמביא
לידו קרי ועמוס דמביא
בה נמי לעומת דתקנן
תניה נמי גבי הכי. וזה
מתורבא למחר דלא לאו
דמוחא דכל הכי הוא דהכי
לענין שמרית הוא דהכי
אלא האי יד נמי דומיא
דכל הכי דקמיימי בשמירת
קודם נטייה משום סכנה
דכל דבר עשוי כו תקן
סכנה בשמירת קודם נטייה
ליגע כפי הקבץ והיינו
עומתא דמילתא וכו' יד
לחכמה הוא הקבץ של
הגיד שהקנין כו דם יד
לנגיפת סכנה לנפשו אם
היה ידו קודם נטייה
שמרית ע"פ הנגיפת וה"ל
יד לחמה יד לפי האמה
תקנן משום סכנה. וכל
היום משום קרי ומערה
ולמעט מותר כדאמרינן
כעמלמ:

ובלבל את כל האומות. שנאמר (ישעיה י') ואסיר גבולות עמים.
ועתידותיהם שושתי. ואוריד כביר יושבים, א"ל ר"ג. הכתוב אומר
(יחמיה מט) ואחרי כן אשיב את שבות בני עמון. (וכבר חזרו מה). א"ל ר'
יהושע. הכתוב אומר (עמוס ט') ושבתו את שבות עמי ישראל ויהודה
ועדיין לא שבו מה). התירוהו לבא בקהל(י): ד תרגום שבעורא
ושבדניאל

דמשבעים האומות חין אסור לבא בקהל. אלא עמומי ומה י עד עולם. ומגרי ואלדומי דור ראשון ושני. שהתא שאין
אלו הנכרים ידועים שכבר נתבלבלו ונתערבו בין שאר הכנסת ים. אמרינן כל דפריש מרובא פריש. וכל המתגייר מותר
לבא

מלאכת שלמה

הקשו היכי קאמר דסמחריב בלבד עמון דבירמיה הקשיב להו בחותם
שגלה נבוכדנאצר ותרלו לפי סמחריב היה ראשון שבלבל נקרא הכל על
שמו ע"ש וכן פי"ג הר"ם ז"ל. וכן בסמ"ג דף מ' ע"ב: ש
שבבר חזרו אית דגרכי וכבר חזרו. וכתוב בספר הלכות דלחן העזר
סיומן ד' סעיף י' חבל האידלה אחר שעלה סמחריב וכו' עד
ואש"פ דודאי מיעוטם נשאר במקומותם וה"ל קבוע וכל קבוע כמחלה
על מחלה דמי מ"מ אותו שמתגייר הרי הוא פורש מהם וכל דפריש
מרובא קא פריש ומותרים מיד ע"כ. והוא בעור שם ובמפרשים וכתבו
רעו"ל:

והתירוהו לבא בקהל בתוספתא חסיים בה אחר רבן נמילאל אף גר
מלרי כיוצא בזה ח"ל למגרים נתן לה קבצה הכתוב שנאמר
מקץ מ' שנה אקבץ את מגרים מן העמים אשר נפילו שם וישבו על אדמתם
ע"כ חבל ר' עקיבא שמעט מתוספתא שהוא משום המלרי לעמומי ושמו
לא חסיק אדעתיה' מה שנתן להם קבצה הר"ם ז"ל. נראה דה"ל וכוון
שנתן להם קבצה כבר ודאי שבו למקומן ואין להתיר המלרי עד דור שלישי:
וה"ל ח"ל רבן נמילאל וכו' ח"ל שבלבן תימה השיב לר' עקיבא כלומר וכו' ח"ל
ר' יהושע שניהם עונים על דברי ר' עקיבא ושניהם סוברים שגר מלרי אינו מותר אלא שר"ג עונה בקולר וסתם דכרוי ור' יהושע פי' דכרוי ונדקחתי
לפי' כי בן לקמן בדף מ"ח צע"כ כתב שר"ג ור' יהושע חולקין על ר' עקיבא ע"כ: ד תרגום שבעורא ושבדניאל דלא קתני שבדניאל ושבעורא.
והשתא הדר לעניינא קמא בפירקין דלעיל ענייני כתיבי הקדש שמסמחין את הירושלם:

חזון נחום

זה היה והגלה אותם מקומם ואלו המלכים שבלחן מלרים עתה אגסיס אחרים
הם וכן האלומים שבעה אדום והואיל ותערבו ד' אומות האכורין בכל אומות
העולם סכן מותרין הוהי הכל שכל המלך מכן להתגייר חוקתי שפירש מן הרוב
לפי' כשיגיייר הגר בזמן הזה בכל מקום בין אדומי בין מלרי בין עמומי בין מואבי
בין כושי בין שאר האומות אחד הזכירים ואחד האקנות מותרין לבא בקהל מיד ע"כ
ואם כן אם פתויה אמת נבעלה מהן אחר שיתגייר כשרה לכהונה דהא לא
נבעלה לפסול לה. ולכאורה קבא דהא לענין וחסין בשנין תרי רובי רוב העיר
ורוב פתיה כדאיתא ספ"ק דתוכותין וסקו הרמב"ם פי"ה מהל' איסורי ביאה והתא
דאיכא רוב דהיינו דהיינו לתת ללגרים את מרובא דעמלא ורובא דעמלא דיעין
בדודאי דהוה כשרין אכל רוב סינע דהיינו תרי דתני בשלמים ופריש חד משייבו
ומגיירי דלפטר דלגוהו הוה מהך ד' דאכורין לבא בקהל. איבעא דמלשון הרמב"ם
שם נראה דדוקא בדדעין כדודאי דאיכא רוב פסולין ברוב סינע או ברוב העיר
הוא דאסירא אכל בלא דיעין כ"ד לא אסירא. אמנם לר' להתייבב בלאו וז'ל
דלא תיקי ריבא לסיפא:

לעולם

וכצאתי כתוב בנאורי הר"ר חיוני שטיין שכל סמ"ג דדף מ' ע"ב
ש"ד שאף המלרי יהא מותר מנשי שבלבל סמחריב ודעת ר"ג כמו שהשיב
עונה בקולר וסתם דכרוי ור' יהושע פי' דכרוי ונדקחתי
והשתא הדר לעניינא קמא בפירקין דלעיל ענייני כתיבי הקדש שמסמחין את הירושלם:

תרגום

משנה אחרונה

ד וכבר חזרו. קשה
היכא פסיקא
ליה דחזרו ומספק שמה
חזרו חין לאכור כיוון
דבחקת היתר קיימי
מנשת הבלבול ומספק
חיה כל לחוסרין חין
לאוסרו. ומ"ש תו"ש
דמיתורא דלא יבא
דריש לאסור מספק. לא
יתכן דבממזר כמי
כתיב תרי לא יבא
ואמרינן ספק ממזר
יבא ויבא אף לאכור
לא אלטרין קרא למעוטי
דפריש כנס' חולין
דף כ"ב ובכמה דוכתי
אלטרין קרא למעוטי
ספקא דכיון דלא
פסיקא נן היתרא
מריכי תיתי למישרי
דפי' רש"י שם אלא
ע"כ הכא פסיקא נן
היתרא דקרא לא אסר
אלא ודאין כדאמרינן
ממזר ודאי לא יבא הא
ספק יבא ונס דבברי
ר"ג לא חכר דמדרשא
דקרא אחי עלה.
ולע"ג דר"ג ס"ל

תפארת

יבא זול לנבי עמון ומואב דיתבי אדוכתייהו כחמא על דודי'. הרי גס בני
אחורוש עדיין היו במקומן. ואפשר י"ל שאש"פ שהריב הוגלו מנבוכדנאצר. אפי"ה
השאר שם מתי מספר. והלאה המחו הכמים לאחזרות שיאלם. דמיימי עדיין
ידועים ויכריס היו בין אומות אחרות שהשיב בייטין נבוכדנאצר. משא"כ יבא.
אש"פ שם מהן שהריב נבוכדנאצר קא חתן חתן. כמפורש בסוף פ"ג. אפי"ה
כסוף לשאר יהרג גדליהו הלכו כולם עם יוחנן בן קרח למגרים. ולא נותר כל שמה
מהן בבית ישראל. תדע דהא אמרינן בשבת (ק"ה ב') ד"ב שיש המסוכים אחר
חורבן בית הראשון לא עבר איש ביודעה. לכן מחזירו חכמי ישראל לאחזרות
לחכמי עמון עדיין עכ"פ נשאר קא חתן במקומן. משא"כ יבא חין גס אחר
שנאמר במקומו. או י"ל דהא דקאמר הכא סמחריב בלבד כל האומות. הרי לא
קאמר הנלם רק מלת בלבד. משמע ששם תפוצות מיישבי הארצות. והתערבו
בחושי עמון הרבה מיתמות אחרות. ואש"פ המלך שהיה נכנע נגד סמחריב וגם
נגד נבוכדנאצר היה נשאר במקומו. והוא שנת לנבוכדנאצר שיבוא על ישראל. והוא
שיבא את גד אחר החורבן. אלא שביבא עליו ירמיהו הגביר שגם ערי עמון יתריב
נבוכדנאצר בסוף. וכן היה לו. ואפילו הרי נשאר כולם בארץ. ולהכי סתיר קאמרו
ליה לאחזרות. מדעדיין היו ידועים בייטין. שישאל לון מדלא הלכו עדיין כלל
נגולה. אכל זימי ר"ג ור' יהושע כבר היה גס במקומותם תפוצות גמור: שלא
נזפם מי הוא מעמון ומי מאלוה אחרת. ח"ג גס כיומי אחזרות כבר נדו הלכו
כולם מאלם על ידי גלות נבוכדנאצר. והא דקאמרי ליה זול לנבי עמון ומואב.
רק למשל בעמלא קטנו יך. משום דכתיב כתיב קודם שגולו. ובגולה לא חתך על
כן עמד עמומי וכו'. אכל לעולם הסכומו לאומת בבל כעממה שהן לא שגולו מעולם
לא משמריב ולא מנבוכדנאצר. תדע דהרי מיטו דוגמיהו בשבת (ק"ה ב') ששאלו
למה עופות שנכבד שמנים. והשיב לו מפני בלא גלו. ומיייתי נמי הך קרא גופא
שאן מואב מנעוריו וכו' אלמא רק למשל יך קרא דגם מואב קודם שגלה ה'
עמד עמומי וכו'. כ"כ כל אומה שלא גלתה עדיין. ודוק. ועיין ר"ש כאן ותו"ש
יבמות דף ע"ז ב': (א) חתך הרי כבר אלו רוחים שהתיישב שוב
ארץ בני עמון אחר חורבן. וכיון שהקב"ה הצטווה שיתשובו.
ולוי מתחוקקין בהם הם זרע עמון ששבו: (מש) ר"ל כמו שבות
בני ישראל היינו שיתברר לכל שהם הם בני ישראל ששבו לארץ
להיות אדומי הארץ. וזימניו הרי עדיין לא היה כן. כמו כן
שבות עמון. אינו שתתיישב ארץ. ולא נקרא שובם שובה עד
שיתברר מי הם השבים. ועל זה יבא ירמיהו הנביא שרק
באחרית הימים יתבררו בני עמון וישבו לארץ:
(ג) דבעטל אומות לאסירי. בין שאר אומות צרוב. ואש"פ

ישראל

דבעלו חיים חשיבו ולא בטלו. אפילו הכי כיון דנעקב כל
הקביעות על ידו בלבול סמחריב ונבוכדנאצר. הלכך אמרינן
כל דפריש מינייהו מרובא פריש. ודבריו לוכא למגזר שמת יתק
מתקבצו. והכי קו"ל (א"ה ס' ד' ס"ו) אמנם בתוספתא דמילתא אמרינן
דמלרי אסור. דאש"פ דגם מלרים בלבד סמחריב. אפילו הכי נתן הקב"ה קבצה
לחורבן שנאמר (יחזקאל ל"ט) מקץ ארבעים שנה אקבץ את ישראל מן העמים אשר
נפלו שם וישבו על אדמתם. וכן פסק הרא"ש והרמב"ם. אכל הרמב"ם (ש"ס)
מלישרי ביאה) פסק לאידך תוספתא פי"ה דקדושין דקאמר דמלרי גר מלרי יבא
תתברא כדי שיתר לו דור שלישי לגיור בקהל. וא"ל ר"ע עטיה כבר עלה
סמחריב ובלבל כל האומות. ובב"ב הכריז דעת הרמב"ם. ואינו אחי לידע על
מה אדני יסרו. אכל ח"ל כיון דכרוי הויש נשבו לשם רבים מאלוה אחרות
והשתדלו עממן. להכי מי מכל זכריהן שיהיה אפשר לו להתייבב שפא מלרי כן
מלרי עד מתן תורה. ולפיכך ח"ל ספיקא. והכי כמו דבממזר אמרינן ממזר ידאי
אמר כחמא. ולא ממזר ספק ומש"ל. כ"כ במלרי שפיקו מותר מן התורה ואינו אסור
רק מדברין משום מעלה דיוחסין. וכיון דיש בה ספיקא דלגומא של ב' הסוספתות
ספיקא דרבנן לקולא. ובפרט דלכא כר"ע מחבירו. ואי משום הקוביא שהקשה
כתוספתא דמילתין דכתיב מקץ ארבעים שנה אשיב שבות מגרים. ע"כ ל"ל דר"ע
ס"ל דאש"פ דנתקבלו לארץ. ע"כ כיון שבחזרו נתערבו עם האומות האחרות
שנתישבו בארץ קודם שחזרו. והבאתיהו הם רובא דעמלא. בעלו המלרים כבוב.
וכל דפריש מיישוו מרובא פריש. ובבעטן וואיל לטיל. והוה בבבא הרמב"ם
דבעטלו ד' אומות אלו ברוב אומות העולם. וכל דפריש מרובא פריש. ואין להקשות
ע"כ הרמב"ם דיימי ארדיים. דהכא פסק דלולין בתר רובא דעמלא. והכי
בהלכות רות' (פ"ח ה"ו) פסק דלא לולין בתר רובא דעמלא. וי' שאני התם דגלי
קרא דלא יול בתר רובא דעמלא. דהרי כתיב והיו העיר הקרובים (לא האל).
וי' סיה לולין בתר רובא דעמלא. לעולם לא הוה מביאין עגלה ערופה. דהרי
רובא בעטיס יניחו (ושין ריבוי כ"ח ס"ג). וחתי' נגמר מיה. וי' דכבר כתב
הר"ן (מדרים דף פ"ה א') ללא אמרינן הכא רק במשכב למגזר חד מחברים.
(ושין תוס' פסחים דף ל"ז א' ד"ה תרי ותוס' חולין דף ק"א ב' ד"ה תלמוד ודוק).
אם כן הכי נמי הכא הרי מחסברי דלא נגמר מעגלה ערופה. דהרי בבל חמרה
טולס לולין בתר רובא. ומ"ס רובא דעמלא משאר רובא (ושין תוס' חולין דף
כ"ה א' ד"ה אהר). מיהו כל הך משניות מרוב פירקין עד הכא.
לא שייכי כלל במכילתין. רק אידי דנקט בסוף פירקין דלעיל
דקאמרו בן עזריה מילתא דשמע עד ביום. כקטן כמו כל הך
משניות דגם הם בו ציוס גלמרו וכמ"ל. והשתא בתר דאסיק
להך

יבין

יבא זול לנבי עמון ומואב דיתבי אדוכתייהו כחמא על דודי'. הרי גס בני
אחורוש עדיין היו במקומן. ואפשר י"ל שאש"פ שהריב הוגלו מנבוכדנאצר. אפי"ה
השאר שם מתי מספר. והלאה המחו הכמים לאחזרות שיאלם. דמיימי עדיין
ידועים ויכריס היו בין אומות אחרות שהשיב בייטין נבוכדנאצר. משא"כ יבא.
אש"פ שם מהן שהריב נבוכדנאצר קא חתן חתן. כמפורש בסוף פ"ג. אפי"ה
כסוף לשאר יהרג גדליהו הלכו כולם עם יוחנן בן קרח למגרים. ולא נותר כל שמה
מהן בבית ישראל. תדע דהא אמרינן בשבת (ק"ה ב') ד"ב שיש המסוכים אחר
חורבן בית הראשון לא עבר איש ביודעה. לכן מחזירו חכמי ישראל לאחזרות
לחכמי עמון עדיין עכ"פ נשאר קא חתן במקומן. משא"כ יבא חין גס אחר
שנאמר במקומו. או י"ל דהא דקאמר הכא סמחריב בלבד כל האומות. הרי לא
קאמר הנלם רק מלת בלבד. משמע ששם תפוצות מיישבי הארצות. והתערבו
בחושי עמון הרבה מיתמות אחרות. ואש"פ המלך שהיה נכנע נגד סמחריב וגם
נגד נבוכדנאצר היה נשאר במקומו. והוא שנת לנבוכדנאצר שיבוא על ישראל. והוא
שיבא את גד אחר החורבן. אלא שביבא עליו ירמיהו הגביר שגם ערי עמון יתריב
נבוכדנאצר בסוף. וכן היה לו. ואפילו הרי נשאר כולם בארץ. ולהכי סתיר קאמרו
ליה לאחזרות. מדעדיין היו ידועים בייטין. שישאל לון מדלא הלכו עדיין כלל
נגולה. אכל זימי ר"ג ור' יהושע כבר היה גס במקומותם תפוצות גמור: שלא
נזפם מי הוא מעמון ומי מאלוה אחרת. ח"ג גס כיומי אחזרות כבר נדו הלכו
כולם מאלם על ידי גלות נבוכדנאצר. והא דקאמרי ליה זול לנבי עמון ומואב.
רק למשל בעמלא קטנו יך. משום דכתיב כתיב קודם שגולו. ובגולה לא חתך על
כן עמד עמומי וכו'. אכל לעולם הסכומו לאומת בבל כעממה שהן לא שגולו מעולם
לא משמריב ולא מנבוכדנאצר. תדע דהרי מיטו דוגמיהו בשבת (ק"ה ב') ששאלו
למה עופות שנכבד שמנים. והשיב לו מפני בלא גלו. ומיייתי נמי הך קרא גופא
שאן מואב מנעוריו וכו' אלמא רק למשל יך קרא דגם מואב קודם שגלה ה'
עמד עמומי וכו'. כ"כ כל אומה שלא גלתה עדיין. ודוק. ועיין ר"ש כאן ותו"ש
יבמות דף ע"ז ב': (א) חתך הרי כבר אלו רוחים שהתיישב שוב
ארץ בני עמון אחר חורבן. וכיון שהקב"ה הצטווה שיתשובו.
ולוי מתחוקקין בהם הם זרע עמון ששבו: (מש) ר"ל כמו שבות
בני ישראל היינו שיתברר לכל שהם הם בני ישראל ששבו לארץ
להיות אדומי הארץ. וזימניו הרי עדיין לא היה כן. כמו כן
שבות עמון. אינו שתתיישב ארץ. ולא נקרא שובם שובה עד
שיתברר מי הם השבים. ועל זה יבא ירמיהו הנביא שרק
באחרית הימים יתבררו בני עמון וישבו לארץ:
(ג) דבעטל אומות לאסירי. בין שאר אומות צרוב. ואש"פ

לצא בקהל מיד: ה תרגום שכתבו עברית. תרגום שבדניאל ועזרא וכוונן כדנה תימרון להון שבירמיה (י) אם כתבו בלשון הקדש. וכן דברי הכזיב הנלמדים בלשון הקדש שכתבו תרגום אין מטמאים את הידיים: כתב עברי. הכתב שבה מעבר הנגה. והכותיים כותבים בו עד היום. וישראל היו משתמשין באותו כתב בדברי חול. ובמטבעות של כתב הנמלאים בידיו היום שהיו מזמן מלכי ישראל מפותחות באותו כתב. אבל הכתב שאנו כותבים בו ספרים היום. כתב אשורי הוא נקרא. והוא הכתב שהיה בלוחות. ונקרא אשורי שהוא המאוס. שבכתובות לשון באשורי כי אשורני בנות (בראשית ל): ן אומרון צדוקין. המכתיבין תורה שבעל

ושבדניאל מטמא את הידיים יא).
תרגום יב). שכתבו עברית יג) ועברית שכתבו תרגום יד). **וכתב עברי יה).**
אינו מטמא את הידיים. לעולם אינו מטמא עד שיכתבנו אשורית יז)
על העוד. ובדיו: ן אומרים צדוקים יז). קובלין אנו עליכ' פרושים יח). שאתם אומרים כתבי הקודש מטמאין את

ה וכתב עברי. פי' הר"צ הכתב הנא מעבר הנגה. ועברית שהוא לשון הקדש ג"כ. ע"ש סך היה לשונם של בני עבר הנגה וכן פירש"י בפרשת לך לך. אברהם העברי שבה מעבר הנגה. ומ"ש הר"צ אבל הכתב שאנו כותבים וכו' ונקרא אשורי שהוא המאוס שבכתובות. לפי שאינו משתנה. ולא יכול בו דמיון לעולם לפי שאותיותיו בלתי מסדמות. ולפי שאינו נדבק אום בלתי בשיטת כתיבתו. ואין כזה שאר הכתיבות. הרמב"ם. ***על העוד.** ואילו לענין כתיבת מגילה דתקן במשנה ז' פ"ג דמגילה על הספר. ופירש הר"צ קלף. ובפ"ח דשבת משנה ג' דתקן העוד וקלף כל חד מלחא באפי נפשיה הוא. ולכן לריך לי עיון. אמאי סגי הכא בעור: ן צדוקים. כ' הר"צ המכתיבים כו'. ועיון מה שכתבתי במשנה י"א פרק קמח דאבות: **פרושים.** כתב הר"צ דהתקן צדוק פ"ב דתגיגה: **קוברין.** פי' הר"צ מתרעמים. וכתב הערוך והיה

פה נקראים לדוקים. על שם לזוק וביחוס תלמידיו של אנטוניגוס איש סוכו שהתחילו בקלקלה זו תחלה. לפי ששמעו מאנטוניגוס רבן אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס. אמרו אפשר פועל טורח ועושה מלאכה כל היום כולו. ולערב אינו מקבל שכר. ופירשו מדברי חכמים. וכתבנו עמהם כמות מישראל. ועד היום היה לשכים בעיניו וללגינים בלדנו. ואנו קורים להם קראי'. מתרעמים אנו על מדותיהם: פרושים. לחכמי ישראל היו

עיון. אמאי סגי הכא בעור: ן צדוקים. כ' הר"צ המכתיבים כו'. ועיון מה שכתבתי במשנה י"א פרק קמח דאבות: **פרושים.** כתב הר"צ דהתקן צדוק פ"ב דתגיגה: **קוברין.** פי' הר"צ מתרעמים. וכתב הערוך והיה נשאר מהם פליטים במלרים דמשק ובקוסטאנטינאל. והם לפי שאין להם אלא המקרא בלבד: קובלין אנו עליכם. מתרעמים אנו על מדותיהם: פרושים. לחכמי ישראל היו

מלאכת שלמה

תרגום שכתבו עברית בפ"ק דמגילה דף ח' איתא לע"ג דמשמע מפי' רש"י ז"ל וז"ל וז"ל דהתם דהיה דמייתי התם הויה כרייהא ובפ"ק דמגילה כתבתי מאי דשייך על האי מתניתין ע"ש ופי' תרגום שכתבו עברית ר"ל לשון הקדש אבל לא כתב עברי ממש ומלאחי מונה כיר בספר מדוייק סס פ"ט דהלכות שאר אבות הטומאות תרגום שכתבו ערבי וערבי שכתבו תרגום או שכתב כתבי הקדש בכתב ערבי אינם מטמאין וכו' לעולם אינו מטמא את הידיים עד שיכתבנו אשורית על העוד בדיו כך מלאחי מונה: ן סימן הזין הכתוב כפי' רעז"ל קודם דבור המתחיל קובלין לריך למחוק אורו

חזון נהום

ה לעולם אינו מטמא את הידיים עד שיכתבנו בכתב אשורית על העוד בדיו. כתב החי"ט על העוד ואילו לענין כתיבת מגילה דתקן במשנה ז' פ"ג דמגילה על הספר ופירש הר"צ קלף ובפ"ח דשבת משנה ג' דתקן העוד וקלף כל חד מלחא באפי נפשיה הוא ולכן לריך לי עיון אמאי סגי הכא בעור פ"ג. ואילו הכא לענין זה הפירוט לגייר אפילו שכן כותבין על הספר דמגילה ולא קצות ולא עפ"ן אפ"ן דלון להם קדושה מאד דמחלפי להו לאונשו ונבלה תא גזירה היא דלי לא הא לא קיימא הא דאם ירגעו עמון להניח תמונה אלא כתבי הקדש שבה הכתיבם על העוד ויחזו ג"כ אלא כתבי הקדש שכתבין על הספר אמנם כתב עברי באשורי לא מיהלף ולא גזרו ביה כולל: ן יעשה נצמות אביו ואמנו תרודות. לפי דבריהם היה משיב להם כדפירש

ישראל תפארת

להקין מילי. הדר תנא למילתא במשנה דלקמן דמייורי במקומות ידיים של כתבי קודש: יא) לע"ג שכל מקרא שכתבו תרגום אינו מטמא ידיים. הני שאני דמתחלה נחוסדו בלשון תרגום: נב) שבדניאל עזרא וירמיה [בן כתב הר"צ. ואין להקשות הויה אין ביהמיה דק פתח א' [רמיה י' פ"ח] ומי עדיף מזה שג"ח שיהיה בו כפ"ס פ"ה אומות [כפ"ג מ"ה]. ש"ל דהכא מיידי במשנה עם פסוקים אחרים כגון יחד פ"ה אומות: ג) ר"ל בלשון עברי דהיינו לשון הקודש: ד) בלשון תרגום. דהיינו לשון ארמו או לשון אחר. אף שכתוב בכתב אשורית: ה) היינו כתב של האומות היושבים מעבר השני של נהר פרס אף שהלשון הוא לשון הקודש [ויהי] כל כתב של אומה אחרת רק נקט עברית לרבותא דלע"ג דהלשון לריך דוקא שיהיה עברית אש"ה כתב עברית פסול: ז) שהתורה הקדושה לריך שיהיה כתיבה בלשון עברית וכתב אשורי דהיינו הכתב של ארץ אשור והוא המאוס שבעל מנין כתב [שאינו כתיבתו הוא שאין אות מהכתב נוגע בהברכה. ואין בכל אחד מאותיותיו שום התדמות כלל לחברתה ועי"ן תקונו חופן המכתב וקל לכל אדם קריאתו ורחוק מטעות שיוכן שום שגיאה בקריאתו]. ולכן הוא הכתב שבלוחות. ונס בו נותנה תורה לישראל [המשנה פ"ד דטהדרין ועי' מהדרין דף כ"א ב': ז) יז] דע שבימי בית שני היו ב' תלמודים שלא

יביין ישראל

הזינו יפה דברי רבן. ויאלו מהכלל. והתקוממו על ידן ב' כמות רעות בישראל. שחתעו העם מדרך המקובל לנו מפי משה רבינו אבל הם כפרו בקבלה. ופירשו התורה כפי דעתם הנספדת. כל כח באופן אחר וכוונן היו כופרין בתחיות התמים מדאין כתובה בתורה בפירוט. והיו עומד בראש כת א' תלמיד א' שמו לזוק. וקראו הנמשכים אחריו ועשוין מלות התורה כפי שפירש להם הוא. לדוקים. והכת האחרת היה עומד בראשם תלמיד א' שנקרא צייתוס. שהיה מלמדם הפירוש בגלות התורה באופן אחר וקראו צייתוסים. אבל הקראים כת רעה אחרת היא. שהתקוממה כמה מלות שנים אח"כ ציני הגאונים. ע"י איש א' ושמו ענן שהיה לו שלח מנוטה כשיא. לכן ילא והתעקר וכחש לתורה שבע"פ. ופירש גם הוא התורה כפי הנראה לו. באופן אחר ממה שפירשו לזוק וצייתוס וכל אחת מנ' כמות ה"ל החזקין באיזה דברים מדברי הקבלה. כל א' וא' כפי הנראה לו והקראים מאמינים בתחיות האתים. לא כב' כמות הראשונים שמכתיבין בה ואפ"ס מדבולן מאמינים רק במקרא. דהיינו בזה שכתוב בתורה בפירוט. לכך הושאל שם זה לכל א' מהנ' כמות. לקרות כולם בשם קראים [ועי' רמב"ם פ"א דאבות: ג) ר"ל מתרעמין אנו עליכם פרושים והן חכמי ישראל שטובין במלות

תרגום שכתבו עברית: ועברית: וישראל: כתב עברי: חלופי גרסאות: ה על העוד ובדיו כתיב על הספר ובדיו: כתיב ספסוף את הידיים ד"ג וד"ו וד"ז ע"ג ע"ג

תוספות הדשים: ה תוי"ט ד"ה על העוד כו' צריך לי עיון בוי' ועיון בתום דשבת דף ע"ט ד"ה תפילין כו' שהגילו מסכת סופרים שהספרים נכתבין אפילו על נייר וכלבד שאינו מתוק חזן מתפילין דלון נכתבין אלא על עור. ומשנה סו"ן דכבר על נייר כ"ג דעור כבר אפי"ג שאני קלף ובשור מטמא את הידיים. ונאמרת להגוסא בלפניו במגילה דף ח' ל"א דהתם נקט על הספר. עין ס"ג

חידושי מהרי"ה: ה תוי"ט ד"ה עור כו' צריך לי עיון בוי' ואפשר לומר משום דיש דבר שצריך דובי' שבתות ויש גויל. לכן כלל התנא הכל במיתב עור משום שהכל בא בעור לאסוקי נייר ושאר דברים בשלמא במסכת שבת שאנו עור אצל קלף כמשנה אחר אז ע"כ עור הוא שאינו ראוי לכתוב. אבל הבא דתני רק עור כולל הכל בו:

משנה אחרונה

דהכא לא שייך להחיד מעטם כל דפריש מרובא פריש דלא חשיב רובא כלל כדאמרי' גבי מוקה כפ' עשרה יוחסין דף ע"ט גבי קדשה אבי' בדרך וקדשה עומה בעיר ובדקוה ביומא דמשלש שית דכסהו יומא לית לה חוקה כלל דכחות יום עשוי להשתנות והכא לענין רוב גמי ס"ל לר"ג דלא חשיב רוב כיון דכלל שעה עשוי להשתנות ואול ליה רובא ור' יהושע כבר דשאי התם דבאותו יום ודאי עשוי להשתנות אבל הכא אינו ודאי שהרי נאמר ואחרי כן אשיב שבות בני ישראל ועדיין לא שבו ומספק לא אחריו: ה תרגום שכתבו מקרא. מ"ש הרב וכוונן כדנה תימרון להון. ובפ"ק דמגילה דף ח' פ"י רש"י כוון

יגר שהדוחא ור"ל שכתב כל הפרשה ושינה בהן תיבות אלו וכתבן לשון מקרא אבל אם לא כתב שאר הפרשה אלא אלו התיבות אפילו לא שינה אין מטמאין דליכא פ"ה אומות: שכתבו מקרא. רישא קמ"ל בלשון תרגום מטמא כמו מקרא כיון שמסר בלשון זה והדר מני רבותא עפי כיון שמסר בלשון זה אם שינה וכתבו מקרא אינו מטמא: על העוד. כפ"ס דמגילה

א ספרי המירס מ"י ע"ה : לפי היתכן יובלתי משה פ"ב ד"ר : ז שאחם ספרהון מ"י פ"י ע"ה מ"ה ס"ה :

הילופי גרסאות

וספרי המירס אינם מסמאין את הירם א"ר יוחנן וכו' : לפי היתכן הוא סומאין כ"ל וכד"ו וכד"ו ג"כ ספרי המירס שאינן תביבין אין מסמאין את הירם :

תוספות הרשים

ותי"ט ד"ה שלא יעשה אדם ב"ו בכתבי הקדש ב"ו ועיין כדל"ס ב"ה ב"ה ד"ה אף ספרי הקדש ב"ו שלא יעשה אדם ב"ו הוא פ"י הר"ם כגם תוספתא. והר"ם כתב כד"ו שיעים במקום האמתר כשאין חולק בהם : ז בהר"ב ד"ה אמת הירם הבאה ב"ו וקב"י"ת. א"ע"ס שאל"ס מחובר ומק"ס עמ"ה (הרמב"ם) :

ע"ה. דתקן צנדי ע"ה מדרס כו' : תרודות. כפות שאולכים בהן. לטון מלא תרוד רקב : אף ספרי הקדש. לפי חבון היא עומאחן. שלא יעשה אדם שטיחין על גבי בהמה. ולפי דבריהם היה משיב להם. ולא לפי האמת. דטעמא דספרי הקדש מטמאין את הידים. כדי שלא יצילו הספרים לידי פסידא שהעכברים המלווין אלל האולכים. היו מפסידים את הספרים. כדפרשין בסוף זב"ס :

והיה כי יעקב אל"י (שמות כא) מתרגמין ארי יקבל קדמי. אקבל קבילתי : * [והרי] אומרים עלמות חמור טבורים. כדתי"א צ"פ בהמה המקשה. כגבלתם ולא בעור. ולא בעלמות כו' :

הקדש מטמאין את הידים. כדי שלא יצילו הספרים לידי פסידא שהעכברים המלווין אלל האולכים. היו מפסידים את הספרים. כדפרשין בסוף זב"ס : ז משהר"ם את הנצוק. דתקן במסכת משניין כל הנצוק טהור. הם מערה מכלי טהור לכלי עמא מה שנשאר בכלי העליון טהור דלנצוק אינו חבור : אמת המים הבאה ב"ו הקברות. מודו בה לדוקים דטהורה. דכתיב (ויקרא י"ג) מקום מים יהיה טהור :

את הידים וספויי הומרים י"ט) אינו מטמא את הידי ז. א"ר יוחנן בן זבאי ובי אין לנו עג הפרושים אלא זו בלבד. הרי הם אוכזרים עצמות חמור (טהורים) ועצמות יוחנן בהן גדול (טמאים). אמרו לו. לפי חבתן היא מומאתן שלא יעשה אדם עצמות אביו ואמו תרודות י"ט). אמר להם אף וספרי הומרים שאינן חביבין אינן מטמאין את הידים : ז אומרים צדוקין י"ט). קובלין אנו עליכם פרושים. שאחם משהר"ם את הנצוק י"ט).

שלא יעשה אדם עלמות אביו ואמו תרודות. לפי דבריהם היה משיב להם. כדפי' הר"ב בכתבי הקדש. ולפי האמת או בעלם אדם כתוב בתורה. אבל מלאנו כן לפי האמת בעור האדם במשנה ב' פ"ט דחולין : אף כתבי הקדש לפי חבון כו'. פי' הר"ב שלא יעשה אדם שטיחין כו' בחוספתא התי"א הר"ם. דומיא דלפי חבון שלא יעשה אדם עלמות כו' ומשום הכי ליכא לפרושי דר"ל שלא יפסידום העכברים : ז משהר"ם את הנצוק. כתב הר"ב דתקן במסכת מכשירין

צדוקין י"ט). קובלין אנו עליכם פרושים. שאחם משהר"ם את הנצוק י"ט). אומרים אומרים הפרושים. קובלין אנו עליכם צדוקין. שאחם משהר"ם את אמת המים הבאה מבית הקבר' י"ט). אומרים

צדוקין

הזון נחום

כדפירש הר"ב בכתבי הקדש ולפי האמת או בעלם אדם כתוב ביה"ה. אבל מלאנו לפי האמת כן בעור האדם במשנה ג' פ"ט דחולין עכ"ל הר"ב בתי"ט ובת"ה דבר לא יעשה אלא ישרה הרב לאמרו לו ואמר לאו דוקא אלא הכל מדברי ריב"ז והכוונה בזה האמרו לי לפי חובתם אף אני אומר להם אף כתבי הקדש לפי היתכן והטעם כו' דל"ן סגרה שהדוקים מהדרי לתקן דכתי' הפסוקים ואזכרה היה להם לומר אף זו מן התוכחות :

מלאכת שלמה חותו משם ולכותבו קודם דבור המתחיל מטעמין את הללוק : ספרי המירס פי' הרמב"ם ז"ל מלשון הרמה שידים האל ויסירם מן המלאכות כענין תפלה כמו שקוראים לבית אשר מתקבלין בו לדברים הללו כי אבידן ואחורו בית וכריתיהו האל ויאזכרו ע"כ וכן בערוך הציורו בערך המם אלל הר"ם ז"ל גרים ספרי מירס כסמך ואומר שהיה אחד ששמו כך :

ז אמת המים הבאה מן הקברות מודו בה לדוקים דטהורה דכתיב מקום מים יהיה טהור כך הוא לשון הר"ם ז"ל נראה שר"ל א"ע"ג דכתיב מקום מים יהיה טהור וכדתקן ב"י ש"י דפרש נתן ידו או רגלו וכו' :

ז אמת המים הבאה מן הקברות מודו בה לדוקים דטהורה דכתיב מקום מים יהיה טהור כך הוא לשון הר"ם ז"ל נראה שר"ל א"ע"ג דכתיב מקום מים יהיה טהור וכדתקן ב"י ש"י דפרש נתן ידו או רגלו וכו' :

ראשון לציון

א חורים ד"ה והרי אומרים כו' דכתיב כג"ס בהמה המקשה כו' דף ע"ז :

משנה אחרונה

דמנלה הנידחא על הספר. אבל הרמב"ם העתיק כ"כ על העור. ונראה א"ע"ג דכמה דוכתי תני על הקלף. הכל דבזמנא שה"ס עיקר מלות ס"ת על הניול והיינו עור שלא גתלק כדלחיא ב"ד"ל סימן רפ"א להכי תני על העור : ז ועצמות יוחנן כ"ג סמא"ס. כלומר עד שאחם יובלין על הפרושים קובלנא זו יש לכס לקבול על התורה ששנמות בהמה פהרין ועלמות אדם טמאים והרי הפרושים הולכין בדרך התורה. ולא ידעתי מאי קש"י לי' להר"ם ז"ל בפירושו : ז שלא יעשה אדם עלמות אביו ואמו תרודות. כתב הו"מ"ס לפי דבריהם השיב להם. ואינו מדוקדק דזו אינה חשוכה עלו אלא טהור. אבל מה שאמר להם אף כתבי הקדש לפי חבון כו' זו היא לפי דבריהם. ונ"ל מה שלא אמר להם טעם חמור המים לפי האמת משום שכתיב שכבר ידעו גם הם טעם זה אלא שהרעמו

דמנלה הנידחא על

הספר. אבל הרמב"ם העתיק כ"כ על העור. ונראה א"ע"ג דכמה דוכתי תני על הקלף. הכל דבזמנא שה"ס עיקר מלות ס"ת על הניול והיינו עור שלא גתלק כדלחיא ב"ד"ל סימן רפ"א להכי תני על העור : ז ועצמות יוחנן כ"ג סמא"ס. כלומר עד שאחם יובלין על הפרושים קובלנא זו יש לכס לקבול על התורה ששנמות בהמה פהרין ועלמות אדם טמאים והרי הפרושים הולכין בדרך התורה. ולא ידעתי מאי קש"י לי' להר"ם ז"ל בפירושו : ז שלא יעשה אדם עלמות אביו ואמו תרודות. כתב הו"מ"ס לפי דבריהם השיב להם. ואינו מדוקדק דזו אינה חשוכה עלו אלא טהור. אבל מה שאמר להם אף כתבי הקדש לפי חבון כו' זו היא לפי דבריהם. ונ"ל מה שלא אמר להם טעם חמור המים לפי האמת משום שכתיב שכבר ידעו גם הם טעם זה אלא שהרעמו

מלאכת שלמה

חותו משם ולכותבו קודם דבור המתחיל מטעמין את הללוק : ספרי המירס פי' הרמב"ם ז"ל מלשון הרמה שידים האל ויסירם מן המלאכות כענין תפלה כמו שקוראים לבית אשר מתקבלין בו לדברים הללו כי אבידן ואחורו בית וכריתיהו האל ויאזכרו ע"כ וכן בערוך הציורו בערך המם אלל הר"ם ז"ל גרים ספרי מירס כסמך ואומר שהיה אחד ששמו כך :

ז אמת המים הבאה מן הקברות מודו בה לדוקים דטהורה דכתיב מקום מים יהיה טהור כך הוא לשון הר"ם ז"ל נראה שר"ל א"ע"ג דכתיב מקום מים יהיה טהור וכדתקן ב"י ש"י דפרש נתן ידו או רגלו וכו' :

תפארת

במלות התורה כפי המקובל לנו פ"פ עד משה רבינו ע"ה. וקראים צ"ס פרושים מפני שפורשים את עלמן מע"ה וממאלכיהם ואפ"ל צבדיסן מחזיקין בהן עומא"ה. כמדרס. מדלחין הע"ה בקיאות צדיני עומא"ה ועהרס כפי דיני התורה ואינן יודעין להזהר בהן כראוי : ג"ס ר"ל ספרי אשקורסים. עטריקון הניירו כס שהמירו אמונתם בהקב"ה שהורו ומתחש"א. וי"א ששמיים שם מין הוא ונ"ל דהיינו ספרי האמער שהיה בימיו שלמה ווא"ל בתעוועיו חיבר כמה שירי עגבים לאלילים. ועדיין הם בעולם כחובין בלשון וי"ט : ס) שעלמות נבילה ושרינים טהורות [כהלון ע"ז ב"ן] והא דנקט חמור ולא סתם נבילה משום דבמלת נבילה נכלל נמי אדם מת. וכדכתיב והיתה נבלת האדם רק נקט חמור שהוא בהמה המלויה : סא) והרי ג"ס אמת מודים. והוא דומה צדומה. לכתיב קודם נגד ספרי מירס שאחם מתרעמין עליהן [וג"ל דהא דנקט יוחנן כ"ג ולא שום אחר ליק. היינו משום דלא ריה עלמות שום ליק לדמות עם עלמות חמור וק' עלמות יוחנן כ"ג שלגסוף געש צדוקי [כדברות כ"ט א'] והרי בעינינו לדוקים הוא נמשב לדיק גדול] : סב) כפות לאחילה. לזכרו בשעת אכילתו. ומודים היו שמת אסור בהנאה והמונים הללו דרשו טעמא דקרא הכי דמ"ס עימא"ה כל עלמות אדם משום לא פלוג : סג) בתוספתא מפרש דברי ר' יוחנן בן זכאי דהכי קאמר להו. דלכתי גזרו עומא"ה על כתבי קודש. כדי שלא יעשו שטיחין ע"ג בהמה שרוכב. ור"ל אבל כשיעמא הידים ימנע מלעשות כן מחשש שיטמא ידיו ברכבו עליו. אמנם קיים בהן ענה כסול כאלותה דהרי היה יכול להשיב להם לפי חבתן עומא"הן שלא יעמא אלל תרומה משהר"ם קודש. ועי"ז

יבין ישראל

יבואו עכברים לתרומה ויפסידוהו והרי זהו הטעם האמיתי של עומא"ה כתבי קודש וכתפוסה ב"פ"ל דשבת ושני עומא"ה הללו של כתבי קודש לתרומה ולימים הא בהא תליא. ולאחי הגאון מהו' אליעזר ז"ל ק"ל בספרו בית אל להכי לא גילה להם טעם האמיתי מדודאחי גריעו מתעניי שאסור לגלות לו טעמי התורה [כג"ס ר"פ מרע"ס. וקב"ה לי מרע"ס בפרוש התעניי ב"פ"ל דחולין. ופ"י י"ד פ"ב סד"ד] דבזמן הרמב"ם היה דין כתיבת ששנה לבין הכתבים. ומכל שכן בזמן התעניי שלא נשתנו עדיין כל כך דהרי רבי נתן לאחרי מן לברך ברכת המנוח [כהלון דף פ"ז א']. א"ע"ג שהיה משוקק לדחותו ממנו [כתום' סג]. מיהו אפשר לומר דלא כל הדוקין שני. וכן מוכח בנתיב דחולין ע"ס. לדוקי אחד אמר ליה לרבי מי שילך הרים לא ברא רוח. וזה ודאי אפיהודים נמור הוא דנרע ונרע מנעני [כע"ז כ"ו ב']. ועוד ר"ל דא"ע"ג דלא היה או דין כנתיים. ס"ב"ה לא עדיפי מפי' דאסור ללמוד תורה לפניו [כפסחים דף מ"ט ב'] דע"כ ר"ל דאסור לגלות לו טעמי התורה. שלא ילול בה [כע"ז דף ל"ה א'] דל"ל דלכ"ה אדרכה ודאי מזה ללמד התורה והנאות. ונ"ל עוד דמ"ה"ט נמי לא ריה ר' יוחנן בן זבאי לגלות להגמון פי' אמיתי של הכתוב [כהלון דף כ"ז ב'] ואמר לאויבי דחיתי בק"ס. ומה שהקשה הר"ם והיה כ"ע למה הביא ר' יוחנן בן זכאי ראיה משלמות חמור וכה"כ ולא הביא ראיה חמור חמור א"ע"ג שלא פקדו טהור. וטור אדם עימא"ה חמור שלא יעשה מערות אביו ואמו שטיחין [כהלון פ"ט מ"ה]. ומהכי חזר מה קשה ליה לרבינו. דהרי על הקוביא זו וזו יכולין חמייני להשיב דעליהו חזו דין. דעכ"כ ערכא ליק. דמאן ימיר דחיישק כ"י. אבל השיב להן מן דין תורה שכתב שמונים בה. וכל דתיקן רבנו עקיבן לאווייתא תיקן [כנתיין פ"ה א'] : סד) חב"ב לאויבתי לעיל טענת הלדוקים שהיה להן על עומא"ה כתבי קודש ומשובת החכמים להן כזה מיייתי נמי עוד כמה מיני קובלני של הלדוקים ומשובת חכמים להן עד סוף פרק : סה) בעיניה מכלי טהור לטמא. הקלוח ומה שבכלי עליון טהור [כנתיין פ"ה א'] : סז) והרי הקלוח כולו טעם עומא"ה : סח) דמודו צ"ס לדוקים. מדכתיב

ז אמת המים הבאה מן הקברות מודו בה לדוקים דטהורה דכתיב מקום מים יהיה טהור כך הוא לשון הר"ם ז"ל נראה שר"ל א"ע"ג דכתיב מקום מים יהיה טהור וכדתקן ב"י ש"י דפרש נתן ידו או רגלו וכו' :

כיון חסר זה פסול כמו זה והא דמיימי הן ויאמר פרעה ולא מיימי מקראי טובא דקדמי כמו ויאמר קין אל ה' ויאמר אכרס אל ה' וטובא דכוותי. אלא מהני לחו לכתס רהמים מה' אינו נגלי אלא ויאמר פרעה מי ה' שהוא שלא לכבוד המקום ואפי"ה לכתס קפידא :

לו חכמים כי אין זה נכעון לשמו של מרע"ס. ואין זזה גדולה לחומו המושל שאנו כותבים (ג"כ) בחזרה. ה' עם פרעה. ולא די זזה אלא שעוד נקדים שם פרעה כו' (הרמב"ם):

ובשלקה מה הוא לומר כו'. כעב הר"ב כדו שלא להשלים כו' וה"ל בסוף מ"ק והא דבסוף פירא מסיים כי השומד יעור. הא תני וגו' ולא על לחומו הפסוק בלבד נחשוין. אלא הו' גומר עד שלא תעמוד בדבר רע דבמר הך קרא סמך לך לך חרודק למען תחיה וגו': סליק מסכת ידים

מלאכת שלמה

ובשלקה פרעה מה הוא לומר ה' הדיק כך מלחמי מונה : סליק וסליקא לה מסכת ידים. יבא על עמו בעדי עריים. אמן

אקד ואשתתה לאלהים חיים. אשר גמר בעדי במס' ידים וממנו אשאל עת רצון. להאיר עיני בשם עוקצין.

נימוקי הגרי"ב

ח תוי"ט ד"ה ובשלקה כו' צדק צדק כו'. כי לפי' ליל כוף פאה כי השמד יעור עיני חכמי'

תפארת ישראל

וה"ל צגט: (עד) נקט הך קרא כדי לסיים צעוב :

שהוא כפרת זמטין ולא כפרת אשמים שם כחוכ פתחים ואין שם האקרא לזק לזק וגו' :

הלכתא נבירתא והוא בלא דפרק ד

משנה א ג' מיני עריות הן. א) במחוקת רק עד ח' רביעית מים. אינה מתהרת בסרק כל שהוא. ולהכי גם בנסרקה אינה מטמאה במדרס ולא נתבטל ממנה קבלת טומאה עד שתינבק כמוציא זית. ב) ובמחוקת ט' קבין שהוא ל"ז רביעית או יותר אפילו ניקבה כמוציא רימון שנתבטלה מלקבל טומאה. אפי"ה אינה מקבלת טומאת מדרס מראינה מזה לישובה עד שיעשה בה מעשה לשם כך (ככלים א"כ מ"ד). ג) ובמחוקת מב' לוגין ועד ט' קבין ונסרקה סמוך לשוליה. אע"ג שלא יהיה בפירוש לישובה. אפי"ה מקבלת טומאת מדרס מעצמה :

משנה ב כל קרבן בין של יחיד בין של צבור. שאחת מד' עבודות שבה שהיטה קבלה הולכה וזיקה או מליקה ומצוי בעולת העוף דנעשה שלא לשמה. או שעשה כל ד' עבודות שבה שלא לשמן כשרה. אלא שלא עלה לבעלים לשם הויכחו. הוץ מהפסח בערב פסח. והוץ מן החפאת שאפילו בעשה רק א' מד' עבודות הנ"ל שלא לשמה בזה או בזה נפסל לגמרי :

משנה ג העולם נחלק לג' חלקים לענין תרומות ומעשרות ושביעית (אבל לדיני חלה ע"י פ"ד דחלה מ"ח). א) ארץ ישראל עצמה. יש בה ב' חלקים כל שכבשו עולי כהל מהיב ככולם מדאורייתא (וי"א דגם בזמן הבית שני. הייבין ככולן רק מדרבנן. ב) סוריא שכבשה רוד המלך ע"ה קודם שכבש ארץ ישראל הייבין בתרומות ומעשרות רק מדרבנן. אפי' כבשה עולי כהל. ומשביעית פטורין לגמרי: ג) הוץ לארץ נחלקה לג' חלקים: שנער. הוא כהל. תקנו בה גביאים ראשוניס שתהיה חייבת בתרומות ומעשרות מדישראל מצויין שם : ובמצרים עמון ומואב אף שאין ישראל מצויין שם. עב"פ מרסיוכין לארץ ישראל. תקנו חכמים שתהי' חייבת בתרומות ומעשרות. ובשאר ארצות הוץ לארץ פטורין מכולן: אבל שביעית אינה נודגת באחת מהן. רק בבבל יתנו בשביעית מעשר ראשון ומעשר שני. כסגרים עמון ומואב יתנו בשביעית מעשר ראשון ומעשר עני :

משנה ד בזמן הזה שנתעברו כל יאומות כולן. מותרין לבוא בקהל כשיתגיד עמוני מואבי ומצרי ואדומי. ויא' דמצרי אסור עד דור שלישי :

משנה ה אפי"ג קומקרא שכתבו תרגום שום לשון. אינו מטמא ידים. אפי"ה מת שמתהלה נתסר בתב"ך בארמי כבעורא ודניאל מטמא הידים. ולא עוד אלא אפי' כתב הארמי התוא בלשון עברי. אין מטמא הידים. ואפי"ג שהמקרא בכל התורה כולה בלשון עברי. אפי"ה אם כתבו בכתב עברי. אינו מטמא הידים. דאין מטמא הידים עד שיכתבנו כמו הכתב שנתנה בו תורה לישראל. והיינו בלשון עברי. ובכתב אשורית. ועל קלף לאפוקי נייד. ובדיו לאפוקי מיני צבעים אחרים :

משנה ו אפי"ג דספרי אפיקורסים אינן מטמאין הידים. אפי"ה תקנו חכמים שספרי קודש יטמאו הידים. כדי שלא יגית אצלם תרומה. בהשבו לבעבור ששיניהן קודש וחייבין כפ"ק רשבת :

משנה ז וכ"כ אין לתמוה על שתקנו חכמים דניצוק אינו חיבור כשיצוק מסהוד על הטמא. והרי שניהן מחוברין. אמנם הרי גם בדאורייתא מצויין דכוותיה. ועדיפא מינה. כגון אמת המים שעובר על המת. ואפי"ה אינו חיבור. והשותח ממנו בעד האחר שהור. וכ"כ אין לתמוה על תקנת חכמים שפטרו לארון מלשלם הנזק שעשו עבדו ואמתו. והרי ק"ו הוא משוור ותמורו שהזיקו. שאין הארון מחייב להשתרל שיעשו מצוה. וסכ"ש עבד ושפחה. אלא ה"ש דשור וחמור אין בהן דעת לנזקם בארון. ומראין בהן דעת להשמר בעצמן מלהזיק. צריך בעלים לשמור. אבל עבד ושפחה. יש בהן דעת. וינקמו בארון לעשות היוקות שיעשרך הארון לשלם. ומדיש בהן דעת. ישמרו את עצמן מלעשות היוק גם שלא בכוחה : וכ"כ אין לתמוה על תקנת חכמים שתקנו בגט לכתוב בהתחלתו שנת מושל פלוני. ואה"כ בסופו מזכירין שם משה רבינו ע"ה. שכוהבין ומסיימין ג"כ משה וישראל. הרי מצוינו דכוותיה ועדיפא מינה בקרא שלא הקפיד בכך אפי' להזכיר שם רשע קודם חמו של הקב"ח. אלא משום דכך סדר הלשון אין בכך כלום :

שרש צנון. ס"י ע"ג :
ה' ספאין ובצפתין
ארשי השום. הסיב כ"ג
והסין. המיתא דל"ג וד"ג
וכר"ד ובכ"ג המיתא וכ"ג
המיתא. הרי אלו מיטפין
ובספאין ד"ג. הרי אלו
ספאין :

תוספות חדשים

ב במשנה המיתא
הוא עשב המזויא ר"ח
ומזויא חתו"ש עם הגמי
בנית הכנסת לית עוב
(הר"ס כספ העמוד) :

אליהו רבא

ב והעמוד שהוא מבון
כנגד האוכל. השורש
העב שהוא צלמלע הכרשים
הדקין והוא מתעסק והולך.
ובשהוא נגד האוכל חמילו
יבש מטרף וישלש כנגד
האוכל לח אינו מטרף
כדקתני ספא :
שורש צנון גדול. שורש
גדול של לטון :

משנת אחרונה

שורש צנון גדול. ס"י
שורש הגדול של
צנון מטרף. והסיב הם
הקקטין :

שעקרן לשתלן. שכן
דרבן כמ"ש

הרב רפ"ה דמעטות.
והא דלא חני כשעקרן
לאכליה מה דינס.
ג"ל דרש"א דקתני שום
ובללים וקסלוטות הם
ירקות גינה דהכא
שנורע"ב גינות והמיתא
והסינס הם ירקות שדה
שאין נורע"ב דלחו
לאכליה קיימי דמינתא
איהם אלא לרית והסינס
ג"כ לא חשיב כדמוכה
רפ"ה דשביעית. ורש"א
שעקרן לאכליה או לשום
השמים מפליג בשרשי
הבללים בין לחין ליבשין.
ובשל שדה לא מפליג.
והשתא קאמר שאם
עקרן לשתלן בין ירקות
גינה דהיינו השום
והבללים. ובין ירקות
שדה היינו המיתא
והסינס בין לחין ובין
יבשין מטרפין כלומר
דשרשן שלהן מטרפין
לירק :

הרי אלו מיעמאין
ומעמאין וזעטרפין.
וכס"פ חשיב תו עוקי
תחטם וגרונות והירק
ג"כ מיעמאין ומעמאין
ומטרפין ולא הני להו
הכא דהכא לא חייבי
שוקן :

ב והנפוס. ובכלאים פ"ק משנה ג' וה' גרסינן והנפוס.
ואין תימא דסמ"ך וד"י ממואל אחד זס"סך.

ובערוך גרס גם בכלאים (פ"ק משנה ג') בסמ"ך. וכן הר"ס :

שרש צנון גדול. והוא אשר נקרא
צקלח גיד זק. והוא אשר נקרא
(שרש) צנון גדול. הרמב"ם :

המיתנא. והר"ב העתיק
והמיתנא. ורש"י

בפירוש הרמב"ם שכתב הלוק והמיתנא.
וגם הר"ס לא העתיק אלא המיתנא :

הפרכיל

והפיטמא שלהן י). בין לחה. בין
יבשה. והעמודי

האוכלי שרשי החורים י). והצנון.
והנפוס י).

דברי ר"ם. רבי יהודה
אומר שרש צנון גדול מצטרף.
והסיב שלו י).

וירקות שדה י). וירקות גנה י). שעקרן לשתלן י)
והשדרה של שבולת י). והלבוש שלה י). ר' אליעזר אומר אף
הסיג של רצפות י). הרי אלו מיטמאין ומממאים ומצטרפין י):

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

אלו

ובלע"ו פורו"ש*: והפיטמא שלהן. כמין פטמא של רימון
שבראשן והוי שומר ומטרף. והעמוד. שהוא מכון נגד האוכל.

הוא הלצ שבצלל. שחורע נולד בקלחו. שרשי החורים.
השרש של חורת היא חסא בלי גמרא. וכן בערבי ובלע"ו

למוג"ח*:

והנפוס. מין לטון הוא אלא
שעלו דומים לעלי הלפת: והסיב

שלו. פי' הרמב"ם שבלרי ראש הלטון
נולדים גידים דקים כמו חוטים.

ומזכין אותן המזכרים ביד בשעה
שמוכרין אותן וגסארים מהן. וכן

נקראים ס"ב: והמיתנא. כך שמה
מוג"ח*:

והפיטמא. ובערבי נעל"ע: והפיטום.
רוד"א* ובערבי סר"א*:

שעקרן.
כדי לשלן במקום אחר: והשדרה

של שבולת. חוט האמלעי. שהחוטים
דבוקים בו: והלבוש שלה. והקרום

שעל גרעין החטה. וכל אלו שומרים
הוא חסוב שומר לפרי. ואין

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

הלכה

מלאכת שלמה

שעקרן לשתלן כך ז"ל. ויש להסתפק אם שם ביד בפ"ה גרים
לשתלים ביד: והשדרה של שבלת בערוך גרים והשורה בין
והיא היא :

הסיג של רפסות אית דגרסי הסג בלי יוד. ובכרחה ספרים כתוב
רפסית וכן הביאו בערוך בערך סג ופירש שהוא העפר שעל
שרשי הירק ומטרף שהוא שומר כדחני עלה בתוספתא ר' אלעזר אומר

הסיג של אשכול ושל רפסית מטרפין מפני שמשמר את האוכל ע"כ ומלאחי
מונה והסג בלי יוד. וכתב הר"ס ז"ל וי"מ שהוא עלה כרוך על הרפסות:

בפ"ה רעז"ל והירף בהן כקורא עכבים נראה שגריך להיות ורמף
בהן וכו' :

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

חזון נחום

כל אלו דכא אינו חזון עליו כי אם כגון אכל כאיך פולחו מודה ליה
וכן פסק בפ"ה מהל' ט"א. אמנם הטובה דבולה רישא ר"מ האשה ואש"י דגס

ר' יהודה מודה ליה וזה כגון והואך לדברים אלו מאוס דקרא ליה דסול למא
למיתני לטון בספא דלטון הוא דפליגי ר"מ ור' יהודה אכל אידך כולה הם דכרי

הכל. ולכתי קאמר דבולה רישא ר"מ אמרה ותנא דחתי" הכי שמיטתו ע"מ
וגרסינו שחייב אדם לומר כגון רבו אכל אה"י דכ"י לא פליג אלא כגון :

והשדרה של שבולת מ"כ בערוך גרים והסורה של שבלת ביי"ן והיא היא
ע"כ וגרסה שאלת היא גרסת הרמב"ם כפ' היר וז"ל דין במקום

ר"ו. אמנם כפי' המנהג גרים והשדרה :

הסיב של רצפות. מ"כ נפ"י ר"ע ז"ל והירף בהם כקורי עכבים אמר המלקט
לפ"ד ש"ל והוא אף בהם וכו' ע"כ. והאחר המזיל רבה גירסא פסובת

דמנה לו ויגרסתו ורמף בהם כקורי עכבים והיא גירסא נמונה שהוא לשו
רשע דמתני' :

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

יד

(* פורוש לור ב"ה. *) סאלאט קתי. *) מיטעא מינא אין קרויס וכל היות שהוא הנקרא אלטו מיטעא. *) רודא רייע לין קרויס.

עוקצים כל שהוא פרק א תוספות יום טוב קמ"ט

ציונים

הלכה כ"ח: ג מיטמאים. והטמאים ולא מצטרפים. לפי שכן ידוע בלבד. ואיך משמין את האוכל: ויד הפרוביל. כשהענינים כרומים עם הזמורה נקראים פרכול. לשון פרכולי ענינים: טפה מכאן וטפה מכאן. הזמורה שנקללה והאשכולות הליון בה. טפה מן הזמורה מימין לאשכול וטפה משמאל כבוד יד. טפי לא: יד האשכול. עוקץ האשכול. שהלוי בזמורה. הוא יד האשכול: כל שהוא. אפילו ארוך הרצה: זנב האשכול. סופו של האשכול: שריקנו. ששורו ממנו גרטיני הענינים. אף הוא יד לענינים שנראשו שאוחזים אותו בזנבו ואף הוא שיעורו בכל שהוא ואפילו ארוך הרצה: והמכבד של תמרה. מכבדות של תמרים. ובהן תמרים. שיעור ארוך היר שלהן להביא את הטומאה ארבע טפחים אבל טפי לא: ומלעין של שבולים. וכן העליון של שבלת שאל

ג הפרוביל. כתב הר"ב לשון פרכולי ענינים. בגמ' רפ"ד דבינה: וזנב של אשכול שרקני. פי' הר"ב ואף הוא שיעורו בכ"ס. וכך כתב הר"ס. וכן נראה מפירוט הרמב"ם. ובחבורו פרק ה' מהט"א (הלכה ז') העתיק המשנה כלשונו: ויד המכבד של תמרה. לשון הרמב"ם ידוע כי עוקלי התמרים. יש להם קלה עבה. יחבר אותן כדמות קנה לולבין. והוא נקרא יד מכבד של תמרה. לפי שהיא דמות יד המצטטאים. ועיין עוד במשנה ה': ויד כל הנקצרים שלשה טפחים. הרמב"ם פ"ה מהט"א (ס):

ג אלו מיטמאין ומטמאין ולא מצטרפין. (ה) שרשי השום והבצלים. והקפלויות בזמן שהם יבשים. והעמוד שאינו מבון כנגד האוכל. ויד הפרוביל (ה). טפה מכאן וטפה מכאן (ו). יד האשכול (ו) כל שהוא (ה). וזנב של אשכול שריקנו (ב). ויד המכבד של תמרה (ה). ארבעה טפחים (א). וקנה של שבלת (ב) ג' טפחים. ויד כל הנקצרים (ב) שלשה. ושאר דרכן לקצר. ידיהם ושרשיהם כל שהן (ה). ומלעין של שבולין (ה) הרי

ומלעין של שבלת. כתב הר"ב וכן העליון כו' מסיים הערך כמו והלחיים דמתרגמינן ליועה. ובפ"ח דחולין דף קי"ט. למאי חזי. פרש"י הא נפקא מאליו כשאותן זו א"ר אלטי במלחי שבין המלאין

מלאכת שלמה

ג יד האשכול כל שהוא אפי' ארוך והרא"ש ז"ל פי' אפי' קטן: בפ' רע"ל שהסור ממנו גרטיני הענינים אמר המלקט פי' גרטיני הענינים או שמה לריך להגוי' גרטיני במקום גרטיני: עוד צפי' ז"ל ואף הוא שיעורו בכל שהוא אפי' ארוך הרצה אמר המלקט כן פי' הר"ס ז"ל וז"ל וזנב האשכול הוא כוף שדרה של אשכול שבו גרטיניו ומוזיהו השוכין יד לעיני טומאה לאשכול בכל שהוא דאל"כ שהוא קאי ואע"פ שריקן אותו וכן מן הגרטיניו ע"כ אבל הרא"ש ז"ל פי' וז"ל ולפי שהזנב הוא דק לריך שהיה בו ד' טפחים בשמות מלאין לא יאה האשכול עולה עמו ואשכולות שלהן היו גדולים והוא מה שפי' ג"כ הרמב"ם ז"ל ולפי זה זנב של אשכול גורחו שמי' לאחריו עם גזירת יד המכבד של תמרה: ומלעין של שבלת (ב) התם בפי' העור והרועב דף קי"ה הלשון מלאין באלף קאמר וכדעת הרא"ש כ"ל: ומלעין של שבולין (עיין מלאכת שלמה אות

חזון נחום

ג יד האשכול כל שהוא. פירוט המפרשים כל שהוא אפילו ארוך הרצה אבל מ"כ בזה הלשון והרא"ש ז"ל פירש אפילו קטן עכ"ל. ונראה לי שכן פירש אפילו קטן כל שהוא חסיד יד דלא תיחא דכיון דהוי קטן אינו ראוי לטעון בו ולא חסיד יד קמ"ל דאפילו כל שהוא חסיד יד וכל שכן אם הוא ארוך הרצה. אבל הכך בעל קצתן נכבדת שמיני סוף פ"ח כתב זה לטוב יד האשכול כל שהוא כולו יד האשכול אי הוי ככל שהוא מטמא ומצטמא לאשכול דההוא כל שהוא פני ליה לזרבו אבל אי הוי טפי לאו לזרבו הוא פ"ח. וקשה שפירוש זה אינו עולה כבוד אחד מהמפרשים ז"ל. ומהנהגתו ש"ס נקרא דכל שהוא זיקא קתני הוא על פי הרא"ש וכת"ש אחר זה בני זנב של אשכול שריקנו שלשה טפחים ז"ל וכן של אשכול שריקנו יד מכבדת של תמרה סמוכים ושייכים יש להם יד ד' טפחים כבוד אחד מהמפרשים ז"ל. ומהנהגתו ש"ס יד וז"כ בפירוש המשנה וכן מ"כ פ"ה הרא"ש ז"ל ולפי שהזנב הוא דק לריך שיהיה בו ד' טפחים בשמות מלאין לא יאה האשכול עולה עמו ואשכולות שלהם היו גדולים ע"כ. כתב על זה והרא"ש לא פירש כן אלא אמר דזנב האשכול הוא כיד האשכול בכל שהוא דמחוייבו סוף יד לאשכול דכל שהוא לעשרו קאי ממי לזנב האשכול. ולפ"ז גם כן טומאת הרא"ש הוא דאפילו כל שהוא (ב). והעירך פירש מלאין בין המלאין לומר יתא שבין הימין שמניין ושמניין ע"כ

ג אלו מטמאין ומטמאין

ה' וכלעין של שבלת

חלופי נרסאות

ג מטמאין ומטמאין וכל מטמאין כתיב והמטמאין וכן נוסף המטמאין שריקנו ויד דרי' שריקנה ליד. וכלעין דרי' ומלעין:

תוספות הרשים

ג תו"ש ד"ה וזנב של אשכול וכו'. דעת הרא"ש איש כן אלא דניב של אשכול והמכבד של תמרה הוא כבת אחת. ולענינים שיעורם כד"ע. דכשמות מלאין לא יהיה אשכול עולה עמו. דאשכולות שלהם היו גדולים עכ"ל:

ראשון לציון

ג בתר"ב ד"ה ויד הפרוביל פי' לשון פרכולי ענינים (שבת כ): ג תו"ש ד"ה הפרוביל. כתב הר"ב כו' כגמלא רפ"ד דבינה דף ל':

נימוקי הגר"ב

ג תו"ש ד"ה וזנב של אשכול כו'. וכן נראה מפי' הרמב"ם כו' ובתו"ש ד"ה ודעת הרא"ש איש כן כו' ג"כ המעיין בדברי הרמב"ם ז"ל יראה שגם דעתו כדעת הרא"ש ז"ל. כאלו ועל כן לריך ממנו שער גדול כו' ע"כ. ודברי הרא"ש לקוחים מפי' הרמב"ם לשיטתו פי' כל שהוא אפילו קטן כמבואר בהרא"ש ובהם הם מחולקים עם הרא"ש וע':

תפארת ישראל

ולא שומר: (ה) מדלוקין רק יד. דכיון דכבר נתיבצו השרשים לא מחשבו תו שרשן לשמור רעובתן. רק שט"י שהשרשין מתיבצין בהן. וזה לאחזן בהן: (ה) פרכול הוא ענף שבנוצו ה' ובהפרכולי מליון כמה אשכולות: (ו) מומין ומשמאל להם אשכולות ההליון בה. אבל טפי לא. מדלוק' יותר מלרטיה (כסוה דף י"ד א'). כך כתב עזרת ראשי הגאון זקוק"ל. וז"ל דה"ה בשמות מטמא לא מחשב יד. דמדמשה כבוד. א"ל שנשאר בליון במקום אחיה רוחב טפה: (ז) הוא הוה שיעור של האשכול שהגרטיניו הליון בה: (ח) אפילו פחות מטפה [כך כתב הרא"ש]. וז"ל דה"ט דמטום לאשכול יחודי קל. וזה לאחזו בעוקץ אפילו הוא קטן והר"ב פי' דפרכול רק עד טפה הוא יד. וכאשכול אפי' ארוך הרצה הוא יד. ולא זכיתי להבין. והרי מיידי פ"כ שבהאשכול מוצרכין אשכולות. דאם לא כן לא הוה מקלל עומאה כלל. וא"כ בלתי לאי'. והרי אפנה מהנהגתו ודלמתי: (ט) מענינים. וכשאר גרטיניו בראשו

יבין

ג"כ שיעור אחיזתו בכ"ס אפילו בשמות מטמא. וקמ"ל דלא תימא כיון שנשאר בהזנב כמה שיקצין קטיס של הגרטיניו. ואין טעם לאחזו שם. ולביני שיעור אחיזה טפי קמ"ל: (א) הוא ענף של עץ התמר. שבכל ענף מתוצרין כמה לולבין וזין לולב לחבירו גדליו התמרים והשרביעין. וכל הענף עם הלולבין המתוצרין בו קרא מכבד. מדאפשר לפאצא ולכבד בו הוצ' ע"ז סוה דף ט' ע"א רבי' ד"ה י"א: (ב) דמדלוק' כבוד הרצה לריך טפי ליד [ועיין ג"כ פ"ה מ"ו]. אבל טפי לא: (ג) הוא התבן שבראשו השבולת עם הגרטיניו: (ד) כ"ל דה"ט דכל שבליס הנקצרים. מנולא כפו קולר ומניח טפה סמוך לשבולת. וטפה למטה שלא יחתוך ידו במגל. הרי ג' טפחים: (ה) בכל אורך שיהיה בין ארוך או קצר. דכיון שפקרו או תלשו. אינו מקפיד כמה ישאר בשבולת: (ו) הוא השער שבראש

משנה אחרונה

ג ויד הפרכול טפה. פי' הרב וטפי לא וכו' הרא"ש והכי יחיה כחוספתא דכול הוא שיעורי דמתי' יתיר מכן לא מיטמאין. ולכאורה משמע אבל פחות מכן הוי יד. אבל הרא"ש כתב טפה לריך לה ליד משמע דפחות מכן לא חוי וכו' כשמוך גבו יד האשכול שריקנו כל שבו אפילו קטן יד המכבד של תמרה ארבעה כתב טפה שפרש זנב של ויחייב כתב מפי' הרמב"ם כה"ס יתיר"ב. ויחייב כן. וז"ל מהמלך נדה פ' המפלת דף כ"ו חמשה שיעורין טפה ופריך וליחשוב נמי אכן היולא מן התמור ומשני כי קא חסיד הני דבזיר מטמא לא חוי אלא אכן כ"ס דבזיר מטמא הוי יד. א"כ מוכח דהני דמתני' נמי דכ"ס בזיר מטמא הוי יד אשכול מן עממין ויש מן דטהורין אפילו רצה לקיים. והכא לא חזן מה דינס. ואפשר דכלים דחשיבו מהני כהו מהשנה טפי כדלמך כס"ק. דסוכה דף י"ד ואפילו לקיים לטוב לא מהני באשכולין. ונראה שדבר זה במחלוקת תליא וכמ"ס בנתיבי' דלקמן דלפניה דתנאי הוא בידות או חולי' כתר רובא דעלמא שמתמין בו ליד הוי יד ואי לא לא הוי יד אפילו אחד רוצה בו ליד בטלה דעמו או דלמא לכל חד כדלמי' תליא וכו' עוד מיה כר"ס דלקמן. ולמאן לחול בחר רובא דעלמא יתיר מכשישור לא יד הוא אפילו רצה לקיים אלא ש"ע מה דלמתי' לקמן כל ידות שכתבן בגורן עהורין. ובסוכה דף י"ד הקינר לכסך אין לו ידות משמע דכדידיה תלי: אלו

ואב"ע פסח חולין ק"ט
ע"ד עוקצי תמימי פ"א
ה"ט

שרביט של תמרה. ילא מן הקלה הזה העבה. אשר הוא דמות קלה הלולבין (כרפי' במשנה ג') שצטיס דקים ארוכים יהיה בלורך כל א' מהם שני זרתות. או ג'. והאחד מן השצטיס הדקים נקרא שרביט של תמרה. ובו יהיו התמרים לומחים. הרמב"ם לעיל משנה ג': **וכן** בקטניות. ופול גמי בכללן. וכן מוכח גמי לשון רש"י דפרק העור והרוטב דף קי"ט: **ומטמא** של קטניות. לשון הר"ב דשומר הוא וכן לשון הר"ש גם בפ"י הרמב"ם כף הוא. ולכאורה מחני בידות קמיירי כדמני רישא כל ידות כו' וכן מדקמני ככולהו טמא. ולא קמני מלטרף. ובפסיגה פי' הר"ב לענין יד. וכ"כ הר"ש בפ"י דפאה. ומיהו בגמרא דפרק העור והרוטב דף קי"ט מיימי לה להך דראב"ע לענין שומר. ושם כתבו החס"פ לפי דרכם דבכל הספרים כתוב שייך גריב א' בכל שומר ושומר טמא.

תוספות חדשים

ה' תי"ט ר"ה וכן. ועיין
עוד הר"ש שכתב
סוגיא דמס' דמס' דמס' דמס'
בקהל'. ומשם יד:

ריקן: ור"א בן עזריה. מטמא של פול מפני שהפולין גסים הן ואין לריקן לשרביט. שפ"י מתעצבים בפסולת טוח לנקרן: ומטמא של קטניות. דשומר הוא מפני שהן דקין ואין יכול לנקרן כשמתעצבים בפסולת. ויחא ליה שיהו באותן שרביטין. כדי שיוכל למשמש ולטלטלן באותו שרביט. ואין הלכה ומצטרפין

גריב אחד טמא. רבי אלעזר בן עזריה מטהר בשל פול (י). ומטמא בשל קטניות (י). מפני שהוא רוצה במשמושן (י): **ו עוקצי תאנים**. וגרוגרות. והכלוסים (י). והחרובים (י) הרי אלו מיטמאין ומטמאין ומצטרפין

כרבי אלעזר בן עזריה: **ו הכלוסין**. מין קטניות: ומצטרפים
מטמא מסוגיא דהתם דשרביטין שומרים הן. והרמב"ם בפ"ה מהט"ח [הלכה ט'] כתב פסיגה כו' ואם נשפיר כו' הרי זה יד כו' וכן שרביט תמרה וכו' וכן שרביט קטנית כו': **ו הכלוסין**. פי' הר"ב מין קטניות. ובפרק בתרא דתרומות משנה ד' מפרש בשם הרמב"ם מין תאנים. וכ"פ הרמב"ם גם כהן וכן נראה דדבר הלמד מענינו הוא. ועל הר"ש ג"כ תימא דכחא מפרש מין קטניות. והביא לר"ה מסוף פרק אלו טרפות [דף ס"ו] יחושין שבכלוסים שפירש"י מין קטניות ובתרומות מפרש מין פירות. והביא ג"כ להא דאלו טרפות. עיין עוד בפ"ג משנה ב' ולשון מהר"ם מין קטניות שקורין לורכ"ש בלע"ז:

מ"מ כרבי אלעזר בן עזריה: **ו הכלוסין**. מין קטניות: ומצטרפים
מטמא מסוגיא דהתם דשרביטין שומרים הן. והרמב"ם בפ"ה מהט"ח [הלכה ט'] כתב פסיגה כו' ואם נשפיר כו' הרי זה יד כו' וכן שרביט תמרה וכו' וכן שרביט קטנית כו': **ו הכלוסין**. פי' הר"ב מין קטניות. ובפרק בתרא דתרומות משנה ד' מפרש בשם הרמב"ם מין תאנים. וכ"פ הרמב"ם גם כהן וכן נראה דדבר הלמד מענינו הוא. ועל הר"ש ג"כ תימא דכחא מפרש מין קטניות. והביא לר"ה מסוף פרק אלו טרפות [דף ס"ו] יחושין שבכלוסים שפירש"י מין קטניות ובתרומות מפרש מין פירות. והביא ג"כ להא דאלו טרפות. עיין עוד בפ"ג משנה ב' ולשון מהר"ם מין קטניות שקורין לורכ"ש בלע"ז:

משנה אחרונה

ראב"ע עמיהר בל פול. שהן גסים וה"ל ליד. שמשמט לפ"ו דלאו דוקא בריקנו ושייר פליגי אלא אפילו שרביט מלא מטמא טמא. ואל"ת אי שטמא דראב"ע משום שהם נשון לפלוג נמי ברישא בפסיגה של אשכול שהרי ענבה שבא"י גדולה מן הפול כמ"ס הפוסקים בי"ד סו' מ"ד גבי כוליא. וי"ל דהתם הו' יד שרריך לאחוז בהן בשעת אכילת הפרי אלא קטני' אין נאכלין אלא אחר שנפרכו מתוך השרביט: **ו עוקצי תאנים**. עד השתא איירי כמו בידות ארוכין כמו זמורות של אילנות והשתא מייירי בעוקצין קטנים שהפרי נתלה בו: דריי אלו מיטמאין ומטמאין ומצטרפין פי' הרב דפעמים שהם נאכלין וכ"כ הר"ש ולא יחא לפרש משום שומר דכ"פ בתרא דתרומות תנן דעוקצין האלו חסורין לזרים ש"מ

עוקץ

מלאכת שלמה

קצת נמנוס מכמה עעמים חדא דמה שהו' רוצה טעם לררף אלא לענין יד ותו דמה לי משמושן או תשמישן ואי לא מתשמישן היה אמינא דהכי ס"ד דהאי מפני שהוא רוצה במשמושן לא קאי אלא ארישא וה"ל ראב"ע מטמא של פול מפני שהוא רוצה במשמושן לא פליגי עלמן והרי שומר זה אינו מצטרף ומטמא בשל קטניות מפני שהם לריכין לשומר שלהם ומשני לי' בקלח ומשני יד והשתא אין במשמושן מיושב כלל ועל כן (נקרעה שורה א' וק"ל למעיין לח"ג):

ר' אלעזר בן עזריה מטמא וכו' חולין פ' העור והרוטב דף קי"ט ע"א ע"כ: ורש"י גרים כנרמנו שרביט שרקנו טמא שיר בו גריב אחד טמא אכל תוס' ז"ל נראה שהיו נורסין שרביט שרקנו טמא שיר גריב אחד לכל שומר ושומר טמא ונראה שאותה ברייתא היא ע"ש:

עוד כתב על מה שפי' רש"י ומטמא של קטניות דשומר הוא וכו' כתב כמה דכרוי מנומנמן דבתהלה קאמר דשומר הוא ואח"כ קאמר ויחא לי' וכו' לטלטלן באותו שרביט וה"ל הו' יד ע"כ. אמר הר"ש ז"ל כתב ז"ל שרביט שרקנו בפ' העור והרוטב מיימי לה ואפ"ר מינה למ"ד אין שומר לפחות מכפול דס"ד דהאי שרביט היינו כגון אותן שהפולין גדלין בהן ור' אלעזר בן עזריה מטמא של פול מפני שהפולין גסין ואין לריכין שומר דלוח למשמשן ולוקחן:

[הגה"ה וגם ה"ר יהוסף ז"ל כתב שמלא ספר שהגיהו בו בכל שומר וכתב שנתלה לו שהוא טעוה ע"כ]. וכתב פי' זה שפי' רש"י שבעצת כולה יד לאותו גריב פי' זה קשה דהא תנן שהיה אינה מצטרפת וא"כ למה היא עמאה בשום שם גריב אחד הרי אינו כבי"ה ותו קשה מה בל להשמיטנו שפסיגה שרקנה טמאה ותו דמהו זה דתנן פסיגה הל"ל אשכול ונ"ל דה"פ שיש אשכול שיש בו פסיגין הרבה מלאים ענבים ויש בו פסיגה א' שרקנה הנה אותה הפסיגה היא עמאה שרי אכל אם שיר בה גריב אחד או מצטרף אותו הגריב עם שאר ענבים שבאשכול וכל הפסיגה היא להם ליד ועל כן היא טמאה וכן העינין גבי תמרים שיש כאן אשכול של תמרים שיש בו שרביטין הרבה אותו השרביט של תמרה שנתרוקן הוא טמא אם שיר בו תמרה אחת טמא וכן העינין בקטניות אלא שבקטניות יש שני מיני שרביטין האחד שהוא כמו שרביטין את התמרים והשני הוא הבית של הקטניות שהקטניות הן בתוכו והוא נקרא במסכת שבת שער דתנן שער של אפונים ובל עדשים שהוא מטמא מטעם שומר:

והכלוסים מין קטנית והרמב"ם והרא"ש ז"ל פירשו מין ממיני תאנים קטנים. ועיין כמה שכתבתי ס"פ בתרא דתרומות סי' ד': וכתב עוד הרא"ש ז"ל והא דמצטרפים משום דהו' שומר ובשניטל העוקץ הפרי ממחר להחייבם או עמאה משום שיש אכל אגב הפרי כמו עוקץ דלעת לר' יוסי דקמני בתוספתא וכן ה' ר' יוסי אומר עוקץ דלעת טמא משני שנתלק עמה עכ"ל ז"ל:

ר' אלעזר בן עזריה מטמא של פול ומטמא של קטניות כפ' העור והרוטב קכ"ד דמייירי בשומר וה"ק ראב"ע מטמא בשומר של פול שרקנו ולא שיר בו אלא גריב אחד שזה השומר אינו מצטרף לשומר העמאה ומטמא של קטנית כלומר שהוא מצטרף אע"פ שרקנו ולא שיר בו אלא גריב א' כי הוא רוצה במשמושן של השומרים לאכול את הקטניות ע"י השומר ומשני דלא מייירי אלא בקלה ומשום יד ולא מייירי לענין לררף ומאי במשמושן במשמושן כן נראה לפרש הלשון אך יש בו

דחשיבי אוכל והכי אמר בירושלמי שם שמובלטין באוכל. והא דלענין שבת פסיק ותני כל העוקצין אין מצטרפין לגרוגרת בפס"ו. משום דהתם בעינין אוכל חסוב כמ"ס תוי"ט שם והני אין נאכלין אלא אגב האוכל והכל לענין פומאה נמי איצטרפוי דוקא ובחפי נפשיהו לאו אוכלא יניהו. ובר"ס העור והרוטב ה"מ למיחתי הני כהדי הני דחשיבי התם דאיצטרפוי מצטרפי ובחפי נפשיהו לאו אוכלא יניהו אלא דהתם לא עומאת נבלות:

מטעם שומר:
ר' אלעזר בן עזריה מטמא של פול ומטמא של קטניות כפ' העור והרוטב קכ"ד דמייירי בשומר וה"ק ראב"ע מטמא בשומר של פול שרקנו ולא שיר בו אלא גריב אחד שזה השומר אינו מצטרף לשומר העמאה ומטמא של קטנית כלומר שהוא מצטרף אע"פ שרקנו ולא שיר בו אלא גריב א' כי הוא רוצה במשמושן של השומרים לאכול את הקטניות ע"י השומר ומשני דלא מייירי אלא בקלה ומשום יד ולא מייירי לענין לררף ומאי במשמושן במשמושן כן נראה לפרש הלשון אך יש בו

עוקץ

Table with 4 columns: יבין, תפארת, ישראל, יבין. The text discusses various halachic topics related to the 'Eruvin' tractate, including discussions on the 'Eruvin' (עירובין) and 'Masechet' (מסכת) and 'Masechet' (מסכת) and 'Masechet' (מסכת).

יבין (ג) לאחור בהשרביטין שצורכה לנקות הקטניות מהאבק ופסולת [וכן מסיק בחולין קי"ט א' דעמאה משום ד'] (ג) מין קטניות. וי"א מין תאנים. וכן מסתבר דמלבד דלקטניות אין עוקצין. הוא גם כן דבר הלמד מענינו דבתאנים מייירי: (ג) זהו שאשען. ונקראין כך מדכין רפואה לאוכלן מי שיש לו כאב הואך ברענען ומדלדמה

עוקצים זיתים פרק ב

צינונים

א זיתים שכבשו כותב כ
תפסת כל ספרותיו י
מיון עם פ"א הלכה ט"ו
כשות פ"א עם ה"א :

תוספות חדשים

א בה"ב ד"ה שהורים
כ' מתוך העלים
להם ולפי יבוס. (כ"ה)
וה"ל (ט"ו):
א תוי"ט ד"ה שהורה
כ' ולא ראה כפ"א
מס"א כ"ה ט"ו ו"ז ד"ס
כ"ה כל המסנה:

אלוהו רבה

א כל זמן שהיא לפני
ההגר טמאה. ליתא
ליה לתגר שיהו אהוין
בכבות כי הווי לה
לפני לכשות והווי יד :

פרק ב א זיתים שכבשו. פי' הר"ב זיין. או בחומץ. או בשאר משקין. ונראה בצינוני שר"ל

בשאר משקין הדומים לזין וחומץ. שהם מעמידין ומקיימין האוכל וכן בכל מקום רגיל הר"ב לפרש ככשיס זיין. וחומץ. או ליר. או שמן. או מלח עם מים וכמ"ס צפרק דלקמן משנה ה'. עיין לשון הר"ן שכתבתי במשנה ו' פ"ב דע"ז. ואין כאן מקום להאריך בזה: **אלא** למראה. פי' הר"ב כדי שיהיו נראים יפים וכו' ואפילו לר"י [דבמסכתא שהבאתי]

במחני' ר' פרק דלעיל דאם נטלן להלות בחופתו כו' הרי אלו מטמאין. אע"ג דהם לאו לטמלין בההוא יד קא צעי אלא למראה בעלמא מ"מ לריך הוא סס ליד כדי לתלותו בו. הר"ס: ***והנהנין**. פי' הר"ב צפי הקשואים כו' וכן לשון הר"ס עיין צפירות הר"ב משנה ג'] : ***מהורה**. והר"ב העתיק טהורים. וזכר"י העתיק טמאה. והר"ס העתיק טהור וטמא. והרמב"ם צפירותו דר"י כתב מטמאין. ולא רחמי ממשחתי כלה מועתק בחבורו פ"ה מהט"א ואיני יודע למה:]

פרק ב א זיתים שכבשו. בין או בחומץ או בשאר משקין: בטרפיהן. עם העלים שלהם.

עלה זית. מתרגמין ערף זיתא: טהורים. אם נגע שרץ בעליון. טהורים הזיתים והעלים. ללא תשיבי העלים לא יד ולא שומר: לפי שלא כבשו.

פרק ב א זיתים שכבשו (בטרפיהן)

טהורים ג). לפי

שלא כבשו אלא למראה (ה). כשות של קשות (ה). והגן שלה (ו) מהורה (ז).

רבי יהודה אומר כל זמן שהיא לפני

בטרפיהן אלא למראה כדי שיהיו נראים יפין יותר כשהעלים עמהן דנראים כאילו מחדש. נחלשו: כשות של קשות. כשהקשואים קטנים יש להן כמין שער קטן. ונקרא כשות: והגן שלה. צפי הקשואים יש כמו

אלא למראה בעלמא מ"מ לריך הוא סס ליד כדי לתלותו בו. הר"ס: ***והנהנין**. פי' הר"ב צפי הקשואים כו' וכן לשון הר"ס עיין צפירות הר"ב משנה ג'] : ***מהורה**. והר"ב העתיק טהורים. וזכר"י העתיק טמאה. והר"ס העתיק טהור וטמא. והרמב"ם צפירותו דר"י כתב מטמאין. ולא רחמי ממשחתי כלה מועתק בחבורו פ"ה מהט"א ואיני יודע למה:]

לפי

חזון נחום

א זיתים שכבשו כו'. צפרק מי שצפו אמרין כי הוא מני רב יהודה בעיקרן האבה שבושת ירק נקדרה ואמרי לם זיתים שכבשו בטרפיהן טהורין וכו' ע"ש. וכתב רש"י וז"ל האבה שבושת ירק או זיתים שכבשו בטרפיהן משנה היא במסכת עוקצין טהורין שמוסקין זיתים עם העליון כדי לאוהון בסק דהו ליה עליון די לחתם להבוי להם טומאה כדלמדין. בעשור והרעוב שהי' מביא עומאה על האוכל ואם כבשו בטרפיהן בחומץ בטלה תורת יד מן העליון לפי שהבטיבם מרקבתם ומרכבתם ואינו ראויין סוב לאחייו כתיב ע"כ. ולגאורם נראה דלא דמת רש"י משנה היא במסכת עוקצין לא קאי אלא אזהרות דסליק מינה לא האבה שבושת כו' דהיא ליתא במחילתן כי אם גריס פ"ב דטהורין איתא. אבל קשה דמשון הב"ס תשמע דאזיתים בעוקצין דקאמר כי הוא מני רב יהודה בעיקרין ואולי לא הוא גריס רש"י מלת בעוקצין אלא גריס כי הוא מני רב יהודה אבה שבושת ירק כו' והכי גריסו לה בספר שלפי צפרק חלק. אבל קשה דהתם כתב רש"י ז"ל האבה שבושת ירק נקדרה לא אבהותיה במסכת עוקצין ונפקר סדר תענית כתב הטובשת ירק נקדרה במסכת עוקצין היא פ"ב גבי ידות כו'. ואמרי לה כי מציא ללידך

פ"ב א זיתים שכבשו כו' והם טהורים וכו' ופי' צפרק זיתים שכבשו בטרפיהן ונגע שרץ לפרש שרץ חוץ לקדרה לא טומא למה שצפרקה: האשה שבושת ירק נקדרה ויחלה ממנה ירק חוץ לקדרה ונגע שרץ בשורת של השות והגן שלה טהורים נרמ'י ואית דגרסי טהורה והכי מסתברא משום סיפא דר' יהודה אלא שלשם אית דגרסי טמא בלא הא: ר"י אומר כל זמן שהן לפני התגר טמא דייחא ליה לחבר וכתב דרפי' רע"ז וחיתא לטעם זה וכי אין זה למראה ומברשח לא פליג ר' יהודה ושמוא הי נו טעמא דר"י לפי שהקשואים רכים וכו' כדפי' רע"ז ל טעם עני:

החול

מלאכת שלמה

פ"ב א זיתים שכבשו בטרפיהן וכו' ופי' צפרק זיתים שכבשו בטרפיהן ונגע שרץ לפרש שרץ חוץ לקדרה לא טומא למה שצפרקה: האשה שבושת ירק נקדרה ויחלה ממנה ירק חוץ לקדרה ונגע שרץ בשורת של השות והגן שלה טהורים נרמ'י ואית דגרסי טהורה והכי מסתברא משום סיפא דר' יהודה אלא שלשם אית דגרסי טמא בלא הא: ר"י אומר כל זמן שהן לפני התגר טמא דייחא ליה לחבר וכתב דרפי' רע"ז וחיתא לטעם זה וכי אין זה למראה ומברשח לא פליג ר' יהודה ושמוא הי נו טעמא דר"י לפי שהקשואים רכים וכו' כדפי' רע"ז ל טעם עני:

כל

פ"ב א זיתים שכבשו כו' והם טהורים וכו' ופי' צפרק זיתים שכבשו בטרפיהן ונגע שרץ לפרש שרץ חוץ לקדרה לא טומא למה שצפרקה: האשה שבושת ירק נקדרה ויחלה ממנה ירק חוץ לקדרה ונגע שרץ בשורת של השות והגן שלה טהורים נרמ'י ואית דגרסי טהורה והכי מסתברא משום סיפא דר' יהודה אלא שלשם אית דגרסי טמא בלא הא: ר"י אומר כל זמן שהן לפני התגר טמא דייחא ליה לחבר וכתב דרפי' רע"ז וחיתא לטעם זה וכי אין זה למראה ומברשח לא פליג ר' יהודה ושמוא הי נו טעמא דר"י לפי שהקשואים רכים וכו' כדפי' רע"ז ל טעם עני:

החול

יבין תפארת ישראל יבין

פ"ב א שרץ זיין או בחומץ או מי מלח. כדי לקיימן: ב) ר"ל שכבש הזיתים עם העליון המחוברין להן. [ורפינו תוי"ט במשנה ב' תוי"ט הכה שאין העליון מחוברין להם. ולפע"ל נראה דאין להקצות א"כ שיעור דלא מחשבו חיבור. י"ל דסד"א דאף דאין מחוברין נחשבו חיבור. כמו במקשה וסם וזמן דהו חיבור [כפשוטו] פי"ב מ"ג]. קמ"ל דעליון שאני דאינן אוכל כלל ורק למראה הו. מיהו מדקאמר בטרפיהן. מחשבו לפי שעליון הו על הזיתים. דהיינו שמתחברין לקון: ב) ר"ל אף על העליון לא דין רד או שומר: ד) דכשמתחברין בהן העליון. והא מרחיקתן יפה כאלו נתלשו מקרוב. אבל לא התכוון כדי לאכול העליון עם הזיתים או כדי לשגור הזיתים מקלקול. או כדי לאחות הזיתים בהן

יבין תפארת ישראל יבין: (א) שרץ זיין או בחומץ או מי מלח. כדי לקיימן: (ב) ר"ל שכבש הזיתים עם העליון המחוברין להן. [ורפינו תוי"ט במשנה ב' תוי"ט הכה שאין העליון מחוברין להם. ולפע"ל נראה דאין להקצות א"כ שיעור דלא מחשבו חיבור. י"ל דסד"א דאף דאין מחוברין נחשבו חיבור. כמו במקשה וסם וזמן דהו חיבור [כפשוטו] פי"ב מ"ג]. קמ"ל דעליון שאני דאינן אוכל כלל ורק למראה הו. מיהו מדקאמר בטרפיהן. מחשבו לפי שעליון הו על הזיתים. דהיינו שמתחברין לקון: ב) ר"ל אף על העליון לא דין רד או שומר: ד) דכשמתחברין בהן העליון. והא מרחיקתן יפה כאלו נתלשו מקרוב. אבל לא התכוון כדי לאכול העליון עם הזיתים או כדי לשגור הזיתים מקלקול. או כדי לאחות הזיתים בהן

דף כ' כדברי הרמב"ם ותוי"ט לא ראה כדריהם ומיהו אף לפי שטתם ז"ל הא דתלינן לקולא נמי משום דרובא כבשו למראה: כשות של קשות והגן כו' טהורים. פי' הרב שאינם לא יד ולא שומר וכ"כ הר"ס. והרמב"ם בחבורו עם פ"א מהט"א מפרש נס בצ"ח וו שהשבות והגן אין מחברין טומאה שאינם אוכלין ומשמע דכשתלשו מן הקשות איידי אבל קשה דמאי קמ"ל ומאי איירא של קשות בכל הסיירות נמי לאו אוכל הן. עיין פ"ק דערלה מ"ח. ועוד מילתא דר' יהודה אין

והר"ך

וכ"כ תוס' כדכרתי בברכות וכו' הרב שאינם לא יד ולא שומר וכ"כ הר"ס. והרמב"ם בחבורו עם פ"א מהט"א מפרש נס בצ"ח וו שהשבות והגן אין מחברין טומאה שאינם אוכלין ומשמע דכשתלשו מן הקשות איידי אבל קשה דמאי קמ"ל ומאי איירא של קשות בכל הסיירות נמי לאו אוכל הן. עיין פ"ק דערלה מ"ח. ועוד מילתא דר' יהודה אין

עוקצים זיתים פרק ג

תוספות יום טוב קעב

צינונים

כמו קן ארוך מעט. ספורים דלא חשיבי לא יד ולא סומר: לפני החגר שמואה. דניחא ליה לחגר בשער ובזקן. שמתוך קן גראים הקשואים יפסו וכאלו מחדש נתלשו. וכיון שרלה בקיומם. חשיבי סומר לפני. ח"ל לפי שהקשואים רכים ויד הכל ממשמשים בהן לקנותן. הן מהקלקלים אם לא מפני שאותו שער סומרו מכל לכלוך וטינוף: ב הגלעינים. כמו גרעינים: ולא מצטרפות. עם האוכל להשלימו לכבילה. דיד חשיבי. ולא סומר: גלעינה של רוטב. גרעין של תמרה לחה ורחייה למוץ: אע"פ יוצאה. כלומר אע"פ שיואלה מן האוכל מלטרפת עם האוכל. לפי שהיא נאכלת שמוץ אוחה מחמת

כל הגלעינים. מ"ה ע"ב
ב הבר"ב ד"ה הגלעינים
די לאובל ונראה לי דגרסי
בגריסת הרמב"ם.
ומלטרפת דחשיבי הנרעין
סומר. שאם ינטל הנרעין
תתקלקל הפרי (הפ"א)
ובספרים שלטיט לא מילט
לא בפירוש ולא בחיוב
אלא אין מלטרפים:

אלוהו רבה
ב כל הגלעינים מיטמאין
ובמטמאות ומצטרפות
גרעין. לפיכך לא גרסינו:

משנה אחרונה
וצריך טעם כמאי
קפסלני. ואפשר דת"ק
סבר כיון דכ"ע לא נשו
לה לשומר אע"פ דלתגר
ניחא ליה לאו בתר
דירי' אולגין אלא בתר
רובא דעלמא. ור"י סבר
בתר דירי' אולגין
ובדפ"י כפ"ק כפלוגתא
דת"ק ור"י ויטו ור'
יהודה נמי בשעת ר'
ויטו קאי:

ב כל הגלעינים
מיטמאות ומצטרפות
ולא מלטרפות. פי' הרב
דיד חשיבי וכ"כ הר"ם
והקשה הר"ם דמה יד
שיך בגרעין וכתב
שנר"א כניסר' הרמב"ם
דרס ומלטרפות דסומר
הוי שאם לא הנרעין
הפרי נפסד ע"כ אכל
בספרי הרמב"ם גרס
בפירושם ובחבורו גרס
ולא מלטרפות. ונ"ל
לייבב גרסת הספרים
דגרעינים אע"פ אפי'ן
משמאות ביד יש להן
דין ידות כיון שדרך
ליטע הפרי עם הגרעין
במחבו וצפונים שנוטעין
הגרעין לבד והרי אני
קורא בו מכל דרע זרוע
אשר יורע כדרך
שמוציאין אותו לזריעה
הוא מטמא וכיון
שמוציאין עם הגרעין
איתרבי לעומתה מקרא
ולענין קליפה דהוי
סומר לא צריך לרביי
להכניס ולהוילא דאחי
בק"ו מיד כמ"ס הרב
ברפ"ק. ונגעין דלאו
סומר ניהו אחי מכל
זרע זרוע והנטיף
ולהוילא:

לפני החגר. כתב הר"ב דניחא ליה בו' שמתוך קן נראה
הקשואים יפסו וכאלו מחדש נתלשו בו' וכ"כ
הרמב"ם. והר"ם כתב על זה הפי' דניחא וכו' אין זה למראה.
וברישא לא פליג ר"י ע"כ. ואפשר לי לחלק בין הרב
המחובר בפרי עלמו כמו כמות והנך
לטרפי הויה דמטיקרא חין מחוברים
בפרי עלמו: שמואה. פי' הר"ב
דהוי סומר. ולפי' מלטרף ג"כ.
וכן פי' הרמב"ם בדיורא:
חולל

לפי שהיא נאכלת שמוץ אוחה מחמת

חזון נחום

החולל של גרעינה בו'. והנה תוס' אע"פ שנטו אפורים לידן בפי' חדש אפשר
דלענין דינא לא פליגי תוס' וז"ל עם האפרים דאם ככין לאכילה ריל להיות
עליון ראוין לאכילה אף שאר האפרים מודו ואילו דהוו ככין ואם לא ככין
להיות ראוין לאכילה אף תוס' יסברו כדעת האפרים דאפילו ידות לא הוו.
אזכר שאם היינו אומרים שלדעת תוס' היכא דלא ככין להיות ראוין לאכילה
אע"פ דאובל לא הוו ידות מיהא וכו' הוה ניחא מה שפסקה ר"ם וז"ל וז"ל וז"ל
דתי געיל אלא מהפ"א נראה כפי' תוס' דמתני' לאו לענין ידות אלא מהא
נמי עהרין דקאמר היינו מדון אוכל דלטרפו לבישור אוכל אבל יש להם מיהא
דין ידות. אמנם כיון להכניס דעת תוס' לדעת שאר האפרים כפי' ומדברי
הרמב"ם פי' א מהפ"א נראה כפי' תוס' דמתני' לאו לענין ידות אלא מהא
לא ככין הא ודאי דלא חשיבי אוכל ואם ככין אלא ככין לאובלין אלא למראה
לא חשיבי אוכל ותינו מקבלין טומאה ואם ככין לאכילה חשיבי אוכל שכתב וז"ל
ויחם שבכין בעלום אלא חין העליון מקבלין טומאה שלא ככין לאובלין אלא למראה
ע"כ. אמנם ר"ם אחר זה וז"ל כמות של קשות והנך אלא חין מקבלין טומאה
שאינו אוכל ע"כ קשה דאי משמע אוכל איתין עליהו דלא הוו אוכל הכי קאמר
ר' יהודה כל זמן שהוא לפני התגר עשה וכו' תגר משוייה ליה אוכלא דלכר שאינו
אוכל אבל אי מתני' איירי לענין יד או סומר יתח וצריך ישוב:

ב כל הגלעינים וכו'
ענין מלאכת שלמה אות מ'. ולא ידעתי אי העל
מיהא דיוק הר"ם מפרוש הרמב"ם דנגעין מלטרפין בידן סומר
ודריו כבוד מלנו שדין ידות יש להם וז"ל ככיה לחין וכדמפרש מתני' ואילו צריך ישוב:
גרעינה של רוטב וכו'. וכן הרמב"ם פי' מהלכות ט"א כל הגרעינים
מיטמאות ומצטרפות ולא מלטרפות חוץ מגרעינות רוטב אבל של תמרה
יבשה אינה מלטרפת ע"כ. והבינו פליג הכריז' א"ל לטון הצמחה דרעינה של רוטב
שלא הו"ל לפסות דכריז' אלא לפרס אפי' שיואלה מלטרפת ואי אומר שמתוך
הוא מלטרפת ולא מלטרפת ולא הארך לכתוב אפי' שיואלה דמלטרפת לה פתומי
על מין שמואה מדברי ר"ל להרמב"ם דגרעינה של רוטב כד' מה שיואלה
הויה דרב שמיאל קא חוניה הכא. ר"ל הרבה יש לעיין בה מ"ע דר"י. ונראה לא
פליג נמי ארישא: (ס) ר"ל כל הגרעינים. דלמ"ד ור"י' מתחלפין:
דכור חשבונן לה ולא כסומר [וחמה הר"ם] האך על ידי
הגרעין סווא בפנימית הפרי יחב יד. ולפיכך כתב דזאתכר עפי גרסת
הרמב"ם גרס ומלטרפת. ומשום דהו"ל סומר. אמנם כפי' הרמב"ם
שלטיט גרס בגרסת הספר. וכן נראה מהרמב"ם בחיובו [פי' האובלין
היא]. וז"ל דעל כדרך נפוק אינוט לאשט. דאפי' דגרעין עמוז חין הפרי.
אפילו הכי כיון שבהגרעין תוכוה נוחם להאחו ולא תתעך בין אכשתיו. לביי
דינה כיד. וכן מוכח נמי מגרעין תמרה יבשה. דאזכרין לקון במשנה דאיה
מלטרפת. וישמע דאלכ עמאה ומיעמאה. ועל כדרך שאם דהוי יד. ומעמאה
לאזינו: (יא) של תמרה לחה. ונקראת לחה כל שראייה למון
גרעינותה [כפ"ס דענין: (יב) ג"ל דר"ל דאפי' שהגרעין מוכח
רפוי חוך הפרי. ובשוקצע הפרי יהיה הגרעין יואל ונופל:
(יג) דמדרחייה למלטה. הו"ל גם הגרעין כאוכל. אע"פ שאינה
אוכל כולה. רק מוצץ מענה הגרעין רפוי ואינו מחובר למחלל.
דינה כאוכל. ואפי' דעכ"פ הגרעין כפוי ואינו מחובר למחלל.
אפילו הכי כיון דלוינון להגרעין כמחלל. לא גרע גרעין זה
מגרעין שחוך הרימון. דאפי' שכן מופרדין זה מזה. אעפ"כ
כיון דהקליפה מסבבן מלטרפין [מתני']. כל שכו הכא שהגרעין
מוקף

מלאכת שלמה

ב כל הגלעינים מיטמאות (א) ומטמאות ולא מלטרפות הר"ם וז"ל היה
גורם על פי פי' הרמב"ם ומלטרפין אבל ביד פי"ה כתוב ולא
מלטרפות וכתב עם מהר"ק וז"ל כל הגלעינים של פירות היבשין הן יד ולא
סומר ולכן חין מלטרפין אמנם של רוטב הוא סומר כי אם תוסר הנרעין
תחמלה התמרה הלחה ותפסד ולכן מלטרפין ע"כ. ומ"מ כבולה מתני'
גלענין גלענה בלא וי"ד. גם מלאחי מוגה כבולה מתני' כנגד האוכל
בלא שין. וכתב החכם הר"ם וז"ל לפיכך חותם של יבשה מלטרף וכו'
כתב הרב רבינו שמשון וז"ל צריך ליישב מאי לפיכך ונראה לפרש כדי
לייבב לפיכך גרעינה של רוטב אע"פ שיואלה מלטרפת לפי שהתמרים
הטובות אם תוסר מהם הנרעינה יתקלקלו שיבשו כמו עיסה לפי שמתמכין
ואינו עמיד אוחם אלא הנרעינה ולפיכך תקרא סומר אבל של יבשה
אע"פ שחיות היא עומדת ואינה מתמעכת ולפיכך אינה סומר ואינה
מלטרפת לסיכך לפי זה הענין החותם הוא הפך מהגרעינה לפי שהחיות
של תמרה שסוחם הנקב של תמרה אם היא רטובה אינה מעלה ואינה
מורד לפי שאינה רויים לקיים התמרים הרטובות אלא לפי שעה קוטים
אוחם ומיד אוכלין אוחם ולכן אוחה החותם אינו נקרא סומר שאין הקפדה
בין אם יהיה להם חותם בין לא יהיה להם חותם של יבשה הוא סומר
לפי שרויים לקיימן זמן רב ולכן החותם הוא מועיל להם לקיימן הוא
סומר ולכן מלטרף עכ"ל וז"ל:

אפי' שיואלה מלטרפת ע"כ. וכתב על זה הר"ם וז"ל לטון כלומר תביג על רביש
דכרו של רביש מתבארים הכמים שר"ם חוץ מגרעינת רוטב קאי למאי דכתיב ליה
מחילא משום דככל גוואה מלטרפת אפי' שיואלה עכ"ל הר"ב וז"ל ואי דל חתמי
מלטרף וקשה שריי כתב הרמב"ם שם בסוף גרעינה של רוטב שיואלה מקצתם כל
דלשתייה חילי ספיר כסירות המגה דכתיב פירושא דרישא דכי קתי לעיל אפי' שיואלה
שן ספירה ספיר כסירות מתעמאות וכו' חוץ מגרעינת רוטב אלא כתב אפי' שיואלה
יחך חוץ מגרעינת רוטב פירו' חוץ מגרעינת סוכוב כדכתיב למימר קמו' דלם יאלה
מקתנה מה שכנגד האוכל מלטרף והיואל אינו מלטרף ומינה שאם לא יאלה
כולה

תפארת יבין

ח) א"ל דעמא דר"י משום דכשן לפני החגר. ניחא ליה בהשער
והנך. שכל ידן גריון הסירות רטובין ויפין. דא"כ ביותים בטרפיהן
ברישא למה לא פליג נמי ר"י. דא"ל דר"י ארישא נמי קאי. דהרי
קאמר כל זמן שהיא. ואי קאי נמי ארישא הו"ל כל זמן שהן.
והו"ל ד"כ הוה ליה לת"ק למכלל תריוויהו ולומר טבורים. ועל
זה הו"ל לר"י למסגל ולומר כל זמן וכו'. אלא ג"ל דעמיה
דר"י משום דנוח לו לאדם לקנות דברים שלא משמש בהן יד
כל אדם. והנך פירות כיון שכשאר עליהן השער והנך. כיכר
שלא היו יהודים מטפחות בהן. דעל ידי המשמוש. השערות
נשרות. וס"ל לר"י דמה"ס חשבונן להשערות והנך כסומר הפרי
שתייה תרישא וזינא עפי. ומשום הכי לא דמי לרישא. דהתם
אין רק ליופית מרחיקת. ואין בזה לורך כל כך [והרא"ם כתיב
דפי' דר"י משום דנקשות הוא פרי רבש שמתקלקל על ידי רבוי משמוש וכו'
הקוים. ועל ידי רבוי שער וק שגדלחו לא יתכסכו תחת ידי הקוים. וגם לפי פי'
זו יתרון הקוים למה לא פליג ר"י ברשא. דהיא דהיא דוקא בשומר הפרי אלא
יתקלקל פסיר מחשב שומר. מאפי' ברשא שאין העליון סומרים הפרי מלחלו.
רק שער יד העליון ידן גריון יתיר פין. זה לא מחשב שומר. רק דלא וכו'
לשכן. דניחא שער שהוא על כל פני החיטון של הפרי. אבל ק' שהוא רק על
פסוק קען שבראשו. והאך על ידו תמך הפי מלחמתער. ודוחק לומר דשבת
בראשו. יאחזו כן ולא תתעך הפרי על ידי אחיה. ליהא. דכיון דהפרי רק אם
יאחזו כן תתעך הפרי הכבד מהנך. והגאון ר' א"ו זק"ל פי' דע"י הקשות
והנך שומר הפרי מלחלוך וענין. והר"ם והר"ב הכיבו ב' הפירות. והתכו שבין
שומר רבש. מתקלקל על ידי שמוש ידי הקוים ועל ידי השער והנך שומרים

והשקדים מ"ו ט"ז ט"ח
ו ביצה מ"ה ט"ז ט"ח
מ"ו ט"ז ט"ח

חילופי גרסאות

ידע שג"ג עד שיבסם :
עד שג"ג דג"ג שיגון :

תוספות חדשים

1 במשנה עד שיגון .
שם שפירד בקקס . את
האכל מן הקליפה ומערב
המלה והאכל יחד ותו
לא היו חיבור . אע"פ
שהאכל עדיין תוך הקליפה
היו כאוכל התמוך תוך כלי .
שאין לכלי לא חרות יד .
ולא חרות שומר (הרא"ש) :

משנה אחרונה

עד שירסם . פי' הרב
אע"פ שפלטת הוי
הבור עד שירסם . והא
דמיבעיא להו כנמרא
בזמנא שחלקו תפשוט
ליה מהכא לפלטת היינו
הלקו ופ"ה הוי הבור .
ואם נפרש דמתני' הכא
לא איירי לעיני' לירוק
לכשיעור אלא אי הוי
הבור להכניס ולהוציא
משום יד ניהא אכל
הרב שכתב דחשיב שומר
קשה והר"ם לא הזכיר
משום שומר והרא"ש
כתב בדין משום יד :
ו עד שיגון . לפי'
הרב דמפרש שיטתה
נקב שנות דרך נס .
ל"ל דבבב"ה שנתת
מיירי שאינה שותתת
בלא נקב . וז"ל לפי'
דמיירי בבב"ה של בר
יונה או דלפרתא דאי
של תרגומא הא הוי
עממה הוי שיעור בלא
קליפתה כמש"ל מ"ד .
ומיהו מלין למימר
ה"ל לענין יד תני לה
ולא לענין שומר ואע"פ
שהרב כתב לענין שומר
הר"ם והרא"ש לא כ"כ .
ואי לענין שומר מלין
לפרש שיגון לאו היינו
שיטתה נקב אלא
כדמפרש הרא"ש שפירד
האוכל מן הקליפה וכו'
ומיתוקם כחני בינה
ולענין שומר :

האגוזים והשקדים . כתב הר"ב שהחא מיירי במפלט

בלאגוזים כו' . כל זה לשון הר"ב . ולשון הרמב"ם
מבואר יותר וזהו האגוזים והשקדים ר"ל האגוז האחד והשקד
האחד אוכל שלה וקליפתה חבור זה לזה כמו שקדק כי
הקליפות שומרין להם כל זמן שהקליפה
מחוזרת באוכל חבור טבעי . אכן
כשסרה הקליפה . אין ספק כי אינו
מיטמא ואע"פ שהחזירו למקומו .
וכשנצברה הקליפה וכשאררה (עם)
האוכל . והיתה שבירתה מעוטה .

בגון בקיעת כלי החרס הרי זה חבור כו' : ו שיגון .
והר"ב .

אכל אם פלטה . הבינה שהיא קשה ועומדת בתוך הקליפה .

מלאכת שלמה

עד שירסם תוספתא פליגא דקתני האגוזים והשקדים אע"פ שירסם הבור
עד שיתחיל לפרק הר"ם ז"ל . בסוף פי' רעו"ל רלוזה וכתובה
להלקים דקים אמר התלמוד אכל אם הסיר הקליפה של אגוזים ואע"פ
שהשיבו למקומו תו לא מנטרף הרמב"ם ז"ל . והג"ה ה"ר יהוסף ז"ל
האגוזים והשקדים חבור משירסם גם במתני' בדממך הגי' בינה מנוגלת
משיגוס ושוקה משירסם וכתב כן מלאחתי ברוב הספרים אמנם ברא דע"ס
שם בו מוח דרמון שפרד בכל הספרים גרסין עד פ"ב . וכתב עוד כ"ל
לפי' הגירסא דגרסה האגוזים והשקדים משירסם כי האגוזים והשקדים אינן
מנטרפין לטומאה כשהם אינם מחוזרות יחד כדחתן לעיל במסכת טבול יום
פ"ג מעשה קדרה וקטניות בזמן שהם פרודים אינם חבור בזמן שהן גוזה
בקערה חבור ועל זה תנן הכא האגוזים והשקדים הם חבור משירסם פי'
שיתחיל לכותסם וכן ההלכות וההלכות של הבינה המנוגלת הן חבור
לשיגוס עם כלומר משיערבם וכן פי' ר"ם ז"ל לשון מניסה בקדרה ושוקה
שאי אפשר לגוס בה מפני שהיא קשה הויא חבור משירסם כמו שפירשתי
נבי אגוזים ואפילו נאמר שירסם לא שייך אלא על הקליפה אשה פירשו
של חבור הוא חוזר על האוכלים ולא על הקליפה פי' כי שני פירות שהם
בקליפתם אינם מנטרפים כי הקליפה מפסקת אך כשהם מרוססים אינה
מפסקת וז"ע ע"כ :

ועל מה שפי' רעו"ל האגוזים והשקדים השחא מיירי במפלט באגוזים
וכו' כתב פי' זה קשה הרבה שלא דבר כאן אלא בפרי עלמנו ובכאן
ידבר בקליפה עם הסרי ולא יפרש שום דבר במשנה ועוד כי מה לרוך
שיך בקליפה ועוד הארוך בקוטיות אלא שנגרע ונסוף דבריו כתב על
כן נראה שזינו חוזר אלא על האוכל שהיא חבור אע"פ שהיא מופרד זה
מה וכן המוח של עם לפעמים הוא מתפרד עכ"ל ז"ל :

ו ביצה מנוגלת ללוי' קלת עד שראוי להתנגלל :
עד שיגון בזמן היא גרסת הרמב"ם ז"ל אכל הר"ם והרא"ש ז"ל נרטי
עד שיגוס בסמך מלשון מניסה בקדרה דכ"ה דמכשירין כלומר
שפירד בקיים האוכל מן הקליפה ומערב המלה והאכל יחד זה לא הוי
חבור אע"פ שהאוכל עדיין בתוך הקליפה הוי כאוכל התמוך תוך כלי
שאין לכלי לא חרות יד ולא חרות שומר עכ"ל ז"ל :

כמו לקלק . ודוגמתו שנינו פ"ד דמעשרות מ"ו הכללים משיפקל :
האגוזים והשקדים . השחא מיירי במפלט האגוזים והשקדים .
שהקליפה של אגוזים ושל שקדים חשיבה שומר . ואע"פ שפלטת
כל זמן שהיא מחוזרת באוכל חשיבה שומר : עד שירסם .
לשון והכה את הצית הגדול רסוסים
(עמוס ו) כלומר עד שתייה הקליפה
רלוזה ושחופה . לחלקים דקים :
ו ביצה מנוגלת . ללוי' קלת .
עד שהיא מעורבת וראויה לגמט :
עד שיגון . הקליפה חשיבה שומר
ומלטפת עד שיתחוך ממנו מעט . ואז לא חשיבה יותר .
שומר . שהבינה שותתת ויורדת דרך אוהו שבר וחסך . ושלוקה .
ואפילו שנצברה לעולם חשיבה הקליפה שומר . עד שחאה מרלוזה :

האגוזים והשקדים חבור (ו) עד
שירסם (ג) : ו ביצה מנוגלת (נ) . עד
שיגוס (ס) . (שלוקה סא) . (עד שירסם סב) .
עצם
עד שיגון . הקליפה חשיבה שומר
ומלטפת עד שיתחוך ממנו מעט . ואז לא חשיבה יותר .
שומר . שהבינה שותתת ויורדת דרך אוהו שבר וחסך . ושלוקה .
ואפילו שנצברה לעולם חשיבה הקליפה שומר . עד שחאה מרלוזה :

חזון נחום

פ"כ . וקשה שהרי כתב הרמב"ם העתקו לבוט לעיל קליפה של שום ובר וכן
אחר : שפירד וחזרו ככזה או בקיים אינו חיבור . והנה לפי דברי מן שכתב
שלא כתב כן הרמב"ם כי אם לענין הכשר לא לענין ח"י אין כאן קושיא . אכל
לפי מ"ש לוי הדל חסה . ועיין בשער אפרים סי' א' דמ"ס יש ללמוד שזין לחם
שלא לענין האו"א יש לחיבור אפילו לענין טומאה וע"כ . וז"ל שכתב
שהיה מחובר בתולה ואחר כך נחלק ושוב חזרו חזר לתלותו ואפילו בידי אדם
הוי חיבור ובי' תימא תימא קליפה של שום וכו' אכל אכתי קשה האחרון דהרי אחרון
שנפרש שהיה מחובר ואחר כך נחלק ושוב חזרו חזרו ואחריו לחבור בידי אדם לא הוי
חבור . וז"ל דאחרון שאני לחיבור בידי שמים הוא . ולהכי כיון שנתלק אפי"ט
שנתחבר בידי אדם לא הוי חיבור אכל הכשר דהוי חיבור בידי אדם ונתלק ושוב
חיברו אדם הוי חיבור כנל"ד . כתב הרמב"ם שם אוכל פרוז שהוא כולו מכוס
ודבק זה בזה אע"פ שאינו חיבור להתעמא ואינו נגוף אחר כתי"ס הרי הוא מנטרף
לכביה לעמא אפולין אחרים ע"כ . וק"ק מה"ל דכתב הרמב"ם פ"ד מה' ט"מ כוית
מן המת שחשיב לחלקים וברו ודבקו מציא באלו וצמח ואינו מציא כמגע קתו
אע"פ שחברו שאין חיבורי אדם חיבור פ"כ . ויש ליישב :

האגוזים והשקדים כו' . לשון הרמב"ם פ"ו מה"ל האגוזים והשקדים שנסדק
קליפתם עדיין הוא חיבור לויאל עד שיפץ את הקליפה והבינו ע"י
הראב"ד כי הוא משה' את האגוזים והשקדים לפי שז"ל ולשון המשנה השקדים
והאגוזים חבור עד שירץ ולשון התוספתא חולקת עם התענה וכן שנו בתוספתא
ומנין לשון המשנה פ"כ . ועיין בכ"מ שכתב ליישב דברי הרמב"ם ע"פ התוספתא
אחרת . ולי נראה דאין לכוין להניח דהרמב"ם כפי' דלא לפגוג התוספתא על המשנה
ס"ל דעד שירץ דמתני' היינו פירוק דתוספתא וז"ל דתוספתא היינו שידוק וז"ל
אפי"ט שנסדק חבור עד שיתחיל לפרק וכן מתני' ה"ל האגוזים והשקדים חבור אפי"ט
שנסדק עד שירץ דהיינו פירוק דברייתא באופן שדברי המשנה והתוספתא הכל
עולה בקנה אחד לענין דאין וישו' לנחות או"א כויתו כנל"ד :

ו עד שיגון . כתב הרמב"ם רפ"ו מה' ט"א בינה מנוגלת מחיבור בה מקום
לגומטה ממש אין שאר קליפות חיבור עד שיפץ את הקליפה ובלוזה וכו'
ואם נתבלה בקליפתה אע"פ שפליג כולה חיבור ע"כ . וכתב בה"מ ואם נתבלה וכו'
התוספתא ספ"ד דקי' ופי' נתבלה בקליפתה נראה דהיינו לומר שהיא מחוברת ביותר
בקליפתה מלשון תבל עשו שהוא לשון עירוב . ואפשר לפרש שהוא לשון תבלין כלומר
שיתן בה חבלין כעודה בקליפתה שנת לו שלא לקפסם לגמרי כשאוכלה כדי לתבלה
בתבלין

יבין

ע"כ מחובר בטבע או בידי אדם . בין כך וכך נלכדי אדם הוא ואיתרביא אחריו .
אכל אין להביא ראיה לדברינו כידועת אמרינן חיבורי אדם חיבור . מהא דלאגרין
[כלים פי"ח משנה ו' ו' מ'] דכרע מדרס שמיכרו למיט . כולה עממה מדרס .
ואפי' אי נומא דגם בידות אין חיבורי אדם חיבור . וז"ל דהמטה עממה רק מנס
מדרס . י"ל דאי משום אי לא אריא . ד"ל דלעולם דגם בידות אין חיבורי אדם
דמשנה וידע ורק התם מדעמא ואפי"ט כחומר . לא משום ד' משאין המשנה . רק
מדעתהכר להכרע . הרי כולו כהכרע דמי . ובאלו כולו נוף א' . אולם מהכר
דהשנויות שנתבל לעיל מבוחר דקבר בחר היש . ובכר ד' ארי המלמד ידי לקבר
ואלשנויות לתלמזה : (ג) קליפתן חיבור לשון כשאר שומר . אפילו
נפלט הקליפה : (גה) ר"ל עד שירץ כל הקליפה שחבר
להגרעין . לרסוסין דקין . אז אפילו מחובר עדיין להגרעין .
אינו חיבור : (גח) ר"ל בינה ללוי' קלת . וראוי לגומטה
דרך הקצב שיטתה בקליפה : (ס) שיגוס גרסינן . מלשון גוממו
עם השופי [מלין י"ב א'] . ור"ל הכא עד . שיחומר קלת מהקליפה .
שיהיה יוכל לשותתה דרך שם . אז גם שאר חלק הקליפה
שנצברת עליה אינו חיבור . לדמדתא חלק קלת מהקליפה . תו
אין כל הנשאר דין שומר משום שלחלוות שצביה שותת ויואל
דרך הקצב שבקליפה : (סא) מבוטלת הרבה : (סב) דנשלקה ביטול
מרוצה

תפארת

זה קשה מה ענין לתענה ו בחילתין . והרי אף כל תנוי דדין בשוקין איירין .
והאין ספק בנתיים משנה זו דאיירי לענין לירוק חולקין . והך דינא מישר שיך
פ"ו לסדרה במסכת טהרות או בטבול יום . ודי לנו אער להקיא בתלב שיקנו משני
אמנו שנתראה כל פרק זה . וגם בפרק זה בסופו אינה משניות שהן כעורבא פרח
לעניני מילתין . אם לא שנתאר דאנב דווצר דינייהו דשוקין . להכי בתדא מיתתא
מתנייהו כהדי תך מילי מעלייתו . אכל האין נומא דגם תענה ו . דלעיל ולתתא
מינה בידות מיירי . ומה לענין לירוק חולקין ביניהו . אלא אמיתא ירוש מעלין
ותחתון וידי עליו ריעו דגם תך משנה דבין הגיטיות כותה דהך רק בידות קמיירי .
דרך עינין ידות סוה ב' תתיכות שדיבוק חיבור . ומשום דלא גרע לידות כלים
שגם כן הם חיבורי אדם . ואפילו הוי חיבור (כהרמב"ם רפ"ו ורפ"ב כלים . ורבינו
כי"מ לא לין מקום מואל הדברים . אכל הוא דבר המבואר במהה מקומות בסדרן .
ובפרשות פ"ג כלים סוף מ"ד . ושם פ"ד מ"ז . ושם פ"ה מ"ב . ועוד בדוכתי פירוש' .
ולפיכך ב' התתיכות שדיבוק . אינן חיבורדק לענין להעמא ונמחא ולא לענין לירוק .
וזבה עינין כני כל פרק כ"ט כלים דתורו תנא וצוה כמה מיני חיבורי אדם
דכח עינין ידות סוה ב' תתיכות שדיבוק חיבור . ומשום דלא גרע לידות כלים
אשכחא כמה מצינתא כהך דיש מאן דהו חיבור . ובעולה לפע"ד משום הכי הוי
חיבור מדבול כל א' כיד לתברתה . ומש"כ כ"ל דאם נעך קינא בתליל . להיות לו
כיד . אפי"ט שחיבורי בידי אדם . דין יד להך קינא להעמא ונמחא . אפין כרת
לומר דדוקא פוקן שמתובר בטבע מחשב כיד . דמ"ש זה מזה . דוכי חיבור בטבע
כתב רממא . רק לנס לנרכיכס כתוב . מיניה יפסין ידות [חולקין ק"ח א'] . וא"כ

הטעם... שכל הביטוי... וכו'...

חלופי גרסאות

פוח חבור... חבור... חבור... חבור...

תוספות חדשים

ו בהר"ב ד"ה שלל... חבורים כדל' ובחורין... מתורה לאו (הר"ם):

אליהו רבה

משנה אחרונה

עצם טעם בו מוח... חלופי דמיון נתי שחת... חבורים כדל' ובחורין... מתורה לאו (הר"ם):

והר"ב העתיק שינוי... חבורים כדל' ובחורין... מתורה לאו (הר"ם):

עצם שיש בו מוח חבור... חבורים כדל' ובחורין... מתורה לאו (הר"ם):

חזון נהום

בזמן של קליפה ע"כ... חבורים כדל' ובחורין... מתורה לאו (הר"ם):

ובן עצם שיש בו מוח... חבורים כדל' ובחורין... מתורה לאו (הר"ם):

מלאכת שלמה

שלא הנכנסים ועין במ"ס... חבורים כדל' ובחורין... מתורה לאו (הר"ם):

תפארת ישראל יבין

גרעינים קטנים מתקנים... חבורים כדל' ובחורין... מתורה לאו (הר"ם):

מרבזה. אף שיש נקב גדול... חבורים כדל' ובחורין... מתורה לאו (הר"ם):

ניחא לפי שנת הרמב"ם... חבורים כדל' ובחורין... מתורה לאו (הר"ם):

ח עלי בצלים מ"י כ"ג
 ה"ו. שת ספוגית מ"י
 כ"ג. בשר העגל מנתח
 יד. מ"י. כ"ג. כ"ג.
 ט. קשות חולין קבל מ"י
 כ"ג. כ"ג. כ"ג.

תוספות חדשים

ח במשנה ובבני בצלים.
 כבודין גמלים על
 גלים תלושין הן זומהים.
 ויולא מהן עלים והן
 נקראים בני גלים:
 ח במשנה משתערין כו'
 ובתמות דף ג"ד עליה
 ביה רב אבמחל. ובכר
 שחולל דמשתערין לכמות
 שכן. דהיינו כמו לשעבר
 ע"ן כ"ג.

משנה אחרונה

וראב"ל סבר כתר
 דר"י אולי כדפליגי
 ת"ק ור' יוסי בזה
 לגיל ר"ה מ"ה:
 ח אם יש בהן ריר.
 וריר בלתי נשאי' לאו
 אוכל הוי אבל אינערופי
 מלטרף וככה"ג חזן
 ר"פ העור והרובע
 דלמר התם בנמ' מאי
 רובע דמלטרף חלב
 דקריש ופירש"י ליה
 ה"ולא מן הבשר וכו'
 והיינו כמו ריר דהכא:
 אם יש בהן חלב
 ממשך. וכן בכל
 השערין שבתורה

ח אם יש בהן חלב. ורקנית. הרמב"ם פ"ד מהט"א :
ובשר זקנה. ס"ג בכל הספרים. וכן העתיקה הרמב"ם
 שם. והכי מיייתי לה בגמרא פ"ה למנות דף
 נ"ד. ויראה לו שהמכוון בלשון נקבה. דלחכמה קאי וכל
 המין בכלל : **ש מהורה.** ע"ן

במשנה ולקמן וכל טעמיה דת"ק **האוכל ח עלי בצלים.** ובני בצלים.
 מדתן כספ"ט דתרומות שטילו **אם יש בהן ריר ר"ה.** משתערין עו
 בכמות שהן עו. **אם יש בהן חללעה.** תרומה

ממעך את חללן עש. פת ספוגית. **משתערת בכמות**
שהיא. אם יש בה חלל. ממעך את חללה. **בשר העגל שנתפח פ"א.**
ובשר זקנה שנתמעט. משתערין בכמות שהן עו : **ח קשות**
שנתמעט בעציץ פ"ג. והגדילה ויצאה חוץ לעציץ. **מהורה י"ו.**
 אר"ש

שור מבושל הוא. שנתמעט ועמד על פחות מכבילה. אין אומרים כשהיה חי היה בו כבילה או יותר ויטמא אר"פ
 שעכשיו אין בו כשיעור. וכן אם היה בשר עגל שנתפח ונתרבה. ויש בו כדי לטמא. אין אומרים האויל וכשהיה חי
 לא היה בו כדי לטמא. אף עכשיו לא יטמא : **ח קישות שנתעה בעציץ.** שאינו נקוב. והוכשרה שם לקבל טומאה
 ונטמאת. דכתלוש דמיה. והגדילה וילאה חוץ לעציץ. ונתחבת כמוזכר. לפי שיונקת ושואבת מן הקרקע שחן לעציץ :
מהורה. שפרחה לה טומאה. משילאה חוץ לעציץ :

מלאכת שלמה

ח ובשר זקנה שנתמעך כך מ"מ בקפ. כסוף פ"י רע"ז אין אומרים
 האויל וכשהיה חי לא היה בו כדי לטמא אף עכשיו לא יטמא
 ע"כ. אמר המלקט ברב ור' חייה ור' יוחנן אמרו משתערת כמות שהן עשו פ"י
 כמו שהן עכשיו ודלא כשחולל ור"ש בן רבי ור"ם לקום לאמרו לכמות שהן
 עשו פ"י כמות שהיו מתחלה :

ש בפי רע"ז קשות שנתעה בעציץ שאינו נקוב אמר המלקט מלאכה
 כתוב ולדעת הרמב"ם ז"ל בעציץ נקוב ע"כ וז"ל
 כשורע קשות בכלי אינה מטמאה בה למחמה כי האוכלין אינם משתמין
 קודם תלישתן מן הקרקע כמו שבארנו בראשון של מכשירין ור"ש כי
 כאשר ילא מן הקשואים חוץ לכלי הרי הוא כתלוש ויטמא והוא אמרו
 הטמא בטומאתו והטהור יאכל עכ"ל ז"ל וכן הוא ג"כ שם ביד וז"ל
 שם קשות שנתעה בעציץ והגדילה אע"פ שילאה חוץ לעציץ אינה מקבלת
 טומאה וכתב שם מהרי"ק ז"ל דרבינו ז"ל מפ' לה בקשות עוירה שנתעה
 בעציץ נקוב שכיון שהיא נטועה אינה מקבלת טומאה ואם הגדילה וילאת

ק"י כל יוחנן לגבי ריש לקיש לבר מתלה [ויכוחם דף ל"ז א']. להרמב"ם נרשין
 התם רב אשיה דק"י ל טוחים לגבי ר' יוחנן. וכך נוסח ה"א רבינו כ"ח כ"ג :
 ער) ו"א שהוא עמוד חלול האמלעי הטומא מראשו בין הקנים
 הוולחין מראש הכלל. ועליו גדל הזרע [בפיק מ"ה קרא עמוד]. ויש
 מפרשים דכשיעמוד הכלל במקום לח. אע"ג שאינו מחובר
 בקרקע. ילמנו ממנו ג"כ קינו החלולין. והם נקראין בני
 בצלים : **ערה** הוא הלוח שבתוך הקנים : **עו** לכשיעור כבילה
 לטמא אחרים : **עז** וז"ל למען. [ואין להקשות איך אפשר שיערש
 המסקה שבתוך הקנים. להקנה שהוא אוכל. הרי דוקא כל האוכלין משערין חן
 [כמעלה פ"ד מ"ה] אבל מסקה ואוכל לא. וכן מוכח. דמצי' אוכלין נחשקין ז"ל
 טורף. דהרי מסקה מתעטאה ומעטאה כג"כ [בהרמב"ם פ"ד מאוכלין]. ומשקין
 לאוכלין. אף דמשקין חמור מאוכלין בשיעורא. דמשקין משמין לאחרים כג"כ.
 ואוכלין אין משמין אחרים רק ביש באוכלין כבילה. וז"ל הרי כל חמור מלטרף
 להקל [בכלים פ"ו מ"ג]. עכ"פ הרי משקין שיעמאו דבר אחר. רק מד"ס הוא
 אכל מדאורייתא משקין עמאין אין משמין לשום דבר [בהרמב"ם רפ"ו מהאש"ו].
 ה"אן יעשרו לכבילה אוכלין דחמיר. דעכ"פ עממא למשקין מדאורייתא [בהרמב"ם
 פ"ד]. ובי"ט קר ר"ב שיקנה. הרי כל מי פירות שאינו מן משקין [בהרמב"ם פ"ה
 מאוכלין פ"ד] אין מקבלין טומאה כלל. והאיך יעטרף להקנה שהוא אוכל ומקבל
 טומאה ומשמא עכ"פ למשקין מדאורייתא. י"ל דכא דמי פירות אין מקבלין טומאה
 כלל. היינו נכבד נטמאו מהן. אכל הך ר"ב. כל עוד שהוא בתוך הקנה. ה"ל
 קנה עמא ומשמא כאוכל. ולהכי שמי מלטרף להקנים שיעורין :
עח ר"ל אם הקנה היה ריקן : **עט** והח"כ משער :
פ גפוחה כספוג : **פא** כן דרכו כשיבשלוהו : **פב** דכל הטומאות
 כשעת מלאשתן [כפ"ס דטהרות מ"ו]. וה"כ אמרין התם [פ"ד דטהרות

אח"כ

חוי לחילה. מ"מ הו שומר. ואין הלכה כר' אלעזר בר
 לדוק : **ח** בני בצלים. עמוד האמלעי שהוא כמו לב (ירוק).
 וממנו לומדים הכללים. להווא קרי בני בצלים : אם יש בהן
 ריר. שם מלאים ליה ואין בהן חלב : משתערין כמו שהן.
 כשזאים לשער אם יש בהן אוכל

כבילה שיעור טומאה משערין אותן
 עם הריר. ואין למעך את חללן.
 ואם יש בהן חלב ממעך את חללן.
 ואח"כ משער לכבילה : ספוגית .
 עשויה רכה כמין ספוג. ואינה דרוסה
 ובעוטה : משתערת כמות שהיא .
 בלא מיעוץ : בשר העגל שנתפח.
 דרך בשר העגל שהוא נתפח ומתרבה
 כשהוא מתבשל. ובשר השור הזקן
 מתמעט : בכמות שהן . אר"ש

ממעך את חללן עש. פת ספוגית. **משתערת בכמות**
שהיא. אם יש בה חלל. ממעך את חללה. **בשר העגל שנתפח פ"א.**
ובשר זקנה שנתמעט. משתערין בכמות שהן עו : **ח קשות**
שנתמעט בעציץ פ"ג. והגדילה ויצאה חוץ לעציץ. **מהורה י"ו.**
 אר"ש

שור מבושל הוא. שנתמעט ועמד על פחות מכבילה. אין אומרים כשהיה חי היה בו כבילה או יותר ויטמא אר"פ
 שעכשיו אין בו כשיעור. וכן אם היה בשר עגל שנתפח ונתרבה. ויש בו כדי לטמא. אין אומרים האויל וכשהיה חי
 לא היה בו כדי לטמא. אף עכשיו לא יטמא : **ח קישות שנתעה בעציץ.** שאינו נקוב. והוכשרה שם לקבל טומאה
 ונטמאת. דכתלוש דמיה. והגדילה וילאה חוץ לעציץ. ונתחבת כמוזכר. לפי שיונקת ושואבת מן הקרקע שחן לעציץ :
מהורה. שפרחה לה טומאה. משילאה חוץ לעציץ :

חזון נחום

ח משתערין בכמות שהן [ע"ן בהר"ב ד"ה בכמות שהן]. כמ"ס מחות
 דף ג"ד חן התם בשר העגל שנתפח וכבר זקנה שנתעט
 משתערין כמות שהן רבי ור' מיהל ור' יוחנן אמרו משתערין כמות שהן שחולל ור"ם
 כרבי ור"ם לקום אמרו משתערין לכמות שהם וקאמר רבה התם כל ה"א דמשקין
 הוא כיה והשתא לית ביה הא לית כיה וכל ה"א דמשקין לא הוא כיה והשתא
 הוא כיה מדרכין כי פליגי כגון סויה בו כשיעור ומתן חמור ומתן סכר כי
 דמיו באיסורין ומתן סכר אין דמיו באיסורין וכו' ע"כ. ומעתה דברי הר"ב נלו
 סתומים קת"ג נ"ס הרמב"ם רפ"ד מהט"א לא העיקר אלא לבין המבנה ולא ידעתי למה :
ח קישות שנתעה בעציץ וכו'. פ"י הר"ב דבעציץ שאינו נקוב אינו מתח
 ולכן מה שכתב העציץ עמא אה"ס מה שגדל ויולא חוץ לעציץ תשיב'
 כמחובר ועמא וכן פירש הר"ב"ד בהשגות פ"ב מה"ל ט"א וכן הוא דעת רש"י
 והתוספות פ"ק העור והרובע ע"כ. אבל הרמב"ם פ"י מ"ס ה"א והט"ו ע"כ מפרש
 לה בעציץ נקוב וקאמר דלא מיעביה מה שכתב העציץ דטמא דהוי מחובר אלא
 אף מה שכתב ר"ל חוץ לעציץ שנתעט דעדין ליה בתר התיק. ונראה ל"ד
 לומר דאע"ג דפליגי כפירושא דמתני' מ"א לעציץ דמא לא פליגי דאם הוא ע"ן
 נקוב וגדל ויולא לחוץ למ"ע ר"ל אף הר"ב וכו' והר"ב"ד וה"א"ס חוץ ואל
 דש"ק

יבין הפארת ישראל
 ח"ד [בהניח אוכל בחמה ונלמק. או בגמחים ונתפח. בתר
 השתא וזלונין [ולכאורה משמע דהא דאמרינן בנבש עגל בתפח כבשול דמשערין
 אינו כמו שאר תפוח. היינו שאינם שגולשו בהבשר כבשול משערין להבשר.
 וכן הבין רבינו חו"ט פ"ג דטהרות מ"ד ד"ה עמאים] דהיינו ע"מם שגולשו בהבשר
 המשערין לשיעור כבילה של הבשר. ובתפוח כבוד רבינו א"ל לומר כן ובמ"ל [ס'
 נח]. ודוחק לומר דדוקא כשהתקף ענין אין משערף להחיל ולא ככלל בו.
 לתא. דהרי בתפוח קתני [כמעלה י"ז א'] כל ששומאין ושיעורו וכו'. וכן [כ"ג
 ע"ג] חיי כל האוכלין וכו'. וכל המשקין משערין וכו' מבשר ודאי דהא אוכלין
 ומשקין אין משערין בשום גוואל. וכן מוכח גמי מדם שבת ע"כ ע"א חו"ט
 ד"ה אמר] ודוק. אלא הא דקאמר הכא דבשר עגל תפוח משתער תפוח היינו
 משום דהליחות שבבשר עגל עמא. מתפשט ומתרחב כבשול. והוא הוא שמשערף.
 וכ"כ נצטיוו בקריאת וכן בשמים כחן. מתרחב כבזיר שבקני השערין שבהחלב
 ובאיור שהוא משערף [ובמ"ס כ"ג ד']. אבל תימם שגולשו בהבשר ממקום אחר
 אין משערין להבלים שיעורו. וכן מדויק גם כן מלשון הרמב"ם שם [בטהרות פ"ג
 מ"ד] שהגולו שם רבינו חו"ט כעמא. וכל משקין שד"ש כדכריי שם היינו יאלה
 כי גם רבינו הרמב"ם כדכריי ס"ג]. ואע"ג דלכאורה אין ענין למשנה
 זו סמוך לרינו יד ושומר למכילתין. אר"ה נקט לה הכא חנב
 דלעיל מינה. דחיי דכל שומר מלטרף לגוף הפרי. כ"כ בהב"ר
 מלטרף המין שבתוך קני הצללים. והחלול שבתה שצבצב
 הספוגים לגוף המאכל : **פא** שאינו נקוב. דלענין טומאה דינו
 כחלול. ומיירי הכא שהוכשר הקישות ונטמאה. קודם שנטעו
 בעציץ או אח"כ : **פב** נטהרה. דמדלולאה חוץ לעציץ. שואבת
 כה גדולה מהקרקע שחתמים. מלחין מפסיק ביה לקרקע רק
 חויר. וה"ל כשחולין עמאין ששתלן דנערהו [כפ"ט דתומות].
 אח"כ

אח"כ

עוקצים זיתים פרק ב

י בהר"ב ד"ה שהשרשים
 בו' אע"פ שאינו
 בקובי"ב. מחמת קליטת
 הדפנות וזנב האלמה.
 חשיבי הורעים כשהם
 כמחוברין. ואינם מקבלים
 הכשר וטומאה. וכן פלין
 נקוב ואפילו לר"ש כשנת
 דף י"ב דמשי נקוב
 כשאינו נקוב לפניו כשבר
 זרעים מודה. (הר"ש):
 י בהר"ב ד"ה עפר עד
 שפתו בו'. פי' הר"ב
 סו"ל ורואה את האור
 מלכודת רוחות בו' הוא
 פי' הר"ש. אבל קול
 נקובים שרשו להאריך.
 כיון שאינו ממלא עפר
 אלא עד שפתו היאך
 רואה את האור מל' רוחות
 אלא ודאי שיש הסתון
 בדבריו הר"ב וה"פ ה"ס
 כמבואר שאין לה לזבוז
 ענין זה. דא"כ אח"כ
 הוסף עפר ע"ג הוי כשבר
 שכל עגלה חלקה דכוי
 כמחובר. לפי שרואה אור
 מל' רוחות וכ"כ הר"ש
 כהד"ה ע"ש:

ופ"ה דפרה מ"ה ושאר דוכתו: אינם מכשירין את
 הורעים. פי' הר"ב דלא מקבלי הכשר כו' כמפורש בריש
 מסכת מכשירין ומ"ש שאין המים מכשירין כשכן כמחובר
 מפורש במ"ד פ"ד למכשירין: כמבואר שאין לה לזבוז.
 אשר עם היוחה כלי היא טהורה
 כמו שכתבנו בפרק שני של כלים
 [ובן גם כן בבבא ק"א]. הרמב"ם: אינם מכשירים את הורעים (ז). עציץ
 נקוב אינו מבשיר את הורעים (יא).
 ושאינו נקוב מבשיר את הורעים. כמה הוא שיעורו של נקב. כדי
 שיצא בו שרש קטן. מלאהו עפר (יב) עד שפתו הרי הוא כמבואר
 שאין לה לזבוז (יג):
 מכשיר את הורעים. דבין מים שכתובו ובין זרעים חריייהו חשיבי כחלושין: מלאהו. לעיץ שאינו נקוב: עפר עד שפתו.
 הואיל ורואה את האור מארבע רוחות הוי כעליץ נקוב וחשיבי כמחובר בין המים ובין הורעים שבו: כמבואר שאין לה
 לזבוז. שאין לה שפה מכאן ומכאן אלא פשוטה וחלקה דמים שבה אינן מכשירין את הורעים וחשיבי כמחובר הואיל ורוואין את
 האור מארבע רוחות:

משנה אהרונה

י עציץ נקוב אינו מכשיר
 משום דהני
 כלי נגלים חשיבין כמבויין.
 נקובין הוי כנקובין.
 קמ"ל לעיץ נקוב אינו כן
 שאין השרש נקוב אלא
 זכתי עיץ הוא שבו
 חרס. ודוקא בשורש
 זרעים אבל שרשי אילן
 אין החרס עומד בפניו
 חזן החרס תו"ש פ"ק
 דערלה מ"ב. ועיין
 במשנה למנח"ס פ"א
 מה"ל ביבירות הביא
 הרבה סברות ומתקנות
 בזה:

שרש קטן. מלא

הייב שיעורא
 משמע דכל שהו אפילו
 כשערה אבל בנמרח
 ס"פ המלניע משמע
 שהוא גדול מנקב של
 כוסת משקה. ובפ"ק
 דערלה מ"ד לח תני
 קטן ושיעורו כמחט של
 מיתוח: מלאהו עפר.
 דוקא עפר אבל מלאהו
 בתן וקא אפילו בעיטן
 לח חשיבי הורעים
 כמחוברין ואפ"ס שרואין
 את האור אפילו ענין
 קוב אין עשין הורעים
 כמחוברין אלא אי"כ
 הכריחו הורעים בתוכן
 אבל כשהם בעלמא לא
 כדחתי לעיל קיט
 שנטעה בעיץ ובפ"ה
 דמשעות כ"ל י"ס
 מהשרשין בעיטין וכ"כ
 הרמב"ם ס"ב מהט"א
 הנוטע בעיץ נקוב
 כעוט באלף. ואין

מלאכת שלמה

חזן לעיץ סד"ה שאותו שאל חזן הוי כחלוש ומקבל טומאה קמ"ל דאף
 ע"כ טהורה כלומר אינו מקבל טומאה ולאכופי מר"ש דפליג החם
 ואמר מה עיבה ליהדר אלא הטמא כטומאתו והטמא יוכל כלומר מה
 שיצא לחזן מקבל טומאה ומה שבתוך העיץ יוכל דאינו מקבל טומאה
 ע"כ. והראב"ד ז"ל השיגו סם:
 י שהשרשים יכולין ללאת בזה אינם מכשירין מה שהי' רע"ז הוא פי'
 הר"ש והרא"ש ז"ל ועוד פי' הר"ש ז"ל וז"ל מכאן משמע
 דכלי נגלים היינו לפיני בקר ולא כדברי האומר של אבן גלל דליתין ארץ
 השרש יכול לנקב דמטעם זה לא נקט כלי אבנים וכ"ש אבן גלל שקטין
 ביותר ע"כ אבל הרמב"ם ז"ל מנ' דכלי נגלים וכלי חלמה מיירי בנקובין
 נקב שיצא ממנו שרש הגמחים ע"כ אלא שסם ביד כפ' שני דהלכות
 טומאת אוכלין הדר בו ופירש וע"פ שאינם נקובין הרי הן כנקובין ע"כ:
 עציץ נקוב אינו מבשיר את הורעים וכו' אפילו ר"ש דמשי נקוב לשאינו
 נקוב בשלהי פ' המלניע לעיין הכשר זרעים מודה כדליתא החם
 וכתבתיו בס"ד סם בשבת ס"פ המלניע:
 כדי שיצא בו שרש קטן הוא שפתו נכזית כדליתא החם ס' המלניע:

ר"ת וכו' וכו' מה שהו משנה עברה לא ח"ש לשון זה והוא להו להקשות בכת
 רמון על סם מתני' דעוקצין. ורואה רכונת התוספות הוא דודאי לפש"י מ"ד כמוליא רמון הוא משום דהוא גריס החם בעוקצין כמקום שרש קטן כמוליא ית.
 ובגידת המזנה הוא דפליגי ולכן אין להקשות עליו ממתני' דאף נכחי הוא דפליגי ומשום הכי כתבו החוס' ואומר ר"ת דבמסכת עוקצין תני דהכשר זרעים כשורש קטן
 פי' שדפת ר"ת הוא להכריח מתוך לבן המשנה כי זאת היא הנידחא כמקום וחי אפשר לומר דכתי פליגי והיינו מתקן כדליתא דמתני' כלי נגלים וכלי חלמה
 שהשרשים יכולין ללאת בהם וכו' ול"מ לפי' המב"ם דפי' טף בהם כדכ' שרשיו חשיבי השרשים ואלוין כשאר כל הכלים דלעיל דהו' ודאי מוכח מינה כדליתא דשיעורו
 כשורש קטן אלא אף לשאר המפרשים מדנקט אלו לישא מוכח קתא דשיעורו שורש קטן ולכו' אי אפשר דפליגי נכחי לדעתו ז"ל ובעבור דלשאר המפרשים חזן זו הוכחם
 בגמרה כמבואר לא הסקו החוס' בכת ואל על כפי' אלא כתבו ואומר ר"ת כמל"ד:

הרי הוא כמבואר כו'. המב"ם פירש העשם משום דלון סם כלי עליו. עיין בפ"י וכו' הרי' הרי' פירש כן בתחלת המצוות. אמיש
 א"כ חזר בו וכתב מיהו אי אפשר לקיים פי' זה כלל דאף המעיד אילן ונוער אגודה ומחוק כדכ"ה וסבין כשפליג למוס ומעלה שירדו לנג עובד טיבא
 דתן כמסכת מכשירין דמכשירי אע"פ הלא הוי בכלי דלא כתיב כלי דוקא אלא שחלש ע"כ. ואין וכל זה קוביא על הרמב"ם כי גם הוא ז"ל מודה ואילו ביה
 להר"ש דלאו דוקא כלי בעיני אלא תלום הוא דבעיני אלא דתם מים שכלים הוי תלושים וכמ"ס בפ"ב מהט"א וז"ל אובלין שהכשרו כשהן מחוברין ליתקע או
 שהכשרו במים המחוברין שבהקע אינו הכשר עד שיוכשרו אחר התלושים מן הקרקע או בשאר משרין כמלאך בכל כלי אינו הכשר עד שיתלם מן
 הקרקע כעין המים שכלים ע"כ. אלא דעבא שאין לה לזבוז ועיין שמהארו עפר עד שפתו כיון שאין סם כלי עליהם המים שבהם מוחים על שטה הארץ
 הול' כמי מערה דתן כפ"ד למכשירין לטן שכמערס נדה מדיחתו והוא טהור העלתו כל שהוא מן המים טמא ע"כ. וכן הדין כאלו לדעת הרמב"ם ומעתה אף
 זה עיין להטו דמקא מינייהו הר"ש ז"ל דהוה חשיבי כשור תלושין בלאו חב"א"כ אבל דעבוד הכרי במים שבהם חשיבי המים מחוברים עד שיעלבו מוחים דלא
 חשיבי תלושין בלאו כמבואר. זהו כוונת הרמב"ם לע"ד. ודוק:

חזון נהום

הכלים שזין הם כזה וגם המב"ם חזר בו כשבר יד פ"ב מהט"א ופי' כהר"ש
 והר"ש. ולפי מה שפירש בפ"י המאנה דמירי נקובים ל"ל דכלי נגלים וכלי חלמה
 לכנותא נקטייהו דאף כהו שיעוריהו הוי כדו שהשרשים יכולין ללאת בהם ואין איב
 מכשירין והיינו כדי שיצא בו שורש קטן דכאסי' וחי כליה מהכי מכשירין.
 כתב הראב"ד בהשגות פ"ב מהט"א וז"ל כלי נגלים וכלי חלמה וכו' א"א חני מולא
 אפילו כלי חרס נמור אפי"ס שאין ממוקב כמקוב דמי' והיא נמורות וכו' עד ואולי
 יתפרש בה פי' אחר וכו' ע"ש. ולדברי החוס' סם מעיקרא קוביא ליתא דתם
 איירי בעוקצין וע"ש. אבל אין להקשות על הראב"ד מאי קוביא ליה דהא אן קי"ל
 כד' יוחנן ור"י אין מביאין כלל בין ספספה של עולם בין של חרס בין כדל
 בעיץ אפי"ס שהוא נקוב ומכ"ס הרמב"ם ס"ב מהלכות בכורים דהיי' ד"ה א"ת ל"ב
 הכי משום דרירי' מארץ ולא כל ארץ. אבל ריש לוקם דלא דייס הכי הוי
 מפליג בין ספספה של עץ לבין חרס ולפירש"י ז"ל ספספה של חרס אפילו אינה נקובה
 חשיב כנקובה וע"ש. זהו כוונת קוביא הראב"ד. ופשוט הוא אלא לפי שיש מי
 שמתקשה בזה הארבעה לפי' גרסינן בסוף פרק המלניע ארז עולה פליגי בה
 חזי אמוצי' כמעברא ר' יוסי בר אבין וכו' יוסי בר זבדא חד אמר כמוליא דמזו
 וחד אמר ככורס קטן ופרש"י פליגי בה כהכשר זרעים והחוס' כתבו וז"ל פי'
 כקושרת דלענין הכשר זרעים פליגי ואומר ר"ת דבמסכת עוקצין תני דהכשר זרעים
 כשורש קטן אלא חומר ר"ת דלענין מוקף חזיר פתול פליגי ע"כ. ועיין בפרק דם
 תפלת שהריטו התוספות בזה ע"ש. ויש לזימן בלאו התוספות כד"ה ואומר
 רמון על סם מתני' דעוקצין. ורואה רכונת התוספות הוא דודאי לפש"י מ"ד כמוליא רמון הוא משום דהוא גריס החם בעוקצין כמקום שרש קטן כמוליא ית.
 ובגידת המזנה הוא דפליגי ולכן אין להקשות עליו ממתני' דאף נכחי הוא דפליגי ומשום הכי כתבו החוס' ואומר ר"ת דבמסכת עוקצין תני דהכשר זרעים כשורש קטן
 פי' שדפת ר"ת הוא להכריח מתוך לבן המשנה כי זאת היא הנידחא כמקום וחי אפשר לומר דכתי פליגי והיינו מתקן כדליתא דמתני' כלי נגלים וכלי חלמה
 שהשרשים יכולין ללאת בהם וכו' ול"מ לפי' המב"ם דפי' טף בהם כדכ' שרשיו חשיבי השרשים ואלוין כשאר כל הכלים דלעיל דהו' ודאי מוכח מינה כדליתא דשיעורו
 כשורש קטן אלא אף לשאר המפרשים מדנקט אלו לישא מוכח קתא דשיעורו שורש קטן ולכו' אי אפשר דפליגי נכחי לדעתו ז"ל ובעבור דלשאר המפרשים חזן זו הוכחם
 בגמרה כמבואר לא הסקו החוס' בכת ואל על כפי' אלא כתבו ואומר ר"ת כמל"ד:

הרי הוא כמבואר כו'. המב"ם פירש העשם משום דלון סם כלי עליו. עיין בפ"י וכו' הרי' הרי' פירש כן בתחלת המצוות. אמיש
 א"כ חזר בו וכתב מיהו אי אפשר לקיים פי' זה כלל דאף המעיד אילן ונוער אגודה ומחוק כדכ"ה וסבין כשפליג למוס ומעלה שירדו לנג עובד טיבא
 דתן כמסכת מכשירין דמכשירי אע"פ הלא הוי בכלי דלא כתיב כלי דוקא אלא שחלש ע"כ. ואין וכל זה קוביא על הרמב"ם כי גם הוא ז"ל מודה ואילו ביה
 להר"ש דלאו דוקא כלי בעיני אלא תלום הוא דבעיני אלא דתם מים שכלים הוי תלושים וכמ"ס בפ"ב מהט"א וז"ל אובלין שהכשרו כשהן מחוברין ליתקע או
 שהכשרו במים המחוברין שבהקע אינו הכשר עד שיוכשרו אחר התלושים מן הקרקע או בשאר משרין כמלאך בכל כלי אינו הכשר עד שיתלם מן
 הקרקע כעין המים שכלים ע"כ. אלא דעבא שאין לה לזבוז ועיין שמהארו עפר עד שפתו כיון שאין סם כלי עליהם המים שבהם מוחים על שטה הארץ
 הול' כמי מערה דתן כפ"ד למכשירין לטן שכמערס נדה מדיחתו והוא טהור העלתו כל שהוא מן המים טמא ע"כ. וכן הדין כאלו לדעת הרמב"ם ומעתה אף
 זה עיין להטו דמקא מינייהו הר"ש ז"ל דהוה חשיבי כשור תלושין בלאו חב"א"כ אבל דעבוד הכרי במים שבהם חשיבי המים מחוברים עד שיעלבו מוחים דלא
 חשיבי תלושין בלאו כמבואר. זהו כוונת הרמב"ם לע"ד. ודוק:

יבין
 וז"ל דמשנתנו מיירי אפילו בהטח הכלים הללו כמקום שירדו
 לתוכן גשמים. וגם הפירות הטוח כמקום לתוך המים. דלוי חסר
 חד מהדך. כגון שלא היתה הכלים כמקום שירדו לתוכן גשמים.
 או שהטח הכלים כמקום שירדו לתוכן גשמים. אבל הפירות
 נכלו לתוך המים שכלים הללו שלא כמקום. או אפילו הכלים
 מוקטין. אינן מכשירין במקומן [במשינו פ"ד מ"א]: צא דלא
 כלל להא עס כלי נגלים. היינו משום דבענו לאפלוני בין
 נקוב לשאינו נקוב: (יב) להעליץ שאינו נקוב. ונמלא שעי' צא
 בטלו ממורה כלי: (יג) שאינו מוקבל שום טומאה וכלים פ"ב מ"ד
 ולפיכך

יבין
 (פ) דמתוך שדופן אלו הכלים רך. שורש של הגדל כתובו
 מקדר וקובץ דופן הכלי ויואל. ולפיכך אפילו אינו נקוב
 כקובץ דמו: (ז) ר"ל אין הכלים הללו גורמין הכשר להורעים
 שגדלין בתוכן כשנפל עליהן מים תלושין אפילו ברטון. דאין
 כלי זו מחשיבין כחלוש. וכן אפילו כלים הללו גורמין דין הכשר
 למי גשמים שפלו לחובן. ואפילו בתוך ברטון הפירות לתוך
 המים. עכ"פ הרי המים מחוברין. ואינן מכשירין במקומן
 להורעים שנתן לתוכן אפילו כמקום. ורק כשהטען מתוך
 המים הוכשרו. דלא עדיף מלגון שבמקום [במשינו פ"ד מ"א].

עוקצים זיתים פרק ב

קעה

משנת אחרונה

השדך אלף בעפר : כשהלא שאין תנאי לזינו, ולא תני לן תנאי דק דינא בשום דוכתא לענין תרומות ומעשרות וכן דין כלי נללים וכלי אדמה שהשדכים יכולין ללכת בהן דהשיני כנקובים, ולא אשכחן לה בשום דוכתא כשאר דינים. ויש מקום לומר דדוקא לענין הכשר ורעיש שהתורה ריבתה עברה בזה כדליתא בפ' המנעוי והכינוי תו"ט וגם הרב ס"ה דמעשרות. וגם נמשנה למך שם עמד בזה :

יבין

תפארת ישראל יבין שרדו עליו. מדליו על גבי העלץ ציה קיבול. עדיין סמי גשמים כמחזירין דמי ואינן מכשירין :

יבין

ולפיכך גם הכא לענין הכשר. אף שהגידולין שבתוך העלץ. סו"ל כגידולין בכלי חלוט. היינו רק משום דהגידולין מותרים תוך ציה קיבול של העלץ. אבל המים שט"ג העלץ. מותרים

הלכתא גבירתא והוא כללא דפרק ב

משנה א ויתום שכבשו עם העליו המחזירין בהן בחומץ, או ביינ וכדומה. אין על העליו דין יד או שומר ולא כבשו יד כדי לאהון בהעליו, רק כדי שיהיו נראין ע"ז כרשובין ואין זה צריכיה כל כך :

משנה ב גרעין שבתוך הפרי. אע"ג שאין הגרעין רבוק בהפרי, אפ"ה מחשב הגרעין יד להפרי. משום שכשהגרעין תוך הפרי, ויכול לאהון את הפרי וזה ולא תתמעך תוך אצבעותיו. גרעין של חמרה דהיינו כל שיכול למוץ השרף מהגרעין. אע"ג דאחר שמצץ הגרעין זורקו. אפ"ה כולה נחשבת כמאכל. ומצטרפת לגוף הפרי. ואע"ג שהגרעין מונח רפוי בתוכה אפ"ה מצטרפת משום שהתמורה מקיפתה סביב אבל יבשה שאין שרף בגרעין שלה אינה מצטרפת מדאינה מאכל. ואף שמקפת מהמאכל, מדהיא יבשה אינה מתמכרת ביד האוחזיה. ואם מתמכרת, ודאי מהשבה יד וכלעיל. ובקרום דק שמסבב הגרעין הדין הוא להיפך. דכשהתמורה יבשה הקרום נאכל עמה ומצטרף וכשהתמורה לחה הקרום מר ואינו מאכל. ואינו מצטרף. גרעין שמקצתו בולט ויוצא מתוך הפרי, או רק מה שעדיין סמוך תוך הפרי מצטרף. אבל מה שיצא אינו רק יד, וכ"כ עצם שתחוב בתורה בכשר, מה שסמוך עדיין בהבשר מחשב שומר. והיוצא לחוץ אינו רק יד אף דלא דמי לגרעין חמרה. דהכא חלק היוצא היה מתחלה ע"כ שומר לבשר אחר. אפ"ה השתא שנקלף אותו בשר ממנו נחשב יד לבשר אחר שבראש השני. ואם אין הבשר מקום העצם רק דבוק בו מכהו בצד א'. או אם יש חלול לעצם, לא מחשב שומר רק חלק העצם שתחת הבשר עד החלול התוא. ובאין חלול בעצם, לא מחשב מהעצם שומר רק בקליפת השום שמהעצם שחת הבשר. וכ"כ סיאה ואווב וקרינת, אין משערין כל אורך הקנה שנגר הגרעין. רק משהו מהקנה שנוגע בהגרעין מצטרף והשאר מחשב יד :

משנה ג פרי שנתחבב מן הארץ, לא מחשב מן הארץ ולא מחשב מן הארץ שנתחבב מן הארץ. אוכל אינו מצטרף אלא אפילו ב' חלקי המאכל שהנימוק מספיק ביניהן, אינו מצטרפין. הפטמה שבריומן עדיף מפטמה שבקשאון לעיל מ"א ומצטרף מדהו"ל שומר וה"ה המסרק שבראש הרימוון אבל השערות שנגדליו בו סביב הפטמה אין מצטרפין :

משנה ד כל קליפות הפרי כשומר הן ורק בבצל שיש בו ג' קליפות. הפנימי דינה כמאכל עצמו. ולהכי אף כשהתקנה מצטרפת, והאמצעי דינו כשומר, ורק בשאינה נקובה מצטרפת. דכשהתקנה חת אינה שומרת להפרי (ולא דמי לקליפת אגוזים ושקדים דבענין עד שירסם התם הקליפה משה) והיוצאה אפילו שלומה אינה לא יד ולא שומר, מדנושרת מעצמה :

משנה ה פרי או תחית מאכל שהתחיל לכתו ולא נמר להלקו לגמרי לב' חלקים אם התכוון לשלול כך שאז ע"ז הבישול יתמער מעצמו הריבוק שבין החלקים או גם השתא שלא בישלו עדיין, והם מחזירין אפ"ה אינו חיבור. אבל אם התכוון לבישול מרובה, או שהתכוון לכבשן בחומץ לצומתן. או שהתכוון להניחן כך לפני המסוכין על השלחן. או ניחא ליה בשדכוקין במקצת, והוה חיבור

משנה ז עליו הגדליו כמאכל שגם העלץ נאכלין כל זמן שהן ירוקין הדין כמאכל ומצטרפין אבל כשהתחילו להתלכך כבר כמחזירין הן ואינן מאכל להצטרף, ואפילו ככרוב וחזרת אבל ע"כ נחשבין כדי :

משנה ח קנים הגדליו כבצלים בין שגדלו מחזירין או בתלוש, אם מלאים ליחה, משתערין לשיעור כביצה עם ליחה שבתוכה. ובמלאין רוח ימעכן יחד וישער. פת ספוגי משערו כמות שהוא וביש בו חלול נראה מוכנו ומשער. כשר עגל שנתחבב בבישול או בשר בהמה זקינה שנצטמק בבישול משתער כמות שהוא :

משנה ט קישות ממאה שנשמה בעציץ שאינו נקוב, אע"ג שהשדשים בתוכו עדיין הוא כמחזירין עד שיגדל הוינ לעציץ או נהר כולו :

משנה י כלי נללים ואדמה, שהשדשים כוקעין דופן ויוצאין, לפיכך אפילו אינו נקוב כנקוב דמי, והרעיש שהשדשים בתוכו, כמחזירין בקרקע עולם דמי ואם נפלו עליון שם מים תלושין אפילו ברצון לא הוכשרו הרעיש וכן אפילו אם הניח כלים הללו בכונה בחוץ כדי שירדו לתוכן גשמים וירדו, היו המים שבתוכן כמחזירין ובהניח לתוכן פירות בכונה לא הוכשרו. עד שיוציאן מהמים, אבל שאר כלים דוקא כנקובין כדי שייצא מהנקב שורש דק, מחשבו המים שבתוכו כמחזירין ואינו מכשיר. אע"ג דכל הגדליו בעציץ שאינו נקוב אף שממולא עפר, אפ"ה כמחזירין בתלוש בכלי דמי, אפ"ה כמלאוהו להעציץ שאינו נקוב בעפר עד שלא ישאר בו חלול מדבשולא בשלה להעפר שם. לפיכך הו"ל כמבולא חלקת של חרס שאינו מקבל שום שומא ולפיכך מי גשמים שירדו עליו עדיין כמחזירין חשיבו ואינן מכשירין :

משנה יא ויתום שכבשו עם העליו המחזירין בהן בחומץ, או ביינ וכדומה. אין על העליו דין יד או שומר ולא כבשו יד כדי לאהון בהעליו, רק כדי שיהיו נראין ע"ז כרשובין ואין זה צריכיה כל כך :

משנה ב גרעין שבתוך הפרי. אע"ג שאין הגרעין רבוק בהפרי, אפ"ה מחשב הגרעין יד להפרי. משום שכשהגרעין תוך הפרי, ויכול לאהון את הפרי וזה ולא תתמעך תוך אצבעותיו. גרעין של חמרה דהיינו כל שיכול למוץ השרף מהגרעין. אע"ג דאחר שמצץ הגרעין זורקו. אפ"ה כולה נחשבת כמאכל. ומצטרפת לגוף הפרי. ואע"ג שהגרעין מונח רפוי בתוכה אפ"ה מצטרפת משום שהתמורה מקיפתה סביב אבל יבשה שאין שרף בגרעין שלה אינה מצטרפת מדאינה מאכל. ואף שמקפת מהמאכל, מדהיא יבשה אינה מתמכרת ביד האוחזיה. ואם מתמכרת, ודאי מהשבה יד וכלעיל. ובקרום דק שמסבב הגרעין הדין הוא להיפך. דכשהתמורה יבשה הקרום נאכל עמה ומצטרף וכשהתמורה לחה הקרום מר ואינו מאכל. ואינו מצטרף. גרעין שמקצתו בולט ויוצא מתוך הפרי, או רק מה שעדיין סמוך תוך הפרי מצטרף. אבל מה שיצא אינו רק יד, וכ"כ עצם שתחוב בתורה בכשר, מה שסמוך עדיין בהבשר מחשב שומר. והיוצא לחוץ אינו רק יד אף דלא דמי לגרעין חמרה. דהכא חלק היוצא היה מתחלה ע"כ שומר לבשר אחר. אפ"ה השתא שנקלף אותו בשר ממנו נחשב יד לבשר אחר שבראש השני. ואם אין הבשר מקום העצם רק דבוק בו מכהו בצד א'. או אם יש חלול לעצם, לא מחשב שומר רק חלק העצם שתחת הבשר עד החלול התוא. ובאין חלול בעצם, לא מחשב מהעצם שומר רק בקליפת השום שמהעצם שחת הבשר. וכ"כ סיאה ואווב וקרינת, אין משערין כל אורך הקנה שנגר הגרעין. רק משהו מהקנה שנוגע בהגרעין מצטרף והשאר מחשב יד :

משנה ג פרי שנתחבב מן הארץ, לא מחשב מן הארץ ולא מחשב מן הארץ שנתחבב מן הארץ. אוכל אינו מצטרף אלא אפילו ב' חלקי המאכל שהנימוק מספיק ביניהן, אינו מצטרפין. הפטמה שבריומן עדיף מפטמה שבקשאון לעיל מ"א ומצטרף מדהו"ל שומר וה"ה המסרק שבראש הרימוון אבל השערות שנגדליו בו סביב הפטמה אין מצטרפין :

משנה ד כל קליפות הפרי כשומר הן ורק בבצל שיש בו ג' קליפות. הפנימי דינה כמאכל עצמו. ולהכי אף כשהתקנה מצטרפת, והאמצעי דינו כשומר, ורק בשאינה נקובה מצטרפת. דכשהתקנה חת אינה שומרת להפרי (ולא דמי לקליפת אגוזים ושקדים דבענין עד שירסם התם הקליפה משה) והיוצאה אפילו שלומה אינה לא יד ולא שומר, מדנושרת מעצמה :

משנה ה פרי או תחית מאכל שהתחיל לכתו ולא נמר להלקו לגמרי לב' חלקים אם התכוון לשלול כך שאז ע"ז הבישול יתמער מעצמו הריבוק שבין החלקים או גם השתא שלא בישלו עדיין, והם מחזירין אפ"ה אינו חיבור. אבל אם התכוון לבישול מרובה, או שהתכוון לכבשן בחומץ לצומתן. או שהתכוון להניחן כך לפני המסוכין על השלחן. או ניחא ליה בשדכוקין במקצת, והוה חיבור

ר' עובדיה מברטנורה עוקצים יש צריכים פרק ג

תוספות יום טוב

ציונים

משנה א ויתום שכבשו עם העליו המחזירין בהן בחומץ, או ביינ וכדומה. אין על העליו דין יד או שומר ולא כבשו יד כדי לאהון בהעליו, רק כדי שיהיו נראין ע"ז כרשובין ואין זה צריכיה כל כך :

משנה ב גרעין שבתוך הפרי. אע"ג שאין הגרעין רבוק בהפרי, אפ"ה מחשב הגרעין יד להפרי. משום שכשהגרעין תוך הפרי, ויכול לאהון את הפרי וזה ולא תתמעך תוך אצבעותיו. גרעין של חמרה דהיינו כל שיכול למוץ השרף מהגרעין. אע"ג דאחר שמצץ הגרעין זורקו. אפ"ה כולה נחשבת כמאכל. ומצטרפת לגוף הפרי. ואע"ג שהגרעין מונח רפוי בתוכה אפ"ה מצטרפת משום שהתמורה מקיפתה סביב אבל יבשה שאין שרף בגרעין שלה אינה מצטרפת מדאינה מאכל. ואף שמקפת מהמאכל, מדהיא יבשה אינה מתמכרת ביד האוחזיה. ואם מתמכרת, ודאי מהשבה יד וכלעיל. ובקרום דק שמסבב הגרעין הדין הוא להיפך. דכשהתמורה יבשה הקרום נאכל עמה ומצטרף וכשהתמורה לחה הקרום מר ואינו מאכל. ואינו מצטרף. גרעין שמקצתו בולט ויוצא מתוך הפרי, או רק מה שעדיין סמוך תוך הפרי מצטרף. אבל מה שיצא אינו רק יד, וכ"כ עצם שתחוב בתורה בכשר, מה שסמוך עדיין בהבשר מחשב שומר. והיוצא לחוץ אינו רק יד אף דלא דמי לגרעין חמרה. דהכא חלק היוצא היה מתחלה ע"כ שומר לבשר אחר. אפ"ה השתא שנקלף אותו בשר ממנו נחשב יד לבשר אחר שבראש השני. ואם אין הבשר מקום העצם רק דבוק בו מכהו בצד א'. או אם יש חלול לעצם, לא מחשב שומר רק חלק העצם שתחת הבשר עד החלול התוא. ובאין חלול בעצם, לא מחשב מהעצם שומר רק בקליפת השום שמהעצם שחת הבשר. וכ"כ סיאה ואווב וקרינת, אין משערין כל אורך הקנה שנגר הגרעין. רק משהו מהקנה שנוגע בהגרעין מצטרף והשאר מחשב יד :

משנה ג פרי שנתחבב מן הארץ, לא מחשב מן הארץ ולא מחשב מן הארץ שנתחבב מן הארץ. אוכל אינו מצטרף אלא אפילו ב' חלקי המאכל שהנימוק מספיק ביניהן, אינו מצטרפין. הפטמה שבריומן עדיף מפטמה שבקשאון לעיל מ"א ומצטרף מדהו"ל שומר וה"ה המסרק שבראש הרימוון אבל השערות שנגדליו בו סביב הפטמה אין מצטרפין :

משנה ד כל קליפות הפרי כשומר הן ורק בבצל שיש בו ג' קליפות. הפנימי דינה כמאכל עצמו. ולהכי אף כשהתקנה מצטרפת, והאמצעי דינו כשומר, ורק בשאינה נקובה מצטרפת. דכשהתקנה חת אינה שומרת להפרי (ולא דמי לקליפת אגוזים ושקדים דבענין עד שירסם התם הקליפה משה) והיוצאה אפילו שלומה אינה לא יד ולא שומר, מדנושרת מעצמה :

משנה ה פרי או תחית מאכל שהתחיל לכתו ולא נמר להלקו לגמרי לב' חלקים אם התכוון לשלול כך שאז ע"ז הבישול יתמער מעצמו הריבוק שבין החלקים או גם השתא שלא בישלו עדיין, והם מחזירין אפ"ה אינו חיבור. אבל אם התכוון לבישול מרובה, או שהתכוון לכבשן בחומץ לצומתן. או שהתכוון להניחן כך לפני המסוכין על השלחן. או ניחא ליה בשדכוקין במקצת, והוה חיבור

פרק ג א יש צריכים הכשר (א) ואינן צריכים מחשבה ב). מחשבה והכשר. מחשבה ולא הכשר. לא הכשר ולא מחשבה. כל האוכלים ג) המיוחדים לאדם י. צריכין הכשר. ואינן צריכים מחשבה(ה) :

פרק ג א יש צריכים הכשר (א) ואינן צריכים מחשבה ב). מחשבה והכשר. מחשבה ולא הכשר. לא הכשר ולא מחשבה. כל האוכלים ג) המיוחדים לאדם י. צריכין הכשר. ואינן צריכים מחשבה(ה) :

פרק ג א יש צריכים הכשר מים. כדכתיב וכי יותן מים על זרע. ואין צריכין מחשבה לתצב עליהן לאכילה וכלה מתני' מפרש לקמן :

משנה א ויתום שכבשו עם העליו המחזירין בהן בחומץ, או ביינ וכדומה. אין על העליו דין יד או שומר ולא כבשו יד כדי לאהון בהעליו, רק כדי שיהיו נראין ע"ז כרשובין ואין זה צריכיה כל כך :

משנה ב גרעין שבתוך הפרי. אע"ג שאין הגרעין רבוק בהפרי, אפ"ה מחשב הגרעין יד להפרי. משום שכשהגרעין תוך הפרי, ויכול לאהון את הפרי וזה ולא תתמעך תוך אצבעותיו. גרעין של חמרה דהיינו כל שיכול למוץ השרף מהגרעין. אע"ג דאחר שמצץ הגרעין זורקו. אפ"ה כולה נחשבת כמאכל. ומצטרפת לגוף הפרי. ואע"ג שהגרעין מונח רפוי בתוכה אפ"ה מצטרפת משום שהתמורה מקיפתה סביב אבל יבשה שאין שרף בגרעין שלה אינה מצטרפת מדאינה מאכל. ואף שמקפת מהמאכל, מדהיא יבשה אינה מתמכרת ביד האוחזיה. ואם מתמכרת, ודאי מהשבה יד וכלעיל. ובקרום דק שמסבב הגרעין הדין הוא להיפך. דכשהתמורה יבשה הקרום נאכל עמה ומצטרף וכשהתמורה לחה הקרום מר ואינו מאכל. ואינו מצטרף. גרעין שמקצתו בולט ויוצא מתוך הפרי, או רק מה שעדיין סמוך תוך הפרי מצטרף. אבל מה שיצא אינו רק יד, וכ"כ עצם שתחוב בתורה בכשר, מה שסמוך עדיין בהבשר מחשב שומר. והיוצא לחוץ אינו רק יד אף דלא דמי לגרעין חמרה. דהכא חלק היוצא היה מתחלה ע"כ שומר לבשר אחר. אפ"ה השתא שנקלף אותו בשר ממנו נחשב יד לבשר אחר שבראש השני. ואם אין הבשר מקום העצם רק דבוק בו מכהו בצד א'. או אם יש חלול לעצם, לא מחשב שומר רק חלק העצם שתחת הבשר עד החלול התוא. ובאין חלול בעצם, לא מחשב מהעצם שומר רק בקליפת השום שמהעצם שחת הבשר. וכ"כ סיאה ואווב וקרינת, אין משערין כל אורך הקנה שנגר הגרעין. רק משהו מהקנה שנוגע בהגרעין מצטרף והשאר מחשב יד :

משנה ג פרי שנתחבב מן הארץ, לא מחשב מן הארץ ולא מחשב מן הארץ שנתחבב מן הארץ. אוכל אינו מצטרף אלא אפילו ב' חלקי המאכל שהנימוק מספיק ביניהן, אינו מצטרפין. הפטמה שבריומן עדיף מפטמה שבקשאון לעיל מ"א ומצטרף מדהו"ל שומר וה"ה המסרק שבראש הרימוון אבל השערות שנגדליו בו סביב הפטמה אין מצטרפין :

משנה ד כל קליפות הפרי כשומר הן ורק בבצל שיש בו ג' קליפות. הפנימי דינה כמאכל עצמו. ולהכי אף כשהתקנה מצטרפת, והאמצעי דינו כשומר, ורק בשאינה נקובה מצטרפת. דכשהתקנה חת אינה שומרת להפרי (ולא דמי לקליפת אגוזים ושקדים דבענין עד שירסם התם הקליפה משה) והיוצאה אפילו שלומה אינה לא יד ולא שומר, מדנושרת מעצמה :

משנה ה פרי או תחית מאכל שהתחיל לכתו ולא נמר להלקו לגמרי לב' חלקים אם התכוון לשלול כך שאז ע"ז הבישול יתמער מעצמו הריבוק שבין החלקים או גם השתא שלא בישלו עדיין, והם מחזירין אפ"ה אינו חיבור. אבל אם התכוון לבישול מרובה, או שהתכוון לכבשן בחומץ לצומתן. או שהתכוון להניחן כך לפני המסוכין על השלחן. או ניחא ליה בשדכוקין במקצת, והוה חיבור

פרק ג א יש צריכים הכשר (א) ואינן צריכים מחשבה ב). מחשבה והכשר. מחשבה ולא הכשר. לא הכשר ולא מחשבה. כל האוכלים ג) המיוחדים לאדם י. צריכין הכשר. ואינן צריכים מחשבה(ה) :

פרק ג א יש צריכים הכשר (א) ואינן צריכים מחשבה ב). מחשבה והכשר. מחשבה ולא הכשר. לא הכשר ולא מחשבה. כל האוכלים ג) המיוחדים לאדם י. צריכין הכשר. ואינן צריכים מחשבה(ה) :

פרק ג א יש צריכים הכשר מים. כדכתיב וכי יותן מים על זרע. ואין צריכין מחשבה לתצב עליהן לאכילה וכלה מתני' מפרש לקמן :

ב החותך נתינת כל מיני
de והחלב בכפרים חותך
קספ : סס :

תוספות חדשים

ב הור"ב ד"ה החותך
כ"ו שפירש מן החי
כו. וכן הוא דעת הרמב"ם.
אבל לשון הלכך לא אנו
שפיר. דמכאן דקאי
הלשעיל מיהא דמחוס שאין
למאנה טומאה להכי לריכין
מחשבה. וי"א דמחוס דאין
לכס טומאה חמורה לריך
הכשר כדי שתהיה ראיה
לקבל טומאה אלא לזהיות
נקיאת. גם אוכל לריך
מחשבה אלא דהאמת כתבו
דאף חף הכשר אינו
מועיל. אלא חשבו
לאכילה. וכמ"ס הר"ם
והנתיב העיוני ד"ס
והחלב כו' :

משנה אחרונה

לאדם טמאה עד
שחפסל מכלב בדאמרי'
פ"ח דטירות מ"ו.
והא דתנן התם גזול
שפסל גזול וחשב עליו
להעלותו לזכור טמא
לכלב טהור וסתם גזול
מיוחד לאדם כענין
לכלב טהור ולא כענין
שחפסל מכלב. התם
גזול שפסל מחיים ואינו
מיוחד לאדם כדאמר
בפ' בא סימן דף כ' כ'
דמחשבת חיים לא טמא
מחשבה. ומסתברא
דהכלכל ע"י הדחה לא
מיקרי מיוחד לאדם
דלגזי מעשרות נמי לאו
אוכל חשיב ופטור
מעשר כמ"ס הרב ריש
מ"ס מעשרות וכן משמע
מדאמרי' נבלת עוף
טהור לריכה מחשבה
בכפרים ומשמע דאפילו
נמלאים מהאז בני אדם
בכפרים שאוכלין אותו
לא אפילו בתיירות אלא
בצר רובא וכן בשווקים
א"ל מחשבה אע"ג
דאיכא כמה שאין אוכלין
אולי. בצר רובא וה"ה
מה שנאכל ע"י הדחה
שאין נאכל לרובא
דאיכא הוא אינו מיוחד
למאכל אדם ובסוף
מתני' דלקמן משמע
דפגומא דתנאי הוא :

ב החותך מן האדם כו'. ולא חתכו לאכילה אדם גמרא פ"ה דכריתות דף כ"ח וכתב א"ב כולו צמחך ממזים

כו' דאין מטמא אלא חבר מן החי וכל המטמא טומאה חמורה א"ל הכשר בלקמן ומ"ש ולא בשר

שפירש מן החי כדחנן בספ"ו דעדות: מן האדם כו'. כי ענין מחשבה הוא שיטכין אל אותו דבר שיהיה מאכל אדם

אף אם הוא ראוי לכענטיס בלבד. הרי הוא אוכל. הרמב"ם ועי' בפרק העור והרוטב משנה ז': מנבלת העוף הטמא.

שאין לה טומאה חמורה כמפורש משנה פ"ק דטהרות :

והחלב. מפרש הרמב"ם פ"ג מהט"א חלב בהמה

טורה שחטטה וכתב אע"פ שהוכשרה בשחיטה (כדחנן בפרק העור והרוטב

משנה ז') לריך הכשר שני אחר המחשבה ע"כ וטעמא כתב הר"ם במתני' דלקמן חזר ר"ע להיות טהור כדברי ר"י דהכשר

שחיטה לא מהני לחלב. משום דאכתי לאו אוכל הוא דבכפרים

מלאכת שלמה ב החותך מן האדם וכו' כריתות פ' דס שחיטה דף כ"ח וקשיא

לן התם החותך מן האדם החי אמאי לריך מחשבה תיעשה חתיכה שלו מחשבה דכיון דחתיכה אחת' דאי נענה ביה טומאה

מקבל טומאה ומשני אמר ריש לקיש בזהותו לכלב דמחשבה לכלב לאו מחשבה היא דאע"ג דתנן בפ"ח דטהרות כל המיוחד למאכל אדם טמא

עד שיפסל מאכילת כלב הריא לאסוקי טומאה מיניה דכיון דמטיהרא הוה חזי לאדם לאסוקי טומאה בעינן עד שיפסל מאכילת כלב הכא

לאחותי ליה טומאה חי חזי ליה אין חי לא חזי לא. ועיין ביד שם פ"ג סו' ע' בפ"י מהר"ק ז"ל :

מנבלת העוף הטמא. הואיל ואינו מטמא טומאה חמורה לריך מחשבה. ופי' ה"ר יהוסף ז"ל מנבלת העוף הטמא פ' בכל מקום :

והחלב בכפרים פ' העור והרוטב ברייתא דף קכ"ד. ואפשר שהיא משנתנו אלא דמיתני לה בקורר חלב נבלה בכפרים לריך מחשבה

והכשר וכן דרך התלמוד כמה דוכתי ופי' חלב דהכא ברייתא חלב בהמה טהורה שחטטה שאע"פ שהוכשר בשחיטה לריך הכשר שני אחר

המחשבה בכפרים כמו שהבאר עוד בסמוך ופירשו הר"ם והרא"ם ז"ל בכפרים קאי אכלת עוף טמא וחלב שאין מלוי להם קונים ע"כ. וק"ל

דא"כ לענין מחשבה שזין נבלת עוף טמא ונבלת עוף טהור : הגלוסין

ב החותך מן האדם. כתב הרמב"ם פ"ג מהט"א החותך בשר האדם חי

לאכילו לכלב אם חשב עליו למאכל אדם הרי זה לריך מחשבה ואינו לריך הכשר ע"כ. והשגו עליו הראב"ד ז"ל זה שנוט לריך הכשר. ועיין

בשולחן ותיבתו לאדם זו היא מחשבתו ע"כ. ואינו הדל לא זכיתו לבטן לא דבתי הרמב"ם גם לא דבתי הראב"ד שדבתי הרמב"ם ז"ל הם דלא כמתני' דיון דתנן

לריך מחשבה והוא ז"ל כתב דלא לריך הכשר וגם הוא עלמא כתב דלא כדאורי' דיון וחי משום הא דלמתינן בכריתות פיק דס שחיטה דמיתניו

החותך מן האדם חזי לריך מחשבה ואין לריך הכשר ודאי לו מחשבה ליל ומג"ס הכ"מ הדברים תמוהים דאף ודאי לאו ברייתא היא כיון שדין הכ"מ דאיכ

אחזי קבע הש"ס קושיא זו למחשבה ליל כו' ענה דהיא ברייתא ולא הפעה אחתי' דיון דתנן לריך מחשבה והכשר. ועוד הא דכתב הכ"מ דכתבו לכלב לריך

הכשר ובסתמך ט"ל ע"י אדם אין לריך הכשר וכמ"ס הרמב"ם ז"ל לעיל גם זו מילתא דתמיהה היא דחתיכה לכלב מה ימן ומה זמין ויפיק לענין הכשר דכלל גדול

הוא לכל שסופו לעצא טומאה חמורה אין לריך הכשר וכל שאין סופו לעצא טומאה חמורה לריך הכשר וכבר כתבו האפיקאים דמתני' בשר הפורס מן החי

אינו דאין סופו לעצא טומאה חמורה ומהם בני אדם הכשר ולא מיירי בלכא הפורס מן האדם דסופו לעצא טומאה חמורה ופשיטא דריכה דכריתות ע"ס י' כ"ה

והיא היא מתני' דיון ז"ל החותך מן האדם לריך מחשבה והכשר וכ"כ שם רש"י לריכין מחשבה והכשר גרסינן באסתם עוקין ע"כ. וגמ' דמוק' הכ"מ מתני' דיון

ב החותך מן האדם. וכן הבהמה. ומן החיה. ומן העופות. מנבלת העוף הטמא (י). והחלב (ח) בכפרים

לריכין מחשבה שחשב עליון לאכילה ואם לאו אינן מטמאין: והחלב בכפרים. דאיכא רוב עס הבאים לשוק איכא טובא דאכלי

ישראל

אפילו הכי כל חלב שמצטמם טהור. אפילו הוא נבלה טהור. ואם כן אין סופו לעצא טומאה חמורה של נבלה. לפיכך לריכה הכשר מים ונגיעה במומאה. אבל בחלב טמאה אי אפשר דמיירו הכא. דאע"ג דכל חלב בכפרים לריך מחשבה. עכ"פ הרי מוסק במשנתנו לריך הכשר. והרי חלב צומח טמאה מטמא טומאת נבלה כבשרה. וכל שסופו לעצא טומאה חמורה אין לריך הכשר. מיהו דוקא לענין הכשר אין חילוק בשתיין בין כפרים. לשווקים. דחלב טהור בכל מקום לריך הכשר. וחלב טמאה בכל מקום אין לריך הכשר. אבל לענין מחשבה. דוקא בחלב טמאה חף בשווקים לריך מחשבה. דחלבה לא חדיף במצורה לריך מחשבה בכל מקום כריש משנה ג'. אבל חלב של נבלה טהור. דוקא בכפרים לריך מחשבה ולא בשווקים. וא"כ הא דנקט מתני' מחשבה בכפרים. רק משום מחשבה נקט כפרים דוקא. אבל לענין הכשר של חלב נבלה טהור חף בשווקים לריך הכשר [וצרמג"ס פ"ג מאוכלין ה"ג] יש כח ע"ס

פ"ה הרב כולו צמחך ממזים
דאין בין כזית וזיתיה לפחות מכביה אוכלין כדלקמן גבי נבלת בהמה טמאה. מ"מ הא אמרי' התם דלא כשי הכשר והכא דבעי הכשר ע"כ בחותך מחיים. ומיהו בגמרא במס' כריתות מסיק דבחותך מן האדם לאחר מיתה אפילו פחות מכית וזרפה לפחות מכביה אינו מטמא טומאת אוכלין אפילו במחשבה דבעל דעתו אלא כל אדם. וז"ל דאפילו חותך מן האדם ויאל דס בחתיכותיו וק"ל דס מגפתו בלדס חשיב מסקא ומכאיר אפ"ה אמרי' הכא לריך הכשר דדס היולא בשעת חתיכותו אינו מכשיר דא בחותך לכלב איירי כדמוקי' בנמ' דאי חותך לאדם התיכחו וע"כ דלס קודם מחשבה והכשר קודם מחשבה לא מהני כדלקמן. ויחזי תמה על בעל כ"מ ז"ל שכתב בפ"ג מהט"א דין ע' דבחותך לכלב וריך מחשבה והכשר ונראה למאי דפי' לעיל דדוקא מחשבה בעלים הוי מחשבה לא הוה לריך לאוקמי בחותך לכלב דאפילו בחתכה אחר דלאו מחשבה היא וכעני מחשבה בעלים אלא דמיהא ליה לאוקמי אפילו חתכו בעלים. ואין להקטין דליתני חתכה אחר לזויר אדם לריך מחשבה והכשר. וחתכה בעלים לאדם לריך הכשר וז"ל מחשבה. לאו קושיא היא דאי חתכה בעלים כיון דחתיכותו היינו מחשבה כבר איכא מחשבה ופשיטא דל"ל יותר וכן חתכה אחר כיון דמחשבה אחר לאו מחשבה היא פשיטא לריך: מנבלת עוף טמא וחלב בכפרים. וכתב

תפארת

מאליהו ממחזור. אם רק הוכשרו מקבלין טומאה: (ו) כולו צמחך ממזים מיירי. שאין צדן טומאת עלמן. דדוקא חבר מן החי מטמא ולא בשר מן החי. ולפיכך מדארינו מטמא טומאה חמורה מש"ס לריך הכשר וכדמוסיק. ומיירי בניו שחתכו כבעשו או להתיחו על החכה. או אפילו להאכיל לכלב. ולהכי אינו מקבל טומאה עד שיחשוב עליו להאכילו לאדם. דאוי חתכו לאכילה לאדם ל"ל טו מחשבה. החתיכה בעלמה מחשבה היא [ע"ו] כריתות כ"א א' ומוספא [סס]: (ז) אע"ג שכבר מתה. הרי אין צד טומאה חמורה [בטהרות פ"ה מ"ג]. ולפיכך לריכה הכשר וכדמוסיק: (ח) צוירי. והיינו חלב של בהמה טהורה שכתבנלה או אפילו ששחיטה. ואפילו הכי לא הוכשרה בשחיטה כשאר בשרה [במולין פ"ט מ"ו]. משום דבכפרים קמייירי. וכדמוסיק. וסס לאוי אוכל הוא. ומדארינו אוכל לא הוכשר בשחיטה. ולפיכך לריך טומאה. והכשר ממש. לריך שוכשר במים. ואח"כ יגע בו טומאה. ואע"ג דבלא זה ה"לג הוא מנבילה שהיא טמאה.

ב החותך מן האדם. וכן הבהמה. ומן החיה. ומן העופות. מנבלת העוף הטמא (י). והחלב (ח) בכפרים

ג נבלת בהמה טמאה... נזרית... טמא... טמא... טמא...

חלופי גרסאות

הרמב"ם ד"ר הבולסין ור"י... ור"י... ור"י... ור"י...

תוספות חדשים

ג במשנה בכל מקום... ענין אחר... כי כל מה שדרכו לאכול... במקום א' ולא יאכל... מחשבה... נחשבת... (הרמב"ם):

משנה אחרונה

והרמב"ם בחבורו... העתיק ובאר ירוק' שדה... כגון הנבלות הקשים... והפ' ט' ו' ו' ע"כ... נראה ללא גרס חוק... ר"י אומר חוק מכרישו... שדה והרגילה וכן... ההלך... דרפ"ז דשביעית... כתב הר"ש דהני כולו... אוכל ע"י דהקק נינהו... ולפ"ז משמע דבהה... פליגי בהא ט"ק סבר... ע"י הדקק לא מקרי... מיוחד לאדם ועני... מרשבה... ור"י סבר... דלא בני מחשבה... וכתב"ע דשביעית הני... הללוגות והיא רגילה... דהכח ואמר הנה... כפטרין ממעשר שאין... ספולא בהן גומר והכח... א"ר יהודה ע"כ"ל... מחשבה וע"כ משום... דר"י ע"י הדקק... אלא דלכתב לא חתרי... ר' יהודה ור' יוסי... ור"ש אינהו אהדדי... במאי קתפלי... מר כי חתרי' ומר כי... אחר' אכל הרמב"ם... והרב שכתבו אין הלכה... כאחד מהם לא משמע... כן: דר"י אלו לריבין... מחשבה והכשר... בספ"ר... דחולין תנן השוחט את... הבהמה ומלא בה שילוח... חשב עליה מעמאה... נפש חיה חילין וממילא... דבעי נמי הכשר דהכשר... על שחיטה לא מהני... זה שהיה קודם מחשבה... ודר"י הכשר שני אחר... המחשבה כדאמר' נבי... חלב בהמה טמאה... חשופה וז"ע דלא חשב... לנפ' הבה... ואין לומר... דלא פסיקא ל' דמשכת... לה שחשב עליה קודם... שחיטה לאכולה א"כ... יהי שפר הכשר אחר... המחשבה ד"כ כחלב... בהמה טמאה נמי נימא

עבביות. פי' הר"ב עשב מלא קוליס והוא דרדר כו' וכו' פ' הרמב"ם. והביא מבראשית רבה וקוץ זה קוגדם ודרדר אלו עבביות ובסוף פ"ה דכלאים מפ' הר"ב דקוגים זה דרדר. ושם הביא כך הר"ש מבראשית רבה. וכו' הערוך ערך עבביות. ובבראשית רבה שלפנינו בפ"ד קוץ זה קוגדם. דרדר אלו עבביות. ויש מחליפין קוץ אלו עבביות. דרדר זה קוגדם. שהיה עשויה דרין דרין:

בדוסין. כהב הר"ב רמב"ם אומר שקורין לו בערבי ענב אל' ד"ב. ויסי שאלו אינן לריבין מחשבה. מפני שהן מיוחדין למאכל אדם ואין הלכה כא' מהם. אלא כולם לריבין מחשבה. ואם לאו אינן מטמאין: ג נבלת בהמה טמאה בכל מקום. בין כספרים בין בשווקים לריבין מחשבה. דסתמייהו לאו לאכילה: ואין צריבין הכשר. לא הכשר מים ולא הכשר שרץ שאין לריבין ליגע בהן דבר טמא לטמאין. שסופן לטמא מעמאן טומאה חמורה. וז"ל שבלמה נבלת עוף טמור דאינה מטמאה אלא צבית הבליעה ניחא. דלריבין מחשבה לטמא

פירשו כך. ולכן נראה בעיני דהכח צבית גרסין. וכן הוא צפי' הרמב"ם. אע"פ שצנא"י מוגה בכ"ף. ומלאתי למהר"ם. שצנא"י הקלבסין: ג נבלת בהמה טמאה. כתב הר"ב משמא דגמרא פ' דם שחיטה [בכריתות דף כ"א] כגון דאיכא פחות מכזית נבלת וזרפה כו' אבל כזית זרפה ליכא למימר. ומהניא מחשבה שיטמא האי צבית אוכלים אחרים. אפילו לא יגעו האוכלים רק בצירוף ולא לריבין שיגעו בצבלה. דמדנקט במתני' עס נבלת עוף טמור. משמע דומיא דנבלת עוף טמור כלומר דלריבין מחשבה כמו על עוף. ולכן נקט פחות מכזית. תו' עס [ד"ה כגון] ועוד חזירו מכח לשון הצרייתא דההם:

בהמה טמאה. אף היתה בכלל דממוכח מפלוגתא דר"ש. וכן אחת מוגה בלשון הכתוב. כדאיתא פרק בהמה המוקשה [דף ע"א]: ונבלת העוף הטמור. ול"ג הכח והרלב. דלוגא למימר ביה א"ל הכשר. דאי נחלב נבלה. הכח

הויין מן העבביות יו'. ר' יוסי אומר חוין מן הבלוסין יו'. הרי אלו יו'. צריבין מחשבה והבשר יו': ג נבלת בהמה טמאה יו' בכל מקום כא' ונבלת העוף הטמור בכפרים יו'.

צריבין לטמא מעמאן טומאה חמורה. וז"ל שבלמה נבלת עוף טמור דאינה מטמאה אלא צבית הבליעה ניחא. דלריבין מחשבה לטמא פחות מכזית נבלת וזרפה כו' אבל כזית זרפה ליכא למימר. ומהניא מחשבה שיטמא האי צבית אוכלים אחרים. אפילו לא יגעו האוכלים רק בצירוף ולא לריבין שיגעו בצבלה. דמדנקט במתני' עס נבלת עוף טמור. משמע דומיא דנבלת עוף טמור כלומר דלריבין מחשבה כמו על עוף. ולכן נקט פחות מכזית. תו' עס [ד"ה כגון] ועוד חזירו מכח לשון הצרייתא דההם:

בהמה טמאה. אף היתה בכלל דממוכח מפלוגתא דר"ש. וכן אחת מוגה בלשון הכתוב. כדאיתא פרק בהמה המוקשה [דף ע"א]: ונבלת העוף הטמור. ול"ג הכח והרלב. דלוגא למימר ביה א"ל הכשר. דאי נחלב נבלה. הכח

הויין מן העבביות יו'. ר' יוסי אומר חוין מן הבלוסין יו'. הרי אלו יו'. צריבין מחשבה והבשר יו': ג נבלת בהמה טמאה יו' בכל מקום כא' ונבלת העוף הטמור בכפרים יו'.

צריבין לטמא מעמאן טומאה חמורה. וז"ל שבלמה נבלת עוף טמור דאינה מטמאה אלא צבית הבליעה ניחא. דלריבין מחשבה לטמא פחות מכזית נבלת וזרפה כו' אבל כזית זרפה ליכא למימר. ומהניא מחשבה שיטמא האי צבית אוכלים אחרים. אפילו לא יגעו האוכלים רק בצירוף ולא לריבין שיגעו בצבלה. דמדנקט במתני' עס נבלת עוף טמור. משמע דומיא דנבלת עוף טמור כלומר דלריבין מחשבה כמו על עוף. ולכן נקט פחות מכזית. תו' עס [ד"ה כגון] ועוד חזירו מכח לשון הצרייתא דההם:

בהמה טמאה. אף היתה בכלל דממוכח מפלוגתא דר"ש. וכן אחת מוגה בלשון הכתוב. כדאיתא פרק בהמה המוקשה [דף ע"א]: ונבלת העוף הטמור. ול"ג הכח והרלב. דלוגא למימר ביה א"ל הכשר. דאי נחלב נבלה. הכח

הויין מן העבביות יו'. ר' יוסי אומר חוין מן הבלוסין יו'. הרי אלו יו'. צריבין מחשבה והבשר יו': ג נבלת בהמה טמאה יו' בכל מקום כא' ונבלת העוף הטמור בכפרים יו'.

צריבין לטמא מעמאן טומאה חמורה. וז"ל שבלמה נבלת עוף טמור דאינה מטמאה אלא צבית הבליעה ניחא. דלריבין מחשבה לטמא פחות מכזית נבלת וזרפה כו' אבל כזית זרפה ליכא למימר. ומהניא מחשבה שיטמא האי צבית אוכלים אחרים. אפילו לא יגעו האוכלים רק בצירוף ולא לריבין שיגעו בצבלה. דמדנקט במתני' עס נבלת עוף טמור. משמע דומיא דנבלת עוף טמור כלומר דלריבין מחשבה כמו על עוף. ולכן נקט פחות מכזית. תו' עס [ד"ה כגון] ועוד חזירו מכח לשון הצרייתא דההם:

בהמה טמאה. אף היתה בכלל דממוכח מפלוגתא דר"ש. וכן אחת מוגה בלשון הכתוב. כדאיתא פרק בהמה המוקשה [דף ע"א]: ונבלת העוף הטמור. ול"ג הכח והרלב. דלוגא למימר ביה א"ל הכשר. דאי נחלב נבלה. הכח

הויין מן העבביות יו'. ר' יוסי אומר חוין מן הבלוסין יו'. הרי אלו יו'. צריבין מחשבה והבשר יו': ג נבלת בהמה טמאה יו' בכל מקום כא' ונבלת העוף הטמור בכפרים יו'.

צריבין לטמא מעמאן טומאה חמורה. וז"ל שבלמה נבלת עוף טמור דאינה מטמאה אלא צבית הבליעה ניחא. דלריבין מחשבה לטמא פחות מכזית נבלת וזרפה כו' אבל כזית זרפה ליכא למימר. ומהניא מחשבה שיטמא האי צבית אוכלים אחרים. אפילו לא יגעו האוכלים רק בצירוף ולא לריבין שיגעו בצבלה. דמדנקט במתני' עס נבלת עוף טמור. משמע דומיא דנבלת עוף טמור כלומר דלריבין מחשבה כמו על עוף. ולכן נקט פחות מכזית. תו' עס [ד"ה כגון] ועוד חזירו מכח לשון הצרייתא דההם:

בהמה טמאה. אף היתה בכלל דממוכח מפלוגתא דר"ש. וכן אחת מוגה בלשון הכתוב. כדאיתא פרק בהמה המוקשה [דף ע"א]: ונבלת העוף הטמור. ול"ג הכח והרלב. דלוגא למימר ביה א"ל הכשר. דאי נחלב נבלה. הכח

הבלוסין עיין בפ"ק דכלאים במ"ש עס ס"ה יו' ג נבלת בהמה טמאה וכו' וכתב הר"ר יהוסף ז"ל לריבין מחשבה פי' כי אין רגילים לאכול נבלת בהמה טמאה כגון חמור וסוס שחוט על כן לריבין מחשבה אבל נבלת בהמה טמורה רגילין לאכולה על כן אין לריבין מחשבה וכן אמר' נמי נבי נבלת העוף הטמור חמור ויתר מן העמא וע"כ נ"ל דברסת הדפוס עיקר פי' דלא כאותן הספרים שראה הוא ז"ל דברשע גרסי טמורה וכסופא גרסי טמאה. ובגמרא פ"ק דבכורות

מלאכת שלמה

הבלוסין עיין בפ"ק דכלאים במ"ש עס ס"ה יו' ג נבלת בהמה טמאה וכו' וכתב הר"ר יהוסף ז"ל לריבין מחשבה פי' כי אין רגילים לאכול נבלת בהמה טמאה כגון חמור וסוס שחוט על כן לריבין מחשבה אבל נבלת בהמה טמורה רגילין לאכולה על כן אין לריבין מחשבה וכן אמר' נמי נבי נבלת העוף הטמור חמור ויתר מן העמא וע"כ נ"ל דברסת הדפוס עיקר פי' דלא כאותן הספרים שראה הוא ז"ל דברשע גרסי טמורה וכסופא גרסי טמאה. ובגמרא פ"ק דבכורות

תפארת ישראל

הוא דרדר דקרא. דיטעמל בלשון אשכנז. שמגדדין פעליו העוקצין. והגזע זולין אותו ונאכל: יו' קיכער ערבסטן. וכל המינין הללו. לכל מר כדאית ליש. אף שגדלן בני זריעה. אפ"ה סתמייהו לאכילת אדם קאיו. להכי לריבין הכשר ולא מחשבה. ולת"ק ללא חשב להק' כאוכל. ז"ל דעממיה משום דסופן להקשות כעין צבלמה.

לשבו לא מחשבו אוכל [ועיין תוספות עירובין כ"א ב' ד"ה קול. ולקמן סימן ל"ה. אבל אי"ל דפוגמיהו אי אכילה על ידי הדקק שמה אכילה. דלתת קצת לא שמה אכילה. ליתא. דאם כן קשה הלכתא אשכנתא. דהכח קיימא לן בת"ק. והרי קו"ל דאכילה ע"י הדקק שמה אכילה. ועמ"ש לעיל [פ"ב ס' ג"ב]. ואין להקשות להך תנאי למה טרי לפוגמיהו עד משה ב'. וקאמר חוק חזן הו"ל כשר למפג מחשבה א'. כהך דלריבין הכשר ואין לריבין מחשבה. והו"ל אף לל מר כדאית ליש. וגם לת"ק קשה דע"כ שמתקשים ועניות הו"ל למתני התם. י"ל ה"ע משום דכשר בכלל לכל מר כדאית ליש בכלל כל האוכלים המיוחדים לאדם דהני התם. ועמ"ש לעיל סוף ס' ה': יו' כל הכזכרים במשנתנו לצב

מבקר דמפיק לכו כל מר צבלת חזן: יו' היינו תהלה לריבין שיחשוב עליהן שיסיו לאוכל. ואח"כ לריבין שיוכשרו. ואז אח"כ מקבלין טומאה. הא הכשר קודם מחשבה לא מהני [ועיין רמב"ם פ"ב מאכלין ה"א. ועיין חולין ק"ח א']. ועמ"ש מכתבו משום דכל הקד אינן מיוחדין לאוכל אדם. ולפיכך לריבין שיחשוב עליהן כפירוש לאדם [וכל מחשבה היינו דיבור כמו שאכות רבינו תו"ש [ספ"ס דכלים]. ועיין פ"ב ס' כ"ד] שם בפירושו. ובפ"ט דפרה מ"ד. ואין להקשות אם כן מה מקשה ה"ס [כריתות כ"א א'] ל"ל מחשבה תעשה חתיכה שלו מחשבה. ר"ל הרי בשעת חתיכה חושב שהיה לאכילה. וכן נראה מפ' רש"י התם. ומה קוביא עכ"פ הרי לא דיבר. י"ל דה"ק ובי עדיף מחשבה יותר מחשבה החיתוך. והרי בכל דוכתא מעשה עדיף מדבור. עוד נ"ל דמחשבה לשויהו אוכל כהך שבמשנתנו. לא מיבעיא שחיטת ישראל לאכילה לנעמי מהני. כדמוכח ממשנתנו. ומגיד [דף י"ג]. והכי אמרינן נמי בפירוש [חולין ק"ע ב'] אוכל שחתה יכול לאכילתו לאחרים [היינו כעניים] קרי אוכל. אמנם

הוא דרדר דקרא. דיטעמל בלשון אשכנז. שמגדדין פעליו העוקצין. והגזע זולין אותו ונאכל: יו' קיכער ערבסטן. וכל המינין הללו. לכל מר כדאית ליש. אף שגדלן בני זריעה. אפ"ה סתמייהו לאכילת אדם קאיו. להכי לריבין הכשר ולא מחשבה. ולת"ק ללא חשב להק' כאוכל. ז"ל דעממיה משום דסופן להקשות כעין צבלמה.

לשבו לא מחשבו אוכל [ועיין תוספות עירובין כ"א ב' ד"ה קול. ולקמן סימן ל"ה. אבל אי"ל דפוגמיהו אי אכילה על ידי הדקק שמה אכילה. דלתת קצת לא שמה אכילה. ליתא. דאם כן קשה הלכתא אשכנתא. דהכח קיימא לן בת"ק. והרי קו"ל דאכילה ע"י הדקק שמה אכילה. ועמ"ש לעיל [פ"ב ס' ג"ב]. ואין להקשות להך תנאי למה טרי לפוגמיהו עד משה ב'. וקאמר חוק חזן הו"ל כשר למפג מחשבה א'. כהך דלריבין הכשר ואין לריבין מחשבה. והו"ל אף לל מר כדאית ליש. וגם לת"ק קשה דע"כ שמתקשים ועניות הו"ל למתני התם. י"ל ה"ע משום דכשר בכלל לכל מר כדאית ליש בכלל כל האוכלים המיוחדים לאדם דהני התם. ועמ"ש לעיל סוף ס' ה': יו' כל הכזכרים במשנתנו לצב

מבקר דמפיק לכו כל מר צבלת חזן: יו' היינו תהלה לריבין שיחשוב עליהן שיסיו לאוכל. ואח"כ לריבין שיוכשרו. ואז אח"כ מקבלין טומאה. הא הכשר קודם מחשבה לא מהני [ועיין רמב"ם פ"ב מאכלין ה"א. ועיין חולין ק"ח א']. ועמ"ש מכתבו משום דכל הקד אינן מיוחדין לאוכל אדם. ולפיכך לריבין שיחשוב עליהן כפירוש לאדם [וכל מחשבה היינו דיבור כמו שאכות רבינו תו"ש [ספ"ס דכלים]. ועיין פ"ב ס' כ"ד] שם בפירושו. ובפ"ט דפרה מ"ד. ואין להקשות אם כן מה מקשה ה"ס [כריתות כ"א א'] ל"ל מחשבה תעשה חתיכה שלו מחשבה. ר"ל הרי בשעת חתיכה חושב שהיה לאכילה. וכן נראה מפ' רש"י התם. ומה קוביא עכ"פ הרי לא דיבר. י"ל דה"ק ובי עדיף מחשבה יותר מחשבה החיתוך. והרי בכל דוכתא מעשה עדיף מדבור. עוד נ"ל דמחשבה לשויהו אוכל כהך שבמשנתנו. לא מיבעיא שחיטת ישראל לאכילה לנעמי מהני. כדמוכח ממשנתנו. ומגיד [דף י"ג]. והכי אמרינן נמי בפירוש [חולין ק"ע ב'] אוכל שחתה יכול לאכילתו לאחרים [היינו כעניים] קרי אוכל. אמנם

הוא דרדר דקרא. דיטעמל בלשון אשכנז. שמגדדין פעליו העוקצין. והגזע זולין אותו ונאכל: יו' קיכער ערבסטן. וכל המינין הללו. לכל מר כדאית ליש. אף שגדלן בני זריעה. אפ"ה סתמייהו לאכילת אדם קאיו. להכי לריבין הכשר ולא מחשבה. ולת"ק ללא חשב להק' כאוכל. ז"ל דעממיה משום דסופן להקשות כעין צבלמה.

לשבו לא מחשבו אוכל [ועיין תוספות עירובין כ"א ב' ד"ה קול. ולקמן סימן ל"ה. אבל אי"ל דפוגמיהו אי אכילה על ידי הדקק שמה אכילה. דלתת קצת לא שמה אכילה. ליתא. דאם כן קשה הלכתא אשכנתא. דהכח קיימא לן בת"ק. והרי קו"ל דאכילה ע"י הדקק שמה אכילה. ועמ"ש לעיל [פ"ב ס' ג"ב]. ואין להקשות להך תנאי למה טרי לפוגמיהו עד משה ב'. וקאמר חוק חזן הו"ל כשר למפג מחשבה א'. כהך דלריבין הכשר ואין לריבין מחשבה. והו"ל אף לל מר כדאית ליש. וגם לת"ק קשה דע"כ שמתקשים ועניות הו"ל למתני התם. י"ל ה"ע משום דכשר בכלל לכל מר כדאית ליש בכלל כל האוכלים המיוחדים לאדם דהני התם. ועמ"ש לעיל סוף ס' ה': יו' כל הכזכרים במשנתנו לצב

מבקר דמפיק לכו כל מר צבלת חזן: יו' היינו תהלה לריבין שיחשוב עליהן שיסיו לאוכל. ואח"כ לריבין שיוכשרו. ואז אח"כ מקבלין טומאה. הא הכשר קודם מחשבה לא מהני [ועיין רמב"ם פ"ב מאכלין ה"א. ועיין חולין ק"ח א']. ועמ"ש מכתבו משום דכל הקד אינן מיוחדין לאוכל אדם. ולפיכך לריבין שיחשוב עליהן כפירוש לאדם [וכל מחשבה היינו דיבור כמו שאכות רבינו תו"ש [ספ"ס דכלים]. ועיין פ"ב ס' כ"ד] שם בפירושו. ובפ"ט דפרה מ"ד. ואין להקשות אם כן מה מקשה ה"ס [כריתות כ"א א'] ל"ל מחשבה תעשה חתיכה שלו מחשבה. ר"ל הרי בשעת חתיכה חושב שהיה לאכילה. וכן נראה מפ' רש"י התם. ומה קוביא עכ"פ הרי לא דיבר. י"ל דה"ק ובי עדיף מחשבה יותר מחשבה החיתוך. והרי בכל דוכתא מעשה עדיף מדבור. עוד נ"ל דמחשבה לשויהו אוכל כהך שבמשנתנו. לא מיבעיא שחיטת ישראל לאכילה לנעמי מהני. כדמוכח ממשנתנו. ומגיד [דף י"ג]. והכי אמרינן נמי בפירוש [חולין ק"ע ב'] אוכל שחתה יכול לאכילתו לאחרים [היינו כעניים] קרי אוכל. אמנם

הוא דרדר דקרא. דיטעמל בלשון אשכנז. שמגדדין פעליו העוקצין. והגזע זולין אותו ונאכל: יו' קיכער ערבסטן. וכל המינין הללו. לכל מר כדאית ליש. אף שגדלן בני זריעה. אפ"ה סתמייהו לאכילת אדם קאיו. להכי לריבין הכשר ולא מחשבה. ולת"ק ללא חשב להק' כאוכל. ז"ל דעממיה משום דסופן להקשות כעין צבלמה.

ה הקושט מה חל יושבתי עיניו פ"ט ה"ד תגינה פ"ב ה"ד מ"י ע"ש ה"י

חלופי נרסאות

ד ושל ע"ל ה"ג ע"ל :

היספות חדשים

הבמשנה ראשו בשמי' הוא מעשה מרקה מורכבת ממ"י בשמים (ה"ט) :

משנה אחרונה

עד שימתקו. ומשמע שאינו חייב במעשר ג"כ עד שימתקו לדתן רפ"ק למעשרות שאינו חייב עד שיעשה אוכל וזה כל שלא ילא מרירותו אינו ראוי כמו שקדים המרים פ"ק למעשרות. וכל ע"י שביעית אמרי' רפ"ו דשביעית שיש בהן דקדושת שביעית האיל וראוין ע"י תיקון ומשמע דלענין עומאת אוכלין אפילו מחכמה לא מהני בהו כיון שאינם אוכל וכן ברש"א גבי שבת :

הרמב"ם הם הקלוות הרכים היואלים בקלוות השבטים צעת שמלבלבים האילנות. ועיין בפ"י הר"ב במשנה ב' פ"ח דשבת: ה וראשי בשמים. פי' הר"ב כגון אגוז מוסקאט"ו כו' . ו"ל הרמב"ם למחי השבס כולם נקראים ראשי בשמים. ר"ל קלות השבס. וזה כגון

הקנה. והקמנון. ואגוזי השבס. ונרד כו' : *והחלתית. פי' הר"ב ואף ע"פ כו' ועמ"ס במ"ה פ"א דטבול יוס' : והלות חריע . פי' הר"ב כרכוס יערי וכו' וקשה לי בצפ"א דכלאים מ"ח דתנן

פי' הר"ב כרכוס יערי כו' וקשה לי דצפ"א דכלאים מ"ח

מלאכת שלמה

שמתקו מיטמאין עומאת אוכלין משמע דעד שימתקו דמתני' דוקא ולא מהני כבישה בלחוד ומתני' דעוקצין לפרושי מיני דתני בשביעות קא אחי עכ"ל ז"ל. והתם בירושלמי פ' כל נגות דף כ"ה ובס"פ חומר בקדש דף ע"ט נמי מיייתי לה ור' יוחנן ס"ל התם לחומרה טמאמאם עומאת אוכלין ואין יתקין בכסף מעשר וקשה קת"ו זה על מסקנת פ' בא סימן שאכתוב בסמוך בס"ד :

ה הקושט וכו' נגדה פ' בא סימן דף ג"א פסקי מינה עלה דהאי דתנן במסכת פאה פ"ג ורע שבת או חרדל שהוא נותן פאה מכל אחד ואחד ולגס הארכתו ע"ש. (ג) וכתבו גם תוס' ז"ל התראה פי' רש"י ז"ל דהיינו טיאה וקשה דלעיל בגמ' אמרי' דסתמיה לאדם וחייב במעשר וא"כ טמא עומאת אוכלין והכא מסיק דכל הני אין טמאמאין עומאת אוכלין ואין נקמין וכו' וי"ל דדוקא כחזר סתמיהו לאדם כדקתני מתני' דאיתיה לעיל בגמרא. דתנן בס"ג למעשרות הדיקה והאוזב והקורנית שכתנר אם היו שמתין חייבין א"כ שני מניין הן עכ"ל ז"ל. וגם הר"ש ז"ל הקשה כן על פי' הקונטרס. עוד כתב ובס' בא סימן מסים כה ואמר ר' יוחנן נמנו וגמרו שאין יתקין בכסף מעשר ואין מיטמאין עומאת אוכלין ע"כ. ועיין במ"ס בפ"ה דפרה ס' ג' הפני

תפארת יבין

במלה דעתו. מדה"ל כחושב על עץ צעלמא שיהיה לאכילה. וסייגו דנקט לה הכא מדאיתירי במחשבה : (ג) מלת זר' נמלאטו במשנה על ב' אופנים. ששנוכר בשם דבר כגון תבילי זרדין [שנת קצ"ו ב]. הוא מין קנים. וכן פי' רש"י ע"ס. חמנס כשחבר בפעל. כגון מזרדין בחילנות [מ"ק דף ג' א']. ע"ס פי' רש"י דר"ל חותך ענשים ויבשים שבאילן. וא"כ לולבי זרדין דקאמר הכא. היינו עלין ארוכין כלובצן שגדלין מהקני' שנקראים בשם זרדין. דרק הקני' צעלמן נאכלין בלי שום תיקון. כמ"ס רש"י בצוויא דשבת ע"ס. ולא העלין : (ד) ר"ל עלין שגדלין מסרי הקקרא ערל. והוא פרי אדמה שדומה לגנון. כך כתב בערוך. וי"ל שהוא ויינטער עזאף : (ה) עלין ארוכין הגדלין ממין כלל הנקרא ויולדער קאלאקאזיע : (ו) ר"ל עד שימתקם ע"כ כבש ב"ין או חומץ או ע"כ שוכבשם במים ומלח. ואפ"ג דכל המאכלים דלא חזו לאכילה עד שיבשלו או אפ"ס הים מקט"ו. הנהו שאני מדיש בני אדם זורקין אותן. לפיכך דוקא דלעביד בהו מעשה לאכילה. גלי אדעתיה לשוויינה אוכל : (ז) דלעת יוונים

אוחן: והעדל. מין ירק דומה לגנון: ועלי לוף ממין הכללים. ויש ממנו מין שקורין לו לוף שוטם: עד שימתקו. דלא חשיבי אוכל. אלא לאחר שבזשים אותן ויולא מהן מרירותן : פקיעות . כעין אבטימים קטנים וכן מרים. ורבותו פירשו דלעת מדברית . ואין הלכה כר"ש :

ה הקושט. כך שמו בלע"ו . ובצרכי . והוא נמנה עם סממני הקטורת : והחמס . יש שפירשו זגנביל . ויש שפירשו קמנון : וראשי בשמים . אגוז מוסקאט"ו ונרד . וכיוצא בהם שנתנים ריח ערב : התיאה . מין חלמית : והלתית . כך שמה בצרכי. ואפ"פ שריחה רע . רגילים ליתן ממנה במונות : הלת הריע . כרכוס יערי . וקורין לו

רגילים ליתן ממנה במונות : הלת הריע . כרכוס יערי . וקורין לו

חזון נחום

לרוב ואין של גינה מאיין חשיבי להו דגדה ואלי אולערי' תנא למתיי ע"כ פי' דמשולשין ולפיין ללוף השועה דכיון דתנא עולשין סתם תבשע אפילו עולשי שדה והעטם דכיון דשנת שביעות היא אפ"ג דבשאר שני שבות לא אכלי ליה אינשי מחבו דמרים הם בשנת שביעות אכלי ליה וא"כ ה"ו ללוף השועה דאפ"ג דבשאר שני שבות לא אכלי ליה אינשי עד שימתקם בשנה שביעית אכלי ליה כלא מחיקה וכיון דאכלי ליה מטמא עומאת אוכלין דעולשי שדה וקדושת שביעות חלה עליהו וגם הר"ב ז"ל נ"ל דלכיון כיון דקמ"ל דקדושת שביעות חלה עליהם כלא מחיקה אפ"ג דלא חשיבי אוכל בשאר שני שבות ואינו מטמא עומאת אוכלין קמ"ל דכיון שהוא שנת שביעות אכלי ליה אינשי ומטמא עומאת אוכלין וקדושת שביעות חלה עליו וכן נראה מדברי הר"ב נבי עולשין דהא כהא תליא דכל דמטמא עומאת אוכלין קדושת שביעות חלה עליהם שיהיה שבות שבוט שיהיה שנת שביעות אכלי ליה אינשי ומשמע ע"א וה"ו לגבי לוף השועה כולל"ך כאת דבר דס' ז"ל אלא שהראש"ם לא חילק בין שנת שביעות לשאר שני שבות כו"מ : בענין מייטבו דהם ז"ל מפרשים דלא כהר"ם סריליי' שכתב שאינו טהב כס' קדושת שביעות א"כ מ' חתיק. גם הרמב"ם לא הוכיח בפ"ו דה' שביעות נלקחה כולל האמת דקדושת שביעות נוהג בהם כלא מחיקה ודלא כהר"ם סריליי' גם לדבריו א"י לייש בא דקאמר היחשמי ולא כן וכו' יע"ש ו"ל הרמב"ם פ"ו מה' מעשר שני לולבי זרדין והמרוכין עד שלא ימתקו א"ן נלקחין אחר שימתקו נלקחין אבל הלוף והחרדל והסורגוסין ושאר כל הנכשין בין שמתקו בין עד שלא ימתקו נלקחין ע"כ וגדלה דהאי לוף פקח הוא דלי שועה יש לו דין לולבי זרדין ומרוכין :

ה התיאה והחלתית. (עיין מלאכת שלמה אות ג.) ותיקון הראשון הוא פלפלין מטמא עומאת אוכלין מכלל דאין חייבין במעשר דהא הני בשרק בא סימן כל שחייב במעשר מטמא עומאת אוכלין ואמאי לא מייב במעשר מ"ס מורע בגמיר דאמרי' בפ' בכל מערכין דמתעשרין ורע ירק ואמרי' ורע בגמיר למאי הו' ואמר ר' יוחנן מאוס דלאבטיס לא הו' לנס פלפלין א"ן שחוקין אותו ומעטינן וכו' את הל"י וי"ל דפלפלין כעייטבו לא הו' לטיבול אלא ע"י דבר אחר שגדלין אותו כמים כמו שאנו עושים הן לא הו' לא מייבין במעשר אבל דבר נרבי שחוקין אותו ומעטינן בו ל"י אפילו כעיים כעין אדם מוטל פתו כמלה ח"י אפילו כלא טבול הו' לאכילה לאחר ששחק אלא שאין בו חשיבות אוכל כ"כ שיהו שחוקין אותו אם לא לזרז טיבול ולא דמי לפלפלין דלא הו' אלא לטיבול ע"כ ועיין עוד ע"ס וקת"ו קשה דהא כהא סתמא משמע דהו' כמו פלפלין דהא אמרי' בשרק בא סימן סתם שבת לכמן עשיה ופרס"י לכמן דכותשן אותו ונתתן אותו ככותשן ועיקרו שבתו שנתבלין כל אוכל דהאי ללו לעמא עביד דהא עיקר ע"כ משמע שאין דרך לאכולו כעיים ולא הו' אלא ע"י טיבול ועכ"י מייב במעשר מ"ס פלפלין וי"ל דשבת הו' כמו רע בגמיר דבלא טיבול הו' לאכילה אלא שאין בו חשיבות כ"כ שיהו שחוקין אותו אלא

תפארת ישראל יבין

קאלאקאזיעטען בלשון אשכנז. ויש אומרים דלחטטע ריבען מרים : (ח) אינן נחשבין אוכל עד שימתקם. אבל מחשבה לחוד לא מהני בהו . ולת"ק במחשבה לחוד נחשבין אוכל. מיהו אפשר דלת"ק אפילו כבשן אינן נחשבין אוכל . מדמרים מאד . והאובלן בצלה דעתו אלל כל אדם : (ט) קאסטוואורלעל. והוא אחד מסממני הקטורת : (י) אינגווער בלשון אשכנז . וי"ל שהוא קמנון לימאט ראהר בלשון אשכנז : (יא) מוסקאטנס . וי"ל נעגליין בל"א . ולהרמב"ם כהן . הוא שם כולל לכל השבטים המזכירים בל"א . וראשי . ור"ל מוצחרי בשמים (וי"ל דאין לנקות לפ"ו א"כ למס ה"ס לר"ך תנא להוכיח קושט וחמס ברישא . וכי ס"ד שאין כולל בשמים מביחרים . אלא הי"ט עמא מאוס דקושט וחמס הם שרישם סתחת הקרע . ואין כוללים בהם ראשי בשמים . ותי"ט לא חוקבי אדמתי תנא רק קושט וחמס . ואם מוז תבאים את אלו . ולא שאר מיני בשמים הנזכרים בבחינת דקדושת . וכ"כ כל מיני בשמים שזכרתי בפנינו וקלדרתום וכדומה . אלא מאוס דהך כוללים במלת ראשי בשמים . ורק כהשמים אין דין כך רק קושט וחמס . ודו"ק : (כב) מין עשב ששמימן כהבשיל לריוח : (כג) עגליאון בלשון אשכנז . והוא ג"כ מין עשב מרים : (כד) סעפפער בלשון אשכנז : כרכוס

ורגילי לתת אותו בלחם כו' עיין מ"ש בשם הראב"ד במשנה ג' פ"ה דערויות : ז *קרבן דבר, עיין בדבור לקמן] :
ארא שהוא נלקח בכסף מעשר. והכא לא פליג ריב"ן דאמר במשנה ה' שכל שאינו מטמא טומאת אוכלים אינו
 נלקח בכסף מעשר. והלכה נמי כמותו. דקור שאני. דחזו ע"י שליקה ופיגון. והוי כבהמה וזיה נקחת בכסף
 מעשר. משום דחזו ע"י שחיטה וביטול. וקור נמי לאחר שליקה ופיגון. מטמא טומאת אוכלים. אבל קודם שליקה
 דלא חזו. לא מטמא. ומ"מ ניקח.

הרס. ובימות הגשמים הוא מתקשה : בעץ לכל דבר נש). אלא שהוא נלקח
 בעץ לכל דבר. ואינו מטמא טומאת (בכסף מעשר פ). בפניות (א) אוכלין (ב).
 אוכלין : נלקח בכסף מעשר. דפרי
 [מפרי] וגדולי קרקע הוא : בפניות.

תמרים שלא בשלו כל לרכן : באוכלין. ומטמאים טומאת
 אוכלין

עליה שם אוכל. ולא דמי לקור שמחוטר שליקה ופיגון. ואי
 בפני טמאה לאכילה. א"כ גם לא תהיה נקחים בכסף מעשר ע"כ. וקשיא לי דהא דתנן לכל דבר. היינו דבפ"ג דערוזין
 דף כ"ח מיייתי ברייתא [הביאה ג"כ הר"ם במתני' דהכא] וקתני קור נקח בכסף מעשר ואין מטמא טומאת אוכלין כו'
 רבי יהודה אומר קור הרי הוא כעץ לכל דבריו אלא שנקח בכסף מעשר. ואמרין רבי יהודה היינו ט"ק. אחר תבין

מלאכת שלמה

תינוח כחוספתא קור ניקח בכסף מעשר ואינו מטמא טומאת אוכלין
 בפניות ניקחות בכסף מעשר ומיטמאין טומאת אוכלין ר' יהודה אומר
 קור הרי הוא כעץ לכל דבריו אלא שהוא ניקח בכסף מעשר בפניות הרי
 הן כפרי לכל דבריהם אלא שפטורות מן המעשר ע"כ. פי' קור רך הנוסף
 על הדקל ככל שנה קודם שימות הגשמים ויתקשה קרי ליה קור
 וטוב למאכל הוא. ניקח בכסף מעשר דפרי מפרי וגדולי קרקע הוא.
 ואינו מיטמא טומאת אוכלין ללא אוכל הוא ואפילו חיטב עליו. ר' יהודה
 אומר קור הרי הוא כעץ לכל דבריו אלא שניקה בכסף מעשר. פי' בכל
 מערבין פריך ר' יהודה היינו ט"ק עממי האמר אבין שלקו ופיגון איוב
 בינייהו ורבה מסוק ברכה איבא בינייהו דלת"ק צורא פרי האדמה ור'
 יהודה שהכל נהי' בדבריו. בפניות תמרים שלא בשלו כל לרכן עכ"ל ז"ל
 אלא מתני' גומא אינה שם בדפוס וגם לא בפירושו ז"ל אינו יודע ורס
 נאמטה. ופי' הרמב"ם ז"ל קור הן עוקי התמרים בתחלת נמיחתם ורס
 מכוסים בקרום. ופי' הרא"ש ז"ל קור הרי הוא כעץ לכל דבריו והוא
 כעץ לענין טומאת אוכלין ואפילו חיטב עליו ולא דמי להא דר"ח ויחנן
 דן טרי לעיל אם אינם מטמאין טומאת אוכלין אף הם לא ילקחו בכסף
 מעשר דאני קור דחזו לאכילה ע"י שליקה ופיגון והוה כמו בהמה
 וזיה שניקה בכסף מעשר אע"ג דלא חזו השתא לאכילה כיון דחזו ע"י
 שחיטה וביטול וקור נמי אחר שליקה ופיגון מטמא טומאת אוכלין ע"כ.
 וכן כתבו חוס' ז"ל שם בעירוזין וגם בפ' זא סימן :

חזון נחום

איפכא דת"ק דקאמר קור ניקח בכסף מעשר ואין מטמא ט"א כלל קאמר
 ואפילו שלקו ופיגון ואחר ר"י למיחר קור הרי הוא כעץ לכל דבר וכו' כלומר
 הסעם שאמרין וז"ל שאינו מטמא ט"א אע"פ שניקה בכסף מעשר אינו אלא משום
 שמהה הרי הוא כעץ לכל דבריו אע"ג דחזו לאחר שיגון ופיגון ומינה דאם שלקו
 ופיגון מטמא ט"א ומש"ס פסק הרמב"ם דשלקו ופיגון מטמא ט"א דפסק כסתם
 מתני' אע"ג דחזו דלאו לדבין התי"ט קשה דהא קי"ל דסתמא דמתני' פדיק
 כלע"ד וכן מוכח לשון הרמב"ם ז"ל דיקט לישא דר' יהודה וסתם מתני' קור
 הרי הוא כעץ לכל דבר ואחר"כ כתב ואם שלקו ופיגון מטמא ט"א ולדברי חוס'
 דהרמב"ם מפרש דרש"י דר' יהודה הרי הוא כעץ לכל דבריו משמעו אפילו שלקו
 ופיגון לא הו"ל למקט האי לישא כלל דהו"ל דבר והפכו וזו ראייה שאין עליה
 תשובה לע"ד. וכל זה לשיטת הרמב"ם. אבל לפום קושטא דמילתא דברי הרמב"ם
 הם ככ"ע ר"ל כיון דת"ק בן לר"י דכוחו ט"ל דאם שלקו ופיגון מטמא ט"א דקיי"ל
 אבין ורבה הלכה ככבוד בר מיש"ל א"כ. והכי איתא התם אחר אבין שלקו ופיגון
 איבא בינייהו מתקין לה רבא מי איבא למי"ד שלקו ופיגון לא והתי"א טעור והשיל"א
 אין מטמאין ט"א עור ששלקו ופילו שחיטב עליה מטמאין ט"א אלא אחר רבא
 איבא בינייהו ברכה ע"כ. הא קמן דלענין ט"א לא פליגי לרבא דקיימא לן בוותיה
 ומההי על הת"י"ט א"ל לא בשנית בזה. ובפרק השני דין ט"ו כתב הרמב"ם דין
 טעור והשיל"א שלקו משמעוין ט"א כי הם דלא יחד חידוש מהקור ששלקו דהא
 בקור אליבא דאבין אית ביה פלוגתא ביבא דשלקו ופיגון וליא תבה כהו פלוגתא :
הכפניות. לא ידעתי למה השמיט הרמב"ם דין הכפניות לענין מעשר :
 דגים

דגים
 בפניות כאוכלין י"מ בפניות הן תמרים קטנים של דקל זכר :

אלה שהוא מ"י ז"ל מ"ס
 מע"ס הל"ח כפניות מ"י מ"ס
 מ"ס ט"א ה"ג :
 הלופי גרסאות
 ז כפניות אוכלין ד"ו ור"ד
 כפניות לאוכלין :
 תוספות הרשים
 ז הוי"ט ד"ה אלא
 שהוא נלקח כו'
 וקשיא לי כו'. ולמסקנא
 דמסיק רבא שם מי איבא
 למי"ד שלקו ופיגון לא.
 אלא דלפיגו לענין ברכה.
 לק"מ. דר"י מודה דאם
 שלקו ופיגון דמטא. ואיתא
 מתני' דהכל ככ"ע :

משנה אהרונה

מתחלה לב"ע לא
 מהני חזו לבהמה ואפילו
 לר"ע דאמר ברישא
 דבוסר מיקרי אוכל
 מיוחד לאדם מיהא לא
 מיקרי כיון דרובא
 דעלמא לשהייה עבדי
 להו :
 ז בפניות אוכל. פי'
 הרב תמרים שלא
 בשלו כל לרכן ע"כ.
 ובספ"ק דערלה מפרש
 בערוך שמדר הם
 נקראין כפניות ע"כ.
 ואם נפרש כאן ג"כ
 שלא בשלו וערוך שמדר
 לא יתכן כלל דפריש
 מ"ס מעשרות תני
 התמרים משיטלו שאור
 ומשמע התם דתקמי
 הכי לא חזו לאכילה.
 ואפילו לאחר דקודם
 שטיטלו שאור נקראין
 שמדר היכי תני הכא
 כפניות אוכל הא קודם
 שטיטלו שאור לא חזו
 לאכילה. והרא"ש כתב

יבין

ובדומה דלא נעמי אישבי להכי דלשלקויהו ולמכיליהו. וגם השתא פדין לא חזו
 וגם דמיו להיות ע"ז בעלמא. והכי בכל הרך מילי לא דמי קור כלל לבהמה חיה
 וגם כפניות לקטוהו בכסף מעשר שני. אלא ש"כ ז"ל כתי' היתם [שערוזין ל"ח ז'
 ד"ה קור]. דדוקא בנשמים שפיר קאמר ריב"ז דכמו שמתחם התי"ט שיתן כהכבול
 מתחב אוכל לענין לקטוהו בכסף מעשר שני. מה"ט מ"י נחשב אוכל לענין קבלת
 טומאה. אבל בקור מדכסופי להקשות לא נעמי אישבי אדעתא לאכלו. ולכפי לא
 מהכב אוכל לקט"ו. אבל לענין לקטוהו בכסף מעשר. כיון דאינו גדולי קרקע
 והוא השתא רך וחזו לאכילה. לא משנתנין אסופו להקשות ושרי לקטוהו בכסף מעשר
 שני : (א) הר"מ והר"ב נושא כליהו פורש דכפניות היונו
 תמרים שלא נתבטלו כל לרכן. ומשמע דע"כ אפשר ליה להשתבש
 כל לרכן. אלא ששלקו קודם זמנן. אהמנס בערוך ערך כפן.
 פי' דהיינו מיון תמרים שאינו מתבטלן בחילון לעולם. [ונערוך]
 ערך נסן כתב דכפניות הן תמרים של דקל זכר. דלא חזו לאכילה רק כפעריין
 הן קטני כהילן. וגם לא אינו מוטעמים כל כך. ולכשיגדלו לא כלל לאכילה כפי
 חילוס כ"ה"ס [פסחים דף כ"ב ז'] משמע שיש ב' מיני כפניות. דהרי מתחלה כפי
 ה"ה"ס שם לאוקמה דכפניות היינו שלא געו עדיין להיות פרי. ובסוף הסוגיא מוקי
 לה ה"ה"ס דכפניותא היינו נדעתי. ופי' רש"י שם דהיינו תמרים של דקל זכר.
 שמתמרים שזו אינו מתבטלן לעולם. ומיחזין אותן כסלין שפשיין מכמות תמרים.
 ונחזו מתבטלין. וכן מלתי"א אח"כ בעירוזין [פ"ח ב' ר"ג ז'] ה"ה"ס דמי ש"ס
 כפניות. הוא כולל לכל התמרים שלא נתבטלו עדיין. רק דכפניות של דקלים וקנים
 פיון דכפיתבטלו כראוי לא חזו כלל לאכילה. לפיכך כהוון עדיין כפניות זכו נגמר
 פרוין. אע"ג דלא חזו כל כך לאכילה. אבלי כפניות של נקבה. כיון דכפיתבטלו
 יסיו רחויים לאכילה עפי מהשתא. לפיכך כפניות שלקו לא חזו נגמר שני. ומשם
 במשקל מוכח דמתמרים מיירי כפניות נקבה. דנקטותן מיו קת. וכן כפיתבטלו
 לגמרי. יסיו רחויין לאכילה משם. לפיכך לא משתבש נגמר פרי לענין מעשר. אבל
 כפניות של זכרים. גם למעשר סיו נחשבין נגמר פרי : (ב) ר"ל הו"ל אוכל
 ומקבל

תפארת ישראל

ובדומה דלא נעמי אישבי להכי דלשלקויהו ולמכיליהו. וגם השתא פדין לא חזו
 וגם דמיו להיות ע"ז בעלמא. והכי בכל הרך מילי לא דמי קור כלל לבהמה חיה
 וגם כפניות לקטוהו בכסף מעשר שני. אלא ש"כ ז"ל כתי' היתם [שערוזין ל"ח ז'
 ד"ה קור]. דדוקא בנשמים שפיר קאמר ריב"ז דכמו שמתחם התי"ט שיתן כהכבול
 מתחב אוכל לענין לקטוהו בכסף מעשר שני. מה"ט מ"י נחשב אוכל לענין קבלת
 טומאה. אבל בקור מדכסופי להקשות לא נעמי אישבי אדעתא לאכלו. ולכפי לא
 מהכב אוכל לקט"ו. אבל לענין לקטוהו בכסף מעשר. כיון דאינו גדולי קרקע
 והוא השתא רך וחזו לאכילה. לא משנתנין אסופו להקשות ושרי לקטוהו בכסף מעשר
 שני : (א) הר"מ והר"ב נושא כליהו פורש דכפניות היונו
 תמרים שלא נתבטלו כל לרכן. ומשמע דע"כ אפשר ליה להשתבש
 כל לרכן. אלא ששלקו קודם זמנן. אהמנס בערוך ערך כפן.
 פי' דהיינו מיון תמרים שאינו מתבטלן בחילון לעולם. [ונערוך]
 ערך נסן כתב דכפניות הן תמרים של דקל זכר. דלא חזו לאכילה רק כפעריין
 הן קטני כהילן. וגם לא אינו מוטעמים כל כך. ולכשיגדלו לא כלל לאכילה כפי
 חילוס כ"ה"ס [פסחים דף כ"ב ז'] משמע שיש ב' מיני כפניות. דהרי מתחלה כפי
 ה"ה"ס שם לאוקמה דכפניות היינו שלא געו עדיין להיות פרי. ובסוף הסוגיא מוקי
 לה ה"ה"ס דכפניותא היינו נדעתי. ופי' רש"י שם דהיינו תמרים של דקל זכר.
 שמתמרים שזו אינו מתבטלן לעולם. ומיחזין אותן כסלין שפשיין מכמות תמרים.
 ונחזו מתבטלין. וכן מלתי"א אח"כ בעירוזין [פ"ח ב' ר"ג ז'] ה"ה"ס דמי ש"ס
 כפניות. הוא כולל לכל התמרים שלא נתבטלו עדיין. רק דכפניות של דקלים וקנים
 פיון דכפיתבטלו כראוי לא חזו כלל לאכילה. לפיכך כהוון עדיין כפניות זכו נגמר
 פרוין. אע"ג דלא חזו כל כך לאכילה. אבלי כפניות של נקבה. כיון דכפיתבטלו
 יסיו רחויים לאכילה עפי מהשתא. לפיכך כפניות שלקו לא חזו נגמר שני. ומשם
 במשקל מוכח דמתמרים מיירי כפניות נקבה. דנקטותן מיו קת. וכן כפיתבטלו
 לגמרי. יסיו רחויין לאכילה משם. לפיכך לא משתבש נגמר פרי לענין מעשר. אבל
 כפניות של זכרים. גם למעשר סיו נחשבין נגמר פרי : (ב) ר"ל הו"ל אוכל
 ומקבל

יבין

הוא ונאכל. אבל בחורף מתקשה להיות עץ ולא חזו לאכילה :
 (ב) חמקט"ו. ומבטרינו עליו שהכל. ואין מערבין בו [כפירותין]
 כ"ה ב' : (ג) : (ד) מדקוניהו לאכילה. והוא גדולי קרקע ופרי מפרי
 [הוא] דלא פליג הכא ריב"ז דכפליג לעיל בהש"ס ה'. וקיי"ל התם כותוים. והכא
 קיי"ל כסתם מטמאין. ו"ל דקור שאני. דחזו על ידי שליקה ופיגון. ולפיכך ראוי
 לנקחו בכסף מעשר שני כדי לשלקו ולאכלו. ואע"ג דהשתא קודם שליקה לא
 חזו. עכ"ל כולל בשאר משאין שאינו ראוי לאכילה חזו אפ"ה נקח בכסף מעשר שני.
 וכ"כ לוקחין בהמה וזיה אף שריבין שחיטה. וכן מסיק הש"ס [שערוזין ל"ח ב']
 דקור בשלקו ופיגון ל"ע מיתבש אוכל לכל דבר [ודלא כרבינו תי"ט]. וליפוך ג"כ
 קודם שליקה עכ"פ נלקח בכסף מעשר. משא"כ לענין שיקבל טומאת אוכלין קודם
 שליקה. אע"ג דאפשר להקטו. עכ"פ כיון דהשתא לא חזו אינו מקבל טומאת אוכלין.
 אבל כהוון דהמה לפיל כמיני בשמים קי"ל כרבינו דמיון דהן עמון אינו אוכל לעולם.
 רק מדתו לחבל כהן הקדוש מתבטל ליה אוכל לענין מעשר. א"כ גם לענין שיקבל
 טומאת אוכלין נחשבינהו אוכל מה"ט דכ"ה יתקן כהן המאכל. ולא מתבש כהסר
 מעשה רבה כשילקו ויבטלו בקור. כך כתבו החוספות [דהו דף י"א ב' ד"ה אם
 ניקח]. וכן כתב גם הר"ם הכא. אהמנס תמהוין מאל. כה"ס בקור מה"ט אינו
 מקבל טומאה. אע"ג דכפיתבטלו יסיה ראוי לאכילה. עכ"פ השתא כשהוא חזו אינו
 ראוי לאכילה. וליפוך ראוי מקבל טומאה. וקשה ובי ס"ד דכל מאכל חזו לא יקבל
 טומאה. אע"ג כשכשכשבלו יסיה חזו לאכילה. והרי משה ערובס לפיטין כפרקין
 [מ"ח] דגנים חיון מקבלין טומאה. והכי אמרין נהי [פסחים י"ט ב'] דמתע
 שמתא ככבש חזו. ועוד בשאר דוכתי טומאה. וקשה ובי ס"ד דכל מאכל חזו לא יקבל
 קיימו. דהכי אפילו חיון מקבלין טומאה. משא"כ קור לא נעמי ליה אישבי אדעתא
 דהכי לאכלו שלקו [שערוזין כ"ה ב']. או דמתא קריי טמאי כיון דסופו להקשות.
 וגם השתא שהוא חזו לא חזו. א"כ מה ראייה חיונית עובא. מה אמרת תסם שמתא נלקחו בכסף
 מעשר שני. כמו שמתא ליקח כהמה בכסף מעשר שני אע"ג דלא חזו לאכילה עד
 עמדו להשתע. אם י"ל התם. משום דלשחיטה עומדת. וגם אין כושו
 עמדו להשתע מזהם שם אכל. אבל מ"ל שחזו מותר נמי בכסף מעשר קור

ח רגו חולין סג ספיקא
מ"י סג ע"ג כ"ו

שלקו וטגנו איכא בינייהו. משמע ודאי דה"ק לר' יהודה אפי' שלקו וטגנו אינו טמא. ולת"ק אס שלקו וטגנו טמא. דלא אמרי' הכי הוא כען. וכן פירש"י ומש"ה גמי פסק הרמב"ם בפ"א מהמ"א [הלכה י'] דשלקו וטגנו מחטמא משום דאתאן לת"ק. והשתא הכא במתני' דקמי' הכי הוא כען לכל דבר היינו כר"י. דאפילו שלקו וטגנו אינו טמא. אבל התוס' שם בעירונין [ד"ה קור] תירלו בענין אחר דגבי קושט ואיך דלעיל ודאי אי חזי לאכילה הוי אוכל וספיר קרינא ביה מל האוכל אשר יאכל. אבל הכא

קור לא מיקרי אוכל. כיון דסופו להתקשות. ולא נטעו דיקלא ארעמא דקורא. ומ"מ נקח בכסף מעשר. דהשתא הוא כך והוי פרי מפרי. אע"ג דלא הוי אוכל. ע"כ : **בפניות אוכלין ופטורין מן המעשרות.** עיין [מ"ט] בפ"ו דגדה משנה ה' : **ה רע"א** אס יכולין לחיות. בנוסחת הרמ"ם ו"ל מטעה שאין יכולים לחיות : **שפסח**

משנה אחרונה

דליטסחני שאין מתבטלין בלין ותולטין אותן ומתיחין אותן בכלי ומתחממין שם ומתבטלין וניהא דמיקרי אוכל אהר שנתבטלו בתלום וחו לאכילה ופטורין מן המעשר שאין גידולי קרקע. אלא לפ"ו יש לתמוה דכריס דמאי תני לה דפטורין מדמאי ומאי איריא מדמאי אפילו ודאי פטורין כדתני הכא. ולכך נראה דכפניות דהכא ודאי היינו ניסחני דפ' מקום שנהגו. ונכולות תמרה דמאי היינו בוציא לומר וכדמפרש הר"ם בליק פירושא שהם תמרים שמתיחין אותן באילן להשתק ע"כ. ור"ל שאין מלשמןק בזמנם כדרך שאר התמרים וזרין להשתות על האילן יותר ומחך זה הם כמו הפקר. ויש לתמוה שהרמב"ם פ"א מהמ"א העתיק משנתנו זו לענין טומאה שהכפניות אוכל ומטמאין טומאת אוכלין. ויספח דפטורין מן המעשרות לא העתיק בה"ל מעשר ולא מלאתיו כשם מקום. וגבי נובלות תמרה כתב רפ"ג מה"ל מעשר שובלות התמרה הן שלא הטילו שאור וכתב הכ"מ שפ"ה צירושלמי. ותימא הוא דכל שלא הטילו שאור אפילו בזרין פטורין כדאמרי' ריש מ"ב משמרות וכו' רמ"ם פ"ב מה"ל מעשר דין ה' ובפירושו מפרש כאן כפניות עוקצי תמרים ובפס"ק דערלה מפרש לולבי דקליס וכו' ז"ל :

מלאכת שלמה

ח דגים מאימתי וכו' חולין פ' בהמה המקשה דף ע"ד א"ר יוחנן ר' וסי הגלילי וב"ש אמרו דבר אהר ר' וסי הגלילי דאמר התם כברייתא דבן פקועה דהיינו בן ע' חי הנמאל בהמה שנסחטה טמא. טומאת אוכלין אס נגע בטומאה ואפי' הוא חי וב"ש שאמרו כאן לדגים משילדו הוסיבו כמתים כיון דלויס טעונים שחיטה לוימא דבן פקועה מקבלין טומאה ואפי' הן חיים עדיין והתם אמרי' דדג מקרטע איכא בינייהו פ"א אב"ש ור' עקיבא קאי אע"ג דתרווייהו מהיים מטמו הא איכא בינייהו דלכ"ס דג מקרטע טמא פירוש חוס' ז"ל דהיינו שדולג וקופץ בחווק ולר' עקיבא סבור כיון דאס זורקי במים הוא יכול לחיות ומקרטע לשון כח וחיות גדול כמו שהיזא בערוך מדאמרינן בילמדנו וכו'. אבל מאי דבין ב"ה ור' עקיבא מפורש בהדיא דלכ"ה דוקא משמותו ע"כ. אבל יש מפרשים דקאי אב"ה ור' עקיבא דלכ"ה דג מקרטע פ' מפרש אינו טמא ולר' עקיבא טמא דתו לא חיי וכוון שייכס בו כסלע בין ספיריו :

ר' עקיבא אומר אס יכולין לחיות כך היא גירסת הרמב"ם ו"ל אבל הר"ם והרא"ש ז"ל גרסי מטעה שאינם יכולים לחיות. טמא אס נחשב שאר האילן כמו יד לזה אס לאו ולא אפשטא : לפיכך

ח דגים מאימתי וכו' . כתב הרמב"ם פ"א מהמ"א כל האוכלין שסם מנ"ח אינו מקבלין טומאה עד שימותו שם כבהם חיה ועוף אפי' שפדין הן מפרסין מקבלין טומאה ודגים מאימתי מקבלין טומאה משימותו עלד כהם טרפס ומתעורר כהם מתגדנדין רבי יוסי דכבר פסק אס הם תשובין כמתים הואיל ונטרפו או אינן מקבלין טומאה עד שידמו ולא יתמדדו ע"כ. וכתב הפ"ט ז"ל כל האוכלין וכו' הכי משמע בפרק העור והחוטב ובפ"ג דעוקצי דלגנין טומאת אוכלין כל שאינם יכולים לחיות מיקרי אוכל אע"פ שמפירסות אפי' לגבי טומאת נבלות בענין שמתים שאין התם דכתיב כי ימות ע"כ. ואי הדל לשון זה מנוגט אלא דכתיב דהמה ערובה הוי כר"ס העור והחוטב שחוטב בהמה עמאה לכנעני ומפירסות מטמאה טומאת אוכלין אבל לא טומאת נבלות עד שימות דהמה ריבה לעמא טומאת אוכלין מהה שריכס לעמא טומאת נבלות אבל לר"ך שריכס בה חיה שריכס שחוטב ע"כ. ור"ל שריכס בהמה טמאה או ישראל לשראל בהמה טמאה אבל כנעני שחוטב בין לו בין לישראל בין טמאה בין טמאה וכן ישראל שחוטב בהמה טמאה לישראל שחוטב לא שחוטב אוכלא כחמיטה במ"ש רש"י ז"ל סג והרמב"ם העתיק המעשה בפרק ג' י"ט. אמנם הא ודאי קפס על הכ"מ דר"ע הוא דאמר מטעה שאין יכולין לחיות מקבלין טומאה וליה הלכתא כותיה אלא ככ"ס דאמרי עד כ"ה עולה וכוו ספק הרמב"ם לגבי ד"ס. ויראה דהמות הר"ב ז"ל דע"כ לא פליגי כ"ה עולה דר"ע ואמרי עד שימותו אלא כדגים דלית כהו שחיטה הלך לענין שוי אוכלא לע"א מיתה הוי כקוס שחיטה. אמנם כבהמה חיה ועוף דלית כהו שחיטה חיקך

חזון נחום

יבין תפארת ישראל יבין

פ"ה מאלולין ס"ו] ואמרינן בש"ס שם מה בינייהו. א"ר יוחנן דג מקרטע איכא בינייהו. ומי' התוס' שם דהאי מתי בינייהו לא קאי אב"ה ור"ע. דהרי טובא איכא בינייהו. דלכ"ה לר"ך שימות ממש. ולר"ע סגי בלא יתקיים כתיים. אלא אב"ה ור"ע קאי. דלמרווייהו מקט"ו כחוטב עדיין חי. והואל מה בינייהו. ומתוך דג מקרטע איכא בינייהו. היינו שמדלג בחתך היה והנה. דלכ"ס כיון שכלל אפי"ג שהוא עדיין חוק ומדלג מתכס כחוטב ומקבל טומאה. ולר"ע כיון שמדלג יכול לחיות ולחיות במים ואין מקבל טומאה. אמנם מרש"י שם נראה דמאי בינייהו קאי בין כ"ה לר"ע. דהרי פירש. מקרטע היינו ששפסר עדיין. אבל יכס בו בין ספיריו כסלע. דהו כשחוטבו למים. לא יכול לחיות. עד כאן בשו"ט. וא"כ אי יומא דרש"י כהתוס' ס"ל דמאי בינייהו קאי אב"ה ור"ע. הוי מוקי לה רש"י בייכס בו כסלע איכא בינייהו. הרי ככ"ה ז"ל כ"ס כמת חטוב. וברי ג"ס ור"ע תרווייהו ס"ל דר"ע שריכס את ממש. וכוון לכ"ס דס"ל מאיטרו. ובין לר"ע דס"ל מטעה שאינו יכול לחיות. תרווייהו מודו דשיכס בו כסלע. שאינו יכול לחיות. וכמת חטוב. והדרת קוביא לדוכתה כמאי פליגי. אלא ע"כ דרש"י ס"ל דמאי בינייהו קאי אב"ה ור"ע. ומשני דג מקרטע איכא בינייהו. דלכ"ס דס"ל משמותו. לפיכך אף שיכס בו כסלע וכופו לחיות. ע"כ כיון דמקרטע עדיין חי הוא ואין מקבל טומאה. אבל לר"ע כיון שיכס בו כסלע. אפי"ג שמדלג בחתך. ע"כ סופו למות ומקבל טומאה. אמנם בין לרש"י בין להתוס' מטום חז"ל. הוי תרווייהו ס"ל דהא דקאמרי ב"ה משמותו. דהיינו שמוותו לגמרי. וקיי"ל כותיהו. וקפס והרי זה סותר למה דאמרינן [כתב ק"ו ב'] הדר דג כשמת מאקוס שהוא לוד ועומד והואילוי למה ששיכס בו כסלע בין ספיריו מייב משום טעולת בשמה. והרי קיי"ל [בהרמב"ם פ"א משבת]. וא"כ קפס הלכתא אהלכתא. דמ"ס לענין חיוב שבת דייכס בו כסלע כבר חשיבין ליה כמת. ומ"ס לענין טומאת אוכלין לא חשיבין כמת. עד שמת ממש. ואי"ל דממש הכי כמותה מקלין. דאפילו טומאה לא חשיבין [ככ"ה דף ו' א'] ליתא. דהיינו במילי דרענן אוכלא למימד דהקילו רענן גבה. אבל הכא חידו' ואילוי דלארימא

ומקבל טומאה ונקחין בכסף מעשר. והיינו משום דחו למתקן על ידי חור [מיכו לענין כרס. כיון דלא חוו כעיייהו רק על ידי שמתקן באש. דין ככל שירות שלא נתבטלו ותיקין ע"י ביטול באש. למעכך עלינו שהכל [בא"ת ר"ב ס"ב]. וז"ל דמ"ט נקט תנא לשון אוכלין. דר"ע רק כחובלין ולא כפרי. אבל ר"י דכתיבא [בעירונין ב"ב] נקט בפנייתא הכי הוא כפרי לכל דבר. והיינו דכפנייתא מודה לת"ק שם למעכך עליו בורה פרי האדמה. להכי נקט לשון פרי. וכל זס דלא כרבינו תו"ש הכא ד"ה אלא. שכתב דאשנתו כר"י התם אחיא. וז"ל עוד דעדתק לפול בפלוגתא דר"ע ורבי"ז. רק ענין ונוסד. והכא נקט לר"ע רק כפניות. ש"ס דאשר קודם שירות קודם שנתבטלו לר"ע אינו אוכל בשעמון עשין [וכ"א ר"ב ס"ב] : סג] מדלגא גמר פרוין עדיין : **ד** דכל זמן שכן חיוין במים אינו מקבלין טומאה : **ה** דמדלין לריבין שחיטה. משנלודו הרי הן כמתים [ב"ך כתב רש"י [חולין ע"ה ב']. ולפיכך לג"ס גם בן פקוע אינו מקבל טומאה מה"ס. וכן מוכח מטוביא דהתם. רק דאין קיימא לו דכל דבר חי אינו מקבל טומאה. ואפי"ה לא יקט בן פקוע. רק דגים לרביטא. דלע"ג דמשנלודו ויניתן כך חון למים וימותו מעמון מוד. אפי"ה ס"ל דמקט"ו. ומכ"ס בן פקוע. מיהו ל"ל דמשנלודו דקאמרו ב"ש. היינו כהוליא כרסת או כהס. אבל בלון ועודן במים. לא מהי סברת הוליא שחיטה שיקבלו טומאה. דא"כ גם קודם שנלודו מתי. ולא עוד אלא אפילו הוליא מהמים ותל עלייהו קבלת טומאה. אס חור והחזיקו למים. פרת מתייטו טומאה. דגים מרשות כהו לכאן [ועיין רפ"ג דטהרות ודוק] : **ו** ר"ל רק כשימותו מחטבו אוכל לקבל טומאה : **ז** [ב"ש חולין דף פ"ה א'] נכסין מטעה שאין יכול לחיות. וא"כ פ"כ גם לפי גירסתו ס"ג. אס יחזירוים למים יחזרו לחיות או אינו מקבלין טומאה. וכן פ"י הר"ב. וקיי"ל ככ"ס [מכ"ס ז"ל :

ח ב"ש אומרים משילדו. מיד חטובין כמתים כיון שאין עטונים שחיטה. רש"י בחולין דף ע"ה. ולפ"ו משמע דה"ה כהגדים פליגי כה"ג. ואפשר דמילתי' דר"ע מטעה שאין יכולין לחיות לא שייך בהגדים אלא כדגים שחיותן במים ועטמים כשחזירין למים יכולין לחיות וכחגבים לעולם אינו חיון אחר גידותן : **ר** ר"ע אומר אס יכולין להיות. ובחזון הגירסא מטעה שאין יכולין לחיות ופירש"י משיכס כסלע בין ספיריו דכשבת חייב עליו הטאת משום טעולת בשמה. ומשמע דלכ"ה אפילו יכס כסלע נהי דכשבת חייב עליו אינו מיימא טומאת אוכלין כל זמן שהוא חי חס"ג דיכול לאוכלו ואין עטון שחיטה לא אכלי להו איכסי במים דאיכא משום כל השקט כדאיתא ב"ר ז' פ"י י"ג ואיכא גמי לער כ"ס :

ט חלב בהמה טהורה מ"ה
מ"ה מ"ה חלב טהור מ"ה
ד"ה מ"ה מ"ה מ"ה מ"ה
ט"ה מ"ה :

תוספות חדשים

ב במשנה דגים טמאים
פ"ו . והרמב"ם סס
הלך ג' פסק לדגים
ותננים עמאים לדין
כשם ול' מתשבה רחית
כג"מ שם בהג"ט כ"ה .
ותנן דהרמב"ם ג"ס
נחשבה קטנים במקום
טמאים ע"כ :

משנה אחרונה

ט חלב בהמה טהורה .

יכתב הרמב"ם

אבל חלב היה טהורה
כיון שמוחר זבאכילה
מעמא טומאת נבלה
ע"כ . ולפ"ו ה"ה חלב
בהמה טהורה אחר
נחמה זבאכילה מעמא
ודקמתי לעיל מ"ג חלב
בשוקים א"ל מחשבה ולא
הכשר נבלה האסור
מיידי . אלא שהתוס'
בבב"ב דף י"ד כתבו
דהא דחלב נהורה
בשוקים א"ל מחשבה
והכשר . דלא מעשה
דוקא מהלב האסור
כיון תותב קרום וקלקף
אלא כל שרוא קרוי
חלב ע"כ . ונראה לדעתין
מחשבה לרוב קלמתי
דזה וזה א"ל מחשבה .
אבל לענין הכשר חלב
הנזר ודאי לריך הכשר :

אין טומאה טומאת

נבלה . ומיהו לענין

איסור קריב עליו אף

מאס נבלה ופסוק הוא :

לפיכך א"ל הכשר .

פ"ה הרב אבל מחשבה

בעי מידי דהוה אצברה

דכשי מחשבה בכ"מ

דלעיל וה"ה חלב בעי

מחשבה בכ"מ . והא דתני

לעיל מ"ג חלב

בשוקים א"ל מחשבה

היינו בטוהרה דוקא

כמ"ס שם ודלא כהר"ם

והרא"ש והרב שם

דמשרי לה אף בטמאה

וה"ה להעמידה וכבר

כתבתי לעיל בזה אלא

שכאן רחיתי בם

משנת הכמים שכתב

מ"ס הרב דנעי

מחשבה היינו ככפרים

דבשוקים א"ל כמ"ס

הרב לעיל מ"ה

הרב דרבה פ"ה הרב לעיל

אין עיקר דכשי . ומה

שכתבתי בספר מ"ה

מפ"י הרמב"ם כאן

שכתב ו"ל אבל מחשבה

[ד"ה הרי זה] : ט חלב בהמה טהורה . אבל לא היה
טהורה . כיון שאמר ואכול לא חללוהו [אמרן] חלב שאסור
בזבאכילה . טהורו לך . ולא חלב היה טהורה . שמוחר זבאכילה .
הרמב"ם , והיא ברייתא בפ"ח דזבחים דף ע' . ומ"ס הר"ב
שנתגבלה . וכ"פ הר"ם . והיינו
שכתבתי בש"נ לעיל משנה ג' . דשחטה
בשוקים א"ל הכשר . והרמב"ם מחלק
בין נחשבה לגשחטה . לענין הכשר
שרץ . שכן לשונו בגמ"י . ואין נראה
שכן דעת הר"ב . דראייתו של
הרמב"ם מנבלת טוף טמא . והר"ב

פירש

ט חלב ער) בזהמה טהורה ע"ה) . אינו
מיטמא טומאת נבלות ע"ו) . לפיכך הוא
צריך הכשר ע"ו) . חלב בהמה טמאה .
מיטמא טומאת נבלה ע"ה) . לפיכך אינו
צריך הכשר ע"ה) . דגים טמאים * .
והגבוי

הבשר . לעומת אוללים אם לירך פחות מכות . לפחות מזבחה כדפרש"א לעיל . אבל מתשבה ודאי בעי . מידי דהוה אצברה

מלאכה שלמה

ט לפיכך הוא צריך הכשר פ"ה הכשר מים והכשר שרץ : ובוד פ"ג
דלכות טומאת אובליו ס"ו י' כתב מהר"ק ו"ל דנראה
לו שהרמב"ם ו"ל גרים דגים קטנים והגבוי קטני וכו' וגבי דגים
טמאים והגבוי טמאים פסק בדחתינו בחוספתא דגים טמאים והגבוי
טמאים הרי הן מיוחדים לאדם ולריבוי הכשר ולא מחשבה ע"כ :

דיתור של תלמי . כגופן דדגרי הראב"ד אלא חוק אלא מורה מקום למאי דקאמר ולא נגמרת דמילין ומטוב לא עלה על לבו להחליט המאמר ולומר דהרי הן

כמוצרכין אלא שהקשה עליו כיון שאין הדבר מפורש בשום מקום ענין לו דבר זה ולכנסוהו כההה פנים לומר דליף לה מבטורים כן נלע"ד ביאור דברי הראב"ד ואין

בהם נפתל ועקש . ועיין שם בספר בני ועקב בחידושי הרשב"א שהעתיק שם . ואף אם נאמר דאין שפעת איטרין לענין שבת דלא שמעין ליה ממתי' דשקלין

אחתי קשה דה"ל למתי תרווייהו אילן שפעת וכן אילן שיבש ו' אכל יבשו פירותיו כו' פ"י בלילין שלא נשפח ולא יבש הרי הן כמוצרכין לענין שבת . עיין

בפשי"י ואלו ז"ל כתלושין במקום כמוצרכין והכוונה דאי אילן חרתי דיבש האילן והפרי כהא דרבי מודה לו הראב"ד ו"ל וכדנשעין למחר קמן כפ"ה . ובה"ל שבת

פ"ה כתב הרמב"ם תלמי שיבשו באיביהו וכן אילן שיבש פירותיו כו' הוולס מהן בשבת חייב אש"ם שהן עקורין לענין טומאה ע"כ . וקשה תרווייהו ל"ל דהיינו

תלמי שיבשו באיביהו היינו אילן שיבשו פירותיו כו' דהא ודאי אין לחלק בין תלמי שיבשו פירותיו כו' אש"ם שם אמאי גבי שבת אילן שיבשו פירותיו כו' ולא כתב כה"ם לענין

שפך על מים כה"ל שבת אש"ם שהן עקורין לענין טומאה והרב ככל סבר בני יתקב הקשה שם אמאי גבי שבת אילן שיבשו פירותיו כו' ולא כתב כה"ם לענין

טומאה אילן שיבש וכו' פירות ותנין ליה ו"ל ו"ל דל"ל דכולהו כי הרדי ניהו וכן הכי וכן הכי לענין שבת תשיבי כמוצרכין ולגבי טומאה כתלושין ומאס הכי לא

דק למיקט גבי שבת הכי וגבי טומאה הכי כע"ל . ולי א"י הדל לא כן אידי עמדי כתיבולו אלא דהא דהא ודאי אילן שיבש ה"ל למיקט שיהא כה"ל שבת אש"ם ועוד

אילן שיבש מדין אילן שפעת יליף ליה הרמב"ם וכלילן שפעת אחרין נגמרת דהי כתלושין אף לענין שבת . אמנם הדבר הקשה למה הכתיב דין אילן שפעת לענין

שבת . ועוד אי אמר דבשילין יבש מציילן אפטר קריב לוודאי שהפירות שבו גם כן יבשות הן ובין דליכא חרתי בשילין ודברי הן יבשות הן ודאי נראה דהולס

הפרי בשבת שפך וכן נראה מדברי רש"י בפרק העור והרובע גבי הא דתניא יבשו הרי הן כמוצרכין דמוקדשין ליה לענין שבת כפשי"י יבשו פירות האילן שלא נשפח

הרי הן כמוצרכין ע"כ . משמע דכוונתו לומר שאילן דכרייתא כפייהו הוא אילן לא כפייהו אילן אלא שהפירות שבו הוא שיבשו וא"י הוא דהו כמוצרכין לענין שבת

והתלושין לענין טומאה . אבל אי הוה שיהיב יבש הוה כתלושין שהפירות אף לענין שבת ואם כן א"ל תמאס כחושלס דהכא בשילין יבש מציילן גם מציילן גם הפרי שבו יבש

הוא הולבו בשבת פטור . והנראה על דל הדוקה לומר כי מה ש"ל הולכו הרמב"ם לכתוב בשפן שבת לא דין אילן שיבש אש"ם אלא שיהיב מים אש"ם שבת ככר

כתב שם חייבו הקרייה הוא מאס שפוק דכר מגידולו וכוון שהאילן נשפח או יבש לגמרי דהו כנשפח הרי אין כאן עוקר דכר מגידולו ופטור וכוון שכתב דתלמי

שיבשו באיביהו וכן אילן שיבש פירותיו חייב שהאילן הוא לא אלא שהפרי שבו יבש עוקר דכר מגידולו ופטור . ודעתו שיש דברים אלו מן הדוקה . דא"ש בעת לא מלתי דבר נאות מה :

ט חלב בהמה טהורה כו' . עיין בחי"ט שכתב שהרמב"ם מחלק בין נחשבה לגשחטה לענין הכשר ואין כן דעת הרב דראייתו של הרמב"ם מנבלת טוף טמא

והרב פירש בהדיא כמש"ס ג' פ"ק דטהרות לריך ג"כ הכשר שרץ ע"כ וכפ"ה מ"ה שאר אבות הטומאות כתב הרמב"ם ו"ל חלב בהמה טהורה שמתה אם

הוכשר במשקין המצורין הרי הוא כבולין יאשאין ואינו ככשר נבלה ע"כ :

ט חלב בהמה טהורה . שנתגבלה טהור מטומאת נבלה
דכתיב ויקרא [ו] וחלב נבלה יעשה לכל מלאכה ואפילו מלאכה
הקדש במשמע : לפיכך הוא צריך הכשר . דכיון שאין סופו
לעמא טומאה חמורה . דהכי ק"ל פ"ק דטהרות . דכל שאין
סופו לעמא טומאה חמורה . היינו
לעמא אדם וכלים . לריך הכשר : חלב
בהמה טמאה מטמא טומאת נבלות .
דלא טהרה טהרה אלא חלב של
בהמה טהורה שנתגבלה . דכתיב
חלב נבלה וחלב טהרה ילאח חלב
בהמה טמאה שאין לה טהרה . לפי
שטרפסחה ושחטפסחה . שוה : וא"צ
הגבוי

ט חלב ער) בזהמה טהורה ע"ה) . אינו
מיטמא טומאת נבלות ע"ו) . לפיכך הוא
צריך הכשר ע"ו) . חלב בהמה טמאה .
מיטמא טומאת נבלה ע"ה) . לפיכך אינו
צריך הכשר ע"ה) . דגים טמאים * .
והגבוי

הבשר . לעומת אוללים אם לירך פחות מכות . לפחות מזבחה כדפרש"א לעיל . אבל מתשבה ודאי בעי . מידי דהוה אצברה

חזון נחום

פירות כו' לאו משמיה דנפשיה אחרין הראב"ד אלא משמיה דגמרא ואלעיל דקאמר

ולא נגמרת דמילין קאי והכל דיבור אחד וה"ק ולא נגמרת דמילין דאמר ה"ס

אבל אם יבשו בו פירות וכו' והכוונה דלא אורח להאי דינא ה"ל לתנא למתניס

גבי הא דתניא אילן שפעת וכו' פירות הרי הן כתלושין יבשו וכו' פירות כמוצרכין

הרי הן כמוצרכין ה"ל לומר דמקום אילן שפעת וכו' אילן שיבש וכו' פירות הרי הן

כן כתלושין כיון לשבת כיון לטומאה . אבל אם יבשו בו פירות כמוצרכין הרי הן

כמוצרכין דהו דבר לענין שבת והפכו ואין שפעת ככר שמעין ליה ממתי' דשקלין

ולא נגמרת דמילין ומטוב לא עלה על לבו להחליט המאמר ולומר דהרי הן

כמוצרכין אלא שהקשה עליו כיון שאין הדבר מפורש בשום מקום ענין לו דבר זה ולכנסוהו כההה פנים לומר דליף לה מבטורים כן נלע"ד ביאור דברי הראב"ד ואין

בהם נפתל ועקש . ועיין שם בספר בני ועקב בחידושי הרשב"א שהעתיק שם . ואף אם נאמר דאין שפעת איטרין לענין שבת דלא שמעין ליה ממתי' דשקלין

אחתי קשה דה"ל למתי תרווייהו אילן שפעת וכן אילן שיבש ו' אכל יבשו פירותיו כו' פ"י בלילין שלא נשפח ולא יבש הרי הן כמוצרכין לענין שבת . עיין

בפשי"י ואלו ז"ל כתלושין במקום כמוצרכין והכוונה דאי אילן חרתי דיבש האילן והפרי כהא דרבי מודה לו הראב"ד ו"ל וכדנשעין למחר קמן כפ"ה . ובה"ל שבת

פ"ה כתב הרמב"ם תלמי שיבשו באיביהו וכן אילן שיבש פירותיו כו' הוולס מהן בשבת חייב אש"ם שהן עקורין לענין טומאה ע"כ . וקשה תרווייהו ל"ל דהיינו

תלמי שיבשו באיביהו היינו אילן שיבשו פירותיו כו' דהא ודאי אין לחלק בין תלמי שיבשו פירותיו כו' אש"ם שם אמאי גבי שבת אילן שיבשו פירותיו כו' ולא כתב כה"ם לענין

שפך על מים כה"ל שבת אש"ם שהן עקורין לענין טומאה והרב ככל סבר בני יתקב הקשה שם אמאי גבי שבת אילן שיבשו פירותיו כו' ולא כתב כה"ם לענין

טומאה אילן שיבש וכו' פירות ותנין ליה ו"ל ו"ל דל"ל דכולהו כי הרדי ניהו וכן הכי וכן הכי לענין שבת תשיבי כמוצרכין ולגבי טומאה כתלושין ומאס הכי לא

דק למיקט גבי שבת הכי וגבי טומאה הכי כע"ל . ולי א"י הדל לא כן אידי עמדי כתיבולו אלא דהא דהא ודאי אילן שיבש ה"ל למיקט שיהא כה"ל שבת אש"ם ועוד

אילן שיבש מדין אילן שפעת יליף ליה הרמב"ם וכלילן שפעת אחרין נגמרת דהי כתלושין אף לענין שבת . אמנם הדבר הקשה למה הכתיב דין אילן שפעת לענין

שבת . ועוד אי אמר דבשילין יבש מציילן אפטר קריב לוודאי שהפירות שבו גם כן יבשות הן ובין דליכא חרתי בשילין ודברי הן יבשות הן ודאי נראה דהולס

הפרי בשבת שפך וכן נראה מדברי רש"י בפרק העור והרובע גבי הא דתניא יבשו הרי הן כמוצרכין דמוקדשין ליה לענין שבת כפשי"י יבשו פירות האילן שלא נשפח

הרי הן כמוצרכין ע"כ . משמע דכוונתו לומר שאילן דכרייתא כפייהו הוא אילן לא כפייהו אילן אלא שהפירות שבו הוא שיבשו וא"י הוא דהו כמוצרכין לענין שבת

והתלושין לענין טומאה . אבל אי הוה שיהיב יבש הוה כתלושין שהפירות אף לענין שבת ואם כן א"ל תמאס כחושלס דהכא בשילין יבש מציילן גם מציילן גם הפרי שבו יבש

הוא הולבו בשבת פטור . והנראה על דל הדוקה לומר כי מה ש"ל הולכו הרמב"ם לכתוב בשפן שבת לא דין אילן שיבש אש"ם אלא שיהיב מים אש"ם שבת ככר

כתב שם חייבו הקרייה הוא מאס שפוק דכר מגידולו וכוון שהאילן נשפח או יבש לגמרי דהו כנשפח הרי אין כאן עוקר דכר מגידולו ופטור וכוון שכתב דתלמי שיבשו באיביהו וכן אילן שיבש פירותיו חייב שהאילן הוא לא אלא שהפרי שבו יבש עוקר דכר מגידולו ופטור . ודעתו שיש דברים אלו מן הדוקה . דא"ש בעת לא מלתי דבר נאות מה :

ט חלב בהמה טהורה כו' . עיין בחי"ט שכתב שהרמב"ם מחלק בין נחשבה לגשחטה לענין הכשר ואין כן דעת הרב דראייתו של הרמב"ם מנבלת טוף טמא

והרב פירש בהדיא כמש"ס ג' פ"ק דטהרות לריך ג"כ הכשר שרץ ע"כ וכפ"ה מ"ה שאר אבות הטומאות כתב הרמב"ם ו"ל חלב בהמה טהורה שמתה אם

הוכשר במשקין המצורין הרי הוא כבולין יאשאין ואינו ככשר נבלה ע"כ :

דגים

יבין

א"ל לריך הכשר מים ושמן . י"ל דלא נקט אלא דבר הליך הכשר בכל

מקום . אבל חלב טהורה שחטה . דקת ככפרים לריך הכשר לא איירי בה . אי ימי

חלב ככפרים לא לריך לחתי לריך הכשר וכדכבר תני לה לעיל במשנה ב' :

ע"ה) דכש"ס כזית ממנה . מעמאה לאדם וכלים כבשרה ממש :

ע"ה) דחשילו לא הוכשר בתים ולא נגע בשך מעמא לאוכלין .

[ואין להקשות פשיטא דנבלה לא עדיף מאד א"ל הטומאה . דמטמא לכל דבר בני

הכשר מים : י"ל דמיידי נבלה חמשה רב פחות מכות . שאין בה טומאת נבלה

וזרפו לשאר אוכלין שכבר נטמאו מחקום אחר . וכשהוא יחד כבייה אש"ג שהפחות

מכות לא הוכשר . מלעוף לו ומטמא לאוכלין . מיהו כך פחות מכות נבלה . להרי"ב

לריך עכ"פ מחשבה ככפרים קודם הכשר . ולתוס' גם בשוקים לריך מחשבה קודם

הכשר . דלא עדיף מוכר של נבלה טמאה לריך מחשבה [ועיין מ"ס כס"ד לעיל

בזה הכלל ס"ו ר' ו] . ואין להקשות מה קמ"ל דמלעוף איתו ח"י כזית . פשיטא .

דמה נבלה חמורה טומאת אוכלין גבי דברים . דנבלה מעמאה ככות . ומטמאה

אדם וכלים . וא"ל הכשר . שח"ל טומאת אוכלין . לריך שיהי בו כבייה . ומטמא

דק אוכלין ומשקין . וליך הכשר . אם כן טומאת נבלה חמורה טומאת אוכלין

והרי כל חמור מלעוף להל . ולא איפכא [כמעילה פ"ד מ"ד] . י"ל דקמ"ל דע"ג

דלחמו כזית לא הוכשר . והרי בו אין טומאת נבלות [דוק] : (ס) מקום :

י"ל

וא"י בעי מידי דהוה אצברה דכשי מחשבה בכ"מ לריבוי מחשבה ככפרים הוא דבור אחר וקאי

אדגים והגבוי דתני לריבוי מחשבה ככפרים ע"ו כהך שאין אוכלין מלויין והמדפים לא עשה הספק בין הדבורים . ובהר"ם יש הספק בין הדבורים . ובלא"ה מדברי הרא"ש

י"ל

ר' עובדיה מברטנורה עוקצים יש צריכים פרקג תוספות יום טוב קפה

ציונים

ביום שבת
ביום טוב

דבעיה מחשבה בכל מקום. כדחנן לעיל: וצריך מהשבה בכפרים ולא בשווקים. אבל הכשר לריבין בכל מקום: י בורת דבורים וכו'. אם היא מחוברת בטיט. הכל מודים שהיא כקרקע. ואם הינה מונחת על גבי יתדות. הכל מודים שהיא ככלים. לא נחלקו אלא שמונחת על גבי קרקע. ואינה מחוברת בטיט: ר"א אומר הרי היא כקרקע. ונקנית בכסף. בשטר. ובחזקה. וכתבין עליה פרוזבול. שטר שכותבים בית דין למלוה שמסר להס כל חוב שיש לו. שלא תהא שביעית משמטתו. ואין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע. וחובבים שטמים. צריבין מחשבה

משנה אחרונה

אין ראיה לראיה קאי בשעת הרב לעיל וגם הר"ם ודבריהם ז"ע כמ"ל: צריבין מחשבה בכפרים ובשווקים דליבא עובא דאכלי ליה לא בעי מחשבה. ולא דמי לנבלת בהמה טמאה דבעיה מחשבה חף בשוקים דהתם אובא תרי דהויין ולא אכלי ליה והבא ליבא אלא חד דיחוי שהם עמואומש"ל בשכורות. ולשון הרמב"ם בחבורו פ"ג מהט"א דניס טעוריס והביים טעוריס בכל מקום דניס ומכניס טמאים בכפרים א"כ מחשבה ע"כ והוא הפך משנתנו דקתי טמאים צריבין מחשבה. ועוד הוא נוטה קטיו ד"ל בכפרים א"כ מחשבה כ"כ בשוקים וא"כ יחין הילוק בין יתדות לפרוזבול ובכפרים א"כ בכל מקום וה"ל אחרת תרייהו בחד ליטנא. ועל כ"מ תבא להניח במקום טמאים ז"ל

פירש בהדיא במשנה ג' פ"ק דטהרות. דלריך ג"כ הכשר מים ומגע שרץ: בורת דבורים. כבר שנייה בסוף שביעית. ע"ס. וראינוי

מלאכת שלמה

י בורת דבורים כסף שביעית והתם תני לה משום פרוזבול והבא תני לה משום דין קבלת עומאה. ועיין במ"ש שם: וכתיב בנמוקי יוסף פ' איזהו נשך דף ק"ז דעל שם שהדגש עשוי כעין הלוח ודבוקות מדופן אל דופן קרי ליה בכמה דוכתי דריו"ר ריית הפת מדבוקת בתור ע"כ:

י בורת דבורים כ"ו. פ"ו הרמב"ם סוף מסכת שביעית דמאי דלחרי כנח והרודה מאנה נשבת פטור היינו אבל חייב מלחוח על כל פנים ע"כ. ואני הול תמהי עובא דהא פסק המלניע אמרין בהדיא דרנן כברי דאין זו אלא מאס שבות וכ"כ הוא ז"ל עלמו כפ' כ"א מלכות שבת וה לטוה הכולב חייב משום קולר לפי אסור לרדות נשבת משני שהא כחולב ע"כ. משמע שאין שם כי אם איסור בעלמא וכ"כ ה"ה ז"ל דפסק בהכנסת ז"ע ואולי ז"ל דלמריין בתוספתא דכפרים מחוברת בטיט הכל מודים שהיא כקרקע לכל דבר ואם הינה מונחת ע"ג יתדות הכל מודים שהיא כקרקע לא נחלקו אלא שמונחת על גבי הקרקע ואינה מחוברת בטיט וכ"כ הכי ז"ל כמ' שביעית גס פירש הרי היא כקרקע ונקנית בכסף כבעל ונחזקה כקרקע וכן פירש הרמב"ם ז"ל וכל לומר דהיא דפסק המלניע אינו במצות ע"ג יתדות וזה דוחק שהיה לו לפרש ועיין בדברי התוס' פסק המוכר את הכות ד"ה הרי היא כקרקע וכו' וז"ל דכ"כ דכ"כ ז"ל אי פ"ו הרמב"ם עולה לוי מהכנת הש"ס ע"כ. ועוד דמסוגיא דפסק המלניע מוכח דהוא פלוגתא דר"א ותכניס דר"א אומר דהרודה חלת דבש כשת חייב תוצא היוד כ"מ לוקה ארבעים ותכניס אומרים אחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות היא עומה פלוגתא דמתני' דידן ותרייהו בחד גוזה סליק דהא אמרין ענה דמתני' פסק המוכר דעמיס דר"א דתיב ויטבל אהו ביערת הדבש וה"ל אמרין התם על אותה כתייתא ולי אותה כתייתא אינוי כמות ע"ג יתדות הרי חף זה שוקר דבר מגידולו ומה חייב ר"א תעתי ומלקוח ואלא כבר אמרו בתוספתא ה"ל דמגות ע"ג יתדות הכל מודים שהיא כקרקע כחופו הרמב"ם דמתני' מלקוח אליבא דרנן לריך יטוב:

משמיהה

תפארת ישראל יבין

הרמב"ם [פ"ג מאובלין ה"ג]. וז"ל דחייבי בלא ניגר עליהן הרשת דלי כפתא מחוקין אודאי ניגר עליהן הרשת. ובכר היבשו [ובמכשירין פ"ו מ"ג ומכ"ב פ"ו מאובלין ה"ג]. וז"ל עוד דמה"ט לא כלל ליה תנא כדני הך דמשה כ"י. דהרי כולה לריבי מחשבה והכשר ואפילו עמא נגשת הרמב"ם דניס ומכניס טמאין א"כ מחשבה לריבין הכשר. ובמ"ל. אפילו הכי קאש דהוא להתיא לתלמידיה כדני הך דמשה א"י. אע"כ דניס ומכניס לא פסקין ליה הדין בשאר הריבין הכשר. מהתליה כדו באם ניגר הרשת או לא: [פ"ג] במחובר לקרקע בטיט. כ"ע לא פלוגי דדניו כמחובר. ובביתא ע"ג יתדות. כ"ע לא פלוגי דדניו כחולב. כי פלוגי במצות ע"ג קרקע. ואינו מחובר ביה בטיט: [פ"ג] לכל מילי. לקנותה בכסף ושטר. וחזקה. ולקניה חבשה מנטלטלין. והמוכר כל קרקעיתו איז הקדישן או לתמן. גם זו בכלל. והוא הדין לענין שאר מילי: דפרוטבול

הכשר דמלחא דפשיטא הוא דלמה ישתנו משאר אובלי' ומה"ט נמי לריך למיתני דבכפרים לריבין מחשבה דסד"א דכ"מ לא בעו מחשבה כשאר דניס מבוחר פ"ו דמכשירין:

י בורת דבורים. שנייה כבר בסוף מסכת שביעית והתם תני לה משום פרוזבול והבא תני לה משום דין קבלת עומאה. ועיין במ"ש שם: וכתיב בנמוקי יוסף פ' איזהו נשך דף ק"ז דעל שם שהדגש עשוי כעין הלוח ודבוקות מדופן אל דופן קרי ליה בכמה דוכתי דריו"ר ריית הפת מדבוקת בתור ע"כ:

ואינה

בשנה ומקבלת
שומאה במקומה
ודוקא אחר שמרסק וכו' כח
כמתני' ללקחן :
י בהר"ב ד"ה וכתובין
עליה פרוזבול כו'
כישיש ללוה קרקע כו'.
דלא שכיחי שילוח אדם
משחזר למי שאין לו קרקע
ומילתא ללא שכיח לא
תיקון גיב רבנן טו'
הרשב"ם כ"כ דף ק"ז
וכ"כ הרמ"ב :

וראיתי עכשיו עוד דברים ראויים להסוף בה :
ואינה מקבלת שומאה במקומה . וה"ל מה עעס נקט
גבי שומאה במקומה דאין חילוק בין במקומה .
בין שלא במקומה . דהא לאו מוזכרת היא . ואומר רבינו
חס דלא במקומה מקבלת שומאה .

ואינה מקבלת שומאה במקומה . דהוי כמחזיר שאינו מקבל
שומאה : והרודה . מחלות דבש שכתובה בשבת . חייב חטאת.
כחולש ממקום חבור . דכתוב (שמואל א' י"ד) ויטבול חיטה ביערת
הדבש . וכי מה ענין יער אלל דבש אלא מה יער החולש ממנו
בשבת חייב חטאת . אף דבש הרודה
ממנו בשבת . חייב חטאת :

כיון דמטלטלים אותה ממקום למקום .
ודמי לשאר כלים שבבית . וגזרו בה
רבנן שומאה . דילמא אחי לחילופי .
הו"מ פ"ד דב"ב דף ס"ו :

עליה פרוזבול . ואינה מקבלת שומאה
במקומה (ה) . והרודה ממנה בשבת(תו) .
חייב חטאת (טו) . וחכ"א אינה בקרקע .
ואין כותבים עליה פרוזבול . ומקבלת
שומאה במקומה (ה) . והרודה ממנה(ט)
בשבת פטור : **יא** חלות דבש (י)
מאימתי מיטמאות משום משקה(יא) .
בש"א משיחרר(יב) . ב"ה אומרים
משירסק

הרודה ממנה בשבת . כחב
הר"ב דכתוב ויעבול
וגו' ביהותנן כתיב . ובדבש במקום
גידולו מיירי . הרשב"ם שם :

יא משיחרר . כחב הר"ב
ל' למחר
ריב . והרמב"ם בפירושו הקשה על
זה

משנה אחרונה
ואינה מקבלת שומאה
במקומה וכתבו
התוס' הא דנקט גבי
שומאה במקומה משום
דלא במקומה גזרו
דאחי לחילופי כשאר
כלים ע"כ . ולמאי דפי'
לעיל דכולה מתני' בדבש
עמנו מיירי שהוא הוי
כמחזיר ל"א . ויחא
בפשיטות דהא דחשיב
ליה כמחזיר היינו משום
שהוא מקום גידולו ודמי
לגורו שעלו בו עשבים
החולש ממנו בשבת חייב
כדאמר במ"ם שכת דף
פ"א והיינו דקתני
במקומה דפשיטא שאם
רדה איתו פשט אחת
מכוורתו והחזירו לתוכו
שוב אינו השוב כמחזיר
אלא כשאר חפץ המוגח
בכלי . אבל במקומה
מקום גידולו חייב
כמחזיר . והא דתני לה
גבי שומאה ה"ל לשאר
מילי דחשיב אלא משום
דפשיטא לן בכל דוכתא
שהדבש מקבל שומאה
והוא א' משבטע משקין
הלכך הבא דאמר אינו
מקבל שומאה הוצרך
לומר במקומה . והל'
חממה אז כולה מתני'
בדבש עמנו איירי אמאי
תני לה כולה בשלן נקב'
אין בוחבין פליה
פרוזבול ואינה מקבלת
וכו' היינו משום דלפי
האמת פתרייהו פליגי
בכוורת עממה כשהיא
מחזרת ובדבש אפילו
אינה מחזרת ותיק'
לשון נקבטע משום ככוורת'
ובל"ה אשכחן במ"ם
כלים ומ"ם א"לית הכית
פתא ופליגי עממה

יא משיחרר (י) (עיון ח"י"ס ד"ה משיחרר) . וכלאח דבכרי הרמב"ם
כמי' מרפסן איברי שאמר אמר החס רב כהנא דבש ככוורת
אינו יולא מדיי מאלל לטולג ופדק מהל דהילי דבש ככוורת לא אוכל ולא משקע
ומזרי לה כר"א וכבר כתב כל זה הר"ם וכו' וכתבו החוס' אינו יולא מדיי מאלל
לשולש תימה לר"י דכחשכת מכשירין שכיב דבש כהני' ו' משקין כו' ע"כ . ויש
לחשוב מה מקום לחמיה זו והתייחס הוא פשוט ורב כהנא דבש ככוורת קאמר
ומדברי הרמב"ם נלמד הו"מ כהנא ע"כ . ויש עוד דהא חנן במתני' בברייתא חלות דבש

נחום
מאימתי מיטמאות משום משקה וכי פי' שעד עתה פ"ה אוכל אלל משירסק הוי
משקע ועיין ב"ש הרמב"ם דלדכיה לפרושיה אדרי פירושי פי' רבש"ם ופי' ר"י ונראה
דשנייה עוליס כהנא חלד ועיין בדברי הרמב"ם במיבוי פי"א דנראה שאין מפסיק
עם פי' רישוק דפי' דפי' המבנה דזוק :
יב הי"ט ד"ה אר"ש בן חלפתא כו' ואעפ"כ דהא רבינו הקדוש להקדים חלפתא
הוא גדול השלוש עד שפסוקי ראו להקדים . של ריב"ל כו' למדנו מדבריו ו"ל ש"כ
דברי

יבין
דפרוזבול אינו כחב רק כשום קרקע ללוה [בשביעית פי' מ"ו] .
לח תקט שיעול פרוזבול . לכל ענין פרוזבול
תקנתא דרבנן הוא . שלא ימנעו מלהלוות זה לזה . משאש
שופסיד חובו [בגין ל"ז א'] . ודאי אינו מנעו שילוח לאדם משאש
לו קרקע . מדאינו בטוח חובו . ולהכי מדאינו מנעו שאעפ"כ
ולוה לו . מילתא דלא שכיחא לא עבדו רבנן תקנתא . כך פירש
רשב"ם בשם זקנו רש"י ז"ל [ב"ב ס"ו א'] . וכך כתב גם הרמ"ם
כאן . אמנם הרשב"ם [שם] פי' מדעת עמנו . דמשום הכי אין
פרוזבול כחב רק ע"ג קרקע . משום דכל היתר פרוזבול הוא .
מדתב המלוה לב"ד מוסרי לכס חובי . הו"ל כגבוי . ולא קרינן
ציה לא גבוי . א"כ ה"מ כשיש להלוה קרקע שלא יכול להצריחו
הוא לים שפיר כאילו כבר גבוהו ב"ד . משא"כ במטלטלין :
(ה) ר"ל דוקא צעומדס במקומה שיחד לה שפעמוד שם בקביעות
אינה מקבלת שומאה . בין היא בין הדבש שבמכסה . הא כשאינה
עומדת במקומה הנוטח לה . גזרו בה רבנן שומאה . מדדמי
לשאר כלי בית המטלטלין . ויקילו גם בהן . הא צאינן מילי
דנקט תנא אפילו בשאר דוכתי דינה כקרקע . מדליכא למגזר בה
נדי' [כך ר"ל דעת התוספות [ב"ב ס"ו א'] . אבל לרשב"ם שם . גם לשאר
מילי דינה כמטלטל כשאינה עומדת במקום המיוחד לה . ורק בשומאה קטע
מקומה . משום הדבש . דסד"א דגם כשטלטל הכוורת פס הדבש שכתבו . או
כשהיא הדבש מהכוורת לא יקבל הדבש שומאה אוכלין וכמ"ד לר"ק מהשנה
לאכלו קודם שיקבל שומאה [בבב"ב דף פ' ע"ב] . קמ"ל במקומה דהא שלא
במקומה גם הדבש מקבל שומאה אף שלא חייב עליו : (טו) אם הלש חלת
דבש ממוכה בשבת (טו) דמחזיר בקרקע למי . וכל דמה"ט
ב"ש כשהתיק כל הכוורת במקומה דחייב חטאת לר"א . אלא
נקט רודה לרבותא . דסד"א דוקא בעוקר הכוורת דקביע . אבל
הדבש סד"א מדתתי לריעותא שאינו דבוק בקרקע . וגם לא
קביע שהרי לבסוף יטלטל משם . לא חשבו כמחזיר קמ"ל .

נחום
מאימתי מיטמאות משום משקה וכי פי' שעד עתה פ"ה אוכל אלל משירסק הוי
משקע ועיין ב"ש הרמב"ם דלדכיה לפרושיה אדרי פירושי פי' רבש"ם ופי' ר"י ונראה
דשנייה עוליס כהנא חלד ועיין בדברי הרמב"ם במיבוי פי"א דנראה שאין מפסיק
עם פי' רישוק דפי' דפי' המבנה דזוק :
יב הי"ט ד"ה אר"ש בן חלפתא כו' ואעפ"כ דהא רבינו הקדוש להקדים חלפתא
הוא גדול השלוש עד שפסוקי ראו להקדים . של ריב"ל כו' למדנו מדבריו ו"ל ש"כ
דברי

תפארת ישראל

יבין
[גו"ל דלתי אלתריך לטולג . ולא הסתפק במאי דקאמר הכי היא כקרקע .
מסד"א דדוקא לענין דין עממה שמהא קתיב בככף שטר ותוקה דינה כקרקע .
אלל לענין מילי אחריותו לכתוב עליה פרוזבול . לא . ואי אשמעינן הו"מ תתי .
סד"א דה"מ מנוח . די"ל דאף דמלאווייתא אין דינה כקרקע . עכ"ל הסק'
ב"ד הסק' [ביבמות פ"ט ב'] . אבל שומאה דהוא איכורא . ממנוח לא ילפינן
[בבב"ב י"ט ב'] . ואי אשמעינן שומאה . הו"מ איתיה דוקא בשומאה תתי שביה
דינה כקרקע ואין מקבלת שומאה . דאשכחן שומאה לא מפד' . אבל לענין חייב
חטאת בשבת . שנקל להניח חולין בשבת לא . קמ"ל דלר"א לטולג מילי דינה
כקרקע מדאורייתא : (טו) אפילו במקומה . מיהו מדדין הדבש שם
כמאלל [ומבטע דלקמן] . נראה לי דלר"ק הסביר מים מקודם :
(פ) י"ל דה"מ בעוקר כל הכוורת לרבנן פטור . רק אידי
ד"מ נקט רודה לרבותא . וכליל כו' ס' . נקטו אינהו נמי
רודה . וס"ל לרבנן דלכל מילי דינה כחלום . וגם הדבש שבמכסה
מקבל שומאה . ולא ענין מחשבה . לקווימא לן כחכמים :
(ז) כמתני' לאכילה קאי ודינו כחולל כל עוד שיהא ככוורת
וכרבנן לעיל במשנה י' [רמב"ם פ"א מאוכלין ס"ה] : (ח) להיות חלום
אפילו כשנגע בולד השומאה . ושיחא עממא ומטמא כ"ש .
ושה"שמה ממנו רביעית עממא . נעממא גופו . משא"כ אוכל .
בשנגע בולד נעשה ולד ולד . ונעממא כ"ש . אבל אינו מטמא
אזורים עד שיהא בהמטמא כביצה קלושה . והאוכל אוכלין
עונשין אין גופו נעממא . עד שיאכל חלי פירם . שהוא כביצה :
ונחמלס להרמב"ם . וכב' בוליס לרש"י [בבב"ב פ"ד מ' מאוכלין] :
(ט) ר"ל משיחרר ריב עס הדבורים לגרשן מהכוורת . דהיינו
משעטין תחת הכוורת להצריחן [כך פירשו ק"ח מרבותינו . ומהני מה
הכחה כוס שיהיה לחיים . דילמא לאכלו . דהיי דבש ככוורת אוכל [בב"ב
דף פ' ע"ב] . וי"מ דתיחור לשון חיוסם הוא [בבב"ב פ"א מ"ג] . ולפי מ"ם
פירוש לאילוף הדבש . אף שמעורב עדיין עם השעור . וי"מ משיחרר . דהיינו
משחטוב לשחוט הדבש מהחלות . ופשיטא דהשנה הפאחד בכל מקום היינו עם
דיטר [ועמ"ם סב"ס דל"ס וכשאר דוכתי . וגם על זה תמיהי דמ"ם מתיים
וענינים

יבין
מאימתי מיטמאות משום משקה וכי פי' שעד עתה פ"ה אוכל אלל משירסק הוי
משקע ועיין ב"ש הרמב"ם דלדכיה לפרושיה אדרי פירושי פי' רבש"ם ופי' ר"י ונראה
דשנייה עוליס כהנא חלד ועיין בדברי הרמב"ם במיבוי פי"א דנראה שאין מפסיק
עם פי' רישוק דפי' דפי' המבנה דזוק :
יב הי"ט ד"ה אר"ש בן חלפתא כו' ואעפ"כ דהא רבינו הקדוש להקדים חלפתא
הוא גדול השלוש עד שפסוקי ראו להקדים . של ריב"ל כו' למדנו מדבריו ו"ל ש"כ
דברי

והכוונה על מה שבחובן : יא חלות דבש . כ"ס דב"ב מפרש הר"ב דבש המעורב עם השעור קרוי חלות : מאימתי מיטמאות משום משקה . דשיקרו אוכל הוי כדאשכחן
בירא גבי משחן וי"ק הלך וכו' . והאוכל יוא מאלל ובמשלי אוכל דבש הרבות לא טוב חלל דמהלכה למשה מסיני גמרינן דהוי משקה משבטע משקין כס"ל דמכשירין :
משום משקה . פי' הרב להיות חללה . וה"ה לממא כלים ולעמא ככ"ס וש"ל הכשר : בש"א משיחרר . משמע דב"ש לחומרך דקודם הריסוק הוא משיחרר . ולפי מ"ם
הרב רפ"ד דשטרות דלובל שבעשה משקה פתחה שומאחו כשפשתה וא"כ איכא מני קולא לב"ש החס שנימוס לגמרי ופשתה גופו . והכא אפילו לא נימוס שלא נשתנה :
ובה"א משירסק . ונראה דב"ש מדמי להו לאוכלין דאיכא דבשו מחשבה כדאמרי' לעיל כפרקין ומתשבתו משוי ליה אוכל וה"ל משיחרר דגלי דעתיה למיבדייה משקה
משבטע משוי ליה משקה והיינו דיש גורסין משיחרר . ונ"ה סברי דלא דמי דתסם משום דלא הו לאכילה ואי חייב עלי' לאוכלה הא חזי ליה . אבל הכא חייבין
גלגל

מאימתי מיטמאות משום משקה וכי פי' שעד עתה פ"ה אוכל אלל משירסק הוי
משקע ועיין ב"ש הרמב"ם דלדכיה לפרושיה אדרי פירושי פי' רבש"ם ופי' ר"י ונראה
דשנייה עוליס כהנא חלד ועיין בדברי הרמב"ם במיבוי פי"א דנראה שאין מפסיק
עם פי' רישוק דפי' דפי' המבנה דזוק :
יב הי"ט ד"ה אר"ש בן חלפתא כו' ואעפ"כ דהא רבינו הקדוש להקדים חלפתא
הוא גדול השלוש עד שפסוקי ראו להקדים . של ריב"ל כו' למדנו מדבריו ו"ל ש"כ
דברי

יא משירסם פ"י ט"ז
יב עתיד הקב"ה יסביר
ק. בשלום יושלחו נכדו
פ"ג ט"ז :

חלופי גרסאות

יב לחא כ"ג :

תוספות חדשים

יב במשנה שלש מאות
ועשרה עולמות .
ע"ן מ"ט כספר אל"ס
כ"ג מאמר גבורות ס' :

דגנסי משיהרר כלומר משיהרר מחשבה בלבו לרדות
הדבש : משירסם . כשנזכר לרדות דבש מן הכוורת .
חומכים בסכין ומזיזין חלות חלות . וזהו ריכוזן : יב עתיד
הקב"ה להגחיל לכל צדיק וצדיק . סמך מאמר זה לכאן .
להודיע בחימת המשנה מתן שכן
של דיוקים . שלומדים ומקיימים כל
מה שכתוב במשנה : שלש מאות
ועשרה עולמות שנאמר להגחיל
אוהבי

זה . לפי שהכל מודים כי דבש בכורת . אינו לא אוכל ולא
משקה . אבל הר"ב כבר כתב דסתמייהו לאכילה קיימי .
נראה מזה דס"ל דבש בכורת אוכלת הוא . אבל דברי
הרמב"ם מהחוספתא הביאה הר"ש . ודברי הר"ב כמסקנא
דגמרא פ"ה דב"ב דף פ' דבש
בכורתו מטמא עומאת אוכלים שלא
במשנה . ואף הרמב"ם תור בו
בכורתו פ"א מהט"א . ופסק כמסקנא
דגמ' . [ומ"ט הר"ב וזית דגנסי
משיהרר . כלומר משיהרר מחשבה
בלבו כו' משמע דמחשבה ממש קאמר . ולא דיבור . ועיין ספ"ה דכלים] : יב אמר ריב"ל . חשבו הרמב"ם עס
המנאים בפ"ב מ"י פקדו שהקדים לפי המשניות . ולקמן אכתוב על זה : לבל לדיק ולדיק . ר"ל לומר בין האוסר .
ובין המותר . וזה ג"כ טעם יפה לסמוך מאמר זה בסוים המשנה . לומר שגם שניהם החולקים . הואיל וכוונתם לשמים .
אוהבים הם . כך נ"ל . [אזכיר האלוק מהר"ר משה ש"י אמר . שלכך אמר לכל לדיק ולדיק לפי שמזינו שני מיני לדיקים
אחד לדיק גמור . ואחד שאינו גמור . כמ"ט רז"ל בלדיק וטוב לו . ולדיק ורע לו . כדאיחא במסכת בכרות פ"ק דף ז' . א"ג
כרז"ל [סנהדרין קח] בלדיק בדורותיו . דלגנאי ואפ"ה הכתוב קוראו לדיק] : שלש מאות ועשרה עולמות . כתב הר"ב כלומר
שהגאה וקורת רוח וכו' . כן כתב הרמב"ם . ומסיים אמנם [אריכות זמן הזה . אין סוף . ואין לו אחרית ותכלה] אבל כל
נפש שזוכה לחיי העולם הבא . לא תאבד לעולם . והוא ענין יש . ר"ל המליצות התמידים אשר לא יחקר . לפי שיש הוא
המליצות [הנמשל . ואין בו אפיסיה] . וכאילו אומר כי אוהבי [נמשלים] את המליצות [במחלטה] . ואין שם מליצות אמתי .
אלא ההתמדה . והזיוף מפסוק הזה [גם כן] גודל התענוג . על דרך משל . ומספרם יש שלש מאות ועשרה . וזה על דרך
ההעורר . בלבו . כי אוחו התענוג גדול . אמנם האמת כי כמו שאין שווי . בין הנחקר . לאשר אינו נחקר . כן אין שווי .
בין אלו המעשים אשר אללנו ואוהם התענוגים . ע"כ . ויש לי לומר טעם למספר הזה . ע"ד מדרש ז"ל בנקבה סוכב

עולמות

עס
המנאים בפ"ב מ"י פקדו שהקדים לפי המשניות . ולקמן אכתוב על זה : לבל לדיק ולדיק . ר"ל לומר בין האוסר .
ובין המותר . וזה ג"כ טעם יפה לסמוך מאמר זה בסוים המשנה . לומר שגם שניהם החולקים . הואיל וכוונתם לשמים .
אוהבים הם . כך נ"ל . [אזכיר האלוק מהר"ר משה ש"י אמר . שלכך אמר לכל לדיק ולדיק לפי שמזינו שני מיני לדיקים
אחד לדיק גמור . ואחד שאינו גמור . כמ"ט רז"ל בלדיק וטוב לו . ולדיק ורע לו . כדאיחא במסכת בכרות פ"ק דף ז' . א"ג
כרז"ל [סנהדרין קח] בלדיק בדורותיו . דלגנאי ואפ"ה הכתוב קוראו לדיק] : שלש מאות ועשרה עולמות . כתב הר"ב כלומר
שהגאה וקורת רוח וכו' . כן כתב הרמב"ם . ומסיים אמנם [אריכות זמן הזה . אין סוף . ואין לו אחרית ותכלה] אבל כל
נפש שזוכה לחיי העולם הבא . לא תאבד לעולם . והוא ענין יש . ר"ל המליצות התמידים אשר לא יחקר . לפי שיש הוא
המליצות [הנמשל . ואין בו אפיסיה] . וכאילו אומר כי אוהבי [נמשלים] את המליצות [במחלטה] . ואין שם מליצות אמתי .
אלא ההתמדה . והזיוף מפסוק הזה [גם כן] גודל התענוג . על דרך משל . ומספרם יש שלש מאות ועשרה . וזה על דרך
ההעורר . בלבו . כי אוחו התענוג גדול . אמנם האמת כי כמו שאין שווי . בין הנחקר . לאשר אינו נחקר . כן אין שווי .
בין אלו המעשים אשר אללנו ואוהם התענוגים . ע"כ . ויש לי לומר טעם למספר הזה . ע"ד מדרש ז"ל בנקבה סוכב

גבר

מלאכת שלמה

יא משירסם מלשון חלות דבש שרסקן דבשנת ר"פ חבית וקלת קשה
דבס"ק דשנת חבית ר' יוסי בר הנינה חלות דבש
שרסק מ"ט"ס ויאלו מעמון מעיקרא אוכלין והשתא אוכלין אדרבא הל"ל
מעיקרא משקה והשתא משקה כדמוכחא מחתי דהכא למשנה שרסקס
יש בהן תורת משקה נמלא דמ"ט"ס נששו משקה וכשאלו מעמון אין
ז' נולד הר"ש ז"ל : אמר המלקט כאן בהאי בבה דחלות דבש סימו
שירוש המשנה הר"ש והר"ט ז"ל ונס ה"ר יהוסף ז"ל כתב בס"א ל"ג
אמר ר' יהושע בן לוי במשנה ע"כ : וא"כ אומר אני הדיוט אשריך
משנה שנכנסת בק"ט שהיא מן התורה וילאת במשקה דבש שהיא נעשה
חלה מדברי סופרים ה' יוכנו לדבש וחלב תחת לשוננו עס ביאת משנתו אכ"ר : אמנם הרמב"ם ז"ל הביא זו הנבא לעתיד הקב"ה
וכתבה בפירושו ז"ל אט"ס שגראה שהיא מימרא היבא בסנהדרין פ' חלק דף ק' וידוע דר' יהושע בן לוי הוא אמורא כמו שגראה מתנה
מקומות מן התלמוד דפליג אר' יוחנן ואמוראי אחריו ונס דקאמר עליה בתלמודא גברא אגברא קרמית וכן כתב הר"י ז"ל בס' כל
שעה ז"ל והלכה כר' עקיבא לגבי חכמים מאוס דמסייע ליה שערל דר' יהושע בן לוי שהיא אמורא ע"כ . אכן הרמב"ם ז"ל נראה דלואיל
לטעמיה דבש' שני מעשרה פקדו דבהקדמת המשנה הוכירו ראשון לשבועה ושלשים תנאים שזכר באתו הפרק :

חזון נהום
דברי סקטן לדברי הגדול אף שיהיה כענין תלמיד אלל הרב כמו ר"א בן הלפתא
שהיה זקן בימי רבי וכו' וכו' דחשיב כמו רב לגבי ריב"ל וכו' וכל ענין למודי
ה' ורב שלום בניך ר"ל דמלכו לר"ל שאמרי שאמר הוא י' לאברהם חייך בככה
על קודמת לנכדו של בתלמי אחרים ענין אברהם ואחר כך מתיב הסתים
כחוסן כי מדתו של הקב"ה הוא להקדים התלמיד לרב ומתנו למדו התיב שנקראים
בניך כמ"ט אל תקרי בניך אלל ענין להקדים התלמיד לרב כדי להגדיל גדולת
השלוש והרבות ז"ל ורב שלום בניך ומלת ורב דייקא ר"ל יוחא ל"י לרב בוס
כדי להרבות השלוש וזהו שמונו רבותי וכו' וכו' לנכדו באמרם תלמידי חכמים
מתיב שלום :

יב הא לך פ' הרמב"ם ז"ל ודע כי כשהשלים כל דיני התורה הקדושה חתם כמאמר מדבר בשכר ור"ל שלם מאות ועשר שאם יחקבט
כל

יבין

ועכ"פ זכרין שלא מתן משקה ממש [ועיין רמ"ק דטהרות . ופ"ט ט"ז וכו'] :
צ"ל דהיינו משיכתה החלות אז הדבש שבהן דינו כמשקה . מיהו
כל זה בשעדיין הדבש מעורב עם השעיה . אבל דבש הזב
מכוורתו . אף שלא ריסק החלות דינו כמשקה . רק בחיטוב עליו
לאכלו [דהיינו שלא כחוסן שתיים כחוסן] . אז דינו כמאכל [וחוספתא
דמכילתין ומכ"ט פ"א מאוכלין ס"ח] : צ"ל לאחר שהשלים התנה לפרש
במשנה כל דיני התורה הקדושה . חתם בפחותיו חותם קודש לר'
להודיע לחיה שכר לשון ליראי ד' וחושבי שמו . והודיע שיהי'
עונג העולם הבא השמור להם כפול ש"י פעמים ככל תענוגי
עולם הזה אשר הולרכו לעזבון מפני עסקן בתורה . וכדקאמרינן
[בבב"א דף ס"ג ז'] ומיץ חלב ויוציא חמאה . כמו אהה עולא
המתאה של חורס . כמו שמקוץ עליה חלב שונק משדי אמו . וכן
צ"ל הוה מעיין בשמעתתא . ואוהיב ודחק כרעיה אלאכבעיה

תפארת ישראל

יבין

עד דנפק מיניה דמא [כמנחת קי"ב ח'] . אולם אמר לכל לדיק ולדיק .
היינו אפילו לדיק שאינו גמור . אפילו הכי בשיעסוק בסדרי משנה
וחזר חלילה . ככלל יראי ד' הוא . הגם שכרו אמו בעה"ב .
ופעולתו לפניו גם בעולם הזה . שגם עולמו ירעה בחייו .
ולאחא"ו הגאון זקוק"ל . מנין ש"י הוא החלי מכל מנין המלות
שלונו ה' . דהן תרי"ג מלות המפורשות בתורה [כמנחת דף ז' ב'] .
ועוד ז' מלות דרבנן [ויסומך בענין החם והס' כרכת הנהנין לפניו
ולאחריין [מתן מנכרת המון שהוא דאורייתא] . (ב) עירוב [והוא כולל ג' מיני
עירוב . וס"ו תרות . "תחתין" . "חירות" . "חבשלין" . (ג) נע"י . (ד) נר שבת ויום
שבת . (ה) הלל . (ו) חטכה . (ז) מנייה . [כך נראה לפענ"ד למנותן] . אבל י"ט
שני איש עולה למיין . דעיקר תקנתו רק מאוס ספק הוה . והוה ליה ככל ספקא
דאורייתא דמתמריין בה ככל דוכחא . וכ"כ אין למתן כדקת מתן . דהוה רק
מחשש שיטא לללל איסור דאורייתא [וייין כדש"י ומוס' ריש פסחים] . וקידוש
היום

משנה אחרונה

דלאו משקה הוא אלא
דהל"מ גזרה שיהא
משקה מסבירא לחינו
נעשה משקה אלא בשינוי
מעשה והיינו משירסם .
ועיין כתוב"ט פ"ב
לקידושין מ"ב ובספ"ב
לקידושין הוא שמעכו

לא יתכן שכבר קודם הריסוק הם חלות כדקתני חלות דבש . אבל הריסוק הוא שמעכו

דמס' ע"ז נבי הדכניות : משירסם . מ"ט הרב שחוכן ומזיזין חלות .

יב אמר ריב"ל . נגמרא ס' חלק האבא מאמר זה בשם רבה בר מרי . וזכרין טעם למספר ש"י וי"ל שהוא כנגד רמ"ח מלות עשה ואלו אמר רמ"ח עולמות הוה א"ט
כפשיטות אלא שהאמר כאן הוא בלדיקים הטובין מאהבה כדמיתוי קרא להגחיל אוהבי ומבואר בס' הישר לר"ת שהעובדין מאהבה נהנין בעבודה גם הגאס
גופנית

תוספות יום טוב עוקצים יש צריכים פרק ג' ר' עובדיה מברטנורה

גופית וזכור שם שזה ענין משה ואלו שהיו ארבעים יום בלבד מאכל וכו' יתכן דכסס שאמרו שנגנה מן ההקדש בעבירה מוכרין חומש כ"ג שהנהיה בקדושה לשם שמים לא יבקר במחשבתו לו בשכרו חומש. ובתוס' חומש על רמ"ה עולה משכר ש"י כי רמ"ה הם ד' פעמים ס"ב והחומש ג"כ ס"ב הרי ש"י. ה"כ מנאמי קרוב לזה בספר ישרת דבש הגהנון מהר"י מבראג. ועדיין לר"ך להבין מזה ענין ש"י עולמות הלו אם הוא שבר תורה ומנות שנוהגין להקדיש בעולם השמות. לא שידק זה לכל דיק ולדיק כגון דהא י"ש שמרובין בתורה ובמלות י"ש שחיים מרובין כ"כ ואמרי' לפוס לערא אר"א. אבל יתכן שהסבר הזה אינו בעולם השמות אלא בעלם שאחר החיות המתים ליתום המשיה שאחשו מהכים לו דאלו בעולם השמות לשון עתיד להגדיל אינו מושב שהרי זה נוהג בכל יום ובכל שעה רבים שחו וה"ל לתימר הקב"ה מנחיל. אבל בעולם המתים הוא מדבר והסבר הזה הוא ידועת האלמות והשנת סודות התורה ולפוטותיה ועממי המלות והתוקים והסבר הזה הוא יקר מכל התענוגים בענין טובים ודיק מיון. וכל ענין זה הוא שלם מאות ועשר. כ"ל שלם מאות הוא כלל כל התורה שהם שלם אמות אם למקרא הם למשה הם לגמרא וענפיהם הם עשר. אסור ומותר. טמא ועהור. כשר ופסול. חייב ופטור. ותיב ופטור מתחלק לשני ענינים י"ח חייב ופטור במיין. ויש במנות חייב בתפילין ובמזוזה ובסוכה או פי"ד הרי עשר. והסודות של התורה קרוין עולמות כלומר ה"ג ל מ ו ת ומסורות. וקבע הגוף מאמר זה בסוף המגו' כי שלם מאות עשר הם רמיון במלת ש"ע והו' החתימה מש"ע פתיחה מאימתי קורין

גבר. שישראל בזמן הזה. כנקבה היושבת עשור נכסים בלבד. שהאומות ע' הם. וירשו רק ז'. אבל לעתיד ירשו כולם. ולעומת זה יאמר זכרון ג"כ מספר י"ש. שהרי כשחלו הארץ כשבו ל"א מלכים. ואם לעתיד יבששו במספר י' פעמים ל"א. יהיו במספר י"ש. ועתה מדוקדק אומרו להנחיל. דהא קשיא נחלה מאי עבירה. דבשכר מיירי. וזו חגיגה נחלה. אבל אי מיירי בכבוש ארצות. הוי נחלה. שכן היא ירושה מאבותינו ועל זו נאמר

אוהבי יש. יש בגימטריא הכי הוי. שלם מאות ועשר. כעומר שהנהיה וקורת רוח שיש לכל לדיק ולדיק בעולם הבא. הוא שלם מאות ועשר פעמים. כנגד כל העולם הזה. שאין העולם הזה כולו. אלא חלק משלם מאות ועשר. ממה שיש לכל לדיק ולדיק נזלה לעולם הבא :

עולמותיה). שנא' (משלי ח) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא יו'. אמר רבי שמעון בן הלפתא יו' לא מצא הקדוש ב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל

נחלה בלי מלרים. (שבת קי"ח) על שם ופרעת ימה וקדמה וגו'. ולדעת יש עוד מרמזי התורה במספר י"ש. ויודוקק בזה לשון עולמות. לפי שיש בו ד' פעמים עשרה. אבל השלשה מהם עלו כללותם למספר גדול עד למאה. שכן כללותם הראשונות. והם עולמות. אם מלשון העלם. אם מלשון עולם מש. אך הרביעי עשרה בלבד. כי מפני שהם עולם הפירוד ממש. לא נזכר כללות בהם כלל. הרמזן הוא יחילנו. ויזכר ללחך בעשר רנלי אוהבו. נוהלי יש :

ואוצרותיהם אמלא. בעולם הזה. כ"פ הר"ב במשנה י"ט פ"ה דלכות: אמר ר"ש בן הלפתא לא מלא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. שנא' ה' עוז וגו'. וענין עוז. מורה על חזק. ומסיים יברך את עמו בשלום. וסיפא פירושא דרישא. ה' עוז וחזק. ירעה ליתן לעמו. ומה עשה ברכס בשלום. שזהו חזק. ומבואר הוא בעלמו שכל הברכות שבעולם אינן מתקיימן אם אין שלום. ובמדרש רבה סוף פרשת שופטים איתא בזה הלשון. כלי שהוא מחזיק את כל הברכות לברכן בו כו'. ומאמר הזה ראויה להיות בחתימת המשנה. כי ה' עוז לעמו יתן. על שעה מתן תורה הוא נאמר. כמו שדרשו ז"ל מקרא דלעיל מיניה. ה' למוכיל ישב. (ובחיים קטו) שתקבלו כל הגוים אלא בלעם וכו' ומכין

מלאכת שלמה

הנחתי אמנם באמת כאשר אין ערך בין שיש לו תכלית לאין לו תכלית כך אין ערך בין אלו התענוגים שאילנו לאותו התענוג וכבר בארנו י"ט י"ז במסכת סנהדרין עכ"ל ז"ל :

כל מיני תענוגים של זה העולם ויזכרו כולם שלם מאות ועשר פעמים והיה כ"כ עונג כל דיק לעולם הבא אמנם התמדת הומו אין לו תכלית אבל כל נפש שתזכה לעולם הבא לא תחבד וזה ר"ל יש ר"ל המציאות החמודי שאין לו תכלית כי יש הוא המציאות ואין הוא ההגדר כאלו אמר לאוהבי אהיל המציאות הפשוט ואין שם מציאות אחתי אלא

תפארת ישראל

הגוף בעמלו בתורה. אבל יבטיח לך האב הגאמן שגם אולגוריקוס של"ס. של אוהבו. שנתרוקנו ע"י עסק בתורתו. גם הם אמלא אני (בגמרות י"ג ב') : (עז) מויתו כך מונמרא הכא בחר כך דלעיל. דמאמרוין לעיל דהשוק בתורה אוכל שירותיה בעולם הזה דיופרי. והקין קיימת לעולם הבא עד אין סוף. לא תקזה הרי הרבס עשו כן ולא הועילו. ובקשויות הש"ס [בגמרות ש] להכי משיים כמו במאמר ר' שמעון בן הלפתא לא מלא ה' ה' כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. ואם כן זה שלם מלא בכל עמלו בתורה. ברכה צביתו היינו מדלח היה לו כלי השלום צביתו. ולמחזיק לו זה ברכת ד' הוא תעשיר. מדלח דקדק בחובויו לאדם. והיה לו קטטה עם חבירו וזני ציתו. מדלח מולח חובויו להם כראוי. והרי השלום והזכרה הא בהא תליא. וכדאמרוין [ב"מ דף י"ג ע"א] כד שלימה שערי מכלא. רמי ואזיל תיגרא צביתו. ואם כן כל אחד סימן לחבירו. אבל כשישראל שריים בשלום יחד ובאחדות. הרי אז אף כשאין עושין ראונו של מקום ח"ו. גדול כח השלום להריק עליהם ברכות ועובות במדה עפופה. ואפילו כשעובדין ע"ז. וכמ"ש בב"ר [פ"ג] על הפסוק חבור ענבים. ואפילו הגת לו. דר"ל גם הם אפרים מחובר ואדוק עם ענבים. יענה ויאמר האב הרחמן למה"ד הנח לו. ואעלים עיני מחטאיו מלהענישו אבל חלק לבס. אם לבס חלק זה מזה. שמהררים חוב שחייבין זה לזה. אז עתה יאשמו. וכן אמרוין נמי צירושלמי [פאה ד"ל פ"א] אחאב לא הויה סר וגבעה בצרף ישראל שלא העמידו עליו ע"ז. ואעפ"כ היו יולאין למלחמה ונלחין. והוא צעור שהיה שלום ציטיהן. שהרי עובדים עמן כמה מלות נבואים. ואפילו הכי כשעמד אליהו צבר הכרמל והכריז בקול גדול לפני המלך. אני נותרתי נביא לד'. לא היה אחד מהקהל הגדול שבלשונו לומר שקך אתה אומר. ואם כן אם כך לעצמי ראונו. לעושי ראונו על אחת כמה וכמה. דכל שכן וקל ומומר בן צנו של קל ומומר. כשישראל

יבין

ס"ס על הין [כתיב ד"ד א'] עיקר הדין דלמדייתא [כפתיח ק"ו א'] רק תמיים תקנו שיעשה המלוה באופן לאות. וכן בכל המלות. וסבדלס. י"א שבו דלמדייתא [רמב"ם פ"ט משבת]. ואפילו למ"ד דרבנן. הוא ג"כ רק לכבוד השבת שהוא דלמדייתא. ושיולת לולב בגמלין בשבת. הוא רק זכר למקדש שהיה דלמדייתא. אי נמי דלישין כן מדכתיב לין היא דוגם אין לה מכלל דכתי דרישה [סוכה מ"א א']. וה"ל דכתי קבלה דלמדייתא דמי [כתיב כ"ג א' ח"ה ס' תהי"ד]. וי"א אין למנוח ככלל ז' מלות דרבנן. ומחוי עמאל נמי אין למנוח ככלל מלות דרבנן א"כ הרביעי. ומחוי. ושערי שבת ומחו בקבלה [בר"ה י"ח ב']. וכ"כ אין לו למנוח ככלל דרבנן כל הגדרים שבת כמו רט. ורק אלו הן מלות שמיני כל עיקר דרבנן. נחלא שכל המלות דלמדייתא ודרבנן הם יחד תר"ך. והם כתר תורה. אמנם מדכתיב מי הקדמתי ואשלם. דהקב"ה מסייענו לקיים מצותיו. לכן אין ראוי לאדם לקבל רק חלו השכר. דהיינו כמנין ש"י. עד כאן חוכן דברי קדשו של עשרת ראשי זלוק"ל בהוספה מועפת : (זה) ומלחא מפרש בקרא חיזה וס ינחולם. להכי מפרש התנא דהכי קאמר קרא. ה"ש עלמו הדיה להם לנחלה. דהיינו ש"י עולמות : (עז) ל"ל דלהכי ניייתי נמי סיפא. קרא. שלא יאמר אדם. הרי אין התורה נקייית. אלא ח"כ ממיית עלמו עליה יום ולייל [בבב"ב ס"ג ב']. ורק בני שמיים את עלמו אכזרי כעורב לרבי צינו וצני צינו כהאי דהוה אמר לאתתיה שאלה ממונו פרנסת וידיו כשהלך לבית המדרש. והשיב לה. איכר קרמי באגמא [בשביעין דף כ"ג ע"א]. ואם יהיה כל עסק וישראל בתורה. מלאכתן אימתי נעשית. ואח"ל אין הכי נמי. לא יבטיחו על אלה. הרי דאגות אלה יטרדוהו בשעה שעוסק בתורה. והקול קול יעקב אם אין קמח אין תורה. וגם בקיום מלות התורה וצביתו אלה. דנ' דברים מעבירין לאדם על דעתו ודעת קומו [שביעין דף מ' ע"ג] להכי על זה משיב התנא. הרי הכתוב כבר תרין קושייתך. דה"ק קרא. להנחיל אוהבי יש. ר"ל אם תהיה עסקך בתורה לשמה. להיות בכלל אוהבי ד'. או הקב"ה יתן לך הש"י עולמות שבעה"ב שתבוא לך כנחלה הבאה לאדם ממקום אחר. וכקין קיימת לעולם הבא. ששם תהיה השמחה כבת יורשת למעשה

ראשון לציון

יב (תוי"ט ד"ח) אמר כ"ש בן חלפתא וכו' וכן חסד רבנו ע"ה היה עוד מ' יום חמשיים כבר כל זה ל"ז כוז דבריו כיון שחכם עדיף מנביא אל מה דלוי"ט ב"ל סדר נשא פ' י"ג. והערתו בס"ד במצור י"ט סדר למטה ר"ש מס' טהורם גלויים ע"ש: בסא"ד ונמדרש ורנן אמרין גדול כטלוס כו' וכן איתא במסכת דרך ארץ וז"ל פ' טהורם:

מ"ס. כנגד מ' יום ללווח ראשונות. ומ' יום ללווח שניות. כי כל המשניות והיא חורה שצט"פ. כולם מרועה ח' נחנו. ולמשה מסיני נלמרו. ולחה חזיה כי מספר ראשי חיבות שאר הסדרים מלכד הראשון. עולים ג"כ במספר מ'. וכן מרע"ה היה עוד מ' יום חמשיים כבר. זה ל"ל. והנה אע"פ שר"ש בן חלפתא היה זקן בימי רבי כנראה מתוך דבריו שהשיב לרבי. כלעים נעשו גבוהים. בצפ"ג דשנה דף קנ"ב. ואילו ריב"ל לא חשבוה בגמרא אלא כאמורא. דצפ"ג דמסכת נדה דף י"ח מתניתא קאמרי שמעתתא לא קאמרי. וקאמר שמעתתא על מימרא דאמר ריב"ל. וכן פירש"י שמעתתא ריב"ל אמורא היה ע"כ. וכן הוא עוד בצפ"ג מרובה ריש דף פ"ב. (ומ"מ בימי רבי היה. שהיה גדול מרצן יוחנן) ואע"פ כן ראה רבינו הקדוש להקדים מאמרו של ריב"ל. למאמרו של רש"ז כיו שהיה החתימה בשלום. ובמדרש רבנן אומרין גדול הכלום. שכשמלך המשיח יבא. אינו פותח אלא בשלום. שנאמר (ישעיה ל"ב) מה נאחו על הרי"ם רגלי מוצר משמי"ט שלום: מליקא לה מסכת עוקצים וכולהו מסכייתי דמהרות

מה מתוק לחבי מדבש יערות. שזוביתי להשלים גם סדר מהרות

וכן המיבו ימיכם זקנים עם נערים. בתוספות יום טוב על השישה סדרים.

הדרן עלך שתא סדרי משנה

מלאכת שלמה

שיר המעלות לשלמה. שזוכהו האל אדונימו. להתחיל הספר גם להשלימו. ותכון כל מלאכת שלמה.

ישמח לבבו ויגל וינוחם כאשר יראה שהחיות והגיעו וקיימו. לראות בהשלמת לקוט פירוש משנתמו טעשה מצבעותימו. ברוב צדקותימו וחסרמו. וטובמו ויושרמו. יה ויושיעיהו גם יברכנהו אלהימו. הציו אשר חסה עלימו*. ושיועת עניימו הוא ישמע למו. צעקה רלים יקשיב ויושיעמו. והוא ישקף ממעון קדשו משמי טרומו. על שפל אנשים עבד ליראו ח' וחושבי שמו. גם לשאר עמו. עיניו תמיד אלו ישברו ויחול חטאת פיו. גם דבר שפחיו. כי הסליחה עמו. ה'יא יבנה בנין הריסת בתימו. ירוסמהו סלה ואל נא יפק תחלתו תקותו וזכמו. עברתו וחמתו כעסו וחרון אפו גם זעמו. יחלק אותו מעליו ומעל כל עמו. דלתי חמתי שמים לעמך פתחמו. יבנה מהרה בית קדשמו ותפארת עוזמו [תקף מעל צוארימו את סוסרותימו. והשלך מעל גבימו עבותימו ויירכבו על כמותמו. ירעש כלבנון מהרה כל פרימו. ויציצו מעיר כעשב הארץ כל מחימו. אמן כן יהי רצון מלפנימו. נששו ביום תלון עם נחלת אבותימו. וצדקתו וזכותו שפלוהו וזממו ועגורותו תעמוד לאחריחמו. לזכות לקשם נשמתמו. סרם כא עת פקודתמו. אמן כ"ד:

אודה לאל אשר ברא עולמו. בדבר פיו כל צבאימו. [תן בי כח וחיל לעסוק פעם ושתיים ושלש בהתימו. עד תומנו וסיומו. כאשר יתרוש הורוש חלמו של שרהו ושל כרמו. יהוע ידעתי כי כל המוסף בשבחו ח'ו פוגמו. לכן אשית מעצור לוחי לפי מחסומי. ולפתי ולשוני הן יספרו מתהלות ויצרמו עושמו. יביעו אומר יחו דעת על כל השוכה אשר גמלמו. לו לברו על שלמה עבד מעבדי עבדיו טובה לרוממו. כי גבר עליו חסדו למען שמו ולמען קדושתמו. מינעוריו עד הלום אוכל לחמו ומימו ונועמי מטעמו. ועיניו אלו תלויות יותר מבן על אכזו ואמו. המלך שהשלום שלו יגדיל שלותו וירכב שלומו. וגם עד זקנה ושיבה בכניס ממלא מקומו ינחמו. ועינימו תחוינה אותמו. בעבודת עול פקודי מלכמו. ויתברך ויתעלה שמו. בא לעת זקנתו באש וכמעמקי מים לילו ויומו. בפמירת בנימו גדולימו עם קשנימו. מקות חמתי שמים בשבתו ובלכתו בשכבו ובקומו [ענה עד מאד מרוב הכירו פחיתות ערכו וגודל זממו. עד שהוא קנת לכל איש ואיש אדון לעצמו. רבות רעות וצרות שבעה לה בשמשו. עד הלום מנעורמו בעונותימו. במה יזכה נער שמץ את אורהו ושבלמו. אם לא בעמלו כהרות קנמו ו בוראמו.

הלכות גבירתא כללא דפרק ג

הריו. שהוא כרכום יערי שאין לו ריח. אבל ניתן בתבשיל למראה. כולן אינן ככלל מאכל ואין מקבלין שומאה. ואע"ג דהן עצמן ראוין בתערובות. אפ"ה אינן נקחין בכפף מעשר שני: **משנה ו** תאנים שהן פגין. שלא נתבשלו באילן עדיין כראוי. דחזו קצת. וכ"ש בוסר קלנבים שלא נתבשלו עדיין כגפן. אבל הם כבר כפול הלבן והזו מפי מפגין. מקבלין שומאה. ונקחין בכפף מעשר שני. וזימין קשין שאין מוציאין שמן רק מעש. אינן נחשבין אוכל ואין מקבלין שומאה. קימאעל שהור. אע"ג שהוא מין בשמים. דאמרין לעיל דאין מקבלין שומאה. אפ"ה מרנאכל להנצל מכאב לב. מקבל שומאה כאוכל ונקח בכפף מעשר שני: **משנה ז** ענף רך של דקל שנאכל השתא כשיבשלוהו. אבל לבסוף יתקשה באילן. אפילו בשעה שעדיין רך אינו פרי ואין מקבל שומאה. ומכריחין עליו שהכל נעל כל עץ מתוק. ואין מערבין בו. אבל נקח בכפף מעשר שני. מדיכיל לאכול והוא פרי מפרי וגדולי קרקע. תמרים שברקל נקבה. שלא נתבשלו עדיין כראוי. מקבלין שומאה. מדרוזו למתקן ע"י אור. ומהאי טעמא ככרד עליהן שהכל. אבל פטורין מתרומה ומעשרות מדלא נגמר פריין [ובקור לעיל אין צריך לאשמעינן דפטור מתרומה. מדפשוש ולא פרי הוא]: **משנה ח** דגים מקבלין שומאה כשיבש כהן כלעל תחת סנפיריו. ענף תאנה שנפגע ועדיין מעורה קצת בקליפת האילן. משעריין. אם כשידביקהו להגזע יחזור וייקב מהגזע ויחיה. אף הפירות שבענף גם קודם שהדביקו להגזע כמחומר. ואין מקבלין שומאה. אבל כל צמח שנעקר מהארץ. ומחומר רק ענף בשורש רק. ודאי יכול להיות על ידו. והול' כמחומר ואין מקבל שומאה. ואפילו היא תבואה שהרי היא עומדת לקצור: **משנה ט** חלב דאמרון לעיל שצריך הכשר ושואין צריך הכשר. היינו דחלב שהות שחוטת. מהרובשרה בשחיטה. או חלב שמאה נבלה מדסופו למטא שומאה חמורה. לפיכך ב' מיני חלב אלו אין צריכין הכשר. אבל חלב שהות שנתבלה. מראין סופו למטא שומאה חמורה. וגם הכשר לא היה לה. מרננתבלה. לפיכך צריך הכשר. לגם סמאין מחביבים סמאין צריכין מחשבה בכפרים ולא בשוקיים. אבל הכשר צריכין בכל מקום. אם ודאי לא ינער עליהן הרשת: **משנה י** טורת דוקא כמחומר בקרקע בשים. הול' כמחומר לכל דבר. אבל בגטת בקרקע

אדם במקום הזה. וכגון שחתך בשר משום כעל חי בעורו חי. שזה אינו צ"ל משום אדם. או אפי' מעוף שמת מעצמו. או שהרגו כבעטו שלא על מנת לאכלו. אבל הוא בכפר ששם אין אוכלין עוף ממש שמת. או שומן אפי' מבהמה שהורה שחוטת. אבל הוא בכפרים ששם אין אוכלין אותו. וכן כל ירקות השרה שגדלן בלי זריעה חוץ משמרקעין ופטריות. כל אלו צריכין הכשר. מדאין בהן שומאה חמורה. אבל צריכין מחשבה מדאין אוכלין אותן במקום זה: **משנה יא** שוב יש דברים שאפשר שיתבטאו כשאר אה"טו (ג) דבר שאפשר שיתבטא כאב השומאה ולא היו למאכל אדם במקום הזה. כגון בשר בהמה שמתה שמתה מעצמה או שנתרגה כבעס שלא לאכלה. ואפי' היא בשוקיים שיש רבוי אוכלין. לא אכלו לה שם. או בשר עוף שהור שמת או נהרג אבל הוא בכפר דשם אין אוכלין שום עוף שנתבל. לכולן צריך מחשבה. מדאין אוכלין אותו כאן. אבל א"צ הכשר. מדאפשר שיתבטאו כשאר אב השומאה. ולפיכך א"צ לא הכשר מים ולא נגיעת שומאה אלא אפי' בשצירוף שחוטת פחות מכזית ממנו. שחישב עליו לאכול. והדביקו לשאר אוכל טמא. שהן יחד כביצה. הרי הוא פסול לאוכלין אחרים: (ד) דבר שאפשר שיתבטא כאב השומאה. חזו למאכל אדם במקום זה. כגון בשר בהמה שהורה שמתה או נהרגה שלא לאכלה. ואפי' הוא בכפר. או בשר מנבילת עוף שהור. והוא בשוקיים. או שומן בשוקיים. דבין של שהורה שחוטת. או אפי' על טמאה שמתה. אכלו ליה בשוקיים. א"צ מחשבה. דהא אכלו ליה בסום זה. וא"צ הכשר מים ונגיעת שומאה. דהרי הן עצמן אה"טו. ורק חלב מבהמה שהורה שחוטת צריך שינע בשורש קודם שיטמא אחרים. אבל אין צריך הכשר מים מראתכשר שחוטת כשיצא ממנה דם [כפ"ב דהולין מ"ה]: **משנה יב** השבת משפלת כל טעמו בתבשיל. אע"ג שחישב עליו לאכול. במל דעת האוכלו. ואינו מקבל שומאה: וגם אם הוא תרומה מותר לזר. עליו הגדלן מורדין או מעדל או מלוח השומה. יש בני אדם שאין אוכלין אותן כלה. לפיכך דוקא. באשמתיקן במעשה. גלי דעתיה לשוויין אוכל ומקבלין יומאה: **משנה יג** הקושם והחמם. שהן פרישים מבשמים. או בשמים הגדלן באילנות למעלה מחרקקע. כגון תריאה והלחית. שכולן לא חויין בעין. ורק לריח ניתנין בתבשיל. או מלפנין עננן לריח אינו. אלא לפעם בתבשיל. או חלת

חתימה

קפח

אמר יום טוב. להודות לה' כי טוב. כי לשולם חסדו. אשר גבר עליו בחמלתו. לא כגמול ידי וכשרון מעבדיו. כ"א ברחמי וחסדיו גמלני. שהמינו וקימנו והגיענו לזמן הזה. להשלים מה שהיה כוונתי בזה החבור היום רביעי בשבת ב"ד יבדך בחדש חסון **שעזו לפ"ק.** וסימנו **שנה טובה** וחתי בן ל"ח שנה. ואף כי לא הגיעו ימי עד עתה לימי בינה. לא מנעתי עלי מציב המדרש הגדול הזה. מפני ששטרתי החופלת הגדול אשר יגיע לתלמידים. אשר נפשם חשקה בלמוד המשניות. וילאו למלאו כפעם בפעם דבר דבור על אופניו. באשר הוא עס קושיא או דבר עמוק. או שימלאו דברים סותרים זה את זה. ובחבורי הזה ימלאו מצוקס על נקלה. מפני זה נכנסתי לפני ממוחילתי ונודרתי להקדים החבור לע"פ שאין הזמן גורם. כי גרסה נפשי לחאה. ובכן אהלי יכונ דרכי לפני בעל הרחמים. וכאשר זיכני לכל זאת. כן יזכני יחלימני ויחזקני לפצדו בלבב שלם. שלם בגופי שלם במאזני. שלם בחרתי. ויהי יולחי חללי ירחי ה' ואזהבי שמו ולומדי תורתו אמן ואמן:

שתי תנועות וחד. ושתי תנועות בדלת. וכן בסוגר:

אודה אני לאל גמר חסדו לי.	לא כגמול ידי העלה בנו רלי:
חבור יסוד תוספות מאיר להצ גחלי.	אש דם כאור יום טוב יזרח ויאיר לי:
ימים שמנה ושלשים חסל פעלי.	ושמי משושה הוא על כן בכל קולי:
ארים צטיר נעים אקרא שמע נח לי.	בינה הכי עולים סדרי הלי כות לי:
י קר רוח איש חבונות	מנע לך מחנומה הלביש קרעים
יהיו ירך ולבך לאל אמונות	בערב אל הנח ובבוקר זרע זרעים
ן מים במשורה שחה ובמלה אכול פתך	ובעפר רגלי חכמים תחאבך ותחי נועד
בטוב חבלה ימוך ובנעימים עתך	או תתענג בדשן נפשך יומי מועד
מ מעמקים כאיש חבונות דלה אותן	מיסוד חכמי חרשים ונבונים לחשים
תנוב בשיבה חזק ואמץ היה חוסן	תתן חילך לאורייתא בסדר
מ הר טיטוף מעשיך הגרושות	רחץ בנקיון כפך מגול ועשוקן
יהבך על ה' השלך כי מאתו ישיעות	עולמים מפגעים רעים זיקן ונזיקן
ן ראה דרכיך ותחס חבינם מנשמה	שדי בסוד אלהים עם חכמי חרשים
ונבוני לחשים להם הכמה	מוח ולב נבוב כפתח אולם קדשים
ב עולן גן אלהים חתי נפשך נקבעת	יאיחך בזקנתך כביאתך בימי הנערות
כי מלאת חכמה חבונה ודעת	יראת ה' היא אולרו הגיעך מטהרות

הלכתא גבירתא

בקרע בלי חיבור בשים. וכ"ש במונח ע"ג יתרות התחובין בקרקע. הרי הוא כחלוש לענין קנין דצריך משיכה ככל משלשין. ואין כוחין עליו פרוחבול שלא נכתב רק כשיש קרקע לזה. ומקבל טומאה אפילו בטקומו כאשר משולשל. והרודה ממנו דבש בשבת. או מגביה הכוורת מסקומו בשבת מסור:

משנה יא הלוח דבש התלושין. אוכל הן לענין טומאה. ורק כשיכתתו ההלות וירסקו. או דינו כמשקח:

משנה יב אפילו צדיק שאינו גמור אם רק עוסק בתורה בכל זמן שאפשר בחסדי ד' צורי וגואלי.

אחר השלמת הסדר יאמר זה ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך

הדרן עלך שיתא סדרי משנה. והדרן עלך. דעתן עלך שיתא סדרי משנה. ודעתן עלך. לא נתנשי מינך שיתא סדרי משנה. ולא תתנשי מינן. לא בעלמא הדין. ולא בעלמא דאתי.

יאמר שלשה פעמים. ואחר כך יאמר

קד יאמר שלש פעמים ואחר כך יאמר זש :

הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל. ונהיה כולנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו. וצאצאי עמך בית ישראל. כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה. מאויבי תחכמי מצותיך כי לעולם היא לי. יהי לבי תמים בחזקך למען לא אבוש. לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חיינו. ברוך אתה ה' למדני חוקיך. אמן אמן אמן סלה ועד :

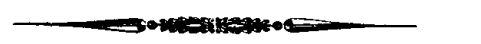
מודה אני לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו. ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר. והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. הם רצים לבאר שחת. ואני רץ להי העולם הכא. שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יתצו ימיהם ואני אבטח בך :

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו. כשם שעזרתני לסיים סדר זרעים. כך תעזרני להתחיל ספרים אחרים ולכיימם. ללמוד וללמד מתוך הרחבה. לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים (ואמוראים). ותלמידי חכמים הנוכרים בסדר זרעים ובכל הספרים שלמדתי. יעמד לי ולזרעי ולזרעי זרעי. שלא תמוש התורה הקדושה. מפי ומפי זרעי וזרעי מעתה ועד עולם. ויקויים בנו מקרא שכתוב בהחלהלכך הנתה אותך. בשכבך תשמור עליך. והקיצות היא תשיחך. כי בי ירבו ימך ויוסיפו לך שנות חיים. אורך ימים בימינך. עושר וכבוד בשמאלך. ה' עזו לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום :

להודות ולהלל לשבת לפאר ולרום להוד ולנצה על כל דברי שירות ותשבחות. דוד בן ישי עבדך משיחך : בעצתך נתתני ואחר כבוד תקנתי : והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו : אשרי הגבר אשר חיסרנו יה ומתורתך תלמדנו : ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה לה' כי גמל עלי : שוש אשיש בה' וחגל נפשי באלהי. כי הלבישני בגדי ישע. מעיל צדקה יעטני. כחתן יכהן פאר. וככלה תגדה כליה : ויבטחו בך יודעי שמך. כי לא עזבת דורשיך ה' : שמחו בה' וגילו צדיקים והרגינו כל ישרי לב : נר לרגלי דבריך. ואור לנתיבותי : אורך כי ענתני ותהי לי לישועה : השיר שהלויים היו אומרים בבית המקדש וכו' : (אלו הפסוקים יש להם סוד גדול לכל האומרים לאחר משנתו) :

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא. ולאחיתא מתיא. ולאפקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלים. ולשכלל הכליה בגוה. ולמעקר פולחנא נוכראה מארעה. ולאחבא פולחנא דשמיא לאתריה. וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה. בתיכון וביזמיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב. ואמרו אמן : יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמא. ויתברך וישתבח ויתפאר ויהרומם ויתנשא ויתחדר ויתעלה ויתהלל שמה דקודשא בריך הוא לעלא מן כל (בעשיית ולעלא מכל) ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן :

על ישראל ועל רבנן. ועל תלמידהון ועל כל תלמידי תלמידהון ועל כל מן דעסקין באורייתא די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר יהא להון ולכון שלמא רבא חנא ותסדא ורחמין וחיין אריכין ומזוני רויחי ופורקנא מן קדם אבוהון דשמיא וארעא ואמרו אמן : יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן : עשה שלום (בעשיית השלום) במרומוי הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן :

הנהרות ותרושי הרשיש

פ"ה דסודות מ"ט נדברו ד"ה מקל ובסוף מקראות ויל"פ דזכו טוה"ר י"ה ויחשבו דאם
 מידעם נחלה מטעם גמס כגנוס מהקדש אף כסוף כו' מטעם השקף. ואם אינו כו'
 דגנוס לא הו' השקף אף כו' דגם הקידוש לא מיהי להגנוס ואולי עממא דמ"ק דלון
 הסקה עממא פתי (הצ"ח) אף קודם שנקדשו משום מעלה כמו דלא מתי לקודם אחר
 הקדוש פ"י פסקים (לד ג) ויל"פ פ"ו דמקראות מ"ו: ב"ד ד"ה סגל. ולג"ל ארפכ"א
 ש"ח כו' פסוק ואפי' קטן כו'. במחש"מ ל"ד שהעמק פרט"י פה על פ"י הרע"ב והוא
 נגמ' דיתא דרשניק והיה מי שיש בו דעת כו' ויל"פ אף אפטר לרביי קמן מהסור.
 אבל רש"י ללמנו דהיה שם דרשה דכפרי (כמס"ב שם ב"ק"ד) היה ולא קטן פסוק להעביר
 את השקף שפיר קאמר דיתא ארפכ"א: ב"ה לא בדפעת הכוים ולא בשולי המקן.
 לכאורה הג"פ דאפי' בלא טבדו אלא שמוטס הכלי על הכד (וכגון כלי שזרה למעלה
 ונמטס לכאורה שפיר קאמר דיתא ארפכ"א: ב"ה לא בדפעת הכוים ולא בשולי המקן.
 ברפ"ד דבליים פלוגמא ר"י ורנני וכתב דבית דיתא (כ"ד מ"ח) פסק"ב שם. אלא אם
 דלון ומניין לידים לא דפנותו הללים דבתי' ידום קשה לפדש כן. והרע"ב פ"י שם מוטס
 דכתי כליים הם: בהרע"ב ד"ה שאין מליין. פ"י כס"ד. ול"ד לפדש כאן ככל הדרך
 דסודות פה להליל על ארביין ומסקין שבתוין מתחת דרשה דחורו ולא הו' סוד. ובמס'
 ידים פורשה יפה: מ"ב ע"י מו"ט. ולג"ל ג"פ ב' ארביים כו' ועממא שוקת היינו בגווא
 דסוף המטה דלקיף מינה. והוא דעשה שוקת בזו וזכו והדופן הניחו שפזו וטעמו מתוך
 מהשקף וזם הקופי יחד ע"ה. והוא דעשה לפני מזה לז' דרך עליהם. וכן שפיר ערבות המקן
 כה"ל. וכן השוקת (בה' הידיעה) ל"ל השוקת הנזכרת במשנה דלפיל דהיינו ב' שקמות
 באין את אחר המים לפני מול"י. עממלקס פ"י דרופן המפסקין גידיים. המים שנייטס
 ר"ל כל המים שנחללי הכלים אחר מעממא מהדפנות הנמוטס. וקראן גידיים פתי
 דלחמין בלא יפסדו חלון הוא כו' עממין וזכו שמוטס במוטסא דלון ארביים ככלי ויל"ל
 שהגון ורחיזון אינו ע"י כלי א' כי אם גמס ע"י קיפת חזיתתה (רק לבונה שהמים שנקדק
 לא א"ל לביטוי ואולי דע"ל הוא) ולאפוקי המים אחר מתחת המימות הנמוטס שם
 מחזותם בכל שוקת ושוקת לבד כלי עזרת חזיתתה. אך ת"ח פ"ה במה פסקיים שפיר
 מהעבדים יחד ע"י ופיל מ"ב. ויל"ל עממין וזכו שמוטס ל' יוסף במוטסא שחמט שתיין ארבי
 מקודשות ויל"ל דגם הן אינן כשרות כדאמרו. ואין אחריו לייבון דלמקו כמס"ב הר"ש.
 וגם לא לומר דלפני כמס"ב הר"ש: והרע"ב שפ"י עמס דרשה דלא כגמס כן הקידוש
 לא מחזור דל"ב כסוד או בגפסקים נמי:

פרק ז' מ"א לתוך ידו כגן. וראה פירושו לפי שרבו שימושו על אדם צידו הימית ולכן
 לאמר שפך בימית האפר מן השפופרת לתוך כלי אחר כשישור שלרין נגן את
 השפופרת לשמאלו ככדי לקדש ימיו. ופ"י הכע"ב שפסד ידו עניה ונראה שהו"ל זה מפ'
 הרמב"ם: אינו במשמע לטון המטה. ובתבירו פ"ה ה"ח המיעו זה: ב"ג יז"ף עד שהוא
 מגיע לסבוב. ושמע א"ת כשראה לסבוב שוב לא יזף אף המים שביטוימו דהיינו
 שמה יאזו עניהם גם אולם שפסקו ולפון הר"ב דזה מניגמס: תרו"מ ד"ה יז"ף. הכ
 במילוי הוא וידמומח מתני' דרש"פ. תמוה דלדכנה דש פ"י הרע"ב דלוחות הו' עממין
 ולתוב מים המקודשים. ואל"ל כאן דקטן ולימס כללוחות משמע דכד נקדשו בשוקת
 וכן רש"י שם כדז' הדיוא הקידוש הו' בשוקת והסבוב היה שם כשפס הקידוש: ב"ה
 כשה"ב וה' דקתני כו'. נראה דהו' שישעיה דבש' הו'ין (ב' ד"ה) אם יבנה
 דאסור לערות מכלי אל כלי קודם קידוש. אבל כד הקבו עליו הר"ש בפ"ט לקמן מ"ו
 והכ"ל גר"פ דלקמן נמנה מקימות דתמנע דחומר וכן הרע"ב בעממו קסם כן בר"פ
 דלקמן ושם במ"ה:

פרק ז' מ"א הו"ל ד"ה ונתן. וגם דברי הראש"ד: ע"ש כשהגת הראש"ד
 שפניה ותלחתייה ומראה עינין יפה על הרמב"ם פה על מה שהשיעו הא
 דומתן כו'. דלשיעמו דעמס הפולין: דמבתינו אינו רק משום הו'קא העת לכן בלא
 נהדף אף כשהשנים כשרים. ובגממא היינו עממא דפסולים דנראה שזו עליו מילוי הארביים
 לתש"ו וכן מ"ו הראשונים כשרים. ומנין: ב"ה ד"ה עממלקס. וב' הראש"ד כו'. במחש"מ
 ל"ד שרש"ד מ"ו דההו"ל לחלוק זה אלא לביטוי דהפסולים טלם אינם אלא משום הכה"ל
 אבל להרמב"ם וקייטמו דעממא משום מלכה הכי אין פוסל בקידוש לאחר כיון שהוא
 לא מלאך וגם המים אינן שנו לא קריין ביה המלכה פוסלת במים ע"י ברמב"ם שם ה"ד
 ובכ"מ שם והנין: ב"ה ד"ה חסל. ויל"ל מאי קאמר כו'. ולג"ל שרש"ד מפדס המלכה
 לשון משקל וההוללה מתפסרת יפה ע"פ"י מה שמתנו חז"ל ב"ה (ג) והמלך פ"ו חד הו'ין
 כשפא. והאסל הוא ג"כ עיני המוט של מאזני משקל: ב"ו כהרע"ב ד"ה לדכו. נפק
 או להכתיב א"ד. חד הוא שילך בדרך אחר וגל בדרך הישר לביטוי. ב' היינו אפי' שילך
 בדרך הישר רק שיפס לזרו למקום בעל החבל. ואינו כשר אלא אם פגעו בדרך הילוכו
 כמס"ב הרמב"ם בפ"י ובתבירו פ"י ה"ח:

פרק ח' מ"ב הו"ל ד"ה לא כסופו. ואל"ל היינו כפי' הראש"ד. פסוק דלהראש"ד
 הכאש הוא עממא יפלו המים קודם קידוש וכיון דפסקו בהקס"ד ה"ל כשר
 משקין (ע"י דמיו"ל לקמן דבגור הקמון). ובה"ל הכאש עממא יפלו לאחר קידוש וזה
 עממא כלי. והו' קשה לו דאפי' אדם עממא לזו סיים דפסקו כשה"ד ומקו כו'
 ועוד דאפי' לא פסקו כו': ד"ה נעמא. היינו מ"ס. תמוה דפשוט דסוגמו לבד
 דסופא במשנה זו גופה: ב"ה י"ל הו' הו' סידור במקוה כו'. ופשוט דל"ל הארביים
 ודפוסה כרע"ב בפ"ט דברכה ת"ב ויל"ל המ"ל כפי' רכ"ח. וק"ל דכרי במקומות הרבה
 נקראו גם שאר ימים בשם ימים ויל"ל גם הם נכללו בהאמר ונתקוה המים
 קרא ימים:

פרק ט' מ"א כהרע"ב ד"ה מים כ"ש. שאינן כשרים לזאה. אפי' מים חיים פוסלין.
 ע"י לפיל פ"ה מ"ו. ואולי כוונתו לאפוקי מים שנקדשו: ב"ב בפלו לתורה
 שקיים ורמסו וכתבטו או שנתנו לרשיין. כל"פ דשנתו ארביין קאי להקלס ורמסו
 הגזרים זממא דתבסקין דלא כהרמב"ם והרע"ב דקאי ארביין דמאן דכר שמייהו. ורמסו
 בכ"מ פ"ט מהל' פרס ה"ה הו' הו' הו' לפניו כפי' ברמב"ם שם גני חפשיה ולא נעמא מראה
 ובת"ב ש"ס הוא וזיך להגיה ויל"ל מליין וקאי המים. ואי חומר דני' זו פיקית
 וחזר בו הרמב"ם מפירושו מעממא דאמין: ב"ה הו"ל ד"ה בשעה עממא. אבל אדם וכלים
 לא כו'. קומר למש"ב כדבר הקודם בשם הרמב"ם והוא מהספ"ס. ולג"ל דכ"ל לא דקדק

ה"ס בפסחים עם מדקתני כשרה עממא מכלל דשומאה חמורה לא מעממא אלא לתי' דמי
 דמי דר"י נמי מורס כשומאה קלה. אבל לשיעור דל"ה שם דר"י משרב לגמרי (וכן
 לרנב"י שם) י"ל דלמ"ק אפי' שומאה חמורה נמי מעממא וקיימו כשרה משום דיתא דר"י
 דמטר אפי' בעקר. אבל העיקר ל"ל כיון דלתיקן בתוספתא ופרי דהקטני משרב (ואפי'
 ר"ע עממא שיהו מעממא חמולה משמע שחזר בו) כמו בשרי החו"ט לקמן. קשה לומר
 דיקחוס רבי במתני' נגדן. אלא ל"ל דע"כ לא עיזו אלא משומאה חמורה איל עוממא
 קלה לעממא כשרה לא משמעו (ומה דליתא בפרסי עשירו את בשעה כרחה דמ"ל הוא שכן
 בתוספתא ליתא). וזוה (כ"ל כשומאה כשר) פליגי כאן ת"ק ור"י. ורואי לפ"י לפסוק
 כמ"ק. והרמב"ם שפסק כר"י י"ל שהוא מפרס דעממא דת"ק הוא עשיר דמשקין מעממא
 ארביים מה"מ. אבל לדין דק"ל דר"י אלא מדרבין לא גזרו כאן במילתא דלא שכיחא.
 וחזר ג"כ עממא דר"י ורנב"י דחזר לגמרי כר"מ ע"י כסוגיא דפסקים כס ותבין:
 ב"ו כהרע"ב ד"ה רח"ל. ואל"ל דלויכ פורתא ליתא חממא חמורה דאמנו לכך שפול
 מהאמר על המורה דממס נתקדשו דעממא כפ"ל אפי' בלתי שטרות מהאמר ע"י
 לפיל פ"ו מ"ג והספי בתוכה אפי' שפוי לא כ"ש כו'. אלא דעממא דרבין רכבני רחמ'
 לריכה שיטור והיינו דאפר מקום יתעט הביטור. ור"ל ס"ל דא"ל שיטור וזכו טוה"ר
 הר"ש והרע"ב כוסין וברע' במחש"מ: ב"ה כהרע"ב. וכי כו' עממא לכל מילי כו'.
 היינו היכה דנוטס או נושא עממא לזורך ועממ"ל כמ"ל דלקמן:

פרק י' מ"א כל הראוי ליתבה עממא מת כו' רח"ל אינו מדף כו'. הנה פלוגמתייהו
 הוא לביטוי הכיב כמס"ב המפסקים וכדמבאר בתוספתא. ולאכורה מחאן רחמ'
 גדולה לדמס הרמב"ם (הובאה בתו"כ בפ"י דההלכות מ"ח) דמכר ה"ה כחלל אינו לענין
 שיממא במשע כמס עממו. (וכן עוד רחמ' מלקמן פ"ב מ"ה לגי' ופ"י הא"ל פ"ט)
 ולשיעט הסודים דדוקא ככלי מתכות אמרי' מרס ה"ה כחלל י"ל דמייני עשאר כליים ונגדים
 ולכן דקדקה המשנה נומר ליתבה עממא מת ובאפי' כלי מתכות שם לרביים להטעות
 כמח מתס (הוא דליתא בתוספתא פלוגמא נפתחה י"ל דהוא בל עין דוחק) אבל מה
 יעסס הרע"ב שהוא בשיעט הסודים דה"ל שחר כליים ונגדים (בפ"י דההלכות מ"ה) ויל"ל
 ג"כ דכרי הם כמח עממו לממא אפי' בזה"ל (שם פ"ה מ"ח) וכש"ל במשע ולפ"ק:
 ב"ב וברגלו עמוד. כ' הכ"מ בפ"ג מהל' פרס ה"י ארביים דוקא קאי אבל עממא
 אפי' נעם כן דברגלו נעמא כו'. וכן מהל' פ"ה ת"ב ע"י. ומיינו דרזי עממא
 פתורה כפרת דלעיל מ"ה נעמא כו' ובת"ב כהר"ל לממא צידו אבל לא בגופו ופסקה
 הרמב"ם בפ"י ה"ב וע"כ כמ"מ. ועממ"ל לקמן כמס"ב: תרו"מ ד"ה שגס. היינו
 כשגס צידו דוקא. הילוק זה לא מלינו אלא בארביין ומסקין כאן ולקמן במ"ד כמס'
 פתי שאין מעממא אדם לעולם. אבל כלי שפך משמע דאף כרגלו עממא ומכאן אין
 רחמ' דר"ל דמייני שגממ על עפרת העממא. אפי' כפי' הא"ל דממנה זו מפרשת למדף
 דמ"ל כמ"ל: ב"ה כהרע"ב. והעבירו פ"ה המטר כו'. שיהי לשון המשנה המדויק
 דמי על בני המטר דל"מ מעממא ארביים. אפי' מנבו כמממא ככ"ד: ד"ה ר"ע כסופו.
 ועממא. גם כאן ל"ד דכרי הל"ל והוה כמו שמונה במקום עממא: ב"ו כהרע"ב ד"ה
 שני יריות שתיין עסויין. ואפי' שהאדם עממא תמס משה מן העממא כו'. תמוה
 כיון דהוא אינו נעממא ככל תרומה ה"ל עמוד דמממא אדם וזו מן העממא אורו
 כמס"ב בפ' דלקמן מ"ג וכמו שהביא התו"כ דל"ל שיהי. וכמו כן תמוה מה שכתב
 לקמן דאפי' שהוא עממא משום שוקת מ"מ מ"מ כו' ומכאן בהו"ל שגממ עליו גזר.
 ועממ"ל כמיושי להרמב"ם בפ"ד מהל' פרס ה"י. ותדברי הרמב"ם פ"י ה"ב נראה
 שדעתו דל"מ כשרים מעממא את עשור מעממא אדם נעם כהן בלא לזורך אבל לא כפלו
 אז לא מעממאין עשור לכן אפי' נעם כהן שלא לזורך. והא"ל כמ"ל דלעיל החזיק בשיעור
 כהשנה. וק"ל מהל' דמממא בתוספתא פ"ה הו' הו' חומים לו לתוס פרוש מהל' כן
 עממא עממא ח"ל והלא מליין כו' כ"ה הו' בתוספתא שדפסקה עם הו"ו והביא הר"ש
 לקמן פ"ה מ"ד וכן מהל' שם. אלא מהל' אפי' דסבור הוא למממא (שהיה היה מזה)
 ממשעמה מזה. ולכאורה קשה לשיעור זו דל"ל כיון משכחת לה מאי דקאמר קרא והטעם
 כמו כהנה יממא. דאם הוא פסור אינו מעממא. ואם הוא עממא חזי ארביי ליה הכ"מ
 בל"ה שמה הוא. ואל"ל דמייני עממא עממא ולא חפיק להקמח (ע"פ כהרע"ב דהו"ל דהא זה
 לא הו' אלא מעממא דרבין (ע"י רמב"ם פ"ג מ"ה) והיסקא דעממא ד"ה מ"ג מדרבין.
 וע"כ ה"ל דהקרא מייני ארביין שאל"ל להזאה כגון אשה עוממאס והדנדויטוס לרבין.
 וקטן לר"י או ערל למ"ד דפסול להויה ע"י מו"ט לקמן פ"י ח"י או כמ"מ למה שכתב
 שם בשם מוס' ר"ע: שם וייר דבשל עממא אינו חוץ דיון מוין כו'. לא מחזור
 כ"ל דיון דייני אינו מקבל שומאה ה"ל לחון. ופי' בא"ל צואר כגון כזה: שם ר"ל
 בעממא דלמכ בתוספתא כו'. סימנה מה לו לתוס' בל"ל ארביי דר"ל
 חדף: ד"ה ועל קודש. דלא נעם כמי חממא ע"י. ל"ל במחש"מ דאפי' נעם כמ"מ עממא
 א"מ את הלגין דקדש דמנע כמ"מ א"מ גנדים וכלים כדליתא בריב' כלים:

פרק י"א מ"א כהרע"ב ד"ה אפר חממא או מים המקודשים כו'. והוא מהספ"ס
 הביאורו הרמב"ם והר"ש. ואל"ל לר"ל בפ"י דלפיל מ"ג ה"ל להגלו. אבל כהר"ם
 לפי מאי דליתא בגמרי' (כס) דלפ"י קדש א"ל כמ"ל כמ"ל חממא ופי"ל כמ"ל:
 תרו"מ ד"ה ומים. ומתבאר בהר"ב מפרס המוכשר המתוקן. כמ"ל ארביי דלדיו פ"י
 המוכשר מתוקן לר"מ ע"י: ב"ה ואלוהו מייני מיתס. ע"י בתפס"ס. ולכאורה כיון
 דהעשור להממא חוץ מ"מ מעממאין אורו כלל אף אם נעם שלא לזורך כפי' הרע"ב
 כסוף המטה והמ"ב כ"ל דלפיל מ"ו (ודלא כמס"ב כאן מהו"ל שם הכ"מ כמס' הר"ק).
 לא שייך כלל חוב מיתס. דמש"ש הא"ר דיון דעממא האדם המדעילה של חממא כו'
 ז"ל אלא מעממא כמממא. ואולי זהו עמוד כמס"ב כמ"ל דעממא לאו דוקא דהא חממה כו'
 פ"ט. ולפמ"ל לפיל על הרמב"ם פ"ד מ"ה ה"י י"ל דהכא מייני כמממא עוממאס
 והדנדויטוס: שם המורה למממא ששנים כו' נעממא. ל"פ דמס המים חזרו ועממא עממו
 דיון שהוא עממא אפי' למחמא כ"ל למ"מ וכי' כמ"ל: תרו"מ ד"ה והארכינה הכ'.
 הוא דוחק גדול דא"ל הו' שתיק כו' מלממתי ממו"ל כו'. כן למיזון הכ' דעממא
 ככר שמואל חוץ אפי"ל. וכן למיזולה הא דיודי כו' ליהא למיזמא דעממא אשכמין
 קמתי

פד טבוק . ונגמ' משמש ללא כפיין אלא שרמ' שחם הליאה יעבור עליו בשניס . פי' גרנות (ג' ז') מעולם י'פ' עני חלות ליהא בשניס . ועמ"פ כ"ק עם (ט ז') ג"ח' חיבע"ל . ג) תנ"כ דרק עד ג' שעות ביום כו' . ונגמ' משמש דשפור הפרק ששנה הוא ככדי רוב דטרו של ג"פ . אבל כל ע"פ שנה כשיפור הזה אפי' כל היום נקרא רוק חפל . וע"כ ג' ופירושיו אחרים ה"ל כסוגיא זו והס"מ לא הויר מאומה בזה :

וכשלו ופדיין משק' שופח עליהם לרלון . הוא דבר מחמיה . דא"כ לחמי מחשב דיוכסרו במוחבר לרלון דמי גרמ' מעודה הטל עליין ושחמ' ה"ל בני יומן דגמ' (כז) וכן מהא דתמלין חפין לטמון וירדו עליין בשמים אש שחמ' כ"י לקמן פ"ג מ"ה . וכה"ג עם גמ' ומ"ו . ויל' דחיוב לרלון הוא מ"ה ויריך למחקה . וכן כסף ששנה לא כחב רק אש נחלו ומחקה כופח עליהם ולא הזכיר לרלון . ולפי האמור ו"ל דלהי קניס פלוגטיהו בכה"כ ר"ל כצנח' מלה ו"ל לכרות דב"ש . ונ"מ ג"כ לבי' היכא דמתקון להשיך אש תמיס דאפי' ככ"ג ומדו ולאפוקי הרמנ"ס דפליגי בזה . ולכן ל"י מה שדקדק הרא"ב : על הא דקניס זרמיס כו' מוחבריס ולא דקדק אהא דקניס כצנח' פלוגטיהו . וגם הא דמטיני לכרות לב"ש קניס הלא גם לבי' יש מ"מ כדאמרו : בא"ד וד"ב ככ"ח ויל' ומ"ש כו' משמש לב"ש הויס ככ"י וקחם תמני' כו' גבי פירות שצנחו למחם המים כו' . תמוס דהתא כשצנח שיורמו דיו א"י ונחשם לנורך ידו . גם מה שכתבנו לעיל וקופס קוי"ס ומינה נחמם דה"ל כשצנחו מים על ירקות התחבריס ונחלו כו' דלא ככ"ה . ג"כ תמוס דהא ג"כ מודו היכא דמתקון להשיך המים כדכ"ה כה"כ"ד . ולמון הכי הדוחמו ור"ל יחא לה למחבר מיהא והוא ג"כ תשקט דהתא דמטיני אף לנורך מוחבר כחש"כ לפיל . וקופס ג"כ פי' ה"ש עם דניחא ל"י הפסקת הביור המו"ל עש"י : ג"כ ה"ש כו' והטעם כו' ג"כ ככ"ה כו' . נראה דלמי כשצנחתיסו דלפיל בת"י דג"ש את שבו ג"כ ככ"י תמוס דנפרשו מענף לפני . וג"כ עם עד שינאו מטלו ר"ל מהליון כולו : מ"ו הנופח בעדשים לעורקי . פמיו"ש בשם הרמנ"ס . ולפ"ד נל"פ שזופח להשיך ברומ פיו השכולת שצנח ורואה חמ"כ כמה נפחחו ומתקון כשצנחק הפסקת המין . ונחשם שכן פי' ג"כ ה"ש ורמנ"ס תליון וקופס קוי"ס ומינה נחמם דה"ל לכן : בהרע"ב והכ"ה ככ"י כיון שמתקון לנפח ודרך הרוק לנפח כו' . ק"ל מי עדיף זה מטומן פירותיו נמים דסיפא דודאי ידוב שיחלחמו ואש"ה חיון ככ"י . ועמ"פ לקמן פ"ה מ"ה ג"כ לידע . ויל' דהרמ"ב נחמ"כ ל"ד כשצנחו פי' ה"ש כשצנח דר"ש ומדבריו משמש דל"ג פלוגתא דחכמיס ע"ש . וכן ליהא נזירותם המטינות בגמ' :

פרק י מ"א ברכ"ב ד"ה טומיין כו' ואפי' רואה כו' וכ"כ רש"י . פשוט דר"ל אפי' רואה עמה וכדלחיא לפיל (יא כ') ל"ש אלא שלא פסקה מחמת תשמיש ורחמיה שלא מ"מ . והסו"מ נראה שבין כיוונו להא דלרנב"י בגמ' ואפי' ראה . ונ"ד : מ"ה במשנה ר"ה א"מ תמוס כחס כו' ונגמ' תכלל דמ"ק כו' . ק"ל מדוע לא נחמו דעממה דמ"ק שחא מתענף כמו גמטה דלעיל . וחדכה כח"ב דר"י דלא גזר לכן . ואולי משום דלא שכיחא שחל' דם לנח"מ לכן לא גזרו בה רבנן : מ"ו חו"ט ד"ה כמנפ (הב) . ור"כ מחקה על קדש כו' הוי טי . מאי איריאו מחקה אפי' אוכל גמי ובדמחקה ממעיל דהתא הוי אוכל . ועוד כיון דדייס כמנפ ע"מ הא ק"ל בפ"ב דטהרות מ"ו דאפי' שליש דמרותה מתקח מחקה קדש תחלה ופי' כרע"ב דה"ל אה"ק מתקח מחקה קדש ליהוי תחלה וכ"כ מנפ ע"מ שהוא ראשון . וזהו י"ל דכפ"י איוו בכלל זה וכמו דלמי בכלל כה"פ אה"מ מתקח מחקין להיות תחלה כפ"י דפרט מ"ו וכן תמוס' בחילין כשצנח המו"ל קניס גמי דאפי' מחקה קדש לא הוי אלא עמי . ונראה הא דנקט מחקה קדש נחמ"כ אחר לטון כהוס' בחילין עם . ואיכסו שפיר נקמי מחקה דבה אפי' חיון עם . והמו"ל ל"ד במחל"כ נכב שיעפיה : מ"ז חו"ט ג"ה א"פ עניס . קובע דבריו דמח"כ אהא קודם כפרס מהני ליה עניסא לינפ נקדשים . וכרפ"ק דזניס ההלמ' שיה נגד גמ' עניסא ע"ש : מ"ח כסף התמנה ומנפן ונבטילן חליון . לכאורה יפלא מדוע שניק התמנ' מו"מ דלמי כו' כבני קמייתא . וי"ל דהתמנ' רחמ' לט נחמ"כ חליון דמי ומנפן חליון דמי המוחבר כנגמ"ה (כז) בז שצנח ביוס כו' לפסיה רחמ' אה"כ דמי ביוס דקוחר ומתמנ' למפרס מו"מ . מ"מ הסו"מ איו עמא למפרס . וה"ה גבי זנה (רמנ"ס ספ"ס תה"ל מו"מ) . ואשמעיין כאן דנס שזמנת יוס כנגד יוס דיון ק דוקא מנפן חליון אבל הכיוון עקור ודאי : ברו"ט ד"ה מתמין מו"מ (בס"ד) . וכרפ"ק דזניס אבמוס ללבוטלה חולין ור"ל קדא אהמכת א בעלמא . ומתמוס מאד דהתא דזניס בעלמא ביוס עניסא אחר עניסא חו' דמליון דלאם אהא סכא אה"כ הוא עקור . אבל הכא שצנח בערב דלא ספרס עדיין כלל (דספירת ליהא למו ספירת) ודאי עמא ומתמנ' מו"מ אפי' אש לא תראה ובהכי מיירי קרא . או אפי' כצנחה ביוס אחר עניסא וכדאש"ה אה"כ (והוא בתוך י"ה) המתא להפרס מדלוריותא :

פרק ב מ"ב ברכ"ב ד"ה וטהרה . כגון מרחץ של מי מעיין . לכאורה קשה ח"כ אמאי ככ"י דהא"כ לעיל במ"ה אבל בא גמיס מוחברו דל"מ לא . ויל' דמטיני ששך מי המטיני למרחץ מוחבר למטיין וכחש"כ סק"ד לעיל פ"ה מ"ג דלדבריו מעשה אפי' במוחבר המי כשצנחו . אבל עם כחמתי שאלו דמת ע"כ . ואולי כו' כשצנח אש ח"כ שצנח עליון בלחם ולא אהמטיין אלא שצנחתיסו המים : מ"ז ג' גירוס כו' מהל' למחלה עמא . ק"ל כלור דמ"מ . דאש ד"מ המתא בחרזא והפורה כשצנח וכשע צמחן . ה"ל דתחתי ולמרחץ עמא ומחיי' ולמערב עקור דהוא קרוב לטוהר . ויל' דוחק : מ"ו חו"ט ד"ה מתקוס . דהכא מתקמח תליון דמתקוס קרוב כו' בזה . תמוס דפשוט דמרי מילי ניהו . דהתא חני אה"כ באו מתקוס קרוב פי' אש דיעיין דמח"ק באו אז מוחב' לספור כסן מיד וכפ"י הוס' הביור המו"ל עם . ודכא מני דלם ל"י מהיכן באו או אפי' ודאי באו מתקוס רחוק מ"מ א"ל דלחתין רק ככדי שיבואו ויקברו היותר קרוב צמח"ה זו ירן דמתקוס ה"ל בעמתיס והוא דכרע"ב ספ"א ח"א וביניו הטור כ"י מק"מ בא"מ : מ"ח הולכין אחר רוב החתומין . לפי' הכי שצנחתיס קשה דלפנין טומאה וטהרה ה"ל לילך אחר רוב הלוקמין . ואש הם מ"ס מה דשיעור רוב : תחומי מדרים כיון דבאו לרשות הלוקמים הכי נממאו חללם : מ"ח חרע"ב בשומא ורואה משמש עממת כו' . דכתיב גלא דיוק' שפיר כ' הוס' בחילין עם (נה) ג"כ הלא דהכי עתא שפרס הוי ליה כקובע דקמ"מ דמי . ולשון רש"י עש כצומח ורואהו משמש שפיל מיד האדם כו' וזה א"ש דבשכס שפרס מתקוס הספק לא ראה :

מסכת מבשירין

הן לא נמצא שעס נכון בדברי הרמב"ם והוי"ט על סדר מסכת זו אחר מסכת נדה . ולער"נ איירי דתני בפ"ב דנדה מ"ו אר"מ אם אינו מטמא משום כהם מטמא משום משקה וע"ש בפירוש הרע"ב להכי תני בתרה ככשירין וכיוצא בזה משני הנמרא ריש הענינה :

פרק ג מ"א משקין פמיון . פי' ה"ל כגון משקין של זב וזנה כמו רוק כו' . ועי' ספ"ג דטבו"ד דמשמש דאף צמחא שכן לכ"פ מחשיב . ומש"כ סוד דמי צמחין שצנחמו מתחריס שאל לרלון המ"ל הא משקין נמי לא מקבלי טומאה אה"כ חשב אוחן כו' . אכתי טמה דסא בשבם (י"ג) אמרי' דחובא למ"ד דכלי טמא חובב מחקה (היזא גם כה"ש כאן) ור"ל דמתני' איהא חומיס וככתי דל"מ הכי מ"ל כשפסקתא כמו מחקה הוס' המ"ל עם ור"כ לקמן פ"ד מ"ה וכתא תמני' ר"מ . ועמ"כ לקמן פ"ד מ"ו . וכפ"י מ"ב בחו"ט עם מהל"ס . וב"ז שסבין הס"ל דתגיבא (יב) דכ"ה דיו שירות . אך מה שמוכח בדבריו עם דאפי' ידוס עמלתו חובבין מחקה ל"י תנ"ל הא דפי' לא שמשקין אלא כלי טמא : חו"ט ד"ה ה"ו . ש"ס אהא אומר מקבלים הסער במוחבר און לך כו' . ק"ל מאי ראהי הוי זו . הסס י"ל תמוס דלא אהמטיניה למי בשמים לדבר תמוס ועמ"כ חו"ט לקמן פ"ד מ"ג עם רש"י מת"כ . אבל אש הוי מחקה שחלחמו לרלון לערך תלוב וחח"כ נכלו על התחברו ר"ל דהוס' : מ"ג או סוכה ועפלה על חבירתה . נראה דאפי' הרע"ב ברפ"י דה"ל ופ"ל . ועמ"כ חו"ט (ובן כרמנ"ס) הן המים שצנחו לליל בחילין ע"כ ג"ל שלא הוי חמתן לרלון . ומה שצנח להסקות חרע"ב לא אהמטיס אלא לערך מוחבר . ועמ"כ לקמן בסמוך : חו"ט ד"ה המרעיד . ומח"ד עם כהז הס"מ ט' ונכל ע"ה או סוכה ועפלה ע"ה כו' . ע"ש ככ"מ עמנו שגרא מדבריו להדיא . שפי' שצנחו על המים שלא חבירו . ובן כוכסה נפלו המים על חבירתה . אבל כן הוי כגון לפרס גבי' הרע"ב ועפלה כו' אבל לגבי' דמנ"ס (בצבורו) ועפלה כו' וכ' אה"כ ועפלה המים כו' . משמש שפרס שפיל תחלה חליון או הסוכה עם המים שפלין ע"ה . ואה"כ נפלו המים מתן על חרע"ב : בא"ד לפי שלא נחשוין שפילו על חרע"ב זרעיס ורקות המתחבריס ק"ש דהא בעינן שימשם לדבר ההלום דוקא כדלחיא לקמן פ"ד מ"ג וע"כ בחו"ט מה שכתבנו בשם רש"י מת"כ . וכ"כ ברפ"ג ג"ה שחלחמו . ויל' דיש חילוק בין מעשה למחשבה דדוקא מחשבה אינא מועילת למוחבר אבל היכא דעביד מעשה בהמים נופיטו או דברג עם עניו כיון הכא שמרעיד לפי חליון או אש הסוכה שכן עליהן לטורך מתערב המי . וכ"כ הלא"ד דלקמן לפי מחש"כ דה"ל דעמתיס ז"ל . וזה דלא כחש"כ לפיל בסמוך נדעת הרע"ב והרמנ"ס בפירושו . ופדיון ל"ש : בא"ד ובה"ס אפי"כ איוו כמרעיד להשיך ממני מחקה שחיי כו' . משמש אבל אש הוי מתקון להשיך אה"מ אפי' כה"כ שפלו תחלה ע"ה ואה"כ על חרע"ב כו' תודו ביה דמוכרטיס וייטו אש נחלו ואה"כ ומחקה טומא עליהם כדלחיא אפי' ונ"ל כרמנ"ס דלמוחבר ולפוגתה און במחשוין להשיך אש המים ואפי"כ מ"ל לבי' דלא תכשירי . וזהו כוונתו כדלחית השגמו כעמ"כ הל"ל שאין מקבלין ככזר במוחבר כו' . ור"ל אבל שארי פירות חליון ענינו כצנחו המים כחשכרו . ודלא כרמנ"ס (כ"ה) וזה דלא כרמנ"ס הכ"מ כיוונת הגמ' , אך מחש"כ עם

פרק ג מ"א ברכ"ב ד"ה וטהרה . כגון מרחץ של מי מעיין . לכאורה קשה ח"כ אמאי ככ"י דהא"כ לעיל במ"ה אבל בא גמיס מוחברו דל"מ לא . ויל' דמטיני ששך מי המטיני למרחץ מוחבר למטיין וכחש"כ סק"ד לעיל פ"ה מ"ג דלדבריו מעשה אפי' במוחבר המי כשצנחו . אבל עם כחמתי שאלו דמת ע"כ . ואולי כו' כשצנח אש ח"כ שצנח עליון בלחם ולא אהמטיין אלא שצנחתיסו המים : מ"ז ג' גירוס כו' מהל' למחלה עמא . ק"ל כלור דמ"מ . דאש ד"מ המתא בחרזא והפורה כשצנח וכשע צמחן . ה"ל דתחתי ולמרחץ עמא ומחיי' ולמערב עקור דהוא קרוב לטוהר . ויל' דוחק : מ"ו חו"ט ד"ה מתקוס . דהכא מתקמח תליון דמתקוס קרוב כו' בזה . תמוס דפשוט דמרי מילי ניהו . דהתא חני אה"כ באו מתקוס קרוב פי' אש דיעיין דמח"ק באו אז מוחב' לספור כסן מיד וכפ"י הוס' הביור המו"ל עם . ודכא מני דלם ל"י מהיכן באו או אפי' ודאי באו מתקוס רחוק מ"מ א"ל דלחתין רק ככדי שיבואו ויקברו היותר קרוב צמח"ה זו ירן דמתקוס ה"ל בעמתיס והוא דכרע"ב ספ"א ח"א וביניו הטור כ"י מק"מ בא"מ : מ"ח הולכין אחר רוב החתומין . לפי' הכי שצנחתיס קשה דלפנין טומאה וטהרה ה"ל לילך אחר רוב הלוקמין . ואש הם מ"ס מה דשיעור רוב : תחומי מדרים כיון דבאו לרשות הלוקמים הכי נממאו חללם : מ"ח חרע"ב בשומא ורואה משמש עממת כו' . דכתיב גלא דיוק' שפיר כ' הוס' בחילין עם (נה) ג"כ הלא דהכי עתא שפרס הוי ליה כקובע דקמ"מ דמי . ולשון רש"י עש כצומח ורואהו משמש שפיל מיד האדם כו' וזה א"ש דבשכס שפרס מתקוס הספק לא ראה :

מהרות וחרושי הרשי

מ"ז אלא אם עמר ורדיו . נראה לי דל"ל או שהודו . דבטמד למוד נמי קני כלעיל בקוף פשטה ה' :

פרק ד מ"ב בהרע"ב . ונעמלו המסקין שרצו עליו . ע"י בכריחות (פו ב') דמבואר שם דגם המסקין שרצו ע"פ בפרע"ל ומוס' ובר"ש לגבי פ"א מ"ה מה שביאר בשם המוסקפא ומע"כ קס' : מ"ד נש"א יסבר ובה"א יסרה . ע"י א"ר . ונש"א דלחלו לשיטתיהו לטעול פ"א מ"ד . דג"ש כיון דאיתיה מקלה לקול הכשר להכי לא ספיק . ונב"ה ס' איתן מעשיו עד שילאו מכל האגודה או מכל העק וה"ה הכא עד שילאו מכל הכניז : מ"ה בהרע"ב ד"ה ובה"א . כיון שלא היתן שם כו' . משמע דאם היתה במקומה אף ב"ה מודו . וכדק"ד דהמ"ס ב"ה אלו במש"ל דנקט נעלה לשפטה ברישא לרבותא דכ"ס . ור"ל ולא מייבש את היתיה ומקומה דעדיף פני ולכן אפשר לומר דבשה לא נב"ה בני ויתן . ונ"ל מדוע לא פו' בן המ"ס לפוס ס"ד דהשתא . דלהכי נקט נעלה לשפטה משום דהייתה גם ב"ה מודו וכדכתיב הרע"ב . אבל בדתא איתן סברא לומר צירד הדלף שזוביל הנהה במקומה ואפי' נב"ה דוקא נעלה לשפטה ודמסקין המ"ס . ונ"ל במהכ"ה דהרע"ב דלשון הרמב"ם אשתיהו ע"פ ושראה אלא אמי אלא להפוקי היכא דנכילה ממקום א' להייתה במקום א' : ר"ה ד"ה אלו . ולכן נראה דלא אחת למימר אלא להפוקי את מקום א' וספיק במקומה . גם זה נ"ל דכיון שהייתה שירד סדלף א"כ כבר הרשניה מאי מהי מה שזכר בו הר"כ וכמו שהקפס הכה"כ לקמן בפ"ג : בהרע"ב ד"ה אלא א"כ . מרדו דבזה כו' . וצריך להחיק בין זה לזה דהשומן פירוריו נכנס כו' . וכן התמן פירומו בשולח הבהר כו' דלפניו אלא וכן נגלו מנחות טעם י"ו כדן כו' דפ"ג מ"ז . דבשה כיון דאשתיהו מיהא איתן וכן שבידיו גם איתן שנגליה מעשיו כיון דלא"ל כו' . אבל כהם לא אשתיהו לשום מים ובה"כ חילק הה"מ לקמן פ"ה מ"ה ונשמ"כ שם : מ"ז ואם משך שידמו ידיו כו' . ע"י מש"כ בס"ד במגיה (ע) . ומה שקיים הרע"ב וה"ל משקע שקופו לרעון דלפ"ש שאין תמלתא לרעון כו' . וזו משגגת הר"ם ונש"א בחולין (לא ב') . לכאורה כאן הוה תמלתא וכן דהה"ל הוה נשפטה שישגגת וזו הוה תמלתא ביהמה בתלוש ע"י נחום' שם : תר"מ ד"ה ידיו . והקפס כו' דלפירות דהמשך אפי' לחולין א"ל נש"א כו' . תמנה איד נעלה מהם הנמ' שם בחגיגה דלרענן דכ"ה לרין נש"א לנכילה פירום ע"י הבער . (ודע דפירי דבשה כיון דלא הוכשרו ודלו מיהא לנכילין אפי' לרענן ואפי' תמנה דלא הוכשרו א"ל נש"א כמבואר ברמב"ם פ"ה מ"ה מה"א הרע"ב . ודביהם איתן אלא כשיזכרו) . ומש"כ הה"מ אפי' אי נגס פת אחת קשה דהא א"ל כוונה כו' למשקע לנגוסה . ממה לנגוסה משקע א"ל כלל נש"א כדאיתא בחגיגה שם ונבדלה כאן בנכילה . אבל כוונה סודו' דלי נגס פת א"ל דמיידי לנכילה . דלפירות אף לנכילה א"ל כמש"ל קודם : מ"ד בהרע"ב ונמלא כו' אלא מהמת מסקין עתהו עתהו עתהו כו' . נ"ל איד נעמלו כיון שמחוברין בתמיה : מ"ה ע"ש שנעלה פלישה כו' אם רבו סבורים . ופי' צפ"י הרע"ב . ק"ל דאף דמי בשתי גופייה לא מעמאין א"כ השבייה וכדומה כנג' כריכות שבתא חמי ב"ש . מ"ה אם יקבלו הכשר מתקין אחרים למה יגרמו משאר אובדניו דממאין צדו עתהו כו' הכשר א"כ הכא יתכשרו וישתמאו כהחד ממסקין עתמאלי . וביני מקולות החכמי יבד לזה בס"ד פ"ג :

וכ"ל דגם מים ישמה מ"ה וכן כל משקה כו' . כמו דרשנין וכ"מ אשר ישמה למשל לענין הכשר ולתפא לענין טומאה כמש"כ בהרע"ב שהבאתו לפיג . אבל מ"ה עדין נ"ל דכיון דגם לפניו הכשר מיידי קרא עפי ה"ל למילף הכשר מהכשר מלמילף הכשר משומאה דבש דבש ד"ה בעשה . וי"ל דלשון ב"ה דבש קמה הוא ב"ד . מירבו לא ממורר כמין . וקטייתו י"ל משום דק"ל לרענן דבש ממדים לא חיקרי משק ולכן פ"כ קרא דוייקהו דלדס כו' . הו"ה חסישו מלישנה דלדעתו ע"ש . ואין זה כיוע דמלינו במוספחא הניאה הר"ש בהרע"ב דפרס גבי פלה עליה זכר לישנא דלרעת הנעלים . וה"ל נ"ל דלעתו סייו דנפעלי : שם בהרע"ב ד"ה ע"י אינה חכמה כו' . דיש לה שם לווי . ועיין לשון הכתובים צפ"י . וקפס א"כ מי רגלים נמי . וי"ל דסם מים ממש וכמו דלא חפיקין מי הים משקס שם לווי . (ועי' לפיג מ"ד בחי"מ ד"ה שבעה מש"כ בשם הר"ש וכל בני מולדות כו') וצריך להחיק בין זה להא דלשון ארזון וין כו' דנגעו פ"ד וצפרה פ"ה משקס שם לווי . ונולי דנרסיה הנ"ל דר"ה קבר דלזיה חגיגה משקס : מ"ה במשנה ואם נפל על הדלת . עומ"ס . והגם גם בחולין (ו) גבי פלוגתא רבי ור"ה איתא דלעת לפניו הכשר : מ"ז בהרע"ב ד"ה כ"ה ממתא . ומעמאלין הם אשפס במקומה . גם זה הלא שומאת נגלות אינה עד שמלא נפשה ופ"ה דלגלות מ"ו וכש"כ דלא שייכה שומאה בדס הקוס . ואולי נ"ל ומועמאלי : מ"ד מ"ה מ"ה ד"ה לרעון . כעמאל דבני הסוס' אשר דביהם איתן עולין כלל לפי' הרע"ב והר"ש שם צפ"ה ונכולה מלסוף : ד"ה ומק"ו . ל"ב דמכ"ר דהי כו' נראה דלרשתיהם דבני הסוס' נשבת (כ"ד קמד) שגרה מדביהם דלזיה נשעת הרמב"ם ופירשו שהחלב לרפואה כו' קאי על אדם פ"ה וכל דה"ל ה"מ כו' מהלכ דבמה גופה כו' כמו שהקפס הה"מ פ"ג דנרסיה הו"ג :

סלוק מסכת מבשירין . בעזר יוצר מאורות המאירין :

מסכת זבים

פרק א מ"א ראה אהת ובשני הפסקי ונב' ראה שמים כו' אר"ל ב"י מודים כו' . הנה למ"ק לא פורש נב"ה רואה שמים ובשני הפסקי ונב' ראה אהת מה דיניה ובמספחא איתא פאמר ר"ש (אשר הוא ה"כ דמתי) דבזה לא נחלקו שפיר זה ז' גמור (כ"ה הני' בדי' וכן העמיקה הר"ש) . ולכאורה איפכא מסתברא (ובכשרא ראב"י) . וזה נראה שהגיה הגר"א ז"ל שהוא ז' גמור כי כן העמיקה בא"ר ובה"ג במספחא שדפסקה ע"ש פירושו ז"ל אשר לא אשונה שכל פיו הוה ג' או ממהי מה איתא ע"ש אר"ש לר"ש (שאמר שם משום ראב"י שנשמ"כ) לא כל הוקפין שמתנה אלא סתור את הפעם כו' . והלא גם ל"ע יצ"ח לחינו טעם עמו . ומוד קשה לגירסתו דה"ל לפירושי בחמני' דבזה מודו ב"ה . דמשה נובל לפעוט דתי כן לרבותא דנש"א ע"י מו"ה רוב עב"י ובש"כ לקמן ובת"ב : תר"מ ד"ה ובש"א . דלזיה איתא ג"ה כו' . ולפי"ל דגם לז"א איתן מתקפרות ב' ראיות נב' ימים כמו דלזיה מודו נב' ראיות נב' ימים דלזיה המלפפות כדלתיא במספחא פ"ג : מ"ב ב"ה רע"ב . ע"י מו"ה . ובה"ג בפסקים פ"י וע"ש (קצ"ב) בהר"ה ומהם . ולר"ש י"ל דלרבותא דנש"א נקוט שלישי פמ"י"ע פ"ה המכשירין מ"ב ד"ה המרע"ב : מ"ה אר"ל ל"ה אהת מרובה אר"ל יס דב כו' . עמ"ס וע"י ונ"ל דבמשנה ד' מודה ר"י כיון דפ"ש נעשה פ"י ז' גמור דהמלפפות דליה שולפיה או שלא כדליה במספחא פ"ג : הרמב"ם ור"ל ור"ל כי כבדתי אהד כו' וגלא הקדמתיה ראה וגלא נחמתי אחריה ראה כו' . וגלא כהו"מ שם במ"ד נב"ה כו' . וכן במ"ד שניין כל כרישא וכתב ובכ"י אף ר"י מודה כו' . ומה שקיים הרמב"ם . וגלא נחשב לפעול אהד גדולה כבדיות אר"ל היטה גדולה כג' ראיות כו' היינו נב"ה לא ראה רק ראה אהת גדולה בלתי המלפפות ראה לפניה או לאחריה : מ"ה מו"ה ד"ה ראה כבדיו . וכל ראה נחלקת נשמיס כו' . ע"י מה שמחתי פליו בשבת (לד ב') :

פרק ב מ"ב ד"ה ראה . דמש"ל ילפינן דיו כו' . קשה דלי תמתי דיו נמת דדוקא לענין טומאת ערב אבל להמלפפות לשינה לטומאת מ"ה ולפירות לא . אלא ע"כ ז"ל במש"כ התוס' שם דר"ה מאי לז' דוב גמור איתקש . וזו"ל לקרנן נמי . וי"ל דדוקא דלכתי אהני דיו . ולי' ממוס דרענן דלתי וזכר מרזא חזי ממיס לזכ' (ביבא המו"ה) צדוק הסמוך לקמן) ופנש"א פ"כ יס לו דין זכר שאינו מתמח' צבונם מתאן ואיתן כו' פ"ש . הרי להדיא דשמי השרות יס לכן דין זכר וסינו לענין קרנן . ועי"ל דלהכי הו"ה הכבוד מיטועא דמבשרו בין ראהי דאשונה לשניה ללמד דלפניו קרנן מיהא ממשפיקין אפי' צבאשנה : מ"ה ב"ה ג"י מע"ש . ע"י א"ר . וימיה דכרי גס יום אהד ממשפיקין איתא עוד חמי שהביא הר"ש . וגם אהני תלמתי עוד א' צפ"ה דפרס מ"ה . ואולי משום דהלכס כר"י דסם כמו שהביא הה"מ שם שם הרמב"ם לכן לא הביאה הר"ש . אבל נמלא עוד אהד במשנה ר"ש דס הנדה וכמה היא שניימן בפירוש מע"ש . וסוד א' נמת דחולין (גס ב') ואנחיוכו מע"ש : מ"ד בחי"מ אף דמיעמא משום מש"א מ"ה איתן לו לשתא אדם ובגדים . ומשמע דקאי אקופא אמשכך לשמ"א אה"א מדקאחר מו וכן צרישא כו' . ומשנה דהא גם נש"א אה"מ מעמא נגדים :

פרק ג מ"א זמתן שיתן מתגיו . פי' הרע"ב הוא הרמב"ם . וימתן לפי שם נכפסין פתח הושב עליהן ומלוא ענין חלתי עונתי וקפיון את קמת גופו על הישב כמו תגורה . אולם קמת חסירה וזו מעשיו דיון פ"כ מ"ד לפי' הר"ל הביאו המו"ה ד"ה חגורה : בהרע"ב ד"ה אש"פ נכופו . ונעמלו נגדיו טומאה מרסק כו' . נראה שזה מוזר לפי' תמי' דקפתי מה שמתין מרסק . ודלא כהמ"ס שפדני דקאי דרסליק מניה . ולא ביאר הרע"ב עמיו מפני מה שמתין מרסק . ונראה שפדני דקאי דרסליק אשזו משפיקין שמתין עמיו מרסק . וזויה לזכר מש"כ הר"ש דלוקן . וכ"מ מדכרי במ"ב דר"ה זמתן שמשאן כד : תר"מ ד"ה שמתין . דמה לי נוגע בהו"ה לו כו' אלא בזה ללמדנו ששומא מחוירו כו' . הימה דכרי עבט בחו"ה לו אית מעמאל דסייו מבני . ואולי ר"ל דלא היטה דלי לאו גז"ש ה"ה דדוקא נוגע בחו"ה לו אכל נוגע בחו"ה לא נכמה . אבל קשה דלמה אחי גז"ש לאפוקי נוגע מנו . במ"ד ומה מ"ה אשר יגע בו דפשיטא כו' . ולי' פנש"א הנ"ל דל"ל כיון דלמדנו דמיעמא מחוירו א"כ מה מ"ה אשר יגע ומשמו נמת דוקא וז"ל באורי . (ולכאורה מה קשה עובדא דעמא הרמב"ם בפ"ג מה"ה (שריות ה"ב))

פרק ה מ"ה ה"ה לידע . ע"י כ"ד . אבל משי' הרע"ב לטעול פ"ה ריש מ"ה ל"ב קן פ"ג : מ"ה בהרע"ב ד"ה אכל אם נער . שממטון להדיחם . ויבא מהר"ס . ונ"ל למה הוצרכו לכן הלא פסוק דהוה כמערוד את האיתן דרש המלמין וקובע איתא לפיג כ"ה : מ"ה כל היתוק עבוד כו' . לפי' המפרשים איתן מקומה נחם' ז' רק נחם' סבורים . לכן נ"ל דמתי' הכא לענין הכשר כגון דרסוק היה מי פירות וכלי המתאן היה א' מ"ה מתקין לא הוכשרו הת"פ המכשירים ככלי משפיקין . ועי' השגת הכה"כ פ"ה מ"ה מ"ה וכן המשנה דלאחריה ולי"ש ג"כ לענין הכשר : בהרע"ב מפני שהיא סודת . חוזר אהו עמוד השופט ששים קלפו כו' ומעמא כו' . קשה דהא ודאי שאינו מוצר אלא אחרו שהוא עדין צבורי (דמה שפיל כבר למשקע שמתמון לא יחזור עוב לאחוריו . וכן לשון רש"י שהביא הה"מ חוזר ראה ששים קלפו כו' . וא"ל א' דכריכות ומכש"כ בפ"ד בהרע"ב אש"א מ"ה פ"ה . והר"ש בפ"ד דטע"ה ש"ה במתו דהקלות לנד נפסל . דז"ל דלזיה נפסל רק מקום מנשו נגדו וכ"מ לשון הרמב"ם שם צפ"י ובתורה פ"ה מה"ה מ"ה פ"ה ה"ז . ופ"ק דהא ד"ה דיעוק איתו אלא עב"י והמש"כ ה"ה בפ"ה דכריכות ומכש"כ בפ"ד בהרע"ב אש"א מ"ה פ"ה . וענ"ה איתו אלא פוסל ולא מתמח' אפי' משק . וכן לשון הרע"ב במשנה דלקמן בני תלון להם עב' שהמתין כו' ומעמלו . ויחזור לשון הרמב"ם שצדו שנתפס שם המ"ה שכתב ומעמא ככלי המוהים כיון דאיירי בעב"י . ולענין פ"ה משמתינו נלפ"ד דהפעם כיון דסולדת לאחריה השיב מבור דהו כללו כולו נגש אחד וכ"כ מדכרי הסוס' צמיר (כ') :

פרק ו מ"ב צפ"י ד"ה על בית השוקים כו' וידים ממשמטון כו' . וכ"פ לקמן גבי מקמתן כו' . ונראה דאין הכוונה ממתם משך סהם ידיו . דהא א"ה את החולין . ודוקא לזמ דמיישע שז' נגס צדוק המסקין פלוסם ועכשו תמלה חוזרין ומשמטון אה"ה אבל נראה דל"ל דהמשמט הוא נכשור והמשך הוא משום טומאת גופו . וכ"כ לקמן גבי דגים והקפס והסבור ממשמטון : מ"ה ראב"ה יזר טבור כו' . ע"י א"ר . ולכאורה פירושו הוא נגד הנמ' כריכות (כג ב') אשר הביאה גם הה"מ : מ"ד בהרע"ב מתי לרבות היין כו' ח"ל וכל משקה כו' . החו"ה ל"ש דה"ה מוניט דהתי קרה גם יאיירי לפניו קבלת טומאה ולא לענין דכרי . הן דכרי הכריכה הנה מת"כ פ"ה הביאו גם רש"י בקטין בחו"ה (עו) . אהמס בוונשו דז' אחיה כמ"ד איתן טומאה למסקין כל פיקר כדאיתא בפסקים (פו) . מ"ה וכל משק כו' מאי יעמא הכשר . מוכח דלמ"ד דעומתא עממן מיהא יס לכן איורי קרה דעומתא (וכ"כ הק"א פ"ה) . והרע"ב פסק בפ"ד דעבורות דשפך מסקין ליעמא עמא . אבל נפסל תמנו דכרי כהרע"ב סה"כ בפ"ה ד"ה ונלפיון דל"ש דכריין וכ"מ אשך ישמה לענין הכשר פ"ש . ודרכה דכרי הרמב"ם קשים בנה שפי' כונת הת"כ בלמודו נאמרו מים ומשגל דל"ל לענין טומאה . והכי אשר יבא עליו מים יעמא לנ"ש מיידי לענין הכשר . וכן וכל משקה כו' דלעת פ"ה"כ עב לפניו הכשר כ"ל . רק כונת הת"כ למילף דאך עומתא כ"ה בדין הכשר . דמק"ו לא אחיה ליה דכ"ה חמי דמשתחא מחוירו ע"ש . ואולי דהרמב"ם סיבר דלדידן דמסקין יס לכן שומא עממן דרשין מים יעמא גם בפ"ג

הגהות וחרושי הרשי

פ"ג מ"ה פסקין כיוצא דל"ח מומחה ארכלין כ"ג נפי' הרמב"ם והרשב"א ופי' ביומא (פ"ג ב') נדמה שהפליגין. ותימה שלא הביאו משום שלשיתו. וראיתי לרמב"ם בחבורו פ"ג מהב"א ה"ה שהביא דיני משנה זו והשמיט למיאה וחלומה. וכל"פ הכ"מ דל"י למה. ולא הביא משום הפלג השמיט. ובעיני הדבר כבוד עשה אותם מלכה מפני הא דעוקלין אלא פסקה שם בפ"א ה"ו. ותימה גדולה על מין ז"ל שפגסל ממנו כ"ז :

פרק ב מ"א הו"ט ד"ה בין. דל"ן לך בע"מ עמא כו' עיאה לאשון. תמוס דליכא טובא. כגון בעל ק"י או הנוגס בל' מה"ט. ואפי' שמי מ"ל כגון מה"ט דבר שגזרו פליהס טומאה שמי לפקול א"ס ומשמאין משקין להיום תמלה. ואולי כוונתו ללא גזרו אפי' בראשון במשקין היולאין מהן דזה לא הו' אלא מדבנן כמש"כ החוס'. ועיין לקמן בפ"ג ובח"ו"ט שם : **מ"ג ד"ה הולין.** ונראה דדוקא לחומרה כו'. זה אינו מכיון בלשון המשנה דל"כ ה"ל למיתמי פסל את כולם כלישנא דבריאה. אלא ודאי אף לקולא קאמר : **מ"ה ג"ג ענ"י** בקיפה התיבות מותרות. משמע דהקופה אסורה וכל"מ לקמי' והל"כ לה"ט (עמו"ט ר"פ) ה"ל לקיפה לעמא את החתיכות וז"ל דלא הו"ט כבינה. וכל"פ העור והקובץ חין דקיפה התיבת הלכות ארכלין אכל בפ"ג לח : **מ"ז טו"י** מן הדלים. ולישנא בתרא דמה שלמעלה הואיל ונתתך הו' חבור וז"ל דעממא כו'. ופי"ג נדמה אר"פ דלף לז"ב לא אר"פ אלא לענין י"ג דלחבורו ביה רבנן. אבל לענין עוממא מעבר ל"י אף מה שלמעלה. וכל"פ ה"ג מוכח מדברייה דלף ר"י לא מעבר אלא נגמט נגד הכרזת אכל אם חמט ארבעה חמטין נקב לפניה ד"ל יין שפחת ארבעה כמו שפחת כמו הדלים. כו' פ"ג ובמהרש"א ב"ד אר"פ : **ד"ה ועלה.** וק"ל דל"ינא ח"מ קאמא חין כו'. לק"מ דקאמא הו"ט דל"ח אף בשאר עוממאות רק דמ"מ כל עפה ופשה נגמט אל הקמורה ונעשית ג"כ ראשונה וכן כולם עד ח"ס (ועי' בח"ל בפ"ג דערכות מ"ט). ונ"מ לשיטה ר"מ בחוס' פסקים (ד) נד"ה דליכא. דל"י אלא מדבנן. ומש"כ עוד דוחק ולשון העתיקות כגון ופי' מנומגס :

פרק ג מ"ג ו"א חוס וכל שנתקף עמו כו'. פי' בפ"ג הרשב"א ובח"ו"ט. בלון התוספתא ו"ל לפסח דל"ל דלס נוסל מה שבלתם אותו קמא החוס שנתקף בעיניהם התבטל שנתפס הו' חבור. וקמ"ו שנתפלה ששאר מודקן נדופני הלפס ואיטו עולה עם התבטל אינו חבור. ויש לכוון לזה גם לשון המשנה : **מ"ד טו"י** גד"ה שגדמיה. נראה שיש השמעת הסבור. וז"ל כדאיתא בר"ש דהא דמתן התם דמדומע פסור מן התלה אחיה כר"י ור"ש דהכא : **ד"ה לא פסל** אלא מקום געשו. נראה לחוקק כ"ז. דכל דבור הוא שייך לדבור הקודם דל"י : **מ"ד בהרשב"א ד"ה ממ"א.** ומשקין ומשמאין כו'. מלת ומשמאין ליתא בפ"ג הרמב"ם. ואולי לשיטתו בריש מחב"י דקטור ועמא הטהורה לכעין הכה"ס. והרשב"א העתיקה מפ"י הר"ם וז"ל דהר"ם לשיטתו שפי' שם עוממא משם. והרשב"א פי' בריש כהרמב"ם. אבל גם לשיטת הר"ם לא אר"פ דהא משקא הו"טא מפ"י חין פוסל את התרומה וכל"פ הנגד אם לא תממא הידים התקופות דעממא מהן תמלה. ומדלא פליגי ר"מ דקטור מוכח דלא כה"ס א"ס שהבאתו בריש מחב"י דידים עוממא חושבין משקא פ"ג. וזע דק"ל דהא עממא דמשקין טמאים מחב"יין טלל לכוון הו"ט משום דעוממאין ומשקין בריש כה"ס והכי הם חיוני פוסקין את הכה"ס מן תרומה. וי"ל משום דלענין עוממא עמון דהיינו לפסול את הקדש חשבו משקא הו"טא דעוממאין ומשקין בריש כה"ס ולכן ה"ל כמשקא שחלמו לכוון ומשקין אפי' חולין ודאי : **מש"כ** בח"ו"ט דהרמב"ם והרשב"א אולי לשיטה דמשקין הנאים תממא יודים א"מ לים. תמוה דלדבר דעת הרשב"א דעממאין לפסול פרק ב' מ"ג ובסוף זכיר :

פרק ד מ"ב טו"י ד"ה וקולא לה עם. דהתם כגון דלמך כו' לאחר שהוא מופרש כו'. לכאורה קשה הלא נמי תלמך בשעת חבורה לאחר שתייחס בכפישה אל תהא תלה. וי"ל דהתם מיד בהפירס מוכל להשם בשם תלה. אבל הכא ישתאה עד שהגדישה ומתוהה בהכפישה וזהו טוון הראש' : **מ"ג עריבה כו'.** עי' בהרשב"א וטו"י. ולכ"פ דהכא מוכל להביט את ההנה גידים אל השיטה בשעת קריאה עם. וא"כ חלוקין הו' בדמיות : **מ"ה טו"י** מחללין. ונראה כו' הכי חין מוכרין לו מש"כ כו'. זה הינה קושיא ד"ל דהכא מיידי שוקת חסר ומתוס על ה"ט ע"מ שיחולל קודמת משקא פ"ג ע"פ ר"מ והמ"ט י"א לחולין בידו ע"ה : **מ"ז בח"ו"ט** ל"ט מה ענין משנה זו לכל. הן לפי מה שהביא לקמן ע"ד ר"ש בשם הר"ם מן היוצגלמי (וכן הביאו הר"ם) דבטו"י הו' ממח"י מקומה יפה קבוע כאן ומלאחי הן אחר זה בחור"ט בשם פ"מ. וזע דמשמע מהר"ם דהא דל"ח ביוצגלמי שם שאין לפסול' חמט אלא הפסל ל"ל שאין פוסל אותו (כדלוחא נכ"פ). ולכן חיוני הן בן הגמור ובה גזס למתן דל' אילא. והמשמע שם השמטם :

פרק ד מ"ב טו"י ד"ה וקולא לה עם. דהתם כגון דלמך כו' לאחר שהוא מופרש כו'. לכאורה קשה הלא נמי תלמך בשעת חבורה לאחר שתייחס בכפישה אל תהא תלה. וי"ל דהתם מיד בהפירס מוכל להשם בשם תלה. אבל הכא ישתאה עד שהגדישה ומתוהה בהכפישה וזהו טוון הראש' : **מ"ג עריבה כו'.** עי' בהרשב"א וטו"י. ולכ"פ דהכא מוכל להביט את ההנה גידים אל השיטה בשעת קריאה עם. וא"כ חלוקין הו' בדמיות : **מ"ה טו"י** מחללין. ונראה כו' הכי חין מוכרין לו מש"כ כו'. זה הינה קושיא ד"ל דהכא מיידי שוקת חסר ומתוס על ה"ט ע"מ שיחולל קודמת משקא פ"ג ע"פ ר"מ והמ"ט י"א לחולין בידו ע"ה : **מ"ז בח"ו"ט** ל"ט מה ענין משנה זו לכל. הן לפי מה שהביא לקמן ע"ד ר"ש בשם הר"ם מן היוצגלמי (וכן הביאו הר"ם) דבטו"י הו' ממח"י מקומה יפה קבוע כאן ומלאחי הן אחר זה בחור"ט בשם פ"מ. וזע דמשמע מהר"ם דהא דל"ח ביוצגלמי שם שאין לפסול' חמט אלא הפסל ל"ל שאין פוסל אותו (כדלוחא נכ"פ). ולכן חיוני הן בן הגמור ובה גזס למתן דל' אילא. והמשמע שם השמטם :

סליק מסכת שו"ב יום. בעזרת אל נורא ואיום :

מסכת ידים

פרק א מ"א בהרשב"א וכו' לא מהני טהא ה"מ הו"ט דלא נשאר כו'. הן אם לא נשאר אף ממחית הלוג אסור. והכי ה"ל דלכתולה אסור ליעול הראשון ע"מ ששאר חמטו עוד נשית דלמא לא יעול עד הפסק ובמ"כ לעיל : **מ"ג** ששעון הו"טא חומר אפי' נשכחין כו'. והמשמע דחוקן מאד. וז"ל לפי דה"ק אחר ששקס נשן פמו דמשמע ששקס ביה גידים אכל נפל מח"ו לא. ומשמע הו"טא חוקן אפי' רק נשכחין לנשית וכל"פ נפל מח"ו הואיל והואיל דנתקיימה משמטתו פסול. ואח"כ אשמעינן לברות גזס ונפל לשני (כיון דלא נשכחין לברות בלתי המיד) כשקיס אף לדמיה וכוון כס"ד :

פרק ב מ"ב טו"י ד"ה ונפל. פי' כה"ד. והרמב"ם בהקדמתו השמחין כו' דקמס ידים אפי' דלמחוריה דינו כמי ופוסלין אוסר. וכן לענין אם ינלה לאטול פת על חילין לכוין לטוען. מ"מ אם חמט אפי' במשקה דחולין טהורה. א"כ שידע להס טומאה או משמאין משקא חולין להיות תמלה כדון כה"פ אה"מ וע"ש. ונראה שה"ה בהטלס עין משמאין : **מ"ד בהרשב"א** דלחולין עממאין משמאין אה"מ כדמתן לקמן כו' כה"פ אה"מ כו'. ומש"כ שם בח"ו"ט כס"ד :

פרק ג מ"ג א"ל והלא כה"ק עייס ומשמאין אה"מ. לכאורה לפי המבואר בשבת (ד) עממא משום דכני פתק ע"ש (ולכן פי' כהרמב"ם והרשב"א שהביא בח"ו"ט שזו עממא

מסכת עוקצין

פרק א תו"ט בשמיטה. ומיחו כו' דדריש תקלה וידיו כו'. פי' נש"י וטוס' דל"ו אלא אקממאה. ומש"כ אכל גם דכני הרשב"א כו'. דכניו אינם מבוררים : **מ"א מיעמא** ומתמא. עי' פי' הרשב"א. וכש"כ ב"פ העור והכוכב פי' איפסא הו"ט ויחר טמוון וכל"פ שפי' גם הרשב"א בפ"א דטהרות מ"ג : **תו"ט** ד"ה ומלכרף. ויסקו בסוס' כו' מלך לנפך בשומר להכניס כו'. שניק פרכת הש"ס בס על יד מלך להכניס. ולמחורא דלעיתא דכני דכי נכסיו יודי אהכנסת כתיבה. ומחורא ג"כ קיימית התוב' אשומה. וכי אינעמא למחורא דידהו לכי חגיבה שם אינעמך : **מ"ג** ד"ה ומלעין. והעבור פי' כו' שמיטין ושומרין. ל"פ דהתן טהא דל"ו מלעסין. והם הם שומרין לכוין הו' להכניס כדני עומר

אומר. ואינני נכנס עליו השמיק מלפניו של שנין מיטמאין ומתמאין ומתקפין. והחוי"ט לא חיל ולא הניח במחל"ט. ולי"ט נגמ' דמיון' שם דמשתב' ללא כנ"י העורן. מ"ד ר"י פתחה כבולן ומתערב בשארית' והלפת. ולפ"ד דחזק בקפדים שנינו מינת והלפת דברדי פ"ק ונ"ל ע"ש קולפי העורב והלפת. או ע"ש סתמו והלפת מ"ל והלפת קדם והלפות. אבל מהרמב"ם בחבורו משמע שהיה גורם בגי' גלפנינו: מ"ה מו"ט ד"ה ר"י. אחתי קשה כי דודאי ע"י דיוש נמרוקנס המבוהה כי. המוש ד"ע"י מיירי עשאר עדיין מטרה בתוך השגלים דאל"כ למאי הוויין ידות. ולשון רש"י בקושה עדין לידות כי משמע דהשגלים לא נדחו עדיין והיו ג"כ טונת הרע"ב במש"כ שדס ארון ט' עס המבוהה דר"ל דכן עדיין עס המבוהה: מ"ו עיך דלפת פתח. וכי הרע"ב אעוץ דללעת יוגות דוקא קאי. לכאורה ויכלא תאין לקח זה אבל עיט דתתה למחוק ביוצמתי ספ"כ דכלאס דחטיב עס דברים שאמרו דללעת יוגות זה א"י תמן עוקלה עפה הביאורו עס הר"ש ונ"ל. פד שתי תמה על הר"ש פה ופל הרמב"ם צ"ח ובחטרו עסקתו הדברים ולא ביאר זה:

פרק ב' מ"ב כל הגלמיון. פי הרע"ב כמו גרמיון. כי אומיות למ"ר מתחלפות זה בזה פי' ביאר ד"ה (א' ד') לר"י: שם ולא מתקפופ. ק"ל דהא תמן כפ"א דפלה מ"ח דגרמיון אקרוים בערלה. והסו"ט דנדרות (ל"ו ר"ש פ"ג) פי' המעט משום דפירי ניכור וכ"כ הר"ש ע"ס. והרשב"א הביאו העור א"ח ר"ס ר"כ כבז העעט דמדינאי להו מלת פרוי את המפל לפרוי וכ"כ הר"ש בעל' פלה כי' ז' וע' מט"מ. ומתקפופ. ואולי י"ל הגי' שלפנינו. משום דעל גרמיון י"ש כמו חותל והוא סוה שומר. ובגרמיון סוה כמו שומר ע"כ שומר דלגמי שומחה אי"ט מתקף דארמא בחילוי (קוט"ב) והביאו הווי"ט לקמן (כ"ג ד'). אבל לגבי שולח אקור שומר על בני שומר כמו הנין של דמיון דלגמי שומחה אי"ט מתקף מעט"ו ובעולם אסור כדליתא בע"א דפלה מ"ח כובאה בנדרות עס וע"ש פירש"י. ונ"ל לשיטת הרשב"א. אבל לשיטת הסו"ט קשה:

פרק ג' מ"ג והכלב בשוקים א"ל מתחנה ט'. ופי' הרע"ב דמיידי בחלב עמאה ט'. ונ"ל דלמיידי שחמה ולא שחמה תאליס דלא דודאי לא שפיד מבשרה דבטי' מתחנה כח"מ וכדפי' הרע"ב לקמן מ"ט והסו"ט בנדה (ס"ד ל'). ולפ"ו טבל לגרום בריוח ג"כ והכלב בנפרים לריבין מתחנה ונ"ל הכשר ומיידי ג"כ בשל במה עמאה נמאה ודלא כמס' עס ורש"י והר"ש שכתבו דה"ל לקיים גי' ז'. והמ"ו"ט ל"ד במה שהביא על פי' הרע"ב: מ"ה בחילוי. ומ"ה הרע"ב שמתחנה כי' וסייניו כי'. הן כיון דחתי א"ח עומחת נבלות פ"כ במתחנה איירי: מ"ו ארבי"ל פסוד ט'. הרמב"ם משבו בהנחיים בנפרס הזכרו לקח במשנה כמט"ל הווי"ט בשמו. ובמחת זולתי פה עוד לא מלאהטו במשנה. והחוי"ט כן הווי"ט הווי"ט מתקומת ע"ס עלה לשטרו רק לאמרה. ול"כ דמוח בהלק (ק) דלא סוה בניקסות ה"ל דריב"ל במשנה דליתא עס כי אמר ר"ד אחר עמוד כי' מלא שומרו כי' ומ"ה לא עינתם באגדה"א דלמניו במערה"א משמיה דר"ח עמוד כי' בלישאל דריב"ל בפ"א. ואם איתא וימר ה"ל להביא מהמשנה. וגם מאי קמ"ל במתכבאל ה"ל משמיה כי' ה"ל:

פרק ב' מ"ב כל הגלמיון. פי הרע"ב כמו גרמיון. כי אומיות למ"ר מתחלפות זה בזה פי' ביאר ד"ה (א' ד') לר"י: שם ולא מתקפופ. ק"ל דהא תמן כפ"א דפלה מ"ח דגרמיון אקרוים בערלה. והסו"ט דנדרות (ל"ו ר"ש פ"ג) פי' המעט משום דפירי ניכור וכ"כ הר"ש ע"ס. והרשב"א הביאו העור א"ח ר"ס ר"כ כבז העעט דמדינאי להו מלת פרוי את המפל לפרוי וכ"כ הר"ש בעל' פלה כי' ז' וע' מט"מ. ומתקפופ. ואולי י"ל הגי' שלפנינו. משום דעל גרמיון י"ש כמו חותל והוא סוה שומר. ובגרמיון סוה כמו שומר ע"כ שומר דלגמי שומחה אי"ט מתקף דארמא בחילוי (קוט"ב) והביאו הווי"ט לקמן (כ"ג ד'). אבל לגבי שולח אקור שומר על בני שומר כמו הנין של דמיון דלגמי שומחה אי"ט מתקף מעט"ו ובעולם אסור כדליתא בע"א דפלה מ"ח כובאה בנדרות עס וע"ש פירש"י. ונ"ל לשיטת הרשב"א. אבל לשיטת הסו"ט קשה:

סליק מסבת עוקצין. בעזר לו הכח לקרב קיצין: בנ"ל

לקוטים מספר שישנים לרוד

מסבת מבשירין

עמאין שאין מתמאין אדם אבל מתמאין כלום וכחכ עליו הראב"ד ז"ל אף נוס טעם שהרי קן עמאין אה הגויים ברביעית ע"י שמים אבל בנפח דודאי קן עמאין א"ל הידים בלנד ואפי' נמשח וכן עמאין אה הבלים נמשכו במשחאה קשייחא דלאו דברים ע"כ הרי מנורר דברדי הראב"ד דפי' כדכתיב בראשית וטוונתו ז"ל לשינוי על הרמב"ם שכתב שאין עמאין אדם אבל מתמאין כלום כפי שפי' אדם נמי עמאין כשהי' גרמיש ויניסו ז"ל דגרמ"ם ז"ל לא נחיה כחכ למר אלא שאינם אב כיומנאם לעמא אדם נגייש י"כ"ס כמו זוני וכו' אבל אפי' דפסחים את הנייה ברביעית ולא סולקן רבינו לכבוו עס בביטוי דמדכח שהרי קן כמסקין עמאין סגי דכבז פסח דיוו במקומו עמאין קוסי"ם אה כוהי' ברביעית וכן נראה מדברי מרן כ"מ ע"ס. נמליט למרין שדברי רבינו ז"ל מיריין וקוסי"ם. וגם לשון הר"ש שכתב כאלו דרין משקיין עמאין אמת ויניב וכסכתם רב פסח. וכל קשיזים כד"ד נגלים מעיקרן ותו לא מדי:

פרק ו' מ"ח בנדרים ד"ה תלב וכו'. דרין משקיין עמאין וכו'. כחכ כד"ד משניות הרמב"ם שתיקין קן וכ"כ ג"כ נחנורו אבל נגמ' דכריותה לא משמע קן אלא דתלב האשס אי"ט משחא אלא ברביעית וכחכ הסו"ט הטעם מיהם דלא תבי' משקא אלא מדרבנן א"כ (ל"ד משקיין עמאין שמתמאין ככל שהוא ולעיל גר"ס דעמאית הארין כד"ד כיה והביאו הסוגיא דפי"ג דביטויין דאמרי' אמתני' והאשס שנתק חנ' מדייה ונכל לזכיר התנור עמאה (דנכס"א דכלי'ס) דרביין כב צמאי איתכשר ומטינין מטופס פתולכלת ע"י פדו ומדחלב נשי הכשר אלאה הכיב אוכל והחטור מיטמא מחמת אופה הסיפה ההולכלת וכי' ומכא ע"ל המה על הרמב"ם ז"ל שכתב עמאה דמשקיין עמאין ככל שכן ולא הווי"ט מתלבן חלב האשס והך דתני בגרייתא הכס בנדריות עס דס דס מנסחו דוב דומעה טעין שאלו איין מעמאין אלא נכביעה ולא עוד אלא בעפי' מהל' שומחא ארובלין עס וכתיב דחלב האשס מטמא חמא"ל ונלן ונלן לרעון ומשמע דככל שהוא נמי קאתר והוא הפך בהמ"ח דהכס דתני כיה דברביעית דוקא מעמאין. ועוד תמה דכפי"א מהע"א דמקא להריח מהני' דמ"ח דכלי'ס האשס שנתק חלב וכו' לא פי' דנטייע ההולכלת ע"ס פדו הוא דמקמח לחטור דמכמע דפ"ל דחלב הטעם מדריה גוי משקע ע"א ולייחא מרדעי ע"ל כנדריות צמאי איתכשר ע"מ דאוכל הוא. וקשה עוד על הראב"ד דנכספ"ו מהע"א שתיקין פתולכלת כלאסור ולא ביאר דקאי אשפס ההולכלת דליתו חלב עמאן אוכל הוא. והו' שכתב כדכ"ה שהד"ס היו"ל מהנכשס או כיוון מתקף טמא אלא דלא כהגמ' דבריותה ודשבת ע"כ. ולא ה"ל ולא אלא קישול דליכרל דרבי הפרש"י הכס כגמ' דהריח מהני' דמ"ח דכלי'ס לא מיטמא הטור אלא כפייה ההולכלת מיהו כל זה היינו דוקא אליב"א דרב"ל דפ"ל הכס דמשקע הבא לאוכל באוכל דמי והלכך ה"ל חלב נמי דקאי לאכילת היונק קרי ליה אוכל ומש"ה הוא דקשה ליה כשהיא מהני' דר"י צמאי איתכשר והנךך לאוקמח כשפס ההולכלת מיהו נתיב הכי איהא הכס כש"ס דשבת דף קמ"ה א"י רימיס כהנאי (כא דמשקע הבא לאוכל אוכל הוא או עשקא כו"ל) המתליק בענינים וכו'. דתני לה רב פפא לכ"ט משקע הבא לאוכל לאו אוכל הוא וככא כהא קמיסלגי וכו' ע"ס ר"כ לבד פסא ספויס"א ותו לק"מ כשהיא מהני' דכלי'ס צמאי איתכשר דמשקע הבא לאוכל משקע הוא ולא כתיב איתכשר ומצ"ח כפשה ומיטמא הטור ע"י כל החלב סוה"א דה"ל משקיין עמאין וכיון דרב פפא דבנתר הוא כנר הכי יפס ע"ש רבינו בגדול דפסק כמותו והלכך פסק סה"ט ולא כווצר טפס המולכלתה כלא דכתיב הוא אליביה וכו' והלכך דה"ל ע"א ע"א שנתק ע"ס כניח מהני' כפשה וגם הראב"ד איתכשר וז דעמו והלכך שתיקין לשון התוספתא פסח וכחכ ג"כ שהוא משקיין וביי"ט כרי"ס דולא כסוגיא דכריותה דאיתא אליביה דרב"ל. ונהי כפשה עוד דכתב הרמב"ם דעמעה ככל שהוא ונכרייתא איתא כדריח דאזני מטמא אלא ברביעית ה"ל נמי ל"ק כלל דהרמב"ם מערס להריח בנייתת רבי' דתעט עינו וכו' ודס מנסחו ותלב אשס מעמאין עומתה משקיין ברביעית חוקו וזוני וכו' מעמאין עומתה מתורס ככ"ס כלל"א דמעה עיט עיט וכו' כרי קן כמסקין עמאין שאין עמאין אדם אלא כשהיה שומר ברביעית שאז נפסל גוסי להרומה מש"כ זוני וכו' שהן אב כעומתה מעמאין לאדם נגייעס ככ"ס ואפי' דלעמא כלים גם דמעה טעין והחלב ודס מנסחו מעמאין ככ"ס מדרבנן דרין משקיין עמאין שמתמאין כלים ככ"ס מדרבנן ואין הפסח ויביי"ט וכן משקיין קישלין כלל דכתיב הנין ככרייתת מעמאין עומתה משקיין ע"מ דרעון יניחו ומאי דמסיים ע"ל ברביעית הוי פירושא לפסול אה אגריים ודכהנין דולא כריבני סופ"ס ע"כ כדן הוא לנעם רעיו ומתמא ככתב פ"א מהל' מעמאין כחכ כ"ס ז"ל ט' משקיין נזכ' מ"ה אב כעומתה וכן קרוק וכו' כל א' מהלו מטמא אדם וכו"ס וכל ג' מהן כוולג קעומתה וכן דמעה ש"ס ודס מנסחו ותלב האשס על א"י מהלו כהמקין

מסבת זבים

פרק ב' מ"א בנדרים ד"ה אף וכו' איש לנדות וכו'. כ"ס הרמב"ם והרי הווי"ט בתי"ב ז"י בני ישראל איין ז' אלא בני ישראל מנין לנדות אה הגרים והא בענינים מ"ל ואמרת אליהם איש איין ז' אלא איש מנין לנדות את הקטן מ"ל איש ע"כ ומבטע לכו לרבנן דמיתבת איש קמח הוא דמרבס גרריס וסעגריס ואפי' דלחין שום משמעות במלת איש לנדות הגריס היינו לוי שרבו מיותר מהר דתכתיב בני ישראל לייחב' לייחב' איש למעט האשה דהא כהד"א רביס קרא דמשמאה בני"ט וע"כ בה לנדות כל מי שהוא איש אף הגריס והעבדים וככ"ן ק"ל ז' ע"י עס דנוחמרת אליהם ק"ל דריוס לנדות הגריס דמרבס המיבס התרת דלישראל אינם לריבס שכבר אמר דבר אל בני ישראל הלכך תנשו ענין להדקוסם אליהם כשם הגריס והעבדים. וכל דתני בהר הכי איש איין ז' וכו' הוא ענין אחר וכו"ס. אילו לא אמר אלא מד זימנא איש איין ז' אלא איש גידול מנין לנדות הקטן מ"ל וכו' ע"ש וס ש"ל כפי' הרמב"ם והרי"ט. אמנם אחר כמתילס רבס גרמס לכאורה דאי"ט שתייעתים מאי דדרשו במכילתא ככ"ס דכתיב דבר ואמרת דר"ל דבר ותחזור ותאמר לכס כל פיק וצקק וסיניחו הרמ"ם ז"ל כריוס פרש"א אמור אהרי' דפי"ס ז"ל אמור ואמרת להזכיר גדוילס על הקטנים וכחכ מכת"ר ע"ס דאש"ג דבני דבר ואמרת דרשו במכילתא וכו' כ"מ כשהיא בלשון דבור והאחר בלשון אמירה אבל כשתייעת נלשון אמירה כי לאשכר לומר קן ע"ש. הרי דכתיב דבר ואמרת איין כתי' יהורא לדרוש ולנדות הגריס כלל. ז"ל אמור ואמרת להזכיר כגמרי' דליתא הכס אמתי' דעובדי כוכבים איין לכס מירות ועבדים ז' לכן מירות מני"ט דח"ד דבר אל בני ישראל ולא לעובדי כוכבים ואמרת אליהם לנדות את העבדים ע"כ. ולפי"ז דיקו דברי הרב ק"ל ז"ל דשסיר אפסד דרריס לריבויא מוחמרת אליהם כי הכס נמיר וליק מסביבא דמכילתא דמ"מ סיכא דליתא למדרס דרש"י למאי אינטיין ועדין טפי מלפנ"ס דבר ותחזור והאמר דמאי למאי דמרי' בעלמא כל סיכא דליתא למדרס דרש"י ולא חוקינין בלחוי יתיירי ובסתא דייק טפי פי' הק"א מ"י הר"ב ז"ל דטפי כהמחמ ריבויא מוחמרת וזכר מאיס וכ"כ דשירוש' ז' לו סמוכות ויפסדו כהרי קדש דכתיב נדיש כש"ס גני מור כדלמחין ולכי הידוק בלשון הרמב"ם והרי"ט ז' לפרש"ט שפיר כש"ס כק"א אבל לשון הר"ב ודאי לא משמע כ"י. ומתמא דרב ק"מ על גהרון כה"ל ע"ש הלכך כס ולומר דלא מנין למדרס לרבות אלא כסמ בלשון אחר או דבור או אמירה כל אלו כפי ליכא למדרס דמיתיעיל ליה לכדרישן במכילתא והא קמן שהיה דמיר שפס כ"י לטות דמיר והמיסר ואפי' דרש"י כדלעיל וז"ל:

פרק ב' מ"א בנדרים ד"ה אף וכו' איש לנדות וכו'. כ"ס הרמב"ם והרי הווי"ט בתי"ב ז"י בני ישראל איין ז' אלא בני ישראל מנין לנדות את הגרים והא בענינים מ"ל ואמרת אליהם איש איין ז' אלא איש מנין לנדות את הקטן מ"ל איש ע"כ ומבטע לכו לרבנן דמיתבת איש קמח הוא דמרבס גרריס וסעגריס ואפי' דלחין שום משמעות במלת איש לנדות הגריס היינו לוי שרבו מיותר מהר דתכתיב בני ישראל לייחב' לייחב' איש למעט האשה דהא כהד"א רביס קרא דמשמאה בני"ט וע"כ בה לנדות כל מי שהוא איש אף הגריס והעבדים וככ"ן ק"ל ז' ע"י עס דנוחמרת אליהם ק"ל דריוס לנדות הגריס דמרבס המיבס התרת דלישראל אינם לריבס שכבר אמר דבר אל בני ישראל הלכך תנשו ענין להדקוסם אליהם כשם הגריס והעבדים. וכל דתני בהר הכי איש איין ז' וכו' הוא ענין אחר וכו"ס. אילו לא אמר אלא מד זימנא איש איין ז' אלא איש גידול מנין לנדות הקטן מ"ל וכו' ע"ש וס ש"ל כפי' הרמב"ם והרי"ט. אמנם אחר כמתילס רבס גרמס לכאורה דאי"ט שתייעתים מאי דדרשו במכילתא ככ"ס דכתיב דבר ואמרת דר"ל דבר ותחזור ותאמר לכס כל פיק וצקק וסיניחו הרמ"ם ז"ל כריוס פרש"א אמור אהרי' דפי"ס ז"ל אמור ואמרת להזכיר גדוילס על הקטנים וכחכ מכת"ר ע"ס דאש"ג דבני דבר ואמרת דרשו במכילתא וכו' כ"מ כשהיא בלשון דבור והאחר בלשון אמירה אבל כשתייעת נלשון אמירה כי לאשכר לומר קן ע"ש. הרי דכתיב דבר ואמרת איין כתי' יהורא לדרוש ולנדות הגריס כלל. ז"ל אמור ואמרת להזכיר כגמרי' דליתא הכס אמתי' דעובדי כוכבים איין לכס מירות ועבדים ז' לכן מירות מני"ט דח"ד דבר אל בני ישראל ולא לעובדי כוכבים ואמרת אליהם לנדות את העבדים ע"כ. ולפי"ז דיקו דברי הרב ק"ל ז"ל דשסיר אפסד דרריס לריבויא מוחמרת אליהם כי הכס נמיר וליק מסביבא דמכילתא דמ"מ סיכא דליתא למדרס דרש"י למאי אינטיין ועדין טפי מלפנ"ס דבר ותחזור והאמר דמאי למאי דמרי' בעלמא כל סיכא דליתא למדרס דרש"י ולא חוקינין בלחוי יתיירי ובסתא דייק טפי פי' הק"א מ"י הר"ב ז"ל דטפי כהמחמ ריבויא מוחמרת וזכר מאיס וכ"כ דשירוש' ז' לו סמוכות ויפסדו כהרי קדש דכתיב נדיש כש"ס גני מור כדלמחין ולכי הידוק בלשון הרמב"ם והרי"ט ז' לפרש"ט שפיר כש"ס כק"א אבל לשון הר"ב ודאי לא משמע כ"י. ומתמא דרב ק"מ על גהרון כה"ל ע"ש הלכך כס ולומר דלא מנין למדרס לרבות אלא כסמ בלשון אחר או דבור או אמירה כל אלו כפי ליכא למדרס דמיתיעיל ליה לכדרישן במכילתא והא קמן שהיה דמיר שפס כ"י לטות דמיר והמיסר ואפי' דרש"י כדלעיל וז"ל:

סליק הגהות

מסכת נגעים

פרק א מ"ב הפתח. פי' משורב: דיהה הימנה. ריפי' פחות מן (ירמיה י"ד ט') למת

מביה נאום נדהם: מ"ה המנוחה. פי' סגרות המכה. כענין בלורה:

פרק ב מ"א גרמתי. פי' איש לבן ביומר כדלמך' (בראשית רבה פ"ה) לענין יוסף

איש המלי בכר ערום ומה הוא ערומותויהי אהר ככל מקום גרמתי מוכר טושי

וכאן טושי מוכר גרמתי: כהשכנוש. פי' נדוש תדיר ומאשור (ישעיה מ"א י"ט) ומתרגם

מרון מורגיין ואשכרזיין והיא פיקסי (ציון) [מין] עץ שהוא לא לבן ולא שאור אלא צינטי:

אני כפרתן. פי' [גואלים] אני אפרה אותם מכל רע. פדיהם נטיים כדלמך' (סנהדרין

י"ח א') למין כה"ג:

פרק ג מ"ב לאיסטלושו. פי' הילופו ומרגס (יהושע ז' כ"א) חדרת שנער:

פרק ד מ"ב הלכה לה האום. פי' עקר המכה וזכורה:

פרק ו מ"א כגוים הקולקין. פי' קאטז ומתומלם שאינו לא חקר ולא יומי: מ"ז ראש

הטויה. פי' ראש ההמה ומנין שאר דגרכי' (קדושין כ"ה ע"ה) בהשמה רבה לפנין

ליאח עבד לחיות כ"ד רחשי אברים ארס ומני טלם וזולן עבד יולא עבד נפן לחיות והינין

בה קירוב דמאי חיליתא כירוס [דגיד] הייע ראש הגויה (מיסו הויא) [מהא] גמתיין

דרשא טויה הוא ראש האמה שהוא גיד: סנוולת. פי' כדכתיב (ויקרא כ"ב כ"ב) או מרון

או יבלת: והד: דולין. פי' א' ד' והסתולין האלול בטיית ופי' שניפה כמין חל עבד

וגדלדלו למטה: מ"ח והקמטין. פי' נבדרא טימי בימיהו ואתחא תומי בימיהו וטומי

זדה עמו קמט דמין (גדה מ"ז א') לענין סימני גברות ל' יוסר הנלילי אומר כעיעלה

קמט חתם הדד: הקדח. פי' קודחא בהרמית גדה נטיית כשיכח אדם את הנידו במכר

או נקבין עמו בלשון ישמעאל גדה נטיית: המורדון. פי' כמו שאמר (ש"ז כ"ח ב') עין

שמרדס מותר לפרעה בשבת ומנין עין האמור נהורח כהנים (ספרא פ' תריס) עמין

יטל מורד תלמוד לומר וכרפא (ויטל) [מתלב] שמועד כשהמכה פתוחה והכשר המוכה

נראה בלא עור:

פרק ז מ"א או ברמתן. פי' הנן היולא מן האש עמו בלשון ישמעאל שדרה אל לר שדרה

אל נר כדלמך' (ירושלמי כלאים פ"א ה"כה ב') בהמנולה לדעת מרה היא

ומתקנין אותה כדמ"ב (י"ד) [בשמהרפא וקמט עליה עור ולא שאר אלא רוחם

המכה בלבד עמו לוקח: כדלמך נח"כ (ספרא פ' תריס) יוכל עד שיעשה לקח ח"ל עמין

הא כיוד הדרפא ולא תרפא מכלל שלקת נרפא ומ"ה דמלנך לוקו [חולין ק"ד א']

ואמרי' גנתי (במזבח ע"ה א') ח"ר הקדח הא תלמא מגברא רבה עמיט לי ומנו ר'

עילה נשכה כלב ונכפה מקומו לקח (ז) ח"ב וכמה הוא פרס חני ככר מנ' לקב ובי' שיעורין

היה נש"ה גיה פרס נמוספתא בפרק הבא כולה נעט יסגיר בתמ' נגטיים (מוספתא

נגטיים פ"ז ע"ג):

פרק יא מ"א יקונו. פי' כגון וילון מסר בעיית כדלמך' לענין סוכה (ירושלמי סוכה

פ"א ה"ד) עבה זה קמטיות [בשרת]: פסיפס. פי' אגטיס קמיטס במזבח שכל

הקניעות לשון יוני הוא ורולפיין בדר הלומותין נח"י וכדומה להם לענין גנד וקמיטוס

מוכר נטיית גנד שיש עליו כגון דירי זכר מאייר: מ"ח אוקין. פי' צירינה בעיית

כששניט (שבת י"ז ב') אין טמטין אוקין על פסחן: מ"ט סבליל. פי' שיפות ויש אומרים

מסמיתותא בהרמי ונונין שהסבליל קיים הן דמיה (מוספתא מקוואות פ"ג) ואלו הן קני

המזכר ס' הסבליל: פי' כדלמך' חלוק לבן פ"ג) או אומג

פפי אחר שומקו אחר רב ירמיה מדיפתי כוומיה דרב פפי מסתנדא ופי' בשמונה שרליס

ואחר נכסוה (י"ב א') אחר ארבי כל בשמנה עמו קודם ממן מויה ונאחיה המורה והקפידה

עליו זה הוא עס לוו: כהלת. פי' חרובי שיש נעט כמין טוחל: עס לוו: כדלמך'

בגדריס (י"ג א') הנודר מן הין מותר ביוון פתוחים ואמר כסיפא מן היקח מותר בירקה

השדה שהוא עס לוו כדלמך שיש מן עסם ובשאלת מסיף פתוחים הוא לוו וכן כלא

ארזי עסם כער חרוב כוומי הוא עס לוו (ש"ב) [כ"ג] שגלוס כוומי על ארצב:

מסכת פרה והיא רביעית ה'

פרק א מ"ג קורבו פלגס. פי' ציטני שאינו לא חיל ולא כנגד כדלמך'

(ויחזקאל מ"ה ט"ו) ושה אחת מן [הלאן מן] ההמתיים ממסקר ישראל וגרסיין

(יומא ל"ד ב') שה אחד מן המיוחד שנפדרו מן האלף ולא מן הפלגס שפי' פלב כדלמך'

ששמו לאן ולא כנגד מן ההמתיים מבאן [לעולה] שנתקנה במהמתיים: קורבו ויקר. פי' טוקר

הקורבו דכתיב (מ"ב ג' ד') ומישע חלך מואב היה טוקר והשיב למלך ישבאל מאה אלף

כריס וכריס כס לאן שנאמר (תהלים כ"ה י"ד) לבשו כריס האלף ומומר (עמוס א' א')

דכתי עמוס אשר היה בנקדיס ומתרגם מרי גימין וכתיב (בראשית ל"ד כ"ב) מקניסה וקניס

ומתרגם גימיהון וקניס: פרכריגמא. פי' לשון יוני מטבע דיר על זכב שפסל במלך

הדש משל א' שאלו היה לו מטבע בא דוד והעניב מטבע א' ופסל על שאלו עמו הוא

פרכריגמא והוא ציטני וכן עד שהיה כנגד ו) ושה היה יולא מכלל כנגד ולכלל חיל לא

כא הוא פרכריגמא:

פרק ב מ"ב יגור. פי' יגור: כהנת. פי' קורה ודקה: ימיר. א"ל יבלת כדלמך'

בבבורות (דף מ"ה ט"א) לענין וממין ויולא בה גרסי' גנתי (בבבורות דף ע"ו

ע"א) לענין מומין שנכסו הכא כתיב עסקיין [גיורתת] אי לומא בימית ימירת מאי

(מחור) [למירי מייסי] (ורבזותי) [ודבזותי] לענין עבד כהאש נקמט (קדושין דף

כ"ה ע"ה): מ"ג קיפל עליה המוסיסה (א"ד) [ה"ד בולא] [ב"ת דף ח' ע"ב] קיפל

בלוקח ומסירה ומגירו קנה הנאילות ובנכסי הגר לא קנה [מתי עמאל] אחר רבה גר רב

אריזי אסגריה לי מאי לשון חוסירה האדם שמוכר [גדר למיורין] והוא חבל שקצונה זו

הסגמה והמשנה ופעמים מש יתין בקיפול חבל על הסגמה ואם עשה כן שורה פקולה

מחוס לא פלה עליה עול: סבל. שלא תחלוק בהלקאות: מ"ה גומא. פי' גומא כל

מקום שצמח בו השיער כמו שצמח בהשומפוס (ב"ב דף ט"ז ע"א) בשביל אריז:

טוס. פי' שניסם בה השיער:

פרק ג מ"ג קלל של חמאס. פי' כמו חמית או כד שהיה דמא כדכתיב (בראשית כ"ד

כ') ותער כדה: מ"ז כיפין. פי' קיטרה נטיית ארואק: מ"ח ארין. פי' נעט

אורן (ישעיה מ"ד י"ד): וחזופס. פי' פניס על מערכה ומנאיותה כדלמך' בשומפוס (ב"ב

דף ז' ע"א) ושישה חיות מכוון וכתיב (מ"ב ז' ה' ע"ג) וממזה מול ממזה פי' מראה:

מ"ט כפתוס. פי' קשרוס לשון תרגום כדכתיב (דניאל ג' כ"ד) הלא גברא תלמא רמייך

גבו טורח מכפתין ופי' קשרוין: בחבל של מנג. פי' עשב עמו מגג ושופין ממנו חבל

דומה [לגמין] ומשופא ומלפא: באלמות. פי' פניס קמיטס כדכתיב (ישעיה ז' ד') משני

זמבוס האודים ואליה הוא זכר ובאוקח הכניס בשר אליותו מליחיה זו את האורות בקורות

כאומה ששנינו (תמיד דף כ"ב ע"א) לענין מערכה וריוח הים בין הגמין שהיו מליחין את

האליה: בהריות. פי' ז) ארלמא ממע בלשון רבין:

פרק ה מ"ד שפופרת. פי' גונדה ממע: מ"ו ביאה היולין. פי' אלו עשויין כלי

מקט על האבנים קודם שיעשו הכלי יעשו מן המומר כמין בינים של המנוגות

עגולין באופן לשנין ריבית (ב"ת דף ע"ב ע"ב) על המטען על יחיס ועל הבינים

ששני יושנ: מ"ז ופקק בשמטוס. פי' קרחה כדקא בעיית:

פרק ו מ"ה אבי. פי' פליד לשון תרגום כדכתיב (מ"ב ג' ע"ח) עשה הנחל הים

גביט גביט:

פרק ז מ"ה המכנן. פי' כגון עזולה את המים בחצית וכוך את החבל על ידו שהוא

(ה) מכין אס מעט מעט כער שעל ידו מעט הוא דהכין ט):

פרק ח מ"ט כשולמאאות. פי' במלחמה כסם ששנינו (בטור דף מ"ט ע"א) בפוליומס

של אשכנזיוס ופוליומס של עירוס: מ"י קרימון פוגה ירמך פיגוס. פי' סס

נהרות סס דקא אמר (ב"ב דף ע"ד ע"ג) מאי דכתיב כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות

יסונה אלו ז' ימים וד' חופותין ארץ ישראל:

פרק ט מ"ב חפופות. כשופרת פ' זה חפופות הוא (סארוק) [לועט שמורה] והיא

תהלכת על ארבע זנפוס אפרגא מתלף אנוכא כדגרסי' בת"כ (ספרא פרשה

שמיי) הולך על ארבע זה עקב כל הולך להביא את החפופות ואת הדומה לדומה:

הדירה והכינה. פי' חולט עמו דירה ומשפין רבין (הבבור) [הדירה] הוא סלמטיון דת"ר

(ב"ב דף ל"א ע"ב) ואכלתס מן המבושה ימן כגון סלמטיון מאי בלא סלמטיון ר"ב אמר

בלא ליניא וליט הכין הוא אלא סלמטיון הוא מבושה שברכה מלחמות הארץ מרוב

יושנה אלא אמרו גבי משכן (שבת דף ע"ב ע"ב) קרש שנתלמא ט דרנא מסיף למוט אכר

וקומתו וכינה פי' חולט:

פרק י מ"א מדף. פי' המלע והבגדים שמתח הוצ עמו משכב ובגד ומלע שהוא כסוי

לזכ שמו מדף ומנין שכן דמין (זבים פ"ד מ"ו) ד"ה מבושה עומאת החיים

מטומאת המתיים שהיו עושה משכב ומשכב החסין לעמא ארס ולעמא בגדים ועל גבי

מדף לעמא ארובין ומשקין שהוא מושא למעלה מן העמא ומתנועע מכה איררו ומנין

שכן דקא אמר (גדה דף כ') ואב"ח הכא עומאת דארימא והכא עומאת דרבין דקא רבתי

מדף קיל פלה כדף אין זה אלא באובלין ומשקין לא כדכר אחר שבטולם דלא א' אלא

בזב כנגד:

הפסדות

(א) ומתרגמין אלשלי כנלי כ"ל. (ב) עס שייך לה' י"ג מ"ט. (ג) ע"י סיכה י"ח א'. (ד) ע"י טרוך ערך פדון. (ה) כן הוא ככ"י. (ו) צ"ל היה כער יולא ט'. (ז) צ"ל מווחת וע' שיקן ע"ד

מרה ג'. (ח) ע"י מ"ט נערין כשלם ערך כן ו'. (ט) צ"ל דכתי נכסי' בשבת (קרי' א') אמר רב חסדא על ד' ע"ד יד.

רח"ג ח"ב

פירשו מהו ים עלפסח [ומדע] בלשון ארמית [עלפסח] מפני שגריפתא דומה למדע
 ובלשון הכתוב נמי קריט עדשה דקא אמרי' (דגס דף ק"ה ס"א) הדפין וסלגין וסעדין
 מדין: והטעם. פירוש שהוא פשוט כמשה קופס אבל לא כולו גדולין אלא מסוכנין
 כמשה המורה או כמשה עבדו ואחר שגורין הימים ושאל הגשם שכן נרעין על
 זמנים מכיסיין ארסו בלשון עקל ונשחט מן הגשם כל שכן ששאר בו ושמו כשיית גופיות
 ועתין על העקל מל שהוא מפרכתא ארסו הקיפות שמתין בהוכן הגשם שכן עקלין:

מסכת מקואות (היא ששית ג)

פרק א מ"א גבאים. פי' הגבל הזה גבית גבית (מ"ג ג' ע"ז) ועיקרו גומא: מ"ד ומי
 מהלכות. פי' כבר מפורש הוא בחופסה (חוספתא מקואות פ"א) ואלו הן מי
 חמית כל זמן שהגשמים יורדין והמים בולעין כלומר שבתו הכים ומפסלים ומכעבים
 כדאמר לענין טריפות (חולין דף מ"ו פ"ב) מייחוס גדפא או גילא או רוקא או
 מנבגלא כגמא:

פרק ב מ"ו המסכן. א"ר המסכן פי' כמות המסכן ומתלה כדאמרי' גדי מסכן
 (פסחים דף ג' מ"ב) ופי' גדי מתלה ממלחין ארסו בליים וחבלין מותבי כשיית
 ופוד ששט (חמ"ד דף כ"ח ע"ב ע"ג) הארסין והפדרין שלא נהאכלו מנכרוב סוכין ארסו
 על זר המזבח: מ"ח ע"ז נביר. פי' החנית שנאברה ושמייר ממנה הלוי או שלישי
 לזרע נס שמה ע"ז כדמין (דמאי פ"ה מ"ו) ע"ז קובו הכי הוא כרזן חרס מן הארץ
 על ע"ז קובו ושמו כשיית ארסו ויש שמיטין אותו ע"ז ליתן בו יס או סיד: מ"י בפי
 חבית. פי' אלו שמקין הביטין והכוזות מוליחין את המים ומזיקין אותו כבית ושופין
 אותו שם ארסו חבית חבית:

פרק ג מ"ד קורטוב. פי' כדאמרי' בנה' להמכר את הקפיה (ב"ב דף ל' ע"א)
 נדמם הלה עופה הין ופי' הין ועלישית הין ורביעית הין (ולגו וחלי לוג
 ורביעית) וזמית וז' תשומה ששמיית הין הוא קורטוב:

פרק ד מ"ג המועט גזיטר. פי' חוטט כמו מוחך והמור כחותה שמינו (סוכה דף
 ע"ו ע"א) המועט גזיטר ונכרי' (פסחים דף כ"ח ע"א) כפה דחש עברה כגויה
 לערוף חרלה [סדרה כסדרה יס"ב] מדולל ידיו תשמיית ומוב (חולין דף כ"ח ע"א) או
 גליף לכו בחמיתו חמו כמרה ופי' לא לרין להטובי חבר וברס בנאחא מלי ג': א"ר
 גונתא דמיקין לכו ומשי לה ששילא [ונבפא א"ר ונבפא א"ר כס' א"ר בן]: סילון. כאחס
 שמינו (פסח דף ל"ח ע"ב) הביאו סילון של טון למוך ארסו של חמית ופי' כשיית כדאמר:

פרק ה מ"ג משוך כגול. פי' כדאמרי' בנ"כ (ספרה פרשת שמות) מרבה רגלים זה
 גול עד כל מרבה רגלים להביא את הדומה ואת הדומה לדומה וכן בגמלא
 דמיונין (ד מני חסויו כגול ופי' מני שהוא מרבה ומכר כדקכשיית: מ"ז [חריין].

כדאמר (שבת דף כ"ב ע"א) אמר ר"ש בורר ארס חמית כסא [וספסל ובלבד שלא יתירין
 לפסוח חריין: ונבטיין. מקום] שהוא חובב בו פמוד או דקר ונשקר [עסקר] ממקומו
 כמין חפירה ושם אותו חפירה ע"ז כדאמר בביצה (דף ז' פ"ב) היה לו דקר שרון
 וכתיב [בראשית כ"ח י"ב] ויתגום והנס קולס ונבט ונבט ונבט ע"ז כדאמר חמית
 [מבוכה] [ש"ל כ"ו ז'] ונבטנמין נשט: כדאמרי' פי' (חוספתא מקואות פ"ב) איז
 היא חרלית מי גשמים הבאים מן מדרון ומדרון היא קפפסס והוא מורד הסר כדמיב
 [היבטש י"ה] הם כמורד בית מוכון ועיקר הדבור חרלית שגדלו מן מדרון הסר:

פרק ו מ"א עוקת המפרה. פי' פי המפרה כחותה שמינו (שורין דף פ"ח ע"א)
 מתקין עשו עוקת ומקלקן לה עשו את עשבו עוקת מותרת ואת שלא עשו עוקת
 אסורין ועוקת זו כפין עוקת נקוב בחמיתו נחון על פי הביב או על פ"ח המפרה: מ"מ
 בשמי. פי' כל מחליף דקור ארסו שהוא גבוה שמי שמי כאורך הגבד ורמתו שמו ערב
 וכן כל דבר כדאמרי' בנמ' (עי' פירושין דף ע"ו ע"ב) לענין מי שמוציא במדבר: מ"ו
 האבוק. פי' אלקסה אלדי וכרנ יכה אלמיאפי אלון והוא פי' אותה האמה שבידו הכים
 החמים והקרים כה ויודים אל הארבעי שמו ארסו ארסות (ה) ויש שזים אמנטי: מ"א
 המפרה. פי' אלון אלגאברה אלדי ישם אל מור הכמוס אשר לוקחים ממנו הכים
 לרמון בו שמו מערת:

פרק ז מ"ב הממד. פי' כמו שפירשו בפרש: מ"ז מדרודין. פי' כשאין הכים
 מכוין שיהא המקום מתלה פסן אלא הן מוקפין בארטיית המקוה כמו שאמר
 חרנסו [ויקרא] (שמות ל"ב ג') ורדירו וכתיב (מ"ז ז' ל"ב) וידע על הכוונים:

פרק ח מ"ב בקילון. פי' שהיו הכים מוקפין בחתום המכשיר להביא אותם חים
 מקפנייה אל שם אחר עושין לו הדרן שביאו בו הכים אל השדה וכן אותו
 הדרן שנמשכן בו הכים קילון ומנין שהוא כן דתסן אבל לא קניו גשמים ולא מני קילון
 והיון כה בשלמה מי קילון איכה עירחה (מ"ק ג' א' וס' ד' א'): מ"ב הלוקים.
 פי' לוג כתי: מודקסין ביזו: או עפורים. גרר כשיית: מ"ג עפין פטו. מיכין
 כשיית: מ"ד ולא כדה את הים. פי' לשון נקוס לומר: שלא קינה את ארסו הקוס:
 ובגדיה עיור. פי' בריח שאיט לא חילט ולא שכיב מרע בנמ' דשמיטת חולין (חולין דף
 כ"ד ע"ב) נחמ הכמים שישור לזקן וילד דלמח ל' ויסי' יילד [ובגדיה] סבור בחנה
 ובזקן עמא בילד עד כמה א"ר מינה כל זמן שעומד על רגלו אחת וטפל מעל חולין
 מנעל ובזקן עד אימת עד עירמת:

פרק ט מ"ב קלין הוב. פי' כל איש שאיט חלק אלא איש שישר יש לו שפירות כבית
 השמי או כלבו והן מתקלקלין ונשפין כקלקין שהוא חס כשיית כדאמר בנ"כ
 (ספרה פ' המרע) כבשר הוב לא כעמא שפילוי ולא כקלקין ופי' קילקין אותו ששוחט של
 בית השמי או של ראהו או של לב כשהן נשפין כקלקין וכן אלדי... אל פין: ובלדי.
 פי'

ה) כשהן עין ססן ג' גרס כיתהגמנין והוא חרסו (דברים ג' ז'): ב) ע"ז ר"ב ע"ב ועי' ש"ס בהלכות דשום כרלן דף מ"א פ"ב. ג) כ"ס כ"ס. ד) ד"ס ע"ב ועי' ש"ס עין עין גול.
 ס) ע"י ש"ס עין אנט ועין ענט.

פרק יא מ"ב הכמות. פי' כגון מקום שיואל בו חים עפה עפה כן כשיית. הרפפות.
 פי' כן המקום שיש בו רפס ויולא חים פאול לקודש: מ"ז לא כיוקתו ולא
 במתות. פי' ונקום כבר מפורש אלוהו פי' יונקת גבשוין שלא גמלו והמבי (כחש י"ד
 ז') ילכו וינקומו ואומר (יחזקאל י"ז ד' ו"ב ע"ג) את רגש יונקומו ואומר (חלום פ'
 י"ב) ואל נכר יונקומו: המרות. כדברס' (סוכה דף ל"ג ע"א) נקטס ראהו מי טולה
 נקטס ראהו ועלה בו המרה כשר: מ"ח קלחים. פי' בליאלו ב' ג' קיים בין כמבואה
 (דעלוניס) [ומשנים] וירקות מפורס א' שמו קלח וכן אנו מפרשין (איוב ה' כ"ו) מנח
 בכלה שמינה כנים ובנות וכן וק' פתרון אחד הוא: מפסגו. פי' כמות פסוק מפסקי:
 גרדומיו. פי' כשיכלה הליטת ולא ישמיר ממנו. אלא מקלח כדאמרי' (מנחות דף ל"ח
 פ"ב) גרדומי חללם כשרין ובלשון רבנן מהו גרדום אינגרדומי ובי האי גוואל כחיווי:

פרק יב מ"א מספקו. פי' הוא החיוב קר קשור בחיוב מוט כדי שוביג [גמים] שמו
 סיפוק כדברס' (א) סיפוק לך כל לך: מ"ב מילא. פי' (ויקרא א' מ"ו)
 ובגמלא דמו על קור המזבח וכתוב (משלי ל"ג) מי חילב: מ"ה ככפופ. פי' כדכתיב
 (מני ג' י"ב) הן ישא איש בשר קודש ככפן כגדו: מ"ח הספ. פי' של אורכן ארס
 דנכסי על רובן ארס דנכסי על רחבן ארס דנכסיין על אורכן כרסו פסה כשמתול כשיית על
 ארסו שיש בלשון רבנן קרב אלכרה כשיית כגון גמי שיואל מן המים והן שרין ממנו מחללות:
 הפיקה. פי' כמו שפירשו (אלהות פ"ח מ"ד) לשון ימד של פקשיית והוא סיכה בל' רבנן:
 הקדומות. פי' יש בידות הכלים שכן קדומות כמתקדמת ומתקדמת והכלי נכנס בהן ושם
 קדומות חבין זה מן הכיין שפעמים שגב עלו שהוא קמא נקוב וקדום והכסין חודקי: המרוקת.
 פי' ומרוקן כמה דלת ארס (תהלים ל"ה ע') חרס עכ"פ שמינו ואומר (איכה ג' ע"ו) ומרוקן
 טן [ויש] לומר שארסו הדי על כלי הוא של פקין ויכל לארסו כדברס' שנת (דף מ"ו
 ע"א) לענין מורס של מוליח דלית כה חרין: מ"א סקלים שבתקל. א"ר כשקטור
 כנר פירשו (כלים פ"ד מ"ג): והמטה של סורבל. פי' כדאמרי' (ג) גמל' דלון ממתידין
 ובהקומן רבה (מנחות דף כ"ב ע"א) מרי מריבית ארס טולה מטה של סורבל מהו מטה
 של סורבל אמר רב יהודה עיזא דורקקי דליין ופי' כמין כז של טן דשין זו דשין
 חסי אמר רב יוחנן מרי קרס הים שמתין לנורין [יששיה: מ"א ע"ו]: והקן של לויסה.
 פי' לויסה זה הוא נפש המטה שמשפין בו המת שמה נפש בל' חמית כשיית כדברס'
 באלו תנליחן (מ"ק דף כ"ו ע"ב) ובסופה דמס' נדה דמוכסה (חוספתא נדה פ"ט)
 כדאמרי' הו עשירין מוליחין כדבגש ועניים בכלייה והיו עניים מתביישין המקוה שיהיו
 הכל מוליחין בכלייה מפני כבודן של עניים ויש לאוחס כלייה כמו קין:

מסכת טהרות

פרק א מ"ב מייחין כפסומות. פי' אלו שמתיון את הטופות ומשמיין אותם שכן
 פטמין והטופות עממן פטומות כדאמרי' תרנגולת פטומה ומייחין בראש כפיהן
 שכן כפיהן אלא שהכף עד שיש בה ארסה וכן בין שיש בה ובין שאין בה ארסה ומייחין
 כפסומות בראש הכפיים טולס ובראש הזנב נוטה וכתיב (וישפית ג' י"ז) ויגלגלו ארס
 בריח חרנסו פטום ומרסו מרי' [פטום]: מ"ד העור והרוטב. פי' (ישעי' ח' ד') ומרסו
 פגולים חרנסו ורעב ואמר (חולין דף ק"ב ע"א) מאי רובט אמר רבא שומנה
 א"ל אביי הוא עממו יעמא עוממת ארסין אלא חלב דאקריס: והקופס. פי' גרסי'
 באמר (שם) מאי קופס אמר רבא פירמה א"ל אביי הוא עממו יעמא עוממת ארסין אלא
 חמר רב פסא שכלין והוא ששטני (שם) שמוחין לאבוק את לין ואת רבנן ואת קיפא
 שלין: והאלל. פי' מורטקא בלשון רבנן כדברס' כהעור (שם דף ק"א ע"א) מאי אלא
 ר' יוחנן אמר מורטקא ריש לקיש אמר כשר שפלטמו כסין: מ"ו מקרלות. פי' ככרות
 מותוכן כדכתיב (איוב ל"ג) ממותר קורלתי:

פרק ב מ"א ומערת. פי' כמו מערת כדאמרי' בכל הבשר (חולין דף ק"ח ע"א)
 הטער את הקדישן אם יש בה כפוס עטס כחותה קדישה:
פרק ג מ"ה מלוד. פי' חלה:

פרק ד מ"ה כליקי. בית גדול ביותר ויש לו כ' פתחים א' למערב וא' למזרח כדאמרי'
 נפ"ז (דף פ"ו ס"א): מ"ח הפירון. פי' בית שהוא פומד בלחש דרך רה"ר
 כן ארסו ויש מפרשין כמין מגדל בשלש רומותיה בהוכן חים ורוח אחת יבשה כמות
 שמוד מגדל אלכסנדריה של חמרים ומדן ארסו בלשון יוני פרון: מ"י האספוגיות. דומה
 לנקטס כדברס' אלא חים וכו' (שם דף ר' ע"א):

פרק ז מ"ה אפי' מובל. א"ר מובל פי' מובטלה כשיית והוא גידס: מ"ז בחון של
 אולירין. פי' חלונות שכן כפתומם זו לחון זו כדתיב (חוספתא ספרות פ"ח)
 אמר ר' יהודה מודה ר' אלכסנר כן עזריה לחמית בחלונות של אולירין שכן כפתומם
 זו לחון זו:

פרק ח מ"ח גלס. פי' עיקר החיטים שכן בקרקע המעטן ומדבקו ונעשו אחת כדתיב
 (חוספתא ספרות פ"ח) הימה לו אס של זיתים ועמדי לכופכה כיון שחשק בה
 יחד אפי' שיש בה גושין חרסו ועוד אמרי' (שם) גרגרין ששברו כמים ונכשו (המעטן)
 [אס] פי' אס דכתיב (ירמיה מ"ו ח') הבחמתי להם על אס כחור (כבר הפורס בורעים)
 ומתברר כן יוסף של סיפת שלימתסון וסיפת עוד מרנסו חבל ביחיים (ש"ל ח' ה'):

פרק י מ"א בקיאה כסיסע. פי' בקיאה יודעין כסיסע פי' כזבים (פי' לקמן רפ"ה)
 דמים: מ"ה הכבש. פי' כדאמרי' כחיוסו כב' [ב"מ דף ע"ב ע"ב] על הגביע
 של פנינים: ומן המסמיה. פי' מקום מוכן לפסוח הפנינים וארסו מקום שמו משפוח דכתיב
 [משמות לחמית] (יחזקאל מ"ו י'): מ"ח בין הפניולין. פי' פניולין של מים ושופין
 ארסן כמין ריחיים ושמן ים דתסן (ב"ב דף ק"ו ע"ב) מרס את חים ואת המתל וכבר

פרק ה' מ"א תרפ"ה. פי' תקופת ערוב של אשה עתה וכן תופק של עמר תקופת התורף תקופת ערוב המערה ובעתה בלד שיהיה רבים כמו למד גפן או סרק של פשתן נייטק השמן אכל את השק שאינו [כך] אלא (יבש הוא) [קשה] תפחתי עלי בלדי בדר היבש. פי' אמר פי' אחר קאמרי יבש ויגמול יבש: והמלמולין. פי' כדנכסי' מלמולין דגם בשהיה יד אדם תולככה כביש ענה או אם לש בלד בידו ויגמול ידו אחת על חזרתה נשכין על דיו [כמין] נכרין של עטורין: בשל מריקה. פי' כדלמרי' בתוספת (תוספתא מקוואות פ"ד) ר' יוסי מתמח בשל מריקה שפיין בו פי' סכין סדקי כלום זה פי' מריקה פי' ענה וזה תשל יורוס כדלמרי' (משני ב' ל') חבורות פלט מחרוק צרפ וכתיב (אבמד ג' י"ג) ובהמקווי הגאים: ידעות דרכים. פי' [גן] יוני הוא ימות דרכים וכבר מפורש הוא במכונה (צ"ק דף פ"ג ע"א) והלמך בתוספתא (תוספתא מקוואות פ"ו) אלו הן המדות דרכים אלו במהלכין עילין ביהמיה החמה והן מתמטין על הסבדים: שישפן. פי' יולף כשיית כדנכסי' (יולף דף ל"ב ע"א) חמה קרי ליל כפורים רוחן כדרכו ולעבר יפסוף וכו' ללמדך שישפון מטה בקרי: מ"ד וילגורי. פי' כדלמרי' (משני ב' ל') היה מלכך בעיט או בלואה רוחן כדרכו: כמות של קטן. פי' כשם שיש לקשות כמות ששמו כשיית זנבאלואר יך יך לקטן [שיער וכו'] כמות: קרום בשל המכה. פי' כשחפרה המכה והעלה קרום כדלמרי' (יולף דף ל"ב ע"א) חמה קרי איכה ביהמיה וכו' וכתיב (יחזקאל ל"ח ח') וקרום עליהם עור תלמעלה: מ"ה חמה הזפת וחומר. פי' זפת ופחמי חומר חומר ומן דמתי המור פי' מוסק כדלמרי' בתוספתא (תוספתא מקוואות פ"ו) המור והקומוס: הגלוקים. פי' נגדים טריים והזולכרין כדנכסי' (שבת דף ע"ו ב') אמר אבי שכן בני אורל פתו בלוקה: ועל של זקקין. פי' [ושאי גלדות] נלבו כמו כל (שמות ע"ז ח') סרגוס זיקא: מ"ו ושל נגדים מלך א' ושל צור וכו'. פי' בללו קשיים (שבת דף ק"ד ע"א) נגמתי זיקא ריש גיקש מרב מינא על המדעמ מרוב אחת או משמי כמותה א"ל לא שמשתי כיוצא בה שמשתי דתקן על הסבדים וכו' והלמך לא מהא מרדעת השוכה הנבדו של פ"ה מתי נגדים א"ל יומן אלו תלמדי חכמים ששקין כדכתיב על עולם יש (אמריס א) של אלו כהנאין אפי' מלך אחד של בגד חוץ טיב של בגדים הוא ופי' שיון מתי זלדין של בגד כדלמרי' בתוספתא (תוספתא מקוואות פ"ו) ר' יוסי אומר המים ר' ישמשאל של נהאין (א"ף ב') מלך אחד (א"ף) בשל צור גדולה מלך אחד וקטנה משני זלדים ולמה משני שגדול לו טיב הכרה והפכה ושל קשיים עיט המוסק והוא דיקוק זה כתי ששונה ושל צור אכל עמות הוא:

פרק י' מ"א מקשת וקורא. פי' מקשת דלמך מר מלוא לתרום מן המוקף ומה מוקף משמתי לפני מה ערובה לתרום או ערובה על הכי והורד ורואה ומכר ומנין שכן הוא כדנכסי' בהכל שוחטין (יולף דף ז' ע"א) ודלמך עישר עליה בתקום אחת ומפרטיקן לא נחשו חכמים לתרום שלא מן המוקף:

מסכת מבשרין

פרק א' מ"ג ואת הטובה. פי' כדכתיב (שופטים ט' כ"ח) ויכרות טובים עליהם והאומר ויכרותו כל העם איש עמו: מ"ד (על ג' ב'). פי' שפת הים מרגום ק"ף ימא ומרגום ארץ ישאל ג' ימא): מ"ה המתקן. פי' כיון מוחק כשיש מים בכרישין ומעמיד באלגמיו מרמז הכרישה ומוריד המים לקופה כדלמרי' (תוספתא מבשרין פ"ה) המתקן את הגם ואת הכרישה אבי"פ שהמים [ויורדין] מלך העליון לתחתון: מ"ו מפני הסיקריקין פי' לוסטין והגשי מלכות כדלמרי' (גיטין דף ל"א ע"ב) לא היה סיקריקין:

פרק ב' מ"ו אם יש בה רשות. פי' שלטון כדנכסי' בגמ' דשבת (דף ק"א ע"א) מ"א רשות אמר רב יחזק נביה דרב יהודה אם יש בה רשות שיהיה לו [י] עבדים שמתמתיין לו עשה קומקומין מים בבת אחת רוחן מיד:

פרק ג' מ"ד המרנן. פי' כגון אדם שהוא מרנן מים בבית פי' המרנן אלדי ידוע כשיית כדלמך לטעון ריבון (שבת דף ל"ה ע"א) הניח אשה חכמה מרננת את ביתה בשבת והאידולא דסביחא לן כר"ג שרי אפי' לבתהלה: וענינו. פי' מרנא כשיית: מ"ח [הנגוליים]. כדנכסי' בכיפת [הנגוליים] (הנגוליים) פי' אופני המרכבה והפגלה:

פרק ה' מ"ו המוצע על השלח. פי' אלו דרושין הערות וחובות עליהם שגלה הוא עור: מ"ו לרפס. פי' כשהחם נמקש נשואי טיף או סכין או כל כלי כיון שיחמו כארז ויפשו כשחמין. ועלן בלבת ויחמין במים והיו ליוף כדנכסי' בשבועת המשפט דר"ל (ב"מ דף פ"ד ע"א): מ"ח קשיים. פי' (שמות כ"ח כ"ח) ופשיט קערומו וכפוטיו וקשרתו דקא גרסי' במנחות (דף ל"ז ע"א) מנא הני מילי אמר רב קשייאל דלמך קרא ועיטת קערומו אלו עספין וכפוטיו אלו ציבין ומנקיטיו אלו סניפין קשותיו אלו קיטין ויש מפרשין שיהו ללוותיה של יין דלמדי את קשות הכסך [ממכר ד' ז'] ובגמ' וקשת הסופר במנתי (יחזקאל ט' ג') והוא כלי של דיו: והשיפה של לנינים. פי' ככר פירטני (כלים פ"ע מ"ח) השיפה שהוא חיובתי: מ"ח כל הניק. פי' דלמך (פסוקים פ"ח מ"ח) הניקין והקשקשין עופה ופירוש משקל עופה וקשקשין ככר פירטני לזוק כגון שפיפן הניקין ויין המדה שלו לכליו ובה עמוד מליו של עמוד לכליו של עמא וזהו עמוד שמו יזוק (כל שאין לו כהן ולא כהן. איזה הוא כהן פסיגין הממוזכות בשדרה ז' על גבי ז' איזה הוא כהן ענבים הממוזכות בשדרה ויורדת זה בתוספתא מ"ב פאה צפרק המקבל ערס ולקמן פי' רב ערדיה פי' כהן ונטף ו): מ"ן מרנא חויפיה. פי' זיפיה אלו דומין לדבורים וד' הם דבורים וזיפיה גזין וזיפיון: סולדת לאחריה. פי' כמו עפירטני לזוק עבא עמוד מליו של עמוד לכליו של עמא וכל לזוק כיון שמשפך משי הכי העליון ככר איש חורר וסולד לאחריה ומקפס של גריסין של פול. חורר וסולד לאחריה: מ"א ומניגיה בקדויה. כגון אדם שמועל את המדור ומניח בו את הקדויה יאדן אל קדל בגליון רבנן כשהם קדויה:

פרק ו' מ"א מפני הכנימה. פי' קורלל כדלמרי' בסולתמנין (פי' פרה פ"ח מ"ג): מ"ב את האגודות. פי' משא דירקא: הקליפות. פי' תאנים יבשות: והחלקה. פי' (מ"ד דף י"ג ע"ב) אמר אביי חילקא חרל לחרתי: והטעמים. פי' חרל לתמה: והסיקני. פי' חרל לרנפס: מ"ג אלתים. דג קטן שמו כן: וקוליס האוספנין. פי' טופא גלשון רבנן כדלמך (פסחים ד' ל"ג ע"א) מרננת דבושיא ומפרטיקין שבושיא הוא שבוטא והוא קוליס האוספנין: מ"ד דגם הלרעין. פי' ערשימא כדכתיב (דברים ז' כ') וגם את הלרעם ומתרגם ערשימא והמה נקראת ערשימא שהיא עומדת לקראת האדם ועפה ומכר פניו כדכתיב (שם כ"ד י"ח) אלא קך נדךך ומתרגם וערנך: מ"ה והמוהל הוא כשמן. פי' חורדיא דמרחא שמה בגמ' שריו ונמקלה עמיים ושל שמן שמו מוהל ופקט מפני שחך השמן הללו וכשאר כללי שמו עמוד וזיפין דולק ככר מפני שכן מים מפורטין בשמן

קן כרסה לתק מחור הערוך ערך גן ג'. פי' ערוך ערך חמש. ו) זס שייך במכחא פאס (א) ו) ז"ל ונאלה שהוא משי' סגולין לפרד וזיעים. רח"ג ה"ב

פי' (איוב פ"ו מ"ו) שק תפחתי עלי בלדי כלומר איוב אמר מנהגו של פולס מי עשה לו מכה והמרפאה תעט והעלה בלד שיהיה רבים כמו למד גפן או סרק של פשתן נייטק השמן אכל את השק שאינו [כך] אלא (יבש הוא) [קשה] תפחתי עלי בלדי בדר היבש. פי' אמר פי' אחר קאמרי יבש ויגמול יבש: והמלמולין. פי' כדנכסי' מלמולין דגם בשהיה יד אדם תולככה כביש ענה או אם לש בלד בידו ויגמול ידו אחת על חזרתה נשכין על דיו [כמין] נכרין של עטורין: בשל מריקה. פי' כדלמרי' בתוספתא (תוספתא מקוואות פ"ד) ר' יוסי מתמח בשל מריקה שפיין בו פי' סכין סדקי כלום זה פי' מריקה פי' ענה וזה תשל יורוס כדלמרי' (משני ב' ל') חבורות פלט מחרוק צרפ וכתיב (אבמד ג' י"ג) ובהמקווי הגאים: ידעות דרכים. פי' [גן] יוני הוא ימות דרכים וכבר מפורש הוא במכונה (צ"ק דף פ"ג ע"א) והלמך בתוספתא (תוספתא מקוואות פ"ו) אלו הן המדות דרכים אלו במהלכין עילין ביהמיה החמה והן מתמטין על הסבדים: שישפן. פי' יולף כשיית כדנכסי' (יולף דף ל"ב ע"א) חמה קרי ליל כפורים רוחן כדרכו ולעבר יפסוף וכו' ללמדך שישפון מטה בקרי: מ"ד וילגורי. פי' כדלמרי' (משני ב' ל') היה מלכך בעיט או בלואה רוחן כדרכו: כמות של קטן. פי' כשם שיש לקשות כמות ששמו כשיית זנבאלואר יך יך לקטן [שיער וכו'] כמות: קרום בשל המכה. פי' כשחפרה המכה והעלה קרום כדלמרי' (יולף דף ל"ב ע"א) חמה קרי איכה ביהמיה וכו' וכתיב (יחזקאל ל"ח ח') וקרום עליהם עור תלמעלה: מ"ה חמה הזפת וחומר. פי' זפת ופחמי חומר חומר ומן דמתי המור פי' מוסק כדלמרי' בתוספתא (תוספתא מקוואות פ"ו) המור והקומוס: הגלוקים. פי' נגדים טריים והזולכרין כדנכסי' (שבת דף ע"ו ב') אמר אבי שכן בני אורל פתו בלוקה: ועל של זקקין. פי' [ושאי גלדות] נלבו כמו כל (שמות ע"ז ח') סרגוס זיקא: מ"ו ושל נגדים מלך א' ושל צור וכו'. פי' בללו קשיים (שבת דף ק"ד ע"א) נגמתי זיקא ריש גיקש מרב מינא על המדעמ מרוב אחת או משמי כמותה א"ל לא שמשתי כיוצא בה שמשתי דתקן על הסבדים וכו' והלמך לא מהא מרדעת השוכה הנבדו של פ"ה מתי נגדים א"ל יומן אלו תלמדי חכמים ששקין כדכתיב על עולם יש (אמריס א) של אלו כהנאין אפי' מלך אחד של בגד חוץ טיב של בגדים הוא ופי' שיון מתי זלדין של בגד כדלמרי' בתוספתא (תוספתא מקוואות פ"ו) ר' יוסי אומר המים ר' ישמשאל של נהאין (א"ף ב') מלך אחד (א"ף) בשל צור גדולה מלך אחד וקטנה משני זלדים ולמה משני שגדול לו טיב הכרה והפכה ושל קשיים עיט המוסק והוא דיקוק זה כתי ששונה ושל צור אכל עמות הוא:

פרק י' מ"א ולא זכרית. פי' לא עלתה לכן נקיות ופסחה: מ"ג קשיי עניי. פי' קשיים שיש לנגדים כמו שיש לנגדי הגשי המלכות נגדים נכרין ונפתחין אינו מתללקנה ויש לנגשים עדי כדכתיב (ירמיה ב' ל"ב) ההשנה במולה עדים כלם קשורים וכימי (ישעיה ג' כ') והקשורים ובתי הגשם ומתרגם וקלומתמסיה: והחכם של כנדי. פי' כמין ארזים שיש לנטוטה הקבול ושתה שיש כשיית: מ"ד עד שיעפעפו. פי' כמו שפעפול אדם עיט כשיית כנגד כמין כעטוין שבושה מער כשימשיך הרבה:

מסכת נדה והיא חמישית (ג)

פרק ב' מ"א בני עדים. לא עדים מתקם הם אלא תעלות וסמרישיון של בגד שהאשה צודקה עתה בהם לידע אם נדה היא ואם לאו ואש"פ שאין ראה לדבר זכר לדבר כדכתיב (ישעיה ס"ד ה') וכנגד עדים כל דקומוי: מ"ב אוחיטוס. ל' יוני פי' לאלתר מיד כשעתה והמשל שלו תשל לשמה וסד וכו' בגמ' (נדה דף ל"ד ע"ב): מ"ג ומדתי את פניה. פי' לטעון נקיה על מקום ההורף: מ"ה והפסוק. פי' ל' יוני וכו' ומזכורו של בית דליון בין השער לאחר שמו רהלין כ' ישמשאל רהלין כשיית ושל אשה בתקופת ערוב נשפמות ערוב שמו פרוסור: מ"ו כמין תלמן. פי' ז' מולגה כשיית מולגה היא מן הרעויות והוא מר וכבר הביאנו ראי' לדבר שהוא כן נמחק בהחלתו וכשעורין אוחו נמים נמחק בגמ' דין כשייפס (זרעים) [דברים ג]: מ"ז אחרת. פי' ל' יוני וה"ג (נדה דף כ' ע"א) אמר רבא אחרת שאתמו דיו תניה נמי אחרת שאתמו דיו ולמה לא אחרת דיו ואחרת אחרת ללמדנו שהשחור בהריות הדיו עמא: כשייפס. פי' בשביל שירובילס היא כשיית כשייפס ובשחור ממש אל המישור [כן עמו אסור מלוח] [כגון] לוד והכרסיה עמא שרון עמא (ישעיה ל"ה ב') פרות תפרת וסגול וכו' ואומר (שם ב') לוד והכרסיה עמא שרון עמא

פרק ג' מ"ב פי' עמא שפוחרת האשה: בנינים. פי' חסיבות חסיונות של בשר ואינין כולן שיון אלא יש כן חסיונות גדולות כשדעה וקטנות כהרלד וראה שכן אחרת בגמ' (נדה דף כ"ד ע"ב) בשלמא דס ומיה ולא כלום היא אלא בנינים אמאי אינה עומדת ניווח עמא וכל הוא ומתמה ליה ומסקנא רב אלא כר אהבא אחר בנינים (אין) [מתן] ופי' גוויס הכרה אם אימא דלמתימיה אמתה [טוליה נחד גוואה הוא קאין] ד): מ"ד עליה. תלמחה זומה ליוע של ערב וסופה דומה כחורמות וחלולה כחלוארת ואין עליה פחותה מתפחה והיא אחת מדברים ששייפוס עמה ויתמנס עליה שופר לולב ה): מ"ה פדמתו. פי' מלח בגליון מקף ופדמת בגליון הכמים:

פרק ד' מ"א מעיסקתן. פי' מחר כשיית ועיקר הדבר (דברים ג' י"ח) פרעו פרעו כרזל ואומר (שה"ש א' פ"ו) חף כעשטו רענטו ואומר (תהלים ו' ז') כדמתמי ערבי אחתה:

פרק ה' מ"ו פנה בנה ומל. ככר מפורטין הן בגמ' (נדה דף מ"ו ע"א) פנה עורס מיוקוט כדכתיב (שה"ש ב' ג') התאנה מאשה פניה בנהל אלו ימי הערבות כדחנן (משערות פ"ח מ"ב) התאנים משייחילו צרעיים וכתיב (זכריה י"א ח') גם נפשי בנהל גי למל כמין ולמך יאלה מלחה: מ"ח השפמות. פי' שפמות ראש הדך כדלמך בלמרוג (סוכה דף ל"ד ע"ב) ניקלה פישמתו ואמר טוב (שקלין פ"ב מ"ג) והשיפתה: תקופת כיומו ונישו ופירשוהו כיומו למה מן כהוף נישו למה שחמד (ישי' שרור) [ויחא רכה]:

(א) ז"ל ונאלה שהוא משי' סגולין לפרד וזיעים. רח"ג ה"ב

מסכת סבול יום ז

פרק א מ"א מקראות. פי ככרות המוכרות שמה מקראות על שם (איוב ל"ג ז') חמומר קרנאמי: מ"ב חמיסה. א"ד חמתה פי ריפא בלשון רבנן כדנרסי' (ברכות דף מ"ג ע"א) רב הובא אבל י"ג ריפי ופי' ריפא ככרות ב' דנוקין ב' דנוקין וכן האופיה חמתה על גבי חמתה ושמה בעיית מלה כמו חרסה: וריפיהה גריסין. פי' אופיות בלשון רבנן (מולין דף ק"ה ע"ב) קלף בלשון מקרא ריפיה בלשון משנה ומרגוש דמשה שומרון רלכה כקף (השבט י' ז') כרותהא מל' ובמטורה שלא ירשיה (כ"ט דף ס"א ע"ב): אף ול טופח. פי' תמימי קטניות הוא כדאמרי' לענין כלאים (בלאים פ"ח מ"א) הפורקין הטופח ומיני במכשירין (תוספתא מכשירין פ"ג) גרים על פול ועל טופח על לפורי עמחין מפני שפירין אותם במים שבטעם שגוססין את הפירות ושמה בעיית גולבלון: וריפיהם יין. פי' חמתה: מ"ג חסמר. יריפא בלשון שמה בכור ויריפא כמו חסמר: מ"ד והחמור. פי' מקום ששיחר להם כדכתיב (איוב ל' ל') ועלמי מרה מני טורב ואומר (ירמיה ו' כ"ט) נחר הפוח ואומר (יחזקאל כ"ד י"ח) למען תמה ומה נחמשה: מ"ה המיאה. פי' פיסקא דמילתא בחמתיה: והתלומד חס הכי בעיית: והאיילום. פי' שם שונים והאלים ופי' מליית ולשון יוני הוא שנידון עם המלה שמו מומרת בעיית: והקלה. פי' שזין בעיית דומה לממון אלא שקלה שמור שגאמר (ישעיה י"ח כ"ט) והפיץ קלח וכמון זרק:

פרק ב מ"ב המקפא. פי' תשביל שנקרע ונקרע שמו מקפה דכתיב (שמות ק"ו ח') קפאה שחומות: מדוכה. פי' במכתב על עץ שדנין בו התשביל כדכתיב (במדבר י"א ח') או דכו (במדוכה): מ"ד ואם חיבן. פי' כשימצר להם במקפא יושבה אחד כדאמרי' (ברכות דף ל"ו ע"ב) הנון קדויה וכן דיקא: מ"ה נטבע שבחצית. אלו היולרים כשאין שועטים ושפים את העביות ממומן ומפנים יפה יפה או שהיה כחומר לזרז ילא מן המכות קיפוס כמין אלו בענושין שטופה המער כשומעין הרבה ושיקר הדבר הזה מן (שמות ע' י') שחין אנטבעות:

פרק ג מ"א אוכז שפסקס. פי' כמין פרוסה: ומעורה. פירוש כמו מעורב: מ"ב שנגס. פי' כמו לפס מרג בעיים: זימס פלופים. פי' מורללה בעיית:

פרק ד מ"ב בכפיסה. פי' קטעליתא ככר פירעה בהאלות (פ"ט ע"ב) קפיא בלשון רבנן: או בזימיתא. פי' כמין נקר שנפל מן הנגרים:

מסכת ידים

פרק א מ"ה קלוסקין. פי' גלארין והוא ככר פגול

פרק ב מ"ב קיסס או לזרז. פי' קיסס עץ: מ"ג עד הפקר. פי' מקום שגפרק הדרוע מן היד:

פרק ג מ"ד גליון שפסקר. פי' שלמעלה מן הדף ולתחתיו מן הדף שמו גליון:

פרק ד מ"א פירימא הנגלים. פי' כלי עץ שמה בפנה בעיית: מ"ה תבא האזיות. פי' כדגרכי' בבין גדול כמין' ובגנ' (כסדרין דף כ"ב ע"א) רבי אומר בכתב האזיות יתנה מורס לימדאל וכשהפכה לרעין וזה שבידעו שמה זה הוא אזורי וביד כומיס וזכבות על שקי' ישראל הוא רעין ולמה נקרא שמו אזורי שמתאר בכחבו: מ"ז קובלים אלו. פי' כדכתיב (שמות כ"ב כ"ו) והיה כי ילקח אלי ומתרגס ארי יקבול: פרושים. זה שפירש שמו חבל פומאה ומכל מכלל פומא ועם הלקין ומדקדק במאכלו ומיין שכן הוא דקא אמרי' (שבת דף י"ג ע"א) לא יאכל זב פרוש עס זב ע"ה וכו' ומסקנה שמה יחא רבינו הללו ויאכלנו דבר פומאה בימי מטרות: וספרי המדות. פי' כל אלו ספרים מיונים של חכמה יונים שמה בלבושם הומות:

מסכת עוקצין

פרק א מ"ב והפעמה. פי' מדאן של כנישין ועל כללים כדאמרי' (סוכה דף ל"ד ע"ב) לענין אחרון טעלה פיתממו: והעמוד. פי' כזוקינן כדכתיב והגללים והקליות יעשה באחמשייתו כמין עמוד ונראה שרמל [ובן] הזעב: החורין. פי' כס בעיית: והלנון. פי' פוגלה בעגולים: והסבוס. פי' היתה בלשון רבנן אלו ארוכים: והסויב גלו. פי' יא ללשון כמין חוץ בראשו שהוא נעוב בחרין ושמה סוב כדאמר בתוספתא (תוספתא טוקצין פ"א) לבין וכסער טבור: אורכי החמתתא. פי' כדאמרי' בתוספתא (תוספתא עוקצין פ"א) והפוינס. פי' כראש בעיית: הכיב על רלפית. פי' כדאמרי' בתוספתא (תוספתא עוקצין פ"א) רבי אלעזר אומר סוב של אשכול ועל רלפית מלעזר מפני שמשמר את האוכל: מ"ג ויד הפרסיל. פי' אשכולות של ענבים כשכן כרומין עם החמירה שמה פרסילי ענבים כדאמרי' לענין סוכה (סוכה דף י' א"ב): מכבדת של חמרה. פי' לנף אל תמר בעיית ושמה מכבדת מנ' פויס אחד מלעזר ענבים ענבו ענבי הוה כדכר ועליות למטה אחד שכלל לכבד את היות כדאמרי' בשבת (דף ק"ד ע"ב) מכבדת של מילת מומר למלמן בשבת אבל של חמרה לא ופי' מכבדות של חמרי דיכבה לדו: ומלשין. בעיית ספה. א"ל מלאין ראש השבלות הן כמו קשין קטנים ודומין כספרים שמה מלשין כדגרכי' בישור ובלובס (מולין דף ק"ט ע"ב): מ"ד קובסי כדכרוב. פי' קבלא בלשון רבנן: מילפום מרדן. פי' אלוטו חסרין פירוש חסר אל אשכולק בעיית: מ"ה שפסקן. א"ד שפסקן וכבר שאלו בשאלות מה לנן פסקן והביאו להם רחיס מומשה שטינו בע"ז (דף ל"ב ע"א) קטע ראש אינה שפסקא והוא שפסקא אבל לא לרבו כן בשלל שפסקא ופסקיה אחד הוא דכתיב (ויכמה י"ב ז') רעים רעים שחמו כמין וסוקין את חמריה ומתרגס חמריה וסוקין ופי' אשכול ע"ב. פי' אשכול של חמריה שמה אשכול ואם נפסק ממנו מקלת האשכול ומשפיל

בשמך דכתיב (ישעיה א' כ"ב) א סבאך מהל כמים ומניח (תוספתא מהרות פ"ה) ר"ש אומר מיהל מי פירוש כן וכו' בפרשות: מ"ז והרלי. פי' גללים כחומס ששטיט (מטע דף ל"ב ע"ב) האית בראי והאשם במים ושיקר הדבור הזה מזה הפסקו (פסיקת ג' א') ה' ה' מורה ונגלה ונאל גמי פירוש הכין כדכתיב (מלחני א' י"ג) שולמן ה' מנאלל הוא:

מסכת זבים

פרק א מ"ה כנגד יון גליות. פי' מקום צבית המקדש ששעורו יונים קבע בטעודה זכה כמותה שטינו (מדות פ"ח מ"ו) זה גמו בני תמונתי את אבני התזבא ששקלום מלכי יון ומשם גליות קרוב הוא והיין בגד ג"ז הוא שגאמר (ישעיה ס"ה י"א) השוכרים נגד שולמן כדאמרי' בגמ' דארביט מיריות (סנהדרין דף ס"ג ע"ב):

פרק ג מ"א על הסקר. פי' דף גדול מן (יחזקאל כ"ו) קרען עשן מן אומר למען (כ"ב דף ק"ה ע"ב) המוכר את המרחץ לה מוכר את הסכרים: ועל הנביש. א"ד קביש וטופון כדן פי' כל מטע שאינה של פסקים יש לה גשים ומחו [בגיש] פי' כל מפה שיא של פסקים ומתפרקה או מנו יש לה כמין עלים ארוכים שמה מדנקים אותה [ונגששו ז' עס ז' ופס הוהן הפליט המדנקים] ומגששו אותם גישין ומיין שכן הוא לזמרי' למען מי שפגבר זעוה או שוק ובאין הדופאים ומניחין כמין דפין ולומות ומניחין על גבי השבך ושמה גששין כדאמרי' בתוספתא נמקואות (תוספתא מקואות פ"ו ע"א) והלבד ששל גבי המכה והגששין ששל גבי השבך והשירין והמניחין והקבליות ארין מולין דפין ארין מולין וי"א שהוא בקים למטה ויש לו רגלים כדמתיא (תוספתא זבים פ"ד) יש על גבי גשים של אומר ד' עולות שמתח ארבע רגלי גשים פמאות: ועל הלונס. פי' כן הרוך הוא כמו קנה ורומח וכתיב (מ"א ז' ד') ובקופים שלטה טורים ומתהה ומתהה ולבוסא: שכן מתגורין. פי' כשפסקא או הסקר יושבין מארבע פאות על גבי קרקע וארין מוספקין הן כהגון ואמר מוערפין או מונשטנין שחן המגורין בחדר היגר שטיט יכול להיות שחי רגליו כחמת: ועל הסבב: פי' כן כמין עץ גדול יש להלו בעלי הכספיות שגאמר לירד שמים כגון לוח מקלה הספינה להרץ לירד עליה ושמה כבש דמין (שבת דף ק"ב ע"א) עשה ככרי כבש לירד זו ויכרו וכו' וא"כ שם מקומות כשבס הוא מן האנשים כמות כבש פרס וכבש מוצח אבל כאן (משין) כבש [משין] הוא: מ"ב מגיפין. פי' דוחפין

הלום לטבורו כדאמרי' (בפרה פ' א' א') שני דברים שחן חסם בטולם לא שפיתם לי חסם ואלו הן הגפה לדמות והלזרת נרות שגאמר (מלחני א' י') מי נס בכס ויסקור לדמים ולא תהיו מוצתים חסם: משפילין. כמותה שטינו במעין (שבת דף ק"ז ע"א) השפיל ליו לאחוריו והלך לו ובאלו הן הגולין (מכות דף י' א') ברכי' לענין עמי מקלס ומיין שחן פורקין שחי מלווה וחי מפעילין שהם הפליט כגן שלח מלא רגל גולל הדס שפיתם עס: מ"ג למוט בחדס. פי' כשיעלה אדם כספינה אס גדולה הוא אינה מתמועקת: כולם זרי. פי' כדאמרי' בזויות ופי' כולם כומי בעיית: או על המזרי. פי' (כ"ב דף ל"ה ע"א) היכי דמי סולם המזרי אמרי דבי ר' יהאי כל שאין בו ד' מוקים:

פרק ד מ"א שהקיס על גזופקרה. א"ד כזופקרה פי' שיש לו בית על שפת הגור מוליה ומכמת לקמון לזכר ב' קורות עד ששימדין כנגד המים ויין ז' לזו כב' ז' אמות ומקרה על אופן ב' קורות ושמה בקירין ארוכות ומשכיל דלי ומללה לזו לפנין פירובין (גיבורין דף פ"ה ע"ב) וכן הוה על גבי ריה"כ ושמו בעיית דישן ופי' קיס האומס שטינו (מנחות דף פ"ז ע"א) הקיס בקנה: דפי אכדורה ג). שהיא אשפלידה בלשון המלמד כחומס בני מדרשות שבני רב (שם דף י"ג ע"ב) ובני רב רב איזי ומכרות המדקדקה (שופטים ג' ל"ב) להקדדה: מ"ב חמריה. פי' כדכתיב (ח"א ז') ושמהדים ועס על פיהם (אומרין יחזקאל כ"ה) ובכ עץ על פני האולם ומהוך זכתיים וחלומים הטומות ומחריה מפו ומשו אל כפפות האולם ולגשות היות והעבים ונרסי' בנ"ק (דף ס"ו ע"ב) הרי מתיקס להיכא בטיי שהם דמיעיקר קרו להו כבורה והשמה עיללל ומכקיין אמר רב יוסף מתיקס שמו עזי דחטיף אלעזר היות אלו הרלפקים והעבים אלו המדישות על המלגן. פי' מלגן על יפסחים והמלוטות ודומה לזכרות וקליות של מטה של פקדים כמותה שטינו (כ"ב דף ל"ה ע"ב) ר' יהודה אומר אם יש לו מלגן אפי"פ שאין רחשו של אדם יכול ליכנס הרי זו חזקה: על הים. פי' עלפחה וכבר פירשנו בעגולין כיון שזוכרים את הפננים צמת וי"א מהן היין ונשארו החצין והח"כ מתקלן אותן וטופין אותן ככרין באחלעל גת ומניחין טיגולין שכן יב האומר בלן ומניחין על הצין ואומר יין הואי מהן שמי חמד: ועל האיסקרוכל. פי' כבר פירשו בשאלות איצטרוכל חמת הניחיים הן מקום שטופל בו הקחמה ומש"ס כשיחשב עליהן הרי הן כקקקע ובגטין הלין מן גשמים לגבי האצטרוכל פי הוא כסין לניחיים המתחמיה: מ"ד כיסות. פי' לשון יחוד כפא לשון רבים כיסאות היקס מתחמיה (ישעיה י"ד ע'):

פרק ה מ"א חסימו חח הוא חזק חסימו. פי' היקס זה כדגרכי' (גדה דף מ"ג ע"א) אמר ריש לקיש קנה בקומתו פירושו שחמו של סבור ונגע בצב שמה זה הוא היקס מה שאין כן בגמה והיקס גופו נטוע בלשון הקדש והיקס בלשון בגמה:

פרק ו מ"ב והטבור שפלו על ראשו ועל רוצו מים שאזיב. פי' כדגרכי' ביוליות (שבת דף ל"ד ע"א) מאי טעמא בזרז רבנן בצב ראשו ורוצו במים שאזיב טעמא אמר רב יציר אמר רב אסי בתהלה היו רוחצין במי מערות קרוחין ומתשתפין בני' לזיין גימ שאזיבן וטמרו ושמו אותם קבב ובזרו עליין עזיפה מאי טעמא אמר אבי שזיו אומרים לא אלו מטהרין. ומקקיין לא אלו אלה אלו מטהרין בלבד וטבור שפלו מאי טעמא דהי לזו הוה לא חמיימי הא: והספס. פי' וספר (שם) מאי טעמא גזרו ביש רבנן עומתה אמר רב משרשיא בתהלה היו מניחין אובלין של חומה ומלנישין אלל ספר תורה ואמרו שזי קודם והאי קודם כיון דמזו דלחו לזי שפילא גזרו ביש רבנן עומתה: והסדים. פי' ידים מאי טעמא ידים הבלות חמתה ספר תורה:

פרק ז מ"ב והטבור שפלו על ראשו ועל רוצו מים שאזיב. פי' כדגרכי' ביוליות (שבת דף ל"ד ע"א) מאי טעמא בזרז רבנן בצב ראשו ורוצו במים שאזיב טעמא אמר רב יציר אמר רב אסי בתהלה היו רוחצין במי מערות קרוחין ומתשתפין בני' לזיין גימ שאזיבן וטמרו ושמו אותם קבב ובזרו עליין עזיפה מאי טעמא אמר אבי שזיו אומרים לא אלו מטהרין. ומקקיין לא אלו אלה אלו מטהרין בלבד וטבור שפלו מאי טעמא דהי לזו הוה לא חמיימי הא: והספס. פי' וספר (שם) מאי טעמא גזרו ביש רבנן עומתה אמר רב משרשיא בתהלה היו מניחין אובלין של חומה ומלנישין אלל ספר תורה ואמרו שזי קודם והאי קודם כיון דמזו דלחו לזי שפילא גזרו ביש רבנן עומתה: והסדים. פי' ידים מאי טעמא ידים הבלות חמתה ספר תורה:

(ג) עיין בערוך ערך אל א' (ג) עיי' בערוך שהלס ערך ככס סי' (ג) זה היינו נחמתינו (ד) כ"י נכתב מים' ידים חמתה ואח"כ סבול י"ס

פירוש רב האי גאון

כאוסה ששנינו (שם) הפרד והלמוקין ולגון רבין פירדה: מ"ח שיש בן ריב. פי' מוגלה בלשון חכמים איכא דאמרי ריב וכך תמלא בללים שיש בן ריב שהוא כמוגלה של ריבא ומגלה וריב וריב סן כמות רוב דכתיב (ש"ה ל"א י"ד) ויורד ריב אל זקנו ואומר (איוב א' ו') אם יש פעם בריב הלמות ואומר (ויקרא ע"ו ג') רב בשור: הלל ממעט ט'. איכא דאמרי מתנן פי' הלל פריג בעיית שהמלא בללים שמונה קליפה החיטונה לתפלה ובטובו הלל ומנן שכן הוא שהמלא (החלים ק"ט כ"ג) ולני הלל ואומר בעיית טואק לני: מתנן. פי' דכתיב (יחזקאל כ"ג ג') שמה מויטו עדין ואומר (ויקרא כ"ג כ"ד) מעוך וכמות: פת האיסקפנות. פי' פת שנעשה מן גלגל שהמחילה כל זוכה ודומה לספוג ששמה בעיית בשאם ספוג וכל ערקנים בלשון פרסי וכמו שהספוג הזה יש בו קנקים נקבים חללים כך זה שהמנו כמותה ששנינו לענין מלה (הלה פ"א מ"ד) הקופנים והדוכנים ופי' בשאלות ספגנים זה הוא צפונם דמן כשם חג . . .

ובפסול ממנו ריב לו כחף או נמף שמו פסיגה: מ"ו כוקי תלמיס. כמין זנב יש לו למחיה שבו הוא תלום בליון דלחמרי' (סכהרין דף מ' ע"א) מעשה ונדק מן זכאי בעוקי תלמיס: ובכרובות. פי' תלמיס יבשים יקראו בעיית קושיין: והקליפין. פי' כמין תלמיס והאגסים פי' קוממורי: והפרסין. פי' ספרגל: והעורדין. פי' זמורד: עוקן ללפת. פי' כמין זנב של סן יש ללפת ופי' קדשה בעיית קרא בלי רבין: והקדשהמלין. פי' תפוחים קקנים דומין לפעלים שפעלים בלשון רבין קוממלין:

פרק ב מ"א כנפיהן. פי' תרגום טבה תלמה (בראשית ג' ז') ערפי תלמי: בשות. פי' זנב בעיית: של קישום. פי' אלזיאר: מ"ב מוחם של יבשה. פי' א"ד חתל כל הפירות יש להם עוקן בלא מוחם וגרנך של ענבים והתמרים יש להם עוקן ובדלף הזוקן לזר פרי כמין מוחם דלחמרי' נמוספה (הוספתה פירות פ') נפל ממנו גרנך יחיד אס יש לו מוחם עכור אם אין לו מוחם [עמה]: הסויה והאזוב והקורטם. פי' כנר פירשנו בנרטיס: מ"ג התסרק עכור. פי' כל רמון כך הוא לז אחד שהוא דבוק בליון כשיתר שמו עוקן והזר שני א') לפניו כלפי הלוקט אותו יש בו בלשה דברים ושם לכל אחד ואחד העומד בלחמיתו שמו פיעמה כדלחמרי' בלחמרי' (סוכה דף ל"ד ע"ב) ניעלה פיעמתו ודלשו של דד נמי פיעמת כדמתן (דה דף מ"ז ע"א) מן פזלי אומר כשחשתי פיעמה ושמו בלשון חוספה ב) כחוד שדברים הכנה משנה המוספה שם מן המשנה כדלחמרי' גכבא [בתרא] (דף ס"ז ע"א) לפניו מילוסם של הלך ולא עיר אלף ששניו מסרק ג' (לנשתי) [לנלוז] (כלים פ"ג מ"ח): מ"ד קדושה. פי' כדלחמרי' הסם (שירובין דף ל"ה ע"א) שמשתי שהקדוין נכרים כלומר שיש גיאות בין הכרים וכן נמי זו הקליפה אינה שלימה אלא ממוחכת ואם חומר פי' קדושה כדלחמרי' (פי' חלין דף ק"ד ע"א) רלשו א' קדאי נמי כמו קדושה וחומר כדנרטי' (שבת דף קמ"ז ע"א) ועי' טרוך ערך קד א') הגילויים וספרי מיינין אין מליין אומן מן הדלוקה ר' יוסי אומר אף בחול קודד ההזכות שנתן והשאר משרפן: מ"ה מירק. פי' המחמד לבשל אפי"ם שלא מירק כל מי שהתחיל לחמוך בלל אז קפולט אפי"ם שלא חתכו לשים חבור כלומר שאם נגע בשומאח זה והיה חזי האחד עמא [לא נעמא חזי הקני] שהוא מדובק ולא חמוך לשים ומנין שכן הוא כדלחמרי' (יומא דף ל"א ע"ג) כהנילו לו את התמיד קלנו ומירק אחר מכלן למדנו שפי' מירוק כשיחמוך לשים דבר שהוא חמוך בו מקלח וכן אמרנו במוספה (מוספתה עוקין פ"ב) המחמד לבשל כיון שקראו אינו חייב וידענו שאחר הקודין מירוק: והפירוק. פי' כשיפרק ויפרש זה מזה כדלחמרי' לענין פירוק בהמה (שבת דף ק"ז ע"א) ולענין חולב בוי"ע (שם דף ל"ה ע"א): האגוזין שהמתן. פי' (שמות מ' י') ויזכרו אותם חמרים: והבללים שמתן. פי' שקבלם כעמיר גורנה: לפרק. פי' האגוזין יש להם קליפה אחרת בלין על גבי זו באתו ראיין וכשמשמידין אותם חמרים מקליפין ומפרקין מהם אותה קליפה החלוונה ומנין שפירוק פי' כשיפרק ויפרש דבר מהצירו המדובק בו כדחמרי' (מוספתה עוקין פ"ב) מלפסין שחברו ונתנו על גבי שלחן חיבור עד שיחמיל לפרק כהחיל לפרק חתיכה וכל העולה עמה אינה חיבור והשאר חיבור: ולפקל. פי' כשיקליפו קליפות הכללים כפרימה כדלחמרי' (משניות פ"א מ"ו) הכללים משיפקל ואם אינו מפקל משיעמיד ענימה ופי' ערימה כמו ששנינו מן והכללים שמתן לפקל ולקוף דבר אחד הוא: מ"ו ביה מנוגלת. פי' חזיו עוקן. . . בעיית ומנין שכן הוא מלא שאומר בקוף ההלכה ולקוה (לחיה) מכלל דתנוגלת אינה עוקה: עד שיעוק. פי' כשעלה אדם ביה מנוגלת ורובה לאוכלה שוברה כדלחמרי' קיסם ומגיס אותה כששנינו (מבשרין פ"ה משנה י"ה) האשה שידיה עכוות ומניקה בקיורה ופי' בעיית עקון אל קיור ובלשון חכמים כשהא דקידרה כדלחמרי' (גיטין דף מ"ה ע"ב) כשמשק דבר מילש: כחמון שפרנן. פי' בעיית מנוחמן

פרק ג מ"ב ופעריות. פי' כדנרטי' (שבת דף ל' ע"ב) לענין לגלגל אומן תלמיד נפק ואחיו ליה נבארה דקורה ועוד אחיו ליה כמתין ופעריות ושמה פוער: הרגילה. פי' כנר פירשנו הרגילה היא זרע של חלונגות וכך קריין אומן בעיית בזר רגלה: וכן חלג. פי' הרשע בעיית כמין קוליס ואיכלים אומן הכמות: מ"ד לולבי זרדים וכל חל. א"ל עול מלחמי נספרי דפירות שמשפך שם כל עשבים בלשון יוני ובלשון ארמי עולא דמי לפוגלא והוי כמוליא ועליון תיח וסטרין לגרנך גרנך פי' גרנך עולא הוא שיערב דקקנת דהוא ומתפשין רכן: הלוף השומה. פי' זה לוף דומה לקולקוס והוא כמיו עליו רחבים ואם הוא שוטם עליו רחבים יותר ויותר כדנרטי' לענין הסם שיעה (סוכה דף ל"ב ע"ג): של פקות. פי' כדנרטי' (מ"ב ד' ל"ט) וימלא גפן עדה וילקט ממנו שקפת טרה: מ"ה הקופט. פי' כשהמלא בלשון רבין: והתמס. פי' בשאלות קנעון דלחמרי' (ויש מפרשים זנבילא שהוא) אהלמח כדנרטי' כדילד (ברכות דף ל"ו ע"ב) חמר רב נתקן האי לימלתא דלחמרי' מני הדבאי: ורלשי בשמים. פי' בשאלות גוזמיה. וזהו חריט. פי' מוריקא דנינו ונעייס קורטעים: מ"ו פריזי זימס. פי' נהוספה (מוספתה עוקין פ"ג) ואלו הן פריזי זימס וענבים הוילא מתחת הקירא ומתחת הגפה ומן הזימס האי כשהכרות ובקקיס ונגמ' דהמקבל (ב"ב דף ק"ה ע"א) גרסי' מאי פריזי זימס וכו': מ"ז הקור [כפיוות]. פי' קורקורא בלשון רבין ונעייס. נומאר: כפיוות. כופרלה בלשון רבין שלע בעיית פי' חלוונות חלין שאינו עושה פירות ופי' חותכין הדקל כרצן ישמעאל ורלשו הוא כך ואוכלין שנתכוו והואו שאוכלין שבתכוו כדן קוואקאלא בלשון ישמעאל ורלשו נומאר ובלשון קודש קור: מ"ח יחור של תמינה. שורש העולה מגזע מן התמינה שמו יחור: שגפשא. פי' (איכה ג' י"א) דרכי סורר וישפשיני וזכרנום (ש"א כ"ו ג') וישסף שמואל ופשא: ומעורר. פי' מעורר. מ"י כורט. פי' כדנרטי' בשבת (דף ע"ד ע"ב) חמר חזיו תחן דכנד חלמא חייב מבוס י"ג מלאות: פרוסבול. פי' כדנרטי' נגיטין (דף ל"ו ע"א) התקין הלל פרוסבול מפני מקון העולם: והורדס. פי' שניסה את הדבש כדכתיב (שופטים י"ד ע') ויורדכו אל כפיו ואומר (שם) רדה הדבש ומשרגם ונסחיה לכך קריין להכר הכתב אל ספר אחר נוסחה ואומר (שבת דף ל"ה ע"א) מאי עממא דר' אליעזר דכתיב ויעבל אותו זיערמ הדבש מה יער המולג ממנו בשבת חייב אף דבש הזורה חייב: מ"יא משיחמרה. פי' א"ל משיחמרה משיבא עשן כאלו מחמחר ריב עם [הדבורים] ופי' [חמרי] משיחמרה משיחמרה משיחמרה לרדות הדבש: משיחמרה. פי' כשמן מנקשים לרדות הדבש מן הכורטת חותכין כסין ומוליין חלום חלום ושמן ריסיק האותה ששנינו (המנוס פ"י מ"א) השוח שריסק

סליק מכתב עיקצין ומליקא לה סדר מדרות

(א) פי' עיקר עיקר פירוק. (ב) מוספתה דעוקין ספ"א .

חידושים וליקוטים מספר זרע יצחק

מאת הרב הגאון החסיד המפורסם המקובל מהור"ד יצחק חיות זצלה"ה

יא ע"ב ד"ס וכו' א"כ הא דר"א ד' נשים דיון שעתה הוא ר"א בן סורקוס בר פלגמי' דר' יוסע
זכ"א דלמך כל חשב הוא ר"א בן שמעון שהיה ציני רבי וזה דליתח ברש"י צעירובין דף מ"ו ע"א
מסכה ועסע רבי כר"א ר' אליעזר גרסי' הוא ע"ס וז"ל ר' אלעזר גרסי' .

מסכת פרה

פרק ג מ"ב קל"ג על המאה . כתב הרע"ב כלי שמונה בו אשר העלה מכל פרה שהיה שורפים
ע"כ משמע שהיה הכל מונח בתוך כלי אחד ולאו דוקא הוא דלא משמע הכי ממ"א
דקמי ומיון עליו מכל המאה כסיו עם ופי' כרע"ב יום א' מסכה א' יום ב' מסכה אחרת יום
ג' מסכה אחרת משמע שלא היו מעורבים :

פרק ד מ"ד נמצא חומרת קולה . ע"י בהוי"ט השומרה . וז"ל דהם שהחמירו שאסור לעסוק
בה כי אם בכס"ג . זו היא קולה . דאם היו הרבה מתעסקים עמה היו כולם עמלים
וסמחא אית טמא רק אחד וק"ל :

פרק י מ"א מדף למטה . כתב הרע"ב א"כ הם עטורים לתרומה ע"כ וז"ל דהכל כמותא
עמי אפי' הם עטורים לקדם בני מדרס לתעלה כדאמרי' בגמ' דמגינה פ"ב :

משנת רב

מהג"ם ברוך פריינקעל תאומים וצ"ל אבר"ק לייפניק .

מסכת טהרות

פרק ג מ"ד רמז"ס שהעטורים כ"ן . ל"ב ישוין ברב"א למס' שנה דף ז"א ד"ס כהא :

פרק ה מ"ח תוי"ט ד"ה טטה נתקן . ל"ב ישוין אה"ט סי' קכ"ז ברש"י ס"ק ט' :

פרק ט מ"ט תוי"ט ד"ה עמא . ל"ב ישוין דברי הראב"ד בפ"י מהל' ט"א דין ו"י : ישם תוי"ט
ד"ס נמצא ותמיכתי . ל"ב הטעם פסוק דלא מדוקיין במקום המקום דאמרי' כאל' כ"א
וכו' וכדון משה כנמצא בכרוב המונח כנמצא אר"ה סי' חס"ו בשם תשובת מסרי"ם מלובלין יש"ס :
בא"ד צפי"ז מהל"ה . ל"ב ישוין בהראב"ד על דין אחד שנתקן כ"ל :

מסכת מקואות

פרק ב מ"ב תוי"ט ד"ה בקומחה . וכו"ס הר"ס . ל"ב ישוין בעירובין דף ל"ו ע"ב רשי
ד"ס בקומחה חמורס :

פרק ד מ"ד תוי"ט ד"ה ואלס לאו . אע"פ שאין רוב הפסרים . ל"ב מדברי הרמב"ם נכלס
נראה שיה' לפיו בגמ' דתמורה שאוקף שהשכיבו כולם . ומכ"ס שהכונה שא"פ
שכבר נתעברו עם המי גשמים קודם גורא למקום שנמצא הכל פסול מ"מ כבר כתבתי אה"כ .
ומדברי צפי' המשניות נראה שהיה לפניו אל הגי' שהזכיר שהשיבו והיה מפרס שח"ל לאשמועינן
א"פ שלא נתעברו מתחלה עם המי גשמים וכלו לנדס נהמשכה להון המקום שבהם מי גשמים .
ועיון צפי' סי' י"א ושם מנואר כסיו גירסות שונות בזה לפני הקדמונים : ישם מ"ה תוי"ט
ד"ה וכמה . ל"ב ישוין בשו"ת מהריב"ל ח"ב סי' מ' וז"ל סי' ע' :

פרק ה מ"ו תוי"ט ד"ה וכו' . תמיכתי . ל"ב ברש"י יו"ד סי' י"א סעיף י"א מתוך קוביא
זו גם קוביא כ"מ והב"י על הרמב"ם מ"ס אין מעבילין בגל כשהוא בחויר כו' לפי
שאין מעבילין בזהוילין כו' ישו"ס ויותר נכון מה שמתקן ע"י כספר תפארת למשם בשיטת כ"ל
ישוין בש"ך ס"ק ב' :

פרק ו מ"ז תוי"ט ד"ה רש"ג . כנגד הסכר . ל"ב ישוין מה שמתקן כנמצא סי"ט
ק"כ ס"ק י"ו :

פרק ז מ"ח תוי"ט ד"ה הוה . וקטוא לי . ל"ב ישוין ש"ך יו"ד סי' י"א ס"ק ק"ג :

פרק ט מ"ב כרע"ב ד"ה הקומקום נעשה כפיניו כמיון . ל"ב ישוין כי יו"ד סוף סי' ק"ס .

מסכת ידים

פרק ג מ"ב נמשע ולא דברי סופרים מדברי תורס . ל"ב ישוין נדס דף ז' ע"ב :

פרק ד מ"ד נמשע טה"ס אקניס . ל"ב ישוין ב"ק דף ד' ע"א :

הגהות מהגאון בעל המחבר ספר מלא הרועים מסכת פרה

פרק יא מ"ט כ"ס הר"מ כ"ן ורש"י ב"ק דבוכה אבל בשנת ק"ס ע"ב פירש"י בכל קלה
ג' גשמיים וכו"ס הר"ם כ"ן ולא ידעתי הי"ך מפרסו מ"ס ר' יהודה של ג"ג כיון
דגם פ"ק ס"ל ג"ג ואלסר דס"ל דר' יהודה מפרס דברי ואלס ואלס ל"ן מתך דכנת כס חמ"ס
מחידושי באורך ישוין סוף סוכה דף מ"ב :

מסכת מקואות

פרק ו מ"ז תוי"ט ל"כ רמז"ס חסיפא עכ"ל . ביאור דבריו דבר"מ ס"ל דאם שיהס
טמאין טטה א"פ לקדש דכעס דקדש אין מעבילין כלי בתוך כלי א"פ ש"ס בה כשמופת
טוד דגזיקין טמא יטכול ככלי שאין בה כשמופת טוד כמ"ס רבא צפ' חומר בקדש וכו' כשהיו
בטורס אבל כשמהם טוד א"פ שאין בה כשמופת טוד ולפ"ו אין פילוק בין מרומה בקדש רק
בטורס וז"ס ל"כ הרמב"ם חסיפא אבל הרע"ב צפ' חומר בקדש פירש כמ"ס דכמה אין
מעבילין כלי בתוך כלי לקדש והטעם כד"ר אילא שם משי שכדיו של כלי מוזן וז"ס דלכר"ב
איתא גמי חרישא . ועד דמ"ס המשניות להרמב"ם כ"ן וכמ"ס הגי"ס משמע דס"ל כשיטת
כרע"ב רק כחטורו חזר בו והלכתי במקום אחר :

בית שאול

חידושים סכתב אדמ"ר הגאון הגדול רשכבה"ג מרן דכולא תלמודא בקש"ת
מה' יוסף שאול הלוי נאמננאהו דצ"ל האב"ד דק"ק לבוב והגליל :

מסכת פרה

פרק ב מ"ה אפי' הרבץ ואפי' חמש . ע"י הוי"ט וע"י מ"מ ס"ח מלובל ס"ז שהל"ך מה
וע"י חודש ריב"ט חולין דף ל' וכתמ"ק צ"מ דף ע"ו :

פרק ג מ"ה חלית עיני בן סקוף . ע"י הוי"ט ס"ג דהוא שם אחד כמו במכר ככתובים ולא
(שהרות ח"ב) כוון

מסכת טהרות

פרק א מ"א ואינה זריכה הכנר . כתב הרע"ב א"כ מנחה עופאת חוללים ככל שא"ל אוללים
כו' וא"כ שיבאו עליהם מים כו' ע"פ ונר"ך לומר דתיבת עליהם ל"ד ונר"ך לומר עליה
לשון יסוד וק"י על גבלת עוף טבור לחודה אבל חוללים זריכים ככשר מים והכשר דומחה :

פרק ז מ"א ארי' ארי' כמותה . כתב הרע"ב א"כ נמצא הכל פסול מ"מ כבר כתבתי אה"כ .
שעורבים וזנים מסיטין אה"ן אבל כאלוהים כ"א"ה להסיטין הכל טבור ותימה דלקמן
מ"ס מפרס שא"ן ע"ה מטמא בהיטע ע"כ ולא ידעתי לעומק ד"ר דכר"ב מפרס בהיטע ושמה זכ
היה עם וכמ"ס הרמב"ם ז"ל . ומה שהקשה עוד לפני הרמב"ם ז"ל מפ"ה מ"ו דתקן ועל כדבריו
סולקין אחר טבור ע"כ י"ל דגם הכל מיידי טבור הכי' נשים או נדות ור"ה לדברי רמ"ז כה"ל
פירקין אפי' מובל אפי' כפות הכל טמא ע"כ והכח הר"ב דחיישין שמה נכנס לשם כנעני או
א"ס נהס ויכנס והטמא את הכל וצ"ל קשה טיול בהר רובא אלא ודאי דמיידי טבור
טמא"ס וכמה"י סת"ך על פ"ה מ"ו וק"ל :

פרק י מ"א שאין ע"ה בקריאת בהיטע . בהוי"ט וכו"ס א"כ היו עם עומאה שמעמא כנגע
ואינו מטמא בהיטע כו' אבל קשה דמשנתיו מיידי שבו עם כלים עמלים מדרס והם
מטמאין א"פ כהיטע ע"כ . וז"ל דמיידי כסיו מנח"ס נקוק דתוק ולדוק דלא יוכל להסיט וכמ"ס
בגמ' דכנת ס' כמה מדליקין דפך היה האוס כמותה של כ"כ ופירש"י ולא געשו בו וכתבו
האוס דז"ל ג"כ שהיה מונח בקדקע דלא יוכל להסיט וק"ל :

מסכת נדה

פרק ז מ"ב סת"ך שנמצא כחתי מטמא לתפרע . וקשה ל"י למה לא לחבר כ"ן נמצא וכו'
היה ולדברי רמב"א ב"ח"ס ס"ה ס"ז בעובדא דכרוב שנמצא בו טעה בחביות האוסה גם
בקפרה דלא אמרי' בזמן כ"ן נמצא וכו' היה רק במקום א"ה שכי' אבל לפי מה' דמוכה לעיל
במ"ס סעונה פ"ט מ"ה דגם בזמן אמרי' כ"ן נמצא וכו' היה א"כ ל"ע :

מסכת זבים

פרק ב מ"ג והטמא את עבדו יום או יומים מנ"ע . כתב הרע"ב המכה את עבדו האומר
בחורה א"ך אם יום או יומים יעמוד ורש"י יום טמא כיומיום זה מעל"ע ע"כ
ולדוקא לא א"כ כי כספו הוא הא אחר שהבזי' חייב א"ך על יומיים דא"כ לא א"למיר"ך כי כספו
לדוקא דנדע מדכתיב יום או יומיים וק"ל :

מסכת עבול יום

פרק ב מ"ו המערה מכלי אל כלי כו' יעלה ב"ל ומלה בהוי"ט יעלה ב"ל ומלה כו' ומ"ס
כרע"ב דדוקא כנגע עבול יום כו' אבל כשר טומאה קא סדר מה שבקלות וטמאה
כו' וכו"ס כר"ס וקט"ו ל"י לזיוק אינו טבור סתמא תנן צ"ס"ה דמ"ס טהרות כו' ע"ה וכתיב
כ"ע ע"כ דבריו משמע שכוונת הר"ם שכתב שבתוך הקולות ומטמא כל מה שבכלים ס"י כלי
המתמון ועליון וזה לא עלה על דעת לעמא העליון רק עם שבהתהון קאמר דהדר ומטמאו מכה
הטורבות ומ"ס כלים לשון רבים קאי אכלים דעלמא א"י דמה שירד וכלי העליון ותחתון טמא
גמי מתמא שטורבות ולכ"ן נקט כלים . וכמ"ס הר"ם שה"ב מעתיק לכוון גירסא ומטמא כל
מה שבכלי לשון יסוד וק"י אהתהון וק"ל :

מסכת ידים

פרק א מ"ב שאין מעבילין כו' . כתב הרע"ב א"כ נגל ש"ך בתוך כלי חרס נעמא כל מה
שבאוריו מוזן מכלים אדם שאין מעבילין מאור כלי חרס כו' נקט לשון מעבילין כ"ה
דכלים שבתוך הסמור מכלים אדם על האוכלים שבטוב קדיל טובו ולא מוזן ודוקא כלי
שלא אכל כלי שבו אינו מעיל וזה ששיי' והם שגרי כלי נחומס בתורו של חרס ונר"ך בתורו
אין הכניסה מעבילין על האוכלין שבתוכו : כ"כ שמשון התימה אומר אפי' כו' . ולשון אפי' הוא תמוה
כמ"ס וכו"ס ע"ס וכו"ס ס"י ק"ס מביא גירסא פסוליס וא"כ לשון אפי' לא נתקין ל"ס
פסוליס אבל א"פ לגירסא זו צ"ל כגלשון תימה פסוליס בהתימה אלא כמ"ס ס' :

לשון מסכת נדה הוהב

פרק א מ"ב ר"א אומר ד' נשים דיון שעתה נשלחתי בא לקמן מ"ס קאמר ר"א כל א"ס
שעברו עליהם ג' עונות דים טעמא ופסעתי המעיין בהוי"ט פ"ג דיבמות מ"א יראה
דר"א ס' יו"ד הוא ר"א בן סורקוס תלמידו של ריב"ז והוא קדוש גזין שריב"ז היה המלמד
שמהי וכל וסו' דזורו של רבן גמלי"ל דיבנה שהיה ציני ר"א ור' יהושע והדור הם סוה ציני
מורכב א"ך ר' אלעזר בלא יו"ד הוא ר"א בן שמעון שהיה אחר החורבן ציני רבי כדאמרי' ביבמות
פ"ד הלא רבי חזקיה כהלכתי ללמוד תורה אצל ר"א בן שמעון ומ"ס המו"ס ציבמות פ"ג מ"א
שר"א בן שמעון היה נידון של ר"א ע"כ צ"ל דכוננו על ר"א כשלוש שהיה בן של רבני הקדוש
וכיון דכרי ר"א נינוס מד בלי יו"ד וחד ע"י יו"ד וכו"ס חס"י כ"כ דף ע"ז ע"ב ד"ה כ"א כהנהדרין

הנהגות והדושים מהג"מ יעקב יעקלי וויידענפעלד אבר"ק הרימלאו

מסכת ידים

סך סוכה דאין ידים נקראים אוכל וי"ח אסור לכבד בהם אלה עד ג' טפחים אף על פי
סך ארומות הרבם :

פרק ב מ"ה אנוש שאחז טו'. י"ב עין זנחיה דף ק"ס בהוס' ד"ס חיבור שהגידו
תוספתא אחרת שנגזר וחתכו כבש או נקיים אינו חיבור. ולפי"ל י"ב אחי אנוש שאחז
ובלילי שמחין בו חיבור הא אין חיבור הדם חיבור. ועי' בב"ש פ"ו מה' ע"א. דל"א שאין
חיבורי אדם חיבור רק לענין הכשר אבל לענין טומאה ששיר בו חיבור ונאמרו עליו כפ"ס
בחולין דף ק"ח ד"ס לחוק בין הכשר לטומאה דקאמר ר"ח שם י"ב יד לטומאה ואין יד לכבד
אולם נאמרו חז"ל ק"ו"ל כ"י שם ד"ס יד לכבד ולחייבין שם דמנא כו"ל דכשר חתמל טומאה
כ"א. והרמב"ם ז"ל פ' ג' כ"ב כ"ד' ואלמתי חתמל בחיבור אדם בין הכשר לטומאה וי"ב :

פרק ג מ"ב ר"ח דין מן הכלובין. י"ב ע"י יושלמי פ"ב דענינה ס"ל א' המנאכר שם
דפרומות הכלובין א"ל ליהודים מפני גזל הבשם מפני שכן מדברים אהין ככ"ס
מקפידין עליהן : שם מ"ה יהור של תלמי כו'. י"ב ע"י סוכה דף י"ח פ"ב בהוס' ד"ס
דשליטתו. ש' דכבשתא ומשורה נקליטא וכו' וכו' דחשיב דחשיב כזבוס לענין טומאה פ"ה
כיון דלא נקז' לגמרי לא"ו זו היא עשי' עיי"ש היטב :

ס ל י ק

מסכת עוקצין

פרק א מ"ג ויד כל הנקצים בשלש. י"ב ע"י א"ח ס"י ה"פ"ס במ"ה סק"ב לענין

הדושים מספר אמתחת בנימין

מסכת נדה

פרק ג מ"ד ר"ש אומר ימוק אולד עד שלש יאל. וכתב הר"ב ימוק ונעשה דם והנערב
בדם הלידה ובטל ברוב ואין בינה טמא. ואין בלבה כר"ם ע"כ. וכן עסק הרמב"ם
בפרק כ"ט מה"מ הלכה א' האשה שהפילה בליא. בינה טמא ודאי חזק סוף שאין בליא בלא
ולד. וקשה עליו הרב בעל תו"ש דבגמרא בכורות דף כ"ג אמרינן גבי בהמה גסה בשפעת
הירב דם דהוי ר"ח אינה מטמאה לא בגנע ולא נשמה. ואמר ר"י דעמא מושב בטל ברוב.
וכ"י לעמתי' דאמר ר"ה ורמב"ם אמרו דבר אחר. וא"כ איך פסק בלא דלא כר"ם ובפ"ה מה"ל
אבות טומאות פסק כר"ב ב"י דאינה מטמאה לא בגנע ולא נשמה. וסיים הרמב"ד לא הבינו
בזה. נח הכסף משה לא כפייר בזה. ונפלת היא בעיני. וכבר נשמתי מתירוש דה"ב דלח"ק
נמי בטל ברוב אלא שהוא מטמא בנית כדאשון דוקא מטמא בלי ימוק עדיין. וכמו באמרו
בבב"ה אמרו לו לר"מ אי אדם מודה שאם הולאיו בספל לבית החיטון שהוא עוור חמר לכן
איש חוטא ימוק פסח א"י ליימוק ב"י פסחים מוכח מזה דגם לת"ק דטור ר"מ א"ס הוא
יימוק טבל ברוב אלא דבנית הראשון אמרינן בלי ימוק עדיין. וכתב באמרו
אבל זה אינו. הר"ה. דל"כ ס"י לו לרמב"ם לכהוב דאם הולאיו בספל לבית החיטון שהוא
טבור כמו שבבית בבב"ה. ועוד דבגמ' מקמי מ"ט דר"ש קסבר כל טומאה שנתערב בה מתין
אחר בסל. ואזוהי ר"ש לעמתי' דהני' מלה הרוד רבן טפל לחוב עפר כל שהוא טמא ור"ס
מקסר. וא"י אמרו דת"ק דאם הולאיו ומשום זה יימוק הבית טבורה. ומסתמא ת"ק דבב"ה
בד פלוגתי' דר"ס שהוא ר"ע הוא נמי ת"ק דהתם שטורי' מלה הרוד רבן טפל לחוב עפר כל שהוא
פסח כ"ס הוא טמא. וא"כ מ"ה דת"ק דהבא שפטר בנית החיטון. אלא על כרחי' דבב"ה
פליג אמתתי'. ואומר דת"ק מטמא לעולם אפילו אם הולאיו ונמרה מקמי מ"ה טמאה דר"ס
קמי אמתתי' ולא אכניסיה. וא"כ הקמי קוש' כרב בעל כו"ם על הרמב"ם. ומס' גוראה לע"ד
בזה שסובר הרמב"ם מה שאמר ר"י ר"ס ורמב"ם אמרו דבר אחד היינו לעמתי' שהוא סוכר
אחר טומאה קלס ואחר טומאה המורה עד לבלב. ומקמי שם בגמ' בכורות דף כ"ג על סל
דאמר ריב"ז טבור מוטמא בגנע. אבל מטמא במשא מהא דאמר רמב"ם כ"י והני ר"ח אינה
מטמא לא בגנע ולא במשא. היתה לכר פדא דאמר טומאה המורה עד לנר כ"י. והוי טומאה

הרוח. אלא ל"מ הא הוא לבלב ואסיקא נקט'. ומש"כ חמר ר"י רמב"ם ור"ס אמרו דאם
אחר. ואלוהי לומר דל"מ דמטוס בטול ברוב נעשו כז. מ"מ סוכר הווייבו דאם הוא בעל
ברוב אפילו טומאות משא אין בו. אבל כרמב"ם ז"ל שפסק בפ"ה מכלכות טומאה חובין
בסופו דניכילי שנתערב בחיטון אין הכל מטמא בגנע. אבל מטמא במשא א"ע שפסק כר"י
אחר זה ואחר זה עד לבלב ופסק נמי דהא דרמב"ם הא דבגמ' גסה שפסעו פירית דם אינה
מטמא לא בגנע ולא במשא. וכתב הרב ב"מ אף על גב דאסיקא נקט' כיון דלא חייקא
בהיובתא. ונדאם לי דהפסח לתוך ברובא דא"ג דאם נכילה נעשר ברוב שחוטא מטמא
במשא. היינו א"ס סביילת רחוי' לגר. אבל א"ס אין סביילת רחוי' לגר א"ג דהלכה כר"י
דעדין היא מטמא במשא עד שפסל מאכילת כלב דוקא בעין בלא טעמונות. אבל א"ס נתייב
דל"כ ברוב כניילת לענין זה שאינה מטמאה במשא. ואין לקבוצת ס"ל ל"מ לתרתי נמי אליכא
פדא שכתבו תימא אמתי' לא פריך מהסור דר"ס דלעיל דיימוק אולד עד שלש יאל. ומעטט בעיל
ברוב כדמפרש ר"י בבב"ד. בפרק במסלות ולעיל נמי קאמר דאמרו דבר אחד פבטע דטמאה
דל"ס כשטמא דרמב"ם ומסתמא הוי מתי' הכי ברובא דא"ג אפילו לנר פדא דגמי טומאה מת לא שייך
טמאה דרחוי' לגר. ומדאינה מטמאה בהלל. אמתה טומאה כחמל דליהא. וי"ל דהוי מתי'
לדחויי כר"י דפליג אדרי' כו'. מוכח מזה דל"מ א"ל לתוך כלום אמתי' חמר ר"ס דאינה
מטמא במשא א"ג שכתבו בהוס' בכורות הבני מטעמא דמת שלם אי תאן סוף דעמתי' וי'
שפיר ולפיכך ל"מ כבטלו ממנו כל שהוא בדם הלידה טבור דהו ליכא הכא מת שלם היינו
לפי שפסקו בכתבו בדם דף כ"ז ד"ס מ"ע דר"ס כ"י י"ב תאן סוף דעמתי' וי"ל
שנתערב בו מתין אחר בטל ומהאי טעמא כי נאבטל ממנו מטמו טבור. אבל כרמב"ם ז"ל
פסק כר"י דהוי ל"י כרבן ובטל. ולפי"ל א"ס נתייב בו הרב הקמי קוש' בגמ' ל"מ דר"י
בגנע לא מטמא במשא מוסא היטמא. א"ע ר"ס ורמב"ם לא אמרו דבר אחד. אלא טמאה
דר"ס כר"ל נעשה כגמ' שנתלכלכלה זורחא ועמאה דרמב"ם כמו שכתבתי לעיל. ואולי דאינה
רחוי' לגר ונתערב ג"כ ברוב אינה מטמאה אפילו במשא. ובפסק כ"ס כהכתיב דאין אמתתי'
שנתלכלכלה זורחא וא"ס סביילת בנית טבור ע"א דנמשא מוסא טמאה. ובפ"ה מה"ל אבות כטומאה
פסק כרמב"ם דבגמ' גסה שפסעו חררת דם אינה מטמא לא בגנע ולא במשא ודו"ק כי נטון הוא :

טוב טעם ודעת מהגאון מהו יחזקאל לנדא זצ"ל בעל גו"ב

על המשנה דמס' נדה פ"ט מ"ג הובא בספרו ג"ב מהדו"ק בשו"ת יו"ד ס"י ג"ב וו"ל :

לכא"ר טעמא דר' נתתי דאמר דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כפמים. לע"ד כהא
מבואר דכ"ג. התם למה כפמים טמאים הא הוי ס"ס ספק מעלמא וזה"ל מהמם
מהל מן הכרדים עיין עליו בר"ס פ"ט מה"ל ובחש'י האהרונים שרז ב"י גרסא דספק מן
כרדים אינו ספק שריי כענין דס' כנמאל כפרודור חייבים עליו על ביאת מקדש שוקרו
מן המזבז ואינו אומר שם מוטם ספק זה לומר שמה מעלמא ה' לו לשרי שרי אין כאן
איסור טורה כלל שרי לא הכנישה ובאיסור דרבנן ספק אחר להלך. ונראה לע"ד
שאף שמן הטורה בעיני הרבג היינו לעמא האשה מוטם נדה טומאה טעמה ולחיות אסורה
לבעול כל טעמה אבל ע"כ אין המורה המורה עד לבלב. ומקמי שם בגמ' בכורות דף כ"ג על סל
ומטמא האשה טומאה ערב מן הטורה נמאל שכל כרחי' א"ס זריבין לעמא האשה
טומאה ערב שהוא ספק אחר של טורה שמה טמא כענין טעמה וכו' ונראה לע"ד
ערב עשוי אלוהי שהוא מן המקור טוב מוכרחין אלו לעמא אורת מוטם נדה מדרבנן שמתו
שאף בלא הרבג טמאה. אלא דלכאורס אטיין טומאה ערב לא ס"י לו לעמא את האשה

שכרי י"ס ס"ס ספק אינה ממנה כלל והא"ל ממנה שמו יעק לחדו מלווחו מקום לחוך ולא
נגע בכשרה מתין ומגע ביה כסתיים אינו מטמא וכיון שאינה טמאה נדה א"כ אין טומאה
רק מוטם נגע ויש ספק שהוא לא נגע כדס' כנפשה לחוך. אבל תימה שאין אנו מוכרחין
לעמא האשה אבל ע"כ לייבין אנו לעמא כהנד' שמתאל בו ספקא מוטם נגע ונמאל החלטתו
לומר שהוא מן האשה שריי נדה י"ס ספק טורה ולכך שלא לתאן מופתיים אנו לעמא ג"כ
האשה מוטם נדה שרבנן דלא בעי כהנפס וזכו כנמאל בדבר המקבל טומאה אבל בדבר
שאינו מקבל טומאה לא שייך סברא ס"ל. ולכך אינו מקבל כפמים. וי"ל בכשפסס שם.
ואף שאפילו דבר שמתקבל רק טומאה נעשים גזרו בו כפמים היינו שלא לתאן בדבר המקבל
טומאה גזרו על הכל ומאלתי מופתיים כהנפס מיימינו פ"ט מה"ל א"ו כ' ועמתי' דר' נתתי
כיון דהרבג שכתב בו טבור גם על האשה לא גזרו וז"ל שמתחילתו הוי דלא חקבל
טומאה כהם מ"ה מקבל טומאה נעשים ע"כ וי"ל לר"ך לנרס טעמו שלא תאף דבר
המקבל טומאה :

מסכת מבשירין

פרק ב מ"ז והמנים אומרים אפילו כולם כותים וישראל אחד מטיל לתוכו דמאי. עיין הוי"ט ועיין חידושי מהרש"ח שנתחן קשייתו משום דעכל ופילו דמאי מקי דבר שיש לו מחירין דאפילו דברגן לא בטל. ומינה אף לא הכניסו במתני' דלקמן י"א דהם פירות שניה רבו פל של שלישיה הולכין אחד הרוב ופטור בשל שלישיה ומשכר עני ואמאי הא סו דבר שיש לו מחירין והף שפ"א או מהלכות משכר שני קה"ש זה ה"י קורקום כגלי י"א והיותו מזה כדעת להרמב"ם. שניה הרמב"ם מביים מבינה זו וכן פירות ששם וכו' מפריש עליהם מ"ס. וכו' סהר דמה ר' עקיבא ממש והף דעת עמנו שפירק זה הלכה ז' פ"ט ודו"ק. ותו מה יעשה כרייה להכנס במחתיקין י"א ה"ל של שביעית על של מוצאי שביעית הולכין אחד הרוב ופטור בשל מוצאי שביעית משכר ואמאי הא היו דבר שיש לו מחירין ולא בטל. ולהכי נלע"ד דנחש דמסיים הראב"ד כהכנס וכתב ופילו אחד הרוב אף לין כליטורי ענין אלל דמאי מתוך הכל [אף עיין לקמן חזקתי כי כי מפרשים המכנס דלא על דרך הרמב"ם ע"י תענובות וק"ל] דמיקים מכה קשיא זו כל המכנס י"א ה"ל אף לענין דמאי שיה שפיר אולתין בצר הרוב. והי מביא דמכנס המכנס"ח דבר שיש לו מחירין אפילו דברגן לא בטל. הא הויק הראב"ד דמדיח סוכר דלא סוה"י צוה. אלא דמדיח דמאי דמאי בלא גזרו על הערובות דמאי בלא אף כדמח"ס ס"א ביבג אפילו דבר שיש לו מחירין דמה כן דבר שיש לו מחירין אלו בטל פחות מששים נמי נא בטל ומ"ע לא גזרו על הערובות. ועיין ס"ב מה"י משכר כנסה י"א. הך דה"כ ודאי קשיא העתיקין י"א דאם וישראל אחד מטיל הנכור דמאי ואמאי הא לא גזרו על הערובות דמאי. אלא הכבוד לעניות דעתו דפירושא דהא מתמיהו הכי הוא. אלא שברא"ל וכוהי מטיילין לחובו. ר"ל שרגי'ן להטיל הכובץ פצמים וישראלים ופעמים כותים [והכי דאין לכבוד מטיילין ולא כנס שיהא"ל וכוהי כטייל להטיל דו"ק] והמנים אומרים אפילו כולם כותים כלומר כל בני העיר וישראל אחד סדר פה נמי תייל להטיל להוכי הדבואה הגנולה בהאור דמאי וממני שיהא"ל אחד התיב קבוצ וכו' כהנה על כהנה. ולא חשיב הכבואה הנמלאת בהאור ככאור ככריש מפני שמוצאת בהאור ולא כבוק. ועיין כתובות ע"ו מוספות ד"ה ואלא אלא אלו לגבייהו ומא שמסיים המכנס"ח דל"כ הוי ספק ספקא. זה ליתא. הוד דרוב ספק אחד גזרו וספק אחד הערובות. והו דמחש' על מחלה אפילו ספק הערובות נמי לא נחשב. ועיין בכללי ס"א ב"ר וס"א י"א ק"י. ודוק. ודע דנחש שביים הרמב"ם ס"א ב"ר פירות ששם ספק וכו' מפריש עליהם מ"ס ט"ל כי קשייתו עליו ממה שסוהר בפרק זה הלכה ז' מתבאר דמ"ע. הוה מספק לנע"ד דל"ק עיין מתי דהא בלחמ' ליקשויי למס דרין לפרשים ב' פשוטין. הא מספק כמחשבת מ"ס לנד והולכו גירובים. והנהגה הם של שלישיה היא י"א משכר עני ומשכר גזר עניים ליה דהא [המוציא מהגזרו עליו הראיה. דהו הוא עשמה דמדיח דלך כהכנסה סבי ליה ובכור ממעבר עני. ולכתי י"א דמ"ע שתיין דהך גמרה הוא דמחשבת ליה אי ב"ס באחד כבנט אמר לו כע"ו כבנט הוי לגבי דמאי"ן דהך ספקו חמיה דמדיח סוכר הנליח חמיה הוא דידעו דמ"ע על כוריו ולכתי לא התיב ליה ליתר עמנו ע"י האמתי"ם. מה"כ"ב כהמב"ם דמדיח דמאי עמנו הוא ספק א"כ הוא פירות ששם מ"ס או מ"ע. שפוטא דמדיח סוכר דמדיח די וכו"ל. הך ממה שפוסק כהנ"ס ז' בעלמי הכי קשיא. ואכשר נמי ל הוי י"א שם וע"כ כ"מ דמפוסק כהמ"ס ונלע"ן מעבר עני מייב לדעת ג"ל. ואפשר משום דמ"ע

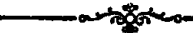
כתיב דק וכן לו זכים גופייהו סקווי מתפקא לכו משכורו לספקייהו לחכין חמיה דלא לומר מכה כממט"ם ומיניו כמי כמעשרות : ודע הו דמה שפסקייהו לעיל על כרייה מדין אף כילא קשיא נמי על פירוש כר"ס החפשו רבינו עובדיה מברענורא כהמחיתין מחלה על מחלה להחמיר דכיינו שפירש משכר אחר ויפסד ויהן כמעט לנעיים וסמעות וילכל כירובים. וקדם מה ויעיל זה כיון שאין בילה ואם בא לידו כולם מהר משכר אף יחול עליו שם השני. והיבולמי לא אמר העובד וו אלא כעובדא דר"ע ודסותי' אפילו אלא כמין אחד ספק של כזה זו או זו. אלא כהערובות מה ויעיל זה. אלא כהפסד לנע"ד דעת הראב"ד כהערובות דמחלה על מחלה להחמיר שפירש מתקום אחד מן היתור כמעט שני על משכר שני. ויהן המחויב כמעט עני על משכר עני. כמו שברור פירוש זה בממ"ס של שביעית ומוצאי שביעית שמתו' להפריש על משכר מתקום אחד על של מוצאי שביעית ולכונן בטול בקדושה שביעית. ככה פירוש דלהמיר הראב"ד כהערובות שניה ובלשית. וסל"מ כהמ"ס פ"י ס"א להראב"ד. ולעיל לא נראה הכי דעת הראב"ד. כי קשייתו ה"ל על פירוש הר"ם עומדה דמתי ודו"ק. הו עיינתי ויותר נלע"ד אף בהראב"ד שוסק דלגני דמתי אלו מיק דבר שיש לו מחירין כג"ל. מ"מ אין מוכרח שמשכר המכנס י"א דמדיח דוקא כדכתתי לעיל. אלא שפירש נמי על דהך שפירשתי מהכנס ו' דכיינו כנס כרבה על של חמיה לא כהערובות מירי דפסקיה הרמב"ם אלא בנותק מן סבוק כנסה זו פירות צוה הולכין אחד הרוב לתלות שכן מן הרוב ולא כיון צוה מנד דבר שיש לו מחירין מפני דכל דפריש מרובה פריש. וכדאיתא בסר"ן כהיה סכ"ו א"ה ס'י הק"י' א וק"י' פ"ט. ולפירוש זה עולם שפיר פירוש הר"ם על מחלה על מחלה להחמיר. ולי"ק עליו קשייתו ה"ל ודו"ק. והכבוד של פירוש זה כוונת סר"ס וברענורא שפירי הכנו ולענין ספקא דמעבר עני ומעבר עני דלאו לפי הרמב"ם ע"י הערובות אין טפל לזון ספקא :

פרק ד מ"ט נהו"ט מביא קשיא בשם מו"י

ע"כ כמותה סוגיא דמגינס כמניא וכו'י' המכניות עם של המכנס דמטיילין לידים הראה כי אפילו ריה קשיא אינה כי הרמב"ם פסק כס להדיח דמעבר דרין מביא אף למירוח. וביניו דמדיח דמחירין הולק בין פירי נחשמי זה אינו אלא לחונן לזון הרומי' דמעבר בשאר במה דקאמר בשמ"א דכיינו סא ר"מ סא כגון. ואולם הפסחי כהכותיקין ולא מלאהי כלל דין מעבר דק דין חלין ומרומה מלאהי והו' גרין עיין :

מסכת טבול יום

פרק ב מ"ז כי יהודה אומר מפייה ומשליה עטאה מן הדודין וכו'י' עטורה. פירש רבינו עובדיה כהערובות והין פסול אלא מה שנגע ופולה בלחך ומלאהי וכוהי מירוח הרמב"ם. והוא הימח ה"ר בלא ולת סוכר מין כמניו לא בטל וטבול וים פוסל הירוח ד"ה כהבואה צוים פרוק ה' משנה י"ב כהערובות. גם קדם הא כע"ו חמיר ר"ס דף ס' על פי דעת ר"מ דכל דלגני די כרוב' לסוכר אידך שרי. וה"ל דסחסי יינס יואכר ככל שמוא למקבת הסופקים דלא כמ"ס א"ין הפשוט דמיר שסר כהכנס ידו מן כהכנס מה שבנק החמיה יו"ל לחון ואינו נעדרב כלל עם מה שכתבתי והכל שרי אפילו אין כהכנס מהה וז"ע. ועיינתי בהוספתא שמתן עליה הרמב"ם והלחמ' שלחמ' שם הכי מן היר יעשה ביהוד ומהה ועל כהכנס לזון כהוספתא חיידי אס לא אי נאכר אי' כהכנס מה שבנק עם מה שכתבתי. ולי"ע קשיא ה"ל הו' ר' יהודה ס"ל מין כמניו לא בטל [על ה"כ] וה"ל דקשה. כי י"ל שפסקה עיקר הירוח הגמ' ומהי דף ע"ט סא דדיהסא דביה וע"כ מה"כ. הך על הרמב"ם הוא דקביא ממה דק"ל בכל ס"א כ"כ בהד"ה א"ה ממה שכתבתי דמ"ע מוכח כהפירשי. וכאשר כתבתי לייבב כהוספתא מן מלאהי כהמ"ס ממות דף כ"ב ע"כ ד"ס ור"י בסופרן :

תפארת

סדר מהרור

צבי

מסכת נגעים

וכשרה ומ"ל אמרו באמירת תהלים כעוסק כנגעים ואלות אף דאלות קודם ואכמ"ל :

מסכת זבים

פרק ד מ"ו זה הומר צוב כו' ובר"ס כי כלי ששק כנגע כדי כנסא דעמח מת נמי חמחא כלי ששק כו' ולכאורס סוחר למ"ס קודם על כהוספתא שכתב שם דהזו למטה אדם לצאא כגדיים וכלי ששק כנגע דעטובע בו אינו אלא כנגעו כשרין הוא עמח וכגדיו עכו"רין וכו' פ"ט. והוא מביא דהיה קשיא ליה להר"ם הא בלחמ' עמח מת ג"כ ממהא כלי ששק כנגע, ולכן פ"י דק"י על אדם שנתמח צוב, וא"כ אדם שנתמח עמח מת דהוי ראשון לעומתה לית עמחא כגדיים וכלי ששק, א"כ שפיר שמייעטו דמטמא אדם לעמח כגדיים וכלי ששק ואלא כדי נסאה, ובממ"ס הרע"ב שם ד"ס מהך כו' עמחא עומאה קלה. עיין תשובת חוסי השני פ"י כ"ס וסי' למ"ד :

מסכת טבול יום

פרק ד ס"ה כהאשונה כו' מהללן כו' עיין בהרמב"ם פ"ד מה' מע"ס ה"ב, ומא שסעי בהראב"ד ז"ל מסוכה דף מ' וע"כ ככ"מ :

מסכת ידים

פרק ד מ"ו כהרע"ב ד"ס תרודות כפוס סאלובים כהן כו' ז"ע הא עמס הנות לסוכר כהנ"ס דילפינן שם שם מע"ע, עיין מ"ו דכ"ט ע"כ וכמק"ל כהכ"ז ביה פ"ל :

מסכת טהרות

פרק א מ"ג כהרע"ב ד"ס ואין פה ע"י ופחותי' המכוס כס כבס הר"ם דמלן דל"ל אהמ"א ידעוה הכי פי מ"ז אורו כו' אונסו ל"ע כהפסזים דף ל"ו ענין לעדרס כעין זה ידחיק מירי בלגד כתיב. וע"כ כהרמב"ן דמפי זה דחיק המכנה מהלכה משום דליכא למילף מינה והלכתי במק"א :

מסכת נדה

פרק ו ס"ב שתי שערות האמורות כו' ללאורה הא נעיים קודם כמשניות, והוליל כנגעים

מהרב הגאון הנודע וכו' מוה' אברהם אבלי ז"ל אבד"ק ווערזאן.

מסכת מקואות

פרק ב' מ"ה מקוה טיש נז' ג' גומות של מ"ש של לוג לוג כו' מ"ה רח"ש שהם זו לחטלה מו' כו' ע"ש. אשכנזי שטי' הכי כו' סיני דלא תיקשי מתך דלקחן פ"ג מ"ג דלא פסלי ג' לוגי' מ"ש הם נופים למקוה משלש כלים ומשום ה' ל"ג לפרושי' הכי דאמרי' גם אם הכין לרבות פסול אפי' קורטוב בכל פסג ופעם ע"ש כתיוב' נשם העור יו"ד כו' ר"א ספי' אם נשטע שערב פסג כרלשון סיה בדעתו לרבות עוד עד ג' לוגים כו' ע"ש ח"ב הכא ט' גומות ודאי פסול ואפי' לטי' רע"ב גם נתכוון לרבות שישו' מי המקוה נשטע כו' ע"ש ג"כ הכא פסול דאשכנזי כחל בגומות ג"כ ועשו מתחילה פ"ד כן ועוד דגומות תמירי הכלים כי המלשם סודא דלרבותא דהו' ומלמטה כשנשים יורדים עליהם ומעבדים את כלבתה יחד . אחר כותבי זה מלאחי בשו"ת ח"ס מ' יו"ד מ' רע"ו ד"ה וזה שסקסע כו' נשכח ג"כ כסכרתי שהמקוה נחמרה כולם ושמחתי בס"ד והשם על כ"ש של סביא כך דג' גומות ע"ש . ומה דתני' תמירי' אם ידוע נשטע לתוכו מ"ס מ"ב כו' הקשה התו"ט להסודרים דכולו שאוב מדרגתן לא דעתי' ידוע נשכר וס"ל למיהני ידוע נשטע גבי פסול היתוך משוב דעתי' ליהיודי' הכשבות ברוביה' ועוד מעבדים זה מלאחי כו' ע"ש ויפס הקשה התו"ט דהא לקחן פ"ד מ"ד לא פליג ר"ש ואפי' הני ידוע וחי משום למיהני כשכר כתיבא אכתי' מ"י ידוע מיהר כו' ע"ש . ולפעד"נ לחרן עפ"מ תו"ט ע"ש ד"ה וחס לאו כשם סכ"מ ה' מקואות פ"ד ה"ח שסקסע מלי' כתי' קדמי' איתמי' נגזמ' שמעבדים את כלל גיטלו לפקוד כו' ה"א הפילו התו"ט נשטע לא פסלי בדרך סמבסם הם הויב' כשירים ויתרין דתני' מעבדים לאפקי' אם ידוע מ"ש בהמשכה נערים היו במקוה רוב מיס כתיוב' כו' ע"ש . ובשם הסו"ט דהמורה מ"י דתני' נחמרה לאפקי' שלל בהמשכה כו' ע"ש . לפי' זה לומר דתני' כפ"ד ידוע לרבות דמיידי' ככל אחר ידוע כפ"ע לאפקי' מלישנא דרישא' דתני' מעבדים ואפי' לא פסול רק נשטע לטי' רע"ב דהיינו מתוך כלים אכל בהמשכה בקרקע אפי' בלא תערובות כתיבא לטי' גם נשטע' והכא ויש לפרש בל"י שאמר ר"ש דסגומות נשטע' במקוה כבז' שם מקוה פסול ומכשיר לטי' הני לטון ידוע פ"י דלא חשני' מה שכל אחד ידוע נשטע' דלפ"ה בני' שיהיה רוב מקוה כשכשר קודם שיגשו לגומא כשש"ט ויפלו מ"י הם במקוה אפי' ע"כ דכלים מ"ג ע"ש :

פרק ו' מ"ו הוי"ט ד"ה גזמ' ביה' נ"ל דרע"ב דרע"ב מתך דשתי' מ"ט ופ"ח מ"ד מ"ד על כרמנים וכו' הכו"ט ע"ש . ולפ"ה מ"ג ז"ל . ונגאון מהם סופר הקשה התו"ט מ' ק"ה אות ו"ג והכנס להשיב על הכו"ט ע"ש . ולפ"ה מ"ג שלל טעם מהסודרי' ד' הגמ' דשנת' ד' ק"ה א' ודכתי' רמב"ן פ' שמיני רק שהוא כוונה הכו"ט דרע"ב קרא דסטר' וכימרי' יותן דרע"ב' מיניס יס לו כתיב' יס לו טומאה אכל לא כחן לו נתיבא . זה ל"ה שייך רק בדבר שיהיה חלוט אהלה ואלת"ל נחמרה ונשטעיק המור של אבן . ובל' מתכה כי כך דכלים פ"ה מ"ה שאין חיבור המור לקרקע חיבור שאינו מיימי' והוא כלי נשטע' . וכן כך דפוראי' הליבא דת"ק ט"ה דכלים מ"ט ע"ש בניאור' הגר"א סיטוב וכן כך דמיקת' ששאלה להגב כלים פ"ד מ"ב . דכיון דאיתיה' פתח כפוראי' היא על שוליו הכי משויב' נעשה רק עם הקרקע ומה שייך בקרקע נתיבא' וכן מיקת' כשש"ט מתחילה לני' הדלת כרי' היא פ"ת הגם כי השירי' והמיקת' נעשה נשטעו' היו חלופים אכל לא נקרא' גם כלי עליהם רק תומ"י עשדו ע"ג קרקע להבמישה' אכל סתם תוררי' שלל ס"ה ס"ה לט' נשטע' ומשתמשים בדפסותיהם ודתי' שייכה ביה' נתיבא' דיינו לטון חיבורו שלו' תרם את כדמיה' ושיבס' הלוג כשטי' . וזה מ"ש התו"ט ד' כה"ל ד"ה ונתקן בין שהוב' לטומאה דדוקא' לענין טומאה דכתיב' כו' ויתן דמשמע כל' הוי' שייך תו"ט הוי' זה לאו אלא בחלוט' נגמרי' משא"כ אם חונרס' לקרקע' שם מים מתחלתו הלוג כיון דנשטעו' כו' פ"י לא כמו גבי' שהוב' דאמרי' כיון שיהיה עליו' גם כלי חלופים לא מייבט' קו' גם כלי מייבס' כו' וכן גבי' דף של תחומין שקבעו ככותל' כלים פט"ו מ"ב וכן גבי' עיניס' שקבעו ככותל' כלים פ"ח מ"ד טיי"ש . דכל כני' הוי' גם כלי עליהם נהלוס' רק שחמ"כ נתקן לקובעו ככותל' נושא"כ פגמא' ומניקת' כה"ל . רק שדכתי' תומ"ד ל"ע ממשס' אחר' שר"ס סביא' כחן מהסודרי' מפורס' גבי' סתם כמתח' או בקמין המתקן טמא' מפני' החבוק' ופי' ר"ש שהחבוק' לכו' טמא' ומטמא' את הגושב' בו נשטע' ענינא' ור"ש פליג' וסבר' היגע' בחבוק' עמוד' שלל נעשה' הלל' לשמש' עם בקרקע' ט"י כ"ה היגע' בר"ס וז"ל הרמב"ם כשפ"ס' לפי' שם יבזבו' שאזניס' לפי' שהחבוק' הוא כלי' להיטוב' ניקף' לחנן' והוא' אמרם' ממנו' כחוסתה' שלל נעשה' אלא' לשמש' עיני' כו' ע"כ . הכי' אפי' כותל' כשהו"ט היה סבור' לפרש' כשפ"ס' להר"מ' שמה' שלל נעשה' הלל' לשמש' עיני' כו' ע"כ . וזהו' שיהיה' נשטע' עיני' וכן' נשטע' עיני' וכן' נשטע' עיני' . ובכיוון' כן' סרו' מהר' כ"ע' של' התו"ט' ועם' דכתי' התו"ט' סכרי' גם לענין' עומא' הוי' חבוק' כלי' כדתי' כחוסתה' כה"ל' כן' נלפע"ד כפ"ד :

מסכת נדה

פרק א' מ"א ת"י' אות ג' בשם אבוי' ז"ל כיון דנמא' על גושב' הוי' לויס' כתיב' והוא' סדר' זה סכרי' פאסי' והדס' שטיכ' טומאה' וסס' כתיב' ולא' דמי' לרוק' דפי' דעסרות' מ"י

שארס' עמוד' נשטעו' ונתלם' מן' סריק' עליו' ונדקן' בו' כוס' שסור' אמרי' דהוי' כתיב' כו' ע"ש ג' סחוס' שלל' זכר' דכתי' כ"ס' גם' כשחבת' שכתב' כפי' דרוק' שדנק' נדרס' כתיב' דמי' לעומת' מלע"ט' שנתיב' דמסתא' אפי' כתיב' כו' ע"ש כתיב' חו"ט' גם' ד"ס' נומן' ע"ש . וקשה' לי' על' סכר' זו' שכתב' מדמנא' על' גושב' כו' דל"כ' אמאי' משמא' כשחבת' לנפ"ס' כדתיב' ד"ג' ה' הפי' לנשלי' ע"ש כתיב' ומוס' ד"ס' וסא' . אם' לא' שנאמר' דכתיב' בלחמ' המסריס' כתיב' למפרע' גם' כתיב' ממש' יס' לרון' כוס' ה' הממא' סודרות' שנעשה' נכס' כתיב' נחמט' לעם' למפרע' צעד' שלל' נמא' על' גושב' שום' דבר' וכל' הין' אלו' דתני' על' כתיב' בלחמ' מוקס' הויס' רק' על' עסרות' של' ריכ"ר' מע"ט' למפרע' ומה' ענין' זה' לרוק' ספק' טמא' שדנק' על' גושב' כתיב' דמכ"י' גוף' הארס' כתיב' ובלחמ' כרמב"ן' ורס"ן' חילקיס' כזה' ומשכרי' כתיב' למפרע' ופי' חוס' ד"כ' א' ונש"ך' לנר' גם' מיכ' אפי' המתמירים' לא' מתמירי' אלא' כדמורה' וקדוסי' נלחז' ולא' נחולין' כדתיב' כתיב' ומוס' שם' ע"ש ונשטע' משום' דלכ"ה' ריעותא' דמיה' מרופס' כדתיב' כתיב' ומוס' לא' משוב' דנמא' על' גושב' דכ"ה' ליתא' מתך' מ"ש' לט' . עוד' זה' מילין' כתיב' ענדה' לטור' חולין' אפי' כתיב' כדתיב' שם' ע"ש כתיב' ומוס' דה"ל' כוכר' טעמא' דשמי' דלא' כתיב' שלל' לש"ך' קדשים' ולסכר' לנמיר' נחולין' כו' ע"ש . ומשקלא' אמרי' טעמא' דה"ל' דלא' מוקי' לס' בחוקת' עסרה' משום' דמגופה' קל' חויה' פירס' כתיב' מופדה' ועלולס' לרבות' מ"ה' חין' לס' חק"ש' כו' ע"כ . ואתי' לפרש' לנמיר' דלא' תיקשי' מה' דמכשירים' נבינה' ששטעו' מפרס' שמואלס' עייס' נבדק' אם' אפשר' שסעריסות' נחבוס' סמוך' לנתיב' ממש' כדתיב' ב"ר' כ"י' פ"ה' ס"ב' ע"ש . ודכי' הריעותא' היא' מגופה' ולא' דמי' לנפ"ס' נע' או' לא' . עיי' תוספות' ד"ב' ע"ב' ד"ה' דלתיב' מ"ש' כו' ענין' הגבינות' ודעס' לא' סבור' כי' חוקת' כשרות' שלל' לא' הוי' מנכר' מיד' חתר' בלחמ' שחיה' יב"ח' כו' ע"ש וכ"כ' עוד' נחולין' ד' י"ה' ע"ה' ד"ה' אפי' ע"ש . אכל' רש"י' לא' סבר' הכי' וז"ל' רש"י' דמגופה' קמיה' חין' ספי' עתס' דתס' מגופה' אלא' כפי' הוא' כתיב' רוחס' ממיד' מגופה' משא"כ' כתיב' יס' לס' חוקת' כשרות' מכה' רוב' כשמות' כתיבות' :

מסכת זבים

פרק א' מ"א תו"ט' ד"ה' כ"ס' כתב' מה' דאמרי' ב"ש' כשומרת' יוס' כתי' הייט' כנושל' ש"י' כתי' כדתי' נדרס' דע"כ' ע"כ' וכו"כ' כתי' אות' ג' ע"ש . המוס' שזכר' רק' לנר' כותל' חליבא' דכ"ס' נדה' פ"י' מ"ה' דאמר' ש"י' כתי' נשני' שלל' נב"ש' ממש' מש"ט' אפי' טבול' אפי' לא' רחשה' מ"ש' כיון' דחלוט' חויה' כו' ע"ש אכל' לנר' ככ"ה' ואפי' דאמרי' רחשה' שאלי' ל"ג' נתימר' כנושל' ש"י' כתי' רק' כמו' ש"י' כתי' . שאל' לא' רחשה' לא' משמא' מש"ט' מ"ש' חולין' טמא' תרס' והספור' סגירת' הויס' וטעילה' וחס' לא' תרס' עטורה' וכל' הסוגיא' דשם' שהכתיב' התו"ט' לחלק' ביניס' נבועל' כתיב' כתי' וכן' ויב' ונפ"מ' חוס' שם' ד"ה' אלא' אידחי' מילתי' דכ"י' ויפס' קומיה' מילת' דר"ב' דאמר' רחשה' שאלי' ע"ש . גם' נפ"מ' דסגרי' ב"ש' שילגי' נדה' ריוס' י"ה' בני' שמור' ח"ב' הויס' גם' כיוס' י"ב' ש"י' כתי' ואמרי' ב"י' דמשי"ב' של' כנושל' חו"ט' א"כ' תרס' הוי' לא' . וכל' כן' כשנו' כהו"ס' כתיב' כתיב' . ודעת' ר"י' דכיוס' י"ב' דשני' בועל' נדה' דלתיב' חו"ט' דאורי' טעם' מש"ט' אפי' לא' רחשה' כמו' היא' עמיה' כתיב' י"ה' חליבא' דר"ה' ולא' הוי' לנר' לנתיב' אלא' לפרש' כנושל' כ"י' כתי' ודוק' י"ה' שיהי' עטם' מ"מ' והכנושל' עמוד' חס' לא' תרס' גם' חין' כנושל' עטם' מ"מ' בלא' רחשה' . הקשה' חמ"ד' לתם' אמרו' ב"ה' משמא' משי"ב' ויזק' מ"מ' כו' למח' לא' כוכידי' שייך' לנפ"ס' ויזין' קייס' עוד' הקשה' תו"ט' ד"ה' ח"ה' וכן' עוד' נב"ש' חו"ט' ומוס' פ"י' ב"ש' . וקשה' לי' ששנא' דב"ש' השמעי' והכא' מקום' לר"ס' פ"ג' דפיה' . הדריק' לדליל' . מה' שהקשה' תו"ט' על' רש"י' כשוכר' דכתי' ב"ש' דין' מ"מ' ולא' הוכיח' דין' הסמיט' מה' רח"ה' אכל' דכתיב' ב"ה' הוכיח' גם' דין' האלי' . ולפע"ד' שהר"ב' חינו' מפרש' כרש"י' נכ' . שם' דע"כ' א' דמיידי' כתיב' כ"י' בשני' סלס' אחר' ענינא' שזכר' מיידי' כתיב' דמיידי' שם' ריש' ע"כ' . שהרי' ז"ל' הרע"ב' דלפ"ה' שיהי' נדה' נצורה' עד' ג"כ' מ"מ' כדתי' אחת' עטם' מש"ט' כו' ע"ש . מה' יס' לנתיב' דמיידי' כתיב' כ"י' כדתיב' או' כשני' קודס' ענינא' שזכר' ואל' חולין' ויהי' בש"י' כ"י' ולא' כתיב' כ"י' כו' דלתיב' הנה' שורפא' ככ"ה' חולין' וכו' דלא' מיידי' דכתיב' דחולין' נחמתי' לנ"ס' מש"ט' לא' הוכיח' דין' רח"ה' דחולין' הנס' שסוגיא' דנדה' מתכסה' זה' ספור' יס' לומר' שהרע"ב' מפרש' דתס' אפי' ריש' נתי' כתיב' הוי' ולא' מתני' דהכ"ה' והר"ה' מדלמך' וקתי' ריש' כו' וגרסו' שם' ועוד' תיב' וז"ל' הנן' . וע"ד' קושי' תומ"ד' לי' שיש' ע"ש' התוספתא' הובא' בר"ס' וז"ל' שאמרו' ב"ה' לנ"ס' מ"ש' רח"ה' זו' בתחילה' כו' אמרו' להס' ב"ש' כתיב' זו' בתחילה' גם' כסוף' נישל' יוס' העמוד' את' רח"ה' אכל' רח"ה' שתיס' והספור' ורח"ה' אחת' סוגיא' ונזק' לנפ"ס' ששטע' ציעלה' רח"ה' את' יוס' העמוד' כו' ע"ש . הכי' שלל' חלופין' ב"ה' להוכיח' ספור' וז' סגרי' זה' כל' עוקר' טעמי' דב"ש' וד"ה' לא' חייב' ליה' שייך' ז"ל' שיהי' כשכיל' . זה' ז"ל' ומה"ס' גם' נתיב' כתיב' ל"י' ר"ה' כן' הוכיח' ל"ה' חלופין' ב"ה' ג"כ' ז"ל' . וע"ד' קושי' תו"ט' ובי' טעמא' דב"ש' אשמי' . גם' לומר' דתיב' ל"י' ר"ה' כן' הוכיח' לנ"ס' שיהי' חסוף' חין' דמיה' כדתי' בתוספתא' . לדבריך' פליגי' כתיב' א' בתחילה' דוקא' אכל' רח"ה' כ"י' בתחילה' גם' לנ"ס' הוי' זו' גמור' כדתי' שם . אפי' עמור' לא' ב"ה' מודים' אלא' ב"ש' מודים' אכל' לנ"ס' ככל' גומ' לא' הוי' ז"ל' :

(הפירושים וההגהות לא נערכו על הסדר הראוי לפי הערך של כבוד המהברים ז"ל כי רק לפי מקרי עיני הדפוס).

טהגאון הגדול כו' מוהר"ר ישעיה ברלין זצ"ל אבד"ק ברעסלויא יע"א והמדינה .

(גדפס פעם אחת רק במשניות דפוס דהירנפורט שנת תקס"ו והוא יקר המציאות)

מסכת כלים

פרק א מ"א הי"ט ד"ה שאין צהן כו' וזוגע וזשא כו' . ע"ש בתום שיש שם ט"ס והכחן להיות כמ"ס התו"ט כאן וע' רש"ל : מ"ב הי"ט ד"ה ומי חטאת כו' מיהא טוסה הושא כו' . ע"י יסל"מ : מ"ח במשנה הר הזית מוקדש ממנו . ע"י יסל"מ : תי"ט ד"ה לפנים מן החומה כו' הודרה לפנים מן החומה . כ"ה ג"כ בר"ס וסעות הדפוס אחרתו צוה כי צתודה לא שייך לפנים מן החומה אלא לפנים [כלומר צתודה] וכ"ה במשנה ע"ה ע"ב צמשה וצרייתה וכן בפסחים ס"ג פ"ב . וע"י יסל"מ :

פרק ב מ"א במשנה פשוטין טהורין . ע"י יסל"מ : בר"ב ד"ה וכלי זכויות כו' עבדו רבין היכרא כו' . יש להפליא לפי מה שכתב והחליט הר"ב תי' של רב אשי בשבת ט"ו ע"ב הואיל ונראה חוכו ככרו א"כ א"ל למה דעבדו רבין היכרא ע"ש והארכתי ליישב זה בטוב טעם : מ"ב במשנה ועד חמש שאין צלגו ע"י יסל"מ : תי"ט סד"ה הדקין שצרכים כו' וע"י יסל"מ : הר"ב כו' ע"י יסל"מ :

פרק ג מ"א הי"ט ד"ה ר"מ כו' ויש להמנה כו' . ע"י מ"ס התי"ט פ"א דע"ו מ"ס גפס ס' הכריות (וע' שו"ת הו"י סי' ל"ד) : מ"ג הי"ט ד"ה שפאה כו' לשון זכר כו' . לפמ"ס התי"ט מיר מ"ב פ"ב וכן בתמיד מ"ד פ"ה גפס הר"ה ע"י יסל"מ :

פרק ה מ"ג במשנה ה' אוכל דגלה . ע"י יסל"מ :

פרק ו מ"ח בר"ב ד"ה שיעורן צויתים וצנמ' מס' שנת כו' ע"ש בתום ד"ה הא כו' :

פרק י מ"א הי"ט ד"ה כלי נללים כו' מדתנן בספ"ב דשוקלים כו' . ע"י יסל"מ :

פרק יא מ"א בר"ב ד"ה לא לכל פומאה כו' רשב"ג סבר כו' . ע"י יסל"מ : מ"ה הי"ט ד"ה והכ"א כו' ל"ע כו' ע"י בתום מנחות י"ב ע"ה ד"ה יתכ"א כו' וע' יסל"מ : מ"ו בר"ב ד"ה קרן עגולה כו' ומפני זה אמרו כו' . שבת מ"ו ע"ה . וע"י יסל"מ :

פרק יד מ"ה בר"ב ד"ה הסיף כו' שפלה הלוגה כו' . אף שצדנרי הר"ש ורמב"ם ור"א"ס ורמב"ם צבורו לא משמע כן נראה דצדנרי הר"ב מוכרחים מסוגיל דב"מ פ"ד ע"ה ע"ש וזהו ד"ה הכסין וע' יסל"מ :

פרק טו מ"א במשנה כוורת הקס . ע"י יסל"מ : מ"ג במשנה רי"א אף של נודלה טמא מושב . ע"י יסל"מ :

פרק טז מ"א במשנה וקוד הבבלי . ע"י יסל"מ : בר"ב ד"ה משיסופס כו' דקודס לכן לא חזו . ע"י יסל"מ : מ"ו בת"ש ד"ה קסיה כו' מלשון הרי קסיה רשימי דפ' חק . זה לא מלאתי כי בצמחין ל"ג ע"ה איהא הרי אורי יצויי וחד רשיבא . אמנם ג' הערוך סס חרי קסיה : מ"ו במשנה כל משמשי המשמיו של אדם כו' ע"י יסל"מ :

פרק יח מ"ג בר"ב ד"ה תע"ס שמקבלים כלומר כו' . ע"י יסל"מ : מ"ח תי"ט ד"ה קלוגה כו' וז"ל שחא ג"כ כמו ספי' הראשון כו' ע"י יסל"מ :

פרק כג מ"א במשנה הכדור כו' . ע"י יסל"מ :

פרק כו מ"ד במשנה מעטל ששל האמוס . ע"י יסל"מ :

פרק כז מ"ה במשנה ונתנו על הספר . בצמחין איהא ונתנו ספר וער"ש סד' ל"ג : שם האגל טמא טמא מ"ה . בצמחין איהא אבל טמא מעט מדרס וע' פירש"י שם וע' יסל"מ : תי"ט ד"ה האגל טמא טמא מת והר"ב כ' שאר טומאת כו' . וכן הרמב"ם בפירושו :

מסכת אהלות

פרק א מ"ו במשנה כנון זנב של הלפאה . צמחין איהא כונב הלפאה כו' וכ"ז נירסח הר"ב הכא וע"י יסל"מ :

פרק ב מ"ב בה"ט ד"ה ממת אחד כו' וקשה דתרי קראי כו' . ע' היטב חולין ע"ב ע"ה דקוביות תוס' החס לא קאי אלא אליבא דר' שמעאל אבל אליבא דר"ע דבטי הך קרא לעובר צמעי אמו לק"מ וא"כ ספיר איכא למימר דת"ק דהכא ס"ל קרי"פ דהלכה כותויה :

פרק ג מ"ה במשנה ר"ה אומר כו' לזב שדמו שותת . מה שיש לתמוס דבטיניא דגדה ע"ה ע"ה ה"ה ה"ה מצרייתה וטבך הך מהני' דהכא . כבר עמד פ"ו הר"ס ע"ש ואפשר ליישב ולומר דמייח מצרייתה מטוס דדמי ויהר לך דיושנת על המשבר דוק והשכח . אמנם יוהר תמוס להטעין סס דצדנרי ר"ה בר"ה סתרי אהדרי וז"ע רב . [הנה אדמו"ה הגאון ז"לל היטב צ"ע עתה זכינו לאורו של קדוש ישראל הנר"א ז"ל האיר עינינו דר"ה בר"ה לא קאמר אלא הך דזה וזה נמיס כו' וכן סומא איובו דס כו' ר"ש קאמר לה . ויש הוכחה לצדנרי של גדול מדלא קאמר ואיובו צווי" (ודל"ה) צמחת הגי' בפ"י הר"ב) א"כ ללאו ר"ה בר"ה קאמר לה . מנהה ר"ה בר"ה דגדה לא סבר כלל והוי ממש כר"ה בר"ה לתוספתא] וע' יסל"מ :

פרק ח מ"ג תי"ט ד"ה של אדם כו' יש מקומות כו' . הרואה צמחין דקדושין פ"ו ע"ב יאמר פרוקיא דהתס קאמר סמ"ס וכו"ת תני וטייר ובה אלו קתי .

אכן עשירה במקום אחר שכתבו הוסי' יצמות פ"ד ע"ב ד"ה אלא וכו' דנכ"מ שמוס שני ענינים אלו ואלו שיש ואלו שאין מציייר ע"ש וע' רפ"ב למכות :

פרק י מ"א במשנה ארונה שסיה בתוך הבית . ע"י יסל"מ :

פרק יד מ"ה במשנה ציניהם ציניהם טמא . ע"י יסל"מ :

פרק טו מ"א הי"ט ד"ה אקפה את בני כו' וכ' רש"י מלשער כו' על תורה כו' ע"י יסל"מ :

פרק יח מ"מ הי"ט ד"ה רשב"ג אומר כו' גם כתבתי כבר גפס מהר"ק כו' . ע"י יסל"מ :

מסכת נגיעים

פרק ב מ"ה במשנה כל הנגיעים כו' . ע"י יסל"מ : תי"ט ד"ה רי"א כו' דאין אדם מהיר גדרי אשתו כו' . ע"י יסל"מ : במשנה כל הצבורות כו' . ע"י יסל"מ :

פרק ג מ"א הי"ט ד"ה ונר תוסב לשון מהר"מ כו' . ע"י יסל"מ : מ"ב במשנה לו ולביתו ולכסותו . ע"י יסל"מ : מ"ג במשנה ובמחיה ובפסיון . ע"י יסל"מ :

פרק ו מ"ו בת"ש ד"ה וראש הגוים כו' שט"ל צוה שלא נקרא גויה כו' . ע"י קדושין כ"ה ע"ה אילינא סירוס דניד היינו גויה . לפי' התי"ט הל"ל היינו ראש גויה : נכס"ד כיון שאין לו ראש טולט . וע' היטב פי' הערוך בערך גויה כ"ו :

פרק יד מ"א במשנה וזוקן להוכה רביעית מים חיים . ע"י הוסי' כוסה פ"ו ע"ב ד"ה מביא כו' וע"ה הוסי' מנחות פ"ה ע"ב ד"ה רביעית כו' דלית דנרסי הני לנו : מ"ח במשנה רי"א לא ה' לריך טבילה . לכהורס ל"ע ציומא ל' ע"ב דמקשה מצרייתה ולא מקשה ממהני' דהכא ומלאתי צמחה כר"ה סהיה דבר זה צמחה ונלענ"ד כמ"ס תוס' פסחים ק"ב ע"ב ד"ה מתיבזי ע"ש שכתבו שדרך להקשות ממקום שמואל לתרץ מנהג' לבון גם צמחיה דיומא דבעי לשנויי דקתני טעמא שכבר עבד מעצבו וזה ליהא צמחה רק בצמחה דעניס פ"ח . וע' יסל"מ : מ"י במשנה וכן על ראש המטהר כו' ע"י יסל"מ [אדמו"ה הגאון כ"ה הנה צמחה קרא המטהר דגבי עמי וזה ה"ה קרא המוקדס דגבי עסיר והייתו צ"ע . והאמת לן דצדנרי של גדול קדוש ישראל הגאון מהר"א ויילגא ז"ל (ע' בא"ר) מעתה י"ל לכך הביא קרא דעמי דבפך קרא פליגי ת"ק ורבינ' אי לעכב או אך להרואה . וק"ל] :

מסכת פרה

פרק א מ"ב תוי"ט ד"ה והכ"א אף כו' היגס מודים לרי"א . ומיהו לא תקשה עליהו הא רי"ה" כו' קרא קאמר דאיכא למימר דעמי הך קרא כנון שדרס ר"ה הרויות ה' שלא תהא נאלת לזויה או לכדתיא וצמח פ"ט ע"ב ע"ש מה"מ דת"ר ופרט שני וכו' :

פרק ב מ"א במשנה אלא כל קרבנות הצבור כו' ע"י יסל"מ : בר"ב ד"ה אינה נלקחה כו' . ע"י ב"ש ע"י כ"ד ע"ה והר"ה כי ק"ר הר"ב שסמא אמנס טיב אהר פעל ועשה לנבא לכו הך ולא ע"י צלנד שסר"ס ור"ה"א לא גילו דבר אהר מ"ג תוי"ט סד"ה ואין זו צמח לבית כו' כדתינן צמ"ב פ"ד דשקלים כו' . ע"י יסל"מ :

פרק ג מ"ב תוי"ט ד"ה ומגדלות כו' אבל לצדרי הוספתא כו' . אמח כי לפי הוספתא ללקמן קוטית הוסי' מהורן מליוו אמנס ע"י בתום כוסה כ"ה ע"ה ד"ה ומציון תראה כי לצדרי הוסי' לקמן אינו מוכרח וצדדוסי על הוספתא הארכתי : מ"ג בר"ב ד"ה קל כד קטן מלת קטן אינו מוכרח ומדוס על הרמב"ם והר"ש והר"ב שלא הביאו הפסוק המוקדס הסי לא כדך : מ"ו במשנה ר' יוסי אומר כו' ציומא איהא רבי אומר לא מן הכס הוא זה אלא משום שחלחר אוחס לבה : שם מפני האדוקים . ציומא וצמחים איהא ומצבילין איהו מפני האדוקים :

פרק ז מ"ו במשנה זה הלך ליבנה ג' מועדות . ע' פירש"י ביצמות קב"ב ע"ה ד"ה תלתא ריגלי כו' :

פרק ח מ"י תוי"ט ד"ה מפני שסס כו' ולישנא דגמ' כו' הנה רש"י ור"ח תוסי' כצדנרי' ה' ע"ב לא צחרו צמחין זה ולענ"ד הדין עמס דלקך תירוצא א"כ הטעם גם צאלו מפני שהערוכות וכו"ל למקס כולבו חדא צמח עס מי ירדן ומי ירמוך דבשמך . ואי משום דלא נקט צמח' אלא מיס הייס בעיקן י"ל דרישא דקרא נקט ומלתי הרבה כיו"ל צוה ע"י תוס' כחוצות כ"ס ד"ה אלו וצנמ' יצמות ע"ש ע"ה ותוסי' ע"י ל"ו פ"ה ד"ה דכתיב ורש"י צרכות מ"ח ע"ה ד"ה סלסלה וכו' וע' צמח"ס :

שם במשנה מפני שסס מי צינים . ע"י יסל"מ :

פרק ט מ"ה בתוי"ט ד"ה ר"י אומר כו' וצדנרי הימיה הן כו' ע"י יסל"מ : מ"י במשנה לא יעצירם בנהר . מדתנן צמ"ב מפני מעצורים מי חטאת שאינס מקודשין מכלל דרישא דלא יעצירם נמיס מקודשים . וז"ע בתום וצמח"ס ל"ע ע"ה ד"ה מי חטאת וכו' אס לא דנימא דהוסי' קאי החס אליבא דר"ש ע"ש וע"י צדנרי' ל"ח ע"ב . וע"י יסל"מ :

פרק יא מ"ג תוי"ט ד"ה והאכלה חייב מיתה כו' ואין מדרך הר"ב שיאמר כו' פי' כצמחין פ"ג ע"ב וצמחין ק"ב ע"ה אס דידיה הא דרכיה ונרש"י שם וע' רש"י יצמות ל' ע"ה ד"ה תרומה שפאה כו' וע' רש"י כבורות י"ב ע"ב ד"ה חלב שפאה : מ"ו במשנה שם לוי מלשון הפעס ליהו אישי אלו תוי"ט נדרים פ"ו מ"ס . מ"ה

הגהות וציונים

מחלל. וכן אם נכנס לאהל טמא שינכסה לו הטומאה לוקם. אע"פ בעומה של טומאה צבית אחר. ומסיק שם וכבר ביארנו כל האוהלים שחכמים לכן הטומאה או טהרה מהן כו' ואיזה מהן מד' ואיזה מהן מדברייתן :

מסכת נגעים

פרק א מ"ד ב"ר ש"ה ר"ד"ה. ובהבין מלחתי דר"ב"ה ח"ב נמי הסגר שנתחלה טו' כוונתו ז"ל דהתע"ב דח"ב הכל למראה א' וכל ד' מראות מטרפין מקרום ביה ולמעלה לא מני ח"ב דמוטרפי להסגר א' דבי' לא שייך לירוף כיון דמקרום ביה ולמעלה טמא פשיטא דאף אם מקלה הניע לכן יותר דהוי נע. רק דבסוף הסגר קמ"ל דלא חמירין דהיה נשתנה קאת הניע ונגע אהר הוא. ולהכי לא הני במתני' וסגרו בהלכה דקאו ח"ב"ה דהתע"ב. אבל לר' דוסא ועקביו ללא מוטריפי בכל גווני איצטריך לאשמועינן דמוטרפי אף בתחלה: מ"ה והלך לו סער לכן רש"י פ' תרי"ג גרסא דסער לכן דוקא כשהיה שחור ונהפך ללבן. כ"כ הכר לכן מהלכה שחור והפך ללבן בתוך הניע :

מסכת פרה

פרק ז מ"א פולאה ממני מואד כוונת הרמב"ם פ"ח ה"ו מפרשה האומר לחבירו קדם לי וקדם לך האחד כשר והשני פסול ששני קודם בשכר וכן בסוף דבריו צלוהו הלכה וכן בפי' שם הקדום טעמה דשכר פוסל בקידוש. וקצרה דמתי ל"ל טעמה דשכר ללחודרה המבונה והלכה מתפרש שפר טעמה דהמלחכה פוסלת בזמם עד שימיל האפר ור"ה ח"ו פוסל וכדן דפ"ה ה"ה וד' ודן דפ"ה ה"ג ר' ור' וד' יעמדיני על דעתו. וכל דה"ה שם כ"ה הטמא לטמא צ"ל דיו כאתה בקדוש אחד פסול צ"ל קדושים כשר צ"ל אפיכה וכו"ה ג' ה"ב"מ. וכאפכה מןהבשר עד ה"ה ט"ו ומותרת הא דל"ה ה"ו לפרוסי מ"ה הר"ש דה"ה ט"ה :

פרק ג מ"א

דר"ב דר"ב"ה ד"ה ודכ"ה. ורמב"ם פ"י ופולאה בעיני כו' ע"י רמב"ם פ"י ה"ו מ"ה ע"כ ופלו ב' מהן ל"ה גדולה. ומפרש בן לדר"ה וכן פ"י דר"ב דה"ה פולאה לטו"ה ה"ו פולאה לחון. ומיושב קציות ה"ה ג"כ :

מסכת טהרות

פרק א מ"ג ה"ו"ט ס"ה הנכנס. שלא ה"ל לטו"ה אלא לפרש. הרמב"ם דקדק לכבוד והמקוואות הרכיב מן כו' והוא מנטרף אף בעבור מדון אוכל כדר' אלעזר חולין קב"ל ולא מדין שומר וצלוהו שתיים קרוצים לבשר ואין טומאה רק נדון שומר פ"י פ"ג מסנה"ס ה"ט שאינו מנטרף בעבור דמירוי בלא הוכשר וכל טומאתה נכוסה כופה לטמא טומאה חמורה שא"כ בטמא צ"ל ד' דמירוי בהוכשר וממנו מדון טומאה קלה יב' שומר לטומאה קלה וע"י בפי' הגר"ה ודו"ק גמי דברי הס"מ דקדו :

מסכת מקואות

פרק א מ"א שיה טמא וכל ככר של תרומה אם הדית כו' ע"פ בפי' הרע"ב והתוי"ט. וז"ע למה לא נטבל הסיפה הטמאה זמי הגבא. נס החילוק בין מי חמולת שפסקו ושלל פסקו זמ"ו. דהסח מי הסריס נובטלים עפה הטמאה. ומ"ה ג"ס דמ"ב פ"ב דמכשירין. הובא כאן בהר"ב צמ"ד. דבקדמו מי שפיכות אם רוב מהבשר שחור ובקדמו מי נשמים אפילו כ"ה מי שפיכות טמא. והוא תמוה מהד וכבר עוד צוה הס"מ דלדרבה הל"ל קמא קמא בעיל. ונראה אף דצ"ה"ה הסיחור מבטל האיסור. מ"ה בטומאה א"ל להיטבל משקין טמאין שכלו בטכורין דלדרבה טמא מהן, אף כשהטורין אינן רחין לקבל טומאה או שפיר מטמאין. וכזה דפ"ד דמכשירין ע"ה שכלו ע"ה"ה משקין ירדו ע"ה"ה נשמים דמי נשמים החלחן בלא לרין א"ל להס לבהטמאות וע"כ הם מבטלין משקה הטמא וע"כ מי שפיכות הטמאין שרדו ע"ה"ה מי נשמים. הך מי נשמים שרדו שלא לרין ולא מקבלי טומאה שפיר מני מטבלי מני השפיכות. משא"כ אם קדמו מי נשמים בכלי או צנומה. ושפר ע"ה"ה מי שפיכות כבר החסרה מי הנשמים ומקבל טומאה ממי שפיכות ולא מני מטבלין. וע"י בהגר"ה פ"ד מ"ה דטהרות ובר"ה ותוי"ט כאן. ומי הגבא דמתניתין כ"ה סהן צנבא ל"ל דליק כמחזר (ע"י הגר"ה פ"ה). ולא מחמאלי ולא מטמא רק צרין כמחזר בל' הרמב"ם פט"ו מה' שו"ה ואף שהוא דקדק מטעם רצון היינו למפרש לכו אף זמ"ה שאינן אבל צאינס שאינן דינס כמחזר. וע"כ לא מקבלי טומאה. ונס לא מני מטבלין להסיכה הטמאה מי נשמים שכלו לו צהן. ל"ל דה"ה ג"כ מטעם מחזר ע"פ המחזר צמ"ט דהתומה ק' לגימן של תרומה כו'. וטעמה מנזר בתוספתא דקרקע לא צביל וכן כל מחזר. משא"כ אם עלו המים על הככר ולא הדית שזי נחלם ועוד לא חיבט ע"ה"ה ולא עלו לרין שפיר מבטלי לטיפה הטמאה. וכן אם הדית והטמא לרין שפור מקבלי טומאה ומטמאו בהטפה. והיינו נמי טעמה דמי חמולת טמא ספק דהמים האמתיים מההרים הם הלום ועוד לא חיבט ע"ה"ה שפיר מני מטבלין אף למים טמאים שצנבא. והיו לפרוה הר"ש והר"ן. אבל הרמב"ם שם דמפרש כל מיס שבקרקע אף סהן שאינן אינן מטמאין ומיטמאין אלא לרין. ומפרש ככל מים דמ"ג כהפלו לרין דוקא כמחזר דבריו שם א"כ כהפלו הככר שלא לרין ולא הדית שפור מטעמה דאף שהמים שצנבא טמא אע"פ א' ק' מטמאין אלא לרין ואינו

טמא אלא א"כ הדית יד דצרון מטמאים. וא"ל לטעמה דסיפה טמאה ספי' הר"ש והרע"ב ע"ה. ועפ"י ארוח לן מחד ד' הרמב"ם ספ"ה ממקואות שכתב. מקום שאין צו מ' טמא וכל לחובו פחות מג' לוגין מים טמאים שאינן ה"ו כבר לחלה ולתרומה. ופסולין להקות עליהן. ירדו עליהן נשמים ורבו עליהן הרי אלו כשרים להקות עליהן כפלו לחובו ג' לוגין מים טמאים שאינן ה"ו פסול לחלה כו' ופסולין להקות עליהן ירדו נשמים ורבו ה"ה כשרין לחלה טו' ופסולין להקות עליהן עד שיטאו כל המים הראשונים שנעשו כולם כשאובין. וכן מקום שיש בו מ' סאה הסר דינר כו'. נכל לחובו פחות מג' לוגין מים אפילו כולן טמאין ואח"כ נכל לחובו משקל דינר מי נשמים שהשלימו כשר כשם שהוא טמור לטבילה כך הוא טמור לכ"ד. ע"י כ"מ וב"י כ"ה שדחק צוה הרב"ה ועמד בקושיא. ור"ה להלך בין ל"ט סאים לבין סהר דינר שהוא קורטב. ולא מנינו זה החילוק ע"ה הישב דבריו מה שנתקפה מחד כהא דמחילין להקות ומותר להקות. ולפי האמור יתשב צ"ה צ"ה נפרם. דבפ"ו מ"מ צמ"ה זמ"ה נכחים ביאר נפלו משקים טמאים לרין (אף דבפירושו פ"י דמשקין מטמאין לרין ושלל לרין דברים אלו ע"ה. וע"י צמ"ה"ג ר"ש מכשירין) ששלל לרין לא נטמאו מי הגבא. ומכ"ה ה"ה דמירוי זמ"ה שאינן שאובין. וחשבו מחזר ממש בזמ"ה כ"ה. ומצאנו זה לא מני נ"כ נטבל המים הטמאים כ"ה. והיינו טעמה דרש"י דבפלו פחות מג' לוגין מים שאובין מטמאין למקום שאין צו מ' טמא. כפולין להקות עליהן. (דכשיבול לחובן מים צרון יטמאו המים הממים הטמאים המטורפין). ירדו נשמים ורבו עליהן הרי אלו כשרים להקות עליהן דמי הגשמים שלא חיבט עליהן א"ן מקבלין טומאה ומני לטבל המים הטמאים ומני אח"כ להקות עליהן אף מים אחרים למלחות השעור ע"ה פ"ה ה"ב וכו'. רק צנבא ג' לוגין פסולין להקות אף שירדו נשמים עד שיטאו מלאין ועוד כמו שביאר בטעמו דכיון שכלו ג' לוגין נעשו כולם כשאובין. ובסיפא דמקום שיש מ' סאה הסר דינר ופסול להקוס פחות מג' לוגין מים טמאים ואח"כ נכל להקוס מקום דינר מי נשמים שהשלימו כשר הוא פסול נ"כ דמאחר שכלל סבור מקום בלאו מי נשמים הנשם פשיטא שחורו בתוכה המים הטמאים מדין משקה. וכמ"ה. כשם שסבור לטבילה כך פטור לכ"ד. ומ"ה כאן צב"ה קמייחא כהפלו פחות מג' לוגין מים טמאין דכשרים לחלה ולנ"י ותרומה ובפ"ו מ"מ"ה כהב נפלו מים טמאין. ושוב העלה מהם צרון דטמאים. וע"ה פ"ה ממקואות שפ"י הא דכשרים לחלה בלא נפלו מים טמאים אלא שיה עמה ל"ל דמאחר שכלל ג"ה בתוספתא ה"ה דכשרים לחלה ולתרומה ולנ"י מלאן מלא לחלק כי היכי דלא תקשה ממחתי דפ"ק. ומוקי למחתי זמ"ה שאובין כמ"ה צ"ה עומ"ו דכל שהמים בקרקע אף סהן שאובין ציטין רצון לטמא ולטמא. ומ"ה שאובין לא ה"י מחזר ממש. וע"כ פ"י טעמם דבעינן רצון לטמא ולהתמא וכשנפלו שלא צרון כשרים אף לתרומה שלא נטמא המים. רק כשנפלו ג' לוגין טמאים דממתי למחזר שאובין לפסול להקות פסול מני לחלה ולתרומה. וע"כ ביאר שם כהפלו משקין טמאין לרין ושעלה המים לתרומה ולנ"י ה"ה ג"כ צרון ויתעמלו. מטמאין כאן דמירוי במחזר ממש. ואף שכלן מירוי שכלו המים בלא לרין פשיטא ללא מטבלין אלא שיה המים. ואף שפסול לרין כשרים לתרומה וע"י (כ"ה) האבתי מבלי עיין בספרים :

פרק ב מ"ז ר"ה"ה אם ענית נשמים הוא. ע"י רמב"ם פ"ה ה"ג דמפרש דלרבותא הוא דיקק אט"ם שהוא עונת נשמים לא ח"ב כשאובין. ולא דמי לנתיח החת הגנור. גמ"ס ס"ה דשהו לגנבן. וכ"פ זמ"ה מסדר קקטיס כדי להספין :

פרק ב מ"ז תוי"ט סוד"ה מפני. וק"ל למה לא יטמא צביל כו'. ולע"ה"ד פסום דטמאום כעכ"ה נמורין אף לקבלה וע"י צמ"ה י"ד ק"ה ס"ה :

פרק י מ"ה תוי"ט ד"ה הטמאה. העלה ע"ה תוס' מדתקן רביעית דס בחסר טמור ולע"ה"ד פסום בכונת תוס' שאוביו דע"כ אין הדס טמא מוסר מנע ד"ה נכרס לומר דמקבל טומאה בכחות מרביעית דהיינו פיריחא דמטמא מאוס כהם אף בפחות מרביעית וא"כ אפילו בלא מקור ימי לטמא מים מנע מת. אע"כ דלתי"ה נמורה קאמר ושפיר ינמא לפחות מרביעית. אינו מקבל טומאה כלל. וכ"כ הגוד"ה מקור ע"ה. וע"י תור"ה כל חולין פ"ו :

מסכת נדה

פרק ז מ"ד תוי"ט סוד"ה מפני. וק"ל למה לא יטמא צביל כו'. ולע"ה"ד פסום דטמאום כעכ"ה נמורין אף לקבלה וע"י צמ"ה י"ד ק"ה ס"ה :

פרק י מ"ה תוי"ט ד"ה הטמאה. העלה ע"ה תוס' מדתקן רביעית דס בחסר טמור ולע"ה"ד פסום בכונת תוס' שאוביו דע"כ אין הדס טמא מוסר מנע ד"ה נכרס לומר דמקבל טומאה בכחות מרביעית דהיינו פיריחא דמטמא מאוס כהם אף בפחות מרביעית וא"כ אפילו בלא מקור ימי לטמא מים מנע מת. אע"כ דלתי"ה נמורה קאמר ושפיר ינמא לפחות מרביעית. אינו מקבל טומאה כלל. וכ"כ הגוד"ה מקור ע"ה. וע"י תור"ה כל חולין פ"ו :

מסכת מכשירין

פרק ב כ"ג מי שפיכות שרדו עליהן מי נשמים כו' ע"י תוי"ט ד"ה אבל קוציית הכ"מ ומירוי דחוק. ולע"ה"ד פסום דמקשה שאין החלתו לרין אינו מקבל טומאה (ע"י דגנר"ה ר"ס נבילתין ד"ה מקשה טמאים) ולכן מי נשמים עד שלא חיבט עליהם אינו מקבל טומאה. ופסום הוא דבטמא וסבור לא שייך ציול. דהטמור מקבל טומאה מטמאין כ"ה. אך נמשקין שאין החלקן לרין שייך שפיר דליבטלו נטמאין המתערבין צהן מחזר. ללא מקבלי טומאה. יע"כ יבואר לנו דברי המשנה ר"ס מקואות. נכל כשר של תרומה הדית טמא ל"ה הדית טמור. שקייר הר"ב בפירושה. ותרומה לן נס במשנה זו מטעם דכשקדמו מי שפיכות והנשמים יורדין עליהן לא הוסיפו מי הנשמים עוד ולא מקבלי טומאה ימבטלי למי שפיכות משא"כ כשקדמו מי נשמים והרי הם נקיים לכנינו. וכבר הטיבוע נבטלים אף שטהורין. לא מני לטבלי לניו שפיכות. כ"ה דלדרבה מקבלי טומאה מהם. ע"י פ"ד מ"ה ע"ה שפלו עליהם משקין יורדו עליהם מי נשמים אס רבו טהורים. הו"ה"ה אפילו שרדו עליהם נשמים אע"פ שרבו טמאים והוא מנזר כדברי :

(*)

מדיב הגאון הגדול מהור"ר ירוחם יהודה ליב פערלמאן ז"ל הנודע בשם, הגדול דינסק'ק

מסכת נגעים

פרק ז מ"ד ההלכות מביא להם ראיות. עיין בחו"ס דתמוה לראייתו הוא על כל ראה וילף להק שראה ונראה לנכארה תמוה ראיתו מעד שלא בא ליד קה דעבור. דשאני הים ללא לריך לטהרת קה משא"כ בהסגר דזעי קה לטהרו. אמר דייק משימא מדהנה לאחר החלטו דאיכא חרתי דראה הכהן כבר ונס לריך קה לטהרו מכלל דבלא בא לכהן שלא ראה אף אם היה לריך קה לטהרו נמי היה טבור וז"ל כיון דדחיקא דסיפא דוקא דאיכא חרתי מכלל דאף בראה כל שאין לריך קה לטהרו נמי טבור מדהוין דדוקא דאיכא חרתי שמה לכבר ראה וריך לכהן. אבל חדה טבור. דמי היכי דנחשד ראית קה אף דלריך לכהן טבור ה"ל בחשד אירך דהייט דראה הכהן אמוס אף לריך לכהן נמי טבור דחרתי זעין דוקא. וז"ל לכהן המיתה התו"ס. ומענה נראה בתוך הסגר כשראה הכהן וקודם החלטו ק"ל דאיכא חרתי ראית הכהן ונס לריך לכהן בכה"ל כיון כלאחר החלטו. וזוה נתייבכו דברי החוס' בצמורה (ג"ד ב') ד"ה מקמייתא עיי"ש דהרט כגון שלא היה אלא מורע מוכרז לנכארה תמוה דהא מבוזר כאן דמתוך הסגר טבור. ולהל"ל א"ש דכוונת החוס' דעירי בכה"ל דאיכא חרתי וחינו תוך הסגר כשראה הכהן וקודם החלטו ק"ל דהוי לנאחר החלטו וטמא וכנ"ל וז"ל :

מסכת פרה

פרק יב מ"י הכל כשרים להזות. לאחזוי על. ועיין בחו"ס ספרים שמהו אחיו מחמת מילה. והוא מפרש"י בערכין. ולא ידעתי למאי לריך רש"י לרקדק מהו מחמת מילה ולא פירש אשילו מומר לערלות. דבשלמא כספס ספר דהל"ל הו"ל נכר. וכן ב"מ או רבואה אבל ק"ל או רבואה בסיפן. אם לא דעימא דס"ל לבלגה דמומר לר"א כיו מומר לכל התורה כר"מ. [ואף לפי"ז אינו מיוסב דאף מומר לכל התורה מנ"ל דפסול לזאה הא אעפ"י שחטא יטרול הוא]. וז"ל דאין לא קיי"ל הכי מלמכשרין שחיטתו :

מסכת מטרות

פרק ז ב ג טמא מת שחטט כו'. ברמב"ם (פ"ט משו"א ה"ב) אייהא וכן עמא מת שחטט זיתים וענבים שחטטו אם היו כבינה הרי המסקין היוצאין מהן מהורין כו' שמשקה כמספק דאובל וכלאו הוא גוף אחד. וכתיב שם הכ"מ להביא דל"ל וכלאו הוא גוף אחד. ולכאורה בשטוס נראה ודאי דהדין עס הכ"מ כמובן להעניין בנת' פסחים (ג"ג ב'). ומכאן ז' לכאורה מבוזר לדבריו להדיח ברמב"ם גופיה (פ"ו מאיסורי מוצה ה"ו) זיתים וענבים שנטמאו דורכן פחות מכבינה והמסקין היוצאין מהן כשרים להכניס בהם משקה מוסקף הוא בלאו כלאו אינו מנוסו. א"כ מבוזר להדיח כהנהגה הכ"מ. אמנם לאחר העיון נראה לקיים הובחא שפנינו ואינו סותרין לדבריו נאיסורי מוצה הנ"ל וכן אחד על מקומו יבוא בשלום כל חד וחד לפי ענינו וכאשר יבואר בס"ד. הנה בשיטת הרמב"ם יש לתמוה דכיון דמוסק דריש פ"ד משו"א) דלובל מקבל פומחא בלא שיהא מן התורה א"כ איך יפרש הא דפסחים (פ"ד ב') דייק מנותני' דכאן דמשקין מפקד פקדי דאי מבלע זליעי אמאי סותרין ומטייב הכא זענבים שלא הוכשרו עסקין לאימת מתכשרי לפי שחטט להו וכי שחטט להו ליהא לשיטורא. ע"כ כמ"ם החוס' דיש חילוק בין פומחא להכשר. דאעפ"י דמקבל פומחא בלא שיהא מ"מ הכשר אינו מקבל מן התורה פחות מכשיטור. וא"כ היה לו להרמב"ם להביא זה לענין הכשר. ואין לדברו של הרמב"ם להשמיט דין התבואה בנתו להדיח בלא טעם. ע"כ נראה לי להרמב"ם לא קשה כלל מהאי נמי' ואי"ל למה שחידשו החוס' לחלק בין פומחא להכשר רק דנס הכשר מקבל בלא שיהא וסוגיא זו ביאור אחר יש לו. והוא דהנה עליו במשע"א נבי דקראו וחררו ונימוחו וספלו הר"ש והרא"ש. דהר"ש הוכיח מפסחים (טז) דלאובל שנטעא משקה לא שקעה ממנו פומחאו הראשונה. והרא"ש דחה זה וס"ל דלאובל שנטעא למשקה הופקע ממנו פומחאו הראשונה לגמרי. והנה בדברי הרמב"ם (פ"ט משו"א ה"ב) מבוזר להעניין דדעתו כדעת הרא"ש דלאובל שנטעא למשקה הופקע ופרחה ממנו הסומחה הקודמת דפנים הדשות בלא לכהן. ולבחר האי דינא דקראו וחררו ונימוחו דשהנהגה למשקה לטהר כתב האי דינא דוק שמה מת כו'. וספור השכיל לפרש לשיטתו האי דקאמר בנמי' פסחים (טז) דמשקין מפקד פקדי היינו להמשקים הם מוספקים בנזף האובל דהם גוף אובל כתיב ובלאמת נטמאו עס הענין פומחא א גילין דנזף אחד הם חמסס הרמב"ם דהוא כשיטת הרא"ש הנ"ל דמפקד פקדי היינו בנזף האובל היינו מה שנטעא עתה משקה הם מוקדם אובל ומופקדים היו בנזפו ונזף אחד הם א"כ נראה מאובל משקה וטבור מוטמאחו הראשונה. וכן מבוזר מסידור לשון הובב של הרמב"ם

דסידור האי דינא דוק שמה מה לבחר האי דינא דחררו ונימוחו ונס כתיב בלשון וכן מטוס דחררו ונימוחו כתיב עמח מישך טייבי. א"כ מבוזר דנירסחונו גוף אחד הוה היא הנירסחא הנכונה. והוא פי' כגון מאד. ומענה מבוזר נ"כ דאינו סותר לדבריו בראיסורי מוצה דלחם כתב וכלאו אינו מנוסו. דכל חד וחד לפי מקומו דלחם שלא ביאר הדין מוקדם דלאובל שנטעא משקה פקעה הסומחה והולך לבאר ביאור זה בלשון זה וכלאו אינו מנוסו כוונתו לענין דהמשקה כמוסקף בלאובל וכולל ממש היה ועתה פקעה למשקה אמריקן דפנים חדשות בלא לכהן וכלאו אינו מנוסו הקודם רק פנים חדשות וכלאו נחטוה עתה דבר חדש יז מאין. וז"ל כוונתו לענין הדין ולא לענין המעשה והפעולה ולענין זה הוא מנוסו ממש דמופקד היה בנזף האובל ממש דלא פי' דבר נפרד מנזף האובל והי' מוקדם גוף אובל אף לאחר שנטעא מהו ונטעא משקה חשבינן ל' פנים חדשות וכלאו אינו מנוסו רק בנזף חדשה וכלאו. משא"כ בסומחא לכהן לענין דאינו דינא חדש יז מאין וכלאו אינו מנוסו מהו ונטעא משקה אובל פקע ממנו פומחאו הראשונה שוב לא הולך אחר לבאר לענין דינא רק לבאר גוף הדבר אף הוא ובהנן וכן עמא מה כו' שהמשקה כמוסקף האובל ונזף אחד ממש חשיבו ומימלאו ידעין עמחא דליחא ליה הדין מוקדם למאובל שנטעא משקה פקע פומחאו הקודמה. וא"כ בלא מקום וקודם מהנ"ל כתב הרמב"ם בלשון זה הובב הלשון הנאמר לפי מקומו על כוונת מההלפטה וכנ"ל. וכ"ל נראה ברור ואמת בס"ד. ומימלאו כיון דהפי' מפקד פקדי היינו בנזף האובל ממש ונזף אחד הן. ומימלאו מובן דלבר חסדל דס"ל בפסחים שם דמשקין מבלע זליעי היינו דאינו האובל ממש רק דמובלע בלאובל אינונו גוף אחד עס האובל רק דבר נפרד הוא ממנו ובלוע בתוכו וא"כ שם משקה עליו נכ כשהם בפנים ואינם משתנים לדבר חדש כשנכחו. והוא ממש כמ"ם הרא"ש לעיל במשע"א. [אמנם אף דשם משקה עליו חש"ה אין עליו הורת משקה רק הורת אובל (ולא גיע שטק בפנים משא דשבת דף קמ"ה) ופסקין הכי בנז"ח (פי' ד"ה) דחישא דהם לתוך הקדירה דמשקה הנה לאובל כלאובל. ולא חשיב הא דשם משקין עליו רק לענין דלא חשבינן ליה אח"כ לדבר חדש ולפנים חדשות כשנכחו. דהל"ל מאי זמני עס בפסחים זענבים שלא הוכשרו ע"פ ידעמחו המשקה דבליעי בפנים דל"כ הכשר בנזיעת הפומחא בנזף מוסב שומר אלא ע"כ ז"ל דאין עליו הורת משקה רק הורת אובל ולא חשיב הא דשם משקה עליו רק לגבי הייה דבר חדש ופנים חדשות אח"כ כשנכחו]. וא"כ משהו לפי"ז כיון דהוא דבר נפרד מהאובל שוב י"ל דאינו מוטמא בנזיעת הפומחא להאובל שמתוך מהסומחה גופי' כיון דהוא דבר נפרד ואינו מתמחו רק חמתה נטעא בלאובל שנטמא דהוי כמי ארכין הגועים זכ"ו דמובין בזה ראשון וסני. וא"כ לפי"ז יתייבש בפסחים הא דקאמר בענינים שלא הוכשרו לאימת מהכשרי לבי שחטט להו ואי מוטמאוח הענבים ואינם יבוליס עוד לפמא להמסקין שמתוך וכן להמסקין הכלועים בפנים דהם אובל נפרד וכנ"ל ממש דליחא שיעור כבינה לפמא ואח"כ. [ויחא דאינן מתמחין המסקין הכלועים בפנים בנזיעת הפומחא לתוך מנזף הפומחא שמוס שומר. י"ל דכיון שהשחיל כשהם שוב אינונו מתמחא מוסב שומר דלא ניחא לי' בשיטתו דלדברא רואה שיהא לתוך. והוי דומיא דגורר ננת דאין לו ידות משום דלא ניחא לי' בנזף. ולפי"ז פי' הרמב"ם ממש בדין ממה שפירש בפסחים שם. דלפירש"י מפקד פקדי היינו בתוך האובל כל בפנים והוא דבר נפרד דמבלע זליעי היינו מבלע זליעי דהוא עס האובל. והל"ל ממש הדברים בדין דמפקד פקדי ממש דהוא האובל ממש מה שהוא עתה אובל מוסקף אלו בכה שיוכל להתחיות מלחו משקה ומבלע זליעי היינו שהוא דבר נפרד ושם משקה עליו רק דבלוע בלאובל ומ"מ אין עליו תחת משקה רק תחת אובל וכנ"ל. ואח"כ הסוגיא כפזור ופרה לשיטתו ומייבש בנז"ח כשהוא כפתחו של אולם קו' הוסי' לשיטתו זע"הי"ח. ולשיטת הרמב"ם הנ"ל יתייבש נמי מאי דהוי ק"ל לכאורה למאי דפסקין דמשקין מפקד פקדי ואח"כ חייב בפסחים. וזה שחזר למה דאמר שנת (ק"ג ב') (וכרובות ה' ב') דאי דם מפקד פקדי פטור. ומלחתי בספר אור"ח שפירח נבי על י"ד פי' י"ח וישתקפה לו גלון אחד קו' הנ"ל ותו' בפי' הנ"ל מוכרח דבסופת הוא דבר חדש דמתחלה נקרא ע"ש האובל והשתא עס בפ"ט משקה משא"כ בהם דנס מעיקרא דם שמי' יע"ש. אמנם לפי מה שנתבאר בפי' הרמב"ם הנ"ל מתייבש ברובא דההיא דמפקד פקדי דכרובות אין פירושו כההיא דפסחים דההיא דמפקד פקדי היינו שמופקד בנזף האובל בנזף האובל ממש מוסקף אלו בכה שיוכל להתחיות מלחו משקה. והוא עוד בזהר מבלע זליעי וכנ"ל דהוא גוף אובל ממש ומבלע זליעי בלאובל. משא"כ בזה דכרובות דהפי' דמפקד פקדי היינו דמפקד פקדי כהם בתוך הכלי [ועס אף לפי' הרמב"ם הפי' דמפקד פקדי כעין דפירש"י הוה דפסחים]. וא"כ נק"מ כמובן ואח"כ ברובא. ואין לתמוה דבלשון שוב והפי' משהנה דמנינו כזה כמה פעמים למורנל בסיגית הש"ס. וכן הוא ברש"י וברוח' בנמ"ד ועי"ז ב"ם ה"לכא להר"כ מדה ב' דתבב בפרטות כמ"ל כה"ל ובהא גופי' בלישנא מבלע זליעי מחלקי החוס' עירובין (מ"א א') בין מבלע זליעי דהכא ודהתם. ואחזי שפיר הכיב הכל על כיון כשיעמחא דממחא ומקום הכינוי על בשרת

שם יתברך :

מסכת מבויל יום

פרק א מ"א תו"ס ד"ה המכנס . כתב שלח פי' דע"ה הטעם דנבי חלות לא הוי חיבור לבי' ככל השומות . המה שפיר מפורש הטעם לפי שכנים ע"מ להפריש וביחוד שם המחילה יגלוש העיסות ס"ה בפ"ע והפריש חלה מכל"ה פ"ע ומכ"ה לפי' הר"ה דמיירי דבין שמקבץ תלות מהרבה בע"כ מיתקן במ"ה כו' ע"ה שכתב ג"כ הטעם לפי שכנים ע"מ להפריש כו' ע"ה : שם וקולית של מים המחוללת כו' . עיי' תפארת ישראל אות י"א הקצה הוא במים לא שייר תרומה כו' לא זכר מ"ה המ"ה בפי"ה מקולותיה מחברות בנתחם כו' תרומה כו' הוצא בפי' הר"ה ע"ה רק על הרע"כ תאבד ושייר שכתב שלח נפסל המים כו' ע"ה ומה שהקשה בשם הר"ה ע"ה מחולין ק"ה לזין המים חיבור . לדידי אפי' דעס מיירי בנת וביביל וסרן דע"ה ביה או אחר אפי' כ"ה שאיירי' און להס שיפור כדאי' באלות ס"כ מ"ו ע"ה או שיפור ופי מוח שבפנים מעלה ארוכה מנחון חציב אבר אלף חי מקקק דהייב יבב כפירט"ה סס חו לא מעלה ארוכה ולא חציב אבר ובענין שיפור תש"ה יקביל און לא יקביל לא לבד בנת דעומאה בפי' אפי' לא יקביל אלף חלה שהטעם שיפור ובענין לא פ"ה או שומאה והע"ה הוא שומר ומכנים שומאה למוח ומיירי בניקבה דאל"כ און שומר בשומאה כמ"ה רש"י חולין ע"ה במתנה ד"ה נבלה ע"ה מיהו בע"ה דקלוג שומאהו לא משמח המוח לבי' ולב"ה אפי' בע"ה הוי חיבור : שם בתו"ס ד"ה רבי יהודה כתב דלודא לא תמיסה המ"ה על הוי"ה למה פסק כר"ה נגד הת"ק כו' לפי שסובר דר"ה דע"ה חזר רק ממשה מה שחיסר ת"ק ומה"ה גם הרע"כ לא כתב הלכה כמת"ה כו' לפע"ד יס לומר דלת"ק לא פליגי ב"ה ובי"ה בשל אורו דלא הוי חיבור לדיה אפי' לבי' ודאי ר"ה לממר דפליגי בשל אורו ודאי חיבור לבי' ופי קשיא לך וכי ר"ה פתח דבי' אפי' לאשמע"ה יס לומר דל"מ גם בבי' דאי ימח דגם כ"ה מודי דלא הוי חיבור א"כ גם לבי' לא הוי חיבור לבי' בשאר שומאות כיון דאפי' לבי' לא הוי חיבור אפי' חיבור לבי' אפי' בבי' הוי לבי' חיבור לכה"ה בשאר שומאות וא"כ כשפסק המי"ה בשל אורו לא הוי חיבור יס לומר דפסק כתי"ק . ומו יכריחו לומר דלת"ק בשל אורו גם לבי' לא הוי חיבור . הלא יס לומר כמ"ה מאל"כ מ"כ דפליגי ת"ק ור"ה אלוהי דעפ"הו וכו' כפי רע"כ ע"ה ח"ה הלכה כר"ה . אלף ברישא כיון דלא מפורש בנת"ה מה שה"ה ל"מ בייביל לבי' דכ"ה מ"ה השמים הרע"כ פסק הלכה . מ"ה והחריחר יחר מכלאבב כו' כתב תו"ס ד"ה יתר דקשיא רישא לבי' כו' ע"ה כתב תפ"ה אות כ"ה דבאבב הוא כיחד מאוס דלחם פשיגי והוי ככל"ה שיש בו גומות דלא לאתחם תמנה וכו' רח"ה למיח' לוקול' מה"ה אדרבא נימח גם כ"ה חזר ממשח דילמח הוא פחות מכלאבב ולא מיזי דמאוס א"ה ללמ"ה נאמר דילמח יס בו שיפיר שמקילין בו להקל אפי' און בו שיפור כי רק לחומר אחר' הוי מיהו המי"ה פירש בנת"ה תחורר הרע"כ ובמ"ה פי' תחורר דבר הניתן לסימן ע"ה . וכוה יתי' מותרן קושית חור"ה היל' שהביר לסימן חור' הוי יתר למרח"ה פי' הוא יתר מכלאבב : מ"ה השעורה והכוסות בזמן שאינם קלופים כו' עיי' תו"ס ד"ה הקצה על הר"ה שגמל ממנו נתי' מנחות דף ע"ה ע"כ דמשי' הא בלחות הא ביבשות כו' ע"ה הנה המי"ה בפי"ה מפרש מתני' לענין קבלת שומאה מאוס דלאו אוכל הוא גם הר"ה כתב שמכרח לפרש הוי מכה בנת קשיות ע"ה להקשות אפי' כפרש דמיירי לענין שומר ע"ה ובפי' הר"ה בשם הר"ה מנחם פי' דמיירי לענין חיבור שנתחבר לשאר אוכל דומיא דזרור לפיל כו' ע"ה . גם מהר"ם שבת"ה מפרש מתני' לענין חיבור ע"ה ופי' הכי קשיא סוגיא מנחות ע"ה דמיירי' שיעתא לרבה מברייתא ולמה לא מייתי משמתי' . ע"ה דמי' אברייתא דמיירי' דמי' דבי רבי א"ה מו"ה און כו' למה דברייתא מיירי' דמי' ודני ר"ה מייירי בשאר שומאות כחמשים דר"ה דמתני' דמי' קי"ל . מכל' מוכח שהפ"ה בנת"ה כהמי"ה והר"ה והרע"כ שפירשו דמתני' מיירי לענין קבלת שומאה . א"כ איו ענין לך דמנחות כולל דמיירי לענין לירושא לשאר אוכלין ואפי' כתב על הר"ה שגמל ממנו גמ' מנחות הל"ה פירט"ה ע"ה שם ריבשות לא מפרשו מאוס דלאו שומר הוא דמיפרי' או דלא חויל הקול' כו' ע"ה דהתם בדינא דלירוייהא מיירי' דשומר דלירוייהא מ"ה און לתק' בין סב"ה לשאר שומאות להרץ ביה רומיא דברייתא אהדדי דלא סבול יוס . נתי' דלירוייהא וכמ"ה הר"ה ע"ה מה"ה הלא מיירי בקבלת שומאה דשאר שומאות מדרכין כמ"ה הר"ה ע"ה גם המי"ה בחיבור ה' ס"ה פי' ה"ה כתב בוה"ל ועוד הקול' שבבול יוס שם אוכלין שסם מיוחדים ללחם ומשמתי' בכל השומות ומהורין בפ"ה ואלו הם השעורה והכוסות בזמן שאינן קלופין כו' ע"ה ופי' דמנחות הנהיב ב"ה ס"ה א"כ ויולק כתי' גמ' ה"ה רק ע"ה ה"ה שפיר ממ"ה רש"י דלחות ע"ה הוי שומר דרכי כו' ע"ה המי"ה סובר ריבשות ע"ה הוי שומר כו' לפי עין דר"ה להוילא לריעם כו' ע"ה . וכוה נדחם מ"ה תו"ס דלתק' דמתני' ע"כ אורי' בלחם דמי' יבישה אחי' שמאי' בא"ה לרבין כו' הא קליפה גופה לא חויל לאכילה ביבש והוא מפסקת שיה אונה קשיא לפ"ה הר"ה דרבין מחמרי מדרבין שיתסמח בשאר שומאות ומה שפסתי' תו"ס מפרש"ה מנחות ע"ה . הנה רש"י גופי' ע"ה כתב דלשון ע"ה לא נסרי' ל' דמי' אויפת ע"ה בשומר אי ראו לאכילה או לא אלא השיק' כלשון ראשון דמיפרי' ונפלה כו' לפ"ה יס לומר אישכא וכשית המי"ה לחה הקליפה מפסקת יבישה דמיפרי' לא מיפסקא ולדברי תו"ס יתקור ר"ה דמתני' על תנא דבי ר"ה דהתם דמיירי ג"כ בלחם ובאמת און חילוק על תנא דבי ר"ה ה"ה . מכל' לא מוכח דלא כותו"ס שבת' דמתני' דהכא ובוה"ל דמנחות עולם נקט אחר דליהא ומה"ה אפי' לעיל בס"ד . ומה דלוח' בנת"ה ר' יהודה אומר אף אסורים שחורים כתב שפ"ה אות ל"כ דקליסאן לא חוי משי' סר"ה' כו"כוי'ם בקערה שבת דף ע"ה ב' זה אינו לפי מהר"ם שם ה"ה אות גמ"ד פי' הוי דמתני' מיירי בקליפה החלוטה הסושרת דלא חוי לאכילה כולל ראו פי' הקערה בל"ה לא דמי לתת דפסקי' ע"ה כתי"ד ר' יהודה אפי' בקליפי ע"ה שמתבולות עמה ג"כ לא תפרשי לנדרונת' ע"ה ואלו הכא פסקי' דלא כרבי יהודה בלשונות השחורים אלא כתי"ק דלא חציב ל' מאוס לשמתי' ככל השומאות ומה דל' בנת"ה תיאה וחילתי' ופי' מהר"ם דמיירי ג"כ שאינה קלופה

פי' מזה ראו' ג"כ דמתני' לא הוי כברייתא למנחות ה"ה דלא לא חשבינא לבי' פי"ה : מ"ה תו"ס ד"ה פה"ה הקשה על הרע"כ שכתב אפי' של תרומה שפיר דלא כו"ה פירקי' מיירי בתרומה כו' ע"ה . לפע"ד יס ליישב מאוס דמתני' הוי חסיה ושעור' דהוי תרומה דלירוייהא ותי' ג"כ חליות ותיאה דהוי תרומה דרבין ופי' חמייה לחמייה דלפרי' שחורים בפ"ה קאי ר"ה א"ה חזיאה כו' דשמך לכו אלף רישא שמתי' גם בפ"ה לרבין לוח כתב הרע"כ אפי' ע"ה אפי' חלה תרומה לכלול כולל . שר יס לומר מאוס דר' מתני' לא שייכא בסדי' הוי דלעיל דלירוי' לענין חיבור . ופי' מיירי בקבלת שומאה מאוס דלאו אוכלא ניכא לשיפת המי"ה והר"ה והרע"כ וכמ"ה לעיל מ"ה כתב על מה דלארי רבין שחורים בפ"ה זה ע"כ מיירי בתרומה . אלף שמתי' ככל השומאות מיירי הכא לענין דהוי אוכל ודאי ענין בפ"ה ע"ה ולא תי"ה הכא רק מאוס ע"ה :

פרק ב ס"א ת"ה אות י"ן כתב בוה"ל אלף בנת לא גזרי רק על דמו ולא על שאר משמיות . תמנה כל דמי כהדרי' כתב בנת בפ"ה זה רביעי' דס מת עיי' תו"ס ד"ה בין קלין כו' שבת' ג"כ הנתי' חולין דף ס"ה וכתיב כו"ה דמיו כהדי' כתיב כו' ע"ה : מ"ה שמן ע"ה ע"ה י"ן ונגע עבול יוס בשמן לא פל' אלף שמן בלבד ריב"כ אומר שיהס חיבור זל"ה מייתי לה הנתי' שבת דף ה' ע"כ לדייק מזה דשמן ע"ה י"ן סיינו הנתי' לא לריב"כ אלף לרבין לוח היינו הנתי' כו' ע"ה . וקשה הא פליגי ג"כ בקיפא ובשר לרבין לא הוי חיבור ולריב"כ חיבור ובתוספתא איתא בשם רי"ה במו של ריב"כ דבי' וכו' פליגי חיבור כו' ע"ה . והרי בכל הוי דפי"ה לא שייר לומר לאו היינו הנתי' כמו חמיטה ע"ה חמיטה וחלת וכברות ומקלות וק"ה שפ"ה המים וריחית גריסין ש"ה כו' ע"ה ועיי' ס"ג מ"כ וע"ה בתוד"ה ריב"כ ח"ה מדנקט סב"ה ולא נקט שני משמע דשמן חציב משק דמי' דהתא ממנה שמקין לסיוף תחילה כו' ע"ה . וכתיב בגמ' מלכוד כתיב אפי' זל' מה דליינו החו"ה ע"ה ריב"כ מאוס דמתני' ה' כתיב לשון דברי ריב"כ קודם דברי ח"ה כמו בפ"ה מ"ה כו' ע"ה מה הוכיחו החו"ה דשמן חציב משק מאוס שני אחר אפי' לרבין נפסל גם כיון לפי שהשמן נעשה ראשון כו' עיי' תוספתא שמתקדים דברי ריב"כ לברי' ביה . ובפי' סב"ה כריב"כ וכו' כרבין ע"ה . לפי"ה א"ה בפשיטות מאוס דר"ה סב"ה דפטרות מ"ה סב"ה תחלה לעולם . פי' אפי' קרס לא כמו רוטב וגריסין שאם קרסו הוי סיינים וחמשים מוסיפין דבש ור"ה שוריי אומר י"ן עיי' מנחות ר' ל"ה ע"ה א"כ יס לומר דתי"ק דמתני' היינו ר"ה ככל פ"ה משם מ"ה ליינו החו"ה ע"ה ריב"כ לוכיח דלי' ע"ה סב"ה דשמן חציב משק ונקט עבול יוס שם סב"ה ריב"כ דבש"ה שיהס רק פטילים השמן והי"ן אלף ע"ה אחר פי' השמן ראשון וגם הי"ן מאוס כל הסוס' אה"ה ממנה . מקי' להיות תחילה ע"ה בנת' חוד"ה אומת אוכחת ה"ה דכל מיני דהוי חיבור בע"ה שייך ביה חיבור מפני' גישה או ניכסה או מאוס דנאכל עמו וכל יוס שייך בדברים יבישים וכן לקמן מ"ה בנתי' שבלה י"ן פליגי בין ריב"כ וריב"כ כולה חיבור לפי שבלה הוי אלף חלה שכן שאינו מתערב בשם משק און י"ה חיבור ליי' מזה הוכיח ה"ה דשבר גם גבי שבת דהיינו הנתי' . ולרבין ל"כ לבקש ע"ה דמסב'ה הוי דלאו היינו הנתי' : מ"ה תו"ס ד"ה עמאה הקשה דה"ל למינתי פטילה כו' ע"ה . לפע"ד יס לומר ע"ה החילוק שיה בין י"ן סב"ה לפומאה דבמ"ה ע"ה דף פ"ה מה מיי' ח"ה מ"ה אדרב פ"ה אחר רב יומר דר"ה סב"ה כר' יהודה דמתני' מ"ה כל דלהי' ברא אסיר ואידך שרי כו' ע"ה . ומע"ה להמיי' ה' מ"ה פי"ב ס"ה פסק כר' פ"ה ע"ה ואלו בנת"ה פסק כרבין כר' בפ"ה מה' מ"ה ה"ה ע"ה . וב"ה י"ן מנתי' שכבר קדמי' הכ"ה בקיפא זו ע"ה כה"ה ותיקן בשם ה"ה אפי' שיש לתקן בין י"ן אלף שומאה הוי חיבור ספי' כו' ע"ה . לפ"ה יס לומר הנס דמתני' מיירי בפ"ה אפי' נקט לשון שומאה מאוס דרין זה טהב בשומאה דוקא ולא בשיפור לגבי מ"ה . ואיירי דנקט ח"ה סמאה נקט מני ר"ה הוי לישא גבי משיה ומה שתיקן תפ"ה אות כ' כמו בפ"ה מ"כ סמאה כפי' כו' . לפע"ד לא דמי דעס מסיים אוכל ככל השומאות מ"ה פי' לישא דשומאה : מ"ה תפ"ה אות מ"ו חזר דמיירי שאין נקבב כשיפור לפרש הכתיב כו' ע"ה זה רק לשיטת ראב"ד שבת' ה"ה חז"ה ד"ה ביבשות דמיירי בשומאה החבי' עמאה אלף לפ"ה הוא גופי' אות מ"ה כ"ה רע"כ דמיירי בשומאה החבי' לא כ"ה מדי' ביה ומכ"ה הוי תמא דמיירי שמנחת בלחם המז' ואינה מוקפת ל"ה בקיפא אבטעו' כמו שכתב הר"ב ע"ה :

פרק ג ס"א תו"ס אות ג' כתב דרבי לשיטתו דשבר שאין חילוק בין ספי' לשאר שומאות מוכרח לשיטת הכא בדר"ה אפי' לחוח גדול והקטן עולה עמו ה"ה כמשהו כו' עיי' חולין קל"ו ב' ק"ה א' ח"ה אוקימתי טובה בניה דפליגי שם ר"ה ור"ה רבה ור"ה ור"ה אפי' רב' אפי' מלבד אוקימתי דלחי' ורבי יוחנן דשוקמי תרווייהו דפליגי בלוחו בקטן ואין גדול עולה עמו . ומילתא דרבי דאמר א' סב"ה ופי' ע"ה בשמח' איתמר ולאו אפי' מתני' דוקא איפשר דקאי אפי' דפי"ה מ"ה מ"כ מ"ה ד"ה ע"ה והמיי' ה' ס"ה פי"ב ה"ה כתב אוקימתי דרבה דפליגי אי בהמה נעשית יד לאבר ע"ה : מ"ה טהור שגם מן האוכל ונפל על גבדיו ועל כרר של תרומה ספור . ה' אוכל יזחיס פאושט ותמרים רעבות כל שהוא רואה למון את גרעיניה ונפל על רואה למון את גרעיניה ונפל על גבדיו ועל כרר של תרומה ספור אחר ספור ואחד ע"ה בל' אלו ואלו שפאין בפ"ה שמשקין של עמא מכאריין לרעו' ושלל לרעו' וחמשים חרימין און ע"ה ע"ה המשה' . ר"ה ר"כ ברישא דרישא' על שפ"ה על גבדיו לא יחיה ל' ובמיתעו'ה ונסוי'ה נראה דלא גרים רע"כ על גבדיו ומפרש מתני' דהבשר וה"ה מפרש מתני' גבי שומאה ומתני' כרבי יהודה דלגום שילחי' ס"ה כו' ע"ה . לפי הכתי' דעס מיירי ברק' סמ"ה י"ן עדין מיזי רק לעמא כהויה כיון אז דהכליה נכחה אלף הכא סב"ה י"ה משיו מ"ה דשבר ר' יהודה הוי אדרבא יתק' סב"ה דמתני' כרבי יוס' למשמה שם בהיפך דפירי את הרקע שפשו' מ"ה אילו לא נפל על גבדיו ה' ממנה ומשיר הכרר כאחד רק מאוס דלא יחיה ל' לפי שכלל על

פירוש המשניות

להגשר הנחל רבינו משה בר מיימון זל. אשר
הועתק מערבי לעברי. ע"י החכם הכולל ר' יודא
אבן תבון. ובנו מודר"ש זל. ועוד אחרים בהסכמת
הרשב"א זל.

פירוש המשניות

מקואות

לדרמב"ם

פרק ראשון

א אמר קטן המימים הם ששה מדריגות כל קטן מהם ית לו מדריגה מן העשרה והאחד יותר גדולה מן הכניס אשר למטה הימים והסמיל בזכרון הקפת מדריגה והוא שאין המים מקובצים נחים שוקטים ולא שיבה שולובין והם אשר יקראו מי גבאים ולא ידעו באלה המימות מ' סאה אלא סמות מזה ואפי' סאה אחת הנה אלו המימות אשר בזה הגבא יעמלו כמו שימלאו שאר המשקין אשר בכלים יעמלו ואחרי העמלם כמו שימלאו משקין הסמלים אלא כדבר אחד וזה שמשקין סמלים אשר בכלים יעמלו ברטון ועלול ברטון כמו שימלאו ואלה מי הגבאים לא יעמלו האוכלין אלא לרזון וזוהו תהלהף המשקין שבכלים ובעבור זה אשר שאר פתה מזה הגבא אים עמל ואיש קטור הנה הטהור נקמח בשחייתו מבקין סמלים לפי שאלה המים נעמלו ביד הסמל בעם שחייתו וכן אם שאר מזה הגבא בכלי טהור נעמל כמו שדעת המשקין סמלים יעמלו הכלים ולא נעל באלה המים ככר של תרומה אחרי הסמל המים בשחיית הסמל מהם הגס לא יעמל להיותו נושל בלי כוונה ואם רחצה באלה המים אשר היה הסמלנו בזה כוונה הנה נקמח הככר כי הוא נגע במשקין סמלים ובחוספתת מפי מה אמרו ולא לא הדיח טהור שאין המים שבגבא עלולין לקבל סומלם עד כיתלשו ונפתי מה אמרו אם הדיח סמל הוככרו המים בנידו ונעמלו [א"ל ונעמלו הככר] הככר ר"ל המים אשר נדדו נחלשו ועצו מוכרם לקבל סומלם והוא יעמל מפני שהמים כבר הניעו בגדר מה מן הסומלם וזהו נעמל הככר : ב כבר ידעת שכלי סמל יעמל ואלה המשקין יעמלו כלים טהורים וכבר בזה זאל ההלכה להודיענו שאלה המים כמו שימלאו מחדם סמל מן יעמלו מכלים סמלים זאל סקומלם בפני ענמו : ג הודיענו ג' שימלאו אלה המים אשר אין בהם ארבעים סאה במשקין סמלן אם נעלו בהם כמו שימלאו באלה סמל ובכלים סמלים ושיקר אחד מקובל עמלם במשקין סמלן סמלן לרזון ועלול לרזון עד אלה המים שבקרקע כמו שביארנו ויאמר ר"ל אחר שימלאו אלה המים חמנם יהיו במשקין סמלן אשר יעמלו לרזון ועלול לרזון ויעצו מי הגבא כולן מן יעמלו לרזון ועלול לרזון ולכן צ"ח הדיח וצ"ח שלל הדיח סמל ובחוספתת נמן סמל למאמרו ר"ל כשחמר שאני חומר [ע' מ"ס] לטוף שפיסת המים סמלים בוגעים בככר וחכמים יעצו סגרתם ויאמרו שאלה המים אשר בקרקע לא יעמלו אלא לרזון ויהיו הסמלים כמו שיהי' במשקין או בולקס ואין הלכה כר"ש : ד הודיענו בואם ההלכה שאלה מי הגבאים כמו שלל יעמלו אלא בכוונה מן לא יעמלו אלא לדעת ולכן אם נעל בזה חפ' סמל אשר אין דבר יותר סמל ממנו או נח אים סמל בזה כוונה לטפור ולהלך לא יעמלו אלה המים ולא שיהי מהם

אחר זה לרם טהור הגס הוא טהור כמו שזכר ואחר אמר שזה הדין אשר זכר במי גבאים שהם לא יעמלו ולא יעמלו אלא לדעת מן הדין במי בורוח ומי שיחין ומי מערות ומי הסמלן אשר התקבצו מהם שיחרם ומהם שיפסח אם נפסקו אם המשיכה והוא אמרו שפסקו וכן מקוואות שאין בהם מ' סאה ובכלל כל מה שזכר שלא הי' לו זמן ומשיכה ולא יהיה בו מ' סאה ויהיה טהור ואפי' היו טהורים וארס על זה אמרו מי בורות כי שפסק הכל אחד ואמר אמר שבזמן הגשמים ארס הם כולם בחזקת טהרה ולא נאמר לך נעמלו בכלי סמל או באלה סמל או במשקין סמלים כי הגשמים ימשיכם ויזילו מים ויכיל מים אחרים ואם נפסקו הגשמים הנה כל מה שפיה מהם קרוב מן המדינה סמל כי אנטנו נאמר לך אדם סמל או כלי סמל נגע באלה המים ומה שהיה מאלה הגבאים ומה שדומה לכן רחוק מהעיר טהור לרוחם הפתח מהם עד שיחלשו סמלים להלך בדרכים וישונו בחזקת סומלם להעבדת השיירות עליהן וישארו ג"כ אלו הגבאים כולם בחזקת סומלם אחר הפסק המסר לאורך ימי הקץ עד שיטור המסר והחיל לרזון מה שיגיע מהם ממי המסר וישונו בחזקת טהרה . ואמר במבנה הגבא : ה כוונה יפסקו שיפסקו המים על פני הגבא ויגבר חולה לה ב"ש אומרים לר"ל שיהיה בגבא עמוק וירד בו ממי המסר יותר מן המים אשר היו בו וישונו גם כן חולה והמפל בזה כמו שהתבאר בתוספתא שיהיה הגבא מבינה כ' סאה יהיה בו מ' סאה ונעמל באלה סמל או בכלי סמל כפי מה שקדם ואמר ירד ממי המסר בזה הגבא עשר סאה כפי סגרת ביה הלל הנה נטבר לפי שרבו מי הגשמים וכפי סגרת ב"ש לא נטבר עד שימלאו ויגיע ל"ה סאה ואם היו בו טעם עשרה סאה שי גבולן ונעמלו כמו שקדם ואמר הניע בו סאה שי נשמים כפי סגרת ר"ש טהור לפי שפסקו מי הגשמים ונחפשו על הארץ על שפחה וכפי סגרת ב"ש לא ספר עדין בגבא אפי' שפסקו מי הגשמים לא רבו וכאשר הגלים מפסי אלה הגבאים בהסמלם ובסמלם ומי יהיו בחזקת טהרה וממי בחזקת סומלם ואף ישונו סהורין אחרי הסמלם החמיל בזכרון מה שיחלו לו זה פקדה המים ואמר שאלה מי הגבאים כשרין להלה ר"ל להסתמש בה כגשול החלם זולתו בלוקס ולרחוק כליו וכיוצא בזה ומותר ג"כ מאלה סמלים נסילת הדיח לדברים אשר יפסקו נסילת ידיים וכבר התבאר בשיי מחגיבה (דף יח) שנסילת ידיים לחולין ולתרומה ולתעשר ורו היא המדריגה הראשונה : ו זו היא מדריגה שניה וכבר התבאר גדולה על הראשון שאלה המים לא יעמלו לא באלה סמל ולא בכלי סמל ולא במשקין סמלן אפי' בכוונה שחומר להסתמש מהם במרומה מה שאין מן במי גבאלן ומה שדומה להם ואלה המים ג"כ אין בו ארבעים סאה וארס שחזינן : ז מעלה שלישיה שיהיו המים מוכוסין נקבצו בלי שאיבה ויהי בו מ' סאה הנה הוא כשר לתסר בו הסמלים ולקצר בו הכלים סמלים והוא אמרו מובלן ומענין

והגג כל מה שצדור ולא יאמר בו מים ולא מה שצדור בקרקע יאמר לו הן הקרקע והקו
 המים והקטל במקומם וישוה מקום: ויפקעו יודר מלאו מיהא דיקו העלם שלם הוסיף
 עלו קנה יתקע בו מלאו יתקעו יודר ורבי יהודה אומר שזוהו חס' ויאר עב העלם מה עד
 שאם נתקע בו קנה המדע לומר ימודו בו חס' המדוע יפה ולא יוכל לעמוד ואלו אלעזר
 קן דלעילא היה אומר וחס' ויאר עב מה כל עוד שהיה צדור שאם היטם עליו כדיל בבבלי
 יתקע מה הוא יודר כהם המקוה ור"א אומר חס' היה יודר עב העלם מה כל עוד שהיה
 צדור יתקע כפי הכלל לר הפה אשר היה אללל ויקראוהו חס' אשר בו ימודו ור"א אומר חס'
 היה יודר עב העלם מה כל עוד שיתקע בשטופתו אשר כפי הוד ויפוערה הקק קשרי אלעזר
 ימדד עם המקוה ור"א בר דקון אומר כל עוד שימדד בלוג וכבר ביארתי מדמו בלהריה טיאה
 והלכה כרבי יהושע ושלכס כרבי יהודה:

פרק שלישי

א קורמב"ם הוא מדה קטנה חלק מד' ומ' מלוג מכל משקל דרסה והיא מלי על צד
 הקריבו והמרי המלך לפסס סבול וחס' שכלל חלק מקוה שאריות עליהם מים
 כשרים עד ששבו י' פאה וי' פאה הלכה כרבי יהושע: ב מלאו ועוד כגון טהרה בו עשרים פאה
 והכריז עליהם עד ש' לזון שפוזרו היה הוא סבול ופוליו חסרו ויגד עליהן מים אחרים כשרים
 עד שלא יבאו הערוך על ל' פאה אשר נחלחלה לו טהרה ויגד עליהן מים אחרים כשרים
 והיה זה יודע כשר לו יעשה למעלה ממנו מקוה מ' פאה וכבר הודפדך שמים שפוזרו לל
 מלאו מקוה טהר בו מ' פאה יין המים אשר במקוה אשר בו מ' פאה ויין המים שנתוך
 יבדד וישוב הכל כשר ור"א מן עזריה אומר שזה הכור שפיל וחס' עשה מקוה למעלה ממנו
 ונקט עליו לפי שהוא כמו בני מקואות זה צדו זה אחד כשר ואחד סבול אלא כפי על
 המקוה העליון אשר עשה בצד המים עד שלא יגע אחד בלטה המים אללל מן הכור ולא יבא
 הכור סבול ויין הלכה כר"א מן עזריה: ג אם רחץ חרס בגדיו במקוה ואחר העלה הגד
 צדו היה שבו המים אשר בגדו מים שפוזרו מים שפוזרו מים שפוזרו מים שפוזרו מים שפוזרו
 עליו שבו עשו מחדש בעיקר מלאכתו ואם יזקק מהם במקוה יוד המים ממקומות רבים .
 ר"ע מביאר לפי שהוא אומר מיל אמרו עד שיהיה טהרה אחת ואחריו חמשים שפוזרו ממנה
 אמנם הוא שפלו אך שיהיה נעלמן ויין הלכה כר"ע: ד כבר ביארנו בברכות (דף כג)
 שבעל קרי אם היה אומר ור"א קרי לר"ע או הנריה או רחא קרי היה הוא יתקע לו מן
 הסהרים לעין הסהלים שימרוך על עניו ששע קבן זה פאה והוא יבדד קדס ל' ג"כ שהיה
 סבול אם נפלו על ראשו ועל רובו שלמה לזון מים שפוזרו שם פאה הקרומה ועוד יתבאר
 שבה זה באתרו ויין ור"א מן פאה מ' קצן אשר יבדד כשר יבדד כשר יבדד כשר יבדד כשר יבדד
 כפי מה שהיה לר"י או ר"ע לזון אשר ימלאו המיור למדועה שיהיה שפוזרו מ' כליס
 למדועה שיהיה כזה אחר זה ולא יבדד שפוזרו אחת מן עין שיהיה טהרה אחת ויין ויבדד
 ויהיה כדבעל קרי וימלאו הסבול ואם היו מלאוהו לצדוהו מן המערכין לל לטהר ולל לטהר
 ואחר אשר שהמקוה כל עוד שיתן לטהר בני המקוה וישלשן שך שיעור קרומה כל המדה
 מלעקר ל' לזון ומסלול המקוה:

פרק רביעי

א צנור' הוא גולה שקורין קנול' ונחמיה ארשים לך שדבר המטהר טהור הוא גולה שלם
 יפסול את המקוה וזה כמו שהמלאר בתוספתא באת הלהכה לזר שהקוה ולבסוף
 קבעו פוסל את המקוה קנול' ואח"כ חקרו אינו פוסל את המקוה וכבר התבאר בש"ס (ב"ק
 דף ע"ו) סבכו זה וזהו שהעיקר אללל שפוזרו דרבין ר"א שחוקק עשוי המים שפוזרו חמס
 הוא פוסל מדרבנן ולא נמסקרו את היה עומד כעין בקרקע ונראה וחס' עיקר בה גולה
 ולל יתספקו בהם את חקרו ולבסוף קבעו למדה אשר הביאו האילל יתעורר עליו עליו במלל
 שכל מה שיוצא עליו היה הוא שפוזר ולכן אמרו מורה כלי ולא שפוזרו כלי לפי ששט כלי הכול
 אך להיותו של עין שמוהו סבול ליתקע אשר אלללו וזהו שפוזרו כלי עליו מקבלין טומאה ואחר
 המים שבו המים שפוזרו וחס' שכה אללל פחה טהרה אשר יהיה המעיה בלי כוונה
 בהם הם מים שפוזרו ופוסל את המקוה וחס' היו אללל הכלים כלי אבנים אשר לל יקבעו
 טומאה כמו שהמלאר ואחריו כ"ס שפעה ששם אללל הכלים פחה הגולה אשר היא ידוע כלייקת
 עומד: וז"ל מוסקין בטובה וז"ל צדו שוכח חסו מיהא ובי"א לא גזרי זללל הגזירה וכבר ביארנו בש"ס בהסכת שבת כפ"ק (דף
 ע"ו) ואחריו הדיקן בשעת קפור העצירה דבני הכל אלל ואלו טמאין ראה לומר שוכח המטה הכל
 פוסל את המקוה בשעת קפור העצירה הכל אלל ואלו שפוזרו לפי שיהיה המטה רחב משפלו
 וכללו המלחמה שלא כדיל ארס פין שיהיה שוכח המטה לל נחלקו אללל שהיהו שפוזרו
 עבים ונמסרו והזרו והקפדו דמר סבד בטלה לל המעבדו והוא ר"מ וזהו אשר סבול מידים
 שהוא סבול וחס' לא בטלה מהשכחו והוא ר"י וז"ל וק' ארס עדין המלוקת במקומה
 כמו משפט הגור כפי המדה לל שכומו שהנהגו דרוע נשימה המים פחד כן העבים שם
 התקשרים דרוע שיהי יתסור כהר: וזה אשר אמרנו שאלה המים שפוזרו את המקוה אין כוונתו
 שהוא יק' אללל הכלים צדו וייתקע במקוה שפוזרו לפי שפן מחלוקת כזה ולל דבר שהוא
 מים שפוזרו והמטה הדבור בו אם נשימה כמו המטה כליס כדלל הנג לנגמל והמללו אם לל
 ואם סבד אללל הכלים לא השכס על פניהם וקבן מיהמה צדור אם יהיה מקוה כשר אם לל
 וזו היא הטעם כזה המשפט כפי פכרת ב"ן חס' אשר אמר שכלל שפוזרו את המקוה ואלל המטה
 (שם) שפוזרו ואללל המטה בין נחלר בין חס' אשר אמר שכלל שפוזרו את המקוה ואלל המטה
 כחלר בשעת קפור עפים שפוזרו לל פוסל והלהכה כ"ס כפי מה שזכרנו לפי שהוא משמע
 עשר דברים שגורו כמו שזכרנו במסכת שבת (שם): ד לזון מסגרה גבוהה כמו שפוזרו
 פמיהם שהוא אם טהרה בטלה מסגרה שכה כלי כמו שפוזרו בללים (ש"ס) ועדין זקנה לדיוה
 שמה על זלל להימ: ג מוסק הוא אשר יתסור כמו שפוזרו במוכה (דף ע"ו) ואחר שאם
 לקק

ומפוזרו וכן מפוזרו בו את הדים לרביה אשר וזכרנו (ל' טוילת) נמלה וידי וכבר התבאר
 בחגיגה (שם) שנקדש מפוזרו את הדים ולין נמלה ונשן הפוספתה זה הכלל כל
 מקוה שארס מובל ידיים ובלים מובלן אין ארס מובל אין ידיים ובלים מובלן: וטעמה רבישית
 שהיה עין מים מעטת המים ופלו המים והשקך בה עד שרבו המים ונכדו היה אללל המים
 שפוזרו מהשפס בין משפס המקוה וימלאו ידיה למפין צדור ולמקוה צדור ור"א לל שפוזרו
 קודם זה משפסי המעין והמקוה ונחלר שהמעין והוא המים הנעבשין מוסקין בכל שהוא וחס'
 היה שהמטה מעט המיטור מה שפוזר בו סבול ויין עמי שהמים הפוזלים מן המעין והוא
 ממש ויפוזרו בו ג"כ וכל מי שפוזר בו סבול היה עמי אללל המשפסים במעין אחד מהם שהיה
 מסבד בכל שהוא והעמי שהוא מסבד כוונתו. ובמקוה וזהו קיבול המים בלוי טבשים עמי
 משפסים אחד מהם שהוא לזון מסבד הממלאים אללל ב' פאה לנכדו ומה שיהיה פחות מה
 לזון מסבד הממלאים וכפי המטה כחלון ממש מולל לל והנה אומר אשר יקרא ואללן לל
 יפוזרו וחס' יפוזרו במקוה מקוה יפוזרו המים בו ויעמוד הוא אשר יקרא אפוזרו ואללן עיין
 המים מעטת המימיה אם שפוזר בו מים שפוזרו ויהיה המקוה מה מסבד כהל שפוזרו כמו המעין
 אשר אין בו מים שפוזרו ולזון מסבד אללל בלשכרון כמו המקוה אשר אין מעין בו: ה המעלה
 השימה הוא שיהיו מים טבשים אך מהם מים ר"ל מלווים או מרים או מים או זולת זה
 מן המשפסים הרעים הנמלאים בקלה המימות כמו שיתבאר בשמי מטהר ואללל המים נוספים
 על הקרומין שהוא מטהר כוחלון מלד שהוא מעיין ואלל יתרכס דבר ומלל ונחלן עברית
 (דברים ל"ה) ממהם מים טבשים אך מהם מים טבשים הנגרים צדור: וטעמה הוא שיהיה מים
 טבשים ערבים והם אלוהם אשר יקראו מים היים ולא יאחר טעילה לל ללל אללל כהם ר"ל
 אם זה אם הכלים ימי שפוזרו וכן שהיה מוצר ר"ל המים אשר יתסור עליו עמרים וקדס
 מי הפחלל לא היה דבר מה אללל מאללל המים כי לללה ה' דברים אשר האל כהם מים ימים:

פרק שני

א וזה מוצר כי השיקף אלללו העמד טמא על חקרו ומטה שיחלחלה לזו מומחה לל
 יחלחלה לו טהרה עד שיחלחלה לו ג"כ: ב כבר התבאר (הפוחה פ"ד) שספק טומאה
 צריכה טהור וללל וטקד שפוזרו בין כרס' בין כרס' לפי שזה ספק טהרה לל ספק טומאה
 וללל אשר העמד טמא על חקרו שאם היה זה המטה טומאה קלה לרוב ונכלל הספק בטהרה
 ולא ספק טהרה שלמה אם לל הנה הוא סבול כפי מה שקדס בשפטי טומאה ונכלל הספק בטהרה
 סופרים מכלל הספקות שהיה המים רובו ימי אומר שאללו טומאה לרובן העמד טמא על
 חקרו והמטה ספק דברי סופרים שפוזרו חקקים הוא שפול הספק בהמלאו או כהמלא זולתו
 ולא יהיה ספק טהור כמו אללל ויבול ההמטה הנגרים צדור: וטעמה הוא שיהיה מים
 גם כן אם זה האוכל לזכרון טמאין אם נגע בכרס של טומאה אם לא נגע כי הכרס סבול
 וסרללו עיין אמרו אללל הפיקו לטמא ולטמא פזור: ג כבר קדס דל' מטהרין וכלל הספק
 שפוזרו חמשים ספק מים שפוזרו ויין ויבדד אך בוחלל המטהר מקוה שש בו מ' פאה לל
 יפסלוהו מים שפוזרו אם נפלו בו ואלללו נפלו בו חלף פאה מים שפוזרו והמטה יפסלו מים
 שפוזרו למקוה שאין בו מ' פאה ואחר הטעם ה' פאה כהם שפוזרו ושפוזר זה העיקר והמטה
 יש לו טמאה ויהי כי אהנה נחלר חלוי אללל המים שפוזרו למקוה שיש בו מ' פאה נפלו אשר
 שפלו לא יפסלוהו כמו שפוזרו: ד כוונה אמרו בתחילה שימאך רביעית טהר וישמרה במקוה
 וחס' יוד מטר לו יבדד מים לזה המקוה עד שישוב מקוה וכבר ביארנו שיעור לזון הממיה
 רבות דרוע שהלוג ד' רביעיות והלכה כהמיהם: ה כבר ידעם השיקף והוא ש' פאה מים
 כשרים לא יפסלו מים שבה שפוזרו חמס' אם נחטרוו הטעמה גומלל מים כשרים ר"ס
 פחות ממ' פאה שכל הכל פסול והעשרד ג' לזון שפוזרו עם פחות ממ' פאה כשרים ר"ס
 מבידד לפי ששחשז המים אשר בגומלל כלינו נכסל מן המקוה וכלינו אף מקוה שכל למקוה
 סבול וכן הלכה כר"א: ו טעמה ומטק מים הם כוונה ואחר ש' פאה המים מתקיימות
 המקוה וממהו ללדדים ואחר נספח מה המים שפלו לזון מים וכו' אללל המקוה לל טמאה
 לפי שיהיה מים שפוזרו כאשר לל סבול המים ולא היו מן המקוה ואם סלק המים והכדלו
 מן המקוה והוא על פני המקוה והוא אמרו היה מלוג הנה המים אשר יתסורו ממנו מים
 שפוזרו וכל עוד שבה המ' ג' לזון לזון המקוה ספלוהו כי הוא ממה שהכניסה המים צדו
 והוא לזון מן המקוה שבו המים אשר בו שפוזרו ויין הלכה כר"ע: ז אמר השם (ויקרא י"א)
 אך מעין וצור מקוה מים יהיה סבול והנה הוא האילל מזה הסבוק ערס חס' שיהיה זה
 שטרס מקובל כל אי שפוזרו אללו והכניסה אללל המקוה שפוזרו ויהיה האילל והמטה הוא
 משפס הכבד וצור הוא הסבול והוא משפס האילל ר"ל קבון המים בו ואחר אשר מקוה מים
 יהיה סבול והוא סבול המים והמטה כהם שכל חרס מים ככלי וכנסס במקוה עד שכה מקוה
 ינה וכן המקוה סבול לקריחה הסבול מקוה למעין אשר אינו משפס אללל ופסה לל לומר ג"כ
 שאם שיהי חרס בעיני מקוה כלוייה שיהיה כמו אללל הקרקעית אשר סברנו היה הוא
 סבול כאשר לל דימו למעין לזלל מה שמתלללללל סבול מקוה ג"כ לזור אשר הוא משפס
 חרס וכן המקוה שיהיה מוצר בו ספוק חרס מלד ואסור עליו מלד כמו שזכרנו בוחלל המ' וז'
 וזה הלשון הסברי בעיקר יכול ימלאו כהכחו ויהיה מקוה בתחילה ויהיה סבול מ' מ' מ' מה
 שפוזר שיהיה חף מקוה בדי שמים אי מה מעין שפן בו טהרה יודי חרס חף מקוה שפן
 בו טהרה יודי חרס יאלל המטה כליס כדלל הנג לנגמל והמללו ח"ל צור וכן השיקף הסבול
 לזלל הפסוק שפוזרו בו מעין המטה שיהיה אך לטעול מנהי והוא אמרם אך חלל ואחריו דל'
 המנה בו משפסים והם מעין מטהר בכל שהוא ומטהר כוחלון ויין המקוה מסבד בכל שהוא
 ויין מטהר כוחלון כמו שביארנו בעיקר הקדומים ואחר שאם הטעמה הקרקעית לנג לנגמל
 ואחר יוד המטה וייתקו ויבדדו וכבר אמרנו אללל המים ונקבלו צדור הנה הוא מקוה כשר
 וחס' לא יהיה שם כזה הכור דבר מן המים וחס' לא יהיה לללל הממיה כפי סברת ר' יהושע
 ואחר יבשה ששפס על פיהם חלל לא יבדד אללל וילק המים וישפס על הארץ וה' כרבי
 יהושע: ח סיה הפועל מן הסיד אומר רבי (שמעון) שלא יבדד טעילן לפי שהמים אשר היטמו
 בתוך העיין אלללו שפוזרו וחס' כן ג' לזון וצדור יפסלו כמו שפוזרו המים שפוזרו וחס'
 כרבי (שמעון): ט אם היה הכור מלל מים וסידור בו קנקין לשחות המים ואחר המללו

הדלי טיבלה אלא שהיה סגור ואין הכנסה באלה המים על דר הטבילה אין המים מעורבין עד שיהיו מעורבין כשפסגת הנוד זה טולו לתרומה אבל לקדש הנה העיקר אלטו שאין מערבין כלים בתוך כלים לקדש כמו שצ'ארנו בסוף מגילה (דף כב): ג כגד שרשף שמים שאין לא יפסלו מקוה שיש בו מ' סאה ולכן אם היה השבוב מן האר בצד שואם אל ג' המימות ונגדו המים ונתערבו הן מקואות אשר כל אחד מהם כ' סאה כצדן וכן מקוה מ' סאה ונתערב עמו הכ' סאה מים שאובין וכן הכל מקוה טהור ולכן הטבילה סהורין והמקואות סהורין אמנם אם היה השבוב בחלוצי הנה יסוב תבונה המים אשר נתערבו במקו' אשר בו כ' סאה עם מים שאובין אשר נצדו והפסד הכל וכן המקוה אשר נצד האחר ולכן הטבילה כמו שהיו ר"ל סמאין: ד ספוג הוא ספוג הים והוא אשר ישאר המים שאובין בתוכו וכל יפסדו במי המקוה וזה אסור בלילות כי הכלי וזה אשר שלא אמרו אלא שלשה לנין שגבולו ר"ל שיהיו המימות עומם הספסדים במקוה: ה אמרו מטבילין בהם כמה שהם ר"ל שאמרו לא נצריך שיהיה נקובה נקובה כשפסגת הנוד לפי שהמים אשר בהם מתערבז במים אשר במקוה להתרחבות אריגין ורז הנקוה אשר יכנס מהם המים ונדולין וכן ג"כ אם היה טחח הנוד והיו המים נזילין מוך קופה ויאלו המקוה לא יפסלו לפי שאינם מים שאובין וכן מי שהטביל את אן קופה יפסלו כדרכו ויעלהו אע"פ שהמים מלאים מים ויורדו מהם במקוה אינם מים שאובין להסתחבות נקביות ואין הלכה כר' יהודה: ו עוד יתבאר ק"י במ"י ידים (כ"ב) שמי שהכניס ידיו במלל מניח טעמל ידיו וכן יתבאר פעמים רבות כלי מים המלא יסמא במקו' ויפסלו אלא המטבילן כלים וזהו הנספח אל כל מים שהם אלא המים כמו שצ'ארנו בכלים אם היה הנספח סמאה בתוך המקוה והוא כבר נתמללה מים משוטפת הכלים ותהיה מילונה נהרית על המים מזה מן המקוה והטביל כלים סמאה בעת מה שיעלה הכלים והיא מטפחת ונתעב מילונה וזה הנספח יפסלו אלו המים והוא כבר נתמללה מים כלי מים וכן סבל צמיגין אשר בקערותיהם התנוז בעת לאתו והיו ידיו צבאיי התנוז כהמלא יסמא ידיו וזה המים נזרין על ההוד עד שיהיו מילונם אלו כשעוד העלות הידים מ"ד שהם הניעו ידו למעלה מההוד יאלו אמנו והם טבילות במים תהינה ידיו סהורות: ז לטביל והחללה כמו עוב נשמה ושיעורה אחר שיעור נקבה שמי אצבעות ואם סהיה בין שני המקואות נקב שיעור זה הביעור נתערבו שני מקואות ושבו מקוה אחד ואמר שהיה מן התורה לזה למיר חוב הפטילה במקוה מים ושמן המוספח סוף מן הנבלה ובעתה מן הכרן ספק יש בהן כשיעור ספק אין בהם כשיעור ספק ומה שכל דבר שערקו כן התורה ושיעורו פוסרים ספקו פמ"א וכבר צ'ארנו שזה לא יסמא פתמים שיעורין סלכה למשה מסיני לפי שכל מה שאינו בספקו יקראוהו מדברי סופרים ומצוות המים כמו שצ'ארנו המים והטביל כלים הם מחילדים במים אחר שהם אם יהיו כזה המקוה אשר הוא כדפי שפסגת הנוד לא יצד אחרו וכן הלכה כרובן שמעון בן גמליאל: ח כגד צ'ארנו מהם שיעורו יפסלו את המקוה ולא יפסו המים הטבילין עליו מים שאובין לפי שאינו מקבל היסוד והטבילו היה מקבל כפי מה שקדם שהוא לא נעשה בלילה: ואמר של המשל והוא יפסלו אלא כפי הידוע ונתמספח אחר ביות הלכה המים מים אין של עין וכל זכויות ומחוי יודו תחתי הנה כבר התבאר ק"י שהטובה סלון מ' סאה והם קולט הטלון במקוה התחתון כשר ויחלון המים יצדו עד שיתלל הטלון ואחר גביהם עד שיגיע קצו ההתרחן למקוה השני הנה מתע שפסגת קלה הטלון במים אשר בו למים אשר במקוה ותתכנו המים וישלם המים שאובין: ואמר ממלא ככסף וטמן לטלון כפי עיקר הירוע שמתו שיש בו מ' סאה לא יפסלו מים שאובים: טו כפי הוא האורך וקומו ככותל מלמעלה למטה וערב הרוחב וכמוה ככותל מימין למחל: וכוונה מלפניו שלמפניו השני מקואות וישלם השיעור יחד ורבי יהודה מהסך ואומר לערב מלפניו העליון אטו מלפניו ופסלו זה לתוך זה שסכרסה המבדלת העליונה הנה מעט שיעורו המים למעלה מן המבדלת והטביל בעובי קליפת השום כרוחב שתי אצבעות ונתערבו המים בזה השיעור שבמקוה אחד ואין הלכה כרבי יהודה: י אבחיץ הוא רהס המרחק והטביל את האביק והמים הם פסולין לפי שהם יפסלו מים שאובין לפי שהאיץ הוא כלי לחימו וק"י לארץ והיו אחרים ממוני שהמטח שלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע ומאורם בנייהם ופסגת זה האביק יהי מובן זה המחלוקת והעיקר כגד ידעת אשר בהם הטקון והוא במים שאובין כגד מים כשרים לא יפסלו וט"ס שישמשים מים למים ובאמצע פוסל לפי שכבר הניעו המים שאובין לתוך המקוה והלכה כהכמים: יא ג' לנין שפסלו מהסרת המספרת והיה תנחת אלה שהוא שם רהיטס האחד וזה נבונה מן השני ובמחילה ובמסך הייבדל בין שני הרהיטס נקב כפי זה הנוהג וזה שהיה תחורה מים שאובין הנה נתשב כל מה שנחלל זה הנקב מים שאובין שמיגע במקוה כשר אשר למעלה והוא כגדו: ואחר אשר כמה יהיה שיעור הנקב שיכללוהו ג' לנין מים שאובין ואמר שאם יהיה כשיעור שיעור זה הנקב הלק משלם מאות ועשרים מל המים שאובין אשר במקוה התחתון אשר הוא טולו מים שאובין וזהו המקוה האמנם וברחי' לפי שזה המקוה התחתון אשר בו מים שאובין יש בו שיעור מ' סאה לבד ג' לנין והיה חלק מאלו השלם מאות ועשרים זה שהסאה ו' קנין והקד' ל' לנין ובמ' סאה יש טעם מאות ושפיר לנין ולשם לנין מים מאות וס' הרי חלק מ' מאות וס' ואם היו המים שאובין יותר מ' סאה או פחות הנה ראוי שיעור הנקב ויחלק חלקים יהיה בחללות הנקב של לנין משל בזה אומר אם היה מים אשר בתחתונה סאה וחייב שיהיה הנקב שיעור יכלל החלק מ' מאות ומ' זה כולו מטביל וזה הסכר לר' יוסי אמנם סכרת ר"א יאמר שאם' היות הפלוגיה אשר בהם מים שאובין אשר היה חומר שאם יגדו אל התחתון יגדו למחללה לפסל ואילו היה נקב די שיכללוהו שלשה לנין מים שאובין לא שמתמסם למחרם שלש לנין מים שנסלו והלכה כרבי יוסי אשר אמר ביותו זהה הגניטה באלמנ המים הנה הם מים שאובין שפסלו לתוך המקוה:

פרק שביעי

א כפור הוא מה שיקח מן המים בעת לאתו וירד דק' וגלדי מה שיקח מן המים על פי

א כפר צ'ארנו מדברינו סה כבעל קרי אינו לפעמי עומאה וסדרה אלא לפעמי טבילה כפי מה שפיה המעשה בזה הזמן שבעל קרי אם היה צריח שיטביל בצי' סאה ולא יתפסל ויקרא כמו שהתבאר בגמרות (דף כב) ואפי' היו אלה סמ' סאה מים שאובין הנה הם כשרים לבעל קרי ר"ל שהוא אם ירד בהם מתבר לו להטלול לקרוא וט"ס שלא לנין עומאות וסדרה והבן זה הכוונה ולא יסוד מתך ודע שאין סבדל יפסלו האדם כפי מה שצ'ארנו בל"י ובמילה לארץ ואמנם דברינו סה במקואות הנמלחות אשר לא דעו חלה המים הנקוה אם הם שאובין או כשרים ואמר שהמלא צ"ל בחזקת סכרה וגזוה הסבדל נזכרה עיניו ואמר במלה לארץ אינם בחזקת כשרים ואמנם סה כשרים לבעל קרי לנד להיות מים שאובין כשרים לבעל קריין כמו שצ'ארנו והוא אמרו וט"ס נתמלחו בקולין אשר הם מים שאובים ודלי ואין בענין ספק שהם כשרים לבעל קריין ואחר אמר שהמקואות הנמלחות בל"י מה שיהיה מהן מן שיעור הציור הנה הוא בחזקת כפר ואפי' גידה נשמה בהם ותהיה מותרת לבעל ולא נאמר מאחר שזה איסור כרה לא הטביל אלא במקוה שנתמלחה עיניו וודע שהוא כשר וכל מקוה שהיה בתוך המדינה וסכר עטו בער המדינה אלו בחזקת סכרה להשתמש האנשים בו כי לפיכך יר האו בגדיהם וכליהם ושיטתו מים שאובים או סה כשוקר הקואות מים שאובין ויכנס ראיהם אלא לבעל קריין כמו שצ'ארנו ור"א אומר אפי' אומו שהוא חין לשיד אם יחי' קרוב הנה הוא בחזקת שוב להשתמש האנשים בו ואין הלכה כר"א: ב הלוקין הלקוח שלשלת ההלכה או עובדין הם יהיה בתחילת השתן ואמר שמהעלם הכתן קרה לו זה ולא היה רשון כולו מחר אחד הנה הוא ג"כ סכור ואפי' היה כולו סכור וכוננו נתאשפן שיהיה השתן מתדבק קלמו בקלמו וזה כאשר יהיה בו קלה דבקות הנה הוא עמא וט"ס היה הדבקות גדלה באמצע או בסוף או בתחילה רבי יוסי אומר שאם היו לבנים נמשכים בתחילה סהור כמו שפסקו הפוסרים ואין הלכה כר"א: ג מיסין טבוח נקודות עבות והמהרהר בלילה מי שהשגב בלילה עיניו הכרחיים להניר הרע ואחר מלא גומי סה הנה הוא פמא אע"פ שלא מלא זרע וזימר הים' שזה בתנאי שיראה בשנתו שהוא בעל חשה בעילה גמורה ואחר שטעור משנתו ולא מלא חמר זרע אך שמתא גופו סה הנה זה הוא אשר הוא עמא לפי שמתע שבעל בשנתו הנה הוא אחר הניעו כרהם אם הפלמנו ולא שפסנה הנה הוא כמו רוחה שכבת זרע ופמאה וטל המחלוקת אשר כיה מן הזמן מלא ממנה סככה זרע ותהיה סהורה ויהיה זה הרע כבר נשפדה לזרמו ואל מנגד הרע: ודע שגונה הוא עת מן האמן אם יוס שלם או לילה שיהיה וכן אמרו עונה או יוס או לילה ראביע יסבור שמי שפסנה שכבת זרע אחר ג' עונה שלמות שהיא סהורה וזה אפשר כיהם ביום ג' משל בזה שאם נבעלה צ"ל בשבת ובשאר ליל שמי ויום ג' ויל ג' חה ג' עונה הנה אם פסנה שכבת זרע יוס ג' תהיה סהורה לפי שפסנה אחר ג' עונות והיהה עולמם ביום אג' פלורה והקמים ג"כ יאשטו כמו טביל צ"מ בשבת אחר ק"י

נקרא לחלף נג פרדחיהו אהו הוא דם סבור לפי שהוא משרק ששטע ומחמטו מן הגליה ואם נמשל סדם בניהיהו ר"ל ממה שיהא אל הכנולם ואזו קרקע מרוחזו הנה הוא שטט מספק לפי שלפניו יסיה מן החדר ולפניו מן העליה והוא שיהיה אחר זכריו לך הכנולתו לזכר הכהן אשר הושם מהם טמא לבן הגון בחוקת טמא ומה שיהיה לבן עינונו בחוקת טמא ומה שהיה מן המסך ואין תוספת בלכלם כי ית לסר רוחב ואמנם גילה מהם קומתיה הם ההדירם לפי שכלת כל תוספת מהם דומה לפעמת הכהן ויבא מתוכו אלה הקלוסי וההכרם הצידי דומם לנקב בעליו הפרדחור והוא אשר יקראוהו לט בעתעליה וממנו חמט מן הכלל ולמה דודי טמא מן הכלל ולחן ספקיו טמא כמו שיהיה לך לפי חמטו ומי שהורגל במחמת הנמוח טעם היבחר לו כל ענין טומאה ומה כי יהיה צורך לפי שגאותו חמטו טמא לפי שיהיה רוחב זרעו והוא 1 עוקר מרהם סדם אשר ימלאו הטהורם ויקרן כרכוס וכמימי האדמה וכמותו וכמוהו על זה בהלכותו במומחל אשה כהן דמיה דמיה טעם פיעמים אמר ויהי גיולה אחת מקור דמיה ואלטר וטמא מספק דמיה . ובטמא הוא שהיה החמישי בלודם לפי שכלהום אף ונראה דהו יטוב מרליהו סבור והוא אמנם הני טמא רורם הוא אלח שלקס ויטם טמא טכרין עמימי תלבן ומימי כשר לני הוא המרה הטהורם אלח טמא חמט הלכותו כמו שהחמישי במרה הטהורם המורגל רורם חמטו מספקוהו ופיקטט בן מהלללל חמט שהמרה אשר הוא קצקן כרכוס אף ויקה ישנן ידוק ולכן יטמא הירוק חללו וז"ל אמר טולין עליו וחמטיו החולקין על עקביו האחרים סבור שאין טולין אלח מספרקין ורבי מירא לומר שיהי הרורם אש"ס בלח נחמטיו דם לענין טומאת דמים הנה נחמטיו דם לרבות חמטיו 2 משקין וישאר חמט הרשעים ורבי יוחי אמר שהוא לא יטמא ולא יכשר ורבי יוחי הוא ח"ס המדבר בזה המעשה וסירוב קרן כרכוס הן שכרכוס גזר מן קרן עיר פניו וכרכוס הוא גירדס כרכוסית יכירו זמותו הרובלים וישנן ממנו מרקחות ומי המרה כמרה הרם הגזול והלכה כח"ס לבדו בכל אלה המהמרים : ז לכן ממשל כש"ס כולם המרה המוכרת פה שהוא דם הכהן : ומה שרירי רייבן וכו' יצא בש"ס : ויהיה יוסר חמט המהמרים וכמות מרכיהו הוא שיהיה כמרה היחיים המהמרים : או כמרה חספה או כמרה שורטין הנה הוא סבור וכן עמך המעשה המרהוה אף היה גרדה לפי שהיה חמק מן המרה כנוד מן הסהם הוא אף היה יוסר חמט ממה הנה הוא סבור ואלה המרה אשר גדרתו כמגו כי הוא אף היה יוסר חמק ממנו או יוסר חמט טמא וחמט זכר יהיה מן כמרהוה שיהיה לבדו כמט מה שזכרתי מן המרה חמט יהיה טמא לפי שהוא אדום לקוי והנה עולה במהשכנות פהר אש"ס שיהי יוסר חמט ממה המהמרים מן יהיה טמא לפי שהוא קרוב אל האדום ויודיעט שאין הענין כך והוא ככדור שיש בו שיקה מן הטהורין המהמרים והוא רכוב ויפיק עליו : ובקמט בית כרם מקום כלכן כננן עמדי אדום יפיק עליו מים ויפיק כמרהוה ובמסמחא אמרו שיהי אדמה בתקפת בית כרם ומתק עליו ימים משענין ארסן מטרין ואין משענין ארסן ולומר שאין שיעור למים ולפעמי : ויין הכדורי יין נמטע המועתם כשרק ארסן כננן . ודע שאין לריתת דם בחמטו זה אצל כל דם המרה השטה טמא וכן לא נכחין לוי מקום אצל בן שיהא סדם מן הכלל ולפנים בין מן הגול ולחן סכל טמא זה כולו להחמיר :

פרק רביעי

א כבר יצאנו פעמים רבות שכל מה שבה במשנה מהדירים המיוחדים בעמט כושים היא משנה ראשונה ואמנם יהיה סודם הם כעושים לכל דבריהם וידוע הוא שם מקבלים המורה כפי פשוטה וזה אשרו ההקדק לא תהיה נדה עד שמנגרן לאמרו וזהו ההקבלם אלמני שהכלה טמאה נדה בת יום אחד כמו שיהבחר וזהו בן דמות מעייתמן ועייתמן הוא סכלי אשר יגלונו בהקמטם הקארין בעמט מה"ד וכבר יצאנו בראשון תכלים מ"ג טבותם יצאונו כנעול נדה שמתמא משכב החמטן כענין ויהיה החמטון של בועל כענינו ב' ז"ל אשה לא יפמח ארס וכלים כמו שניארנו שם זה אשר פסק על כל כותי שהוא בועל נדה בתנאי יצאונו המורם כי הנט"ו יושכות על כל דם וישאר הש"ס טבותו זה החמטון של ואחשו בין הדם כשהו והפמח וישאר הכל וכבר התבאר ברובי טמאיהו (מה) שהמורסם שרפת על פסק ואלמנו משיי מה לא זן שרפת עליהן את המרומה משיי שמומחן ספק ביאר זה בש"ס והעמידוהו לבתי ערים שכלל בפניו ודרם על בגדי חכר שם נעשה המרומה בחלח גירדים לא ספרק לפי שהם מרמי ספקים השכס הראשון אף בעל אשמו קרובו אף לא אשמו משהו לומר קרובו ספק שיהי יושבת על דם טמא או על דם סבור והספיקר חלשט על ספק ספקיה לא שריקין את המרומה ואמנם המינו בו דיהיה טובל בפניו ודרום על הכלים והוא ערומ לפי ששרפת את המרומה על טומאת עש הלחן לפי שהם מדרים כמו שיהיאר בתנעיה ובמרהוה וזולו לא יקטלו בפניו ויחויי משכרף המרומה על גמנו ואלו אמנו אף לא ספק הלחן : ב כרבי יוחי טבר סמסם זקוקים כיתרלחות ומ"ק לומר טמאן כמותות ואין הלכה כרבי יוחי : ג כרבי יצאנו בשמייתא זה הספר שההכריות לא ימחלו בטורם עטים מלאיסי הטומאה מן האויר ומדיקין גורו עליהן שיצוי חוקן לכל דבריהן טכין זבין מדרבנן . כ"ס מטמאין דם הכנולת כדן גורו ויציפו מיורם כרוקם ובמימי רגליהו אשר הם נמלאים חמדי ופשו זה להודיע טמאיתן מדרבנן ואלו דמן סבור וז"ל ואמרים שחם ששט דמס ר"ל דם כדומה כרוקם ומימי כנולת טועם שהכל מדרבנן וכמותן כרוקם שישמאלו לח ואלו ימלאו יפס ואין קרן דם דיה האמח סכל יטמא לח ויבם כמו שיתבאר נכשי מוחת המהמחל דם סמרה של מלורטת הוא הדם שכר ירחיבו האשה שילדת אחר טעם' לזכר וי"ד לנקבה אף שהיה מלורטת וסמח מתלוקת כ"ס וז"ל נדה סמרה של מלורטת יאירך יצאוירו והו יוסר דומה בשנין הש"ס לזכר זה בחטוירי : ודס וילדה של ככלבם הוא הדם שמהם אחר טעם' לזכר ואחר ארבע' פעם לנקבה אף לא סכלה לל עמימי אף ליל ס"ד לפי שיהי חליו סכלה היה דם סבור כמו שגכ בפסקו שקרבס דמי סמרה ואף לא סכלה אמר כ"ה שלם ספרדו מטמאח נדה כפוס מטים לכן סמחלא לח ויבם כדס נדה וז"ל ואמרים אמתם שופלה להסירה לנעלה ומעט טפלים זמן הדמה וחמטה מן הדמות ואחילו לא ספכולו ולא סמיה אל אכל יהיה דיוו כדן רוק נדה ומימי כנולת אשר טמאיתן לחין ואין סממאין יבשין ודע שחם ילדה ויהי זנה ר"ל טבנה זכר וזהו חלק וזאת היא המקבלת וילדה בזוב ושפלימה' לזכר וי"ד לנקבה וספרים טענה נקיים אחר זה כדן כל זכר ואחר רחמם דם אחר זה ויהי לח סמרה ליל עמימי והשמים נקיים סה כ"ס וז"ל שפאירם נה על מתלוקתם כ"ס ואמרים שפלימו 1 נקיים ופלימו' שלם סכלה נדרת מן שפיה וז"ל ואמרים שלם סמרה אף לא סכלה ואמנם שהיכו יבולדת בזוב שלם סמרה טענה נקיים ואל סכלה וכן אבארים כולם פה חיה שגשה אף רחמם דם טענה ימים רעושים כלא עמ ריחיה הנה סים סמיה זכה והוא סמרו יפ' וטשה כי חוזר זכר דמס יבם רבים כלא עם כנימה ואמרו הישום ימים שים אף ויחסר סמרו ולא נמקחן ששיבו בכל מקום חיה חוקן על הפיקה כמסקתן דוהיחיה למסרה : ד סכל לרס לפין שור משרד ויהי סכדלן ולכן קנאל סמלא והוא סמסיה

א סבת מלכות רבי יהודה ומ"ק שרבי יהודה לומר שאין אשפר לנתיחת סקנר כלא דם טמא שיהא מטהרה דבר יי אשפר פגלי שיהא דם בהכרת ומיעוט שיעורו לא יסרה וס"ק אמר אשפר לנתיחת סקנר כלא דם ולכן הטילה חזיקה איהו מרהה שיהיה ולא יהיה עמט דם הנה דם סבור וחיבלו וחיבלו אותה חזיקה ומאלטו כד דם איהו טמאה לפי שהוא דם חזיקה לא דם נדה אמנם אף הטילה חזיקה והטענה ונמלאו נדה עמט הנה קמאה לידם ואין הלכה כרבי יהודה : ב אף טמא ממהם זאח הקלוסי אשפר ארס מרס הדמות שמתקמט מומם נמחש עם ויהי אשפר שכן קלפותט טמא ולכן זנה שיעורו במים ויבחר ש"ס שיהי הטיס טוכרין ועמדו זה כ"ד שטוס . ואמרו אף ים טמאה דם טמא ואלו לא קבירה הוא ספרים המהמרים על רבי יהודה כמו שקדס . וכבר התבאר בש"ס שאלו ילדה מה שטנוט נף בהמה או היה זכרית פניו טרע ארס הכהן לח חוקל אחר שהוא ולו ואמו טמאה לידם כמו כל וילדת ואלו ויהי זרע פשו זרע פמי כשהו או היה ופארטו גורו נוף ארס הנה אף הולך טמא ג"כ שהוא ליט ולו ואמנם מתלוקת רבי מירא והכמטם כמי שזיהיה זרע פניו טמאית קמאה נוסט לזרע פמי ארס וקמטס דמות פני בהמה או היה רבי מירא לומר איהו וולך עד שמהיה לו פניו פני ארס והר"ל מאחר שמהיה מפניו קמא מורר פני ארס סיו זה ולו והוא כמותן אמנם כל שאין בו מלורת הארס אף ולו אש"ס סמיה נראה מוחל המענה שרבי מירא הוא המחמיר והכמטס המקוילס אף חמטם נחבחר מספרים כמסופקת (ד"ד) מה שזכרתי לך . ולא יספק בשליש טמא נמנע מלד הפענ שילד ארס כל מה שזכרתי פה אכל זה אשפר וכבר העידנו יותר מהו וכמחו הטילוסטיס מה שהיא זר יוסר חכל אלה הענינים הטעניים כלם הולכין על הרוב ויטל כהם הזרות והפליאה והלכה כהמכמים : ג כרבי יצאנו פעמים רבות משפיר כלו במשר : ונטעם הוא מן המולפת כליו הוא כשר טמות שהין כמנהגם ומדוקס קיא שהיבחר בו טרע הארס אף יבדוק כמו מה שהלפעמי : ואמנם איהו חוכמט לולד וכן לא טמחא משר' נדה והש"ס שהוא מ"ל דם כמו שהסבאר בתהילת ספר . וחונה חכס לזכר ולנקבה כפי מה ששלפין לך והו שהיה טמא שפמא י"ד יום כמו וילדת נקבה ואחר זה טמכה ומוחלת לנעלה ואף רחמם דם אחר מ' יום לא נחשבו דם סבור כמו וילדת נקבה אשר כל דם במרה אחר המ' טמא כמו וילדת זכר אמנם לחמרה סכל דם טמאה שילדת לנקבה ולקמט על כעלה י"ד יום וטענה כיולדת זכר כלאו יהיה דם סבור (ועלה) אשר טמאיתם ארעמים אף וטמור טענין ולא נמקחן ששיבו בכל מקום חיה חוקן על הפיקה כמסקתן דוהיחיה למסרה : ד סכל לרס לפין שור משרד ויהי סכדלן ולכן קנאל סמלא והוא סמסיה

פרק שלישי

א סבת מלכות רבי יהודה ומ"ק שרבי יהודה לומר שאין אשפר לנתיחת סקנר כלא דם טמא שיהא מטהרה דבר יי אשפר פגלי שיהא דם בהכרת ומיעוט שיעורו לא יסרה וס"ק אמר אשפר לנתיחת סקנר כלא דם ולכן הטילה חזיקה איהו מרהה שיהיה ולא יהיה עמט דם הנה דם סבור וחיבלו וחיבלו אותה חזיקה ומאלטו כד דם איהו טמאה לפי שהוא דם חזיקה לא דם נדה אמנם אף הטילה חזיקה והטענה ונמלאו נדה עמט הנה קמאה לידם ואין הלכה כרבי יהודה : ב אף טמא ממהם זאח הקלוסי אשפר ארס מרס הדמות שמתקמט מומם נמחש עם ויהי אשפר שכן קלפותט טמא ולכן זנה שיעורו במים ויבחר ש"ס שיהי הטיס טוכרין ועמדו זה כ"ד שטוס . ואמרו אף ים טמאה דם טמא ואלו לא קבירה הוא ספרים המהמרים על רבי יהודה כמו שקדס . וכבר התבאר בש"ס שאלו ילדה מה שטנוט נף בהמה או היה זכרית פניו טרע ארס הכהן לח חוקל אחר שהוא ולו ואמו טמאה לידם כמו כל וילדת ואלו ויהי זרע פשו זרע פמי כשהו או היה ופארטו גורו נוף ארס הנה אף הולך טמא ג"כ שהוא ליט ולו ואמנם מתלוקת רבי מירא והכמטם כמי שזיהיה זרע פניו טמאית קמאה נוסט לזרע פמי ארס וקמטס דמות פני בהמה או היה רבי מירא לומר איהו וולך עד שמהיה לו פניו פני ארס והר"ל מאחר שמהיה מפניו קמא מורר פני ארס סיו זה ולו והוא כמותן אמנם כל שאין בו מלורת הארס אף ולו אש"ס סמיה נראה מוחל המענה שרבי מירא הוא המחמיר והכמטס המקוילס אף חמטם נחבחר מספרים כמסופקת (ד"ד) מה שזכרתי לך . ולא יספק בשליש טמא נמנע מלד הפענ שילד ארס כל מה שזכרתי פה אכל זה אשפר וכבר העידנו יותר מהו וכמחו הטילוסטיס מה שהיא זר יוסר חכל אלה הענינים הטעניים כלם הולכין על הרוב ויטל כהם הזרות והפליאה והלכה כהמכמים : ג כרבי יצאנו פעמים רבות משפיר כלו במשר : ונטעם הוא מן המולפת כליו הוא כשר טמות שהין כמנהגם ומדוקס קיא שהיבחר בו טרע הארס אף יבדוק כמו מה שהלפעמי : ואמנם איהו חוכמט לולד וכן לא טמחא משר' נדה והש"ס שהוא מ"ל דם כמו שהסבאר בתהילת ספר . וחונה חכס לזכר ולנקבה כפי מה ששלפין לך והו שהיה טמא שפמא י"ד יום כמו וילדת נקבה ואחר זה טמכה ומוחלת לנעלה ואף רחמם דם אחר מ' יום לא נחשבו דם סבור כמו וילדת נקבה אשר כל דם במרה אחר המ' טמא כמו וילדת זכר אמנם לחמרה סכל דם טמאה שילדת לנקבה ולקמט על כעלה י"ד יום וטענה כיולדת זכר כלאו יהיה דם סבור (ועלה) אשר טמאיתם ארעמים אף וטמור טענין ולא נמקחן ששיבו בכל מקום חיה חוקן על הפיקה כמסקתן דוהיחיה למסרה : ד סכל לרס לפין שור משרד ויהי סכדלן ולכן קנאל סמלא והוא סמסיה

סיקסי

פרק חמישי

א הוב'ים' אמרם אשה כי הויתע וילדה זכר עד הולדה המקום שמרעתי רבי שמעון
אמר האמרנו חלד לרבות יולא דופן והוא שיטעם חלה האשה אם מקשה עליה
הלדה ולא השובר משם: ונתחייב קצתו מן המקום אשר הוא יולא אלא אחרת וכו' והוא
המקום שיכנס בו האשה כעת ההשגל אם יולא דם מן המקום אשר יגיע ראש האשה הנה היא
שמהלכת והע'ם שדרכו לא יפלוט ולא ילך מן המקום אשר הוא אמרם בגדר בית הדין מקום שהשמש
דם וכו' בזה כי יהיה זכר מוצאו עד שפלא עומלם משברו ובה כפול קרי ויש אשר תלך ממנו
שכנת זרע עד שספרד מעט ולא יכחלנו והלכה כר"ם: ב הויתע לו מה לאחור בלמה לפי
שהוא כבר הויתע ולא יושף ביה הכרור והאחר והמשמאל בכל שהוא רומח אל שכנת זרע ואל
הזרע לפי שזו ובעל קרי אם ראו ליה שיעיר שיהיה נחמול אמנם מי שיגע בשכנת זרע עד
שיגע כבעדשה או יתחמם כמו שנילענו: ג אם תהיה בה יום אחד ותפוג דהה יולא ממנה
דם ביום הולדה והאשר קהיה בה עשרה ימים וזה כגון שחרכה שלשה ימים רשעים אחר ז'
ימים מדה לפי שהיא כל שבעה ימי ראייתה לא תהיה בה זרע כפי מה שנילענו ותלך תהיה
אשה זרה אלא בלג מה נדמה והלכה המפורסם כולם קלה ואין מוסם עליהם זולת פסחים:
ואמרנו וסודר מן היצוב לפי שהוא אם הכלל שלשים יום כפי מה שיבאר ביבמות הנה
נעשרה אשה מן החליצה וכן היטום אמנם אם מה נחקר שלשים יום הנה היא הולדת ולא
נעשיתם וכבר נתלמד שהטילו מיום אחד שומר אמו מן היטום והאמרנו וטוב מן התרומה אינו
רוצה בו שהיה כהנה ישע לה בן מישראל בן יום ח' הנה היא אכורה בעבורו לאכול בתרומה
לפי שכבר הכתוב ביבמות שהעובר סופל וכ"כ בן יום אחד והאומר יולא בו שהוא פוסק עבד
אינו מלחטל בתרומה הפסל בזה כגון שהיה לבן שני כשיהי אשה מן כשרה לכאורה יש לו
ממנה בנים והשניה פסולה לכהנא ויש לו ממנה בן יום אחד והוא הלל ומה זה הבן יש לו
עבדים והעובר זה הכלל עם אלו הכשרים ולכן נספלו העבדים מלחטל בתרומה פסמי חלקו
של הלל אשר יטע מחיל זה לרבות בן יום אחד אמנם אם היה עובר היה מותר לעבדים
אשר יטע בניהם הכשרים עד שילד זה הלל של שהשיקר אליו שכן קפן לעובר: ואמרנו
ועומל ומנחיל ר"ל טול מן האם ומנחיל לאחד מן האב מפל ביה בשלש חמות אמו ביום לידה
הנה הוא רשע וכשרה ואלו ימות הוא אחר זה ביום הולדה הנה ידעוהו אחר מלבו ותשוב
מלה מזה הקפן לחשו מלבו ביום אחד: ואמרנו קפן שיש ר"ל שהיה להחלט עליו ובמנו
שהיה הלל בשלמחותו שילד למשע מדשים שלמים אמנם אם לא יתחמם לארץ ולמה זה
הנה לא ימיימי להחלט עליו עד שישלמו לו שלשים יום לפי שהשיקר אלנו כל שלש שנה
שלמים יום בלדה הרי זה נפל אלא אם כלו הדשיו כמו שניארנו היינו מה ביום שלשים עומל
אין ומחייב להחלט עליו: ד זה כולו עובדא לפי שהשיקר אחר ויכלול זה הוא אמרני גם שלש
שנים ויום אחד ביחאם יבאם זה הדבר הלכה למשה מסיני ופחותה שלש שנים יום אחד
אין ביחאם ביחאם וכבר נזכר זה במקומות רבים וכוונה השם האלבע בפין אשר דמעת רגע
ואחר זמן שפיראם שכן אל רגע זה נבעלה היא פחותה מלה השנים טבוב ביחאם לא נבעלה
כלל: ד זה השיקר כולו גם בן אחרו בן השע שנים יום אחד ביחאם וכוונה וכוונה עד שיבדל
ר"ל עד שיבדל ויבטול אחר שהיה שני שערות: וזו יקן גם הפסוק ואמנם לא בה ימים שמהדיל
הנה היא חסדקן גם וחליצה כפי מה שניארנו בעשרי ימינות ואם נפל דהה ימים כפול
ואם יעמא משכב החמון כעליון כמו שניארנו בלבו וטוב מן התרומה אם היה זה
פסול לכהנא ובעל הכהן הנה הוא ישיבה הללה והמסלה מלחטל בתרומה ואם היה כהן בן
שע שנים יום אחד ונשא ישראלית אינו מחיל לומר לפי שאין קרינו קפן נגור כמו שחברנו
בעשרי ימינות ואם רגע זה הכהנה פסלה מעל בני החמון כמו שהנזכר בשני חמורה
וכל העריות מותר על ידו והוא פסור כמו שהנזכר בשני מרישות וכבר ניארנו זה פסלים
הדין קרימו ואטילו אמרו אין לנו ודעין בחמלי הכהן שני שערות ולמה כגון כמו שניארנו
במקומות ביבמות ופחותה ואלו לוקין על המרחץ אם הם מרי האשה אם לא יבואו שני שערות
ודעין קטנים הם וכוונה נבדקים שישאלו הסם הם וידעוהם כוונה הדינים ולפי הם ואם לא
ואמרנו נבדקים כל ר"ב וכן כל ר"ב לישוק לפי שכבר נאמר שלמים יום שבעה חמון שנה היה
עולה במחשבתו של בעל זה המאמר אם יחלט שלמי' יום ומלחם שלא יבינו בסתפקם חקיקת
אמר אין הענין בן אלל לדברי הכל בדרךין כל שנה ר"ב חדש לנקבה ר"ב לזכר וכל עוד שנחמלו
ודע נדעיו ואמ"ם ששם קטנים וזו היא שנים נדעים הרמז חליה ככ"ם ומה הנקבה
לענת נדעים פחות ששם הזכר להיות קלרים ממי האדם כדוס: ז פנה הוא הפרי הפג
בוהל הוא הפירות אשר הקריטו להפגשל ולמה שם פירות נחמלו בשולם והיא מלה מורכבת מן
ויחאם מלחא וכבר ניארנו גדר הקטנות והעגרות והעגרות בשלישי מחמדות: ח א לוח היא
סימיה ר"ל לוח הוא הפות הוא אות העגרות ואלה הסימנים הם הסימנים אשר נחת חמיהם
מלמעלה והם אשר יורו על הסימנים שלמטה היה שאלמתי כפי ביארנו פעמים רבות שלש
היבא שני שערות אחר ר"ב שנה ויום ח' הנה היא חקרה נערה וכן ששה מדשים אחר הכהן
ב' שערות תהיה בוגרת ואין לאכיה רשות בה והנה חלליו הסימנים אשר נקבל מן משה
על העגרות אם הם כמו סימנים של משה ואמרנו סם תחת הדד ר"ל במקום הדד ונדבר זה
כפי שיש ידיו אל חמוריה ומשפחהו אה הסימניות עד שישחר ראש הכד הפל העוקן ר"ל על
קנה השד וכלכה כדברי כולן להחמיר ולכן כל עוד שישאר אחד מאלה הסימנים ואלו ימראה
האחר נשימה כבוגרת להחמיר ואל להקל ואם קדשה עממה כפי חדיה לריכה גם כבוגרת
ואם קדשה חדיה ר"ב לריכה גם כעגרה (ח"ט) שלל יתברו בה שופי בדות וכן כל מי
שיחרכה אחד מאלה הסימנים שאכיה מצי הדריה לחומרם ולא ישיאם לבן גדול: ט אמר
והיא חליליה ולא אמר הרי זו חליליה הרי מהשלמת החנאי שהיה בה עשרים שנה ביהא
שני שערות ומראה כפי סימני חליליותה וזה נקין עליה בדין חליליותה וכן הבן עכרין בלא
הינא שני שערות עד שישלמו לו סימני כרים ואלו ישיה סרים חמה וכבר ניארנו שופי
חליליותה נראשן ביבמות וסימני כרים חמה נעשרי ימינות אמנם אם לא יתברו ישיה
חליליותה וישיה כהן ולא הינא שני שערות הנה כמללל לכל אחד מאלה ר"ב שנה ואלו ישיה
פריס לו חליליותה כמו שניארנו במקומות רבים ימינות ואין סלקם כרבי אליעזר דע שלל
העשרים

היה נדמה וכלל השמיט מטול ותוהר לבעלה והסבר ואמר והנזק או כי תובע על נדמה
הוא חמורה שיבה נדמה ולא תהיה עיניהם עתה כגון שהחול שיבה ביום השמיני מחמיה
נדמה ומשך שלשה ימים וזה אשר יקראוהו פסול לנדמה ובה הקבלה שפחות זמן שמהיה
בין ובה לוחם י"א יום והוא חמור ככ"ם י"א יום שני גדה לגדה הבה למשה מסיני ולא
השלימה האשה ששם ימי דמה וחמור ככ"ם יום (אשר אחר) שלש ימים רשעים ויחיה זכה ומן
השיקר אלנו ב"כ שאם רחמה דם שלשה ימים או יותר רשעים מחמת ולא הנה היא טהורה
היא הולדת בלמה היא יום וכן בזה הקבלה בזה מחמת עממה ולא מחמת ולד. ומקשה
היא הולדת אם החמור החבלים והוא יום מן הנשים שיחלה הקושי קודם הלידה ימים
רבים ומזה מי שיחמס שמה לבד קודם הלידה: ויחזור שמה מטהר ושלוה מללה המקרים.
ואמר בלמה המטהר שהיה אם החמור ימים יגור דמה תהיה נדה מפני זה הדם ובמחלי
שיהיה הנדה זה הדם בעת נדמה ר"ל בעת המורגל אלנה שהיה נדה בו חמס אם היה
הנדה זה הדם אשר הוא מחמת קושי בלג עת נדמה הנה היא טהורה וכן הסביר בש"ס
ואם המחמד הנדה דמה שלש ימים רשעים ויהיה זה בלג עת נדמה כמו שזכרנו ר"ל בלחמט
היא יום ואחר נסתלק עממה הקושי כ"ד שעות תהיה זכה לפי שההחלקות הקושי יענו
ואז הדם אמנם ירד ממנה הלא יום גדה שלמי מחמת ולד לפי שהיה היה מחמת ולד ולא
נשתלקו ממנה החבלים עד כהלד ואם עת חליה העריות והתבלים אחר עשרים וארבעה שעות
ותלך הרי זו יולדת כצד רבי יהושע אומר עד שיחלקו ממנה החבלים לילה ויום כלל שעת
ויפיו ר"ל שיקדם הלידה ליום ששם נשתלקו ממנה החבלים בחמיהם מן היום האחד
על דרך משל ר"ל אם תעמוד בריחה עד חמיהם שעה לחשובה מן היום ששם חשבו זכה
ואלל דבי יהושע עד שחמיהם בריחיהם עד חמיהם ליל הלשי' והוא השב זכה: ואמרנו ששמה
מן העבר ולא מן הדם שבוניה היא אפ"ם ששמה מן העבר לבד ושאר הדם ילקח שהיה זכה
(אחר) ולא אמנם ירד ממנה הלא יום גדה שלמי מחמת ולד לפי שהיה היה מחמת ולד והוא זכה
אשר לא פרטים ביצירה ושמה מן העבר אמנם הוא לחלפת הכה ולא תהיה זכה הודיעט שאין
הענין כך אלא ממע ששחלקו עממה הזמן החמיר יענו שיהי הדם קודם מחמת עממה ולא
מחמת ולד אמנם אם רחמה שלשה ימים נחקר ר"ל יום כמו שזכרנו ואחר שמתלקו החבלים
ונספק הדם הזמן החמיר והוא מעת לעת לבדי אליעזר (אומר) וילנה יום לבדי יהושע אל
זה רמז מפני שהיה זכה והוא עובדא לפי שישקר דבר וכן אם קשה שני ימים ויום השלישי
שמה מן העבר מעת לעת ונשתלקו העריות ושאר הדם עונה בזה טעם מהמטהר המערים
הנה היא ר"ב זכה ואפ"ם שהדם נחמיר שחמיהם עד הלידה והל' כרבי אליעזר: יד אמרנו כמה
הוא הקושי ויהי בו ואם יתמוד כרת הדם והחבלים זמן ארוך והגיע זה עד הלידה כמה זה
הזמן אשר לא יתמוד בו הנדה הדם עם החבלים ויתבס זמן מחמת ולד ולא תהיה ידה אחר
החמור וכל החבלים הלידה ולא שמה אחר רבי יום שרוב מה שהיה שמהסו אל הלידה ארבעה
שער יום קודם הלידה אמנם אם החמור הנדה דם והחבלים קודם הלידה ב"כ יום על דרך משל
ונשאר החבלים כל השני ימים ולא שמה כלל הנה היא זכה והיא יולדת כצד לפי שלל מה
שחללה מן הדם כל השלשה ימים אשר לפי שני שערות החמורין לגדה לפי שהיה חמור וכו'
כרבי שמעון: י ו כבר ידעת שילדת נקבה מותרה לבעלה אחר ארבעה עשר יום ואפשר שהיה
ותפלו בלחמט שמונים יום: מקום שהחמיר גדה הכושי הוא אחד עשר יום שנין נדה לדה
אשר קדם ביאר לפי שהוא אם רחמה בכה דם גדה שלל מחמת ולד שלשה ימים תהיה זכה
ואם רחמה בכה דם הקושי תהיה טהורה כפי מה שקדם ביארנו. ונקיים כדום הכושי
הוא כשים יום ושה ימים של נקבה אשר כל עד שחרכה ככה טהור אפ"ם שהוא מחמת עממה
אינו דין שנקל בזה הקושי והיה ר"ב טהור וכבר ניארנו שם הכושי הוא אשר ירד מבלי לר
ותלך הוא הקושי הוא פשוט אחר ורד עם עריות וחבלים אחר ר"ל דיו ללג מן הדין להיות כגון
כמו שהקשה בזולת ימי טהור גדה ודם נדה והשן זה דם הקושי גם כן מקשה בחוק ימי טהור
וכבר ניארנו בשני מבצע קמה שאין חמור חולק בזה השיקר אשר הוא דיו ללג מן הדין להיות
ואמרן אך מהאמר ר"ל שהקשה גדה חדיה ככלל עליו לפי שכבר ניארנו כמה שקדם שהקשה
בעת נדמה לבד הוא אשר תהיה נדה אמנם אם קשה בחוק אחד עשר יום הנה היא טהורה
ואיננו קוממת נדה אין עליה ולכן תהיה גם כן טהורה ודמה טהורין אם קשה בימי טהרה
של נקבה וישיה הגה מן הדין כגדון לפי שכנת ר"ל שאלה שהיה נדה אם קשה בחוק אחד
עשר יום ומחייב שהיה טהורה עומתה נדה אם קשה בחוק שמונים יום של נקבה כמו שזכר
פה ואין הלכה כרבי אליעזר: י אלו האחד עשר יום הם אותם אשר בין דה לדה אשר הם
לבדם למשה מסיני כמו שזכרנו ואמרנו שהיה נהן בחוקה טהרה כוונה שהיא אינה קוממת
ופה בלמה היא י"א יום ששם פסיה לפי שהוא הזמן החמיר קצר שיהיה בין דה לדה אמנם אחר
האחד עשר הנה אפשר שתקבע לה ומה לכן ומחייב חליה כהנדוק את עממה חמיר אחר היא
יום אפ"ם שזה בזולת עשה הדיע כמו שאלמנו כמה שקדם אפ"ם שאלמנו דין שעתן לריכה
להיות שבת ר"ל ויהיה ולא בדיקה אחר האחד עשר יום בין שהיא בלמה הבדיקה בלחמט או
בעגה או בזדון הנה היא טהורה ואם היע שעת וחסה ולא בדיקה ואחר זה בדיקה ואטילו
מלכה עממה טהורה הנה היא טהורה ומהלך נדה מאשר לא בדיקה עממה שבעה וחסה וכבר
ידעת שהיה יוצאה סופרים שבעים ימי נקיים ואחר יתקדו ואלו שבעים ימים הם אותם אשר
יקראו ימי הזב והנה וכבר ניארנו שהשמה לא תהיה זכה ומלפך ספרים שבעים ימים נקיים
עד שחרכה דם שלשה ימים רשעים בלג עת נדמה והיא אשר חקרה זכה גדולה ואם רחמה
דם בלג עת נדמה בחמיהם היום היא בזה יום שמה ושאר שומרת ליום כשני וזה לא
תראה דם ביום השע קטנול ותוהר לבעלה וחסה ר"ל ואם רחמה דם ביום ששם גם כן שחמור
ביום השלישי ואם שאלמה י' מנורה שלם ולא תראה דם חסרה ומותרה לבעלה ואם רחמה
דם ביום השלישי תהיה זכה גדולה ומלפך שירש שבעים ימים והיא חללה סימיה חקרה
שומרה יום כגון יום ומקרה ר"ב זכה קריים חמור ובעל חמור רשע שזאת השומרה יום
כגון יום חסרה לבעלה ופחותה משכב ותושב כובה אלא שהיא לא תסרך סידרה ז' כובה
גדולה ולא קרן ואמר מהזב והנה אם לא בדיקה עממה בכל יום מלגו שבעה ימים אפ"ם
שדקו חמיהם ומלגו סמרינו יום שומרה יום כגדון יום אם לא בדיקה עממה ביום השני אם
קרי בדיקה לבד או לא בדיקה בשלישי אם היה רואה גם כן בשני אפ"ם שדקו
ז' ונמלחה טהורה הנה הם בחוקה שוממת לפי שכבר הוחזק לחממה ולא יתם
ממנה אלא בחתמותה ואין הלכה כרבי מאיר:

אם

הוא יחד ונקרא בשם ערבי אל מתא'ס ותעול כמה שונרין הסתא ומכאן נלשן ערבי
 אנרג'ף וקלט סיבוב על פני שששים סביב הכרחה כדי שלא ישרה האלוקן מן הדבר הנסחך כמו
 נשאלו דברים מנחמה ואין הלכה כר' נחמיה ור"פ: ד' ספסלים כשאות ארובות סומיות
 כיסים ארוכים וכסותו כלי (תורות של) עור לזכות למשכב ופירות ולחכין פמאין הוא שיהיה
 לזכך רוב על רוחב המרדיות או הכסאות אשר יכלול אותם כולו כמו זה ושוקר ההלכה אחר
 יתבדך (ויקרא פו) וכל המרכב אשר ירכב עליו הוא ימאה ולאמו בסיפרא עד שיגשא ריבו
 קיצוץ פליט ולאמרו פשרם לבון רבו וכן אם היו אלק והסגן מלמעלה יתבד הזב או הכסא על
 אורה האלון נמאה הבגד התחתון וחזרו כולן משכב כמו שביארנו בחמילה כלים כי המשכב
 מתמלא מתחת און משמאל וכשרע ספק אשר נח הזב אין המשכב הוא והמוכר והוא
 ענין אמרו סודרין לפי שהזב כשהסיבוב בלי או נשא אינו משיס אותו משכב כמו שביארנו
 ובשרע הכף אשר זו משכב ה' חחר סמא מדרם לפי שכבר נמלה הזב במשכב הוא וזכר
 קדם לנו כי הזב משמאל את המשכב בה' דריס ומן כללם נמלה ואמר ר"פ כי נשאה המשכב
 אשר הכבד הוא אחד וכרע זו או יהיה פמא אחר מדרם אלל כשכן שסי משכבות או ויקר הכבד
 את הזב אינה מורית משכב הזב כיון שכל אחד מהל הפשכות לבדו אינו מכריע הזב אלל כולן
 ולאו דריסין משכב שיא רוב הזב כמו שזכרנו ועוד יבאר זה והנה כל רוב משכב מן נשא מיטוס
 הזב אשר אמרו שיהא אחד נשא את רובו ר"ל שאין המשכב הוא נשאה את רובו הזב הוא הלכה
 כר"פ: ו' אין חילוק בכאן בין כרע הזב או כרע אובלין פיהרין הן אובלין פמאין בסיסם
 הזב כמו שקדם מנע שהוא כשילו אמנם הכרעט פם במשכב שביכר כדי שישב חב מלכות
 הסומאות כאלו יתב הזב עליו כמו שביארנו ואמרו ונמא הכל סודר ר"ל כי המה שיהיה נפק
 פמאין ואובלין ומשקין או כלים או פשכות כפק עמיים בין אם כרעו כן או כרע המה הכל
 נהיה לפי שהמה אינו משמאל משכב ומוכר כמו שיבאר והוא ג' אינו משמאל כשהסיבוב אחר
 כן אחר חוץ מן האדם כי כשיהיה המה כפק מחוסיס והואדם כפק שמיים וכרע יהיה נפמאל
 ביהוה ובה המה ופלות הוא כי כל מקום שחלמך מה הכוונה בו הדבר המשמאל או הכבד
 והוא כיה משכבו ואבר ממנו ושאר מה שמתבאר בשם של אלהות וכבר ביארנו סומאל משכב
 ולאמרו שמיים כשישכב הזב אפי' על גבי אדם מרובים והלאחד זה הכרי חחר הסתחין משכב
 הזב ואפי' של ג' נגע זו זה בלדד כוב אמנם כמה דין הכלים סתחיו על גבינו נגע כן שני
 וכבר שביארנו דריס אלו נמלה של אלהות אחר הקב"ה (שם) כל המשכב אשר יתכב שני
 הזב ימאה ולא אחר כל המשכב אשר יתכב עליו ימאה ויהי הענין חוזר על הזב קודם זכרו
 קדקדקו מזה ואמרו הזב לא המה ופומאל מדף הוא מה שחגרו דין זה כי הזב וחבריו רזיה
 לומר זכה וזרה וזרה וזרה כשיהיה עליו למעלה ממנו אובלין ומשקין פמאין ואפי' אם היו
 ובינה חילוט רבות וכן כשיהיה למעלה מן הזב כלים מוגמים זה על זה הרי הכל העליון סמא
 קומאל מדף ואפי' שניו וכן הזב חילוט רבות אמנם הכלי הוא סמא סומאל קלה ר"ל
 לומר זכה וכבר מתבאר לך כי כל הכלים הרואים למשכב שחתה הזב כולן אב הסומאל ואין חילוק
 בין המשכב הסתחין הדבך בקרקע או המשכב הדבך לגוש וכל העליון אשר על הזב כולן
 לרשק לסומאל ואין חילוק בין הבגד הדבך בגוש מלמעלה ובין הבגד העליון אשר כנגד קרקע
 הכל סמא סומאל מדף ואין חילוק בין הזב נמא אצל דין משכב על גבי או כלים סתחיו או כלים
 שנגעו בו דין אחד לכילן הוא מה שמתבאר ב' של אלהות וסלמוד הענין היה בזב מחמורו בו
 כל כלי עץ יספק במים אמרו בסיפרא מה בא זה ללמדנו אם ללמד שישמאל כלי ספק במגע
 הרי זכה נאמר והנוגע בגשר הזב יכבם כנדרו אם הנוגע בו משמאל כלי ספק במגע הוא עגמו
 לא ימאה כלי ספק במגע איך למה נאמר וכל כלי עץ יספק במים אלל אלו אובלין ומשקין
 וכלים ששל גבי הזב ואמרו עוד וכל כלי עץ יספק במים מלמד שהוא עושה על גבי מדף
 והלמון הוא של מדף מתחמקין בו בענין אחר של קומאל כמו שביארנו ב' של סרה וכל אות
 הענינים אמרו ב' ש' מלי מדף כדכתיב קול עלה-נדך ר"ל כי הוא מענין המנועה ופירות הוא
 אינו מן הגמרא אלל שכתביו בגליון מן פירות סבוראי וכסין המעתיק בתוך הדברים ולא ג'ל
 וחזרו כן העתיקו הרי"ם ור"פ מלכו עליהן אמנם הענין אשר איהנו בו בכאן עיקרו מדף
 והוא יולא ממחמירם ירח טדך ר"ל ירח למרמון הרב והסליג הענין הזה על הזב אשר ימאה
 כלים ששל גבי ואפי' אם היה עינין חילוט רכה כאלו יעבור ריחו ויעט חליה ויסמאל על
 דרך הדמיון: ז' ר"פ אומר שהזב לא ישא רובו על כל אחד לפי מה שביארנו לויז כפי מחמירם
 ואמנם דברי הכל בהמה כולן סהרות סיבת זה מה שביאר הש"ס (בבב דף נא) וזה כי השיקר
 אללנו מסייע אין בו ממש וכאשר חשבו שאלה מאלה הרי רגליו של בהמה שכבר נשא את
 הסלות אשר סתחו סהרם לפי ששמיכות הבהמה הריהו על ג' ה' האברים והם הרעיו אפי'
 שלא נשאלהו והוא עויר אותן מסייע אין בו ממש וכן נאמר בכל דגל מ' שהוא מסייע ופי'
 כובשין בו הכובשין הבגדים אחר שכבסו יבידו אותן מחת המכבס וכשישכב הזב על קר'
 המכבס אשר הבגדים סתחו הן סהרין וחזרו זה וידע מלודם מכבס של כובסין אללם באחי
 זמן שנין שאין ספק כי כשישכב הזב על אותו קלה לא יביא הכובד על גבי הכלים שיהו משכב
 ור' נחמיה אומר כי אין ענין משכב ככר הוא מכבד עליון ואין הלכה כר' נחמיה ולא כר"פ
 ולא כר' יוסי :

השום משכב כמו שנתבאר בכלים (ש"ס) או ישב עליו או עמד עליו או כסמך בעלם כרוב גוש
 עליו או נמלה עליו או ייאה אותו דבר משכב ודלנו קדין משכב זכ אשר דבר בו הכרוב ר"ל
 במשכב שהוא משמאל אדם וכלים והוא הטובל אלל חשפה פנים הזב מדרם כמו שביארנו ב'פ'
 השעה עשר דקלים אחר כך אמר כי המשכב כשנמאל ויהי משכב זכ שהוא משמאל חס
 כשנמא פנים עומאה שיהיה האדם הוא המשמאל בה בגדים כשנגע בן והוא מחובר במשכב
 באחת פנים חזר פי' אמרו משמאל אדם ה' דריס לפמאל בגדים ר"ל כי הוא נפת חבורו
 במשכב הטמא באחת מן ה' דריס וישא בגדים וה' דריס זהו המשכב כשנמאל והוא סהרין
 כשעמד או ישכב או ישב או נמלה או נשען כרובו על משכב הזב הרי נמאל והוא ראשין לסומאל
 ואפי' היה בית וכן המשכב אלק חלמיס ואפי' חתה און משמאל כפי' כשחילה משכב כלים
 והוא ימאל בגדים כשנגע בן צמוד שהוא נסמך למשכב נאחד מן ה' פנים ואפי' אם היה
 בימין חלמיס כמו שביארנו וכן אם נגע האדם הסהרין במשכב הסמאל שנגע בליה אחר מלברי
 גוף הרי הוא סמאל בגדים כשנגע בן צמוד שהוא נסמך למשכב נאחד מן ה' פנים ואפי' אם היה
 שולל יתב בין סמאל גוש וכן המשכב חלמיס וכן כשנשא האדם סהרין משכב הזב משמאל
 בגדים בעוד שהוא נשאו ואפי' היה בית וכן המשכב חלמיס ואין חילוק בין אם נשא משכב על
 גוש מד בימין כובד המשכב עליו או אם ימאל אותו בידי כיון שנשאו מן הקרקע ואפילו לא
 נגע בו ימאל וכן הוא הדין כל מה שמשמאל במשאל כמו שביארנו בחמילה כלים וסודר אלו
 הסקרים כולם והטעם ואל הנמא לומר חזר וכן כי כבד החורשי' פעמים בסדר היה במקומות
 מסתרים לפי שהן עקרי סומאל וסבב :

פרק שלישי

א' כיון שהטעם הטעם לכלים האלה מנוף הזב הרי כבר פירמם הריח מדרסו בין בבחור
 היעט כאלו נמלה כאלו הכלים או נשען עליון וכן האדם עגמו שהטעם הזב נפמאל
 אחר יו' (ויקרא פו) וכל חרש אשר יגע בו הזב חרש ואמרו (שם ו) וכל חרש אשר חבסו
 בו יסכר מה בו סלמוד לטן מאורו אף כלא מאורו ומשום שנתבאר לנו בקבלה המורה עני
 גי'ם: שהזב לל ימאל כל חרש אלל מאורו ויהי כשנגע בו מאורו ויהי סמאל אמרו סלמך
 שלמדנו שאינו סמאל און: אלל מאורו מה ה'ל אשר יגע בו מנע שהוא ככולו הרי אומר בסיס
 ועל כן הוא השיקר אללנו שהוא משמאל ביהיסם והוא ספסב אשר יסבס הזב לטור כמו שיבאר
 האדם הסהרין על קלה קורה ויעט הזב הקלה האחר עד שיחמדו לסהרין סמאל מחמת הזב
 הרי כבר נמאל ואם היו בגדים ראיים למדרם רויין מדרם כנמלי שיהיו יושבים בספינה
 ויולא בה אי רוכבים ע'ג' בהמה אשר האשר שפסב עליון אלל כשהן כלים שחלה לן סומאל
 הסיסם לבד הרי אלל סמאלם כאלו נגע בן אמנם כשכן יושבים או רוכבים אנו חוששים סמאל
 דרם: ואסדל נלשן ערבי ספרי' והוא ספינה סמאל מלך עיניס בה הנדר: וספסל כסא
 וגמלא עיט סמיים ככרין סמאל לוחות סמאל עיט ספרי: וכלום קירה: ומגריין לטן חר
 ר"ל כשיושבים עליה עין אדם (ריבט) [נגעט] כסל לכהן ולכהן ואלין עכשו רע ר"ל חלות
 בענין שיהיה בלמיים אשר עליו וכבס נכר של עץ וסודר השיקר והוא היסם הזב כי עליו נבנו
 חוקי המסכתא ודריסין ואין ה'ל כר' יהודה: ב' מניפין סוגרים סעטר יהודי או סיהיסם אותו
 יחזרו: מששילן כנמלי סמאל סמאל סמאל סמאל: פרקין סודרין: מניפין סמאל סמאל סמאל סמאל
 מגריין סמאל על הבהמה ואלה כולם מיים מן היסוס ואמר וכולן ר"ל כל מה שזכר מראש
 סקרק שכן כולן סמאלים וכן ראשון לסומאל לענין סרומה ומה שפלוה בקדושה אמנם לענין
 שימעה מימא סמאל ענד שימורו על מקום צוים ונמלרעיסם לא ואין הלכה כר' יהודה ולא
 כר"פ: ג' נחמיה בה אדם שחפה בו כשעולה בה וכבר נתבאר לך כי אמרו בחמילה סקרק
 ספינה ולא ביארה היא ספינה קמנה שיהי מקה כוללם והמחמל כולו מנואל ממה שקדם
 ביארנו בסרק זו :

פרק רביעי

א' רבי יהושע חולק על הסתם הקודם אשר אין משמאל מדרם אלל כשהיה יושבים בספינה
 או בלמאל אלל לא בלדה וכן לא ימאל ת"ל כלים שזרזש הנם והוא ראש התורן מדרם
 אחר כן אפי' ירופע כי הנדר האת כשנמאל עריבס מלמאל בגדים וכבד עליה משמאל ואפי'
 שלא נגעו בגדים הרי אותן הבגדים מדרם וכאליע נפמאל על אותן בגדים: הקום על
 כלאר: שסבבה על כלאר: הנקרא בלשון ערבי פירקין סמאל סמאל סמאל סמאל סמאל סמאל סמאל
 בהנמאל הכלמור הרי הוא סהרין ולא נאמר מכה הזב מנוענע ואין הלכה כר' יהושע: ב' אפי'
 אכלר הענין ואמר אפרס השמות וזה שהוא אמר כשיהיה הדבר שיהיה עליו הזב חוק וקיים
 משם המנועה כשי כחו וקיומו בקרקע וכשילה דבר שמינו כמנוענעו בהכה הרי הדבר
 הוא הוסול או מסונדר סהרין לפי שהמנועה המנועה לו מן הזב חלושה מלך וסיהיה הדבר
 אשר יכע עליו הזב מנע דבר אחר רעוע ממכר ההייעט מנמט כל דה הרי הדבר המתמעה סהרין
 ע' הדבר הממעה המנועה סמאל וכאלו הזב היעט צידו ר"ל בהיסמו ויהי שחמרו בכלל סהרין
 ר"ל כי הדבר המתמעה כשיהיה הזב על אחד מאלה סהרין ספרי קיומו וישמט כשחמה ממחא
 הזב ונחמילה וכרם לפי שהוא מניחם וקוחם כנגיין בזמן שהוא והשיקר ככר הודשמין אשר
 בו חמד יהיה איזה דבר ייעט הזב ונמל כמנוענעו דבר אחר אם יהיה הדבר הנושל סמאל או
 סהרין: ומימא הוא קורה גדולה סמר שמיים על העמודים וקלות קורות בגג סומכות עליה
 אשר אנו קורין אותו בלשון ערבי אל נש"ף: ומלכן רעוע של קורות יהיו על הקרקע נמועות
 כמות מעקה ויטרו בלשון ערבי מחל"כ וכן לוח אמר אפי' היה קשור כנמלים אשר חקל
 מנוענעו וחר מחל"כ היה בניי: ויס סיבוב של עץ יתקבץ בה קמה כמות חוק בלשון ערבי והוא
 ג'ל קצוע קלמו בקרקע ולאסרובל סיבוב של עץ שהוא חתה הרחיס כדי שינטאו מן הקרקע
 נמט פמיה והוא ג'ל בניייה בקרקע: ומסור של רחיס קורה סומכיסם קרה כרחיס היו קורין
 לה סמור: וסאה של רחיס מדת גדולה קצועה קלמח בקרקע ג'ל: וקורה בגלמח קורה של
 כלים מליים קורה מסורסמט אללם ולפי קמנה והנחמה כנגיין וכל חילוק בימייס אם
 מנוענע קלה או יהיה הדבר הוסול כמנוענע עמא ואם מנוענע כבדה חיה סהרין: ג' ער

א' דידך וזכר לשיקרים אשר ביארנו בחמלה זה הסדר שלל הסומאל הוא אשר ימאה אדם
 וכלים ולל הסומאל לא ימאל אדם ולא כלים וסכל מה שנמאל באב הסומאל הוא
 לרשון ונקרא ג'ל יד: ואמר וכללם הזמאל כלמאל ימאל ג'ל כשד שיהא מחובר בו הרי הוא
 סמאל מליים כשנגע בן ואפי' שהוא ראשון לסומאל אמנם כל זמן שהוא מחובר בלל ימאל
 כלים זהו לפי כשסוק שחמד שהוא ימאל בגדים בשעה מנע והוא אמרו (ויקרא פו) והטעם
 כשד הזב יכבם כנדרו ר"ל כי כ"ו שהוא נוגע כשדו והוא מחובר במחמקין כשינגע כנגדים
 סמאלם

פרק חמישי

א' דידך וזכר לשיקרים אשר ביארנו בחמלה זה הסדר שלל הסומאל הוא אשר ימאה אדם
 וכלים ולל הסומאל לא ימאל אדם ולא כלים וסכל מה שנמאל באב הסומאל הוא
 לרשון ונקרא ג'ל יד: ואמר וכללם הזמאל כלמאל ימאל ג'ל כשד שיהא מחובר בו הרי הוא
 סמאל מליים כשנגע בן ואפי' שהוא ראשון לסומאל אמנם כל זמן שהוא מחובר בלל ימאל
 כלים זהו לפי כשסוק שחמד שהוא ימאל בגדים בשעה מנע והוא אמרו (ויקרא פו) והטעם
 כשד הזב יכבם כנדרו ר"ל כי כ"ו שהוא נוגע כשדו והוא מחובר במחמקין כשינגע כנגדים
 סמאלם

א' דידך וזכר לשיקרים אשר ביארנו בחמלה זה הסדר שלל הסומאל הוא אשר ימאה אדם
 וכלים ולל הסומאל לא ימאל אדם ולא כלים וסכל מה שנמאל באב הסומאל הוא
 לרשון ונקרא ג'ל יד: ואמר וכללם הזמאל כלמאל ימאל ג'ל כשד שיהא מחובר בו הרי הוא
 סמאל מליים כשנגע בן ואפי' שהוא ראשון לסומאל אמנם כל זמן שהוא מחובר בלל ימאל
 כלים זהו לפי כשסוק שחמד שהוא ימאל בגדים בשעה מנע והוא אמרו (ויקרא פו) והטעם
 כשד הזב יכבם כנדרו ר"ל כי כ"ו שהוא נוגע כשדו והוא מחובר במחמקין כשינגע כנגדים
 סמאלם

או הנחל הרי הוא פועל אחר המלך בלא ספק ואם היה כה החסר כיסו נענין עליו יגוה
 אדם המלך הסאר הממלכה עולה עמו ויהי הכל חסר והכרחי ספק זה אם לאו נכנסה והסאר
 עולה עמו זה יהיה הכל סמך אחר כי חסר האוכלין אשר לך בני אדם לחנותו בעלמא
 או בקלותו יבאנו בדרך הולכה האוכל מעליו או מקלותו ואם יתאר פלי ולא יסבוק
 ויהי הרי לאו עולה או בקלה חסר ומה שנתנו בזה כאלו נגע בלחל עמו ולכך נכתבם :
 ב כמין כובע כמו כובע המלחמה אשר מותין בראש וסכוונה בזה מצינו חלולה ונכנסה דמות
 כובה והן הילכה כ' יוסי : ג קדם על דמיה לא לספק קשה על דיון האילנות והוא מחזיק
 ויהי פתח האילנות מן האוכלין ומה שנתנו פתח יום בלחל ומה ומה' חן לאילנות
 כל מה שיבא עמו הוא חסר ואפי' מן האוכל אשר בתוך האילנות ואינו מוסל אליו מה שימקור
 בעקירתו והן הילכה כרבי יוסי : ד כבר ידעת כי המדומה הוא הדבר המעורב ממדומה
 והוא ואלו דמים כבר נתבארנו במקומם במסכת תרומות (פ"ט) וכבר נתבאר במסכת ערלה
 (פ"ב) כי שיש הולך שילבוה בשאר כל תרומה והמחלה נעשה בכל אסור לרוב ומה
 כשיש מדומה ואפי' היה חלק אגוף מכל העיסה והמסו עם כל זה אינה נפסלת במטל
 יום כמו המדומה האמיתית וכבר ביארנו כי מי פירח לא יפחא נענמן ולא מבשרין וע"כ
 שיש פטילה נמי פירות לא תפחא כלל לפי שלא הוכשרה ואם היו חסידים או הקמה
 מוכשרין ויגלושה העיסה נמי פירות בזה נפל המהלוקת והלכה כר"פ : ה זה כולו מנואר
 והלכה כר"פ : ו כבר נתבאר לך בסוף מבשרין כי ריר האדם יבשר ויפחא וכבר ידעת כי
 מן משתמשים טרבה נלחם פתח ומשאר פתחן מוכשר ואינו מוכשר ואמר כי האדם המוכר
 כשכר בלחל חסר רירו על גביו ועל כל המדומה כי הכשר הוא לא יוכשר בריר הוא
 כיון שהעיסה שפיתחו פתח לטעם והלכה על זה שפיתחו על גביו ואפי' אם עברו מעל גביו
 לכבר על תרומה כפי מה שביארנו במבשרין והיא עמנו נכשלת קלה המחללה והוא כבר נבאר
 ברירין ועל כן שפחל הוא או זיתים ופלה נעשיתו על ככר של תרומה והיא בלולה ברירו הוא
 כחלוקת הים שזכר והוא פתח נכפין לתוך הגרעין אמו ריר מבשרין ואם לא נכפין אינו
 מבשרין וכן אם היה האוכל הוא טעול יום רירו ו"כ לא יבשר אלא לרעוע וכן אם נכפין
 לתוך אף נכשיתו ואמר ר' מ' כי כשנולד יום בלבר בין חבל המרים רטובות או יבשות ועל גרעין
 על ככר של תרומה יוכשר המפקין של פתח מבשרין לטעם ותלם לרעונו כש שנתבאר
 במבשרין והן חלק מה אמנם מה"כ כי טעול יום אינו פתח נענין זה והלכה כמחכמים :

פרק רביעי

א כבר ביארנו כי מעשר ראשון מותר לזרים וכן מותר לתפול יום לאוכלו כמו החולין וכבר
 ביארנו פעמים כי טעול יום נמדרגת ע"י לזומחה וכן כל דים שפחלת ע"י לעולם
 וכבר נתבאר נחם בכורים (פ"ב) כי תרומה מעשר פתח מעשר מן המעשר צינו וכן הסרומה
 שיהי והוא קודם וזה היה אוכל מוכשר ונענו טעול יום או דים ממולכות חסר פליטי
 והפליטי בחוקן כמו שנתבאר בהערות (פ"א) והע"פ שהוא פתח הממה תרומה מעשר
 (בבבב) כבר ביארנו בעשרות כי הפתח כמותו לענין הש"י והפליטי ועל כן מוזכרים ממנו

הקדמה לדרמב'ם ממסכת ידים

הוא שישפכו מכלי עכ"פ על הידים אצל אם היו שם שחובין שנתקבצו בחמה לא יוצר נטילה ידים
 בהם וירך שלא יהיה מראה המ' שגוי' ותחיה רביש' או יוצר לכל א' הוא אמר' על דרך שהל' סמל'
 קפדינו לחומתו קפדינו אמלח קפדינו תשיעורו ח"ל אין ואמנם פתילת ידים אינה ראויה בשם
 שחובין אלא בשי מקום משאר המקום והוא שיהיה בהם מ' פחה כמו שנתבאר במקראות (פ"ה)
 ופיתלת ידים ופיתלת ידים אין לתולין צדן לתרומה עד הכירי והמור הסקדמה הולח והקדמה
 אחרים כשיש ידים שמתחלה לשפך פליטה מים למכרס ויעשירו איש פתחו מרביעית כמו
 שביארנו ידיו הם פתוחות חק ירחוש אחר' בשם אחרים וזו יוכל בהם תרומה כי הים אשר
 רחן בהם ידיו נפתחו ברירו ומורו פתוחה כמו שביארנו ועל כן לרירן רחוש אחר כי בשם אחר'
 כך שפאר שמתחלה הים אשר נענו ידיו כיון שנתפחו מחמת ידיו וכמסו חללו אחר רחן
 בהם ידיו פתוחה נקראים מים רטובים והים אשר ירחן בהם אחר' נקראין מים שניים וכבר
 נתבאר בשופרסמל כי שפסל ידיו לריר לשפסר ר"ל שיהיך קתום בקתום ופס נאמר שפסס
 בהרדמה פתחה בלחש או כפול פקודים :

נקדים למסכת הזאת הקדמה והוא כי קיבלת ידים אינה נטילה ואכן נטילה ידים היה
 מחייבה לאוכל פה ואפי' היה חולין אמרו כל שפולו במשקה לריר נפי' חקן פירות
 על חולין אף חייבים נפי' אמרו הניקל ידיו לפירות שרי זה מנפי' הרוח ושהו הוא אם היו ידיו
 שפולות נא' מן הסופלות אשר יפולו הידים או אם היה נעלם פתח פתח ידיו לא שמתחלה ידיו
 קוח ידיו נטילה ידים לחיובו כמו שזכרנו חקני' בזה חילוק חז' כי הוא אם לא ידע לריר
 קומחה ונגע בלחליו ואפי' נכשמה חולין הרי הוא ספור ואם היו ידיו שפולות ונגע בלחליו לא
 מולין אינו מתחלה אולם לפי שידים שפולות הם פתוחים לטעם כמו שיתבאר וה' בחילוק מפור
 ואם נגע במשקה חילין פתח אולם חזרו משקין פתחין כמו שיתבאר ע"כ על טעול יום אמנם
 שפולות ואפי' נגע בלחליו ואפי' נכשמה חולין הרי הוא ספור ואם היו ידיו שפולות ונגע בלחליו לא
 ועל כן לריר נטילה ידים לתרומה ואפי' לפירות בין ידע ודעי' שזו ידיו שפולות או לא ידע
 הוא לריר נטילה ידים לתרומה אמנם הקדש אף מסטיק לי נטילה ידים אלא נטילה ידים בין
 ידע שידיו שפולות בין לא ידע הייך הוא להטעול כמו שנתבאר בכ' פליטה (ד' יום) בחמרים
 ונקדם בענין זה והקדמה בין הקפילה והנטיה כי קיבלת ידים פתח בשם שפולות חקן מנחילה

לדרמב'ם

ידים

פירוש המשניות

נשים שנינו לפרק הרי זה טופף עליהן אחר הטעול לידו אחר ואחר הטעול לשתי ידיו והן
 כלכה כרבי יוסי : ב לא יקן להרירו בחפזו שלא יפולו ידיו וישפך עד יד חצרו אשר רוחה
 נמכר ידיו וכבר קדם סי' הסלכה הולח והנחלבו עמיש' כה' על פרה דרשכו מסס : ג שרש
 צדן פטו ר"ל אם יפרכו בשם הסוף פה כבר שפסד ותמו מכלל הפוסקים והן טעוין מסס
 לידים וא"ר שמתין כי איש נכפין לתרות בשם שהוא פטו ונפל הפת בשם אחרים הרי הוא
 כמס' או לא יהיה על דרך התבטוחות כאלו לומר מפליח בתמים ואפי' לא היה כבושם לא יפסד
 אכל הם כפריים והן הלכה כר"פ החומי : ד מיהא בהם אף המדות שיתכן כמין אף המדות
 עד שלא יתאר בכן ריה הדבר המדור והן הלכה כר' יוסי : ה אלו נלשקין כמין קעצין ויפולו
 בהם שפוסין משישם טובה טעיה נמוך ונמ' (שפסח' ד' ו) שמה יפולו נלשקין ויפולו
 ובשפסח' כשישם הולח נשים כדי שישפח בשם הסוף פתח לוי שפסח' משה אולם וגם כן
 נעשה עה מלמטה אמנם הים אשר רחן ע' ודיו נעש' פליטה העיסה חקן בחפזו מן השים איש
 פוסל

א כבר ידעו כי לוג ר' רביעות והנטיה אחר היצרו נפתח מרביעית לכל אחד אחד
 אמנם הוא בשם פתח לכל מים רששים לא יהיו פתוח מרביעית לכל אחד אחד ופתח
 פה שפולות בשם פתח והיוסם לראש נפתח מרביעית לפי שפסח' כבר נמכרו בשם
 רשפוסים והוא אמנם נכנסה זה שאני הסוף דמא אמו משוייר פסח' והן אף לרירן אלא מה
 שמתחל כיד בלבר ואפי' ידיו ידע' שם שניים אינם לרירן רביעית לכל אחד אלא
 שיעור מה שכלול כיד בלבר אכן לריר שיהיה בשם אשר שרן ממנו שיעור מה שהמטות
 רביעית והוא ענין אמנם ובלבר שלא יפחאו לאחרון שנתם מרביעית ר"ל שיהיה ככלי נעם
 שיתכן פתח האחרון רביעית ואמרנו שיששים על שפסח' ביארנו זאת והוספתה חז' כי הים
 הרשפוסים כשרחן קתם ידו כולה נפתח נבומחה ולא גלמ' שירחן חלוקת אשר לא פתח
 ומשלוס לה נטילה רשפוסה אצל לריר שירחן ידו כולה ונמס' שיהיה אף הדבר כן אצל כשרחן
 קתם ידיו ותמו הים או נכשמה שפסח' חזר ומשלים רמיות ידו שישפך שים על החלק
 אשר לא נכרחה והוא אמנם ידיו נפל אף הרשפוסים ותפסן וחזר ונפל אף שפסח' והן בהם

אחר השלמת הסדר יאמר זה ויעיל לשכחה בעזרת השם יתברך

**הדרן עלך שיתא סדרי משנה · והדרך עלן · דעתן עלך שיתא
סדרי משנה · ודעתך עלן · לא נתנשי מינך שיתא סדרי
משנה · ולא תתנשי מינן · לא בעלמא הדין · ולא בעלמא דאתי·**

יאמר שלמה פעמים · ולא כן יאמר

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותינו בעולם הזה · ותהא עמנו לעולם הבא חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא :

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו וכפיפיות עמך בית ישראל ונהיה כלנו אנתנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך : מאויכי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי : יהי לבי תמים בחקך למען לא אבוש : לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייאתני : ברוך אתה ה' למדנו חקך יאמן אמן אמן סלה סלה ועד :

מודים אנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקינו מיושבי קרנות · שאנו משכימים והם משכימים · אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים במלים · אנו עמלים והם עמלים · אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר · אנו רצים והם רצים · הם רצים לבאר שחת ואנו רצים לחיי עולם הבא :

יהי רצון לפניך ה' אלהי כשם שעזרתני לסיים שיתא סדרי משנה כן תעזורני להתחיל ספרים אחרים ולסייםם ללמוד וללמד לשמור ולעשו ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולורעי שלא ימוש התורה מפי זרעי זרעי זרעי עד עולם. ותתקיי בי בחתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך · כי בי ירבו ימך ויוסיפו לך שנות חיים : אורך ימים בימינה עושר וכבוד בשמאלה · יהי עז לעצמי יתן ה' יברך את עמי בשלום :

יתגדל ויתקדש שמיך רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולטבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בנה ולמעקר פולחנא נוכראה מערא ולאחבא פולחנא דשמיא לאתריה ומליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה : בחייכון וביומיוכון ובחיי דכל בית ישראל · בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן :
יחברך וכו' על ישראל וכו' יסא סגא וכו'

